

ජාතකට්ඨ කථා

හත්වෙනි කොටස
(සිංහල පරිවර්තනය)

VII

ප්‍රකාශනය
බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය

**ජාතකවිධිකථා
හත්වැනි කොටස
සිංහල පරිවර්තනය**

අර්ථකථාවාර්ය බුද්ධභෝජනෙරුන් විසින් විරචිත ජාතකවිධි කථාවේ හත්වෙනි කොටස, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානයේ ඉල්ලීම් පරිදි සිංහලයට පරිවර්තනය කරන ලද පී. ඇල්. කේ. පෙරේරා මහත්මෝ ප්‍රාචීන භාෂෝපකාර සමාගමේ ප්‍රාචීන පෞද්ගික උපාධිය සමත් වූ, ජර්මනියේ බර්ලින් විශ්ව විද්‍යාලයේ වසර හතරක් ජර්මන් භාෂාව හා වාග් විද්‍යාව හදාරා සහතික පත් දිනූහ. ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලයයෙන් භාස්ත්‍රපති උපාධිය හිමිකරගත් පෙරේරා මහතා කලක් පළපුරුදු හුරුවරයෙකු ලෙස සේවය කොට, පසුව සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය යටතේ බෙලි ගබ්දකෝෂයේ කර්තෘ මණ්ඩලයේ සේවයෙන් විශ්‍රාමලක්ඛ. දැනට බෞද්ධ කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ පාලී ප්‍රවර්ධන ව්‍යාපෘතියේ කාර්යාලවරයෙකු වශයෙන් සේවය කරන අතර, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානයේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් පරිවර්තන ව්‍යාපෘතියේ පරිවර්තකයෙකු හා අධීක්ෂකයෙකු වශයෙන් සේවය කරති.

අර්ථකථාවාර්ග්‍ය බුද්ධිකෝෂ ස්ථවිර පාදයන් විසින් විරචිත

ජාතකටඨි කථා

සත්වන කොටස

මහා නිපාත වර්ණනාව

(සිංහල පරිවර්තනය)

බුද්ධශාසන අරමුදලේ භාරකාර මණ්ඩලයේ අනුග්‍රහයෙනි.

අර්ථකථාවාර්ය බුද්ධඝෝෂ ස්ථවිර පාදයන් විසින් විරචිත

ජාතකට්ඨ කථා

සන්වන කොටස

මහා නිපාත වර්ණනාව

(සිංහල පරිවර්තනය)

සිංහල පරිවර්තනය

චච්.ජී.අැස්. නිශ්ශංක

ජී.අැල්.කේ තෙරේරා

ප්‍රකාශනය

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය
125, ඇන්ඩර්සන් පාර, නැදීමාල, දෙහිවල.
දුරකථන: 2734256 ෆැක්ස්: 2736737

අර්ථකථාවාර්ග්‍ය බුද්ධඝෝෂ ස්ථවිර පාදයන් විසින් විරචිත

ජාතකටඨි කථා

සත්වන කොටස
මහා නිපාත වර්ණනාව
(සිංහල පරිවර්තනය)

ප්‍රථම මුද්‍රණය 2009

ISBN 978-955-663-026-8

පරිගණක අකුරුකරණය
උපමාලි කුලසේකර - කටුගස්තොට.

පිටකවරය
සුසිල් ජයශාන්ත පෙරේරා - මහරගම.

මුද්‍රණය
අපිත් ප්‍රින්ටර්ස් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ්
නො. 342, පරණ කැස්බෑව පාර, රත්නනපිටිය, බොරැස්ගමුව.
දුරකථනය: 0112517269

ප්‍රකාශනය

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය
125, ඇන්ඩර්සන් පාර, නැදිමාල, දෙහිවල.
දුරකථන: 2734256, 2728468, 2726234 ෆැක්ස්: 2736737
විද්‍යුත් තැපෑල: bcc456@sltnet.lk
www.buddhistcc.com

ප්‍රස්තාවනා (අවියකථා)

පාළි භාෂාව මධ්‍යතන ඉන්දු ආර්ය පූර්ව අවධියට අයත් ප්‍රාකෘත විශේෂයක් බවත්, එම ප්‍රාකෘතය වූ කලී එකල උත්තර භාරතයේ ඒ ඒ ප්‍රදේශවල පැවති පොදු ජනයාගේ කථා ව්‍යවහාරය බවත්, පිළිගත් විද්වත් මතයයි. ප්‍රාකෘත ව්‍යවහාරය පොදු ජනතාවගේ හා ශ්‍රමණ සම්ප්‍රදාය ගරු කළ චින්තකයන්ගේ ද භාෂා මාධ්‍යය විය. එය උත්තර භාරතයේ පැතිරී ගිය ඉන්දු යුරෝපීය භාෂා ව්‍යවහාරයෙන් ජනිත වූවක් සේ සැලකිය යුතුය. මෙම ප්‍රාකෘත ව්‍යවහාරයේ ලිඛිත සාධක අනුව මූල අවස්ථාවක් සේ පෙනෙන පාළි භාෂාව උත්තර භාරතයේ කිසියම් විශේෂ ප්‍රදේශයක කථා ව්‍යවහාරයේ මාධ්‍යයක් විය.

1. පාළි භාෂාව ක්‍රි.පූ. 6 වැනි 7 වැනි සියවස්වල කොසොල් රට පැවති කථා ව්‍යවහාරය පදනම් කොට ඇති වූවෙකැයි ද එය නොයෙක් ජනපදවල ජනයාගේ පොදු භාෂා මාධ්‍යය වී යැයි ද මහාවාර්ය ඊස් ඩේවිඩ්ස් කුමා පවසයි.
2. පාළිය උප්ප්‍රසිද්ධි ප්‍රදේශයේ භාෂාව යැයි වෙස්ටර් ගාඩ් සහ ඊ කුන් සහ ඔටෝ ප්‍රොන්කේ වැනි විචාරකයෝ පවසති.
3. පාළිය මගධයේ කථා ව්‍යවහාරයයි යන බුද්ධඝෝෂ හිමියන්ගේ මතය මහාවාර්ය ගෛගර් කුමා අනුමත කරයි.
4. බුදුරජාණන් වහන්සේ මූලදී කොසොල් රට බසින් දහම් දෙසන්නට ඇතැයි සලකන චින්ටර්නීට්ස් පාළි ත්‍රිපිටකයේ භාෂාව පැරණි මගධ ව්‍යවහාරය බව පදනම් කොට වෙනත් ප්‍රදේශ ව්‍යවහාරයන්ගේ සම්මිශ්‍රණයද ඇතිව ගොඩනැගුණු බෞද්ධයන්ගේ සාහිත්‍යයික භාෂාවකැයි පවසයි.
5. බුදුන් වහන්සේ ධර්ම ප්‍රචාරයේ යෙදුණු පත්සාළියේ වසින් වැඩි කොටසක් කොසොල් මගධ ප්‍රදේශවල සැරිසැරූ බව බෞද්ධ සාහිත්‍යයේ පෙනෙන බැවින් පාළි භාෂාව කොසොල් මගධ දෙරට

කරා ව්‍යවහාරය පදනම් කොටගෙන බිහි වූවාක් සේ සැලකීමට පුළුවන් බව ඊ කුන් නම් විචාරකයා පෙන්වා දෙයි.

මෙම විග්‍රහයන් ශාස්ත්‍රීය වශයෙන් වැදගත් වන අතර විශේෂයෙන් සැලකිය යුත්තේ බුදුන් වහන්සේගේ මතයයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වා වදාළ ආකල්ප විග්‍රහ වන්නේ මජ්ඣිම නිකායේ අරණ විභංග සූත්‍රයෙනි. මෙම සූත්‍රයෙන් පෙන්වන්නේ උන්වහන්සේ භාෂා මාධ්‍යයෙහි අනවශ්‍ය ලෙස දැඩිව එල්ල ගත් ශාස්තෘවරයෙකු නොවන බවයි. එකම දෙය විවිධ ජනපදවල නාම කීපයකින් හඳුන්වනු ලබන කල ඒ එක නාමයක් දැඩිව අල්ලා නොගෙන ඒ ඒ ලෙසට ව්‍යවහාර කළ යුතු බවත් ලෝක ව්‍යවහාරය නොඉක්මවිය යුතු බවත් අරණ විභංග සූත්‍රයෙහි උගැන්වෙයි.

බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව ත්‍රිපිටකය සංගීත වූ භාෂාව වන පාළි භාෂාව ථේරවාදීන්ගේ ආගමික භාෂාව විය. එය සමස්ත ත්‍රිපිටකය පුරා රැඳී ගියේය. ථේරවාදීන්ගෙන් බිඳී ගිය මහායානිකයෝ බුද්ධ ධර්මය සංස්කෘතයට පෙරළා ගත්හ. ඔවුන්ගේ සංස්කෘත සාහිත්‍යය දියුණුවීමත් මුස්ලිම් ආක්‍රමණ වැනි ආක්‍රමණත් මහායානික දර්ශනය විශ්ව විද්‍යාල මගින් රට මුළුලෙහි බෙදා හැරීමත්, මහායානිකයන් ආමිස පූජා යන්ත්‍ර, මන්ත්‍ර ආදියෙන් පෘථග්ජන ප්‍රසාදය දිනාගැනීමත්, හික්කු විනය නීති ලිහිල් ලෙස මහායානිකයන් විසින් සකස් කිරීමත් ආදිය නිසා බුද්ධ ධර්මයත් පාළි භාෂාවත් බුද්ධජන්මභූමියෙන් අතුරුදහන් විය. එය ශ්‍රී ලංකාදීපයේ තහවුරු විය.

හෙළඅටුවා

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් දෙසිය පන්තිස් වැන්නෙහි අශෝක අධිරාජයාගේ දායකත්වයෙන් පැලලුප් නුවරදී තුන්වන සංගායනාව පැවැත්වීය. මොග්ගලීපුත්තතිස්ස මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රහතන් වහන්සේලා දාහක් සම්බන්ධ වෙමින් මෙම සංගායනාව පවත්වා ඇත. සාහස්සිකා නමින් හඳුන්වන මෙම සංගායනාව නව මසකින් සම්පූර්ණ විය.

තෘතීය සංගායනාවසානයේ දඹදිව ථේරවාදාවරිය පරම්පරාවේ අවසාන පුරුෂයා වූ මොග්ගලීපුත්තතිස්ස මහ රහතන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය

මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ විසින් තෘතීය සංගායනාවේදී තෝරා බේරා ගෙන සංග්‍රහ කළ, ථේරවාදී ත්‍රිපිටකය ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන එන ලදී. මිහිඳු හිමියන් විසින් ලක්දිවට ගෙන එන ලද පාළි ත්‍රිපිටකය මහා අර්ථය රහතන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ කොට ඇති සිංහල හික්කුන් වහන්සේලා උගත්හ. පාළියෙන් තිබූ ත්‍රිපිටකයේ ගැටලු තැන් සිංහල ජනතාවට පැහැදිලි කර දීම අවශ්‍ය විය. බුද්ධ කාලයේ සිට වාචනා මාර්ගයෙන්, ආචාර්ය පරම්පරා වලින් පැවත ආ අර්ථ විවරණ ක්‍රම මිහිඳු හිමියන්ගෙන් සිංහල හික්කුන් වහන්සේලා උගෙන ත්‍රිපිටකයේ ගැටලු තැන් හෙළ බසින් අරුත් විවරණය කළහ. හෙළවුවා නමින් මේවා හඳුන්වයි.

අටුවා වනාහි ත්‍රිපිටකයට අයත් පොත් වලට ලියා ඇති ව්‍යාධ්‍යාන සංග්‍රහ සමූහයයි. අටුවාවල පරමාර්ථය පෙළෙහි ඇති දුරවබෝධ වචන සහ ධර්මයේ ගැඹුරු තැන් විස්තර කිරීමත් අවශ්‍ය තැන්වලදී විස්තරාර්ථ සැපයීමත්ය. මෙම පරමාර්ථයෙන් ලියන ලද හෙළවුවා නම්,

මහා අට්ඨකථා
කුරුන්දි අට්ඨකථා
පච්චරිය අට්ඨකථා නම් වේ.

හෙළ අටුවා අතුරින් ප්‍රමුඛ ස්ථානය දරුවේ මහා අට්ඨකථාව හෙවත් මූල අට්ඨ කථාවයි. බුද්ධඝෝෂ හිමියන්ගේ අට්ඨ කථා සියල්ලටම පාහේ ශරීරය කරගෙන ඇත්තේ මෙම අටුවාවයි. තුන් පිටකයටම අයත් අට්ඨ කථාවන්හි මහා අට්ඨකථාව ගැන සඳහන් වන බැවින් එය තුන්පිටකයම අළලා සකස් වූහු හෙළවුවාවක් වශයෙන් සැලකිය හැකිය. වස්තු විෂය අතින් සෙසු හෙළවුවාවන්ට වඩා පරිපූර්ණ වී තිබුණ මහා අට්ඨකථාවේ ලක්දිව සිදුවූ දේ පිළිබඳව බොහෝ වෘත්තාන්ත ද සඳහන්ව තිබුණ බව සිතා ගත හැකිය.

මහා පච්චරිය අට්ඨකථාවට එම නම ලැබුනේ පච්චරියක් හෙවත් පහුරක් උඩදී එය ලියන ලද බැවිනි. කුරුන්දිවේලු විහාරයේදී ලියන ලද හෙයින් කුරුන්දි අටුවා නම් විය.

මෙම ප්‍රධාන හෙළවුවාවන්ට අමතරව තවත් අටුවා කීපයක් දක්නට ඇත. අන්ධ අට්ඨකථාව එයින් එකකි. දකුණු ඉන්දියාවේ කාක්ඛ්විපුර

(කොන්ජ්වරම්) යෙහි පැවති අටුවාවයි. එය ආන්ධ්‍රා භාෂාවෙන් ලියා ඇතැයි සැලකේ.

බුද්ධසෝම හිමි

දඹදිව බෝමැඩට නුදුරු සෝම නම් ග්‍රාමයේ බමුණු කුලයක උපත ලද බුද්ධසෝම වාදයෙහි දක්ෂ වූ රේචන නම් මහා තෙරපාණන් වෙත පැවිදි වූ බව ප්‍රචලිත මතයයි. බුද්ධසෝම මහාබෝධි මණ්ඩපයට දකුණුදිග බමුණුගම උපන් බව සද්ධම්මසංගහ නම් පොතෙහි සඳහන් වේ. බෝමැඩට නුදුරෙහි සෝම නම් වූ ගමේ උපන් බව බුද්ධසෝමසුප්පත්ති නම් කථාවේ ද සඳහන් වේ. මෙවැනි විවිධ කරුණු විමර්ශනයෙන් පසුව බුද්ධසෝම ජන්ම භූමිය මොරණ්ඩබේටක නම් ගම බව පිළිගෙන ඇත. ආන්ධ්‍ර දේශයේ ගුන්දුර් දිස්ත්‍රික්කයේ පාල්නාඩි නලුන් පෙදෙසේ "කෝටතේමලී පුරිගුන්ඩලු පල්ලි" යන ලග පිහිටි ගම් දෙක මොරන්ඩබේටක යැයි පැවසේ. උන්වහන්සේ උපන් පෙදෙස මොරන්ඩබේටක යැයි විසුද්ධි මග්ගයෙන් පෙනේ. මජ්ඣිමනිකායටීඨ කථාවේ කර්තෘ සංදර්ශක ගාථාවක මයුර සුත්ත පටිඨන හෝ මයුර රූප පටිඨන සඳහන් වන බැවින් එතුමා එහි විසූ බව ද සිතිය හැකිය.

ව්‍යාකරණ විෂයෙහි ද දර්ශන ශාස්ත්‍රයෙහි ද වෛදික ග්‍රන්ථ විෂයෙහි ද ඉතිහාස පුරාවිද්‍යා විෂයෙහිද කාය ව්‍යවච්ඡේද විද්‍යාවන් හිද ලක්ෂණ ශාස්ත්‍රයෙහිද පැතිරී ගිය බුද්ධි ප්‍රභාවයක් එතුමා කෙරෙහි පැවති බව පැහැදිලිය. බුද්ධසෝම හිමියන් ලංකාවට පැමිණීමට පෙර ඤාණෝදය නම් ධර්ම ප්‍රකරණයන් අත්පසාලිනී අටුවාවන් දඹදිව දී කළ බවද සඳහන්ය. බුද්ධෝසෝම හිමියන් කලින් සර්වාස්ති වාදියෙකු ව සිට පසුව ථේරවාදී වූ බව ඇතැම් විචාරකයන්ගේ පිළිගැනීමයි.

බුද්ධසෝම හිමියන් ලක්දිවට පැමිණියේ අනුරාධපුරය රාජධානිය කරගත් මහානාම රජ දවසය. බුද්ධචර්ෂ 953-975 අතර කාලයේය. උන්වහන්සේ ලංකාවට වඩින විට අට්ඨකථා සංහිතා කීපයක්ම මේ දිවයිනේ පැවති බවත් ඒවා හෙළ බසින්ම උගත් බවත් මෙයින් සමහරක් ග්‍රන්ථ ස්වරූපයෙන්ද සමහරක් පූර්වාචාරීන්ගේ මතවාද ඇතුලත් වූන සාහිත්‍යය වශයෙන්ද පැවති බවත් ආචාර්ය අදිකාරම් මහතා පවසයි.

මිහිඳු හිමියන් දවසම ආරම්භ වූ සිංහල අටුවා කථා වසර 700ක පමණ කාලයක් සිංහල ත්‍රිපිටකය හෙළි පෙනෙළි කරමින් පැවතියහ. ත්‍රිපිටක පාළියට සිංහල අටුවා ලියා ඇති බව දඹදිව විසූ රේවත හිමියන්ද දැන ගැනීමෙන් සිංහල අටුවා පාළියට පරිවර්තනය කිරීම, බුදුදහම විරස්ථායී වීමට හේතුවක් යැයි උන්වහන්සේ ද සලකා හෙළවුවා පාළියට පරිවර්තනය කිරීම සඳහා බුද්ධසෝම හිමියන් ලක්දිවට එවන්න ඇතැයි සැලකිය හැකිය.

බුද්ධසෝම හිමියන් මෙහි පැමිණ බුදුන් වදාල දෙලක්ෂ පන්සැත්තෑ දහස් දෙසියපනස් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක් ඇති ආගමයට තුන්ලක්ෂ එක්සැටදහස් සත්සියපනස් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක් පමණ අටුවා කථා ලියා ආගමයෙහි පහත් නැගූ සේකැයි දත යුතු යැයි පූජාවලියේ සඳහන්ව තිබේ.

සංස්කාරකයෙකු හා අනුවාදයකු වශයෙන් බුද්ධසෝම හිමියන්ගේ කාර්යය වූයේ තමන් ඉදිරියෙහි වූ හෙළවුවාවන්හි අන්තර්ගත වූ විචරණ වෙනස් කිරීම නොව, ඒවා සකස් කිරීම සහ අවශ්‍ය ස්ථාන පිඬු කරමින්, අවශ්‍ය ස්ථාන විස්තරාර්ථ දක්වමින්, විධිමත්ව සුගම්ව පාළි භාෂාවට නැගීමයි. බුද්ධසෝම හිමියන්ට අවිධිකථා සකස් කරන්නට මහාවිහාරයෙන් ඉඩ ලැබී ඇත්තේ මහාවිහාර වාවනා 'මාර්ගයට විරුද්ධ මත ඒවායේ ඇතුලත් නොවිය යුතුය' යන කොන්දේසිය ද සහිතවය.

"මහා අවිධිකථාව ශරීරය කොටගෙන මහාපච්චරිය කුරුන්දි ආදී විශ්‍රැතඅර්ථ කථාවන්හි යම් විනිශ්චයක් වේද එහි යුක්තාර්ථ සහ ඇතුලත් වන්නා වූ ස්ථවිර වාදයද අන්තොහරිමින් සංවර්ධනය හොඳින් ආරම්භ කරන්නෙමු."

තව ද එම අර්ථ කථාවලින් භාෂාන්තරය පමණක් අන්තරු විස්තර තැන් පිඬුකොට සියලුම විනිශ්චයන් ඇතුලත් කොට කිසිම තන්හි යුත් අත් නොඉක්මවා සංවර්ණනය කරන්නෙමු යි බුදුගොස් හිමියෝ පවසති.

බුද්ධසෝම හිමියන් විසින් කරන ලද අවිධිකථා සියල්ලම මිහිඳු මාහිමියන් විසින් ලක්දිවට ගෙන එන ලදුව මහා විහාරිකයන් විසින් ආරක්ෂා කරනු ලැබූ හෙළවුවාවන්හි පාළි අනුවාද බවත් මහා අවිධිකථාවේ සාරය ගෙන පාළි අවිධිකථා රචිත බවත් මෙම අවිධිකථාවල සඳහන් වේ.

මේ අනුව බුදුගොස් හිමියන්ගේ කාර්යය වූයේ බුදුසමය පිළිබඳව අමුතුවෙන් පොත් ලිවීම නොව එතෙක් හෙළවුවාවන්හි ආ කරුණු විධිමත්ව හා සුගමව පාළි භාෂාවට නැගීම වෙයි. පාළි අටුවා පොත්වලින් අඩකටත් වඩා සපයා ඇත්තේ බුදුගොස් හිමියන් විසිනි. බෞද්ධ අවිද්වැන්නන් අතුරෙන් එතුමා ශ්‍රේෂ්ඨතමයායි. එතුමාගේ ජීවන චරිතය වටා විවිධ ජනප්‍රවාද ගෙහි ඇත්තේ ඒ නිසාමය. එතුමා මෙලොව පහළ වූයේ බුදුන්ගේ පර්යාප්ති ශාසනය දීර්ඝ කාලයක් නිර්මලව පවත්වාගෙන යාම සඳහා පාළි අවිද්වැන්නා ලිවීමටමය යන ජන ජනප්‍රවාදයක් ද ඇත.

අටුවා විස්තරය

විනය පිටකය

	පෙළ	අටුවාව	කර්තෘ	කාලය
උභය විභංග	1 පාරාජිකා පාලි	1 ආණා දෙසනා සමඟපාසාදිකා	බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
	2 පාවිත්තිය පාළි	2 යථාපරාධ සාසන විනය අවිද්වැන්නා		
බන්ධක	3 වුල්ල වග්ග පාළි	3 සංවරාසංවර කථා		
	4 මහාවග්ග පාළි			
පරිවාර	5 පරිවාර පාළි			
		හික්කුපාතිමොක්ඛ කඛිධා විතරණී	බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
		හික්කුණී පාතිමොක්ඛ (මාතිකට්ඨ කථා)		

අභිධර්ම පිටකය

1 ධම්මසංගණිප්පකරණ	1 පරමසු දේසනා	අසුසාලිනී	බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
2 විභංගප්පකරණ	2 යථාධම්ම සාසන	සම්මොහ විනොදනී	බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
	3 නාමරූප පරිච්ඡේද කථා			
3 කථාවන්තූප්පකරණ			බුද්ධසෝම හිමි	5වන ශ.ව.
4 පුද්ගලපඤ්ඤාප්පකරණ				
5 ධාතුකථාප්පකරණ	පරමසුදීපනී			
6 යමකප්පකරණ	පඤ්චප්පකරණවිද්වැන්නා			
7 පටිඨානප්පකරණ				

සූත්‍ර පිටකය

1 දීඝනිකාය	1 වොහාරා දේශනා	සුමංගල විලාසිනී	බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
2 මජ්ඣිමනිකාය	2 යථානුලෝමසාසන	පපඤ්ච සුදනී	බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
3 සංයුක්තනිකාය	3 දිව්ඨි විනිවෙසිත කථා	සාරත්ථපකාසිනී	බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
4 අංගුත්තරනිකාය		මනෝරථපුරණී	බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
5 බුද්දක නිකාය				
1 බුද්දකපාඨ	පරමස් ජොතිකා		බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
2 ධම්මපද	ධම්මපදධා කථා		බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
3 උදාන	පරමස් දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
4 ඉතිවුත්ථක	පරමස් දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
5 සුත්තනිපාත	පරමස් ජොතිකා		බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
6 විමානවත්ථු	පරමස් දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
7 ජේත වත්ථු	පරමස් දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
8 ථේර ගාථා	පරමස් දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
9 ථේරී ගාථා	පරමස් දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
10 ජාතක	ජාතකවිඨකථා		බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
11 නිද්දේස (වුල්ල-මහා)	සද්ධම්ම ජොතිකා		උපසේන ආචාර්ය	6වන ශ.ව.
12 අපදාන (ථේර-ථේරී)	විසුද්ධ ජන විලාසනී		මහානාම ආචාර්ය	7වන ශ.ව.
13 පටිසම්භිදා මග්ග	සද්ධම්මථපකාසිනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
14 බුද්ධවංස	මදුරත්ථපකාසිනී		බුද්ධදත්ත හිමි	5වන ශ.ව.
15 වරියාපිටක	පරමස් දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
	විසුද්ධි මග්ග		බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
තෙත්තිථපකරණ	තෙත්ති අවිඨකථා		ධර්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
චතුහාණචාරපාළි	චතුහාණචාර අවිඨකථා		ආනන්ද චන්රතන	8වන ශ.ව.

බුද්ධඝෝෂ හිමියන් විසින් පාළියට නොනගන ලද අවිඨ කථා පාළියට නගන ලද්දේ බුද්ධදත්ත ධම්මපාල උපසේන සහ මහානාම තෙරවරුන් විසිනි.

බුද්ධදත්ත හිමි

බුද්ධඝෝෂ හිමියන්ගේ සමකාලීනයෙකි. මධුරත්ථ විලාසිනී නම් බුද්ධවංශ අටුවාව උත්වහන්සේ ලියා ඇත.

උපසේන හිමි

සද්ධම්මපෝතිකා නම් නිද්දේශ අට්ඨකථාව මහාපරිවේනවාසී උපසේන හිමියන් විසින් කරන ලදී.

මහානාම හිමි

පටිසම්භිදාමග්ග අට්ඨකථාව වන සද්ධම්මප්පකාසනිය මුත්චහන්සේ විසින් ලියන ලදී.

ධම්මපාල හිමි

පරමත්ථදීපනී අට්ඨකථා - උදාන - ඉතිචුත්තක - විමානවත්ථු - ප්‍රේතවත්ථු - ථෙර ථෙරී ගාථා අට්ඨකථා මුත්චහන්සේ ලියන ලදී.

මෙම අට්ඨකථාවන් ශ්‍රීලංකා ජීවිත ආරක්ෂා කළ අය අට්ඨකථිකා නමින් හඳුන්වා ඇත. අට්ඨකථාවරියා යනු අට්ඨකථා සම්පාදනය කළ ආචාර්යවරයෝය. ආචරිය වාද, ආචරිය මත, ආචරිය වාද යන නම්වලින් කියවෙන්නේ අට්ඨකථාවන් මැයි.

අට්ඨකථාවන් පිළිබඳ විවිධ විවේචන හා මතවාද උගතුන් අතර පවතී. මෑතකාලීන වියතුන් අතුරින් අග්ගමහාපණ්ඩිත පොල්වත්තේ බුද්ධදත්ත හිමියෝ එවැනි විවේචකයෙකි. උත්චහන්සේගේ අටුවා පරීක්ෂණ නම් පොතෙන් එවැනි විවේචන ඉදිරිපත් කර ඇත. අටුවාකථා බුදුන් වහන්සේගේ දේශනා නොවන බව කවුරුත් පිළිගනිති. අටුවාවාරීන් වහන්සේලා අතරද විවිධ මතභේද තිබූ බව දක්නට ඇත. වසර හත්අට සියයක් ගෙන ආ ලිඛිතව නොතිබූ අර්ථ කථා සාහිත්‍යයට එවැනි දේ ඇතුළත් වන්නට පහසුකම් තිබේ. මිහිඳු හිමියන් විසින් ගෙන එන ලද පාළි විචරණ මහාවිහාරික හික්කුන් විසින් සිංහලට පරිවර්තනය කොට එම හෙළටුවා පස්වන සියවසේ බුද්ධඝෝෂ හිමියන් විසින් නැවත පාළි භාෂාවට පරිවර්තනය කළ බව පිළිගත් සම්ප්‍රදායයි. මේ තැන්වලදී එම මතිමතාන්තර ඇතුළත් වන්නට ඇති බව සිතිය යුතුය.

මහාවිහාරීය සම්ප්‍රදාය එකකි. අභයගිරි ජේතවන පරම්පරා හිද එවැනි සම්ප්‍රදායන් පැවතුණු බවට සැකයක් නැත. ස්වකීය පාරම්පරික මතවලට පටහැනි සූත්‍ර ධර්මයන් පෙළෙහි ඇති බව දැන දැනත් සිය මතය

තහවුරු කරනු සඳහා ඒවා මදකිනිඳු වෙනස් නොකර, ඉවත් නොකර, සංගායනාවලදී පැවති තත්ත්වයෙන්ම ත්‍රිපිටකය රැකගෙන ඒම ගැන මහාවිහාරීය පරම්පරාවට බෞද්ධයාගේ ප්‍රණාම පූර්වක ගෞරවය හිමිවිය යුතුය.

මේ අන්දමින් පැවතගෙන ආ අට්ඨකථා අපේ හාමුදුරුවරු තවත් වර්ෂ සිය ගණනක් තම ආරාමවල පොත්ගල්වල තබා පුස්තකාලවල තැන්පත්කොට උදේ සවස සුවඳ දුම් අල්ලා ධර්ම ගෞරවයෙන් ධර්ම රත්නය රැකගෙන ආහ. අනගාරික ධර්මපාලතුමාගේ ජාතික ආගමික වැඩපිළිවෙළ ආරම්භ වීමෙන් පසුව එතුමාගේම පවුලේ නෑයන් විසින් අට්ඨකථා මුද්‍රණය කිරීමේ වැඩපිළිවෙළ ආරම්භ කර ඇත. ඒ ධර්මපාලතුමා විසින් ඇතිකරන ලද ආගමික ප්‍රබෝධයේ එක් ආභාෂයකි. 1916 ජූලි 05 දින ත්‍රිපිටක මුද්‍රණසභා නම් ආයතනයක් සයිමන් ඇලෙක්සැන්ඩර් හේවාචිතාරණ මහතුන්ගේ මැදහත්වීමෙන් කොල්ලුපිටියේ පාම් හවුස්හි පිහිටුවා ඇත. 1929 ජූනි 29 දින මෙම ත්‍රිපිටක සභාවේ රැස්වීමක් කොළඹ ඩික්මන් පාරේ තක්සලාහිදී පවත්වා තිබේ. මෙම රැස්වීමට අති පූජ්‍ය හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල මහා නාහිමියන්ද, රත්මලානේ ශ්‍රී ධම්මානන්ද ධර්මාලෝක නායක හිමියන්ද ප්‍රධාන පණ්ඩිත ධර්මධර භික්ෂූන් වහන්සේලා 25 නමක් සහභාගී වූ බව සඳහන් වේ. අනගාරික ධර්මපාලතුමා ප්‍රධාන සාසනමාමක පිරිස්ද මෙම රැස්වීමට සහභාගී වී ඇත. මෙම නායක පණ්ඩිත ස්වාමීන් වහන්සේලා එක් එක් අටුවා ග්‍රන්ථ සංස්කරණය භාරගත් බවද සඳහන් වේ.

සවිමන් හේවාචිතාරණ මහතාගේ අභාවයෙන් පසුව සෝමලතා හේවාචිතාරණ ළමාතැනි විසින් ත්‍රිපිටක මුද්‍රණය සඳහා අරමුදල පිහිටුවීය. එම අරමුදල මගින් හේවාචිතාරණ අට්ඨකථා ග්‍රන්ථ සමූහය මුද්‍රණය කර ඇත. ආගම ධර්මය, ඉතිහාසය, පුරාවිද්‍යාව, සාහිත්‍යය ආදී ශ්‍රී ලංකා සංස්කරණ විවිධ ක්ෂේත්‍රයන් පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනවලට යොමු කරමින් ශාස්ත්‍රීය පොතපත සපයා සංස්කෘතිය පිළිබඳව අවබෝධයක් ජනතාවට ලබාදීමේ අරමුණින් 1845 දී ආරම්භ කළ ශ්‍රී ලංකා රාජකීය ආසියාතික සමිතියේ සිංහල අට්ඨකථා සිංහලට පරිවර්තනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් පොත් දහයක් මුද්‍රණය කිරීම මහඟු කාර්යයකි.

අභාවයට යන පැරණි බෞද්ධ පොත්පත් හා අලුතින් ලියැවෙන බෞද්ධ පොත්පත් මුද්‍රණය කරවීමත් ඉංග්‍රීසි බෞද්ධ පොත්පත් සිංහලට

පරිවර්තනය කර මුද්‍රණය කිරීමත් පරපුරෙන් පරපුරට බුද්ධ ධර්මය ගෙන යාමත් බෞද්ධ සංස්කෘතියේ ආරක්ෂාවත් සඳහා පිහිටුවා ඇති අප ආයතනය වන බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය මගින් බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටකයේ පුනර්මුද්‍රණය නිමවීමෙන් පසු අවිධිමත් සිංහලට පරිවර්තනය කොට මුද්‍රණය කිරීමට ප්‍රතිපත්ති සකස් කරන ලදී. සිංහලෙන් මුද්‍රණය අවසන් කොට අටුවා කථා ඉංග්‍රීසියට පරිවර්තනය කර මුද්‍රණය කිරීම අපේ අදහසයි.

"කථා පවත්තිනී" නම් පාඨයක් ත්‍රිපිටකයේ අංගුත්තර නිකායේ සඳහන් වෙයි. ධර්මදේශකයා පෙළක් අටුවාවත් දැනී නම් දහම් අසන්නා පෙළක් අටුවාවත් දැනී නම් දහම් දෙසන්නාත් අසන්නාත් දෙදෙනාම පෙළක් අටුවාවත් දැනීමේ එම ධර්ම දේශනාව සාර්ථක දේශනාවක් වන බව මෙහි සාමාන්‍ය අදහසයි. තථාගත ධර්මය වඩාත් ප්‍රකට වීම විවෘත වීම එහි පැවැත්මට හා උත්තරීතර භාවයට හේතුවන බව සඳහන්ය. මෙම කරුණු පිළිබඳ විමසිලිමත් වනවිට අවිධිමත් පරිවර්තනයේ හා මුද්‍රණයේ අවශ්‍යතාව වඩාත් පැහැදිලි වන්නේය. එයට අමතරව විශ්ව විද්‍යාලවල පාළු හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශවල උසස් අධ්‍යාපනය ලබන ශිෂ්‍යයන්ට විෂය නිර්දේශානුකූල අවිධිමත්වල සිංහල පරිවර්තන නොමැතිකමේ බාධාවද, එම ගුරු ශිෂ්‍ය දෙපිරිසටම මේ මගින් දුරු කිරීමද අපේ පරමාර්ථයකි.

අපගේ ඉල්ලීමද පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත වැළඹිටියාවේ කුසලධම්ම නාහිමියන්ගේ අනුශාසනාවද අනුව අටුවා කථා සිංහලට පරිවර්තනය කර මුද්‍රණය කරවීමේ භාරදූර කර්තව්‍යය ශ්‍රී ලංකා ජනරජයේ වර්තමාන ආගමික අමාත්‍යාංශය මගින් ඉතාම කෙටි කාලයක් තුළ අවසන් කිරීම සඳහා අපට පවරන ලදී. බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක පුනර් මුද්‍රණය මගින් අප දැක්වූ ආදර්ශයත් ගොඩනැගූ විශ්වාසයත් මෙයට හේතු වූ බව නිසැකය. මෙම කාර්යය අපට පැවරීම පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා ජනරජයේ ගරු ජනාධිපතිතුමන්ට, ගරු අගමැතිතුමන්ට, ගරු බුද්ධශාසන නියෝජ්‍ය ඇමතිතුමන්ට, ආගමික අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් මහතාට සහ අමරහේවා මද්දුම මහතාට ද අපේ කෘතඥතාවය, පුණ්‍යානුමෝදනාපූර්වකව පළකරමු.

අටුවා පරිවර්තනයේදී ආම්භ ලාභයම නොව ශාසනික සේවයම සලකා එක් එක් පොත භාරගෙන මැනවින් සිංහලට පරිවර්තනය කරදුන් පණ්ඩිත ස්වාමීන් වහන්සේලාට ද, උගත් ගිහි මහතුන්ට ද අපගේ

කෘතඥතාව හිමිවේ. සිංහල අටුවා පරිවර්තන සමීක්ෂණය කළ උගත් ගිහි පැවිදි දෙපිරිසටම අපගේ කෘතඥතාව හිමිවේ.

අටුවා කථා පරිවර්තන කාර්යය සම්බන්ධීකරණය කරමින් කටයුතු කළේ විජිතනන්ද සරත්චන්ද්‍ර මහතාය. එම ග්‍රන්ථාවලිය මුද්‍රණය කරවීමේ කාර්යය භාරවූයේ අප ආයතනයේ මුද්‍රණ කටයුතු අධ්‍යක්ෂ පාලිත ලියනගේ මහතාටය. මෙම මහත්වරු දෙපළම ඉතා උනන්දුවෙන් මෙම කටයුතුවල නියැලීම පිළිබඳව එම මහත්වරුන්ටද මාගේ කෘතඥතාවය පළවේ. මෙයට අමතරව මෙම කාර්යයට හොඳහිතීන් අවංකව සහාය දුන් සියලු දෙනාටම පින් පුරවමින් ආසිරි පතමිහ.

මෙයට,

ශාසනස්ථිතිකාමී,

කිරම විමලජෝති ස්ථවිර,

අධ්‍යක්ෂක, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය,

නැදිමාල, දෙහිවල.

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානයේ අවිධිකථා පරිවර්තක මණ්ඩලය

පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත ආඥාචල දේවසිරි නායක මාහිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත යාලේගම වන්දකිත්ති හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත මැදුරුගොඩ විජයකිත්ති හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත වටගෙදර විමලබුද්ධි හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත විදුරුපොල ආනන්ද හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත හත්තොටුවේ ඉන්දරනන හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත පල්ලේගම සමිත හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත මාවනානේ සෝමිත්ද හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත බලපිටියේ සිරිසිවලී හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත මැදුරුගොඩ විජිතධම්ම හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත පන්නල සුමේධ හිමිපාණන් වහන්සේ

- රාජකීය පණ්ඩිත කීර්ති නාරම්පනාව මහතා
- ශාස්ත්‍රවේදී ඇන්.එච්. පෙරේරා මහතා
- පණ්ඩිත ජේ.පී. නිමල්ලාල් රංජිත් මහතා
- පණ්ඩිත ටී.ජී. ජයතිලක මහතා
- පණ්ඩිත ඒ.ඇම්.ඩී.වයි. සරත්චන්ද්‍ර අමරතුංග මහතා
- පණ්ඩිත බී.ඇම්.පී. බාලසූරිය මහතා
- පණ්ඩිත සෝමරත්න ගම්ලත් වෙලගෙදර මහතා
- පණ්ඩිත දයා ගුණසේකර මහතා
- පණ්ඩිත ඩබ්ලිව්. ඇල්.පී. ධර්මදාස මහතා
- පණ්ඩිත ජනදාස ගොඩකන්ද මහතා
- පණ්ඩිත පී.ඇල්.කේ. පෙරේරා මහතා

සම්බන්ධීකරණය:- විජිතනන්ද සරත්චන්ද්‍ර මහතා

**බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානයේ
අවිධිමත් පරිවර්තක සමීක්ෂණ මණ්ඩලය**

1. පූජ්‍ය මැදගම්පිටියේ විජතධම්ම හිමිපාණන් වහන්සේ
(පේරාදෙණිය ශ්‍රී ලංකා විශ්වවිද්‍යාලයේ කථිකාචාර්ය)
2. පූජ්‍ය කොටියාගල උපරතන හිමිපාණන් වහන්සේ
(කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ කථිකාචාර්ය)
3. පූජ්‍ය මැදඋයන්ගොඩ විජයකිත්ති හිමිපාණන් වහන්සේ. (ශාස්ත්‍රපති)
4. පූජ්‍ය ඇස්වත්තේ රේවත හිමිපාණන් වහන්සේ. (ශාස්ත්‍රපති)
5. හේමචන්ද්‍ර දිසානායක මහතා. (ශාස්ත්‍රවේදී)
6. පණ්ඩිත දයා ගුණසේකර මහතා (රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව)
7. පණ්ඩිත ඒ ලසිත් නලන්ත මහතා (රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව)
8. පණ්ඩිත සිරිමෙවන් සේනක මහතා (ශාස්ත්‍රවේදී)
9. අභිධර්මාචාර්ය බුද්ධික විජේසිංහ මහතා (ශාස්ත්‍රවේදී-විද්‍යාවේදී)

පටුන

	ජාතකය	පිටුව
	මහා නිපාත වර්ණනාව	
22-1	චූලකාලිංග ජාතකය	1
22-2	මහාජනක ජාතකය	47
22-3	සාම ජාතකය	104
22-4	නිමි ජාතකය	154
22-5	බණ්ඩහාල ජාතකය	214
22-6	භූරිදත්ත ජාතකය	261
22-7	මහා නාරද කස්සප ජාතකය	333
33-8	විදුර ජාතකය	382
22-9	මහා උම්මග්ග ජාතකය	466
22-10	මහා වෙස්සන්තර ජාතකය	634

ජාතකටඨ කථා - සත්තමො භාගො සත්වන කොටස

නමෝ තසස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධසස

ඒ භාග්‍යවන් වූ අරහන් වූ සමමා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට
නමස්කාරය වේවා !

22-1

මූගපකඛ ජාතකය

මා පණ්ඩිතියං යන මේ ගාථා කොටසින් ඇරඹෙන ජාතක කථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසද්දී මහාහිනිෂ්ක්‍රමණය අරඹයා දේශනා කළ සේක.

එක් දිනක හික්කුහු ධර්මසභායෙහි රැස්වී භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මහාහිනික්මන අරඹයා කතා සල්ලාපයෙහි යෙදුණාහුය. ඉක්බිති එහි වැඩම කළ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (බුදුරජාණන් වහන්සේ මා එන්නට පෙර කුමන කතාවක යෙදී සිටියේදැයි විචාල සේක. හික්කුහු මෙබඳු කතාවකැයි පිළිවදන් දුන්හ. 'මේ අත්ඛව වනවිට මම පාරමී ධර්මයන් සම්පූර්ණ කරන ලද්දේ වෙමි. එබැවින් අහිනික්මන් කිරීම පුදුමයක් නොවේ. නුවණින් වැඩී නැති පාරමිතා පුරන කාලයෙහි ද මම රජ සෑප හැර ගිහි ගෙයින් නික්මුණෙමි. මෙසේ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ කල්හි, ඒ හික්කුන්ගේ ඉල්ලීම පරිදි අතීත කතාව මෙසේ ගෙනහැර දක්වා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර කසිරජ නම් රජකෙනෙකු දැනුමින් සෙමෙන් රජකම් කළහ. ඒ රජුට දොළොස් දහසක් බිසෝවරු වූහ. එයින් එක්කෙනෙකු හෝ පුතෙකු හෝ දුවක නොලැබුවාය. වැසියෝ අපගේ රජතුමාට වංශ පරම්පරාව ගෙනයාමට පුතෙකු නැතැයි කුස ජාතකයෙහි දැක්වූ ආකාරයටම එක්රැස්ව පුතෙකු පතන්නැයි රජුට කීවාහුය. රජු දොළොස් දහසක් බිසෝවරුන්ට පුතුන් පතන්නැයි අණ කළේය. ඔව්හු වන්දාදී දෙවිවරුන්ට උපහාර කොටත් දරුවන් පැතු සේ වී නමුත් නොලැබුවාහුය. මුදු රජුගේ දුව වූ වන්දාදේවී නම් වූ ඒ රජුගේ අගමෙහෙසිය සීල සම්පන්න වූයේ පිරිසිදු කොට සිල් රකින්නීය. ඇයට ද පුතෙකු පතන්නැයි රජතුමා කීහ. අද පුත් පොහෝදාට පෙහෙවස් සමාදන්ව මිටි ඇදක (අසුනක) වැදහෝනේ තමන්ගේ සිල් විමසා මම නොකඩ කොට සිල් රැක්කෙමි. මේ සත්‍ය බලයෙන් මට පුතෙකු උපදිවැයි සත්‍යක්‍රියා කළේය. ඇගේ සිල් තෙදින් ගකු හවනය උණුසුම් වී ගියේය. (ඇගේ සිල් තෙදින් සක්දෙවිඳුගේ පඩුපුල් සලසුන උණුසුම් වී ගියේය.)

සක්දෙවිඳු එයට හේතු විමසා බලන්නේ වන්දා දේවිය පුතෙකු පතන්නීය යන කරුණ දැන ඇයට පුතෙකු ලබාදෙමිසි ඇයට සුදුසු පුතෙකු සොයා බලන්නේ එකල්හි දිවසැප විදින බෝසත් දිටි. බෝසත්තු මේ වනවිට, පෙර අත්බවෙක විසිවසක් බරණැස රජකොට බලවත් අකුසල කර්මයක විපාක වශයෙන් ඔසුපත් නිරයේ උපන්නේ අවුරුදු අසුහාර දහසක් නිරාදුක් විඳ එයින් වුතව තව්තිසා දෙවිලොව ඉපිද තම පින්එල අනුව දිවිදිව්‍ය සැපත් විඳ එයින් වුතව ඉහළ දෙවිලොවකට යනු කැමතිව සිටියෝය. සක්දෙවි බෝසතුන් වෙත එළඹ 'නිදුකාණෙනි, ඔබ මිනිස් ලොව උපන්නේ වී නම් පාරමිතා පුරන්නට ද හැකිවන්නේ ය. ලෝවැසි ජනයාට ද වැඩක් වන්නේය. බරණැස කසී රජතුමාගේ වන්දානම් අගමෙහෙසිය පුතෙකු පතයි. ඇගේ කුස පිළිසිඳ ගන්න යැයි කීහ.

හෙතෙම එයට පිළිවදන් දී දෙවිපුතුන් පන්සියයක් සමග තව්තිසාවෙන් වුතව තෙමේ වන්දා දේවියගේ කුස පිළිසිඳ ගත්හ. සෙසු දෙවි පුත්තු ඇමති බිරින්දැවරුන්ගේ කුස පිළිසිඳ ගන්නාහුය. බෝසත්තු පිළිසිඳ ගත් මොහොතෙහි සිට දේවියගේ කුස විදුරු පිරුණාක් මෙන් බරින් යුතු විය. ඕ කුස දරුවෙකු පිළිසිඳිබව රජතුමාට දැන්වූවාය. රජතුමා ගැබ පෙරහර දෙවී. පිරිපුන් ගැබැති ඕ තොමෝ දස එකඩමස් ඇවෑමෙන් පින්වත් පුතෙකු වැදුවාය. එදිනම ඇමති ගෙවල්වල ද පන්සියයක්

කුමාරයෝ උපන්නෝය. මේ වනවිට රජතුමා ඇමති ගණයා විසින් පිරිවරන ලද්දේ රජසබයෙහි සිටියේය. දේවයිනි, ඔබට පුතෙකු උපන්නා යැයි ඔහුට දන්වන ලද්දේය. ඔහුට ඒ වචනය ඇසූ මොහොතෙහිම හටගත් දාරක ප්‍රේමය සම්මස් ආදිය සිදිගෙන ඇටමිදුලුවල ගැටී සිටියේය. ඇතුළත සොම්නස් උපන්නේය. හදවත සිසිල් විය. 'මට පුතෙකු උපන්නේය. ඔබලාට සතුටුදැයි' ඇමතියන්ගෙන් විමසීය. දේවයන් වහන්ස, කුමක් කියන්නේ ද? අපි පෙර අසරණ වූවෝ වෙමු. ස්වාමියෙකු ලද්දෙන් දැන් සසරණ වූවෝ වෙමු.

රජතුමා මගේ පුතාට පිරිවර ලැබීම සුදුසුය. ඇමති ගෙවල්වල අද කොපමණ දරුවන් ඉපිද ඇත්තේදැයි විමසා බලන්නැයි සේනාධි නායකයාට අණ කළේය. ඔහු පන්සියයක් දරුවන් දැක අවුත් රජතුමාට දැන්වීය. රජතුමා පන්සියයක් දරුවන්ට කුමාර පළඳනා යවා කිරි මව්වරු පන්සියයක් ද යැවීය. මහසතුන් හට ඉතා උස්වීම ආදී දෝෂයන් නැති නොඑල්වන පියයුරු ඇති, මිහිරි කිරි ඇති කිරි මව්වරු හැටහතර දෙනෙකු පත්කළේය. ඉතා උස් තැනැත්තියගේ ඇකයෙහි හෙව කිරිබොන දරුවාගේ ගෙල දික්වේ. ඉතා මිටි තැනැත්තියගේ ඇකයෙහි සිට කිරිබොන දරුවාගේ පෙළිගිය කොඳුඇට (නැමුණු කොඳු ඇට) පන්තිය වේ. ඉතා කෙටිටු තැනැත්තියගේ ඇකයේ සිට කිරිබොන දරුවාගේ කලවා වේදනා ඇතිවේ. අති මහත් සිරුර ඇති තැනැත්තියගේ ඇකයේ සිට කිරිබොන දරුවාගේ පාදවල දෝෂ ඇතිවේ. ඉතා කලු තැනැත්තියගේ වක් වූ ශරීරය ඉතා ශීතල වේ. ඉතා සුදු තැනැත්තියගේ සිරුර ඉතා උණුසුම් වේ. එල්බෙන තන ඇත්තියගෙන් කිරිබොන දරුවාගේ නාසා අග උඩට නැමුණේ වේ. කිසියම් තැනැත්තියක ගේ කිරි ඇඹුල් වේ. කිසියම් තැනැත්තියකගේ කිරි කටුක ආදී (රස) හේදයන්ගෙන් යුක්ත වේ. එනිසා මේ ඉතා දික්වීම ආදී සියලු දෝෂයන්ගෙන් දුරු වූ නොඑල්වෙන තන් ඇති, මිහිරි කිරි ඇති සු සැටක් කිරි මව්වරු මහත්සත්කාර කොටදෙවා වන්දාදේවියට ද වරයක් දුන්නේ ය. ඇ (පසුව) ගනිමිසි කියා තැබීය. නම් තබන දවසේ ද ලක්ෂණ පායක බමුණන්ට මහත් සත්කාර කොට, අතුරු ආන්තරා ගැන ද විමසීය. ඔව්හු කුමරාගේ වෙර ලකුණු බලා, මහරජ, භාග්‍යවත් පින් ඇති කුමරා එක් දිවයිනක්වත් නොහැර සතර මහා දිවයිනෙහි රාජ්‍ය විචාරීමට සුදුසු වන්නේ යැයි මොහුට කිසිදු අනතුරක් නොවන්නේ යැයි කීය. රජතුමා එයින් සතුටට පැමිණ යම්සේ කුමරා උපන් දිනයෙහි මුළු කසිරට පුරා වැසි වැස්සේය.

රටවැසි රජ ඇමති මැති ආදීන්ගේ සිත්සතන් හදවත් තෙත්වුවා මෙන් වී යැයි කියා ඔහුට තේමිය කුමරා යැයි නම් කළේය.

(කුමරා) එක්වෙනි එක්මසක් ඉක්මවා ඔහු මනා (අලංකාර) කොට සරසා රජකුමා වෙත එළවීය. රජකුමා ප්‍රිය පෙනුමැති පුතු දැක, වැළඳගෙන ඇකයෙහි හොවා සෙනෙහසින් ඇලී ගොස් සිටියේය.

එවේලෙහි සොරුන් සිව් දෙනෙකු (රජු ඉදිරියට) ගෙන එනු ලැබීය. රජු ඔවුන්ගෙන් එකෙකුට කටු සැමීටියෙන් දහසක් පහර දෙන ලෙස අණ කළේය. එකෙකු මාංචු සහිතව සිරගෙට යවන ලෙසත් එකෙකුට ආයුධවලින් පහර දෙන ලෙසත්, එකෙකු උළ සිටුවන ලෙසත් නියම කළේය. මහසත් පියාගේ කතාව අසා බියෙන් තැති ගැනුනේ අහෝ, මගේ පියා රාජ්‍යය නිසා අපායගාමී බලවත් අකුසල කරන්නේ යැයි සිතීය. පසුදින කුමරා රජුගේ සේසත යට විසිතුරු කොට සරසන ලද සිරියහනෙහි සතපවා තිබුණේය. හෙතෙම මද වේලාවක් නිදා සිට පිබිදී ඇස් දල්වා සවන වක්‍රය දෙස බලන්නේ මහත් වූ ධන සම්පත්තිය දුටුවේය. ස්වභාවයෙන් බියගුළු වූ ඔහුට තවත් බියක් ඇති විය.

හෙතෙම කෙසේනම් මා මේ රජමැදුරෙහි ඉපදුනේදැයි විමසා බලන්නේ, පෙර විසූ කඳපිළිවෙල දක්නා නුවණින් දෙව්ලොවින් පැමිණි බැව් දැන, ඉන් පෙර සිටි තැන් බලන්නේ අපායෙහි ඉපිද දුක්විදි ආකාරය ද දුටුවේය. ඊටත් පෙර බවයක එම නගරයෙහි ම රාජ්‍ය විවාළ බව ද දුටුවේය. මම විසිවසක් රජකොට අවුරුදු අසූහාර දාහක් ඔසුපත් නිරයේ පැසුණෙමි. දැනුදු මේ රජගෙහි ඉපදුනේ වෙමි. ඊයේ සොරු සතරදෙනා ගෙන ආ කල්හි මාගේ පියා ඒ තරමට ම දරුණු වූ නිරයගාමී (අපායට පමුණුවන) දඬුවමක් නියම කළේය. (කථං කථෙසි = කතාවක්කිවේය.) මම (රාජ්‍ය විවාරීමට) රජ කිරීමට යන්නේ නම් නැවත නිරයේ ඉපිද මහත් දුකක් විදීමට සිදුවන්නේය යැයි ආවර්ජනා කරන කල්හි කුමරාගේ සිත තුළ මහත් බියක් ඇතිවිය. ඔහුගේ රන්වන් සිරුර අත්වලින් පෙලා මැඩුලුසේ දුර්වර්ණව මලානික විය. හෙතෙම කෙසේ නම් මේ රජගෙයින් මිඳෙන්නෙමි දැයි සිතමින් වැදහොන්නේය. ඉක්බිති පෙර එක් දැයක ඔහුට මව්ව සිට දැන් සේසත වැඩවසන දෙව්දූව ඔහු අස්වසා පුත තේමිය, බිය නොවව, ඉදින් රාජ්‍යයෙන් මිඳෙන කැමති නම් කොරෙකු නොවුවත් කොරෙකු මෙන් හැසිරෙව. බිහිරෙකු නොවුවත් බිහිරෙකු

මෙන් සිටුව. ගොළුවෙකු නොවූවත් ගොළුවෙකු මෙන්සිටුව. මේ අංග තුන රකිමින් නුවණැති බව නොහඟවා සිටුව යැයි මේ ප්‍රථම ගාථාව කීවාය.

මා පණ්ඩිතය,

නුවණැති බව නොපෙන්වා,
මෝඩයෙකැයි සැමට හඟවා
අත්හැර දමන බවට හැමදෙනා පත්වූ පසු
ඔබ අදහස් සපිරේ.

එහි 'පණ්ඩිති' යන්නෙන් හැඟවූයේ නුවණැති බවයි. 'පණ්ඩිතය' යනු විකල්ප පාඨයකි. 'බාලමනෝ' යනු නුනුවණ බවයි. 'සබ්බා' යනු ඇතුළත හා පිටත සියලුම දෙනාය. ඔව්නායතු මේ කාලකණ්ණිය බැහැර කරන්නෙයැයි, බැහැරකරවා ගැනීමයි. ඔහු ඇගේ වචනයෙන් අස් වැසි ලැබ,

මව් දෙව්තුමිය, ඔබ සිත සුව පිණිස මට කී දෙය ඒ ලෙසම මම ඉටුකරන්නෙමි. නොවලහා මේ ගාථාවකියා ඒ අංග තුන රැකීමට ඉටා ගත්තේය.

රජතුමා පුතුට කළකිරීමක් නොවීමට ඒ කියන පන්සියයක් කුමාරවරු ඔහු සමගම විසීමට සැලැස්වීය. ඒ කුමාරවරු කිරට හඬන්නෝය. මහසත් අපායබියෙන් තැනි ගෙන මට රජ කරන්නට වෙයිදෝහෝයි බියට පැමිණ මැරුණා මෙන් වැදහොත්තේය. නොහැඬුවේය. කිරි මව්වරු ඒ බව වන්දා දේවියට සැළ කළාහුය. ඇ රජතුමාට කීවාය. රජු නිමිති කියන බමුණන් කැඳවා හේතු විමසීය. බමුණෝ මෙසේ නිධානය රජතුමනි, කුමාරාට සුපුරුදු වේලාව ඉක්මවා කිරිදීම සුදුසුය. එවිට ඔහු අඬමින් තනය දැඩිව ගෙන කිරිබොන්නේ යැයි කීවාහුය. එතැන් සිට කුමරුට සුපුරුදු වේලාව ඉක්මවා කිරි දෙන්නේ ය. කිසියම් දවසක එක් වේලාවක් ඉක්මවා දෙන්නේ ය. කිසියම් විටක මුළු දවසටම කිරි නො දෙන්නේ ය. කුමරා අපාය බියෙන් තැනිගෙන සුසුම්ලන්නේ කිරි පිණිස නො හඬයි. කුමරා අපායගාමී වේයැයි යන බියෙන් තැනිගැණුනේ සුසුම්ලුවත් කිරි ඉල්ලා නො හඬයි. අපට නොහඬන පුතෙකු උපන්නේයැයි මව හෝ කිරි මව්වරු හෝ කිරිපොවති. අනෙක් දරුවෝ කිරි නො ලැබුණ විටම හඬත්. කුමරා නො හඬයි. නො නිදයි. අත්පා තෙම හකුලයි. කිසි හඬකට කන් නො දෙයි. ඇතැම්විට කිරි මව්වරු කොරුන්ගේ අත්පා මෙසේ නොවේ.

ගොළුවන්ගේ හකු කෙළවර (හකුපාඩා) මෙසේ නොවේ. බිහිරන්ගේ කන්පෙති මෙසේ නොවේ' යැයි කියති.

එසේ වුවත් කුමරාගේ එම තත්ත්වය ඇති සැටි දැනගැනීමට සිතූ කිරිමව්වරු මුළු දවසක්ම කිරි නොදුන්නාහුය. ඔහු සුසුම් ලෑවා පමණකි. කිරි පිණිස නොහැඬූහ. එහෙත් ඔහුගේ වැදූ මව අනේ පුතා නොවේදැයි කිරි මව්වරුන්ට කිරි දීමට නියම කළේය. මෙසේ අතරින් පතර කිරිදීම කළත් වසරක ගෙවී ගියේය. එහෙත් වෙනසක් දක්නට නොලැබුණි.

කුඩාවුන් (කුඩා ළමයි) රසකැවිළිවලට කැමති නිසා ඒවා දීමෙන් හෝ රහස දැනගමු යැයි සිතූ කිරි මව්වරු පන්සියයක් කුමාරවරු ඔහු (තේමිය කුමරා) ඉදිරියේ තබා කැමති රසකැවිළි ගෙන කන්න යැයි කියා සැඟවී බලා සිටියෝ ය. අනෙක් දරුවෝ උනුනුන්ට පහර දෙමින්, පොර කමින් කැවිලි ගෙන කැවාහුය. මහසත් තේමිය කුමරා අපාය බිය කැමති වන්නෝ රසකැවිලි වලටත් ආසා කරන්නෝ යැයි අපායට ඇති බිය නිසා එම කැවිලි දෙසවත් නො බැලීය. මෙසේ රසකැවිලි දීමෙන් අවුරුද්දක් විමසීම් කළත් කුමරාගේ හැසිරීමේ වෙනසක් නො දැක්කේය.

දරුවන් පලතුරුවලට ගිජු නිසා නොයෙක් රසවත් පලතුරු ගෙනවිත් දුන්නෝය. අනෙක් කුමාරවරු කළහ කරමින් පලතුරු කෑවෝය. කුමරා ඒ දෙසවත් නො බැලීය. මෙසේ පලතුරු දීමෙන් ද වසරක් පමණ විමසීය. දරුවෝ කෙළිබඩුවලට කැමති නිසා රන්වන් ඇත්රූප ආදී කෙළිබඩු දී බැලූවෝය. සෙසු දරුවෝ මංකොල්ල කන්නාක් මෙන් ඔවුන්ගෙන් කෙළිබඩු පැහැර ගත්තෝය. මහසත් එදෙසවත් නොබැලීය. මෙසේ කෙළිබඩු දීමෙන් ද අවුරුද්දක් විමසීය. සිව්මස් වයසැති දරුවන් ආහාරවලට ප්‍රියකරන බැවින් නන්වැදෑරුම් ආහාර කෑමට දී විමසූහ. අනෙක් දරුවෝ පිඬුකොට කැවාහුය. ඒ ඒ ආත්ම භාවයන්හි නිරාහාරව සිටි අවස්ථා ගණනක් නැතැයි අපායට ඇති බියෙන් ආහාර දෙසවත් නොබැලීය. ඉක්බිති ඔහුගේ මව තද දුකින් පෙලී ලජ්ජාවට පත්ව සියතින් කුමරාට ආහාර කැව්වාය. පස්වස් වයසේ දරුවෝ ගින්නට බිය වන්නාහු යැයි සලකා, බොහෝ දොරවල් ඇති තල් අතු සෙවිලිකොට ගෙයක් සාදවා අනෙක් කුමාරවරු සමග ඒ මැද තබා ගෙට ගිනිලවීය. සෙසු දරුවෝ මහත් සේ හඬමින් පැන ගියාහුය. මහසත්හු නිරයේ පැසෙන්නවුන්ට මෙය ඉතා සුළු දෙයකැයි සලකා නිසොල්මන්ව සිටියාහුය.

සය හැවිරිදි දරුවෝ මත් ඇතුන්ට බියවන්නේ යැයි බෝසත් හා සෙසු දරුවෝ රජගෙයි මිදුලෙහි තබා මනාකොට හික්මවන ලද ඇතුන් එදෙසට මෙහෙයවීය. ඒ ඇත්තු කුංචනාද කරමින් සොඬු බිම පහරමින් මහත් බිය ගෙන දෙන සේ කුමාරවරුන් වෙත ආහ. අනෙක් දරුවෝ මරබියෙන් ඒ ඒ අත පළා ගියාහුය. මනාකොට හික්ම වූ ඇතුන් (බැවින්) බෝසත් සමග මෙහෙකොට පීඩා නොකරම ගියාහුය. සත්හැවිරිදි කළ අනෙක් කුමාරවරු සමග බෝසත් එක්ව තබා දළ ඉගිල්ලු මුඛ බන්ධනය කළ සර්පයින් ඔවුන් වෙත මුදා හැරියෝය. අනෙක් දරුවෝ මහත් සේ හඬමින් පලා ගියාහුය. මහත් අපා බිය ගැන සලකා රුදුරුසපුන්ගේ දෂ්ඨ කිරීමෙන් වන විනාශය වඩා හොඳයැයි නියෝජ්මත්ව සිටියෝය. එවිට සර්පයෝ මහසත්හුගේ සිරුර වෙලාගෙන ඉසමත්තේ පෙණය තබාගෙන සිටියාහුය. එවිට ද හෙතෙම නියෝජ්මත්ව සිටියහ. මෙසේ අතරින් පතර විමසීමට ලක් කළත් හේතුවක් නොදැක්කේය.

පසුව කඩු පෙන්වා බියගන්වා විමසන්නෙමු යැයි බෝසත් අනෙක් දරුවන් සමග රජගෙමිදුලෙහි රැස් කරවීය. ඔව්හු කෙළිදෙලෙන් සිටිනවිට එක් පුරුෂයෙකු පළිඟු පැහැ කඩුවක් ලෙළවමින් කසී රජුට එක් කාලකණ්ණි පුතෙකු සිටින්නේලූ. උභ කොහිද උගේ ගෙල (හිස) සිඳිමි යැයි එදෙසට දිවීය. එදුටු සෙසු කුමාරවරු බියෙන් තැතිගෙන හඬමින් පලා ගියාහුය. බෝසත්තු අපාය බිය (නිරාබිය) මෙනෙහිකොට කිසිවක් නොදන්නාක් මෙන් සිටියෝය. ඉක්බිති ඒ පුරුෂයා කුමරාගේ ගෙල මත කඩුව තබා ගෙල සිඳින්නෙමි යැයි බියගැන්වීමට උත්සාහ කළේය. කුමරා බියට පත් නොවීය.

දසවයස් වූ කල්හි බිහිරි බව විමසනු සඳහා, කුමරාගේ නිදියහන තිරවලින් අහුරා, හතර පැත්තෙන් සිදුරු සාදා නොපෙනෙන සේ සත් පිඹින්නන් සිටුවා එක්වරම හක් ගෙඩි පිඹ එක නින්නාද කළෝය. ඇමතියෝ සතර පැත්තෙන් සිට බලන්නෝ මහසත්හුට එක් දවසක්වත් සිහිමුලා විමක් හෝ බියෙන් අත්පා ගැස්සීමක් හෝ තිගැස්මක් හෝ වූ බවක් නොදුටුහ. අවුරුද්දක් ගිය තැන මෙසේම බෙර ගසා බලවත් විශේෂත්වයක් නොදිවීය. රෑ අඳුරේ හෝ අත්පා සොලවන්නේ දැයි විමසනු සඳහා සැලක පහතක් සාදා රෑ කල අනෙක් පහත් නිවා ටික වේලාවක් අඳුරෙහි තබා එකපාරටම සැලියෙහි මහ පහන දල්වා ආලෝක කළේය. මෙසේ අවුරුද්දක්ම ඉරියව් පැවැත්ම ගැන විමසුවත් කිසිදු සෙලවීමක් පමණක්

වත් නොදිටිය. තවත් අවස්ථාවක මුලු සිරුරෙහි පැණි ගල්වා බොහෝ (මී) මැස්සන් ඇති තැනෙක හොවා මැස්සන් ඇවිස්සිය. උන් කුමරාගේ සිරුර වසාගෙන ඉඳිකටුවලින් අනින්නා සේ විත් කැවීය. කුමරා නිරෝධ සමාපත්තියට සමවැදුනා සේ නිසොල්මන්ව සිටියේය.

බෝසත් කුදුස් වියට පැමිණි කල්හි (සඳ)දැන් ගැටවර තරුණයෙකි. ගැටවර තරුණයෝ නම් පිරිසිදු බව කැමැත්තෝය. අසුවිය පිළිකුල් කරති. අසුවී කරණකොට ගෙන විමසමු යැයි කතිකා කොටගෙන එතැන් පටන් කුමරා නොනාටා, සේදීම් ආදී පිළිදැගුම් නොකළාහුය. ඔහු මළමුත් පහකොට ඒවා උඩම හොවී. අතුණුබහන් නික්මී වමනය එන තරමට ඔහු අවට දුගඳින් ගහණ විය. මැස්සන් ගහණ විය. තේමිය දැන් ඔබ වයසින් වැඩි තරුණයෙකි. ඔබට හැමදා පිළිදැගුම් කරන්නේ කවුද? ලැජ්ජා නැද්ද? කුමක් නිසා වැතිර හොවීද? නැගිට සිරුර සෝදා පිරිසිදු කරගන්න, යනුවෙන් නින්දා කොට කීහ. කුමරා එබඳු පිළිකුල් අසුවී මත ගැලී, යොදුන් හතකට මෙපිට සිටින්නෙකුගේ වුවද හදවත උඩට නැගී එන තරමට සමන් වූ ගුප් නිරයෙහි (අසුවී නිරයෙහි) දුගඳ මෙනෙහිකොට උපේක්ෂා සහගතව සිටියේය. ..

උණුසුමෙන් පෙළී වේදනාව ඉවසිය නොහැකිවිට කිසියම් විපිළිසරක් දක්වතියි සිතා, ශරීරයෙහි බිබිලි නැග නොඉවසිය හැකි වේදනාවක් ඇතිකරනු සඳහා ඇඳ යට ගිනි කබල් තැබීය. බෝසත්හු 'අවිච්චි මහ නිරයෙහි ගිනි රැස් යොදුන් සිය ගණනක් දුරට පැතිරේ. මේ ගිනි සිය දහස් ගුණයකින් අඩු වූ රශ්මිය ඇත්තේ යැයි සලකා නිසොල්මන්ව සිටියෝ ය.

ඉක්බිති බෝසත්හුගේ දෙමව්පියෝ මහත් සොවින් තැවී ඒ ගිනිකබල් ඉවත ලවා, සෙසු පිරිස් ඉවත් කරවා පුත තේමිය කුමාරය, ඔබ කොරෙකු යැයි මුලදී සිතුවෙමු. එහෙත් ඔබට එබඳු ආපදාවක් නැත. හොඳින් අත් පා, කන් නාසා ආදී අඟපසග ඇති ඔබ අප විසින් පතා ලබාගත් පුතෙකි. අප නොනසන්න. ඔබගේ මේ හැසිරීමෙන් සියලු දඹදිව රජුන් ඉදිරියේ අප නින්දාවට පත්ව ඇත. අප එම නින්දාවෙන් මුදවන්න' ආදී වශයෙන් ආයාචනා කළෝය. මව්පියන් එසේ අයදින කල්හිදු හෙතෙම නොඇසුණා සේ නිසොල්මන්ව ගියාහුය. ඉන්පසු එක්විටක පියා ද තවත් විටෙක මවද

කුමරා වෙත පැමිණ නොයෙක් ලෙසින් ඇවිවිලි කළාහුය. මෙසේ එක් අවුරුද්දක් ඉක්ම ගියද කුමරාගේ හැසිරීමේ වෙනසක් නොවීය.

බෝසතුන්ට සොළොස් හැවිරිදි වූ කල්හි දෙගුරුන් මෙසේ සිතූහ. කොරෙකු හෝ, බිහිරෙකු හෝ ගොළුවෙකු හෝ වේවා. වයසින් මේරූ කල්හි කාමයෙහි නොබැඳෙන්නේ නොවේ. ද්වේෂයෙහි නොබැඳෙන්නේ නොවේ. මල් මල් වයසේ ස්වභාවය එයයි. එබැවින් රුවැනි නාවිකාංගනාවන්ගේ ඇසුරට යොදවා විමසුව මැනවැයි සිතා, දෙවිලියන් වැනි රුවැනි භාව භාව ලීලා සම්පන්න වරගනුන් කැඳවා කවරෙකු හෝ කුමාරයා සිනහා ගැන්වීමට හෝ කෙළෙස් බැම්මෙන් බැඳලීමට හැකිවන්නේ නම් ඇය මොහුගේ අග මෙහෙසිය වන්නේයැයි කියා කුමරා සුවඳ පැණින් නහවා දෙවිපුතෙකු මෙන් සරසවා දෙවි විමනක් වැනි සිරියහන් ගැබෙහි සුවපහසු සිරියහනකාංගොවා මල්දම් සුවඳ දුන් ඇතුල් ගැබක් තුළ මදිරා හා ඔසු සූරා ආදිය ද තබා ඉහත කී රූපන් ලියන් එහි රැඳවීය.

ඒ ස්ත්‍රීහු කුමරා පිරිවරාගෙන නැටුම්, ගැයුම් මිහිරි වචන ආදියෙන් ඔහු පොළඹවා ගැනීමට උත්සාහ දැරීය. බෝසත්හු බුද්ධිය ඇති බැවින් ඒ ස්ත්‍රීන් දෙස බලා ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස දෙක නවත්වා ගරීරයෙහි මාංශපේශීන් තදකොට දැක්වීය. මේ නිසා බෝසත්හුගේ සිරුරේ පහස ලැබීමට නොහැකිව ස්ත්‍රීහු මොහු මිනිසෙකු නොවේ. යකෙකු විය යුතු යැයි මව්පියන්ට දැන්වූවාහුය. මෙසේ සොළොස් වසක් ලොකු කුඩා උපක්‍රම යොදා විමසීම් කළත් කිසිදු පලයක් නොලැබීය.

රජ මහත් සේ විපිළිසරව කුමරාගේ පෙර ලකුණු බලා ශාස්ත්‍ර කී බමුණන් කැඳවා ඔබලා කුමරා උපන් දිනයෙහි 'ධන ධාන්‍ය ලැබීම ආදී පුණ්‍ය සම්පන්න කුමාරයෙකැයි මොහුට කිසිදු අනතුරක් නැතැයි ද කීවාහුය. දැන් ඔහු උපතින් ගොළුවෙකි. උපතින් කොරෙකි. මේ ගැන ඔබලා කුමක් කියන්නේදැයි ඇසීය. මහරජතුමනි, ඇදුරන් නො දක්නා දෙයක් නැත. එසේ වුවත් දෙවියන් පුදා ප්‍රාර්ථනා බලයෙන් රජ කුලයෙහි උපන් පුතා කාලකණ්ණියෙකැයි කී කල්හි ඔබතුමාට ඇතිවන දොම්නස ගැන සලකා නොකීවෙමිහ'යි කීහ. දැන් කුමක් කිරීම සුදුසුදැයි රජතුමා ඇසුවිට මේ කුමරා රජගෙයි සිටියහොත් ඔබගේ ජීවිතයට හෝ රාජ්‍යයට හෝ අගමෙහෙසියට අනතුරු ගෙන දෙන බව පෙනේ. එබැවින් අවමගුල්

රියෙහි අවමගුල් අසුන් යොදා මොහු එහි තබා පැළ දොරින් බැහැර කරගෙන ගොස් අමු සොහොනෙහි වළ දැමීමට උපදෙස් දුන්නේය.

කුමරා නිසා ඇතිවන අපල ගැන ඇසීමෙන් බියට පත් රජතුමා එසේ කිරීමට කැමති විය. වන්දා දේවිය එපුවත අසා, රජු වෙත එළඹ දේවයෙනි, කුමරා උපන් දිනයෙහි ඔබ මට කැමති වරයක් ගැනීමට කියන ලදී. මම එය පසුව ගන්නෙමැයි කල්තැබුවෙමි. දැන් එය මට දෙන්නැයි ඉල්ලා සිටියාය. ඇර ගනුවයි රජතුමා කීහ. පුතුව රාජ්‍යය දෙන්නැයි ඇ ඉල්ලුවාය. ඔබගේ පුතා කාලකණ්ණියෙකි. එසේ නොකළ හැකියැයි කී විට, දිවිතෙක් නොහැකිනම් සන් වසකට රාජ්‍යය දෙන්නැයි ඉල්ලා සිටියාය. රජු එය ද නොපිළිගත් කල්හි සය වසක්, පස් වසක්, සිව් වසක්, තෙවසක්, දෙවසක් පිළිවෙලින් මසක් හෝ රාජ්‍යය දෙන්නැයි ඉල්ලුවාය. එයද නොදිය හැකි බව කී විට සන්දිනකට රාජ්‍යය දෙන ලෙස ඉල්ලා සිටියාය. 'හොඳයි ගනුව'යි රජතුමා දේවියගේ වරය දුන්න. දේවිය කුමරා අලංකාර කොට සරසා තේමිය කුමාරයාගේ රාජ්‍යයැයි නුවර පුරා බෙර හසුරුවා, නුවර විසිතුරු ලෙස සරසා, කුමරා ඇතෙකු පිට තබා ඉහළින් සේසත් නංවා නගරය පැදකුණු කරවා, පැමිණි පසු සිරියහනෙහි සතප්පවා මුළු රැයම මෙසේ කියමින් ආයාචනා කළාය. 'පුත තේමිය, කුමරුනි, ඔබ නිසා සොළොස් වසක් නිදි නොලබා හැඬූ මගේ ඇස් ඉදිමි ඇත. සොවින් හද පැටි ඇත. ඔබ කොරෙකු නොවන බව දනිමි. මා අනාථ නොකරන්න ආදී වශයෙන් දිනපතා පස් දවසක් බැගෑපත්ව ඉල්ලා සිටියාය.

හයවන දින රජු සුනන්ද නම් වූ රියදුරාට කතාකොට ඔබ හෙට උදෑසනම අවමගුල් රියෙහි අවමගුල් අසුන් යොදා කුමරා එහි හොවා නුවර පැළදොරින් ගෙනගොස් අමු සොහොනෙහි සිව් රැස් වලක් කපා කුමරා එහි හොවා උදළු මීටෙන් හිස පොලාපියා, දිවි තොරකොට උඩින් පස් දමා, වල පස්ගොඩ ගසා සකස් කොට දිය නා පිරිසිදු වී එන්නැ'යි අණ කළහ.

සවෙනි දින රැයෙහි දේවිය කුමරා අයදින්නී, පුත කසිරප් හෙට ඔබ අමු සොහොනෙහි වැළලීමට අණ කළේය. මපුත, හෙට ඔබේ මරණය වන්නේ යැයි කීවාය. ඒ ඇසූ මහසත්තුව සොළොස් වසක් මා කළ වෑයමෙහි පල ලැබුණේයැයි සිතන්නහුව මහත් අධ්‍යාත්මික

සන්නෝෂයක් හටගත්තේය. මවගේ හදවත සොවින් පැළී යන තරම් වේදනාවෙන් පෙළෙයි. එසේ වූයේ වී නමුත් මෑණියන් හා කථා කළේනම් මගේ අදහස් මුදුන් පැමිණුනේ නැත'යි සිතමිසි කුමරු සොවින් නොතැවීම සිටියේය.

එදින රැය ඉක්මගිය පසු, සුනන්ද රියදුරු රිය සකස්කොට දොරටුවෙහි තබා සිරියහන් ගැබට පිවිස, 'දේවිය, මට කෝප නොවන්න. මෙය රජ අණකිසි කියා, කුමරු වැළඳගෙන සිටි දේවිය පිටි අතින් ඉවත්කොට මල් කලඹක් වැනි කුමරු ඔසවාගෙන පහයෙන් පහලට බැස්සේය. වන්දා දේවිය ළෙහි අත්ගසා, මහ හඬින් වැලප බිම පතිත විය. මහසත් එය දැක, මා කතා නොකළහොත් හදවත පැළී මියැදෙන්තේයැ. කතා කිරීමට කැමැත්ත ඇති වුවත්, ඉදින් මා කතා කළොත්, සොළොස් වසක් මා කළ වෑයම බොද වී යන්නේය. කතා නොකිරීමෙන් මව්පියන්ටද මටද පිහිටක් වන්නේයැයි ඉවසා ගත්හ.

රියදුරු බෝසතුන් රියට නංවා පැළදිග වාසල්දොර දෙසට මෙහෙයවන්නේ යැයි මූලාවට පත්ව පෙරදින වාසල්දොර දෙසට රථය මෙහෙයවීය. රියසක් එළිපත්තේ ගැටී මහා හඬක් නිකුත් විය. මහසත් එම හඬ අසා, මගේ සිතැඟි මුදුන් පැමිණියේ යැයි ඉමහත් සතුටට පත්විය. රථය නුවරින් නික්ම දෙවියන්ගේ ආනුභාවයෙන්, රියදුරුට අමුසොහොනෙහි ආකාරය පෙන්වා, එක් වන ගහනයක නතර විය. ඔහු මෙතැන හොඳයැයි රථය හරවා මග අසල නවතා, මහසත්හු ආහරණ ගලවා, පොදියක් කොට බැඳ තබා උදැල්ල ගෙන නුදුරෙහි වලක් හැරීමට ඇරැඹීය.

ඉක්බිති බෝසත් මම සොළොස් වසක්ම අත්පා හකුළුවාගෙන සිටියෙමි. මේ වේලාවේ මා විසින් අත් පා දිගහැර ව්‍යායාමයක් කර බැලිය යුතුයැයි සිතා නැගිට වම් අතින් දකුණත පිරිමැද බැලිය. දකුණතින් වම්ත පිරිමැද බැලිය. එසේම දැතින් පා පිරිමැද බැලිය. තමන් රථයෙන් බැසයාමට හැකි බව දැන ගත්තේය. බෝසත් රථයෙන් බැසීමට පා දිගු කරන කල්හි එතැන වාතයෙන් පිරිගිය ඇත්ගැබක් මෙන් පොළොව උඩට නැගී සිටියේය. බෝසත් රියෙන් බැස කිහිප විටක් එහාට මෙහාට සක්මන් කොට බලන්නේ, මේ ආකාරයෙන් මම දිනක යොදුන් සියයක් හෝ යාමට බලය ඇතැයි, ඉදින් රියදුරු මට විරුද්ධව නැගී සිටියොත්

ඔහුට ප්‍රතිවිරුද්ධව නැගී සිටීමට බලය ඇද්දැයි විමසනු පිණිස රථය පිටුපසින් ඔසවා දරුවන්ගේ සෙල්ලම් කරන්නයක් මෙන් පෙරළා දැමීය. එයින් තම ශරීර ශක්තිය ගැන සැහීමකට පත්විය. ඒ සමගම වස්ත්‍රාභරණ ලබාගන්නේ කෙසේදැයි යන අදහසද සිතට නැගුනේය. එකෙණෙහි සක්දෙවිඳුගේ පඬුපුල් අසුණ උණුසුම් විය.

සක්දෙවිඳු 'තේමිය කුමාරයාගේ මනෝරථය මුදුන් පැමිණියේ යැයි' වස්ත්‍රාභරණ ලබාගැනීම ගැන සිත් පහළවිය. මොහුට මිනිස් වස්ත්‍රාභරණ ආදියෙන් කම් නැත. දිව භරණ, දිවසළ ගෙනගොස් කසී රජ පුත්‍රට සළ වඩව'යි විස්කම් දෙවි මිනිස් ආභරණවලින් සක් දෙවිඳු මෙන් අලංකාර කළේය. බෝසත්හු දිව්‍යරාජ විලාශයෙන් රියදුරා වල කපන නැනට ගොස් ළංව සිට මේ තුන්වැනි ගාථාව කීවේය.

කිංචු සනහාර මානොව කාසුං බණාසි සාරථී
 පුට්ඨො මෙ සමම අකබාසි කිං කාසුයා කරිසසසි

රියදුර, කුමක් සඳහා ලහි ලහියේ වලක් සාරන්නේ ද? කරුණාකර එය මට පැහැදිලි කරන්න. මේ වළින් කවර නම් වැඩක්ද?

ඒ අසා රියදුරු වල කපන්නේම උඩ නොබලාම මේ ගාථාව කීවේය.

රඤ්ඤා මුගො පකෙබාව
 පුතෙනා ජාතො අවෙනසො
 සොමහි රඤ්ඤා සමජ්ඣට්ඨො
 පුතං මෙ නිබණං වනෙ

අපගේ රජුට ගොළු කොර පුතෙකු උපතී. ඔහු සිතන්නට ද හැකියාව නැති අයෙකි. මගේ මේ පුත්‍ර වනේ වළලවයි රජු මට අණ කෙළේය.

'පකෙබා' යනු කොරාය. 'මුගො' යනු කතාකිරීමට නොහැක. හයින් බිහිරි වූ තැනැත්තාය. 'අවෙනසො' සිතීමට නොහැකි ස්වභාවය ඇත්තාය. සොළොස් වසක් කතා නොකළ බැවින් මෙසේ කීහ. 'සමජ්ඣට්ඨො' යනු අණ කරන්නාය. 'නිබණං වනෙ' යනු වනයෙහි වල දැමීමයි.

ඉක්බිති බෝසත් ඔහුට මෙසේ කීහ.

න බධිරො න මුගොසමී න පකෙඛා නපි පංගුලො
අධමමං සාරථී කයිරා මඤ්ඤෙව ඤං නිබ්ඤං වනෙ

රියදුර, මම ගොඵවෙකු ද නොවෙමි. බිහිරෙකු ද නොවෙමි. උපතින් කොරෙකු (පංගුලො) බාහිර හේතුවකින් කොරෙන් (පක්කොවා) නොවෙමි. ඔබ මා වනයෙහි වලලන්නෙහි නම් අධර්මයක් කරන්නේය.

උගරු බාහුව මෙපසෙස - භාසිතඤ්ඤෙව සුණොනි
අධමමං සාරථී කයිරා - මඤ්ඤෙව ඤං නිබ්ඤං වනෙති

මාගේ දැන දෙකලවා බලන්න. මා කියන දේට සවන් දෙන්න. ඔබ මා වනයෙහි වලලෑමෙන් අධර්මයක් කරන්නේ ය.

එහි 'නබධිරොති' රජතුමා මේ ආකාර පුතෙකු මැරීමට අණ කෙළේද, මම එබත්දෙකු නොවෙමි යන්න ගෙනහැර දැක්වීමට කීහ.

'මඤ්ඤෙව ඤං නිබ්ඤං වනෙති' ඉදින් මිහිරි බැව් ආදියෙන් තොර මා වනයෙහි වල දමන්නෙයැයිනියෝග කිරීම අසත් ධර්මයක් කිරීමට අණ කිරීමකි. 'උගරුති' උරු යනුවෙන් දැක්වූයේ මගේ පළමු ගාථාව අසා ද ඔහු මා දෙස නොබැලූ කල්හි මාගේ අලංකාර වූ ශරීරය පෙන්වන්නෙමියි සිතා කීහ. එහි අදහස නම් මේ මගේ කෙසෙල් කඳත් සමාන කලවා දෙකත් රන් පැහැයෙන් බබලන අත් දෙකත් බලන්න. මගේ මිහිරි වචනත් අසන්න යන්නයි.

එවිට රියදුරා මොහු ආ වේලාවේ සිට තමුන් ගැනම වර්ණනා කරගනී. වල කැපීම පසෙක තබා හිස ඔසවා බලන්නේ මිනිසෙකු ද දෙවියෙකු දැයි අදහා ගත නොහැකිව මේ ගාථාව කීහ.

දෙවතානුසී ගන්ධබෙඛා ආදුසකෙකා පුරිඤ්ඤො
කො වා ඤං කසස මා පුතොතා කථං ජනෙමු තංමයං

ඔබ දේවතාවෙකුද? ගාන්ධර්වයෙකුද? නො එසේනම් පුරින්දද නම් වූ ශක්‍ර දේවෙන්ද්‍රයා ද? ඔබ කවරෙකුද? කාගේ පුතෙකුද? එය මා විසින් කෙසේ නම් දැන ගන්නේද?

ඉක්බිති බෝසත් ඔහුට තමන් කවරෙකුදැයි පැහැදිලි කරන්නේ මෙසේ ධර්ම දේශනා කළේය.

නමහ දෙවොන ගන්ධබ්බා නපිසකෙකා පුරිඤ්ඤො
නාසි රඤ්ඤො අහං පුතො යං කාසුයා නිපඤ්ඤසී

මම දෙවියෙකු ද නොවෙමි. ගාන්ධර්වයෙකු ද නොවෙමි. පුරින්දද නම් ශක්‍ර දේවෙන්ද්‍රයාද නොවෙමි. වළලා දැමීමට නියම කළ කසී රජුගේ පුතා වෙමි.

තස්ස රඤ්ඤො අහං පුතො යං තං සමුපජ්චසී
අධම්මං සාරථී කයිරා මං වෙ ත්වං නිබණං වනෙ

රියැදුර, ඔබ යම් රජෙකු නිසා ජීවත් වන්නේද? මම ඒ රජුගේ පුතා වෙමි. ඔබ මා (මේ) වනයෙහි වළලන්නේ නම් අධර්මයක් කළා වන්නේ ය.

යස්ස රුකබසස ඡායාය - නිසීදෙය්‍ය සයෙය්‍යවා
න තස්ස සාබං භඤ්ඤ්‍ය්‍ය - මිත්තදුභො හි පාපකො

යථාරුකෙබා තථාරාජා - යථා සාවො තථා අහං
යථා කාසුපභො පොසො - එවං ත්වම්සිසාරථී
අධම්මං සාරථී කයිරා මඤ්ඤෙව ත්වං නිවෙණං වනෙති

යම්ගසක සෙවනෙහි සිටින්නේ හෝ සයනය කරන්නේ හෝ වේද ඒ ගසේ අතු සිද දැමීම නොකළ යුතුය. එබඳු මිත්‍රද්‍රෝහී තැනැත්තේ පවිටු අසත් පුරුෂයෙකි.

ගස යම්සේ වන්නේද රජ තෙමේද එසේම වන්නේය. එම රුකෙහි අත්තක් යම්සේද මම ද ඒහා සමාන වෙමි. සාරථීය ඔබ සෙවනැල්ල යට

සිටීමෙන් ඵලප්‍රයෝජන ලැබුවෙහිය. ඔබ විසින් මෙසේ මා වනයෙහි වළලෑම මහත් අධර්මයෙකි.

එහි නිසඤ්ඤා යන මෙහි මරා දැමීමයි. ඔබ යමෙකු මෙහි වළලා ද එන්නෙමිසි සනිටුහන් කොට, වළ කපන්නේ ද ඒ (අනෙකෙකු කොට)මම යැයි දැක්වීම සඳහා යෙදුණි. මම රාජපුත්‍රයා යැයි කීවේ තෙමේ නොපිළිගනී. ඒ නිසා මොහු මිහිරි ධර්ම කථාවෙන්ම අස්වසා සිත්ගෙන සිටින්නෙමිසි යැයි ධර්මය ඇසීමට සලස්වා සිටියේය. මිත්‍යාදහොති යනු මිත්‍රද්‍රෝහියාය. තමන්ට සෙවන දුන් ගසෙහි යම්සේ අතු සිඳ දමන මිත්‍ර සාතකයන් වැනි ලාමක පුරුෂයෝ කවර කරුණකින් හෝ මිත්‍රද්‍රෝහීහු වන්නෝය යනුයි. ඡායුපහොති යනු (පරිභෝග වශයෙන්) නොහොත් සෙවනැල්ලෙහි පිහිට ලැබීම වශයෙන් එහි පැමිණි පුරුෂයෙකු මෙන් තෝ රජු නිසා ජීවත්වන්නේ යනු කී සැටියි.

මෙසේ කීවේ වී නමුත් (රියදුරු) බෝසත් කෙරෙහි විශ්වාසය නොතැබිය.

ඉක්බිති මහසත් මොහු විශ්වාස ගන්නෙමි යැයි දෙවියන්ගේ සාධු නාදයෙන් ද, තමන්ගේ හඬින්ද වන ගහණය දෝංකාර කරවමින් මිතුරන් පිදීමේ (අනුසස් දැක්වෙන) මේ ගාථා දහස කීමට පටන් ගත්තේය.

පහුතහකෙබා හවති විපපුඤ්ඤා සකා ගරා
බහුතං උපජ්චනති යොමිත්තානං නදුහති

යමෙක් මිත්‍රද්‍රෝහී නොවන්නේ ද ඔහු සිය නිවෙසින් බැහැර ගිය කල්හි බොහෝ ආහාරපාන ලබන්නෙක් වේ. ඔහු අනුව ජීවත් වන්නෝ ද බොහෝ වෙති.

යං යං ජනපදංයාති නිගමෙ රාජධානියො
සබ්බස්‍ර පූජනොහොති යො මිත්තානං නදුහති

මිත්‍රද්‍රෝහී නොවන්නා යම් ජනපදයකට, නියමිගමකට, රාජධානියකට ගියේ ද ඒ සියලු තැනදීම ඔහු ගරුබුහුමන් ලබයි.

නාසස වොරා පසහනති නාතිමඤ්ඤතිබතතියො
සබ්බෙ අමිතෙන තරති යොමිතතානං නදුභති

මිත්‍රද්‍රෝහී නොවන්නාට සොරුන්ගෙන් පීඩා සිදු නොවේ. රජයෙන්දකරදර සිදු නොවේ. ඔහු සියලු සතුරන් ජය ගනී.

අකකුදොධා සගරං එති සභාය පටිනඤ්ඤො
ඤාතිනං උභතමො හොති මිතතානං නදුභති

මිත්‍රද්‍රෝහී නොවන්නා ජනයා අතර සතුවත් තම කටයුතු කර සතුටු සිතින් තම නිවසට පැමිණේ. නෑයන්ගෙන් ගරුබුහුමන් ලබයි.

සකකච්චා සකකතො හොති ගරුහොති සගාරවො
වණණ කිතතිභතො හොති යොමිතතානං නදුභති

මිත්‍රද්‍රෝහී නොවන්නා අනුනට සත්කාර කර තමන්ද සත්කාර ලබයි. අනුනට ගරු බුහුමන් කර තමන්ද ගරුබුහුමන් ලබයි. අන්‍යයන් නිසා ඔහුගේ කිතුගොස හැමතැන පැතිරේ.

පුජකොලභතෙ පුජං වඤ්ඤො පටිවඤ්ඤං
යසො කිතතිංව පපෙපාති යො මිතතානං නදුභති

මිතුරන්ට ද්‍රෝහීනොවන්නා, මිතුරන් පුදා තමනුත් පිදුම් ලබයි. වැදිය යුත්තන් වදින හෙතෙම තමනුත් වැදුම් ලබයි. සම්පත් ලබයි. ඔහුගේ හොඳ නාමය සැම තැන පැතිරෙයි.

අග්ගියථා පජ්ජලති දෙවනාව චිරොචති
සිරියා අජහිතො හොති යොමිතතානං නදුභති

යමෙක් මිතුරන්ට ද්‍රෝහ නො කෙරේද, හෙතෙම ගිනි මෙන් දිලිහේ. දෙවියෙකු මෙන් බබලයි. සිරිකත ඔහු හැර නොයයි. (ඔහු සෞභාග්‍යයෙන් තොර නොවේ.)

ගාවො තසස පජායනති බෙතෙන චුත්තං විරුහති
චුත්තානං ඵලමසනාති යො මිත්තානං නදුහති

මිත්‍රද්‍රෝහී නොවන්නාට ගව සම්පත් අඩුවක් නැතිව ලැබේ. කෙතෙහි වසුල බිජුවට වහාම ඵලදරයි. එම අස්වැන්න මනාව පරිභෝජනය කරයි.

දරිතො පබ්බතානොවා රුකධාතො පතීතො නරො
චුතො පතිධං. ලහති යො මිත්තානං නදුහති

මිතුරන්ට ද්‍රෝහ නොකරන්නා පර්වතයකින් හෝ පර්වත විවරයකින් හෝ ගසකින් හෝ ඇදහැලුනේ (කිසියම්) පිහිටක් ලබා ඉන් බේරෙයි.

විරුළුන මූලසන්නානං නිග්‍රොධ මීච මාලුතො
අමීනනා නප්පසහනති යො මිත්තානං නදුහති

යමෙක් මිතුරන්ට ද්‍රෝහ නොකෙරේද? තරව් හටගත් මුල් හා ඇටවුම් ඇති නුගරුක සැඩ සුළඟින් නොසෙල්විය හැක්කා සේ සතුරෝ ඔහු මැඩ නොපවත්වති.

එහි 'සකාසරා' යනු 'සකගරා' යන්නයි. 'සකාසරා' යනු විකල්ප පාඨයකි. 'නදුහති' යනු 'න දුසසති' යනුයි. ද්වේෂ නොකරයි යන අර්ථයි. 'සබ්බසු පුජ්ඣොහොති' යනු හැමතැනම පිදුම් ලබයි යන අර්ථයි. මෙය සිවලී කතාවෙහි විස්තර කෙරුණි. 'නප්පසහනති' යනු මැඩීමට හෙවත් බලහත්කාරකම් කිරීමට නොහැකි බවයි. මෙය සංකීවච සාමණේර වස්තුවෙහි පැහැදිලිකොට ඇත. 'නාතිමඤ්ඤාසී බන්තියො' යන්න ජෝතිපාල වස්තුවෙහි මනාව දක්වා ඇත. 'තරති' යනු අතික්‍රමණයයි. ඉක්මවා යාමයි. සසරනති යන තැන මිත්‍රද්‍රෝහියා තමාගේ ගෙදරට පැමිණෙන්නේ ගැටුණු සිතීන් කෝපයෙන් යුතුව පැමිණෙන බව හා මිත්‍රද්‍රෝහී නොවන්නා කෝපයෙන් තොරව තම ගෙදරට පැමිණෙන්නා වෙයි. පටිනන්දිතො යනු බොහෝදෙනා රැස්වන ස්ථානයකි මිත්‍රද්‍රෝහී නොවන්නාගේ ගුණ කපා කෙරේ. එයින් ඔව්හු සතුටට, ප්‍රමෝදයට පත්වෙයි. සකකඛා යනු හෙතෙම (මිත්‍රද්‍රෝහී නොවන්නා) වනාහි අනුන්ට සත්කාර කොට තමන් ද අනුන්ගෙන් සත්කාර ලබන බවයි. අනුන්ට

ගරුබුහුමන් දක්වා තමන්ද ඔවුන්ගෙන් ගරුබුහුමන් ලබන බවයි. වණණාකිතතිහතො යනු (මිත්‍රයා විසින් කරන ලද) ගුණ වර්ණනය හේතුවෙන් සමගුණ වර්ණනය නිසා ඇතිවූ කීර්තිය ඉක්මවා ඔහුගේ ගුණ පැතිරේය යනුයි. 'පුජකෝ' මිතුරන්ට පුදා තමනුත් පුද ලබයි යනුයි. වෘදකෝ යනු බුද්ධාදී කලාණ මිත්‍රයින්ට වදින්නා ඊළඟ භවයෙහි ප්‍රති වැදුම් ලබන බවයි. යසොකිතති යනු ඉසුරු පරිවාර සම්පත් හා හොඳ ගුණ පැතිරීමයි. මේ ගාථාව ගැන විත්ත ගෘහපතියාගේ කථාවෙහි කියූ අයුරින් දතයුතුයි. පජ්ජලනී යනු ඉසුරු හා පරිවාර සම්පත් නිසා ඇතිවන උදාර භාවයයි. (බැබලිමයි)සිරියා අජතිතො යන්න මෙහිදී අනාථපිණ්ඩික කතාවේ දැක්වූයේ ගතයුතු වන්නේය. අසනාති යනු පරිභෝග කරයි යනුයි. පතිට්ඨං ලභති යන්න වුලලපදුම ජාතකයෙහි දැක්වූ සේ දතයුතු. විරුණා සනනානං යනු වැඩුණු මුල් හා අරළු ඇති බවයි. අමිත්තානපස භනති යන්න කුර රන්ටිය වැසි සොණ තෙරුන්ගේ මවගේ ගෙදරට පිවිසි සොරුන් පිළිබඳ තී කථාවේ වූ පරිදි දතයුතු.

සුනන්ද රියදුරාද මෙපමණ ගාථාවන්ගෙන් ධර්මදේශනා කළ නමුත් කවරෙකුදැයි හැඳින නොගෙන රථය සම්පයට ගොස් එහි ආභරණ හා කුමරාද නොදැක ආපසු අවුත් බලන්නේ (තේමිය කුමරු) හැඳින ගෙන පාමුල වැටී ඇදිලිබැඳ සමාව අයදින්නේ මේ ගාථාව කීහ.

රාජපුත්‍රය, එනු මැනවි. ස්වකීය ගෘහයට ආපසු ගෙන යමි. ස්වාමීනි, රජය කරවනු මැනවි.වනයෙහි සිටීමෙන් කුමක් කරන්ටද? මහසත් මෙසේ කීහ.

අලංමෙතෙන රජෙජන - ඤාතකෙහි ධනෙනවා
යං මෙ අධමම වරියාය- රජ්ජං ලබෙහථ සාරටී

රියදුර, අධාර්මික පැවැත්මෙන් මම යම් රාජ්‍යයක් ලැබෙනවානම් ඒ රාජ්‍යයෙන් ද නැයන්ගෙන් ද ධනයෙන් ද මට වැඩක් නැත. එහි අලං යනු ප්‍රතිකේෂ්ප අර්ථය සඳහා යෙදූ වචනයයි.

පුණණ පතනං පලබෙහති රාජපුත්ත ඉතොගතො
පිතා මාතා ච මෙ දජ්ජුං රාජපුත්තතයි ගතෙ

රාජපුත්‍රය, ඔබ එහි ගියකල්හි බොහෝ තුටුපඬුරු ලබන්නෙහිය. මව්පියෝ මට ද බොහෝ තුටුපඬුරු දෙන්නාහුය.

ඔරොධාව කුමාරාව වෙසියානාව බ්‍රාහ්මණා තෙපි අතතමනා දජ්ජං රාජපුත්ත තයී ගතෙ

ඔබ එහි ගියකල ඇතුළු නුවරවැසියෝ ද කුමාරයෝ ද වෛශ්‍යයෝ ද බ්‍රාහ්මණයෝ ද මට බොහෝ තෑගි දෙන්නාහුය.

හත්ථාරුහා අණිකධ්‍යා රථීකා පනති කාරකා තෙපි දජ්ජං පතීතා මෙ රාජපුත්ත තයී ගතෙ

රාජපුත්‍රය, ඔබ එහි ගියකල ඇතරුවෝ ද අසරුවෝ ද පිය බලයෝද පාබලයෝ ද මට බොහෝ තුටු පඬුරු දෙන්නෝ ය.

බහු ජාතපදා වඤ්ඤා නෙගමාව සමාගතා උපායනානී මෙදජ්ජං රාජපුත්ත තයීගතෙ

රාජපුත්‍රය, ඔබ එහි ගිය කල නුවරට රැස්වූ බොහෝ දනව් වැසියෝද නියම්ගම් වැසියෝද මට තුටුපඬුරු දෙන්නාහුය.

එහි පුණණාපතනං යනු තුටුපඬුරුය. දජ්ජ යනු සත්රුවන් වැසි වසින්නාක් මෙන් මගේ අදහස් සම්පූර්ණ වන සේ තුටුපඬුරු දෙන්නේයැයි සිතා මේ හේතුවෙන් ඔහු වහා මට අනුකම්පාකොට යන්නේයැයි සිතා කීහ. වෙසියානා යනු වෛශ්‍යයෝයි. උපායනානී යනු හුන් තැනට යවන තුටුපඬුරුයි.

මහසත් කීහ.

පිතුමාතු වහංවතෙතා රට්ඨසස නිගමසසව අපො සක්‍ය කුමාරානං නඤ්ඤි මය්‍යං සකං සරං

මම මව්පියන් විසින් ද රටවැසියන් විසින් ද එසේම ශාක්‍ය කුමාරයන් විසින් ද හැරදමන ලද්දේ වෙමි. එබැවින් මා හට කියා නිවසක් නැත.

අනනුඤ්ඤානො අහං මත්‍යා සඤ්චනො පිත්‍රා අහං
එකො අරඤ්ඤ පබ්බජිතො නකාමෙ අභිපත්තියෙහි

මව විසින් අනුදන්තා ලද මම පියා විසින් බැහැර කරන ලද්දෙමි. කම්සැප විදීමේ අභිප්‍රායක් මට නැත. හුදකලාව ආරණ්‍යයෙහි පැවිදිව වාසය කරමි.

එහි පිතුමාතුළ යන මව හා පියා යනුයි. අනෙක් තැන්වලදී ද මෙම පිළිවෙලයි. සඤ්චනො යනු ඉතා තදින් බැහැර කළ බවයි. පබ්බජිතො යනු පැවිදිව අරණ්‍යයෙහි වාස පිණිස යන තැනැත්තා යන අර්ථයි.

මෙසේ මහසත්තට තමා තුළ වූ ගුණයන් සිහියට නැගෙනවිට මහත් වූ ප්‍රීති ප්‍රමෝදයක් ඇති විය. එම ප්‍රීති වේගයෙන් උදන් ඇතීම් වශයෙන් මෙසේ කීහ.

අපි අතරමානානං ඵලාසාව සමිඤ්ඤති
විපකක ඛුහම වරියොසම් එවංජානාහි සාරටී

සාරටීය, අනවශ්‍ය ඉක්මන් නැති තැනැත්තාගේ අදහස් සමෘද්ධ වෙයි. කිසිදු බියක් නැති මම ඛුහමවරියාව මුදුන් පැමිණියේ (ගිහිගෙයින්) නික්මුනෙහි.

අපි අතරමානානං සමමදන්තො විපවති
විපකක ඛුහමවරියොසම් නිකබනොනො අතුනොහයං

සාරටීය, අනවශ්‍ය ඉක්මන් නැති තැනැත්තාගේ සිතේ අදහස් මුදුන් පැමිණෙයි. කිසිදු බියක් නැති මම අදහස් මුදුන් පැමිණියේ (සපිරුණු ඛුහමවරියාව ඇත්තේ) ගිහිගෙන් නික්මුණෙමි. එහි ඵලසා යනු ඉක්මන් නොවත්තාගේ සොළොස්වස් ඇවෑමෙන් අපේක්ෂා අදහස් මුදුන්පැමිණි බව දැක්වීමයි. විපකක ඛුහමවරියො යනු හිතේ තිබූ අදහස මුදුන්පැමිණි බව දැක්වීමට යෙදීමයි. සබ්බදතො විපවෙව යනු උපාය මාර්ගයෙන් කරගත යුතු දේ කරගැනීමයි.

මෙසේ මනහර තෙපුල් ඇති නොපැකිලෙන වචන ඇති ඔබ කවර කාරණයක් නිසා මව්පියන් හමුයෙහි කථා නොකළේදැයි රියදුරා ඇසීය.

මෙහි වගු කථෝ යනු ලීලා සහිත කතාවයි.

එවිට මහසත් කියන්නේ

නාහං අසඤ්ඤා පකෙඛා නබධිරො අසොනකා
නාහං අජ්චහතා මුගො මා මං මුගො අධාරයි

මම කලවා නැති බැවින් කොරෙකු නොවෙමි. දිව නැති බැවින් ගොඵවෙකුදු නොවෙමි. කන් නැති බැවින් බිහිරෙකු නො වීමි. එබැවින් මා කොරෙකු බිහිරෙකු ගොඵවෙකු කොට නොසලකන්නවා.

පුට්ඨං සරාමහං ජාතිං යඤ්ඤා මකාරයි
කාරයිඤ්ඤා තහිං රජ්ජං පපඤ්ඤා නිරයං භුසං

මම පෙර රාජ්‍යය විචාල ආත්මභාවයක් ගැන සිහි කරමි. ඒ ආත්ම භාවයෙහි රජකොට දරුණු දුක් ඇති නරකයට පැමිණියෙමි.

විසතිඤ්ඤාව වසසානි තහිං රජ්ජ මකාරයි.
අසීති වසස සහසසානි නිරයමපි අපවච්ඤා.

මම ඒ ආත්මයේ රජ කළේ විසිවසරකි. එහෙත් අවුරුදු අසූභාරදාහක් අපායෙහි පැසුණෙමි.

තසස රාජසසහංගීතො මාමං රජ්ජාහිසෙවසුං
තසමා පිතුචච මාතුචච සනතිකෙ න භණිං තදා

එදා රජකමට ඇති වූ බිය නිසා 'මම රාජ්‍යයෙහි අභිෂේක නොකරන්නවායි එදා දෙමාපියන් අභියස නොබිණිමි.

උච්ඡංගෙ මංනිසීදෙත්වා පිතා අත්ථානුසාසති
 එකං හනථ ඛන්ධථ එකං ඛාරාපතච්ඡිකං
 එකං සුලසමීං අපෙපථ ඉච්චසස මනුසාසති

දවසක් පියරජ මා උකුලෙහි හොවාගෙන අර්ථයෙන් අනුශාසනා කරන්නේ, එකෙකු මරව්. එකෙකු දඟගෙට යවව්. එකෙකුගේ ශරීරය පලා ලුණු ඇඹුල් ගල්වව්. එකෙකු උල තබව් යනුවෙන් උපදෙස් දෙන්නට විය.

තසසාහං පරුසං සුත්වා වාචායො සමුදිරිතා
 අමුගො මුගචණ්ණාන අපකෙඛා පකක සමමනො
 සකෙ මුත්ත කරිසසමීං අච්ඡාහං සමපරිපදුතො

එදා පියරජුගේ කෘෂරත්වය ඇසූ මම බියෙන් වෙච්ලා ගියෙමි. නොගොඵව ගොඵවෙකු ලෙසින්ද, නොපිඵව පිඵවෙකු ලෙසින්ද සිය මළමුත්තාවල ගැලී සිටියෙමි.

කසිරඤ්ච පරිත්තඤ්ච තඤ්චදුකෙඛන සංයුතං
 කොතං ජීවිත මාගමම වෙරං කයිරාථ කෙනචි

මේ ජීවිතය ඉතා දුක් සහිතය. ස්වල්ප කාලයක් පවතින්නේ ය. එම කාලයද දුකින් ගහණය. එබඳු ජීවිතයක් ලැබුණා වූ කවරනම් පුද්ගලයෙක් කවර කාරණාවකින් හෝ පස්පච්ච කරන්නේ ද? නො කරන්නේමය.

පඤ්ඤායච අලාභෙන ධම්මසසච අදසසනා
 කොතං ජීවිත මාගමම වෙරං කයිරාථ කෙනචි

විදර්ශනා ප්‍රඥාව නොලැබීමෙන් ද ධර්මය දැකීම නම් වූ සෝවාන් මාර්ගයට නොපැමිණීමෙන් ද එසේ වූ ජීවිතයක් ලබාගත් කවරනම් පුද්ගලයෙක් කවර කාරණාවකින් පස්පච්ච කරන්නේ ද? නො කරන්නේමැයි.

අනවශ්‍ය ලෙස ඉක්මන් නොවන්නා වූ අයගේ අභිමතාර්ථයන් ඉටු වෙයි. සාරථීය, මම මුදුන් පැමිණියා වූ අභිමතාර්ථ ඇත්තෙමි. එය මෙසේ දැනගන්න.

අපි අතාරමානානං සමමදසෝ වීපවති
වීපකක ඩුහමවරියොසම් නිකකනො අකුතොහයො

අනවශ්‍ය ඉක්මන් බව නැත්තාගේ අදහස් සඵලවෙයි. එබැවින් මුදුන් පැමිණි අදහස් ඇති මම ගිහිගෙන් නික්ම ගියේ වී නමුත් කවර ආකාරයක හෝ බියක් මට නැත.

එහි අසත්‍යතා යනු සත්‍ය හෙවත් කලවය නැති බවයි. අසොක යනු කන්නැති බවයි. අජ්ඣාතා යනු මනාකොට සෙලවිය හැකි දිවක් නැති බවයි. යසු යම් ආත්මයක බරණැස්නුවර රාජ්‍යය කළ බවයි. පාපසු නිරයේ වැටුණාය යන්න දැක්වීමයි. රාජ්‍යාභිසෙවයුං යනු රාජ්‍යයෙහි අභිෂේක කිරීමයි. නිසීදෙචා යනු සතපවා (හොවා) යන අර්ථයි. අඤ්ඤාසාසනී යනු නැසීම පිණිස උපදෙස් දීමයි. ධාරාපතවර්තී යනු ආයුධවලින් ශරීරය තීරුකොට කපා කාඩි ගල්වා වද දීමයි. අපෙපතා යනු උල තැබීමයි. ඉච්චසස මනුසාසනී මෙසේ උපදෙස් දීමයි. නසසාහං එහි මම යනුයි. පකක සමමතො යනු පිළිවෙකු (කොරෙකු) සම්මත වීමයි. අච්ඡාහං යනු මම එහි ගැලී හුන්නෙමි යන අර්ථයි. සමපරි පුත්තො හොදින් (මනාව, සම්පූර්ණයෙන්) තැවැරී ගෙන එහිම ගැලී සිටීම යන අර්ථයි. තසිරං යනුවෙන් මෙහිදී, 'හිතවත් රියදුර, සත්ත්වයින්ගේ ජීවිත දුකින් ගහණ වේ. බොහෝකල් ජීවත්ව සිටියත්, හොදින් කල් ගෙවුනත්, සුරැකුම් ලැබුණත් ඉදින් දුක්විඳින්නේමය. දුකින් කල් ගෙවන්නේමය. මේ ජීවිතය දුක් සහිතමය. දුකින් වෙලී ගියේය. හැමකල්හිම දුකින් ගහන වන්නේය. දුක්හි ගැලුනා වන්නේය. හාත්පස දුකින් ගැවසුනා වන්නේය යනුවෙන් දුක ගැන විස්තර කරන ලද්දේ වේ. වෙරං යනු ප්‍රාණඝාත ආදී පංචවිධ වීරමණා ධර්මයන්ය. කෙනචී කිසියම් කරුණක් යන්නයි. පඤ්ඤාය යනු විදසුන් තුවණයි. ධම්මසසානී යනු සෝවාන් මාර්ගයයි.

නැවත උදාන ගාථාවන් ආපසු නොයෑමේ අදහස ස්ථිර බව දැක්වීමට කීන.

මේ අසා සුනන්ද රියදුරා මේ කුමරා එපමණ වූ රජ සැපතක් කුණපයක් මෙන් අත්හැර දමා තමාගේ අධිස්ථානය නොබිඳ පැවිදි වන්නෙමිසි කැලයට පිවිසුනේය. මේ දුක් ජීවිතයෙන් මට වැඩක් නැත. මම ද මොහු සමග පැවිදි වන්නෙමිසි සිතා මේ ගාථාව කීවේය.

අහංසි සබ්බ ජීසසාමි රාජපුත්ත තචනතිකෙ
අවහයසසු මං භදදනෙන පබ්බජ්ජා මම රුවච්ඡිති

පින්වත් රාජපුත්‍රය, මට පැවිද්ද රුවී වෙයි. ඔබ සමීපයෙහි මම ද පැවිදි වෙමි. පැවිදි වන්න යැයි මා කැඳවනු මැනවි.

එහි තචනතිකෙ යනු ඔබ සමීපයෙහි යන අර්ථයි. 'අවහයසසු' එන්න පැවිදි වෙන්න කියා කැඳවීම යන අර්ථයි.

එවිට මහා බෝධිසත්ත්වයෝ මොහු දැන් පැවිදි කළෙමි නම් මාගේ මව්පියෝ මෙතනට නොයෙති. එයින් ඔවුන්ට ඉමහත් දුකක් වන්නේ ය. මේ රථය ද ආභරණ ද මෙහිම විනාශ වන්නේ ය. (නුඹ නුවරට නොගියොත්) ඒ (තේමිය කුමාරයා) එක් යක්‍ෂයෙකි. රථාවාර්යයාද මරා කා දැමූහ. මට නින්දාවකුත් වන්නේ යැයි සිතා,

'රියදුර, මේ රථය ද, ආභරණ ද ගෙනගොස් රජුට දී නයෙන් මිදී එව. එයින් මව්පියන්ටද වැඩක් වන්නේය කියා මේ ගාථාව කීහ.

රථං නියතාදයිත්ථාන අණනො එහි සාරමී
අණනසස හි පබ්බජ්ජා එතං ඉසීහි වණණිනංති

රියදුර, පැවිද්ද වනාහි ණය නැත්තන්ට මය. එම පැවිද්ද බුද්ධාදී සෘෂිවරු විසින් කරන ලදී. එබැවින් (පැවිදි වීමට) මේ රථය ගෙනගොස් දී ණය නැත්තෙක්ව එව.

එහි එවං යනු මේ කාරණය බුද්ධාදී සෘෂිවරු විසින් මනාකොට අගය කරන ලද්දක් බව දැක්වීමට යොදන ලදී.

රියදුර, ඒ අසා ඉදින් මා නගරයට ගිය කල් මෙතෙම වෙනතක ගියේ නම්, මගෙන් තතු දැන 'පුත්‍ර, මට දක්වව'යි එන පියා මොහු නොදුටු කල්හි, මට දඬුවම් පමුණුවන්නේය. එබැවින් මොහුට ඔහුගේ ධූණම ගෙනහැර දක්වා බැහැර නොයන ලෙස ප්‍රතිඥාවක් ගනිමිසි සිතා මෙසේ කීවේය.

උතුමාණෙනි, ඔබට යහපතක් වේවා. යම්හෙයකින් ඔබ ගේ වචනය මා ඉටු කරන්නේ ද ඔබ මාගේ ඉල්ලීම ද ඉටුකිරීම ද සුදුසුයි.

පිය රජතුමා කැඳවාගෙන එනතුරු මෙතැන්හිම සිටිනු මැන. ඔබගේ පියරජු දැක සතුටු සිත් ඇතිකර ගන්නේ නම් මැනවි. ඉක්බිති මහසත් මෙසේ කිහ.

කරොමිනෙ තං වචනං යංමං භණ්සි සාරථී
අහමි දධුකාමොසමි පිතරං මෙ ඉධාගතං

සාරථිය, ඔබ යමක් කියන්නේ නම් මම එය නොපිරිහෙලා ඉටු කරමි. මෙහි පැමිණෙන පියරජු දැකීමට මම ද කැමැත්තෙමි.

එහි සමම නිවනහසසු කුසලං වජ්ජාසි ඤාතිනං
මාතරං පිතරං මය්හං චූතොතා වජ්ජාසි වෘද්ධනනි

සබද (බරණැසට) ගොස් නැවත මෙහි එන්න. ඉන්පසු මා සමීපයෙහි නතර වෙන්න. සුවදුක් විචාල බව ඤාතීන්ට කියව. මවිපියන්ට මා වදින ලද බව වචනයෙන් ප්‍රකාශ කරව.

මෙහි කරොමිනෙත ඔබගේ එම වචනය ඉටුකරමි යනුයි. එහි සමමනිවනහසසු සබද එහි (බරණැස) ගොස් වහා අවුත් මෙහි නවතින්න යනුයි. චූතොතවජ්ජාසි යනු මා විසින් කියූ ලෙස ඔබගේ පුත්‍ර තේමිය කුමාරයා ඔබට වදින්නේය. යන්න වචනයෙන් කීමට නියම කළ බවයි. ඉක්බිති රත්කෙලෙස් ගහක් මෙන් නෑමී බරණැස්නුවර දෙසට හැරී, පසඟ පිහිටුවා වැඳ රියදුරාට යාමට අවසර දුන්නේය. ඔහු අවසර ලබාගෙන,

තසසපාදෙ ගහෙඤාන කඤ්චා වනං පදකඛිණං
සාරථී රථමාරුඤ්ඤා රාජදවාරං උපාගමි

බෝසත්තුගේ පා අල්වා වැඳ පැදකුණු කොට රථයට නැගී රජගෙදර කරා ගියේ ය.

එම ගාථායෙහි තසස යනුවෙන් කියනු ලැබුවේ (ඒ) තේමිය කුමාරයාගේ පා අල්වා වැද රජගෙදර කරා ගිය බවයි.

ඒ වේලෙහි වන්දා දේවිය, මගේ පුතාට කුමක් විඳැයි, සීමැදුරු කවුළුව රියදුරා පැමිණෙන දිසාව දෙස බලන්නී, තනිවම එන්නා වූ ඔහු දැක වැළපෙන්නට විය. ඒ බැව් ගෙනහැර දක්වමින් ශාස්තෘෂ් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

සුඤ්ඤංමාතාරථං දිසවා එතංසාරථී මාගතං
අසසු පුණේණාහි නෙතෙහි රොදනනීතං උදිකබ්භි

ඒ මැණියෝ හිස් වූ රථය හා එකලාව පැමිණි රියදුරු දැක කඳුළු පිරි දෙනෙතින් යුතුව හඬ හඬා රියදුරා දෙස බලන්නී (මෙසේ සිතුවාය.)

අයං සො සාරථීඵති නිහඬාන මමත්ථං
නිහතොනුන මෙ පුතො පඨව්‍යා භුමිවඤ්ඤා

ඒකාන්තයෙන්ම මේ රියදුරා මාගේ පුතු මරා දමා එයි. ලොවට වැඩ සලසන (භුමිවඤ්ඤා) මපුතු-මොහු විසින් මරා වළලන ලද්දේමයයි සිතමි.

අමිත්තා නුන නඤ්ඤා පනිතානුන වෙරිනො
ආගතං සාරථීං දිසවානිහඬාන මමත්ථං

මාගේ පුත්‍රයා මරා දමා එන්නා වූ මේ රියදුරු දැක සතුරෝ එකහෙළාම සතුටු වෙති. වෙවර කරන්නෝ ප්‍රීතියෙන් උද්දාම වෙති.

සුඤ්ඤං මාතා රථංදිසවා එකං සාරථී මාගතං
අසසුපුණේණාහි නෙතෙහි රොදනනී පරිපුඨ්භි

(එසේ) තනිව පැමිණි රියදුරු හා හිසේ රථය දැක කඳුළු පිරි දෙනෙතින් යුතුව හඬමින් මෙසේ ඇසුවාය.

කිනත්‍ර මූගො කිනත්‍රපකෙධා කිනත්‍ර සොවිලපී තදා
නිහඤ්ඤාමානොභුමියා තමෙම අකධාහි පුඨ්භිතොති

මගේ පුතා ගොඵවෙකු ද කොරෙකු ද ඔහු වළලනවිට හඬා වැලපුණේද රියදුර මට එය කියව.

කථං හතෙඨි පාදෙහි මූගො පකෙඛා විචජ්ජයි
නිහඤ්ඤමානො භුමියා තමෙම අකඛාහි පුච්ජනොති

මා අසන දෙයට පිළිතුරු දෙව. ගොඵවෙකු කොරෙකු වූ ඔහුගේ අත්පා කෙසේ කඩා බිඳ දමා වැළලීද?

එහි මාතා යනු තේමිය කුමරුගේ මවයි. 'පථව්‍යා භුමිවදධනො ලොවට වැඩ සිදුකරන මගේ පුතා ඒකාන්තයෙන් වළ දැමීද යන්නයි. රොදනහි පරිපුච්ජති යනු රිය එක් පසෙක තබා රජ මිදුලට බැස වැදවැටී එකත්පසෙක සිටියා වූ රියදුරාගෙන් ඇසූ බවයි. කිනනු යනු කිම මගේ පුතු ඒකාන්තයෙන් ගොඵවෙකු, පිළෙකු (කොරෙකු) වූයේදැයි (ඇසූ අයුරැයි) නිහඤ්ඤමානො භුමියා භුමියෙහි වළ දැමීදැයි වැළපුණු බවයි. නං මෙ මට ඒ සියල්ල නොවළහා කියව යනු සඳහා යෙදුනි. විචජ්ජයි මා නොමරවයි කිය. කෙසේනම් අත්පා ගසමින් එය වැළැක්වීද යන්න සඳහායි. රියදුරු කියන්නේ,

අකඛිසසං තෙ අහං අයෙඝ දජ්ජාසි අභයං මම
යංතම සුතංවා දිට්ඨංවා රාජපුත්තසස සනතිකෙ

ආර්යාවෙනි, ඔබ මට අභයදානය කරන්නේ නම් රාජ පුත්‍රයා සමීපයෙහි මා ඇසූ දුටු දේ ඔබට නොවළහා කියමි.

එහි දජ්ජාසි යනු දෙන්න යැයි කීමයි. (ඉල්ලීමයි) මෙහි දී රියදුරා (සිතුවේ) ඔබගේ පුතා ගොඵවෙකු හෝ කොර පිඵවෙකු නොව මිහිරි කතා ඇති ධර්ම කථිකයෙකැයි කීමෙහි නම් එසේ නම් කුමක් නිසා ඔහු එක්ක නොආවේදැයි කියා කිපුණු රජතුමා මට දඬුවම් කරන්නේය. එබැවින් අභය ඉල්ලා සිටීමයි සිතා කී බවයි.

ඉන්පසු වන්දා දේවිය ඔහුට මෙසේ කීවාය.

හිතවත, ඔබට අභය දානය දෙමි. බිය නැතිව රජ කුමරා සමීපයෙහි ඇසූ දුටු දේ මට කියව.

ඉන්පසු රියදුරා මෙසේ කීවේය.

නසො මුගො නසො පකෙතා විසසධා වචනො ච සො
රජසස නිරයො හීනො අකර්ථාලොය ඛහු

ඔහු ගොඵවෙකු හෝ කොරෙකු ද නොවේ. මනාකොට කතා කළ හැකි අයෙකි. රාජ්‍යය කිරීමට ඇති බිය නිසා බොහෝ රැවටීම් කර ඇත. ඔබගේ වචන නො කළේල.

පුරිමං සරති සො ජාතිං යත් රජජමකාරයි
කාරයිතා තතිං රජජං පාපත් නිරයංභුසං

ඔහු පෙර රාජ්‍ය කළ ආත්මයක් සිහිපත් කර, එහි රාජ්‍යය කොට බියජනක නිරයට පැමිණි බවද සිහි කරයි.

විසතිකෙඤ්ච වසසාති තතිරජජ මකාරයි
අසිති වසස සහසෙසාති නිරයමහි අපච්චිසො

ඔහු එම අත්බැවිහි අවුරුදු විස්සක් රාජ්‍යයකොට ඇත. පසුව අවුරුදු අසූදහසක් මුලුල්ලෙහි නිරයෙහි පැසුණේල.

තසස රජජසස සොහීනො මාමං රජජාහිසෙවසුං
තසමා පිතුච්ච මාතුච්ච සනතිකෙ න හණී තදා

එසේ රාජ්‍ය කිරීම ගැන හිතියට පත්වූ හෙනෙම මා අභිෂේක නොකරත්වායි සිතා මව්පියන් හමුයෙහි එදා කතා නොකෙළේය.

අංගපච්චංග සමපුණේණා ආරොහ පරිනාහවා
විසසධා වචනො පකෙඤ්ඤා මගො සගගසසතිධාති

ආරෝහ පරිණාහ සම්පත්තියෙන් යුතු හෙනෙම ඇදහිය හැකි කතා ඇත්තේය. ප්‍රඥාවන්ත ය. සුගති මගෙහි පිහිටියේය.

සවෙ සං දට්ඨකාමාසී රාජපුත්‍රී තචත්‍රජං
එහි නං පාපයිසසාමී යඤ්ඤ සමමනී තෙවියොති

රාජපුත්‍රිය, ඉදින් ඔබ පුතු දකිනු කැමැතිනම් තේමිය කුමරා මගේ ඉල්ලීමට අනුව කිසියම් තැනක රැඳී සිටින්නේනම් එතනට ඔබ පමුණුවමි.

එහි විසසටය වචනො යනු නිරවුල් වචනයයි. ආලයෙනහු යනු ඔබලාට බොහෝ වංචා කළේ ය යනු දැක්වීමයි. පඤ්ඤා යනු ප්‍රඥාවන්තයාය. සවෙ සං ඉදින් ඔබ යනුයි. යඤ්ඤ සමමනී ඔබගේ පුතු මට වූ පොරොන්දු අනුව යම්තැනක සිටීද එතනට පමුණුවමි. පමානොව ඉක්මනට යාම සුදුසුය යන්නයි.

තේමිය කුමරා රියදුරු පිටත්කර යවා පැවිදිවනු සිත් ඇති විය. ඔහුගේ එම සිත දැනගත් සක්දෙවිඳු, විස්කම් දෙවිපුතු අමතා, දරුව තේමිය කුමරු පැවිදි වනු කැමැත්තෙන් සිටී. ඔහුට පන්සලක් හා පැවිදි පිරිකර මවා එවයි කියා පිටත්කර එවීය.

ඔහු හොදයැයි පිළිගෙන වෙළවිව අවුත් යොදුන් තුනක් වූ වන ගහණයක රාත්‍රීස්ථාන, දිවාස්ථාන, පොකුණු, වැසිකිල ආදිය ද පලබර ගස්වැල් ද ආශ්‍රයක් ද පැවිදි පිරිකර ද මවා තමන් සිටි (දෙවිලොවට ම) තැනටම ගියේය.

මහසත් එය දැක ශක්‍රයා විසින් දෙන ලදැයි දැන පන්සලට පිවිස ඇඳුම් ඉවත්කොට රත්වැහැරි සිවුරු හැඳ පෙරව, අදුන් දිවිසම් ඒකංසකොට පොරවා ජටාමඬුලු බැඳ කාවය(මල්ල) උරයක එල්ලාගෙන සැරයටිය ගෙන පන්සලින් නික්ම පැවිදි රුවින් සමුපේතව ඔබමොබ ඇවිද බලන්නේ කොපමණ සැපයක්දැයි උදන් ඇණිය. පසුව පන්සලට පිවිස දඬු ඇඳෙහි හුන්නේ බවුන් වඩා පස් අභිඥාවන් උපදවාගෙන සවස්කළ පන්සලින් නික්ම සක්මනෙහි කෙරවල පිහිටි කරගසින් කොළ ස්වල්පයක් කඩාගෙන ශක්‍රයා විසින් දුන් පාත්‍රයෙහි බහා, ලුණු දෙහි, මෝරු නැති, ගින්නෙන් උණුනොකළ පානයක් සකස්කොට අමාවක් බොන්නා සේ තුටුසිහින් පානය කළේය. පසුව සිව් බඹවිහරණ වඩමින් එහි හුන්නේය.

කසී රජද සුනන්දගේ බස් අසා, සේනාධිපතියා අමතා ගමන සංවිධානය කිරීමට නියෝග කළේය.

යොජ්‍යනතු රජේ අසෙස කව්‍යංනාගාන බන්ධුඵ
උදීරයනතු සංඛ පණවා - වදනතු එකපොකඛරා

රජයට අශ්වයින් යොදන්න. ඇතුනට නන්‍යානුපකරණ (නෙත්තිමාලා බඳින්න) පළඳවන්න. හස්ත්‍යාහරණ පළඳවන්න. ජයසක් පනාබෙර නාද කරවන්න. එකැස් බෙර වයන්න.

තදනතු හෙරිසනනද්ධා වගුංවදතු දුඤ්ඤි
නෙගමාව මං අඤ්ඤනතු ගව්‍යං පුත්ත නිවෙදකො

රණබෙර වයත්වා. මිහිරිකොට මිහිඟුබෙර වයත්වා. පුතුට කරුණු පැහැදිලි කිරීමට යන මාසමග ගම් නියමිගම් වැසියෝ ද පැමිණෙත්වා.

ඔරොධාව කුමාරොව වෙසියානාව බ්‍රාහ්මණා
බිප්පං යානානි යොජෙනතු ගව්‍යං පුත්තනිවෙදකො

ඇතුළු නුවර වැසියෝ ද, කුමාරයෝ ද වෛශ්‍යයෝ ද බමුණෝ ද පුතුට කරුණු කියා අවබෝධය ලබාදීමට යන මා සමග යාමට යානාවන් යොදත්වා.

හත්ථාරොහා අණිකට්ඨා රජීකා පනතිකාරතා
බිප්පං යානානි යොජෙනතු ගව්‍යං පුත්ත නිවෙදකො

ඇතරුවෝ ද අසරුවෝ ද රජකාරකයෝද පාබලයෝද වහා යානාවන් යොදාගෙන පුතුට සංවේදනය කිරීමට යන මා සමග පැමිණෙත්වා.

සමාගතා ජානපදා නෙගමාව සමාගතා
බිප්පං යානානි යොජෙනතු ගව්‍යං පුත්ත නිවෙදකො

රැස්වූ ජනපදවාසීන්ට ද නියමිගම්වාසීන්ට ද වහාම යාමට යානාවන් යොදත්වා.

එහි උදීරයනන යනු නාද කිරීමයි. වදනතු යනු වාදනය කිරීමයි. එකපොකඛරා යනු එකැස් බෙරයි. සනනද්ධා යනු මනාකොට (බෙර)

මුසනනවා (හෙවත් සුසරකොට) යනුයි. වගගු යනු මිහිරි ලෙස ස්වර ගැන්වීම (හෙවත් සුසර කිරීම) යි. ගව්ණනි (මෙහි) යන්නෙමි යන අරුති. පුතනනිවෙදකො යනු පුතාට නිවේදකයෙක්ව (කරුණු අවබෝධ කරන්නෙක්) වීමයි. (එසේ ගොස්) ඔහුට අවවාදකොට මාගේ අදහස් (හරියැයි) ඒත්තුගන්වා එතැනදීම ඔහු රුවන් සමූහයක් මත වඩාහිඳුවා අභිෂේක කොට ගෙනඒමට මම යන්නෙමි යන අභිප්‍රායයෙන් මෙසේ කීවේය.

සමාගතා යනු රැස්වෙත්වා යන්නයි.

මෙසේ රජු අණකළ කල්හි රියදුරු විසින් අසුනේ යෙදූ රථය රජගෙදර දොරටුවෙහි තබා රජතුමාට දැන්වීය. ඒ බව දැක්වීමට මෙසේ කීවේය.

අසෙසව සාරථී යුතෙන සිත්ඛවෙ සීස වාහනෙ
රාජචාරං උපාගඤ්ජං යුතතාදෙව ඉමෙ භයාති

රියදුරෝ ඉක්මනින් ගමන් යන සෙසන්ධව අසුන් යෙදූ රථ රජමැදුරට පැමිණවූහ. දේවයන් වහන්ස, අශ්වයින් රථවල යොදවන ලදැයි පැවසූහ.

එහි අසෙස යනු සෙසන්ධව කුලයෙහි ඉක්මන් ගමන් ඇති අශ්වයින් යෙදුවේය. සාරථී රියදුරන්ය. යුතෙන යනු රථයෙහි යෙදූ බවයි. උපාගඤ්ජ යනු ඒ (රියදුරන්) අනුස් යෙදූ රථ ද රැගෙන පැමිණි බවයි. එසේ පැමිණ දේවයන් වහන්ස, අපි අසුන් රියවල යෙදුවෙමු. (ඇදුවෙමු) යැයි දන්වා සිටියහ.

ඉක්බිති රජතුමා කීහ.

'තර අශ්වයන් වේගයෙන් නොදුවති. කෙටිවූ අශ්වයෝ ශක්තියෙන් හීනය. එබඳු අශ්වයින් යොදා නොගන්න.'

රියදුරෝ කීවාහුය.

'කෙටිවූ හා මහත අශ්වයින් හැරදමා සුදුසු අශ්වයෝම යොදන ලද්දේය. ජවබල සම්පන්න අසුන් යෙදූ බව මින් කියැවිණි.

රජතුමා පුතු සමීපයට යාම සඳහා සිව්වනක් පිරිස ද බලඇණි අටළොසක් සහිත සියලුම බල සෙනඟ ද කැඳවූහ. ඔවුන්ට රැස්වීමට තෙදිනක් පමණ ගතවිය. ඉක්බිති සිව්වන දිනයේ ගෙන යායුතු දෙය ගෙන අසපුව වෙත ගියේය. පුත්කුමරු විසින් පියරජතුමා ඇතුළු පිරිස සතුටින් පිළිගෙන පිළිසඳරෙහි යෙදුණි.

එම අවස්ථාව මනාලෙස දක්වනු පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

වළ විජනීම්මණ්හිසං බග්ගංජතතඤ්ච පණ්ඩරං
උපාදි රථමාරුඤ්ඤ සුවණේණන අලංකතො

වල්විදුනාවද, නළල්පටද, කඩුවද සේසන හා රන්මිරිමැඩි සඟලද රථයේ තැබීමට අණකොට තමන් සර්වාභරණයෙන් සැරසුණෝය.

නතොවරාජා තරමානො යුතත මාරුඤ්ඤ සඤ්ඤං
ඉප්ථාගාරං අජ්ඣාභාසි සබ්බාච අනුයාථමං

ඉන්පසු රජතුමා තමාට යාමට සුදුසු රථයකට නැග සියල්ලෝ මා සමග එන්වායි අන්තඃපුරයට කීවේය.

නතො රාජා පායාසි පුරකඛන්ඩාන සාරථීං
බ්පපමෙචඋපාගඤ්ඤ්ඤ යඤ්ඤමමති තෙමියො

ඉක්බිති රජතුමා, රියදුරා පෙරටු කොටගෙන තේමිය කුමරු යම් තැනකද එතැනට පැමිණියේය.

නඤ්ඤ ධිසඛාන ආයතනං ජලනතමිච තේජසා
බ්තතසංස පරිබ්බුළහං තෙමියො එතදබ්බවී

තේජසින් දිලිහෙමින් ක්‍ෂත්‍රිය සමූහයා පිරිවරාගෙන එන්නා වූ ඒ පියරජු දැක තේමිය කුමරු මෙසේ කීවේය.

කව්‍යානු තාන කුසලං කව්‍යානු අනාමයං
කව්‍යානු රාජ කඤ්ඤායො ආරොගො මයා මානරො

පියාණෙනි, ඔබේ සුවදුක් කෙසේද? ලෙඩක් දුකක් නැද්ද? මාගේ මෑණිවරු රාජ කන්‍යාවෝ නිරෝගිව සිටීද?

කුසලකෙවච මෙ පුත්‍රන අපො පුත්‍රන අනාමයං
සබ්බාව රාජකඤ්ඤායො ආරොගා තුයා මානරො

පුත්‍ර, මම සුවසේ වෙසෙමි. ලෙඩක් දුකක් නැත. ඔබගේ මව්වරුද සියලුම රාජ කන්‍යාවෝද සුවසේ වෙසෙති.

කව්‍යාස මජ්ජපො තාන
කව්‍යානෙ සුරමපපියං
කව්‍යා සවෙච ධම්මෙච
දානෙ තෙ රමනී මනො

පියාණෙනි, ඔබ මත්පැන් බොන්නේ නැද්ද? ඔබට සුරාව අප්‍රියද? ඔබ සත්‍ය ධර්මයෙහි පිහිටා කටයුතු කරන්නේද? සිත දානය සදහා යොමු වන්නේද?

අමජ්ජපො අනං පුත්‍රන අපො මෙ සුරමපපියං
අපො සවෙච ධම්මෙච දානෙ මෙ රමනී මනො

පුත්‍ර, මම මත්පැන් බොන්නේ නැත. සුරාව මට අප්‍රියය. සත්‍ය ධර්මයෙහි පිහිටා කටයුතු කරමි. දානයෙහි මගේ සිත ඇලුණේ වේ.

කව්‍යා අරොගං යොගං තෙ කව්‍යා වහන වාහනං
කව්‍යා තෙ ව්‍යාධියො නප්ඵ සර්චසසු පනාපනා

ඔබගේ වාහනවල යොදන ඇත්,අස් ආදීහු නිරෝගද? උන් ඔබ හොඳින් උසුලාගෙන යන්නේද? ශරීරයට නැවීමක් ගෙන දෙන රෝග ඔබට ඇත්තේද?

අපො ආරොගං යොගං මෙ අපො චහනි වාහනං
අපො මෙ ව්‍යාධියො නත්ථි සරීරසසු පතාපතා

පුත්‍රය, මාගේ වාහනවල යොදන ඇත්, අස් ආදී සතුන් නිරෝගය. හස්තභාදීහු මා හොදින් උසුලාගෙන යති. ශරීරය තවන කිසිදු ව්‍යාධියක් මට නැත.

කච්චි අනතාව තෙජීතා මජ්ජෙඤ්ච බහලාතච
කොට්ඨාගාරංච කොසංච සබ්බං තෙ ජට්ඨසන්තං

පියාණෙනි, ඔබගේ පසල්දනව් වැස්සෝ සමෘද්ධ වූවෝ ද ඔබගේ රටමැද වූ ගම් නියම්ගම් වැස්සෝ සමෘද්ධිමත්හුද? ඔබගේ අටුකොටු ධන ධාන්‍යයෙන් පිරී ඇත්ද? භාණ්ඩාගාරය ධනයෙන් පිරී ගොස්ද?

අපො අනතාව මෙ ජීතා මජ්ජෙඤ්ච බහලාම ම
කොට්ඨාගාරංච කෙසඤ්ච සබ්බං මෙ ජට්ඨසන්තං

පුත්‍ර, මාගේ පසල්දනව් වැස්සෝ සමෘද්ධිමත්හුය. රටමැද බොහෝ වූ ගම්නියම්ගම් ඇත. මාගේ සියලු අටුකොටු ධන ධාන්‍යයෙන් පිරී ගොස්ය.

සඛාගතං තෙමහා රාජ අපොතෙඅදුරාගතං
පතිට්ඨා පෙනතු පලලංකං යත් රාජා නිසකකතීති

මහ රජ, ඔබගේ පැමිණීම යහපත්ය. අයහපත් නොවේ. රජතුමා යම්තැනක වාසිවිය යුතුද එතැනටසුදුසු පර්යංකයක් පනවත්වා.

එහි උපධිරථ මාරුඤ්ඤ ස්වර්ණමය පාත්‍රතාවෙන් රථයට නැගීම යන්නයි. මේ ගාථාවේ ඉතිරි පද තුනෙන්, පුතුට එහිදීම අභිෂේක කිරීම පිණිස පංචරාජ කකුධ භාණ්ඩයන් ගෙන යායුතු බව අණකරමින් කී බවයි. උපාගඤ්ඤ යනු පැමිණි බවයි. කායවෙලායා මහසත් හට කරකොල තබාවා ගැනීමට ගතවූ කාලයයි. ජලනනම්ච යනු රාජ තේජසින් බැබලුණා සේ පෙනුනු බවයි. බන්තසංසනී පරිබුලහා යනු කථාවට උදව් පිණිස ක්‍ෂත්‍රිය අමාත්‍යවරු පිරිවරා සිටි බවයි. එතුබුච්චි මෙසේ කීවේය. ආරක්‍ෂක

හටයින් ඇතින් නවත්වා පාගමනින් අවුත් වැද සිට පිළිසඳර කතා කරන්නේ මේ වචන කියූ බවයි. කුසලං අනාමයං දෙදෙනාම සුවදුක් විමසීමයි. කවචිසසමජජනෝ සුරාව නොබොන්නෙක්ද? මත්වන දෑ නොබොන්නේ දැයි ඇසූ අයුරුයි. අපාමජේජා යනුද එයටම අපර පාඨයකි. කුසල කර්මයන් ප්‍රමාද නොවන්නේයැ යනු එහි අර්ථයයි. සුරමප්පියංති සුරාපානයට අප්‍රිය බවයි. සුරමප්පියා යනු ද එයටම පාඨයකි. ධමෙමති දගවැදැරුම් රාජධර්මයි. යොග්‍යා යනු වියගසෙහි ඇදනු ලබන අශ්වගොන් ආදී සතුන්ය. කවචිවහනති නිරෝගිව වෙසෙත්ද යනුයි. වාහනනති ඇත් ආදී සියලු වාහනයෝයි. සරිරසසු පතා පතා යනු ශරීරයෙහි පවතින (සාමාන්‍ය) උෂ්ණත්වය වැඩිවූ උෂ්ණකාරක තත්වයක් යනුයි. අනතා යනු ප්‍රත්‍යන්ත ජනපදයි. ධීනා යනු සමෘද්ධිමත්, ආභාරයෙන් සුලභ ඉතා උසස් දිවිපැවැත්මයි. මජ්ඣෙකඛ යනු රට මැදයි. බහලා ගම්නියම්ගම්වලින් ගහණ වූ වාසභූමි ප්‍රදේශයයි. පටිසන්ධන භාත්පසින් ආවරණය වූ ආරක්ෂා වූ හෝ සපිරුණු බවයි. නිසක්කතිති යනු කිසියම් ආසනයක රජු අසුන් ගත්තේ ද එබඳු රජුට සුදුසු අසුනක් පැනවීම යන්නයි.

රජු මහසත්භට ඇති ගෞරවය නිසා ආසනයෙහි හිඳගත්තේ නැත. ආසනයක වාඩි නොවන්නේනම් කොළඅතු ගොඩක් අසුනක් ලෙස සැකසීමට බෝසත් නියෝග කළ මේ ගාථාව කීවේය.

ඉධෙවතෙ නිසීනනසස නියනො පණණසන්තෙ
 එනෙතා උදකමාදාය පාදෙ පකඛාල යනතුතෙති

මොනවට පැනවුණු මේ කොළ ඇතිරියෙහි සිටින ඔබ මෙයින් ජලය ගෙන පාසේදුව මැනව යි (තේමිය කුමරු) කීහ.

එහි නියනො මනාකොට පනවන ලද බවයි. එනෙතා යනුවෙන් පරිභෝගයට ගන්න ජලය දැක්වීමට කී බවයි.

රජතුමා ගෞරවය නිසා කොළ අසුනෙහිද නොඉඳ බිම ඉඳගත්තේය. මහසත් පන්සල තුළට ගොස් අර කරකොළ වතුර ගෙනවිත් රජතුමාට එයින් සංග්‍රහ කරන්නේ මේ ගාථාව කීහ.

ඉදමි පණණාකං මයනං රන්ධං රාජ අලොණකං
 පරිභුඤ්ඤි මහාරාජ පාහුතෙ මෙසී ආගතොති

මහරජ, ලුණු නැතිව තැම්බූ මේ කරකොල වතුර මාගේ ආහාරය වෙයි. මහරජ, එය පානය කරන්න. මෙහි පැමිණි තැනැත්තේ මාගේ ආගන්තුක සත්කාරයට සුදුසු වෙයි.

ඉක්බිති රජතුමා කීහ.

නවාහං පණණං භුඤ්ජාමි නහෙනං මඤ්ඤං භොජනං
සාලීනං ඔදනං භුඤ්ජෙ සුවිං මංසුපසෙවනංති

පුත, මම කොළ අනුභව කරන්නෙක් නො වෙමි. එය මාගේ ආහාරය නොවේ. මම පිවිතුරු මස් සහිත ඇල්හාලේ බත අනුභව කරමි.

එහිදී 'නවාහං' යනුවෙන් මම කොළ අනුභව නොකරන බව පවසා, එම ආහාරය ප්‍රතික්ෂේප කොට තමන් ගන්නා ආහාර හුවා දක්වා ඔහු මහත් හට ගෞරවයෙන් කොල ටිකක් අල්ලට ගෙන පුත්‍රය, ඔබ මෙබඳු ආහාර අනුභව කරන්නේදැයි කියා පුතු සමග සාමීචි කථාවට පිළිපත්තේය.

එවේලෙහි වන්දා දේවිය අන්තඃපුර ස්ත්‍රීද පිරිවරා අවුත් තම අදරැති පුතුගේ පා අල්වාගෙන වැද කඳුළු පිරි දෙනෙහින් යුතුව එකත්පසෙක සිටියාය. රජතුමා, පින්වතිය, පුතා බුදින ආහාර බලන්නැයි කියා (කර) කොල ටිකක් ඇගේ අතෙහි තැබීය. අනෙකුත් ස්ත්‍රීන්ටද ටික ටික දුන්නේය. ඒ සියලු දෙනා ස්වාමීනි, (තේමිය පුතු) මෙබඳු ආහාර වැලඳීමට පටන්ගෙන ඉති දුස්කර ජීවිතයක් ගත කරන්නේයැයි කියා වැදගෙනම සිටියාහුය. රජතුමා ද තම පුතුගේ ආහාරය ගැන පුද්‍රමයට පැමිණ මට එය පැහැදිලි කර දෙන්නැයි ගාථාවක් කීවේය.

අදෙස්ථකං මංපටිභානි එකමපිර භොගනං
එදිසං භුඤ්ජමානානං කෙන වණෙණා පසීදති

පුතැ, එකලාව රහසිගතවැ මෙබඳු ආහාර අනුභව කරන්නන්ගේ ශරීර වර්ණනා කෙසේනම් ප්‍රසන්න වේදැයි පුද්‍රමයක් ඇතිවේ.

එහි වකකං යනු පුත තනිව රහසිගතව සිටින (මබ) මේ ආහාරයෙන් යැපෙන බඩ දැක මට පුදුමක් ඇතිවිය. (යන්න දැක්වීමට යෙදූ පරිදියි) එදිසං යනු මෙබඳු ලුණුඇඹුල් නැතිව සකස්කරන ලද පලාකොල අනුභව කරන්නන්ගේ කැම කාරණයකින් ශරීරය වර්ණවත් වන්නේදැයි ඇසීමට මෙය කීහ.

එසේ අයැද සිටි රජතුමාට බෝසත් මෙසේ කීහ.

එකො රාජ නිපජ්ජාමි නියතෙ පණණසඤ්ඤා නෙ
තාය මෙඵකසෙය්‍යාය රාජ වණෙණා පසීදති

මහරජ, මනාව අතුරන ලද තණ ඇතිරියෙහි හුදකලාවැ වැද හොවමි. එසේ එකලාව වැදහෙවීමෙන් මාගේ ශරීර වර්ණය ප්‍රසන්න වේ.

න වෙ තෙනතිංස ඛජෙධා මෙ රාජ රකඛා උපට්ඨිතා
තාය මෙ සුඛ සෙය්‍යාය රාජ වණෙණා පසීදති

මහරජ, කඩු මැද හාත්පස වටකරගත් ආරක්‍ෂකයෝ මට නැත. එනිසා මම සුවසේ සයනය කරමි. එයද මගේ ශරීර වර්ණය ඇතිවීමට හේතුවේ.

අතිතං නානුසොවාමි නප්ප ජප්පාමනගතෙං
පච්චුපනෙනන යාපෙමි තෙන වණෙණා පසීදති

පසුතිය දේවල් ගැන සිතා නොතැවෙමි. අනාගත දේවල් ගැන සිතා නොතැවෙමි. ඒ වෙලාවට ලැබුණ දෙයින් සතුටු වෙමි. මෙයද ශරීර වර්ණනය ඇතිවීමට හේතුවකි.

අනාගත පජ්ජාය අතිතසසානු සොවනා
එතෙන බාලා සුසසනති නලොව හාරිතො ඌතොති

ඉකුත් (නොලද/නොකළ) දේවල් ගැන තැබීමෙන් අනාගතයෙහි ලබාගන්නෙමැයි ලෝබයෙන් පසුවීමත් නිසා මෝඩයෝ, සිඳින ලද සිල්වත් බටදණ්ඩක් මෙන් තැවෙති.

මෙහි නෛතිංසබ්බං යනු කඩුදැරීමයි. රාජරකබං යනු රජු රකින්නේය. නපපජ්ජාමි නොපනමි යනුයි. හරිතො යනු අවිච්චි ලැමෙන් කොලපැහැය ඉවත්කළ බටදණ්ඩක් මෙන් යනුයි.

රජතුමා මෙහිදීම මොහු රාජ්‍යයෙහි අභිෂේක කොට කැඳවාගෙන යන්නෙමිසි සිත රජකම ගැන අදහස් දක්වන්නේ මෙසේ කීහ.

හස්ථාණිකං රථාණිතං අසෙස පඤ්ච වමමිනො
නිවෙසනානි රමමානි අහං පුතත දදාමිතෙ

පුත, මම තොපට ඇත් ඇණියක් ද රිය ඇණියක් ද සන්නද්ධ පාබල ඇණියක් ද රම්‍ය වූ නිවාස ද ඔබට දෙමි.

ඉස්ථාගාරමපිතෙ දමමි - සබ්බාලංකාර භුසිතං
තා පුතත පටිපජ්ජසසු කුංතො රාජා හවිසසති

පුත, ඔබට සර්වලංකාරයෙන් විභූෂිත වූ අන්ත:පුරයක් ද දෙමි. ඒවා පරිභෝග කරන්න. ඔබ අපගේ රජු වන්න.

කුසලා නවවගීතසස සිකතිතා වතුරිඤ්චියො
තා මෙ තං රමයිසසනති කිං අරඤ්ඤා කරිසසසි

පුත, නැටීමෙහි, ගැයීමෙහි දක්ෂ වූ හික්මුණා වූ වතුර (දක්ෂ) වූ ස්ත්රීහු තොප කාමයෙහි සිත් අලවන්නාහුය. මේ අරණ්‍යයේ කුමක් කරන්නේද?

පටිරාජුහි තෙ කඤ්ඤා ආනයිසසං අලංකතා
කාසු පුතෙන ජනෙඤ්චාන අඵපච්ඡා පබ්බජිසසති

පුත, වෙනත් රජවරුන් ගේ රූපත් කන්‍යාවන් ඔබට ගෙන එන්නෙමි. ඔවුන් සමග වැස පසුව පැවිදිවන්න.

සුචාව දහරොවාසි පඨමුප්පතතිනො සුසු
රජ්ජං කාරෙහිභද්දනෙන කිං අරඤ්ඤා කරිසසසි

පුත, තෙපි තරුණයෙකි. යෞවනය උපතින්ම නවයොවුන් වියෙහි පසුවන්නෙහිය. පින්වත, රාජ්‍ය කරව අරණ්‍යයෙහි කුමක් කරන්නේ ද?

එහි යුද්ධ ඇතුන් දසදෙනෙකුගෙන් යුක්තවූයේ ඇත් බල ඇණියක් නම් වේ. එපමණ යුධ රථවලින් යුක්තවූයේ රථ බලඇණියකි. වච්චනො යනු සන්තාහ සන්තද්ධ යුදසරඹ මනාව දත් යෝධයෝය. කුසලා යනු ස්ත්‍රිය විසින් දතයුතු විශේෂ වූ හැකියාවන්ගෙන් ශික්ෂිත වූ බවයි. චතුර්‍යථියො යනු දක්‍ෂ වූ නාගරික කාන්තාවෝය. පරිරාජුහි තෙකඤ්ඤා නැවත වෙනත් රාජ කන්‍යාවෝ ද ඔබ සඳහා ගෙන එන බවයි. යුවාති යොවුන් බවට පත් තැනැත්තාය. දහරො යනු තරුණයාය. පධමුප්පතනිතො උපතින් ප්‍රථම යොවුන් වයසේ සිටින්නා යනුයි. සුසු යනු ඉතාමත් තරුණ බවයි.

මෙතැන් සිට බෝසනාණන්ගේ ධර්ම දේශන යයි.

යුවා චරෙ බ්‍රහ්මචරියං බ්‍රහ්මචාරියුවා සියා
දහරස්සහි පබ්බජ්ජා එතං ඉසිති

මහරජ, තරුණ කාලයෙහිම බ්‍රහ්මචරියාවෙහි හැසිරිය යුතුය. බඹසර හැසිරෙන්නහුම තරුණ වන්නේය. තරුණයාටම පැවිද්ද සුදුසු වේ. මෙය ඍෂිහු විසින් වර්ණනා කරන ලද්දේ වේ.

යුවාචරෙ බ්‍රහ්මචරියං බ්‍රහ්මචාරියුවා සියා
බ්‍රහ්මචරියං චරිස්සාමි නාහං රජේන් මත්තො

තරුණ වූයේ බ්‍රහ්ම චරියාවෙහි හැසිරෙන්නේ ය. බ්‍රහ්ම චරියාවෙහි හැසිරෙන්නා තරුණ වේ. මම බ්‍රහ්ම චරියාවෙහි හැසිරෙමි. මට රාජ්‍යයෙන් වැඩක් නැත.

පස්සාමි චොහං දහරං අමම තාත චදංතරං
කිච්ඡා ලද්ධං පියං පුතනං අප්පච්චා ජරං මතං

මැණියෙනි, පියාණෙනි, ප්‍රියතෙපුල් කියන්නා වූ, දුකසේ ලබාගන්නා වූ ප්‍රිය පුතුන් මහඵවියට නොපැමිණම මැරෙනු දැක ඇත්තෙමි.

පසසාමී වොහං දහරිං කුමාරිංචාරු දසසනනං
නළුවංසකළීරංච පදුගං ජීවිතකඛයං

තරුණ වූ මනා පෙනුමැති කුමරියන් කඩාදමන උණ කිළිල්සේ මාරයා විසින් ජීවිතය සිඳුලූ බව දුටුවෙමි.

දහරානි මීයනති නරාව අඵනාරියො
තඤ්ඤො විසසසෙ පොසො දහරොමහීති ජීවිතෙ

තරුණ වූ ස්ත්‍රීහුද පුරුෂයෝද මරණයට පැමිණෙන්නේම වේ. එබඳු ජීවිතයක් (ගතකරන බව දන්) කවර නම් පුරුෂයෙක් මම තරුණයෙමිසි විශ්වාස කරන්නේ ද?

යසස රතභා විවසනෙ ආයුං අපපතරංසියා
අප්පොදකෙන මච්ඡානං කිංචු කොමාරකං නහිං

වළ දිය සිඳි යාමෙන් මාළුන්ගේ මරණය වන්නාසේ දිවා රැ ඉක්ම යන කල්හි ආයුෂ අඩුවන්නේ නම් කවර නම් තරුණ භාවයක්ද? ..

නිච්චමබ්භාහතො ලොකො නිච්චඤ්ච පරිචාරිතො
අමොසාංසු චජනහීසු කිං මං රජේජන සිඤ්චති

ලෝ වැසි තෙමේ නිරන්තරයෙන් පහරන ලද්දේ වේ. නිරන්තරයෙන් පිරිවරන ලද්දේ වේ. ආයුෂ දිව රැ නිරතුරුවම ඉවත වන කල්හි මා රාජාභිෂේක කරන්නේ කුමකටද?

කෙන මබ්භාහතො ලොකො කෙනෙච පරිචාරිතො
කායො අමොසා ගච්ඡනහි තං මෙ අකඛාහි පුච්ඡිතො

කවරෙකු විසින් ලෝවැසි සත්ත්වයෝ වැඩබලන්නේද කවරෙකු විසින් පිරිවරන ලද්දේද කුමක් නම් නොසිස්ව ගෙවී යන්නේ ද පුත්‍රය, මම අසමි. එය මට කියව.

මවවුනාබහාහතො ලොකො ජරාය පරිවාරිතො
රතො අමො සාගච්ඡනති එවං ජානාහි බතතිය

ලෝවැසියා මාරයා විසින් මැඩලනු ලබන්නේය. ජරාව පිරිවරකොට ඇත්තේය. කවරෙක් නම් (ආයුෂයෙන්) නොසිස්ව යෙදේද? මහරජ, එය එසේ දැනගනුව.

යථාපි කතෙන විතතෙ යංයදෙචුපචියති
අප්පතං හෝති වෙනබ්බංඵවං මව්වාන ජීවිතං

යම්සේ නුල් යෙදවූ කල්හි (රෙදි වියන යන්ත්‍රයෙහි) රෙද්දෙහි ඇතැම් කොටස් වියනු ලැබේද ඉතිරිය ස්වල්ප වන්නේ ද එසේ සත්ත්වයින්ගේ ජීවිත ද දවසින් දවස ස්වල්ප වන්නේ ය.

යථා වාරිවහො පුරො ගච්ඡනනුප නි වතන ති
එවමායු මනුස්සානං ගච්ඡනනුප නිවතනති

යම්සේ පිරුණු දිය පහර ඉවුරේ වූ වෘක්ෂයන්ගේ මුල් සෝදා පෙරළාගෙන බැස යන්නේ ද එසේ සත්ත්වයෝ ද ඒකාන්තයෙන් ජරාමරණ දෙකින් ගසාගෙන යනු ලබන්නෝය.

යථා වාරිවහො පුරො වහෙ රුකඛුපකුලජේ
එවං ජරාය මරණෙන වුයහනෙනවතපාණිනොති

යම්සේ පිරුණු දිය පහර බැස යනුයේ දෙගංබොඩ ඇති ගස්වල මුල් සෝදා පෙරළාගෙන යන්නේද එසේ සත්ත්වයෝ ද ජරාවෙන් වර්ණයෙන් ඒකාන්තයෙන් ගසාගෙන යනු ලබත්.

එහි බ්‍රහ්මවරියා යුවාසියා යනු බ්‍රහ්මවරියාව තරුණ බවට හේතු වන්නේය යන්නයි. ඉසිහි බුද්ධාදීනුයි. රජේජනමඤ්චිකො යනු රාජ්‍යයෙන් වැඩක් ඇති බවයි. අමමතාතවදනති මැණියෙනි, පියාණෙනි, යන (ආදර) තෙපුල් බිණීමයි. පලුගං මාරයා විසින් සිදු දැමීමයි. යසස රතාච්චවසනෙ මහරජ, යම්කලෙක මව්කුස පිළිසිදු ගත්තේ ද එතැන් පටන් රැ දවල් ඉක්ම යෑමෙන් අල්ප ආයුෂ වන්නේය යනු දැක්වීමයි. කොමාරකං යන

දිවා රැ ආයුෂ ඉක්මවන කල්හි (කුමාර) තරුණ භාවයෙන් ඇති ඵලය කුමක්ද යන්නයි. කෙන මඛ්‍යාතනො කවරෙකු විසින් පහරන ලද්දේද (ලෝචැසියා කවරෙකු විසින් මරණය කරා පමුණුවන්නේ ද) යන මෙය සැකෙවින් කී අර්ථය නොදත් රජු විසින් (පැහැදිලිව දැනගැනීම සඳහා) ඇසු අයුරුයි. රතොෂා රාත්‍රිය යනු මේ ලෝචැසි සතුන්ගේ ආයුෂද වර්ණයද බලයද නොනැවති සුණු කෙරෙමින් (රාත්‍රිහු/කාලය) ඉක්ම යන බවයි. වෙනබබං යනු දතයුතු බවයි. (මෙහි රෙදි වියන යන්ත්‍රයෙහි උපවියනය හෙවත් ඉද්දට (සැටලයට බොබියට) යෙදූ නුල් ඇති තාක් රෙද්ද විසෙන්නා සේ සත්ත්ව ජීවිතයද ගෙවියන බව හෙවත් මරණය කරා ගෙනයන බව දැනීම මෙයින් අදහස් කරන ලදී.

නුපනිවතතහි ඒ ඒ ක්‍ෂණයන් ගතවූ කල්හි ගතවුණාව වේ. එය නැවත ආපසු හැරීමක් නැවතීමක් නැත. වහෙරුකඩුපකුලපේ මුල් (බිස්ස) සහිත (ගඟ දෙපස ඉවුරේ) ගස් ජලපහරින් ගසාගෙන යාමයි.

රජතුමා මහසත්තූගේ එම ධර්ම දේශනාව අසා හිඟිගෙයි විසීමෙහි කළකිරුණේ, පැවිදිවනු කැමැතිව, 'මම නැවත නුවරට නොයමි. මෙහිදීම පැවිදි වෙමි. ඉදින් මපුතු නුවර යන්නේනම් සේසත (රජකම) මොහුට දෙමි'යි සිතා එය විමසීම සඳහා නැවතත් රාජ්‍ය පැවරීම සඳහා මෙසේ කීහ.

පුත, ඇත් සේනාවක් ද රථ සේනාවක් ද සරසන ලද අස් සේනාවක්ද පාබල සේනාවක් ද මනරම් නිවසක් ද මම තොපට දෙමි.

පුත, සියලු බරණින් සැරසුණු අන්තෘපුරයක් ද තොපට දෙමි. ඔවුන් පරිභෝග කරන්න. ඔබ අපගේ රජ වන්න.

නෘත්‍යගීතයෙහි දක්ෂ වූ හික්මුණා වූ වතුර වූ ස්ත්‍රීහු ඔබ කාමයෙන් තෘප්තිමත් කරනු ඇත. (එබැවින්) මේ කැලයෙහි විසීමෙන් ඇති ප්‍රයෝජනය කුමක් ද?

මනාකොට සරසන ලද රූපත් ප්‍රත්‍යන්ත රජවරුන්ගේ රාජකන්‍යාවෝ තොපට ගෙන දෙන්නෙමි. ඔවුන්ට දරුවන් ලබා දී පසුව පැවිදි වන්න.

පුත, ඔබ යොවුන්ය. තරුණ වයසෙහි පසුවන්නෙහිය. උපතින් පළමු වියෙහි සිටින තරුණයෙකි. පින්වත, රාජ්‍ය කරව. අරණ්‍යයෙහි කුමක් කරන්නේද?

පුත, ධාන්‍යයෙන් පිරුණු අටුකොටු ද (මුතු මැණික් ආදී) ධනයෙන් පිරුණ ගබඩාද වාහනද බලසෙනගද මනරම් නිවෙස්ද යන සියල්ල ඔබට දෙමි.

ගොමණධල පරිබ්බුළොං දාසි සංගෙ පුරකඛතො
රජ්ජං කරෙහි හඤ්ඤො කිම අරඤ්ඤා කරසසසිති

පින්වත, මිහිරි කතා ඇති රාජ කන්‍යාවන් විසින් පිරිවරණ ලද්දේ දාසි සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලද්දේ රාජ්‍ය කරව. මේ කැලයෙහි කුමක් කරන්නේ ද?

එහි ගොමණධ පරිබ්බුළොං යනු මනා තෙපුල් ඇති රාජ කන්‍යාවන් මණ්ඩලාකාරව (වට දෙක තුනකින් යුක්තව) පිරිවරණ ලද බවයි.

ඉක්බිති මහසත් රාජ්‍ය කිරීමෙහි ඇති ඇති අනර්ථකාරී භාවය දක්වමින් මෙසේ කීහ.

කිං ධනෙන යං ජියෙඨං කිං හරියාය මරිසසති
කිං යොබ්බනෙන විණෙණන යං ජරා අහිභොසසති

චිත්තය වන්නා වූ යම් ධනයකින් වැඩක් නැත. මැරෙන්නා වූ භාර්යාවන්ගෙන් වැඩක් නැත. මනා වූ චරිතවත් භාවයෙන් යුතු, තරුණ බව මරණය විසින් මැඩලන්නේ නම් (එබඳු යොවුන් බවෙන්) ඇති වැඩය කුමක්ද?

තස්ස නං නන්දි කා ඛිඩ්ඛා කාරතී කා ධනෙසනා
කිං මෙ පුතෙතහි දාරෙහි රාජ බුතෙතාසම් බන්ධනා

එබඳු ජීවිතයකකවර ඇල්මක්ද? කවර කෙළිලොල් බවක් ද පස්කම් රසයෙහි කවර ඇල්මක්ද? කුමක් සඳහා ධනය සොයන්නේද? මට

අඹුදරුවන්ගෙන් කවර වැඩක්ද? මහරජ, මම බන්ධනයන්ගෙන් මිදුනේ වෙමි.

සොහොස්සො පජානාමි - මවු මෙ නප්පමජ්ජනි
අනතකෙනාධි පනනසස - කා රතී කා ධනෙසනා

මට මරණය පමා නොවන්නේ යැයි මම දනිමි. එසේ මරණය විසින් මැඩලන ලද්දා වූ මට පංචකාම සම්පත්තියෙහි කවර ඇල්මක්ද? කෙබඳු ධන රැස්කිරීමක්ද?

එලාන මීව පකඛානං නිව්වං පනනතො භයං
එවං ජානාන මව්වානං නිව්වං මරණතො භයං

පැසුණු ගෙඩි කෙබඳු මොහොතක පතිත වේදැයි කිව නොහැක්කා සේ උපන් මනුෂ්‍යයාට නිතරම මරණ භය පැමිණේ.

සායමෙකෙ න දිසසනති පාතො දිට්ඨා බහුජ්ජනා
පාතො එකෙ නදිසසනති සායං දිට්ඨා බහුජ්ජනා

උදේ දුටු බොහෝදෙනා හවස නොදක්නා ලැබේ. සවස දුටු බොහෝ දෙනා උදේ නොදක්නා ලැබේ.

අපේජව කිව්වං ආතප්පං කොජ්ඤ්ඤා මරණං සුච්ච
නති නො සංගරං තෙන මහා සෙනෙන මවුච්චනා

අද අදම චීර්ය කටයුතුය. හෙට මරණය වන්නේයැයි කවරෙකු දන්නේද? මහාසේනා ඇති ඒ මාරයා සමග අපගේ පොරොන්දුවක් නැත.

වොරො ධනසස පච්චෙනති රාජ මුනෙනාසමී බන්ධනා
එති රාජ නිව්ඤ්ඤා නාහං රජේජන මජ්ඣකො

සොරු ධනය පනති. මහරජ, මම ඒ බන්ධනයෙන් මිදුනෙමි. මහරජ එන්න. මාගේ වචන පිළිගන්න. මම රාජ්‍යයෙන් ප්‍රයෝජන ලබන්නෙක් නොවෙමි.

එහි යං ජියොසථා යනු කුමක් සඳහා මට ධනය ගැන කියන්නේද? යම් ධනයක් ක්‍ෂය භාවයට පත්වන්නේද, යම් ධනයක් ක්‍ෂයභාවයට පත්වන්නේද, එසේ වූ කල්හි ධනය පුද්ගලයා හැර යනු ලබන්නේ වේ. පුද්ගලයා විසින් ද (මරණයට පැමිණීමෙන්) එම ධනය අත්හැර යන්නේය. මෙසේ හැමතැනම ක්‍ෂය වීම කරා යන්නෝය. එබඳු ධනය ගැන මට කියන්නේ කුමකටද? කිංභරියා යම් භාර්යාවක් මා ජීවත්ව සිටියදීම මැරී යන්නේ නම් එම භාර්යාවන් පැතිම නියළුල දෙයකි. විණෙණනා මනා වර්තයෙන් යුතු බවයි. හෙවත් පුරුදු කරන ලද මනා වර්ත ලක්‍ෂණවලින් යුක්ත වීමයි. තත්‍යා යනුවෙන් මෙහි අදහස් කරන ලද ලෝකයෙහි හැමකල්හි පවතින ජරා, මරණ ස්ථිරභාවයන්ය. කානැදි කවර නම් සතුටක්ද යනුයි. කිඩ්ධා යනු ක්‍රීඩාවන්ය. රහි යනු පංචකාම ගුණයෙහි ඇලීමයි. බන්ධනා යනු කාම තෘෂ්ණාවෙන් ඇතිවූ බැඳීමය. මුනෙතාසම් ධ්‍යාන බලයෙන් බැඳුණු බැවින් මෙසේ මිඳුනේ වෙමියි කිහ. මවචුමෙ මාරය, මා කරා නොපමාව එයි යනුයි. මාරයා මා නැසීම පිණිස මොහොතක් පාසා මා කරා ළඟා වන බව දනිමි. එසේ වූ ඔබ මාරයා විසින් මැඩගෙන, යටපත් කරගෙන සිටින්නහුට ධනයෙහි ඇල්මක් කුමටද? නිච්ච යනු නිතරම යනුයි. මෙහි නිතරම යනුවෙන් අදහස් කළේ උපන්දා සිට මරණය දක්වා පවතින භයයි. ආතප්ප යනු කෙලෙස් තවන විර්සයයි. කි වචං යනු කළයුතු දේය. කොඡ්ඤ්ඤා මරණංසුබ්බෙ හෙට මැරෙයිද?ජීවත්වෙයිදැයි දන්නේ කවිද යනුයි. සංඛගරං යනු සංකේතයයි. මහා සෙනෙතා යනු පස්විසි භය දෙතිස් කම්මකරණා, අටඅනුවක් රෝග ආදී වශයෙන් වූ මාරසෙනගයි. වොරාධනසසා ධනය පිණිස ජීවිත පැහැරගන්නා වූ සොරුන් යනුයි.

ධනසස පනෙතනනි යනු ධනය පැතිමයි. (මෙහිදී බෝසත්) ධනය පැතිම යැයි කියනු ලබන බන්ධනයෙන් මිඳුණු බැවින් මට ධනයෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැතැයි කිහ. නිවනසසු පිහිටාවා, මා කියන දෙයෙහි මනාකොට පිහිටත්වා. රාජ්‍ය හැරදමා එම නෛෂ්කුම්‍යයම පිහිට කොටගෙන පැවිදිවෙත්වා. යම් හෙයකින් මා රාජ්‍යයෙහි පිහිටවන්නෙමියි කියා, එබත්දක් නොසිතන්න. මම රාජ්‍යයට නොකමැත්තෙමි. මෙසේ මහසත්තූගේ දේශනාව කරුණු දෙක එකට ගැලපීමෙන් (රාජ්‍යය හා පැවිද්ද) මුදුන්පැමිණියේ විය. එම දේශනාව අසා රජතුමා ද, වන්දා දේවියද ඇතුළු සොළොස් දහසක් අන්තඃපුර වැසියෝද, ඇමැතිවරු ද පැවිදිවීමට කැමැතිවිය. රජ තුවර බෙර පියවි කරවීය. යමෙක්

මපුතූ සමීපයෙහි පැවිදිවනු කැමැතිනම් ඔව්හු පැවිදිවෙත්වා යනුවෙනි. සියළු රත්ගඬවා ආදියෙහි දොරවල් හැර අසවල් අසවල් තැන මහනිදන් ඇත. ඒවා ගනිත්වායි රන් පත්‍රයක ලියවා රාජාංගනයෙහි කණුවක බැඳවීය. නුවරහු දොරවල් නොමැති අවන්හලක මෙන් තම ගෙවල්වල දොරවල් හැර දමා රජු සමීපයට පැමිණියාහුය. රජතුමා මහ පිරිස් සමග මහසත් ළඟ පැවිදි විය. ශක්‍රයා විසින් තුන්යොදුන් අසපුවක්ද නිර්මාණය කරවීය.

මහසත් පන්සල් ගැන සොයා බලමින් මැද පන්සල ස්ත්‍රීන්ට වෙන්කර දුන්නේ ස්ත්‍රීහු බියවන සුළු පිරිසක් යනුවෙන් සිතීමෙනි. පුරුෂයන්ට බැහැරවූ පන්සල් දුන්නේය. එම අසපුවෙහි විශ්වකර්ම දිව්‍යපුත්‍රයා විසින් පලබර ගස්වැල් මවා තිබුණි. ඒවායින් බිමට වැටුණු ගෙඩි පිණ්ඩපාත වේලාවෙහි අනුලාගෙන අනුභවකොට සියල්ලෝම මහණදම් පිරුවෝය. යම් තාපස කෙනෙක් කාම විතර්කයෙන් හෝ ව්‍යාපාද විතර්කයෙන් හෝ විහිංසා විතර්කයෙන් පෙළුණේ ද මහසත් ඔහුගේ සිත දැන අහස සිට දම් දෙසීය. ඒ අසා වහාම ඔහු හෝ ඇය අභිඤ්ඤාවන් ද අෂ්ට සමාපත්තිද උපදවා ගත්තේය.

එක් සාමන්ත රජෙක් කසිරජු පැවිදි වූයේයැයි අසා බරණැස් රජය ගනිමීයි නගරයට පිවිස මනාමකාට අලංකාරකරන ලද නුවර බලා, රජ මැදුරට පිවිස උතුම් වූ සන්රුවන් දැක, මේ ධනය නිසා කවර හෝ බියක් උපදනේ යැයි සිතුවේය. රා සොඬුන් ගෙන්වා රජුකවර දොරටුවකින් නික්මිණිදැයි ඇසීය. නැගෙනහිර දොරටුවෙන් නික්මුණේයැයි කී කල්හි, තෙමේ ද පිරිස සමග එම දොරටුවෙන් නික්ම ගොස් ගංතෙරින්ද එගොඩ විය. ඔහුගේ පැමිණීම දැන මහසත්හුද එහි පැමිණ අහසෙහි සිට දහම් දෙසීය. දහම් අසා පිරිස සමග ඔහුද බෝසත් සමීපයෙහි පැවිදිවීය. මෙසේ වෙනත් රාජ්‍ය තුනක රජවරු ද රාජ්‍යය අතහැර අවුත් පැවිදි වූහ. ඔවුන්ගේ ඇතුන් වල් ඇතුන් විය. අසුන් වල් අසුන් විය. රිය කැළයෙහිම දිරා ගියේය. භාණ්ඩාගාරයන්හි තිබූ කහවනු ආශ්‍රව පෙදෙසෙහි වැලි මෙන් විසිරී ගියේය. සියල්ලෝම අෂ්ට සමාපත්ති උපදවාගෙන දිවි කෙළවර බඹලොව උපන්නාහුය. ඇත්, අස් ආදී තිරිසන්ගත සත්ත්වයෝ සෘෂීන් කෙරෙහි සිත් පහදවා ගෙන දෙවිලොව උපන්නාහුය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, මම රාජ්‍යය හැරදා පැවිදි වූයේ අද පමණක් නොවේ යැයි

වදාරාමේ ජාතකය පූර්වාපර ගලපා වදාළ සේක. එදා සේසතෙහි අධිගෘහිත වූ දෙව් දූ උප්පලවණ්ණා තෙරණියයි. රියදුරා සැරියුත් මහතෙරුන්ය. මව්පියෝ සුදොවුන් මහරජ හා මායා බිසවුන්ය. පිරිස බුදු පිරිසයි. මුගපකඩ පණ්ඨිත වූයේ මම ම වේදැයි වදාළ සේක.

හෙළදිව උපන් මංගණාවැසි බුද්දකතිස්ස තෙරුන්ද, මහවංසක තෙරුන්ද කටකන්ධකාරවැසි ඵ්ඝ්ඝදේව තෙරුන්ද උපරි මණ්ඩල මාලයෙහි වැසීමහරක්ඛිත තෙරුන්ද, හගගහිරිවැසි මහාතිස්ස තෙරුන්ද, වාමඤ්චබහාරයෙහි නිවැසි මහාසීව තෙරුන් ද කාලවේලයෙහි වැසි මලියදේව තෙරුන් ද යන මේ තෙරවරු කුද්දාල ජාතකයෙහි මුගපකඩ ජාතකයෙහි, අයොසර ජාතකයෙහි, හත්ථිපාල ජාතකයෙහි ද දුරින් සම්බන්ධ වූවෝයැයි කියති. මද්ධනම් වෙහෙරවැසි මහානාග තෙරුන්ද මලියදේව තෙරුන්ද පිරිනිවන්පාන දවසේ පින්වන්නි, මුගපකඩ ජාතකයට සම්බන්ධ වූ පිරිස අදින් නිවන්දැක අවසන් යැයි කීවාහුය. ස්වාමීනි, ඒ කුමක් නිසාදැයි ඇසූ කල්හි ඇවැත්නි, අපි එදා සුරාසොඬුන් වීමු. අනෙක් අයද අප සමග සුරා බොන්නෝය. එදා ඔවුන්ට සුරා නොලැබුණු එදාම බැවින් සියල්ල හැර පැවිදිබැවින් අපට පෙර නිවන් දුටුවෝය.

මුගපකඩ ජාතකය නිමියේ ය.

22-2

මහාජනක ජාතකය

යන මේ ගාථා කොටසින් ඇරඹෙන ජාතක කථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසද්දී මහාහිනිෂ්ක්‍රමණය අරඹයා දේශනා කළ සේක.

එක් දිනක හික්කුහු තථාගතයන් වහන්සේගේ මහබිනික්මන් වනමින් කතා කර සිටියාහුය. ශාස්තෘෂත් වහන්සේ එහි පැමිණ 'මහණෙනි,

මෙපමණ වේලාවක් කුමන කතාවකින් යුක්තව හුන්නාහුදැ'යි විචාරා මෙබඳු කතාවකින් යැයි කී කල්හි 'මහණෙනි, දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද තථාගතයන් වහන්සේ මහා අභිනිෂ්ක්‍රමණය කළේයැයි කියා අභිතය ගෙනහැර දක්වා වදාළ සේක.

අභිතයෙහි වේදේහ රට මිටීලා නුවර මහාජනක නම් රජෙක් රාජ්‍ය කළේය. ඔහුට අරිටිය ජනක හා පෝළජනක යැයි පුතුන්දෙදෙනෙක් වූහ. රජතුමා දෙටු පුතුට යුවරජ තනතුරද කනිටු පුතුට සේනාපති තනතුරද පිරිනැමීය. පසුකලෙක මහාජනක රජු කඵරිය කළ කල්හි අරිටිය ජනක කුමාරයා රජවී මළනුවන්ට යුවරජ තනතුර දුන්නේය. රජුගේ එක් පාදමුලිකයෙක් (රජු සමග ගමන් යන සේවකයෙක්) රජු වෙත පැමිණ යුවරජු ඔබ නැසීමට සිතන්නේ යැයි ගතු කීවේය. ඔහු එසේ නිතරනිතර කියන කල්හි පෝළජනක කුමාරයා කෙරෙහි බිඳුන සිත් ඇත්තේ, පෝළ ජනක කුමාරයා සැකිල්ලකින් බැඳ රජගෙයි අසල එක් ගෙයක සිරකොට රැකවල් ලැවූහ. මෙහිදී පෝළජනක කුමාරයා 'ඉදින් මා සහෝදරයාට වෙර වූයේ නම්, මේ සැකිලි නොබිඳේවා. දොරවල් ද නොඇරේවා. වෙර නොවූයේ නම් සැකිලි සිඳි ගොස් දොරවල්ද ඇරෙත්වා'යි සත්‍යක්‍රියා කළේය. ඒ මොහොතෙහිම සැකිලි කැඩී බිඳී ගියේය. දොරවල්ද විවර විය. ඔහු නික්ම එක් පිටිසර ගමකට ගොස් වාසය කළේය. පිටිසර ගම්වැසියෝ ඔහු හැඳින පිරිවරකොට සිටියාහුය. එහෙත් රාජ්‍ය ගැනීමට තරම් ශක්තියක් තිබුණේ නැත.

පෝළජනක කුමාරයා ක්‍රමක්‍රමයෙන් ප්‍රත්‍යන්ත ජනපදයක් තම පාලනයට ගෙන, මහත් පරිවාර සෙනගක් රැස්කර ගත්තේය. පසුව, මහත් සේනාවක් රැස් කරගත්, පෝළජනක කුමාරයා 'මම පෙර සොහොයුරාට වෙර නොකළෙමි. එසේ වුවත් දැන් මාගේ වෙරයක් ඇතැ'යි කියා මිටීලාවට පැමිණ පිටනුවර කඳවුරු ළාගත්තේය. නුවර වැසියෝ පෝළජනක කුමාරයා පැමිණි බව දැන ක්‍රමයෙන් ඇත් අස් ආදී වාහන ගෙන ඔහු සමීපයට ගොස් පිරිවරා ගත්තාහුය. තව තවත් නුවරවැසියෝ ඔහු සමීපයට පැමිණියාහුය. පෝළජනක කුමාරයා, සොහොයුරාට හස්තක් යවන්නේ 'මම, පෙර ඔබට විරුද්ධ නොවූයෙමි. දැන් විරුද්ධ වෙමි. මට රාජ්‍යය නොදුනහොත් යුධ වදිමි'යි කියා යැවීය.

රජු යුද පිණිස යන්නේ අගමෙහෙසිය අමතා 'සොඳුර යුද්ධයෙහි ජය පරාජයක් කීමට නොහැකිය. ඉදින් මට අන්තරායක් වුවහොත් ඔබ දරුගැබ රැකගන්නැ'යි කියා නික්ම ගියේය. යුද්ධයේ දී පෝළුජනකගේ සෙබලුන් අතින් රජුමළේයැයි මුළුනුවරම එකම කෝලාහලයක් විය. දේවිය රජු මළේ යැයි දැන රත් ආදී වටිනා වස්තු පෙට්ටියක දමාගෙන, ඒ මත රෙදි කැබැලි දමා උඩින් සහල් අතුරා කිළුටු රෙදිකඩක් හැඳගෙන, සිරුර විරූප කොටගෙන පැස හිස තබාගෙන දිවාකල්හිම නික්ම ගියාය. කවරෙකුටත් ඇ හැඳින නොගත්තේය.

ඇ නුවර උතුරු දොරටුවෙන් නික්ම යායුතු මග නොමග නොදන්නී යා යුතු දෙස නොදැන, හුදෙක් කාලවම්පා නම් නුවරක් ඇතැයි අසා තිබූ බැවින් කාලවම්පා නුවරට යන අය සිටිත්දැයි අසමින් මහමග එක් ගිමන්හලකට වී සිටියාය. ඇගේ කුස පිළිසිඳගෙන සිටියේ එසේ මෙසේ කෙනෙකු නොවේ. පුරුණ ලද පාරමිතා ඇති බෝධිසත්ත්වයෝය. බෝසත්හුගේ ආනුභාවයෙන් ශක්‍රහවන කම්පා විය. සක්දෙව්දු කුමකින් ශක්‍රහවන කම්පා වීදැයි ආචර්ජනා කරන කල්හි බෝසත් තෙදින් එසේ වියැයි දැන, 'කුස පිළිසිඳි බෝසත් මහා පුණ්‍යවන්තයෙකි. මා එහි යෑම සුදුසු යැයි සිතා පිළිසත් රථයක් මවාගෙන, එහි ඇඳක් පනවා, මහලු රියදුරෙකු මෙන් රිය පදවාගෙන මෙහෙසිය නැවැතී සිටි ශාලාව වෙත පැමිණ, කාළවම්පා නුවරට යන අය සිටිත්දැ'යි ඇසීය. 'පියාණෙනි, මම යමි'යි මෙහෙසිය කී කල්හි, දරුව එසේනම් රියට නැග හිඳගනුවයි රියදුරු වෙස්ගත් ශක්‍රයා කීය. පියාණෙනි, මා පිරිපුන් දරුගැබක් ඇත්තියෙක්මි. රථයට නැගීමට නොහැකිය. රථය පිටුපසින් එමි. මේ මාගේ පෙට්ටියට ඉඩක් ලබාදෙන්නැයි මෙහෙසිය කීවාය. 'දරුව කුමක් කියන්නීද? රිය පැදවීමට දන්නෝ මා හා සමතෙකු නැත. බිය නොවන්න. රියට නැගී වාඩිවෙන්න යැයි රියදුරා කීය. ඇ රියට නගිනවිට සක්දෙව්දු තම ආනුභාවයෙන් පොළොව ඉහළට නංවාරිය කෙළවරට පැමිණවීය. ඇ නැගී යහනෙහි වැතිරෙන්නී දෙවියෙකු විය යුතුයැයි සිතුවාය. ඇ දිවයහනෙහි වැතිරී ගන්නාහාම නින්දට වැටුණාය.

ඉක්බිති සක්දෙවි යොදුන් තිහක් ගෙවා එක් ගංගාවක් වෙතැ පැමිණ ඇ නින්දෙන් පුබුදුවා, දරුව රියෙන් බැස ගඟටබැස දිය නාගන්න. එක් උතුරුසඵවක් රියෙහි ඇත. එය ගෙන පොරවාගන්න.

'රිය ඇතුළ ගැබෙහි ඇති බත්මුල ද ගෙන අනුභව කරන්න'යි කිය. ඇය ද නහා පිරිසිදු ආහාර අනුභවකොට යහනෙහි වැතිර ගත්තාය. සවස් වනවිට ඔවුහු වම්පා නුවර වෙත පැමිණියෝය. නුවර පවුරුදොර අට්ටාලය දුරදීම දුටු මෙහෙසිය 'ඒ කුමන නගරයක්දැ'යි විමසුවාය. 'දියණිය, ඒ වම්පා නුවර යැයි ශක්‍රයා පිළිතුරු දුන්නේය. 'පියාණෙනි, කුමක් කියන්නේද? අපගේ නුවර සිට වම්පා නුවරට සැට යොදුනක් ඇත. (මෙපමණ ඉක්මනට පැමිණියේ කෙසේදැයි මෙහෙසිය විමතිය පළ කළාය.) 'දරුව, මම කෙටි මගක් දැන එයින් ආවෙමි' කී සක්දෙවිඳු ඇ නුවර දකුණුදිග දොරටුවෙහි බස්වා 'දරුව, අපේ ගමට තවත් ඉදිරියට යා යුතුය. ඔබ නගරයට පිවිසෙන්න' යැයි කියා, සක්දෙවි මදක් ඉදිරියට රිය පදවාගෙන ගොස් අතුරුදහන්ව ස්වකීය භවනයට ගියේය. මෙහෙසිය සිය නුවරට ඇතුල් වී තනිවම එක් ශාලාවක හුන්නීය.

එවේලෙහි වම්පා නුවර වැසි මන්ත්‍ර ශාස්ත්‍රය දත් බමුණෙක් පන්සියයක් පමණ වූ තම සිසුන් පිරිවරා දිය නැමට ඒ අසලින් යන්නේ අභිරූපවත් සෞභාග්‍ය සම්පන්න මෙහෙසිය දුටුවේය. කුසෙහි සිටි බෝසත්හුගේ ආනුභාවයෙන් දුටු සැණින් (තම) බාල නැගණියක් කෙරෙහි ඇතිවෙන සෙනෙහසක් බමුණානන්ගේ සිත තුළ ජනිත විය. ඔහු මානවකයන් මග සිටුවා තනිවම ශාලාවට පිවිස 'නැගණිය, ඔබ කිනම් ගමක තැනැත්තියක්දැ'යි පිළිවිසීය.

මම මිටීලානුවර අරිටිය ජනක රජුගේ අගමෙහෙසිය වෙමි.

කුමක් සඳහා මෙහි ආවේද?

පෝළජනක කුමරා විසින් රජු මරණ ලද බැවින් බියට පත් මම දරුගැබ රකිනු පිණිස මෙසේ පැමිණියෙමි.

මෙනුවර ඔබගේ කිසියම් නෑයෙකු සිටීද?

නැත පියාණෙනි.

එසේ නම් නරකක් නොසිතන්න. මම දිසාපාමොක් ඇදුරු වූ මහාසාල උදිච්ච බමුණා වෙමි. මම ඔබ සහෝදරියක කොට සලකා රැකබලා

ගන්නෙමි. අනේ මේ මගේ සොහොයුරා නොවේදැයි කියා පා අල්වාගෙන වැලපෙන්නී ඇ මහත් වූ ශබ්ද නගා හඬමින් ඔහුගේ පාමුල වැටුනේය. දෙදෙනාම ඔවුනොවුන් වැළඳගෙන මහ හඬින් හැඬූහ. අතවැසි කුමාරවරු එහි පැමිණ 'ඇදුරුතුමනි, ඔබට කුමක් වීදැයි' පිළිවිසිය.

'මේ මගේ බාල නැගණියයි. බොහෝ කලෙක සිට මැයට කුමක් වීදැයි මම නොදැන සිටියෙමි. 'ඇදුරුතුමනි, දුටු වේලෙහි සිට ඇ ගැන නපුරක් නොසිතන්න' යැයි කුමාරවරු කීවාහුය.

බමුණ, ආචරණ කරවන ලද මහත් වූ රියක් ගෙන්වා, ඇය එහි නංවා, බමුණු බිරිදට මේ මගේ නැගෙනියක් බව දන්වා, සියලු පහසුකම් සලස්වන්නැයි කියා තම ගෙදරට පිටත්කර යැවීය. ඉක්බිති බමුණු බිරිද ඇ උණුවකුරෙන් නහවා යහනක් සකස්කොට එහි හිඳීමට සැලැස්වීය. බමුණා දිය නා පැමිණියේ, මගේ සහෝදරිය කැඳවන්නැයි ඇ කැඳවා ඇ සමග ආහාර අනුභවකොට, තම නිවසෙහි සිටුවා ගෙන ඇයට සැලකුවේය.

ඇ නොබෝ කලකින් පුතෙකු බිහිකළාය. මහාජනක කුමාරයා යැයි ඔහුට අත්තාගේ නම දුන්නේය. ඔහු වැඩෙන කල්හි අනෙක් දරුවන් සමග ක්‍රීඩා කරන්නේ තමා පිරිසිදු ශාකෂ්‍ය කුලයෙහි උපන් බැවින් ද, කාල බලයෙන් මානයෙන් ද යුතු වූයේ කිසියම් කුමාරයෙකු රොස් පරොස් වචනයක් කී කල්හි දැඩිසේ පහර දෙන්නේය. ඔව්හු මහහඬින් හඬන කල්හි කවරෙකු පහර දුන්නේදැයි ඇසුවිට වැන්දඹුවගේ පුතා විසින්දැයි කියති. කුමරා සිතන්නේ මොව්හු මට වැන්දඹුවගේ දරුවා යැයි නිතර කියති. මවගෙන් අසා දැනගනිමි යැයි සනිටුහන් කර ගන්නේය. කුමරා එක් දවසක 'මෑණියනි, මගේ පියා කවිදැ' යි ඇසීය. ඔබේ පියා මේ බ්‍රාහ්මණයා යැයි කියා ඇ පුතු රැවටීය. තවත් දිනෙක තැලුම් කැවෝ වැන්දඹුවගේ පුතා යැයි අපහාස කළ කල්හි, බ්‍රාහ්මණයා මගේ මේ දිසාපාමොක් බමුණු තෙමේ මගේ පියා බව නොදන්නවුදැයි පිළිවිසිය. බමුණා නුඹේ කවිදැ' යි ඔව්හු තවදුරටත් අපහාස කළාහුය. බමුණා මගේ පියා යැයි කීවිට බමුණා නුඹේ කවිදැයි මොව්හු අපහාස කරති. මව මගෙන් සඟවන දෙයක් තිබේ. ඇ සිත ඇති දේ එක එල්ලේ නොකියයි. කෙසේ හෝ අසා ගනිමි යි කුමරා සිතීය.

ඔහු විටෙක මවගෙන් කිරි බොන්නේ තන පුඩුව තදින් සපා ගත්තේය. එසේ කොට මගේ පියා කවරෙකුදැයි කියන්න. නැතහොත් තනය සපාකමිසි කීවේය. ඇයද කුමරා රැවටිය නොහැක්කි 'දරුව, ඔබ මිටීලා නුවර අරිටියජනක රජුගේ පුතාය. පෝළඡනක විසින් පියා මැරූ කල්හි මම ඔබ රැකගෙන මෙම නගරයට පැමිණි කල්හි, මේ මහාසාල බ්‍රාහ්මණයා මා හට සහෝදරියක ලෙස සලකා රැකබලා ගනී යැයි කීවාය. කුමරා එතැන් පටන් වැන්දඹුවගේ පුතුයැයි නිග්‍රහ කළ කල්හි නිහඬව සිටියේය.

කුමරා සොළොස්විය ඉක්මවීමට පෙර ත්‍රිවේදය ඇතුළු සියලු ශිල්පශාස්ත්‍ර උගත්තේය. සොළොස් විය සපිරෙනවිට මනා රූ සපුවෙන්ද හෙබුණේ විය. ඔහු පියා සතුව තිබූ රජය නැවත අල්ලා ගනිමිසි සිතා මටගෙන් විමසීය. මෑණියෙනි, පියා සතුව තිබූ රාජ්‍යය අල්වාගනු කැමැත්තෙමි. ඔබ සතුව කිසියම් ධනයක් තිබේද? නැතහොත්, වෙළඳම් කොට ධනය උපයා ගනිමිසි කීහ. 'දරුව, මම හිස් අතින් නාවෙමි. මහත් වටිනාකම් ඇති මුතුහර මෑණික් පළඳනා, දියමන්ති මාල කීපයක් මා සතුව ඇත. ඒවා රාජ්‍ය ගැනීමට අවශ්‍ය ධනය ලබාගැනීමට මිල කළහැකිය. එසේ කොට රාජ්‍යය ලබාගැනීමට කටයුතු කරන්න. වෙළඳම් නොකරන්නැ'යි කීවාය. 'මෑණියෙනි, ඒ ධනයෙන් භාගයක් ගෙන සුවණණ දේශයට (බුරුම දේශයට) ගොස් වෙළඳම් කොට ධනය උපදවාගෙන රාජ්‍ය ගනිමි'යි කුමරා කීහ. ඔහු එම තීරණයෙහි පිහිටා ධනයෙන් භාගයක් ගෙන වෙළඳ බඩු ගෙන සුවණණ ප්‍රදේශයට යන වෙළඳ මුලක් සමග එක්ව නැවකට බඩු පටවා මෑණියන් වෙත පැමිණ, මෑණියෙනි, සුවණණ දේශයට වෙළඳමෙහි යන්නෙමිසි වැඳ අවසර ඉල්ලීය. දරුව, මුහුද හුදකලා තැනකි. බොහෝ අනතුරු ඇත්තේය. නොයන්න. රාජ්‍ය ගැනීම සඳහා මේ ධනය ඇති පමණ යැයි කීවාය. ඔහු යායුතුම යැයි කියා මවට වැඳ සමුගෙන නැව් නැංගේය.

එදිනම පෝළඡනක රජුගේ සිරුරෙහි රෝගයක් හට ගැනුණි. හෙතෙම නැගිටගත නොහැකි තරමට අසාධ්‍ය තත්ත්වයට පත්විය. ඉහත කී නැවට පා ගමනින් ගොස් වෙළඳම් කරන වෙළඳුන් (පදික = පද+ඉක) කණ්ඩායම් සතක් අයත් විය. නැව සත් දවසක් යොදුන් සතක් දුර මහ මුහුද තරණය කළේය. ඉන්පසු මුහුද දැඩිසේ රළුව ගියේය. යාත්‍රා කිරීම අපහසු විය. නැව කැඩී මුහුද මැද ගිලෙන්නට විය. එහි

ගමන්කළ බොහෝ දෙනා හඬමින් වැළපෙමින් දෙවියන් යැද පිහිට ඉල්ලුවාහුය. බෝසත්හු නොහැඬූහ. නොවැලපුණාහ. දෙවියන් යැදීමෙන්ද නොකළහ. කල්තබා නැව ගිලෙන බැව් දැන ගිනෙල් සහ සකුරු එකට අනා බඩ පිරෙනතුරු ඒවා අනුභව කොට, සියුම් සළු දෙකක් ගෙන තෙල් ගල්වා අත්පා හා සිරුර එම රෙදිපට්ටලින් වෙලාගෙන කුඹගස අසල සිටියේය. නැව ගිලෙන්නට ගත්විට කුඹගස මුදුනට නැග, මිටිලාව මේ දෙසයැයි නිගමනය කොට මහත් වීර්ය ගෙන ඉස්බක් පමණ දුර මුහුදට පැන්නේය. නැව වටකරගෙන සිටි මසු කැසුබු ආදීන්ගෙන් බේරී ගත්තේය. සෙසු ජනයා මසු කැසුබු ආදීන්ගේ ගොදුරු බවට පත්විය. හාත්පස ජලය ලේ විලක් මෙන් විය.

මෙ දවස පෝළජනක රජු කඵරිය කෙළේය. බෝසත් හා නිල් පැහැති මුහුදු ජලකද මත මහත් වීර්යය ගෙන පිහිනා ගියේය. මෙසේ සත් දවසක් මුහුද තරණය කළ කල්හි වෙරළ දැක දුණු ජලයෙන් කට සෝදා උපෝසථ සීලය සමාදන් විය. මව්පිය උපස්ථානාදී සත්පුරුෂ ගුණයෙන් යුතු කෙනෙකු මුහුදෙහි ගිලන්නේ යැයි දැනගත් සිව්වරම් දෙව්වරු එබන්දක් සිදුවීම ලෝක ධර්ම ඉක්මවා යෑමක් යැයි අවධාරණය කොට, මහ මුහුදට අරක්ගත් මණිමේකලා නම් දෙව්දුවට ඒ බව දැන්වීය. ඕ තොමෝ ඒ වනවිට සන්දිනක් තම සම්පත්ති අනුභව කරමින් විනෝද වෙමින්කල් ගෙවමින් සිටියාය. එබැවින් ඇයට මුහුද ගැන සොයා බැලීමට අවකාශයක් නොලැබිණ. මේ අතර තමන්ට දේව සමාගමට යාමට ඇති බැව් ඇයගේ සිතියට නැගින. 'මම අදට දින සතක් මහ මුහුද ගැනද නොසෙව්වෙමි. කුමක් සිදු වීදැයි නොදනිමි' සිතා මුහුද ගැන විමසිලිමත් විය. මහබෝසත් මුහුදෙහි වැටී ඇති බැව් දැක, ඉදින් මහාජනක කුමාරයා මුහුදෙහි ගිලී ගියේ නම්, මට දේව සමාගමට යාමටද ඉඩ නොලැබෙයි සිතා මහසත් නුදුරෙහි ඉතා විසිතුරු ලෙසින් පෙනීසිට, ඔහු විමසනු සදහා මේ ප්‍රථම ගාථාව කීවාය.

කොයං මජ්ඣෙධ සමුද්දසමීං අපසසං තීර මායුහෙ
කං ත්වං අත්ථසං ඤාතවා එවං වායබසෙ භුසනති

තෙරක් නොපෙනෙන මේ මුහුද මැද කවරෙක් නම් පීනමින් වීර්යය කරන්නේද? කුමන අර්ථයක් ඇතිව මෙසේ වෙර වඩන්නේද?

එහි 'අපසසං තීරමායුතෙ' යනු වෙරළ නොදක්නේ වුවත් ඒ ගැන සිතමින් (චිතර්ක කරමින්) වීරය කිරීම යනුයි.

ඉක්බිති මහසත්හුද මුහුද තරණය කරන්නෙමු. මම අදට සන්දවසක් ඉක්මවිමි. වෙනත් දෙවැන්නෙකු මෙතෙක් දවසක් නොදුටුවෙමි. කවරෙකු මට කතා කරන්නේදැයි අහසට දෙස බැලීය. එවිට ඇය දැක මේ දෙවැනි ගාථාව කීහ.

නිසමම වතනං ලොකසස වාය මසසව දෙවතෙ
තසමා මජ්ඣෙකං සමුද්දසමිං අපසසං තීරමායුතෙති

දේවතාවියෙනි, මම ලෝවැසියා පිළිබඳව පවත්නා උත්සාහයද කටයුතුද එහි අනුසස්ද දැන වසමි. එහෙයින් මේ මුහුදු මැද පරතෙර නොදුටුවත් උත්සාහ කරමි.

එහි නිසමම වතනං ලොකසසාති යනු ලෝවැසියන්ට සිදුකළ යුතු මෙහෙය දැන ඒ ගැන අවධානය යොමුකොට වසයි යනු අර්ථයි. වායාමසසවාති උත්සාහ කිරීමේ අනුසස් දැන වසමි යන අර්ථයි. තසමා යනු යම් පමණකින් නිරවුල් කටයුතු ඇත්තා වූ පුද්ගලයාගේ පෞරුෂ නොනසී. සැපයෙහි පිහිටන බව දනිමි. එනිසා පරතෙරක් නොපෙනුනද වීරයය වඩමි. උකටලී නොවෙමි යන අර්ථයි.

ඇ බෝසත්හුගේ ධර්ම කතා අසනු කැමැතිව නැවතත් ගාථාවක්කීවාය.

ගමහිරෙ අප්පමෙයසමිං තීරං යසස නදිසසති
මොසො තෙ පුරිස වායාමො අප්පඤ්ච වරිසසතිති

අපමණ ගැඹුරැති පරතෙරක් නොපෙනෙන (මේ සාගරයෙහි පිහිනැම) පරතෙර නොදැක මියයෑමට හේතුවන්නේය. එවිට ඔබගේ උත්සාහයෙන් වැඩක් නොවේ.

මෙහි අප්පඤ්චා යනු වෙරළට නොපැමිණීම යන අරුති.

ඉක්බිති මහසත් ඕහට, ඔබ කුමක් කියන්නේද මම මරණයට පත්වී සිටියත් වෙර වඩා උත්සාහකොට ගැහැටින් මීදෙන්නෙමී යැයි ගාථාවක් කීවේය.

අනණො ඤාතීනං හොති දෙවානං පිතුනො සො
තරං පුරිස කිඛාති නව පච්ඡානු තප්පති

වීර්ය කරන යම් පුරුෂයෙක් වේනම් හේ දෙවියන්ට ද ඤාතීන්ටද දෙව් බමුණාට ද ණය නැත්තකි. මිනිසෙකු වශයෙන් වීර්යයකොට පසුව නොතැවෙන්නෙකි.

එහි අනණො ඤාතීනං හොති ති උත්සාහ (වීර්යය) කරන්නා ඤාතීන්ටදදෙව් බමුන් අතරද ණය ගැතියෙකු නොවේ. ගැරහුමට ලක් නොවන්නෙකු ද නොවේ යනු අර්ථයි.

ඉක්බිති දෙව්දූව ගාථාවක් කීවාය.

අපාරණෙය්‍යං යං කම්මං අඵලං කලමථුරුද්දං
තත්තො වායමෙනපො මච්චු යසසාහිනිප්පතනි

යම් කටයුත්තක් උත්සාහයෙන් මුදුන්පත් කළ නොහැකිද, ඵල නැත්තේද වෙහෙසම උපදවාද මරණයම එහිලා වේද එබඳු උත්සාහයෙන් කවරනම් වැඩක් වේද?

එහි අපාරණෙය්‍ය යනු උත්සාහයෙන් වුවද (අදහස) මුදුන් පමුණුවා ගත නොහැකි බවයි. මච්චුයසසාහි නිප්පතනනි ඉටු කරගත නොහැකි යම්කුට වෑයම් කරන්නාට මරණයම පැමිණෙන්නේ ය. එබැවින් එහිදී වෑයමින් වැඩක් වේද?

මෙසේ කී කල්හි එය නොවැටහුණු ආකාරය දක්වමින් බෝසත් වෙතත් ගාථාවක් කීහ.

අපාරණෙය්‍යං අච්චනනං යො විදිත්වා ත දෙවනෙ
තරකෙඛි අත්තනො පාණං ජඤාඤා සො යදි පාපයෙ

දේවතාවියනි, යමෙක් අත්‍යන්ත වශයෙන් ම මුදුන්පත් නොවන බව දැන උත්සාහය අත්හරිනම් හෙතෙම තමන්ගේ ජීවිතය රැක නොගන්නේ යැයි දැනගනු මැනැවි.

අධිප්‍යායං ඵලං ඵකෙ අසමිං ලොකසස දෙව නෙ
පායොජනනි කමමානි තානි ඉජ්ඣධනනිවානවා

දේවතාවිය, මෙලොව සමහර කෙනෙක් තම අභිමතය පරිදි විවිධ කටයුතුවල යෙදෙති. ඒවා ඉටුවන්නේ ද නොවන්නේ ද වේ.

සන්ද්ධිකං කමමඵලං නනු පසසසි දෙවනෙ
සනතං අඤ්ඤාතරාමහං තඤ්ඤ වසසාමි සනනිකෙ

සමූහයෙන් (වෙළඳ සමූහයෙන්) සුවිශේෂී වූ මම (උත්සාහයෙන්) මේතාක් පිහිනා ආවෙමි. සමීපයෙහි සිටින ඔබද දැකිමි. මේ මෙලොවදීම උත්සාහයෙහි විපාක කියාපෑමක් නොවේද?

සොහං වායමිසසාමි යථා සනතං යථාබලං
ගච්ඡංපාර සමුද්දාසස කාසං පුරිස කාරියනනි

මුහුදෙහි පරතෙරට යන මම ශක්තිය ඇති පරිදි බලය ඇති පරිදි විරියය කරමි. පුරුෂයෙකුට අයත් කාර්යය කරමි.

එහි අවචනන යනු යමෙක් මේ දෙය කොපමණ විරියය කළත් මුදුන් පමුණුවා ගැනීමට නොහැකි බවත් දැන නිසැකයෙන්මනොමග යෑමක් බවත් දැන, දරුණු අලි ඇතුන් ආදී සතුන්ගෙන් පවා තම ජීවිතයට හානි පමුණුවා ගැනීම මෙනි. ජඤ්ඤා සොයදිහාපයෙහි, ඔහු නැවතද එබඳු දෙයක් සඳහා දැනදැනම නිරර්ථක විරියයක යෙදෙන්නේ ඔහුගේ කුසිතභාවය ගැන අනවශ්‍ය වෝදනාවක් කවරෙකුට හෝ කළ හැකි බැවිනි. පෙළෙහි ජඤ්ඤා සොයදි හාපයං කියා යෙදුනත් එය අටුවාවන්හි නොදැක්වේ. අධිප්‍යායංඵලං යනු තමන්ගේ අදහස සඵල වේයැයි දකින්නා වූ කිසියම් පුරුෂයෙක් ගොවිතැන් වෙළඳම් ආදි කිසියම් කර්මාන්තයක යෙදෙන්නේය. එසේ කරන කල්හි එය සමෘද්ධ වුවත් නොවුවත් අසවල් ඉලක්කය කරා යමියි දැඩිව උත්සාහ ගෙන සිත කය

වෙහෙසවා විරියය කරන කල්හි, උත්සාහය සඵල වන්නා නාම එසේ විරියය කිරීම සුදුසු යැයි ඔහුට මනා අවබෝධයක්ද ලැබෙන්නේය. සත්‍යා අඤ්ඤානරා මහං යනු අනෙක් මිනිස්සු විරියය නොකොට මහ සමුදුරෙහි ගිලුණෝය. වණ්ඩ මසස කව්ඡපාදීන් ගොදුරු වූවෝය. ඔබ වනාහි තනිවම මුහුද තරණය කරමි යනුයි. තඤ්ච පසසාමි යනු විරියයෙහි ඵලය ඔබ මේ ආත්මභාවයේ දීම දුටුවෙමි. මෙයට පෙර මා දේවතාවෝ දැක නැත. අද ඔවුහු මා ඉදිරියෙහි දිව්‍යමය ස්වරූපයෙන්ම පෙනී සිටිති. (මෙයද විරියයෙහි එක්තරා ඵලයකි) යථා සතතිං යථා බලං යනු තමන්ගේ ශක්තියට බලය සුදුසු වීමයි. කාසිං යනු කරන්නෙමි යන අර්ථයි.

දේවතාවිය ඔහුගේ එම දෘඪ වචන අසා ප්‍රශංසා මුඛයෙන් මෙසේ කීවාය.

යො ත්වං එවං ගතෙ ඔසෙ අප්පමෙයා මහණණ්චෙ
 ධම්මවායාම සම්පනෙනා කම්මනා නාව් සීදති
 සො ත්වං තඤ්ච ගච්ඡාහි යත්තෙ නිරතො මනොති

මහත් රළපහර ඇති පමණ නොකළැකි මහ මුහුදෙහි ඔබයම් පමණකට දැහැමි වූ උත්සාහයෙන් යුක්ත වූයෙහි ද එනිසාම නොගිලුණේය. ඔබගේ සිත යම් තැනෙකට ඇලුණේ ද එතැනට සුවසේ යන්න.

එහි එවං ගතෙ යනු එපමණටම ගැඹුරු හා පැතිරුණු යනුයි. ධම්ම වායාම සම්පනෙනා යනු ධාර්මික වූ උත්සාහයෙන් යුතු තැනැත්තාය. කම්මනා යනු තමන්ගේ පුරුෂ විරියය නිසා (ඡලයෙහි) නොගිලුණ බවයි. යත්තෙ යි (කියනු ලැබුවේ)කිසියම් ස්ථානයකට (යාම සඳහා) සිතෙහි අදහසක් ඇද්ද එහි යෑම සුදුසු යැයි දැක්වීමයි.

මෙසේ කියා, ගෞරවණීය උත්සාහවන්තයාණෙනි, ඔබ යායුතු සීමාව (තැන) කුමක්දැයි දේවතාවිය ඇසුවාය. මිටීලා නුවර යැයි බෝසත් කීහ. ඇ මහසත් මල් කළඹක් මෙන් දැකින් ඔසවාගෙන උරමත තබාගෙන අදැරැති පුතෙකු වඩාගෙන යන මවක මෙන් අහසට පැන නැඟුණාය. සත් දවසක් ලුණු දියෙන් තැවුණු ශරීරය ඇති මහසත් දිව්‍යමය ස්පර්ශය ලැබීමෙන් නින්දට වැටුණි. ඉක්බිති ඇය (මණීමේකලා දේවතාවිය) ඔහු

මිටීලාවට ගෙන ගොස්, අඹ වනයෙහි මංගලා ගෞලාසනයෙහි දකුණු පැත්තට හරවා තබා, උයන අධිපති දෙවියාගේ ආරක්ෂාව ද සලස්වා ස්වකීය භවනයටම ගියාය. පෝළුජනක රජුට පුතුන් නොවීය. එක් දුවක් පමණක් සිටියේය. ඇ සිවලී දේවී නම් වූවාය. පණ්ඩිතය, ව්‍යක්තය, මරණ මංචකයෙහි සිටි පෝළුජනක රජතුමාගෙන් මහරජ, ඔබ දෙවිලොව ගියකල්හි කවරෙකුට රාජ්‍ය දිය යුතුදැයි අසනුලැබීය. 'මාගේ දියණිය වන සිවලී දේවියගේ සිත් ගැනීමට සමත් කෙනෙකුට හෝ සිව්ඊස් යානේ (පල්ලැත්තිය දෝලාව) ඉස්දොර දැනගත් කෙනෙකුට හෝ දහසක් දෙනා අදිනු ලබන දුන්න ඇදීමට සමත් වූ කෙනෙකුට හෝ සොළොස් මහා නිධාන තිබෙන තැන් දැනගැනීමට සමත් වූ කෙනෙකුට හෝ රාජ්‍ය දෙන්නැයි කීවේය. රජතුමනි, එම නිධානයන් තිබෙන තැන් හඳුනා ගැනීමට සලකුණු දක්වන්නැයි ඇමතිවරු ඉල්ලා සිටියහ. එවිට රජතුමා, මෙසේ (සඟවා) කීහ.

සුවිසුඟමනෙ නිධි අපොඛගගමණෙනිධි
 අනෙතා නිධි බහිනිධි න අනෙතා නබහිනිධි

ආරොහණො මහ නිධි අපො ඔරොහණෙ නිධි
 චතුරොච මහාසාලා සමනතා යොජනෙ නිධි

දනනගෙසු මහා නිධි වාලගගෙසුව කෙබුකෙ
 රුකකගෙසු මහනිධි සොළසෙනො මහානිධි
 සහසසතාරො පලලංකො සීවලා රාධනෙතවා

ඉර උදාවන තැන නිධානයැ. බස්නා තැන නිධානයැ. ඇතුළත නිධානයැ. පිටත නිධානයැ. ඇතුළත ද පිටතද නොවූ නිධානයැ.

නහිත තැන නිධානය බහිත මහ සල්ගස් සතුර තිබෙන තැන නිධාන සතරයැ. භාත්පසින් යොදුනක් තැන නිධානයැ.

දළ කෙළවර මහා නිධානයැ. වලග කෙළවර නිධානයැ. දිය ඇති තැන නිධානයැ. ගස මුදුන නිධානයැ ය යන මේ සොළොස් නිධානයෝ වෙති.

එසේම ඉහත කී ලෙස සිවලී දේවිය සතුටු කිරීමෙන් යමෙක් සහසුරාම දුන්නෙහි දුනුදිය නගාලිය හේ ද සිව්ඊස් පර්යංකයෙහි හිස් දොර දතහේද ඔහුට රජය දිය යුතු යැයි පෝළජනක රජු මරණ මංචකයේ දී කීහ.

ඇමැතිවරු රජු මියගිය පසු අවසන් කටයුතු කොට සත්වන දිනයෙහි රැස්ව සාකච්ඡා කළාහුය. රජතුමා තම දියණියගේ සිත් ගැනීමට සමර්ථ වූවෙකුට රාජ්‍ය දිය යුතුයැයි කියන ලදී. කවරෙකු නම් ඇයගේ සිත් ගැනීමට සමර්ථ වන්නේ දැයි විමසුවාහුය.

සේනාපතියා ස්වාමීන්වයට සුදුසු වන්නේ යැයි කතිකා කොට ඔහුට පණිවිඩ යැවීය. ඔහු හොඳයැයි කියා රාජ්‍ය ලබාගැනීමේ බලාපොරොත්තුවෙන් රාජ කුමාරියට ගොස් තමා පැමිණි බව දන්වා යැවීය. ඇ ඔහු පැමිණි කාරණය දැන මොහුට සේසතෙහි ආනුභාවය දැරීමට කුසලතාවය ඇත්දැයි විමසනු පිණිස වහාම එන්නැයි කියා යැවීය.

ඔහු එම කැඳවීම ලැබ ඇයගේ සිත් ගැනීමට සිතා පියගැටපෙළ මුල සිට වේගයෙන් දිවගොස් ඇ සමීපයේ සිටියේය. නැවත ඔහු විමසනු සඳහා මතු මහලෙහි වේගයෙන් දිවීමට අණ කළේය. රජකුමරිය සතුටු කරමිනි ඔහු වේගයෙන් දිව ගියේය. ආපසු එන්නැයිකීවාය. ඔහු එවරද වේගයෙන් ආපසු ආවේය. ඉන්පසු මගේ පාද මිරිකන්නැයි කීහ. ඔහු ඇගේ සිත දිනාගනිමි'යි පාමුල වැදහෙව පාදැගුම් කළේය. ඇ ඔහුට කිසිදු කුසලතාවයක් නැතැයි දැන උරයට පා පහරක් එල්ලකොට ඉහළට ඔසවා බිම හොවා' කිසිම කුසලතාවයක නැති මෝඩයා තලා බෙල්ලෙන් අල්ලා පිටතට තෙරපා හරිවී යැයි දාසීන්ට අණ කළාය. දාසීහු එසේ කළාහුය. ඇමතිවරු 'සේනාපති, කුමක් වීදැ'යි අසුභ කතා කරන්ට එපා ඇය මිනිස් දුට්ඨ නොවේ. යකින්නකැයි සේනාපති කීය.

ඉන්පසු භාණ්ඩාගාරික ගියේය. ඔහුද එසේ ලජ්ජාවට පත්කළාය. මෙසේ සිටුහු ද, සේසත් දරන්නා ද, ආයුධ දරන්නා ද (අසිග්‍රාහක) ය සියලු දෙනාම ලජ්ජාවට පත් කළාය. ඉක්බිති මහජනයා කතිකාකොට රජුටගේ සිත් දිනාගැනීමට සමත් කිසිවෙකු නැත. දුනුදිය ඇද නගාලීමට සමත් කෙනෙකුට රාජ්‍ය දෙන්නැයි කීවාහුය. කිසිවෙක් දුනුදිය නගාලීමට

සමත් නොවීය. එසේනම් සිව්ඊස් පළඟෙහි (යහනෙහි) ඉස්දොර දන්නා කෙනෙකුට දෙන්නැයි කීහ. එය දත් කෙනෙකුටද නොවීය. ඉන්පසු සොළොස්මහා නිධානයන් ගැනීමට සමත් කෙනෙකුට දෙමුයි කීහ. කිසිවෙකුත් එයද නොදන්න.

අරාජක වූ රටක් පාලනය කළනොහැක. දැන් කුමක් කරමෝදැයි ඇමැතිවරු සාකච්ඡා කළාහුය. ඉක්බිති ඔවුන්ට පුරෝගිත බමුණු මෙසේ කීහ. එසේ නොසිතන්න. මංගල රථය පිටත්කර හැරීම සුදුසු වන්නේය. මංගල රථය ලත් තැනැත්තා මුළු දඹදිව වුවද රාජ්‍ය විචාරීමට සුදුසු වන්නේ යැයි කීහ. ඔව්හු හොඳයැයි පිළිගෙන නුවර අලංකාර කොට සරසා මඟුල් රියට සුදු පැහැති අසුන් සිව්දෙනෙකු යොදා ඇතුළත අසුනෙහි උතුරුසළුවක් අතුරා පංචරාජ කකුඩ භාණ්ඩ එහි තබා වතුරංගනී සේනාව පිරිවරා සිටවූහ. ස්වාමියා සහිත වූ රථය ගමන් කරන්නේ පංචතුර්ය නාදය පෙරටුකොට ගෙනය. ස්වාමියා රහිත වූ රථය ගමන් කරන්නේ පංචතුර්ය නාදය පසුපස ඇතිවය. මේ නිසා තුර්ය වාදනය රථයට පසුපස සිට පවත්වන්නැයි පුරෝගිත තෙමේ උපදෙස් දුන්නේය. රථයෙහි අසුන් බැඳි වරපොටවල්ද කසය (කෙටිට) ද රත්කෙණ්ඩිය පැන් ඉස අදිටත් කොට 'යම්නැතෙක් රාජ්‍ය විචාරීමට පිනැත්තෙකු සිටීද ඔහු සමීපයට යන්නැයි කීවේය. රථය රජමැදුර පැදකුණු කොට හෙරි විදියට නැගී ගියේය. සේනාපති ආදීහු මඟුල් රථය මා සමීපයට එනි'යි, මා සමීපයට එනි'යි සිතුවාහුය. රථය සියලු ගෙවල් පසුකොට ඇතුළු නුවර පැදකුණු කොට පැසුළු දොරින් නික්ම උයන දෙසට ගමන් ගත්තේය. රථය වේගයෙන් යනු දැක බොහෝ දෙනෙක් එය නවත්වන්නැයි කැඟැසූහ. රථය උයනට පිවිස මඟුල් සල්වට පැදකුණු කොට, නැග ගැනීමට සුදුසු ලෙස තතර විය. නිදා සිටින මහසත් දැක පුරෝගිත ඇමැතියන්ට මෙසේ කීහ. 'පින්වත්නි, ශිලා තලයෙහි කිසිවෙකු නිදා සිටිනු පෙනේ. ඔහු සේසත් දැරීමට (රජකමට) පිනැතියෙකු ද, කුසලතා ඇත්තෙකුදැයි දැන ගනිමි. එක්වරම සියළු පංචතුර්ය නාද පවත්වව්. ඉදින් පිනැතියෙකු නම් කිසිවක් ගණන් නොගෙන සිටී. පින් නැති කාලකණ්ණියෙකු නම් නැගී සිට බියට පත්ව තැනිගෙන බලා සිටී යැයි කීහ. පුරෝගිත කී පරිදි නොයෙක් සිය ගණන් තුර්ය භාණ්ඩ එක්වර හැඩවූහ. එම හඬ සමුදුර ගොස මෙන් නැගුණි. මහසත්හු එම හඬින් පිබිඳ පොරවාගෙන සිටී රෙදිකඩින් හිස විවරකොට බලන්නේ මහජනයා දැක සේසත මා කරා පැමිණීම වන්නේ යැයි සිතා නැවත ද හිස වසාගෙන වම් අතට හැරී

නිදාගත්තා සේ වැදහොත්තේය. පුරෝහිත රෙදිකඩ විවර කොට පා සලකුණු බලා කියන්න දෙයක් නෑ. මොහු එක් දිවයිනක නොවෙයි, සතර මහා දිවයිනෙහිම රාජ්‍ය විචාරීමට සමත් අයෙකිසි කියා නැවතත් තුර්ය නාද පැවැත්වීමට නියෝග කළේය. මහත් මුහුණ හැර බලා දකුණුපසින් වැදහෙව, මහාජනයා දෙස බැලුවේය. පුරෝහිත තෙමේ මහජනයාට සංඥාකොට ඔවුන් උනන්දු කරවා උක්කුටිකයෙන් සිට ඇදිලි බැඳ, දේවයිනි, නැගිටින්න. රාජ්‍යය ඔබ කරා පැමිණියේ යැයි කීවේය. (එවිට මහසත්) තොපගේ රජු කොහිදැයි ඇසීය. කඵරිය කෙළේ යැයි කීවේය. ඔහුගේ පුතෙකු හෝ සහෝදරයෙකු නැද්දැයි ඇසීය. නැතැයි දේවයිනි පිළිතුරු දිනි. හොඳයි, රාජ්‍යය පිළිගනිමිසි නැගිසිට ශිලාතලය මත පළඟ බැඳ හිඳගත්තේය.

ඉක්බිති ඔහු එතැනදීම අභිෂේක කෙරුණි. නමින් 'මහාජනක' විය. ඔහු මංගල රථයට නැගී මහත් වූ ශ්‍රී විභූතියෙන් නුවරටපිවිස රජමැදුරට පිවිසෙන්නේ සේනාපති ආදීහු ඒ ඒ තන්හි සිටුවා විමසුම් කොට මතුමහලට නැංගේය. පළමු කරුණින්ම ඔහු විමසනු සඳහා එක් පුරුෂයෙකු කැඳවා 'යව රජු වෙත එළඹ සිටිලි දේවිය ඔබවහන්සේ කැඳවන්නීය. වහා යහපත් වුව මැනවැ'යි කියා ඉල්ලා සිටීමට අණ කළාය. මහසත් බුද්ධිමත් නිසා ඔහුගේ වචන නොඇසුනාක් මෙන් මේ ප්‍රාසාදය කොපමණ ලක්ෂණදැයි ආදී වශයෙන් පහයෙහි විසිතුරු බව වර්ණනය කරමින් සිටියේ ය. එම වැණුම් අසා සිටීමට රුචි නොවූ ඔහු රජුට වෙත ගොස් මෙසේ කීවේය. ආර්යාවෙනි, රජතුමා ඔබගේ පණිවුඩය නැසුණාක් මෙන් සිටිති. ඔබගේ වචන තණපතක් තරම්වත් ගණන් නොගනී. මහා පෞරුෂයක් ඇත්තෙකු වන්නේ යැයි කිය. දෙවෙනි තෙවෙනි වරටත් පණිවුඩ යැවීය. රජු තමන්ගේ පියවි ගමනින් සිංහයෙකු සේ වැජඹෙමින් ප්‍රාසාදයට නැංගේය. මහසත් එහි එළඹෙන්නම රජුට සිටි අයුරින් සිටීමට නොහැකි විය. ඇ ඉදිරියට අවුත් අත දී රජු පිළිගත්තාය. මහසත් ඇගේ අතගෙන මතුමහලට නැගී මැනවින් ඔසවන ලද සේසත යට සිහසුනෙහි හිඳ ඇමැතියන් අමතා රජු මිය යනවිට ඔබලාට කිසියම් අවවාදයක් දුන්නේ දැයි ඇසීය. 'එසේය මහරජ'යි ඇමැතිවරු කීහ. කියන්නැ'යි බෝසත් අණකළ කල්හි, සිවලි දේවිය සිත් ගැනීමට සමත් අයෙකුට රාජ්‍ය දෙන්නැ'යි කී බව පැහැදිලි කළාහුය. සිවලි දේවිය මා කරා අවුත් අත දී පිළිගත්තාය. එයින්ම ඇයගේ සිත් ගත් බව වන්නේය. රජු කී අනෙක් යමක් ඇද්දැයි ඇසූහ. සිව්ඊස් යානාවේ

හිස්මුදුන දත් කෙනෙකුට රාජ්‍ය දෙන්න කී බව සඳහන් කළාහුය. මේ අමාරුවෙන් දැනගත යුතු දේ උපායකින් දැනගනිමිසි සිතා අන් අයට නොපෙනෙන සේ හිසකෙස් අතර සඟවාගෙන සිටි රන්මය ඉදිකවුළක් ගෙන මෙය සිව්ඊස් යානයෙහි මුදුන් හිස තබන්නැයි සිව්ලී කුමරියට කීහ. ඈ එය ගෙන කඩුවක් අතට දුන්නා වගේ යැයි හඟවමින් සිව්ඊස් යානයෙහි මුදුන්හිස තැබීය. රජතුමා එම සලකුණින්ම එම පැත්ත මුදුන් හිස යැයි දැන, ඇමැතිවරු මුලින් කීදේ නොඇසුනාක් මෙන් හඟවා කිමෙක්දැයි ඇසීය. ඔව්හු නැවතත් එයම කී කල්හි එය දැනගැනීම අපහසු නැත. මේ පැත්ත මුදුන් හිසපැත්ත යැයි කියා පෙන්වා රජුකී අනෙක් යමක් ඇද්දැයි විමසීය. දේවයිනි, දහසක් දෙන දුනුදිය නංවා ඇදිය යුතු දුන්න නගාසිටුවා ඇදීමට සමත් අයෙකුට රාජ්‍ය දීමට අණකර ඇතැයි කීහ. එසේනම් දුන්න ගෙන එවයි කියා ගෙන්වාගෙන අසුනෙහි සිටම ස්ත්‍රීහු කපු පුළුන් පොලන්තට නගන දුන්නක් සේ එය නගාලීය. ඉන්පසු ටෙන්න් රජු කී දෙයක් ඇද්දැයි ඇසූහ. සොළොස් මහා නිධානයන් දැන ඒවා ගැනීමට සමත් කෙනෙකුට රාජ්‍ය දෙන්නැයි කී බව දැන්වූහ. ඒ සඳහා නිධන් ලකුණු දැක්වෙන ගාථාවක් ඇද්දැයි විමසීය. එසේය ඇතැයි කියා 'සුරියුගගමිනෙ නිධිති' යනාදී ගාථාව කීහ. බෝසත්හුට එය ඇසෙන්නාහාම, අහස් ගැබෙහි සඳු මෙන් එහි අරුත් අවබෝධ විය.

අද කල්වේලා ඉක්ම ඇති බැවින් හෙට නිධාන ගනිමි'යි මහසත් කීහ. දෙවන දින, ඇමැතියන් රැස්කරවා මෙසේ ඇසීය. 'අපගේ රජතුමා පසේ බුදුවරුන්ට දන් පිළිගැන්වූයේ ද? එසේය දේවයිනි යි කීවේය. මහසත් සලකුණු දැක්වෙන ගාථාවේ ඇති සැඟවුණු අරුත් සිතින් විමසා බැලීය. එහි සඳහන් 'සුරියයා' යනු සැබෑ සුරියයා නොවේ. සුරියයා සමාන සත්ව කොටසක් විය යුතුය. පසේ බුදුවරු සුරියයා නමින් හඳුන්වති. උන්වහන්සේලා දානයට වඩිනවිට රජතුමා ඉදිරියට ගොස් පිළිගන්නා තැන නිධානයක් විය යුතුයැයි සිතා, කවර ස්ථානයකදී රජතුමා පසේ බුදුවරු පිළිගන්නේ දැයි අසා, අසවල් ස්ථානයේ දී යැයි කී කල්හි ඒ ස්ථානය භාරා නිධාන ගනුවයි කියා එහි වූ නිධාන ගත්තේය. පසේ බුදුරජාණන් වහන්සේලා ආපසු වඩිනවිට කුළුන තුනකට පසු ගමන්කොට නතර වන්නේදැයි අසා අසවල් තැන යැයි කී කල්හි එම ස්ථානය තනවා එහි වූ නිධානය ගනුවයි අණකොට එයද ගත්තේය. දහස් ගණන් මහජනයා ඔල්වරසන් දෙන්නෝ සුරියයා උදාවන ස්ථානය යැයි කී තැනට පසේබුදුන් අහසින් වැඩ බසිනා තැන කැණවීය. සුරියයා බසින ස්ථානය යැයි කී

තැනට පසේබුදුන් අහසට නැගෙන තැන කැණවීය. මෙහිදී එම කුසලතාවයම ධනයක් නොවන්නේදැ'යි කියමින් විශ්මය පළකරමින් ප්‍රීතියෝෂා කළාහුය. ඇතුළත නිධානය යනුවෙන් දක්වා ඇත්තේ රජගෙදර ප්‍රධාන දොරටුවෙහි එළිපත්තේ ඇතුල් පැත්තේ ඇති නිධානයැයි දැන එයද ගත්තේය. පිටත නිධාන යනු එළිපත්තේ පිටත නිධානයැයි දැන එයද හරවා ගත්තේය. ආරෝහන ස්ථානයෙහි (නැගෙන තැන) නිධානය යනු මඟුලැතා පිට නැගීමට රන් ඉනීමඟ තබන තැනැයි දැන එයද හරවා ගත්තේය. ඔහරණ නිධානය (නික්ම ගිය තැන) යනු ඇතා සිටි තැනින් උගේ සිරුරේප්‍රමාණය ඉක්මවා ගිය තැන ඇති නිධානයැයි දැන එයද හරවා ගත්තේය. චතුරෝ මහාසුලා (සිව් මහා ශීලයන්) මහගල් සතර ඇති තැන නිධානයැයි දැන සිරියහන තැබීමට මදක් උස්වන ලෙස කළ බිම්කඩෙහි සිරියහනෙහි පා සතර තබා ඇති ගල් සතර යට ඇති නිධාන යැයි දැන එය ද ගත්තේය. සමන්තායෝජන යන තැන්හි යෝජනා යනු රිය දෙකක් එකට ඇදුවිට ලැබෙන දුර ප්‍රමාණයැයි ද සමන්තා යනු සිරියහන තිබූ තැනින් හාත්පස යැයි ද දැනගෙන සිරියහනත් රිය දෙකත් ඇඳ විට ලැබෙන දුරින් වූ නිධානයද හරවා ගත්තේය. දන්තගෙගසු මහානිධි යනු මඟුලැති බැඳසිටින තැන උගේ දළ කෙළවරකොට ඇති ස්ථානයෙහි වූ මහා නිධාන දෙක යැයි දැන එහි කැණීම් කොට එය ද ගත්තේය. වාලගෙගසු යනු අස්හලෙහි මඟුලසුගේ වළග දික්කළ තැන කෙළවරකොට පිහිටි නිධානයැයි දැන එයද ගත්තේය. කෙබුක යනු ජලයයි. කෙබුකෙ නිධානය යනු ජලයෙහි ඇති නිධානය යැයි යන්න මඟුල් පොකුණේ බව දැන මඟුල් පොකුණේ දිය ඉස එහි වූ නිධානයද ගත්තේය. රුක්ඛගෙගසු මහානිධි යනු උයනෙහි මහසල් රුකෙහි මධ්‍යාන්ත සමයෙහි පරිමණ්ඩලාකාර සෙවනැල්ල වැටෙන සීමාවෙහි ඇති නිධානය මැයි දැන එයද හරවා ගත්තේය. මෙසේ සොළොස් මහා නිධානයන් ද ලබාගෙන වෙනත් රජුකී යමක් ඇද්දැයි ඇසීය. නැත මහරජ යි තුටුපහටු වූ සිත් ඇති මහජනයා කීවේය.

මේ ධනය දන්දීමට යොදවන්නෙමියි සිතු මහසත්තුවර මැද ද සතර දොරටුවෙහි ද මහදන් සැල් පහක් කරවා මහදන් පැවැත්වීය. කාළවම්පා නුවරින් මවද බමුණාද ගෙන්වා මහත්සේ සත්කාර කළේය. මහසත්තූ රාජ්‍යත්වයට පැමිණි මුල් කාලයේදීම අරිට්ඨජනක රජුගේ පුත් කුමරා මහාජනක නමින් රාජ්‍ය කරන්නේය. පණ්ඩිත වූ රජතුමා අපිද දකිමුයි බොහෝ දෙනා තුළ රජු දැකීමට මහත් කැළඹීමක් ඇති විය.

ඉන්පසු බොහෝ දෙනා මහත් පුදපඬුරු ගෙන මහසත් දැකීමට ගියෝය. රජමැදුර සරසවා, ලදපස්මල් ආදියෙන් විසුරුවා සුවද දුමින් දුම් දී නොයෙක් රස බොජුන් ද පිළියෙල කොට තැබීය. රජුට පඬුරු පිණිස රන්රුවන් ද නොයෙක් ආකාර කැවිලි පෙවිලි ආහාර වර්ගද පලවැලද ගෙන බොහෝ දෙනා ඒ ඒ තන්හි රැස්ව සිටියෝය. කොටසක් ඇමතිවරුන්ගේ නිවෙස්වලද තවත් අය බමුණු ගෙවලද සිටුමැදුරුවලද, නාටක ස්ත්‍රීන්ගේ නිවෙස්වලද තම වාරය පැමිණෙනතුරු ලැගුම්ගෙන සිටියෝය. ආසිරි ගී ගයා සෙත්පතන බමුණු සමූහයා ආශීර්වාද ගීතයන් පැවැත්වූහ. නොයෙක් සියගණන් තුර්යද වාදනය කළේය. මුළු රජමැදුර බැඳු බැඳු පැත්තේ යුගන්ධර සයුරෙහි ඇතුළත මෙන් එකම සෝභාවක් විය.

මහසත් සේසත යට සිහසුනේ සිට සක් සැප සමාන මහත් වූ ශ්‍රීවිභූතිය දැක තමන් මහ සයුරෙහි කළ වීර්යය සිහි කළහ. වීර්යය නම් කළයුතු දෙයක්මය. ඉදින් මම මහ සමුදුරෙහි වීර්යය නොකළේ නම් මෙබඳු සම්පත්තියක් නොලැබිය හැකි වන්නේය. සමුදුරෙහි දී කළ එම වීර්යය සිහිකරන කල්හි මහත් සොම්නසක් ඇතිවිය. හෙතෙම ප්‍රීති වේගයෙන් උදන් අනන්තේ මෙසේ කීහ.

ආසිංසෙට්ච පුරිසො නනිබ්බිඤ්ඤාය පණ්ඩිතො
පසසාමී වොහං අත්තානං යථා ඉච්ඡිං තථා අභු

නුවණැති පුරුෂ තෙම ප්‍රාර්ථනා කරන්නේමය. (අරමුණක් කරා ළඟා වීමට දැඩි බලාපොරොත්තු ඇත්තෝමය.) උත්සාහය වැඩිමේදී නොකලකිරෙන්නේය. යම්දෙයක් කැමැති වීද එසේ වූ මම ම දකිමි.

ආසිංසෙට්ච පුරිසො න නිබ්බිඤ්ඤාය පණ්ඩිතො
පසංයාමී වොහං අත්තානං උදකා ඵල මුඛහතං

නුවණැති පුරුෂ තෙම ප්‍රාර්ථනා කරන්නේම යැ. උත්සාහ වැඩිමේදී නොකලකිරෙන්නේය. දියෙන් ගොඩ ආ මම ඒ තමන් දකිමි.

වායමෙට්ච පුරිසො න නිබ්බිඤ්ඤාය පණ්ඩිතො
පසසාමී වොහං අත්තානං යථා ඉච්ඡිං තථා අභු

නුවණැති පුරුෂ තෙම වෑයම් කරන්නේ මය. නොකලකිරෙන්නේය. යම්සේ කැමැති වීද එසේ විය. මම (එබඳු වූ) තමා දකිමි.

වායමෙවෙව පුරිසො න නිබ්බිඤ්ඤාය පණ්ඩිතො
පසසාමි මොහං අත්තානං උදකා ඵලමුබ්භතං

නුවණැති පුරුෂ තෙම වෑයම් කරන්නේමෑය. නොකලකිරෙන්නේය. දියෙන් ගොඩ ආ මම එබඳු වූ තමා දකිමි.

දුකඛුපතීනොපි නරො සපඤ්ඤා
ආසං න ඡ්ඤායං සුබාගමාය
බහුහිති පසසා අහිතාහිතාව
අවිතකකිතා මවචුමුපබ්බජනති

නුවණැති මිනිස් තෙමේ දුකට පත්වූයේද සුවපත් වීමට ඇති කැමැත්ත සුන් නොකරන්නේය. බොහෝ වූ හිතාහිත දේවල් (සමග) ගැටුනත් එය නොතකන්නේ මරණයටද පත්වෙති.

අවිනති තමපි භවති විනතිතමපි විනසසති
තහි විනතාමයා භොගා ඉත්ථියා පුරිසසවාති

නොසිතු දේ වෙයි. සිතු දේ වැනසෙයි. ස්ත්‍රියකට හෝ පුරුෂයෙකුට සිතීමෙන්ම සිදුවන සම්පත් නැත.

එහි න නිබ්බිඤ්ඤාය යනු වීර්යය කරන්නා නොකලකිරෙයි යනුයි. යථා ඉච්ඡං යනු රාජ්‍යත්වය අපේක්ෂිතව සිට එය ලැබීමයි. (රජකම ලබා ගැනීමට බලවත් අපේක්ෂාවෙන් කටයුතු කොට එය ලැබීමයි.) උබ්භතං යනු බැහැර කිරීමයි. නකඛුපතීනො යනු කායික ධ්‍යාන සිත දුකින් පීඩාවට පත්වුවද යනුයි. අහිතාව යනු දුක් හා ගැටීමෙන් ඇතිවන අහිතකර බව හා සැප නිසා ඇතිවන හිතකර භාවයයි. අවිතකකිතා යනු විතර්ක නොකරන බව හා නොසිතන බවයි. මෙසේ කියනු ලබන්නේ, ඔවුන්ගේ පැත්තෙන් (උත්සාහ කරනු ලබන අයගේ පැත්තෙන්) බලන කල්හි සැපක් හෝ දුකක් පැමිණියත් වීර්යය කරන්නා ඒ ගැන විතර්ක නොකොට නොසිතාම වීර්ය අත්නොහැර කරන්නේය. ඔව්හු තම අභිමතාර්ථය අත්

නොහැරම එසේ දුක සැප ගැන නොසිතා විරිය කරන්නාහු අභිමතාර්ථයන් ඉටු නොවීම මවච්ඡුපබ්බජනී යනුවෙන් කියනු ලබන මරණයට පැමිණෙන්නෝය. එසේ වුවත් විරියය අත්නොහළ යුතුය යනුයි. අවිනතිතංසි යනු එසේ විරිය කරනු ලබන්නන් නොසිතූ දේ සිදු වේ. සිතූ දේ ඉටු නොවේ. මම ද යුද නොකර රාජ්‍ය ලබා ගැනීමට නොසිතුවෙමි. ස්වර්ණභූමියෙන් ධනය උපයාගෙන අවුත් යුදකොට රාජ්‍ය ගනිමි යි සිතුවෙමි. එසේ වුවත් මා එසේ සිතූ දේ නොසිදුවීය. නොසිතූ දේ සිදුවීය. නභිවිනතාමයා ලෝක සත්ත්වයින්ට සම්පත් පිළිබඳ ආසාවක් ඇති වුවත් සිතූ පමණකින් පමණක් එය සිදු නොවන බව යනුයි. ඒ නිසා විරියය වැඩිමෙන්ම සම්පත් සාදාගත යුතුය. විරියවන්තයා නොසිතූ යහපතක්ද ඇතැම්විට සිදුවේ.

මහසත් එතැන් පටන් දසරාජ ධර්මයන් නොඉක්මවා දැහැමින් රාජ්‍ය කරන්නෝය. පසේ බුදුවරුන්ටද උපස්ථාන කරන්නෝය. පසු කාලයෙහි සිව්ලී දේවිය පින්වත් භාග්‍යවන්ත කුමරෙකු පුසුත කළාය. දීඝායු කුමාරයා යැයි ඔහුට නම් තැබීය. කුමරා තරුණ වියසට පත්වූ පසු රජතුමා ඔහුට යුවරාජ පදවිය පිරිනැමීය. එක්දිනෙක උයන්පල්ලා විසින් එවන ලද නොයෙක් ඵලාපල හා විසිතුරු මල් දැක, උයන්පල්ලාගේ මෙහෙවරට සලකා,

‘යහඵ උයන්පල්ල, උයන දකින්නට කැමැත්තෙමි. එය මනාකොට සකස් කරවයි නියෝග කළේය. ඔහු යහපතැයි පිළිගෙන එසේ කොට මහසත් හට දැන්වීය. මහසත් මඟුලැතු පිට නැගී උයන් දොරටුවට පැමිණීයහ. එහි නිල්පැහැ අතුපතරින් බබලන එක් අඹගසක් ද පලින්බර තවත් අඹ ගසක්ද විය. එහි අඹගෙඩි ඉතා මිහිරි රසයෙන් යුක්ත විය. එහි පළමු ඵලය රජතුමා පරිභෝග නොකළ නිසා කිසිවෙකුත් අඹගෙඩි කෑමට උත්සුක නොවීය. ඇතුපිටින් ගමන්කරන රජතුමා, ඇතුපිට සිටම එක් අඹගෙඩියක් අනුභව කෙළේය. දිව අග තබන්නාහාම එම අඹඵලයෙහි රසය දිව්‍ය රසයක් මෙන් දැනුණි. ආපසු එනවිට වැඩිපුර අඹ කඩා කමිසි රජතුමා සිතීය. රජු විසින් පළමු ගෙඩිය අනුභව කරනු ලැබුණි. යුවරජ ආදිකොට ඇති ඇත්ගොව්වන් ආදිහුද අඹ කඩාගෙන කෑවාහුය. අඹ නොලත් අය පොලුවලින් අඹගසේ අතුපතර තලාපෙලාලූහ. ගස සිඳිබිඳ දැමුවා සේ විය. අනෙක් අඹගස නිල්මැණික් මෙන් බැබලි බැබලී පැවතුණි.

රජු උයනින් බැහැර එන්නේ එය දැක මේ කුමක් වී දැයි ඇමතියන්ගෙන් විමසූහ. දේවයන් වහන්සේ පළමු අඹගෙඩිය කෑ පසු හැකි හැම කෙනෙක්ම අඹ කඩා කෑහ. අඹ නොලත් අය කෝපයෙන් මෙම විනාශය කළහ. මහරජ, පල දැරූ මේ ගස පලුපත් ආදියෙන් තොරවූයේ විනාශයට පත්විය. පල නොදැරූ මේ ගස මනා පළපත් ඇතිව නිල් පැහැයෙන් බබලන්නේ රැකුණේ විය යනුවෙන්ද ඔව්හු කරුණු දැක්වූහ. මේ බව ඇසීමෙන් රජතුමාට මහත් සංවේගයක් ඇතිවිය. 'මේ ගස පල නොදැරූ බැවින් නිල්පැහැයෙන් බැබලෙමින් තිබේ. මේ ගස පල දැරූ බැවින් සිඳු බිඳ මැඩලන ලද්දේ විය. මේ රාජ්‍යය පලදැරූ ගස මෙනි. පැවිද්ද පල රහිත ගස මෙනි. පල සහිත වූ කල්හි හිරිහැර බිය ඇතිවේ. පල රහිත වූ කල්හි එසේ නොවේ. මම පල සහිත ගසක් මෙන් සම්පත් බහුලව වාසය කරමි. පල රහිත ගසක් මෙන් සම්පත්තියෙන් බැහැර වී පැවිදි වන්නෙමිදී දැඩිසේ අදිටත්කොට නගරයට පිවිස මාලිගා දොරටුවෙහි සිට සේනාපති කැඳවා මෙසේ කීහ. මහා සේනාපතිය, අද පටන් මට මේවඩන සේවකයාද මුවදෝනා ජලය දැහැටි දඬු ආදිය සපයා දෙන්නාද උපස්ථායකයන් හැර වෙනත් අයෙකුට මා දැකීමට අවසර නැත. දෙටු නීති විසාරදයන් විමසා රාජ්‍ය පාලනය කරගෙන යන්න. මම අද පටන් මතු මහලෙහි මහණදම් පුරමිසි කියා ප්‍රාසාදයට නැගී තනිවම ශ්‍රමණ පිළිවෙත්වල යෙදුනෝය. කලකට පසු මහජනයා රාජාංගනයෙහි රැස්ව අපේ රජතුමා පෙර මෙන් නොවේයැයි මෙසේ ප්‍රකාශ කළාහුය.

අපුරාණං චත හො රාජා සබ්බ භූමෙමා දිසම්පති
 තාජ්ජ නවෙව නිසාමෙති නගීතෙ කුරුතෙ මනො

පින්වත්නි, සියළු පොළව හිමි දිසාවකට අධිපති රජ තෙමේ ඒකාන්තයෙන් පෙර පරිදි නොවේ. අද නැටුම් නොබලයි. ගී ගැයීමෙහි සිත් ඇලුම් නොකරයි.

න මීගෙ නපි උය්‍යානෙ නපිහංසෙ උදිකබති
 මුගොච කුණ්භිමාසීනො න අඤ්චනුසාසති

මාග යුද්ධ නොබලයි. උයන්කෙළි නොකෙරෙයි. හංසයන් ද නොබලයි. ගොළුවෙකු මෙන් නිහඬව හුන්නේ අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා නොකරන්නේ යයි මහජනයා කීය.

එහි මීගෙ යනු සියලුම යුධ මෙහෙයුම් සම්බන්ධ සතුන් ගැනකියවෙන වචනයකි. පෙර ඇතු යුධ පිණිස පුහුණු කරයි. නොහොත් පොරට යොදවයි. එළුවන් පොරට යොදාවයි. අද ඒ කිසිවක් ගැන සොයා නොබලයි. උයානෙහි උදානගෙහි උයන්කෙළී නොකරන බවයි. 'හංසෙ' යනු පස් පියුමෙන් සැදි පොකුණුවල හංසයින් බලා සතුටු නොවන බවයි. 'මුගොවා' යනු මහජනයා රජතුමා ගොළුවෙකු මෙන් සිටිනවා හැර කිසියම් වචනයක් නොප සමග දොඩන්තේදැයි මෙවඩන්නාගෙන් හා උපස්ථායකයාගෙන් ප්‍රශ්න කළාහුය. එසේයැයි ඔව්හු කීහ. ඔව්හු තවදුරටත් මෙසේ ද කීහ.

රජතුමා කාමයන්හි නොඇලුන විවේකයට නැඹුරු වූ සිතින් හිතවත් පසේ බුදුවරු සිහිකර එබඳු සීලාදි ගුණ ඇති උතුමන් කැමති වන වනසෙනසුනක මාගේ ඇලීමක් වන්නේ කෙසේදැයි මෙබඳු උදාන ගාථාවන් කියන්නෝය.

සුබකාමා රහොසීලා වධබන්ධා උපාරතා
කෙසං නු අජ්ජ ආරාමෙ දහරා වුදධාව අච්ඡරෙ

නිවන්සුව නමැති වැසුණු සීලාදි ගුණ ඇති වධබන්ධන නැති තරුණ මහලු පසේ බුදුවරු කවර කෙනෙකුන්ගේ අරමෙහි අද වෙසෙත්ද?

අතිකතන වනථාධීරා නමො තෙසං මහෙසීනං
යෙ උසසුකමහි ලොකමහි විහරනති අනුසසුකා

තෘෂ්ණා නැති නුවණැති යම්කෙනෙක් රාගාදි කෙලෙසුන්ගෙන් උත්සන්න බවට පත් ලෝකයෙහි උත්සාහ නැත්තෝව වෙසෙත් ද ඒ මහර්ෂී උතුමන්ට නමස්කාර වේවා.

තෙ ඡෙඤා මච්චුනො ජාලං තනතං මායාවීනො දණං
ඡින්නාලයතනා ගච්ඡනති කො තෙසං ගති මාපයෙති

උන්වහන්සේ ඉතා මායාකාරී වූ මරුවාගේ දැඩි දළ සිද සුන්කළ කෙළෙස් ඇති බැවින් සසරින් නික්ම යෙති. ඒ උතුමන් වසන තැනට මා පමුණුවන්නේ කවරෙක්ද?

එහි සුඛකාමා යනු නිවන්සුව කැමැත්තෝය. රහොසීලා යනු අනුන් හට තමා සිල්වතෙකු බව නොහඟවා සිල් රක්තානුය. දහරාවුද්ධා යනු තරුණ මහළු සියළු දෙනාය. අවේශ්වරෙ යනු විසීමයි.

මෙසේ ඒ පසේ බුදුවරුන්ගේ ගුණ සිහිකරන මහසත් හට ඉමහත් සොමනසක් ඇතිවිය. ඉක්බිති පර්යංකයෙන් නැගී සිට උතුරු සීමැදුරු කවුළුව, උතුරු දෙස බලාගෙන මුදුනෙහි දොහොත් බැඳගෙන මේ අනඤාන වූ ගුණයෙන් හෙබි පසේබුදුරජාණන් වහන්සේලා යැයි හඟිමින් නමස්කාර කරමින් 'අතිකකනන වනථාති' ආදී ගාථාව කීහ. එහි අතිකකනනවනනා යන තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ කළ බවයි. මහෙසිනං යනු මහත් වූ සීලස්කන්ධ ගුණය විමර්ශනය කරමින් සිටින්නා වූ (පසේ බුදුවන්නෝ) යනුයි. උසසුකමහී යනු (රාගාදී කෙලෙස්) උත්සන්න වූ බවයි. මවුත්තොජාලං කෙලෙස් මරහු විසින් විසුරුවන ලද තෘෂ්ණා ජාලයයි. (තණ්හාව නමැති දැලයි) තනනං මායාවිනො යනු අතිමායාවී ස්වභාවයයි. කොතෙසංගති මාපයෙ යනු කවරෙක් ඒ පසේබුදුවරුන් වසන තැනට කැඳවා රැගෙන යන්නේ ද යන අර්ථයි.

මෙසේ මාලිගාවේ මතුමහල් තලයේ මහණදම් පුරන්නේ සිව්මසක් ඉක්ම ගියේය. ඉක්බිති මහසත් හට ඉතා තදින් පැවිද්දට සිත නැඹුරු විය. ගිහිගෙය ලෝකාන්තරික නිරය මෙන් දුක් ගෙන දේ. තුන් ලෝකය ගිනිගන්නා මෙනි. හෙනෙම (මහසත්) පැවිද්දට නැමුණු සිතින් ශක්‍රහවනය (තච්චිසා දෙව්ලොව) වැනි සමලංකෘත වූ මේ මිටීලා නුවර හැරදමා පැවිදි වෙස් ගන්නා දවස කවරදා මට උදාවේදැයි සිතා (මෙසේ) මිටීලා නුවර වර්ණනා කිරීම ඇරඹීය.

කවර කලෙක මම සමෘද්ධ වූ විශාල වූ භාත්පසින් බබලන්නා වූ මියුලු නුවර හැරදමා පැවිදි වන්නෙමිද එය කවරදා සිදුවන්නේද?

කවර කලෙක මම බෙදා කොටස් වශයෙන් ප්‍රමාණ කළ සමෘද්ධ වූ මියුලුනුවර හැරදමා පැවිදි වන්නෙමි ද? එය කවරදා සිදුවන්නේද?

කවර කලෙක මම මහත් පවුරු දොරටු තොරණින් යුත් සමෘද්ධ වූ මියුලු නුවර හැරපියා පැවිදි වන්නෙමි ද? කවරදා එය සිදුවන්නේ ද?

කවර කලෙක මම දැඩි අටලු දොරකොටු යුත් සමාද්ධ වූ මියුලු නුවර හැරපියා පැවිදි වන්නෙමි ද? එය කවරදා සිදුවන්නේද?

කවර කලෙක මම මැනවින් කොටස් කළ මහාවිදි ඇති සමාද්ධ වූ මියුලුනුවර හැරපියා පැවිදි වන්නෙමි ද ? එය කවරදා සිදුවන්නේද?

කවර කලෙක මම මැනවින් විභාග කළ සල්පිල් ඇති සමාද්ධ වූ මියුලු නුවර හැරපියා පැවිදි වන්නෙමි ද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම ගවයන් අසුන් යෙදූ රථ ගැවසීගත් සමාද්ධ වූ මියුලු නුවර හැරපියා පැවිදි වන්නෙමි ද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම පුෂ්පාරාම ඵලාරාම හා උයන් පෙළ ඇති සමාද්ධ වූ මියුලු නුවර හැරපියා පැවිදි වන්නෙමි ද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම උයන් හා වනපෙන් ඇති සමාද්ධ වූ මියුලු නුවර හැරපියා පැවිදි වන්නෙමි ද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම ප්‍රාසාද හා වන පංති ඇති සමාද්ධ වූ මියුලු නුවර හැරපියා පැවිදි වන්නෙමි ද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම රජුගේ නෑයන්ගෙන් යුත් තුන් පවුරකින් පිරිවර වූ සොමනස්ස නම් විදේහ රජුවිසින් මවන ලද සමාද්ධ වූ මියුලු නුවර හැරපියා පැවිදි වන්නෙමි ද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම දැහැමින් රැස්කළා ධන ධාන්‍ය ඇති සමාද්ධ වූ විදේහ වැසියන් හැර පැවිදි වන්නෙමි ද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සතුරන් විසින් නොදිනිය හැකි දැහැමින් රැකුණු සමාද්ධ වූ විදේහ වැසියන් හැර පැවිදි වන්නෙමි ද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක විභාග කළ කොටස් වශයෙන් ප්‍රමාණයෙන් කළ සිත්කලු අන්තෘපුරය හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක සුණු පිරියම් කළ මැටි ආලේප කළ සිත්කළු අන්තඃපුරය හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක පිවිතුරු සුවදින් යුත් මනරම් වූ අන්තඃපුරය හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම විභාග කළ කොටස් වශයෙන් ප්‍රමාණ කළ කුටාගාරයන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම පිවිතුරු සුවද ඇති සිත් අලවන කුටාගාරයන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම ආලේප කළ රත්සඳුන් ඉස්නා ලද කුටාගාරයන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සතරඟුල් පමණ එළලොමින් කළ විසිතුරු පළස් අතුළ රත්මුවා පර්යංකයන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සතරඟුල් පමණ එළලොමින් කළ විසිතුරු පළස් අතුළ මිණිමුවා පර්යංකයන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම කපුපිළි හා කොසෙය්‍ය වස්ත්‍ර ද කොමුපිළිද කෝටුම්බර දේශයෙහි නිපන් වස්ත්‍රද හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සක්වාලිහිණියන් විසින් පැවැත්වෙන නාද ඇති මන්දාලකයන්ගෙන් හා පියුම් උපුල් ආදී පස්පියුමෙන් ගැවසී ගත් රමණීය පොකුණු හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සර්වාභරණින් සැරසුණු රත්පොරොදු හා රත් ශීර්ෂාභරණයෙන් හා රන්දැලින් ද යුත් තෝමර හා අකුසු ගත් අත් ඇති ඇතරුවින් නැගුණු ඇත්රජුන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම උපතින් ම අජාතීය වූ සර්වාභරණින් සැරසුණු සෞන්දර්යවතම් ශිෂ්‍ය වාහන වූ කරවාල දුනු දරන අසරුවන් නැගුණු අශ්ව සමූහයන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම මැනැවින් සැරසුණු එසවුණු ධජ ඇති අතුළ දිවසමීද ව්‍යාඝ්‍ර සමීද ඇති සියලු අලංකාරයෙන් සැරසූ දුනු ගත් අත් ඇති යුද්ධ සැට්ටයෙන් සැරසුණු රියදුරන් නැගුණු රථ පංතියද හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සන්නද්ධ වූ එසවූ ධජ ඇති අතුළ දිවසමී හා ව්‍යාඝ්‍ර සමී ඇති සියලු අලංකාරයෙන් සැරසූ යුධ සැට්ටයෙන් සැරසුණු දුනුගත් අත් ඇති රියදුරන් නැගුණු ස්වර්ණමය රථයන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සන්නද්ධ වූ එසවූ ධජ ඇති අතුළ දිවසමී හා ව්‍යාඝ්‍ර සමී ඇති සියලු අලංකාරයෙන් සැරසූ යුද සැට්ටයෙන් සැරසුණු දුනු ගත් අත් ඇති රියදුරන් නැගුණු ස්වර්ණමය රථයන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සන්නද්ධ වූ ධජ ඇති අතුළ දිවසමී හා ව්‍යාඝ්‍ර සමී ඇති සියලු අලංකාරයෙන් සැරසූ යුද සැට්ටයෙන් සැරසුණු දුනු ගත් අත් ඇති රියදුරන් නැගුණු රිදී රථයන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සන්නද්ධ වූ ධජ ඇති අතුළ දිවසමී හා ව්‍යාඝ්‍ර සමී ඇති සියලු අලංකාරයෙන් සැරසූ යුද සැට්ටයෙන් සැරසුණු දුනු ගත් අත් ඇති රියදුරන් නැගුණු අශ්වයන් යෙදූ රථ හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සන්නද්ධ වූ ධජ ඇති අතුළ දිවසමී හා ව්‍යාඝ්‍ර සමී ඇති සියලු අලංකාරයෙන් සැරසූ යුද සැට්ටයෙන් සැරසුණු දුනු ගත් අත් ඇති රියදුරන් නැගුණු ඔටුවන් යෙදූ රථ හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සන්නද්ධ වූ ධජ ඇති අතුළ දිවිසම් හා ව්‍යාඝ්‍ර සම් ඇති සියලු අලංකාරයෙන් සැරසූ යුද සැට්ටයෙන් සැරසුණු දුනු ගත් අත් ඇති රියදුරන් නැගුණු ගොනුන් යෙදූ රථ හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සන්නද්ධ වූ ධජ ඇති අතුළ දිවිසම් හා ව්‍යාඝ්‍ර සම් ඇති සියලු අලංකාරයෙන් සැරසූ යුද සැට්ටයෙන් සැරසුණු දුනු ගත් අත් ඇති රියදුරන් නැගුණු එළුවන් යෙදූ රථ හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සන්නද්ධ වූ ධජ ඇති අතුළ දිවිසම් හා ව්‍යාඝ්‍ර සම් ඇති සියලු අලංකාරයෙන් සැරසූ යුද සැට්ටයෙන් සැරසුණු දුනු ගත් අත් ඇති රියදුරන් නැගුණු තිරෙළුවන් යෙදූ රථ හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සන්නද්ධ වූ ධජ ඇති අතුළ දිවිසම් හා ව්‍යාඝ්‍ර සම් ඇති සියලු අලංකාරයෙන් සැරසූ යුද සැට්ටයෙන් සැරසුණු දුනු ගත් අත් ඇති රියදුරන් නැගුණු මුවන් යෙදූ රථ හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු සිල්වත් සැට්ට දරන තෝමර හා අකුසු ගත් අත් ඇති ශූර ඇතරුවන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු සිල්වත් සැට්ට දරන කරවාල හා දුනු දරණ ශූර අසරුවන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු සිල්වත් සැට්ට දරන දුනුගත් අත් ඇති හියවුරු දරන රියදුරන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු සිල්වත් සැට්ට දරන හියවුරු දරන රියදුරන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු සිල්වත් සැට්ට හා ස්වර්ණමය හිස් වෙළුම් ඇති ශූර වූ රාජකුමාරයන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම වස්ත්‍ර යුත් සැරසුණු රන්වන් සඳුන් ගැල්වූ ශරීර ඇති උතුම් කසී සළ දරන බ්‍රාහ්මණ සමූහයා හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු සත්සියයක් භාර්යාවන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම මැනවින් හික්මුණු, සිහින් ඉඟ ඇති සත්සියයක් භාර්යාවන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම කීකරු ප්‍රියවදන් තෙපලන සත්සියයක් භාර්යාවන් හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම සියක් පළමුවෙන් කළ සියගණ විසිතුරු රේඛා ඇති රන්මුවා තලිය හැර පැවිදි වන්නෙමිද? එය කවරදා වන්නේ ද?

කවර කලෙක සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු රන් පොරෝදු ඇති, රන්මුවා ශීර්ෂාහරණ ද සැරසුණු වස්ත්‍රද ඇති තෝමර හා අකුසු ගත් අත් ඇති ඇතරුවන් නැගුණු හස්තිරාජයන්ගෙන් යුත් ඇත් සමූහයෝ හුදකලා වනයට යන මා සමග නො යන්නෙහුද, එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක සර්වාභරණින් සැරසුණු උපතින්ම ශීඝ්‍ර ගමන් ඇති සෛන්ධව නම් වන කරවාලායුධ හා දුනු දරන අසරුවන් නැගුණු අශ්ව සමූහයෝ වනයට යන හුදකලා මා අනුව නොයන්නාහුද? එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක යුදයට සැරසුණු එසවූ ධජ ඇති අතුළ දිවිසම් හා ව්‍යාඝ්‍ර සම් ඇති සර්වාභරණින් සැරසුණු දුනුගත් අත් ඇති යුද සැට්ට

දරන රියදුරන් නැගුණු රථ පංතීහු හුදකලා වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහුද? එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේද?

කවර කලෙක යුදයට සැරසුණු එසවු ධජ ඇති අතුළ දිවිසම් හා ව්‍යාඝ්‍ර සම් ඇති සර්වාභරණින් සැරැසුණු දුනුගත් අත් ඇති යුද සැට්ට දරන රියදුරන් නැගුණු රත්මුවා රථ සමූහයෝ හුදකලා වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහුද? එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේද?

කවර කලෙක යුදයට සැරසුණු එසවු ධජ ඇති අතුළ දිවිසම් හා ව්‍යාඝ්‍ර සම් ඇති සර්වාභරණින් සැරැසුණු දුනුගත් අත් ඇති යුද සැට්ට දරන රියදුරන් නැගුණු රිදියෙන් කළ රථ සමූහයෝ හුදකලා වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහුද? එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේද?

කවර කලෙක යුදයට සැරසුණු එසවු ධජ ඇති අතුළ දිවිසම් හා ව්‍යාඝ්‍ර සම් ඇති සර්වාභරණින් සැරැසුණු දුනුගත් අත් ඇති යුද සැට්ට දරන රියදුරන් නැගුණු අසුන් යෙදූ රථ සමූහයෝ හුදකලා වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහුද? එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේද?

කවර කලෙක යුදයට සැරසුණු එසවු ධජ ඇති අතුළ දිවිසම් හා ව්‍යාඝ්‍ර සම් ඇති සර්වාභරණින් සැරැසුණු දුනුගත් අත් ඇති යුද සැට්ට දරන රියදුරන් නැගුණු ඔටුවන් යෙදූ රථ සමූහයෝ හුදකලා වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහුද? එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේද?

කවර කලෙක යුදයට සැරසුණු එසවු ධජ ඇති අතුළ දිවිසම් හා ව්‍යාඝ්‍ර සම් ඇති සර්වාභරණින් සැරැසුණු දුනුගත් අත් ඇති යුද සැට්ට දරන රියදුරන් නැගුණු ගවයන් යෙදූ රථ සමූහයෝ හුදකලා වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහුද? එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේද?

කවර කලෙක යුදයට සැරසුණු එසවු ධජ ඇති අතුළ දිවිසම් හා ව්‍යාඝ්‍ර සම් ඇති සර්වාභරණින් සැරැසුණු දුනුගත් අත් ඇති යුද සැට්ට දරන රියදුරන් නැගුණු එළවන් යෙදූ රථ සමූහයෝ හුදකලා වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහුද? එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේද?

කවර කලෙක යුදයට සැරසුණු එසවූ ධජ ඇති අතුළ දිවිසම් හා ව්‍යාඝ්‍ර සම් ඇති සර්වාභරණින් සැරසුණු දුනුගත් අත් ඇති යුද සැට්ට දරන රියදුරන් නැගුණු තිරෙළුවන් යෙදූ රථ සමූහයෝ හුදකලා වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහුද? එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක යුදයට සැරසුණු එසවූ ධජ ඇති අතුළ දිවිසම් හා ව්‍යාඝ්‍ර සම් ඇති සර්වාභරණින් සැරසුණු දුනුගත් අත් ඇති යුද සැට්ට දරන රියදුරන් නැගුණු මුවන් යෙදූ රථ සමූහයෝ හුදකලා වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහුද? එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු නිල් සැට්ට දරන තෝමර හා අකුසු ගත් අත් ඇති ශූර ඇතරුවෝ වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහු ද එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු නිල් සැට්ට දරන දුනු දරන ශූර අසරුවෝ වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහු ද එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු නිල් සැට්ට දරන දුනු ගත් අත් ඇති ශූර රථ සේනාවෝ වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහු ද එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු නිල් සැට්ට දරන දුනු හියවුරු ගත් අත් ඇති ශූර ධනුර්ධරයෝ වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහු ද එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු රන් සැරයටි ගත් අත් ඇති ශූර රාජපුත්‍රයෝ වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහු ද එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක සියලු අලංකාර වස්තූයෙන් සැරසුණු රත්හඳුන් ගැල්වුණු ශරීරයව ඇති උතුම් කසී සඵ දරන බ්‍රාහ්මණ සමූහයෝ වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහු ද එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක සියලු සර්වාභරණින් කහ පැහැ ඇඳුමින් සැරසුණු පෙරවුව යන ශූර ඇමති ගණයා වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහු ද එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක සියලු සර්වාභරණින් සැරසුණු සත්සියයක් භාර්යාවෝ හුදකලා වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහු ද එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක සියලු සර්වාභරණින් සැරසුණු මනා වූ සිහින් ඉඟ ඇති සත්සියයක් භාර්යාවෝ හුදකලා වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහු ද එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක සියලු සර්වාභරණින් සැරසුණු ප්‍රිය තෙපුල් ඇති සත්සියයක් භාර්යාවෝ හුදකලා වනයට යන මා අනුව නො යන්නාහු ද එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක හිස මුඩු කළ, සඟල සිවුරක් පෙරවූ මම පාත්‍රයක් ගෙන පිඬුසිඟා හැසිරෙන්නෙමි ද? එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක මහමග හැර දැමූ පාංසකුල වස්ත්‍රයන් සඟල සිවුරන් දරන්නෙමිද? එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක (බැඳගෙන වස්තා) සන්දා වැස්සෙන් තෙත් සිවුරු ඇති මම පිඬු පිණිස හැසිරෙමිද එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක ගසින් ගසට වනයෙන් වනයට පැමිණ ඇලුම් නොකොට මුළු දවසම වසන්නෙමිද, එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක ගිරි දුර්ග ස්ථානයන්හි පහවූ බිය ඇතිව හුදකලාව හැසිරෙන්නෙමි ද, එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක විණා වාදකයෙකු සත් සතක් ඇති විණාව මිගිරිකොට හඬවන්නේද, කෙසේ නම් එලෙස සිත අංජු කරන්නේ ද? එබඳු පැවිද්ද කවරදා සිදු වන්නේ ද?

කවර කලෙක මම පාවහන් සිදුනා සොම්වරයෙකු මෙන් දිව්‍ය වූද මානුෂික වූද කාම සඤ්ඤාජනයන් සිදුනොවේ ද?

එහි කඳා යනු කාලය (අවස්ථාව එළඹෙන්නේ කවදාදැයි) පිළිබඳ වූ සිතීමයි. ඒතං යන සමෘද්ධිමත් බවයි.

උයන්වතු වතු වන පංතිද ඇති සමෘද්ධිමත් බවයි. සබ්බතොපහං යනු හාත්පසින් බබලන සමෘද්ධිමත් බවයි. තං කඳාසසු හවිසසති යනු එබඳු වූ (සමෘද්ධිමත්) නගරයක් හැරදමා පැවිදිවීමක් කවදා සිදුවේද යන්නයි. විහතං භාගසොමිතං යනු විශේෂඥ වූ නගර නිර්මාපකයන් විසින් රජමැදුර, විටී වාසල් දොරවල් ආදී වශයෙන් මනාකොට කොටස් වශයෙන් බෙදා නිර්මාණය කරන ලද යන්නයි. බහලපාකාර තොරණං ශක්තිමත් වූද විශාල වූද ප්‍රාකාර, තොරණ දොරටු ආදියෙන් යුක්ත වූ බවයි. දළහමටාල කොට්ඨකං යනු ශක්තිමත් අටලු දොරකොටු ආදියෙන් යුක්ත බවයි. පිළිතං යනු ගැවසීගත් බවයි. තිපුරං යනු නගර තුනකින් යුක්ත වූ. පවුරු තුනකින් යුක්ත වූ බවයි. නගර තුනක් (අන්ත:පුරය, ඇතුල්නුවර පිටනුවර) හෝ තුන්වරක් සම්පූර්ණ කොට නිර්මාණය කරන ලද යනුයි. රාජබ්‍රහ්මනීං යනු රජුගේ කොටස් තුනකින් යුක්ත වූ නැයින්ගෙන් සමන්විත වූ බවයි. සොමනසෙසන යනු 'සොමනසස්' නම් වූ චේදේහරට රජතුමාය. නිවිතෙ යනු ධන ධාන්‍යාදිය රැස් කිරීමෙහි යෙදුනු බවයි. අජෙය්‍ය යනු පසම්තුරන් විසින් ජයගත නොහැකි බවයි. වන්දනභොසිතෙ භාත්පස රත්හඳුන්වලින් සුවඳ ගන්වා ඇති බවයි. කොටුමබරානි යනු කෝටුම්බර දේශයෙහි නිපදවන ලද වස්තුවයි. හත්ථිගුමෙබ යනු ඇත් සමූහයයි. (මෙහි ඇත්බල ඇණියයි) හෙම කපපන වාසසෙ යනු ස්වර්ණමය වූ විසිතුරු වූ හිස් පළඳනා හා රන් රසුදැල්වලින් යුක්ත බවයි. ගාමණියෙහි ඇත්ගොව්වන් විසින් යනුයි. ආජානියෙව ජාතියා උපතින්ම කළයුතු දේ නොකළ යුතු දේ දන්නා බැවින් ආජානිය නම් වූ එබඳු අශ්ව පංතිය යනුයි. ගාමණියෙහි (මෙම ගාථාවෙහි) අසරුවන් විසින් යනුයි. ඉලලියාවාපධාරිහී යනු ඉල්ලීස (නම් කඩුවන්) දුන්නන් දරන යනුයි. රථසෙතී රථ ඇණියයි. සනනදෙධ යනු මනාව සන්නද්ධ කරන ලද බවයි. ගමණියෙහි (මෙම ගාථාවෙහි) රියදුරන් යනුයි. සජ්ඣ රථෙ යනු රිදීමය යුද රථයන්ය. අජරථ මෙණඛරථ මීගරථ ගැන සඳහන් කර ඇත්තේ ශෝභනය සඳහාය. අරිය ගණා යනු බ්‍රාහ්මණ සමූහයාය. එකල්හි බමුණෝ සියල්ලන්ගේම ගුරුවරු වූහ. එබැවින් ඔවුන් සඳහා මෙසේ යෙදුනි.

හරිවඤ්ඤාන ලිතනංගෙ කසුන් පැහැ හඳුන් ශරීරයෙහි ආලේපිත බවයි. සත්ත සතා ප්‍රිය භාර්යාවන් (සත්සියය) සඳහා කීහ. සුඤ්ඤා සුසංයම බවයි. අසසවා යනු යහපත් වචනයෙන් යුතු බවයි. සතඵලං රත්පලම් සියයකින් කළ බවයි. කංසං යනු (ආහාර අනුභව කරන) භාජනයයි. පාත්‍රයයි. සතරාජික පිටුපස සියගණන් රේඛාවන්ගෙන් යුක්ත වීමයි. යංතංමං (ගාථා රාශියක 'යං තං මං භානුයිසසනති' යනුවෙන් යෙදී ඇත. සජ්ත භාර්යාවන් ගැන සඳහන් කරන ගාථාවල ද එසේ යොදා මෙහිදී යං තං මං යන කොටස පමණක් යොදා ඇත. යං තං මං යනු කවර දවසක ස්ත්‍රී ගන්ධයෙන් තොර වූ මහ වනයෙහි හුදකලාව යන්නා වූ මා අනුව ඔවුන් (සත්ත භාර්යාවෝ) නොඑන්නේද (යනුවෙන් අටුවාව දක්වා ඇත) සහනංහ මෙදෙ සන්දිනක් නොකඩ කොට වසින වැස්සයි. සන්දිනක් නොකඩකොට බැඳගෙන වැසි වැසීමයි. සබ්බහං යනු හැම දවසම යන්නයි. රූජකො යනු චිණා වාදකයාය. කාමසංයොජෙනෙ යනු නාම සංයෝජනයන් යනුයි. දිබ්බ යනු දෙවයි. මානුසෙ යනු මිනිස් යන්නයි.

ඔහු (ඒ මහාජනක රජ තෙමේ) මිනිස් පරමායුෂ අවුරුදු දසදහසක් ඇතිකල්හි මිනිස්ලොව ඉපදුනේ අවුරුදු සත්දහසක් රජකොට අවුරුදු තුන්දහසක් ඉතිරිව ඇති කල්හි පැවිදි විය. පැවිද්දට සුදානම් වන කල්හි උයන්දොර අඹරුක දුටුදා සිට සිව්මසක් ගිහිගෙයි වැස මේ වේසයට වඩා පැවිදි වේසය උතුම්යැයි සිතා පැවිදි වන්නෙමියි අදිටත්කොට උපස්ථායකයාට රහසින් මෙසේ ඇණවීය. 'දරුව, කිසිවෙකුට නොහැගෙන ලෙස සල්පිලෙන් කෂාය වස්ත්‍ර ද මැටි පාත්‍රයක් ද ගෙන එව' ඔහු එසේ කෙළේය. රජතුමා කරණවැමියා බනවා කෙස්ඨවුළු බාවාගෙන, කරණවැමියාගේ උදව් ඇතිව එක් සඵචක් හැඳගෙන, එකක් ඒකාංගකොට දමාගෙන, එකක් පොරවා ගත්තේය. මැටි පාත්‍රය ඔලොගුවක ලා දසරුවෙහි එල්ලා ගත්තේය. පසුව සැරයටියක් ගෙන මතුමහලෙහි පසේ බුදුවරුන්ගේ ලීලායෙන් එහෙ මෙහෙ සක්මන් කෙළේය. එතුමා එදවස එසේම වැස, දෙවැනි දින ඉර නැගෙන කල්හි පහයෙන් බසින්නට විය.

එදා සීවලී දේවිය යෙහෙළියන් සත්සිය දෙනා අමතා අපගේ රජතුමා බොහෝ කාලයකින් නොදුටුවීරුය. සිව්මසක් ද ගතවිය. අද එතුමා බැලීමට යමු යි කියා සියලු දෙනාම අලංකාර ලෙස සරසවා හැකි හැම ආකාරයකින් ස්ත්‍රී මායම් දක්වා කෙලෙස් බැමීමෙන් බැඳගැනීමට උත්සාහ ගන්නැයි කියා තමාද මනාව සැරැසී, ඔවුන් සමග රජතුමා

දකිමි'යි පහයට නගින්නී පහයෙන් බසින රජතුමා දුටුවේ වී නමුත් නො හැඳින්නාය. රජුට අවවාද අනුශාසනා කිරීමට පැමිණි පසේබුදුන් වහන්සේ නමක් යැයි සිතා වැඳ නමස්කාර කොට එකත්පසෙක සිටියාය. මහසත්හුද පහයෙන් බැස ගියහ. ඔව්හු පහයට නැග බලන කල්හි සිරියහන් ගබඩාවේ පුටුව මත රජතුමාගේ අක්බඹරු වී ගිය කළුකෙස් ද, රජතුමා ඇලුම් කළ බඩුබාහිර ද එසේම තිබෙනු දැක ඒ පසේබුදුවරයෙකු නොව අපගේ පිය සැමියා විය හැකියැයි කියා, එන්න ඔහු ආයාචනාකොට නවත්වවු'යි කියා මතුමහල් තලයෙන් බැස රජගෙයි මිදුලට බැස ඇ සමග සියලු බිසෝවරු කෙස්වලු දෙපිට දැලේ මුදාහැර දැන්වලින් පපුවට ගසා ගනිමින් මහරජතුමන් කුමක් සඳහා මෙබඳු දෙයක් කරගත්තේදැයි කුළුණුබර හැඟුම් පාමින් අඩ අඩා රජතුමා ලුහුබැඳ ගියාහුය. මුළු නුවරම මෙපුවත ඇසීමෙන් කැළඹී ගියේය. නගරවැසි ජනයා ද අපගේ රජතුමා පැවිදි විය. කෙසේ නම් මෙබඳු දැහැමි රජෙකු ලබාගත හැකිදැයි හඬමින් වැලපෙමින් රජු ලුහුබැඳ ගියාහුය.

එහිදී ඒ ස්ත්‍රීන්ගේ වැළපීමත්, එසේ වැලපෙන්නා වූ ඔවුන් හැරදමා රජතුමා ගේ නික්ම යෑමත්ගෙනහැර දක්වමින් ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ගාථා දේශනා කළ සේක.

තාව සත්තසතා හරියා සබ්බාලංකාර භුසිතා
 බාහා පගග්ගා පක්කඤ්ඤං කසමා නොවිජ්ඣිසසති

සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු ඒ සත්සියයක් ආර්යාවෝ කවර හෙයින් අප අත්හරින්නේදැයි දෙඅත් ඔසවාගෙන හැඳුන.

තාව සත්තසතා හරියා සුසඤ්ඤා තත්‍රමජ්ඣමිමා
 තිහා පගග්ගා පක්කඤ්ඤං කසමා නොවිජ්ඣිසසති

මනාව හික්මුණ, සිහින් ඉගසුග ඇති ඒ සත්සියයක් ආර්යාවෝ කවර හෙයින් අප අත්හරින්නේදැයි දෙඅත් ඔසවාගෙන හැඳුන.

තාව සත්තසතා හරියා අසසවා පියභාණිනී
 බාහා පගග්ගා පක්කඤ්ඤං කසමා නොවිජ්ඣිසසති

කීකරු වූ ප්‍රියතෙපුල් ඇති ඒ සත්සියයක් ආර්යාවෝ කවර හෙයින් අප අත්හරින්නේදැයි දෙඅත් ඔසවාගෙන හැඬුවහ.

තාව සත්තසතා හරියා සබ්බලංකාර භුසිතා
හිත්වා සම්පඤ්ඤී රාජා පබ්බාජාය පුරකබ්බතො

සියලු අලංකාරයෙන් සැරසුණු ඒ සත්සියයක් ආර්යාවන් හැර පැවිද්ද විසින් පෙරටු කළ රජ තෙමේ නික්ම ගියේය.

තාව සත්තසතා හරියා සුසඤ්ඤා මජ්ඣමා
හිත්වා සම්පඤ්ඤී රාජා පබ්බාජාය පුරකබ්බතො

මනාකොට හික්මුණු සිහින් ඉඟ සුඟ ඇති ඒ සත්සියයක් ආර්යාවන් හැර පැවිද්ද විසින් පෙරටු කළ රජ තෙමේ නික්ම ගියේය.

තාව සත්තසතා හරියා අසසවා පිය භාණිනී
හිත්වා සම්පඤ්ඤී රාජා පබ්බාජාය පුරකබ්බතො

කීකරු වූ ප්‍රිය තෙපුල් ඇති ඒ සත්සියයක් ආර්යාවන් හැර පැවිද්ද විසින් පෙරටු කළ රජ තෙමේ නික්ම ගියේය.

එහි පග්ග්ගා යනු ඔසවා යනුයි. සම්පඤ්ඤී යනු මහණෙනි, ඒ මහජනක රජතුමා ඔහුගේ සත්සියයක් බිරින්දෑවරු මහරජ කුමක් නිසා අප හැර යන්නේ ද? අපගේ ඇති වරද කිමදැයි වැළපෙන්නවුන් හැර දමා පැවිද්ද පිණිස යන්නේ දැයි ඔවුන් විසින් චෝදනා කරනු ලබන්නෙකු මෙන් ඔවුන් හැරදමා පෙරටුව ගියේය යනු අර්ථයි.

හිත්වා සත්ඵලං තංසං සොවණ්ණංසන රාජ්ඣං
අග්ගහි මනහික පතනං තං දුතියහි සෙවනං

ඒ රජු තෙමේ සියයක් පළමකින් කළ සිය ගණන් රේඛා ඇති රත්තලිය හැර දෙවෙනි අභිෂේකයක් මෙන් ඒ මැටි පාත්‍රය ගත්තේය.

මහණෙනි, ඒ මැටි පාත්‍රය ගැනීම දෙවෙනි අභිෂේකයක් මෙන් සලකා ඒ රජතුමා (එයත් රැගෙන) නික්මුණෝය යනු අර්ථයි.

සිවලී දේවිය කොතරම් වැලපුනත් රජතුමා නැවැත්වීමට නොහැකි වූවාය. එසේ නැවැත්වීමට උපායක් ඇතැයි සලකා සෙන්පතියාට කතාකොට දරුව, රජු ගමන්කරන මඟ ඇති දිරූ ගෙවල් දිරූ ශාලාවන්ට ගිණි තබව. තණ පතරැල් රැස්කොට ඒ ඒ තන්හි දමා ගිනිතබා දුම් තග්වව යි අණ කළාය. ඔහු එසේ කෙළේය. ඇ රජු සමීපයට ගොස් පාමුල වැටී මියුලු නුවර ගිනිගත් ආකාරයක් හඟවමින් මේ ගාථා දෙක කීවාය.

වෙසමා අග්නිසමා ජාලා කොසො ඩය්‍යනති භාගසො
රජනං ජාතරූපංව මුත්තා වෙඵරියා බහු

(මහරජ, ඔබගේ නුවර) ගෙවල් ගින්නෙන් අතරක් නැතිව දැවෙයි. බඩු ගබඩා කොටස් වශයෙන් දැවෙයි. ඒවායෙහි රිදී, අමුරන්, මුතු, වෙරළුමිණිද බොහෝ වේ.

මණයො සංඛමුත්තාව චන්දිකං හරි වන්තං
අජ්නං දන්ත භණ්ඩංව ලෙහං කාළායසං බහුං
එහි රාජ නිවහනසසු මාතෙ තං විනසා ධනනහි

මැණික් ද, සක් මුතු ද වස්ත්‍ර ද රන් හඳුන් ද, අඳුන්දිවිසම් ද දළමුවා බඩු ද තඹ ආදී ලෝහ භාණ්ඩ ද කළු ලෝහ භාණ්ඩ ද වෙයි. මහරජ, තවතින්න. එනු මැනවි. විනාශ වන ඔබගේ ධනය රැකගනු මැනවි.

එහි වෙසමා යනු ඒ ඒ මිනිසුන්ගේ ගෙවල් ගිනිගෙන දැවුණි. එය මෙහි වෙසමා නම් විය. ගිනිදැල් නංවමින් දැවුණේය යන අර්ථයි. කොසො යනු රිදී පිරවූ ගබඩා ආදියයි. භාගසො කොටස් වශයෙන් මනාව බෙදා තිබුණත් එසේ නොදැවෙන බව යනුයි. ලොහං යනු තඹ ආදී ලෝහයන්ය. මා තෙ තං විනසාධනං යනු එසේ වූ ධනය විනාශ වීමට ඉඩ නොදෙන්න. එන්න එම ගින්න නිවැලන්න. ආපසු හැරී යන්න. දැවෙන නගරය ගැන නොබලා (ගිහිගෙයින්) නික්මුණේ යැයි ඔබට නිග්‍රහ කරන්නෝ වෙති. ඒ නිසා ඇති වන ලජ්ජාවෙන් ඔබේ සිත විපිළිසර වේ. මහරජ එන්න.

ඇමැතියන්ට අණකොට ගින්න නිවා දමන්නැයි දේවිය කීවාය. (ඒ බව දැක්වීම සඳහා මේ පාඨය යෙදිණ)

ඉක්බිති මහසන් දේවියට 'කුමක් කියවීද? යම් නැතක යමක් වේනම් එය එහිම දැවී යන්නේ ය. මා වනාහි කිසිවක් නැති තැනැත්තෙක් වෙමි. යන බව ගෙනහැර දැක්වීමට ගාථාවක් කීහ.

සුසුබං වත ජ්වම යෙසං නොනඤ්ඤි කිඤ්ඤවනං
මිථිලාය ඩය්‍යමානාය නමෙ කිඤ්ඤි අඩය්‍යථාති

යම් කිසිවක් අපට නැත්තේද, ඒ අපි ඒකාන්තයෙන් ඉතා සුවසේ ජීවත් වෙමු. මියුලු නුවර දැවෙන කල්හි මා සතු කිසිවක් නොදැවේ.

එහි කිඤ්ඤවනං යනු කිසිවක් නැති බවයි. කෙලෙස් පළිබෝධ හට ගැනීමට හේතුවන (බාහිර වස්තුවක්) තමන් සතුව නැති බවයි. සුසුබංවන ජ්වම (ඉතා සුවසේ ජීවත් වෙමු යනුයි) මියුලු නුවර දැවෙන කල්හි මගේ කිසිවක් නො දැවෙන්නේ ය යනුවෙන් කීමෙන් ස්වල්ප වශයෙන් වුවද තමන් සතු වස්තුවක් දැවෙන්නේ යැයි නොසිතූ ආකාරය කියූ සේයි.

මෙසේ ප්‍රකාශ කොට (මහජනක රජතුමා) උතුරුදිග දොරටුවෙන් නික්මුණේය. එතුමා සමග භාර්යාවෝ ද නික්මුණාහුය. නැවතද සිව්ලී දේවිය එක් උපායක් සිතා 'ගම් නගර නසා රට විනාශ කරන ආකාරයක් පෙන්වීමට අණ කළාය. මොහොතකින් ආයුධ අතැති පුරුෂයින් එහෙ මෙහෙ දුවමින් ආයුධවලින් පහර දීගන්නා ආකාරයත් සිරුරවල ලාක්ෂාරක ගල්වා තුවාල වූ ආකාරයත්, එසේ පහරවැදී මැරුණ වූත් මෙන් සමහරු පලක මත තබා ලහි ලහියේ ඔසවාගෙන යන ආකාරයත් රජුට දකින සේ සැලැස්වීය. මහජනයා 'මහරජ, ඔබ ජීවත්ව සිටියදීම රට විලෝපනය වෙයි. මිනිසුන් මරාදමයි. උද්ඝෝෂණය කළාහුය. දේවියද රජු ඉදිරියෙහි වැද වැටී නවතින ලෙස මෙසේ (ගාථාවකින්) කීවාය.

අටවියො සමුප්පනනා රට්ඨං විද්ධංසයනති තං
එහි රාජ නිව්‍යතසසු මාරට්ඨං විනසා ඉදනති

මහරජ, වනගත සොරු පැමිණියෝය. ඔබ සතු රට වනසති. එනු මැනවි. නවතිනු මැනවි. මේ රට නොනසනු මැනවයි (සිව්ලී බිසව

කීවාය.) එහි අටවියො යනු මහරජ, ඔබ ජීවත්ව සිටියදීම වනගත සොරුන් පැමිණියෝය. නං යනු එසේ දැහැමින් රැකි ඔබේ රට (චිනාශ වේය යනුයි)

රජ මා ජීවත්ව සිටියදී සොරු නැගී සිට රට චිනාශ කරන්නේ නැත. සිවලී දේවියගේ වැඩ මෙහෙම නේදැයි සිතා වටහා දෙනු සඳහා මෙසේ කීහ.

සුසුබං වන ජීවාම යෙසං නොනන්ථී කිඤ්චතං.
රටෙය් විදුමපමානමහි නමෙ කිඤ්චි අජ්රථ

සුසුබං වන ජීවාම යෙසං නොනන්ථී කිඤ්චතං.
පීතිහකඛා හවිසසාම දෙවා ආහසසරා යථා

යම්බඳු කිසිවක් අපට අයත් දෙන්නේද ඒ අපි ඒකාන්තයෙන් සුවසේ ජීවත් වෙමු. රට පහරන කල මගේ කිසිවක් නොනැසේ.

යම්බඳු කිසිවක් අපට අයත් නැත්තේද ඒ අපි ඒකාන්තයෙන් සුවසේ ජීවත් වමහ. ආහස්සර නම් බලලෝ වැසි දෙවියන් මෙන් ප්‍රීතිය ආහාර කොට ඇත්තෝ වෙමු.

එහි විදුමපමානං යනු පැහැරීමයි. (මංකොල්ලකෑමයි) ආහසසරා යනු යම්සේ (ඒ ආහස්සර බලලොව) බ්‍රහ්මයෝ ප්‍රීතිය ආහාරය කොට සමාපත්ති සුවයෙන් කල්ගෙවන්නේ ද, එසේ කල්ගෙවන්නෙමි යනුයි. මෙසේ කී කල්හිද මහජනයා රජතුමා ලුහුබැඳ යන්නට වූහ. ඉක්බිති රජතුමාට මෙබඳු අදහසක් පහළ විය. මේ රටවැසි ජනයා නතර වන්නට නොකැමැත්තෝය. කිසියම් හෙයකින් ඔවුන් නවත්වන්නෙමි යැයි සනිටුහන් කොට අඩ ගව්වක් ගිය කල්හි මහමග නැවැති ඇමැතියන්ගෙන් මෙසේ ඇසීය. 'මේ රාජ්‍ය කාගේ ද?' 'දේවයිනි, ඔබගේ යැ'යි ඔව්හු පිළිතුරු දුන්හ. එසේ නම් මේ ලී පතුර ගෙන එසවීමට සමත් වූවෙකු රජ බවට පත් කරවී යැයි කියා සැරයටියෙන් සරස් අතට ලී පතුරක් ගලවා දුන්නේය. තෙදවත් වූ රජතුමා විසින් ගලවා ගනු ලැබූ එය එසවීමට කිසිවෙකුත් සමත් නොවීය. මහජනයා ලී පතුර හිස මත තබා ගත් නමුත් බලවත් සේ වේදනා හෙවත් පීඩාවට පැමිණ අත්හැර දැමුවාහයි, සිවලී දේවියද එය

එසවීමට අසමත් වූ බැවින් මහමග හරස්කොට දමා, එසේ තිබෙන්නට හැර නික්ම ගියාය. මහජනයා රාජ්‍ය සංකේතය හිමි අයම එය අත්හැර දමන ලදැයි දේවිය අනුවම ගියාහුය. මහසත් උතුරු හිමවක බලා ගියාහුය. දේවිය සියළු සේනා වාහන රැගෙන බෝසත්හු අනුවම ගියාය. රජ මහජනයා නැවැත්වීමට අපොහොසත් වූයේ සැටයොදුනක්ම ගියේය.

එකල්හි නාරද නම් තවුස් තෙම හිමවත්ති රන් ගුහාවෙහි වසමින් පංචාභිඥා ධ්‍යාන සුවයෙන් කල්යවන්නේ සත්දිනක් ඉක්මවා ධ්‍යානයෙන් නැගිට අහෝ සැපයි අහෝ සැපයි යනුවෙන් උදන් ඇතීය. හෙතෙම 'මේ සැපය සොයන තවත් කිසිවෙකු දඹදිවි තලයේ ඇද්දැ'යි එතුමා දිව ඇස යොමා බැලීය. අභිනිෂ්ක්‍රමණය කළේ වී නමුත් සිවලී දේවිය ප්‍රමුඛ මහජනයාගේ ගමන නැවැත්විය නොහැකිව සිටින්නා වූ බුද්ධංකුර වූ මහාජනක රජතුමා දැක (ඔවුන්ගේ පසුපස ඒම මහාජනක රජතුමාගේ නෛෂ්ක්‍රම්‍ය පාරමිතාවට) නපුරක් වේදෝහෝයි සිතා, නෛෂ්ක්‍රම්‍ය කෙරෙහි දැඩි අධිෂ්ඨානය ඇති කිරීම සඳහා ද සොම්නස වඩවනු පිණිසද අනුශාසනා කරමි යි සිතා, සෘද්ධියෙන් ගොස් රජු අබියස අහස් කුස්හි සිට උනන්දු වඩවනු සඳහා මෙසේ කීහ.

කිමෙහ සො මහතො සොසො කා නු ගාමෙ කිලිලියා
සමණඤ්ඤාවු පුච්ඡාම කතොසො අභිසමො ජනොති

මේ මහජනයාගේ සෝභාව කුමක් නිසාද? ගමෙහි මෙන් මේ කිලිකිලි ශබ්දය කුමක්ද? ශ්‍රමණ වූ ඔබෙන්ම විචාරමි. කවර හෙයින් මේ මහජනයා රැස්වන්නේ ද? (රාජා ආහ) රජතුමා පිළිතුරු දුන්නේය. රජු කීය.

මමං ඔහාය ගච්ඡන්තං එතොසො අභිසටො ජනො
සීමාතිකකමනං යනනං මුනිං මොනසස පනතියා
මීසසං නන්දිහි ගච්ඡන්තං කිංජාන මනුපුච්ඡසිති

මා ඔවුන් හැරයන නිසා මේ මහජනයා මෙහි රැස්වූයෝය. කෙලෙස් සීමාව ඉක්මවා යන අනගාරිය මුනි නම් වූ තපසට පැමිණීම සඳහා සතුටින් යන මා දැනගෙන කුමට විචාරන්නේදැයි රජතුමා ඇසීය. කිමෙහසො යනු කුමන කරුණක් නිසා මේ ඇත් ආදී මහත් වූ පිරිසකගේ සෝභාවක් පවත්නේ ද? කානුගාමෙ කිලිලියා ඔබ සමග එන්නා වූ මේ

ගම්වැසියෝ තමන් 'කලකලය' හඬ නංවන්නේ කවුරුද? කපෝසො මොවුහු කුමක් සඳහා එන්නේ ද? අභිසටො යනු ලුහුබදින්නා යනුයි. සීමාතිකකමනංයනනං ඔබ මා කෙලෙස් සීමාව ඉක්මවා අනගාරික මුනිවරයෙකුගේ අවබෝධ ඥානයැයි කියන්නා වූ මොනෙය්‍ය වුත්‍ය සඳහා පමණක් පැවිදි වූවෙකුදැයි හඟින්නෙහි ද? මම වනාහි තෘෂ්ණාව යටපත් කොට පැවිදි වුවත් මොහොතක් පාසා උපදින, තෘෂ්ණාවෙන් වෙලිගිය තැනැත්තෙකු වෙමි. ඔබ මා ගැන දැන විචාරන්නේ ද? නොදැන විචාරන්නේ ද? මහාජනක රජ විදේහ දේශය හැර දමා පැවිදි වූ බව කවරෙකු නම් නොදන්නේ ද?

ඉක්බිති මෙය වඩාත් තහවුරු කරනු සඳහා නැවත ගාථාවක් ද කීවේය.

මාසසු තිණේණා අමඤ්ඤිජො සරීරං ධාරයං ඉමං
 අභිරණෙය්‍යමීදං කමමං බහුහි පරිපඤ්ඤාති

මේ පැවිදි සිරුර දරන්නේ කෙලෙස් නැසුවේ යැයි නොසිතව. මේ කෙලෙස් සමූහය මෙපමණකින් තරණය කළ හැකිද නොවේ. උපද්‍රවයෝ බොහෝය. එහි මාසසු තිණේණා අමඤ්ඤිජො යනු පඬුපැහැ කසාවත් සිරුරෙහි දරා මේ පැවිදි ස්වරූපය ගත් පමණින්ම කෙලෙස් සීමාව තරණය කොට ඉක්ම වී යැයි නොසිතව.

අභිරණෙය්‍ය මීදං යනු කෙලෙස් හටගැනීම මෙපමණකින් වන්නේ යැයි තීරණය නොකළ යුතුය. බොහෝ උපද්‍රවයෝ, විමුක්ති මාර්ගය අවුරා සිටියේ වේ. ඔබ තුළ ද බොහෝ කෙලෙස් උවදුරු ඇත.

ඉක්බිති මහත් කීහ.

කොනුමෙ පරිපඤ්ඤා මම එවං විහාරිනො
 යො නෙව දිට්ඨො නා දිට්ඨො කාමාන මහිපඤ්ඤාති

යමෙක් දුටු නොදුටු දේවල් ගැන කාමසම්පත් නොපතන්නේ ද? එසේ වෙසෙන මට කවර උවදුරක් වන්නේ ද?

එහි යොනෙවදිට්ඨෝ යනු එබඳු මම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වශයෙන් මිනිස්ලොවද (මෙලොවද) නොදුටුවීරු දෙවිලොවද (පරලොවද) කාම සම්පත් නොපතන්නේ නම් එසේ තනිව වසන මට කෙබඳු උවදුරෙක් වන්නේ ද?

ඉක්බිති ඒ තාපස තෙමේ උවදුරු දැක්වීම සඳහා ගාථාවක් කීහ.

නිඥා තඤ්ඤි විජමහිකා අරති භතත සමමදො
ආවසනති සරීරට්ඨා බහුහිපරිපඤ්ඤොති

නින්දය, අලස බවය, ඇනුම් ඇරීමය, නොඇල්මය, බන්මතය, යන බොහෝ උවදුරු තොපගේ සිරුර ඇසුරු කොට පවතී.

එහි තඤ්ඤි යනු අලස බවයි. අරතීනි යනු උකටලී බවයි. භතතසමමදො යනු ආහාරයන්හි ගිජු බවයි. කියනු ලබන්නේ, ශ්‍රමණය ඔබ ප්‍රසාදවහ වූ රන් රුවන් මෙන් අගනා රාජ්‍ය හැරදමා පැවිදි වූයෙහි යැයි කීවෙහිය. ඔබට රස ගුණ පිරි පිණ්ඩපාතය ලැබෙන කල්හි ඔබ ඒවා පාත්‍රය පිරෙන සේ ලබාගෙන ඇති හැටියට බඩ පිරෙනතුරු අනුභව කොට කොල ඇතිරියෙහි හෙව ගොරවමින් නින්දට එළඹූ ඒ අතරතුර පිබිදී එහෙ මෙහෙ පෙරළී අත්පා හිරි අරින්නේ නැගී සිට සිටුරු එකලස් කර පොරවාගෙන අලස බවෙන් වෙලී ඉදළ ගෙන අමදින්නේ ද නැත. පැත් ගෙන එන්නේ ද නැත. නැවතද වැතිරී නිදාගන්නෙහි නම් කාම විතර්කයන් හෝ පහළ වේ. එකල්හි පැවිද්ද කෙරෙහි උකටලී භාවයක් ඇතිවන්නේය. මේ බන් මතය නිසා වන විපතය. අවසනති සරීරට්ඨා යනු මේ කියන්නා වූ උවදුරු ඔබගේ සිරුරෙහි පවතින්නේ වේ. සිරුරෙහිම හටගන්නේ ද වේ.

ඉක්බිති මහසත් (තවුසාට) ප්‍රශංසා කරමින් මේ ගාථාව කීහ.

කල්‍යාණං වත මෙ භවං බ්‍රාහමණ මනුසාසයි
බ්‍රාහමණඤ්ඤෙව පුච්ඡාමී කොනු ඤමසිමාරිසාති

පින්වත් බ්‍රාහ්මණය, ඔබ මට යහපත් කොට අනුශාසනා කරන්නෙහිය. නිදුකාණෙනි, ඔබ කවරෙක්දැයි බ්‍රාහ්මණ වූ ඔබගෙන්ම විචාරමි.

එහි බ්‍රාහ්මණා මනුසාසසී යනු කලාණ මිත්‍ර වූ මිත්‍ර වූ බ්‍රාහ්මණයෙකු මට අනුශාසනා කරන්නේය යනුයි.

ඉක්බිති නාරද තපස්ත්‍ර කීහ.

නාරදො ඉති මෙනාමං කසසපො ඉතිමංවිදු
භොතො සකාසෙ ආගඤ්ජං සාධු සබ්ධි සමාගමො

නාරද යනු මගේ නමයි. ගෝත්‍ර වශයෙන් කාශ්‍යපයැයි මා දනිති. පින්වත් නොප සමීපයට පැමිණියෙමි. සන්පුරුෂයන් හා සමාගමය යහපති.

ඒ ඔබට සියලු ආකාරයෙන් සතුටු විභරණම වේවා. යමක් අඩුවෙයි නම් එය ඉවසීමෙන් හා සන්සිඳීමෙන් සම්පූර්ණ කළ මැනව.

අවමානය ද බැහැර කළ මැනවි. ප්‍රශංසාව ද බැහැර කළ මැනවි. දශකුසල කර්මයන්හි ද පංචාභිඥා අෂ්ට සමාපත්ති ද, මහණ දම්හිද සකස් කොට පවතිනු මැනවි.

එහි විදු යනු ගෝත්‍රයෙන් මා කාශ්‍යප යැයි හඳුන්වන බවයි. සබ්ධි යනු ඤාණවත්තයින් සමග එක්මීම නම්, සාධු යහපත් වන බවයි. ආනඤ්ජා මේ වූ ඔබගේ පැවිද්ද හේතුවෙන් ප්‍රීතියක් සතුටක් සොම්නසක් වේවා, උකටලී භාවයකට පත් නොවේවා. විහාරො යනු සිව්වැදෑරුම් බඹවිභරණ සැපතයි. උපවතනතු යනු පවතීවා යනුයි. යදුනං යනු ඔබට යම් බඳු වූ සීලයෙහි ද, කසිණ භාවනා කර්මස්ථානයෙන්ද

ධ්‍යානයෙහි ද අඩුවීමක් පෙනෙන්නේ නම් එවිට එබඳු සීලාදිය කරණකොට ගෙන ඒවා සම්පූර්ණ කරගන්න. බන්ධියා උපසක්ඛනව යනු මම රජෙකුට සිට පැවිදි වූයෙමි. මානය උපදවා නොගෙන ඉවසීම නම් වූ ශාන්ති ගුණයත්, කෙලෙස් උපසමනයෙහි විරියයෙන් ද යුක්ත වන්න. පසාරය (තමන් ගැන කරන) වර්ණනය ද අවමානය ද ඉවතලන්න. සනතනං උනතනංව මම කවර කුලයක කෙනෙකුදැයි ඇති කරගන්නා අවමානයත් මම වනාහි උසස් කුලයක කෙනෙක් වෙමි යනාදි වශයෙන් ඇතිකර ගන්නා අභිමානය ද යනුයි. කම්මං යනු දසකුස කර්මපථයෝය. විජ්ජං යනු පංචාභිඤ්ඤා අෂ්ට සමාපත්ති ඥානයයි. ධම්මං යනු කසිණ

පරික්ම භාවනා වැඩීම සංඛ්‍යාත වූ ශ්‍රමණ ධර්මයි. සකකචාන පරිබ්භජානි යනු මේ මේ ගුණයන්හි මනාකොට පිහිටන්න මේ මේ ගුණයන් දැඩිව රැකගනිමින් (හිඟි සැප හැර) ලබාගත් පැවිද්ද රැකගන්නේ උකටලී නොවන්න.

ඒ තපස්විහු මෙසේ බෝසත් හට ඔවා දී අහසින් තමන් වසන තැනටම ගියෝ ය.

ඒ තපස්හු ගියකල්හි වෙනත් මිගාජන නම් තපස්වී කෙනෙක් එසේම වූ සමාපත්තියෙන් නැගිට දිවැසින් ලොව බලන්නේ මහසත් දැක මහජනයා නවත්වාලීම සඳහා අවවාද දෙමැයි එළෙසම (පෙරසේම) ගොස් අහසෙහි පෙනීසිට කීහ.

බහුහත්ව අසෙසසව නගරෙ ජනපදානිව
හිතා ජනක පබ්බජනො කපලෙල රතමජ්ඣගා

තසස තෙ සබ්බො ආනඤ්ඤා විහාරො උපවතතනු
යදුනං තං පරිපුරෙහි බතනියනඋපසමෙනව

පසාරය සනතනඤ්ඤව උනතනඤ්ඤව පසාරය
කමමං විජ්ජඤ්ඤව ධම්මඤ්ඤව සනතචාන පරිබ්භජානි

කවචිනනු තෙ ජනපදා මිතතාමවචාව ඤාතකා
දුහිං අකංසු ජනක කසමාවෙනං අරුවචචානි

එම්බා මහාජනක රජතුමනි, බොහෝ ඇතුන් ද අසුන් ද නගරයන් හා ජනපදයන් ද හැර පැවිදි වූ ඔබ මැටි පාත්‍රයෙහි ඇළුනාහුය.

එම්බා මහාජනක රජතුමනි, කීම, ඒ දනවී වැස්සෝ ද මිත්‍රාමාත්‍රයෝ ද නෑයෝ ද ඔබට කිසි අපරාධයක් කළාහු ද කවර හෙයින් මේ මැටි පාත්‍රය කැමැති වූයේ ද?

එහි කපලලං යනු මැටි පාත්‍රය සඳහා කීහ. තාපසයන් මෙසේද කියන ලදී. මහරජ, ඔබ එබඳු වූ සම්පත් හැරදමා පැවිදි වූයෙහි මේ මැටි

පාත්‍රයෙහි පමණක් ඇලුම් ඇතිව මා ඉදිරියට පැමිණියේ පැවිද්දට හේතු විචාරණ බැවින් මෙසේ කීහ. දුභිං යනු කිම ඔබට ඒ අය (රට වැසි ආදීහු) කිසියම් අපරාධයක් ඔබට කළාහුද යනුයි. කුමක් හේතුකොටගෙන ඔබ මෙබඳු වූ ඉසුරු සම්පත් හැර දමා මේ එකම මැටි බඳුනකට පමණක් ඇලුම් කළේ ද?

ඉක්බිති මහසත් කීහ.

න මිගාජන ජාතුවට අහං කඤ්චි කුදාවනං
අධමෙමන ජනෙ ඤාතිං නවාපි ඤාතයො මමනති

එම්බා මිගාජන තවුසාණෙනි, ඒකාන්තයෙන්ම මම කවර කලෙකවත් අධර්මයෙන් කිසි නෑයකු නො දිනුවෙමි. නෑයෝ ද මා නොදිනූහ. එහි න මිගාජන යනු, එම්බා මිගාජන තවුසාණෙනි, ඒකාන්තයෙන්ම මම කිසිම නෑයෙකු කුදාවන කිසියම් කලෙක නඅධමෙමන අධර්මයෙන් නොදිනුවෙමි. ඒ ඤාතයො ඤාතීහුද මා අධර්මයෙන් නොදිනුවෝය යනු අර්ථයි.

මිගාජන තවුසාගේ එම ප්‍රශ්නවල පිළිතුරු නොදීම යම් කරුණක් හේතුකොට ගෙන තමා පැවිදි වූයේද එය පැහැදිලි කිරීම සඳහා බෝසත් මෙසේ කීහ.

දිස්වාන ලොක වතනනනං බජජනනං කදදුමී කතං
හඤ්ඤරෙ බජඤ්ඤරෙ වෙසං යතන සනෙතා පුපුජ්ජනො
එතාහං උපමං කඤ්ඤා ගිකබනොසමි මිගාජනා

එම්බා මිගාජන තවුසාණෙනි, යම් ක්ලේශ වස්තුවක ඇලුණු පෘථග්ජනයෙක් නැසේ ද, බැඳේ ද මෙහි කෙලෙසුන් විසින් අනුභව කරන කෙලෙසුන් විසින්ම මඩගොභොරුවක් කරන ලද ලෝකයාගේ පැවැත්ම දුටු මම මේ කාරණයම උපමාකොට පිඬු සිගන්තෙක් වීමි.

එහි ලොකවතනනන යනු (කෙලෙසුන් අනුවම) පවතින්නා වූ (ජීවත් වන්නා වූ) අඥාන වූ ලෝවැසි ජනයින්ගේ එසේ වූ හැමදාම එකාකාර වූ පැවැත්ම දැක මම පැවිදි වූයෙමි යන අදහස උද්දීපනය වේ. බජජනනං

කදුමිකතං යනු කෙලෙස්සන් විසින් කන ලද හා එම කෙලෙස් විසින්ම කෙලෙස් මඩ වගුරෙහි ගිල්වන ලද ලෝකය දැක යනුයි. යථා සතො යනු යම්බඳු වූ කෙලෙස් වස්තූන්හි නිමග්න වූ සත්ත්වයා යනුයි. පුපුර්ජනො පුහුදුන් සත්ත්වයා එම ක්ලේශ කාමයන්හි ගිලුනේ නස්නේ වේ. ඇතුන් බඳිනා කඹවලින් බැඳුනාක් මෙන් කෙලෙස් කාමයන්ගෙන් බැඳුනේ වේ. එතාහං යනුවෙන් දැක්වූයේ ඉදින් මම මේ කෙලෙස් බැඳුම්වලින් බැඳුනේ නම් මේ සෙසු ලෝක සත්ත්වයා මෙන් හිංසාවටද ගොදුරු වෙමි. එසේම කෙලෙස් හේතුවෙන් ඇතිවෙන්නා වූ ලෝකික බැඳුම්වලටද ගොදුරු වෙමි. මෙසේම එම කරුණම තමන් ගැන ද සලකා පැවිද්දෙකු වුනෙමි'යි යනු මෙයින් හැඟවූ අදහසයි.

'මිගජ්න' යනුවෙන් එම තවුසාට අමතන්නේය. කුමක් නිසා මොහුට මෙබඳු නමක් වීදැයි පිළිසඳර පටන් ගත් මුලදීම අසන ලද්දේ විය. තවුසා ඒ කාරණය විස්තර වශයෙන් අසනු කැමැතිව සිටින බෝසත්හුට මේ ගාථාව කීහ.

කොනු තෙ හගවා සථා කසෙසතං වචනං සුචිං
 නහි කපපං වා විජ්ජංවා පච්චකඛාය රථෙ සහ
 සමණං ආහු වතනනනං යථා දුකඛසස තිකකමොති

(මහරජ) ඔබේ පින්වත් අනුශාසක තෙමේ කවරෙක් ද? ඔබ කියූ පිරිසිදු බස කවරෙකුගේ වචනයක් ද? ශ්‍රමණ වේශය හෝ ශ්‍රමණ විද්‍යාව හෝ හැර යම්සේ දුක් ඉක්මවාද? එසේ පවත්නා ශ්‍රමණයෙකු නොම කියද්ද? ඒ නිසා යැයි මිගාජ්න තවුසා පැවසීය.

එහි කසෙසතං මෙසේ ඔබ කියූ පිරිසිදු වන කවරෙකුගේ වචනද යනුයි. කපපං යනු ශ්‍රමණ භාවයට කැපවී උපදවා ගත් අභිඤ්ඤා සමාපත්ති ලැබූවා වූ කර්මවාදී තවුසාය. විජ්ජං යනු කෙලෙස් දුරුකිරීමේ නැණ නුවණින් යුක්ත වූ පසේ බුදුවරයා සඳහා මෙසේ කීහ. රථෙසහං යනු මහරජතුමනි, කප්ප සංඛ්‍යාත ශ්‍රමණයෝ හෝ විජ්ජා සංඛ්‍යාත ශ්‍රමණයෝ හැර (තවත් ශ්‍රමණයින් ඇති බවයි) පච්චකඛාය ඔවුන්ගෙන් අනුශාසනා හැර, යම්බඳු වූ දුකින් මිදුණා වූ ශ්‍රමණ කොටසක් ඇත්තේද ඔවුන්ගේ අනුශාසනා අසා මෙසේ පිළිවෙත් කිරීමට හැකිවන්නේ ද වේ. එබැවින් ඒ භාග්‍යවත් ශාස්තෘහු කවරහුද යනු ඇසූ පරිදියි.

ඉක්බිති මහසත් කීහ.

නම්ගාජන ජාතුව අහං කඤ්චි කුදාවනං
සමණං බ්‍රාහ්මණං වාපි සකකඛා අනුච්චනති

'පින්වත් මිගාජන තවුසාණෙනි, ඒකාන්තයෙන්ම මම කිසිකලෙක කිසියම් ශ්‍රමණයෙකුට හෝ කිසියම් බ්‍රාහ්මණයෙකුට හෝ සත්කාරකොට ඇසීමට නොපැමිණියෙමි. එහි සකකඛා යනු පැවිද්දෙහි අනුසස් ඇසීම සඳහා පුදපූජා පවත්වා යන අදහසයි. අනුපාවිසිං යනු කිසිවෙකු අනුව ගොස් (ශ්‍රමණ භාවයට) පිවිසුනේ ද නැත. මා විසින් කිසියම් ශ්‍රමණයෙකුගෙන් ඇසුවේද නැතයි කියූ පරිදියි.

මෙකල්හි වනාහි පසේබුදුවරුන්ගේ හමුවෙහි ධර්මය ඇසුයේ ඒ නමුත් නියමාකාරයෙන් පැවිද්දෙහි ගුණ ආදිය නොඇසූයෙමි. ඒ නිසා ඉහත දැක්වූ ආකාරයෙන් ප්‍රකාශ කෙළෙමි. මෙසේද කියා යම් කරුණක් නිසා පැවිදි වූයේ ද එම කරුණු මූලසිට ගෙනහැර දැක්වීමට මෙසේ කීහ.

මහතා වානුභාවෙන ගව්ශනෙතා සිරියා ජලං
ගීය මානෙසු ගීනෙසු වජ්ජමානෙසු වගගුසු
තුරිය තාළිත සංසුට්ඨං සමමතාල සමාහිනෙ

සම්ගාජන මඤ්කඛිං එලං අමඛ තිරොච්ඡදං
තුජ්ජමානං මනුසෙසහි එලකාමෙහි ජනතුහි

පින්වත් මිගාජන තවුසාණෙනි, මනහර ගී ගයන කල, බිහිරි නද ඇති වාද්‍ය භාණ්ඩයන්ගෙන් යුතුව මහත් වූ තුරියවාදන හඬින් මනාකොට ගයන ගී තාල ඇතිව, මහත් වූ රාජානුභාවයෙන් ද ශෝභාවෙන් ද දිලියෙමින් යන ඒ මම එල කැමැති මිනිසුන් විසින් විනාශ කළ එම එල දරන අඹරුකක ආකාරයෙන් වටකළ උයනෙහි දිටිමි.

සොබො හනනං සිරිං හිත්වා ඔරොහිත්වා මිගාජන
මූලං අමඛසසු පාගඤ්ඤං එලිනො නිපඵලතසසව

මිගාජන නම් තවුසාණෙනි, ඒ මම ද වනාහි උයන්සිරි බලා ඇතුපිටින් බැස එල දරන වැනසුණු අඹරුක මූලට ගියෙමි.

එලං අමබහනං දිසවා විදධසනං විනලිකනං
අපේනං ඉතරං අමබං නිලොභාසං මනොරමං

විනාශ කළ කොළ අතු කඩා වැනසූ එලයන් ද විනාශ කළ අඹරුක දැක ඉක්බිති සිත්කලු නීල වර්ණයෙන් බබළන මේ අනික් එල නැති අඹරුක දිවිමි.

එමමෙව නුන අමෙහ ඉසසරෙ බහු කණ්ටකෙ
අමිත්තා නො වධිසසනති යථා අමෙබා එලිහතො

යම්සේ එල ඇති අඹරුක වනසන ලද ද එසේම බොහෝ කරදර ඇති ඉසුරුමත් අපට ද, සතුරෝ හිංසා නොකරන්නාහු ද?

අජ්නමහි හඤ්ඤතෙ දීපි නාගො දනෙනහි හඤ්ඤති
ධනමහි ධනිනොහනති අනිකෙන මසථවං.
එලී අමෙබා අඵලොව තෙ සථාරො උභො මමනති

හම හේතු කොටගෙන අඳුන්දිවියා නසනු ලැබේ. දළ හේතුකොට ගෙන ඇතා නසනු ලැබේ. ධනය හේතුකොට ගෙන ධනවතා නසනු ලැබේ. වාසස්ථානයක් නැති බැඳීමක් නැති පැවිද්දා කවරෙක් නසාද? ගෙඩි ඇති අඹ රුක ද ගෙඩි නැති අඹරුක ද යන ඒ දෙරුක මාගේ ශාස්තෘවරයෝ වූහ.

එහි වගුඤ්ඤ යනු මිහිරි හඬින් තුර්ය භාණ්ඩ වාදනය කිරීමයි. තුර්ය තාළින සංඝටෙඨ යනු තුර්යභාණ්ඩ නාදයෙන් නින්තාද වූ උයනෙහි යනුයි. තාල සමාහිතෙ යනු මනා වූ තාලයන්ගෙන් යුක්ත වූ බවයි. සමිගාජ්නා යනු මිගාජ්න තෙම මා දුටුවේය. එලං අමබං යනු ඉදුණු ගෙඩි ඇති අඹරුකය යන අර්ථයයි. තිරොච්ඡදං උයනෙහි හරස් අතට පිහිටි පවුරෙහි ඇතුල්පැත්තේ පිහිටියාක් මෙන් පිටපැත්තේ වැඩි තිබුණු අඹගසක් දුටු බවයි. කුජ්ජමානං යනු පොලනු ලැබීමයි. (දඬු මුගුරුවලින් පහරදී අඹ කැඩීමට ගසට පහර දීමයි.) ඔරොහික්ඛා යනු ඇතුපිට නැගී බවයි. විනලිකනං යනු අතුරිකිලි පවා විනාශ කළයනුයි. එවමෙවං එසේම යනුයි. එලී එලසම්පත් බවයි. අජ්නමහි (අඳුන්දිවි) සම් පිණිස, සම් කරණ කොටගෙන යනුයි. දනෙනහි ස්ව දළ පිණිස යනුයි. හඤ්ඤති මරයි

යනුයි. අනිකෙත මසථාවං යනු යමෙක් වාසස්ථානය හැර පැවිදි වූයේ ද හෙතෙම 'අනිකෙත' නම්. සත්වැදෑරුම් සංස්කාර වස්තුවල තෘෂ්ණා හේතුවෙන් නොඇලෙන් ද ඒ නිසා 'අසථාව' නම්. එසේ වූ නිවහනක් නැති බැඳුමක් නැති තැනැත්තේ කවරෙකු නම් නසන්නේ ද යනු මෙහි අභිප්‍රායයි. තෙ සථාරො ඒ (අඹ) ගස්දෙක මට ශාස්තෘ වූහයි කියූ පරිදියි (එල දැරීම නිසා මිනිසුන් අතින් විනාශ වූ අඹගස හා එල නොදැරීම නිසා රැකුණු ගසයි.)

ඒ අසා මිගාජන තවුසා පමා නොවන්නැයි රජුට අවවාද කොට තමන් වසන තැනටම ගියේය.

එම අවස්ථාවෙහි සිවලී දේවිය රජුගේ පාමුල වැදවැටී මෙසේ කීවාය.

සබ්බො ජනො අව්‍යධිතො රාජා පබ්බජ්ඨො ඉති
 හඤ්ඤා අනිකංඨා රථිකා පනති කාරිකා

මහරජ, ඔබ පැවිදි වූහයි ඇතරුවෝ ද සේනාවන්හි නියුතු වූවෝද රථ සේනාවෝ ද පාබල සේනාවෝ ද යන සියලු මහජන තෙමේ බියෙන් තැති ගනී.

අසසාධිඤා ජනතං - ධ්මපධිඤා පටිච්ඡදං
 පුත්තං රජෙජ ධ්මපෙඤාන අථ පච්ඡා පබ්බජ්ඣසාති

මහජනයා අස්වසා, නුවරට ආරක්ෂාව සලසා පුතා රජයෙහි පිහිටුවා ඉන්පසු පැවිදි වන්නෙහු නම් මැනැවි. එහි පව්‍යධිතො යනු බියෙන් තැති ගැනීමයි. පටිච්ඡදං යනු ශෝකයෙන් තැවෙන වැලපෙන අපි ගැන රජු නොබලයි යනුයි. කම්පාවට පත්වූ ජනයාට, රථාවරණ සලසා ඔබගේ පුතු වන දීඝායු කුමාරයා රාජ්‍යයෙහි පිහිටුවා අභිෂේක කොට පැවිදිවන්ට කියූ බවයි.

ඉක්බිති බෝසත් කීහ.

වතතා මයා ජනපදා මිත්තා මව්වාච ඤාතකා
 සනති පුත්තා විහෙදානං දීඝායු රට්ඨවඩ්ඨන්තො
 තෙ රජ්ජං කාරයිසසනති මිථීලා යංපජාපනීති

එම්බා දේවිය, මා විසින් දනවී වැස්සේ හරන ලදහ. මිත්‍රයෝ ද නෑයෝද හැර දමන ලදහ. විදේහ රට වර්ධනය කරන දීඝාඩු නම් පුත්‍රයෝ ඇත. ඔව්හු මියුලු නුවර රජ කරවන්නාහ.

එහි සනතිපුත්තා යනු සීවලී දේවියයි. ශ්‍රමණයන්ට දරුවෝ දෙන්නාහ. විදේහරට වැසියන්ට දීඝාඩු නම් පුත්‍රයෝ ඇත්තාහ. තෙරජජං තෙරයිසසනති ජජාපතීති ප්‍රජා නායක ඩු ඔව්හු මියුළු නුවර රාජ්‍ය විචාරන්නේයැයි දේවියට කී අයුරුයි.

දේවිය මෙසේ කීහ. රජතුමනි, ඔබ එසේ පැවිදිවන කල්හි මම කුමක් කරන්නේද? ඉක්බිති රජතුමා කියන්නේ, මම ඔබට උපදෙස් දෙමි. මා කියන්නක් කරව, කියා මෙසේ උපදෙස් දුන්නේය.

එහි තං අනුසිකධාමී යංවාකායං මම රුවචති
රජජං තුවං කාරයනතී පාපං දුච්චරිතංඛනුං

කායෙන වාචා මනසා යෙන ගඤ්ජසී දුගහතිං
පරදිනනතෙන පරතිධීතෙන
පිණ්ඩපාතයෙන් යැපිය යුතුය යන ධීරයන්ගේ (පමා නොවී මහණදම් පුරණ ශ්‍රමණයන්ගේ) ප්‍රතිපදාවයි. සධීරධමෙමා යනු පිණ්ඩපාතයෙන්ම යැපිය යුතුයැයි යන මේ කරුණ ධීරයන්ගේ දහමයි. මෙසේ මහසත් ඇයට උපදෙස් දුන්නේ ය. මෙසේ ඔවුන් කථා කරමින් යන්නේ රැ බෝ විය. දේවිය සුදුසු ඩු කඳවුරෙක ලැගුම් ගත්තාය. මහසත් එක් ගසක් මුලට

එම්බා දේවිය, මා කියන්නා ඩු දේ පිළිගන්ට කැමතනම්, පැමිණ අසන්න. ඔබට අනුශාසනා කරමි. ඔබ රාජ්‍ය විචාරන්නම් කය, වචන, සිත යන යමක් හේතුකොටගෙන දුගතියට යන්නේ ද එබඳු බොහෝ දුසිරිත් කරන්නෙහිය.

එහි තුවං යනු පුතුට සේසත් නංවා රජකොට දැන් මගේ පුතා රජා යැයි (අභිමානයෙන්) රාජ්‍ය කටයුතු සඳහා උපදෙස් දීමට යාමෙන් ඔබ බොහෝ පවී සිද්ධ කරගන්නේය යනුයි. ගඤ්ජසී යනු කායාදී තිදොවින් කළ බොහෝ අකුසල හේතුවෙන් අපායගාමී වන්නේය යනුයි. සධීරධමෙමා යනු පිණ්ඩපාතයෙන් යැපිය යුතුය යන ධීරයන්ගේ (පමා නොවී මහණදම් පුරණ ශ්‍රමණයන්ගේ) ප්‍රතිපදාවයි. සධීරධමෙමා යනු පිණ්ඩපාතයෙන්ම යැපිය යුතුයැයි යන මේ කරුණ ධීරයන්ගේ දහමයි. මෙසේ මහසත් ඇයට උපදෙස් දුන්නේ ය. මෙසේ ඔවුන් කථා කරමින් යන්නේ රැ බෝ විය. දේවිය සුදුසු ඩු කඳවුරෙක ලැගුම් ගත්තාය. මහසත් එක් ගසක් මුලට

ගොස් විසීය. එතුමා එදා රැ එහි වැස දෙවන දිනයෙහි සිරුර පිළිදැගුම් කොට මගට පිළිපත්තෝය. දේවියද, සේනාවට පසුපස එන්ට අණකොට, තොමෝ හේ පසුපසම ගියාය. ඔව්හු පිඬුසිඟා යන සමය වනවිට 'දුණ' නම් නුවරට පැමිණියාහුය.

එවේලෙහි ඇතුළු නුවර එක් පුරුෂයෙක් මස් කඩයෙන් ලොකු මස් කැබලක් ගෙනවුත් අරක්කැමියා ලවා අඟුරුවල බහා පුළුස්සා නිවීම පිණිස මේස කෙළවර තබා තිබුණේය. ඔහු වෙනතක බලාසිටින විට එක් බල්ලෙක් එය ඩැහැගෙන ගියේය. ඔහු ෭෦ දැක පසුපස හඹා යන්නේ (නුවර) දකුණුපස බිහිදොර තෙක් දිවගොස් නොසතුටු ව නැවතුනේය. සැණෙකින් රජු හා දේවිය දුටු බල්ලා බියෙන් මස් කැබැල්ල අහඟුර පැනගියේය. ඒ දුටු මහසත් මු මස් කැබැල්ලට ආසාවක් නැතිව පලාගියේය. මෙයට වෙනත් හිමිකරුවෙකු ද නොපෙනේ. තවත් මෙබඳු වූ (අන්‍යයන් විසින්) හැරදමන ලද නිවැරදි පිණ්ඩපාතයක් නැත. එය අනුභව කරමිසි මැටි පාත්‍රය ගෙන ඒ මස් කැබැල්ල පිසදමා පාත්‍රයට දමාගෙන ජල පහසු තැනකට ගොස් එය අනුභව කරන්නට විය. දේවිය (එය දැක) ඉදින් මෙය රජෙකු විසින් නොකළ යුතු දෙයකි. මෙබඳු වූ පිළිකල් සහගත පස් තැටරුණු බල්ලෙකු ඉඳුල් කළ (මාංශය) නොකෑ යුතුමය. මොහුට අපි දන් නොදෙමු යැයි සිතා, 'මහරජ, මෙබඳු වූ පිළිකල් දේ කන්නේදැ'යි විමසීය.

දේවිය ඔබ අඥාන බැවින් මේ පිණ්ඩපාතයෙහි විශේෂත්වය නොම දැනිතියි කියා, එහිම සිට ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කොට අමෘතයක් මෙන් ඒ මස් අනුභවකොට මුව සෝදා අත්පාද සෝදා පිරිසිදු කරගත්තේය. එකෙණෙහි දේවිය නින්දා කරන අදහසින් මෙසේ කීවාය.

යොපි වතුපෝ හතතකාලෙ නභුඤ්ජ
 අජඤ්චාරීව බුධාය මීයෙ
 නපෝච පිණ්ඩං ලුලිතං අනරියං
 කුලපුත්තරූපො සප්පුරිසො න සෙවෙ
 තයිදං න සාධු තයිදං න සුට්ඨු
 සුනඤ්චිඡ්ඨංකං භුඤ්ජසෙ ත්වනි

යමෙක් සිව්වැනි බත් කිසෙහි අනුභව නොකරන්නේ ද අනාථව, ක්‍ෂුධාවෙන්ම මිය යන්නේය. වැලි තැවරුණු අයහපත් ආහාර අනුභව කරන්නේ ද කුලපුත්‍ර ස්වභාව ඇති සත්පුරුෂ තෙමේ එබඳු ආහාර අනුභව නො කරන්නේය. බල්ලෙකු ඉඳුල් කළ අහරක් ඔබ වළදන්නේ නම් ඒ වැළඳීම යහපත් නොවේ. ශෝභන නොවේ. එහි අජ්ඣු මාර්වං යනු නිරාහාරව මිය යෑමයි. දුලිතං පස්, මඩ තැවරුණු යනුයි. අනරියං සොඳුරු නොවන බවයි. තසෙවෙ නොකළ යුතු යැයි පිළිවදන් දුන් අයුරුයි. එසේ කියන ලද්දේ ඉදින් සතරවැනි වූ බත්කිසෙහි හෝ අනුභව නොකරන්නේ නම් සුදා ගින්නෙන් මියැදෙන්නේය. එසේ වුවත් නුවන් කුලපුත්‍ර ස්වරූප වූ සත්පුරුෂයෙකු විසින් මෙබඳු වූ පිණ්ඩාහාරය නොසෙවිය යුතුමය. තයිදං යනු 'ඒ' 'මේ' ය අරුති.

මහසත් කීහ.

නවාපි මෙ සිවලී සො අහකෙබා
 යං හොති වතනං ගිහිනො සුනබසසවා
 යෙ කෙවි හොගා ඉධ ධම්මලද්ධා
 සබ්බො තෙහකෙබා අනවජ්ජාති වුතෙතාති

එම්බා සිවලී දේවිය, ගිහියෙකු විසින් ද, සුනබසෙකු විසින් ද හැර දැමූ යමක් වේ නම් ඒ පිණ්ඩපාතය මා නොකෑ යුත්තක් නොවේ. මේ වේලෙහි දැහැමින් ලද හෝගයෝ වෙන්නම් ඒ සියල්ල අනුභව කළ යුතුය. එය වරදක් නොවේ.

එහි අහකෙබා පිණ්ඩපාතය මා විසින් නොකෑයුතු දෙයක් නොවන්නේය යනුයි. යං හොති ගිහියෙකු හෝ සුනබසෙකු හෝ හැරදැමුවා වූ ඒ පංසකුල නම් වූ අස්වාමික දේ නිවැරදි වන්නේය යනුයි. යෙකෙවි යනු එබඳු වූ දැහැමින් ලද අනෙක් කිසියම් හෝගයකි. සබ්බො සො හකෙබා අනවජ්ජා නිවැරදි බවයි. නැවත නැවතත් සලකා බැලීමේ දී වරද නොවන නිසා සම්පූර්ණ වශයෙන්ම නිවැරදි බවයි. අධර්මයෙන් ලද දේ දහසක් වටිනාකම් තිබුණත් පිළිකුල් කටයුතුම වේ.

මෙසේ ඔවුහු නොයෙක් දේ කතා කරමින් නුවර දොරටුවට පැමිණියාහුය. එහි දරුවන් සෙල්ලම් කරන තැන එක් කුඩා දැරියක් කුඩා

කුල්ලකින් වැලි පොළමින් සිටියාය. ඇගේ එක් අතක එක් වළල්ලක් විය. අනෙක් අතේ වළලු දෙකක් විය. එම වළලු දෙක එකිනෙක ගැටීමෙන් හඬ නැගුණි.තනි වූ වළල්ලෙන් හඬක් නොනැගුණි. රජකුමා එය දැක යම් තීරණයකට එළඹ මෙසේ සිතීය. සිවලි දේවිය මා පසුපසම එයි. ස්ත්‍රීහු පැවිදි වුවහුට මළ කඩකි. මොහු පැවිදි වුවත් බිරිඳ හැර දැමීමට නොහැකි තැනැත්තෙකි කියා ගරහන්නෝ ද වෙති. මේ කුමරිය ඤාණවන්ත බව පෙනෙයි. සිවලි දේවිය මා පසුපස එන ගමන නැවැත්වීමට කරුණු මෑ ලවා කියවිය යුතුය. මැගේ එම වචන සිවලි දේවිය හැරී යනු ඇත යි සිතා මෙසේ කීහ.

කුමාරිකෙ උපසෙනියෙ නිවචං නිගළමණ්ඩිනෙ
කසමා තෙ එකො භුජො ජනති එකො නජනති භුජො

නිතර මව ළඟ සයනය කරන ස්වභාව ඇති කුමාරිකාවෙහි,කවර හෙයකින් තිගේ එක් අතක් ශබ්ද කෙරේ ද? එක් අතක් ශබ්ද නොකෙරේද? එහි උපසෙනියෙ යනු මව්කුරුලේ නිදාගන්නිය යන අදහසයි. නිගළ මණ්ඩි නෙ නොගිලිහුණු පළඳනය. ලිහිල් වූ එහෙත් නොගිලිහෙන (වළලු) පළඳනය. ජනනී යනු වෙන් යන්නයි. (මෙහි) ශබ්දයක් වන්නේය යනුයි.

කුමරිය කියන්නී,

ඉමසමිං මෙ සමණ හජෙට් පටිමුක්කා දුනිධුරා
සංඝාතා ජායතෙ සඤ්ඤා දුතියසෙසව සාගති

ඉමසමිං මෙ සමණ හජෙට් පටිමුක්කො එකනිධුරො
සො අදුතියොව න ජනති මුනිභුතොව තිට්ඨති

විවාදා පනෙනා දුතියො කෙනෙකො විවදිසසති
තසස තෙ සගග කාමසස එකතත මුපරොවතනති

ශ්‍රමණයන් වහන්ස, මාගේ මේ අත්හි වළලු දෙකක් පළඳ ඇත. (ඒවා) එකට ගැටීමෙන් ශබ්දය හටගනී.

ශ්‍රමණයන් වහන්ස, මාගේ මේ අතේ එක් වළල්ලක් පළඳ ඇත. දෙවැන්නක් නැති බැවින් එය නිශ්ශබ්දය. කෙළෙස් පහකළ මුනි මුනිවරයෙකු මෙන් එය නිහඬව සිටී. දෙවැන්නකු ඇත්තේ විවාදයට පත්වූයේ වෙයි. හුදකලා වූයේ කවුරුත් සමග විවාද කරන්නේ ද, එබැවින් සගසෑප කැමැති ඔබ හුදකලා බවට කැමැති වන්න.

එහි දුනීමුරා යනු වළලු දෙකයි. සංආතා මනාව එකිනෙක ගැටීමයි. ගැටීම යන අර්ථයි. ගනී පවතින ස්වභාවයයි. දෙකක් ඇති කල්හිද මෙබඳු වූ ගති ස්වභාවයක් ඇත. සො මෙහි 'සො' යන එකක්ම වූ බවයි. (එක් අතෙකැ එක් වළල්ලක් පමණක් වූ බවයි. මුනිභූතොවා කෙලෙස් ප්‍රභිණ කළ ආර්ය පුද්ගලයෙකු මෙන් සිටී යනුයි. විවාදපසතො යනුවෙන් දැක්වූයේ, ශ්‍රමණයන් වහන්ස, දෙවැන්නෙකු සිටින කල්හි වාදවිවාද ඇති වන්නේ වේ. නොයෙක් මතවාද ඇති කරගෙන කළහ කරන්නේය. කෙ නෙකො තනි වූයේ කවුරුත් සමග විවාදයට යන්නේ ද? එකතහ මුපරොවන හුදකලා බවම ඔබ කැමැති වන්න. ශ්‍රමණයෝ සහෝදරියක සමග වුවද සැරි සරන්නේ නැත. ඔබ මෙබඳු රූසම්පත් ඇති බිරිඳක් සමග යන්නේ කිම ද? ඇය ඔබට බාධාවකි. මෑ හැරදමා තනිව මහණදම් පුරන්තැයි ඇ බෝසත් හට අවවාද කළාය. මහසත් ඒ බාල දැරියගේ වචන අසා දිරි ලැබ දේවිය සමග මෙසේ කීහ.

සුණසි සිවලී ගාථා කුමාරියා පවෙදිතා
පෙසසිකා මං මෙ ගරහිතො
දුතියසෙසම සා ගති

එම්බා සිවලී දේවිය, ළදැරිය කියූ ගාථා ඇසුවෙහිය. වැඩකාරියක් වන ඕ තොමෝ දෙවැන්නක් ඇත්තනුගේමැ මේ ස්වභාවය විනැයි මට නින්දා කළාය.

අයං දොධා පථො හඳො අනුචිණණො පථාවිහි
තෙසං තුං එකං ගණහාහි අහමෙකං පුනාපරං
නෙවම තුං පති මෙති මාහං හරියාහි වා පුනාහි

සොඳුර, මේ දෙමංසන්ධියකි. මෙයින් තී කැමැති මගක් ගනුව.

ඉන්පසු මම අනෙක් මඟ ගනිමි. මින්පසු ඔබ මට මාගේ ස්වාමියා යැයි නොකියව. මම ද මගේ භාර්යාව යැයි නො කියමි.

එහි කුමාරියා යනු කුමාරිකාවක් විසින් කියන ලද බවයි. පෙසසියා යනු, ඉදින් මා රාජ්‍ය කරන්නේ නම් මේ වචන තෙපලන දැරිය දැස්සක් වන්නේය. මා ඇ දෙස බැලීමටත් වෙහෙස නොවෙමි. දැන් වනාහි කුලී මෙහෙකාරයෙකු, දාසයෙකු මෙන් වූ (පැවිදි) මා හට දෙවැන්නෙකු සිටීමේ වරද දක්වා (මෑ) අවවාද කරයි. අනුවිණේණා අනුවම යෑමයි. පඨාවිහි පදිකයන් විසින් යනුයි. එකං ඔබ කැමැති එක් මගක් ගෙන යන්න. මම වනාහි ඔබ ගත් මඟ හැරදමා අනෙක් මඟ ගනිමි යනුයි. නෙව මං. කං. සිවලී දේවිය මෙතැන් පටන් මේ මාගේ සැමියා යි නොකියව. මම වනාහි ඔබ මගේ බිරිඳ යැයි ද නො කියමි.

ඇ ඔහුගේ වචනඅසා දේවයිනි, ඔබ උතුම් වූ දකුණු දිග්මග ගන්න. මම වම් මඟ ගනිමි යි කියා වැඳ අවසර ගෙන දුරක් ගොස් ගෝකය දරාගත නොහී ආපසු හැරී අවුත් රජු සමඟ කතාකරමින් ගොස් ථූන නම් නගරයට පිවිසියේ ය.

ඒ බව දක්වනු සඳහා ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ගාථා ධර්මය දේශනා කළ සේක.

ඉමමෙව කථං කථයනනා
ථූණං නගර මුපාගමුං ති

මෙසේ සල්ලාපයෙහි යෙදෙමින් 'ථූණ' නම් නගරයට පැමිණියෝ ය. එහි 'නගර මුපාගමුං' යනු නගරයට පැමිණී බවයි.

නගරයට පිවිසි මහසත් පිඬු සිඟා යන්නෝ ඊවඩුවාගේ ගෙදොරට පැමිණියෝය. සිවලී බිසවද අසල සිටියා ය. ඊවඩු තෙමේ ඊදණ්ඩක් ගිනිඅඟුරු තුළ බහා රත්කොට කාඩිජලයෙහි ලා පණපොවා එක් ඇසක් දල්වා (බාගෙට වසා) අනෙක් ඇසින් බලමින් ඊය සෘජු කරමින් සාදයි. ඒ දැක මහසත්, ඉදින් මොහු ඤාණවන්තයෙකු විය යුතුය. එක් දෙයක් කථා කර බලමිසි ඔහු වෙත ගියේ ය. ඒ දක්වනු සඳහා ශාස්තෘෂ්‍ය මෙසේ දේශනා කළ සේක.

කොට්ඨකෙ උසුකාරසස හත්තකාලෙ උපට්ඨිතෙ
තත්තව සො උසුකාරො එකඤ්ච වකඛුං නිගහ්‍යා
ජ්මහ මේතෙන පෙසසති

රජතුමා ආහාර ගන්නා වේලාවේ හිවඩුවාගේ මඩුව වෙත පැමිණියේය. එහි හිවඩු ඊදණ්ඩක් උපුටු තිබේදැයි එක් ඇසක් වසා ඇදූ ඇද්දැයි බලයි. එහි කොට්ඨකෙ යනු ඒ රජතුමා අහර කිසි සඳහා ඊවඩුවාගේ මඩුව වෙත පැමිණි බවයි. තත්තවාහි එම මඩුවෙහි යනුයි. නිගහ්‍යා යනු අඩවත් කර බැලීමයි. ජ්මහ මෙතොන යනු එක් ඇසකින් ඇදුණු ඇද්දැයි බැලීමයි.

ඉක්බිති ඔහුට මහසත් කීහ.

එවං නොසාධු පසසසී උසුකාර සුණෙහි මෙ
යදෙකං වකඛු නිගහ්‍යා ජ්මහමෙතෙන පෙකබ්බිති

පින්වත් හි වඩුව, මෙසේ මැනවින් බලන්නේ නම් මාගේ බස් අසව. එක් ඇසක් පියාගෙන එක් ඇසකින් බලව යන යමක් ඇත්නම් එයයි.

ඔහු පිළිතුරු දෙමින් මෙසේ කීහ.

ඒභි සමණා වකඛුහි විසාලංවිය බයති
අසමපඤ්චාරං ලිංගං නුජ්ජ්භාවාය කප්පති
එකඤ්ච වකඛුං නිගහ්‍යා ජ්මහමෙතෙන පෙකබ්බතො
සමපඤ්චාරං ලිංගං උජ්ජ්භාවාය කප්පති

විවාදපනො දුතියො කෙනකො විවද්දසසති
තසසතෙ සග්ග කාමසස එකත්තමුපරෙවතනති

පින්වත් ශ්‍රමණයන් වහන්ස, දැසින් බලන කල විශාල වූවාක් මෙන් වැටහෙයි. ඇඳ තැනට නොපැමිණ ඇඳ නැති කරන්ට සුදුසු නොවේ.

එක් ඇසක් හකුළුවාගෙන එක් ඇසකින් ඇද බලන්නහුට ඇද තැන බලා සෘජු කිරීම සුදුසු වේ. දෙවැන්නක ඇතියේ විවාදයට පැමිණියේ වෙයි. හුදකලා වූයේ කවරෙකු සමග විවාද කරන්නේ ද? ස්වර්ගයට යනු කැමැති ඔබට හුදකලා වීම කැමැති වෙව.

එහි විසාලංචිය යනු විසිරී ගියාක් මෙන් වැටහීමයි. අසම්පන්නා පරං ලිංගං බැහැර වූ ඇද තැනට නොපැමිණි බවයි. තුජස්භාවය සෘජු භාවයට නොපැමිණ මෙසේ ද කියන ලද්දේ වේ. විශාලව වැටහෙන කල අනෙක් ඇද නැති තැන් ද ඇද තැන්ද නොදැකම, (ඒවායෙහි ඇස) නොගැටී ඇද නැතිවම පෙනීයාම ස්වභාවයයි. නකප්පති නොගැටී යාම යනුයි. සම්පන්නා යනු ඇසට පෙනීම යනුයි. විවාදප්පතො යම් ආකාරයකින් දෙවන ඇස ඇර බැලූ කල්හි යථා ස්වභාව නොපෙනේ. එක් තැන නොවක්වද නොවක් තැන වක්වද පෙනේ යන වාදයක් වේ. මෙසේ පැවිද්දෙකුට දෙවැන්නෙකු සිටීම වාදවිවාදවලට හේතු වේ. මෙසේ ඔහු අවවාද දී නිහඬ විය.

මහසත්තූ ද පිඬු පිණිස හැසිරී නොයෙක් ආකාරයෙන් මිශ්‍ර වූ පිණිඩාහාර එකතු කරගෙන නුවරින් බැහැරට ගොස් ජලය ඇති තැනක සිට බත්කිය නිමවා පාත්‍රය ඔලොගුවෙහි ලා, සිවලි දේවිය අමතා මෙසේ කීහ.

සුණාසි සිවලි ගාථා උසුකාරෙන පවෙදිතා
 පෙසසියං මං ගරහිත්වා දුතියසෙසව සාගති
 ආයං දෙවධාපථො හඳෙ අනුවිණෙණා පථාවිති
 තෙසං තංඵකං ගණාතහි අහමෙනං පුනාපරං
 නෙව මං තං පති මෙති මාහංහරියාති වං පුනාති

එම්බා සිවලි දේවිය, හිවඬුවා කියූ ගාථා ඇසුවෙහි ද? දෙවැන්නෙකු ඇත්තහුගේ මේ ස්වභාවය යැයි කියා හී වඬුවා මට අපහාස කළේය.

සොදුර, මගින් යන එන දෙමං සන්ධියකි මෙය. මෙයින් තී කැමැති මගක් ගන්න. ඉක්බිති මේ අනික් මග මම ගනිමි. මගේ සැමියා යැයි මට නොකියව. මම ද මගේ භාර්යාව යැයි නැවත නොකියමි. එම්බා සිවලිය, වෙන්කොට ගත් මුදු තණ ගොබය මෙන් තී හා නැවත

එක්වීමක් නොවී මම තනිව වසන්නෙමි. තී ද තනිව වසවයි ඇයට අවවාද කළහ.

එහි සුණාසි යනු ඔබ ඒ ගාථා ඇසුවා නේද යනුයි. පෙසසියාම යනු (මුලින් කී) කුමාරිකාවගේ අවවාදය සඳහන් කිරීමයි. ඔබ මා නොවේ යැයි මහසත් කීවත් ඇය (සීවලී දේවිය) මහසත්හුම ලුහුබැඳ ගියාය. මහසත් ඇ තනර කිරීමට අසමත් විය. මහජනයාද ඒ නිසාම බෝසත් පසුපස ගියෝය. ඒ වනවිට මහවනය නුදුරෙහිම දිස්විය. මහසත් නිල්වන රොද දැක ඇ තවතනු පිණිස යමින්ම මග අසල වූ මුදු තණ දැක එයින් ගොබයක් ඇද පෙන්වා සීවලිය මෙය නැවැත ගස හා එක්වීමක් නැත. එසේම නැවත මා ඔබ සමග එක්වීමක්, සම්බන්ධයක් වන්නේ නැතැයි කියා මේ ගාථාර්ථයද කීවේය.

මුඤ්ජා විසිකා පවළහා එකාවිහාර සීවලී

මුදු තණ ගොබය මෙන්, සීවලී තනිව වසන්නැයි කීහ.

එහි එකා විහාර සීවලී යනු මම තනිවම වෙසෙමි. ඔබද තනිව වසන්නැයි ඇයට අවවාද දුන් බවයි.

එය අසා මෙතැන්පටන් මට මහා ජනක රජු හා එක්වීමක් නැතැයි ශෝකය විඳ දරාගත නොහී දෙඅතින් පපුවට ගසා ගනිමින් සිහිසන් නැතිව මහමග ඇද වැටුණි. මහසත් ඇය සිහිසන් නැතිවූ බව දැන පා ඉක්මන් කොට වනයට පිවිසුණෝය. ඇමැතීනු ඇයගේ සිරුරට දිය ඉස අත්පා පිරිමැද සිහිසන් ලබා දුන්හ. ඇ ඉන්පසු රජතුමා කොහිදැයි ඇසුවාය. ඔබ ම දැනගන්නේ නම් මැනවයි ඇමැතීනු කීහ. දරුවෙහි, සොයා බලවී කියා ඕ තොමෝ එහෙ මෙහෙ දිව ගියාය. එහෙත් රජතුමා දක්නට නොලැබුණි. ඇ මහත්සේ හඬනගා හඬා වැළප රජු සිටි තන්හි සැයක් කොට සුවඳ මල් ආදියෙන් පූජා පවත්වා නැවැති ගත්තාය.

මහසත්හු හිමවනට පිවිස සන්දිනකින් අභිඥා සමාපත්ති උපදවා ගත්හ. නැවැත මිනිස් පෙදෙසකට නොපැමිණියහ.

දේවියද, හි වඩුවා සමග බෝසත් කතා කළ තැනද, කුමාරිකාව සමග කථා කළ තැනද, මස් වැළඳූ තැනද මිගාජන තවුසා සමග සල්ලාපයෙහි යෙදුන තැනද වෛතෘ ගොඩනංවා මල් සුවද දුම් ආදියෙන් පුදා සිව්චර සෙනග පිරිවරා මියුලු නුවරට පිවිස අඹවනයෙහිදී පුතූ අබිසෙස් කරවා, ඔහු සිව්චර සෙනග පිරිවරකොට නුවරට යවා තමා සාමි පැවිද්දෙන් පැවිදිව එම උයනෙහිම වෙසෙන්නීය. ඈ කසිණ පරිකර්ම නිමිත්ත කරගෙන බවුන් වඩා ධ්‍යාන උපදවාගෙන බඹලොව ඉපදුනි.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මෙම අත්බැවිහි පමණක් නොව තථාගතයෝ පෙර අත්බැවිහිද මහබිනික්මන් කළෝයැයි ජාතය නිමවා වදාළ සේක.

එදා මුහුදු දෙවිදුව උත්පලවණ්ණා තොමෝය. නාරද තවුසා ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. මිගාජන තපස්හු නම් මෞද්ගලායාන ස්ථවිරයෝය. කුමාරිකාව බේමා හික්කුණිය වූවාය. ඊවඩුවා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. සිවලී බිසව නම් රාහුලමාතා යශෝධරාවෝය. දීඝායු කුමරා නම් රාහුල කුමරුවෝය. මව්පිය ආදීහු ශාක්‍යරාජ පරම්පරාවේ සුදොවුන් මහමායා දෙදෙනාය. මහජනක රජහු නම් බුදු වූ මම්ම වේදැයි නිමවා වදාළ සේක.

මහාජනක ජාතකය නිමියේ ය.

22-3

සාම ජාතකය

කවරෙක් මට ඊයෙන් විද්දේ ද යන කොටසින් ඇරඹෙන ජාතක කථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසද්දී එක් මව්පිය උපස්ථාන කිරීමේ සිද්ධියක් අරඹයා දේශනා කළ සේක.

සැවැත් නුවර අසුකෝටියක් මහ ධනසම්පත් ඇති එක්සිටු කුලයක මව්පියන් ප්‍රියමනාප වූ එකම පුතෙකු සිටියේය. ඔහු එක් දිනෙක මතුමහලට ගොස් සීමැදුරු කවුළුව හැර විටීය දෙස බලන්නේ, ගඳමල් ආදිය අතැතිව දහම් අසනු පිණිස ජේතවනාරාමය කරා යන මහජනතාව දැක, මම ද දහම් ඇසීමට යමි යි ගඳමල් ආදිය ගෙන වෙහෙරට ගොස් සිවුරු ගිලන්පස ආදිය මහ සගතට පුදා සුවඳමල් ආදියෙන් බුදුන් පුදා එකත්පසෙක සිට දහම් අසා, කාමයන්හි ආදීනව ද පැවිද්දෙහි අනුසස් ද නුවණින් සලකා පිරිස් නික්ම ගියකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් පැවිද්ද ඉල්ලා සිටියේය. මව්පියන්ගේ අනුදැනීමක් නැතිව තථාගතයන් වහන්සේ පැවිද්ද නොදෙන්නේ යැයි දැනගෙන ආපසු ගොස් සන්දිනක් නිරාහාරව සිට මව්පියන් ගේ අවසර ලබාගෙන අවුත් පැවිද්ද ඉල්ලා සිටියේය. තථාගතයන් වහන්සේ එක් හික්කුවකට ඔහු පැවිදි කිරීමට අණ කෙළේය. උන්වහන්සේ ඔහු පැවිදි කෙළේය. පැවිදි වූ පසු උන්වහන්සේට මහත් ලාභසත්කාර උපන්නේය. ඇදුරු උපදුරු ඇරයුම්කොට ලබන ලද උපසම්පදාව ඇති උන්වහන්සේ පස්වසක් දහම් පිරිවහා, 'දැන් වනාහි මම නොයෙක් දැයින් ආකීර්ණ වූයේ වෙමි. එය මට සුදුසු නොවේ' යැයි සිතා අරණ්‍යගතව විදර්ශනා භාවිතාවෙහි යෙදෙනු කැමතිව උපාධ්‍යායයන් වෙතින් කමටහන් ලබාගෙන එක් පිටිසර ගමකට ගොස් අරණ්‍යගතව විසීය. උන්වහන්සේ විපස්සනා වඩමින් දොළොස් වසක් ගත කෙළේය. එහෙත් කොපමණ උත්සාහ කළත් විශේෂයකට (මාර්ගඵලාදියකට) පැමිණීමට නොහැකි විය. මව්පියෝ ද ඔහු ගිය තැන්සිට දුප්පත් බවට පත්වූහ. වියපත් මහළු මව්පිය දෙදෙන කුඹුරු කරනු පිණිස හෝ වෙළඳම පිණිස මිනිසුන් යෙදවූ නමුත් ඔව්හු මේ ගෙදර (අප ගැන) සොයා බැලීමට පුතෙකු හෝ සහෝදරයෙකු හෝ නැතැයි කියා (කිසිවක් නොකොට) තමන්ට අතට අසුවන, අසුවන දේවල් රැගෙන හිතේ හැටියට පළා ගියාහුය. ගෙදර සිටි දැසිදස් කම්කරුවෝද රන් අමුරන් ආදිය ගෙන පලා ගියාහුය. පසුකල්හි කිසිවෙක් නැතිව දෙදෙනා තනිවිය. වතුර ටිකක්වත් ලබාගැනීමට නොහැකිව, ගෙය ද විකුණා දමා නිවසක් නොමැතිව (අනේ වූ දෙයක් යැයි) සෙසු ලෝවැස්සන්ගේ කරුණාවට පමණක් පාත්‍ර වී ඇදිවතට පමණක් හිමිකම් ලැබ අතින් ගත් කබලැතිව සිඟා ගියාහුය.

එකල එක් හික්කුවක් දෙවරම් වෙහෙරින් නික්ම එකී තෙරුන්වහන්සේ වසන ආරාමයට පැමිණියේය. තෙරුන්වහන්සේද ආගන්තුකව පැමිණි

තෙරුන්ට වත්සපයා එකත්පස්ව සිට කොහිසිට පැමිණියෝදැයි පුළුවන්හ. ජේතවන වෙහෙරෙහි සිට පැමිණි බව කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ද මහා ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලාගේ ද සුවදුක් විමසා මච්චියන්ගේ තොරතුරු විමසන්නේ 'ඇවැත්නි, සැවැත්තුවර අසවල් සිටු පවුලෙහි අය සුවසේ වසන්නේ දැ'යි විමසීය. ඇවැත්නි, එම සිටු පවුලෙහි තොරතුරු නොවිමසන්නැයි ආගන්තුක තෙරහු කීහ. හේතුව කිමදැයි විමසූ කල්හි 'එම සිටුපවුලෙහි එකම පුතා සසුන්ගත විය. ඔහු පැවිදි වූ තැන් පටන් ක්‍රමයෙන් සිටු පවුල පිරිහීමට පත්විය. මේ වනවිට දෙමහල්ලෝ අන්‍යයන්ගේ කරුණාව ලබමින් සිඟාකන්නෝය. උන්වහන්සේ එම වචන ඇසූ සැණින් විද දරාගත නොහී කඳුළු පිරුණ දෙනෙතින් යුතුව හඬා වැලපෙන්නට වූහ. ඇවැත්නි, කුමක් නිසා හඬවූදැයි ආගන්තුක තෙරුන් විමසූ කල්හි ස්වාමීනි, ඒ මගේ මච්චියෝය. මම ඔවුන්ගේ පුතු වෙමි'යි කීය. ඇවැත්නි, ඔබගේ මච්චියෝ ඔබ නිසාම විනාශයට ගියෝය. යව, ඔවුන් පෝෂණය කරව'යි ආගන්තුක තෙරුන් කීහ. උන්වහන්සේ ද මෙසේ සිතීය. 'මම දොළොස් අවුරුද්දක්ම වෙහෙසී උත්සාහ කළත් මගඵලයක් ලබාගැනීමට නොහැකි වූයෙමි. එසේ අභවා පුද්ගලයෙකු වූ මට මේ පැවිද්දෙන් කුමන ඵලයක්ද? ගිහිව මච්චියන් පෝෂණය කොට, දානාදී කුසල් ද සගසුව ලබා ගනිමි'යි සිතා තමන්වැසි ආරාමය ආගන්තුක තෙරුන්ට බාරකොට දෙවැනි දවසේ එතැනින් නික්ම අනුපිළිවෙළින් අවුත් සැවැත්තුවරට ආසන්නයෙහි දෙවීරම පිට වෙහෙරට (පවුරින් වටවූ ආරාම, විහාර ආදී ගොඩනැගිලිවලට පිටින් වූ ආරාමය හෝ උද්‍යානය) පැමිණියේ ය. එතැන දෙමගෙකි. එක් මගෙකින් සැවැත්තුවරට යා හැකිය. අනෙක් මඟින් දෙවීරම් වෙහෙරට යා හැකිය. තෙරහු එතන නතරව, පළමුව මච්චියන් දැකබලා ගන්නේද? නැතහොත් දශබලධාරීව ශාස්තෘන් වහන්සේ දකින්නට යන්නේදැයි සිතා මගේ මච්චියන් බොහෝ කලෙකට පෙර දුටුවෙමි. එසේ වුවත් මේ අත්බවින් පසු බුදුන් දැකීම දුර්ලභ වන්නේය. අද සම්බුදුන් දැක බණ අසා හෙට උදෑසනම මච්චියන් දකින්නෙමි යි සනිටුහන් කොට සැවැත්තුවරට යන මග හැරපියා හවස් කළ දෙවීරම් වෙහෙර බලා ගියේය. එදවස අඵයම් කල මහ කුළුණු සමච්චිත් ලොව බලා වදාරන ශාස්තෘ වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙම කුලපුත්‍රයාගේ උපනිශ්‍රය සම්පත් පෙනී ගියේය. උන්වහන්සේ ඔහු එහි පැමිණෙන වේලෙහි 'මානිපොසක සුත්‍රයෙන් මච්චිය ගුණ වනමින් සිටි සේක. හෙතෙම සඟ පිරිස් කෙළවර සිට බණ අසන්නේ මට ගිහිව මච්චියන්ට උවටැන් කළ හැකි යැ' ශාස්තෘන්

වහන්සේ පැවිදි වුවද දරුවෙකුට මව්පිය උපස්ථානය කළ හැකියැයි දේශනා කරති. ඉදින් මම ශාස්තෘන් වහන්සේ නොදැක ගියේ නම් ඒ උතුම් පැවිද්දෙන් පිරිහුණේ වන්නෙමි. දැන් වනාහි ගිහියෙකු නොවීම පැවිදිව ඉදිමින්ම මව්පියන් පෝෂණය කරන්නෙමි'යි සනිටුහන් කළේය.

උන්වහන්සේ මව්පියන්ද අරමුණු කොට බත් සලාකයක් ද කැඳ සලාකයක් ද ලබාගත්තේ ය. දොළොස් වසක් අරණ්‍යගතව සිටි හික්කුවට එය පාරාජිකා වූවාක් මෙන් නැගී ගියේය. උන්වහන්සේ උදෑසනම සැවැත්තුවටට පිවිස, පළමුව කැඳ ලබා ගන්නේ ද නැතහොත් මව්පියන් දක්නේ දැයි සිතන්නේ දිළින්දන් හමුවට හිස් අතින් යෑම නුසුදුසුය. කැඳ ලබාගෙන ඔවුන්ගේ පැරණි ගෙය වෙත ගියේය. මව්පියන් කැඳ සඳහා සිඟා යන්නේ ගෙයින් පිට බිත්තියට හේත්තු වී සිටින්නන් දැක, හටගත් සොවින් කඳුළු පිරි දෙනෙතින් යුතුව ඔවුන් අඛියස සිටියේය. ඔව්හු උන්වහන්සේ නො හැඳින්නාහුය. ඔබගේ මව පිණ්ඩපාතය සඳහා වැඩි හික්කුවක් යැයි සනිටුහන් කොට, ස්වාමීනි, ඔබවහන්සේට දීමට යමක් නැත. වෙන තැනකට වඩින්නැයි කීවාය. උන්වහන්සේ ඇගේ වචන අසා හද පිරුණු සොවින් වෙලිගොස් කඳුළු පිරි දෙනෙතින් යුතුව එහිම සිටියහ. දෙවැනිවත්, තෙවැනිවත් එසේ කියද්දී එහිම සිටියහ. එවිට පියා මවට 'යන්න ඒ ඔබ වැදූ පුතුදැයි බලන්නැයි කීය. ඇ සිටි තැනින් නැගිට ගොස් බලා හැඳිනගෙන පාමුල වැටී වැදහෙව වැළපෙන්නට විය. පියාද එසේම වැළපුණි. මහත් වූ කරුණාවෙන් ඔව්හු වෙලී ගියේය. උන්වහන්සේද මව්පියන් දැක දුක දරාගත නොහී වැළපෙන්නට විය. උන්වහන්සේ ශෝකය ඉවසා දරාගෙන, 'ඔබලා කනස්සලු නොවන්න. මම ඔබලා පෝෂණය කරමි'යි මව්පියන් අස්වසා, කැඳ බොන්නට දී එක්තැනෙක හිඳුවා, නැවත පිඬුසිඟා ගෙන අවුත් ඔවුන්ට අනුභව කරවා, නැවත තමන්ට හික්කාව ලබාගෙන අවුත් තවත් ආහාර ඕනෑදැයි අසා, තමන්ද අනුභව කොට, මව්පියන් එක්තැනෙක නවතාලීය. උන්වහන්සේ එතැන් පටන් මේ ආකාරයෙන් මව්පියන් පෝෂණය කළේය. පක්‍ෂයකට වරක් තමන්ට නියම වශයෙන් ලැබෙන ආහාර පවා මව්පියන්ට දී උන්වහන්සේ පිඬු සිඟා ගෙන යැපුණාහ. වස්සාවාසික හෝ වෙනත් කිසිවක් ලැබුණේ නම් ඒවාද ඔවුන්ටම දුන්හ. ඔවුන් පරිභෝග කළ දිරු රෙදි ආදිය දොරගුලෙහි රඳවා තබා පසුව තමන්ගේ පරිභෝජනයට ගත්තේය. උන්වහන්සේ හික්කාව (ආහාර) ලබන දවස්වලට වඩා නොලබන දවස් වැඩි විය. පොරවන සිවුරු ආදිය ද දිරා ගියේ විය. මව්පිය උපස්ථානයට

කැපවීම නිසා උන්වහන්සේ පසුකාලය වනවිට කෘෂව සිරුරේ නහරවැල් ඉල්පී ගියේය. උන්වහන්සේගේ අනෙකුත් හිතමිත්‍ර හික්කුහු, ඇවැත්ති, පෙර ඔබගේ සිරුර මනා පැහැයෙන් සතු විය. දැන් වනාහි පඬුපැහැ ගැන්වී ඉල්පුණු නහර ඇත්තේය. කිසියම් රෝගයකින් පෙළෙන්තේදැයි ඇසූහ. ආයුෂ්මතුනි මට රෝගව්‍යාධියක් නැත. එහෙත් කිසියම් කරදරයක් ඇතැයි කියා තමන් පත්ව සිටින කරදරය විස්තර කළේය. ඇවැත්ති, ශ්‍රද්ධාවෙන් දෙනු ලබන දේ අපාය ගතවීම සඳහා දෙන්නේ නොවේ. ඔබ එසේ ශ්‍රද්ධාවෙන් දෙන අයගෙන් ප්‍රත්‍ය ලබාගෙන ගිහියන් පෝෂණය කරන්නේය. ඔබ අයුත්තක් කරන්නෙහිය. උන්වහන්සේ එම හික්කුන්ගේ කතාව අසා ලජ්ජාවෙන් ඇලලී ගියේය. එම හික්කුන්ගෙන් නොසතුටු වූ කිසියම් කෙනෙක් බුදුන් වෙත ගොස් 'ස්වාමීනි, අසවල් හික්කුව සැදැහැවතුන් ශ්‍රද්ධාවෙන් පූජාකරන ප්‍රත්‍යයෙන් ගිහියන් පෝෂණය කර අපායගාමී වන්නේ යැයි කියා සිටියාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ උන්වහන්සේ කඳවා 'ගිහියන් සැදැහැයෙන් පූජාකරන දෙයින් ඔබ ගිහියන් පෝෂණය කරන්නේදැ'යි විමසු කල්හි 'ස්වාමීනි, එය එසේයැ'යි උන්වහන්සේ පිළිතුරු දුන්න. ශාස්තෘන් වහන්සේ එම හික්කුවගේ යහපත් ක්‍රියාව පසැසීමෙන් තමන් වහන්සේගේ පූර්ව චරිතාපදානයක් ප්‍රකාශ කරනු පිණිස, ඔබ ගිහියන් සැදැහැයෙන් දෙනු ලබන ප්‍රත්‍යයෙන් කවුරු පෝෂණය කරන්නේදැ'යි විචාල සේක. ස්වාමීනි, මව්පියන් පෝෂණය කරමි'යි එම හික්කුව කීහ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එම හික්කුව තවදුරටත් මව්පිය උපස්ථානයෙහි උනන්දු කරනු පිණිස, සාධු, සාධු කියා තුන්වරක් සාධුකාර දී, ඔබ මා අනුගමනය කළ මගෙහිම යන්නෙහි. මම ද පෙර අත්බැවිහි මව්පිය උපස්ථානය කෙළෙමි'යි වදාළ සේක. එම හික්කුව එයින් දිරිමත් විය. ශාස්තෘන් වහන්සේගේ ම පෙර විසූ කඳපිළිවෙල ප්‍රකාශ කරනු වස් හික්කුන් අයැද සිටි කල්හි අතීත කතාව ගෙනහැර දක්වා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවරට නුදුරෙහි වූ ගඟින් මෙගොඩ එක් වැදිගමක් විය. ගඟින් එගොඩ එබදුම වැදි ගමක් විය. එක් එක් ගමෙක කුලගෙවල් පන්සිය බැගින් විය. ගම් දෙකෙහි නෙසද දෙටුවෝ කුඩා කළ පටන් යහළුවෝ වූහ. ඔව්හු මෙබඳු කතිකාවතක පිහිටියෝය. ඉදින් අප දෙදෙනාගෙන් එක් අයෙකුට පුතෙකු ද අනෙක් තැනැත්තාට දුවකද උපන්නේ නම් ඔවුන්තර ආවාහය හෝ විවාහය විය යුතුය කියාය. කල්යාණේදී මෙගොඩ වැසි නෙසද දෙටුවාගේ ගෙයි පුතෙකු උපන්නේය. ඔහු උපදිනවිට දුහුලක හොවා වඩා ගත් බැවින් 'දුකුල' කුමාරයා යැයි

නම් තැබිය. නෙසඳ දෙටුවාගේ ගෙදර දියණියක උපන්නීය. එතෙර (පාරකීර) උපන් බැවින් ඇයට 'පාරිකා' යන නම තැබිය.

මේ දෙදෙනා මනා වූ රූසම්පතින් හොබියෝය. නෙසඳ (වැදි) කුලයෙහි උපන්නේ වී නමුත් ප්‍රාණවධ නොකළාහුය. දුකුල කුමාරයාට සොළොස් හැවිරිදි වූ කල පුත, ඔබට සුදුසු කුමාරිකාවක් සරණගෙන එමුදැයි දෙමව්පියෝ විමසූහ. බබ්ලොවින් අවුත් මිනිස් ලොව උපන් ශුද්ධ සත්ත්වයෙකු වූ කුමාරයා දෙකන් වසා 'මට ගිහිගෙයි විසීමෙන් කම් නැත. මෙබඳු දේ නොකියන්නැයි කීය. මව්පියෝ තෙවතාවක් ඇවිටිලි කළත් ඔහු එය නො ඉවසීය. පාරිකා කුමාරියගේ දෙමව්පියෝ ද 'දුව ඔබ මනා රූසපුව ඇති කුමාරයෙකුට සරණ කර දෙන්නට කැමැතිදැයි විමසූහ. ඇයද බුන්මලෝකයෙන් ආ බැවින් ඒ පරිදිම පිළිකෙවි කළාය. දුකුල කුමාරයාට ඇයට රහසින් හසුනක් යවමින් 'ඉදින් ඔබ මෙවුම්දම් සෙව්ගේ කැමැතිනම් වෙනත් ගෙයකට ආවාහ වී යන්න. මට මෙවුම්දම් සෙවීමෙන් වැඩක් නැතැයි කියා යැවීය. ඇය ද එබඳුම වූ හස්තක් ඔහුට යැවීය. ඔවුන්ගේ නොකැමැත්ත පිටම ආවාහ මංගල්‍යය සිදුවිය. එම දෙපොල කෙළෙස් සයුරෙහි නිමග්න නොවී මහාබුන්මයා මෙන් තනිව විසූහ. දුකුල කුමාරයා මත්සායයෙකු හෝ මස් පිණිස සතෙකු නොමැරීය. යටත් පිරිසෙන් ගෙන ආ මස් මාංශයක් වත් නොවීය.

පසුකලෙක මව්පියෝ 'දරුව, ඔබ නෙසඳ කුලයෙහි ඉපදුනේ වී නමුත් ගිහිගෙහි විසීම ප්‍රිය නොකරයි. සතුන්ද නොමරයි. එසේනම් කුමක් කරන්නට සිතා සිටින්නේදැයි ඇසූහ. 'මෑණියනි, පියාණෙනි, ඔබ අනුදන්තේ නම් අදම පැමිදි වෙමි'යි කීය. එසේ නම් පැවිද්දට යන්නැයි මව්පිය දෙදෙනාම අවසර දුන්නාහුය. ඔව්හු දෙදෙන මව්පියන් වැද අවසර ගෙන හිමවන ගංතෙරට පැමිණ, යම්තැනෙක මිගසම්මත නම් නදිය ගංගා නදිය හා එක්වන්නේද එතැන් සිට ගංගා නදිය ගලන දිසාව හැරදමා මිග සම්මත නදිය ගලාගෙන එන දිසාව (උඩුගං බලා) නැගී ගියාහුය. එකෙණෙහි සක්දෙව් භවන උණුසුම් වූ ආකාරයක් පෙනී ගියේය.

සක්දෙව්දු එම කාරණය දැන විස්කම් දෙව්පුතු අමතා 'විස්කම් දෙව්පුත, මහා පුරුෂයෝ දෙදෙනෙක් ගිහිගෙයින් නික්ම හිමවනට පිවිසුණෝය. ඔවුන්ට නිවාසස්ථාන ලබාදීම සුදුසුය. මිගසම්මත නදියෙන් දුනු දෙසිය පණසක් දුරින් ඔවුන්ට පන්සලක් ද තවුස් පිරිකර ද මවා තබා

එන්න'යි කීහ. ඔහු හොඳයැයි පිළිගෙන මුක්තපකඩ ජාතකයෙහි කියූ ලෙසම සියල්ල මනාව සකස්කොට අමිහිරි ශබ්ද ඇතිවන සතුන් ඇතට පළවාහැර ඒ අයෙකුට පාගමනින් යා හැකි ගමන් මගක් ද අසපුව ද මවා දෙව්ලොවට ගියේය. ඔවුහුද එමග දැක එගින් අසපුවට පැමිණියාහුය. දුකුල පඬිහු පන්සලට පැමිණ පැවිදි පිරිකර දැක සක්දෙව්දු විසින් මා දැක මට දෙන ලද තවුස් පිරිකර යැයි දැන, හැඳි සළ මුදා රත්වැහැරී සිවුරු පොරවා අඳුන් දිවිසම් ඒකාංශ කොට දරා ජටාමඬුහු බැඳ සෘෂි මෙන් ගෙන පාරිකා කුමරියට ද පැවිද්ද ලබා දී දෙදෙනාම කාමාවචර විපාක දෙන මෙහිත්‍රී භාවනාව කරන්නේ එහි විසුවාහුය.

ඔවුන්ගේ මෙහිත්‍රී ආනුභාවය කරන කොටගෙන සියළු මාග පක්ෂි ආදීහු ඔවුනොවුන් කෙරෙහි මෙන්සිත් උපදවා විසුවාහුය. කිසිවෙකු කිසිවෙකුට හිංසාවක් කළේ නැත. පාරිකා තොමෝ පානීය හා පරිභෝජනීය ජලය ගෙන එන්නීය. ආශ්‍රමය අමදින්නීය. අනෙකුත් කුදුමහත් කටයුතුද ඉටු කරන්නීය. දෙදෙනා එක්ව පලාපල නෙලා ගෙනවුත් අනුභවකොට තම තමන්ගේ පන්සල්වලට වී මහණදම් රකිමින් කල් ගෙව්වාහුය.

සක්දෙව්දු ඔවුනට උවටැන් පිණිස එන්නෝය. එක් දවසෙක ඔවුනගේ ඇස් පෙනීම දුර්වල වන බව සක්දෙව්දු දිවැසින් දුටුවේය. තවුසා කරා එළඹ වැඳ එකත්පස්ව සිට මෙසේ කීවේය. ස්වාමීනි, ඔබ දෙපොලගේ ඇස් පෙනීම නැතිවන බව පෙනේ. එකල්හි උවටැන් කිරීම සඳහා පුතෙකු සිටීම සුදුසුය. ලෝක ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නැයි ඉල්ලා සිටියේය. ශක්‍ය, ඔබ කුමක් කියන්නේද? අපි ගිහිගෙයී වැසි කලත් මේ ලෝදම් හැසිරීම පණුවන් ගැවසුණු අසුවි සේ පිළිකෙච් කෙළෙමු. දැන් වනගතව සෘෂි පැවිද්දෙන් පැවිදිව කෙසේනම් මෙබඳු වූ ලෝක ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නේ දැයි විමසීය. ස්වාමීනි, ලෝක ධර්මයෙහි හැසිරීම නොකරන්න. පාරිතාපසිය උතුගත් පසු (ඔසප්චීමෙන් පසු) අතින් නාභිය පිරිමදින්නැයි කීවේය. එය කළ හැකියැයි තවුසාට වැඳ නමස්කාර කොට නික්ම ගියේය. තවුසාද එම කාරණය පාරි තවුසියට දන්වා, ඇ ඔසප් වූ පසු නාභිය පිරිමැද්දේය.

එකල්හි බෝසත්හු දෙව්ලොවින් වුතව ඇගේ කුසයෙහි පිළිසිඳ ගත්තේය. ඇ දසමස් ඇවෑමෙන් රත්පැහැති පුතෙකු වැදුවාය. එබැවින්

ඔහුට 'සුවණණ සාම' යැයි නම් කළහ. පරියාව මෙන්ම පර්වත ප්‍රාන්තයන්හි වැසී කිඳුරගනෝ ද කුමරාට කිරි පෙච්චානුය. දුකුල තවුසාද පරියා තවුසියද බෝසත් කුමරු මනාව පිළිදැගුම්කොට පන්සලේ තබා පලවැල පිණිස වනයට යන්නාහුය. එවිට කිඳුරගනෝ කුමාරයා රැගෙන ගොස්, කඳුළැල් වලින් නහවා පර්වත මුදුනට ගෙනගොස් නොයෙක් මල්වලින් සරසා හිරියල් මනෝසීල ආදියෙන් තිලක තබා, ගෙනවුත් පන්සලෙහි තබා යන්නාහුය. පාරි තවුසිය පෙරළා ආ පසු කිරි පොවන්නීය. ඔහු සොළොස් වයස් වනතෙක්ම මව්පිය රැකවරණයෙහි වැඩුනේය. මව්පියෝ ඔහු පන්සලෙහි සිටුවා පලවැල නෙළනු පිණිස යන්නෝය. මහසත්තුද දෙමව්පියන්ට කවදා හෝ කිසියම් තැනකදී අනතුරක් වේදෝහෝයි සැකයෙන් පසුවන්නේ ඔවුන් ගිය දෙස බලමින් විමසිලිමත් වන්නෝය.

එක්දිනෙක වනමුල් පලාපල රැගෙන සවස් යාමයෙහි, අසපුවට එමින් සිටි ඔවුන් අසපුවට නොදුරු තැන වැසී වසින්නට විය. ඔවුහු එක් ගසක් යට වූ තුඹසක් මතුයෙහි සිටගෙන සිටියාහුය. තුඹස තුළ දරුණු වීස ඇති නාගයකු සිටියේය. ඔවුන්ගේ සිරුරුවලින් දහදිය සහිත වැසි ජලය රූරා බැස සර්පයාගේ නාස්ථුටවල පතිත විය. ෭෦ කිපී නාසයෙන් වීස සහිතවායුව පිට කළේය. එහි වීෂ වාතය ගැටීමෙන් මුත් දෙදෙනාම අන්ධ විය. ඔවුනොවුන් දැක ගැනීමට ද අපොහොසත් විය. දුකුල තවුසා පාරි තවුසිය අමතා පාරිය, මගේ ඇස් අන්ධ විය. ඔබ දැකීමට නොහැකි යැයි කීවේය. ඇය ද එසේම කීවාය. ඔවුහු දැන් අපට ජීවිතයක් නැතයි කියමින් පාර සොයා ගත නොහී හඬමින් එහෙ මෙහෙ ගියාහුය. පෙර කළ කෙබඳු අකුසලක් මෙයට හේතු වූයේ ද? ඔව්හු පෙර වෙද කුලයක ඉපිද සිටියෝය. එකී වෙදැඳුරා එක් මහත් ධනවත් පුරුෂයෙකුගේ ඇස් රෝගයකට පිළියම් කළේය. එම ධනවතා වෙදඳුරාට කිසිවක් නොදුන්නේය. වෙදා කිපී බිරිඳ අමතා කුමක් කරමුදැයි විමසීය. බිරිඳ ද කිපී 'ඔහුගේ ධනයෙන් අපට වැඩක් නැත. බෙහෙතක් යැයි කියා එක් යෝගයක් දී ඇස් කණ කරවයි කීවාය. ඔහු ද ඇගේ වචන පිළිගෙන එසේ කළේය. මේ අකුසල කර්මය නිසා ඒ දෙදෙනාගේ ඇස් අන්ධ විය.

'මගේ මව්පියෝ පෙර දිනවල මේ වෙලාවට ආපසු එන්නාහුය. අද එසේ නැත'යි සිතූ මහසත් පෙරමගට ගොස් බලමිසි සිතා පෙර

මගට ගොස් බලමිසි සිතා පෙරමගට ගොස් හඬගැවේය. ඔවුහු කුමරාගේ හඬ හැඳින පිළිතුරු වශයෙන් හඬනගා දරු සෙනෙහසින් බරව, 'දරුව, මෙහි නොඑන්න. මෙහි විපතක් ඇත'යි හඬ නගා කීවාහුය. එසේ නම් මෙය අල්ලාගෙන එන්නැ'යි දිග රිටක් ඔවුන් වෙත ළං කළේය. ඔවුහු රිටෙහි කෙළවර අල්ලාගෙන ඔහු ළඟට ආවෝය. කුමක් නිසා ඇස් අන්ධ වීදැයි ඔහු විමසීය. දරුව, අපි වසින වේලෙහි ගසක් යට වූ තුඹසක් මත සිටියෙමු. එවිට ඇස් අන්ධ වී යැයි කීවාහුය. ඔහු ඇසු සැණින් එම තුඹසෙහි සිටි සර්පයෙකු කිපී නාසාවාතය මුදා හැරිකල්හි එම විෂ හේතු කොටගෙන ඇස් අන්ධ වීයැයි දැන ගත්තේය. මව්පියන්ගේ ස්වභාවය දැක පළමුව හැඬුවේය. පසුව සිනාසුනේය. කුමක් නිසා හැඬීද? කුමක් නිසා සිනාසුනේද යි මව්පියන් විසින් විමසූ කල්හි මම ගැටවර කාලයෙහිම ඔබලාගේ ඇස් අන්ධ විය. මෙතැන්සිට මා ඔබලාට උවටැන් කරමි. ඒ (ලාභය) නිසා සිනාසුණෙමි. මම ඔබලාට උවටැන් නොකරයි කියා නොසිතන්න.

හෙතෙම මව්පියන් ආශ්‍රමයට කැඳවා ගෙනගොස් පන්සලෙහි රාත්‍රී ස්ථාන (රැට නිදාගන්නා තැන්) දිවා ස්ථාන (දහවල් කාලයේ කල් ගෙවන තැන්), සක්මන්මළු, පන්සල, වැසිකිලි, කැසිකිලි සම්බන්ධකොට රැහැන් ඇද ඔවුන්ට ඒවා අල්ලාගෙන යාමට සැලැස්වීය. ඔවුහු ආශ්‍රමයෙහි නවත්වා වන මුල් පලාපල ගෙන ඒමට තෙමීම ගියේය. පහන්දෝරින් නැගීසිටින (සාම කුමරා) පළමුව වාසස්ථානය පිරිසිදු කරයි. මිගසම්මත ගඟට ගොස් පැන් ගෙන එයි. පරිභෝගයට සුදුසුකොට දෙමව්පියන්ට දෙයි. දැහැටි මුවදෝනා පැන් ආදිය ඔවුන් වෙත එළවා මිහිරි පලතුරු ආදියෙන් සහජ්පවයි. ඔවුන් මුව දෙවූ කල තමන් අනුභව කරයි. ඉන්පසු මව්පියන් වැද මුව රැළ විසින් පිරිවරණ ලදුව පලාපල නෙළාගෙන ඒමට වනයට යයි. වනය තුළ දී කිඳුරන් හා එක්ව පලාපල නෙලා සවස් කල්හි ආරාමයට එයි. ඉන් පසු දිය කළයක් උණුකරවා මව්පියන් ගේ කැමැත්ත පරිදි නැවීම හෝ ඇඟ ධෝවන කරයි. ඉන්පසු ගිනි කබලක් දන්වා ඔවුන්ගේ සිරුරු උණුසුම් කරවයි. පලාපල අනුභවයට සලස්වයි. පසුව තමන් ද අනුභව කොට, ඉතුරු දෑ, තැන්පත් කොට තබයි. මේ ආකාරයේ මව්පියන්ට උපස්ථාන කරන්නේය.

එසමයෙහි බරණැස පිලියකඩ නම් රජකෙනෙක් රජ කරන්නෝය. හෙතෙම මුවමස් කෑමෙහි ගිජු වූයේ මවහට රජය පාවා දී පංචායුධ දරා

හිමවනට පිවිස මුවන් මරාකමින් මිගසමවනග චෙන පැමිණියේය. එහි සාමකුමරු පැන්ගන්නා තොට චෙන පැමිණි ඔහු මුවන්ගේ තිප්පොල දැක නිල්පැහැඅතුපතර ඇති ගසෙක බෙනයක් සදාගෙන එහි සැඟවී දුනු දිය නගා විසපෙවූ ඊයක් අමුණා ගෙන බලා සිටියේය.

මහාබෝධි සත්ත්වයෝ ද සවස් කළ පලාපල නෙලා ගෙනවුත් අසපුවෙහි තබා මව්පියන් සමුගෙන නා පැන් ගෙන ඒම පිණිස කළයක් ද ගෙන මුවරැළ විසින් පිරිවරණ ලදුව පැන් ගෙනඒමට යන්නේ මුවන් දෙදෙනෙකු එක්කොට (ළංකොට ඇද) උන්ගේ පිට මත පැන්කළ තබා තමනුත් අතින් අල්ලාගෙන උන් පැන්තොට චෙන දක්කාගෙන ගියේය.

රජු බණ්ණයට වී සිටියේ එසේ මා මෙතෙක් කල්හිම වනයෙහි හැසිරෙන්නේ මනුෂ්‍යයෙකු නොදුටුවෙමි. මොහු දෙවියෙකු විය හැකිද? නාගයෙකු විය හැකි ද? ඉදින් මම මොහු චෙන එළඹ විමසුවේ නම්, දෙවියෙකු නම් අහසට පැන නගී. නාගයෙකු නම් පොළොව කිමිද ගනී. මෙ හැමකල්හි හිමවනෙහිම නොවසන්නෙමි. කවදා හෝ බරණැසට යමි. එවිට මගෙන් ඇමැතියෝ මෙසේ අසන්නාහුය. මහරජ, හිමවත්හි වසන කල්හි කිසියම් පුදුම දෙයක් නොදුටුවේ ද? එහිදී මම මෙබඳු සතෙකු දුටුවෙමිසි කී කල්හි ඔහුගේ නම කුමක් ද ඇසුවිට නොදනිමිසි කිවහොත් ඔව්හු මට නිගරු කරන්නෝය. එබැවින් මොහුට විද දුබලකොට විමසා දැනගනිමි'යි සිතුවේය.

ඉක්බිති මහසත්හුගේ මුවරැළ පළමුව දියට බැස බැන් බී නික්මුණු කල්හි වත් පිළිවෙතෙහි නියලි මහතෙර නමක් දියට බැස පැන් පහසු වන්නා සේ දියට බැස නා ජලයෙන් ගොඩට විත් වැහැරී සිවුරු හැඳ අඳුන්දිවිසම් එකස්කොට පොරවා පැන් කළය ගෙන දියෙහි බහා පුරවාගෙන වම් උරහිස මතුයෙහි තබා ගත්තේය. එසැණෙහි මේ විදීමට කාලය යැයි සිතූ රජු විස පෙවූ ඊයක් අමුණා මහසත්හුගේ දකුණු ඇලයට විදපීය. ඊය වම් ඇලයෙන් නික්මුණි. මහසත්හුට විදි බව දැන මුව රැළ බියපත් වී පළා ගියෝය.

විත් කැවේ වී නමුත් සුවණණසාම පණ්ඩිතයෝ පැන් කළය එහෙ මෙහෙ පෙරළීමට ඉඩ නොදී, සිහි එළවාගෙන වහා බිම තබා වැල්ලෙහි හිරකොට තබා දිසාව දැනගෙන මව්පියන් සිටින දිසාවට හිස හරවා රිදී

ලේඛාවන් වැනි වැළිතලාවෙහි රන් පිළිමයක් මෙන් වැනිරී සිහි එළවාගෙන මේ හිමවතෙහි මට වෛරී පුද්ගලයෙකු නැත. මම ද අන්‍යයන්ට වෛර නොකරමි යි කියමින් මුඛයෙන් ලේ පිටකරමින් රජ නොදැකම මෙම ගාථාව කීවේය.

කොහුමං උසුනා විජ්ඣාමි - පමනං උදහාරකං
බන්තියො බුහමණො වෙසෙසා - කො මං විද්ධා නිලියසි'ති

දිය ගෙන යන්නට ප්‍රමාද වූ මට ඊයෙන් විද්දේ කවරෙක් ද? රජ, බමුණ, වෙළඳ යන අයගෙන් කවරෙකු මට විද්දේ දැයි සාම කුමරු විමසීය.

එහි පමනං යනු මෙමඬු භාවනාව හේතුවෙන් යටපත් වූ සිහියයි. මෙහි ඒ මෙමඬු භාවනාව නිසා ඒ මොහොතේ තමන්ගෙන් ඇතිවූ පමාව ගැන සඳහන් කළේය. විද්ධාති යනු විදි බවයි. මෙසේ කියා තමන්ගේ සිරුරෙහි මස් නොකන්නේ යැයි දැක්වීමට මේ ගාථාව කීහ.

නමෙ මංසානි බජ්ජානි
වමෙමනඤ්ඤා නවිජ්ජති
අප් කෙන නු වණෙණන
විදෙධියාං මං අමඤ්ඤාපාති

මාගේ මස් කෑ යුතු නොවේ. සමීන්ද වැඩක් නැත. එසේ ඇති කල මට කවර කරුණකින් විදිය යුතු දැයි සිතනු දැයි කීය.

එහි අමඤ්ඤාපා යනු මේ පුරුෂයා කුමක් නිසා මට විදිපිද යනු නොදන්නා බවයි.

දෙවැනි ගාථාවක් ද කියා නම් ආදී වශයෙන් විමසන්නේ,

කොවා කං කසසවා පුතො
කතං ජානෙමුතං මයං
පුට්ඨො මෙ සවච අකබාහි
තිං මං විද්ධං නිලියසි

නුඹ කවරෙක් හෝ වෙහිද? කවරකුගේ පුතෙක්දැයි අපි කෙසේ දනිමුද? යහළුව විවාරන මට කියව. කවර හෙයින් මා විද සැඟවුණෙහිදැ'යි සාමී කුමරා කීහ.

ඒ අසා රජු 'මොහුට මා විසපෙවූ ඊයෙකින් විද බිම හෙළිය. එසේ නමුත් මට ආක්‍රොශ පරිභව නොකරයි. සිත සනසන වචනයෙන් කතා කරයි. මොහු සමීපයට යමි'යි සිතා ගොස් ළඟ සිට විමසුවේය.

රාජාභමසමී කාසීනං
පිළියකෙධාති ම විදු
ලොභාරට්ඨ පහඤ්චාන
මිගමෙ සඤ්චරාමනං

මම, කසී රට රජු වෙමි. පිළියක් නමින් මා දනිති. මස් ලොබින් රටහැර මුවන් සොයමින් ඇවිදිමි.

ඉසසතෝවසමී කුසලො
දඤ්ඤා ධමෙමාති විසසුතො
නාගොපි මෙ න මුවෙව්ඤ්ඤා
ආගතො උසු පානනනති

දුනු සිල්පයෙහි ද දක්‍ෂ වෙමි. (සහසසඤ්ඤාම නමි දුන්න නගන්නට පිළිවන් බැවින්) දඤ්ඤාධමම යයි ප්‍රකටය. මාගේ ඊ පහරට පැමිණි ඇතා ද නොමිදෙන්නේය.

එහි රාජාභමසමී යනු (මෙහිදී දැක්වූයේ) ඔහුට මෙබඳු කල්පනාවක් විය. දෙවියෝ වුවත් නාගයෝ වුවත් මිනිස් බසින් කථා කරන්නෝමය. මම මොහු දෙවියෙකු ද නාගයෙකු ද කියා නොදනිමි. ඉදින් කිසි මා නැසීමට සැදුවොත් මා රජකෙනකු බව කීමෙන් මට බියක් වන්නේ නැත. එබැවින් තමන්ගේ තේජස පෙන්වීමට ප්‍රථමයෙන් 'රාජාභමසමී' යනුවෙන් පළමුකොට කීහ. ලොභාති යනු මෙහි බස්වලට ඇති ආශාවෙන් මුවන් සොයන්නේ යැයි කීවේය. මිගමෙසනති යනු මුවන් සෙවීමයි. දෙවෙනි ගාථාවද තමන්ගේ බලය පෙන්වීමට මෙසේ කීහ. එහි ඉසසතෝ යනු

ධනු ශිල්ප යයි. දළඹ ධමෙමා යනු ඉතා දැඩි දුන්නක් වූ දහසක් දෙනා විසින් එය විය යුතු දුන්න එසවීමට හා බහා තැබීමට සමත් බවයි.

මෙසේ තමන්ගේ බලය වර්ණනා කොට ඔහුගේ (බෝසත්වුගේ) නම් ගොත් විවාරීමට මෙසේ කීහ.

භවඤ්ච කසස වා පුතෙනාසී - කපිනං ජානෙමු තං මයං
පිතුනො අතතනො වාපී - නාමගොතතං පවෙදයාති

තෙපී කවරෙකුගේ පුතෙක්දැයි අපි තොප කෙසේ දනිමුද? පියාණන්ගේ හෝ තමන්ගේ නාමගෝත්‍ර කියන්නේ එහි පවෙදයාති යනු කියන්න යනුයි. ඒ අසා බෝසත් ඉදින් මම දෙවියෙකු නාගයෙකු කිඳුරෙකු කියා හෝ ක්ෂත්‍රිය අදී අන්‍ය කුලයක කෙනෙකු කියා හෝ මොහු විශ්වාස කරන්නේය. එනමුත් ඇත්තම ප්‍රකාශ කිරීම සුදුසුයැ යි සිතා මෙසේ කීහ.

නොසාද පුතො හඤ්ඤෙන
සාමො ඉතිමං ඤාතයො
ආමනනයිංසු ජ්වනනං
සවාජේවාහං ගතො සයෙ

මහරජ, තොපට යහපතක් වේවා. මම වනාහි වැදී පුතෙක්මි. ජ්වත් වන මගේ නෑයෝ සාම කියා මා ඇමතුහ. ඇ ඒ මම මෙසේ මරු මුවට පැමිණියෙමි. සයනය කරමි.

විද්ධොම් පුඨසලෙඤ
සවියෙන යථා මිගො
සකම්හි ලොහිතෙරාජ
පසස සෙමි පරිපලුතො

මහරජ, විස සහිත මහත් ඊයකින් මුවෙකු මෙන් විදින ලද්දේ වෙයි. බලනු මැනවැ. තම ලේවිලෙහි ගැලුණේ නොවිමි.

පටිච්චගතං සලලං පසස විහාමිලෝහිතං
 ආතුරොත්තානු පුච්ඡාමි
 කිං මං විද්ධා නිලීයසි

ඊතලය වම්පසින් ඇතුළුවී දකුණැලයෙන් නික්මිණි. ලේ වමාරම්. මා කවර හෙයින් විද සැඟවුණෙහිදැයි තොප විචාරම්.

අජ්නමහි හඤ්ඤානෙ දීපි
 නාහො දන්තාය හඤ්ඤානෙ
 අථ කෙනනු වණෙණන
 විදෙධයාං මං අමඤ්ඤාපාති

සම නිමිති කොටගෙන දිවියන් මරනු ලබයි. දළ නිමිති කොටගෙන ඇතා නසනු ලැබෙයි. එසේනම් මා විදිය යුත්තෙකු මෙන් කවර හෙයින් සිතීද?

එහි ජීවන්ත යන මීට පෙර මා ජීවමානව සිටින කළ, සාම මෙහි එන්න. සාම එහි යන්නේ ව්‍යවහාර කරති. නෑයො 'සාම' යැයි ආමන්ත්‍රණය කළාහුය. සවාජ්ජවාහංගතො ඒමම අද මෙබඳු අවස්ථාවකට පැමිණ මරණ මුඛයෙහි වැටුනෙමි. සයෙති යනු ශයනය කිරීමයි. පරිපලුතො යනු නිමග්න වීමයි. පටිච්චමා යනු පසා කරගෙන ගොස් යනුයි. (මෙහි සිරුරේ එක්පසෙක හම විදගෙන අනෙක් පස සම ද පසාර කරගෙන මතු වූ බවයි.) වම්පසින් පිරිස දකුණු පසින් නික්මුණේය යනු අර්ථයි. පසසා යනු මා දෙස බලව යනුයි. විහාමි යනු කෙළගසම් යනුයි. මෙහි ඔහු සිහි එළවා කම්පාවට පත්නොවී කටින් ලේ වගුරුවමින් කී බව දැක්වීමට යෙදූවහ. ආතුරො යනු ලෙඩෙක්ව මම ඔබගෙන් අසම් යනුයි. නිලීයසි යනු මේ වනලැහැබෙහි සැඟැවී සිටියේද යනුයි. විදෙධයාං යනු විදිය යුතු යනුයි. අමඤ්ඤාප ධර්ම යනු සිතුවෙහි ද යනුයි.

රජු ඔහුගේ වචන අසා ඇති තතු හෙළිනොකර බොරු කරන්නේ මෙසේ කීහ.

මිගො උපට්ඨිතො ආසී
 ආගතො උසු පාතනං
 තං දිසවා උබ්බිජ්ජ සාම
 තෙන තොධො මං ආවිසී

පින්වත, ඊපහරට පැමිණි මුවෙක් ඉදිරියෙහි සිටියේය. තොප දැකීමෙන් මුවා භය වී ගියේය. එයින් මට තරහ උපන්නේය.

එහි ආවිසී යනු පෙළෙන්තේය යනුයි. එනිසා මට ක්‍රෝධයක් උපන්නේය. යනු මෙයින් දැක්වේ.

ඉක්බිති මහසත් කියන්නේ, කුමක් කියන්නෙහි ද? මහරජ, මේ හිමවතෙහි මා දැක පලායන මුවන් නැත්තේ යැයි කියා මෙසේද කීවේය.

යතෙ සරාමී අතතානං
 යතො පතොසමී විඤ්ඤානං
 නමං මිගං උතසනති
 අරඤ්ඤා සාපදානිපි --

යම්කලෙක සිට තමන් සිහි කෙරෙමිද? යම්කලෙක සිට නුවණැති බවට පැමිණියෙමි ද? මේ තාක් වනයෙහි වණ්ඩ වනමුවෝ ද මා දැක බිය නොවෙති.

යතො නිධිං පරිහරිං
 යතො පතොසමීයොබ්බනං
 න මං මිගා උතසනති
 අරඤ්ඤා සාපදානිපි

යම්කලෙක සිට වැහැරී සිවුරු පරිහරණය කරන්නේ ද, යම්කලෙක පටන් තරුණ බවට පැමිණියෙමි ද මේ තාක් වණ්ඩ මෘගයෝ ද මා දැක බිය නොවෙයි.

ගීරු කිම්පුරිසා රාජ
 පබ්බතෙ ගන්ධමාදනෙ
 සමෙමාදමානා ගච්ඡාම
 පබ්බතානි වනානිව
 අථ කෙන නු වණෙණන
 උත්තසෙ සො මිගො මමනති

මහ රජ ගන්ධමාදන පර්වතයෙහි භයානක කිම්පුරුෂයෝ ද වෙති. පර්වතයන්හිද වනාන්තරවලද ඔවුන් සමග සතුටින් ගමන් කරමු. එසේ ඇති කල කවර හෙයින් ඒ මුවා මා දැක බිය වන්නේ ද?

එහි න මං මිගං යි කීවේ මා දැක මුවන් උත්තාසයට නොපැමිණෙන්නේය යනු යි. සාපදානී වණ්ඩ සතුන් ආදී මාගයෝය. යතො නිධි යනු යම්කලෙක පටන් මම වැහැරී සිවුරු දැරුවේ ද, එතැන් සිටයි. ගීරු කිම්පුරිසා මහරජ, මාගයෝ හැරුණුවිට, කිම්පුරුෂයෝ නම් අතිශයින් භයානක වෙත් යි යනුයි. ගන්ධමාදනෙ එම කිංපුරුෂයෝ මේ සුගන්ධයෙන් ගන්ධිත වූ පර්වතයෙහි ඔවුන් වාසය කරති යනුයි. ඔවුහුද මා දැක උත්තාසයට නො පැමිණේය. ඉක්බිති අපි ඔවුනොවුන් සතුටු සාමීවියෙහි යෙදෙමින් ගමන් කරමු යනුයි. උත්තසෙති යනු මා නිසා මුවා බියවී යැයි කුමන කරුණක් නිසා ඔබ මා ගැන එසේ සිතුවේද යනුයි.

ඒ අසා රජතුමා, නිරපරාධ වූ මොහුට විද මා බොරුවක් ද කීවෙමි. ඇත්තම කියන්නෙමි යැයි සිතා මෙසේ කීහ.

න තදදසා මිගො සාම
 කිනතාහං අලිකං භණෙ
 කොධලොභාහිභුනොහං
 උසුං තෙ තං අවසස ජිනති

එම්බා සාම කුමරුනි, මුවා තොප නොදැක්කේය. මම ඔබට කවර හෙයින් බොරු කියමිද? ක්‍රෝධයෙන් ලෝභයෙන් ද මධ්‍යා ලද සිත් ඇති මම ඒ ඊය තොපට විද්දෙමි.

මෙහි නතඤ්ඤා උභ (මුවා) නොදුටුවේය යනුයි. කිත්තාහං මෙබ්බ චූ භොද පෙනුමැති කෙනෙකු ඉදිරියේ මම අමුලික බොරු කියන්නෙමිද යනුයි. කොඬ ලොභාභිභූතොහං ක්‍රෝධයෙන් ද ලෝභයෙන් ද මැඩලන ලද්දා වූ මම පළමුව ක්‍රෝධයෙන් මුවන්ට විදිමිසි දුනුදිය නගා තබා පසුව ඔබ දැක ඒ දේවතාදීන්ගෙන් කවරෙකුදැයි නොදන්නේ විචාරා දැන ගනිමිසි ඔබ කෙරෙහි ලෝභයක් ඇතිවිය. ඒ නිසා මෙසේ කීහ.

මෙසේ ද කියා මේ සුවණ්ණ සාම කුමාරයා මේ වනයේ තනිව වසන්නේ නොවේ. මොහුට කිසියම් නෑ කෙනෙකු ද සිටිය යුතුය. මොහු ගෙන් අසා දැන ගනිමිසි සිතා මේ ගාථාවද කීවේය.

කුතොනු සමම ආගමම තසසවා පනිතොකුචං
 උදහාරො නදිංගච්ඡ ආගතො මීග සමමනනි

යහළුව, කවර තැනකින් හෝ අවුත් දිය ගෙනෙන්නට ගඟට යවයි කවරෙකු විසින් හෝ එවූ. තෙපි මුවන්ගේ යැයි සම්මත මේ ගඟ වෙත පැමිණියේ ද?

එහි සමමා යනු මහසත් හට ඇමතු ආකාරයයි. ආගමම යනු කවර රටකින් මේ වනයට පැමිණි ඔබ දිය අදින්න (උදහාරො) අපට ජලය ගෙන එන්නැයි තසසවා පනිතඤ්ඤා කවරෙකු විසින් එවන ලද්දෙකුට ඔබ මේ මීගසම්මත නදිය වෙත පැමිණියේ ද යනු මෙහි අදහසයි.

බෝසත්තු ඔහුගේ වචන අසා මහත් වූ වේදනාවෙන් මැඩලන ලද්දේ වුවද ඉවසාගෙන කටින් ලේ වගුරුවමින් මේ ගාථාව කීවේය.

අන්ධා මාතා පීතා මය්‍යං
 තෙ හරාමී බ්‍රහාවතෙ
 තෙසාහං උදහාරකො
 ආගතො මීග සමමදනනි

මගේ මව්පියෝ අන්ධයෝය. මේ මහා වනයෙහි සිට මම ඔවුන් පෝෂණය කරමි. ඔවුන්ට දියගෙන යන මම මේ මීග සම්මත නම් නදිය වෙත පැමිණියෙමි.

එහි හරාමී යනු වනමුල් පලාපල ආදිය ගෙන අවුත් පෝෂණය කරමි යනුයි.

මෙසේ කියා මව්පියන් සිහිකොට වැලපෙමින් මෙසේ කීහ.

අත්තී නෙසං උසාමතතං
අථ සාහසස ජීවිතං
උදකසසච අලාහෙන
මඤ්ඤා අන්ධා මව්සසරෙ

ඔවුන්ට (මාගේ මව්පියන්ට) හෝජන පමණක් ඇත. එබැවින් ඔවුන් එක්දිනක් දිවි ලබන්නේය. ජලය නොලැබීමේ හේතුවෙන් අන්ධ වූ ඔව්හු මැරෙතෙයි සිතමි.

නමෙ ඉදං තථා දුකඛං
ලබ්භාහි පමුනා ඉදං
යංච අච්ච තපසසාමී
තං මෙ දුකඛතරං ඉතො

මේ දුක මට එබඳු එකක් නම් නොවේ. පුරුෂයෙකු විසින් මෙය ලැබිය යුතුය. මැණියන් නොදකිමි යන යම් දුකක් වේ ද එය මට මෙයට වැඩි දුකෙකි.

නමෙ ඉදං තථා දුකඛං
ලබ්භාහි පමුණා ඉදං
යඤ්ච තාන න පසසාමී
තං මෙ දුකඛතරං ඉතො

මේ දුක මට එබඳු දුකක් නොවේ. පුරුෂයෙකු විසින් මෙය ලැබිය යුතුය. පියාණන් නොදකිමි යන යම් දුකෙක් වේද එය මට මෙයට වඩා වැඩි දුකෙකි.

සා නුන කපණා අමමා
වීර තතතාය රූච්ඡති
අඩ්ඨ රතෙතච රතෙතචා
නදීච අචසුච්ඡති

මාගේ අසරණ මැණියෝ ඒකාන්තයෙන් ම මැදියම් රැයෙහි ද පැසුළු රැයෙහි ද බොහෝ කලක් හඬන්නාහ. කුඩා විලක් මෙන් වියලෙන්නාහ.

සො නුන කපණා තාතො
වීර රතතාය රූවජ්ඣි
අඬ්ඬ රතෙතව රතෙතවා
නදීව අවසුචජ්ඣි

මගේ අසරණ පියාණෝ ඒකාන්තයෙන් ම මැදියම් රැයෙහි ද පැසුළු රැයෙහි ද බොහෝ කලක් හඬන්නාහ. කුඩා විලක් මෙන් වියලී යන්නෝය.

උට්ඨාන පාරිවරියාය
පාද සමබාහනසසච
සාම තාතානි විලපනතා
පිණ්ඩසුනති බ්‍රහාවනෙ

දිව ර නැගීසිට වත්පිළිවෙත් කිරීමෙන් ද අත්පා සම්බාහනයෙන් ද (මිරිකීමෙන්) උවටැන් කෙළෙමි. ඔව්හු පුත සාම යැයි වැළපෙමින් මේ මහා වනයෙහි මංමුලාවී හැසිරෙන්නෝය.

ඉදං දුතියකං සලලං කමෙපති හදයං මම
යංව අනෙධ න පසසාමි යඤ්ච හෙසසාමි ජීවිතංති

ජීවිතය හැර දමන්නෙමි යන යමෙක් වේද අද මව්පියන් නොදකිමි යන යමක් වේද මේ දෙවෙනි ශෝක උල මා හද කම්පා කෙරේ.

එහි උසාමනතං යනු කිසියම් ආහාර ප්‍රමාණයකි. උසා යනු ආහාර සඳහා යෙදෙන නාමයකි. මෙහි එය ඇති බව හැඟවිනි. අප් සාහසස ජීවිතං යනු දින සයක ජීවිතය යන අර්ථයි. ගෙනවිත් තැන්පත් කරනබන ලද පලාඵල ගැන සඳහන්කළ අයුරුයි. එසේ නැතහොත් උසා යනු උණුසුමයි. එය මෙසේ ද දැක්විය හැකිය. ඔවුන්ගේ ශරීරවල ජීව උණුසුම් මාත්‍රයක් වේද එය පවතින්නේ මා විසින් ගෙන එනලද දින සයකට

පමණක් ප්‍රමාණවත් වූ ඵලාපල නිසාය. මරිසසරෙ යනු මැරෙන්නෝය යනුයි. පුමුනා යනු මෙබඳු දුකක් පුරුෂයෙකු විසින් ලැබිය යුතු බව යන අර්ථයි. විර රතනය රුවවතී බොහෝ කල් හඬන්නෝය යනුයි. අඬස් රතෙචා මධාම රාත්‍රියෙහි හෝ රතෙචා රෑ පැසුළු යමයෙහි හෝ යනුයි. අවසුච්ඡති ගඟුලක් මෙන් සිඳි යාවිය යන අර්ථයි. උටයාන පාරිවරියාය මහරජ, බොහෝවිට මම රාත්‍රියෙහි ද දවාලෙහිද කුන්වරක් මගේ නොපසුබට විරියයෙන් මොවුන්ට (මව්පියන්ට) උපස්ථාන කරමි. අත්පා මිරිකමි. ඔවුහු ඒ සඳහා මා අමතන්නෝය. මා නොසිටින බව දත් ඔවුහු තමන් අද තෙත්වලට නොපෙනුනත් ගිරිය රිදෙන්තට කෑ ගසමින් පුනේ, පුනේ කියා වැළපෙමින් මේ මහා වනයෙහි ඇවිදින්නෝය. ඉබාගාතේ යන්නෝය. හිණඬිසසනති යනු ඇවිදින්නෝය යන අර්ථයි. දුතියං පළමු සිරුරපසා කරගෙන ගිය විස පෙවූ ඊයට වඩා සිය ගුණයකින් දැඩිතර වූ ඔවුන් දකින්නට නොලැබීම යන මේ දෙවැනි හිය බලවත්ය.

රජ ඔහුගේ විලාපය අසා මොහු නියත වශයෙන් ම 'බුන්ම වර්යා ධර්මයෙහි පිහිටා මව්පියන් පෝෂණය කරන්නෝය. දැන් මෙබඳු වූ දුකකට පැමිණ සිටියදීත් ඔවුන් ගැන වැළපෙන්නෝය. මෙබඳු ගුණ සම්පන්නයෙකුට මා විසින් මේ අපරාධය කළේය. කෙසේ මොහු සනසමි'දැයි සිතා 'අපාගත වුවහොත් මා හට මොන රජකම්ද?'

මොහු විසින් උවැටන් කළ ආකාරයටම මොහුගේ දෙමව්පියන්ට උවටැන් කරමි. ඔහුට මරණය හෝ ජීවත්වීම විය හැකියැයි සනිටුහන් කොට මෙසේ කීවේය.

මා බාළඟා පරිදෙවෙහි - සාමකලාහණ දසසන
 අහං තමම කරොහුඤ්චා - හරිසසංතෙ බ්‍රාහ්මනෙ

යහපත් පෙනුමැති සාම කුමාරය, දැඩිකොට නොවැලපෙන්න. මම වැඩකාරයෙකු සේ මේ මහා වනයෙහි ඔවුන් (මව්පිය දෙදෙන) පෝෂණය කරමි.

ඉසසතෝ වසමි කුසලො
 දළහධමෙමති විසසුතො
 අහං තමම කරො හුඤ්චා
 හරිසසං තෙ බ්‍රහ්මවනෙ

ධනු ශිල්පයෙහි ද මම දක්‍ෂයෙක්මි. දළභ ධර්මයයි ප්‍රකට වූ මම කටයුතු කිරීමෙන් මහවන මැද නුඹගේ මව්පියන් රැකබලා පෝෂණය කරන්නෙමි.

මිඟානං විසා සමඤ්ඤං - වනමූල ඵලානිව
අහං කම්මකරොහුත්වා - හරිසසංතෙ බ්‍රහාවනෙ

සිංහාදී වන මෘගයන් කා ඉතිරි කළ මස් ද වනයෙහි අලමුල් ද ඵලවැලද සොයාගෙන විත් දාසයෙකු මෙන් ඔවුන් පෝෂණය කරන්නෙමි.

කතමං තං වනං සාම - යත් මාතාපිතා තව
අහං තෙ තථා හරිසසං - යථානෙ අහරි කුචනති

සාමයෙනි, ඔබගේ මව්පියෝ කවර වනයක කවර තැනෙක වෙසෙත්ද? ඔබ මව්පියන් පෝෂණය කළ යම් ආකාරයකට ද මම ඔවුන් එසේ පෝෂණය කළ යම් ආකාරයකට ද මම ඔවුන් එසේ පෝෂණය කරන්නෙමි.

එහි හරිසසංතෙ යනු ඒ ඔබගේ මව්පියන් පෝෂණය කරමි යන අර්ථයි. මිඟානං යනු සිංහ ආදී මෘගයෝය. විආසං අඤ්ඤානො මෘගයන් කා දැමූ ඉතිරි මස් කොටස් සොයන්නා යනුයි. දැන් ඔහු ඉසසඤ්ඤාමි කුසලො යි කී ලෙස ඔහු ශිල්පයෙහි දක්‍ෂයෙකු බැවින් මහත් මහත් සතුන් මරා මිහිරි මස්වලින් ඔබගේ මව්පියන් පෝෂණය කරන්නෙමි යි කී කල්හි මහරජ, අප නිසා ප්‍රාණවධ නොකරන්නැයි කීහ. යථානෙ යම් ආකාරයකට ඔබ ඔවුන් පෝෂණය කළේද ඒ අයුරින්ම මම ද ඔවුන් පෝෂණය කරන්නෙමි යනුයි.

ඉක්බිති මහසත්, හොඳයි මහරජ, මව්පියන් පෝෂණය කරන්නැයි කියා (ආරාමයට) යන පාර ගෙනහැර දක්වමින් මෙසේ කීහ.

අයං ඵකපදී රාජ - සොයං උසසීසකෙ මම
ඉතො ගත්වා අඬ්ඬකොසං
තත්ථතෙසංඅගාරකං
තත්ථමාතාපිතා මය්‍හං
තෙහරසසු ඉතො ගතා

මහරජ, මාගේ හිස පැත්තෙන් යම් ඒකපදික මගක් වේ ද මේ මගින් ගොස් ශබ්ද ඇසෙන දුර පමණින් භාගයක් හෙවත් අඩ හඬ සතක් පමණ දුර යම් තැනෙක් වේද මව්පියන් වෙසෙන ගෙය එහිය. මේ මගින් එහි ගොස් ඔවුන් පෝෂණය කරන්නැයි කීහ. එහි එකපදී යනු එක් පියවරක් තබා යාහැකි පාරයි. උසසීසකෙ යනු මගේ හිස පිහිටි පැත්තෙන් ඇති මාර්ගය යන්නයි. අඩස්කොසෙ මිනිසෙකු හඬ වනගා කෑ ගැසූ කල්හි ඇසෙන දුරින් භායකි.

මෙසේ මහසත් ඔහුට පාර කියා මව්පියන් කෙරෙහි බලවත් ස්නේහය ඇති බැවින් එබඳු වූ වේදනාව ඉවසාගෙන ඔවුන්ට ගෞරවය පිණිස ඇදිලි බැඳ ආයාචනා කරමින් මෙසේ කීහ.

නමො තෙ කාසිරාජඤ්ඤු
 නමො තෙ කාසිවදධන
 අන්ධා මාතා පිතා මයහං
 තෙ හරසසු බුහාවනෙ

කසී රජතුමනි, ඔබට මාගේ නමස්කාරය වේවා. කසීරට වර්ධනය කරන පින්වතුනි, ඔබට නමස්කාර වේවා. මාගේ මව්පියෝ අන්ධයෝය. මහ වනයෙහි ඔවුන් පෝෂණය කරව.

අඤ්ජලිං තෙ පගගණහාමී
 කසීරාජ නමඤ්ඤුතෙ
 මාතරං පිතරං මයහං
 වුනෙතා වජ්ජාසී වඤ්ඤනංනි

කසී රජතුමනි, ඔබට ඇදිලි බැඳ දෙමි. ඔබට නමස්කාර වේවා. මා කියන ලද්දේ මව්පියනට මා වැන්ද බව කියනු මැනවැයි සාම කුමාරයා කීය.

එහි වුනෙතා වජ්ජාසී ඔබලාගේ පුතා වන සාම කුමරු ගංතෙර වීස පෙවූ ඊයකින් විදිනු ලැබුයේ රිදී රේඛාවක් වැනි වැලිතලාවෙහි පසෙකට හැරී වැදහෝනේ ඇදිලි බැඳ ඔබගේ පා වදි යැයි යනුවෙන් කියා මා කී ආකාරයටම මාගේ වැදීම ගැන කියන්න යැයි ද කීහ.

රජ යහපතැයි පිළිගත්තේය. මහසත් මව්පියන්ට වැදගෙනම සිහිසන් නැතිව ගියේය.

ඒ බව දැක්වීම සඳහා ශාස්තෘන් වහන්සේ දේශනා කළේය.

ඉදං වඛානසො සාමො යුවා කලාණ දසසනො
මුච්ඡතො විසවෙගෙන විසඤ්ඤී සමපජ්ජථ

තරුණ කලාණ දර්ශන ඇති ඒ සාම කුමාර තෙමේ මේ බස කියා විෂ වේගයෙන් සිහිමුළා වූයේ විසංඤ බවට පැමිණියේය.

එහි සමපජ්ජථ යනු පැමිණි බවයි. (සිහිසන් නැතිව ගිය බවයි. ඔහු (මහසත්) වනාහි එපමණ දෙයක් කියුයේ වී නමුත් හැඟීමෙන් තොරවම මෙන් කීවේය. මේ වනවිට විෂ වේගය මුළු සිරුර පුරා පැතිරී තිබුණේය. විත්ත සන්නතිය හදවතේ ශක්තිය නිසාම පැවතුණේය. කතාව නැවතුනි. කට වැසුණි. ඇස්වල වැටී ගියේය. අත්පා තදව ගොස් මුළු සිරුරම ලෙයින් තෙත් විය. ඉක්බිති රජතුමා දැන් මොහු මා සමග කතා කළේය. ඔහුගේ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස දෙකත් නතර වීදැයි බැලීය. ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස නැති වී ගොස්ය. ශරීරය තද විය. ඒ සාම මියදුණේයැ යි ශෝකය දරාගත නොහැකි වූ රජතුමා හිස අත් ගසමින් මහ හඬින් වැළපුණි.

ඒ බව දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

සරාජා පරිදෙවෙසි
බහුං කාරුඤ්ඤ සංහිතා
අජරා මරො වහං ආසිං
අජෙජ තං ඤාසි නො පුරෙ
සාමං කාලකතං දීසවා
'නන්ධී මච්චුසස නාගමො'

ඒ රජතෙමේ මම මෙපමණ කල් ජරා මරණ දෙන්නෙක් යැයි සිතුවෙමි. අද කපුරිය කළ සාම කුමරු දැක කිසිවෙකුටත් මරුගේ නොපැමිණීමක් නැතැයි දැනගනිමි. මින්පෙර එසේ නොදැක්කෙමි. මහත් කරුණාවෙන් රජතුමා මෙසේ වැළපුණේය.

යසසුං පතිමනෙනති
 සච්චෙත සමජ්චිනො
 සචාඤ්ඤං ගතෙ කාලෙ
 නි කිඤ්චි මහිභාසති

විෂ සහිත ඊයෙන් විදිනු ලැබූ යමෙක් මා සමග දැන් කතා කෙළේ ද එසේ වුවත් මෙබඳු මරණාසන්න වූ කල කිසිවෙකුදු කතා නොකෙරේ.

නිරයං නුත ගච්ඡාමි
 එතඨ මෙ නන්ථී සංසයො
 තදාහි පකතං පාපං
 විර රතතාය කිඛ්ඛිසං

එකල මා කළ පාපය බොහෝකල් දුක් විඳීමට සමර්ථ දරුණු වූ පාප කර්මයකි. ඒකාන්තයෙන් මම නරකයට යමි. මෙහි මට සැකයෙක් නැත.

භවනති තසස චතතාරො
 ගාමෙ කිඛ්ඛිස කාරකො
 ආරඤ්ඤා නිමමනුසසමහි
 කොමං චතනු මරහති

පව් කරන තැනැත්තා හට අපරාධකරු වෙතැයි ගමෙහි නින්දා කරන්නෝ වෙති. මිනිසුන් නැති මේ වනයෙහි මට නින්දා කරන්නට කවරෙක් සුදුසු වේද?

සාරයනති හි කමමානි
 ගාමෙ සංගච්ඡ මාණවා
 ආරඤ්ඤා නිමමනුසමහි
 කොනු මං සාරයිසසතිති

ගමහි මිනිස්සු එක්වූ කළකම් සිහි කරවති. නොහොත් වෝදනා කරති. මිනිසුන් නැති මේ වනයෙහි මටකවරෙක් වෝදනා කරන්නේදැයි (පිළියක් රජ වැළඹුණෝය.)

එහි ආසිං මම මෙතෙක් කල් (මිනිසුන්) අප්‍රාමර වන්නේ යැයි යනු හැඟීමෙන් යුතුව සිටියෙමි'යි යනුයි. අජේෂ්‍යං යනු අද මේ සාම කල්ලරිය කළ බැව් දැක මා මෙන්ම අන්‍යයන් කරාද මාරයාගේ පැමිණීම වැලකිය නොහැක්කෝ යැයි දැනගනිමි. ඒ මාරයාගේ පැමිණීම අද දැනගනිමි. මින් පෙර නොදනිමියි කියා වැළපුණේය. සමාජේචං යමෙක් විස සහිත වූ ආයුධයෙකින් තුවාල වී මරණාසන්නව සිටියක් දැන් වනාහි ඔහු මා සමඟ හොඳින් කතා කරන්නේය යනුයි. එවංගතෙ කාලෙහි' මෙසේ මරණාසන්න මොහොතකට පැමිණි කල කිසිවෙකුත් කතා නොකෙරේ. තදාහි ඒ වේලාවෙහි සාමට විදීමෙන් මා විසින් මහත් පාපයක් කරන ලදී. විරරතනාය කිබ්බිසං එය වනාහි බොහෝකල් විපාක දීමට සමත් දරුණු හයානක පාපයකි. තසස යනු මෙබඳු පාපයක් කොට (සමාජයෙහි) හැසිරෙන්නහුට වන්තාරො කොහි හෝ නින්දාකොට කතා කරන්නෝ ගාමෙ කවර ගමක හෝ වෙති යනුයි. කිබ්බිසකාරකො කරන්නෝ මේ වනයෙහි මිනිසුන් නැතිකල්හි කවරෙක් මට කතා සැදීමට සිටින්නේද යනුයි. සාරයං යනු ගමේ හෝ නියම්ගමිහි යන්නයි. සංගච්ඡමාණවා ඒ ඒතැන්වල මිනිසුන් එක්ව එම්බල මිනීමරුව, ඔබ දරුණුම පාපයක් කර ඇත. ඔබට අසවල් අසවල් ආකාරයේ දඬුවමක් කිරීම සුදුසුය. මෙසේ දඬුවම් නියම කරමින් අපහාසද කරති. මේ මිනිසුන්ගෙන් තෙර වූ වනයෙහි රජෙකු වූ මට කවරෙක් නම් වෝදනා කරන්නේ ද? කියමින් තමාම තමන්ට වෝදනා කරගනිමින් වැලපෙන්නට විය.

එකල්හි 'බහුසොදරී' නම් දෙවිදුවක් ගන්ධමාදන පර්වතයෙහි වසන්නීය. ඇ මහසත්තට ආත්ම බාව හතකට පෙර මව් වූවාය. ඕ පුත් සෙතෙහසින් නිතර බෝසත් ගැන සැලකිලිමත්ව සිටියාය. එදවස ඇ දිවසැප අනුභව කරන්නී බෝසත් ගැන ආවර්ජනා කිරීමට අසමත් වූවාය. ඇ දේව සමාගමට ගියා යැයි ද කියනු ලැබේ. බෝසත් සිහිසන් නැතිව සිටි අවස්ථාවේදී මගේ පුතා ගේ සැපයුක් කෙසේදැයි ආවර්ජනා කරන්නී සිහිසන් නැතිව සිටින බව දුටුවාය. 'පිලියක්' රජු මාගේ පුතාට විස සහිත ඊයකින් විද මිගසමමත ගංතෙර සුනු වැලිතලාවෙහි හොවා මහත් හඬින් වැළපෙන්නේය. ඉදින් මා නොගියේ නම් මා පුතු 'සුචණ්ණා සාම' එතැනම මියාදෙන්නේය. රජුගේ ද හද පැලී මිය යන්නේය. සාමගේ මව්පියෝ නිරාභාරව දියපොදක්වත් නොලබා සුසුම්ලමින් මිය යන්නෝය. මා ගියකල්හි රජු පැත් කළය ගෙන බෝසත්හුගේ මව්පියන් කරා යන්නේය.

ඔහුගෙන් තොරතුරු දැන එම මව්පියෝ පුතු කරා එන්නෝය. මිත්පසු මම ද ඔවුන් ද සත්‍යක්‍රියා කරන්නෙමු. එවිට සාමගේ විස බැසයන්නෝය. එයින් මගේ පුතු දිවි ලබන්නෝය. රජු සාමගේ ධර්මදේශනාව අසා, තම මාලිගයට පෙරළා ගොස්, මහත් වූ දානාදී පින්කම්කොට දෙව්ලොව යන්නෝය. ඒ නිසා මම එහි යම් යි කියා ඇ එහි ගොස් මිගසමම ගංතෙර නොපෙනී අහසෙහි සිට රජුට මෙසේ කීවේය. ඒ බව දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

සා දේවතා අනතරහිතා
 පබ්බතෙ ගන්ධමාදනෙ
 රඤ්ඤාදා ව අනුකම්පාය
 ඉමං ගාථා අභාසථ

ඒ (බහුසෝදරී නම්) දේවතා දුව ගන්ධමාදන පර්වතයෙන් අතුරු දහන්ව (රජු සිටි මිගසමමන නදිය කරාගොස් රජු හට අනුකම්පාවෙන් මේ ගාථා කියුවාය.

ආගුංකරී මහාරාජ
 අකරා කමම දුකකථං.
 අදුසකා පිතා පුත්තං
 තයො එකුසුනා හතා

මහරජ, (ඔබ) මහත් අපරාධය කළේය. කළේ ඉතා ලාමක-පහත් ක්‍රියාවකි. නිදොස් මව්පිය දෙදෙනාද පුතාද යන මේ තිදෙන එක හි පහරක් තසන ලදී.

එහි තං අනුසිකධාමී
 යථා තෙ සුගතී සියා
 ධම්මෙනන්ධ වනෙ පොස
 මඤ්ඤාදාහං සුගතී තයාති

එනු මැනැවි. ඔබට යහපතක් (සුගතියක්) වන්නේ නම් අනුශාසනා කරමි. මහ වනයෙහි ඒ අදමව්පියන් සාම කුමරු මෙන් දැහැමින් පෝෂණය

කිරීමෙන් රැකබලා ගනු. එසේ කළ කල්හි සුගතියට යන්නේ යැයි මම සිතමි.

එහි රකෙකුදාවා යනු රජුමය. ආගුං කරි යනු මහරජ, ඔබ මහත් අපරාධයක්, පාපකර්මයක් කළේය යනුයි. දුකකටං යනු යමක් කීමෙන් නරක විපාක ගෙන දෙන්නේ ද එබඳු ලාමක කර්මයක් කළේය යනුයි. අදුසකා යනු නිදොස් අයයි. පිතා පුත්තා යනු මව ද පියා ද පුතා ද මේ තිදෙන එක් ඊ පහරින් මැරුවේ යැයි කීමෙන් (පුත් සාම කුමරු පමණක් මිය ගියත්) එම ඊපහර හා බැඳුණු ඔහුගේ මව්පියන් ද නැසී ගිය බවයි. අනුසිකධාමී යනු හික්මවමි. අනුශාසනා කරමි යනුයි. පොසා යනු සාමගේ තැන සිට සෙනෙහස උපදවා සාම කුමරු මෙන් ඒ අන්ධයන් පෝෂණය කරව යනුයි. මකෙකුදාහං සුගති යාති මෙසේ කළ කල්හි ඔබ සුගතියට යන්නේ යැයි සිතමි යනුයි.

ඒ දේවතාවියගේ වචනය අසා මම වනාහි ඔහුගේ මව්පියන් පෝෂණය කොට දෙව්ලොව යමියි අදහා මට රාජ්‍යයෙන් වැඩක් නැත. ඔවුන්ව පෝෂණය කරමි. දැඩිසේ අදිටන් කොට බොහෝසෙයින් වැලපෙන්නේ ශෝකය ප්‍රකාශ කරමින් සුවණණා සාම මැරුණේ යැයි නොයෙක් සුවද මල්වලින් සිරුරට පූජාකොට දිය ඉස, තෙවරක් පැදකුණු කොට, සිටි තැනෙක හෙවචැද ඔහු (සාම කුමරු) විසින් පුරවාගන්නා ලද කළගෙඩිය ගෙන දොම්නසට පැමිණ දකුණු දෙස බලා ගියේ ය. ඒ බැව් දැක්වීම ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

සරාජා පරිදෙවිත්වා
බහුං කාරුඤ්ඤ සංහිතං
උදක කුමහ මාදාය
පකධාමී දකඛිණ මුඛොති

පියව් දිරියෙන් යුතුව වුවද රජතුමා පැන්කළය ගෙන අසපුව වෙත හැල්මේ ගොස් දුකුල පඬිහුගේ පන්සල් දොරට පැමිණියේය. ඇතුළෙහි සිටි තවුසා පා ගැටෙන හඬ අසා මේ සාමගේ පා හඬ නොවේ. ඔබ කවුරුදැයි විමසමින් මේ ගාථා දෙක කීවේය.

තසස නු එසෙ පද සද්දො
 මනුසසසෙසව ආගතො
 නොසො සාමසස නිරග්ගොසො
 කොනු කුමසි මාරිස

මෙහි ආ මිනිසකුගේ වැනි මේ පියවර ශබ්දය කාගේ ද? මේ පා හඬ සාම කුමරුගේ නම් නොවේ. පින්වත, මෙහි පැමිණි තෙපි කවරනුද?

සනතංහි සාමෙ වජනි සනතං පාදානි ඤාතනි
 නෙසො සාමසස නිනෙආසො කොනු කුමසි මාරිසානි

සාම කුමරු සන්සුන් ලෙස එයි. සන්සුන්ව පා තබයි. මේ පා හඬ සාම කුමරුගේ නොවේ. පින්වත, ඔබ කවුරුදැයි ඇසිය.

එහි මනුසසසෙසවා යනු මේ පා ශබ්දය සිංහ ව්‍යාඝ්‍ර ආදීන්ගේ නොවේ. යකෂ කින්තරාදීන් ගේ ද නොවේ. මේ පා හඬ මෙහි පැමිණි මනුෂ්‍යයෙකු ගේ මය. එහෙත් සාම කුමරුගේ නොවේ. සනතංහි සංවර සිලීව ගමන් කරන්නේය. සක්මන් කරන්නේය යනුයි. ඤාතනි තැබීම යනුයි.

ඒ අසා රජතුමා ඉදින් මම තමා රජෙකු බව නොකියා මා විසින් ඔබගේ පුතා මැරුවේ යැයි කී කල්හි මොවුන් කිපී මා සමග බැණ ගන්නේය. එසේ මම ඔවුන්ගේ ක්‍රෝධය උපදවන්නේය. එසේ ඔවුන් වෙහෙසට පත් කළ කල්හි එය මට අකුසලයක් වේ. රජු යැයි කී කල්හි බිය නොවන්නෙකු නැත. ඒ නිසා ම රජ බව කියමි යි සිතා පැන් තබන මැස්සෙහි දිය කළය තබා පත්සල් දොරෙහි සිට මෙසේ කීහ.

මම කසී රට රජ වෙමි. නමින් පිළියකබ කියා මා හැදින්වේ. මස් ලොබින් රටහැර අවුත් මම මුවන් සොයමින් හැසිරෙමි. ධනු ශිල්පයෙහි ද දක්‍ෂ වෙමි. දළ්භ ධර්මයැයි ද ප්‍රසිද්ධය. මහේ ඊපහරට පැමිණි ඇතෙක් ද එයින් නොමිඳෙන්නේය.

තපස්නුද ඔහු සමගින් පිළිසඳරෙහි යෙදෙන්නේ මෙසේ කීහ.

මහරජ, ඔබට යහපත් පැමිණීමක් වේවා. එසේම ඔබට අයහපත් පැමිණීමක් නොවේවා. මෙහි පැමිණි ඔබ අපට අධිපති වන්නෙහිය. මෙහි ඔබට අවශ්‍ය දෙයක් වේනම් කියන්න.

ඉදුණු තිඹිරි ද මොර ද මී ද මිහිරි එරමිණියා ද යන කුඩා එලවර්ග මෙහි බොහෝය. මහරජ, හොඳ හොඳ එල වර්ග අනුභව කළ මැනව. පර්වත ගුහාවෙන් (ගිරිගබ්බරා) ගෙන ආ සිසිල්පැන් මෙහි වේ. ඉදින් මහ රජ තෙපි කැමැතිනම් බොහු මැනවි.

සත්තිගුමබ ජාතකයෙහි ද මෙම අදහස දක්වා ඇත. මෙහි ගිරිගබ්බරා යන්න මිග සම්මත නදිය සඳහා යෙදුනි. එම ගංගාවද පර්වත ගුහාවක හටගෙන පර්වත ගුහාව තුළින් ගලාඑන ගංගාවකි.

මෙසේ ඔවුන් පිළිසඳරෙහි යෙදී සිටි කල්හි 'ඔබලාගේ පුතා මා විසින් මරන ලදැයි පළමුවෙන් කීම සුදුසු නොවේ. එබවක් නොදන්නා සේ පිළිසඳරෙහි යෙදී සුදුසු තැනදී කියමියි රජු සිතිය.

නාලං අන්ධා වනෙ දට්ඨං
කොනුමෙ එලමාහරී
අන්ධසෙසවයං සමමා
නිවාපො මඤ්ඤං ඛයතිති

අන්ධ වූවෝ වනයෙහි මේ එලවර්ග දක්නට නොහැක්කෝ වෙති. මේවා ගෙනාවේ කවරෙක් ද? මේ යහපත් පළතුරු රැස් කිරීම අන්ධ නොවන කෙනෙකුගේ වැඩක් සේ මට වැටහේ.

එහි නාලං ඔබලා අන්ධයෝය. මේ වනයෙහි කිසිවක් දැකීම නොහැක්කෝය යනුයි. කොනුමෙ එලමාහරී කවරෙකු ඔබලාට මේ එල ගෙනවිත් දෙන්නේද යනුයි. නිවාපො රැස්කිරීම අන්ධ වූවෙකුට කළ නොහැකිය යනුයි. මඤ්ඤං ඛයති මට වැටහේ යනුයි. ඒ අසා (දුකුල) තවුසා මහරජ, අප විසින් එලාපල ගෙනෙනු නොලැබේ. අපගේ පුතා ඒවා ගෙන එතියි කියා පැමට මේ ගාථා දෙක කීහ.

දහරො සුචානාති බුහා
 සාමො කලතාණ දසසනො
 දීපසස කෙසා අසිනා
 අපො සුනග්ග වෙලලිනාති

තරුණ යොවන ඉහා නොමහත් සාම කුමාරයා යහපත් දැකුම් ඇත්තෙකි. දිගු කාලවර්ණ කෙස් මස් කොටන පිහි අග මෙන් නැමුණෝය.

සොහවෙ එලමාහඤ්චා ඉතො ආදා කමණ්ඩලුං
 නදිගතෙ උදහාරො මඤ්ඤාද න දුරමාගතොති

ඒ තෙම (සාම කුමාරයා) පලවැල ගෙනවුත් තබා මෙයින් කබඩළාව රැගෙන දිය ගෙන එන්නට මිගසම්මත නම් නදිය වෙත ගියේය. දැන් ළඟ ළඟම එතැයි හගිමිසි දුකුල තාපසයා කීහ. එහි නාතිබුහා යනු ඉතා දිග හෝ ඉතා කෙටි නොවන බවයි. සුනග්ග වෙලලිනා යනු මංතොටක පිහියා අගමෙන් උඩට නැමුණු බවයි. කමණ්ඩලු යනු කළයයි. නදුරමාගතො නොදුරෙහි පැමිණෙන බවයි. දැන් දුර නොවේ. මේ ළඟම එනවා පැමිණෙන්නේ විය හැකියැයි සිතමි යනු අර්ථයි. ඒ අසා රජ කීහ.

අහං තං අවධිං සාමං
 යො තුඤ්ඤාං පරිවාරතො
 යං කුමාරං පවෙදෙථ
 සාමං කලතාණ දසසනංති

ඔබලාට උපස්ථාන කරන්නේ යැයි යම් කුමාරයෙකු ගැන කියනු ලබන්නේද යහපත් දැකුම් ඇති ඒ සාම යැයි කියනු ලබන කුමාරයා මම විඳ මැරුවෙමි.

සුන නම් මස් කපන, අග වක් වූ කැහි මෙන් ඔහුගේ අක් බබර වූ කෙස් ඇත්තේය. මාවිසින් මරණ ලද ඒ සාම කුමාරයා එම ලස්සන කෙස් කළඹෙහි තැවරුණු ලේ ඇත්තේ මැරී වැටී සිටී.

එහි අවිධනති යනු මුවන්ට විදින ඊයකින් විද මැරිය යන්නයි. පවෙදෙද් කියනු ලබන යනුයි. සෙති මිගසමමන ගංතෙර වැලිතලාවෙහි වැදහෙව සිටින බවයි.

පාරිකා තවුසියගේ ආරාමය වූයේ ද දුකුල තවුසාගේ ආරාමය අසලමය. එහි උන් ඇයට රජුගේ වචන ඇසුණි. එම පුවත දැනගනු කැමති වූ හී තොමෝ කණවැල අල්ලාගෙන දුකුල තවුසා වෙත ගොස් මෙසේ ඇසීය.

කෙන දුකුල මනෙහසී
හතො සාමාති වාදිනො
හතො සාමො ති සුඤ්චාන
හදයං මෙ පවෙධති

දුකුල තාපසය, සාම කුමාරය, නැසුණේ යැයි කියන කවරෙකු හා කථා කරන්නෙහුද? සාම කුමාරයා නසන ලදැයි අසා මාගේ හෘදය කම්පා වේ.

අසසන්ඤ්ඤාව තරුණං - පචාලං මාලුතෙරිතං
හතො සාමොතිසුඤ්චාන - හදයං මෙ පවෙදතිති

සුළඟින් කම්පාවන ඇසකු ළපල්ලක් මෙන් සාම කුමාරයා නසන ලදැයි අසා මා හද වෙවුලයි. පාරිකා කීවාය.

එහි වාදිකා යනු මාවිසින් සාම මරන ලදැයි කියනු ලබන්නාය. පචාලය යනු දළුයි. මාළුතෙරිතං යනු වාතයෙන් සැලුණු බවයි.

ඉක්බිති තවුසා අවවාද වශයෙන් මෙසේ කීහ.

පාරිකෙ කාසී රාජා යං
සො සාමං මිග සමමනෙ
කොධසා උසුනා විජ්ඣධි
තසස මා පාප මිච්ඡමහාති

එම්බා පාරිකාවෙනි, ඒ මේ කසීරජ මිගසම්මත නම් ගංඉවුරේදී මුවා මරමිසි කෝඛු සිතින් සාම කුමාරයාට ඊයකින් විද්දේය. රජුට අපි පව් සිතුවිලි නොකැමැත්තෝ වෙමුයි තවුසා කීහ.

එහි මිග සමමනෝ මිග සම්මත ගංඉවුරෙහි යනුයි. කොධසා යනු මුවත් කෙරෙහි උපන් ක්‍රෝධයයි. මා පාපමිච්ඡතමා ඔහුට අප දෙදෙනාම පාප සිතුවිලිත් ක්‍රෝධයක් නොකළ යුතු යනුයි. පාරිකා මෙසේ කීවාය.

කිච්ඡා ලදොධා පියො පුතො
යො අනෙධ අහරී වනෙ
තං එක පුතනං සාතිමහි
කනං චිතනං න කොපයෙති

දුකින් ලැබූ යම් ප්‍රිය පුතෙක් අප වනයෙහිදී රැකබලා පෝෂණය කෙළේද ඒ එකම පිය පුතු මැරූ ඔහු කෙරේ කෙසේ නම් සිත කෝප නොකෙරෙමිදැයි ඇසුවාය.

එහි සාතිමහි ඝාතනය කරනු ලැබූ යනුයි.

දුකුල තවුසා මෙසේ කීහ.

කිච්ඡ ලදොධා පියො පුතො
යෙ අනෙධ අහරී වනෙ
තං එක පුතනං සාතිමහි
අනෙකාධං අහු පණ්ඩිතාති

දුකින් ලැබූ ප්‍රිය පුත්‍රයෙකු විසින් වනයෙහි අද මව්පියන් පෝෂණය කළේ ද ඒ එකම පුතා මරණු ලැබූ කල්හි නුවණැත්තෝ ක්‍රෝධ නොකරන්නෝය.

එහි අනෙකාධං යනු ක්‍රෝධය අපායගාමී අකුසල කර්මයකි. එනිසා එම අකුසලය නොකොට, තම පුතෙකු මැරූ කල්හි ද ක්‍රෝධ නොකළ යුතු යැයි නුවණැත්තෝ කියා ඇති බවයි. මෙසේ කියා ඔවුන් දෙදෙන

අත් පපුවෙහි ගසා ගනිමින් මහසත්හුගේ ගුණ වර්ණනා කරමින්
බොහෝසෙයින් වැළපුණාහුය.

ඔවුන් සනසවමින් රජතුමා මෙසේ කීවේය.

මා බලනං පරිදෙවෙථ
හතො සාමොති වාදිනා
අහං කමමකරො හුන්වා
හරිසසාමී බ්‍රහාවනෙ

සාම කුමරු නැසුණැයි දැඩිකොට ශෝක නොකරන්න. මම
උපස්ථායකයෙක්වැ මේ වනයෙහි ඔබ පෝෂණය කරන්නෙමි.

ඉසසත්ථසමී කුසලො
දළා ධම්මොති විසසුතො
අහං කමම කරො හුන්වා
හරිසසාමී මහා වනෙ

මම ධනු ශිල්පයෙහි ද දක්‍ෂ වෙමි. දළ්භ ධර්මයයි ප්‍රසිද්ධ මම
උච්චාන් කරන්නෙක්ව මේ මහ වනයෙහි නොප පෝෂණය කොට රැක
බලාගන්නෙමි.

මීගානං විසාසමනෙවසං
වන මූල ඵලානිව
අහං කමමකරො හුන්වා
හරිසසාමී මහාවනෙ

(සිංහාදි) මෘගයන් කා දැමූ මස් ද අල මුල් පල වැලද සොයමින්
මම උපස්ථායකයෙක්වැ මහ වනයෙහි නොප දෙදෙනා පෝෂණය කොට
රැකබලා ගන්නෙමි.

එහි වාදිනා සාම කුමාරයා මැරුවේ යැයි කියනු ලබන ඔබ මෙබඳු
වූ ගුණවත් පුතෙකු මැරූ කල්හි දැන් ඔබ අප පෝෂණය කරන්නෙමි

ආදිය කියයි. බලවත් සේ ශෝක නොවන්න. මම ඔබලාට උවදැන් කරන්නෙක්ව සාම කුමරා මෙන් තොප පෝෂණය කරන්නෙමිසි කියයි.

එවිට රජතුමා ඔබලා එසේ නොසිතන්න. මට රාජ්‍යයෙන් වැඩක් නැත. දිවි හිමිකොට ඔබලා පෝෂණය කරන්නෙමිසි කියා ඔවුන් අස්වැසිය.

ඔව්හු ඔහු සමග සල්ලාපයෙහි යෙදෙමින් මෙසේ කීහ.

නෙස ධමෙමා මහා රාජ
නෙතං අමෙහසු කප්පති
රාජත්වමසි අමහාකං
පාදෙ වන්දාම තෙ මයනති

මහරජ, මෙය ධර්මතාවයක් නොවේ. මෙය අපට නොහොබේ. ඔබ අප රජතුමාය. අපි ඔබ පා වදිමුයි කීහ.

එහි ධමෙමා යනු ස්වභාවික වූ කාරණයයි. (ස්වභාව ධර්මයයි.) කප්පති යනු මෙය ඔබගේ ස්වභාවයි. අප කෙරෙහි සුදුසු නොවේ. ශෝභන නොවේ. පාදෙ වන්දාම තෙ මයං යනු දැන් වනාහි ඔබලා පැවිදි භාවයෙහි සිටි නිසා පුතුගේ (වියොවින්) මහත් වූ ශෝකයෙන් පෙළෙනත් නිහතමානියෙන් (සිතේ කැළඹීමෙන් තොරව) කතා කරන්නාහුය යනුවෙන් දැක්වූයේ රජුගේ විශ්වාසය දිනාගැනීම සඳහා (සාම කුමරුගේ මාපියන්) මෙසේ කී බවයි.

ඒ අසා රජතුමා ඉතා සතුටට පැමිණ මහත් පුදුමයකි. මෙබඳු වරදක් කලා වූ මා හට වුවද සැඩ පරුෂ වචන මාත්‍රයකින්වත් පරිභව නොකළාහුයැයි සිතා මෙසේ කීය.

ධමමං නෙසාද හණා ට
කතා අපචිනී තයා
පිතා ත්වමසි අමහාකං
මාතා වමසි පාරිකෙ

තේසාදයනි, ඔබ දෙදෙන දහම් දෙසන්නාහුය. (මා හට) සත්කාරද කරන ලදී. (දුකුල පණ්ඩිතයෙහි) අද පටන් ඔබ මාගේ පියාණෝය.

පාරිකාවෙනි, ඔබ ද මාගේ මෑණියෝ වන්නේය. මෙහි තයා (ඔබලා) යනුවෙන් එක් එක් කෙනාට වෙන් වෙන් වශයෙන් ආමන්ත්‍රණය කරන (ව්‍යාජයෙන්) කීය. පිතා යනුවෙන් දුකුල පණ්ඩිතයෙනි, අද සිට ඔබ මාගේ පියා ලෙස සිටින්න. පාරිකාවෙනි, ඔබ මාගේ මව ලෙස සිටින්න. මම වනාහි ඔබගේ පුතා වූ සාම කුමාරයා මෙන් පා දෙවුම් ආදී සියලු වත්පිළිවෙන් සපයමි. මා රජු ලෙස නොසලකා, සාම කුමරා ලෙසම සලකනු මැනවි.

ඔව්හු ඇදිලිබැඳ මහරජ, ඔබ විසින් අප සඳහා කළයුතු විශේෂ දෙයක් නැත. කණාදණ්ඩ අල්වාගෙන අප සාම සිටි තැනට පමුණුවන්නැයි කීවාහුය. ඒ සඳහා මේ ගාථා දෙක ගෙනහැර දැක්විය.

නමො තෙ කාසී රාජපුත්‍ර - නමො තෙකාසීවද්ධන
 අඤ්ජලිං තෙ පගණතාම - යාව සාමානු පාපය

කසී රජකුමනි, ඔබට නමස්කාර වේවා. කසී රට වර්ධනය කරන්නාණෙනි, ඔබට නමස්කාර වේවා. ඔබට ඇදිලි බැඳ කියමි. සාම කුමාරයා යම්තැනෙක වේද එතැනට අප පමුණුවනු මැනවි.

තසස පාදෙ පමජ්ජනතා
 මුඛංච භුජ දසසනං
 සංසුමහමානා අත්තානං
 කාල මාගමයා මසෙති

ඔහුගේ පා පිරිමදිමින් දැකුම්කළු මුහුණ පිරිමැද බලා, ළංචී ඔහු සමග මරණයට පත් වන්නෙමු කීහ.

එහි සාමානු පාපය යම් තැනෙක සාම කුමාරයා (මැරී වැටී ඇත්තේද) එතැනට අප පමුණුවන්න යනුයි.

භුජදසසනං යනු යහපත් දැකුම් ඇති අහිරූපවත් බවයි. සංසුමහමානා යනු එකට සිටීමයි. කාලමාගමයාමසෙ මරණයට කල් පැමිණි කල්හි යනුයි.

ඔවුන් එසේ කථාකරමින් සිටිනද තර හිරු අවරට ගියේය. ඉක්බිති රජකුමා ඉදින් අදම මොවුන් එතැනට ගෙන ගියහොත් ඒ දැක මොවුන්ගේ හදවත් පැලී යන්නේය. මෙසේ තිදෙනාම මැරුණු කල්හි මම (එම පාපය නිසා) අපායේ උපදන්නේමය. එනිසා එහි යෑමට ඉඩ නොදෙන්නෙමිසි සිතා ගාථා සතරක් කීවේය.

බ්‍රහා වාළමීගා කිණණං
ආකාසනනං පදිසසති
යත් සාමො හතො සෙති
වඤ්ඤාව පතිතො ඡමා

බ්‍රහා වාළමීගා කිණණං
ආකාසනනං පදිසසති
යත් සාමො හතෙ සෙති
සුරියොව පතිතො ඡමා

බ්‍රහා වාළමීගා කිණණං
ආකාසනනං පදිසසති
යත් සාමො හතෙ සෙති
පංසුනා පති කුණ්ඨිතො

බ්‍රහා වාළමීගා කිණණං
ආකාසනනං පදිසසති
යත් සාමො හතෙ සෙති
ඉධෙව වසට් අසසමෙති

නැසුණු සාම කුමාරයා යම්තැනෙක බිම වැටුණු වන්දුයා මෙන් සයනය කරයි ද, ඒ පෙදෙස වණ්ඩ මෘගයන්ගෙන් ගැවසී ගත් උස් භූමියකි. එය අහසේ කෙළවර සේ පෙනේ.

නැසුණු සාම කුමාරයා යම්තැනෙක බිම වැටුණු සුර්ය දිව්‍යපුත්‍රයා මෙන් හොත්තේ ද ඒ පෙදෙස වණ්ඩ වන මෘගයන්ගෙන් ගැවසී ගත් උස් බිමකි. එය අහසේ කෙළවර මෙන් දිස් වේ.

යම්තැනෙක සාම කුමාරයා පසින් වැකුනේ හොව්ද ඒ පෙදෙස වල්මාගයන්ගෙන් ගැවසී ගත් උස් බිමෙකි. එය අහස් කෙළවර මෙන් පෙනේ.

සාම කුමාරයා යම්තැනෙක නැසුණේද එතැන වන මාගයන්ගෙන් ගැවසීගත් උස් ප්‍රදේශයකි. එය අහසේ කෙළවර මෙන් පෙනේ. එහෙයින් මේ අසපුවෙහිම වාසය කරන්නැයි රජතුමා කීහ.

එහි බ්‍රහා යනු ඉතා බහුල බවයි. (උග්‍ර බවයි.) ආකාසනතං මෙසේ ඒ වනය ආකාසය අන්තකොට පවතී යනු අහස තෙක් උඩට පෙනේ යන අර්ථයි. ඡමා ඡමාය යනුවෙන් පෘථිවියෙහි යන අර්ථ ලැබේ. මෙහි යොදා ඇත්තේ ඡමා යන පාඨයයි. අර්ථ වශයෙන් පෘථිවියේ පතිත වූවා මෙහි යනුයි. පතිකුණධීතො ගැවැසීගත් භාත්පසින් වෙලීගිය යන අර්ථයි.

ඉක්බිති ඔවුන් දෙදෙනා වල්සතුන් නිසා බියට නොපැමිණෙන බව දැක්වීමට මේ ගාථාව කීහ.

යදි තඤ්ඤ සහසසානි
සතානිනහුතා නිව
නෙවමහාකං භයං කොචී
වනෙ වාලෙසු චිජජ තී තී

මහරජ, සීයක්, දාහක්, දසදාහක් වශයෙන් වන මාගයන් ඇත්තා වූ මේ වනයෙහි මෙතෙක් කිසිදු බියක් අපට ඔවුන්ගෙන් සිදුව නැත.

එහි කොචී යනු මේ වනයෙහි කිසිදු එක් කොටසක හෝ අපට වන සතුන්ගෙන් බියක් නැත යනුයි.

රජතුමා ඔවුන් වැළැක්වීමට අසමත් විය. ඉන්පසු ඔවුන් අතින් අල්වාගෙන එහි කැඳවාගෙන ගියේය. ඒ කරුණ දැක්වීමට මෙසේ කීහ.

තතො අඤ්ඤානමාදාය
කාසිරාජා බ්‍රහාවනෙ,
හඤ්ඤ ගහෙඤ්ඤ පකකාමී
යඤ්ඤ සාමො ගතො අහුති

ඉක්බිති කසී රජතෙමේ මහ වනයෙහි අන්ධ වූ ඔවුන්ගේ අත් අල්වාගෙන සාම කුමරු නැසුණේ යම් තැනෙක නම් එතැනට ගියේය.

එහි තනො යනු එකල්හි යනුයි. අන්ධා යනු මව්පිය දෙදෙනාය. අහුති යනු වූයේය යන අර්ථයි. යසු යනුවෙන් යම් තැනෙක ඔහු වැතිර සිටියේ ද එහි පැමිණවිය යන අර්ථයි.

කැඳවාගෙන ගොස් ඔහු (සාම කුමරු) හමුවෙහි මේ ඔබේ පුතා යැයි කීවේය. ඉක්බිති පියා ඔහුගේ හිස ද මව පාදයන් ද අල්වාගෙන වැළපුණාහුය. ඒ බව දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කළ සේක.

දිසවාන පතිතං සාමං
පුත්තකං පංසු කුණධීතං
අපච්ඤං බුහාරඤ්ඤ
වන්ඤංව පතිතං ඡමා

මහ වනයෙහි හැරදැමූ මිහිමත වැටුණු සඳමඬල මෙන් විත් කා ඇඳ වැටුණු පස් වැකුණු සාම නම් පුත්‍රයා දැක

දිසවාන පතිතං සාමං
පුත්තකං පංසු කුණධීතං
අපච්ඤං බුහාරඤ්ඤ
සුරියංව පතිතං ඡමා

වනයෙහි හැරදැමූ බිම වැටුණු හිර මඬල සේ පසින් වැකුණු සාමනම් ප්‍රිය පුත්‍රයා දැක දැඩි ශෝකයෙන් හැඬූහ.

දිසවාන පතිතං සාමං
පුත්තකං පංසු ගුණධීතං
බහා පගග්ගා පත්තන්ඤං
අධමො කිර හො ඉති

ඔහු වනයෙහි වැටුණු පස් වැකුණු ශරීර ඇති තම ප්‍රිය සාම නම් පුත්‍රයා දැක (ලෝකයෙහි) අධර්මය පවතියැයි හිස අත් බැඳගෙන හැඬූහ.

බාලාං බොසි ත්වං සුතෙනා
සාම කලාණ දසසනං
යෙ අජේචං ගතෙ කාලෙ
න කිඤ්චි මහි භාසසි

අද යමෙක් මරණයට පැමිණි කල කිසි කථාවකුදු අප හා නොකෙරෙහි ද යහපත් දැකුම් ඇති පුත සාමය, බොහෝ කොට නිදියෙහිද?

බාලාං කොසි ත්වං මතෙනා
සාම කලාණ දසසන
යො අජේචං ගතෙ කාලෙ
න කිඤ්චි මහිභාසසි

අද යමෙක් මෙසේ මරණයට පැමිණිකල කිසි කතාවකුදු අප හා නොකෙරෙයිද යහපත් දැකුම් ඇති පුත සාමය, බලවත්ව මත් වෙහි ද?

බාලාං බොසි ත්වං පමතෙනා
සාම කලාණ දසසන
යො අජේචං ගතෙ කාලෙ
න කිඤ්චි මහිභාසසි

අද 'යමෙක් මෙසේ මරණයට පැමිණි කල කිසි කතාවකුදු අප හා නො කෙරෙයි ද යහපත් දැකුම් ඇති පුත සාමය, විශේෂයෙන් ප්‍රමාද වෙහිද?

බාලාං කොසි ත්වං කදෙධා
සාම කලාණ දසසන
යෙන අජේචං ගතෙ කාලෙ
න කිඤ්චි බහි භාසසි

අද යමෙක් මෙසේ මරණයට පැමිණි කල කිසි කතාවකුදු අප හා නොකෙරෙහි ද යහපත් දැකුම් ඇති පුත සාමය, දැඩිව කිපුනෙහි ද?

බාලාං කොසි ත්වං දිනෙනා
 සාම කලාණ දසසන
 යෙ අජේෂවං ගතෙ කාලෙ
 න කිඤ්චි බහි භාසසි

අද යමෙක් මෙසේ මරණයට පැමිණි කල්හි කිසි කතාවකුදු අප හා නො කෙරෙයිද, යහපත් දැකුම් ඇති පුත සාමය, දැඩි එඩි ඇති වෙහිද?

බාලාං බොසි කුචං විමනොසි
 සාම කලාණ දසසන
 යො අජේෂවං ගතෙ කාලෙ
 න කිඤ්චි ඔහිභාසති

යහපත් දැකුම් ඇති සාම පුත්‍රය, ඔබ බෙහෙවින් අපගත සිත් ඇත්තෙහිය. යමෙක් අද මෙසේ කලුරිය කළ කල්හි කතාබස් නොකෙරෙයිද, එමෙනි.

ජටා වලිතං පංකගතං
 කොදානි සණ්ඨ පෙසසති
 සාමො අයං කාලකතො
 අන්ධානං පරිචාරකො

අද මව්පියන්ට අත්පා මෙහෙවර කරන මේ සාම කුමාරයා කළුරිය කළේය. දැන් ඉතින් කවරෙක් නම් අවුල් වූ මඩ තැවරුණු දළම්ඬුලු සෝදා පිළියෙල කරන්නේ ද?

කො මෙ සමමජ්ජනාදාය
 සමමජ්ජසති ආසසමං
 සාමො අයං කාල කතො
 අන්ධානං පරිචාරකො

අද මව්පියන්ට අත්පා මෙහෙවර කරන සාම කුමාරයා කළුරිය කළේය. අද කවරෙක් හමදනා මුස්ත ගෙන ආශ්‍රමය හමදී ද?

කොදානි නභාපයිසසති
 සීතෙනුණෙහාදකෙනව
 සාමො අයං කාලකතො
 අන්ධානං පරිවාරකො

අද මව්පියන් අත්පා මෙහෙවර කරන මේ සාම කුමාරයා කළුරිය කෙළේය. සිහිල් වූ උණු වූ ජලයෙන් දැන් කවරෙක් නම් අප නභවන්නේද?

කොදානි භොජයිසසති
 වනමුල ඵලානිව
 සාමො අයං කාල කතො
 අන්ධානං පරිවාරකොති

අද මව්පියන්ට අත්පා මෙහෙවර කරන මේ සාම කුමාරයා කළුරිය කෙළේය. දැන් ඉතින් කවරෙක් නම් අපට වනමුල් පලාපල අනුභව කරවන්නේද?

එහි අපවිඛ යනු වැඩකට නැතිව අත්හැර දැමූ යනුයි. අධිමෙම කීරහො යනු පින්වන, මේ ලෝකයෙහි අද අයුක්තිය පවතිය යනුයි. මනො යනු තද මත් ගති රා බී මත්වීමයි. පමනො ප්‍රමාද බවට පැමිණි බවයි. දිනො බැබලුණු තැනැත්තෙකු වූ බවයි. මත් වූවෙක වුනැයි යන සියල්ල විලාප වශයෙන් කියත් යනුයි. ජටං යනු අපගේ ජටාමඬුලුයි. වලිතං පංකගතං යම්කලෙක අවුල් වී අපිරිසිදු වෙයි ද එකල ඒවා කො සණස්පෙසසති කවරෙකු නම් සෝදා අවුල්හැර මනාව සකසන්නේ ද යනුයි.

ඉක්බිති සාම කුමාරයාගේ මව බොහෝ සෙයින් වැළපෙමින් ලෙහි අත්ගසා ගනිමින් ළතැවුල පවසන්නී, මා තුළ සන්තාපය පවත්නා කල්හි විස වේගයෙන් පුත්‍ර විසඤ්ඤභාවයට පැමිණෙන්නේයැයි විස නැසීම සඳහා ම සත්‍යක්‍රියා කරමි යි සිතා සත්‍යක්‍රියා කළේය.

ඒ බව දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

දිසවාන පතිතං සාමං
 පුත්තකං පංසුකුණධීතං
 අධීතා පුත්ත සොකෙන
 මතා සචච මභාසථ

මීග සම්මත ගං වෙරළෙහි වැටුණු මැටි හා පස් වැකුණු ශරීර ඇති (නම) සාම නම් පුත්‍ර දැක පුත්‍ර සෝකයෙන් වෙළීගිය මව සත්‍යක්‍රියා කළාය.

යෙන සචේතයං සාමො
 ධම්මචාරී පුරෙඅහු
 එතෙන සචච වජේජන
 විසං සාමසස හඤ්ඤතු

යම් සත්‍යයකින් මේ සාම කුමාරයා පෙර ධර්මයෙහි හැසිරුනේද එසේ (මා කියන) සත්‍ය වචනය කරණ කොටගෙන සාමගේ විස නැසේවා.

යෙන සචේතයං සාමො
 බ්‍රහ්මචාරී පුරෙඅහු
 එතෙන සචච වජේජන
 විසං සාමසස හඤ්ඤතු

මේ සාම කුමාරයා පෙර බ්‍රහ්මචාරී වූයේය යන සත්‍යය වේද එම සත්‍යය කරණ කොටගෙන සාම කුමාරයාගේ ශරීරගත වූ විස බසින්වා.

යෙන සචේතයං සාමො
 සචචචාරී පුරෙඅහු
 එතෙන සචච වජේජන
 විසං සාමසස හඤ්ඤතු

මේ සාම කුමාරයා පෙර සත්‍යචාරී වූයේය යන කරුණ සත්‍යයකි. එම සත්‍ය වචනය කරණ කොටගෙන සාමගේ ශරීරයෙහි ඇති විස බසින්වා.

යෙන සචේතයං සාමෝ
 මනා පෙනතිහරෝ අහු
 එතෙන සචච වජේජන
 වීසං සාමසස හඤ්ඤතු

මේ සාම කුමාරයා පෙර මව්පියන්ට උවචැන් කළේය යන මේ සත්‍යයක් වූයේද එම සත්‍යය කරණ කොටගෙන සාමගේ ශරීරයෙහි ඇති වීස බසින්වා.

යෙන සචේතයං සාමෝ
 කුලෙ ජේට්ඨා පචායිනෝ
 එතෙන සචච වජේජන
 වීසං සාමසස හඤ්ඤතු

මේ සාම කුමාරයා පෙර කුලදෙටුවන් පිදී ද යන මේ සත්‍යයක් වූයේද එම සත්‍යය කරණ කොටගෙන සාමගේ ශරීරයෙහි ඇති වීස බසින්වා.

යෙන සචේතයං සාමෝ
 පාණා පියතරෝ මුඛ
 එතෙන සචච වජේජන
 වීසං සාමසස හඤ්ඤතු

මේ සාම කුමාරයා පෙර පණටත් වඩා මට ප්‍රිය වීද යන මේ සත්‍යයක් වූයේ ද ඒ සත්‍යය කරණ කොටගෙන සාමගේ ශරීරයෙහි ඇති වීස බසින්වා.

යං කිඤ්චතී කතං පුඤ්ඤං
 මයාං චෙච පිතුච්චතෙ
 සචේතෙන කුසලෙන
 වීසං සාමසස හඤ්ඤතු

මා විසින් ද තොපගේ පියාණන් විසින් ද යම් කිසි පින්ක් කරන ලද ද ඒ කුසල නම් වූ සත්‍යය කරණ කොටගෙන සාම කුමාරයාගේ වීස නැසේවා.

එහි යෙන සඬේන යම් වූ ධර්ම බලයක් හේතුකොටගෙන යනුයි. ධම්මචාරී යනු කුසල කර්ම පථයක් වන්නා වූ ධර්ම වර්යාවයි. සඬවචාරී කවර හෝ බොරුවක් නොකියන්නා යනුයි. මාතා පෙතනිහරොති අනලස්ව දිවා රෑ නොසලකා මව්පිය උපස්ථානයෙහි යෙදෙන්නා යනුයි. ජෙට්ඨා පවායිකො මව්පිය ආදී වැඩිහිටියන්ට සත්කාර කරන්නාය.

මෙසේ මව විසින් ගාථා හතක් කියා සත්‍යක්‍රියා කළ කල්හි සාම කුමාරයා අනෙක් පැත්තට පෙරළී වැදහොත්තේය. ඉක්බිති ඔහුගේ පියා මගේ පුතා ජීවත්වන්නේ ය. මම ද සත්‍යක්‍රියාවක් කරන්නෙමිසි එහිම සිට සත්‍යක්‍රියා කළේය.

ඒ බැව් දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ගාථාවන් වදාළ සේක.

පස් දූවිලි තැවැටී වැටී සිටින තම සාම නම් පුතු දැක, පුත්‍ර ශෝකයෙන් මැඩලුණු පියා මෙසේ සත්‍යක්‍රියා කළේය.

සාම පෙර ධර්මචාරී ජීවිතයක් ගත කළේය යන්න සත්‍යයක් නම් ඒ සත්‍යය කරණ කොටගෙන සාම ගේ ශරීරගත වීස නැතිවේවා.

සාම පෙර බුන්මචාරී ජීවිතයක් ගත කළේය. යන්න සත්‍යයක් නම් ඒ සත්‍යය කරණ කොටගෙන සාමගේ ශරීරගත වීස නැසේවා.

සාම පෙර සත්‍යවාදී වූයේය යන්න සත්‍යයක් නම් ඒ සත්‍ය කරණ කොටගෙන සාමගේ ශරීරගත වීස නැසේවා.

සාම පෙර මව්පියන්ට උච්චූන් කළේය යන්න සත්‍යයක් නම් එම සත්‍ය බලය කරණ කොටගෙන සාමගේ වීස නැසේවා.

සාම පෙර කුලදෙටුවන්ට ගරු බුහුමන් කළේය යන්න සත්‍යයක් නම් එම සත්‍යය කරණ කොටගෙන සාමගේ වීස නැසේවා.

සාම මට පණ මෙන් ආදරය කළේය යන්න සත්‍යයක් නම් එම සත්‍යය කරණ කොටගෙන සාමගේ වීස නැසේවා

මමත් ඔබගේ මවත් කළා වූ කිසියම් කුසල සමූහයක් වේ නම් එම කුසල්වල සත්‍ය බලය කරණ කොටගෙන සාම (වන ඔබ) ගේ විස නැසේවා. එම සත්‍යක්‍රියාව කළ කල්හි මහසත් පෙරළී අනෙක් පසට හැරුණේය. ඉන්පසු තෙවැනි සත්‍ය ක්‍රියාව ඒ දෙවිදුව විසින් කරන ලදී. ඒ බව දැක්වීම සඳහා ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ගාථාවන් වදාළ සේක.

සා දේවතා අනන්තරහිතා
 පබ්බතෙ ගන්ධමාදනෙ
 සාමසස අනුකම්පාය
 ඉමං සච්ච මහාසථ

ගන්ධමාදන පර්වතයෙහි අන්තර්ධාන වූ ඒ දේවතා තොමෝ සාම කුමාරයාට අනුකම්පාවෙන් මේ සත්‍යක්‍රියා කළාය.

පබ්බතාහං ගන්ධමාදනෙ විර රතනනී වාසිනී
 නමෙ පියතරො කොචි අඤ්ඤා සාම න විජ්ජති
 එතෙන සච්ච වජේජන විසං සාමසස හඤ්ඤතු

ගන්ධමාදන පර්වතයෙහි මම බොහෝකලෙක සිට වසමි. සාම කුමරුට තරම් අතිශයින් ප්‍රියවන කිසිවෙකු මට නැත. මේ සත්‍ය වචනය හේතු කොටගෙන සාම කුමරුගේ විස නැසේවා.

සබ්බෙ වනා ගන්ධ මයා
 පබ්බතෙ ගන්ධමාදනො
 එතෙන සච්චවජේජන
 විසං සාමසස හඤ්ඤතු

ගන්ධමාදන පර්වතයෙහි සියලු මැ වෘක්‍ෂයෝ සුවදින් යුක්ත වෙති. ඒ සත්‍ය වචනය හේතු කොටගෙන සාම කුමාරයාගේ විෂ නැසේවා.

තෙසං ලාලප්‍යමානානං
 බහුං කාරුඤ්ඤ සංහිතං
 බිප්පා සාමො සමුට්ඨාසි
 යුචා කල්‍යාණ දසසනොති

ඔවුන් බොහෝ දුකින් වැළපෙමින් හඩද්දී යහපත් දැකුම් ඇති සාම කුමාරයා වහාම නැගී සිටියේ ය. එහි පබ්බතඝාතං පර්වතයෙහි සිටින මම යනුයි. වතාගන්ධමයා ගස් සුවදින් යුක්ත විය. එහි සුවද නැති එකම ගසක්වත් නැත්තේය යන අදහසයි. තෙසං යනු ඒ දෙපැත්තේ ම අය වැළපෙන කල්හිද දේවතාවිය ගේ සත්‍යක්‍රියාව අවසානයේදී වහාම සාම කුමාරයා නැගී සිටියේය. පියුම් පතෙක ජලය මෙන් ඔහුගේ ශරීරයෙහි වූ බැසගොස් සියළු ආබාධයන් පහව ගියේය. මෙතැන ඊ පහර වීදුනාද එතැන ඊ පහර මීදුනාදැයි කිසිදු සලකුණක් සිරුරෙහි නොවීය.

මෙසේ මහසත්තූගේ නිරෝගභාවයට පත්වීමත්, මව්පියන්ට ඇස් පෙනීම ලැබීමත්, ඔවුන් සිව්දෙනා දේවතානුභාවයෙන් ක්‍ෂණයකින් අසපුව වෙත ළඟාවීමත් අරුණෝදයෙහි එකවිටම සිදුවිය. මව්පිය දෙදෙන අපට ඇස් ලැබුණේය. සාමට නිරෝගී බව ලැබුණේයැ යි වඩාත් සතුටු විය.

ඉක්බිති සාම පණ්ඩිතයෝ ගාථාවකින් මෙසේ කීවේය.

මම සාම නම් වෙමි. ඔබට යහපතක් වේවා. විෂ බැසගියෙන් මම සුවසේ නැගී සිටිමි. බලවත් සේ නොවැළපෙනු මැනවි. මිහිරි බස් තෙපලනු මැනවි.

ඉක්බිති සාම කුමාරයා රජු දැක පිළිසඳර වශයෙන් මෙසේ කීය.

මහරජ, ඔබගේ මෙහි පැමිණීම යහපත් වේවා. අයහපත් පැමිණීමක් නොවේවා. මෙහි පැමිණි ඔබ අපට අධිපතිය. මෙහි ඔබ කැමැති යමක් ඇත්නම් අනුභව කළ මැනවි.

විලිකුන් මිහිරි නිමිරි හා මොර ද මී ද එරමිණිය ද බොහෝ ඵල ඇත්තේය. හොඳ හොඳ දෙයින් අනුභව කළ මැනව.

කඳුරැලියෙන් ගෙනා සිහිල් පැන් ද ඇත. කැමැති නම් බොහු මැනවි.

රජු එම අසිරිය දැක මෙසේ කීය.

සමමුය්‍යාමි පමුය්‍යාමි
 සබ්බා මුය්‍යානනි මෙ දිසා
 පෙනං නං සාම අද්දකඛිං
 කොනු නචං සාම ජීවසීති

සාම කුමාරයාණෙනි, මම මුළා වෙමි. බෙහෙවින් මුළා වෙමි. මට සියලු දිසා මුළා වී වැටහේ. පරලොච පත් ඔබ දුටිමි. දැන් ජීවත් වෙති. කෙසේ දිවි ලදුයෙහි ද?

එහි පෙනං සාම මම ඔබගේ මළ සිරුර දිටිමි යනුයි. කොනුකචංති කෙසේ නම් ඔබ දිවි ලැබීදැයි ඇසූ අයුරුයි.

ඉක්බිති සාම කුමාරයා මේ රජු මා මලේ යැයි සිතයි. නොමළ බව ඔහුට ප්‍රකාශ කරන්නෙමි යි මෙසේ කීහ.

අපිජීවං මහා රාජ
 පුරිසං ගාණ වේදනා
 උපනීත වන සංකප්පං
 ජීවනං මඤ්ඤ තෙ මුතං

මහරජ, දිවි ඇති නමුදු දැඩි දුඃඛ වේදනා ඇති භවංගයට පැමිණි සිත් හසර ඇති පුරුෂයා ජීවත්වන නමුත් මළහයි ලෝ වැසි තෙමේ සිතති.

අපි ජීවං මහාරාජ
 පුරිසං ගාණ වේදනං
 නං නිරොධගතං සනතං
 ජීවනං මඤ්ඤතෙ මතං

මහරජ, දිවි ඇති නමුදු දැඩි දුඃඛ වේදනා ඇති නිරුද්ධ වූ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස ඇති පුරුෂයා ජීවත්වන නමුත් මළහයි ලෝ වැසියා සිතයි.

එහි අපිජීවං යනු ජීවමාන බවයි. උපනීත මන සංකප්පං භවාංගයට එළඹුණ සිත් පරම්පරාවයි. ජීවනං ජීවත් වුවත් මැරුණේ යැයි සිතීමයි. නිරොධ ගතනති ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස දෙදෙනාගේ නැවතීමයි.

මෙසේ මා ජීවත්ව සිටියදී මැරුණේ යැයි සිතුවේ යැයි කියා රජතුමා යහපතෙහි යොදවනු කැමැතිව ධර්මයක් කියා දීමට ගාථා දෙකක් කීවේය. එහි අරුත් මෙසේය.

යම් මනුෂ්‍යයෙක් මව්පියන් දැහැමින් පෝෂණය කෙරේද මව්පියන් පෝෂණය කරන ඒ ඒ ජනයාට දෙවියෝ ද පිළියම් කරති.

යම් මනුෂ්‍යයෙක් මව්පියන් දැහැමින් පෝෂණය කෙරේද මෙලොවද ඔහු පසසත්. පරලොව ස්වර්ගයෙහිද සතුටු වන්නේ ය.

ඒ අසා රජතුමා, පින්වත මහත් ආශ්චර්යයකි. මව්පියන් පෝෂණය කරන්නාට උපන් රෝගයන් ද දෙවියෝ විසින් සුවකරනු ලැබේ. මේ සාම කුමාරයා ඉතා යහපත් කෙනෙකි යි කියා ඇදිළිබැඳ මෙසේ කීය.

එස හියො පමුඤාමි
සබ්බා මුඤානති මෙ දීසා
සරණං තං සාම ගච්ඡාමි
තංව මෙ සරණං භවාති

ඒ මම බොහෝසෙයින් මුලා වෙමි. සියලු දීසා මට නොවැටහෙති. සාම තොප සරණ යමි. තෙපි ද මට පිහිට වව.

එහි හියොති යම්හෙයකින් එබඳු වූ සීල ගුණයෙන් යුත්තෙකුට වරදක් වූයේ ද ඒ නිසා තව තවත් මුළාවට පත්වෙමි යනුයි. (සාම කුමාරයාට විදීම රජතුමා තමන් කළ බලවත් වරදක් ලෙස සලකා තැවුණා බවයි.) ක්‍ෂුද්‍ර මෙ සරණං භවාති ඔබ පිහිට යන්නා වූ මට පිහිට වන්න. මා දෙවිලොව ගාමියෙකු කරන්න යන්න. (මෙයින් ගම්‍යමාන වේ.) ඉක්බිති මහසත් එම රජතුමාට ඉදින් මහරජ, දෙවිලොව යනු කැමැත්තෙහි නම් මහත් දිව්‍ය සම්පත් විදිනු කැමැති නම් මේ දශධර්ම වර්යාවෙහි පිහිටන්නැයි කියා දශධර්ම වර්යා දැක්වෙන ගාථා ප්‍රකාශ කළේය.

මහරජ, මව්පියන් පෝෂණය කිරීමේ ධර්මයෙහි හැසිරෙන්න. මහරජ, මේ ලෝකයෙහි ගුණ ධර්මයෙහි හැසිර පරලොව ස්වර්ගයට යන්නේ නම් මැනැවි.

මහරජ, අඹදරුවන් මනාව පෝෂණය කිරීමේ ධර්මයෙහි හැසිරෙන්න. මේ ලෝකයෙහි ගුණ ධර්මයෙහි හැසිර පරලොව ස්වර්ගයට යන්නේ නම් මැනැවි.

මහරජ, මිත්‍රාමාත්‍යයන් කෙරෙහි දැහැමින් හැසිරෙනු මැනවි. මේ ලෝකයෙහි ගුණ ධර්මයෙහි හැසිර පරලොව ස්වර්ගයට යන්නේ නම් මැනැවි.

මහරජ, රථවාහන කෙරෙහිද සේනා කෙරෙහි ද දැහැමින් හැසිරෙනු මැනවි. මහරජ, මේ ලෝකයෙහි ගුණ ධර්මයෙහි හැසිර පරලොව ස්වර්ගයට යන්නේ නම් මැනැවි.

මහරජ, ගම් නියමිගම් කෙරෙහිද දැහැමින් හැසිරෙනු මැනවි. මහරජ, මේ ලෝකයෙහි ගුණ ධර්මයෙහි හැසිර පරලොව ස්වර්ගයට යන්නේ නම් මැනැවි.

මහරජ, රටෙහි ද ජනපදයන් කෙරෙහිද දැහැමින් හැසිරෙනු මැනවි. මහරජ, මේ ලෝකයෙහි ගුණ ධර්මයෙහි හැසිර පරලොව ස්වර්ගයට යන්නේ නම් මැනැවි.

මහරජ, ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහිද දැහැමින් හැසිරෙනු මැනවි. මහරජ, මේ ලෝකයෙහි ගුණ ධර්මයෙහි හැසිර පරලොව ස්වර්ගයට යන්නේ නම් මැනැවි.

මහරජ, සිවුපාචුන් කෙරෙහිද පක්ෂීන් කෙරෙහිද දැහැමින් හැසිරෙනු මැනවි. මහරජ, මේ ලෝකයෙහි ගුණ ධර්මයෙහි හැසිර පරලොව ස්වර්ගයට යන්නේ නම් මැනැවි.

මහරජ, ධර්මයෙහි හැසිරුණ මැනවි. පුරුදු කළ ධර්මය සැපගෙන දෙන්නේ වේ. මේ ලෝකයෙහි ගුණ ධර්මයෙහි හැසිර පරලොව ස්වර්ගයට යන්නේ නම් මැනැවි.

මහරජ, ධර්මයෙහි හැසිරුණ මැනවි. පුරුදු පුහුණු කළ ධර්මය සැප ගෙන දෙන්නේ වේ. ශක්‍රයා සහිත වූ දෙවියෝ ද බ්‍රහ්මයා සහිත වූ බ්‍රහ්මයෝ ද මැනවින් පුරුදුකළ ධර්මය හේතු කොටගෙන දෙව්ලොවට පැමිණියහ. මහරජ, ධර්මයෙහි නොපමා වනු මැනවි.

මෙහි අර්ථ තවදුරටත් තේසකුණ ජාතකයෙහි විසිතුරුව දැක්වේ.

මෙසේ මහසත් ඔහුට දසරාජ ධර්මය දේශනා කොට මනාකොට ඔවා දී පංචසිල් ද දුන්නේය. ඔහු මහසත්හුගේ අවවාද ඉහළින් පිළිගෙන බරණැසට ගොස් දානාදී පින්කම් කොට ඤාතීන් ආදී පිරිස සමග දෙව්ලොව ගියේය. බෝසත් හා මව්පියෝ දෙදෙන අභිඥා ලබා බලිලොව උපන්නාහුය.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා, මහණෙනි, මව්පියන් පෝෂණය කළ සත් පුරුෂයන්ගේ වංශ කතාව මෙයයි කියා වතුස්සත්‍ය දේශනාකොට ජාතකය නිමවා වදාළ සේක. වතුස්සත්‍ය දේශනාවසානයේ එම හික්‍රව සෝවාන් ඵලයට පැමිණියහ.

එදා රජ වූයේ ආනන්ද තෙරණුවෝය. දෙව්දූව උත්පලවණ්ණා තෙරණියයි. ශක්‍රයා අනුරුද්ධ තෙරුන් වහන්සේය. පියා මහා කස්සප තෙරණුවෝය. මව හද්දකාපිලානි තෙරණියයි. සුවණ්ණ සාම පණ්ඩිත වූයේ මම් ම වේදැයි නිමවා වදාළ සේක.

සාම ජාතකය නිමියේ ය.

22-4

නිමි ජාතකය

ඒකාන්තයෙන් ම මේ ලොව පුදුම සහගතය යන කොටසින් ඇරඹෙන ජාතක කථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ මිටීලා නුවර මධ්‍යදේව අඹවනයෙහි වැඩවසද්දී (තමන් වහන්සේ විසින්) මද සිනා ඉපදවීමක් හේතුවෙන් දේශනා කළ සේක.

එක් දිනෙක ශාස්තෘන් වහන්සේ සවස් කල බොහෝ වූ හික්කු පිරිසක් පිරිවරා එම අඹ වනයෙහි සැරිසරණ සේක් එක් සිත් අලවන භූමි ප්‍රදේශයක් (බිම් කඩක්) දැක තමන්වහන්සේගේ පෙර සිරිතක් කියනු කැමැතිව සිනා පහළ කෙළේය. ආයුෂ්මත් ආනන්ද ස්ථවිරයන් විසින් සිනා පහළ කිරීමට හේතු විවෘත කළේ 'ආනන්ද, මම මධ්‍යදේව රජව ඉපිද සිටි සමයෙහි මේ භූමිභාගය මා විසින් ධ්‍යාන සුවයෙන් යුතුව වාසය කළ ස්ථානයයි වදාරා, (ආනන්ද තෙරුන්ගේ) ඉල්ලීමෙන් පැණවූ අසුනෙහි වැඩහිඳ අතීතය ගෙනහැර දක්වා වදාළ සේක.

ඉහත වේදේහ රට මිටීලා නුවර මධ්‍යදේව නම් රජෙක් සිටියේය. ඔහු අවුරුදු අසූහාර දහසක් කුමාරයෙකු වශයෙන් කෙළිලොල්ව විසිය. අවුරුදු අසූහාර දහසක් යුවරජ තනතුරු දැරීය. අවුරුදු අසූහාර දහසක් රාජ්‍යයද විචාරන්නේ, යම් දවසක මාගේ හිසෙහි නර කෙසක් දුටුවේ නම් මා හට කියවයි කපුවාට අණ කළේය. පසුකළෙක හිසෙහි නර කෙසක් දැක කපුවා විසින් දැන්වූ කල්හි අඩුවෙන් එය උගුල්වාගෙන අතට ගෙන බලන්නේ නළලෙහි කෙටු ලෙසම මරණය පැමිණි බව දකින්නේ දැන් මට පැවිදි වීමට කාලය එළඹියේයැයි කපුවාට ගම්වරයක් තැහිකොට දෙවා දෙටු පුතු කැඳවා දරුව, රාජ්‍ය විවෘතව. මම පැවිදි වන්නෙමි යි කීවේය.

පියරජතුමනි, කුමක් නිසා පැවිදි වන්නේ දැයි ඇසූ කල්හි,

මේ නරකෙස මගේ හිසේ දිස් විය. වයස ඉක්මුණි. දේව දූතයෙක් පහළ විය. මේ මට පැවිදි වීමට සුදුසු කාලයයි කීවේය.

එසේ කියා ඔහු රාජ්‍යයෙහි අභිෂේක කොට, ඔබ මේ, මේ අයුරින් රාජ්‍ය විචාලවයි අවවාදකොට නුවරින් නික්ම සෑම ප්‍රවෘත්තාවෙන් පැවිදිව අසුභාර දහසක් අවුරුදු බ්‍රහ්මචිහාර වඩා බඹලොව උපන්න. ඔහුගේ පුතාද මේ ආකාරයෙන් පැවිදිව බඹලොව උපන්නේය. මේ ආකාරයෙන් ඔවුනොවුන්ගේ පුතුන් හත්දහස් තුන්සිය අනූඅට දෙනෙක් රජවරු හිසෙහි නරකෙස් දැක මේ අඹවනයෙහි පැවිදිව සිටී බඹචිහරණ වඩා බඹලොව උපන්නාහුය. ඔවුන් සියල්ලන්ම පළමු බඹලොව උපත් මධ්‍යදේව රජ බඹලොව සිට තම පරම්පරාව ගැන විමසන්නේ රජවරු සන්දහස් තුන්සිය අනූ අටදෙනෙකු පැවිදි වූ බව දැක සතුටට පැමිණෙමින් ඉදිරියට මාගේ වංශ පරම්පරාව පවතින්නේදැයි බැලීය. නොපවතින බව දැක මාගේ වංශය මා විසින් පවත්වන්නෙමිසි එයින් වුනව මියුලු නුවර රජුගේ අග මෙහෙසිය කුස පිළිසිද ගත්තේය. ඔහුට (එම කුමරුට) නම් තබන දිනයෙහි නිමිත්ත පාඨකයෝ වෙර ලකුණු බලා මහරජ, කුමාරයා ඔබගේ වංශ පරම්පරාව පවත්වාගෙන යාමට උපන්නෙකි. ඔබගේ වංශය මින් ඉදිරියට පැවිදි වන්නන්ගේ වංශයක් වශයෙන් නොපවතින්නේයැයි කීවාහුය.

ඒ අසා රජතුමා, මේ කුමාරයා රිය සකක නිම් වළල්ල මෙන් මගේ වංශය පවත්වාගෙන යාමට උපන්නෙකිසි කියා, 'නේමි' කුමාරයෝ යැයි නම් කළහ. ඔහු (එම කුමරු) කුඩා කල සිටම දන් දීමෙහිද, නිති පන්සිල් රැකීමෙහි ද, පොහොය උපෝසථ සීල සමාදානයෙහි ද නියුතු වූයේය. ඔහුගේ පියාද පෙර මෙන්ම හිස නරකෙසක් දැක කපුවාට ගම්වරයක් තැගිකොට දෙවා පුතුව රාජ්‍යය පාවා දී අඹ වනයෙහිදී පැවිදිව ධ්‍යාන උපදවා බඹලොව උපන්නේය.

නිම් රජතුමාගේ දන්දීමේ කැමැත්ත ඉතා බලවත් විය. නුවර සිටී දොරටුවෙහිද නුවර මැද ද දන්සල් පසක් කරවා මහත් සේ දන්දීම කළේය. එක් එක් දාන ශාලාව ලක්ෂ පහ බැගින් දිනපතා කහවණු ලක්ෂ පහක් වියදම් කොට දන් දුන්නේය. නිති පන්සිල් රැකීය. පොහෝ දිනවල උපෝසථ සීලය සමාදන්ව විසීය. මහජනයාද දානාදී පින්කම්වල යෙදවීය. අපා බිය ඇතිකොට දෙවිලෝ සැප ලබන හැටි පෙන්වා දෙමින් ධර්ම දේශනා කළේය. එතුමාගේ අවවාදයෙහි පිහිටා දානාදී පිංකම්කොට පරලොව ගියාහු දෙවිලොව උපන්නාහුය. මෙයින් දෙවිලොව පිරී ගියේය. නිරය ගිස්වීය.

එකල්හි තව්නිසා දෙව්ලොව සුධර්මා නම් දිව්‍ය සභාවට රැස්වූ එම දෙව්වරු අනේ අපේ ආචාර්ය වූ නිමි රජතුමා නිසා අපි මෙබඳු වූ අවබෝධ ඥානයක් හා මහත් වූ දිව සැපත් ලැබුවෙමි යි මහසත්හුගේ ගුණ වැනුහ. මිනිස්ලොව ද මහසයුර මත ඉසින ලද තෙලක් මෙන් ගුණ කතාවම පැතුරුණි. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ බව වඩාත් ප්‍රකට කරනු සඳහා හික්කු සංඝයාට මෙසේ වදාළ සේක.

අවෙඡරං වත ලොකසමිං - උපපජ්ජනති විචක්ඛණා
 යදා අහු නිමිරාජා - පණ්ඩිතො කුසලඤ්චිකො

රාජා සබ්බ විදෙහානං - ආදා දානං අරිඤ්මො
 තස්ස තං දදතො දානං - සධෙකප්පො උදපජ්ජථ
 දානං වා බුහුමචරියංවා - කතමංසු මහපඵලනි

යම් කලෙකැ නුවණැති කුසල් කැමති නිමි නම් රජෙක් වී ද එකල මෙබඳු දක්ෂ පණ්ඩිතයෝ ලොව උපදිද්දැයි කියා දෙවිමිනිස්සු අපට ඒකාන්තයෙන් ආශ්චර්යයෙකැයි ගුණ කීහ.

සතුරන් දමනය කරන සියලු විදේහ රටවැසියන්ගේ රජතෙමේ දන් දුනි. ඒ දන් දෙන රජහට මෙබඳු අදහසක් පහළ විය. එනම්, 'දානය හෝ බලිසර හෝ යන මෙයින් කවරනම් පිනක් මහත් විපාක ඇත්තේද යනුයි.

එහි යදා අහුතී යනුවෙන් දැක්වූයේ අනුන්ටද තමන්ටද කුසල් කැමැති වන්නා වූ ඤාණවන්ත වූ 'නිමි' රජතුමා සිටින කල්හි මෙබඳු දක්ෂ බුද්ධ ඤාණය ඇති, මහජනයාට බුදුවරයෙකු මෙන් මඟ පෙන්වන පණ්ඩිතයෝ ලොව උපදිද්දැයි කියා දෙවිමිනිස්සු අපට ඒකාන්තයෙන්ම ආශ්චර්යකැයි ගුණ කීහ යන අදහසයි. යදා අහුතී යනු පාඨයෙහි එහි අර්ථය වශයෙන් පින් කැමැති පණ්ඩිත වූ 'නිමි' රජතුමා වැනි මහජනයාට බුද්ධ කෘතෘය සාදා දෙන්නා වූ යමෙක් ලොව උපදී ද එබඳු තැනැත්තාගේ ඉපදීම ලොවට ආශ්චර්යකී යනුවෙන් ශාස්තෘන් වහන්සේ තමන් වහන්සේගේම ලොව පහළවීම අසිරිමත් බව දැක්වීම සඳහා මෙසේ වදාළ සේක. සබ්බ විදෙහානං යනු සියලු විදේහවාසී ජන්තාවයි. කතමංසුති

(දානය හා බලිසර විසීම) මේ දෙකින් කවර එක මහත් විපාක ඇත්තේද යනුයි. එම රජතුමා එක් පුරපසළොස්වක දිනෙක උපොසථ සීලයෙහි පිහිටා සර්වාභරණ ගලවා දමා සිරියහන මත හොත්තේ, යාම දෙකකින් පසුවී පැසුළුයම නින්දෙන් නැගී සිට පර්යංකය බැඳගෙන හිඳ මම මහජනයාට අප්‍රමාණ වූ දන් දෙමි. සිල් ද රකිමි. දානයෙහි එල මහත් වන්නේද නැතහොත් බ්‍රහ්මවර්යාවෙහි (සීලයෙහි) එලමහත් වන්නේ දැයි සිතන්නේ තම සැකය දුරුකර ගැනීමට අපොහොසත් විය.

එකල්හි සක්දෙව් හවන උණුසුම්ව ගියේය. සක්රජු එයට හේතු විමසන්නේ, ('නිමි' රජතුමාගේ) එම සැකය දැක, මොහුගේ සැකය සිඳුලමියි තනිවම වහා එතැනට පැමිණ මුළු රජමැදුර ඒකාලෝක කොට සිරියහන් ගැබට පිවිස අහසෙහි සිට ආලෝක ධාරාවක් විහිදුවා එම රජතුමා විසින් අසන ලද සැකයට හේතුව විසඳලීය.

ඒ බව දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

තසස සංකප්ප මඤ්ඤාය
 මසවා දේව කුඤ්ඤරො
 සහසස නෙතො පාතුරහු
 වණෙණන නිහනං තමං

දෙවියන්ට අධිපති වූ නුවණැස් දහසක් ඇති සක්දෙව් රජ තෙමේ ඒ රජුගේ අදහස් දැන තමන්ගේ ශරීරාලෝකයෙන් අඳුර දුරුකරමින් ඔහු හමුයෙහි පහළ විය.

ස ලොමහට්ඨො මනුජ්ඤො
 වාසවං අවවා නිමි
 දේවතානුසී ගන්ධබ්බො
 ආදු සකෙකා පුරිඤ්ඤො
 නව මෙ තාදිසො වණෙණො
 දිට්ඨො වා යදිවා සුතො

ලොමුදහගත් ඒ නිමි රජ තෙමේ සක්දෙව් රජු දැකීමෙන් බියපත්ව මෙසේ කීවේය. මෙබඳු ශරීර වර්ණයක් පෙර මා විසින් දක්නා ලද හෝ

අසන ලද්දේ නොවේ. ඔබ දෙවියෙක් ද? ගදඹෙක්ද? නැතහොත් පුරිත්දද නම් සක්දෙවි රජ ද?

ස ලොමහට්ඨං ඤායාන
වාසවො අවවා නිමිං.
සකෙකා හමසමි දේවිඤ්ජා
ආඥානොසමි තවනනකෙ

ඒ සක්දෙවි රජනෙමේ ආලෝකය බියෙන් ලොමුදහගත් නිමිරජු දැන මෙසේ කිය. මම සක්දෙවි රජ වෙමි. ඔබ දැකීමට පැමිණියෙමි. මහරජ, නොබිච ඔබ කැමැති පැනයක් ඇත්නම් මගෙන් විමසන්න.

අලොමහට්ඨො මනුජ්ඤ
පුච්ඡ පඤ්ඤං යදිච්ඡසී
සොචනෙන කතො කාසො
වාසවං අවවා නිමි

පුච්ඡාමි තං මහාබාහු
සබ්බභූතාන මිසසර
දානංවා බ්‍රහම වරියංවා
කතමංසු මහාපඵලං

එසේ ඔහු විසින් (ගක්‍රයා විසින්) දෙන ලද අවසරය පරිදි, නිමි රජතුමා සක් දෙවිඳුට මෙසේ කීවේය. මහත්ඵල ඇති සියලුම සතුන්ට අධිපති වූ සක්දෙවි රජතුමනි, දන්දීම, බ්‍රහ්මවරියාවෙහි හැසිරීම යන දෙකින් මහත්ඵල ඇත්තේ කුමකද?

සො ඵුට්ඨො නර දෙවෙන
වාසවො අවවා නිමිං.
විපාකං බ්‍රහමවරියස්ස
ජානං අකබාස ජානතො

ඒ රජු විසින් ඇසූ (කල්හි) බ්‍රහ්මවරියාවෙහි විපාක දන්නා සක්දෙවි රජ තෙමේ නොදන්නා නිමි රජුට මෙසේ කිය.

හීනෙන් බුහමවරියෙන
 බතතියෙ උපපජ්ජති
 මජ්ඣමෙ නව දෙවදනතං
 උතතමෙන විසුජ්ජධති

ලාමක බුන්ම වර්යාවෙන් රජකුලයෙහි උපදී. මධ්‍යම බුන්ම වර්යාවෙන් දෙව්බවට පැමිණේ. උතුම් බුන්ම වර්යාවෙන් පිරිසිදු වේ.

නහෙනෙ සුලභා කායා
 යාව යොගෙන කෙනවි
 යෙ කායෙ උපපජ්ජති
 අනාගාරා තපසසිනොති

අනගාරික වූ, තවුස්දම් පුරන යම්කෙනෙක් බුන්ම සමුභයෙහි උපදිත් ද (ඉල්ලන්තන්ට දීම නම්ව වූ) දානයෙන් කිසිවෙකු විසින් ඒ බුන්ම සමුභයෝ නොලබන්නාහුය.

එහි ලොමහටෙධා යනු, මහණෙනි, ඒ නිමි රජතුමා ආලෝකය දැක ආලෝකය දෙස බලන්නේ ඒ දිව්‍යාභරණ වලින් සැරසුනා වූ ශක්‍රයා දැක බියෙන් ලොමුදැහැ ගත්තේය. ලොමු දැහැගත්තේම ඔබ දේවතාවෙකු දැයි ඇසීය. අලොමහටෙධා යනු ලොමුදැහැ නොගෙන නිර්භයව සිට අසන්න මහරජ යැයි කී බවයි. වාසවො අවවා යනු තුටු පහටුව සිට (ශක්‍රයා) කීවේය යනුයි. ජාතං අකඛාසජානනො යනු මහණෙනි, ඒ සත් අතීත භවයෙහි දී තමා ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙන් දැනගත් බුන්ම වර්යාවෙහි විපාක මනාව දැනගෙන නොදන්නා වූ ඒ නිමි රජතුමාට ප්‍රකාශ කළේය යනුයි. හීනෙනාති යැයි දැක්වූයේ මුලදී බොහෝ තීර්ථායනයන් ආගමික ස්ථාන ඇසුරුකොට මෙමුදුනවර්යාවෙන් වෙන්වීම සීමා කොටගත් කිසියම් සීලයක් රැකීම හිතසීල නම් වේ. එයින් ඝෂත්‍රිය කුලයෙහි උපදින්නේ වේ. ධ්‍යානයට හේතුවන උපචාර සමාධිය පාදක කොටගත් සීලය මධ්‍යම සීලයයි. එබඳු වූ සීලය රකින්නා දෙව්ලොව උපදී. අෂට සමාපත්ති උපදවා ගැනීමට හේතු වූ විශුද්ධ වූ ශීලය උත්තම ශීලයයි. ඒ හේතුවෙන් බඹලොව උපදී. එය බුදු සසුනෙන් බාහිර වූ සසුන්වල නිවන යැයි කියනු ලැබේ. මම එයට කියනු ලබන්නේ විශුද්ධ තත්ත්වය කියාය.

මේ ශාසනයෙහි පිරිසිදු වූ සිල් ඇති භික්ෂුවක් කිසියම් දෙව්ලොවක ඉපදීමට ප්‍රාර්ථනා කරන කල්හි බ්‍රහ්මවර්ෂා ගැන වූ අධ්‍යායය හීනවී ඇති බැවින් හීන සීල නම් වේ. ඒ භික්ෂුව යම් සේ ප්‍රාර්ථනා කළේද ඒ පරිදි දෙව්ලොව උපදී. පිරිසිදු සිල් ඇත්තනුගේ අෂ්ට සමාපත්ති උපදවා ගැනීම මධ්‍යම සීලයයි. එයින් බලලොව උපදී. පිරිසිදු සිල් ඇත්තානු විදසුන් වඩා රහත්භාවයට පත්වීම උත්තම නම් වේ. එයින් විශුද්ධියට පැමිණෙන්නේ ය. නායති යනුවෙන් මෙහි දැක්වූයේ බ්‍රහ්ම තත්ත්වය ලැබීමයි. යාවයොගෙනාති යනු (ඉල්ලන්නා වූ) යාවකයන්ගෙන් යුක්ත බවයි. නැතහොත් ඉල්ලීම ඇති බවයි. දෙන්නන්ගෙන් යුතු බව යඤ්ඤයුත්තක නම්. එයින් අදහස් කළේ දායක දෙපිරිසයි. තපසසිනෝති යනු තප නිසසිතකා හෙවත් කෙලෙස් තැවීමෙහි යෙදුන තැනැත්තායි. මේ ගාථාවෙන් බ්‍රහ්මවර්ෂාවෙහි හැසිරීමේ මහත් ආනිශංස ගෙනහැර දක්වා යම් කෙනෙක් අතීතයෙහි මහත්කොට දන් දී දැන් වනාහි කාමාවචර ලෝකය ඉක්මවා යාමට නොහැක්කේද ඒ බව රජතුමාට පැහැදිලි කිරීමට මෙසේ කීහ.

දුද්දිපො සාගරො සෙලො
 මුවලිඤො හගිරසො -
 උසීනරො අට්ඨකොව
 අසසකොව පුටුඡ්ඡනො (පුටුඡ්ඡනො)

මහරජ, පෙර බරණැස්නුවර දුද්දිපය, සාගරය, සේලය, මුවලින්දය, හගිරසය, උසීරය, අට්ඨකය, අසසකය, පුටුඡ්ඡන යැයි යන මේ රජවරුද සෙසු බොහෝ ඤත්‍රිය බ්‍රාහ්මණයෝ ද නොයෙක් අයුරින් දන් දී කාමාවචර භූමි සංඛ්‍යාත දෙව්ලොව ඉක්මවා නො ඇත්තාහ.

එම අදහසින් දක්වනුයේ පෙර බරණැස් නුවර දුද්දිප නම් රජ කෙනෙකු මහත් කොට දන් දී වියපත්ව මරණයට පැමිණි කල්හි කාමාවචර භූමියෙහිම ඉපදුනේය. එසේම තවත් ඤත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදීහු නොයෙක් ආකාරයෙන් දන් දී (පුටුයඤ්ඤං යජ්ඣාන) කාමාවචර දේවතාවෝ වනාහි කෙලෙස් ඉපදීමට හේතු වූ ප්‍රාර්ථනාවෙහිම ලොල් වූ බැවින් ප්‍රේතයෝ යැයි කියති. එබැවින් කියන ලදී.

හුදකලා වූ කිසියම් කෙනෙක් නොඇලෙද්ද යම්කෙනෙක් හුදකලාව විවේකයෙන් ඇතිවූ සතුට නොලබද්ද ඔහු ඉන්ද්‍රියා හට මෙන් සමාන සම්පත් ඇත්තාහු නමුදු ඒ පින්වත්හු අනුන් අයත් සුව ඇත්තාහුමැ වෙති.

මෙසේ දානයෙහි ඵලයට වඩා බුන්මවර්යාවෙහි ඵලය මහත් බව පෙන්වා ඉන්පසු බුන්මවර්යාවෙහි හැසිරීම් හේතුවෙන් ප්‍රේත ආත්මය ඉක්මවා බුන්මලෝකයෙහි උපන් තවුසන් දක්වනු සඳහා මෙසේ කීහ.

අඬා ඉමෙ අවනනිංසු - අනගාරා තපසසිනො
සතතිසයො යාමහනු - සොමයාගො මනොජවා

සමුද්දො මනො හරතොව - ඉසිකාලික රකඛියො
අංගීරසො කසසපොව - කිසවචෙජා අකිතතිවාති

අනගාරික වූ සීලයෙන් ද තපසින් ද සමාපන්නියෙන් ද යුක්ත වූ යාමහනුය, සෝමයාගය, මනොජවය ය, සමුද්දය, මාදය, හරතය, ඉසිකාලි රකඛිය යන මේ සත් සෘෂිහු ද අංගීරසය කස්සපය කිසවච්ඡය අකිත්තිය යන මේ සෘෂිහු සතරදෙනද සමග වූ එකොළොස් සෘෂිවරු ඒකාන්තයෙන් කාමාවචර දෙව්ලොව ඉක්මවූහ. හෙවත් බුන්ම ලෝකයෙහි උපන්හ.

එහි අවනනිංසු යනු කාමාවචර භූමිය ඉක්ම වූ බවයි. තපසසිනො යනු සීලයෙන් හා පංචාහිඤ්චන්ගෙන් යුක්ත බවයි. සතතිසයො යනු යමාහු ආදිකොට හරත දක්වා වූ සයවැදෑරුම් තවුසන්ය. මොව්හු අංගීරස ආදී සතර දෙනාද සමග එකොළොස් දෙනෙකු වේ.

මෙසේ ශ්‍රැති වශයෙන් තමා ලැබූ බුන්මවර්යාවෙහි යෙදීමේ මහත්ඵල දක්වා ඉන්පසු තමන් දන්නා තරමින් රහත්භාවය පිළිබඳව විස්තර කෙළේය.

උත්තරරෙන නදීසීදා ගමහිරා දුරතිකකමා
නලග්ගිවණණා ජොතනති සදා කඤ්චන පබ්බතා

හිමවතට උතුරු දිගින් ගැඹුරු වූ ඉක්මවිය නොහැකි සීඳා නම් නදියක් විය. එහි දෙපස වූ රන් පර්වතයෝ හැමකල්හි ගිනි ඇවිලෙන මෙන් දිළිසෙති.

පරුළුන කව්‍යා තගරා
රුළුන කව්‍යා වනානගා
තත්‍රාසුං දස සහසසානි
පොරාණා ඉසයො පුරෙ

ඒ ගඟෙහි වංක ස්ථානයක ගඟ දෙපස තුවරලා ගස් ඇත. එහි දෙපස පර්වත මල්ඵලබර ගස්වැල්වලින් ගැවසියේය. ඒ මනහර පෙදෙසෙහි පෙර එක් කලෙක දස දසහක් පමණ පුරාණ සෘෂිවරයෝ විසූහ.

අහං සෙධෙයාසම් දානෙන
සංයමෙන දමෙනව
අනුතතරං වනං කක්ඛා
පතිරවාටි සමාහිතෙ

මම දානයෙන් උතුම් වීම්. සීලයෙන් ද ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් ද උතුම් වූ සමාදානයෙන් හුදකලාව උපචාර අර්පණා සමාධි ඇති දහසක් සෘෂිවරුන්ට බොහෝ කාලයක් උපස්ථාන කෙළෙමි.

ජාතිවනනං අජවඤ්ච අහමුජ්ජුගතං නරං
අතිවෙලං නමසසිසසං කමම බන්ධුහිමානියා

ජාතියෙන් උසස් වූද උසස් නොවූද එක තාපසයෙකු කෙරෙහිවත් වෙනසක් නොකොට ඒ සෘජු භාවයට පැමිණි සිත් ඇති තාපස සමූහයන් නිතර වැන්දෙමි. සත්ත්වයෝ කර්ම බන්ධු වූවෝ වෙති.

සඛෙවණණා අධම්මටඨා පනනති නිරයං අධො
සඛෙ වණණා නිරුජ්ඣානති වරික්ඛා ධම්ම මුත්තමනති

අධර්මයෙහි පිහිටි වතුර්වර්ණ ජනයෝ (කෘත්‍රිය, බ්‍රාහ්මණ, වෛශ්‍ය,

ශුද්) නරකයෙහි හිස යට කොටැ වැටෙති. සියලු වර්ණයෝ උතුම් වූ ධර්මයෙහි හැසිර පිරිසිදු වෙති. (නිවන් දකිති.)

එහි උත්තරෙතානි යනු අතීතයෙහි උතුරු හිමවන රත් කඳු දෙකක් අතරින් ගලාබැස්සා වූ සීදා නම් ගඟ ගැඹුරු වූයේය. සැඬපහර සහිතය. ඔරුවකින් වුවද තරණය කළ නොහැකි තරම් විය. හේතුව කුමක්ද? එම නදියෙහි ජලය ඉතා සුඛමය. සුඛම බැවින් යුක්ත වූ ජලයෙහි යටත් පිරිසෙයින් මොණර පිලක් වැටුණේ නමුත් එයද ජලයෙහි ගිලාබැස පතුලටම යන්නේය. ඒ නිසා එම ගඟට සීදා යන නම යෙදුණි. ඒ ගඟ දෙතෙර වූ රුවන් පර්වත උඩට නැගුණු ගිනිදැල් මෙන් බඳලන්නේ විය. පරුෂ නව්ශ් නගරානි යනු ඒ ගං දෙතෙර උස්ව වැඩුණු තුවරලා ගස් වූයේය. තුවරලා මහත් සුවද ඇත්තේය. රුෂ්භකවචා වනානගනි යනු එහි වෙනත් පර්වතයෝ ද එසේම ඉවුරු අසල මහත් වනගහනයෙන් යුක්ත වූවෝය. මල්එලබරින් යුතු වූයේය යන අර්ථයි. නත්‍රාසුං යනුවෙන් දැක්වූයේ මේ රමණීය බිම් පෙදෙසෙහි දසදහසක් සෘෂිවරු සිටි බවයි. ඒ සියල්ලෝම පංචාහිඤා අෂ්ට සමාපත්ති ලාභිහූය. එතුමෝ පිඬු පිණිස වැඩමවන කල් එළඹි විට උතුරුකුරු දිවයිනට වඩිති. කිසියම් තවුස් කෙනෙක් මහත් දඹඑල ගෙනවුත් වළදති. සමහර තවුසෝ හිමවතින් මිහිරි පලාපල ගෙනවුත් වළදති. සමහර තවුසෝ දඹදිවි තලයෙහි ඒ ඒ නගරවලට පිඬුසිඟා වඩිති. ඇතැම් තවුසෝ රස තෘෂ්ණාවෙන් නොමැඩුණෝ ධ්‍යානසුවයෙන් ම කල්ගෙවති.

එකල්හි එක් තවුසෙක් අහසින් බරණැසට ගොස් මනාව හැඳ පෙරව පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නේ පුරෝහිතයාගේ ගෙදොර වෙතැ පැමිණියහ. පුරෝහිත තෙමේ ද එතුමන්ගේ උපසම (සංචර) භාවයට පැහැදී තම ගෙදරට කැඳවා අහර වළඳවා ටික වේලාවක් පිළිසඳරේ යෙදී විශ්වාසයට පැමිණ 'ස්වාමීනි, ඔබ වහන්සේ කොහේ වෙසෙත්දැ'යි ඇසීය. 'හිතවත, මම අසවල් තැන වසමි'යි කී කල්හි, ඔබවහන්සේ පමණක් එහි වසන්නේ ද වෙනත් නාපසවරු ඇද්දැයි ඇසීය. මිත්‍රය, කුමක් කියන්නේ ද? එහි අහිඤා සමාපත්ති ලාභි තවුසෝ දසදහසක් වෙසෙති'යි කීහ. මෙසේ පුරෝහිත එම තවුසන් පිළිබඳ තොරතුරු අසා පැවිද්ද කෙරෙහි සිත යොමුවිය. 'ස්වාමීනි, මම ද එහි කැඳවාගෙන ගොස් පැවිදි කරන්න යැයි අයැද සිටියේය. ඔබ රාජ පුරුෂයෙකු බැවින් 'පැවිදි කළ නොහැකි යැ'යි තවුසාණෝ කීහ. 'ස්වාමීනි, මම අදම රජතුමාගෙන් විමසාලන්නෙමි

ඔබවහන්සේ හෙට නොවරදවා උවදිය මැනවැයි ඉල්ලා සිටියේය. පුරෝහිත තැන ද උදය අහරකිස නිමවා රජතුමා වෙතට පැමිණ 'ස්වාමීනි, මට පැවිදි වන්නට අදහස් විනැ'යි දන්වා සිටියේය. ආචාර්යයෙනි, කුමක් නිසා පැවිදිවන්නේදැයි විමසු කල්හි කාමයෙහි ආදිනවත් නෛෂ්ක්‍රමයෙහි (ගිහිගෙයින් නික්මීමේ ආනිශංසත්) දැන පැවිදි වෙමැයි කීය. 'එසේනම් පැවිදි වන්න. පැවිදි වී මට දැකගැනීමට පැමිණෙන්නයි කියා අවසර දිනි. ඔහු 'හොඳයැ'යි පිළිගෙන, තම ගෙදරට ගොස් අඹුදරුවන්ට අනුශාසනා කොට සියලුම සම්පත් පෙන්වා දී තමන්ගේ පැවිදි පිරිකර ගෙන තවුසාගේ පැමිණීම බල බලා සිටියේය. තවුසා ද එම වේලාවේම අහසින් අවුත් ඇතුල් නුවරට පිවිස ඔහුගේ ගෙට ගියේය. ඔහු මනාව පිළියෙල වී ස්වාමීනි, මා විසින් කුමක් කළයුතුදැයි විමසීය. තවුසාණෝ ද හෙතෙම නුවරින් බැහැරට කැඳවාගෙන ගොස් අතින් අල්වාගෙන තමාගේ ආනුභාවයෙන් සීදා නදී තෙරට ගෙනගොස් පැවිදි කොට දෙවැනි දිනයෙහි පැවිදි වූ බ්‍රාහ්මණයා එහිම නවතා ආහාරද සපයා දී පරිකර්ම අවස්ථාව දක්වා කසිණ භාවනාවක් ද උගන්වාලීය. හෙතෙම දින කිහිපයකින් සමාපත්ති වඩා අභිඤ්ඤා උපදවාගෙන තමන්ම පිඬු පිණිස ගියේය. තවුසා පසුකලෙක 'මම රජතුමා හමුවීමට ප්‍රතිඥා දුනෙමි.' මම ගොස් ඔහු හමුවෙමි'යි සිතා තවුසන්ට වැඳ අවසරගෙන සෘද්ධි බලයෙන් අහසින් ගොස් බරණැසට පිවිස පිඬු පිණිස හැසිරන්නේ රජ මැදුරට පැමිණියහ.

රජතුමා තපස්සු දැක හැඳිනගෙන රජමැදුරට කැඳවාගෙන ගොස් සන්කාර කොට ස්වාමීනි, කොහි වසන්නේදැයි පිළිවිසීය. 'මහරජ, උතුරු හිමවත් පෙදෙසෙහි සීදා ගංතෙර රුවන් පර්වත අතර වෙසෙමි'යි කීහ. 'එහි තනිව වසන්නේද? නැතහොත් වෙනත් තවුසන් වෙද්දැ'යි ඇසූ කළ, මහරජ, කුමක් කියන්නේද? එහි අභිඤ්ඤා සමාපත්තිලාභී සෘෂිහු දසදහසක් වෙසෙති'යි කීහ. රජු එම සෘෂිවරුන් පිළිබඳ ගුණ කතාව අසා ඒ සියලු දෙනාටම දන්දීමේ අදහසක් ඇති විය. ඉක්බිති ඔහු, ස්වාමීනි, ඒ සෘෂිවරුන්ට දන් දීමේ අදහසක් මට ඇතිවිය. ඒ සඳහා කුමක් කළ යුතුදැයි පිළිවිසීය. මහරජ, ඒ සෘෂිහු දිවෙන් විදින රසයෙහි නොගිලුණෝය. මෙහි කැඳවා ගැනීම අපහසුය. ස්වාමීනි, ඔබගේ මගපෙන්වීමෙන්ම ඒ සෘෂිවරුන් ඇසුරු කරන්නට සිතමි. එයට මග පෙන්වුව මැනවැයි අයැද සිටියේය. එසේනම් මහරජ, එම සෘෂීන්ට දන්දෙනු කැමැතිනම් සීදා ගංතෙර වෙසෙමින් ඔවුන්ට දන් දෙවැයි තවුසහු කීහ. එම රජු යහපතැයි පිළිගෙන සියලුම උපකරණ ආදියද ගෙන සිවිරඟ සේනාවද සමග තමාගේ

රාජ්‍ය සීමාව දක්වා ගමන් කළේය. ඉක්බිති තපස්හු තමන්ගේ ආනුභාවයෙන් සිව්ඵල සෙනඟ සමග රජු සීදා නදීතෙරට පමුණුවා එහි කඳවුරු ගත්වා අහසින් තමන් වෙසෙන තැනට ගොස් පසුදින එහි පැමිණියේය. රජතුමා තවුසා ආහාර ආදියෙන් සතප්පවා 'ස්වාමීනි, හෙට දින දසදහසක් සෘෂිහු ද කැඳවාගෙන මෙහි වඩින්නැයි ඉල්ලා සිටියේය. තවුසාණන්ද යහපතැයි පිළිගෙන ගොස් පසුදින පිණ්ඩපාත වේලායෙහි සෘෂිහු කරා එළඹ, ස්වාමීනි, බරණැස් රජු ඔබලාට දන්දෙමි'යි අවුත් සීදා ගංතෙර සිටින්නේය. ඔහු අනුකම්පාකොට කඳවුරට ගොස් හිඤ්චා පිළිගනු මැනවැයි අයැද සිටියේය. ඒ සෘෂිහුද යහපතැයි පිළිගෙන, පිණ්ඩපාත වේලාවෙහි අහසින් ගොස් කඳවුර අසල බැස සිටියාහුය. රජතුමා පෙරගමන් කොට කඳවුර වෙත වඩමවාගෙන අවුත් පැනවූ අසුන්හි හිඳුවා සෘෂින්ට ප්‍රණීත ආහාරපාන ආදියෙන් සංග්‍රහ කළේය. සෘෂිවරුන්ගේ සංවර ශීලයෙහි පැහැදුනු, රජතුමා දෙවෙනි දිනයෙහිද දනට ආරාධනා කළේය. මේ ආකාරයෙන් දස දහසක තවුසන්ට අවුරුදු දශ දහසක්ම දන් දුන්නේය. එසේ දන්දෙන කල්හි එම ප්‍රදේශයෙහි නගරයක් කොට ධාන්‍ය ගොවිතැන ආදී වගාවන් ද කළේය. මහරජ, එදා ඒ රජ අන්‍යයෙකු නොව මම ම යැයි ශක්‍රයා කීවේය. එසේම අහං සෙට්ඨාසම් දානෙනාති එදා මම දානය දීමේ ප්‍රමුඛයාව එබඳු මහා දාන පවත්වා මේ ප්‍රේත ලෝකය (කාම සුගති කාම දුගති) ඉක්මවා ඔත්ම ලෝකයෙහි ඉපදීමටද අසමත් වූනෙමි. මා විසින් දුන් ඒ දන් වැළඳූ සියලු තාපසයෝම බලලොව උපන්නාහුය. මේ ලෙසින් ප්‍රේතලෝකය යන්න දතයුත්තේය. යම්සේ බලසර විසීම මහත්ඵල වූවත් මෙසේ දානයෙන් තමන්ගේ ශ්‍රේෂ්ඨභාවය ප්‍රකාශකොට අනෙක් පද තුනෙන් එම සෘෂිවරුන්ගේ ගුණය ප්‍රකාශ කළේය. එහි සංයමෙනාති යනු සීලයෙන් යනුයි. දමෙනාති යනු ඉඤ්ච දමනයෙන් යුතු වෙයි. අනුතතරනති මේ ගුණයන්ගෙන් යුතු වුන සමාදන් වීමයි. පකිරවාටීනි ගුණයන්ගේ පැතිරීම ගැන නොසලකා ඒකවාටීව තනිව හැසිරෙන තත්ත්වයට පැමිණි බවයි. සමාහිතෙති යනු උපචාර අර්පණා යන අංගයන්ගෙන් යුතු සමාධි සිතයි. මෙබඳු ලක්ෂණ ඇති තවුසන්ට මම උපස්ථාන කෙළෙමියි දැක්වූ බවයි. අහමුඤ්ජගනනති මහරජ, මම ඒ දසදහසක් ඉසිවරු අතරෙහි අංගවිකලභාවය නිසා හෝ දරදඬු ස්වභාවයට පත්ව විකෘති සිරුරු ඇති නිසා හෝ පහත් කුලයක ඉපදුනා කියා හෝ ජාති සම්පන්නයෙකු කියා හෝ විශේෂයක් නොකොට ඔවුන්ගේ ගුණයක් පමණක් සලකා ඒ සියලු ඉසිවරුන්ට අතිවෙලං නමසසිසසං වන්දනා කළයුතු වෙලාව දැන නැමැදීම වන්පිළිවෙත් ආදියෙහි

යෙදුනෙමිසි කී බවයි. ඒ කරුණ කමම බන්ධනිමානියා යි දැක්වූ පරිදි සත්ත්වයෝ වනාහි කර්මයම නැදැකොට ඇත්තෝය. කර්මය පිහිටකොට ඇත්තෝය. කර්මය පිහිටකොට ඇත්තෝය යන මේ කාරණයෙන්ම සියලු වර්ණ හේද කුමක් නිසා වන්නේදැයි දතයුතුයි.

මෙසේ ද කියා මහරජ, දානයට වඩා බුන්මවර්ය සීලය මහත්ඵල වන්නේය. මේ දෙකම මහා පුරුෂයන් විසින් අගයනු ලබන්නේය. එනිසා දෙකෙහිම අප්‍රමාදී වන්න. දන් දෙන්න. සිල් රකින්නැයි ඔහුට අවවාද කොට තමන් වෙසෙන තව්නිසා දෙව්ලොවටම ගියේය.

ඒ කරුණ ගෙන හැර දැක්වීමට ශාස්තෘෂත් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

ඉදං වන්ධාන මසවා - දෙවරාජාසුඡමපති
වෙදෙහං අනුසාසිත්වා - සගගකායං අපකබම්

(සුඡමපති) නම් සක්දෙව් රජ තෙමේ මෙසේ කියා වේදේහ රජුට අනුශාසනා කොට දෙව්ලොවට ගියේය. එහි අපකකම් යනු නික්මීගිය බවයි. සුදුම් දෙව්සබයේ තමා සිටි ආකාරයෙන්ම පෙනීසිටිය බවයි.

ඉක්බිති දෙව්වරු ශක්‍රයාගෙන් මෙසේ ඇසූහ. මහරජතුමනි, ඔබ නොදැක සිටියෙහු. කොහේ ගියෙහිද?

පින්වන්නි, මිටීලා නුවර නිමිරජුට එක් සැකයක් උපන්නේය. ප්‍රශ්න කොට ඒ රජතුමාගේ සැකය දුරු කිරීමට ගියෙමි. මෙසේ කියා එම කරුණු මෙම ගාථාවලින් දැක්විය.

ඉමං භොනෙනා නිසාමෙඨ
යාවෙනෙත්ථ සමාගතා
ධම්මිකානං මනුසසානං
වණණං උච්ඡවචං බහු

මෙහි පැමිණි පින්වත් දේවතාවෙනි, දාන සීලාදී පින්කරන මිනිසුන්ගේ උස් පහන් විපාකයෝ බොහෝය. මා කියූ දේ අසත්වා

යථා අයං නිමිරාජා
 පණ්ඩිතො කුසලාච්චකො
 රාජාසබ්බෙ විදෙනානං
 අදා දානං අරිඤ්මො

මේ නිමි රජ පණ්ඩිතය, යම්සේ කුසල් කැමැත්තේය. සතුරන් හික්මවන සියලු විදේශ රටවැසියනට රජ වූ හෙතෙම දන් දුන්නේය.

එහි ඉමං යනු ධාර්මික වූ, කලාණ ධර්මයෙහි පිහිටි මා විසින් සඳහන් කළ මිනිසුන්ගේ සීලයෙන් උසස් බවත් දානයෙන් පහත් බවත් බොහෝ සෙයින් කියන වර්ණනාව අසන්න මනාව සිත්හි දරාගන්න යන අර්ථයි. යථා අයං යනු ඒ නිමිරජ ඉතා නුවණැත්තේය යනුයි.

එසේ දන්දෙන්නා වූ නිමිරජ හට මෙබඳු වූ සංකල්පයක් පහළවිය. දානය හා බුන්මවර්යාව අතුරින් කුමක් මහත්ඵල වන්නේ ද යනුයි.

මේ ඒ සක්දෙව් රජ අඩුවක් නොතබා රජුගේ ගුණ වර්ණනාවක් කළේය. ඒ අසා දෙව්වරු රජු දකිනු කැමැතිව 'මහරජ, නිමිරජු තෙමේ අපගේ ගුරුවරයා වන්නේ ය. ඔහුගේ අවවාදයෙහි පිහිටා, ඔහු නිසා අපි මේ දිව්‍ය සම්පත් ලැබුවෙමු. අප ඔබ දැකීමට කැමැතියම්හ' යැයි සක්රජු සමග කතාකොට, මහරජ, අපට ඔහු දක්වනු මැනැවැයි කීවාහුය. සක්දෙව්ද 'හොඳ යැ'යි පිළිගෙන මාතලී දෙව්පුත් බණවා හිතවත් මාතලී දිව්‍යපුත්‍රය වෛජයන්ත රථය සකසාගෙන මිටීලා නුවරට ගොස් නිමි රජතුමා දිව්‍ය රථයෙහි නංවාගෙන එවයි කීහ. ඔහු යහපතැයි පිළිගෙන රථය සකසා ගෙන නැගී ගියේය. සක්දෙව්ද හා කතා කිරීමට ද මාතලී දෙව්පුතුට සක්දෙව්ද විසින් ඇණවීමටද රථය සකසා ගැනීමටද මිනිස් දින ගණනින් මසක් ගතවිය.

නිමි රජතුමාද එක් පුන්පොහෝ දිනක ඇමැතිවරු සමග උපෝසථ සීලයෙහි පිහිටා මතු මහල්තලයෙහි සීලය ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරමින් සිටියේය. එම වේලෙහි පෙර දිගින් නැගීගෙන එන පුන්සඳ මඬල සේ ඒ දිව්‍ය රථය පෙනෙන්නට විය. සවස අහර කිස නිමවා ගෙපිල්වලට වී අල්ලාප සල්ලාපයෙහි යෙදී සිටි මිනිස්සු අද සඳමඬුලු දෙකක් නැගෙන්නේ යැයි කීවාහුය. මෙසේ ඔව්හු සල්ලාපයෙහි යෙදී සිටිනවිට රථය පැහැදිලිවම

පෙනෙන්නට විය. මහජනයා මේ සඳක් නොවේ. රියකැයි කියනවිටම ක්‍රමයෙන් අසුන් දහසක්, මාතලී රියදුරාත් වෛජයන්ත රථයක් පැහැදිලිව පෙනෙන්නට කවුරු සඳහා මේ දිව්‍ය යානය පැමිණෙන්නේ දැයි සිතුවෝය. වෙන කවරෙකුටවත් නොව අපගේ රජු දැහැමිය. ඔහු වෙත ශක්‍රයා විසින් වෛජයන්ත රථය එවන ලද විනැයි සිතුවෝය. අපගේ රජතුමා ඉතාම සුදුස්සෙකැයි තුටු පහටු සිත් ඇතිව ගාථාවක් කීවාහුය.

අබ්භූතො වත ලොකසමිං
 උපපජ්ඣී ලොමහංසනො
 දිබ්බො රථා පාතුරහු
 වෙදෙනසස යසසිනො ති

මේ ලොව සුදුම සහගනය. ලොමුදැහැ ගන්නා වූ දෙයක් පහළ විය. යසඉසුරු ඇති වේදේහ රජුට දිව්‍යරථයක් පහළ විය කීවාහුය.

එහි අබ්භූතො යනු පෙර නොවූ විරු බව යනුයි. ආශ්චර්යයැයි විශ්මයෙන් යුතුව කීවාහුය. මෙසේ මහජනයා කථා කරමින් සිටියදීම මාතලී පවනට බඳු වේගයෙන් අවුත් රිය නවතා සීමැදුරු කවුළුවේ එළිපන දෙසට රථයේ පසුභාගය හරවා, රථයට නැගීමේ සංඥාව කොට, නැගෙන්නට යැයි රජුට සංඥාවක් කළේය. ඒ බැව් දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

දෙවපුතො මහිද්ධිකො මාතලී දෙවසාරථී
 නිමන්තයිත්ථ රාජානං වෙදෙනං මිථිලගහං

මහත් දෙවර්ධි ඇති දිව්‍ය රථාවාථී වූ මාතලී දෙවපුත්ත තෙමේ, මියුලු නුවර වාසස්ථාන කොට ඇති වේදේහ රජුට රථයට නැගීමට ආරාධනා කෙළේය.

එහි මං රථ මාරුක්ක රාජසෙට්ඨ දිසමපති
 දෙවා දසසන කාමානෙ නාවතිංස සඉජ්ඣකා
 සරමානාහි තෙ දෙවා සුධම්මායං සමච්ඡරෙ

දිසාවනට අධිපති රජතුමනි, මේ රියට නගිනු මැනව. සක්දෙව් රජ සහිත තව්තිසා දෙව්ලෝ වැසි දෙව්වරු ඔබ දකිනු කැමැත්තෙන් සිටිති. ඒ දෙව්වරු ඔබ සිහි කරමින් සුධර්මා දිව්‍ය සභායෙහි රැස්වී සිටිති'යි මාතලී දෙව්පුත් දැන්වීය.

එහි මිච්චලගහනනි යනු මිච්චලාවෙහි පිහිටි ගෙයයි. සිව් සඟරාවතින් මිච්චලා වාසීන්ට සංග්‍රහ කරන බවයි. සමච්ඡරෙති එහිම (රජුගේ) ගුණ කියමින් උන් බවයි.

රජ තෙමේ ද නොදුටුවීරු දෙව්ලොවද දකිමි. මාතලී දෙව්පුත් මට මහත් සංග්‍රහයක් කරන්නේය. යන්නෙමි යැයි සිතා අන්තඃපුර වැසියෝද මහජනයාද අමතා මම නොපමාව එමි. ඔබලා පමානොවී දානාදී පින්කම්වල යෙදෙවියැයි කියා රථයට නැංගේය. ඒ බව දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

තතො ව රාජා තරමානො වෙදෙහො මිච්චලගහො
ආසනා වුට්ඨහික්ඛාන පමුඛොරථ මාරුහි

ඉක්බිති මිසුලු නුවර වාසස්ථාන කොට ඇති වේදේහ රජතෙමේ ඉක්මණින් හුනස්නෙන් නැගිට අභිමුඛව දෙව්රියට නැංගේය.

අභිරුජුහං රථං දිබ්බං මාතලී එතදබ්‍රවී
කෙන තං නොමි මගෙන රාජ සෙට්ඨ දීසම්පති
යෙනවා පාපකම්මනතා පුඤ්ඤ කම්මව යෙනරා

දෙව්රියට නැගි නිමිරජුට මාතලී දෙව්පුත් මෙසේ කීය. දිසාවනට අධිපති වූ රාජතුමනි, යම් මගකින් ගොස් පින්කළ සත්වයින් දැකිය හැකිද යම් මගකින් ගොස් පව්කළ සත්වයින් දැකිය හැකිද ඒ දෙමගින් කවර මගකින් ඔබ ගෙනයම් දැයි ඇසීය.

එහි පමුඛොති යනු උතුම් බවයි. තමා භාත්පස සිටි ජනයාට ඉදිරියෙන් අසුන් ගත්තේය යනුයි. යෙනාවාති යන යම් මගකින් ගොස් යම්තැනක පව් කළවුන් වසන්නේද ඒ ස්ථානය දැකීමට හැකිවන්නේය යනුයි. යම් මගකින් ගොස් පින් කළවුන් වෙසෙන ස්ථානය දැකීමට හැකි

වන්තේය යනුයි. මේ බව සක්දෙව්හුගේ අනුදැනීමක් නොවුවත් තමන්ගේ විශේෂ භාවයදැක්වීම පිණිස කීහ. ඉක්බිති රජතුමා මා විසින් ඒ ස්ථාන දෙකම දැක නැත. දෙතැනම බලාගන්නෙමි යි සිතා මෙසේ කීහ.

මාතලී දිව්‍ය පුත්‍රය, යම්තැනෙක පින්කළ අය වෙසෙත්ද, යම්තැනෙක පව් කළ අය වෙසෙත්ද ඒ දෙතැනටම මා ගෙන යවයි කීය.

ඉක්බිති මාතලී දෙව්පුත් එක්වර දෙතැනම පෙන්වීම නොහැකිය. අසා බලමි යි නැවතද මෙසේ ගාථාවකින් ඇසීය.

රාජ ශ්‍රේෂ්ඨයාණෙනි, පින්කළ අය සිටින තැන හා පව්කළ අය සිටින තැන යන දෙකින් කවර තැනකට පළමුව ගෙනයම්ද?

ඉක්බිති රජතුමා මම අවශ්‍යයෙන්ම දෙව්ලොවට ගෙන යනු ලබන්නේය. ඒ අතර අපායද දැකබලා ගන්නෙමි යි සිතා ඉක්බිති මේ ගාථාවද කීවේය.

නිරයෙ තාව පසසාමි ආවාසෙ පාපකමමිතං.
යානාති ලුඤ්ඤමමානං දුස්සීලනඤ්ච යාගති

පව්කම් කළවුන් වෙසෙන නියරද දරුණු පව් කළවුන් වෙසෙන තැන්ද දුස්සීලයන් අකුසල විපාකයෙන් වෙසෙන තැන්ද ඇතොත් ඒ තරකයන් පළමුවෙන් දකිනු කැමැත්තෙමි යි කීහ.

එහි යාගතීති ඔවුන් උපන් තැන් බලන්නෙමි යනුයි.

ඉක්බිති රජුට වේතරණී නදිය දැක්වීය.

ඒ බව දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

දසෙසසි මාතලී රඤ්ඤා දුගං වෙතරණී නදීං
කුඨනතිං බාර සංයුතං තතං අග්ගිසිඛුපමනති

මාතලී දෙවිපුත් තෙමේ නිමි රජහට කැකැරෙමින් පැසෙන රත්වූ ගිනිසිළු බඳු පැහැ ඇති යා නොහැකි ලෝදියෙන් යුත් වේතරණී නදිය දැක්විය.

එහි වේතරණීනති මහණෙනි, මාතලී දිව්‍යපුත්‍රයා රජුගේ කතාව අසා අපාය දෙසට රථය පදවා පළමුව කර්මවිපාක හේතුවෙන් ඍතු-හේද ඇත්තා වූ වේතරණී ගංගාව පෙන්වීය. එහි යමපල්ලෝ දිලිසෙන කඩු, කිනිසි, හෙල්ල, තෝමර, මුගුරු ආදී ආයුධ ගෙන නිරයෙහි සිටි සතුන්ට පහර දෙන්නාහුය. ආයුධවලින් විදින්නේය. පෙළන්නේය. ඔවුහු ඒ දුක විදීමට අපොහොසත් වේතරණී ගංගාවට වැටෙන්නෝය. එහි මතුපිට තෝමර ප්‍රමාණයේ කටු ඇති වේවැල්වලින් ගැවැසුණෝය. ඔව්හු එහි අවුරුදු සියදහස් ගණනක් ඉතා තියුණු මුවහත් ඇති උල්කටු ඇණිමෙන් ඇඟ මස් කඩ කඩව යන්නෝ මහත් දුක් විදිති. යටින් තල්කදත් හා සමාන යවුල් පැන නගින්නේය. නිරයෙහි උපන් සත්ත්වයෝ බොහෝ දින ගණන් එකී වේවැල්වල් ඇමිණි උල් මත පතිත වී විනිවිද ගිය උල් ශරීරයෙන් මතු වී උල්වල ඇමිණි මසුන් මෙන් බොහෝ කල් දුක් විදිති. උල්වලට යටින් ලෝදිය මත ලෝහමය නෙළුම්පෙති ඇත්තේය. පසුව ඔවුහු වැල් මත පතිත වී මහත් දුක් විදිති. එසේම ලොහොදියෙහි වැටෙති. උණු ලොහොදිය මෙන් සත්ත්වයෝ ද පැසෙති. දුම් නැගෙයි. ගංගාවෙහි පතුලෙහි සියුම් මුවන් ඇති ආයුධය. ඔව්හු ගංපතුලෙහි කිනම්දැයි පතුලට ගිලෙති. එවිට එහි වූ සියුම් ආයුධවලින් කඩකඩව කැපී යන්නේ ය. ඔව්හු එම මහත් දුක ඉවසීමට නොහැකිව මහත්කොට හඩා වැලපෙමින් සැරිසරන්නෝය. කිසියම් විටෙක උඩට ඉල්පෙති. කිසියම්විටෙක යට යති. එසේම ගඟ දෙපස ඉවුරේ සිටින යමපල්ලෝ කඩු හෙල් තෝමර ආදියෙන් ගසා මසුන් මෙන් තුවාල කෙරෙති. ඔව්හු දුක්වේදනාවෙන් පීඩාවට පැමිණ මහත් හඬ නගමින් වැලපෙති. ඉක්බිති ඔව්හු රත්වූ යකඩ කොකුවලින් උඩට ගෙන තුවාලකොට ගිනිගෙන දිලෙන යකඩ පොළොවෙහි රුවා මුඛයෙහි රත්වූ යකඩ ගුලි දමති.

මෙසේ රජතුමා වේතරණී ගංගාවෙහි මහත් දුකින් පෙලෙන සත්ත්වයින් දැක බියෙන් තැතිගෙන මේ සත්ත්වයෝ කිනම් පාපයක් කළාහුදැයි මාතලී දෙවිපුතුගෙන් ඇසීය. ඔහු පැහැදිලිව ඒ බව දක්වමින් මෙසේ කීහ.

නිමි භවෙ මාතලීං අජ්ඣාභාසථ
 දිසවා ජනං පතමානං විදුගෙහ
 භයංහි මං විඤ්ඤි සුත දිසවා
 පුච්ඡාමි තං මාතලී දෙවසාරථී
 ඉමෙහු මච්චා කිමකංසු පාපං
 යෙමෙ ජනා වෙතරණීං පතනතිති

නිමි රජතෙමේ ඒකාන්තයෙන් ඉතා යා නොහැකි නිරයෙහි වැටෙන ජනයා දැක මාතලී දෙවිපුත් හට මෙසේ කීය. එම්බා මාතලී රථාචාර්යය, මට මෙය දැක්මෙන් භය උපදී. එම්බා මාතලිය, තොප විචාරමි. යම් මේ මනුෂ්‍යයෝ ඇද්ද ඔව්හු කිනම් පවිකම් කොට වෙතරණී නරකයෙහි වැටෙද්දැයි ඇසුවාහුය.

තස්ස පුට්ඨො වියාකාසි මාතලී දේවසාරථී
 විපාකං පාපකම්මානං ජානං අකකාස ජනතො

මෙසේ ඇසූ මාතලී දෙවිපුත් තෙමේ ඔහුට ප්‍රකාශ කළේය. පාපකර්ම පිළිබඳ විපාක දන්නා ඔහු නොදන්නා නිමි රජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

යෙ දුබ්බලෙ බලවනො ජීවලොකෙ
 හිංසනති රොසෙනති සුපාපධම්මා
 නෙ උඤ්ඤම්මා පසවෙඤ්ඤා පාපං
 නෙ වෙ ජනා වෙතරණීං පතනති

මිනිස්ලොව පහත් ස්වභාව ඇති බලවත් යම් කෙනෙක් දුබලයන්ට පීඩා කෙරෙද්ද නත් අයුරින් අක්‍රොශ පරිභව කෙරෙද්ද ඔවුහු පවි ධස්කොට ඒකාන්තයෙන් වෙතරණී නරකයට වැටෙති.

එහි විඤ්ඤිති යනු මම තමාම අසරණ භාවයට පැමිණ බිය අයත් කරගන්නා යනුයි. දිසවාති (නිරයෙහි) වැටෙන අය දැක යනුයි. ජානනති මහණෙනි, ඒ මාතලී දෙවිපුත් තමා දන්නා බැවින් නොදන්නා වූ (නිමි රජතුමාට) තැනැත්තාට කීවේය යනුයි. දුබ්බලෙහි ශාරීරික ශක්තිය, සම්පත්, පෞරුෂය යන බලයන් නැති බවයි. බලවනොති ඒ බලයන්ගෙන් යුතු අයයි. හිංසනතිති අතින් පයින් (වෙනත් දේවලින්) පහරදීමෙන් සිහිසන්

නැතිවීමයි. රොසෙනතීති නොයෙක් ආකාරයෙන් පරිභව කිරීමයි. පසුවෙතොති දැනගැනීමට සලස්වා යනුයි.

මෙසේ මාතලී දෙවිපුත් ඔහුගේ ගැටළු ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලබා දී වෙතරණී තීරයෙහි රජු දුටු දේ අන්තර්ධාන කොට රථය ඉදිරියට පදවා බලුකැණහිල් ආදීන් විසින් නිරි සතුන් හපාකන තැන් දක්වා ඒවා දුටුකල්හි බියට පත් රජු ඇසූ දේද පැහැදිලි කළේය.

ඒ බව දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

සාමා ව සොණා සබලාව ගිජකා
කාකොළ සංසාව අදෙනති හෙරවා
භයං හිමං විඤ්ඤි සුත දිසමා
පුච්ඡාමී තං මාතලී දෙවසාරථී

ඉමෙ නු මචවා කිමකංසු පාපං
යයිමං ජනං කාකොළං අදෙනතී ති

රතු පැහැති බල්ලෝ ද, කබර පැහැති බල්ලෝ ද, ගිජුලිහිණියෝ ද, භයානක කපුටු රැළ ද මස්කඩා කති, මේ දැක මට භය උපදී. එම්බා සාරථීය, ඔබ විචාරමි. කවුඩන් විසින් කනු ලබන මේ නිරිසත්තු කුමන පාපකර්මයක් කළාහු ද?

තසස පුට්ඨො ව්‍යාකාසි මාතලී දෙවසාරථී
විපාකං පාපකම්මා නංජානං අකබාස ජානතො

මෙසේ ඇසූ කල පාපකර්මයන්හි විපාක දන්නා මාතලී දිව්‍ය රථාවාර්යයා නොදන්නා නිමි රජුට මෙසේ පැහැදිලි කර දුන්නේය.

යෙකෙවිමෙ මච්ඡරිනො කදරියා
පරිභාසකා සමණා බුහමණානං
හිංසෙනති රොසෙනති සුපාපධම්මා
තෙ ලුඤ්ඤම්මා පසුවෙතො පාපං
තයිමං ජනං තාකොලා අදෙනතීති

මසුරු (අනුන්ට යමක් නොදෙන) අනුන් දෙන දේ වළක්වන, පහන් ගති ඇති යම්කිසි කෙනෙක් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට නින්දා අපහාස කෙරෙද්ද හිංසා ආක්‍රෝශ කෙරෙද්ද දරුණු පාපකර්ම ඇති ඔව්හු පවි රැස්කොට නිරයට යන්නාහුය. ඒ මේ නිරිසතුන්ගේ මස්කවුඩෝ කඩ කඩා කන්නෝ යැයි මාතලී කීය. මෙයින් අන්‍ය වූ ප්‍රශ්න විසඳීමෙහිලා මෙම න්‍යායම අනුගමනය කළ බව දකියුතු. එහි සාමානී රත්පැහැයෙන් යුතු බවයි. සොණාති බල්ලෝ යනුයි. සබලාවාතී කබර පැහැයෙන් යුතු බවයි. සුදු, කළු, පිඟුවන් පැහැ ආදී වූ වර්ණ පසකින් යුතු බල්ලන් දැක්වේ. උන් මහ ඇතුන් පමණ වේ. ගිනියම් වී දිළිසෙන යකඩ පොළොවෙහි මුවන් පසුපස ලුහුබැඳ මස්පිඩු ධාරාගෙන උන්ගේ ගවු තුනක් පමණ වූ සිරුර යපොළොවෙහි හොවා මහත්සේ හඬ නගමින් දෙගාන්වලින් පපුව පැහැර ඇට ඉතුරුකොට මස් ඇද ඇද කඩා කන්නේය. ගිජකඩි ලොකුගැල් සදිසි ගිජුළිහිණියෝය. ලෝහතුඩු ඇති උන්, උන්ගේ තෝමර වැනි තුඩුවලින් ඇට බිඳ ඇටමිදුළු කන්නෝය. කාකොළ සංගාතිලොහො තුඩු ඇති කවුඩෝය. උන් ඉතාම භයානකය. දුටු දුටුවන්ට තුඩින් අනින්තෝය. යයිමං ජනනති මේ නියත නිරිසත්තු කාක ආදීන් විසින් කනු ලබන්නෝය. මේ මිනිස්සු කිනම් පවිකම් කළෝදැයි ඇසිය. මච්චරිනොති අන්‍යයන්ට කිසිවක් නොදුන්නෝය. තදරියාති අනුන්-දෙන දේ වළක්වන්නෝය. ඔව්හු තද මසුරු අය වෙති. සමණ බ්‍රාහ්මණානනති සමාහිත වූ බැහැර කරන ලද පවි ඇත්තෝය.

සජොනිභුතා පද්විං කමනති
 තසෙසහි බන්ධනිව පොසයනති
 භයංහි මං විඤ්ඤානි සුත දිසවා
 ඉමෙතූ මච්චා කිමකංසු පාපං
 යමෙ ජනා බන්ධනා සයනතීති

ගිනිදැල් සහිත වූ යපොළොවෙහි ගිලෙති. රත්වූ මුගුරුවලින් තැලෙති. සාරටීය, මට මෙය දැකීමෙන් භය උපදී. එම්බා මාතලී නම් දේවසාරටීය, යමුරුවලින් තැලෙන නිරිසත්තු සයනය කෙරෙද්ද, මේ සත්ත්වයෝ පාපකර්මයක් කළාහුද?

මෙසේ ඇසූකල්හි මාතලී දෙව්පුත් පාපකර්ම විපාක නොදන්නා නිම් රජුව පාපකර්මයන්හි විපාක පැහැදිලි කළේය.

යෙ ජීව ලොකසම්. සුපාපධම්මිනො
 නරංව නාරිංවආනාප ධම්මං.
 හිංසනති රොසෙනති සුපාපධම්මා
 තෙ ලුද්දකම්මා පසවෙඤ්චා පාපං.
 තෙ මෙ ජනා ඛන්ධහතා සයනති

මිනිස්ලොව ඉතා පහත් ස්වභාව ඇති යම් කෙනෙක් නිවැරදි පුරුෂයෙකුට හෝ ස්ත්‍රියකට ආක්‍රොශ පරිභව කෙරෙද්ද, භායනක පවිකම් ඇති ඔව්හු පවි රැස්කොට නිරයට යති. යමුගුරුවලින් තැලෙමින් යපොළොවෙහි වැටී සිටින්නෝ ඒ පවිකම් කළ නිරිසත්තුය.

එහි සජොනිභුතාති දිලියෙන ශරීර ඇති බවයි. පඨවිනති ගිනිගෙන දිලෙන නවයොදුන් ගණබහුල මහ යකඩ පොළවයි. කමනතීති ඉක්මවා යාමයි. (කිඳාබැස උඩට ඒමයි) බන්ධනිව පොථයනතීත යනු යම්පල්ලන් විසින් ලුහුබැඳ ගොස් තල්කඳන් සමාණ ගිනිගෙන දිලියෙන යකඩ පොළුවලින් කෙණ්ඩවලට ගසා ඇදවැටුණු කල්හි සිරුරු පුරාද පහර දෙති. සුණුවිසුණු කෙරෙති. සුපාපධම්මිනොති තමන් විසින් සිදුකළ පාපධර්මයි. අපාපධම්මනති ශීලාවාර ගුණයන්ගෙන් හා නිරපරාධී භාවයෙන් යුතු බවයි.

අංගාරකාසුං අපරෙථුනනති
 නරා රු දනනා පරිද්ධිගනනා
 හයංහි මං විෂ්ඨති සුත දිසවා
 පුළුඡාමි තං මාතලී දෙවසාරථී
 ඉමෙනු මව්වා කිමකංසු පාපං
 යෙඤ්ච ජනා අංගාරං ථුනනතීති

හාත්පසින් දැවෙන ශරීර ඇති හඬන වැලපෙන සමහර මිනිසුන් අගුරු වළට වැටෙති. සාරථීය, මේ දුටු මට බිය උපදී. මෙසේ අගුරුවලින් දැවීමට මේ මිනිසුන් කිනම් පාපයක් කළහුදැයි මට කියන්න.

ඔහු විසින් එසේ අසන ලද කල්හි මාතලී දෙවිපුත් තමන් එම විපාක දන්නා බැවින් නොදන්නා වූ නිමි රජතුමාට පැහැදිලි කරදුන්නේය.

යෙ කෙවි පුගාය තනසස හෙතු
 සකඛිං කරිඛා ඉණං ජාපයනති
 තෙ ජාපයිඛා ජනතං ජතිඤ
 තෙ ලුද්දකම්මා පසවෙඛා පාපං
 තෙමෙජනා අංගාරකාසුං චුනනතිති

යම්කිසි කෙනෙක් සම්මාදම් කළ ධනය තමා විසින් වියදම්කොට අසවලාට මෙපමණ නයට දුන්නේය. අසවල් දෙයට මෙපමණ වියදම් කළේයැයි බොරු කියා ද රජතුමනි, ඔවුන් සිදුකළා වූ එම පහත් අකුසල කර්මය නිසා මෙසේ අගුරුවලින් දැවෙති.

එහි අංගාරකාසුනති යහළු මාතලිය, කුමන ජාපයක් නිසා මොවුහු ගාලෙහි බැඳ සිටින ගවයින් මෙන් කොටුවී හාත්පසින් පිරිවැරූ යමපල්ලන් විසින් ගිනිගෙන දිලියෙන ආයුධවලින් පහරදෙනු ලන්නේ අගුරු මස වැටෙන්නේ ද? එසේම ඔවුහු යම්තාක් කටිය (උකුල) දක්වා උඩට ආ කල්හි මහත් යකඩ පෙට්ටියෙන් එළියට ගෙන අගුරු මතුයෙහි සිටීමට නොහැක්කේ හැම අතින්ම දැවුණු ශරීර ඇති හඬා වැලපෙන්නේ ය. චුනනති යනු කර්මය නිසා හෝ තමන් විසින් තමාගේ හිසමත අගුරු දමා ගනී. චුනනති මතුයෙහි වැටේ වගුරුවා ගනී යන අර්ථද ඇත්තේය. පුගායතසසාති ඉඩ ලැබුණු කල්හි දානයක් හෝ දෙමි. පූජාවක් හෝ පවත්වමි. විහාරයක් හෝ කරමිසි සම්මාදම් කොට තබන ලද සමිතිසක් හෝ කණ්ඩායමක අයත් ධනයක් සම්බන්ධවයි. ජාපයනතිති ඒ ධනය කැමැති පරිදි පරිභෝග කොට සමිති නායකයින් (නොහොත්) පිරිසේ නායකයන්ට අත්ලස් දී (රවටා) අසවල් දෙයට මෙපමණ වැය කෙළෙමි. අසවලාට අපි විසින් මෙපමණ දෙන ලදී. බොරු සාක්ෂි කියා ඉණං ජාපයනති ඒ ණය විනාශ කෙරෙහි යනුයි. (මෙහි ඉණං යන වචනය සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයේ යෙදෙන ණය නොව සම්මාදන් කර එක්කල මුදල් සඳහා යෙදී ඇත. සම්මාදන් මුදල් පරිභෝගයට ගැනීමෙන් අනුන්ට ණය වේ. ඒ නිසා එම මුදල්ද ණය මුදල් ලෙස සැලකේ.

සජොතිභුතා ජලිතා පදිනතා
 පදිසසති මහති ලොහ කුමහි
 හයංගිමං විඤ්ඤති සුත දිසවා
 පුච්ඡාමි තං මාතලී දෙවසාරථී

ඉමෙනු මව්වා කිම කංසු පාපං
යෙමෙ ජනා අවංසිරා ලොහකුමහිං පනනහිති

ඇවිලගත් දිලියෙන ගිනිදැල් සහිත මහත් ලෝදිය සැළිය පෙනේ.
රථාවාර්යය, ඔබගෙන් අසන්නේ, යටිකුරු වූ හිස් ඇති යම් මේ නිරිසත්තු
ලෝ සැළියට වැටෙන්නේ කුමන පාපයක් කළ නිසා ද?

මෙසේ ඇසූ කල්හි එම පාපකර්මයන්ගේ විපාක දන්නා මාතලී
දෙව් රියදුරු නොදත් නිමි රජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

යෙ සීලවං සමණං බ්‍රාහ්මණංවා
හිංසනති රොසෙනෙති සුපාපධම්මිනො
නෙ දුද්දකම්මා පසංවෙඤා පාපං
නෙ මෙ ජනා අවංසිරා ලොහකුමහං පනනති

ඉතා අධම වූ යම්කෙනෙක් සිල්වත් මහණ බමුණන්ට හිංසා
කෙරෙද්ද, පරිභව කෙරෙද්ද, දරුණු පවිකම් ඇති ඔව්හු පාපය මේරියාමේ
විපාක වශයෙන් හිස් යටිකුරුව නිරයට වැටෙති.

එහි පදිනතාති යනු ගිනිගෙන දිලිසෙන ස්වභාවයයි. මහනීති
පර්වතයක තරම් වූ මහත් ලෝදිය සැලියකින් යුක්ත බවයි. අවංසිරාති
හයානක යමපල්ලෝ පා උඩුකුරු කොට, හිස යටිකුරු කොට නිරිසතුන්
ඒ මහත් ලෝදිය සැලියට හෙළති යනුයි. සීලවතති - ආචාර උණ
සම්පන්න සිල්වතුනුයි.

දුඤ්ඤවතති ගීවං අථ වෙය්යිඤා
උණෙහාදකසම් පකිලෙ දයිඤා
හයංහි මං විඤ්ඤි සුත දිසවා
පුඤ්ජාමි තං මාතලී දෙවසාරථී
ඉමෙනු මව්වා කිමකංසු පාපං
යෙමෙ ජනද්‍රතනසිරා සයනහිති

එසේම ගිනිගෙන දිලියෙන යොතින් ගෙල වෙළා උණු ලෝදියෙහි
දමා තෙමා ගෙළ සිදැති. මෙය දැක්මෙන් මට හය උපදී. එම්බා, දෙව්

රියැදුර, මේ නිරිසතුන් සිදින ලද හිස් ඇතිව වැටෙන්නේ මොව්හු කිනම් පාපකර්ම කළ නිසාදැයි ඔබගෙන් අසමි.

මෙසේ ඇසූ කල්හි පාපකර්ම විපාක දන්නා මාතලී දෙව්පුත් නොදන්නා ඔහුට (නිමි රජුට) මෙසේ කීවේය.

යෙ ජීවලොකසමීං සුපාප ධම්මිනො
පකඨි ගහෙඤා විහෙය්‍යනති
නෙ හෙධීධිඤා සකුණං ජනිඤ
නෙ ලුද්දකාමා පසවෙඤා පාපං
නෙ මෙ ජනා ලුතතසිරාසයනති

සත්ත්ව ලෝකයෙහි ඉතා අධම ස්වභාව ඇති යම් කෙනෙක් පසඹින් අල්වාගෙන පිහාටු ගලවා ගෙල සිඳි මරන් ද මහරජ එසේ කිරීමෙන් දරුණු පවිකම් කරන ඔව්හු පවි රැස්කොට නරකයට පැමිණෙති. එසේ පැමිණි ඔව්හු හිස් සිදිනු ලැබ මෙසේ වැතිර සිටිති.

එහි ලුඤ්ඤවනතිනි උධට එසවීමයි.

අඵවෙය්‍යධිඤානි ගිනිගෙන දිලිසෙන යකඩ යොත්වලින් යටිකුරුව (එල්බෙන සේ) වෙළා යනුයි. උණෙහාදකසමීනති (සැළියෙහි) ඇති ලෝදියෙහි යනුයි. පකිලෙදධිඤා (උණු ලෝදියේ) තෙමා බැහැරට විසිකොට යනුයි. මෙසේ කියන ලද්දේ, යහලු මාතලී රියැදුර, යම්සේ මේ යමපල්ලෝ දිලියෙන අයෝමය යොතින් (නිරිසතුන්ගේ) බෙල්ල වෙලා තුන්ගව් පමණ වූ සිරුර පහළට නවා එම නිරිසතාගේ බෙල්ල සම්පූර්ණයෙන් සිඳි දමා දිලියෙන යකඩ කුරුවලින් ගෙන ගිනිගෙන දිලියෙන ලෝකුඹු නිරයෙහි දමා තුටුපහටු වෙති. ඔවුන්ගේ ගෙල සිදි කල්හි තවත් හිස සමග ගෙලක් හටගනී. මෙසේ වීමට කරනලද අකුසල කර්මය කුමක් ද, මේ තත්ත්වය දැක මා තුළ මහත් බියක් හටගනී. පකඨි ගහෙඤාන විහෙය්‍යනතිනි මහරජ, මෙලොව යම් කෙනෙක් පසඹින් අල්වාගෙන පියපත් (පිහාටු) උදුරා දමා මරණයට පමුණුවා මස් අනුභව කරන්නේ හෝ විකුණන්නේ හෝ වේද ඒ කියන මස් වැද්දෝ බෙලි කපනු ලැබ මෙසේ හොචින්නෝය.

පහුතනොයා අනිඛාත කුලා
 නදී අයං සන්දති සුපතිඤා
 සමමාහිතතතා මනුජා පිචනති
 පිචනංච තෙසං භුසං හොතිපාණි

දිය බහුල වූ නොගැඹුරු ඉවුරු ඇති මේ නදිය මනාකොට ගලා බසී. ග්‍රීෂ්මයෙන් තැවුණු නිරිසත්තු පැන් බොති. ඔවුන් බොන පැන් බොල්බවට පත්වේ. මෙසේ වීමට මේ සත්ත්වයෝ කිනම් පාපකර්මයක් කළාහුද?

එසේ ඇසූ කල්හි මාතලී දෙව් රියැදුරු නොදත් රජහට එම කර්ම විපාකයට හේතුව මෙසේ දක්වාලීය.

යෙ සුද්ධධඤ්ඤං ලොපෙන මිසසං
 අසුද්ධ කමමා කයිනො දදනති
 සමමාහිතතතානං පිපාසිතානං
 පිචනංච තොසං භුසං හොතිපානි

මෙලොව යම්කිසි පාපකාරී පුද්ගලයෙකු ධාන්‍ය බොල් හා මුසුකොට මිලට ගන්නා තැනැත්තාට දෙන්නේද, ග්‍රීෂ්මයෙන් තැවුණු ඔවුන් පැන් බොනු කැමැතිව බොන කල්හි එම පැන් බොල්බවට පත්වේ. (වාෂ්ප වී යයි)

එහි අනිඛාතකුලාති නොගැඹුරු ඉවුරයි. සුපතිඤාති මනා වූ තොටුපලින් යුක්ත බවයි. භූයංහොතීති බොල් වන්නේය යනුයි. (වීහිභුසං සමපජ්ජති) පාණිති පැන් යනුයි. එම ප්‍රදේශයේ බොහෝ වූ දිය දහරා ඇති රමණීය ගංගාවක් ගලාබසී. නිරිසත්තු ගිනි රශ්මියෙන් තැවෙන්නෝ පිපාසය දරා ගැනීමට නොහැකිව දෙඅත් බැදී වැළපෙමින් බබලන ලොහො තලය මැඩගෙන එම නදියට බසින්නාහුය. එකෙණෙහිම ඉවුර ගිනිගෙන දැවෙන්නේය. ජලය ද බොහෝ සෙයින් බොල් වී ගොස් (වාෂ්ප වී) දියුලන්නේය. ඔව්හු පිපාසය දරාගත නොහී බබලන වාෂ්පය උරා බොන්නෝය. එම වාෂ්පය ඔවුන්ගේ මුළු සිරුර දවමින් අධෝ භාගයෙන් නික්මෙන්නේය. ඔව්හු වේදනාව දරාගත නොහී දෙඅත් ගසමින් හඬන්නාහුය. සුද්ධධඤ්ඤාති වී ආදී සත්වැදෑරුම් පිරිසිදු ධාන්‍යය ය.

පලාපෙන මිසසනති බොල් වැලි පස් ආදිය මිශ්‍රකොට යනුයි. අසුදා කමමාති අපිරිසිදු කාය වාග්, මනෝ කර්මයන්ය. කයිනොති පිරිසිදුව ධාන්‍ය දෙමියි විකිණී ගන්නාගෙන් (බඩු මිලදී ගන්නා තැනැත්තාගෙන්) අත්පිට මුදල්ලබාගෙන එබඳු වූ අශුද්ධ ධාන්‍ය විකිණීමයි.

උසුහි සනතිහිව නොමරෙහි
දුහයානි පසසාති තුදනති කන්දිනං
භයංහි මං වින්දති සුත දිසවා
පුච්ඡාමි තං මාතලී දෙවසාරථී
ඉමෙනු මවවා කිමකංසුපාපං
යෙමෙ ජනා සනතිහතා සයනතිති

ඊ, අඩයටි, තෝමර යන මෙයින් හඬා වැලපෙන නිරිසතුන්ගේ උභය පර්ශ්වය විදිත්. මෙය දුටු මට බිය උපදී. මේ නිරිසතුන් අඩයටි ආදී ආවුධවලින් නැසෙමින් වැදහෝතේ කුමන පාපකර්ම කළ නිසාදැයි මාතලිය මම ඔබෙන් විචාරමි.

එම පාප කර්මයන්හි විපාක දන්නා මාතලී දෙවිපුත් නොදන්නා නිමි රජුට මෙසේ කීවේය.

යෙ ජීව ලොකසමිං අසාධු කමමිනො
අදිනනමාදාය කරොනති ජීවිකං
ධක්ඛං, ධනං, රජතං ජාතරූපං
අපේළකං වාපි පසුං මහීසං
තෙලුඤ්ඤකමමා පසවෙඤ්ඤා පාපං
තෙමෙ ජනා සනති හතා සයනති

සත්ත්ව ලෝකයෙහි කිසියම් පාපකාරී තැනැත්තෙක් ධන ධාන්‍ය රන් රිදී යනාදියද එළු, බැටළු, ගව, මහිස යනාදී සතුන්ද හිමියන් විසින් නොදෙනු ලැබුවත් හොරෙන් ගෙන ජීවිකාව කෙරෙත්ද, එම මහත් පවිකම් ඇති ඔව්හු පවි රැස්කොට නිරයට යති. එම නිරිසත්තු ආයුධවලින් නැසෙන්නාහු වෙත්.

එහි දුභයානීති දෙපැත්ත යනුයි. තුදනනීති විදිනු ලැබීමයි. කැණනනි වේදනාවෙන් කැණසන්නවුන්ට නපුරු යමපල්ලෝ කැලයෙහි වැද්දන් මුව ආදීන්ට භාත්පසින් වටකොට ඊතල ආදී නොයෙක් ආයුධවලින් දෙපැත්තෙන්ම අනින්නාහුය. එවුන්ගේ සිරුරු කැඩී කැඩී ගොස් පරනැළක් මෙන් විනාශ වන්නේය. අදිනනමාදායාහි පරසන්නක වූ සවිඥානක, අවිඥානක වස්තු පැහැරගෙන වංචනිකව දිවි ගෙවන්නාහුය යනුයි.

ගීවාය බද්ධා කිසස ඉමෙ පුනෙකෙ
 අඤ්ඤා විකතතා බිලකතා පුනෙකෙ
 භයං හි මං විඤ්ඤි සුතදිසවා
 පුච්ඡාමී තං මාතලී දෙවසාරථී
 ඉමෙනු මුච්ඡා කිමකංසු පාපං
 යෙමෙ ජන බිල කතා සයනති

මේ නිරි සතුන්ගෙන් තවත් කෙනෙක් බෙල්ලෙන් බදනා ලද්දේය. වෙනත් කෙනෙකු කැබැලිවලට කපන ලද්දේය. එසේම සමහරු යපොළොවෙහි මස් ගොඩවල් බවට පත්කරන ලද්දේය. සාරථීය, මේවා දැක්මෙන් මට භය උපදී. දේව සාරථීය මේ නිරිසතුන් මෙසේ වීමට කළ පාපකර්මය කුමක්ද? එසේම මස් කරන ලද්දේ කුමන පවිකම් නිසාද? මාතලී දෙවිපුත් එසේ ඇසූ එම පවිකම්වල විපාක නොදන්නා නිම් රජතුමාට පවිකම්වල විපාක දැන ඒවා පැහැදිලි කර දුන්නේ ය.

මරබ්හිකා සුකරිකාව මච්ඡකා
 පසුං මහිසඤ්ඤා අජෙලකඤ්ඤා
 හනච්ඡාන සුනෙසු පසාරයිංසු
 තෙලුඤ්ඤාමමා පසවෙච්ඡා පාපං
 තෙ මෙ ජනා බිලකතා සයනති

එළුවන් මරා, උෟරන් මරා, මසුන් මරා දිවි පවත්වන්නා වූ ද ඔව්හු එළු බැටළුවන් මරා මස්කොට මස්ලොඹුවල විකිණීමට කොටස් වශයෙන් තැබුවාහු ද ඒ දරුණු පවිකම් ඇත්තෝ පවි රැස්කොට නරකයට යෙහි. ඒ නිරිසත්තු කොටස් කළ මස් බවට පත්ව හොවිති.

එහි ගීවාය බද්ධාති (ගෙලෙන් බැඳ යනුයි) මහත් වූ ගිනිගෙන දිලිසෙන ලොහො යොන්වලින් ගෙල බැඳ ඇදගෙන ගොස් ලොහො පොළොවෙහි හොවා නොයෙක් ආයුධවලින් කපන කොටන අයුරු දැක (රජතුමා) මෙසේ අසයි.

අකෙඤ්ඤ විතතනාති අන්‍යායන් (යමපල්ලන්) විසින් ඒ නිරිසතු කඩ කඩව කපනු ලැබේ යනුයි. බිලතනාති (කොටස් හෙවත් කැබැලි කළේය යනුයි) වෙනත් පලකයක තබා මස් කපන්නා සේ කඩුවෙන් කපා (මස්) ගොඩක් කරන ලදුව හොවී. මච්ඡිනාති යනු මසුන් මරන්නෝය. කෙවුලෝය. පංසුති යනු ගවයින්ය. සුනෙසු පසාරයීංසුති යනු (මස් ලොඹුවල (මස් එල්ලන කොකුවල) එල්ලා තැබිය යනුයි. මස් විකුණා ජීවත්වීම සඳහා මස්ලොඹුවල එල්ලා තැබීම යනුයි.

රහදො අයං මුත්ත කරිසපුරො
දුග්ගඤ්ඤො අසුචි පුතිවායති
ධුධා පරෙතා මනුජා අදෙනති
භයං හි මං විජුති සුත දිසවා
පුච්ඡාමි තං මාතලී දෙවසාරථී
ඉමෙතු මච්චා කිමකංසු පාපං
යෙමෙ ජනාමුත්ත කරිස භක්ඛාති

මළ මුත්තවලින් පිරුණු මේ විල දුගඳ හමන්නේය. සාදුකින් පෙළෙන නිරිසතුන් ඒවා අනුභව කරති. මෙය දැකීමෙන් මට භය උපදී. එමීබා දේවසාරථීය, ඔබගෙන් අසන්නේ මේ නිරිසතුන් මළමුත්ත අනුභව කරන්නේ කුමන පාපයක් නිසා ද?

එසේ වූ විපාක විදීමට හේතු වූ කරුණු දන්නා වූ මාතලී දෙවි පුත්තොදන්නා වූ නිමිරජුට මෙසේ පැහැදිලි කර දුන්නේය.

යෙකෙච්චමෙ කාරණිකා විරොසකා
පරෙසං හිංසාය සදා නිවිට්ඨා
තෙ උද්දකමමං පසවෙත්වා පාපං
මිත්තඤ්ඤො මිලහමදෙනති බාලාති
රහදො අයං ලෝහිතපුබ්බපුරො
දුග්ගඤ්ඤො අසුචි පුති වයති

යම්කිසි කෙනෙක් අත්පා කැපීම ආදියෙන් අනුන්ට වදහිංසා කිරීමෙහි නියුතු, මිතුරන්ට ද්‍රෝහි වූ ඔව්හු පවි රැස්කොට නිරයෙහි ඉපිද අසුවී අනුභව කරති.

එහි බුධාපරේතා මනුෂා අදෙනතීති යනු (බඩගින්නෙන් පෙළෙන ජනයා අනුභව කරති) මෙහි නිරිසතුන් බඩගින්නෙන් පෙළෙන්නෝය. ඔව්හු ක්‍රෂ්‍යාව ඉවසා ගත නොහී පැහැදිලිවම දුම් දමමින් දිළියෙන අසුවී පිඩු පිඩුගාකට කා දමති. කාරණිකාති යනු නිරය පාලකයෝය. විරෝ සකාති යනු මිත්‍ර සහෘදයන්ට වෙහෙස කරන්නෝය. මිත්තඤ්ජනොති (මිත්‍ර ද්‍රෝහියා යනුයි) මේ ගෙදරදී කා බී පනවන ලද අසුන්වල සැතපී සිට නැවත රන්මසු කහවනු පැහැරගෙන යති. වංචනික ලෙස ගනිති. මහරජ, ඒ මිත්‍රද්‍රෝහී වූ අඥානයෝ මෙබඳු වූ අසුවී අනුභව කරති යනුයි.

සමමාහි තත්තා මනුෂා පිවනති
භයංහි මං විජැති සුත දිසවා
පුච්ඡාමී තං මාතලී දේව සාරථී
ඉමෙනු මච්චා කිමකංසු පාපං
යෙමෙ ජනා ලෝගිත පුබ්බ භකධාති

ලේ සැරැව පිරුණු දුගඳ වූ මේ විල අපවිත්‍රය. දුර්ගන්ධය. අසුවී ගඳ හමයි. ග්‍රීෂ්මයෙන් තැවුණු සත්ත්වයෝ ඒවා බොති. එය දැකීමෙන් මට භය උපදී. මාතලී දේවසාරථීය, මේ නිරිසත්තු මෙසේ ලේ සැරැව අහරකොට ගැනීම කළ පාපය කුමක්දැයි ඔබගෙන් විචාරමි.

මෙසේ ඇසූ කල්හි එම පාප කර්මවිපාක දන්නා මාතලී දෙවියුන් නොදන්නා නිමි රජුට මෙසේ කීය.

යෙ මාතරං වා පිතරං වා ජීවලොකෙ
පාරාජික අරහනෙන භනනති
තෙ ලුඤ්ඤ කම්මා පසවෙත්වා පාපං
තෙමෙ ජනො ලෝගිත පුබ්බ භකධා

යමෙක්, මේ ලෝකයෙහි ගිහිව සිට මව හෝ පියා හෝ රහතන් හෝ මරන්ද, දරුණු එම පවිකම් කළ ඔව්හු පවි මෝරා යෑමෙන් නිරයට පැමිණ මෙසේ ලේ සැරැව අනුභව කරති.

එහි සමමා භිතතනාති යනු තාපයෙන් පෙළුනෝයි. පාරාජිකාති පරාජය වූවෝ යනුයි. ගිහිව සිට මච්චියන් මරා පාරාජිකා වූවෝය. අරහනෙතති පුජා ලැබීමට සුදුසුවූම උතුමෝය. (මෙහිදී රහතන් වහන්සේලා අනුන්ගේ පුජා ලැබීමට මිස හිංසාවට හෝ ගැරහීමට තුසුදුසු බව කියවේ.) හනනතීති ඉතා දරුණු තැනැත්තෝව මච්චියන් මරන් යනුයි. එසේම, අරහනෙතති යන පදයෙන් බුද්ධශ්‍රාවකයින් ද ඇතුළත් වේ.

තව ද උස්සද නිරයෙහි යමපල්ලෝ තල්ගස් හා සමාන ගිනිගෙන දිලියෙන ලෝහ බිලි කොකුවලින් දිව විද ඇදගෙන ගොස් ඒ සතුන් ගිනියම් වූ ලොහො පොළොවෙහි ගෙරිසමක් දිගහරින්නා සේ හොවා තියුණු ආයුධවලින් පහර දෙන්නෝය. ඔවුහු ගොඩ දැමූ මසුන් මෙන් සැලෙන්නෝය. ඒ දුක් ඉසිලීමට නොහැකිව මුවින් කෙල වගුරුවති. එවේලෙහි රජතුමා මාතලිට එය පෙන්වා මෙසේ ඇසීය.

ජීවහඤ්ච පසස බලිසෙන විදධං
 විහතං යථා සංකුසතෙන වමමං.
 එන්දනති මච්චාව එලමහි බිතනා
 මුඤ්චනති ඛෙලං රුදමානා කිමෙන

බිලි කොකුවලින් විදින ලද සිය ගණන් උල් ගැසු සමක් මෙන්, දිව බලනු මැනවි. ඔවුහු ලොහො පොළොවේ හෙලනු ලැබ මසුන් මෙන් ගැහෙති. හඬමින් කෙළ වගුරුවති.

භයංහි මං වින්දති සුතදිසවා
 පුච්ඡාමි තං මාතලී දෙවසාරථී
 ඉමෙ නු මච්චා කිමකංසු පාපං
 යෙමෙ ජනා වංකසසනා සයනති

සාරථීය, මෙය දැකීමෙන් මට භය උපදී. මාතලී දේවසාරථීය, මෙසේ වක් වූ බිලිකොකු ගිලීමට මේ නිරිසත්තු කළ පාපය කුමක්ද?

එසේ අසන ලද පාපකර්ම විපාක නොදන්නා වූ නිමි රජතුමාට, එම කර්මවිපාකවලට හේතු දන්නා වූ මාතලී දෙවිපුත් මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

යෙකෙව් සන්ධාන ගතා මනුසසා
 අගොන අගං කයං භාපයනති
 කුටෙන කුටං ධනං ලොභ හේතු
 ඡනනං යථා වාරි වරං වධාය

බඩු මිල නියම කරන ස්ථානවල (බලධාරී) කිසියම් කෙනෙක්, ඒ ඒ දේවල් අගය කිරීමේ දී (බිල නියම කිරීමේදී වෙළඳුන්ගේ ලාභය අඩුවන ලෙස මිල නියම කෙරෙත් ද වස්තු ලෝභයෙන් ඇමෙන් වැසුණු බිලිය ගෙන මසකු මරන්නා සේ හොර කිරුම් මිණුම් ආදිය කෙරෙත් ද

නහි කුට කාරිසස භවනති තාණා
 සකෙහි කමෙමහි පුරකබතසස
 තෙ ලුඤකමම පසවෙත්වා පාපං
 තෙමෙ ජනා වංක සසනාසයනතිනි

ස්වකීය කර්මය පෙරටු කරගත් එබඳු කුටකම් කරන්නා හට රැකෙන තැනක් නැත. ඒ දරුණු පවිකම් ඇත්තා පවි රැස්කොට අපායට යති. ඒ මේ නිරිසත්තු ගිලින ලද බිලිකොකු ඇතිව හොවිති කිය.

එහි කීමෙනෙහි මෙයට හේතුව කුමක්ද යනුයි. වංකසසනාහි ගිලින ලද බිලිකොකු ඇත්තෝ යනුයි. සනනාන ගතානි මිල නියම කිරීමෙහි කෙළ පැමිණි අය (ඒ පිළිබඳ විශේෂඥයෝ) මිල නියම කිරීමේ තනතුරෙහි (වත්තකු) තැබිය යනු අර්ථයි. අගොන අගසනති ඒ ඒ මිල නියම කිරීම් සඳහා ඇත් අස් ආදී සතුන්ගෙන් හෝ රන් රිදී මසු කහවනුවලින් හෝ අල්ලස් ලබාගෙන දැන දැනම අගය අඩුකොට මිල නියම කරත්. කයනති එසේ වංචනිකව අගැයීම් කිරීම නිසා මිලදී ගන්නා අයගේ ලාභයද නැති කරන්නේය යනුයි. (අල්ලස් නොදුන් කල්හි) සියයකට මිල නියම කළ යුතු දෙය පනහක් කොට මිල නියම කරයි. ඉතිරි පනහ දෙදෙනා එක්ව බෙදා ගනී. කුටෙන කුටනති තරාදියෙන් කිරීම ආදී ඒ ඒ මිනුම් සම්බන්ධ වංචනික ක්‍රියාය. ධනලොභහෙනුත ධන ලෝභයෙන් මෙබඳු වංචනික ක්‍රියා කරත් යනුයි. ඡනනං යථාවාරිවරං වධායති එසේ පවිකම් කරන්නෝ මිහිරි කථාවෙන් එසේ කළ බව යටපත් කොට යම්සේ බිලි වැද්දෙකු බිලිබැමට යන්නේ බිලිකුටුව ඇමයෙන් වසා මාඵචන (රවටා) මරන්නා

සේ මෙසේ ඇස්වසා එම වංචාවන් කරත්. නහිකුට කාරිසසාති මම රහසින් කළ වැරැදි දේ කිසිවෙකුත් නොදනිති යැයි සිතුවත් වංචාකාරයාට පිහිටක් නම් නැත. ඔහු එම (වංචනික) ක්‍රියාව හේතුවෙන් කිසිදු පිහිටක් නොලබති.

නරියො ඉමා සමපරිහිනන ගනනා
පගග්ගා කඤ්ඤානි භුජේ දුජ්චා
සමමකතිතා ලොහිතපුබ්බ ලිතතා
ගාවො යථා ආසානනෙ විකතතා
තා භුමිභාගසමිං සදා නිධාතා
බන්ධානි වනනනති සජොති භුතා

ඉමා නු නරියො කිමකංසු පාපං
යන භුමි භාගසමිං සදා නිධාතා
බන්ධානි වනනනති සජොතිභුතාති

(යමපල්ලන් විසින්) කැපු ශරීර ඇති මේ ස්ත්‍රීහු හිස අත් බැඳගෙන හඬති. ලේ සැරව තැවරුණු ශරීර ඇති ඔවුහු ගවමසේ මඩුවෙහි කැපු ගෙරින් මෙන් යපොලොවෙහි ඉඟටිය පමණ ගිලීගින්නෙන් දිලියෙන පර්වත කඳන් වැනි යකඩ කඳන් ඔවුන්ගේ ශරීර ඉක්මවා ගමන් කරති.

සාරටිය, මේ දැක්මෙන් මට භය උපදී. පින්වත් දෙව සාරටිය, හැමකල්හිම ගිනිදැල් සහිත යපොලොවෙහි, ඉඟ තෙක් ගිලී සිටින මේ ස්ත්‍රීන්ගේ සිරුරු පසා කරගෙන යකඳන් ගමන් කරන්නේය. මේ ස්ත්‍රීහු කිනම් පවිකම් කළෝ ද?

එසේ ඇසූ කල්හි පාපකර්මවල විපාක දන්නා මාතලී දෙවිපුත් නොදන්නා නිමිරජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

කොලනියායො ඉධ ජීවලොකෙ
අසුඳුධ කමමා අසතං අචාරුං
තා දිනනරුපා පති විපපභාය
අඤ්ඤං අචාරුං රතිබිඩධහෙනු
තා ජීවලොකසමිං රමාපයිතිං
බන්ධානි වනනනති සජොතිභුතාති

මේ ලෝකයෙහි ඇතැම් කුලස්ත්‍රීහු අපිරිසිදු (කාය වාග් මනා) කර්ම ඇත්තියෝ වූහ. සංයමයෙන් තොරව ක්‍රියා කළහ. අසංවරව හැසිරුණෝය. සැමියන්ගෙන් වෙන්ව අනාවාරීව හැසිරුණෝය. වෙනත් වෙනත් රති ක්‍රීඩාවන්හි යෙදුණෝය. ඔව්හු නිරයට පැමිණියාහු, ඔවුන්ගේ සිරුරු ඉක්මවා පර්වත වැනි යකඳන් ඔවුන් ගේ සිරුරු ඉක්මවා යන්නේය. එහි නරියොති යනු ස්ත්‍රීහුය. සමපරි භින්නගහනාති භාත්පසින්ම සිඳි බිඳි ගිය සිරුරු ඇති බවයි. දුෂ්චාරිනි උපතින් පහත් වූ විරූප වූ පිළිකුල් ස්වභාවයයි. විකහනාති හිස් සිඳිනු ලැබූ ගෙරින් මෙන් ලේ සැරව තැවරී සිටි බවයි. නිබානාති නිතරම ගිනිගෙන දැවෙන පොළොවෙහි කටිය දක්වා ගිලිගොස් සිටියා සේ වීමයි.

යහළු මාතලිය, කාන්තාවන්ගේ සිරුරු ඉක්මවා මේ ලොහොකඳන් ගමන් කෙරෙත් යනුවෙන් මෙයින් කියවේ. එවිට ඔවුන්ගේ සිරුරු තැලී පොඩිවී යයි නැතහොත් එම නිරයේ නිරිසතුන් පාපකර්මයට අනුව යොදුන් ගණන් උස මහත ශරීර ඇති බැවින් තල්කඳන් සමාන ලෝහ කඳන් ඔවුන්ගේ සිරුරු සිදුරු කොටගෙන යන බවද මෙයින් කියවේ. ඔවුන් ඉහත කී ලෙස කටිය දක්වා ලොහො පොළොවෙහි වැළලී සිටින විට පෙර දිගින් ගිනියම් වූ දිළියෙන යකඩ පර්වතයක් නැගීසිට (මතුට්) හෙනහඬ මෙන් හඬ දෙමින් අවුත්, එම සිරුර පසාරු කරගෙන ගොස් කුඩුකර දමයි. එසේ ලෝහ දණ්ඩ ඉක්ම ගියකල්හි එම සිරුර නැවතත් හටගනී. ඒ දුක ඉවසාගැනීමට බැරිව එම ස්ත්‍රීහු හිස අත්ගසමින් වැළපෙති. අනෙකුත් දිසාවලද පර්වතයන් නැගීසිට නිරිසතුන්ට පීඩා කිරීම මේ වූ න්‍යායෙන්ම දතයුතු. පර්වත දෙකක් මුණගැසුණු තැන උක්පැණි සිඳින යන්ත්‍රයකට අසු වූ උක්දණ්ඩක් සේ තැලී පොඩි වී යති. ලේ වැගිරෙයි. කිසිවිටෙක පර්වත තුනක් හෝ හතරක් නැගීසිට ඔවුන්ගේ සිරුරු තළා දමයි. එනිසා බන්ධානිවහනනනිති යැයි දැක්විය. කොලනියො යනු කුල ගෙවල්වල සිටින කුල දුවරුය. අසනං අචාරුනති මෙහි අසංවර (දුශ්ශීල) කාය වාග් ක්‍රියාවන්හි යෙදුනෝය යනුයි. දහතරුපාති යනු අනුන් රැවටීමෙන් (කපටිකමින්) හා දුරාවාරයෙන් යුතු බවයි. විපපහායති (අත්හැර දැමීමයි) තමන්ගේ ස්වාමිපුරුෂයාද හැරදමා යනුයි. අසනං අචාරුනති ගියෝය යනුයි. රතිබිඬබහෙතුති කාමාශා හේතුවෙන් ද (නිතරම විනෝදකාමී) කෙළිලොල් බැවින්ද යුතුවීම යනුයි. රමාපෙචාති පර පුරුෂයන් කෙරෙහි තමන්ගේ හිත බැඳීමේ හේතුවෙන් මෙම තරකයෙහි

උපන්තෝය. ඉන්පසු ඔවුන්ගේ සිරුරු මෙසේ කඳ කොටස් වශයෙන් පමණක් උඩට ඇතිව (ගිනිගෙන) දිලියෙමින් පවතින්නේය යනුයි.

සමහර කෙනෙකුගේ පා අල්ලා හිස යටිකුරු කොට නරකයෙහි හෙළන්නාහ. මාතලිය, මෙය දැක්මෙන් මට භය උපදී. එම්බා දේවසාරථීය, මේ නිරිසත්තුන් හිස යටිකුරු කොට නරකයෙහි හෙළන්නේ ඔවුන් මිනිස් ලොව දී කුමන පාපකර්මයක් කළ නිසාදැයි ඔබගෙන් විමසමි.

එසේ විමසූ කල්හි පාපකර්මවල විපාක දන්නා මාතලී දෙව්පුත් නොදන්නා නිමිරජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

යෙ ජීව ලොකසමීං අසාධු කමමිනො
පරසස දාරානි අතිකකමනති
තෙ තාදිසා උතතම භණ්ඩපේනා
තෙමෙ ජනා අවංසිරා නරකෙ පාතයනති

මිනිස්ලොව අකුසල කර්ම කරන්නා වූ යම් කෙනෙක් පරදාර සේවනයෙහි යෙදෙත් ද, එවැන්නෝ උතුම් බඩු සොරා ගන්නෝය. නරකයට පැමිණි මේ නිරි සත්තු යටිකුරු හිස් ඇත්තෝව නරකයට හෙළනු ලබති.

එම නිරිසත්තු අවුරුදු බොහෝ ගණනක් නරකයෙහි දුක් විදිති. තමන් කළ අකුසල කර්ම පෙරටු කරගත් පවිකාරයාට ආරක්ෂා වීමට තැනක් නැත. දරුණු පවිකම් කළ ඔව්හු එම පාපකර්ම විපාක දෙන අවස්ථාවට පැමිණි කල්හි හිස් යටිකුරු කොට නරකයට හෙළනු ලබත්.

එහි නරකෙහි යනු ගිනිගෙන දිලෙන අඟුරුවලින් පිරි මහා ආවාටයක් වූ අපායයි. එය වනාහි මස් මඩුව කරා දක්කා ගෙන යන ගවයෙකු මෙන් යමපල්ලන් විසින් නොයෙක් ආයුධවලින් තලා පෙළා කපා කොටා ගෙන එන ලබන නිරිසත්තු පා උඩුකුරු කොට යමපල්ලන් විසින් එහි හෙළනු ලැබේ. මෙසේ වැටෙනු ලබන්නන් දැක විවාළ කල්හි මෙසේ කීවේය. උතතම භණ්ඩපේනාති මිනිසුන්ට ඉතා ප්‍රිය කරන උතුම් බඩු සොරකම් කිරීමයි.

මෙසේ කියා මාතලී රියදුරු එම නරකය අතුරුදන්කොට රිය ඉදිරියට දක්වා මිසදිවුවන් පැසෙන නිරය පෙන්වාලීය. එම නිරය ගැන ඇසූ කල්හිද විස්තර කර දුන්නේය.

උවවාවාවා මෙ විවිධා උපකකමා
නිරයෙසු දිසසනති සුදොරරූපා
භයංහි මං විඤ්ඤි සුත දිසවා
පුච්ඡාමි තං මාතලී දෙවසාරථී
ඉමෙනු මච්ඡා කිමකංසු පාපං
යෙ මෙ ජනා අධිමනනා දුකඛා තිබ්බා
බරා කට්ඨකා වේදනා වෙදියනති

දරුණු ස්වභාව ඇති නොයෙක් (වද වේදනා) ගෙන දෙන උපක්‍රමයෝ අපායෙහි දක්නට ලැබේ. ඒ දැකීමෙන් මට බිය උපදී. මාතලී දිව්‍ය රථාවාර්ය ඔබගෙන් අසමි. මෙබඳු අතිමහත් දුක් වේදනා විදීමට මේ සත්ත්වයෝ කිනම් පාපකර්මයක් කළාහුද?

එසේ ඇසූ කල්හි, පාපකර්ම විපාක දන්නා මාතලී දෙවිපුත් නොදන්නා නිමි රජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

යෙ ජීව ලොකසමිං සුපාප දිට්ඨිනො
විසසාස කමමානි කරොනන මොහා
පරංව දිට්ඨිසු සමාද පෙනති
තෙ පාපදිට්ඨි පසචෙත්වා පාපං
තෙමෙ ජනා අධිමනනා දුකඛා තිබ්බා
බර කට්ඨකා වේදනා වෙදියනති

මිනිස්ලොව යම්කිසි කෙනෙක් මෝහය නිසා බලවත් වූ පාප දෘෂ්ටි ඇත්තේ වැරැදි වූ (මිථ්‍යා) දෘෂ්ටියෙහි පිහිටා (පාප) කර්ම කරන්නෝද එසේම අන්‍යයෝ ද එම මිථ්‍යාදෘෂ්ටියට යොමු කරවන්නාහුද ඒ ඔවුන්ගේ පාප දෘෂ්ටිය කර්ම විපාක බවට පත්වීමෙන් (නිරයට පැමිණ) නියුණු රථ කට්ඨක දුක් වේදනා විදිති.

එහි උච්චාවචා මෙහි යනු උස් පහත් බවයි. මෙහි කුඳු මහත් යනු අර්ථයි. උපකකමානි කරුණු හා ප්‍රයෝගයි. සුපාප දිට්ඨිනොති දීමෙහි එල නැත ආදී වශයෙන් දසවත්පුක මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය පදනම් කොටගෙන පාප දෘෂ්ටියෙහි එල්බ ගැනීමයි. විසසාස කම්මානීති එම දෘෂ්ටියෙහි එල්බ ගැනීමෙන් එය ඇසුරුකොට පවතිමින් නොයෙක් ආකාරයේ පවිකම් කිරීමයි. තෙමෙහි එබඳු වූ මිනිස්සු මෙබඳු වූ දුක් අනුභව කෙරෙත් යනුයි.

මාතලී දෙවිපුත් රජුට මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ගත්තවුන් පැසෙන නිරය මෙසේ දැක්වීය.

දෙවිලෝ වැසි දෙවියෝද (නිමි) රජුගේ පැමිණීම බලාපොරොත්තුවෙන් සුඛර්මා දිව්‍ය සභාවෙහි රැස් වී සිටියෝය. සක්දෙවිඳු මාතලී දෙවිපුත් ප්‍රමාදය කරුණු සලකා බලන්නේ, මාතලී දෙවිපුත්තුමා සුවිශේෂ දුතයෙකු බව දැක්වීමට මහරජ, අසවල් පාප කර්ම කොට අසවල් නිරයේ පැසෙන්නේයැයි අපායන් නිමි රජතුමාට පෙන්වන බව දැක, නිමි රජුගේ ආයුෂ ගෙවෙනතුරුම අපායන් දැක්වුවත් අපායන් කෙළවර නොවන බව දැක, රජු ඉක්මණින් කැඳවාගෙන එන්න යැයි මාතලීට දන්වන ලෙස එක් මහත් ජව සම්පන්න ගමන් ඇති දෙවිපුතෙකු එහි යැවීය. එම දෙවිපුත් වහා එහි ගොස් දන්වා සිටියේය. මාතලී ඒ අසා බොහෝකල් යැවීම අපහසු නිසා එක් සැණෙකින්ම සිව්දිග ඇති සියලු නිරයන් රජුට දක්වා ගාථාවක් කීවේය.

විදිතානි තෙ මහාරාජ ආවාසං පාපකම්මිනං
 ධානානි ලුද්දකම්මානං දුසසීලංව යාගති
 උයහගිදානි රාජ්සි දෙවරාජසස සනතිකෙති

මහරජ, පවිකම් කළවුන් වසන තැන්ද දරුණු පවි කළවුන් සිටින තැන්ද දුස්සීල සත්ත්වයින් උපදිනා තැන් ද ඔබ විසින් දැකගනු ලැබීය. දේවයන් වහන්ස, දැන් (මේ නරකය දැක) සක්දෙවි රජු සම්පයට යෑම සුදුසුය.

එහි අදහස නම් මේ පවි කළවුන්ගේ වසන තැන් දැක, දරුණු පවි කළවුන් වසන තැන්ද ඔබ විසින් දක්නා ලදී. දුසසීලංව යාගති යම්

තැනෙක දුස්සීලයෝ උපදිද්ද ඒ තැන්ද ඔබ විසින් දක්නා ලදී. දැන් සක්දෙව් රජුගේ දිව්‍ය සම්පත් දැකීමට (උයනාහි) යමු යනුයි.

නිරය කාණ්ඩය නිමියේ ය.

මෙසේ කියා මාතලී දෙව්ලොව දෙසට රථය පැදවීය. දෙව්ලොව කරා යන රජතුමා, දොළොස් යොදුන් මැණික්මය රන්සෑයක බදු සියලු අලංකාරයෙන් පරිමණ්ඩිත වූ කල්ප වෘක්‍ෂය පිරිවර කොටගත් උයන් පොකුණු ආදියෙන් යුතු බිරණී නම් දෙව්දුවගේ අභස්කුස පිහිටි විමානය දැක, එම දෙව්දුව ද කුටාගාරය තුළ හාන්සිපුටුවේ බොහෝ අප්සරාවන් පිරිවරා උන්නී මැණික්මය සීමැදුරු කවුළුව හැර බලන්නී දැක, මාතලී දෙව්පුතුගෙන් විමසන (නිමි රජතුමා) ගාථාවක් කීවේය.

පංචධූපං දිසසතිදං විමානං
මාලා පිළුකා සයනසස මජ්ඣකං
තසංච්ඡති නාරි මහානුභාවා
උචාවචං ඉදධිං විකුබ්බමානා

ස්තූප පහක් (කුළුගෙවල් පහක්) ඇති මේ විමානය පෙනේ. එහි යහන මැද මාලා පැළඳ ගත් මහත් ආනුභාව ඇති ස්ත්‍රියක් ලොකු කුඩා දිව්‍ය සෘද්ධීන් දක්වමින් සිටී.

විතතිහි මං විඤ්ඤි සුත දිසවා
පුච්ඡාමි තං මාතලී දෙවසාරථී
අයංනු නාරි කිමකංසු සාධුං
යා මොදති සගග පතතා විමානෙති

සාරථීය, මෙය දැක්මෙන් මට සතුට උපදී. මාතලී දේවසාරථීය, ඔබෙන් විචාරන්නේ, දෙව්ලොවට පැමිණී යම් ස්ත්‍රියක් විමානගතව (මෙසේ) සතුටු වෙයිද? මේ ස්ත්‍රී තොමෝ කෙබඳු වූ යහපතක් කළේ ද?

එසේ ඇසූ කල්හි පුණ්‍යකර්මයන්හි විපාක දන්නා මාතලී දෙව්පුත්ත නොදන්නා නිමි රජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

යදිනෙ සුතා බිරණී ජීවලොකෙ
 ආමාය දාසී අහු බ්‍රාහ්මණසස
 සා පතතකාලං අතිථී විදිඤ්චා
 මාතාව පුතනං සකි මාහිනන්දි

සංයමා සංවිභාගාව
 සා විමානසමිං මොදතීති

ඉදින් මිනිස්ලොව බමුණකුගේ ගෘහ දාසියක කුස උපන් බිරාණී නමින් දාසියක් වූවා යැයි ඔබ අසා ඇති නේද? ඕ ආගන්තුක සත්කාර දැන දුරසිට ආ පුතෙකුට මවක් සතුටින් සැලකුම් කරන්නා සේ ආගන්තුක සත්කාර කළාය. සිල්වත් වූ පරිත්‍යාග ගුණයෙන් යුතු ඕ තොමෝ මේ විමානයෙහි සතුටින් සිටින්නීය.

එහි පඤ්චප්‍රපා යනු කුළුගෙවල් පසකින් යුක්ත වූ බවයි. මාලාපිළිකානි පළඳින ලද මල්දම් ආදියෙන් සර්වාභරණයෙන් යුක්ත වූ බවයි. තප්ඵචන්ති එම විමානයෙහි හිඳී යනුයි. උච්චාවචං ඉදධිං විකුබ්බමානානි නොයෙක් ආකාරයේ දේව සෘද්ධි දක්වනු ලබන්නී යනුයි. දිසවානි එය දැක සිටියේය යනුයි. විතතිං මං වින්දති සතුට විඳී යනුයි. විතති නම් තුර්ව භාණ්ඩයක් අයත් වූවෙකු මෙන් වීම්. සතුටින් අභිභූත වූයෙමි. ආමායදාසීනි ගෘහ දාසියගේ කුසින් උපන් දාසියයි. අහුබ්‍රාහ්මණසසානි යනුවෙන් දැක්වූයේ ඇ වනාහි කාශ්‍යප බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සමයෙහි එක් බමුණෙකුගේ දාසියක් විය. සාපතත කාලනති ඒ බමුණා සලාක දාන අටක් මහ සඟනට පිරිනැමීමට පොරොන්දු විය. ඔහු ගෙදරට ගොස් හෙට පටන් එක් හික්කුචකට කහවනුවක් අගනා දාන අටක් පිළියෙල කරන්නැයි බැමිණියට කීවාය. හික්කුහු නම් ධුර්වයෝය. එබැවින් මට දන් පිළියෙල කළ නොහැකි යැයි කීවාය. ඔහුගේ දියණිය ද ප්‍රතික්‍ෂෙප කළාය. ස්වාමීනි මට හැකියැයි එම දාසිය කීවාය. ඇය එසේ දන් පිළියෙල කර හැකියැයි පිළිගෙන එතැන් පටන් කොට මනාකොට කැඳ, බත්, කැවිලි ආදිය පිළියෙලකොට සලාකය ලැබ දන් පිළිගැනීමට හික්කුච පැමිණෙන විට, පතතකාලං අතිථීං විදිඤ්චා යනු පළාවන් පැහැ ගොම පිරිබඩ ගන්වා (ගෙය පිරිසිදුකොට) මලින් සරසන ලද මනාකොට සැකසූ ආසනයක වඩා හිඳුවා, යම්සේ දුරුරට සිට පැමිණී පුතෙකුට

මවක් සැලකුම් කරන්නාක් මෙන් හැම දිනකම (දානාදිය පිදීමෙන්) සැලකුවාය. සමහරවිටෙක තමන් සතු දෙයක්ද පූජා කළාය. සඤ්ඤමා සංවිභාගාති යනු ඇ සිල් බැවින්ද ත්‍යාගවන්ත බැවින් ද යුක්ත වූවාය. එම සිල්වත් බව හා ත්‍යාගවන්ත බව නිසා දැන් මේ විමානයෙහි සැප විඳින්නීය. එසේම සංයමාති යනු ඉඤ්ඤිය දමනයයි.

මෙසේ කියා මාතලී දෙවිපුත් රිය ඉදිරියට දක්කා සොණාදින්න දෙවි පුත්‍රගේ රුවන් විමාන සත දැක්වීය. හෙතෙම (නිමිරජ) ඒවාද එම දෙවිපුත්‍රගේ සැප සම්පත් ද දැක ඔහු විසින් කළ කුසල් කුමක්දැයි විමසීය. අන්‍ය වූ සම්පත් ගැන ද විමසීය.

- දඤ්ඤමානා ආහෙනති - විමානා සතන නිමමිකා
- තඤ්ඤා යකඛා මහිදධිකො - සබ්බහරණා භුසිතො
- සමන්තා අනුපරියාති - නාරීගණා පුරකබතො

මැවුණු දිළිසෙන විමාන සතක් බැබළෙති. එහි සවි බරණින් සැරසුණු මහත් සෘද්ධි ඇති දිව්‍ය පුත්‍රයෙක් හාත්පසින් දිව්‍ය ස්ත්‍රින් පිරිවරා සිටී.

- විතතිහි මං විඤ්ඤා සුත දිසවා
- පුච්ඡාමි තං මාතලී දෙව සාරථී
- අයංනු මවෙවා කිමකාසි සාධුං
- යො මොදති සග්ග පතො විමානෙති

සාරථීය, මෙම (විමානය) දැක්මෙන් මට සතුට උපදී. මාතලී දේව සාරථීයඔබගෙන් විචාරමි. දෙවිලොව පැමිණි යමෙක් මේ විමානයෙහි සතුටු වේද මේ සත්ත්ව තෙම කෙබඳු පුණ්‍ය කර්මයක් කළේද?

එසේ (නිමිරජු) ඇසූ කල්හි පුණ්‍ය කර්මයන්ගේ විපාක දන්නා මාතලී දෙවිපුත් නොදන්නා නිමි රජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

- සොණ දිනොනා ගහපති
- එසදානපති අහු
- එස පබ්බජතුඤ්ඤස
- විහාරෙ සතන කාරසී

මේ තෙමේ දානපතියෙක් වූ සොණදින්න ගෘහපතියාය. මේ තෙමේ හික්කුන් උදෙසා විහාර සතක් කරවීය.

සකකවම. තෙ උපටඨාසී හිකබවො තඤ්චාසීකෙ
අවවාදනඤ්ච භතතංච සෙනාසන පදිපියං
අදාසී උජ්ඣුතෙසු සුවිපසනෙනන වෙනසා

හෙතෙම සෘජුභාවයෙහි (අවල ශ්‍රද්ධාවෙහි) පිහිටා අතිශය ප්‍රසන්න සිතින් එහි වෙසෙන හික්කුන්ට මනාකොට සකසා සිව්පසයෙන් (වීචර, පිණ්ඩපාත, සේනාසන, ගිලන්පස) උපස්ථාන කළේය.

චතුර්දිසිං පඤ්චදිසිං යාවපකබසස අධ්මිං.
පාටිභාරිය පකබඤ්ච අධ්මා සුසමාගතං.

තුදුස්වක, පසළොස්වක, අටවක යන දිනයන්හිදී පාටිභාරිය පක්‍ෂයෙහි (මහාපචාරණයෙන් පසළොස් දිනක් ගතවනතුරු කාලය) අෂ්ටාංග සීලය සමාදන්වීය.

සීලයෙන් සංවර විය. උපෝසථ සීලයද රැක්කේය. සංයමයෙන් (සීලයෙන්) සංවිභයෙන් (මනාව. දන් දීමෙන්) හෙතෙම මෙම විමානයෙහි දිව්‍ය සම්පත් විදිමින් සතුටුව සිටී.

එහි දඤ්ඤමානාති යනු දිලිසීමයි. ආහෙනති යනු තරුණ පුරුෂයෙකු මෙන් බැබළීමයි. (වැජඹීමයි) තඤ්චාති එම පිළිවෙළෙහි පිහිටියා වූ විමාන සතෙහි එක් දිව්‍ය පුත්‍රයෙකි. සොණදින්නෙහි මහරජ, මොහු පෙර කාශ්‍යප බුදුන් සමයෙහි කසී රාජ්‍යයෙහි එක් නියම් ගමෙක සොණදින්න නම් ගෘහපතියෙකු විය. හෙතෙම පැවිද්දන් උදෙසා විහාර කුටි සතක් කරවා ඒවායෙහි නේවාසික හික්කුන්ට සිව්පසයෙන් උපස්ථාන කළේය. පෙහෙවස් සමාදන් වීමද කළේය. නිතර සුරැකි සිල් ඇත්තේ විය. ඉඳුරන් දවන ලද්දේ විය. මෙසේ මිනිස්ලොව ඇද දැමීම කුසල් කළ හෙතෙම මරණින් පසු මෙම විමානයෙහි ඉපිද සතුට වන්නේය යනු අර්ථයි. මෙහි පාටිභාරිය පකබං යනු,

මේ වනාහි පෙර පසු ගමන් වශයෙන් අෂ්ටාංග උපෝසථය සමාදන් වීමයි. අටවක දිනට පෙර දවස ද අටවක දිනට පසු දවස ද, තුදුස්වක,

පසළොස්වකට පෙර දවස ද, ආදී වශයෙන් පොහෝ දවසට පෙර පසු දවස්වල සිල් සමාදන්වීම පිළිබඳව මෙය කියන ලදී.

මෙසේ සෝණදිනනගේ කුසල කර්ම විස්තර කොට දක්වා රථය පෙරට මෙහෙයවා පළිඟුමය විමානයක් දැක්වීය. එය උසින් පස්විසි යොදුනක සන්රුවන් ටැඹින් (ස්ථම්භ)යන්ගෙන් හෙබියේය. පියසි අග රහු දැල්වලින් සැදුණේය. ඔසවන ලද රන්රිදීමය ධජවලින් යුතු සියගණන් කුළුගෙයින් (කුටාගාර) හෙබුනේ විය. අවට නන් විසිතුරු කුසුම්න් සැදී ගෙවුයනය, එහි රමණීය පොකුණය. ගැයීමෙහි හා වැයීමෙන් උපන් හැකියාවන් ඇති අප්සරාවන්ගෙන් සොබමන් විය. ඒ දුටු රජ එම අප්සරාවන්ගේ පෙර කළ කුසල් කිම්දැයි විමසීය. අන්‍ය විසිතුරු ගැනද විමසීය.

පහාසති ඉදං වාමහං ඵළිකාසු සුනිමමිතං
නාරිවරගණා කිණණං කුටාගාරවරො චිතං
උපෙනං අනනපානෙහි නවවගීතෙහි චූහයං

පළිඟුවලින් නිර්මාණය වූ මේ විමානය ස්ත්‍රීන් විසින් ගැවැසිගත් කුළුගෙවල් සමූහයෙන් හෙබියේය. නැටුම් ගී ගැයුම්වලින් හොබනේය. ආහාරපාන ආදියෙන් සපිරුණේය.

සාරවීය, මෙය දැක්මෙන් මට සතුට උපදී. මාතලී දේවසාරවීය, දෙව්ලොව මෙබඳු විමානයක ඉපිද යම් ස්ත්‍රීයක් සතුටු වන්නේද එසේ සතුටුවීමට ඇය කිනම් පිනක් කළාදැයි ඇසීය.

නිමි රජු විසින් එසේ ඇසූ කල්හි පුණ්‍ය කර්මයන්ගේ විපාක දන්නා මාතලී දෙවි පුත් නොදන්නා නිමි රජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

යා කාවි නාරියො ඉධ ජීවලොකෙ
සීලවතියො උපාසිකා
දානෙ රතා නිවච පසනනචිතතා
සවෙවධීතා උපොසථෙ අප්පමනතා
සංයමා සංචිභාගාව තා විමානසම් මොදරෙති

මේ මිනිස්ලොව යම්කිසි ස්ත්‍රී කෙනෙක් සිල්වත් උපාසිකාවෝ වූවාහුද? දීමෙහි ඇලුණු නිතර පහන්සින් ඇති සත්‍යයෙහි පිහිටි පෙහෙවස් රැකීමෙහි අප්‍රමාද වූ මනාකොට දන් දුන් සිල් රැකී ඔවුහු මේ විමානයෙහි සතුටු වෙති.

එහි ව්‍යමහං යනු විමානයයි. ප්‍රාසාද යැයි ද කියනු ලැබේ. එළිකාසුති යනුවෙන් පළිඟු බිත්තිවලින් යුතු බවයි. කුටාගාර වරො විතනති උතුම් කුළු ගෙවලින් හෙබි යනුයි. උභයනති දෙපැත්ත යනුයි. යාකාචිති මෙය කිසියම් අනිමාර්ථය සඳහා කියන ලදී. ඔවුන් (එම අප්සරාවන්) වනාහි කාශ්‍යප බුදුන් සමයෙහි බරණැස් නුවර උපාසිකාවෝ වූහ. එකට එක්ව මේ කී ආකාරයෙන් පින්කොට එම සැපතට පැමිණියාහුයැයි දතයුතු.

ඉක්බිති ඔහු (එම මාතලී දෙවිපුත්) රථය ඉදිරියට මෙහෙයවා එක් මැණික් විමානයක් දැක්වීය.

එය සම බිමෙක පිහිටියේය. උඩට නැගුණු මැණික් පර්වතයක් මෙන් බබළමින් තිබුණේය. දිව්‍ය ගීතවාදිතාදියෙන් සතුටුවන බොහෝ දෙවිපුතුන්ගෙන් ගැවසුණේ විය. ඒ දැක රජතුමා ඒ දෙවිපුතුන් කළ කුසලාකුසල කර්ම ගැන විමසීය. මෙසේ ද ඇසීය.

පහාසති ඉදං ව්‍යමහං වෙළුරියාසු සුනිමමිතං
උපෙනං භුමිභාගෙහි විභතත භාගසො මිතං

වෙරළමිණි බිත්තිවලින් මනාකොට නිමවන ලද සිත් කළු භූමියෙක පිහිටි මනාකොට (ඒ ඒ) කොටස් වශයෙන් බෙදූ මේ විමානය බබලයි.

ආළමබරා මුනිංගාව නිවවගීත සුවාදිතා
දිබ්බා සඳ්දා නිව්ඡරනති සවණෙය්‍යා මනොරමා

මනාකොට වාදනය කරනු ලබන පණාබෙර මිහිඟු බෙර හා දිව්‍ය නෘත්‍ය ගීතයෙන් යුතු ඇසීමට මිහිරි සිත් අලවන දිව්‍යමය ගීත රාවයක් නිකුත් වේ.

මෙබඳු වූ සිත් ඇදගන්නා මනෝඥ වූ පෙනෙන ඇසෙන රූපයක් හෝ ශබ්දයක් වේනම් එබන්දක් මම කිසිකලෙක නොඇසුවෙමි. නොදිටිමි.

සාරවීය, මෙය දැකීමෙන් මට සතුට උපදී. මාතලී දේව සාරවීය, ඔබගෙන් අසන්නේ දෙව්ලොව උපන් යම් කෙනෙක් මේ විමානයන්හි සතුටු වෙද්ද, මිනිස් වූ මොව්හු කුමන නම් පුණ්‍යකර්ම කළාහුද?

එසේ ඇසූ කල්හි එම පුණ්‍යකර්මයන්ගේ විපාක දන්නා මාතලී දෙව්පුත් නොදන්නා නිමිරජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

යෙකෙහි මව්වා ඉදුජීවලොකෙ සීලවනො උපාසකා
ආරාමෙඋදපානෙව පපා සංකමනානිව
අරහනෙහ සීතිභූතෙ සකකච්චං පටිපාදසුං.

මේ මිනිස්ලොව කිසියම් සීලවන්ත උපාසකයෙක් (කෙලෙස් ගිනි නිවීමෙන්) සිසිල් වූ රහතන් වහන්සේ උදෙසා ආරාම ජල පහසුකම් (ළිංපොකුණු) පැන් පානය කිරීමේ පහසුකම් ද, (ගමනාගමනය සඳහා) ඒදඬුද සකස් කර දුන්නාහුද?

විචරං පිණ්ඩපාතඤ්ච පච්චයං සයනාසනං
අදංසු උජුභූතෙසු විපථසනොන වෙනසා

එසේම උජුපටිපන්න ගුණ ඇති රහතුන් විෂයෙහි විචර, පිණ්ඩපාත, ගිලන්පස, සේනාඝන, ප්‍රසන්න සිතින් පූජා කළාහුද.

තුණුස්වක, පසළොස්වක සිට අටවක දක්වාද (මහා පචාරණයෙහි සිට දින පසළොස්ක ඉක්මවනතුරු වූ) ප්‍රාතිහාර්ය පක්‍ෂයෙහි ද අෂ්ටාංග සීලය සමාදන් වූයේද, පෙහෙවස් රැක්කා වූද හැමකල්හි සීලයෙහි සංවර වූ ද සංයත වූ ද මනාකොට සකස් කර කටයුතු කළා වූ ද ඔව්හු මේ විමානයෙහි සතුටු වෙති.

එහි වෙච්චියාසුති චෛසුර්ය මැණික් බිත්තිය යනුයි. භූමි භාගෙහිති රමණීය වූ ගෙවුයනින් යුක්ත බවයි. ආළඹරා මුනිංගාති පනාබෙර, මිහිඟු බෙර වාදනය පවතී යනුයි. නවවගීතා සුවඤ්ජාති නොයෙක්

ආකාර වූ නැටුම්, ගී ගැයුම් හා නන්විද කුර්ය භාණ්ඩ වාදනයෙන් යුක්ත වූ බවයි. එවං ගතංකි මෙසේ මනරම් බවට පැමිණී යනුයි. යෙකෙවිති මේ කුසලකර්ම පිළිබඳ විග්‍රහය අනියමින් ගෙනහැර දැක්වීමකි. එනම් මේ දිව්‍යපුත්‍රයේ කාශ්‍යප බුද්ධසාසනයෙහි බරණැස් නුවර වැසි උපාසකයෝය. එකට එක්ව පින්කොට මෙබඳු සම්පත් ලැබුවාහුයැයි දනගුතු. එහි පටිපාදයුනති යනු පැමිණියාහු යනුයි. (පිළිවෙතට පිළිපත්තාහු යනුයි) පිළිවෙතට පැමිණ රහතුන් විෂයෙහි සිව්පසය මනාකොට පිරිනැමුවාහුය යන අදහසද මෙහිදී ගැනේ. පව්‍යයනති යනු ගිලන්පසයි. අදංසුති මෙසේ නන් අයුරින් දන් දුන් බවයි.

මෙසේ ඔහු එම කුසලකර්ම විපාක ගෙනහැර දක්වා රිය ඉදිරියට පැදවීය. එසේ කොට වෙනත් පළිගුම්ණි විමානයක් දැක්වීය. එය නන් කුඵගෙවලින් හෙබියේය. නන් මලින් ගැටසුණු විසිතුරු රුක් පෙළින් ගහණ විය. එහි නොයෙක් විභග ගනාගේ කුජනයෙන් නාද නින්නාද විය. සුනිමල ජලයෙන් පිරි නදියෙන් වට විය. අප්පරා සමූහයෙන් පිරිවරන ලද ඒ එක් පින්වත් දෙවියෙකුගේ විමානය දැක රජතුමා ඔහු කළ පින් කුමක්දැයි අසමින් මෙසේ කීවේය.

පභාසති ඉදං වංමහා එළිකාසු සුනිමමිතං
නාරිවර ගණාකිණණං කුටාගාර වරොචිතං

පළිගු මැණික්වලින් නිමවන ලද මනා වූ කුඵ ගෙවලින් හෙබි රූපත් ළඳුන්ගෙන් පිරුණු මේ විමානය බබළයි.

උපෙනං අනනාපාණෙහි නවගිතෙහිවූහයං
නජේඵව අනුපරියාති නානා පුප්ඵදුමායුතා

මේ විමානය ආහාර පානයෙන් ද නාන්‍ය ගීතයෙන් ද යුක්ත වූයේය. නොයෙක් මල්වලින් පිරි ගස්වලින් අවට ගහන වේ. භාත්පස විටින් ගංගාවක් ගලා යන්නේය.

සාරවීය, මේ විමානය දැකීමෙන් මට මහත් සතුටක් උපදී. මාතලී දේවසාරවීය, ඔබගෙන් අසන්නේ දෙවිලොව උපන් යම්කෙනෙක් මේ

විමානයෙහි සතුටු වෙද්ද මිනිස් වූ ඔව්හු කුමන නම් පුණ්‍යකර්මයක් කළාහුද?

එසේ ඇසූ කල්හි පුණ්‍යකර්මයන්ගේ විපාක දන්නා මාතලී දෙව්පුත් නොදන්නා නිමි රජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

කිම්බිලායං ගහපති එසදානපති අහු
ආරාමෙ උදපාතෙව පපාසංකමනානිව

මේ ගහපතියා කිම්බිලායෙහි දානපතියෙක් විය. ආරාම ද ලිං පොකුණුද පැන්හල්ද (දුර්ග ස්ථානයන්ගෙන් එතරවීම සඳහා) ඒදඬු පාළුම් ආදියද කරවා ඒවාද සිවුරු පිරිකරද, පිණ්ඩපාන ආහාරයද ගිලන්පස හා සෙනසුන්ද කෙලෙස් ගිනි නිවීමෙන්) සිසිල් වූ සිත් ඇති සුපිළිපත් ප්‍රතිපදා ඇති, උජු පිළිවෙන් ඇති රහතුන් විෂයෙහි විපිළිසර සිතින් තොරව (සුර්ව, මධ්‍යම, අවසාන) පිදීය. එසේම තුදුස්වක, පසළොස්වක සිට අව අටවක දක්වා ද ප්‍රාතිහාර්ය පක්ෂයෙහි ද (මහා පවාරණයේ සිට දින පසළොස්ක ඉක්ම යනතුරු) අෂ්ටාංග සීලය සමාදන්ව ආරක්ෂා කළේය.

මේ ලෙස හැමද මනාකොට පවංසීලයෙහි පිහිටා උපෝසථ සීලයද රකිමින් සංයමයෙන් යුතුව මනාලෙස සංවිධාන කොට දන් දුන්නේය. (ඒ පුණ්‍ය ඵලවිපාක වශයෙන්) මේ විමානයෙහි සතුටින් සිටින්නේ වේ.

එහි නජේජාති යනු වචනයෙහි විපර්යාස අදහස ගතයුතු වේ. එනම් එක් නදියක් එම විමානය හාත්පසින් වටකර ගලා බස්නේය යනුයි. කිම්බිලායනහි මෙහි චනාහි මහරජ, කාශ්‍යප බුදුන්ගේ සමයෙහි කිම්බිලා නුවර එක් ගහපතියෙක් විසීය. හෙතෙම මේ ආරාම රෝපණාදි පින්කම් කොට මේ දිව්‍යසම්පත් ලැබීය. මෙසේ ඔහු විසින් කළ පින්කම් ගෙනහැර දක්වා රිය ඉදිරියට මෙහෙයවා වෙනත් පළිඟු විමානයක් දැක්වීය. එය පළමු විමානයට වෙනස්ය. එය නොයෙක් කුසුම්න් සැදි බදුන්ගත කළ මල්ගස්වලින් (තරුඅට) සමන්විතය. එය දැක රජතුමා එම සම්පත්ඇති දෙව්පුතු කළ කුසලකර්ම කීමෙක්දැයි විමසීය. මෙසේද කීවේය.

පළිඟු මිණක් නිර්මාණය වූ මේ විමානය නොයෙක් විසිතුරු කුළුගෙවලින් හෙබුණෝය. මනබදන රූමත් ස්ත්‍රීන්ගෙන් සමන්විතය. නොයෙක් මල් රුකින් යුත් (ඉවුරු ඇති) නදියක් සිසාරා ගලාබසී.

කිරිපලුයැ, ගිවුළුයැ, අඹයැ, දඹයැ, තිඹිරියැ, දොඹයැ යන නිතිඵල ඇති රුක්වලින් ගහණය.

සාරටීය, මෙම විමානය දැකීමෙන් මට මහත් සතුටක් උපදී. මාතලී දේවසාරටීය, ඔබගෙන් අසන්නේ දෙව්ලොව උපන් යම්කෙනෙක් මේ විමානයෙහි සතුටින් වෙසෙත්ද, ඔව්හු ස්වර්ගයට පැමිණීමට කළේ කුමන කුසල කර්මයක්ද?

එසේ ඇසූ කල්හි පුණ්‍යකර්මයන්ගේ විපාක දන්නා මාතලී දෙව්පුත් නොදන්නා නිමිරජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

**මිටීලායං ගහපති එසදානපති අහු
ආරාමෙ උදපානෙව පජා සංකමනානිව**

ඒ දෙව්පුත් මිටීලානුවර එක් ගහපතියෙක් විය. ආරාමද, ළිං පොකුණද, පැන්හල් ද ඒදඬු පාලම් ආදියද කරවා ඒවාද සිවුරු පිරිකරද පිණ්ඩපාත ආහාරයද ගිලන්පසද, සේනාසනද සිසිල් වූසිත් ඇති සුපිළිපත් පිළිවෙත් ඇති උජු ගුණයෙන් හෙබි රහතුන් විෂයෙහි විපිළිසර සිතින් තොරව පූජා කළේය. එසේම තුදුස්වක, පසළොස්වක සිට අටවක දක්වාද ප්‍රාතිහාර්ය පක්‍ෂයෙහි ද (මහා පචාරණයේ සිට දින පසළොස්ක් ඉක්ම යනතුරු) අෂ්ටාංග සීලය සමාදන්ව ආරක්ෂා කෙළේය. හැමදා මනාකොට (පංච) සීලයෙහි පිහිටා, උපෝසථ සීලය ද රකිමින්, සංයමයෙන් මනා සංවිධානයෙන් යුතුව දන් දුන්නේය. (එම පුණ්‍යඵලවල විපාක වශයෙන්) මේ විමානයෙහි සතුටින් සිටින්නේය.

එහි මිටීලායනති මියුළු නුවරයි. මහරජ, කාශ්‍යප බුදුන් දවස විදේහ රට මිටීලා නම් නුවර එක් දානපතියෙක් මෙබඳු පිංකම්කොට මේ සම්පතට පැමිණියේය.

මෙසේ ඔහු කළ කුසල කර්මයද ගෙනහැර දක්වා රථය පෙරට විහිදුවා පෙර මෙන් වූ වෙනත් අනෙක් වෙරළමණි විමනක් දැක්වී. එහි වැසි දෙවිපුතුවන් කුසල කර්ම කුමක්දැයි විමසා මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

වෙරළමණියෙන් නිමවන ලද ප්‍රමාණවත් කොටස් වශයෙන් බෙදන ලද භූමියෙන් යුත් මේ විමානය වෙසෙසින් බබලයි.

පනාබෙර, මිහිඟුබෙර මැනවින් වැයේ. නැගීම්, ගී කීම් හා කන්කලු මිහිරි ශබ්දයෝ නිකුත් කෙරෙති.

මම පෙර කිසිකලෙක මෙබඳු මිහිරි ශබ්ද අසා තිබුණු බවක් නොදනිමි. ශ්‍රැතියෙන් (කට වචනයෙන්ද) අසා නොතිබුණෙමි.

සාරථිය, මෙය දැකීමෙන් මට සතුට උපදී. මාතලී දේවසාරථිය ඔබගෙන් අසන්නේ, යම් කෙනෙක් දෙවිලොවට පැමිණ (මෙසේ) සතුටු ඔව්හු මිනිස්ව සිට කවර පිනක් කෙළේදැයි මට පහදා දෙන්න.

එසේ ඇසූ කල්හි (ඔවුන් කළ) පුණ්‍ය කර්මයන්හි විපාක දන්නා මාතලී දෙවිපුත් නොදන්නා නිමි රජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

(මහරජ) මේ තැනැත්තා පෙර බරණැස ගෘහපතියෙකි. (එසේම) දානපතියෙක් ද විය. ආරාම ද ලිංඞොකුණු ද පැන්හල් ද (දුර්ග ස්ථානයෙන් එතරවීම සඳහා) ඒදඬු පාලම් ආදියද (කෙලෙස් ගිනි නිවා) සිහිල් වූ රහතුන් උදෙසා සකසා පිළියෙළකොට දින.

විවර පිණ්ඩපාත ගිලන්පස හා සෙනසුන් ද පහන් සිතින් උජු ගණයෙන් යුතු රහතුන්ට පූජා කරන ලදී.

එසේම තුදුස්වක, පසළොස්වක සිට අටවක දක්වා ද ප්‍රාතිහාර්ය පක්‍ෂයෙහි ද (මහා පචාරණයෙන් සිටු වූ පසළොස්ක ඉක්ම යනතුරු) අෂ්ටාංග සීලය සමාදන්ව ආරක්ෂා කළේය.

ඉන් ඉදිරියට ද රථය මෙහෙයවා උදෑහිරු සමාන රන්විමනක්

දක්වා එහි වෙසෙන දිව්‍යපුත්‍රයා ගේ සම්පත් ලැබීමට හේතු ඇසූ කල්හි ගෙනහැර දැක්වීය.

යථාඋදය මාදිවෙවා හොතිලෝභිතකොමහා
කඬුපමං ඉදං ව්‍යමහං ජාත රූපසස නිමමිතං

මහත්ව, රන්වන් පැහැයෙන් යුතුව උදාවන හිරුසේ, මේ විමන රනින් නිමවුණේය.

සාරථිය, මෙය දැක්මෙන් මට සතුට උපදී. මාතලී දේව සාරථිය, ඔබගෙන් අසන්නේ, දෙව්ලොව උපන් යම් කෙනෙක් මේ විමානයෙහි සතුටු වන්නේ ද ඔව්හු මිනිස්ලොවදී කෙබඳු ජිනක් කළාදැයි මට පහදා දෙන්න.

එසේ ඇසූ කල්හි කළ පුණ්‍යකර්මයන්හි විපාක දන්නා මාතලී දෙව්පුත්‍ර නොදන්නා නිමිරජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

සාවතථියං ගහපති එස දානපති අහු
ආරාමෙ උද්භානිව පාපා සංකම තානිව
අරහතෙන සිතිභූතෙ සකකච්චං පටිපාදයි

මොහු සැවැත්නුවර දානපති ගැහැවියෙක් විය. අරම් ද ලිංඞොකුණුද පැන්හල් ද ඒදඬු පාලම්ද (කෙලෙස් ගිනි නිවා) සිහිල් වූ රහතුන් උදෙසා මනාව පිළියෙලකොට පිදීය.

සිවුරු, අහර, ගිලන්පස, සෙනසුන් ද, පහන් සිහින් අවංක වූ රහතුන් වෙත පිදීය.

එසේම තුදුස්චක පසළොස්වක අටවක යන දිනයන්හිද පාටිභාරිය පක්‍ෂයෙහි ද (මහා පවාරණයෙන් පසළොස් දිනක් ගතවනතුරු අටසිල් සමාදන්ව රැකීය.

මෙසේ උපොසථ සීලය රකිමින් සංවර වූ හෙතෙම සංවිභාග

කොට දන් දුන්නේය. ඒ හේතුවෙන් මෙම විමානයෙහි දිව්‍ය සම්පත් විඳිමින් සතුටු වෙති.

එහි උදය මාදිවෙමානි උදාවෙන හිරු මෙන් යනුයි. සාවතකියතෙති කසුප් බුදුසස්න පැවැති කල සැවැත් නුවරයි.

මෙසේ ඔහු විසින් එම විමාන අට පිළිබඳ විස්තර ගෙනහැර දක්වන විට සක්දෙව් රජ මාතලී කල් ඉක්මවීයැයි වෙනත් අතිවේගී (ඉඳුබල ඇති) දෙවිපුතෙකුද යැවීය. එවිට මාතලී දෙවිපුත් කල්යැවීම සුදුසු නොවේ යැයි එක් පැදවීමකින්ම බොහෝ විමානයක් දැක්වීය.

රජතුමා ද එහි සම්පත් විඳින්නවුන්ගේ කුසල කර්ම විමසන්නේ මෙසේ කීය.

වෙනාසයාමෙ බහුකා ජාත රූපසස නිමමිතා
දඤ්ඤලමානා ආහෙනති විජජුචබ්භ සනනතරෙ

රුවනින් නිමැවුණු අහස්හි පිහිටි මේ බොහෝ විමානයෝ මේ කුළු අතර විඳුලිය සමූහයක් මෙන් දිලියෙමින් බබළති.

සාරවීය, මේ විමානයන් දැකීමෙන් මට මහත් සතුටක් උපදී. මාතලී දේවසාරවීය, ඔබගෙන් අසන්නේ දෙව්ලොව උපන් යම් සත්ත්වයෝ මේ විමානයන්හි සතුටු වෙද්ද, මිනිස්ලොව සිටිනකල්හි කෙබඳු පුණ්‍ය කර්මයක් කොට මෙසේ සතුටු වන්නාහුද?

මෙසේ ඇසූ කල්හි පුණ්‍යකර්මයන්ගේ විපාක දන්නා මාතලී දෙවිපුත් නොදන්නා නිමීරජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

සුඤ්ඤාය සුනිවිට්ඨාය සදධමෙම සුප්පවෙදිතො
අකංසු සප්පුවචනං සමමා සමබුදධ සාසනං
තෙසං එනානිධානානි යානි තුං රාජ පසසඬි

සැදැහැයෙහි පිහිටා සම්මා සම්බුදුන් ගේ අනුශාසන වූ ධර්ම මාර්ගය පිළිපැද සද්ධර්මය ඉතා හොඳින් අවබෝධ කළ (සෝවාන්ඵලය) මේ දිව්‍ය පුත්‍රයන්ගේ විමානයන් දකින්නෙහිය.

එහි වෙහාසයා මෙහි යනු අහසයි. මේ අහසෙහිම පිහිටා ඇති බැවින් ආකාසයෙහි පිහිටි විමානයන් මේවා යැයි කියන ලැබේ. විජ්ජු වඛඝනනනරෙති ගණ වලාවන් අතර හැසිරෙන විදුලිය මෙහි යනුයි. සුනිවිට්ඨානි (අනුගමනය කළ) ධර්ම මාර්ගය කරණ කොටගෙන ධර්මයෙහි මනා වූ පිහිටීමට (නොහොත් සෝවාන් ඵලයට පැමිණියාහු යනුයි.) මෙය කියන ලද්දේ මොව්හු පෙර නිර්වාණගාමිනී වූ බුද්ධශාසනයෙහි පැවිදිව පිරිසිදු සිල් ඇතිව මහණදම් පුරන්නෝ සෝවාන්ඵලය සාක්ෂාත් කරගෙන රහත්භාවයට පැමිණීමට නොහැකිව එම අත්බවින් වුත වී මේ රත්වීමන්හි උපන්නාහුය. එතෙසං මේ කාශ්‍යප බුද්ධශ්‍රාවකයන්ගේ තානි ධානානි යානි ඤං රාජ පසසති මහරජ ඔබ ඒවා (දිව්‍ය විමානයන් දක්නා ලද්දේය යනුයි.)

මෙසේ අහසෙහි පිහිටි විමානයන් දක්වා සක්දෙව් සම්පයට යාමට උත්සාහවත් වූයේ මෙසේ කිය.

විදිතානි තෙ මහරාජ ආවාසං පාප කමමනං
 අපො කල්‍යාණ කමමානං ධානානි විදිතානි තෙ
 උය්‍යාහිදානි රාජසි දෙවරාජසස සනතිකෙති

මහරජ, ඔබ විසින් පළමුකොට පව් කළවුන් වසන තැන් ද ඉන්පසු පින් කළවුන් වසන තැන් ද දකින ලදී. රජතුමනි, දැන් සක්දෙව් රජ සම්පයට යනු මැනවි. (මාතලී දෙව්පුත් කිය.)

එහි ආවාසනති මහරජ, ඔබ පළමුවෙන් නිරිඨ වැසියන් වසන තැන් දැකගන්නා ලදී. දැන් වනාහි මේ ආකාසයෙහි පිහිටි (දිව්‍ය) විමානයන් දකින්නෙහිය. ඒවා නිසා අපො කල්‍යාණා කමමානං ධානානි විදිතානි තෙ යි දැක්වූ පරිදි යහපත් කුසල කර්මයන් විපාක දෙන තැන්ද දක්නා ලදී. දැන් සක්දෙව් රජ සම්පයෙහි සම්පත් දැකබලා ගැනීමට උත්සුක වන්න යනුයි.

විමාන කාණ්ඩය නිමියේ ය.

මෙසේ කියා රිය ඉදිරියට මෙහෙයවා මහමෙර පිරිවර කොට පිහිටි සත්කුළු පව් පෙන්වාලීය. ඒ දැක රජතුමා මාතලීගෙන් ඇසූ ආකාරය ගෙනහැර දක්වමින් බුදුහු මෙසේ වදාළ සේක.

සහසසුනනං භයවාහිං දිබ්බංඨානං අධිට්ඨිතො
යායමානො මහාරාජ අද්දා සීදනතරෙ නගෙ
දිසවානාමානතයි සුතං ඉමෙ කෙ නාම පබ්බතාති

දහසක් අසුන් විසින් අදිනු ලබන දෙව් රියෙහි ගමන් කරන නිමිරජ තෙමේ සීදන්ත සාගරය කෙළවර පිහිටි පර්වත දුටුයේය. මේවා කිනම් පර්වතදැයි මාතලීගෙන් විමසීය.

එහි භයවාහනනි අසුන් විසින් ඇදගෙන යනු ලබන යනුයි. දිබ්බංඨානං අධිට්ඨිතොති දිව්‍ය යානයෙහි සිට යනුයි. අද්දාති යනු දැකීමයි. සීදනතරෙති සීදනත මහ සයුර අතරෙහි එම සයුරෙහි ජලය ඉතා සියුම්ය. මොණරපිලක් වැටුනත් දියමත රඳ සිටීම නොවේ. ජලයෙහි සියුම් බව නිසාය. එනිසා එය මහාසීදන්ත සයුර යැයි කියනු ලැබේ. ඒ අතර පර්වතයෝ පිහිටියෝය. නගෙති යනු පර්වතයි. කෙනාමාති කිනම් නම්වලින් මේ පර්වතයෝ හැදින්වෙත්ද යනුයි.

මෙසේ ඇසූ කල්හි මාතලී දෙව්පුත් කීහ.

සුදසසනො කරවිකො ඊසධරො යුගන්ධරො
නෙමිඤ්ඤො විනතකො අසස කණෙණා ගිරිබුහා

සුදස්සන යැ, කරවික යැ, යුගන්ධර යැ, නෙමින්දර යැ, විනතක යැ අස්සකණ්ණ යැ යන මොවුහු රුක් ගොමුවලින් ගහණ වූ සප්තකුල පර්වතයෝය.

එතෙ සීදනතරෙනගා අනුපුබ්බ සමුගහතා
මහාරාජාන මාවාසා යාති ත්වං රාජ පසසසී

සීදන්ත සයුරෙහි පිළිවෙළින් උඩට නැගී ඇත්තා වූ, මහරජ ඔබ දකින මේ පර්වතයෝ සතරවරම් දෙව්මහ රජවරුන්ගේ වාසස්ථානයෝ වන්නාහුය.

එහි සුදසසනොති මහරජ, මෙම පර්වතය හැම අතින් බැහැරට පෙනෙන ආකාරයෙන්ම සුදර්ශන පර්වතය නම් වේ. එයට පසුව ඇත්තේ (ඇතුළත)කරවික නම් පර්වතයයි. එය සුදර්ශන පර්වතයට වඩා උස්වන්නේය. මේ දෙක අතර තමන් සිදන්ත සයුරෙහි කරවික පර්වතයෙන් ඇතුළත ඊසධර නම් පර්වතයයි. එයින් කරවික පර්වතය උස්වේ. මේ අතරද තවත් සිදන්ත නම් සයුරකි. ඊසධර පර්වතය ඇතුළත යුගන්ධර නම් පර්වතයි. එයින් ඊසධර පර්වතය උස්වේ. ඒ අතර තවත් සිදන්ත නම් සයුරකි. යුගන්ධර පර්වතය ඇතුළතින් නෙමිනධර නම් පර්වතය පිහිටා ඇත. මෙයින් යුගන්ධර පර්වත උස් වේ. ඒ අතර තවත් සිදන්ත නම් සාගරයකි. ඉන් අනතුරුව ඇත්තේ විනතක නම් පර්වතයයි. එය නේමිත්ද පර්වතයට වඩා උස්වේ. ඒ අතරද තවත් සිදන්ත නම් සයුරකි. විනතක පර්වතයට අනතුරුව අස්සකණ්ණ නම් පර්වතය පිහිටා ඇත. එය විනතක පර්වතයට වඩා උස්වේ. ඒ අතර තවත් සිදන්ත නම් සයුරකි. අනුපුබ්බ සමුග්ගතාති එකම සිදන්ත සයුරෙහි සත්කුළු පව් අනුපිළිවෙළින් උඩට නැගී සෝපාන පෙළක් මෙන් පිහිටියේය. යානීති මෙහි යම් පර්වත සමුහයක් යනුයි. මහරජ, ඔබ මෙහි කිසියම් පර්වත සමුහයක් දක්නේද ඒවාට සතරවරම් දෙව් මහරජවරු අධිගෘහිත වන්නෝය.

මෙසේ වාතුර්මහා රාජික දෙව්ලෝ දක්වා රිය ඉදිරිය මෙහෙයවා තව්තිසා භවනයෙහි විතුකුට කොටු දොරෙහි (දෙපස) පිරිවර කොට නෙළා ඇති ඉන්දු දෙවියාගේ (ශක්‍රයාගේ) ප්‍රතිමාවන් දැක්වීය.

ඒවා දුටු රජතුමා කුමන ප්‍රතිමාදැයි අසා මෙසේ කීය.

අනෙක රූපං රුවිරං නානාවිත්‍රං පකාසති
 අඛණ්ණං ඉන්ද්‍රසදිසෙහි ව්‍යගෙඝභෙව සුරකබ්බං

සිත්කළු නොයෙක් රූපවලින් යුත් විවිධ විත්‍ර පැහැදිලිව පෙනේ. සිංහ, ව්‍යාසුයන් අරක්ගත් ශක්‍රයාගේ රූපයට බඳු රූප පෙනේ.

සාරවීය, මෙය දැක්මෙන් මට සතුට උපදී. මානලී දේව සාරවීය, ඔබගෙන් අසන්නේ මේ දොරටු කිනම් යැයි කියන්නද? (මේ දොරටු හඳුන්වන්නේ කුමන නමින්ද)

එසේ ඇසූ කල්හි මාතලී දෙවිපුත් නිමිරජුට මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

විතතකුටොති යංආහු දෙවරාජ පවෙසනං
සුදස්සනස්ස ගිරිනො ද්වාරංහෙනං පකාසති

සක්දෙවි රජුඇතුල්වන පිටවන විතුකුට නමින් හැඳින්වෙන සුදර්ශන පර්වතයේ දොරටුව එසේ පෙනෙන්නේ ය.

අනෙකරූපං රූවිරං නානාවිත්‍රං පකාසති
ආකිණණං ඉන්ද්‍ර සද්දිසෙහි ව්‍යගෛනිහෙව සුරකඛිතං
පවිසෙ තෙන රාජසි අජරං භූමි මකකමාති

නොයෙක් සිත්කළු රත්නයන්ගෙන් විසිතුරු වූ නොයෙක් දේවරූප ඇති, සිංහ, ව්‍යාසුයන්ගෙන් වනයක් මෙන් සක්දෙව්‍යුට සමාන ප්‍රතිමාවන්ගෙන් ගැවැසීගත් මෙම දොරටුවෙන් අතිපාර්ශුද්ධ (රන් රුවන් ආදියෙන් ගැවැසී ගත් භූමිය ඇති බැවින් දූවිලි ආදියෙන් තොර වූ නිසා) භූමියට දිව්‍ය රථයෙන් ගමන් කරනු මැනවි.

එහි අනෙක රූපනති නොයෙක් වර්ගයන්ය. නානා විත්‍රනති නොයෙක් රුවනින් විසිතුරු වූ යනුයි. පකාසතීති කුමක් මෙයින් ප්‍රකාශ වන්නේ ද යනුයි. ආකිණණංති වටකොට හාත්පසින් ගැවැසී ගත් බවයි. ව්‍යගෛනිහෙව සුරකඛිතනති යම් සේ සිංහ ව්‍යාසුයන්ගෙන් මහා වනයක් (රැකෙත්ද) යම්සේ වන්නේ ද? එසේම එම දෙවිලොව ඉන්ද්‍රයාගෙන් මෙන් රැකුනේ වේ. ඒ නිසා මේ ඉන්ද්‍ර ප්‍රතිමා ආරක්ෂාව සඳහා තැබුණේ වේ. ඒකක නිපාතයෙහි කුලාවක ජාතකයෙහි කීවාක් මෙනි. කිමභිඤ්ඤමාහුති කෙබඳු නමකින් හඳුන්වන්නේද යනුයි. පවෙසනනති නික්මී යෑමට හා පිවිසීමට සෑදූ (දොරටුව) යනුයි. සුදස්සනස්සාති යනු මහමෙරයි. (සුදස්සන පර්වතයයි) ද්වාරං හෙනනති මෙසේ මහමෙර මුදුනෙහි පිහිටි දස දහසක් යොදුන් (දිගු පුළුලැති) දෙවිත්‍රවරෙහි දොරටුව ගැන කී සේයි. වාසල් දොරටුව (නගරයට ඇතුළුවන ප්‍රධාන දොරටුව) ගැන මෙයින් කියවේ යනු අදහසයි. පවිසෙතෙනාති මේ දොරින් දෙවිත්‍රවරට පිවිසී බවයි. අජරං භූමිකමමාති (දූවිලි ආදියෙන් තොර) රන් රිදී හා මැණික්මය වූ නොයෙක් කුසුම්න් ගැවැසුණු දිව්‍ය භූමියට (දිව්‍ය නගරයට) දිව්‍ය යානයෙන් ඇතුල්වන්න යනුයි.

මෙසේ කියා මාතලී දෙවිපුත් රජතුමා දෙවිත්‍රවරට පිවිසෙව්වේය. ඒ සඳහා කියන ලදී.

සහසස යුහනං හයවාහිං දිඛිං යානං අධිට්ඨිතො
යායමානො මහාරාජා අඤ්ඤාදෙවසභං ඉදං

දහසක් අසුන් යෙදූ දිව්‍ය යානාවෙහි සිටිමින් (ගමන් කළ) රජතුමා (සුධර්මා) නම් දිව්‍යසභාව දුටුවේය.

හෙතෙම දෙවිරියෙහි සිට ගමන් කරන්නේ සුධර්මා දිව්‍ය සභාව දැක මාතලී රියදුරුගෙන් මෙසේ ඇසීය. ඔහුද පැහැදිලිකර දුන්නේය.

සරත් කල්හි නිල්වන් අහස යම්සේ පෙනේ ද එසේ, වෙරළමිණියෙන් මේ විමානය නිමවන ලද්දේය.

මාතලී දේව සාරථිය මේ විමානය දැක මට මහත් සතුටක් උපදී. දේව සාරථිය, ඔබගෙන් අසන්නේ මේ විමානය කිනම් වන්නේ ද යනුයි.

එසේ ඇසූ කල්හි නිමිරජුට මෙසේ විස්තර කළේය.

සුධමමං ඉති යමාහු පසෙසසා දිසසනෙසභා
වෙළරියා රුවිරා චිත්‍ර වාරයනති සුනිමමිතා

සුධර්මා දිව්‍ය සභාව යැයි යමක් හැඳින්වීද වෛශ්ඨර්යයෙන් කරන ලද නොයෙක් රත්නයෙන් විසිතුරු වූ මනාව නිමවුණු මේ සභාව පෙනේ.

අධ්‍යසා සුකතා ඵමහා සඛෙඛි වෙළරියා මයා
යඤ්ඤො තාවතියා සඛෙඛි ඉඤ්ඤ පුරොහිතා

අටැස් වූ මැනවින් කැටයම් කරන ලද වෙරළමිණි ස්ඵම්භයන්ගෙන් යුතු යම් දේව සභාවක ඉඤ්ඤ (සක්දෙවි) ගේ ප්‍රමාණයෙන් තව්තිසා වැසි සියලු දෙවියෝ (රැස්වෙත්ද?)

අත්‍යං දෙව මනුසසානං විනයනෙනා සමච්ඡරෙ
පටිසෙතෙන රාජ්සී දෙවානං අනුමොදනං

දෙවි මිනිසුන්ගේ යහපත සිතන්නාහු (දෙවියෝ) එක්රැස්ව සතුට පවතින්නා වූ තැනට පිටිසෙනු මැනවි.

එහි ඉදහනි යනු නිපාතයකි. දේවසභාව දුටුවේය යන්න සඳහා යෙදුණි. පසෙසසානි මෙය බලව යනුයි. වෙළඳියා රුවිරානි සිත් ඇදගන්නා වෙළඳුරුය මැණික්ය, විනුානි නානාවිධ වූ රත්නයන්ගෙන් කළ විසිතුරුකමය. ධාරනනීති මේ සභාව අටැස් වූ මනාකොට නිමවන ලද ස්ථම්භයන්ගෙන් දරා සිටින බවයි. ඉන්ද්‍රපුරොහිතානි ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයා පෙරටු කොටගෙන පිරිවරා ගත් දෙවියෝ දෙවි මිනිසුන්ට යහපත සිතන්නෝ මෙහි කල් ගෙවති. පටිසෙනානානි මේ ආකාරයෙන් දෙවියෝ ඔවුනොවුන් සතුටු වන්නෝ ද එම දේව සභාවට සතුටින් පිටිසෙන්න යනුයි.

දෙවියෝ වනාහි ඔහුගේ (නිමිරජුගේ) පැමිණීම බලාපොරොත්තුවෙන් සිටියාහුය. ඔව්හු (එම දෙවිවරු) රජතුමා පැමිණියේ යැයි ඇසූ සැනින් දිව්‍යමය ගඳසුවඳ මල්ගත් අත් ඇතිව විනුකුට කොටු දොර වෙත පෙරගමන් කොට මහසත් හට සුවඳමල් ආදියෙන් උපහාර දක්වා සුධර්මා දිව්‍ය සභාව වෙත කැඳවාගෙන ආවේය. රජතුමා රියෙන් බැස දේව සභාව වෙත පියනැගීය. එහිදී දෙවිවරු එතුමාට ආසන පැවැරීමෙන්ම පිළිගැනීම් කළාහුය. (තම තමන්ගේ ආසනය පිළිගන්නා ලෙස ඇරයුම් කළ බවයි.) සක්දෙවි ආසනය පැවැරීමෙන් හා කාම සම්පත් විඳීමට කළ ඇරයුමෙන් ද පිළිගැනීම කළේය.

මේ බව දැක්වීම සඳහා ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

තං දෙවා පටිනන්දිංසු දිසචාරාජාන මාගතං
සචාගතං තෙමහාරාජ අපොතෙ අභුරාගතං

එහි සැපත් (නිමි) රජු දැක දෙවියෝ සතුටට පැමිණියාහුය. මහරජ, ඔබගේ පැමිණීම ඉතා යහපති. එය අපට ඉතා සම්පය. (දෙවියන්ට නිමි රජුගේ පැමිණීම ඉතා සුභද පැමිණීමක් වූ බවයි.)

මහරජ, දැන් සක්දෙව් රජ සමීපයෙහි හුන මැනවි. මියුලුනුවර වාසස්ථාන කොට ඇති වේදේහ රජු දැක සක්දෙව් රජු ද සතුටු විය.

සක්දෙව් රජ කම් සැපතින් ද, අසුනෙන් ද නිමිරජහු පැවැරිය. (තම අසුන පිළිගෙන කැමැති දේ භුක්ති විඳින ලෙස කී බවයි.) දෙවියන් වෙසෙන තැනට ඔබගේ පැමිණීම ඉතා යහපත් දෙයකැයි කීය.

වස දෙවෙසු රාජ්සී සබ්බකාම සමිද්ධිසු
තාවතිංසෙසු දෙවෙසු භුඤ්ජකාම අමානුසෙති

සියලු කම්සැපතින් අනුන දෙව්ලොව වසනු මැනවි. තව්තිසා වැසි දෙවියන්ට ඇති, මිනිසුන් ළඟ නැති කාමසම්පත් අනුභව කළ මැනවැයි කීය.

එහි පටිනන්දංසුති ච්ඡියමනාපව පිළිගත්තාහුය. තුටු පහටුව පිළිගත්තාහුය. සබ්බ කාම සමිද්ධිසුති සියලුම දිව්‍ය සම්පත්වලින් සමෘද්ධිමත් බවයි.

මෙසේ සක්දෙව්දු විසින් සියලු කාමසම්පත් අනුභව කරන්නට ඇරැයුම් කළ කල්හි රජතුමා ඒවා පිළිකෙව් කරමින් මෙසේ කීහ.

යථා යාවිතකං යානං තථා යාවිතකං ධනං
එවං සම්පද මෙවෙනං යංපරතො දාන පව්වයා

ඉල්ලාගත් යානය යම්සේ වන්නේ ද ඉල්ලාගත් ධනයද එසේමය. අනුන්ගේ දානප්‍රත්‍ය (අනුන්ගෙන් ඉල්ලාගත් දාන ද්‍රව්‍ය) ද එසේමය. ඉල්ලාගත් දානයෙහි ආකාරය එසේය.

නවාහං මෙනං ඉච්ඡාමි පරතො දාන පව්වයා
සයං කතානි පුඤ්ඤානිනංමෙ ආවෙණියං ධනං

අනුන්ගේ දාන ප්‍රත්‍යයෙන් ලද යමක් ඇද්ද එය මම නොකැමැත්තෙමි. මා කළ යම්කිසි පුණ්‍යකර්මයේ ඇද්ද එය මාගේ ආවේණික ධනය වන්නේය.

සොහං ගඤ්ඤා මනුසෙසසු කානාමි කුසලංඛනුං
දානෙන සම වරියාය සංයමෙන දමෙනව
යං කඤ්ඤා සුඛිතො හොති නවපවජානු තප්පති

ඒ මම මිනිස්ලොවට ගොස් බොහෝ කුසල් කරමි. දන්දීමෙන් ද, සමවරියාවෙන් ද, සිල් රැකීමෙන් ද, ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් ද යම්කිසි දෙයක් කොට සුවපත් වේද, පසුපැවීමක් නැද්ද එබඳු බොහෝ කුසල්දහම් කරමි.

එහි යං පරතොදාන පවචයා යම් දාන වස්තුවක් අන්‍යයන්ට අයත් වේද, එය අන් සතු දාන වස්තුවකි. එය ලබාගෙන (ඉල්වාගෙන) දීමෙන් යම් පිනක් සිදු වුවත් එය සිඟමනක් හා සමානය. ඒ නිසා මම එබන්දක් නොකමැත්තෙමි යනුයි. සයං කතානීති යනු යම් පුණ්‍යකර්මයක් මා විසින්ම කරනු ලැබුවේද (මගේ ධනයෙන්ම කරනු ලැබුවේද) එය මට අන්‍යයන් කෙරෙහි අසාධාරණ වුවක් වන්නේය. (එයට අන්‍යයන් සම්බන්ධ නොවූ බැවින් මාගේ ආවේණික ධනයෙන් කළ පුණ්‍ය කර්මයක් වන්නේය.) සමවරියානීති තිදොරින් සම වූ පැවැතුම් ඇති බවයි. සඤ්ඤාමෙනාති සිල් රැකීමෙන් යනුයි. දමෙනාති ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් යනුයි.

මෙසේ මහසත් දෙවියන්ට මිහිරි හඬින් ධර්මදේශනා කළහ. ධර්මය දේශනා කරන්නේ මිනිස්ලොව දින ගණනින් සත්දිනක් ඉක්මවීය. මෙසේ ධර්මදේශනා කොට දෙවියන් සතුටුකොට දෙවියන් මැද සිටම මාතලී දිව්‍ය පුත්‍රයාගේ ගුණ මෙසේ කීය.

බහුපකාරො නො හවං
මාතලී දෙවසාරථී
යො මෙ කල්‍යාණ කම්මානං
පාපානි පටිදසසයිති

යමෙක් පින් කළ සත්ත්වයින් වෙසෙන තැන් ද පවිකළ සත්ත්වයින් වෙසෙන තැන් ද මට පෙන්වී ද ඒ මේ මාතලී දෙවි රියදුරු මට මහත් උපකාර ඇත්තෙක් විය.

එහි යොමේ කලාණ කම්මානං පාපානි පටිදසසයිනි මේ තැනැත්තේ පුණ්‍යකර්ම කළ දෙවියන් වෙසෙන තැන්ද පාපකර්ම කළ නෙරයික (අපාගත) සතුන් වසන තැන්ද පෙන්විය යනු අර්ථයි.

ඉක්බිති නිමි රජතුමා සක්දෙව්දු අමතා මහරජ, මම මිනිස්ලොව යාමට කැමැත්තෙමියි කීවේය.

එසේනම් මාතලිය, නිමි රජතුමා මිනිස්ලොව වෙත ගෙන යන්නැයි සක්දෙව්දු කීහ. ඔහු යහපතැයි පිළිගෙන රථය ළඟට ගෙනාවේය. රජතුමා දෙවියන් සමග සතුටු සාමිවියෙහි යෙදී, දෙවියන් (නවතින්නැයි) වලක්වාලමින් සිටියදී රථයට නැංගේය. මාතලී දෙව්පුත් රිය පදවන්නේ පෙරදිගින් මිටීලා නුවරට සපැමිණියේය. මහජනයා දිව්‍ය රථය දැක අපගේ රජතුමා පැමිණෙන්නේයැයි එය ප්‍රමුද්ධ වූහ. මාතලී දෙව්පුත් (රථයෙන්) මිටීලානුවර පැදකුණකොට එම සීමැදුරු කවුළුව වෙතම (රජතුමා පිටත්ව ගිය) මහසත් බස්වා මහරජ, මම යන්නෙමැයි කියා තමන් වසන තැනටම ගියේය.

මහජනයා රජතුමා වටකරගෙන දේවයිනි, දෙව්ලොව කුමන ආකාරයදැයි පිළිවිසූහ. රජතුමා දෙවියන්ගේද සක්දෙව්දුගේ ද පින්බලෙන් ලද සම්පත් වර්ණනා කොට ඔබලා දානාදි පින්කම් කරන්න. එසේ කොට දෙව්ලොව උපදින්න යැයි දහම් දෙසීය.

හෙතෙම (නිමි රජතුමා) පසුකලෙක කපුවා විසින් පැසුණු කෙස් හටගෙන ඇතැයි කී කල්හි පැසුණු කෙස්ගස ගෙන පසෙක තබා කපුවාට (කරණවෑමියාට) ගම්වරක් තැගිකොට දී පැවිදිවනු කැමැතිව පුතුව රාජ්‍යය පවරාලීය. මෙසේ පැවිදිවීමට කරුණු කිමිදැයි පුතුව විසින් ඇසුකල්හි (මුලින් දැක්වූ) 'උත්තමංගරුභාමයාං' යන ගාථාව කියා පෙර රජදරුවන් මෙන් පැවිදි වී (එනුවර) අඹවනයෙහිම වැස සතර බ්‍රහ්ම විහරණයන්(මෙත්තා, කරුණා, මුදිතා, උපේක්‍ෂා) වඩා බලලොව උපන්නේය.

ඔහුගේ පැවිදිවීම ගැන සඳහන් කරමින් ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

ඉදංවච්චා නිමිරාජා වෙදෙහො මිටීලගහො
පුටුයඤාඤං යජ්චාන සඤාඤමං අජ්ඤපාගමීති

වේදේන රටට අධිපතිව මියුලුනුවර වැසි නිමි රජතුමා මෙසේ කියා (උත්තමංගරුභාමය්හං යනාදී ගාථාව) බොහෝ දන් දී සීල සංයමයට පැමිණියේය.)

එහි ඉදංවච්චාති යනු 'උත්තමංගරුභාමය්හං (=මාගේ හිසෙහි තරකෙසක් පහළවිය යනාදී ගාථාව) කියා යනුයි. පුටුයඤාඤං යජ්චානාති මහදන් පවත්වා යනුයි. සඤාඤමං අජ්ඤපාගමීති සීලසංයමයට පැමිණි බවයි.

මොහුගේ පුතා (නිමි රජුගේ) කළාරජතක නම් වේ. හෙතෙම වංස පරම්පරාව කඩාබිඳ දමා පැවිදි නොවීය.

ශාස්තෘෂ්ඨන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, දැන් පමණක් නොව පෙරද තථාගතයන් වහන්සේ මහබිනික්මන් කළේයැයි වදාරා මේ නිමි ජාතකය නිමවා වදාළ සේක. එදා සක්දෙවිනම් අනුරුද්ධ මහතෙරහුය. මාතලී දෙවිපුත් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. අසුභාරදාහක් වූ පිරිස බුදු පිරිසයි. නිමිරජු වූයේ මම ම වේදැයි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළ සේක.

නිමි ජාතකය නිමියේ ය.

නිරය කාණ්ඩය නිමියේ ය.

22-5

බණ්ඩහාල ජාතකය

රජාසි ලුදු කම්මානි යන මේ ගාථා කොටසින් ඇරඹෙන ජාතක කථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ ගිජුකුළු පව්වෙහි වැඩවසද්දී දෙවිදත් තෙරුන් අරඹයා දේශනා කළ සේක.

එහි නිදාන කතාව සංසහේද කන්දකයෙහි ආ පිළිවෙලමය. එය ඔහුගේ (දෙවිදත්හුගේ) පැවිදි වීමේ සිට බිම්බිසාර රජතුමාගේ මරණය දක්වා වූ පරිදි දකයුතුය. බිම්බර රජු මරණයට පමුණුවා දෙවිදත් අජාසත් කරා එළඹ මෙසේ කීය. මහරජ, ඔබගේ මනෝරථය ඉටු විය. මගේ මනෝරථය තවම ඉටු නොවීය. 'ස්වාමීනි, ඔබගේ මනෝරථය කිමෙක්දැ'යි විමසූ කල්හි 'බුදුන් මරා බුදුවීම යැ'යි කීහ. 'මා විසින් එයට කුමක් කළ යුතුදැ'යි ඇසූකල්හි 'දුනුවාහන් රැස්කර දෙනු' වැයි කීවිට, අකුණුසරින් (අක්ඛචේදී) විදීමට සමත් පන්සියයක් දුනුවායන් රැස්කරවා ඔවුනතුරෙන් වඩා දස්කම් ඇති එක් තිස්දෙනෙකු තෝරා, තෙරුන් කී දෙයක් කරන්නැයි දෙවිදත් වෙත යැවීය. හෙතෙම දෙටු දුනුවායා අමතා 'සගය, සමණ ගොයුම්හු ගිජුකුළු පව්වෙහි වෙසෙති. අසවල් වේලෙහි දිවාකල සක්මනෙහි යෙදෙති. තෝ එහි ගොස් විසපෙවූ හීයකින් විද දිවි තොරකොට අසවල් මගින් එන්නැයි නියමකොට යවා එමඟ දුනුවායන් දෙදෙනෙකු සිටුවා තොප සිටින මගින් එක් පුරුෂයෙක් පැමිණෙනු ඇත. තොප ඔහුගේ දිවි තොරකොට අසවල් මගින් පැමිණෙව් යැයි කියා නියම කළේය. එමඟ දුනුවායන් දෙදෙනෙකු සිටුවා, තොප සිටින මඟ කිසියම් මිනිසුන් දෙදෙනෙකු පැමිණෙන්නේය. තොප ඔවුන්ගේ දිවි තොරකොට අසවල් මගින් එවුයැයි නියමකොට තැබීය. එම (සතරදෙනා) එන මඟ දුනුවායන් අටදෙනෙකු සිටුවා, තොප සිටින මගින් පුරුෂයෝ සිව්දෙනෙක් පැමිණෙති. තොප ඔවුන්ගේ දිවි තොරකොට අසවල් මගින් එවුයැයි නියමකොට කීය. ඔවුන් එන මඟ දුනුවායන් සොළොස් දෙනෙකු සිටුවා තොප සිටින මගෙහි පුරුෂයෝ අටදෙනෙක් පැමිණෙති. තෙපි ඔවුන්ගේ දිවි තොරකොට අසවල් මගින් එවුයැයි නියමකොට යෙදවීය. කුමක් නිසා මෙසේ කළේද? තමන් කළ දේ සඟවාගැනීම පිණිසය.

ඉක්බිති ඒ දෙටු දුනුවායා වමතින් කඩුවක් දරා හියවුර පිටෙහි එල්වාගෙන මැඩහඟු දුන්න (මෙණ්ඩක සිංග) අතින් ගෙන සර්වඥයන් වහන්සේ කුදුරට ගොස් බුදුන් විදිමියි සිතා දුන්නෙහි දුනුදිය නගා ඊය ඉදුවා ගෙන ඊය අසුර ගල්වන්නට අසමත් විය. මුළු සිරුර යතක ලා (යන්ත්‍රයක දමා) පෙළන්නා සේ තදව ගියේය. හෙතෙම මරණ බියෙන් තැතිගෙන සිටියේය.

ඉක්බිති ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔහු දැක මධුරස්වර විහිදුවා බිය නොවන්න මෙහි එන්න යැයි වදාළ සේක. එවේලෙහි ඔහු ආයුධ විසිකර දමා අඥාන බැවින් මුලාවට පැමිණ අකුසල් හේතුවෙන් මා විසින් වරද ඉක්මවා යන ලදී. ඔබවහන්සේගේ ගුණය නොදැන අඥාන වූ දෙවිදන්ගේ වචන අසා ඔබවහන්සේගේ දිවි තොරකිරීම පිණිස ආවෙමි. ස්වාමීනි, මට සමාවන්නැයි කියා සමාව ගෙන එකත්පසෙක සිටියේය. ඉක්බිති බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔහු හට වතුරාර්ය සත්‍යය දේශනා කොට දෙවිදන් කී මග නොයා අනෙක් මගෙකින් යන්නැයි කියා යැවූ සේක. ඔහු පිටත්කර යවා සක්මනින් බැස එක් ගසක් මුල වැඩහුන් සේක. ඉක්බිති එම දුනුවායා නොඑන බව දුටු අනෙක් දෙදෙනා මොහුගේ ප්‍රමාදය කිමෙක්දැයි විමසමින් ඉදිරියට යන්නාහු පෙරමගට යන්නාහු බුදුන් දැක එළඹ වැද එකත්පසෙක සිටියාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔවුන්ට ද වතුරාර්ය සත්‍යය දේශනා කළ සේක. ඔවුහු ද සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියාහුය. ඔවුන් ද දෙවිදන් කී මගින් නොයවා මේ මගින් යන්නයැයි වෙනත් මගකින් පිටත්කර යැවූ සේක. මේ ආකාරයෙන් අනෙක් සියළු දුනුවායන් ද ශාස්තෘන් වහන්සේ කරා පැමිණිකල්හි දහම් දෙසා සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටුවා වෙනත් මංවලින් පිටත්කර යැවූ සේක.

ඉක්බිති ඒ පළමු දුනුවායා දෙවිදන් කරා එළඹ ස්වාමීනි, දේවදත්තයනි, සම්මා සම්බුදුන්ගේ ජීවිතය නැසීමට නොහැකියැයි දන්වා සිටියේය. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහානුභාව ඇත්තෝයැයි දන්වා සිටියේය. පසුව ඒ සියලු දෙනා සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ නිසා අපි දිවි ලැබුවෙමුයි ශාස්තෘන් වහන්සේ වෙත පැවිදිව අර්භත් භාවයට පැමිණියාහුය. මෙපුවත හික්කුන් අතර ප්‍රකට විය. හික්කුන් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව හිඳ 'ඇවැත්නි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ එකම සර්වඥයන් වහන්සේ කෙරෙහි වෛරයෙන් බොහෝදෙනා මැරවීමට උත්සාහ කළෝය. ඒ සියලු දෙනා ශාස්තෘන් වහන්සේ නිසා දිවි ලැදියි යනාදී වශයෙන්

කතා කරමින් සිටියාහුය. ශාස්තෘෂත් වහන්සේ එහි වැඩමකොට, මහණෙනි, මා එන්නට පෙර කිනම් කතාවකින් යුක්තව සිටියාහුදැයි අසා, මෙතම් කතාවකින් යැයි කී කල්හි, මහණෙනි, දැන් පමණක් නොව පෙරද දෙවිදන් වෛරයෙන් බැඳී, එක් අයෙක් වූ මා නිසා බොහෝ දෙනෙකුගේ ජීවිත නැසීමට උත්සාහ ගත්තේ යැයි කියා, අතීත කතාව ගෙනහැර දක්වා වදාළ සේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර පුෂ්පවතී නම් විය. එනුවර වසවර්ති නම් රජුගේ පුත් වූ ඒකරාජ නම් රජු රාජ්‍ය විචාරන්නේය. ඔහු පුත් වැනි කුමාරයා උපරජ තනතුර දැරීය. ධණ්ඩභාල නම් බමුණා පුරෝහිත විය. හෙතෙම රජුට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරන්නේය. රජතුමා ඔහු පණ්ඩිතයෙකැයි සිතා අධිකරණ කටයුතු සඳහා යෙදවීය. ඒ ධණ්ඩභාල නම් පුරෝහිතයා අත්ලස් ධනය කොට සලකා අත්ලස් ගෙන හිමියන් අහිමියන් කෙරෙයි. අහිමියන් හිමියන් කෙරෙයි. එක් දවසක් යුක්තියෙන් පැරැදී පුරුෂයෙකු අධිකරණ ශාලාවෙන් මුරගාගෙන නික්මෙන්නේ රාජසේවයට යන්නා වූ වැනි කුමාරයන්ගේ පාමුල වැඳ වැටුනේය. එකල්හි ඒ කුමාරයෝ පින්වත් වූ පුරුෂය, මේ කීමෙක්දැයි කීවූය. ස්වාමීනි, ධණ්ඩභාල බමුණා විනිශ්චය මණ්ඩලයෙහි කොල්ලකන්නේ ය. මම ඔහු විසින් අත්ලස් ගෙන පරාජයට පමුණුවන ලද්දෙමිනි කිය. එකල්හි කුමාරයෝ තෝ නොබවයි ඔහු අස්වසා විනිශ්චය මණ්ඩලයට කැඳවාගෙන ගොස් යුක්ති විචාරා හිමි තැනැත්තහු හිමි කළහ. මහජනයා මහත්කොට සාධුකාර දුන්නාහුය. රජතුමා එය අසා ඒ කිනම් ශබ්දයක්දැයි ඇසීය. වැනි කුමාරයන් විසින් ධණ්ඩභාල බ්‍රාහ්මණයා නපුරුකොට විචාරණ ලද්දා වූ යුක්තිය මනාකොට විචාළ හෙයින් එතැන්හි පැවැත්වූ සාධුකාර ශබ්දය යැයි කීහ.

ඉක්බිති රජුපුරුවෝ එපවත් අසා කුමාරයා පැමිණ වැඳ සිටි කල්හි, දරුව, තොප විසින් එක් යුක්තියක් විචාරා පසිඳනා ලද්දේදැයි විචාළහ. එසේය ස්වාමීනියි කී කල්හි 'එසේ නම් මෙතැන් පටන් තෙපිම යුක්ති විචාරවයි' විනිශ්චය මණ්ඩල නායක කොට තැබීය. එතැන් පටන් ධණ්ඩභාල බමුණාගේ අය නැතිව ගියේය. හෙතෙම එතැන් පටන් කුමාරයා කෙරෙහි ආඝාතයක් බැඳගෙන වරදක් සොයමින් කල් යැවීය.

ඒ ඒකරාජනම් රජුපුරුවෝ මහා මුග්ධයෝය. ඒ රජුපුරුවෝ එක් දවසක් අඵයම් සමයෙහි සිහිනයක් දකින්නාහු මනාකොට සරසන ලද

දොරටු ඇති සත්රුවන්මය වූ පවුරු ඇති හැටයොදුන් පමණ වූ සුදර්ශන නම් මහා විවීයෙන් හෙබි දහසක් යොදුන් උසැති වෛජයන්ත ප්‍රාසාද පංතියෙන් හෙබියා වූ නන්දන වනය වැනි නොයෙක් උයන් පෙළින් සිත්කළ වූ නන්දා පොකුණ වැනි සිත්කළ පොකුණු පෙළින් රමණීය වූ දේව සමූහයාගෙන් ගැවසීගත් තව්තිසා දෙව්ලොව දැක එහි යනු කැමැති සිතැතිව අනුන් ඇදුරු වූ බණ්ඩාල බමුණා රාජසේවයට පැමිණි කල්හි දෙව්ලෝ යන මග අසා දැන ඔහු විසින් පෙන්වා දෙන මගින් දෙව්ලොව යමිසි සිතමින් උන්තේය.

බණ්ඩාල බමුණාද උදෑසනම රාජසේවය පැමිණියාහු රජු සුවසේ නිදාගත්තේ දැයි විමසීය. ඉක්බිති රජුටුවෝ ඕ හට ඉදිනා අස්නක් දෙවා ප්‍රශ්නයක් ඇසීය. ඒ බව දක්වනු වස් ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කළ සේක.

රාජාසී ලුද්දකමෙමා එකරාජාති පුප්ඵවතියා
සො පුඵඡ් බ්‍රහ්මබ්‍රහ්ම බණ්ඩාලං පුරොගිතං මූලුහං

පෙර පුෂ්පවතී නම් නුවර රුදුරු පාපකර්ම ඇති එකරාජ යයි ප්‍රසිද්ධ රජෙක් විය. හෙතෙම බණ්ඩාල නම් වූ මෝඩ පෙරෙව් බමුණාගෙන් මෙසේ ඇසීය.

සග්‍ග මග්‍ග මාවිකබ්‍ර හංසි බ්‍රහ්මණ ධම්ම විනය කුසලො
යථා ඉතො වජනති සුගතිං කරා පුඤ්ඤානි කඛානානි

බ්‍රාහ්මණය, ඔබ සුවර්ත ධර්මයෙහි ද ආචාර සම්පන්නද වන්නෙහිය. යම්සේ සත්ත්වයෝ කුසල් කිරීමෙන් මෙලොවින් ස්වර්ගයට පැමිණෙද්ද, එසේ යන සුගති මාර්ගය මට දක්වන්නැ'යි කීවේය.

එහි රාජාසීති රජෙක් විසුවේය යනුයි. ලුද්දකමෙමාති කර්කශ සැඩපරුෂ ක්‍රියාය. සග්‍ගමග්‍ගනති ස්වර්ගයට මාර්ගයයි. ධම්මවිනයානු කුලොති සුවර්තයෙහිද ආචාර සම්පන්න භාවයෙන් දක්ෂ බවයි. යථාති යම් අසුරකින් මිනිසුන් පින්දහම් කොට සුගතියට යන්නේ ද එම සුගති මාර්ගය දක්වන්න යැයි විමසූ බවයි.

මේ පැන වනාහි සම්බුදුවරයෙකු හෝ උන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෙකු හෝ නැතිකලෙක බෝසත්වරයෙකුගෙන් හෝ ඇසීම සුදුසු වන්නේය. සන්දිනක් මං මුලා වූවෙක් තවත් අටමසක් මං මුලා වූවෙකුගෙන් මග අසන්නා සේ බණ්ඩහාල බමුණාගෙන්ම ඇසිය. බමුණාද මෙසේ සිතීය. මේ මගේ පසම්තුරු පිටුදැකීමට සුදුසු කාලයයි. වතු කුමරු මරණයට පත්කොට, මගේ මනදොළ සපුරා ගැනීමට මේ සුදුසු වෙලාවැයි සිතා රජු අමතා මේ තෙවැනි ගාථාව කීවේය.

අතිදානං දදිත්වාන අවජේඛං දෙවසානෙත්වා
 එවං වජනති සුගතිං නරා පුඤ්ඤානි කඛානානි

එහි අදහස, මහරජ, ස්වර්ගයට යනු කැමැත්තා අතිදාන නම් වූ දානය දෙන්නේය. නොනැසිය යුත්තක් නසන්නේය. ඉදින් ස්වර්ගයට යනු කැමැත්තේ නම් තොප විසින් ද එසේ කළ යුත්තේ ය. ඉක්බිති රජතුමා මෙසේ පැනයකින් එහි අරුත් විමසීය.

ඒ අතිදානය නම් කීමෙක්ද? මෙලොව නොනැසිය යුත්තේ කවුරුද? මෙයද පැහැදිලි කර දෙන්න. යාගද කරමි. දානද දෙමි.

බමුණා මෙසේ පැහැදිලි කළේය.

පුතෙහි දෙව යජ්නබ්බං මහෙසීනිනෙගමෙහි උසහෙහි
 අජාතීයෙහි චතුහි සබ්බ චතුකෙකන දෙව යජ්නබ්බනති

මහරජ, පුත්‍රයෝය, බිසෝවරුය, සිටුවරුය, වෘෂභයෝය, අජාතීය අශ්වයෝය යන මොවුන්ගෙන් සතරදෙනෙකු බැගින් ගෙන යාග කළ මැනවි. මහරජ, (එසේ) 'සබ්බ චතුකක' යාගය කළ මැනව.

මෙසේ දෙව්ලෝ මග විමසූ තැනැත්තහුට අපාය මාර්ගයම පෙන්වාලීය.

එහි පුතෙහිති යනු තමන්ට ජාත වූ ප්‍රිය පුතුන් ප්‍රිය දුවරුන්ය. මහෙසීනිති ප්‍රිය භාර්යාවන්ය. නෙගමෙහිති යනු සිටුවරුය. උසහෙහිති හැමඅතින්ම ධවල වූ වෘෂභයින්ය. අජාතීයෙහි මඟුලසුන්ය. චතුහිති මේ

ආදී වූ තවත් ඇත්, අස් ආදී සිච්ඡෙනා බැගින් වූ සත්ත්වයින්ය. මෙසේ සබ්බ වතුකෙසක දෙව යජතබ්බං යනු මේ සියළුදෙනාගේ ගෙළ කඩුවෙන් සිදු රත්බදුනකට ලේ ගෙන යාගාවාටයෙහි වත්කොට යාග කරන්නා වූ රජ්ජුරුවෝ ශරීරය හා සමග දිව්‍ය ලෝකයට යන්නේය.

මහරජ, මහණ බමුණන්, සිගන්තන්, යාවකයින්ට ආහාරපානාදිය දීම දානයම වේ. මේ අයුරින් දුදුරුවන් ආදීන් මරා ඔවුන්ගේ ගෙල ලෙයින් යාග කිරීම අතිදාන නම් වන්නේයැයි කියා රජුට අවබෝධ කළේය.

මෙසේ (බණ්ඩාගල) බමුණා ඉදින් වන්දු කුමාරයන් පමණක් ඇල්ලූයේ නම් චෛරයෙන්ම ඇල්ලූයේ යැයි සිතන්නෝය. එබැවින් බොහෝ දෙනා අතරෙහිලා එම කුමාරයන් මරන්නට කාරණා යෙදවීය.

මෙසේ ඔවුන් කරන්නා වූ කතාව අසා අන්තඃපුර ස්ත්‍රීහු බියෙන් තැතිගෙන එක්වීම මහ හඬින් හඬා වැළපුණෝය. ඒ බැව් දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

තංසුඛා අනෙතපුරෙ
කුමාරාව මහෙසියොව හඤ්ඤානතු
එකො අහොසී නිශොසො
හෙසමා අවුගගතො සද්දොති

රාජ කුමාරවරු ද, බියෝවරුද නසනු ලබන්නා යන බව ඇසීමෙන් අන්තඃපුරයෙහි උස්ව නැගුණි බිහිසුණු හඬින් යුත් එකම සෝභාවක් විය.

එහි තනනි එම කුමාරයින් ද මෙහෙසිවරුන් ද නසන්නා යන ශබ්දය අසා යනුයි. එකොති මුළු රජමැදුරෙහි එකම කාලගෝච්චියක් විය යනුයි. හෙසමාති බියජනක බවයි. අවුගගතොති උස්ව නැගුණු හඬ යනුයි. මේ චේලාවේදී මුළු රජ මැදුර යුගාන්ත වාතයෙන් (කල්ප විනාශයෙහි පැන නගින වාතයෙන්) කැළඹුණු මහ සල් වනයක් මෙන් විය.

බමුණා ද රජහට කියන්නේ, කීමෙක්ද මහරජ, යාගය කිරීමට කැමතිද? නොකමැතිදැයි ඇසීය. ආචරිය, කුමක් කියන්නේ ද? යාගකොට දෙව්ලොව යමි කීවේය. මහරජ, දුර්වල අදහස් ඇත්තහු යාග කිරීමට අසමත් වන්නේය. නොප දැන්ම (යාගයට බිලිදෙන) සියලුදෙනා මෙහි රැස්කරව. මම යාගාවාටයෙහි (බිලි දෙන්නවුන් හා බිලිපූජා පිණිස යොදන ද්‍රව්‍ය දමන ගිනිවල) කටයුතු සංවිධාන කරමි කියා ඇතිතරම් සෙනග ගෙන නුවරින් නික්ම යාගාවාටය සමතලා කරවා වටින් වැටක් ද, බදවාලීය. දැහැමි මහණ බමුණෙකු පැමිණ යාගය වලක්නී නම් සුදුසු නොවන්නේ යැයි කියා අවටින් වැටක් කිරී පුරාණ බමුණන් විසින් සිදුකළ සිරිතකැයි හඟවාලීය.

රජුද රාජ පුරුෂයන් බණවා 'දරුව, මම මගේ අඹුදරුවන් මරා යාගකොට දෙව්ලෝ යමි. යන්න ඔවුන්ට ඒ බව දන්වා සියල්ලෝ මෙහි රැස් කරවයි අණ කළේය.

ගව්‍ෂ්ඨ වදෙඨ කුමාරෙ
 වන්දං සුරියඤ්ච භගුසෙනඤ්ච
 සුරඤ්ච වාමගොත්තං
 පසුරාකිර හොඨ යඤ්ඤඤ්චායාති

යව වන්ද කුමාරයාද, සුරිය කුමාරයාද හද්දසේන කුමාරයාද වාමගොත්ත කුමාරයාද, සුර කුමාරයාද යන රාජ කුමාරයන්ට යාගය සඳහා එක්වී රැස්වන්නට කියව්‍යැයි රජ අණ කෙළේය.

එහි වන්ද කුමාරයා ද සුරිය කුමාරයා ද යන දෙදෙන අග මෙහෙසිය වන ගෝතමී දේවියගේ පුතුන්ය. හද්දසේන, වාමගොත්ත, සුරය යන කුමාරවරුද වෙනත් මව්වරුන්ගේ දරුවෝය. පසුරා කිරහොථාති රැස්වන්න යනුයි. එක් තැනෙක රැස්වන්න කියව යනු මෙහි අදහසයි.

ඔව්හු (ඒ රාජ පුරුෂයෝ) පළමුවෙන් වන්ද කුමාරයා සමීපයට ගොස්, 'කුමාරයෙනි, ඔබගේ පියා ඔබ මරා දෙව්ලොව යනු කැමැත්තේය. එබැවින් ඔබවහන්සේ අල්වනු පිණිස අප එව්‍යැ'යි කීවාහුය. කවරෙකුගේ කීමෙන් මා අල්වන්නේද? කුමාරයා ඇසීය. දේවයනි, බණ්ඩහාලගේ කීම අනුව යැයි රාජපුරුෂයෝ පිළිතුරු දුන්හ. එසේනම් වෙනත් අයත් එසේ

අල්ලාගනු ලබන්නේද? එසේය, අන්‍යයන් ද අල්ලාගැනීමට නියමකොට ඇත.

කුමර තෙම සිතන්නේ බමුණාට වෙනත් අය සමග වෛරයක් නැත. අධිකරණයෙහි දී කොල්ලකෑමට (වංචා කිරීමට) නොලැබීම නිසා මා කෙරෙහි බැඳී වෛරයෙන් බොහෝ දෙනෙකු මරවන්නේ ය. පියා බැහැරැකීමට ඉඩ ලැබෙන මට සියළු දෙනා මුදවාගැනීමේ වගකීම පැවරේ යැයි, තොප තොපගේ කාර්ය කරවියි කිය. රාජපුරුෂයෝ ඔහු අල්ලාගෙන අවුත් රජමිදුලෙහි එක්තැනෙක සිටුවා අනෙක් පුතුන් සියලු දෙනාද ගෙනවුත් ඔවුන් සමීපයෙහි සිටුවා රජතුමා වෙත ගොස් රජතුමනි, ඔබගේ පුතුන් අල්ලාගෙන ආමිහයි කීවාහුය. රජු ඔවුන්ගේ වචන අසා දරුවනි, මගේ දුවරු අල්ලාගෙන අවුත් ඔවුන් සමීපයෙහිම සිටුවවී යැයි වෙනත් ගාථාවක් කිය.

කුමාරියොපි වදෙපු උපසෙනිං කෝකලං මුදිතං
නන්දඤ්චාපි කුමාරිං පසුරා තිරහොඨං යඤ්ඤ්ථායාති

උපසේනය, කෝකිලාය, මුදිතායැ, නන්ද කුමාරියැ යන රාජ කුමාරිකාවන්ටද යාගයට එක්තැන්ට රැස්වන්නට කියවයි රජ අණ කෙළේය.

එම රාජපුරුෂයෝ ද 'එසේය කරමු'යි එම කුමාරිකාවන් සමීපයට ගොස් හඬන, වැළපෙන ඔවුන් අල්ලා ගෙනවුත් සහෝදරයින් සිටි තැනම සිටුවාලූහ.

ඉක්බිති රජතුමා තම පිය බිරියන් අල්ලාගෙන එනු සඳහා මෙසේ ගාථාවක් කීවේය.

ච්ඡයමපි මය්‍යං මහෙසිං ඵරාවතීං කෙසනීං සුනන්දා උකඛණා විරූපනනා පසුරා තිරහොඨං යඤ්ඤ්ථායාති

මාගේ ච්ඡයා මෙහෙසිය ද, ඵරාවතී ද කෙසනී ද සුනන්දා ද යන උතුම් ස්ත්‍රී ලක්ෂණයෙන් යුක්ත වූ මෙහෙසිවරුන්ටද යාගයට එක්තැන්ට රැස් වන්න කියවයි රජ අණ කළේය. එහි ලකඛණ විරූප පනනාහි උතුම්

වූ හැටහතරක් ස්ත්‍රී ලක්ෂණවලින් යුක්ත වූ ස්ත්‍රීන්ට මෙසේ කියන්නේය යනු අර්ථයි.

හඬන වැළපෙන එම බිසෝවරුද ගෙනවුත් කුමාරයින් අසල සිටවූහ. ඉක්බිති රජතුමා සිටුවරු සතරදෙනා ගෙන එනු පිණිස මෙසේද කීය.

ගහපතයොපි වදෙඵ පුණ්ණමුඛං හඤ්ඨං සිගාලඤ්ච
වඬංවාපි ගහපතිං පසුරා කිරිභොඵ යඤ්ඤාදායාති

පුණ්ණමුඛය, හඳ්දියයැ, සිගාලයැ, වඳ්ධ නම් ගහපතිය යන සිටුවරුන්ටද යාගයට එක්තැන්ව රැස්වන්නට කියවයි රජ අණ කෙළේය.

රාජපුරුෂයෝ ගොස් ඔවුන්ද අල්වාගෙන ආහ. රජුගේ අඹුදරුවන් අල්වන කල්හි නුවරුන් කිසිවක් නොකීවාහුය. සිටුකල මහත් ඤාති සම්බන්ධයෙන් යුතු විය. එබැවින් සිටුවරු අල්වාගත් කල මුළු නුවර කැළඹී ගියේය. රජුට සිටුවරු මරා යාග කිරීමට නොදෙමුයැයි සිටුවරු පිරිවරා ඔවුන්ගේ නෑ සමූහය සුමග රජගෙදර කරා ගියෝය. ඉක්බිති ඒ සිටුවරු නෑයින් පිරිවරා රජතුමාගෙන් තමන්ට දිවි ඉල්ලූහ.

ඒ බැව් දක්වනු වස් ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

තෙ තඤ්ඤං ගහපතයො
අවොචංසු සමාගතා පුත්තදාර පරිකිණණා
සබ්බසිබ්බනො දෙව කරොති
අඵවා නො දාසෙ සාවෙහිති

එහි රැස්වූ අඹුදරුවන් පිරිවරු ගෘහපතීහු රජුට මෙසේ කීහ. මහරජ, අප සියල්ලන් හිස්මුදුනේ සිඵ තබා දාසභාවයට පත්කළ මැනව.

එහි සබ්බසිබ්බනොති අප සියලු දෙනාගේ හිස් මත ශිකා තබා හිස් මුඩුකොට අප දාසයන් බවට පත්කළ මැනවි. අපි ඔහුට දාස බැලමෙහෙ කරන්නෙමු යනුයි. අඵවානො දාසෙ සාවෙහිති එසේ නොවී ඔබ අප කී දේ නොපිළිගන්නේ නම් සියලුම සේනාවන් රැස්කරවා ඔවුන් මැද අප

දාසභාවයට පත්කළ බව අස්වනු මැනවි. අපි සියලුදෙනා ඔහුගේ දාසභාවයට පැමිණියෙමුයි ගිවිසන්නෙමු.

ඔව්හු එසේ අයැද සිටියත් දිවි ලැබීමට නොහැකි වූවාහුය. රාජපුරුෂයෝ සෙසුදෙන බැහැරකොට එම සිටුවරු අල්වාගෙන කුමාරවරු සම්පයෙහිම රැඳවූහ. එසේම රජතුමා ඇත්, අස් ආදී සතුන් ගෙන ඒම සඳහා මෙසේ කීහ.

අභයංකරය, නලාගිරිය, අවුනිය, වරුණා දත්තය යන ඇතුන් වහා ගෙන එව්. ඔවුන්ද යාගය පිණිස වේ.

කේසිය, සුරාමුඛය, පුණණකය, විත්තකය යන අශ්ව රත්නයන්ද ගෙන එව්. ඒ අශ්වයෝ යාගය පිණිස වන්නාහ.

උසභමි පූර්වපතිං අනොජං
නිසභං ගවමපතිං තෙපිමයාං ආනෙට්
සමුපාකරොනතු සබ්බං
යජ්ඣාම දදාම දානානි

පූර්වපතිය, අනොජයය, නිසභය, ගවමපතිය යන මාගේ වෘෂභයින්ද ගෙනෙවු. සියල්ල යාගයට රැස්කරන්නවා. යාගය කරන්නෙමු. දන්දෙන්නෙමු.

සබ්බං පටියාදෙට් - යඤ්ඤං පන උගාතමහි සුරියමහි
වදෙට්දානි කුමාරෙ අහිරමනතු ඉමංරනතිං

සියල්ල පිළියෙල කරව්. ඉර උදාවූ කල යාගය කරන්නේය. මේ රාත්‍රිය තුළ අහිරමණය කරන්නාවායි කුමාරවරුන්ට දන්වන්න.

සබ්බං උපධ්වපෙට් පනෙ උගාතමහි සුරියමහි
වදෙට්දානි කුමාරෙ අජ්ඣො පුඨ්මා රනති

සියල්ල සපයව්. යාගය වනාහි හිරු උදා වූ කල උදයෙහිම කරන්නෙමි. අද කොපගේ අවසන් රාත්‍රියයැයි දැන් රජ කුමාරවරුන්ට කියව්.

එහි සමුපාකරොනතු සබ්බනති හුදෙක් එකක්වත් අඩු නොකොට සියළු සිව්වසා ගණයන්ද, පක්ඛි ගණයන්ද (යන සියලු සතුන්) සිව්දෙනා සිව්දෙනා වශයෙන් රැස්කරත්වා. සබ්බ වතුසක යාගය කරමි. යාවක බමුණන්ට දානයද දෙමි. මා විසින් මේ කියන ලද දෑ නොඅඩුව සපයවියනුයි. උතතමහිති මම වනාහි යාගය එළඹි කල්හි උදෑසනම සූර්ය නමස්කාරය කරමි. සබ්බං උපධංපෙථාති සෙසු සියලු යාගථව්‍ය සපයවියනුයි.

රජු දෙමව්පියන් කියූ බස් අදහන්නෝය. ඉක්බිති ඇමැතිවරු ගොස් මව්පියන්ට මේ බව සැලකර සිටියාහුය. 'උතුමනි, ඔබගේ පුතු, අඹුදරුවන් මරා යාග කරමිසි සැරසෙන්නේ යැයි කීවාහුය.

කුමක් කියවුද දරුවනි, අත්වලින් පපුවට ගසා ගනිමින් හඬමින් අවුත්, 'පුත, ඔබ මෙබඳු යාගයක් කරන්නට යන්නේ සැබෑදැ'යි ඇසූහ. ඒ බැව් දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

තංතං මාතා අවචා - රොදනනී ආගතා විමනනො
 යඤ්ඤකිරි සොපුතත හවිසසති වතුහි පුතෙනහිති

තමන් හුන් විමානයෙන් හඬමින් පැමිණි මෑණියෝ රජුට මෙසේ කීහ. එම්බා පුත, නොපගේ පුතුන් සිව්දෙනා රැගෙන කරන යාගයක් ඇද්දැ'යි ඇසීය.

එහි තං තනනි ඒ මේ කියන (ඒක රාජ) නම් රජ්ජුරුවෝමය. විමානෙනොති තමන් වසන ස්ථානයයි. රජු මෙසේ කීය.

සබ්බෙපි මයාං පුතො වතනා
 වඤ්ඤමිං හඤ්ඤමානසමිං
 පුතෙනහි යඤ්ඤං යඡ්චාන
 සුගතිං සගාං ගමිසසාමිති

වන්දු කුමාරයා මරනු ලබන කල්හි මාගේ සියලුම පුත්තු යාගයට හරන ලද්දාහු වෙති. පුතුන්ගෙන් යාග කොට සුගතිය වූ දෙව්ලොවට යමිසි රජු කීය.

එහි වතනාහි වැදැකුමාරයා නසන කල්හිම (අනෙක්) සියලු පුතුන්ද යාගය පිණිස මා විසින් හරන ලද්දේය යනුයි.

ඉක්බිති මව ඔහුට මෙසේ කීවේය.

මාපුත්ත සඤ්භෙසි
සුගති කිර හොති පුත්තයඤ්ඤාන
නිරයානෙසො මග්ගා
නෙසො මග්ග සග්ගානං

එම්බා පුත්ත, දරුවන් මරා යාග කිරීමෙන් සුගති ලාභයක් වේයැයි නොඅදහන්න. මෙය සතර අපායට යන මග වේ. මේ මග යහමග නොවේ.

කොණ්ඩඤ්ඤා ගෝත්‍රයට අයත් පුත්‍රය, දන් දෙන්න. ඉපදුනා වූද, උපදින්නා වූද සියලු සතුන්ට අහිංසා කරව. ස්වර්ග මාර්ගය මෙයයි. දරුවන් මැරීමෙන් කරන යාගය ස්වර්ග මාර්ගයක් නොවේ.

එහි නිරයානෙසො යනු නිරය යයි දක්වන්නා වූ සතර අපායයන්හිවැටෙන මග මෙයයි. කොණ්ඩඤ්ඤා යනු රජුගේ ගෝත්‍රයෙන් ආමන්ත්‍රණය කරයි. භූත භව්‍යානං උපදින්නා වූ සියලු සතුන්ට, පුත්තයඤ්ඤානාහි යනු මෙලෙසින්, දූ දරුවන් මරා යදින යාගයකින් ලැබෙන ස්වර්ග මාර්ගයක් නම් නැත්තේය.

රජු මෙසේ කීය.

ආචරියානං වචනා
සාතෙසං වැදැඤ්ඤා සුරියඤ්ඤා
පුත්තෙහි යජ්ඣා දුච්චජෙහි
සුගතිං සග්ගං ගම්ඤ්ඤාමිති

පෙරවි බමුණාගේ වචනයෙන් වැදැ කුමාරයාද සුරිය කුමාරයාද මරන්නෙමි. අත්හැරිය නොහැකි පුතුන්ගෙන් යාගකොට සුගති නමැති දෙව්ලොවට යන්නෙමි.

එහි ආවර්ශ්‍යානං වචනා යනු මෙය මාගේ අත්තනෝමතික ක්‍රියාවක් නොවේ. අපගේ ආචාර්යවරයා වූ අප හික්මවන්නා වූ බණ්ඩහාල නම් ආචාර්යවරයාගේ වචනයයි. විධානයයි. එහෙයින් මම මේ දූ පුතුන් සාතනය කොට යාග යැද දෙව්ලොවට යන්නෙමි.

ඉක්බිති මව තමන්ගේ වචනයෙන් ඔහු ගිවිස්වාගත නො හැකි වූයේ, රජු වෙතින් ඉවත් වූවා. ඒ පුතා පියා විසින් අසන ලදුව රජු වෙත පැමිණි පියා මෙසේ කී බව ශාස්තෘන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළහ.

ඉක්බිති රජුගේ වසවර්තී නම් පියරජ තෙමේ පැමිණ, මේ රජුට එම්බා පුත, දරුවන් සිව්දෙනා මරා කරන යාගයක් වේදැයි ඇසීය.

එහි වසවර්තී යනු ඔහුගේ නමයි.

වන්ද කුමාරයා නසනු ලබන කල්හි මාගේ සියලුම පුත්තු හරනා ලදහ. පුතුන්ගෙන් යාග කොට සුගති සංඛ්‍යාත දෙව්ලොවට යන්නෙමි.

එවිට ඔහුට පියාණෝ මෙසේ කීහු.

එම්බා පුතණුවනි, දරුවන් මරා යාග කිරීමෙන් සුගති ලාභයක් වේ යයි නො අදහවී. මෙය සතර අපායට මග වේ. මෙය ස්වර්ගයට මග නොවේ.

ඉක්බිති ඔහුට පියාණෝ මෙසේ කීහ.

දානානි දෙහි කොණ්ඩඤ්ඤ
අහිංසා සබ්බභූත භව්‍යානං
පුත්ත පටිච්චනො තුවං
රට්ඨං ජනපදංව ඵාලෙහීති

කොණ්ඩඤ්ඤ ගෝත්‍ර ඇති පුත්‍රය, දන්දෙව. හැම සතුන් හට හිංසා නොකරව. පුත්‍රයන් පිරිවැරූ ඔබ සියලු කසිරටද ජනපදද ආරක්ෂා කරන්නැයි කීය.

එහි පුතනපටිච්චතොති පුතුන් විසින් පිරිවරනු ලැබ යනුයි. රටයං ජනපදඤ්චාති මුළු කසිරට හා එසේම එහි අතිරේක කොටස් වශයෙන් පවතින ජනපද ද යනුයි. (මෙහි ජනපද යනු යුධ බලයෙන් අල්ලාගත් හෝ වෙනත් හේතු නිසා ප්‍රධාන රටට පසුව එකතු වූ කොටස්ය. ඒවා සමහරවිට පාලනය වූයේ 'කොලනි' ක්‍රමයටය.)

ඔහු පියාගේ අවවාද ද පිළිගැනීමට අසමත් විය. ඉන්පසු වන්ද කුමාරයා මෙසේ සිතුවේය. මෙපමණ මහත් පිරිසකට (එකෙක් වූ) මා නිසා දුකක් ඇතිවිය. පියාට ආයාචනා කොට මේසා පිරිසක් මරණ දුකින් මුදවාලන්නෙමිසි සිතා ඔහු පියා සමග කතාවට එළඹ මෙසේ කීය.

මා නො දෙව අවධි
දාසෙ නො දෙහි කණ්ඩහලසස
අපි නිගලබන්ධකාවී
හඬී ආසසව පාලෙම

දේවයන් වහන්ස, අප නොමැරුව මැනවි. බණ්ඩහල බමුණා හට අප දාස භාවයට පත්කොට දුන මැනවි. හැකිල්ලෙන් බැඳුණු අපි ඇතුන්ද අසුන්ද රැකබලා ගනිමු.

දේවයන් වහන්ස, අපි නොනැසුව මැනවි. බණ්ඩහල බමුණා හට අප දාස භාවයට පත්කොට දුන මැනවි. හැකිල්ලෙන් බැඳුණු අප ඇත්වසුරු බැහැර කරන්නෙමු.

දේවයන් වහන්ස, අප නොනැසුව මැනවි. බණ්ඩහල බමුණා හට අප දාසභාවයට පත්කොට පාවා දුන මැනවි. හැකිල්ලෙන් බැඳුණු අප අස්වසුරු බැහැර කරන්නෙමු.

දේවයන් වහන්ස, අප නොනැසුව මැනවි. යමෙකු හට අප දෙත්ට කැමැතිනම් අප දාස භාවයට පත්කොට දෙනු මැනවි. ඉදින්අප දොසක් වේනම් රටින් පිටුවහල් කරන ලද අපි බැගෑව පිඬුසිඟා හැසිරීමෙන් ජීවත් වන්නෙමු.

එහි නිග්ඤ්ඤකා පීති එසේ නැතහොත් අප මහත් වූ හැකිලි (මාංචු) වලින් බැඳ දමා යන්නයි. යසස හොනති තවකාමාති ඉදින් බණ්ඩහාලට දෙනු කැමැත්තේ නම් අප ඔහුට දායකොට දෙන්න. ඔහුට බැලමෙහෙකම් කරන්නෙමු යනුයි. අපිරට්ඨාති ඉදින් අපගෙන් කිසියම් වරදක් වූනිනම් අප රටින් පිටුවහල් කරන්න යනුයි. අපි රටින් පිටුවහල් කරනු ලැබුවහොත් දුගී යාවකයින් මෙන් කබල් ගත් අත් ඇතිව සිඟා කරන්නෙමු. අප නොනස්නා අපට ජීවිතය දෙන්න.

එහි බොහෝ දෙනාගේ නොයෙක් ආකාර වූ විලාපයන් ඇසු රජතුමාට හදවත පැලීගියා සේ විය. කඳුළු පිරි දෙනෙතින් යුතුව 'මගේ කවර පුතෙකු හෝ මැරීම සුදුසු නොවේ. මම දෙවිලොවක් නොපනමි. ඒ සියලු දෙනා නිදහස් කරන්න' යැයි කියාද මෙසේද කීවේය.

ජීවිතයට ආසාවෙන් වැළපෙන්නාහු මට බෙහෙවින් දුක් උපදවති. දැන් මේ කුමාරයන් මුදා හරිනු මැනවි. දරුවන් මරා කරන යාගයෙන් මට ප්‍රයෝජන නැතැයි රජු කීය.

රජුගේ මෙම වචන අසා කුමාරවරුන් ආදී සියලු කුරුල්ලන් ආදී ජීවින් මුදා හැරියේය.

බණ්ඩහාල බමුණා යාගවාටයෙහි කටයුතු සංවිධාන කරමින් සිටියේය. එවිට එක් පුරුෂයෙක් ඔහුට මෙසේ කීවේය. 'එම්බා අදම්චු බණ්ඩහාල, රජු දරුවන් මුදාහළේය. තොප තමන්ගේ දරුවන් මරා ඔවුන්ගේ බෙලිකපා ගන්නා ලෙයින් යාග කරව' යි කීයේය. ඒ ඇසූ බණ්ඩහාල 'රජු කුමක් කරන්නට යන්නේදැ' යි අසමින් ඉක්මනින් ගොස් මෙසේ කීය.

මහරජ, මේ යාගය කළ නොහැකි යැයිද දුකසේ ලබාගතයුතු දෙයක් යැයිද පළමුකොට ඔබට කියන ලද්දේය. දැන් අප පිළියෙල කළ මේ යාගයට හානි පමුණුවන්නෙහිය.

යම් කෙනෙක් යාග කෙරේද, කරවද්ද, යාග කරන්නවුන්ගේ එවැනි මහා යාගය යම් කෙනෙක් අනුමෝදන් වෙද්ද, ඒ සියලු දෙනාම සුගතියට යෙතියි පුරෝගිත බමුණා කීය.

එහි පුබ්බෙති යනුවෙන් දැක්වූයේ 'මා විසින් තොපට මුලදීම, තොප වැනි බියගුල්ලන් විසින් මෙබඳු යාගයක් කළ නොහැකි යැයි දන්වන ලදී. එබඳු යාගයක් කළහැකි වන්නේ කළාතුරකිනි. දැන් අප විසින් (යාග ද්‍රව්‍ය) රැස්කොට පිළියෙල කළ යාගයට හානි කරන්නෙහිය. විකේබපං විකබ්මහනති යැයි පාඨයක්ද ඇත. (ප්‍රතිශෝධනය) වැලැක්වීම යනු මෙහි අදහසයි. මහරජ, කුමක් නිසා මෙසේ කරන්නේද? යමෙක් වනාහි යාග කරන්නේ හෝ, යාග කරවන්නේ හෝ, අනුමෝදන් වන්නේ හෝ වේද ඒ සියලු දෙනා සුගතිගාමී වන්නේයැයි කියයි.

එම අනුවණ රජ, ක්‍රෝධයෙන් වැසීගිය හදවත් ඇති එම බමුණාගේ වචන අසා, නැවතත් කුමාරවරුන් අල්වාගන්නා ලෙස අණ කළේය. ඉන්පසු වන්ද කුමාරයා පියාට කරුණු අවබෝධ කරදෙනු සඳහා මෙසේ කීවේය.

දේවයන් වහන්ස, (පියාණෙනි) මෙසේ නම් (පුරෝහිත) බමුණා කුමක් නිසා අපගේ සුවපත් බව කීයේ ද? එසේ ඇතිකල්හි කුමක් නිසා (නිශ්කරණ වූ) යාගයට අප මරවන්නේ ද?

අප බාල කාලයෙහි නොනැසුවෙහිය. නොමැරුවෙහිය. අප තරුණ වයසට පැමිණියෝ වෙමු. මේ දක්වා අප විරුද්ධව කටයුතු නොකළෝ වෙමු. පියාණෙනි, එවැනි අපි කවර හෙයින් තොප විසින් මරවනු ලබන්නෝ වෙමුද?

මහරජ, ඇතුන් අසුන් පවා නැග කරන යුද්ධයක් පැමිණි කල්හි ඒ යුද්ධයට සන්තද්ධ වූ අප සතරදෙන යුද්ධ කරන රඟබැලුව මැනවි. අප වැනි සුරයෝ යාගයට නුසුදුස්සෝය.

පියාණෙනි! ප්‍රත්‍යන්ත ජනපදයක් කිපුණු කල්හි හෝ පල් හොරුන් ඇතිකල්හි හෝ සතුරන් නසනු පිණිස අප යොදවනු ලැබේ. එසේ තිබියදී නිකරුණේ නොතැන්හි කවර හෙයින් අපි නසනු ලබන්නෝ වෙමුද?

මහරජ! යම්සේ ඒ ඒ පක්‍ෂීහු තණ කැදලි සාදා එහි වෙසෙත් ද ඒ පක්‍ෂීන්ට පවා දරුවැටවූ ප්‍රිය වෙති. දේවයනි, එසේ ඇතිකල්හි තෙපි අප නොමරවන්නෙහුය.

බණ්ඩහාල (නමැති පෙරවී බමුණා) මා නොමරවයි යනුවෙන් කීවත් එය නො අදහනු මැනවි. දේවයනි, හෙතෙම පළමුවෙන් මා මරවා ඉන්පසු ඔබද මරවන්නේය.

ගම්වර නියම්ගම්වර හා උපහෝග පරිහෝග වස්තු ද රජවරු මේ බමුණන්ට දෙති. උසස් වූ පිණ්ඩාහාරය ලබන මොවුහු ගෙයක් පාසා අනුභව කරති.

මහරජ! එබඳු උපකාර ඇති රජවරුන්ටත් ද්‍රෝහීකම් කරන්නට මොහු කැමැති වෙති. දේවයන් වහන්ස, මේ බමුණෝ නම් බොහෝසෙයින් කෙළෙහිගුණ නොදන්නෝ වෙති.

දේවයන් වහන්ස, අප නොනැසුව මැනව. බණ්ඩහාල නම් පෙරවී බමුණාට අප දාසභාවයට පත්කොට දුන මැනව. හැකිල්ලෙන් බැඳුණු අපි ඇතුන්ද අසුන්ද රැකබලා ගනිමු.

දේවයන් වහන්ස, අප නො නැසුව මැනව. බණ්ඩහාල නම් පෙරෙවී බමුණා හට අප දාස භාවයට පත්කොට දුන මැනව. හැකිලි බලෙන් මැවුණු අපි ඇත් වසුරු බැහැර කරන්නෙමු.

දේවයන් වහන්ස, අප නොනැසුව මැනව. බණ්ඩහාල බමුණා හට අප දාසකොට දුන මැනව. හැකිල්ලෙන් බැඳුණු අප ඇත් වසුරු බැහැර කරන්නෙමු.

දේවයන් වහන්ස, අප නොනැසුව මැනව. අප යමෙකුට දෙන්ට කැමැති නම් ඔහුව අප දාසභාවයට පත්කොට දුන මැනව. රටින් පිටුවහල් කරන අපි බැගෑව පිඩුසිඟා කමින් ජීවත් වන්නෙමු.

එහි පුබ්බතිය යනු පියාණෙනි, ඉදින් මා මැරිය යුතුයැයි (පුරෝහිත) බමුණා කියන්නේ නම්, එසේනම් කුමක්හෙයින් පෙර මා උපත්කල්හි නෑදෑයන්ට, මා පිණැතිකැයි කීවෙහිද? එදා බණ්ඩහාල බමුණා වනාහි මගේ ශරීර ලක්ෂණ සලකා බලා මේ කුමාරයාට කිසිදු උපද්‍රවයක් නැත. ඔබගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍ය කරන්නේයැයි ද කිය. මුලින් කී දේ පසු දේ හා නොගැලපේ. මොහු මුසාවාදියෙකි. මොහුගේ කීම පිළිගෙන ඔබ නිකරුණේ

අපට යාගය සඳහා මරවන්නේය. අප නොමරන්න. මොහු එක් පුද්ගලයෙකු වූ මා කෙරෙහි ඇති වෛරයෙන් මහජනයා මැරීමට කැමැත්ත දක්වයි. රජතුමනි, මේ ගැන හොඳින් සිතා බලන්න. පුබ්බවනොති යැයි කියනු ලැබුවේ, මහරජ ඉදින් අප මරනු කැමැත්තේ නම් අප ළදරු කළ ඔබ විසින්ම නොමැරුවේ කීමද? අනෙකෙකු ලවා හෝ නොමැරුවේ කීමද? දැන් වනාහි අපි නවයොවුන් විශේ තරුණයෝ වෙමු. දූ දරුවන් ඇතිව ප්‍රථම වයස් සිටින්නම්හ. එසේම ඔබට ද්‍රෝහි වූවෝ නොවම්හ. කුමක් නිසා අප ඝාතනය කරන්නේ ද? පසසානොපි අප සොහොයුරන් සිව්දෙනා බලන්න යනුයි. යුජ්ඣමානෙති පසමිතුරෝ (සතුරෝ) නුවර වටකොට සිටිකල අප වැනි පුතුන් ඔවුන් සමග යුද්ධ කරන ආකාරය බලව, දරුවන් නැති රජවරු අනාථයෝය. මාදිසාති අපගේ දෙස යනුයි. සුරාති (අප වැනි බලවත්) සුරයෝ යාග පිණිස නොමැරිය යුතුය යනුයි. නියොජෙනතිති ඔවුන්ගේ (රාජ්‍යයේ) සතුරන් ජයගැනීම සඳහා යොදවන්නේය යනුයි. අප්නොති ඉක්බිති යනුයි. අකාරණාසමාති නිකරුණෙහි යනුයි. නොනැත, නුසුදුසු කල්හි කුමක් පිණිස නසන්නේද යනුයි. මතසස සඳදහෙසීති මහරජ, බණ්ඩාගල බමුණා මා නොමරවයි යනුවෙන් කියුවත් එය නොපිළිගන්න යනුයි. (බණ්ඩාගල බමුණා කියන දේ නොපිළිගන්න යනුයි.) හොග ඔපිසසාති මේ බමුණන් හට රජවරු හෝග සම්පත් ද දෙන්නේය යනුයි. අගග පිණ්ඩිකාපිති එසේම ඒ බමුණෝ ප්‍රණීත වූ ආහාරපාන ලබන බැවින් අගගපිණ්ඩික වන්නෝය. තෙසංපිති ඔවුන් වනාහි කිසියම් කුලගෙයකට (පවුලකට) සම්බන්ධ වී ආහාර පානාදිය ලබන්ද එසේද වුවත් එබඳු වූ පිණ්ඩාහාර දෙන්නවුන්ට වංචා කිරීමටද සිතන්නෝය.

රජතුමා කුමාරවරුන්ගේ වැලපීම අසා 'ජීවිත ආසාවෙන් වැළපෙන මොව්හු මට දැන් දුක් ඉපිදවූහ. දැන් කුමාරයන් මුදාහරිනු මැනවි. දුපුතුන් මරා කරන යාගයෙන් මට වැඩක් නැත.

මේ ගාථාව කියා නැවතද දුදරුවන් මුදා හළේය. බණ්ඩාගල පැමිණ නැවතද,

මහරජ, මේ යාගය කළ නොහැකි යැයිද දුකසේ ලැබිය හැක්කක් යැයිද මුලින් ම කියන ලද්දේය. දැන් අප පිළියෙල කළ යාගයට හානි කරන්නෙහිය.

යම් කෙනෙක් යාග කරන්ද, කරවන්ද යාග කරන්නවුන්ගේ එවැනි මහා යාගය යම් කෙනෙක් අනුමෝදන් වෙත්ද, ඒ සියලු දෙනාම සුගතියට යති.

මෙසේ කියා නැවතද කුමාරවරුන් අල්වා බැන්දවූයේය.

ඉක්බිති වන්දකුමාරයෝ රජතුමාට තවදුරටත් අවබෝධය ලබාදෙනු පිණිස මෙසේ කීවේය.

යදිකිරය ජිකා පුතෙහි - දෙවලොකං ඉතොවුතා යනති
බ්‍රාහ්මණො තාව යජතු - පව්ජා යජසි තිංමහාරාජ

ඉදින් පුතුන් කරණ කොටගෙන යාග කරන්නාහු මෙයින් වුතව දෙව්ලොව යන්නාහු නම් බමුණ, (තම පුතුන් මරා) පළමුවෙන් යාග කරන්වා. මහරජ, ඉන්පසුව ඔබ යාග කෙරෙත්වා.

ඉදින් පුතුන් කරණ කොටගෙන යාග කරන්නාහු දෙව්ලොව යෙන්යැයි යමෙක් කියන්නම් මේ බණ්ඩහාල බමුණා තම පුතුන් මරා යාග කරන්වා.

මෙසේ දන්නා බණ්ඩහාල බමුණා කවර හෙයින් දරුවන් නොනැසුවේද? සියලු නෑයන් ද තමන් ද කවර හෙයින් නොනැසුවේද?

යම් කෙනෙක් මෙබඳු මහායාග කෙරෙත් ද, කරවද්ද අනුමෝදන් වෙත්ද ඒ සියල්ලෝ නරකයට යතියි වන්ද කුමාර තෙම කීය.

එහි බ්‍රාහ්මණො තාවාති පළමුවෙන් බණ්ඩහාල බ්‍රාහ්මණයා යාගකරන්වා යනුයි. පුතකකෙහිති තමන්ගේම පුතුන් කරණ කොටගෙන, (බණ්ඩහාල බමුණා ප්‍රථමයෙන්) යාග කරන්වා යනුයි. මෙසේ ඔහු යාගකොට දෙව්ලෝ ගිය කල්හි පසුව ඔබ යාග කරන්න යනුයි. දේවයනි, ඉතා රසවත් ආහාර වුවද ඔබ අනුන්ගෙන් විමසා අනුභව කරන්නෙහිය. පුතුන් මැරීම එසේ නොවිමසා කුමක් නිසා කරන්නෙහිදැයි අපට නොවැටහේ යැයි කීය.

එවං ජාතනති අඹුදරුවන් මරා දෙව්ලොව යන්නේයැයි දන්නා අය කුමක් නිසා තමන්ගේ දූ පුතුන් ද ඤාතීන් ද තමන් ද මරා දෙව්ලෝ නොයන්නේ ද? ඉදින් අනුන් මරා දෙව්ලොව යා හැකි වන්නේනම් තමන්ම මරාගෙන බුන්මලෝකයේ උපදිනු හැකි නොවන්නේද? මෙසේ යාගයෙහි අනුසස් දන්නවුන් විසින් අනුන් නොමරා තමන්ම (යඥ සඳහා) මරණයට පත්විය යුතුය. මොහු (බණ්ඩාල බමුණා) එසේ නොකොට මා මරවන්නේය. මේ කාරණයෙන්ම, අධිකරණයෙන් කොල්ලකෑමට නො ලබන මොහු (මෙසේ) මා මැරවීමට උත්සාහ කරන්නේය. එදිසනහි මෙබඳු වූ පුතුන් මරා කරනු ලබන යාගය මෙයින් කියවේ.

කුමාරයා මෙපමණ කරුණු දැක්වුවත් පියාට තම අදහස් ඒත්තු ගැන්වීමට නොහැකි විය. (ඉන්පසු) රජු පිරිවරා සිටි පිරිස අමතා මෙසේ කීවේය.

කථංව තිර පුතන කාමායො
 ගහපතයො සරණියොව
 නගරමිති න උපවරනති රාජානං
 මා සාතයි ඔරසං පුතනං

මෙතුවර වෙසෙන දරුවන් කැමැති (දරුවන් තම ධනය කොට සිතන) ගහපතියෝද ඔවුන්ගේ භාර්යාවෝ ද තමන්ගේ ඖරස පුත්‍රය නොමරන්න යැයි රජුට දොස් නොපවරන්නේ ද?

කෙසේනම් තුවැ දරුවන්ට ආදරය ඇති ගහපතියෝ ද, පවුල්වල උදවිය ද, ආත්මජ පුත්‍රයා නො මරවයි රජුට උපකෝශ නො කරන් ද?

(මම) රජහට යහපත කැමැති වෙන්නෙක්මි. හැමකල්හි ජනපදවාසීන්ට හිතවත් වූයෙමි. කිසිවෙක් මා සමග වෛර නැත. (එහෙත්) දනව් වැසියා (තොපගේ පුත් ගුණ වතෙකැයි) යන බව රජහට නොදන්වයි.

එහි පුතකාමායොති (මැණිවරුන් වන) ගහණියන් සඳහාම කියන ලදී. (මෙහිදී මව්පිය දෙදෙනාම ගැනේ) ගහපතීහුද දරුවන් කැමැති වන්නෝ බැවිනි. න උපවරනතීති ආකෝෂ පරිභව නොකෙරේය යනුයි. අනුජනි තමන්ටම ජාතක වූ දරුවා යනුයි. (මේ ගාථාවලින් දැක්වූ පරිදි

වැනි කුමාරයා) කරුණු කියාපුවත් කිසිවෙක් මේ ගැන රජු සමග කතා කිරීමට සමත් නොවූහ. න කොච්ඡ අසස පටිනං මයාති යනු මේ ආකාරයෙන් අන්ලස් ගත්තෙකුයැයි කියා හෝ (මෙතෙම) ඉසුරු මදයෙන් නිසා හෝ (ඉසුරු ලෝභය නිසා)මා සමග තද වෛරයෙන් සිටින කිසිවෙකුත් නැත. ජනපදොන පවෙදෙතිති මෙසේ රජුට ද මහජනයාටද වැඩ කැමැති වූයේ නමුත්, කිසිම ජනපද වැසියෙක් 'ඔබගේ පුතා ගුනවත් කෙනෙකු යැයි නොකියයි. නොදන්වා සිටී යනු අර්ථයි.

මෙසේ කීවේ වී නමුත් කිසිවෙකු කිසිවක් නොකීවාහුය. ඉක්බිති වන්ද්‍ර කුමාරයා තමන්ගේ භාර්යාවත් එසේ ඉල්ලා සිටීමට උනන්දු කරවමින් මෙසේ කීය.

ගෘහණියනි, යන්න, සිංහයන් බඳු නිවැරදි කුමාරයන් නොමරන්නැයි පියරජුටත් බණ්ඩහාල බමුණාටත් කියන්න.

ගෘහණියනි, යන්න සියලු ලෝවැසියා විසින් අපේක්ෂා කරන කුමාරවරු නොමරන්නැයි පියරජුටත් බණ්ඩහාල බමුණාටත් කියන්න. ඒ තැනැත්තියෝද ගොස් අයද සිටියාහුය. රජු ඒ ගැන නොසලකා හැරියේය. ඉන්පසු කුමාරයා අසරණ භාවයට පැමිණ වැලපෙන්නට විය.

මම රියකරු හෝ කසල අදින කුලයක උපති නම් යෙහෙකි. කුලපොතු කුලයෙහි හෝ උපති නම් පියරජු තෙම අද මා යාගය පිණිස නො මරවයි.

මෙසේ ද කියා තවදුරටත් රජුට ආයාචනා කිරීම උනන්දු කළේය.

සියලු ස්ත්‍රීවරුනි, යන්න ආර්ය වූ බණ්ඩහාල බමුණාගේ පාමුල හඬා වැටෙන්න. මා කළ කිසි අපරාධයක් නො දකිමි.

ස්ත්‍රීවරුනි, යන්න ආර්ය වූ බණ්ඩහාල නැමැති පෙරෙවි බමුණාගේ පාමුල හඬා වැටෙන්න. ස්වාමීනි, ඔබට අපි කවරනම් දෝහිකමක් කෙළෙමුද?

(වන්ද්‍ර කුමාරයා කළ වරදක් ඇතොත් සමාව දෙන්න කියා ඉල්ලන ලෙස යැවීය.)

එහි අපරාධාහං න පසසාමීති මම ආචාර්ය වූ බණ්ඩාගලට මා විසින් ම කළ අපරාධයක් නො දකිමි යනුයි. කිනෙතහනෙත ආර්ය බණ්ඩාගල මා විසින් ඔබට කුමන දෝහකමක් කළේද? එසේ ම වැරැද්දකුමාරයාගේද වරදක් නැත. එයට සමාවෙන් කියා කියන්න.

ඉක්බිති වන්ද කුමාරයාගේ බාල සොහොයුරියක් වූ සෙල කුමාරිය ශෝකය දරාගැනීමට නොහැකිව පිය පාමුල වැටී වැළපෙන්නට වූවාය. එය ගෙනහැර දැක්වීමට මෙසේ වදාළ සේක.

සේලා නම් සොහොයුරිය සොහොයුරන් වෙත පැමිණි ස්වභාව දැක දෙව්ලොව කැමැති පියාණෙනි, මේ ඔබ විසින් එසවුණු (උසස් කොට සකස් කළ) යාගයක් දැයි බැගැපත්ව වැළපුණාය.

එහි උපනිතතෙති එළඹ සිටි ස්වභාවයයි. උකබිපිතොති එසවීමයි. නගා සිටුවීමයි. (මෙහි යාගය මනාව සංවිධිත යන අදහස ගැනේ) සගතකාමෙනාති මගේ සොහොයුරන් මරා ස්වර්ගයට යාමට කැමැත්තෙහි නම්, මොවුන් මරා ලබන සර්ව සැපයෙන් කුමන වැඩක් දැයි වැළපුණාය.

රජකුමා ඇගේ වැලපීමද නොසලකා හැරියේය. ඉක්බිති වැරැද්දකුමාරයාගේ පුත්‍ර වන වාසුල කුමරා පියාගේ දුක්ඛිත ස්වභාවය දැක මම සීයාට ආයාචනා කොට මගේ පියාට ජීවිතය ගෙන දෙමි යි රජුගේ පාමුල වැටී වැටී වැළපෙන්නට විය.

ඒ බව ගෙනහැර දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

වාසුල කුමාරයා රජු හමුවේ බිම පෙරළමින් අපි තරුණ බවට නොපැමිණි ළදරුවෝ වෙමු. අප පියා නොමැරුව මැනවැයි හඬා වැළපුණි.

එහි දහරමනා අයොබ්බනං පතෙතාති රජකුමනි, අපි ළදරු දරුවෝ වෙමු. යොවුන්වියට නොපැමිණියෝ වෙමු. අප කෙරෙහි අනුකම්පා කොට පියා නොමරන්නයි කීවේය.

රජු එම කුමරුගේ වැලපීම අසා හදවත බිඳී ගියාක් මෙන් සිට කළුළු පිරි දෙනෙතින් යුතුව කුමාරයා වැළඳගෙන 'දරුව, අස්වැසිල්ලක් ලබන්න. ඔබගේ පියා මුදා හරින්නෙමි'යි කියා ගාථාවක් කීය.

වාසුල කුමාරය, මේ තොපගේ පියාය. පිය සනසව. අන්තෘපුරය තුළ මහ හඬින් වැලපෙමින් මේ කුමාරයා මට මහත් දුක් ඉපිදවීය. දැන් මේ කුමරවරුන් මුදා හරිවු. පුතුන් මරා කරන යාගයෙන් මට වැඩක් නැත.

අන්තෘපුරසමීනති රජගෙයි ඇතුළත කොටසයි.

නැවතද බණ්ඩභාල බමුණා පැමිණ රජුට මෙසේ කීය.

මහරජ, මේ යාගය දුෂ්කරය. දුර්ලභ යැයි මුලදීම කියන ලදී. එහෙත් යාගය සංවිධානය කළ පසු ඔබ එයට අකල් හෙළන්නෙහිය.

යාගය කරන අයත්, කරවන අයත් අනුමෝදන් වන අයත් යන සියලු දෙනාම සුගතිගාමී වන්නාහුය.

මෝභයෙන් වැසුණු මනස් ඇති රජහුද නැතහොත් දරුවන් අල්ලා සිර කිරීමට නියම කළහ. ඒ අතර බණ්ඩභාල මෙසේ සිතුවේය. මේ රජු මොලොක් සිත් ඇත්තෙකි. විටෙක (දරුවන්) සිර කරති. විටෙක මුදා හරිති. නැවතත් දරුවන්ගේ කීම අසා පුතුන් මුදාහල හොත් යාගාවාටය පමණක් ඉතිරි වේ. යාගයෙහි නිමාවක් නොලබයි.

ඉක්බිති රජතුමා යාගයට කැඳවාගෙන යනු පිණිස මෙසේ කීය.

සබ්බරතනසස යකෙඤ්ඤා
උපකබ්වො එකරාජ තවපටියනො
අභිනිකබ මසසු දෙව
සගගං ගතො ත්වං පමොදිසසසීති

එහි අදහස මෙසේය. ඒකරාජය, සියලු රත්නයක් මනාව එක්කොට ඔබගේ යාගය පිළියෙල කරන ලද්දේය. දේවයිනි, යාගයට තික්මෙන්න. ස්වර්ගයට ගියකල්හි ඔබ සතුටු වන්නේය.

ඉක්බිති බෝසත් අල්වාගෙන යඤ්චාටයට ගමන් කරනවිට ඔහුගේ (බෝසත්හුගේ) අත්තෑපුර ස්ත්‍රීහුද එකාවන්ව පසුපස නැගී ගියාහුය. ඒ බව දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

දහරා සතත සතා
එතාපන වන්ද කසස හරියායො
කෙසෙ පරිකරිඤාන
රොදනතියො මගග මනුයනති

වන්ද කුමාරයාගේ එම සත්සියයක් තරුණ භාර්යාවෝ කෙහෙවලු මුදාගෙන හඬමින් මහමඟ ඔහු අනුව යෙති.

අපරා පන සොකෙන
නිකඛනතා නන්දනෙ විය දෙවා
කෙසෙ පරි කිරිඤාන
රොදෙනතියො මගග මනුයනතීති

සෝකයෙන් යුතුව නික්මුණු අන්‍ය ස්ත්‍රීහු නදනුයෙන් වුතවුණු දෙවිපුතෙකු පිරිවරන ලද දෙවඟණන් මෙන් කෙහෙ මුදාගෙන හඬමින් මහමඟ ඔහු අනුව යෙති.

එහි නන්දන වනෙ විය දෙවාති නදනුයෙන් වුතවන දෙවි පුතෙකු පිරිවරා නික්මෙන දෙවඟණන් මෙන් ඔවුන්ගේ විලාපය විය.

කාසික සුවිච්ඡා ධරා
කුණ්ඩලිනො අගලු වන්දනවිලිනතා
නියනති වන්දසුරියා
යඤ්ඤාඤාය ඒකරාජසස

පිරිසිදු කසි සඵ දරන කුණ්ඩලාහරණ පැළැඳි අගිල් සඳුන් තවර කළ වන්ද සුර්ය කුමරුවෝ එකරාජ රජුගේ යාගයට යන්නෝය.

පිරිසිදු කසි සඵ දරනු කුණ්ඩලාහරණ පැළැඳි අගිල් සඳුන් තවරා ගත් ඇති වන්ද සුර්ය කුමරුවෝ මවගේ හදවත ශෝකයෙහි ගිල්වමින් යාගයට යන්නෝය.

පිරිසිදු කසී සල දරන කුණ්ඩලාභරණ පැළඳී අඟිල් සඳුන් විලවුන් දුන් වන්දසුරිය කුමරුවෝ දෙදෙන ජනයාගේ ලෙහි ශෝක ඇතිකොට (යාගයට) ගෙන යනු ලැබෙති.

මංසරස භෝජනෝ නභාපකසුනභාපිතා
කුණ්ඩලිනෝ අගඵවඤ න විලිනතා
නීයනති වඤ සුරියා
යඤඤඤඤාය ඒකරාජසස

මස් රස සහිත බොජුන් බුදින දියවඩන්නන් විසින් මනාව නාවන ලද (නභවන ලද) කුණ්ඩලාභරණ පැළඳී අඟිල් සඳුන් තවර කළ වන්ද සුරිය කුමාරයෝ දෙදෙන ඒකරාජ රජුගේ යාගයට ගෙන යනු ලැබෙති.

මස් රස සහිත බොජුන් බුදින දිය වඩන්නන් විසින් මනාකොට නාවන ලද කුණ්ඩලාභරණ පැළඳී අඟිල් සඳුන් තැවරු (ගත් ඇත) වන්ද සුරිය කුමරුවෝ දෙදෙන මවගේ ලෙහි ශෝක ඇතිකොට ගෙන යනු ලැබෙති.

මස් රස සහිත බොජුන් බුදින දිය වඩන්නවුන් විසින් මනාකොට නාවන ලද කුණ්ඩලාභරණ පැළඳී අඟිල් සඳුන් තැවරු වන්ද සුරිය කුමරුවෝ දෙදෙන ජනයාගේ ලෙහි ශෝක ඇතිකොට ගෙනයනු ලැබෙත්.

පෙර උතුම් අසුන් පිට නැගී ගිය, අස් සෙනගින් පිරිවරනු ලැබ ගමන් ගත් වන්ද, සුරිය කුමාරවරු දෙදෙන ඔවුන් හැර පාගමනින් යෙහි.

පෙර උතුම් රියට නැගී ගිය යම් කුමර කෙනෙක් රිය සෙනගින් යුතුව පිරිවර ජනයා පසුගමන් කෙරෙත් ද අද ඒ වන්ද, සුරිය කුමරහු දෙදෙන පාගමනින් යෙහි.

පෙරයම් කුමර කෙනෙක් රන් අබරණින් සරසන ලද අස් සෙනගින් යුතුව නික්ම ගියාහුය. ඒ වන්ද, සුරිය කුමරහු දෙදෙන පා ගමනින් යෙහි.

එහි කාසිතසුවිවඤ්චානි මුදු සිනිදු වස්ත්‍ර දරන්නා යනුයි. වඤසුරියාවාහි වන්ද කුමාරයා හා සුරිය කුමාරයා යනුයි. නභාපක

සුනාහජ්නාති රන්සුණු කුඩුවලින් ඇඟ උලා දිය වඩන්නන් විසින් කරන ලද පරිකර්මයන් කොට මනාකොට නාවන ලද යසසුති 'වෙයි' යන අරුත් ඇති නිපාතයකි. යම් කුමාරයන් යන අර්ථයි. පුබ්බති මෙයින් පෙර යනුයි. හත්ථිවර ධුරගතෙති උතුම් ඇතුන් පිට නැගුණු යනුයි. අලංකාර ලෙස සැරැසුණු ඇතුන් පිට නැගුණු යනුයි. අසසවරධරගතෙති උතුම් අශ්වයින් පිට නැගුණු යනුයි. රථවරධුරගතෙති උතුම් රථවලට නැගුණු යනුයි. නියාංසුති නික්මුණාහුය යනුයි.

ඔවුන් වැළපෙද්දීම බෝධිසත්ත්වයෝ නුවරින් බැහැරට ගෙන යනු ලදහ. සියලු නුවර වැසියෝ කැලඹී ඒ පසුපස නික්ම යාමට වූහ. මහජනයාට නික්ම යාමට තරම් දොරවල් ඉඩ මදි විය. බණ්ඩහල බමුණා අතිමහත් ජන සමූහය දැක 'මේ මිනිස්සු කොහි යන්නෝ ද, කුමක් වන්නට යන්නේදැ'යි විමසා නගරයෙහි දොරටු වස්වාලීය. නුවරින් නික්ම ගත නොහැකි වූ මහජනයා නුවර දොරටුවට ආසන්න තැනෙක වූ උයනට රැස්ව මහත් හඬින් කෑකෝ ගසමින් වැළපුනාහුය. එම හඬින් කැලඹුණු පක්ෂිහු අහසට නැගී පියාසර කළාහුය. මහජනයා එම පක්ෂීන් අමතා වැළපෙමින් මෙසේ කීවාහුය.

එම්බා කුරුල්ලනි, (කොස්වාළිහිණියනි, ඉදින් මස් කැමැත්තේනම් යව්, පුෂ්පවතී නුවරට පෙරදිග (යාගාවටයක් ඇත.) මෙහි ඒකරාජ නම් රජ මූලාවට පැමිණ පුතුන්සතර දෙනාගෙන් යුතුව යාග කෙරෙයි.

එම්බා කුරුල්ලනි, (කොස්වා ලිහිණියනි) ඉදින් මස් කැමැත්තෙහි නම් යව්. පුෂ්පවතී නුවරට පෙරදිග (යාගාවටයක් ඇත) එහි ඒකරාජ නම් රජ මූලාවට පැමිණ රාජදුහිතෘ කන්‍යාවන් සතර දෙනෙකුගෙන් (යුතුව යාග කෙරෙයි.)

එම්බා කුරුල්ලනි, (කොස්වා ලිහිණියෙහි) ඉදින් මස් කැමැත්තෙහි නම් යව්, පුෂ්පවතී නුවරට පෙරදිග (යාගාවටයක් ඇත.) එහි ඒකරාජ නම් රජ මූලාවට පත්වී මෙහෙසියන් සතර දෙනෙකුගෙන් යාග කෙරෙයි. එම්බා කුරුල්ලනි, (කොස්වා ලිහිණියනි) ඉදින් මස් කැමැත්තෙහි නම් යව්. පුෂ්පවතී නුවරට පෙරදිග (යාගාවටයක් ඇත) ඒකරාජ නම් රජ මූලාවට පත්වී ගැහැවියන් සතර දෙනෙකුගෙන් යාග කෙරෙයි.

එම්බා කුරුල්ලනි, (කොස්වා ලිහිණියෙනි) ඉදින් මස් කැමැත්තෙහි නම් යව්, පුෂ්පවතී නුවරට පෙරදිග (යාගාවාටයක් ඇත.) එහි ඒකරාජ නම් රජ මූලාවට පත්වී ඇතුන් සතර දෙනෙකුගෙන් යාග කෙරෙයි. එම්බා කුරුල්ලනි, (කොස්වා ලිහිණියෙනි) ඉදින් මස් කැමැත්තෙහි නම් යව්. පුෂ්පවතී නුවරට පෙරදිග (යාගාවාටයක් ඇත) ඒකරාජ නම් රජ මූලාවට පත්වී ගැහැවියන් සතර දෙනෙකුගෙන් යාග කෙරෙයි.

එම්බා කුරුල්ලනි, (කොස්වා ලිහිණියෙනි) ඉදින් මස් කැමැත්තෙහි නම් යව්, පුෂ්පවතී නුවරට පෙරදිග (යාගාවාටයක් ඇත.) එහි ඒකරාජ නම් රජ මූලාවට පත්වී අසුන් සතර දෙනෙකුගෙන් යාග කෙරෙයි. එම්බා කුරුල්ලනි, (කොස්වා ලිහිණියෙනි) ඉදින් මස් කැමැත්තෙහි නම් යව්. පුෂ්පවතී නුවරට පෙරදිග (යාගාවාටයක් ඇත) ඒකරාජ නම් රජ මූලාවට පත්වී ගැහැවියන් සතර දෙනෙකුගෙන් යාග කෙරෙයි.

එම්බා කුරුල්ලනි, (කොස්වා ලිහිණියෙනි) ඉදින් මස් කැමැත්තෙහි නම් යව්, පුෂ්පවතී නුවරට පෙරදිග (යාගාවාටයක් ඇත.) එහි ඒකරාජ නම් රජ මූලාවට පත්වී වෘෂභයන් සතර දෙනෙකුගෙන් යාග කෙරෙයි. එම්බා කුරුල්ලනි, (කොස්වා ලිහිණියෙනි) ඉදින් මස් කැමැත්තෙහි නම් යව්. පුෂ්පවතී නුවරට පෙරදිග (යාගාවාටයක් ඇත) ඒකරාජ නම් රජ මූලාවට පත්වී ගැහැවියන් සතර දෙනෙකුගෙන් යාග කෙරෙයි.

එම්බා කුරුල්ලනි, (කොස්වා ලිහිණියෙනි) ඉදින් මස් කැමැති නම් යව්, පුෂ්පවතී නුවරට පෙරදිග (යාගාවාටයක් ඇත.) මෙහි ඒකරාජ නම් රජ (පෙරවී බමුණාගේ බසට) මූලාවී සර්ව චතුෂ්කයෙන් යුතුව යාග කෙරෙයි.

එහි මංසමිච්ඡයීති එම්බා පක්ෂියෙනි, (කොස්වාලිහිණියෙනි) ඉදින් මස් කැමැත්තෙහි නම් පුෂ්පවතී නුවරට පෙරදිග යාගාවාටයක් ඇත. එහි යව් යනුයි. යජතෙත්ථාති මෙහි බණ්ඩහාල බමුණාගේ බස් පිළිගෙන තමාම මූලාවට පැමිණ එකරාජ රජතුමා සර්ව චතුෂ්ක යාගය කරයි යනුයි.

මෙසේ මහජනයා එම ස්ථානයෙහි වැළපී බෝසත්ගේ වාසස්ථානයට ගොස් ප්‍රාසාදය පැදකුණු කරන්නාහු අන්ත:පුරය, කුළුගෙවල් උයන් ආදිය බලමින් ගාථා කියමින් වැළපුණාහුය.

අයමසු පාසාදො - ඉදං අනත:චුරං රමණීයං
තෙදානි අයඃපුතො - වතතාරො වමාය නිනනිතා

මේ ඔහුගේ (වන්ද කුමරුගේ) ප්‍රාසාදයයි. මේ ඉතා සිත්කළු වූ අන්ත:පුරයයි. දැන් ඒ (වන්ද කුමාරයා ප්‍රමුඛ) ආර්ය පුත්‍රයෝ සතරදෙන වධයට ගෙනයන ලදහ.

මේ ඔහුගේ කුටාගාරය රනින්කළ මල්දමින් ගැවැසී ගත්තේයැ. දැන් ඒ ආර්ය පුත්‍රයෝ සතරදෙන වධයට ගෙන යන ලදහ.

මේ ඔහුගේ උයනයි. එය හැමදා සුපුෂ්පිතය. දැන් ඒ ආර්යයෝ සතරදෙන වධයට ගෙන යන ලදහ. මේ ඔහුගේ ගෝපප්‍ර උයනයි. හැමදා සුපුෂ්පිතය. සිත්කලුය. දැන් ඒ වන්ද කුමාරයා සහිත ආර්ය පුත්‍රයෝ සතරදෙන වධයට ගෙන යන ලදහ.

මේ ඔහුගේ උයනයි. එය හැමදා සුපුෂ්පිතය. දැන් ඒ ආර්යයෝ සතරදෙන වධයට ගෙන යන ලදහ. මේ ඔහුගේ කිණිහිරි උයනයි. හැමදා සුපුෂ්පිතය. සිත්කලුය. දැන් ඒ වන්ද කුමාරයා සහිත ආර්ය පුත්‍රයෝ සතරදෙන වධයට ගෙන යන ලදහ.

මේ ඔහුගේ උයනයි. එය හැමදා සුපුෂ්පිතය. දැන් ඒ ආර්යයෝ සතරදෙන වධයට ගෙන යන ලදහ. මේ ඔහුගේ පළොල් උයනයි. හැමදා සුපුෂ්පිතය. සිත්කලුය. දැන් ඒ වන්ද කුමාරයා සහිත ආර්ය පුත්‍රයෝ සතරදෙන වධයට ගෙන යන ලදහ.

මේ ඔහුගේ උයනයි. එය හැමදා සුපුෂ්පිතය. දැන් ඒ ආර්යයෝ සතරදෙන වධයට ගෙන යන ලදහ. මේ ඔහුගේ අඹ උයනයි. හැමදා සුපුෂ්පිතය. සිත්කලුය. දැන් ඒ වන්ද කුමාරයා සහිත ආර්ය පුත්‍රයෝ සතරදෙන වධයට ගෙන යන ලදහ.

මේ ඔහුගේ පොකුණයි. පියුම් පඩවරින් ගැවැසී ගත්තේය. රන්කම් කළ නැවද මල්දමින් විසිතුරුය. ඉතා සිත්ගන්නා සුළුය. ඒ (වන්ද කුමාරයා ඇතුළු)ආර්ය පුත්‍රයෝ සතරදෙන වධයට ගෙන යන ලදහ.

එහි කෙදානිති දැන් ඒ වන්ද කුමාරයා ප්‍රධාන අපගේ ආර්ය පුත්‍රයෝ සතරදෙන වධය පිණිස ගෙනයනු ලැබෙත් යනුයි. සොවණණ විකතාති රන් ආලේප කොට කරන ලද කැටයමින් යුතු බවයි.

මෙසේ ඒ ඒ තැන්වල වැළපී නැවතත් ඇත්හල් ආදී තැන්වලට පැමිණ මෙසේ තෙපළානුය.

මේ එරාවණා නම් වූ, වරුණ දත්ත ඇති මගුල් ඇතා ඔබගේ හත්ථිරථනයයි. දැන් ඒ ආර්ය පුත්‍රයෝ සතරදෙන වධයට ගෙනයන ලදහ.

මේ 'එකඬුර' නම් මගුල් අසු ඔබගේ අශ්ව රත්නයයි. දැන් ඒ ආර්ය පුත්‍රයෝ සතරදෙන වධයට ගෙනයන ලදහ.

අයමසුසු අසස රථො සාලියනිගොරසො සුහො රතනවිනො
යත්සසු අයපුතතා සොහිංසු නන්දෙන වියදො
තෙදානි අයපුතතා චතතාරො වධාය නිනනීතා

මේ ඔබගේ අශ්ව රථයයි. සැලලිහිණියකට බඳු හඬ ඇත්තේය. යහපත් වූයේය. රුවනින් විසිතුරුය. යම් රථයක ආර්ය පුත්‍රයෝ නඳුනුයන්හි දෙවියන් මෙන් ශෝභමානව ගමන් කළේද මේ ඒ රථයයි. දැන් ඒ ආර්ය පුත්‍රයෝ සතරදෙන වධයට ගෙනයන ලදහ.

මුලා වූ රජතෙම, කෙසේනම් රන්වන් වූ ජාතියෙන් සම වූ සුන්දර වූ රත්සඳුන් අලෙවි දුන් සිරුරු ඇති පුතුන් සතරදෙනාගෙන් යාග කරන්නේ ද?

මුලාවූ රජතෙම කෙසේනම් රන්වන් වූ ජාතියෙන් සම වූ සුන්දර වූ රත්හඳුන් අලෙවි දුන් සිරුරු ඇති කන්‍යාවන් සතර දෙනාගෙන් යාග

කරන්නේ ද? මුලා ව රජතෙම රන්වන් වූ ජාතියෙන් සම වූ සුන්දර වූ රන්හඳුන් අලෙවිදුන් සිරුරු ඇති මෙහෙසියන් සතර දෙනාගෙන් යාග කරන්නේ ද?

මුලා වූ රජතෙම කෙසේනම් රන්වන් වූ ජාතියෙන් සුන්දර වූ රන්හඳුන් අලෙවි දුන් සිරුරු ඇති ගැහැවියන් සතර දෙනෙකුගෙන් යාග කරන්නේද?

යථා භොනති ගාමනිගමා සුඤ්ඤා අමනුසසකා බ්‍රහාරඤ්ඤා
තථා භෙසසති පුපථවතියා යිධොසු වඤන සුරියෙසුති

යම්සේ ග්‍රාම නිගමයෝ ශුන්‍ය වූවාහු මිනිසුන් නැත්තා වූ මහ වනයෝ වෙත්ද, වන්ද සුරිය කුමරුවන්ගෙන් යාග කළ කල් පුෂ්පවතී තුවර එසේ වන්නේය.

එහි එරාවනොති එරාවන යනු ඔහුගේ ඇතුගේ නමයි. එකබුරොති බෙදුනේ නැතිබුර සහිත බවයි. සාලිය නිගෙසාසොනි ගමන් කරන කල්හි සැලලිහිණියන් ගේ මෙන් මිහිරි හඬින් යුතු බවයි. කථං නාමාති කුමන කරුණකින්ද යනුයි. සාමසමසුඤ්ඤා රෙහිති ස්‍යාම වර්ණයෙන් (අත්හ නිල් දෙක කලමව් වූ පාට - තළඵලඳු පැහැය) බබළන හා ඔවුනොවුන් ජාතියෙන් සමාන වූ බවද එබැවින් නිදොස් බවද මෙහි අදහසයි. වඤන මරනිත ගතෙහති රන්හඳුන් ආලේප කළ සිරුරුවලින් යුතු බවයි. බ්‍රහාරඤ්ඤාති (යම්හෙයකින් ගම්නියම්ගම් මිනිසුන් නැතිකල්හි මහ කැලෑ බවට පත්වේ.) ගණකැලෑ යනුයි. එසේ (රාජකීය) උයන්ද කුමාරවරුන් (මරා) යාග කළ කල්හි රාජ පුත්‍රයින්ගෙන් හිස් වූ කල්හි ගණකැලෑ බවට පත්වන්නේ යැයි නගරයෙන් නික්මගත නොහැකි වූ මහජනයා එහෙ මෙහෙ ඇවිදීමින් වැළපෙන්නට වූහ.

බෝසත්තු යාගවාටය වෙත පමුණුවන ලදහ. ඔහුගේ මව වූ ගෝතමී දේවිය රජුගේ පාමුල වැටී මගේ පුතාගේ ජීවිතය දෙන්න යැයි අයදීමින් (මෙසේ) වැළපුණාය.

උමමනතිකා හවිසසාමී - භූතභතා පංසුනාව පරිකීණණා
සවෙ වඤ්චරං හනති - පාණා මෙ දෙව නිරුජ්ඣධනති

දේවයනි, ඉදින් උතුම් වූ සඳකුමරු නසානම් වැඩ නැත්ති වූ මම පසින් ගැවැසුණු සිරුරු ඇත්ති උමතු වන්නෙමු. මාගේ ප්‍රාණය නිරුද්ධ වෙති.

එහි භූතභතාති විනාශයට පත්වීම යනුයි. පංසුනාව පරිකිණණංති පස් වැකුණු ශරීරයෙන් යුතු උමතු වූ තැනැත්තියක මෙන් හැසිරෙන්නෙමි යනුයි.

මෙසේ බෝසතාණන්ගේ මෑණියෝ නන් අයුරින් විලාප කියා රජ්ජුරුවන්ගෙන් අස්වැසීමකට සුදුසු වූ කිසිදු වචනයක් නොලැබ, මගේ පුතා ඔබලා කෝපයට පත්කොට ගියේද? කුමක් නිසා, ඔබලා ඔහු රඳවා ගැනීමට (බේරා ගැනීමට) උත්සාහ නොකරන්නේ ද යැයි කියා (වන්ද) කුමාරයාගේ බිරිත්දන් සිව්දෙන වැළඳගෙන වැළපෙමින් මෙසේ කීවාය.

කීනනුමා න රමයෙයුං
අඤ්ඤමඤ්ඤං පියං වදා
සට්ටියා ඔපරකඛීව
පොකඛරකඛීව නායිකා
වඤ් සුරියෙසු නචනනියො
සමො තාසම න විජ්ජතීති

සට්ටිය යැ, ඔපරකඛීයැ, පොකඛරකඛීයැ, නායිකායැ යන මොවුන් ඔවුන් ප්‍රිය තෙපුල් බෙණෙමින් වන්දු සුරිය කුමරුන් හමුවෙහි නටන්නාහු කවර හෙයින් ඔහු හා එක් නොවන්නහුද?

එහි කීනනුමා නරමයෙයුනති කුමන හේතුවක් නිසා මේ සට්ටී ආදී ඔවුනොවුන්ට ප්‍රියතෙපුල් බෙණෙන වන්දු, සුරිය කුමාරයන් හමුයෙහි (වෙනදා) නැටුම් නටන ගී ගයන්නාහු කුමක් නිසා මගේ පුතු සමග රමණය නොකරන්නේ ද (එක් නොවන්නේ ද?) උකටලීව සිටින්නේ කුමක් නිසාද? මුළු දඹදිවි තලයෙහි නෘත්‍ය ගීතාදියෙන් මොවුන්ට සමාන අන්කිසි කෙනෙකු නැත යන අර්ථයි.

මෙසේ ඇය යේලියන් සමග වැළපී අනෙක් කෙනෙකු යොමුකර ගැනීමට (පොළඹවා ගැනීමට) නොහැකි බව දැක බණ්ඩහාල බමුණාට පරිභව කරමින් ගාථා අටක් කීවාය.

බණ්ඩාගලය, වන්ද්‍රකුමරු වධයට ගෙනගිය කල්හි මගේ හෘදයේ යම් ශෝකයක් වේද, මාගේ මේ හෘදය ශෝකය තාගේ මව් තොමෝ ලබාවා.

බණ්ඩාගලය, සුර්ය කුමරු වධයට ගියකල්හි මට යම් හෘදය ශෝකයක් වේද මාගේ හෘදය ශෝකය තාගේ මව් තොමෝ ලබාවා.

බණ්ඩාගලය, වන්ද්‍ර කුමරු වධයට ගෙන ගිය කල්හි මට යම් පුත්‍ර ශෝකයක් වේද, මාගේ මේ හෘදය ශෝකය තාගේ භාර්යා තොමෝ ලබාවා.

බණ්ඩාගලය, යමෙක් සිංහයන් සමාන වූ නිදොස් කුමරුන් සාතනය කරවීද (එසේ කරමින් වූ) තාගේ බිරිඳ දරුවන් නොදකීවා ස්වාමී පුරුෂයාද නොදකීවා.

බණ්ඩාගලය, යමෙක් සියලුදෙන විසින් අපේක්ෂා කරනු ලබන කුමරුන් සාතනය කරවී ද? තාගේ බිරිඳ දරුවන් නොදකීවා. හිමියාද නොදකීවා.

එහි ඉමංමඤ්ඤානි මගේ මේ යනුයි. පටිච්චවතුති ආපසු යේවා. ආපසු පැමිණේවා යන අර්ථයි. යො ආතෙසිති යමෙක් ඔබ විසින් සාතනය කරනු ලබන්නේ ද යනුයි. අපෙකබ්බෙනෙති සියලුම ලෝවැසි ජනයා බලාගෙන සිටියදී මරවන්නේය යනු අර්ථයි.

බෝසත්තු යාගාවාටය අසල සිට පියාට ආයාචනා කරන්නේ මෙසේ කීහ.

දේවයනි, අප නොනසත්වා. බණ්ඩාගල හට දාසයන් කොට දෙන්න. (අපි) හැකිල්ලෙන් බඳිනු ලැබූ ඇතුන් අසුන් පාලනය කරමිහ.

දේවයනි, අප නොනසත්වා. බණ්ඩාගල හට දාසයන් කොට දෙන්න. (අපි) හැකිල්ලෙන් බඳිනු ලැබ ඇත්වසුරු බැහැරලමිහ.

දේවයනි, අප නොනසන්න. බණ්ඩභාල හට දාසයන් කොට දෙන්න.
(අප) හැකිල්ලෙන් බඳිනු ලැබ අස්වසුරු බැහැර කරමිහ.

දේවයනි, අප නොනසන්න. ඔබ කැමැති කෙනෙකුට අප දාසකොට දෙන්න. රටින් පිටුවහල් කරනු ලබන අපි අහර සිඟා හැසිරෙමිහ.

දිව්‍යං උපයාවනි
පුත්තකා දළිද්දාපි නාරියො
පටිභාණානිපි හික්වා
පුත්තෙ නහි ලහනහි එකච්චා

දරුවන් කැමැති දිළිඳු ස්ත්‍රීහු ද (දරුවන් සඳහා) දෙවියන් යදිති.
(ඔවුහු) තමන් කැමැති ආහාර (දොළ) ද නොලබා දරුවන්ද නොලබන්මැයි.

අසසා සතානි කරොනහි
පුත්තා නො ජායනතු තතො පුත්තා
අපං නො අකාරණසමා
යඤ්ඤාදාය දෙව සාතෙසි

අපට දරුවෝ උපදින්නවා. ඔවුන්ගෙන් මුණුබුරෝ උපදින්නවායි,
ආසාවෙන් ප්‍රාර්ථනා කෙරෙති. එසේ ඇතිකල්හි කාරණයක් නොමැතිව
අප යාගපිණිස සාතනය කරන්නේය.

උපයාවිත කෙන පුත්තං
ලහනහි මා තාත නො අසාතෙසි
මා කිච්ඡා ලද්ධකෙහි
පුත්තෙ යජ්ඣා ඉමං යඤ්ඤං

පියාණෙනි, දෙවියන් යැදීමෙන් දරුවන් ලබති. අප සාතනය
නොකරන්න. දුකසේ ලද පුතුන්ගෙන් මේ යාගය නොකරන්න.

උපයාවිත කෙන පුත්තං
ලහනහි මා තාත නො අසාතෙසි
මා කපණලද්ධකෙහි
පුත්තෙහි අමමාය නො විප්පවාසෙහීති

පියාණෙනි, දෙවියන් යැදීමෙන් දරුවන් ලබති. අප ඝාතනය නොකරන්න. බැගැපත්ව ලද පුතුන් වන අපගෙන් මව වෙන් නොකරන්න.

එහි දිවනති දරුවන් නැති දිළිඳු කාන්තාවන් පවා දරුවන් බලාපොරොත්තුවෙන් බොහෝ පුදපඬුරු ගෙන දුවෙකු හෝ පුතෙකු ලබාගනිමිසි දෙවියන් යදින්නෝය යනුයි. පටිභානානි පිහිකා තමන් කැමැතිවන ආහාර (දොළදුක නිසා කැමැති වන ආහාර) නොලැබීම නිසා ඒවා අත්හැර දමා යනු අර්ථයි. මෙසේ ද දක්වා ඇත. මහරජ, කාන්තාවන්ට උපන් දොළ (දරුවන් සඳහා) නොලැබීමෙන් දරුගැබ වියලී ගොස් නැසේ. එහිදී ඇතැම් ස්ත්‍රීහු පුතුන් හටගත් දොළදුක සංසිද්ධා ගැනීමට ආහාර නොගෙනම දරුවන් නොලබන්නාහුය. ඇතැම් ස්ත්‍රීහු දොළ සංසිද්ධා නොගෙනම දරුවන්ද ලබති. අපගේ මව හොඳට කාබී උපන්නා වූ දොළදුක සංසිද්ධාගෙනම හටගත් ගැබ නොනසාගෙනම පුතුන් ලැබුවාය. මෙසේ ලැබූ දරුවන් ඝාතනය නොකරන්නැයි අයැද සිටියේය. අසසාසකානීති මහරජ, මේ ලෝකයෙහි දරුවන් නොලබන්නු අපට දරුවන් නොලැබෙන්නේ කුමක් නිසාදැයි දරුවන් ලැබීමෙන් මහත් ආශාවෙන් පසුවෙති. තනොපුතනානි දරුවන්ගේ දරුවන්ද ලැබේවා යනුයි. අප්නො අකාරණාසමානි එසේ තිබියදී මබ අපව නිකරුණේ ඝාතනය කෙරේය යනුයි. උපයාවිත කෙනානි දේවතාවන්ට ආයාවනා කිරීමෙන් යනුයි. කපණලදබකෙහිති බැගැපත්ව ඉල්ලා සිටීමෙන් යනුයි. පුතතකෙහිති අප සමග අපගේ මව වෙන් නොකරන්න. අප මවගෙන් වෙන් නොකරන්න යනුවෙන් කීවේය යනුයි.

හෙතෙම මෙසේ කියාද පියාගෙන් කිසිදු අස්වැසිල්ලක් නොලැබ මවගේ පාමුල වැටී වැළපෙමින් මෙසේ කීවේය.

බහු දුකබ පොසියාවන්දං
අබබ තුවං ඡියාසෙ පුතතං
වන්දාමී බෙ තෙ පාදෙ
ලහතං තාතො පරලොකං

මැණියනි, බොහෝ දුක්විඳි වන්දනාමාරයා පෝෂණය කළ තෙපි පුතු කෙරෙන් වෙන්වන්නෙහිය. තොපගේ පාසඟල වදිමි. මාගේ පියාගේග සම්පන්න වූ පරලොව ලබාවා.

හඤ ච මං උපගුහ
 පාදෙ තෙ අමම වඤ්ඤාදෙහි
 ගච්ඡාමිදානි පාවාසං
 යඤ්ඤාදාය එකරාජසස

මෑණියනි, ඔබගෙන් වෙන්වන බැවින් මා වැළඳගනු මැනවි. ඔබගේ පා වැදීමට ඉඩ දුන මැනවි. ඒකරාජ රජුගේ යාගය පිණිස නැවැත නො එන ලෙස වෙන්වී විසීමට යමි.

හඤ මං උපගුහ
 පාදෙතෙ අබබ වඤ්ඤාදෙහි,
 ගච්ඡාමි දානි පාවාසං
 මාතු කත්වා හදයසොකං

මෑණියෙනි (වියෝවන) මා වැළඳ ගනු මැනවි. ඔබගේ පා සඟල වැදීමට අවසර දුන මැනවි. දැන් මම මවගේ හෘදයෙහි ශෝකය උපදවා නැවැත නො එන පරිදි වෙන්ව විසීමට යමි.

මෑණියෙනි, වියෝවන මා වැළඳගනු මැනවි. ඔබගේ පා වැදීමට අවසර දෙන්න මහජනයාගේ හෘදයෙහි ශෝකය උපදවා නැවත නොඑන පරිදි වෙන්ව විසීමට යමි.

එහි බහුදුකඛපොසියානි බොහෝ දුක් විඳ පෝෂණය කළේය යනුයි. වඤ්ඤානි වඤ්ඤා කුමාරයා වූ මා පෝෂණය කළ ඔබ අද පුතුනේ (වඤ්ඤා කුමාරයාගෙන්) වෙන් වන්නෙහිය. ලහනං තාතො පරලොකනනි මාගේ පියා සම්පත් ඇති පරලොවක් ලබාවා. උපගුහානි වැළඳගෙන සනසන්න යනුයි. පවාසනනි නැවත නොපැමිණීමට හේතුවන අනිවාර්ය වෙන්වීමයි.

ඉක්බිති මව වැළපෙමින් ගාථා සතරක කීවාය.

හඤච පදුමපතතානං
 මොළිං බන්ධසසු ගොතමීපුතත
 වමපක දලිවිතිමිසසායො
 එසා තෙ පොරාණියපකති

ගෝතමී පුත්‍රය, එසේ නම් මේ අන්තිම දැක්ම බැවින් කේශ කලාපය පියුම්පත් වෙළුමෙන් සකස් කිරීමෙන් බැඳගන්න. ඇතුළත සපුමල් පෙනී යුතු මේ වෙළුම ඔබගේ පෙර සිට පැවැති වාරිත්‍රයකි.

යම් විලේපනයකින් විලේපනය කරගෙන (ඔබ) රාජසභා ගෝභමානව සිටියේද, මේ අවසන් සැරසුම බැවින් රත්හඳුන් විලේපනය කරගන්න.

හඤ්ච මුදුකානි වජ්‍යානි
පඨ්ඨමකං කාසිකං වාසෙහි
යෙහිව සුනිවජ්‍යො
සොහසි රාජපරිසාය

යම් ආකාර වූ සියුම් වූ කසීසඵ හැඳගෙන ඔබ රාජසභාවෙහි වැජඹුණේද එබඳු වූ කසීසඵව අන්තිම (දිනය) වූ අද හැඳගන්න.

මුත්තා මණිකනක විභූතානි
ගණ්ණසසු හජ්‍යාහරණානි
යෙහිව හත්තාහරණෙහි
සොහසි රාජ පරිසායනි

යම්බඳු වූ හස්ථාහරණවලින් ඔබ රාජ සභායෙහි වැජඹුණේද මුතු මැණික් රත්රන් යන මෙයින් අලංකාරවත් වූ හස්තාහරණ පළඳින්න.

එහි පද්මපත්තා නනති පියුම්පත් විලාසිතාවෙන් කරන ලද කෙස් සැරසිල්ලයි. එය සඳහා මෙසේ කීහ. ඔබගේ විසිරුණු කෙස්කළඹ මුදාහැර පියුම්පත් වෙළුමෙන් යුතුව බැඳගන්න යනු අදහසයි. ගොතමීපුත්‍රතානි යනුවෙන්ද වඤ්ඤා කුමාරයා අමතයි. වම්පකදලිවිතිමිසසාසොනි ඇතුළතින් සපුමල් පෙනීගත්වා පැහැයෙන් සුවඳින් යුතු නොයෙක් මල්දම් පැළඳවීම ඔබගේ සිරිතයි. පුත්‍රය, ඒ ලෙසම සැරසෙන්න යැයි වැළපුණාහුය. යෙහිවානි රත්හඳුන් තවරාගෙන රාජසභායෙහි වැජඹුනේ ද එලෙස යනුයි. කාසිකනති ලක්ඛයක් අගනා කසීසඵවක යනුයි. ගණ්ණසසුනි පැළඳ ගන්න යනුයි.

මේ අතර වඤා නම් අගමෙහෙසිය රජුගේ පාමුල වැටී මෙසේ කීවාය.

මිනිසුන්ට ප්‍රධාන වූ භූමියට අධිපති වූ ජනපදහිමි වූ මේ රජතෙමේ දරුවන් කෙරෙහි ඇතිවිය යුතු මහත් ආදරය නූපදවයි.

එය අසා රජතෙමේ ගාථාවක් කීවේය.

මඤ්ඤාං පියා පුත්තා
අත්තාපි පියො කුමෙහව හරියායො
සග්ගඤ්ඤව පත්ථයානො
තෙනමහං ඝාතයිසසාමිති

(මටත් දරුවෝ ප්‍රියය. ආත්මයද ප්‍රියය. භාර්යාවත් වන ඔබලාද ප්‍රියය. දෙව්ලොව පතාම යාග පිණිස දරුවන් මරන්නෙමි.

(තවදුරටත් එහි අදහස මෙසේය.) කුමක් නිසා මා දරු සෙනෙහස නොදන්නේද? හුදෙක් ගෝතමියට පමණක් නොවේ. ඒ ලෙසම මට දරුවන් ද ප්‍රියය. මගේ ආත්මයද මට ප්‍රියය. ඔබලාද යේළියන්ද මට ප්‍රිය වේ.)

සග්ගංව පත්ථයා නොති මම ස්වර්ගය ප්‍රාර්ථනා කරමි. ඒ සඳහා මොවුන් ඝාතනය කරමි. මා සමග සියලු දෙනාම එක්වර දෙව්ලොව යන්නේ යැයිද නොසිතව.

වන්දා දේවී කීවාය.

මං පඨමං ඝාතෙසී
මා මෙ හදයං දුකඛං අපාලෙසී
අලංකතො සුඤ්ජරකො
පුත්තො තව දෙව සුබ්බමාලො

එසේනම් පළමුකොට මා මරනු මැනව, අලංකාර ලෙස සරසන ලද සියුමැලි වූ ඔබගේ පුතා බරණැසට නොපැමිණේවා. වන්දු කමාරයාගේ මරණ දුක මා හදය නොපළාවා.

හැරැයා මං හනසසු
 සලොකා වැරැයෙන හෙසසාමී
 පුඤ්ඤං කරසසු විපුලං
 විවරාම උභෙව පරලොකෙති

උතුමාණෙනි, එසේනම් පළමුකොට මා මරන්න. වන්ද කුමාරයා හා සමාන දෙවිලෝ ඇත්තියක් වන්නෙමි. ඔබද පින් රැස්කළ මැනව. එකවර නැසුණු අප දෙදෙනා සුව අනුභව කරමින් පරලොව හැසිරෙමු.

එහි පය්මනහි දේවයනි, මා පළමුව මරන්න යනුයි. දුකඛනහි වන්ද කුමරුගේ මරණ දුක මාගේ හදවත පැලී යන සුළුය. අලංකතොති මේ මගේ එකම පුතාය. අමතක කිරීමට නොහැක. (අත්හැරිය නොහැක) එසේම මහරජ, මෙබඳු අලංකාරයෙන් හෙබි පුත්‍රයෙකු ඝාතනය නොකරන්නැයි මෙයින් දැක්වේ. හැරැයාහි එසේනම්, ආර්යයනි, රජතුමාට ආමන්ත්‍රණ කරන්නී මෙසේ කීවාය. සලොකාහි වැරැ කුමාරයා හා සමානව දෙවිලොව සැප ඇත්තියක් වන්නෙමි යනුයි. විවරාම උභොව පරලොකෙති ඔබ විසින් අප එකට ඝාතනය කිරීමෙන් දෙදෙනාම පරලොව සැප විදින්නෝ වෙමු. (එබැවින්) අපගේ ස්වර්ග සැපයට බාධා නොකරන්න යනුයි.

රජු මෙසේ කීවේය.

මා නං වැරැ රුවච්චි
 බහුකා තව දෙවරා විසාලකබ්ද
 තෙ නං රමයිසසනහි
 යිට්ඨසමිං ගොතමී පුතෙතහි

වන්දුවනී තිගේ මරණයට කැමැති නොවව. විශාල ඇස් ඇත්තිය, සැමියාගේ සහෝදරයෝ තව බොහෝ ඇත. ගෝතමී පුතු වන්ද කුමාරයා මරා යාග කළ කල්හි ඔව්හු නී පංචකාමයෙන් ඇලුම් කරන්නෝය.

එහි මා නං වැරැ රුවච්චි ඔබ ඔබේ මරණය කැමැති නොවන්න යනුයි. මා රුජ්ඣ් යනු ද පාඨයකි. නොහඬන්න යන අර්ථයි. දෙවරා යනු ස්වාමියාගේ සහෝදරයෝය.

ඉක්බිති ශාස්තෘන් වහන්සේ

එවං චුතො වඤ්ඤා
අතං හනති තස් තලකෙහිති

රජු මෙසේ කී කල්හි වන්දුවනී බිසව අතුල් තලින් තමන්ට ගසා ගත්තාය යන අදහස ඇති ගාථා අර්ධය දේශනා කළ සේක.

ඉන්පසුවද ඇගේ (වන්දුවනී බිසවගේ) වැළපීම සිදුවිය.

අලමඤ්ඤ ජීවිතෙන
පයාමී විසං මරිසසාමී

මගේ ජීවිතයෙන් ප්‍රයෝජන නැත. විස බොමී. මැරෙමී.

උරෙහි දා පුතුන් නොමරවයි යම් කෙනෙක් නොකියද්ද එහෙයින් මේ රජහට මිත්‍රයෝද අමාත්‍යයෝද නැතැයි සිතමී.

උරෙහි දා පුතුන් නොමරවයි යම් කෙනෙක් නොකියද්ද එහෙයින් මේ රජහට මිත්‍රයෝද නෑයෝ ද නැතැයි සිතමී.

ඉමෙ තෙපි මඤ්ඤා පුත්තා
ගුණිනො කායුර ධාරිනො රාජ
තෙහිපි යජසසු යඤ්ඤං
අථ මුඤ්ඤා ගොතමී පුතෙන

මහරජ, පැළැදි මල්මාලා ඇති අගු පළඳනාවෙන් සැරැසුණු ඒ මේ මාගේ පුත්‍රයෝ ද ඇත. ඔවුන්ගෙන් යාග කළ මැනවි. එවිට ගෝතමී පුත්‍ර වන්දු කුමාරයන් මුදා හරිත්වා.

බිලසතමපි මං කත්වා
යජසසු සත්තධා මහාරාජ
මා ජෙට්ඨ පුත්ත මට්ඨං
අද්දසකං සිහ සංකාසං

මහරජ, මා මරා කොටස් කොට සත් තෑනෙක යාග කළ මැනවි.
නිදොස් වූ සිංහයෙකු බඳු වූ මාගේ දෙටු පුත් නොමරනු මැනවි.

මහරජ, මා මරා කොටස් කොට සත් තෑනෙක යාග කළ මැනවි.
සියලු ලෝවැසියන්ගේ බලාපොරොත්තු ඇති දෙටු පුත්‍ර නොමරව. එහි
එවනකි මේ මෝඩ බැවින් අන්ධ වූ ඒකරාජ විසින් කියන ලදී යනුයි.
හනනීති දේවයිනි, මේ කුමක් කරන්නේද කියා අත්තල දෙකින් තමාට
ගසා ගත්තේය යනුයි. පයාමිනි පිවිසෙමි යනුයි. ඉමෙනෙපිනි මේ වාසුල
කුමාරයා ආදී වූ සෙසු පුත්‍රන්ගේ අතින් අල්වාගෙන රජුගේ පාමුල සිට
මෙසේ කීවාය. ගුණිනොති මල්මාලා හා සමාන වූ ආභරණයෙන් ද යුතු
බවයි. කායුරධාරිනොති කායුර හෙවත් අඟු පළඳනාවන්ගෙන් සැරසුණු
යනුයි. බලසනනති මහරජ, මා මරා කොටස් සතක් කොට සත් තෑනෙක
යාග කළ මැනවි යනුයි.

මෙසේ ඇය රජු ඉදිරියේ මේ ගාථා කියා වැලපී අස්වැසිල්ලක්
තැන්ති බෝසත් සමීපයට ගොස් වැළපෙමින් සිටියාය. ඉක්බිති ඔහු
ඇයට කියන්නේ, වන්දාවනි, මම දිවිමත් කළ බබළන, විසිතුරු කැටයමින්
හෙබි වටිනාකමින් අඩු වැඩි ආභරණවලින් සැරසුවෙමි. අද මේ ඔබට
දෙන අවසාන දීමනාවයි. සිරුරැ පැළඳි ආභරණ දෙමි. ඒවා ඇරැගන්නැයි
කිය. ඒ බව දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

බහුකා තව දිනනා ආභරණා
උචාවචා සුභාණිතමහි
මුත්තා මණි වෙච්චියා
ඉදංතෙ පඨමකං දානනනි

එම්බා වන්දාවනි, ප්‍රිය වචන පවසන කල්හි මුතු මැණික් වෛදුර්මය
වූ කුඩා වූද මහත් වූද බොහෝ අබරණ තිට මවිසින් දෙන ලදී. මේ
මවිසින් තිට දෙන අන්තිම දීමයි.

වන්දා දේවිය ඒ අසා ඉන්පසු ගාථා නවයක් කියා මෙසේ
වැළපුණාය.

මෙයින් පෙර යම් රාජකුමාරයෙක් ගේ සිරුරෙහි පිවිතුරු මල්දම් පෙරළනාහුද අද ඒ කුමාරයින්ගේ සිරුරෙහි මුවහත් වූ කඩුව පවත්නේය.

මෙයින් පෙර යම් රාජ කුමාරයෙකුගේ සිරුරෙහි විසිතුරු මල්දම් පෙරළනාහුද අද ඒ රාජ කුමාරයින්ගේ සිරුරෙහි විෂ පෙවූ තියුණු මුවහත් කඩුව පවත්නේය.

රාජකුමාරයින්ගේ සිරුරුවල ඒකාන්තයෙන් නොබෝ කලකින් කඩුව හෙත්තේය. එසේ වූයේ නමුදු මහද නොපැළෙයි. මගේ හෘදය දැඩි බැඳුමෙන් බැඳුනේ වේ.

හැදි පිරිසිදු කසිසළු ඇති පැළඳි කුණ්ඩලාභරණ ඇති ගල්වන ලද අගිල් සඳුන් සුවඳ ඇති සඳහිරු කුමරුවෝ ඒකරාජ නම් රජුගේ යාගයට ගෙනයනු ලබන්නෝය.

හැදි පිරිසිදු කසි සළු ඇති පැළඳි කුණ්ඩලාභරණ ඇති ගල්වන ලද අගිල් සඳුන් සුවඳ ඇති සඳහිරු කුමරුවෝ මෑණියන්ගේ හෘදයෙහි ශෝක උපදවා ඒකරාජ නම් රජුගේ යාගයට ගෙනයනු ලබන්නාහ.

හැදි පිරිසිදු කසි සළු ඇති පැළඳි කුණ්ඩලාභරණ ඇති ගල්වන ලද අගිල් සඳුන් ඇති සඳහිරු කුමරුවෝ මහජනයාගේ හෘදයෙහි ශෝක උපදවා, ඒකරාජනම් රජුගේ යාගයට ගෙනයනු ලබන්නෝය.

මස් රසයෙන් යුත් සුවඳ ඇල්සහල් බොජුන් අනුභව කළ නහවත්නවුන් රත්සුණු නහනයෙන් උළා කළ නැහැවුම් ඇති පැළඳි කුණ්ඩලාභරණ ඇති අගිල් සඳුන් සුවඳ ගල්වන ලද වන්දසුරිය කුමරුවෝ ඒකරාජ නම් රජුගේ යාගයට ගෙන යනු ලබන්නාහ.

මස් රසයෙන් යුත් සුවඳ ඇල්සහල් බොජුන් අනුභව කළ නාවත්නවුන් රත්සුණු නහනයෙන් උළා කළ නැහැවුම් ඇති පැළඳි කුණ්ඩලාභරණ ඇති අගිල් සඳුන් සුවඳ ගල්වන ලද වන්ද සුරිය කුමරුවෝ මෑණියන්ගේ සිතෙහි ශෝකය උපදවා ඒකරාජ නම් රජුගේ යාගයට ගෙනයනු ලබන්නාහ. මස් රසයෙන් යුත් සුවඳ ඇල් සහල් බොජුන් අනුභව කළ නහවත්නවුන් රත්සුණු නහනයෙන් උළා නැහැවුම් කළ

භෑළඳි කුණ්ඩලාභරණ ඇති අඟිල් සඳුන් සුවඳ ගල්වන ලද වන්දු සූර්ය කුමරුවෝ මහජනයාගේ හෘදයෙහි ශෝක උපදවා ඒකරාජ නම් රජුගේ යාගයට ගෙන යනු ලබන්නාහ.

එහි මාලාගුණාති මල්දමය. තෙසජජාති අද ඔවුන්ගේ යනුයි. නෙතනිංසොති කඩුවයි. වතතිසසතීති වන්තේය. පිහිටන්තේය යනුයි. අචිරාවතාති ඒකාන්තයෙන් නොබෝ කලකින් යනුයි. නඵලතීති නොබිඳෙන්තේය යනුයි. නඵලතීති නොබිඳෙන්තේය යනුයි. තාව දඬු බන්ධනංව මෙ ආසීති ඉතා තද වූ බැඳීමක් මාගේ හෘදයෙහි වන්තේය යනුයි. නියතාථාති යන්න (යව) යනුයි.

මෙසේ ඇ වැළපෙන කල්හි යාගාවාටයෙහි සියලු කටයුතු නිම විය. රාජ කුමාරයා බෙල්ල පහතට හරවා හිඳවනු ලදහ. බණ්ඩාගල රන්බදුනක් ගෙන කඩුවක් අතින් ගෙන 'ඔහුගේ ගෙල සිඳින්නෙමි' යැයි පසෙක සිටියේය. ඒ දුටු වන්දා දේවිය මට අනෙක් පිහිටක් නැත. 'මගේ සත්‍ය බලයෙන් ස්වාමියාට සෙනක් කරන්නෙමි'යි ඇඳිලි බැඳගෙන පිරිස් අතරින් එහෙ මෙහෙ හැසිරෙන්නී සත්‍යක්‍රියා කළාය.

ඒ බැව් දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

සබ්බසමිං උපකබ්චසමිං
නිසීදිනෙ වන්දියසමිං යඤ්ඤාපථාය
පඤ්චාල රාජධීතා
පඤ්ජලිකා සබ්බ පරිසමනුපරියාසි

යාගයට අවශ්‍ය සියල්ල පිළියෙල කළකල්හි වන්දුකුමාරයා යාගය පිණිස හිඳවූ කල්හි (කඩුවෙන් ගෙළ සිඳීමට සුදුසු පරිදි) පංචාල රාජ දුහිතෘ (වූ වන්දා දේවී) ඇඳිලි බැඳගෙන පිරිස් අතරෙහි හැසිරුණාහ.

යෙන සවෙචන බණ්ඩාගලො
පාපකමමං කරොති දුමෙමධො
එතෙන සචචජේජන
සමංගතී සාමිකෙන හොමි

යම් සත්‍යයකින් නුවණ නැති බණ්ඩනාල පාපකර්මයක් කෙරේද, ඒ සත්‍යයෙන් මාගේ සැමියා සමග එක්වේවා.

යෙධත්තී අමනුසසා
යානිව යකබභුතව්‍යානි
කරොනතු මෙ වෙය්‍යා වචිකං
සමංගිනී සාමිකෙන හොමී

මෙහි අමනුෂ්‍යයෝය. යක්‍ෂයෝය භූතයෝය. භූතභාවයට පැමිණෙන්නෝය යන යම් කෙනෙක් ඇද්ද ඒ සියලු දෙනා මට වතාවත් කෙරේවා. මම සැමියා සමග එක් වූ තැනැත්තියක වෙමිවා.

යා දෙවතා ඉධාගතා
යා නීව යකබ භුතව්‍යානි
සරණොසිනිං අනාථං
තායථමං යථාමහං පනිමාහං අජ්ජයන්ති

මෙහි පැමිණියා වූ දෙවියෝය. යක්‍ෂයෝය. භූතයෝය. භූතභාවයට පැමිණෙන්නෝය යන යම් කෙනෙක් ඇද්ද ඒ සියලුදෙනා අස්වාමික වූ පිහිට සොයන මා රකිවු. සැමියාගෙන් මම නොපිරිහෙමිවා. මම තොපට යාඥා කරමි.

එහි සබ්බසමිං උපකකට්ඨමිංනති යනු සියලුම යාගෝපකරණ සකසා පිළියෙල කොට ඇති බවයි. සමංගිනීනී එක්ව සහවාසයෙහි සිටීමයි. යෙධත්තීනී යමෙක් මෙහි ඇත්නම් යනුයි. යකබභුත භව්‍යානීනී දෙවියන්ගේ ගණයට වැටෙන යකුන්ද සත්ත්ව ගණයට වැටෙන යකුන්ද සත්ත්ව ගණයට වැඩිදියුණු වූ භූතයෝද (සත්ත්ව ගණයට වැටෙන භූතයෝ) මෙහි වැඩීම යන ගණයට වැටෙන්නේ හටගත්තන් යනුයි. වෙය්‍යාවචිකන්ති මට වතාවත් කෙරෙන්නවා යනුයි. තායථමනනී මා රකිවා යනුයි. යාවමහනනී මම තොප අයැද සිටිමි යනුයි. පනිමාහනනී සැමියාගෙන් මම නොපිරිහෙමිවා යනුයි.

සක්දෙවී රජ ඇගේ වැළපීම් හඬ අසා සියලු තතු දැන ගිනිගෙන

දිළියෙන යකුලක් ගෙන එහි ගොස් රජුට තැතිගන්වා බියකොට සියල්ල වෙනස්කරලීය.

ඒ බව දැක්වීම ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

තං සුඛා අමනුසසා
අයොකුටං පරිබහමෙඤාන
භය මසස ජනයනොනා
රාජානං ඉදමචොච

ඔහු දේවීන්ද්‍ර තෙමේ එබස් අසා යකුලක් කරකවමින් ඒකරාජ නම් රජුට භය උපදවමින් මෙසේ කීහ.

බුර්ක්කසසු බෙ රාජකලී
මාතාහං මජ්ඣං නිතාළෙමී
මා ජෙට්ඨ පුතතමචධී
අදුසකං සීහසංකාසං

මෝඩ පවිටු රජ, මම තාගේ හිස නොපළවමිහායි දැන ගනුව සිංහයෙකු සමාන නිදොස් වැසීමහළු පුතු නොමරව.

කොතෙ දිට්ඨා රාජකලී
පුතත හරියායො හඤ්ඤමානා
සෙට්ඨීච ගහපතංයා
අදුසකා සගහ කාමාහි

මෝඩ කාලකණ්ණි රජ, දෙවිලොච උපදිනු කැමැතිව මරනු ලබන්නා වූ නිදොස් අඹුදරුවෝ ද සිටුවරු ද ගහපතියෝද තා විසින් කොතැන්හිදී දක්නා ලද්දහුද?

තං සුඛා බණ්ඩාලො
රාජාව අබහත බිදං දිසවාන
සබ්බෙසං බන්ධනානී මොචෙසුං
යථාතං අපාපානං

එබස් අසා බණ්ඩහාල බඹුනාද රජද මේ අද්භූත දර්ශනය (ශක්‍රයා) දැක, පව් නැත්තවුන්ගේ යම් මිදුමක් වේනම් එපරිද්දෙන් සියලු දෙනා බන්ධනයෙන් මුදවාලීය.

සබ්බෙසු විප්පමුනෙකසු

යෙ තඤ්ඤා සමාගතා තදා ආසුං

සබ්බෙ එකෙක ලෙඩ්ඛක මදංසුති

එසවධො බණ්ඩහලසසාති

සියල්ලන්ගේ බැමි මිදු කල්හි එහි රැස්වූ මහජනයා මේ බණ්ඩහාලගේ වධයැයි කියා ඔහුට එක එක කැට පහර දුන්හ.

එහි අමනුසසා යනු සක්දෙව් රජයි. බුද්ධසසුති දැන සැලකිලි මත වන්න යනුයි. රාජකලීනි මෝඩ රජ, කාලකන්නි ළාමක රජු යනුයි. මා තාහනනි පාපකාරී මෝඩරජ, මම තොපගේ හිස නොපළමි යනුයි. කොනෙ දිට්ඨානි කොහිදී තොප විසින් දුටුවිරුද යනුයි. සගහකාමාහිනි මෙහි නිපාතයක් ලෙස යෙදී ඇත. (ස්වර්ගයට කැමැත්තෙහි නම් යනු අර්ථයි.) තං සුඤ්ඤානි මහණෙනි, ශක්‍රයාගේ කීම කණ්ඩහාල අසා යනුයි. අභූත මිදනනි රජුද පෙර නොදුටුවිරු මේ ශක්‍රයාගේ දර්ශන දැක යනුයි. යථාතනනි යම්සේ පව් නැත්තවුන් (බන්ධනාදියෙන්) මිදෙන්නේ ද එසේ මිදී යනුයි. සබ්බෙ එකෙක ලෙඩ්ඛක මදංසුති මහණෙනි, යම් පමණක් ජනයා එම යාගාවාටය කරා රැස්වූවෝ ද ඒ සියලු දෙනා එකම කෝලාහලයක් මෙන් නැගී සිට බණ්ඩහාල බඹුණාට එක එක ගල්පහර බැගින් ගැසූහ. එසවධෙති එය බණ්ඩහාල බඹුණා මරණයට පත්කළේය. එහිම ඔහු මරණයට පැමිණියේය යන අර්ථයි.

ඔහු මරණයට පමුණුවා මහජනයා රජු මැරීමට උත්සුක වූහ. බෝසත් පියා මුවහ කරගෙන මැරීම වළක්වාලීහ. මහජනයා කියන්නෝ මේ පව්කාර රජුට දිවි පමණක් දෙමු. මොහුට සේසතත් (රජකමක්) නුවර වාසයට ඉඩත් නොදෙමු. සැඩොල් බවට සම්මතකොට නුවරින් පිටත විසීමට සලස්වමුයි කියා රජ වෙස් හැර කසාවතක් හදවා පඬුවත් රෙදිකැබැල්ලක් හිස බැඳ සැඩොල් බවට සම්මත කොට සැඩොල් රැහැට යැවූහ.

යමෙක් වනාහි එබඳු වූ සත්ත්වසාතක යෝග කළෝද කරවීද අනුමෝදන් වීද ඒ සියලුදෙනා අපායගාමී වූහ.

ඒ බව දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාළහ.

සබ්බෙ පතිංසු නිරයං යථා තං පාපකං කරිත්වාන
නහි පාපකමමං කත්වා ලබ්භ සුගතිං ඉතොගතතුනති

ඒ පවිටු කර්ම (යාග) කොට යම්සේ සියල්ලෝ නරකයෙහි වැටුණාහුද එසේම පවිකම් කොට මෙලොවින් සුගතියට යන්නට ද නොලැබිය හැකියැයි වදාළහ.

එහි රැස්වූ මහජනයා කාලකණ්ණිහු දෙදෙන පිටමං කොට, එහිම අභිෂේක කළමනා රැස්කොට වැද කුමාරයා (රාජ්‍යයෙහි) අභිෂේක කරලූහ. ඒ බැව් දැක්වීමට ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාළහ.

සියලු දෙනා බන්ධනයෙන් මිදුණු කල එදා එහි රැස්වූ යම් කෙනෙක් වූවාහු නම් ඒ සියලු දෙනා ද රජ පිරිසද එක්ව වැද කුමාරයා අභිෂේක කළහ.

සියලු දෙනා බන්ධනයෙන් මිදුණු කල්හි එදා එහි රැස්වූ යම් කෙනෙක් වූවාහු නම් ඒ සියලු දෙනාද රැස්වූ රාජ කන්‍යාවෝ ද වන්ද කුමාරයා අභිෂේක කළහ.

සියලු දෙනා බන්ධනයෙන් මිදුණු කල්හි එදා එහි රැස්වූ යම් කෙනෙක් වූවාහු නම් ඒ සියලු දෙනා ද රැස්වූ දෙව් පිරිසද වන්ද කුමාරයා අභිෂේක කළහ.

සියලු දෙනා බන්ධනයෙන් මිදුණු කල්හි එදා එහි රැස්වූ යම් කෙනෙක් වූවාහු නම් ඒ සියලු දෙනාද රැස්වූ දිව්‍ය කන්‍යාවෝ ද වන්ද කුමාරයා අභිෂේක කළහ.

සියලු දෙනා බන්ධනයෙන් මිදුණු කල්හි එදා එහි රැස්වූ යම් කෙනෙක් වූවාහු නම් ඒ සියලු දෙනාද රැස්වූ රජ පිරිසද පිළිහිස සිසැරූහ.

සියලු දෙනා බන්ධනයෙන් මිදුණු කල්හි එදා එහි රැස්වූ යම් කෙනෙක් වූවාහු නම් ඒ සියලු දෙනාද රැස්වූ රාජ කන්‍යාවෝ ද පිළිහිස සිසැරූහ.

සියලු දෙනා බන්ධනයෙන් මිදුණු කල්හි එදා එහි රැස්වූ යම් කෙනෙක් වූවාහු නම් ඒ සියලු දෙනාද රැස්වූ දෙව් පිරිසද පිළිහිස සිසැරූහ.

සියලු දෙනා බන්ධනයෙන් මිදුණු කල්හි එදා එහි රැස්වූ යම් කෙනෙක් වූවාහු නම් ඒ සියලු දෙනාද රැස්වූ දිව්‍ය කන්‍යාවෝද පිළිහිස සිසැරූහ.

සියල්ලන් බන්ධනයෙන් මිදුණු කල්හි බොහෝ ජනයෝ සතුටු සිත් ඇත්තෝ වූහ. නගරයෙහි තටු බෙර හැසිරිනි. (අපගේ වැරැදි කුමාර තෙමේ යම්සේ බන්ධනයෙන් මිදුණෝද එසේ සියල්ලෝ මිඳෙන්වායි) බන්ධනයෙන් මිදීම පිළිබඳ සෝභාව කරන ලද්දේය. එහි රාජ පරිසාව යනු රජ පිරිසද මඟුල් හක් තුනකින් වන්දි කුමාරයා අභිෂේක කළේය. රාජ කන්‍යාවන් ද ක්‍ෂත්‍රීය දුවරුද ඔහු අභිෂේක කළහ. දෙවපරිසාව යනු සක්දෙවරජ 'විජයෝගතර' නම් සක්ගෙඩිය ගෙන දෙව්පිරිස සමග (වන්දි කුමාරයා) අභිෂේක කළහ. දෙව කඤ්ඤායෝ යනු දේව කන්‍යාවන් විසින්ද අභිෂේක කළ බවයි. වෙළුකෙට්ටකරුනි නොයෙක් පැහැයෙන් යුතු වස්ත්‍රවලින් ධජ ඔසවා උතුරුසිළු අහසෙහි කරකවමින් පිළිහිස සිසැරූහ යනුයි. රාජපමිසානි තවත් තුන්කොටසක් වූ අභිෂේක කරන්නෝ (රජ පිරිසද සමග) කොටස් හතරක්ම අභිෂේක කළාහුය. ආනන්දනො අහුවංසොති යනු ඉතා සතුටු වූවාහු, ප්‍රකර්ශනයෙන් සතුටු වූවාහු යනුයි. නන්දපවෙසි නගරනි වන්දි කුමාරයාට සේසත ඔසවා නගරයට පිවිසි කල්හි නගරයෙහි තුටුබෙර වැසූහ. කුමක් කියමින්ද යත්, 'යම්සේ අපගේ වන්දි කුමාරයා බන්ධනයෙන් මිදුණෝද එසේම සියලුදෙනා බන්ධනවලින් මිඳෙන්වා යනුවෙනි. ඒ නිසා 'බන්ධනයෙන් මිදීමේ සෝභාව යැයි කියන ලදී.

බෝසත්හුගේ පියා සැවොල් රැහැක් වසන නුගරුකක් වෙත යවනලදී. ඇතුළු නුවරට පිවිසීමට අවසර නොදුන්න. වැටුප් වියදම් ආදිය ගෙවා නිමවූවිට බෝසත් උයන්කෙළි ආදියට යන්නේ ඔහු ළඟට ගොස් මාගේ පියාණන් යැයි කියා නොවදිනි. ඇදිලි බැඳ 'ස්වාමීනි, බොහෝකලක් ජීවත් වෙත්වා'යි කියනි. කුමක් අවැසිදැයි අසා ආහාර

රෙදිපිළි ආදිය දෙන්නාහ. හෙතෙම (බෝසත්) දැහැමින් රජකොට ආයුෂ කෙළවර වූ කල්හි දෙව්ලොව පිරිවීමට ගියහ.

ශාස්තෘෂත් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා, මහණෙනි, අද පමණක් නොව පෙරද මේ දෙව්දත් තෙර තනි මානිසා බොහෝ දෙනෙකු මැරවීමට උත්සාහ කළේයැයි වදාරා ජාතකය නිමවා වදාළ සේක.

එදවස බණ්ඩහාල බමුණා නම් දෙව්දත් තෙරයි. ගෝතමී දේවිය මහාමායා දේවියයි. වන්ද්‍රා දේවිය රාහුල මාතාවයි. වාසුල කුමරා රාහුල කුමරුයි. සෙලා කුමරිය උත්පලවණ්ණාය. වාමගොත්ත වූයේ කාශ්‍යප ස්ථවිරය. වන්දසෙන වූයේ මුගලන් තෙරය. සුරිය කුමාරයා වූයේ සැරියුත් තෙරයි. වන්ද රජවූයේ මම ම යැයි වදාළ සේක.

බණ්ඩහාල ජාතකය නිමියේ ය.

22-6

භූරිදන්ත ජාතකය

"යං කිංකරි රතනං අඤ්චි" යන මේ ගාථා කොටසින් ඇරඹෙන ජාතක කථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර වැඩවසද්දී උපෝසථ ශීලය සමාදන් වූ උපාසක පිරිසක් අරබයා දේශනා කළ සේක.

ඔවුහු වනාහි පොහෝදින උදෑසනම උපෝසථ ශීලය අධිෂ්ඨාන කොට දන් දී දවල් දානයෙන් පසුව සුවඳ මල් ආදිය ගත් අත් ඇතිව දෙවරම් වෙහෙරට ගොස් බණ අසන වේලාවෙහි එකත්පස්ව සිටියහ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ මනාව පනවන ලද බුදු අසුනෙහි වැඩසිට හික්කු සංඝයා දෙස බැලූ සේක. හික්කුන් ඇතුළු පිරිසෙහි යමෙක් අරඬයා ධර්මකථාව ආරම්භ වන්නේ ද ඔවුන් සමග තථාගතයන් වහන්සේලා කථා කරත්. එබැවින් අද උපාසකවරුන් අරභයා පෙර හැසිරීම් පිළිවෙල හා බැඳුණු ධර්මකථාවක් ආරම්භවන්නේ යැයි දැනගෙන, උපාසකවරුන් සමග කථාකරමින් උවසුවනි, ඔබලා උපෝසථය සමාදන් වූවහුදැයි විචාරා, එසේය ස්වාමීනියැයි පිළිතුරු දුන්කල්හි උපාසකයෙහි, යහපති. ඔබලා විසින් යහපත් දෙයක් කරන ලදී. යම්භෙයකින් නුඹලා මා වැනි අවවාද දෙන ආචාර්යවරයෙක් වන බුදුකෙනෙක් ලබා උපෝසථය කරන්නහුය යන මේ කාරණය පුදුමයක් නොවේ. පුරාණයේ සිටිය පණ්ඩිතයෝ ගුරුවරයකු නැතිවද මහත් වූ සැපසම්පත් අනහැර උපෝසථය රැක්කාහයි වදාළහ. ඔවුන් විසින් ආරාධනා කරනු ලැබූ බුදුරජාණන් වහන්සේ අතීත කථාව ගෙනහැර දැක්වූ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස්තුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන්නේ තම පුත්‍රයාට සියළු යසඉසුරු දී පසුව ඔහුගේ ඒ සැපසම්පත් බලා මොහු මාගේ රජකමද ගන්නේ යැයි උපන් සැක ඇතිව දරුව, නුඹ මේ නගරයෙන් නික්ම ඔබට රුවි තැනක වාසයකොට මගේ ඇවෑමෙන් කුලසන්නක වූ රාජ්‍යය ගන්න යැයි කීය. ඔහු එසේය කියා පියාට වැද එතනින් නික්මගොස් පිළිවෙලින් යමුනා ගංතෙරට ගියේ යමුනා නදියටත් සාගරයටත් පර්වතයටත් අතර පන්සලක් නිමවා වනයේ මුල්, ගෙඩි ආදිය ආහාර කොටගෙන ජීවත්වෙයි. එකල්හි සමුද්‍රයෙහි පිහිටි නාග භවනයක මළ සැමියා ඇති එක් නාග මානවිකාවක් අනිත් සැමියන් සහිත මානවිකාවන්ගේ යසස බලා ආශාව නිසා නාග භවනයෙන් නික්ම මුහුදු වෙරළෙහි හැසිරෙන්නී රාජපුත්‍රයාගේ පාසටහන් දැක පියවර අනුව ගොස් ඒ පන්සල දුටුවේය. ඒ අවස්ථාවෙහි රාජපුත්‍රයා එලාපල සෙවීමට නික්ම ගොස් සිටියේ විය. නාග මානවිකාව ඒ පන්සලට පිවිස කටු ඇතිරියද අනිකුත් පිරිකරද බලා මෙසේ සිතීය. මේ යම්කිසි පැවිද්දකුගේ වාසස්ථානයක් විය යුතුයි. ඔහු ශ්‍රද්ධාවෙන් පැවිදි වූවෙක් ද නැද්ද කියා පරීක්ෂා කරන්නෙමි. ඉදින් වනාහි ශ්‍රද්ධාවෙන් පැවිදි වූයේ වන්නේද ඔහු කලකිරීමට පත්වූවෙක් වන්නේ ය. මට අලංකාර සයනයක් පිළියෙල කර නොදෙයි. ඉදින් කාමයේ අභිරුහි ඇත්තෙක් වන්නේ ද ශ්‍රද්ධාවෙන් පැවිදි නොවූයේ වේද මගේ සයනයෙහිම හොච්න්නේ ය. ඉක්බිති ඔහුව ගෙන තමාගේ ස්වාමියාකොට මෙහිම වාසය කරන්නෙමි'යි (සිතීය.)

ඕ නොමෝ නාගභවනයට ගොස් දිව්‍යමය මල් ද දිව්‍යමය සුගන්ධයන් ද ගෙනවුත් මල් ආසනයක් පිළියෙලකොට පන්සලට පුජේපහාර දක්වා සුවදකුඩු විසුරුවා පන්සල සරසා නාග විමානයටම ගියාය. රාජපුත්‍රයා වනාහි සවස්කාලයේ අවුත් පන්සලට පිවිසියේ කරන ලද මේ ක්‍රියාව දැක කවරකු විසින් මේ සයනය සුදානම් කරන ලද්දේදැයි සිතා ඵලාඵල අනුභවකොට, පුදුමය, සුවද මල්වලින් මනාව සයනය සුදානම් කර ඇතැයි ශ්‍රද්ධාවෙන් පැවිදි නොවූ බැවින් සතුටට පත්වූයේ මල් අසුනෙහි වැතිරුනේ නින්දට වැටී පසුදා උදෑසන පිබිද පන්සල නො හැමද ම ඵලාඵල සෙවීමට පිටත්ව ගියේ ය.

නාග මානවිකාව ඒ මොහොතේම අවුත් මැලවුණු මල් දැක කාමයෙන් මුසපත් වූවා, මේ තැනැත්තා ශ්‍රද්ධාවෙන් පැවිදි වූයේ නොවෙයි සිතා ඔහුව අල්ලාගත හැකියයි දැනගෙන පැරණිමල් බැහැරකොට අලුත් සයනයක් සුදානම්කර පන්සල අලංකාර කොට සක්මනෙහි මල් අතුරා නාගභවනයටම ගියාය. ඔහු ඒ දවසද ඒ මල් සයනෙහි නිදා පසුදා මෙසේ සිතුවේය. කවරෙක් නම් මේ පන්සල පිළියෙල කළේ වන්නේද? ඔහු ඵලාඵල සෙවීමට නොගොස් ම පන්සලට නුදුරෙහි සැඟවී සිටියේය. අර තැනැත්තිය ද (නාගමානවිකාව) බොහෝ සුවද ද්‍රව්‍යයන් ද මල් ද රැගෙන පන්සලට පැමිණියාය. රාජපුත්‍රයා මනා රූ සපුවකින් යුත් නාග මානවිකාව දැක හටගත් පිළිබඳ සිත් ඇත්තේ තමා නොපෙනී ඒ පන්සලට පිවිස සයනය සුදානම් කරන වේලෙහි ඔබ කවරියක්දැයි විචාළේය. ස්වාමීනි, මම නාග මානවිකාවක් වෙමි'යි කීවාය. ඔබට ස්වාමියෙක් සිටීද? නැද්ද? ස්වාමීනි, මම අස්වාමික වැන්දඹුවක් වෙමි. ඔබ කොහි වාසය කරන්නේදැයි ඇසීය.

මම වනාහි බරණැස රජතුමාගේ පුත්‍රයා වෙමි. බ්‍රහ්මදත්ත කුමාරයා වෙමි. තුඹ නාගභවනය අත්හැර කුමක් නිසා ඇවිදින්නීද? ස්වාමීනි, මම සැමියන් සහිත නාග මානවිකාවන්ගේ යසස බලා පවී සිතුවිලි නිසා කලකිරුණේ එයින් නික්ම ස්වාමියකු සොයමින් ඇවිදිමි. මම ද ශ්‍රද්ධාවෙන් පැවිදි නොවූයෙමි. පියා විසින් තෙරපා දැමූ බැවින් මෙහි අවුත් වාසය කරමි. ඔබ කිසිවක් නොසිතන්න. මම ඔබගේ සැමියා වන්නෙමි. අපි දෙදෙනා මෙහි එකට වසන්නෙමු. ඇය යහපතැයි පිළිතුරු දුන්නාය.

එතැන් පටන් ඒ දෙදෙනා එහි ම වාසය කළහ. ඇය තමාගේ ආනුභාවයෙන් ඉතා වටිනා ගෘහයක් මවා වටිනා අසුනක් ගෙනවුත් සයනයක් පැනවූවාය. එතැන් පටන් මුල්, ගෙඩි අනුභව කළේ නැත. දිව්‍යමය ආහාරපාන ම විය. පසුකලෙක නාග මානවිකාව ගැබ්ගෙන පුතකු වැදුවාය. ඔහුට සාගරබ්‍රහ්මදත්ත යැයි නම් කළහ. ඔහු පයින් ඇවිදින කාලයේ නාග මානවිකාව ද්‍රවක වැදුවාය. මුහුදුතිරයේ උපන් බැවින් ඇයට සමුඤ්ජා යැයි නම් කළහ.

ඉක්බිති එක් බරණැස්නුවර වැසි වනයේ ඇවිදින පුරුෂයෙක් එම ස්ථානයට පැමිණ කරන ලද කථාබහ ඇත්තේ, රාජපුත්‍රයාව හඳුනාගෙන දවස් කීපයක් එහි වාසයකොට, දේවයන් වහන්ස, ඔබවහන්සේලා මෙහි වසන බව රජගෙදරට දන්වන්නෙමියි එනනින් නික්ම ගොස් නගරයට පැමිණියේය. එකල්හි රජතුමා කඵරිය කළේය. ඇමතිවරු ඔහුගේ දේහය පිළිබඳ කටයුතු කර සත්වන දින රැස්වී (මෙසේ) කථාකළහ. අරාජ්කව රටක් නො පවතී. රාජපුත්‍රයා වසන තැනක් හෝ ඔහු සිටිද නැද්ද යන බවක් හෝ නො දනිමු. ඵ්‍රස්ස රථයක් (පුද්ගලයන් රහිත අශ්ව රථයක්) මුදාහැර රජකු තෝරාගනිමු යි නිගමනය කළහ. ඒ අවස්ථාවේ වනයේ ඇවිදින පුරුෂයා නගරයට පැමිණ මේ තොරතුරු දැනගෙන ඇමතිවරුන්ගේ සමීපයට ගොස්, මම රාජපුත්‍රයා ලඟ දවස් තුනහතරක් වාසය කර ආවෙමි'යි ඒ පුවත සැලකර සිටියේය. ඇමතිවරු ඒ අසා ඔහුට සැලකිලි දක්වා ඔහුගේ මඟපෙන්වීම යටතේ එහි ගොස් කරන ලද පිළිසඳර ඇත්තාහු රජු මියගිය බව පවසා, දේවයන් වහන්ස, රාජ්‍යය භාරගන්න යැයි ඉල්ලා සිටියහ. හෙතෙම නාග මානවිකාවගේ සිත් දැනගන්නෙමියි ඇය වෙතට ගියේය. සොඳුර, මගේ පියා කලුරිය කෙළේ ය. ඇමතිවරු මා රජකිරීමට පැමිණ සිටිති. සොඳුර, අපි යමු. අපි දෙදෙන දොළොස් යොදුනක් පැතිරුණු බරණැස රජය කරමු. ඔබ දහසය දහසක් ස්ත්‍රීන්ගේ නායිකාව වන්නීය. ස්වාමීනි, මට යා නොහැක. කුමක් නිසාදැයි විචාළ කල්හි (මෙසේ කීවාය.) අපි බොහෝ විෂ ඇති, වහා කිපෙනසුළු, සුලු දෙයට පවා කිපෙන අය වෙමු. භාර්යාවෝ වනාහි එක් සැමියකු නිසා හටගන්නා කෝප ඇත්තෝය. ඉදින් මම මම කිසිවක් දැක හෝ අසා හෝ කෝපයෙන් බලන්නෙමිද, බොල් වී මිටක් මෙන් විසුරුවන්නේය. මේ කාරණයනිසා මට යා නොහැක. රාජපුත්‍රයා දෙවන දවසේ ද ඉල්ලා සිටියේ ය. ඉක්බිති ඔහුට මෙසේ කීය. මම මොන කරුණක් නිසා හෝ ඔබ සමඟ නොඑන්නෙමි. නමුත් ඔබට ජාතකට උපන් මාගේ මේ දරුවන්

වූ නාග කුමාරයෝ මනුෂ්‍ය ජාතිකයෝ වෙති. ඉදින් මා කෙරෙහි සෙනෙහසක් ඔබ තුළ තිබෙනම් මොවුන් හොඳින් රැකබලා ගන්න. මොව්හු වනාහි ජලය මුල්කොට බිහිවූවාහු සියුමැලිය. මාර්ගයෙහි යන්නාහු සුළඟින් හා අවිචේන් විධාවට පත්ව මරණයට පත්වන්නාහ. එක්තැවක් සාරවා ජලයෙන් පුරවා එහි සෙල්ලම් කරවමින් ගෙනගොස් නගරයෙහිද ඔවුන්ට ගෘහාභ්‍යන්තරයෙහි පොකුණක් කරවන්න. මෙසේ ඔවුන් වෙහෙසට පත් නොවන්නාහුය.

මෙසේ කියා රාජපුත්‍රයාට නමස්කාර කොට පැදකුණකර දරුවන් වැළඳගෙන පපුවේ හොවාගෙන හිස සිඹ රාජපුත්‍රයාට භාරදී හඬා වැළප එහිම අතුරුදහන් වී නාග භවනයටම ගියාය. රාජපුත්‍රයා දොම්නසට පැමිණියේ කඳුළු පිරුණු දෙනෙතින් යුතුව නිවසින් පිටත්ව ඇස්වලින් කඳුළු පිසදමා අමාත්‍යයන් වෙත ලගාවිය. ඔව්හු එහිදීම අභිෂේක කොට දේවයන් වහන්ස, අපගේ නගරයට යමුයැයි කියූහ. එසේ වීනම් වහාම නැවක් සාරා ගැලකට නංවා ජලයෙන් පුරවා ජලය මතුපිට වර්ණයෙන් හා සුවදින් යුත් නොයෙක් මල්වර්ග විසුරුවා දමවී. මගේ දරුවෝ ජලය ජන්මකොට ඇත්තෝය. ඔව්හු එහි ක්‍රීඩාකරමින් සැපසේ යත්. ඇමතිවරු එසේ කළහ. රජු බරණැසට පැමිණ සරසන ලද නුවරට පිවිස දොළොස් දහසක් නාටක ස්ත්‍රීන් විසින් හා අමාත්‍යාදීන් විසින් පිරිවරන ලද්දේ බිම් මහලෙහි හිඳ දින හතක් මහපැන් බී දරුවන් සඳහා මහා පොකුණක් කරවීය. ඔව්හු නිබඳ එහි ක්‍රීඩා කළහ. ඉක්බිති එක්දිනක් පොකුණෙහි ජලයට පිවිසෙන කල්හි එක් කැස්බෙක් පිවිස පිටවන තැන නොදැක පොකුණ පතුලේ සිට දරුවන් ක්‍රීඩාකරන කල්හි ජලයෙන් මතු වී හිස පිටතට ගෙන ඔවුන් බලා නැවත ජලයේ ගිලුණෝය. ඔව්හු එය දැක බිය වූවාහු පියා සමීපයට ගොස් පියාණනි, පොකුණේ එක් යක්‍ෂයෙක් අපව බියවද්දැයි කියා කීහ. රජු ඔහුව අල්ලා ගනිවියැයි රාජපුරුෂයන්ට අණ කළේය. ඔවුහු දැලක් දමා කැස්බා අල්ලා රජුට පෙන්වූහ. කුමාරවරු එය දැක පියාණෙනි, මේ යක්‍ෂයෙකි කියා හඬන්නට වූහ. දරු සෙනෙහසින් යුත් රජු කැස්බා කෙරෙහි කෝපයෙන් මොහුට කළයුතු දෙයක් කරවියැයි රාජපුරුෂයන්ට නියෝග කළේය. එහිදී ඇතැමෙක් මේ රජුගේ වෛරක්කාරයාව වංගෙඩියක දමා මෝලගසින් කොටා කුඩුකර දැමිය යුතුයැයි කීහ. තව කෙනෙක් තුන්ආකාර පිසීමෙන් පිස අනුභව කළ යුතුයැයි කීහ. ඇතැමෙක් අඟුරුගොඩක දමා පිලිස්සීමටත්, කෙනෙක් හැලියක දමා පිසිය යුතුය යනාදී ලෙස ප්‍රකාශ කළහ. එක් ජලයට බිය

ඇමතියෙක් මේ සතාව යමුනා රළපහරට දැමිය යුතුයි. එහි මහත් විනාශයට පත්වෙයි. මෙබඳු අයට මෙසේ කළාට කම් නැත. කැසුබුවා ඔහුගේ වචනය අසා හිස පිටතට ගෙන මෙසේ කීය. නුඹලාට මා විසින් කවරනම් වරදක් කරන ලදද? කුමක් නිසා මෙබඳු කරාවක් කියන්නහුද? වෙන ඕනෑම චෝදනාවක් ඉවසිය හැකිය. මෙයනම් ඉවසිය නොහැක. මෙය වනාහි අතිශයින් කටුකය. මෙසේ නොකියව. ඒ අසා රජු එයම කළ යුතුයැයි යමුනා රළපහරෙහි දැමීය. ඔහු නාග භවනයට යන එක් දිය පහරකට හසුවී නාග භවනයට ගියේය. ඒ ජල පහරෙහි ක්‍රීඩා කරන්නා වූ ධෘතරාෂ්ට්‍ර නාගරාජයාගේ පුතුන් වන නාග මානවකයෝ ඔහුව දැක මොහුව අල්ලා ගනුවයි දාසයන්ට කිහ. ඔහු (කැස්බා) මෙසේ සිතීය. මම බරණැස් රජුගේ අතින් මිදී මෙබඳු වූ එරූෂ නාගයන්ගේ අතට පත්ව කවර හෝ උපායකින් මිඳෙන්නෙමියි සිතා උපක්‍රමයක් තිබේයැයි බොරුවක් ගොතා, නුඹලා ධෘතරාෂ්ට්‍ර නාරජුගේ අයිතිකරුවන් වී කුමක් නිසා මෙසේ කියන්නහුද? මම චිත්තශූල නම් කැස්බෑවක් වෙමි. බරණැස් රජුගේ දූතයෙකි. ධෘතරාෂ්ට්‍ර නාරජු සමීපයට පැමිණියෙමි. අපගේ රජතුමා ධෘතරාෂ්ට්‍ර රජුට දුව දෙන්නට කැමතිව මා ඔහු වෙත එවන ලදී. ඔහුට මාව මුනගස්වන්න.

ඔව්හු සතුටු වූවාහු ඔහුව ගෙන රජුගේ සමීපයට ගොස් එපුවත සැල කළහ. රජු ඔහුව කැඳවාගෙන එවයි කැඳවා දුටුවීම සතුටු සිත් ඇතිව මෙබඳු ලාමක සිරුරක් ඇතිව දූත මෙහෙවරක් කළ හැකිදැයි විචාළේය. ඒ අසා, රජුගේ දූතයන් තල්ගස් පමණ විය යුතුයැයි කැස්බා කීය. ශරීරය කුඩා හෝ විශාල වීම කාරණයක් නොවෙයි. වැදගත් වන්නේ කරනු ලබන කාර්යයකි රජතුමනි! අපගේ රජතුමාට බොහෝ දූතයෝ වෙත්. මිනිස්සු බිම වැඩකරත්. අහසෙහි පක්ෂීහුය. ජලයෙහි මම වෙමි. මම වනාහි චිත්තසූල නම් වූ තනතුරට පත්වූ රාජ සේවකයෙකි. මටනින්දා නොකරවයි තමාගේ ගුණය වර්ණනා කළේය.

ඉක්බිති ධෘතරාෂ්ට්‍ර රජු ඔහුගෙන් විචාළේය. කුමන කරුණක් සඳහා රජු විසින් එවන ලද්දේද? මහරජතුමනි, රජතුමා මට මෙසේ පැවසීය. මා විසින් මුළු දඹදිව රජවරුන් සමග මිතුරුකම් පවත්වන ලදී. දැන් වනාහි ධෘතරාෂ්ට්‍ර රජු සමග මිතුරුකම කරන්නට මාගේ දුවණිය වූ සමුඤ්ජාව ඔබතුමාට දෙමියි කියා මා ඔබ වෙතට එවන ලදී. ඔබතුමා ප්‍රමාද නොවී

මා සමග ම පිරිසක් යවා දවසක් තබා දැරියව ලබාගන්න යැයි කීය. ඔහු සතුටුව සත්කාර කොට ඔහු සමග නාග මානවකයන් සතර දෙනෙක් යැවීය. යච්චී! රජුගේ වචනය අසා දවසක් තබා එවියැයි කීය. ඔව්හු යහපතැයි කියා කැස්බාව ගෙන නාගභවනයෙන් නික්මුණාහ. කැස්බා යමුනාවට හා බරණැසට අතර එක් නෙලුම්විලක් දැක යම්කිසි උපායකින් පැනයනු කැමැත්තේ මෙසේ කීය. පින්වත් නාග මානවකයෙනි, අපගේ මහරජතුමා ද දරුවෝ ද ජලයේ හැසිර රජගෙට ගියා වූ මා දැක නෙලුම්මල් දෙන්න. නෙලුම් අල දෙන්න කියමින් මගෙන් ඉල්වත්. මම ඔවුන් සඳහා ඒවා සොයා ගන්නෙමි. මෙහි මා අනභරින්න. මා නොදැක්කත් කලින්ම රජු සමීපයට යන්න. මම එහිදී තොප හමුවන්නෙමි. ඔව්හු විශ්වාසකොට ඔහුව මුදාහළහ. ඔහු එහි එක්තැනක සැඟවී ගියේය. අනිත් අය ද ඔහුව නොදැක රජු සමීපයට ගියා විය යුතුයැයි ගොස් මානවක විලාසයෙන් රජු වෙතට පැමිණියහ.

රජු පිළිසඳර කථාකොට කොහේසිට ආවේදැයි විචාළේය. මහරජතුමනි, ධෘතරාෂ්ට්‍ර රජු සමීපයෙන් යැයි කීහ. කුමක් සඳහා පැමිණියහද? මහරජතුමනි! අපි එතුමාගේ දූතයෝ වෙමු. ධෘතරාෂ්ට්‍ර රජතුමා ඔබවහන්සේගේ සුවදුක් විචාරයි. යමක් බලාපොරොත්තු වන්නේද එය ඔබතුමන්ට දෙයි. ඔබ වහන්සේ සමුඥුජා දුවණියව අපේ රජුට බිසව කර දෙන්නයි කීහ. මේ අර්ථය ප්‍රකාශ කරන්නාහු පළමු ගාථාව කීහ.

ධෘතරාෂ්ට්‍ර රාජභවනයේ යම්කිසි රත්ත සමූහයක් වේද ඒ සියල්ල ඔබවහන්සේට ලබාදෙන්නේ ය. රජුට දුවණිය දෙන්න.

එහි සබ්බානි තෙ උපායනතු යනු ඔහුගේ මාලිගයේ සියළු රත්තයන් ඔබගේ වාසභවනයට ගෙනෙනු ලැබේවා යන අර්ථයි.

එය අසා රජතුමා දෙවෙනි ගාථාව කීය.

කිසිදාක අපගේ විවාහයක් නාගයන් සමග සිදුනොවීය. ඒ නොගැලපෙන විවාහය අපි කෙසේ කරමුද?

එහි අසංයුතතං යනු නොගැලපේ. තිරිසනුත් සමග සංසර්ගය

නොගැලපේ. අමෙහ යනු මනුෂ්‍ය ජාතිකයන් වූ අපි කෙසේනම් තිරිසනුන් සමග සම්බන්ධ කරමුද?

එය අසා ඒ (නාග) මානවකයෝ මෙසේ කීහ. ඉදින් ඔබ ධෘතරාෂ්ට්‍ර සමග සම්බන්ධයක් ඇතිකර ගැනීම නුසුදුසුයැයි කියන්නේ නම් කුමක් නිසා තමන්ගේ දුවණිය වූ 'සමුප්පා' කුමරියව අපගේ රජුට දෙන්නෙමියි ඔබගේ සේවකයෙක් වූ විතතසුල නම් කැස්බැවෑ අපගේ රජු සමීපයට යැව්වෙහි ද? මෙසේ යචා අපගේ රජතුමාට අපහාස කරන්නා වූ තොපට කළයුතු දේ දනිමු. අපි නාගයෝ වෙමු යැයි කියා රජුට තර්ජනය කරමින් ගාථා දෙකක් කීහ.

රජතුමනි, නාගයන් කුපිත වූ කල්හි එබඳු වූ අයගේ ජීවිතය රට හෝ බොහෝ කලක් පවත්නේ නොවේ.

දේවයන් වහන්ස, ඔබ මිනිසුන් අතර සෘද්ධිය නැත්තෙකි. නමුත් සෘද්ධි ඇති යමුනා ගඟේ යට භාගයේ උපන් වරුණ නා රජුගේ පුත් ධතරධී රජු ඉක්මවා ඔබ සිතන්නෙහිය.

එහි රධීංවාති යනු ඒකාන්ත වශයෙන් ඔබගේ ජීවිතය හෝ රට හෝ අත්තලේ යැයි සිතන්න. තාදීසා යනු ඔබ වැනි අයට, මෙබඳු මහානුභාව සම්පන්න නාගයන් කිපුනු කල්හි බොහෝකල් ජීවත්වීමට නොහැකි වේ. අතුරුදහන් වෙත්. යො ත්වං දෙව යනු දේවයෙනි, ඔබ මනුෂ්‍යයෙකි. වරුණසස යනු වරුණ නාගරාජයාගේ නියං පුතනං යනු අධ්‍යාත්මික පුත්‍රයා යාමුතං යනු යමුනාවේ පහත් ප්‍රදේශයේ උපන්නා වූ ඉක්බිති රජු ගාථා දෙකක් කීවේය.

ධෘතරාෂ්ට්‍ර රජු බොහෝ නාගයන්ට ප්‍රධානය. යසසින් පිරි ධෘතරාෂ්ට්‍ර රජුට මම නිගා නොකරමි.

නාගයා මහානුභාව සම්පන්න වුවත් මාගේ දුවණියට සුදුසු නැත. විදේහ වංසයේ උතුම් ජන්ම ඇති මාගේ සමුද්දපා දියණියට යෝග්‍ය වන්නේ කෂත්‍රියෙක්ම ය.

එහි බහුනතමයි යනු පන්සියයක් යොදුන් නාගභවනයෙහි ප්‍රධානත්වය ගැන කිය. න මෙ ධීතරමාරහො යනු මෙසේ මහානුභාව ඇත්තේ නමුත් මොහු සර්වජාතියට අයත් බැවින් මගේ දුටුට සුදුසු නොවේ. බතනියො ව විදේහනං යනුවෙන් මෙය මව්පස නැයන් දක්වමින් කිය. සමුද්දරා යනු යම් ඒ විදේහරාජ පුත්‍රයෙක් වන්නේ ද මගේ දියණිය සමුද්දරා වන්නේ ද දෙදෙනාට උතුම් ජන්ම ඇති ඔවුනොවුන් එකට එක්වීමට සුදුසුය. මේ තැනැත්තිය මැඩියන් අනුභව කරන සර්පයකුට සුදුසු නොවේයැයි කිය.

නාග මානවකයෝ ඔහුව එහිදීම නාස වායුවෙන් මරනු කැමැතිව සිටත් අපට දවසක් සිටින්නට එවුවා වූ මොහු මරාදමා යාම යෝග්‍ය නොවේ. ගොස් රජුට කියා කළයුතු දේ දන්නෙමු යි එහිම අතුරුදහන් වූහ. කිම දරුවෙනි, රාජදියණිය ලබාගත්තහුදැයි රජු විසින් අසන ලද්දාහු කෝපයට පත්ව කිම දේවයන් වහන්ස, අපව වැඩක් නැතිව එහෙමෙහෙ යැව්වේද? ඉදින් අපව මරනු කැමැත්තේ නම් මෙහිම අපව මරා දමන්න. ඔහු නුඹට පරිභව කරයි. නිග්‍රහ කරයි. තමාගේ දියණිය පිළිබඳව ජාතිමදයෙන් උඩපනියි යනාදී ලෙස ඔහු විසින් කිවයුතු දෙයක් නොකිවයුතු දෙයක් කියා රජුව කෝපකළහ. ඔහු තමාගේ පිරිස රැස්කරනු කැමැතිව මෙසේ කිය.

'කම්බලසසතර' නම් වූ නාගයෝ නැගී සිටිත්වා. සියළු නාගයන්ට දන්වන්න බරණැසට යත්වා. කිසිවකුටත් හිංසාවක් නොකරත්වා.

එහි කම්බලසසතරා යනු කම්බලසසතර යන නම් ඇති ඔහුගේ මව්පස සීතෙරුපාදයෙහි වසන නාගයෝ ද නැගී එත්වා. යම්පමණ මාගේ වචනයට අනුව ක්‍රියා කරන අනිකුත් සිව්දිසාවන්හි හා අනුදිසාවන්හි නාගයෝ වෙත්ද ඒ සියල්ලෝ නැගී සිටිත්වා. සවෙච නාගෙ නිවෙදය සියළු නාගයන්ට දන්වන්න. වහාම රැස්වව් යැයි අණ කරමින් මෙසේ කිය. ඉක්බිති වහා රැස්වූ සියළු දෙනා විසින්ම දේවයන් වහන්ස, කුමක් කරන්නෙමුද? යැයි ඇසූකල්හි මේ සියළුම නාගයෝ බාරාණසිං පවර්ජනතු බරණැසට යෙත්වායි කිය. දේවයන් වහන්ස, එහි ගොස් කුමක් කරන්නෙමුද, කවරකුට නාසයේ වාතප්‍රහාරයෙන් අළු කළයුතුද කියා කියූ කල්හි රජ දියණිය කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇති බැවින් ඇගේ විනාශයක් නොපනන්නේ

මාව කිසිවි විහෙටියුං කිසිවකුටත් හිංසාවක් නොකරවයි කිය. ඔබලා අතුරෙන් කිසිවෙක් කිසිවකුට හිංසාවක් නොකෙරේවා ය න අර්ථයි. මෙසේ ද පාඨයක් ඇත.

ඉදින් වනාහි නාගයෝ කිසි මිනිසකුට හිංසාවක් නොකෙරේවා. එහි ගොස් කුමක් කරන්නෙමුද? ඉක්බිති නුඹලා ද මෙය කරන්න. මම ද මෙය කරන්නෙමියි කියමින් මේ ගාථා දෙක කිය.

නිවෙස්වලත්, පොකුණුවලත්, වාහනවලත් වැසිකිලිවලත් ගස්වලත් තොරන්වලත් පැතිරී එල්බෙන්නවා.

මම ද විශාල වූ පුරය කාසිවැසියන්ට බිය උපදවමින් සම්පූර්ණ සුදුපාට දරණයෙන් වටකරන්නෙමි.

එහි සොබෙහාසු යනු පොකුණුවල රථියා යනු වාහනයේ. විතතා යනු දිග්ගෙසුනු ශරීර ඇතිව මේ වාස හවනයන්හි දොරටු. තොරන් ආදියෙහි ද එල්බෙන්නවා. නාගයෝ මෙපමණක් කරනු ලැබෙන්නවා. එසේ කරමින් නිවෙස් අගද ඇද පුටු ආදිය යටද උඩද ඇතුළු කාමරවල ද පිටත කාමරවල ද පොකුණුවල, ජලය මත්තේ රථවල පැත්තකද බිම ද විශාල ශරීර මවාගෙන විශාල පෙණ පෙන්වා කම්මලේ මයිනහම මෙන් පිඹිමින් 'සුසු' යැයි ශබ්ද කරමින් එල්බෙව්. හෙව සිටිව්. තමාව වනාහි දරුවන්ටත්, ජරාජීර්ණ වූවන්ටත්, සමුජීජාවටත් යන මේ සිව් පක්‍ෂයට නොදක්වව. මම ද සම්පූර්ණ සුදුපාට විශාල වූ ශරීරයෙන් ගොස් ඉතා විශාල කාසිපුරය සත්වරක් දරණයෙන් වෙලා ගන්නෙමි. එය විශාල වූ පෙණයෙන් වසාගෙන ඒකාන්ධකාර කොට කාසිපුර වැසියන් බියගන්වා 'සුසු' යන ශබ්දය නිකුත් කරන්නෙමි.

නාගයෝ එසේ කළහ. මේ කාරණය ප්‍රකාශ කරමින් තර්ථාගනයන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඔහුගේ ඒ වචනය අසා නොයෙක් වර්ණයෙන් යුත් නාගයෝ බරණැසට ලඟාවූහ. කිසිවකුටත් හිංසා නොකළහ.

නිවෙස්වලත් පොකුණුවලත් රථවලත් වැසිකිලිවලත් ගස්අගත් තොරණවලත් පළල් වූ ශරීර ඇතිව එල්ලීගත්හ.

කරන ලද පෙණ ඇතිව වරින්වර ප්‍රශ්වාස කරමින් එල්ලී සිටින්නා වූ විශාල නාගයන් බලා කාන්තාවෝ විලාප දුන්හ.

එහි තෙකවණණිනො යනු නිල් ආදී වූ නොයෙක් වර්ණයෙන් යුත් රූපයන් මැවූ හ. පවජ්ජංසු යනු මැදියම් රැයෙහි පිවිසියාහ. ලම්බිංසු යනු ධාතරාෂ්ට්‍ර විසින් කියන ලද ආකාරයෙන්ම සියල්ලෝම ඒ ඒ තැන්වල මිනිසුන්ට සක්මන්කළ නොහැකි ලෙස එල්ලීගත්හ. දූතයන් ලෙස පැමිණි නාග මානවකයන් සතරදෙනා රජුගේ සයනයෙහි පා සතර වටකර හිසමත්තේ විශාල පෙණ මවාගෙන තුඩින් හිසට පහරදෙමින් දත් පෙන්වමින් සිටියාහ. ධාතරාෂ්ට්‍ර ද තමා විසින් කියන ලද පරිද්දෙන්ම නගරය වසාගෙන සිටියේය. පිබ්දුනා වූ පුරුෂයෝ යම් යම් පැත්තකට අත් හෝ පා හෝ දිගුකරන්නාහු ද ඒ ඒ තැන සර්පයන් ස්පර්ශ වී සර්පයෙක් සර්පයෙක් කියා හඬනැගූහ. යම් ඒ ගෙවල්වල පහන් දැල්වේද ඒවායේ කාන්තාවෝ පිබ්දී වහලේ ගොනැස්ස බලා එල්ලී සිටින නාගයන් බලා එකම ආකාරයෙන් විලාප දුන්හ. මෙසේ මුළු නගරයම එකම රාවයකින් යුක්ත විය. සොණඩිකකෙ යනු කරන ලද පෙණ ඇති. පකකඡුං යනු රැ පහන් වූ කල්හි නාගයන්ගේ ආශ්වාස වාතයෙන් මුළු නගරයන් රජමැදුරත් ඉහිලෙන්නාක් මෙන් බියට පත්වූ මහාජනයා කුමක් නිසා අපට පීඩා කරන්නේදැයි කියා, ඔබලාගේ රජතුමා දුචණියට දෙන්නේ යැයි ධාතරාෂ්ට්‍ර රජුට දූතයන් යවා පසුව දූතයන් පැමිණ දුවව දෙන්නයැයි ඉල්ලූ කල්හි අපගේ රජතුමාට බැන වැදුනේය. පරිහව කෙළේය. ඉදින් අපගේ රජතුමාට දියණියව දෙන්නේ නම් මුදාහරින්නෙමු. ඉදින් නොදෙන්නේ නම් සියළු නගරවාසීන්ගේ ජීවිත නැතිවෙයි යැයි කී කල්හි, එසේනම් අපට කල්දෙන්න. අපි ගොස් රජුගෙන් ඉල්ලා සිටින්නෙමු යැයි ඉල්ලාසිටිය ජනයා කල් ලබාගෙන රජගෙදර දොරටුව අසලට ගොස් මහ හඬකින් වැළඹුනාහ. භාර්යාවෝ ද තම තමන්ගේ නිවෙස්වල හිඳගෙන ධාතරාෂ්ට්‍ර රජුට දුව දෙන්නයැයි එක්හඬින් සෝෂා කළහ. නාග මානවකයන් සතර දෙනා ද දෙන්න දෙන්න යැයි කියමින් තුඩෙන් හිසට පහරදෙමින් සිටියාහ.

ඔහු (රජු) හුන්නේම නගරවැසි ජනයාගෙන්, තම භාර්යාවන්ගේත් විලාපය අසා නාග මානවකයන් සතරදෙනා විසින් තර්ජනය කළ බැවින් මරණ බියෙන් බිය වූයේ මම දුව සමුප්පාව ධාතරාෂ්ට්‍ර රජුට දෙන්නෙමිසි තුන්වරක් කීවේය. ඒ අසා සියළු නාගරාජයෝ ගව්වක් පමණ පස්සට ගොස් දිව්‍ය නගරයක් මවා එහි සිටියාහු දුවණියව එවවී යැයි පණිවිඩ යැවූහ. රජතුමා ඔවුන් විසින් ගෙනෙන ලද පණිවිඩය භාරගෙන තෙපි යවී. මම ඇමතිවරුන් සමග දුවණියව එවන්නෙමිසි කිය. ඔවුන් පිටත්කර යවා ප්‍රසාදයේ ඉහළ මාලයට ගොස් සීමැදුරු කවුළුව විවෘත කර දරුව, මේ අලංකාර නගරය බලන්න. ඔබ වනාහි මෙහි මේ රජුගේ අගබිසව වන්නෙහිය. නගරය ඇතක නොවේ. කලකිරුණු අවස්ථාවක එන්නට හැකිය. මෙහි ඔබ යා යුතුයැයි නියෝගකර ජලය නහවා සියළු අලංකාරවලින් සරසා ආවරණය කළ රථයක හිඳවා ඇමතිවරුන්ට භාරදී පිටත්කර හැරියේය. නාරජවරු පෙරගමන්කොට බොහෝ සත්කාර කළහ. ඇමතිවරු නගරයට පිවිස ඇයව ඔහුට භාරදී බොහෝ ධනය රැගෙන නතර වූහ. රාජ දුවණියව ප්‍රාසාදයට නංවා සරසන ලද දිව්‍යමය සයනයෙහි හොවන ලදී. එකෙණෙහිම ඇයව නාග මානවිකාවෝ කුඳු ආදී වෙස්ගෙන මිනිස් සේවිකාවන් මෙන් පිරිවරා ගත්හ.

ඇය දිව්‍යමය යනනාවේ වැතිරුණා පමණි. දිව්‍යමය ස්පර්ශය ලැබ නින්දට වැටුණාය. ධාතරාෂ්ට්‍ර තෙමේ ඇයව ගෙන නාග පිරිස සමගින් එයින් අතුරුදන් වී නාගභවනයෙහි පහළවිය. රාජදියණිය පිබිඳ සරසන ලද දිව්‍යමය සයනය ද අනිකුත් ස්වර්ණ, මණිමය වූ ප්‍රාසාද ආදියද උයන් පොකුණු ආදියද අලංකෘත දිව්‍ය පුරයක් වැනි නාගභවනය දැක කුඳු පරිවාරිකාවන්ගෙන් ඇසුවාය. මේ නගරය අතිශයින් සිත්කළය. අපගේ නගරය මෙන් නොවේ. මෙය කාගේද? දේවීන් වහන්ස! ඔබගේ ස්වාමියා සතුය. අල්ප වූ පින් ඇත්තෝ මෙබඳු සම්පත්තියක් නොලබත්. ඔබට මෙය මහා පිතකින් ලැබුනේය. ධාතරාෂ්ට්‍රතෙමේද පන්සියයක් යොදුන් නාගභවනයෙහි බෙර හැසිරවීය. යමෙක් සමුද්දජා දේවියට සර්ප ස්වභාවය පෙන්වන්නේ ද ඔහුට රාජාඥාව වන්නේ ය. ඒ නිසා ඒ කිසිවෙක් ඇයට සර්ප ස්වරූපය පෙන්වන්නට අසමත් විය. ඕ. තොමෝ මනුෂ්‍යලෝකය යන හැඟීමෙන් එහි ඔහු සමග සතුටුවෙමින් එකට ජීවත් වූවාය.

නගර කොටස නිමි.

මිනොමෝ පසුකලෙක ධාතරාණ්ට නිසා ගැබ්ගෙන පුතකු ප්‍රසූත කළාය. දැකුම්කළු ස්වභාව ඇති බැවින් ඔහුට සුදස්සන යැයි නම් කළහ. පසුව තවත් පුතකු වැදුවාය. ඔහුට දත්ත යැයි නම්කළහ. ඔහු වනාහි බෝධිසත්ත්වයෙකි. නැවත තවත් දරුවකු ප්‍රසූත කළාය. ඔහුට 'සුභග' යැයි නම් කළහ. තව දරුවකු වැදුවාය. ඔහුට අරිට්ඨ යැයි නම් කළහ. මෙසේ ඇය දරුවන් සතරදෙනෙකු ජනිත කළත් නාගභවනයක් බව නොදන්නාය.

එක්දිනක් අරිට්ඨ හට මෙසේ කීහ. ඔබගේ මව මනුෂ්‍ය කාන්තාවකි. නාගිනියක් නොවේ. අරිට්ඨ තෙමේ එක්දිනක් ඇයව පරික්‍ෂා කරන්නේ තනයෙහි කිරී බොමින්ම සර්ප ශරීරයක් මවා වලිගය අගින් මවගේ පිටිපතුල ස්පර්ශ කෙළේය. ඇය ඔහුගේ සර්ප ශරීරය දැක හයින් නැති ගත්තී මහා හඬින් හඬා ඔහුව බිම තබන්නී නියෙන් ඔහුගේ ඇස සිදුරු කළාය. එයින් ලේ වැගිරුනේය. රජු ඇගේ හඬ අසා කුමක් නිසා මැය හඬ නගන්නීදැයි විචාරා, අරිට්ඨ විසින් කරන ලද ක්‍රියාව නිසායැයි අසා, ඒ දාසයාව ගෙන මරා දමවියැයි තර්ජනය කරමින් ආවේය. රාජදේවිය ඔහු කීපුණු බව දැනගෙන දරු ස්නේහයෙන්, දේවයන් වහන්ස, මාගේ පුත්‍රයාගේ ඇස බිඳී ගියේය. පුත්‍ර ස්නේහයෙන් ඔහුට ඝෂමාව දෙන්න. රජ තෙමේ මැය මෙසේ කියද්දී කුමක් කරන්ටද? ඝෂමාව දෙමි. ඇය එම දවසේ මේ නාග භවනයක් යැයි දැනගත්තාය. එතැන් පටන් අරිට්ඨ ද අන්ධ අරිට්ඨ යැයි ප්‍රසිද්ධ විය. දරුවන් සතරදෙනා ද වැඩිවියට පත්වූහ.

ඉක්බිති පියා ඔවුන්ට යොදුන් සියය බැගින් වෙන්කර රාජ්‍යය දුන්නේය. මහත් වූ සැප සම්පත් විය. දාසය දහ බැගින් නාගකන්‍යාවෝ පිරිවර සිටියහ. පියාට යොදුන් එක්සියයක් වූ රාජ්‍යය විය. පුත්‍රයෝ තුන්දෙනා මාසයක් පාසා මව්පියන් දකින්නට පැමිණෙත්. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ වනාහි අඩමසකට වරක් එයි. නාගභවනයෙහි හටගන්නා වූ ප්‍රශ්න බෝධිසත්ත්වයින් වහන්සේට කියයි. පියා සමග විරූපාක්‍ෂ මහරජතුමාට උපස්ථාන පිණිස යයි ඔහුගේ සමීපයේ හටගන්නා ප්‍රශ්නද ඔහු කීය.

ඉක්බිති එක් දිනක් විරූපක්‍ෂ නාග පිරිසත් සමග දෙව්ලොව ගොස් ශක්‍රයා පිරිවරා හුන් කල්හි දෙවියන් අතර ප්‍රශ්නයක් පැන නැග්ගේය.

කිසිවෙක් එය කියන්නට සමත්වූයේ නැත. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේට පළඟක් බැඳ සිටියේ කීවේය. ඉක්බිති ශක්‍රයා ඔහුව දිව්‍යමය සුවදින් හා මලින් පුදා දත්තය! ඔබ මහපොළව හා සමාන මහත් වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තය. මෙතැන් පටන් ඔබ 'භූරිදත්ත' නම් වන්නේ යැයි නම් කළේය.

ඔහු එතැන් පටන් ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයාට උපස්ථාන පිණිස යන්නේ අලංකාර වෛජයන්ත ප්‍රසාදය, අතිමනෝහර දේව අප්සරාවනුත් දැක දෙව්ලොව පිළිබඳ ආසා උපදවා, මේ මැඩියන් අනුභව කරන ආත්මභාවයෙන් කවර වැඩක්දැයි නාගභවනයට ගොස් උපෝසථ සිල් සමාදන්ව වාසයකොට, මේ දෙව්ලොව ඉපදීමට කටයුතු කරන්නෙමි යි සිතා නාගභවනයට ගොස් මව්පියන්ගෙන් විමසීය. මව්පියනි, මම උපෝසථය රකින්නෙමි. යහපති, දරුව කරන්න. එසේ කරන්නහු වනාහි පිටත නොගොස් මේ නාගභවනයෙහිම එක් හිස් විමානයක කරන්න. පිටත ගියා වූ නාගයන්ට මහත් බියක් ඇතිවෙයි. ඔහු එසේයැයි පිළිතුරු දී එහිම හිස් විමානයක ආරාම උයන්වල පෙහෙවස් රකියි.

ඉක්බිති නොයෙක් තුර්ය භාණ්ඩ ගත් අත් ඇති නාග කන්‍යාවෝ ඔහු පිරිවරා සිටිත්. ඔහු, මෙහි වසන්නා වූ මම උපෝසථය නිසිලෙස රකින්නට සමත් නොවෙමි. මිනිස් වාසයට ගොස් පෙහෙවස් රැකීම කරන්නෙමි යි සිතා වලක්වාවියැයි යන බිය නිසා මව්පියන්ට නොදන්වා තමන්ගේ භාර්යාවරුන් අමතා සොඳුරියනි, මම මිනිස්ලොවට ගොස්, යමුනා ගංතෙර මහානිග්‍රෝධ වෘක්‍ෂයක් ඇත. එයට නුදුරෙන් ඇති තුඹස මත්තේ දරණ වෙළාගෙන අංග සතරකින් යුත් උපෝසථය අධිෂ්ඨාන කරගෙන වැදහෙව උපෝසථය රකින්නෙමි. මා විසින් මුළු රාත්‍රියම උපෝසථකර්මය කළ කල්හි අරුණ නැග එන වේලෙහි දසදෙනා බැගින් වරින්වර තුර්ය භාණ්ඩ ගත් අත් ඇතිව මා සමීපයට අවුත් මා සුවදමල් ආදියෙන් පුදා ගායනාකොට තමා, මා රැගෙන නාගභවනයට ම එන්වා'යි කියා එහි ගොස් තුඹස මත්තෙහි දරණ ඔතාගෙන යමෙක් මාගේ සම හෝ නහර හෝ ඇට හෝ ලේ හෝ කැමැති වේද ඔහු ගනීවායි සතර වැදැරුම් උපෝසථය අධිෂ්ඨානකොට නඟුල් හිස පමණ වූ සිරුරක් මවාගෙන හුන්නේ උපෝසථය රැකිණිය. අරුණ නැගි එනවිටම නාගමානවිකාවෝ අවුත් කියන ලද අයුරු පිළිපැද නාග භවනයට ගෙන එත්.

මේ ආකාරයට උපෝසථය කරන්නා වූ ඔහුට බොහෝ කලක් ගතවිය. එකල්හි බරණැස් නගර ද්වාරය අසල ගම්වැසි එක් බ්‍රාහ්මණයෙක් 'සෝමදත්ත' නම් පුත්‍රයා සමග වනයට ගොස් උල් මුගුරු හා උගුල් අටවා සතුන් මරා මස් කඳකින් ගෙන අවුත් විකුණා ජීවිකාව කරයි.

ඔහු එක්දිනක් අඩු තරමින් තලගොයී පැටවකු පමණවත් නො ලබා සෝමදත්ත පුත්‍ර! ඉදින් හිස් අතින් ගෙදර ගියහොත් මව ඔබට කිපෙන්නිය. ඒ නිසා යමක් අරගෙනම යමුයැයි බෝසතුන් වැදහෙව සිටිය තුඹස දෙසට ගොස් ජලය බිමට යමුනා ගඟට බසින්නා වූ මෘගයන්ගේ පා සළකුණු දැක දරුව, වනසතුන් යන මාර්ගය පෙනෙයි. තුඹ සැඟවී සිටින්න. මම වතුරබිමට ආ සතකුට විදින්නෙමිසි දුන්න ගෙන සතුන් දෙස බලමින් එක් ගසක් මුල හුන්නේය.

ඉක්බිති එක් මුවෙක් සවස්වේලෙහි ජලය බිමට ආවේය. ඔහු ඒ මුවාට විද්දේය. මුවා එහි නොවැටී ඊතල වේගයට බියවූයේ ලේ පෙරමින් පලාගියේය. පියපුතු දෙදෙනා ඒ මුවාව ලුහුබැඳ ගොස් වැටුනු තැන මස් කරගෙන වනයෙන් පිටවන්නාහු ඉරබැස යන වේලෙහි ඒ නුගගස ලඟට පැමිණ දැන් යන්නට වෙලාවක් නැත. මෙහිම නතරවන්නෙමි යි මස් එක් පැත්තක තබා ගසට නැග අතු අතරෙහි හොත්තාහ. බමුණා අප්‍රයම පිබිඳ සතුන්ගේ හඬ ඇසීමට කන් යොමුකරගෙන සිටියේය. ඒ මොහොතෙහි නාග මානවිකාවියෝ අවුත් බෝසතාණන්ට මල් අසුනක් පිළියෙල කළහ. ඔහු සර්ප ශරීරය අතුරුදන් කොට සියළු අලංකාරයන්ගෙන් යුත් දිව්‍ය ශරීරයක් මවා ශක්‍රලීලාවෙන් මල්අසුනෙහි වාඩිවීය. නාග මානවිකාවෝ ද ඔහුට ගඳමල් ආදියෙන් පුදා තුර්යවාදන කොට ගී නැටුම් පැවැත්වූහ.

බ්‍රාහ්මණයා ඒ ශබ්දය අසා මොහු කවරෙක්දැයි දැන ගන්නෙමිසි, පුතේ, පුතේ යැයි කී නමුත් පුතාව අවදි කරගත නොහැකිව ඔහු නිදා ගනිවා. මහන්සි ඇති. මම ම යන්නෙමිසි ගසෙන් බැස ඔහු සමීපයට ගියේය. නාගමානවිකාවෝ ඔහු දැක තුර්ය භාණ්ඩ සමගම පොළොවෙහි කිමිඳ නාග භවනයට ම ගියාහ. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ හුදකලාව විය. බ්‍රාහ්මණයා ඔහු සමීපයේ සිට විචාරන්නේ මේ ගාථා දෙක ප්‍රකාශ කළේය.

ගෙනෙන ලද මල් සමූහයක් ඇති මේ වනය මැද රතු ඇස් ඇති විශාල පිටපෙදෙසක් ඇති නුඹ කවරෙක් ද? මනා වස්තු ඇදගත් රන් ආභරණ පැළඳි වදින්නා වූ ස්ත්‍රීහු සිටිත්.

වන මැද, විශාල බාහු ඇති, ගිතෙල් ඉසින ලද ගින්නක් මෙන් බබලන්නා වූ ඔබ කවරෙක්ද? මහේශාකාර වූ යම්කිසි යක්ෂයෙක්ද? නැත්නම් මහානුභාව සම්පන්න නාගයෙක්ද?

එහි පුප්ඵාහිභාරසස යනු බෝධිසත්ත්වයන්ට පූජාව සඳහා ගෙනෙන ලද දිව්‍යමය මල් සමූහයෙන් යුක්ත වූ කො යනු නුඹ කවරෙක්ද? ලොගිතකෙඛා රතු ඇස් ඇති විභතනතරංසො යනු පළල් වූ පිට පෙදෙසක් ඇති කමඛුකායුරධරා යනු ස්වර්ණමය ආභරණ දරණ, බ්‍රහ්මබාහු යනු විශාල බාහු ඇති.

ඒ අසා මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ ඉදින් වනාහි මම ශක්‍රාදීන් අතරෙහි කෙනෙක් වෙමි යි කියමිද මේ බ්‍රාහ්මණයා විශ්වාස කරන්නේ ය. අද වනාහි මා විසින් ඇත්තක්ම කිව යුතුයයි සිතා තමන්ගේ නාගරාජ භාවය ප්‍රකාශ කරමින් මෙසේ කිය.

මම වනාහි තේජස් ඇති කිසිවකු විසිනුත් ඉක්මවා යා නොහැකි සෘද්ධිමත් නාගයෙක් වෙමි. ඉදින් කිපියේ නම් සම්පත් පිරුණු ජනපදය ද දුෂ්ට කරන්නෙමි.

මගේ මව සමුද්දරා නම් වේ. පියා ධාතරාජ්ටය. මම සුදස්සනගේ කනිෂ්ඨ සහෝදරයා වෙමි. මට භූරිදත්ත යැයි කියති.

එහි තෙජසී යනු විස තේජසින් තෙදවත් වූ දුරතිකකමො වෙනකකු විසින් යටත් කළ නොහැකි, ධසෙය්‍යං යනු ඉදින් මම කිපුනේ නම් සම්පූර්ණ ජනපදයට දුෂ්ට කරන්නෙමි. මගේ දළය පොළවට වැටෙන පමණින් පොළව මගේ තේජසින් මුළු ජනපදයම අළු වන්නේය. දුසසන කනිට්ඨොසමී යනු මම සහෝදර සුදස්සනගේ බාල සොහොයුරු වෙමි. විදු යනු මෙසේ ම, යොදුන් සියයක් විශාල නාග භවනයෙහි හඳුනත්.

මෙසේ ද කියා මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ මෙසේ සිතීය. මේ

බ්‍රාහ්මණයා සැඩ එරුණය. සර්පයන් අල්ලන්නකුට කියා මගේ උපෝසථයට බාධා ඇති කරන්නේය. ඉදින් මම මොහු නාගභවනයට ගෙන ගොස් බොහෝ සැපසම්පත් දී උපෝසථකර්මය බොහෝකලක් කරන්නෙමි. ඉක්බිති ඔහුට මෙසේ කිය. බ්‍රාහ්මණය, ඔබට මහත් වූ සැප සම්පත් දෙමි. එන්න. රමණීය වූ නාගභවනයට යමු. ස්වාමීනි, මට දරුවෙක් සිටී. ඔහු ආ කල්හි යන්නෙමි. ඉක්බිති බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ඔහුට බ්‍රාහ්මණය! යන්න. ඔහුව රැගෙන එන්න යැයි කිය. තමාගේ වාසස්ථානය ගැන සඳහන් කරමින් මෙසේ කිය.

යම් ඒ ගැඹුරු වූ සැමකල්හි දිය සුළි ඇති භයානක වූ විලක් දකින්නෙහි ද නොයෙක් සියගණන් පුරුෂයන් සිටින ඒ දිවාමය මහාවිළ මගේ නිවාසයයි.

උභය තීරයෙහි මොනර, කොස්ලිහිණි ආදීන්ගේ නාදයෙන් පිරුණු නිල් ජලය ඇති වන මැදින් ගලාබසින යමුනා බලන්න. එහි පිවිස බිය නැතිව සුරක්ෂිත වූ, බියක් නැති ආචාර සම්පන්නයන්ගේ වාසභූමියට පිවිසෙන්න.

එහි සඳා වටට යනු හැමදා තිබෙන්නා වූ දියසුළි ඇති හෙසමය යනු බියජනක. අවෙකබසි යනු මේ මෙබඳු වූ ස්වභාව ඇති මහාවිල බලන්න. මයුර කොඤ්ඤාවාහිරුදං යනු ඉවුරු දෙකෙහි කැලෑ රොදෙහි වසන්නා වූ මොනරුන් හා කොස්වාලිහිණියන් විසින් නාදයෙන් ගීතවත් වූ නිලොදං නිල්ජලය ඇති. වනමණ්ඩනො ම වනය මැදින් ගලාබසියි. පවිස මාහිනො යනු මෙබඳු ස්වරූප ඇති යමුනාවට බියෙන් තොරව බැසගන්න. වනභවනං යනු වත්සම්පන්න වූ, ආචාර සම්පන්න වූවන්ගේ වාසභූමියට පිවිසෙන්න. බ්‍රාහ්මණය, යන්න. පුත්‍රයාව රැගෙන එන්න.

බ්‍රාහ්මණයා ගොස් පුත්‍රයාට මේ බව සැලකොට ඔහුව රැගෙන ආවේය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ඒ දෙදෙනාව ම රැගෙන යමුනා තීරයට ගොස් ඉවුරෙහි සිටිමින් මෙසේ කිය.

බ්‍රාහ්මණය, පුත්‍රයා සමග එහි පැමිණ මගේ කාමීන් ගෙන් පුද ලබා සැපසේ වාසය කරන්න.

එහි පනෙනා යනු ඒ අපගේ භවනයට පැමිණ සිට මයහං යනු මා සත්තක වූ කෘතීන්ගෙන් පුද ලබා වච්ඡසී යනු ඒ නාග භවනයෙහි සැපසේ වාසය කරන්න.

මෙසේ කියා මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ ඒ පියපුතු දෙදෙනාව නාග භවනයට ගෙන ගියේය. ඔවුන්ට එහි දිව්‍යමය ආත්මභාව පහළවිය. ඉක්බිති මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ ඔවුන්ට දිව්‍ය සම්පත් ලබාදී භාරසිය බැගින් නාග කන්‍යාවන් ලබා දුන්නේය. ඔව්හු මහා සැපත් අනුභව කළහ. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ද උපොසථය රකියි. දෙසතියකට වරක් මච්ඡියන්ට උපස්ථානය සඳහා ගොස් බණ කියා එතනින් බ්‍රාහ්මණයාගේ සමීපයට ගොස් සුවදුක් විචාරා ඔබට යමක් අවශ්‍ය නම් එය කියන්න. කළකිරීමක් නැතිව ප්‍රීතිවන්න. (බමුණාට) කියා සෝමදත්ත සමග ද පිළිසඳර කථාකොට තමාගේ වාසභවනයට යයි.

බ්‍රාහ්මණයා වර්ෂයක් නාගභවනයෙහි වාසයකොට මද පින් ඇති බැවින් එහි කලකිරුණේය. මිනිස්ලොවට යනු කැමැත්තේ විය. මොහුට නාග භවනය නිරය මෙන් විය. අලංකාර ප්‍රාසාද සිරගෙදරක් මෙන් විය. සිත්කළු නාග කන්‍යාවන් යක්ෂණියන් මෙන් වැටහින. ඒ මට පමණක් කලකිරුණේ සෝමදත්තගේ ද සිත දැන ගන්නෙමිසි ඔහු සමීපයට ගොස් මෙසේ කීය. දරුව, ඔබ කලකිරෙන්නේ නැද්ද? කුමකට කලකිරෙමිදැයි මා කලකිරෙන්නේ නැතැයි කීය. පියාණෙනි, ඔබ කලකිරීසිටී ද? එසේය දරුව, කුමක් නිසාදැයි ඇසීය. ඔබගේ මවත් ඔබගේ සහෝදරයාගේ බිරිඳත් නොදැක්මෙන් යැයි කීය. එන්න සෝමදත්ත දරුව, එන්න යමු. ඔහු මම නොඑන්නෙමිසි කියා නැවත නැවතත් පියා ිසින් අයැද සිටියේ කැමැති විය. බ්‍රාහ්මණයා පළමුව පුතාගේ කැමැත්ත ලබාගෙන ඉදින් මම වනාහි කළකිරුණේ වෙමි'යි භූරිදත්තහට කියන්නෙමිද තවත් වැඩිපුර සැපසම්පත් මට දෙයි. මෙසේ මාගේ ගමන සිදු නොවන්නේ ය. එක් උපායකින් සම්පත්තිය වර්ණනාකොට, ඔබ මෙබඳු වූ සැපතක් අත්හැර කුමක් නිසා මිනිස්ලොවට ගොස් පෙහෙවස් රකින්නෙහි දැයි විචාරා ස්වර්ගය සඳහා යැයි කීකල්හි, ඔබ මෙබඳු වූ සැපතක් අත්හැර සග සුව සඳහා පෙහෙවස් රැකීම කරන්නෙහිය. කුමක්නිසා අපි අනුත් නැසීමෙන් ජීවත් වෙමු ද? මම ද මිනිස්ලොවට ගොස් නැයන් ැක පැවිදිව මහණදම් පුරන්නෙමිසි ඔහුට හඟවන්නෙමි. ඉක්බිති ඔහු

මාගේ ගමන අනුමත කරන්නේයැයි සිතා එක් දවසක් ඔහු වෙත ගොස් බ්‍රාහ්මණය, කිම ඔබ කලකිරෙන්නේ නැද්දැයි විචාරණ ලද්දේ ඔබගේ සමීපයෙන් කිසිවක් පිරිහී යන්නේදැයි ආදී ලෙස ගමනට සම්බන්ධ කිසිවක් නොකියා පළමුව ඔහුගේ සැප සම්පත් වර්ණනා කරමින් කිය.

භාත්පසින් සෑම දිශා භාගයකට භූමිය බොහෝ වූ තුවරලා ගසින් ගැවසී ගත් රන් ඉඳුගොව්වන්ගෙන් යුක්ත වූයේ කොළපාට දැඹ තෘණයෙන් වැසීගත්තේ බබලයි.

හංස කුජනයෙන් මනහර වූ පිපී වැටී ගියා වූ නෙලුම් පියළිවලින් වැසීගිය ජල මතුපිට ඇති වනවිල් ඔබගේ ප්‍රාසාදය නාග කන්‍යාවන්ගෙන් පිරී බබලයි.

සම්බාධක නැති සුරකෂිත අතිශයින් සුබෝපහෝගී වූ මේ දිව්‍ය විමානය තමාගේ පිනෙන් පහළ විය.

ශක්‍රයාගේ විමානය මෙයට වඩා උසස් නොවේ. යම්හෙයකින් ඔබගේ මේ විපුල වූ සෘද්ධිය වන්නේ ද ඔබ එයින් ශක්‍ර විමානය නොව ඊට වඩා උසස් එකක් පතන්නෙහිය.

එහි සමා සමනතා පරිතො යනු භාත්පසින් සියළු දිශාභාගයන්හි මේ ඔබගේ නාග භවනයෙහි පොළව රත්‍රන්, මැණික්, මුතු වැලිවලින් වැසී ගියේ වෙයි. සමා යනු සමතලා වූ බොහෝ වූ තුවරලා ගස්වලින් යුක්ත වූ ස්වර්ණමය ඉඳුගොව්වන්ගෙන් ගැවසී ගත්තා වූ සොහති හරිතුනමා යනු කොළපාටින් යුත් දැඹතණ සමූහයෙන් ගැවසී ගත්තේ බබලයි යන අර්ථයි. වන වෙනසානි යනු වන විල්. ඔපුපඵපදමා යනු පිපී වැටුනා වූ නෙලුම් පත්‍රවලින් ගැවසීගත්තා වූ ජලය මතුපිට ඇති. සුනිමිතිා යනු ඔබගේ පිනෙන් මනාව නිර්වාණය කරන ලදී. අධ්‍යංසා යනු වාසය කරන ඔබගේ ප්‍රාසාදවල අටපට්ටම් ලෙස මනාව නිමවන ලද වෙරළමිණි කනු ඇත. ඒ කනුවලින් දහසක් කනු ඇති ඔබගේ ප්‍රාසාද නාග කන්‍යාවන්ගෙන් පිරුණේ බබලයි. උපපනෙනාසි යනු මෙබඳු ස්වරූප ඇති විමානයන් නිර්මාණය වීම යන අර්ථයි. සහසසනෙනසස විමානං යනු වෛජයන්ත ප්‍රාසාදය ඉදි කී ත්‍යායං විපුලා යනු යම්හෙයකින්

ඔබගේ මහත් වූ සෘද්ධිය වන්නේ ද ඒ නිසා ඔබ ඒ උපෝසථය රැකීමේ කාර්යයෙන් ශක්‍රයාගේ විමානය ද නොපැතිරෙයි. එයට වඩා උසස් අතික් උසස් තැනක් පතන්නෙහි යැයි හඟිමි.

ඒ අසා මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ, බ්‍රාහ්මණය, එසේ නොකියව. ශක්‍ර සම්පත්තිය හා අපගේ සම්පත්තිය සසඳනවිට එය සිතේරු පර්වතය අසල අබ ඇටයක් සේ හැඟේ. මා ඔහුගේ සේවකයන් තරම්වත් නොවටින්තේ යැයි මේ ගාථාව කීහ.

ආලෝකමත් වූ ආනුභාව සම්පන්න, ඉන්ද්‍රයා සහිත වසවර්ති ආදීන්ගේ යසස සිතින්වත් පැතිය නොහැක.

එහි අර්ථය මෙසේය. බ්‍රාහ්මණය, ශක්‍රයාගේ යසස වනාහි දවසකින්, දෙකකින්, තුනකින් හෝ හතරකින් මෙපමණයැයි සිතින් සිතන්නටවත් නො හැකිය. ඔහුට සතරවරම් මහා රජදරුවෝ පිරිවරා සිටිත්. ශක්‍ර දේවරාජය, පිරිවරාගෙන ඉන්ද්‍ර දෙවියා මුල්කරගෙන හැසිරෙන්නා වූ ස ඉන්ද්‍ර නං වසවතනිනං යනු ලෝකපාලක සිව්වරම් රජ දරුවන්ගේ යසස හා සසඳනවිට තිරිසන්ගත වූ අපගේ යසස සොළොස් කලාවක්වත් නොවටී.

මෙසේ ද කියා මේ ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයාගේ විමානයයි යන වචනය අසා මම එය සිහිපත් කළෙමි. මම වනාහි වෛජයන්ත ප්‍රාසාදය පතමින් උපෝසථය රකිමියි ඔහුට තමාගේ ප්‍රාර්ථනාව ප්‍රකාශ කරමින් මෙසේ කීය.

සෙව්වා වූ සැපත වූ දෙවියන්ගේ ඒ විමානය පතමි. එය බලාපොරොත්තුවෙන් තුඹස මත උපෝසථය සමාදන්ව සිටිමි.

එහි අභිජ්ඣාය යනු එය ප්‍රාර්ථනා කොට, සුබෙසිතං යනු සෙවූ සැප, සැපෙහි පිහිටියවුන්ට,

ඒ අසා බ්‍රාහ්මණ තෙමේ දැන් මට අවස්ථාවක් ලැබුනේ යැයි සතුටට පත්වූයේ යන්නට විචාරමින් මේ ගාථා දෙක පැවසීය.

මම ද මුවන් සොයමින් පුත්‍රයා සමග වනයට පිවිසියෙමි. ඒ මා ජීවත්ව සිටීද මළේද කියා මගේ නෑයෝ නො දනිත්.

කාසිපුත්‍ර වූ යසස් ඇති භූරිදත්ත නම අමතමි. ඔබ විසින් අපට දන්වන ලද නෑයන් බලන්නෙමු.

එහි නාභිවෙදෙනති යනු නොදනිත්. කියතත් බොහු නැත. ආමන්තයෙ යනු අමතමි. කාසිපුත්‍රනං යනු කාසි රජදියණියගේ පුත්‍රයා - ඉක්බිති බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ මෙසේ කිය.

ඔබ මා සමීපයේ වසන්න. මේ මාගේ කැමැත්තය. මිනිසුන් අතර මෙබඳු වූ කම්සැප සුලභ නොවේ.

ඉදින් මාගේ කාමයන්ගෙන් පුදන ලද ඔබ වස්තු සම්පත්තිය බලාපොරොත්තු නොවන්නේ නම් මා විසින් ඔබට අනුමතිය දෙමි. ඔබගේ නෑයන් දැකීම යහපති.

මේ ගාථා දෙක කියා මෙසේ සිතීය. මොහු මා නිසා සැපසේ ජීවත්වන්නේ කිසිවකුටත් නොකියන්නේය. මොහුට සියළු කැමැති දේ ලබාදෙන මැණිකක් පෙන්වන්නෙමියි ඉක්බිති ඔහුට එය දෙමින් මෙසේ කිය.

මේ දිවාමය මැනික පළඳින්නහු සිව්පාවන් හා දරුවන් ලැබ සැප විදියි. නිරෝගී වූයේ සැපවත් වූයේ වෙයි. බ්‍රාහ්මණය, මෙය රැගෙන ම යන්න.

එහි පසු පුතෙතව විෂ්‍රතී යනු මේ මැණික පළඳින්නහු මෙහි ආනුභාවයෙන් සිව්පා සතුන් ද, දරුවන් ද අතිකුත් දේ ද යම් යම් දෙයක් බලාපොරොත්තු වේද ඒ සියල්ල ලබයි.

ඉක්බිති බ්‍රාහ්මණයා ගාථාවක් කිය.

'භූරිදත්ත! ඔබගේ වචනය නිවැරදිය. එය පිළිගනිමි. මම වනාහි වයසට පත්වූයෙමි. පැවිදි වන්නෙමි. කාමයන් නොපතමි.

එහි අර්ථය :- භූරිදත්තයා! ඔබගේ වචනය කුසලං නිවැරදිය. එය පටිනඤාමී ප්‍රතිකෂේප නොකරමි. මට වනාහි ජරපත් වූයෙමි. ඒ නිසා පැවිදි වන්නෙමි. කාමයන් නොපතමි. මැණිකෙන් මට වැඩක් නැත.

බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ මෙසේ කීය.

බ්‍රහ්මචරියාව දුෂ්කරය. ඉදින් එහි කලකිරීමක් ඇති වුවහොත් එවිට භවභෝග සම්පත්වලින් ප්‍රයෝජන ඇත. තැවීමට පත් නොවී මා වෙත එන්න. ඔබට බොහෝ ධනය දෙන්නෙමි.

එහි භංගො යනු බ්‍රාහ්මණයා! බලසර හැසිරීම නම් දුෂ්කර වූවකි. ඒ බලසරෙහි ඉදින් කලකිරුණේ වේ නම් එකල්හි ගිහි වූවහුට වස්තූන්ගෙන් ප්‍රයෝජනයක් ඇත. මෙබඳු කාලයක් ඇති වුවහොත් ඔබ නිසැකවම මාගේ සම්පයට එන්න. මම ඔබට බොහෝ ධනය දෙන්නෙමි.

බ්‍රාහ්මණයා කීය.

භූරිදත්ත! ඔබගේ වචනය නිවැරදියයි සිතමි. ඉදින් ප්‍රයෝජනයක් ඇත්නම් නැවතත් එන්නෙමි.

එහි පුනඪී යනු පුනාඪී යන්නය. මෙබඳු පාඨයක් ද ඇත.

ඉක්බිති ඔහු එහි වාසය කිරීමට අකමැති බව දැන මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ නාග මානවකයන් අමතා බ්‍රාහ්මණයාව මනුෂ්‍ය ලෝකයට පිටත්කර හැරියේය. ඒ අර්ථය දක්වන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

භූරිදත්ත තෙමේ මෙය කියා ජනයන් සතරදෙනෙක් යැවීය. එවි. නැගිටීවි. යවී. වහා බ්‍රාහ්මණයාව මගට පමුණුවන්න.

ඔහුගේ ඒ වචනය අසා නාගයෝ සතරදෙනා නැගිට භූරිදත්ත විසින් යවන ලද්දේ වහා ඒ බ්‍රාහ්මණයාව බරණැසට යන මාවතට යොමුකළහ.

එහි පාපෙසුං යනු යමුනාවෙන් ගොඩට ගෙන බරණැසට යන මාර්ගයට පැමිණවූහ. පමුණුවා වනාහි නුඹලා යවියැයි කියා නාගභවනයට ම ආපසු පැමිණියේය.

බ්‍රාහ්මණයා ද දරුව පෝමදත්තය! මේ ස්ථානයේ මුවා විද්දෙමු. මේ ස්ථානයෙහි උභරෙකු යැයි ප්‍රතාට කියමින් අතරමග පොකුණක් දැක සෝමදත්ත දරුව, භය නොවෙමුයැයි කියා එසේය. පියාණෙනි කියා කියූ කල්හි දෙදෙනාම දිව්‍යමය ආභරණ හා දිව්‍යමය වස්ත්‍ර ද ගලවා පොට්ටනියක් කොට බැඳ පොකුණුතෙර තබා එයට බැස නැව්වාහ. ඒ මොහොතේම ඒ ආභරණ අතුරුදහන් වී නාගභවනයටම ගියාහ. පළමුව ඇඳගෙන සිටිය කසාවත් කඩමාල්ල ද ඔවුන්ගේ ගරීරයේ තැබුවාහ. දුනු ඊතල හා ආයුධ පෙර පරිදිම විය. ඔහු විසින් අපව නසන ලදී යැයි සෝමදත්ත හඬා වැලපුනේය.

ඉක්බිති පියා ඔහුට මෙසේ කීය. නොසිතන්න. මුවන් ඇතිකල්හි වනයෙහි මුවන් මරා ජීවිකාව කරන්නෙමු යි අස්වැසිය. සෝමදත්තගේ මව ඔවුන්ගේ පැමිණීම අසා පෙරගමන්කොට ගෙදරට ගෙනවුත් ආහාරපානවලින් සංග්‍රහ කළේය. බ්‍රාහ්මණයා අනුභවකොට නින්දට වැටුනේය. අනිත් තැනැත්තිය ප්‍රතාගෙන් විමසුවාය. පුත! මෙපමණ කලක් කොහි ගියේද? අම්මේ! භූරිදක්ත නාරජු විසින් අපව නාග භවනයට ගෙන යන ලදී. එයින් කලකිරී දැන් ආවෙමු. කිම! නුඹලා විසින් යමක් ගෙනාවේද? මැණියනි! නැත. නුඹලාට ඔහුවිසින් යමක් දුන්නේ නැද්ද? අම්මේ! භූරිදක්ත නාගරාජයා විසින් මගේ පියාට සියල්ල දෙන මැණිකක් දෙන ලද නමුත් මොහු විසින් එය නොගත්තේය. කුමක් නිසාද? පැවිදි වන්නේලු. ඕ නොමෝ මෙසේ සිතීය. මොහු මෙතෙක් කල් දරුවන් මට භාරදී නාගභවනයට ගොස් සිට දැන් පැවිදි වන්නෙමි යි කියයි යැයි කිපී වී බෙදන හැන්දෙන් පිටට පහරදෙන්නී දුෂ්ට බ්‍රාහ්මණයා! පැවිදි වන්නෙමි යි මාණිකාරත්නය නොගත්තෙහි. කුමක් නිසා පැවිදි නොවී මෙහි ආවෙහිද? වහාම ගෙදරින් පිටවෙන්න යැයි තර්ජනය කළාය. ඉක්බිති ඔහු ඇයට මෙසේ කීය. සොඳුර! නොකිපෙව! වනයේ මුවන් ඇතිකල්හි මම නුඹවද දරුවන් ද පෝෂණය කරන්නෙමි'යි කීය. පසුදා පුතා සමග වනයට ගොස් පෙර පරිද්දෙන්ම ජීවිකාව කළේය.

වනයට පිවිසීමේ කොටස නිමියේ ය.

එකල්හි දකුණු මහ සයුරේ පසෙක හිමවතෙහි සිම්බලිවාසී වූ එක් ගුරුළෙක් තම පියාපත්වල සුලඟින් සාගරජලය විසුරුවමින් නාග භවනයට බැස එක් නාග රාජයකු හිසින් අල්ලා ගත්තේ ය. එදා වනාහි ගුරුළන් නාගයන් ඇල්ලීම නොදන්නා කාලය පණ්ඩර ජාතකයෙන් දැනගත්හ. ඒ ගුරුළා වනාහි හිසෙහි අල්ලාගත් නමුත් ජලයෙන් උඩට නොගෙනම ඔසවාගෙන එල්බගෙනම හිමාලය මත්තෙන් ගමන් කෙළේය. එකල්හි වනාහි එක් කසීරට වැසී බ්‍රාහ්මණයෙක් සෘෂි ප්‍රවාජ්‍යාවෙන් හිමවත් පෙදෙසෙහි පන්සලක් මවා වාසය කරයි. ඔහුගේ සක්මන අග විශාල නුගගසක් ඇත. ඒ ගස මුල ඔහු දවල් දවස ගතකරයි.

ගුරුළා ඒ නුගගස මුදුනින් නාගයා රැගෙන යයි. නාගයා එල්ලෙමින් සිටින්නේ ඉන් ගැලවීම සඳහා වලිගයෙන් නුගගසේ අත්තක වෙලුනේය. ගුරුළා ඒ බව නොදැනම මහා වේගයෙන් අහසට පැන නැංගේය. නුගගස මුලින් ගැලවී ගියේය. ගුරුළා නාගයා බලා සිම්බලි වනයට ගෙන ගොස් තුඩෙන් පැහැර කුසපලා නාගමේදය අනුභවකොට සිරුර මුහුදෙහි හෙලුවේය. නුගගස වැටෙමින් විශාල හඬක් නිකුත්වීය. ගුරුළා මේ කුමන හඬක්දැයි පහත බලන්නේ නුගගස දැක මෙය මා විසින් කෙසේ ගලවන ලද්දේදැයි සිතන්නේ, තාපසයාගේ සක්මන කෙළවර නුගගස මේයයි සථීරව දැනගෙන එය මොහුට ඉතා උපකාරී වූවකි. මා විසින් අකුසලයක් කළේද නැද්ද කියා ඔහුගෙන්ම අසා දැනගන්නෙමි යි මානවකයකු විලසින් ඔහු සමීපයට ගියේය. ඒ මොහොතෙහි තාපස තෙමේ ඒ ස්ථානය සමන්තා කරයි.

ගුරුළු රාජයා තාපසයාට වැඳ එකත්පසෙක හුන්නේ නොදන්නා කෙනෙක් මෙන් ස්වාමීනි! මේ කාගේ ස්ථානයක් දැයි විචාළේය. එක් ගුරුළෙක් ගොදුරක් සඳහා නාගයකු ගෙන යන්නේ නාගයා විසින් ඉන් මිදීමට වලිගයෙන් මේ නුගගසේ අත්තක වෙලුනු නමුත් තමාගේ බලවත්කම නිසා පැන ගියේය. එයින් මෙතැන ගස ඉගිල ගියේය. මේ ඒ ගස ඉදුරුනු තැනයි කීය. ස්වාමීනි! ඒ ගුරුළාට අකුසලයක් වන්නේදැයි ඇසීය. ඉදින් නොදන්නේ නම් 'අවේතනක' නම් වූ අකුසලය නොවන්නේදැයි ඇසීය. නාගයාට කෙසේ වන්නේද ස්වාමීනි. නාගයා මේ ගස විනාශ කරන්නට වෙලාගත්තා නොවෙයි. ගුරුළාගෙන් නිදහස්වීම සඳහා ගස අල්ලා ගත්තේ ය. ඒ නිසා නාගයාට ද පාපයක් නොවේ.

ගුරුළා තවුසා කෙරෙහි පැහැද ස්වාමීනි, මම ඒ ගුරුඵරාජයා වෙමි. ඔබවහන්සේ ප්‍රශ්න විසඳූ ආකාරය ගැන සතුටු වෙමි. ඔබවහන්සේ මේ වනයේම වාසය කරන්න. මම ද එක්තරා උපකාරක මන්ත්‍රයක් දනිමි. එය ඉතා වටිනා මන්ත්‍රයකි. මම එය ඔබට ගුරු පඬුරක් ලෙස දෙමි. එය පිළිගන්න යැයි කීය. මට මන්ත්‍රයකින් ප්‍රයෝජනයක් නැත. ඔබ යන්න. ඔහු තවුසාට පුන පුනා කියා කැමති කරවාගෙන මන්ත්‍රය දී බෙහෙත් ද කියා නික්ම ගියේය.

ඒ කාලයේ බරණැස්නුවර එක් දිළිඳු බ්‍රාහ්මණයෙක් බොහෝ ණය ගෙන ණයහිමියන් විසින් වෝදනා කරනු ලැබුයේ මට මෙහි වාසයෙන් වැඩක් නැත. වනයට ගොස් මරණයට පත්වීම යෙහෙකි යි නික්මගොස් පිළිවෙලින් ඒ අසපුව දෙසට පිවිස තාපසයාට වතාවත් කිරීමෙන් සතුටු කෙළේය. මේ බ්‍රාහ්මණයා මට අතිශයින් උපකාර කරන්නෙකි. ගුරුඵ රාජයා විසින් දෙනලද දිව්‍ය මන්ත්‍රය මොහුට දෙමි යි තාපසයා සිතා බමුණාට මෙසේ කීය. බ්‍රාහ්මණයා! මම ඉතා ප්‍රයෝජනවත් මන්ත්‍රයක් දනිමි. එය ඔබට දෙමි. එය ගන්න යැයි කියුවිට ස්වාමීනි! මට මන්ත්‍රයකින් වැඩක් නැත යයි කියූ කල්හි නැවත නැවතත් කියා පොළඹවාගෙන මන්ත්‍රය දුන්නේය. ඒ මන්ත්‍රයට ගැලපෙන ඖෂධ වර්ගද මන්ත්‍රයට පිළිපදින ආකාරය ද යන සියළු දේ ඔහුට කියා දුන්නේය.

බ්‍රාහ්මණයා ජීවත්වීමට මගක් ලැබුනේයැයි දවස් කීපයක් ගතකර ස්වාමීනි! මම වාතාබාධයකින් පෙළෙමි යි කරුණු පෙන්වා තාපසයා විසින් මෙහෙයවන ලද ඔහු තාපසයාට වැද සමාව අයැද වනයෙන් නික්ම පිළිවෙලින් යමුනා ගංතෙරට පැමිණ ඒ මන්ත්‍රය කියමින් මහමග ගමන් කරයි. ඒ කාලයේ දහසක් පමණ භූරිදන්තගේ පරිවාරිකා නාග මානවිකාවන් ඒ සියලු දේ ලබාදෙන මාණිකෘ රත්නය ගෙන නාග භවනයෙන් නික්ම යමුනා ගංඉවුරේ වැලිමත තබා එහි ආලෝකයෙන් මුළු රාත්‍රියම ජලක්‍රීඩා කොට අඵයම් වේලෙහි සියළු අහරණවලින් තමන්ව සරසාගෙන මාණිකෘ රත්නය වටකරගෙන සිරියාව විහිදෙන සැටි බලා සිටියහ. බමුණාද මන්ත්‍රය කියමින් එතැනට පැමිණියේය. ඒ මානවිකාවෝ මන්ත්‍ර ශබ්දය අසාම මේ ගුරුළකු විය යුතුයයි බියෙන් තැති ගත්තාහු මාණිකෘ රත්නය නොගෙනම පෘථුවියේ කිමිද නාග භවනයට ම ගියහ.

බ්‍රාහ්මණ තෙම මාණිකාස රත්නය දැක දැන්ම මගේ මන්ත්‍රය සඵල වියයි සතුටු සිතැත්තේ මාණිකාස රත්නය ගෙන යන්ට ගියේය. එකෙණෙහි ඒ නෙසාද බ්‍රහ්මණයා සෝමදත්ත සමග මුවන් මැරීම සඳහා වනයට පිවිසෙන්නේ ඔහුගේ අතෙහි ඒ මාණිකාසරත්නය දැක පුත්‍රයාට මෙසේ කීය. මේ භූරිදත්ත විසින් අපට දුන් මැණික තේද? එසේය. පියාණෙනි, ඒ මැණිකය. එසේනම් එහි අගුණ කියා මේ බ්‍රහ්මණයා රවටා මේ මාණිකාස රත්නය ගත්තෙමි. පියාණෙනි! ඔබ කලින් භූරිදත්ත විසින් දෙන කල්හි මෙය ගත්තේ නැත. දැන් වනාහි මේ බ්‍රාහ්මණයා එයම වංචා කරන්නේය. ඒ නිසා නිහඬව සිටින්න. බ්‍රාහ්මණයා දරුව වේවා! මොහු හෝ මා හෝ රැවටෙන හැටි බලන්න.

ආලම්බායන සමග කථා කරමින් මෙසේ කීය.

මංගල සම්මත වූ සුන්දර වස්තුවක් වන මනහර වූ ලකුණුවලින් යුක්ත මේ මැණික කොහෙන් ලැබුනේද?

එහි මංගලයං යනු මංගල සම්මත වූ, සියළු දේ දෙන කො ඉමං යනු මේ මැණික කොහෙන් ලැබුනේද?

ඉක්බිති ආලම්බන මේ ගාථාව කීය.

ලොහිතකඛ සහසසාහි සමනතා පරිවාරිතං
අජ්ජකාලං පදං ගවජං අජ්ඣධගාහං මණිං ඉමං

එහි අර්ථය නම්, මම අද උදේම පයින් මහමග යන්නේ රතු වූ ඇස් ඇති නාගමානවිකාවන් දහසක් පමණ භාත්පසින් පිරිවරාගත් මේ මැණික ලබාගත්තෙමි. මා දැක වනාහි සියල්ලෝම බියෙන් තැතිගෙන මෙය අතහැර දමා පලාගියහ.

නෙසාද පුත්‍රයා ඔහුව රවටනු කැමැත්තේ මාණිකාස රත්නයේ අගුණ ප්‍රකාශ කරමින් තමා විසින් ගනු කැමැත්තේ ගාථා තුනක් ප්‍රකාශ කළේය.

යමෙක් මේ මැණික්ගල සැමකල්හි පුදන ලද්දේ දරණ ලද්දේ බහාතබන ලද්දේ ද සියළු අර්ථ සාදා දෙයි. යමෙක් වනාහි වාරිත්‍රවිධි නොදන්නේ ද නුවණින් තොරව පරිහරණය කරන්නේ ද මේ මාණිකයා විනාශය පිණිස හේතු වේ.

අදක්‍ෂයෙක් මේ දිව්‍යමය මාණිකාස දැරීමට සුදුසු නැත. මා කියන දේ පිළිපදින්න. ඔබට නිකඛ (රත්කාසි) සියයක් දෙමි. මැණික මට දෙන්න.

එහි සබ්බසං යනු මේ ගල මනාව පරිහරණය කරන්නට පුදන්නට තමාගේ ජීවිතය මෙන් මමායනය කරන්නට මනාව දරන්නට මනාව බහා තබන්නට යමෙක් දනිද ඔහුට සියළු අර්ථ සාදා දෙයි යන අර්ථයි. උපචාර විපන්නසස යනු යමෙක් වනාහි උපචාර විධි නොදන්නේ ද මෙය දරන්නා වූ ඔහුට විනාශයක්ම ලඟාවෙයි යැයි කියනු ලැබේ.

ධාරෙතු මාරහො යනු දරන්නට නුසුදුසුය. පටිපජ්ජ සනං නිකඛං යනු අපගේ ගෙයි බොහෝ මැණික් තිබේ. අපි මෙය දරන්නට දනිමු. මම ඔබට නිකඛ (රත්කාසි) සියයක් දෙන්නෙමි. එය පිළිගන්න. දෙහි මං රනනං මමං යනු ඔහුගේ ගෙයි එක රත්කාසියක්වත් නැත. ඔහු වනාහි ඒ මැණික සියළු දේ ලබාදෙන බව දනියි. ඒ නිසා ඔහුට මේ අදහස ඇතිවිය. මම හිස සහිතව ජලය හා මැණික ජලයෙන් සෝදා නික්බ සියයක් මට දෙවයි කියමි. ඉක්බිති මට ලබාදෙයි. මම එය මොහුට දෙන්නෙමි. ඒනිසා විරියවන්නවි මෙසේ කිය.

ඉක්බිති ආලම්බායන කිය.

මා සන්නක වූ මේ මැණික කිසිවෙක් රත්නයන් හෝ ගවයන් දී මිලට නොගතයුතුයි. මේ මැණිකක ලක්‍ෂණ ඇත්තේය. ඒ නිසා මගේ මාණිකාස මිලට නොගතයුතුයි. කිසි වස්තුවකට විකිණිය යුතු නොවේ.

එහි නවාමායං යනු මේ මැණික මාගේ සම්පයෙන් කිසිවකු විසින් මිලට නොගත යුතුයි. නෙව කෙයොා යනු මගේ මේ මැණික නියම ලක්‍ෂණවලින් සම්පූර්ණය. ඒ නිසා කිසිවකු විසින්වත් මිලට නොගත යුතුයි. කිසි වස්තුවකට නොවිකිණිය යුතුය නම් වේ. බ්‍රාහ්මණයා මෙසේ කිය.

ඉදින් නුඹ විසින් මැණික ගවයන් දී හෝ රත්නයන් දී හෝ මිළට නොගත යුතු නම් කවරකු විසින් එය මිළට ගතයුතුදැයි අසන මට කියන්න.

අලම්බායන තෙමේ කීවේය.

යමෙක් තේජසින් බබලන ඉක්මවිය නොහැකි මහා නාගයකු මට පෙන්වන්නේද මේ ගල ඔහුට දෙන්නෙමි.

එහි ජලනතර්ව තෙජසා යනු ආලෝකයෙන් බබලන්නාක් මෙන් බ්‍රාහ්මණයා කීය.

කිසියම් ගුරුලෙක් බ්‍රාහ්මණ විලාශයෙන් තමන්ගේ ගොදුරු සොයන්නේ නාගයකු අනුභව කරනු කැමැත්තේ වෙයි.

එහි කොනු යනු මේ නේසාද බ්‍රාහ්මණයා මොහු තමන්ගේ ගොදුරු සොයමින් යන ගුරුලකු විය යුතුයයි සිතා මෙසේ කීය. ආලම්බායන මෙසේ කීය.

මම පක්ෂීන්ට අධිපති නොවෙමි. මා විසින් ගුරුලකු දැක නැත. භයානක සර්පවිෂ ධනය කොට ඇති මා වෙදෙක්යැයි බමුණෝ හඳුන්වත්. එහි මං වීදු යනු මොහු ආසිවිසය ධනයකොට ඇති ආලම්බායන නම් වූ වෛද්‍යවරයෙක් යැයි හඳුන්වත්. බ්‍රාහ්මණයා කීය.

ඔබට කවර නම් බලයක් තිබේද? ඔබට කවර නම් ශිල්පයක් තිබේද? ඔබට කුමක පිහිටක් තිබේද? සර්පයකුට ගෞරව නොකරන්නෙහිය.

එහි කීසමි. වා නිං. පරසුදෙධා යනු නුඹ කවරක් පිහිටකොට ඇත්තෙක් වී කුමක් උදව් කරගෙන ආසිරිවිෂ සර්පයාට ගරු නොකරන්නෙහිදැයි විචාළේය. ඔහු තමාගේ බලය පෙන්වමින් මෙසේ කීය.

ආරණ්‍යයෙහි බොහෝකල් තපස් රකින කෝසිය ගෝත්‍රයේ සෘෂිවරයකුගේ ගුරුලෙකි. එක් පර්වතයක් අතර වසන වඩන ලද සිත් ඇති සෘෂිවරයකුට රැ දවල් මැලිනොවී මනාව උපස්ථාන කෙළෙමි.

වෘත සම්පන්න බ්‍රහ්මචාරී එතුමා මට හිතවත් වූයේ තමාගේ කැමැත්තෙන්ම මට දිව්‍යමය මන්ත්‍රයක් දුන්නේ ය.

මම ඒ මන්ත්‍රයේ පිහිට ඇත්තේ වෙමි. එය ඇසුරු කරමි. මම සර්පයන්ට බිය නොවෙමි. විෂ නසන වෙදුන්ගේ ආචාර්ය වූ මා ආලම්බායන යැයි හඳුන්වත්.

එහි කොසියසසකඩා යනු කෝසිය ගෝත්‍රයේ සෘෂිවරයාගේ ගුරුලා කීය. ඔහු විසින් කියන ලද කාරණය සම්පූර්ණයෙන් විස්තර ඇතිව කිවයුතුයි. භවිතතඤ්ඤතරං යනු වඩන ලද සිත් ඇති සෘෂිවරයන්ගෙන් කෙනෙක් සම්මතනං යනු වසන්නා වූ කාමසා තමන්ගේ කැමැත්තෙන් මම. යනු ඒ මන්ත්‍රය මට ප්‍රකාශ කළේය. ත්‍යාගං මනෙන පරඤ්ඤා යනු මම ඒ මන්ත්‍රය පිහිටකොට ඇත්තේ සෙව්නා ලද්දේ වෙමි. භෝගිනං යනු නාගයන්ට විසසාතාණං විෂ නසන වෙදුන්ගේ.

ඒඅසා නේසාද බ්‍රාහ්මණ තෙමේ මෙසේ සිතීය. මේ ආලම්බායන තෙමේ යමෙක් ඔහුට නාගයෙක් පෙන්වන්නේ නම් ඔහුට මාණිකා රත්නය දෙන්නේයැයි කියයි. මොහුට භූරිදක්තව පෙන්වා මැණික ගන්නෙමි. ඉක්බිති පුත්‍රයා සමග සාකච්ඡා කරමින් මේ ගාථාව කීය.

සෝමදත්ත පුත! දැනගන්න. අපි ඒ මැණික ගන්නෙමු. තමාගේ කැමැත්තෙන් දණ්ඩෙන් පහරදී අතහැර නොදමමු.

එහි ගණනාවසෙ යනු ගනිමු. කාමසා යනු තමන්ගේ කැමැත්තෙන් මුගුරින් පහරදී පන්නා නොදමව. සෝමදත්ත මෙසේ කීය.

හෙතෙම තමාගේ නිවාසයට පැමිණි ඒ බ්‍රාහ්මණයාට පූජා කෙළේය. මෙසේ යහපතක් කරන්නහුට කුමක් නිසා අහිතක් කරනු කැමැත්තෙහිද?

ඉදින් ඔබ ධනය කැමැති වන්නේ නම් එය භූරිදත්ත තෙමේ දෙන්නේය. ඔහු ලඟට ගොස් ඉල්ලන්න. ඔබට බොහෝ ධනය දෙන්නේය.

එහි පූජයීඝ්ඤා යනු දිව්‍යමය වස්තූන්ගෙන් පූජා කෙළේය. දුභිමිච්ඡසි යනු කුමක් නිසා පියාණෙනි, නුඹ මෙබඳු වූ මිත්‍රයකුට මිත්‍රද්‍රෝහී ක්‍රියාවක් කිරීමට අදහස් කරන්නෙහිද?

බ්‍රාහ්මණයා මෙසේ කීය.

අතට ලැබුණු දෙය, පාත්‍රයට වැටුණු දෙය කැමටසුදුසුය. සෝමදත්තයා! අතටපත් වාසිය ඉවත නොදමව.

එහි භක්තං යනු දරුවා! සෝමදත්ත ඔබ ළාබාලය. ලෝකයේ පැවැත්ම නොදන්නෙහිය. යමක් අතට පත්වූයේ ද යමක් පාත්‍රයට වැටුණේද, යමක් පළමුව වේද නිකකිණ්ණං යනු තබන ලද දෙය පළමුව අනුභව කළයුතුයි. දුර පිහිටි දෙය නොවේ. සෝමදත්ත මෙසේ කීය.

මිත්‍රද්‍රෝහියා තමාගේ අර්ථය අත්හරින්නේ ජීවත් වන්නේ නමුත් වියළෙයි. මහපොළව විවරවී ඔහුට ඉඩදෙයි. සෝර වූ නිරයේ පැසෙයි.

ඉදින් ධනය කැමැත්තේ නම් භූරිදත්ත තෙමේ දෙන්නේය. තමා විසින් කරන ලද පාපය නොබෝකලකින්ම විඳවන්නෙහිය.

එහි මහිසස මච්ඡියති යනු පියාණෙනි! මිත්‍රද්‍රෝහියාට ජීවත්ව සිටියදීම පෘථුවිය ඉබේම බිඳී විවරවී ඉඩදෙයි. හිතවතාගීති තමන්ගේ යහපත අත්හරින්නා වූ ජීවරෙවාපි සුසසරෙ ජීවත් වන්නේම මැලවෙයි. මනුෂ්‍යප්‍රේතයෙක් මෙනි. අනාකතං වෙරං තමා විසින් කරන ලද පාපය නවීරං යනු නොබෝකලකින්ම විඳවන්නේයැයි හඟිමි. බ්‍රාහ්මණයා මෙසේ කීය.

මහා යාගයක් කොට මෙසේ බ්‍රාහ්මණයෝ පිරිසිදු වෙත්. මෙසේ මම මහායාගයක් යැද පාපයෙන් මිදෙන්නෙමි.

එහි සුජ්ඣානනි යනු දරුව, සෝමදත්ත, නුම බාලය. කිසිවක් නොදන්නෙහිය. බ්‍රාහ්මණයෝ වනාහි යම්කිසි පාපයක් කොට යාගයක් කිරීමෙන් පිරිසිදු වෙත්යැයි දක්වමින් මෙසේ කිය.

සෝමදත්ත තෙමේ මෙසේ කිය.

අද මෙම දරුණු දේ කරන නුඹ සමග ඒකාන්තයෙන් මම නොයමි. එක පියවරක්වත් නොයන්නෙමි. මම ඔබෙන් ඉවත්ව යන්නෙමි.

එහි අපායාමී යනු පළායමී යන අර්ථයි. මෙසේ කියා පණ්ඩිත තරුණයා පියාට තමාගේ වචනය අවබෝධ කරදෙන්නට අපොහොසත් වූයේ මහා හඬකින් දෙවියන්ට හඬගා කියා මෙබඳු ආකාර වූ පව්ටත් සමඟ නො යන්නෙමිපියා බලා සිටියදීම පලාගොස් හිමවතට පිවිස පැවිදිව අභිඤ්ඤා සමාපතති නිපදවා නොපිරිහුනු ධර්මය ඇත්තේ බුද්ධලෝකයෙහි උපන්නේ ය.

ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

බහුශ්‍රැත වූ සෝමදත්ත තෙමේ පියාට මෙය කියා භූතයන්ට හඬගා කියා ඒ ස්ථානයෙන් බැහැර ගියේය.

නේසාද බ්‍රාහ්මණ තෙමේ සෝමදත්ත නැතිව තමාගේ ගෙට කෙසේ යන්නේදැයි සිතන්නේ ආලම්බනයා ටිකක් අසතුටු සිතැති බව දැක, ආලම්බනයා! සිතන්න එපා. ඔබට භූරිදත්තව දක්වන්නෙමිපියි ඔහුව රැගෙන නාගරාජයා උපෝසථය රක්තා තැනට ගොස් තුඹස මත්තේ දරණ ගසාගෙන සිටියා වූ නාගරාජයාව දැක නුදුරෙහි සිටියේ අත දිගුකර ගාථා දෙකක් ප්‍රකාශ කෙළේය.

ඉදුගොච්ච වර්ණ පැහැයෙන් යුත් යමෙක් හට රතුපාට සිරසක් ඇත්තේ ද ඒ මේ නාගරාජයාව අල්ලා ගනිවි. මේ මැණික මට දෙව.

මොහුගේ සිරුර කපු පුළුන් රොදක් සේ පෙනේ. බ්‍රාහ්මණය, නුඹ තුඹස මතුපිට හොච්චනා වූ ඔහුව අල්ලාගන්න.

එහි වණණාහො යනු ඉඳුගොව් වර්ණය මෙන් බබලයි. කපාසපිටුරාසීව යනු මනාව පිළියෙල කළ කපුපුළුන් රොදක් මෙනි.

මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ ඇස් දල්වා නේසාදව බලා, මොහු මාගේ උපෝසථයට හානි කරන්නේ යැයි මොහුව නාග භවනයට ගෙනගොස් මහා සමීපත්තියෙහි පිහිටුවාලීම්. මා විසින් දෙනු ලැබූ මැණික ගන්නට අකමැති විය. දැන් වනාහි අභිකුණ්ඨිකයකු රැගෙන එයි. ඉදින් මම මේ මිත්‍රදෝහියාට කීපෙන්තෙමි නම් මාගේ ශීලය කැඩී යන්නේ ය. මා විසින් වනාහි පළමුව ම අංග සතරකින් යුක්ත උපෝසථය අධිෂ්ඨාන කෙළෙමි. එය පිහිටි පරිදිම වේවා. ආලම්බාන තෙමේ මා කපා උයාවා. උලකින් අනිවා. මොහුට නොකිපෙමියි සිතා ඉදින් වනාහි මම මොහුව බලන්නෙමි නම් මාගේ උපෝසථය බිඳෙන්නේ යැයි ඇස් පියාගෙන අධිෂ්ඨාන පාරමිතාව පෙරදැරිකොට දරණ අතරෙහි හිස සඟවාගෙන නිශ්චලව සිටියේය.

නේසාද බ්‍රාහ්මණයා ද එමිබා අලම්බානාය! මේ නාගයාව අල්ලා ගන්න. මට මැණික දෙන්නයැයි කීය. ආලම්බාන තෙමේ නාගයාව දැක ම සතුටු වූයේ මැණික කිසිවක නොතබා බ්‍රාහ්මණය, ගනුවයි ඔහුගේ අතට මැණික දැමීමේ ය. එය ඔහුගේ අතින් ගිලිහී බිම වැටුනේය. වැටෙනවිටම පෘථිවිය තුළට පිවිස නාග භවනයටම ගියේය. බ්‍රාහ්මණ තෙමේ මාණිකය රත්නයෙන් ද භූරිදත්ත සමග පැවති මිත්‍රත්වයෙන් ද තම පුත්‍රයාගෙන් ද යන කරුණු තුනෙන් ම පරිහානියට පත්විය. ඔහු තමා අසරණ වූයෙමි පුත්‍රයාගේ වචනය නොකෙළෙමියි වැලපෙමින් ගෙදර ගියේය.

ආලම්බන තෙමේ ද දිව්‍ය ඖෂධ තම සිරුරේ තවරා ස්වල්පයක් අනුභවකොට ඇතුල් ශරීරයෙහි බෙහෙත් යොදා දිව්‍ය මන්ත්‍රය ජප කරන්නේ බෝධිසත්ත්වයන් සමීපයට ගොස් වලිගයෙන් අල්ලා ඇද හිස තදින් අල්ලා ගන්නේ මොහුගේ මුඛය විවෘතකර ඖෂධයක් යොදා මුඛයෙහි කෙළ ගැසීය. පිරිසිදු ජාති ඇති නාගරාජයා සීලය හේදවේය යන බියෙන් නොකිපී ඇස් විවෘතකර හෝ නොබැලීය. ඉක්බිති ඔහුට ඖෂධ මාත්‍රයක් කොට වලිගයෙන් අල්ලා හිස පහතට සිටින සේ තබා සොලවා අල්ලා ගත් ගොදුර අත්හරවා බිම දිගාකර දිග කොට්ටියක් තලන්නාක් මෙන් අත්වලින් තැලුවේය. ඇට බිඳෙන්නාක් මෙන් විය.

නැවත නඟුටෙන් අල්ලා වස්ත්‍රයක් ගසාදමන්නාක් මෙන් ගැසුවේය. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ මෙබඳු දුකක් විඳිමින් වුවත් නො කිපුණෝය.

ඒ අදහස පවසමින් ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඉක්බිති දිව්‍යමය ඖෂධවලින් ද මන්ත්‍ර පාඨයන් ජප කරමින්ද තමාගේ ආරක්‍ෂාව යොදා භූරිදත්ත නාගරාජයා අල්ලා ගන්නට හැකි වූයේ ය.

එහි අසකබ්බියනු හැක්කේ, සමත්වූයේ වෙයි. සටුටුං යනු ගන්නට

ඉක්බිති ඔහු මහාසත්ත්වයන් වහන්සේව දුබල කොට වැල්වලින් පෙට්ටියක් සකසා එහි දැමීමේය. විශාල වූ ශරීරය එහි පිවිසිය නොහැක. ඉක්බිති ඔහුට විලුඹෙන් තලා ඇතුළට දමා පෙට්ටිය ගෙන එක් ගමකට ගොස් ගම මැද බිම තබා නාගයාගේ නැටුම් බලනු කැමති අය එන්නයැයි සෝෂා කළේය. සියළු ගම්වැසියෝ රැස්වූහ. ඒ වේලාවේ ආලම්බන තෙමේ මහානාග ය පිටතට එන්න යැයි කීය. අද මා පිරිස සතුටු කිරීමට ක්‍රීඩා කිරීම සුදුසුයැයි මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ සිතූහ.මෙසේ ආලම්බන තෙමේ බොහෝ ධනය ලැබ සතුටුව මා මුදාහරින්නේය. මොහු යම් යම් දෙයක් මා ලවා කරවන්නේද මම එය කරන්නෙමි. ඉක්බිති ඔහු නයාව පෙට්ටියෙන් පිටතට ගෙන විශාල වෙන්න යැයි කීය. විශාල විය. කුඩා, රවුම්, විවෘතවූ, එක පෙණයක්, පෙණ දෙකක්, තුනක්, පහක්, සතක්, අටක්, නවයක්, දසයක්, විස්සක්, තිහක්, හතළිහක්, පනහක්, පෙණ, පෙණ හත උස්ව, පහත්ව කය පෙනේනට, කය නොපෙනේනට, ශරීරයෙන් බාගයක් නොපෙනේනට, නිල්පාට, කහපාට, ලේපාට, සුදු, මදටිය පාද වෙන්න, දැල විහිදුවන්න, ජලය, දුම විහිදුවන්න. ඔහු විසින් කියන ලද ආකාරය මේ ලෙස ආත්මභාව නිර්මාණය කර නැටුම් දැක්වීය. ඒ දැක ඇතැමෙක් කඳුළු දරාගත නොහැකි වූහ. මිනිස්සු බොහෝ රන්මය වස්ත්‍රාංකාරාදිය දුන්හ. මෙසේ මේ ගමේදී ම දසදහසක් පමණ ලැබුනේය. ඔහු මහා සත්ත්වයන්ව අල්ලාගෙන යමක් සොයාගන්නේ යැයි සිතා දහසක් ලැබ මොහුට මුදා හරින්නෙමියි සිතීය. නමුත් මෙපමණ විශාල ප්‍රමාණයක් ලැබිත්, ඔහු මෙසේ සිතීය. ගමේදී මා විසින් මෙපමණ මුදලක් ලැබුනේ නම් නගරයේදී කොතරම් සොයාගන්නට හැකිවේවිද?

යැයි සිතා ධන ලෝභයෙන් නාගයාව මුදාහැරියේ නැත. ඔහු ඒ ගමෙහි පවුලක් පවත්වාගෙන රතනමය වූ පෙට්ටියක් කරවා එහි මහාසත්ත්වයන් (නාගයා) ව තබා සුවපහසු යානාවකට නැගී මහත් පිරිවරින් පිටත්ව ඒ ගමිනියමීගම් ආදියෙහි ක්‍රීඩා කරවමින් (නටවමින්) බරණැසට පැමිණියේය. නාගයාට වනාහි මීපැණි මිශ්‍ර පොරි දෙයි. මැඩියන් මරා දෙයි. නාගයා ගොදුරු නොගනී. මුදා නොහරිවිය යන බියෙන් ගොදුරු නොගෙන නමුත් සතර දොරටු ආදිකොට ඒ ඒ තැන්වල මාසයක් පමණ කාලයක් ක්‍රීඩා කරවූයේය. පසළොස්වක පොහෝදිනක වනාහි අද නුඹවහන්සේට ක්‍රීඩාකර පෙන්වන්නෙමියි රජුට දැනුම් දුන්නේ ය. රජු බෙර හසුරුවා මහාජනයා රැස්කරවීය. රාජගෙනයෙහි ඇඳන් පිට ඇඳන් බැන්දාහ.

ක්‍රීඩා කාණ්ඩය නිමියේ ය.

බෝධිසත්ත්වයන්ට අල්ලාගත් දවසේම මහාසත්ත්වයන්ගේ මව, කාලවරණ, රතු ඇස් ඇති පුරුෂයකු විසින් කඩුවකින් තමාගේ අත කපා ලේ පෙරමින් ගෙනයනු සිහිනයෙන් දුටුවාය. ඕ නොමෝ බියෙන් තැති ගත්තේ නැතිට දකුණු අත පිරිමැද සිහිනයක් බව දැනගත්තාය. ඉක්බිති ඇයට මෙසේ කල්පනා විය. මා විසින් නපුරු සිහිනයක් දක්නා ලදී. මාගේ දරුවන් සතරදෙනාට හෝ ධෘතරාෂ්ට රජුට හෝ මට හෝ අනතුරක් විය යුතුයි. තව ද මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ පිළිබඳව විශේෂයෙන් සිතුවාය. කුමක් නිසාද? ඉතිරි අය තමන්ගේ නාග භවනයෙහි වාසය කරත්. අනිත් තැනැත්තා වනාහි සීලය පිළිබඳ අදහස ඇති බැවින් මිනිස්ලොවට ගොස් පෙහෙවස් රකියි. ඒ නිසා කෙසේ හෝ මාගේ පුත්‍රයාව අහිකුණ්ටිකයෙක් හෝ ගුරුළෙක් අල්ලාගත්තේද? ඔහු පිළිබඳව වැඩිමනත් කල්පනා කෙළේය. එයින් මාස බාගයක් ඉක්මගිය කල්හි මාගේ පුත්‍රයා මා නැතිව මාස බාගයක් සිටින්නට නොහැකි වෙයි. ස්ථිර වශයෙන් ම මොහුට කිසියම් භයක් ඇතිවූයේ වන්නේයැයි කනගාටුවට පත්වූවාය. මාසයක් ගතවූ පසු වනාහි ඇයට කඳුළු නොසලා සිටින්නට නොහැකි විය. හෘදය මලානික විය. ඇස් දැවින. ඕනොමෝ ඔහු අද එන්නේ ය. අද එන්නේ ය කියා බලා සිටියාය.

ඉක්බිති ඇගේ වැඩිමල් පුත්‍රයා වූ සුදස්සන තෙමේ මාසයක් ගත වූ විට මහත් වූ පිරිසක් සමග මව්පියන් දැකීමට පැමිණියේ පිරිස පිටත

රඳවා ප්‍රසාදයට නැග මවට වැඳ එකත්පස්ව සිටියේය. ඕ නොමෝ භූරිදත්ත ගැන ශෝකවන්නී ඔහු සමග කිසිවක් කථා නොකළාය. ඕ සිතුවාය. මගේ මව මා පෙර පැමිණි අවස්ථාවල සතුටුවෙයි. පිළිසඳර කථා කරයි. අද වනාහි දොම්නස්ව සිටී. හේතුව කුමක්ද? ඉක්බිති අසන්නා වූ ඔහුට මෙසේ කීය.

සියළු දේ සමාද්ධව, එන්නා වූ මා දැක ඉන්ද්‍රියයෝ අප්‍රසන්න නොවෙත්. (ප්‍රසන්න වෙත්) එහෙත් රන් කැඩපතක් බඳු මුහුණ අද අඳුරු විය. කළුවන් විය.

මා දැක්මෙන් ඔබේ මුහුණ තමන්ගේ අතින් කඩාගත් නෙළුම්මලක් අත්ලෙන් පිරිමදින කලක් පරිද්දෙන් කළු වූයේ කවර හෙයින්ද සුදස්සන ඇසීය.

එහි අභට්ඨානී යනු අප්‍රසන්න නැත. සාවං රන්කැඩපතක් වන් මුහුණ අඳුරු විය. හඤ්ඡනං යනු අතින් කඩාගත් එදිසං යනු මෙබඳු මහත් වූ ශ්‍රී සෞභාග්‍රයෙන් නුශිලා දැකීම සඳහා ආවා වූ මා දැක.

ඇය මෙසේ කියුවද කථා කළේ නැත. සුදර්ශන තෙමේ මෙසේසිතිය. කිම, කවරකු විසින් හෝ ආක්‍රෝශ පරිභව කළා වන්නේය. ඉක්බිති ඇගෙන් අසමින් ඉතිරි ගාථාව ප්‍රකාශ කළේය.

කිම! කිසිවෙක් ආක්‍රෝශ කළේද? යම්කිසි වේදනාවක් තිබේද? පෙර මා දැක ආවා වූ ඔබගේ මුහුණ මෙසේ නොවීය.

එහි කවචනනු තෙ නාගිසයී කිම යම්කෙනෙක් ඔබටපරිභව කළේද? ආක්‍රෝශ පරිභව කළේද? හිංසා කළේදැයි මට කියන්න. කුසහං යනු ඔබගේ, පෙර මම දිසවාන ආගතං යනු මෙබඳු මුහුණක් නැත. යම්කිසි කරුණකින් අද ඔබගේ මුහුණ ඒ කාරණය මට කියන්නැයි විචාළේය.

ඉක්බිති විමසන ලද ඇය මෙසේ කීවාය.

දරුව, මෙයින් මාසයකට පළමු මාවිසින් සිහිනයක් දකින ලදී. මා

අඬා වැලපෙද්දී එක්තරා පුරුෂයෙක් මාගේ දකුණු අත කපා ලේ පෙර පෙරා රැගෙන ගියේය.

සුදස්සන! එය දැනගන්න. යම්හෙයකින් මා ඒ සිහිනය දුටුවේ ද එදා සිට මට දිවා රාත්‍රී සැපයක් නොලැබේ.

එහි ඉතොමාසං අධොගතං යනු මෙයින් යට මාසයක් ඉක්ම ගියේය. මා දුටු සිහිනයට අදට මාසයක් වේයැයි දක්වයි. පුරිසො යනු එක් කාලවර්ෂ රතු ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් රොදනනියාසනී හඬමින් සිටිද්දී. න උපලබ්භති යනු මට සැපයක් නම් නැත.

මෙසේ ද කියා දරුව, මගේ ප්‍රිය පුත් වූ ඔබගේ කනිටු සොයුරා දක්නට නැත. ඔහුට හටගන්නා වූ බයක් විය යුතුයි හඬමින් කීවාය.

පෙර රන්දැලින් වැසීගිය මනා සිරුර ඇති කන්‍යාවෝ යමෙකු පිරිවරාගෙන සිටියාහුද ඒ භූරිදත්ත දැන් දකින්නට නැත.

මැනවින් පිපුණා වූ ක්ෂිණිගිරිය ගස් වැනි උතුම් කඩු දරන නාග මාණවකයන් පෙර යමකු පිරිවරාගෙන සිටියාහුද ඒ භූරිදත්ත දැන් දකින්නට නැත.

එහෙයින් අපි දැන් භූරිදත්තගේ නිවේසනයට යමු. ශීල සම්පන්න වූ ධර්මිෂ්ට වූ ඔබගේ සහෝදරයාව බලන්නෙමුයි මෑණියෝ පැවසූහ.

එහි සමුද්‍රල යනු රන්මය අලංකාර දරන්නා වූ, මනාව මල් පිපුණු ක්ෂිණිගිරියා ගස් වැනි, හෂ්‍ර යනු වචනයක අවධාරණාර්ථයෙහි නිපාතයෙහි දරුව එන්න. භූරිදත්තගේ නිවෙසට යමු යැයි කියයි.

මෙසේ ද කියා ඔහුගේ ද තමාගේ ද පිරිස සමග එහි ගියේය. භූරිදත්තගේ භාර්යාවරු වනාහි ඔහු කුඹස මන්නෙහි නොදැක, මවගේ නිවෙසට ගියා වන්නේ යැයි උත්සුක නොවූහ. ඒ අය නැන්දනිය වනාහි අපගේ පුත්‍රයා නොදැක එන්නීයැයි අසා පෙරගමන්කොට, ඔබගේ පුත්‍රයා නොදැක අදට මාසයකැයි මහා හඬින් විලාපදෙමින් පාමුල වැටුනාහ.

ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාළහ.

එන්නා වූ භූරිදත්තගේ මව දැක භූරිදත්ත නාරජුගේ බිසෝවරු හිසෙහි අත්බැඳ ඇඬුවාහ.

ආර්යාවෙනි! තොපගේ පුත්‍ර වූ යසස් ඇති භූරිදත්ත අදට මාසයක් ගතවී ඇතත් ජීවත්වන්නේද, නැතහොත් මලේද කියා නොදනිමු.

එහි පුත්‍රතංතෙයො යනාදී ගාථා මේ ඔවුන්ගේ විලාප ගාථාවන්ය.

භූරිදත්ත මව ලේලිය සමග ඇතුල්වීදියෙහි ඇවිද ඇයත් රැගෙන ඔහුගේ ප්‍රාසාදයට නැග පුත්‍රයාගේ සයනයද බලා වැලපෙන්නී මෙසේ කීවාය.

නසන ලද දරුවන් ඇති හිස් වූ කැදැල්ල බලා ළතවෙන කිරිල්ලියක මෙන් භූරිදත්තව නොදකින්නේ බොහෝකලක් දුකින් සිටින්නෙමි.

නසන ලද දරුවන් ඇති, හිස් වූ කැදැල්ල බලා ළතවෙන කිරිල්ලියක මෙන් ප්‍රිය පුත්‍ර නොදැක ඒ ඒ තැන දුටු ගියෙමි.

නසන ලද පැටව් ඇති හිස් වූ කැදැල්ල බලා ළතවෙන කුරිරි නම් පක්ෂියා මෙන් භූමිදත්ත බොහෝකල් නොදැක දුකින් කල් ගෙවමි.

ඒකාන්තයෙන් භූරිදත්ත නො දක්නා මට ජලය නැති මඬෙහි සක්වාලිහිණියක් මෙන් භූරිදත්තව නොදැක බොහෝකලක් දුකසේ පසුවෙමි.

කම්මල්කරුවාගේ උදුන මෙන් ඇතුලත දැවේ. පිටත නොදැවේ. එපරිද්දෙන් භූරිදත්තව නොදකින්නී සෝකයෙන් දැවෙමින් මැණියෝ වැළපුනාහ.

එහි අපසසනනී යනු නොදකින්නී. හතඡාපා යනු නසන ලද පැටව්.

මෙසේ භූරිදත්ත මව විලාප දෙනවිට භූරිදත්තගේ නිවස සමුද්‍ර අභ්‍යන්තරය මෙන් ඒකනින්නාද විය. එක් අයෙක්වත් තම ස්වභාවයෙන් සිටින්නට නොහැකි විය. මුළු නිවෙසම යුගාන්ත වාතයෙන් පීඩාවට පත් සල්වනයක් මෙන් විය.

එහි අපසසති යනු නොබලන්නී. හතඡාපා නැසුනා වූ පැටවුන් ඇති. මෙසේ භූරිදත්තගේ මව වැලපෙද්දී භූරිදත්තගේ වාසස්ථානය සාගර අභ්‍යන්තරය මෙන් මහා සෝභාවකින් යුක්ත විය. එක් අයෙක්වත් තමන්ගේ යථා ස්වරූපයෙන් සිටින්නට අසමත් විය. මුළු නිවෙසම කල්පාවසානයේ මාරුතයෙන් කම්පා වූ සල්වනයක් මෙන් විය.

ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්තෘෂත් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ. සුලභින් මැඩගත්තා වූ කම්පාවට පත්වූ සල්ගසක් මෙන් භූරිදත්තගේ නිවසෙහි දූ දරුවෝ නිදත්.

අරිටිය හා සුභග යන දෙසොහොයුරෝ ද මව්පිය උපස්ථානය සදහා යන්නේ ඒ හඬ අසා භූරිදත්තගේ නිවෙසට පැමිණ මව සැනසුහ. ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්තෘෂත් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

භූරිදත්තගේ නිවසෙහි- මේ හඬ අසා අරිටිය හා සුභග යන දෙදෙනා දුවගෙන ආහ.

මෑණියනි, සැනසෙන්න. දුක් නොවන්න. මේ සත්ත්වයන්ගේ ස්වභාවයයි. චුතවෙන්. නැවත උපදිත්. මේ ලෝකයේ පරිණාමයයි.

එහි එසසස පරිණාමිතා යනු චුතිය හා ඉපදීම මේ ලෝකයේ පරිණාම ස්වභාවයයි. මෙසේ වනාහි ලෝකය විපරිණාමයට පත්වෙයි. මේ කාරණා දෙකින් මිදුනු කෙනෙක් නම් නැත යන අර්ථයි. සමුද්දජා මෙසේ කිය.

පුත්‍රය, සත්ත්වයන්ගේ ස්වභාවය මෙය බව මම ද දනිමි. එහෙත්, භූරිදත්තව නො දත් සෝකයෙන් මම පෙළුණේ වෙමි.

පුත, සුදස්සන, මේ රාත්‍රිය දැනගන්න. භූරිදත්තව අද රෑ නොදැක්කොත් මගේ ජීවිතය අත්හරිමි. ඒ දනුවයි මෑණියෝ පැවසුහ.

එහි අජස් වෙ මෙ යනු පිය සුදස්සන, ඉදින් අද මේ රාත්‍රියේ භූරිදත්ත තෙමේ දර්ශන පථයට නොඑන්නේද, භූරිදත්තව නොදකින මම දිවි තොර කරගන්නෙමියි සිතමි. දරුවෝ කීහ.

මෑණියනි! ශෝක නොකරන්න. සැනසෙන්න. සොයුරාව ගෙනෙන්නෙමු. සොහොයුරාව සොයමින් ඒ ඒ දිශාවන්හි යන්නෙමි.

පර්වතයන්හි, ගිරිදුර්ගවල ගමිනියම්ගම්වල ද යන්නෙමි. ගිහින් සොයන්නෙමි. දස දවසකින් මෙපිට එන සහෝදරයා බලා සැනසෙන්න.

එහි වරං යනු මෑණියනි, තුන්දෙනාම සොයුරාව සොයමින් ඇවිදින්නාහු දිශා අනුදිශාවන්ට යන්නෙමියි ඇයව සැනසුහ.

ඉක්බිති සුදස්සන තෙමේ සිතිය. ඉදින් තුන්දෙනාම එක් දිශාවකට යන්නෙමුද ප්‍රමාදයක් වන්නේය. තුන්දෙනා විසින් තැන් තුනකට යායුතුයයි එක්කෙනෙක් දෙවිලොවටත්, එක් අයෙක් ගිමවනටත් එක් අයෙක් මිනිස් ලොවටත් යා යුතුයි.

ඉදින් වනාහි කන අරිටිය මිනිස්ලොවට යන්නේද යම්තැනකදී භූරිදත්තව දකී. ඒ ගම හෝ නියම්ගම දවන්නේය. ඔහු නපුරුය. පරුෂය. මොහුව එහි යවන්නට නොහැකියයි සිතා දරුව අරිටිය! ඔබ දෙවිලොවට යන්න. ඉදින් දෙවියෝ වනාහි ධර්මය අසන්නට කැමතිනම් භූරිදත්තව දෙවිලොවට ගෙන ගියේ වන. එයින් ඔහුව ගෙනඑවයි කියා අරිටියව දෙවිලොවට යැවීය. සුභග දරුව! නුඹ ගිමවනට ගොස් පස්මහා ගංගාවන්හි භූරිදත්තව සොයා එන්නයැයි ගිමවනට පිටත්කර හැරියේය. තමා වනාහි මිනිස්ලොවට යනු කැමැත්තේ මෙසේ සිතිය. ඉදින් මම මාණවකයකු විලාසයෙන් යන්නෙමි ද මිනිස්සු පසුබට වෙත්. මා තාපස විලාසයෙන් යා යුතුය. මිනිසුන්ට වනාහි පැවිද්දෝ ශ්‍රියමනාප වෙත්. ඔහු තාපස වේෂය ගෙන මවට වැද පිටත්වීය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේට වනාහි 'අවච්චුබ්බි' නම් වූ වෙනත් මවකගේ ද්‍රවණියක් වූ සොයුරියක් ඇත. ඇය බෝධිසත්ත්වයන් කෙරෙහි අතිශයින් බැඳුනේ වෙයි. ඇය යන්නා වූ සුදස්සනව දැක මෙසේ කීය. සොයුර, 'ඔබ අතිශයින් වෙහෙස වූයේ වෙයි. මම ද ඔබ සමග එන්නෙමියි කීවාය. සොයුරිය, ඔබ සමග යා නොහැක. මා පැවිදි වේෂයෙන් යන්නෙමි. මම කුඩා මැඩිදෙනක් වී

ඔබගේ ජටා මඬුල්ලේ සැඟවී යන්නෙමිසි ඇය කීවාය. එසේනම් එන්නයැයි කිය. ඇය කුඩා මැඩිදෙනක් වී ඔහුගේ ජටාව තුළ ලැග්ගේය.

සුදස්සන තෙමේ මුලපටන්ම කල්පනාකාරීව යන්නෙමිසි, බෝධිසත්ත්වයන්ගේ භාර්යාවරු ඔහු පෙහෙවස් රකින තැන අසා පළමුව එහි ගොස් ආලම්බන විසින් මහා සත්ත්වයන්ව අල්ලාගත් තැන රුධිරයද වැල්වලින් පෙට්ටියක් සැදූ තැන ද දැක භූරිදත්තව වනාහි අභිකුණ්ඩිකයකු විසින් අල්ලාගන්නා ලද්දේ වනැයි හටගත් ශෝක ඇත්තේ කඳුළු පිරුණු ඇස් ඇත්තේ ආලම්බන ගිය මාර්ගයෙන්ම පළමුව ක්‍රීඩා කරවූ ගමට ගොස් මෙබඳු වූ ස්වභාව ඇති නාගයකු කිසියම් අභිකුණ්ඩිකයකු විසින් නටවන ලදදැයි මිනිසුන්ගෙන් විචාළේය. එවිට එසේය. මෙයින් මාසයකට පමණ පෙර ආලම්බන විසින් සෙල්ලම් කරවන ලදීයැයි කීහ. ඔහු විසින් ඒ වෙනුවෙන් යමක් ලබන ලද්දේදැයි විචාර කල්හි එසේය. මෙහිදීම දසදහසක් පමණ ලබන ලදී. දැන් කොහි ගියේදැයි විචාළේය. අසවල් ගමට යැයි කීහ. හෙතෙම එතැන් පටන් විචාරමින් පිළිවෙලින් රජගෙදර දොරටුව තෙක් ගමන් කළේය.

ඒ වේලාවේදී ආලම්බන තෙමේ ද මනාව ජල ස්නානය කොට සුවද ඇඟ ගල්වා පටසලුවක් හැද රත්නමය පෙට්ටිය ගෙන රජදොරටුව වෙතට ම ගියේය. මහාජනයා රැස්වූහ. රජුට ද ආසනයක් පනවන ලදී. ඔහු ඇතුළුගෙහි සිටම මම එමි. නාරජු නටවන්නයැයි කියා යැවීය. ආලම්බන තෙමේ විසිතුරු ඇතිරියක රත්මය පෙට්ටිය තබා, එය විවෘතකොට මහා නාගරාජයා! මෙහි එන්නයැයි සංඥාවක් දුන්නේය. ඒ අවස්ථාවේ සුදස්සන තෙමේද පිරිස් කෙළවර සිටියේ මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ හිස එලියට ගෙන ඒ මුළු පිරිස දෙසම බැලීය. නාගයෝ කරුණු දෙකක් නිසා පිරිසක් දෙස බලත්. ගුරුලත්ගෙන් සිදුවන විපතක් ගැන හෝ ඤාතීන් බැලීම සඳහාය යන කාරණා දෙකයි.

ඔව්හු ගුරුලත් දැක බිය වූවාහු නො නටත්. නැයන් දැක ලජ්ජාවට පත්වූවාහු නොනටත්. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ වනාහි බලන්නේ පිරිස අතර සොයුරාව දුටුවේය. ඔහු ඇස පුරා කඳුළු සහිතව පෙට්ටියෙන් පිටත අවුත් සහෝදරයා දෙසට ගමන් කළේය. මහාජනයා එන්නා වූ ඔහු දැක බිය වූයේ එතනින් පැන ගියහ. සුදස්සන පමණක් එහි නතර විය. හෙතෙම ගොස් ඔහුගේ පා ලඟ හිස තබා ඇඬුවේය. සුදස්සන

තෙමේ ද හැඳුටුවිය. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ හඬා නැවත පෙට්ටිය තුළට ම ගියේය. මේ නාගයා විසින්, තාපසයකු දුෂ්ට කළා වන්නේ යැයිද ඔහුට අස්වසන්නෙමිසි පැමිණ මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

අත්මිදුනා වූ නාගයා ඔබගේ පා ලඟ වැටුනේය. පියාණෙනි, ඔහු දුෂ්ට කළාද? පියාණෙනි, බිය නොවන්න. සැපවත් වේවායි ආලම්බන කිය.

එහි මාහායී යනු තාපස පියාණෙනි, මම ආලම්බන නම් වෙමි. බිය නොවන්න. ඔබට ආවතේව කිරීම මට භාරය.

සුදස්සන නාරජ ඔහු සමග කථාකරනු කැමැත්තේ මෙසේ කිය.

මගේ මේ නාගයා සුළු පමණින්වත් මට දුකක් ඉපදවීමට අපොහොසත්ය. යම් පමණ අභිගුණධීකයෝ වෙත් ද මා හා සමාන අභිකුණටිකයෙක් ලොව වෙනත් නැත. (තාපස වේසයෙන් ආ සුදස්සන නා රජු කිය.)

එහි කායවී යනු කිසිවකුටත් අල්ප වූ ද දුකක් ඇතිකිරීමට සමත් නොවෙමි. මා හා සමාන වූ අභිකුණටිකයෙක් නම් නැත යනුයි.

ආලම්බන තෙමේ මොහු අසවල් තැනැත්තා යැයි නොදන්නේ කිපී මෙසේ කිය.

යම්කිසි බාල මෝඩයෙක් බමුණු වෙසින් මේ පිරිස මැදට පැමිණ මට යුද්ධය සඳහා අභියෝග කරයි. මගේ පිරිස මගේ බස අසාවා.

එහි දතෙතා යනු බොළඳ, මෝඩ අවහයනතු යනු කැඳවන්නේ, මෙසේ කියා ඇත. මේ වනාහි කිසියම් බාල උම්මත්තකයෙක් මා යුද්ධයට කැඳවන්නේ තමා හා සසඳ මේ පිරිස තුළට පැමිණියේ වන. පිරිස මගේ වචනය අසාවා. මගේ වරදක් නැත. මට නොකිපෙව.

ඉක්බිති ඔහුට සුදස්සන තෙමේ ගාථාවකින් මෙසේ කීහ.

ආලම්බය! නුඹ නාග වූ මා සමග යුධ කරව. මම මැඩි පැටවක මගින් ඔබ සමග යුධ කරමි. එහි පන්දහසක් පරදු තබන්න.

එහි නාගෙන යනු නුඹ නාගයකු වූ මා සමග යුධ කරන්න. මම තරුණ මැඩි පැටවකු වූ නුඹ සමග යුධ කරන්නෙමි. ආසහසෙසහි යනු එහිදී අපගේ යුද්ධයෙහි පන්දහසක් පරදුව වන්නේය.

අලම්බන මෙසේ කීය.

මානවකය, මම වස්තුවෙන් ආඨාස වෙමි. නුඹ දිළින්නදෙකි. ඔබගේ ඇපය කුමක්ද. ඔට්ටුව කුමක්ද?

මට ඔට්ටුවක් ඇත. ඇපයද එබඳුය. එහි පන්දහසක් ඔට්ටු තබන්න.

එහි කොනුතෙ යනු පැවිද්දකු වූ ඔබට කවරනම් ඔට්ටුවක්ද? උපජුතඤුව යනු මේ සුදුවෙහිදී ඔබ ලග තබාගන්නා වූ ධනය කොපමණදැයි මට පෙන්වන්න යැයි කීයයි. උපජුතඤුව මෙ යනු මට වනාහි දිය යුතු ලග තබාගන්නා වූ ධනය හෝ තැබිය යුතු ඔට්ටුව හෝ එසේම ඇත. ඒ නිසා එහි පන්දහසකින් අපි ඔට්ටු තබමු.

සුදස්සන තෙමේ ඔහුගේ කථාව අසා පන්දහසක් ඔට්ටුව වේවායි බිය නැතව රජමැදුරට නැග මාමා වූ රජුගේ සමීපයෙහි සිට මේ ගාථාව කීය.

මහරජතුමනි, ඔබතුමාට යහපත් වචනයක් වේවා. මට සවන් දෙන්න. කීර්තිමත් වූ රජතුමනි, මට ඔට්ටුව පන්දහසකි.

එහි කිතතිමා යනු ගුණ කීර්තියෙන් යුක්ත වූ රජ තෙමේ මේ තාපසයා මගෙන් විශාල ධනයක් ඉල්ලයි. කුමක්දැයි සිතා මේ ගාථාව කීය.

බ්‍රාහ්මණය, පියා විසින් ගත් ණයක් වේද, නැත හෝ ඔබ විසින් ගන්නා ලද ණයක්ද? කුමක් නිසා ඔබ බොහෝ ධනය ඉල්ලන්නෙහිද?

එහි පෙනතිකං වා යනු පියා විසින් හෝ ගෙන වියදම් කළ නැතහොත් තමා විසින් ගන්නා ලද ණය නම් වෙයි. කිම මගේ පියා

විසින් හෝ ඔබගේ අතින් ගන්නා ලද ණයක් වේද? නැතහොත් මා විසින් ගන්නා ලද්දක්ද? කුමන කරුණක් නිසා මෙසේ බොහෝ ධනය ඉල්වන්නෙහිද?

මෙසේ කී කල්හි සුදස්සන තෙමේ ගාථා දෙකක් කීය. ආලම්බන තෙමේ නාගයකු ලවා මා පරදවනු කැමති වෙයි. මම මැඩි පැටවක ලවා ආලම්බනයා දෂ්ට කරවමි.

මහාරජකුමනි, අද ඔබවහන්සේ ක්ෂත්‍රිය ජනයා පිරිවරාගෙන එය නයින්ගේ නැටුම් බැලීමට සුදානම් වන්න.

එහි අභිජිංසති යනු සුද්ධිය ජයගන්නට කැමති වෙයි. එහිදී ඉදින් ඔහු පරදින්නේ ද මා දිනන්නේ ද මට පන්දහසක් දෙන්නේය. ඉදින් මම පරිදින්නෙමි නම් මම ඔහුට දෙමි. ඒ නිසා ඒ බොහෝ වූ ධනය ඉල්ලමි. තං යනු ඒ නිසා මහරජකුමනි, ඔබවහන්සේ එම දර්ශනය නැරඹීමට යා යුතුයි.

රජතෙමේ, එසේනම් යමු යැයි තවුසා සමගම නික්ම ගියේය. ඒ දැක ආලම්බායන තෙමේ මෙසේ සිතීය. මේ තවුසා ගොස් රජුවද රැගෙන ආවේ රජුගේ මිත්‍රයකු වන්නේයැයි සිතා බිය වූයේ ඔහු අනුව යමින් මේ ගාථාව කීය.

මානවකය, මම ශිල්ප වාදයෙන් ඔබව ඉක්මවා නොහඟිමි. එහෙත් ශිල්පයෙන් මත්වූ ඔබ උරගයාට ගරු නොකරන්නෙහිය.

එහි සිප්පවාදෙන යනු මානවය, මම තමන්ගේ ශිල්පයෙන් ඔබව පහත්කොට නොසළකමි. නුඹ වනාහි ශිල්පයෙන් මත්වූයේ මේ නාගයාට ගරු නොකරන්නෙහිය. පූජා නොකරන්නෙහිය. ඉක්බිති සුදස්සන තෙමේ ගාථා දෙකක් පැවසීය.

අපිද ශිල්පවාදයෙන් ඔබ හෙළා නොදකිමු. එහෙත් ඔබ මේ විෂ රහිත නාගයාගෙන් මහජනයාව බොහෝකොට වංචා කරන්නෙහිය.

යම්ලෙසකින් මම එය දන්නෙමිද ඒ ලෙසට මහාජනයා දැනගන්නේද එසේ වුවහොත් ආලම්බනය, ඔබ අත්සුණු මිටක්වත් නොලබන්නේය. ධනය ගැන කවර කථාද? ඉක්බිති ආලම්බායන තෙමේ කිපී ඔහුට මෙසේ කීය.

රජ අඳුන් දිවිසමක් හැඳ ජටාවක් බැඳ කිළිටිව මේ පිරිස මැදට ආවා වූ නුඹ මේ ආනුභාව සම්පන්න නාගයා විෂ නැතියැයි අවමන් කරන්නෙහි.

උග්‍ර වූ තේජසින් පිරුණා වූ ඔහුව මෙහි සමීපයට ගොස් වටහා ගන්න. මොහු ඔබව අළුගොඩක් මෙන් කරන්නේ යැයි හඟිමි. එහි රුමි යනු අඳුන් ආදියෙන් නොසැරසුණු, අවිසො අතිමඤ්ඤසී යනු විෂ නැත්තේයැයි අවමන් කරන්නෙහිය. ආසජ්ජ යනු ලඟට ගොස්, ජඤ්ඤාසී යනු දැනගන්නෙහි.

ඉක්බිති ඔහු සමග ක්‍රීඩා කරන්නා වූ සුදස්සන තෙමේ මේ ගාථාව කීය.

තොපගේ මේ සර්පයාට විෂ ඇත්නම් ගැරඬියාටත්, දියබරියාටත්, කොළපාට සර්පයාටත් (පණවුළුවක්) විෂ ඇත්තේය. රතුපාට හිසක් ඇති සර්ප නාගයාට විෂ නැත.

එහි සිළුනහසස යනු ගැරඬියාට. දෙඩසුභසස දියබරියාට, සිලාභුනො යනු කොළපාට වර්ණ ඇති සර්පයාට මෙසේ විෂ නැති සර්පයන් දක්වා මොවුන්ට විෂ වන්නේය. රතුපාට හිසක් ඇති සර්පයකු වූ මොහුට විෂ නැත. ඉක්බිති ආලම්බන තෙමේ ඔහුට ගාථා දෙකකින් මෙසේ කීය.

මේ ලෝකයේ දායකයෝ අර්භන් වූ සංසුන් ඉඳුරන් ඇති තපස්වීන් වහන්සේලාට දන් දී දෙවිලොව යන්යැයි මා විසින් අසා ඇත. ඉදින් ඔබට දිය හැකි දෙයක් වේනම් ජීවත්වෙමින් දන් දෙව.

මේ මහා සෘද්ධි ඇති තේජස් ඇති, පරාජය කළ නොහැකි නාගරාජයෙකි. ඒ නාගයා ලවා ඔබව මම දෂ්ට කරවන්නෙමි. ඔහු තා අළු කරන්නේයයි ආලම්බන කීය.

එහි දා තවෙ යනු ඉදින් ඔබට කිසියම් දියහැකි දෙයක් ඇත්නම් එය දෙන්න.

යහළු ආලම්බනය, මේ ලොව දන් දෙන දායකයෝ දෙවිලොව උපදිනැයි යන මෙය සංයම ඇති තපස්විත්ගෙන් මා ද අසා ඇත. ඉදින් දිය යුතු දෙයක් ඇත්නම්, එය ජීවත් වෙමින් තොපම දිය යුතුය.

'අවච්චුබ්බි' නම් මේ මැඩි පැටවා උග්‍ර විෂ තේජස් ඇත්තිය. ඇය ලවා දැන් තා දෂ්ට කරවමි. ඕ තා අළුතර දමන්නේය.

ධුතරාෂ්ට නම් නා රජුට යම් දූවක් වීද, මගේ අසමාන මවු නැගිණ වූද උග්‍ර තේජසින් පරිපූර්ණ ඒ මේ අවච්චුබ්බි නමැති මැඩි පැටි දකිනු ලැබෙවායි සුදස්සන කිය.

මේ ගාථා සුදස්සනගේ වචනයයි. එහි පුණණ උග්‍රසස තෙජසා යනු උග්‍ර වූ විෂයෙන් පිරුණා වූ.

මෙසේ ද කියා මැණියනි, අවච්චුබ්බි, ජටාව තුළින් නික්ම මගේ අතෙහි රැඳෙන්න. මහාජනයා මැද සහෝදරියට කථාකොට අත දිගුකළේය. ඕතොමෝ ඔහුගේ හඬ අසා ජටාව තුළ සිටම තුන්වරක් මණ්ඩුකනාද පවත්වා ඉන් නික්ම උරහිසෙහි සිට උඩපැන ඔහුගේ අත්ලෙහි විෂ බිංදු තුනක් හෙළා නැවතත් ඔහුගේ ජටාව තුළටම පිවිසියේය.

සුදස්සන තෙමේ විෂ රැගෙන සිටියේ මේ ජනපදය විනාශ වන්නේය. මේ ජනපදය නැසෙන්නේය යනුවෙන් තුන්වරක් ප්‍රකාශ කළේය. ඔහුගේ ඒ හඬ දොළොස් යොදුනක් පමණ පැතිර පවත්නා මුළු බරණැස් පුරය පුරා පැතිරී ගියේය. ඉක්බිති රජතුමා, කුමක් නිසා ජනපදය විනාශ වන්නේදැයි ඇසීය. මහරජතුමනි, මේ විෂ ඉසින්නට තැනක් නොදකිමි. දරුව, මේ මහපොළව විශාලය. එහි ඉසින්න. ඉකිබිති ඔහුට මහරජතුමනිසි ප්‍රතිකේෂ්ප කරමින් මේ ගාථාව කිය.

බ්‍රහ්මදත්ත මහරජ, දැනගන්න. ඉදින් මෙය පොළවෙහි ඉසින්නෙමිද නිසැකයෙන් ම තෘණලතාවන් හා ඖෂධ වියලී යන්නේ ය.

එහි තිණලතා යනු පෘථිවිය ඇසුරුකර හටගන්නා වූ තෘණ වර්ග ද වැල් ද සියළු ඖෂධ පැළෑටි ද ඒ නිසා පොළොවෙහි ඉසින්නට නොහැක. එසේනම් දරුව, එය උඩ අහසෙහි ඉසින්න. එහිද නොහැකියැයි පෙන්වමින් මේ ගාථාව කිය.

බ්‍රහ්මදත්ත මහරජ! දැනගන්න. ඉදින් උඩ අහසෙහි හෙළන්නෙම් ද සත් වර්ෂයක් වැසි නොවසින්නේය. හිම වැටෙන්නේ නැත. පිති බිඳකුඳු වැටෙන්නේ නැත.

එහි න හිමං පතෙ යනු වර්ෂ හතක් හිමබිත්දු මාත්‍රයක්වත් නොවැටෙන්නේය. එසේනම් ජලයෙහි ඉසින්නයැයි කීවිට එයද නොහැකියැයි දක්වමින් මේ ගාථාව කිය.

බ්‍රහ්මදත්ත මහරජ! දැනගන්න. ඉදින් ජලයෙහි ඉසින්නෙම් නම් සියළු ජලාශ්‍රිත ප්‍රාණීහුද මත්ස්‍ය කැස්බාදිහුද මැරෙන්නාහ.

ඉක්බිති රජු ඔහුට මෙසේ කිය. දරුව, අපි කිසිවක් නොදනිමු. යම් ලෙසක අපගේ රටට නොනසී ද එබඳු වූ උපක්‍රමයක් ඔබම දන්නෙහිය. එසේනම් මහරජ, මෙතැන පිළිවෙලින් ආවාට තුනක් සාරවන්න යැයි කිය. රජු කැණවිය. සුදස්සන තෙමේ මැද ආවාටය නොයෙක් බෙහෙත් වර්ගවලින් පුරවාලීය. දෙවැන්න ගොමවලින්ද තුන්වැන්න දිව්‍යමය ඖෂධවලින් ද පුරවාලීය. ඉක්බිති මැද ආවාටයෙහි විෂ බිත්දු දමාපීය. එකෙණෙහිම දුම් දමමින් ගිනිජාලා නැගී ආවේය. ඒ ගිනිදැල් ගොම පිරවූ ආවාටයට පැතිර ගොස් ඖෂධ දැවී නිවී ගියේය. ආලම්බායන තෙමේ ඒ ආවාටය අසල සිටියේය. ඉක්බිති ඔහුට විෂ හුමාලය වැදුනේය. සිරුරෙහි හම ගැලවී ගියේය. සුදුකබර මතුවීය. ඔහු බියෙන් නැතිගත්තේ නාරජුව මුදාහරින්නෙමියි තුන්වරක් ප්‍රකාශ කළේය.

ඒ අසා බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ රුවන්මය පෙට්ටියෙන් නික්ම සියළු අලංකාරයෙන් යුත් ආත්මභාවයක් මවා ශක්‍රදේව රාජ විලාශයෙන් පෙනී සිටියේය. සුදස්සන ද අවච්ඡුබ්බි ද එසේම සිටියාහ. ඉක්බිති සුදස්සන තෙමේ රජුට මෙසේ කිය. මහරජතුමනි, දැනගන්න. මේ කාගේ දරුවෝද? නොදනිමි. අපව තවම නොදන්නෙහිය. කසී රජුගේ දියණිය වූ සමුද්දජා

කුමරියව ධාතරාෂ්ට්‍රට දුන් බව දන්නෙහිද? ඔව් දනිමිසි කීය. ඇය මගේ බාල සොහොයුරියයි. අපි ඇගේ පුත්‍රයෝය. ඔබ අපගේ මාමාය.

ඉක්බිති රජතුමා ඔවුන් වැළඳගෙන හිස සිඹ අඬා වැලප ප්‍රාසාදයට කැඳවාගෙන ගොස් මහත් වූ සත්කාර කොට භූරිදත්ත සමග පිළිසඳර කථා කරන්නේ මෙසේ විවාළේය. දරුව, මෙබඳු උග්‍ර විෂ ඇති ඔහුව මේ ආලම්බායන තෙමේ කෙසේ අල්ලා ගන්නේද? ඔහු සියල්ල විස්තර සහිතව කියා මහරජතුමනි, රජතුමා වනාහි මේආකාරයට රාජ්‍යය කරන්නට වටනේයැයි මාමාට ධර්මදේශනා කළේය.

ඉක්බිති ඔහුට සුදස්සන තෙමේ මෙසේ කීය. මාමේ! මගේ මව භූරිදත්තව නොදැක ක්ලාන්තව සිටින්නීය. අපි බාහිර යමක් කරන්නට අපොහොසත් වෙමු. යහපති! දරුවනි! නුඹලා යන්න. මම වනාහි මගේ සහෝදරිය දකිනු කැමැත්තෙමි. කෙසේ ඇයව දකින්නෙමිද? මාමේ සීයා කාසි රජතුමා කොහේ සිටීද? දරුව, මාගේ සහෝදරිය නැතිව ජීවත්වන්නට නොහැකිව රාජ්‍යය අත්හැර දමා පැවිදිව අසවල් වනරොදෙහි වාසය කරන්නේ යැයි කීය. මාමේ! මගේ මව ඔබවත් මාගේ සීයාවත් දකිනු කැමැත්තීය. නුඹලා අසවල් දවසේ මගේ සීයා සමීපයට යව්. අපි මවත් රැගෙන සීයාගේ අසපුවට එන්නෙමි. එහිදී ඔවුන්ව නුඹලාට දැකගත හැක. ඉක්බිති ඔව්හු මාමාට දවසක් තබා රාජ නිවේසනයෙන් බැසගත්හ. රජතුමා බැනාව උනන්දුකරවා හඬා නතර විය. ඔව්හු ද පොළව පලාගෙන නාගභවනයට ගියහ.

නගරයට පිවිසීම නම් වූ කොටස නිමියේ ය.

මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ පැමිණිකල්හි සියළු නගරයම එකම විලාපයකින් පිරිගියේය. ඔහු ද මාසයක් පෙට්ටියෙහි ක්‍රීඩා කරන්නේ ගිලන්ව නිදාගත්තේය. ඔහුගේ සමීපයට පැමිණි නාගයන් අප්‍රමාණය. ඔහු ඔවුන් සමග කියන්නේ වෙහෙසට පත්වෙයි. කාණාරිට්ඨ තෙමේ දෙව්ලොවට ගොස් මහා සත්ත්වයන් නොදැක පළමුවෙන්ම පැමිණියේය. ඉක්බිති ඔහුව, මෙතෙමේ සැඬපරුෂය. නාග පිරිස වළක්වන්නට හැකිවන්නේ යැයි මහා සත්ත්වයන් සිටි තැන මුරකාවලෙහි යෙදූහ.

සුභග තෙමේද මුළු හිමවනට සොයා එයින් මනා සමුද්‍රයක් ඉතිරි ගංගාවන්ද ගැන සිතාබලා යමුනාව ගැන සිතමින් එයි. නේසාද බ්‍රාහ්මණයාද ආලම්බනයේ කුෂ්ටය දැක මෙසේ සිතීය. මොහු හැරිදත්තට පීඩාවට පත්කොට හටගත් කුෂ්ට ඇත්තේ වන. මම වනාහි මට බොහෝ උපකාරී වූ ඔහුව ධන තණ්හාවෙන් ආලම්බනට පෙන්වූයෙමි. ඒ පාපය මා වෙත එන්නේය. එය මා වෙත එන්නට කලින් යමුනා නදියට ගොස් පව් සෝදන තොටුපළෙහි පව් සෝදා හරින්නෙමියි එහි ගොස් මා විසින් හැරිදත්තට මිත්‍රදෝහි ක්‍රියාවක් කෙළෙමි. ඒ පාපය සෝදා හරින්නෙමියි ජලස්නාන කර්මය කරයි.

ඒ මොහොතේ සුභග තෙමේ එතැනට පැමිණියේ ඔහුගේ ඒ වචනය අසා, මේ පාපියා විසින් මහත් වූ යසස්දායක වූ මාගේ සහෝදරයාව මැණිකක් හේතුවෙන් ආලම්බනයට පෙන්වන ලදී. මොහුට ජීවත්වීමට ඉඩ නොදෙමි යි වලිගයෙන් ඔහුගේ පාද වෙලා ඇද ජලයෙහි ගිල්වා හුස්ම ගැනීමට අපහසු වනවිට ස්වල්පයක් ලිහිල් කළේය. ඔහු හිස එසවීය. ඉක්බිති ඔහුව නැවතත් ඇද ගිල්වා හුස්මගැනීමට නොහැකි වනවිට ටිකක් ලිහිල් කළේය. ඔහු හිස එසවීය. ඉක්බිති ඔහුව නැවතත් ඇද ගිල්වා, මෙසේ බොහෝ වාර ගණනක් ඒ ක්‍රමයෙන් පීඩාවට පත් වූ නෙසාද බ්‍රාහ්මණ තෙමේ හිස ඔසවා මේ ගාථාව කීය.

ලෝකසම්මත වූ මෙබඳු ජලය ඇති ප්‍රයාගයෙහි පිහිටියා වූ යමුනා නදියට බැසගත්තා වූ මා කවරනම් භනයකු එහි ගිල්වූයේ ද?

එහි ලොකසං යනු පව් සෝදා හැරීමට සමර්ථයැයි ලෝකසම්මත වූ සජනනං යනු මෙබඳු ස්වභාව ඇති ජලය ඉසින්නා වූ පයාගසමිං යනු ප්‍රයාග තීර්ථයෙහි,

ඉක්බිති ඔහුට සුභග තෙමේ ගාථාවකින් මෙසේ කීය.

ලෝකාධිපති වූ යසස් ඇති යම් ඒ ඒ කෙනෙක් බරණැස් නුවර සම්පූර්ණයෙන් වසාගෙන සිටියේද ඒ උරග නායකයාගේ පුත්‍රයා වූ මම සුභග යැයි කියන්නේ.

එහි යදෙසා යනු යම් ඒ කෙනෙක්, පකිරහරි සමන්තනො යනු සතුරන් පන්නා දැමීමට සමර්ථව භාත්පසින් පැකිරී සිටියේය. සියල්ල වටකොට මත්තෙහි පෙණයෙන් වසා ගත්තේය.

ඉක්බිති බ්‍රාහ්මණයා මෙසේ සිතීය. භූරිදත්තගේ සොහොයුරා මට ජීවිතදානය නොදෙයි. මම මොහුගේ මව්පියන්ගේ ගුණ වර්ණනාකොට ඔහුගේ සිත මඳුකොට තමාට ජීවිතය ඉල්ලන්නෙමි යි සිතා මේ ගාථාව කීය.

ඉදින් වනාහි උරග නායක වූ අමර සංඛ්‍යාත නාගයන්ගේ අධිපති මහේශාකාස වූ අමරාධිපති වූ කංසරජුගේ පුත්‍රයෙකි. මිනිසුන් අතර මාතාවක වූ අතුල්‍යාය. එබඳු මහානුභාව කෙනෙක් බ්‍රාහ්මණයකුගේ දාසයකු පවා දියෙහි ගිල්වන්නට සුදුසු නැත.

එහි කංසසා යනු වෙනත් නමකින් මේ නම ඇත්තාට කාසිසස රඤ්ඤා කසිරජුගේ යැයි ද කියත්. කාසිරාජ දියණිය විසින් ගන්නා ලද බැවින් කාසිරාජයාද ඔහුට ම අයත්කර දී වර්ණනා කරයි. අමරාධිපසස යනු දීර්ඝායුෂ ඇති බැවින් අමර සංඛ්‍යාත වූ නාගයන්ට අධිපතියාගේ මහෙසකෙතා යනු මහානුභාව සම්පන්න වූ අඤ්ඤතරො යනු මහේශාකාස වූ ඔබගේ පියා මිනිසුන් අතර මව වනාහි අනිත් තැනැත්තියකි. දාසමපී යනු එබඳු වූ මහානුභාව සම්පන්න වූයේ ආනුභාව රහිත වූ බ්‍රාහ්මණයාගේ දාසයකු පවා ජලයෙහි ගිල්වන්නට යෝග්‍ය නැත. මහානුභාව බ්‍රාහ්මණයෙකැයි කියයි.

ඉක්බිති ඔහුට සුභග තෙමේ මෙසේ කීය. දුෂ්ට බ්‍රාහ්මණයා! ඔබ මා රවටා මිඳෙන්නෙමි යි සිතන්නෙහිද? ඔබට ජීවිතය නොදෙමි. ඔහු විසින් කරන ලද කර්මය ප්‍රකාශ කරමින් මෙසේ කීය.

එම්බා බ්‍රාහ්මණය, තෙපි රුකක් ඇසුරු කරමින් ජලය බීමට ආ මුවකු විද්දානුය. ඊතලයේ වේගය නිසා බිය වූ ඊතලය වැදුනු මුවා ඇතට ගියේය.

ඔබ මහා අරණ්‍යයෙහි වැටෙන්නා වූ මුවාව දුටුවේය. හෙතෙම මස්කඳ රැගෙන සවස නුගරුකක් ලඟට පැමිණියේය.

ගිරා, සැලලිහිණි ආදීන් විසින් පවත්වන නාද ඇති පැසුණු ගෙඩි තේතුවෙන් පිඟුවන් වූ ඇටුවන් සහිත නුගරුකක් ඇති මේ භූමිය කොවුල්නාදය ඇති සිත්කලු වූ නිරන්තරයෙන් නිල් තෘණයෙන් ගැවසී ගත්තේය.

ඒ නුගරුකෙහි සිටි තොපට සෘද්ධියෙන් ද යසසින් ද දිලියෙන මහානුභාව සම්පන්න ඇති නාග කන්‍යාවන් පිරිවරාගත් මාගේ ඒ සොහොයුරු තෙමේ පෙනුණේය.

ඒ නුඹ මාගේ සොහොයුරු භූරිදත්ත නමැති නාරජු විසින් කැමැති වූ සියළු සම්පත්තින්ගෙන් සතුටුකරන ලද්දේ ගෞරව කරන ලද්දේ වන්නෙහිය. ද්‍රෝහ නොකළ යුතු ඔහුට තොප ද්‍රෝහ කළහුය. ඒ පාපකර්මය දැන් තොප වෙතට පැමිණ ඇත.

වහා ගෙල දිගුකරව. තා මරමි. සොහොයුරාට කළ අපරාධය සිහිකරන මම තාගේ හිස සිදිමි යි සුභග තෙමේ කීවේය. එහි සායං නිග්‍රොධමුපාගමී යනු අකාලයෙහි නුගගස ලඟට පැමිණියෙහි. පිංගිය යනු පියාපත්වල වර්ණයෙන් පිඟුවන් වූ සසුනායුකං යනු නුග අරළුවලින් ගැවසී ගත්. කොකිලාහිරුදං යනු කොවුලන් විසින් කරන නාද ඇති. ධූවං හරිත සද්දලං යනු ජල බිමෙහි හටගත් බැවින් නිරන්තරයෙන් කොලපාට තණපිටියෙන් යුත් භූමිභාගය. පාතරහු යනු එහි නුගගසෙහි සිටියා වූ නුඹගේ, ඒ මාගේ සොහොයුරා ප්‍රකට විය. ඉද්ධියා යනු පින් තේජසින් සොතෙන යනු ඔහු නුඹව තමාගේ හවනයට ගෙන ගොස් ආශ්‍රයකළ. පරිසරං යනු නුඹ විසින් මගේ සොයුරාට කරන ලද විරුද්ධ පාපකර්මය සිහිපත් කරමින්. ඡේදයිසසාමි යනු සිදින්නෙමි.

ඉක්බිති බ්‍රාහ්මණයා මෙසේ සිතීය. මොහු මට ජීවිතය නොදෙයි. යම්කිසි දෙයක් කොට මිදීමට උත්සාහ කළ යුතුයයි මේ ගාථාව කීය.

බ්‍රාහ්මණයා ගුරුවරයාය. මන්ත්‍ර හදාරයි. ඉල්ලීමට සුදුසුය. යාගයට ගින්නය. පුදන ලද ගිනි ඇත්තේ ය. යන මේ කාරණා තුනෙන් බ්‍රාහ්මණයා නොනැසිය යුතුයි.

එහි එතෙහි යනු ගුරුවරයා ආදී වූ කාරණා තුනකින් බ්‍රාහ්මණයා නොනැසිය යුතුය. බ්‍රාහ්මණයා නැසීමට ඔබ කුමක් නිසා කියන්නෙහිද? යමෙක් බ්‍රාහ්මණයා නසයිද ඔහු නිරයෙහි උපදී.

ඒ අසා සුභග තෙමේ සැකයට පත්ව මේ නාග භවනයට ගෙනගොස් සොහොයුරාගෙන් අසා දැනගන්නෙමිසි සිතා ගාථා දෙකක් කිය.

යමුනා නදී යට පෙදෙසේ ධ්‍රැතරාෂ්ට්‍ර රජුගේ නුවර හිමාලය පර්වතය දක්වා බැබළේද,

එනුවර පුරුෂෝත්තම වූ සමාන මාතෘක මගේ සොහොයුරෝ වෙසෙති. ඔවුන් යම් පරිදි කියද්ද තොපට ඒ පරිදි සිදුවන්නේ ය යි සුභග කිය.

එහි පුරං යනු නගරයයි. ඔගාඤ්ඤං යනු පිටිසි. ගිරිං ආභවව යාමුනං යනු යමුනාවට නුදුරෙහි පිහිටියා වූ හිමාලයේ ගැටි බබලයි. තප්තෙන යනු ඒ නගරයෙහි ඒ මාගේ සොහොයුරෝ වසත්. ඔබ එහි ගෙනගිය කල්හි යම්සේ ඔවුහු කියත්ද එසේ වන්නේය. ඉදින් වනාහි ඇත්ත කියන්නෙහිද ඔබට ජීවිතය ලැබෙයි. ඉදින් එසේ නොවන්නේ නම් එහිම හිස සිද දමන්නෙමි යි. මෙසේ ඔහුට කියා ගෙලෙන් අල්ලාගෙන බිම දමන්නේ ආක්‍රෝශ පරිභව කරන්නේ මහා සත්ත්වයන්ගේ ප්‍රාසාද දොරටුව වෙත ගියේය.

සුභග කාණ්ඩය නිමිසේය.

ඉක්බිති දොරටුපාලකයාව සිටි කාණාරිට්ඨ තෙමේ එසේ හිංසා කරමින් ගෙනඑනු ලබන ඔහුව දැක ඉදිරියට ගොස් සුභග! මෙසේ හිංසා නො කරන්න. බ්‍රාහ්මණයෝ වනාහි මහා බ්‍රහ්මයාගේ දරුවෝය. ඉදින් වනාහි මහා බ්‍රහ්මයා දැනගන්නේද මාගේ පුත්‍රයන්ට හිංසා කරන්නේ යැයි කිපී අපගේ සියලු නාග භවනය විනාශ කරන්නේය. ලෝකයෙහි බ්‍රාහ්මණයෝ වනාහි උත්තමයෝය. මහානුභාව සම්පන්නයෝය. නුඹ ඔවුන්ගේ ආනුභාවය නොදන්නෙහිය. මම දනිමි. කාණාරිට්ඨ තෙමේ

අතීතයේ වෙනත් භවයකදී යාගකරන එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙක් විය. ඒ නිසා මෙසේ කිය. කියාද විදිම් වශයෙන් යැදිම් ස්වභාවකොට ඇත්තේ වී සුභග හා නාගපිරිස අමතා එවි. යාග කරන්නා වූ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ ගුණය තොපට වර්ණනා කරන්නෙමියි කියා යාග වර්ණනාව ආරම්භ කරමින් මෙසේ කිය.

සුභග! මේ ලෝකයෙහි යාගයන් ද වේදයන් ද අලාමකය. ඉතා අල්පවූ බ්‍රාහ්මණයන්ගෙන් යුක්තය. ඒ නිසා බ්‍රාහ්මණයාට නින්දා කරන්නා වූ ගර්භා කරන්නා වූ තැනැත්තා ධනයත් උතුම් ධර්මයත් අත්හරියි.

එහි අනිත්තරා යනු සුභගය. මේ ලෝකයෙහි යාගයෝත් වේදයෝත් උතුම්ය. ලාමක නොවෙත්. මහානුභාව සම්පන්නය. ඒවා ඉතා අල්ප වූ බ්‍රාහ්මණයන්ගෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. ඒ නිසා බ්‍රාහ්මණයෝ ද උසස්ව උපන්නාහ. තදග්ග රයභං යනු ඒ නිසා නින්දා නොකළයුතු බ්‍රාහ්මණයාට නින්දා කරන්නා ධනයත් පණ්ඩිත ධර්මයත් අත්හරියි.

මෙය වනාහි හෙතෙම, මොහු විසින් භූරිදත්තට මිත්‍රද්‍රෝහි ක්‍රියාවක් කරන ලද්දේයැයි කියන්නට නොලබාවයි කීවේය. ඉක්බිති සුභගය. දන්නෙහිද. මේ ලෝකය කවරකු විසින් මෙහෙයවනු ලැබේදැයි විචාරා නොදනිමියි කීකල්හි බ්‍රාහ්මණයන්ගේ සීයා වූ බ්‍රහ්මයා විසින්යැයි දක්වන්නට ඉතිරි ගාථාව කිය.

ආර්යයන් අධ්‍යාපනයත්, රජවරු පෘථිවියත් වෛශ්‍යයන් ගොවිතැනත්, ශුද්‍රයන් මෙහෙවර කිරීමත් යන ලෙසට මහා බ්‍රහ්මයා විසින් වෙන්කරන ලද ආකාරයට ඒ ඒ කුලානුරූප කටයුතුවල යෙදුනාහ.

එහි උපාගු යනු පැමිණියාහ. බ්‍රහ්මයා වනාහි බ්‍රාහ්මණාදීන් මවා ආර්යයන්ට හා බමුණන්ට කිය. තෙපි අධ්‍යාපනයෙහි යෙදෙව්. වෙන කිසිවක් නොකළ යුතුයි. රජවරුන්ට කිය. තෙපි මහපොළව ජයග්‍රහණය කරව්. වෛශ්‍යයන්ට කිය. තෙපි ගොවිතැනෙහි යෙදෙව්. ශුද්‍රයන්ට කිය. තෙපි මුලින් කී වර්ණ තුනට අයත් වූවන්ට මෙහෙ කිරීමෙහි යෙදෙව්. එතැන් පටන් ආර්ය බ්‍රාහ්මණයන් අධ්‍යාපනයෙහිත් රජවරු මහපොළවත්, වෛශ්‍යයෝ ගොවිතැනත් ශුද්‍රයෝ මෙහෙකාර මෙහෙයින් යෙදුනාහයි කියත්. පවෙචකං යථාපදෙසං යනු එසේ එළඹෙන්නාහු වෙන වෙන ම

තමන්ගේ කුලප්‍රදේශවලට ගැලපෙන අයුරින් බ්‍රාහ්මයා විසින් කියූ අයුරින්ම එළඹුනාහ. කතාහු එතෙ වසිනාහි ආහු යනු මෙසේ වනාහි බලවත්ත වූ ඒ මහා බ්‍රාහ්මයා විසින් කරන ලදී යැයි කියත්.

මෙපරිද්දෙන් මේ බ්‍රාහ්මණයෝ නම් බොහෝ ගුණ ඇත්තෝය. යමෙක් මොවුන් කෙරෙහි පැහැදී දනක් දෙයිද ඔහුට වෙන තැනක ප්‍රතිසන්ධියක් නොවේ. දෙව්ලොවටම යන්තාහු යයි කියා නැවතත් මෙසේ කිය.

ධාතා, විධාතා, වරුණ, කුවේර, සෝම, යම, වන්දීම, වායු, සූරිය යන දෙව්වරුන්ට බ්‍රාහ්මණ ගුරුවරුන්ට සියළු කැමති වස්තූන් දී මේ තත්ත්වයට පත්වූහ. පන්සියක් පමණ අදින ලද මහදුන්න ඇති බලවත් භයානක මහාසේනා ඇති සහසසබාහු නමැති මහපොළවෙහි අසමාන යම් අර්ජුන නම් රජෙක් වීද ඔහු ද එකල ගිනිදෙවියා පිදීය.

එහි එතෙහි යනු මොවුන් විසින් ධාතා යනු ධාතා ආදී දෙව් රජදරුවෝ. පුපුසො යනු නොයෙක් ආකාර යාග කොට අප් සබ්බකාමෙ යනු ඉක්බිති ආචාර්ය වූ බ්‍රාහ්මණයන්ට සියළු කැමැති දේ දී මේ තත්ත්වයන්ට පත්වූයේ යැයි දක්වයි. විකාසිනා යනු අදින ලද. වාපසනානි පඤ්ච දුහු පන්සියයක් නොවේ. දේදුහු පන්සියයක් පමණ වූ දුන්නක් ඇති.

හිමසෙනො යනු භයානක වූ සේනා ඇති. සහසසබාහු යනු ඔහුගේ අත් දහසක් නොවේ. පන්සියයක් දුහු අත් දහසකින් ඇදිය යුතු දුන්න ඇදීමෙන් මෙසේ කීකල්හි ආදහි ජාතවේදං යනු ඒ රජතෙමේ ඒ කාලයෙහි බ්‍රාහ්මණයන් සියළු කාමවස්තූන්ගෙන් සතුටුකර ගිනිපූජා කළේය. ඒ කාරණයෙන් ම දෙව්ලොව උපන්නේය. ඒ නිසා බ්‍රාහ්මණයෝ වනාහි මේ ලෝකයෙහි ප්‍රධානීහු වෙත්ය.

ඔහු තව තවත් බ්‍රාහ්මණයන් වර්ණනා කරමින් ගාථාවක් කිය.

යමෙක් තම ශක්ති ප්‍රමාණයෙන් බ්‍රාහ්මණයන්ට ආහාරපානවලින් බොහෝකලක් සංග්‍රහ කළේද පැහැදුනු සිත් ඇත්තේ ඒ කුසලය අනුමෝදන්ව මහේශාකෘත වූ දෙවියෙක් විය.

එහි යො යනු ඒ පැරණි බරණැස් රජු යැයි දක්වයි. යථානුභාවං යනු හැකි පමණින් යමක් මොහුට තිබේද ඒ සියල්ල පරිත්‍යාගකොට දන් දුන්නේය. දෙවඤ්ඤානරො යනු ඔහු වෙනත් මහේශාකාස දෙවරපේක් විය.මෙසේ බ්‍රාහ්මණයෝ වනාහි අග්‍ර දක්ෂිණාර්ථ වෙන්. ඉක්බිති අනිත් කරුණක් ද දක්වන්නේ ගාථාවක් කීය.

යම් රජෙක් මහත් ආහාර ඇති අලාමක වූ ප්‍රභාව ඇති ප්‍රභාව ඇති ගිනිදෙවියාව ගිනෙලින් සතුටු කරන්නට හැකිවූයේද ඒ මුවලින්ද නම් වූ රජු උතුම් ගිනිදෙවියාට යාගකොට දෙව්ලොවට පැමිණියේය.

එහි මහාසනං යනු බොහෝ සේ භක්ෂණය කරන. ජෙතු යනු සතුටු කරන්නට. යඤ්ඤානං යනු යාග විධානය කරන්නා වූ. වරතො යනු උතුම් ගිනිදෙවියාට අයැද, මුවලිඤ්ඤාධගඤ්ඤේ මුවලින්ද රාජ බවට පත්විය. පෙර බරණැස් නුවර එක් මුවලින්ද නම් රජකෙනෙක් බමුණන් කැඳවා ස්වර්ග මාර්ගය විචාළේය. ඉක්බිති බමුණන්ට ද බ්‍රාහ්මණ දේවතාවන්ටද සත්කාර කරන්නටයැයි ඔහුට කියා බ්‍රාහ්මණ දේවතා යනු කවරෙක්දැයි ඇසුවිට ගිනිදෙවියා යැයි කී කල්හි එය අළුත් ගිනෙලින් සතුටු කරවවයි කීහ. හෙතෙම එසේම කළේය. ඒ අදහස ප්‍රකාශ කරන්නේ මොහු මේ ගාථාව කීය.

යමෙක් මහානුභාව සම්පන්න වූ වර්ෂ දහසක් ජීවත්වන්නා වූ මහේශාකාස වූ දැකුම්කලු වූයේ පැවිදි වූයේය. සේනා සහිත උතුම් රථයද අතහැර දමා ඒ දුදීප රජතෙමේද දෙව්ලොවට ගියේල.

එහි පබ්බජී යනු වර්ෂ පන්සියයක් රාජ්‍යය කරන්නේ බ්‍රාහ්මණයන්ට සත්කාර කරවා මංගල රථයන් සේනාවන් අතහැර දමා පැවිදි විය. දුදීපො කියාද පාඨයක් ඇත.

අනිත් උදාහරණයක් ද දක්වමින් මෙසේ කීය.

යම් ඒ සාගර නම් රජෙක් සාගරය අවසන්කොට ඇති මහපොළව දිනා මහත් වූ ස්වර්ණමය වූ යාග කනුව එසවීද, වෛශ්‍ය නරයකු ගින්නෙහි දැවීද එම්බා සුභගය! ඒ රජු අන්‍ය වූ මහේශාකාස දෙවියෙක් විය.

සුභගය! ගංගා මහා සමුද්‍රය යමෙකුගේ ආනුභාවයෙන් ද පවත්නේ ද? ඒ අංග නම් ලෝමපාද බරණැස් රජු ගිනි පූජා කළේය. ඔහු ශක්‍රපුරයට ගියේය.

එහි සාගරනතං යනු සාගරය අවසන්කොට ඇති පෘථිවිය, උසෙසසි යනු බ්‍රාහ්මණයන්ගෙන් ස්වර්ගයට යන මාර්ගය විමසා ස්වර්ණමය යාග කනුවක් ඔසවවයි කියන ලද්දේ සිව්පාවුන් නැසීම සඳහා එසවිය. වෙසසානරමාදහානො යනු වෛශ්‍යයකු ගින්නේ දවන්නේ වෙසසානර කියාද පාඨයක් තිබේ. දෙවඤ්ඤානරො යනු එම්බා සුභග! ඒ රජ වනාහි ගින්න පුදා එක්තරා මහේශාකාස දෙවියෙක් වියැයි කියයි. යසසානුභාවෙන යනු එම්බා සුභග! ඒ රජ වනාහි ගින්න පුදා එක්තරා මහේශාකාස දෙවියෙක් වියැයි කියයි. යසසානුභාවෙන යනු එම්බා සුභග! ගංගාවන් හා මහා සමුද්‍රය කවරකු විසින් කරන ලදදැයි දන්නෙහිද? නොදනිමියි කිය. නුඹ කුමක් දන්නේද? බ්‍රාහ්මණයන්ට පහර දෙන්නට පමණක් දන්නෙහිය. අතීතයෙහි අංග නම් වූ ලෝමපාද බරණැස් රජෙක් බමුණන්ගෙන් ස්වර්ගයට යන මාර්ගය විමසා ඔවුන් හිමාලයට පිවිස බ්‍රාහ්මණයන්ට සත්කාර කොට ගින්නට පූජාවන් පවත්වවයි කියන ලද්දේ අප්‍රමාණ වූ ගවදෙනුන් ද මීදෙනුන් ද ගෙන හිමවතට ගොස් එසේ කෙළේය.

බ්‍රාහ්මණයන් විසින් අනුභවකර ඉතිරි වූ කිරි හා දී කිරි කුමක් කළයුතුයැයි ඇසුවිට ඒවා ඉවත දමන්නැයි කීහ. එහි ස්වල්පයක් කිරි ඉවත දැමූ තැන කුඩා ගංගාවෝ පහළ වූහ. බොහෝ ඉවත දැමූ තැන ගංගා ගලාබසින්නට විය. ඒ කිරි වනාහි යම්තැනක දීකිරි බවට පත්ව ගියේද ඒ තැන සමුද්‍රය හටගත්තේය. මෙසේ ඔහු මෙබඳු ආකාර සංග්‍රහයක් කොට බමුණන් විසින් කියන ලද අයුරින් ගිනිපූජා පවත්වා ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයාගේ පුරයට ගියේය.

මෙසේ මොහුට අතීතය ගෙනහැර දක්වා මේ ගාථාව කිය.

සුභගය! දෙව්ලොවට අධිපති ශක්‍රයාගේ සේනාපති වූ මහා යසස් ඇති දේවපුත්‍රයෙක් සෝමයාගය කොට පච්චල නැතිකර දමා වෙනත් දෙවියෙක් විය.

එහි සෝමයාගෙන මලං විහන්ඛා යනු එමිබා සුභගය! යම් ඒ දැන් ශක්‍රයාගේ සේනාපති වූ මහා යසස් ඇති දේවපුත්‍රයෙක් වේද හෙතෙම පෙර බරණැස් රජුව බ්‍රාහ්මණයන්ගෙන් ස්වර්ගමාර්ගය විචාරා ඔවුන් විසින් ඔබ සෝමයාගයෙන් තමන්ගේ පව් සෝදාහැර දෙව්ලොව යවයි කී කල්හි බ්‍රාහ්මණයන්ට බොහෝ සත්කාර කොට ඔවුන් විසින් කියන ලද පිළිවෙලට සෝමයාගය කොට එයින් තමාගේ පව් නැතිකර අන්‍ය දෙවියෙක් විය යැයි මේ අර්ථය පවසමින් මෙසේ කිය.

අනික් උදාහරණයක්ද මොහුට දක්වමින් කිය.

යසස් ඇති, සෘද්ධි ඇති උතුම් යමෙක් මේ ලෝකයද පරලෝකයද භාගිරිස ගංගාවද හිමාලය පර්වතයද මැව්වේද ඒ බ්‍රහ්මයාද පෙර ගින්න පුජා කළේය.

යාග කරන්නා වූ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ ආනුභාවයෙන් මාලාගිරි, හිමාලය, ගිප්ඤ්ඤාකූටය, සුදස්සන, නිසභ, කාකනේරු ආදී වූ අනිකුත් මහා පර්වතයෝ ගඬොලින් කරන ලද ආසන සඳහා නිර්මාණය වූහ.

එහි සොපි තදා ආදහි ජාතවෙදං යනු සුභගය! යම් ඒ මහා බ්‍රහ්මයා විසින් මේ ලෝකය ද පරලෝකය ද භාගිරිස ගංගාවද හිමාලය, ගිප්ඤ්ඤාකූට ආදී පර්වතයෝ ද කරන ලදහ. ඔහු ද බ්‍රහ්මයා ලෙස උපත ලබන්නට පළමු මාණවකයෙක් විය. එකල්හි ගින්නම පිටුවිය. ගින්නට යාග පුදා මහා බ්‍රහ්මයා වී මේ සියල්ල කළේය. මෙසේ බ්‍රාහ්මණයෝ මහා සෘද්ධි ඇත්තෝ යයි කියති. වින්‍යා කතා යනු පෙර වනාහි එක් බරණැස් රජෙක් බ්‍රාහ්මණයන්ගෙන් ස්වර්ග මාර්ගය විචාරා බ්‍රාහ්මණයන්ට පුජා පවත්වන්න යැයි කියන ලද්දේ ඔවුන්ට මහා දන් පිහිටුවා, මාගේ දානයේ නැත්තේ මොනවාදැයි විචාළ කල්හි, සියල්ල ම ඇත. නමුත් බ්‍රාහ්මණයන්ට ආසන ප්‍රමාණවත් නොවේයැයි කී කල්හි ගඬොල්වලින් අසුන් පිළියෙල කළේය. එකල්හි සාදන ලද ආසන බ්‍රාහ්මණයන්ගෙන් ආනුභාවයෙන් විශාල වී මාලාගිරි ආදී පර්වත බිහිවිය. මෙසේ මේවා යාග කරන්නා වූ බ්‍රාහ්මණයන් විසින් කරන ලදැයි කියත්.

ඉක්බිති ඔහුට නැවත කිය. භාතික ඔබ දන්නෙහිද? මේ සමුද්‍රය කුමන කරුණක් නිසා පානය කළ නොහැකි ලුණුදිය. වූයේද? අර්ථය!

නොදනිමි. ඉක්බිති ඔහුට, ඔබ බ්‍රාහ්මණයන්ව නිංසාවට පත්කරන්නට දන්තෙහිය. අසන්න යැයි කියා ගාථාව කිය.

මන්ත්‍ර ගුණයෙන් යුක්ත වූ තපස් ඇත්තා වූ ගුරුන් වූ ඉල්ලීමට යෝග්‍ය වූ යැයි කිය. සමුද්‍ර තීරයෙහි සිට ජලස්නානය කරන බමුණකු ඇද ගත්තේය. ඒ ජලය පානයට නුසුදුසු විය.

එහි යාවයොගොතිවාහ යනු ඒ බ්‍රාහ්මණයා ඉල්ලීමට යෝග්‍ය යැයි ලෝකයා කිය. උදකං සජනනං යනු ඔහු වනාහි එක් දිනක් පාපයන් සෝදා හැරීම කරන්නේ ඉවුරෙහි සිට සමුද්‍රයෙන් ජලය ගෙන තමාගේ හිස මත්තෙහි විසුරුවා ගත්තේය. ඉක්බිති මෙසේ කරද්දී සාගරය හිල දැමීමේය. මේ කාරණය මහාබ්‍රහ්මයා අසා මෙයින් වනාහි මාගේ පුත්‍රයාව පැහැර ගත්තේ යැයි සමුද්‍රය පානය කළ නොහැකි පුණුජලය ඇත්තක් වේවායි ශාප කළේය. ඒ කාරණයෙන් මෙය පානය කළ නොහැකි විය. බ්‍රාහ්මණයෝ වනාහි මෙබඳු ස්වරූප ඇත්තේයැයි කියා නැවතත් මෙසේ කිය.

වාසව බවට පත් ශක්‍රයාගේ පුණ්‍යකෂේත්‍ර වූ අග්‍ර දක්ෂිණාර්භ වූ බොහෝ බ්‍රාහ්මණයෝ ලොව සිටිත්. පෙර අපර දෙදිග හා දකුණ උතුර යන සැට දිසාවන්හි සිටිමින් ශක්‍රයාට මහත් සතුටක් ඇතිකරත්.

එහි වාසවසස යනු පෙර බ්‍රාහ්මණයන්ට දන් දී වාසව පදවියට පත් ශක්‍රයාගේ ආයාග ව්‍යුළුනි යනු පින්කෙත වූ අග්‍ර දක්ෂිණාර්භ වූ බොහෝ බ්‍රාහ්මණයෝ සිටිත්. පූර්වං දීසං යනු ඔව්හු දැන් ද මේ සතර දිසාවන්හි විද්‍යමාන වන්නාහු ඒ ශක්‍රයාට මහත් සතුටක් ඇතිකරත්. ප්‍රීති සොම්නස් ලඟා කරයි.

මෙසේ අරිට්ඨි තෙමේ ගාථා දාහතරකින් බ්‍රාහ්මණයන් ද යාගයන්ද වේදයන්ද වර්ණනා කළේය. ඔහුගේ ඒ කථාව අසා මහා සත්ත්වයන්ගේ ගිලානුපස්ථානය සඳහා පැමිණි බොහෝ නාගයෝ සිදු වූ දෙයක්ම කියන්නේ යැයි වැරදි ලෙස වටහා ගන්නා තත්ත්වයට පත් වූහ. මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ ගිලන් ලෙසටම හොත්තේ ඒ සියල්ල අසා සිටියේය. නාගයෝද ඔහුට සැළකළහ. ඉක්බිති බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ මෙසේ සිතීය. අරිට්ඨි තෙමේ වැරදි මාර්ගයක් වර්ණනා කළේය. මොහුගේ මතය බිඳ දමා පිරිස මනා දැක්මෙන් යුක්ත කරන්නෙමියි සිතීය. ඔහු

නැගිට ස්නානයකොට සියළු අලංකාරයන්ගෙන් සැරසී ධර්මාසනයේ හිඳ සියළු නාගපිරිස කැඳවා, අරිටිය්වඳ කැඳවා, අරිටියය, නුඹ බොරු කියා වේදයන්, යාගයනුත් වර්ණනා කළෙහි ය. බ්‍රාහ්මණයන්ට වනාහි වේද විධි නියමයෙන් යාග යැදීම අනිටු විපාක ලබා දෙන්නකි. ස්වර්ග සම්පත්තිය ලබා නොදෙයි. ඔබගේ වාදයෙහි අසත්‍ය බව බලවටිය යාගභේද වාදය ආරම්භ කරන්නේ මෙසේ කීය.

අරිටියය! වේදයන් අවබෝධ කරගැනීම වනාහි ධීරයන්ට පරාජය නම් අකුසල ග්‍රහණයද බාලයන්ට ජයනම් කුසල ග්‍රහණයද වෙයි. වේදකූය මිරිඟු ස්වභාවය ඇතැයි නො දන්නනු එයට පැමිණෙහි. මෙබඳු මායාවන්ගෙන් යුත් මේ වේදයෝ ඤාණවන්තයා නො රවටති.

අභිවෘද්ධි දායකයාව නසන මිත්‍රද්‍රෝහී මිනිසාට වේදයෙන් ආරක්‍ෂා නොවේ. ගින්න පිදුවත් අනාර්ය කර්මයන් කරන දුශ්චරිතයෙන් යුත් මිනිසාට ආරක්‍ෂා නොකෙරේ.

ඉදින් ධනවත් සම්පත් ඇති මනුෂ්‍යයෝ ලොව ඇති සියළු දර ද තෘණ හා මිශ්‍රකර දවන්නේ ද එසේ වුවද ඒ ගින්න තෘප්තිමත් කළ නොහැක. දිව දෙකකින් රස හඳුනා ගැනීමට සමර්ථ අරිටියය ! එබඳු අතෘප්තිකර ගින්න පුදා කවරෙක්නම් දෙවිලොවට යන්නේද?

යම්සේ පෙරළෙන ස්වභාව ඇති කිරි දී බවට පැමිණ නැවත වෙඬරු බවට පැමිණේද ගින්නද මෙසේ පෙරළෙන ස්වභාව ඇත්තේ වේ. ගිනිගාන දඬු එකට ගැටීමෙන් ගිනි හටගනී.

වියලුනු හා නොවියලුනු කාෂ්ට ඇතුළට පිවිසී ගින්න දක්නට නැත. ගිනිගාන දඬු ගත් මිනිසකු විසින් එකට ඇතිල්ලීමක් නොකරන්නේ නම් ක්‍රියාවක් රහිතව ගින්න උපදින්නේ නැත.

ඉදින් වියැලුනු, නොවියැලුනු, ලීවල ඇතුළත ගින්න වාසය කරයි නම් ලොව සියලු වනයෝ වියැළෙන්නාහ. වියළි දර ද ගිනි ගනී.

ඉදින් යමෙක් දුම් සිළු ඇති තේජස් ඇති ගින්නට දර හා තෘණ

අනුභව කරවමින් පින් කරයිද එසේ නම් අඟුරු දවන්නෝ ද ලුණු සාදන්නෝ ද අරක්කැමියෝ ද මිනී දවන්නෝ ද පින් කරන්නාහ.

ඉදින් මොහු වනාහි පින් නොකෙරෙත් නම් මෙලොව මන්ත්‍ර හදාරණ බමුණෝ ගිනි තැප පින් කෙරෙත්ද, මෙලොව කිසිවෙක් දුම්සිළු සහිත තේජස් ඇති ගින්නට අනුභව කරවමින් පිනක් නම් නො කරන්නේ ය.

දිව දෙකක් ඇත්ත! ලෝවැසියන් විසින් පුදන ලද්දා වූ ම ගින්න බොහෝ දෙනාට අප්‍රිය වූ දුගඳ හමන යම් කුණපයක් මහජනයා දුරුකරත්ද එබඳු අප්‍රිය කරන ලද කුණපය කෙසේ නම් අනුභව කරන්නේද?

සමහරු ගින්න දෙවියන් අතර එක් අයෙක්යැයි කියති. අඥානයෝ වනාහි ජලය දෙවියෙකැයි කියති. මේ සියල්ලෝම බොරු කියති. ගින්න දෙවියන් අතර කෙනෙක් නොවේ. ජලයද දෙවියෙක් නොවේ.

පව් කරන්නෙක් ඉඳුරන් නැති සිත් නැති, සත්ත්වයන්ගේ බන් පිසීම ආදී කටයුතු කරන 'වෙසසානර' නම් වූ ගින්න පුදා කෙසේ නම් සුගතියට යන්නේද?

මෙලොව ජීවිකාව මුල් කරගත් බමුණෝ බ්‍රහ්මයා සියල්ලන් යටත් කරගන්නෙකැයි ද ගිනිදෙවියා පුදන්නෙකැයි ද කියත්. සියලු ආනුභාව ඇති සියල්ලෝ වසඟ කරන බ්‍රහ්මයා තෙමේ නො මවන ලද්දේ කවර හෙයින් මවන ලද ගින්න වදින්නෙක් වේද?

එම්බා අරිෂ්ටය! මේ බමුණෝ සිතහවට සුදුසු ඥානවත්තයන්ගේ සිතීමට නුසුදුසු මුසාවක් ලාභසත්කාර හේතුකොට ගෙන පෙර පැතිරවූහ. ඔව්හු ලාභසත්කාර නොලැබෙන නොලැබෙන කල සතුන් හා සම්බන්ධකොට ශාන්ති ධර්මනම් යාගයක් නිපදවූහ.

ආර්ය වූ බ්‍රාහ්මණයෝ මන්ත්‍ර ඉගෙනීමද ඤාණියයෝ පොළව පාලනයටද වෛශ්‍යයෝ සීසෑමටද ශ්‍රද්ධයෝ ඔවුන්ගේ බැලමෙහෙ කිරීමටද වෙන් වෙන් වශයෙන් තම තමන්ගේ කුල ප්‍රදේශයනට අනුව පැමිණියහ. මොව්හු මහා බ්‍රහ්මයා විසින් මැවුණාහයි කියති.

යම්සේ බමුණන් විසින් කියන ලද මෙය සැබෑ වචනයක් වේනම් ඤාත්‍රිය නොවූවෙක් කිසි කලෙකත් රජ නොවන්නේය. බමුණු නොවූවෙක් මන්ත්‍ර හදාරන්නේ නැත. වෛශ්‍යයන් මිස වෙන කිසිවෙක් සිසාන්තේ නැත. ශුද්‍රයා අන්‍යයන්ගේ මෙහෙකාර බවෙන් නො මිඳෙන්නේ ය.

යම්හෙයකින් මේ වචනය බොරු වේද එහෙයින් බඩ වැඩීම හේතු කොටගෙන මේ බමුණෝ බොරුද කියති. ඒ බොරුව මද නුවණැත්තෝ අදහති. ප්‍රාඥයෝ තුමුම ඒ බොරුව දොස් සහිත යැයි දකිති.

ඤාත්‍රියයෝ අයබදු නොගනිති. වෛශ්‍යයෝ අයබදු නොදෙති. බමුණෝ ආයුධ රැගෙන හැසිරෙති. එසේ කැලඹී ගියා වූ බිඳී ගියා වූ ඒ ලෝකය කවර හෙයින් මහා බ්‍රහ්මයා සෘජු නො කරන්නේද?

ඉදින් බොහෝ සත්ත්වයන් ස්වාමී වූ ඒ බ්‍රහ්මයා මුළු ලොවට අධිපති වේනම් කවර හෙයින් සියලු ලෝකය දුක් සහිත වූවක් කෙළේද කවර හෙයින් මුළු ලොව සැපවත් නො කළේද?

ඉදින් බොහෝ සත්ත්වයන්ට ස්වාමී වූ ඒ බ්‍රහ්මයා මුළු ලෝකයට අධිපති වේ නම් මායාව, මුසාව, මදය යන අධර්මයන්ගෙන් යුක්තකොට මේ ලෝකය මවන ලද්දේ ද?

ඉදින් බොහෝ සත්ත්වයන්ට අධිපති ඒ බ්‍රහ්මයා මුළු ලොවට අධිපති වේනම් අරිෂ්ටය! කුසල් දහම් ඇතිකල්හි යම් බලෙක් අධර්මය ඇතිකළේද ඔහු අධාර්මිකයෙකි.

පණුවන්, පළඟැටියන්, සර්පයන්, මැඩියන්, කෘමීන්, මැස්සන්ය යන මොවුන් නසා පිරිසිදු වෙත්ය යන අනාර්ය ස්වරූප වූ ධර්මයෝ කම්බෝජ රටවැසි අනාර්ය වූ බොහෝදෙනාගේ බොරුය.

එහි වෙදජකුගතානරිට්ඨා යනු අරිට්ඨිය! දැන් වේදයන් අවබෝධ කරගැනීම වනාහි ධීරයන්ගේ පරාජයකි. මගානං යනු බාලයන්ගේ ජයග්‍රහණ සංඛ්‍යාත වූවකි. මරිච්ඨමමං යනු දැන් වනාහි වේදත්‍රය මිරිඟුවක් බදුය. මෙය විමසා නො බැලූ බැවින් යුතු අයුතු නොදන්නා බැවින් බාලයෝ ජලය යන හැඟීමෙන් මුවන් මිරිඟුව පසුපස යන්නාක් මෙන්

සිඳු වූවක්ය, නිවැරදිය යන හැඟීමෙන් ලඟා වෙත්. නානිවහනනි පඤ්ඤා යනු මෙබඳු ස්වරූප ඇති මායාකාරයෝ ප්‍රඥාවන්ත පුරුෂයාව නොරවටත්. වංචා නොකරත්. භවනනි රසසා යන්නෙහි ර කාරය ව්‍යඤ්ජන සන්ධිය සඳහා යෙදිය. අසසභනනුතො යනු අභිවෘද්ධිය ඇතිකරන්නහුව නසන මිත්‍රද්‍රෝහී මනුෂ්‍යයාගේ ආරක්ෂාව පිණිස වේදයෝ හේතු නොවෙත්. පිහිටක් වන්නට නොහැකි වෙත් යන අර්ථයි. පරිච්ඡේණිකාව අගහි යනු ගින්න හෝ ඇසුරුකළේ ක්‍රිවිධ වූ දුශ්චරිත දෝෂයෙන් දොස් සහිත සිත් ඇති පච්චිකම් කරන පුරුෂයාව ආරක්ෂා නොකරයි. නොරකියි. සබ්බඤ්ච මච්චා යනු ඉදිත් වනාහි යම් පමණ ලෝකයේ දර තිබේද ඒ සියල්ල ධනය ඇති භවභෝග සම්පත් ඇත්තාහු තමාගේ ධනයෙන් ද භවභෝග සම්පත්වලින්ද තණකොල මිශ්‍රකර දවන්නේය. මෙසේ ඔවුන් විසින් දමන ලද සියල්ල දවන්නේ මේ අසමත්තෙජෝ අසාමාන්‍ය තේජස ඇත්තේ ගින්න තෘප්තිමත් නොවේ. මෙපරිද්දෙන් අතෘප්තිමත්ය භාතික. දිරසඤ්ඤා යනු දිවවල් දෙකකින් රස දැනගැනීමට සමර්ථ. කොතං යනු ගිතෙල් ආදියෙන් සුභිකඩං එය යොදන ලද කුරියා හැකිවන්නේය. මෙසේ අතෘප්තිකර වූයේ ඒ බොහෝසෙයින් සන්තර්පණය කොට කවරෙක් නම් දෙව්ලොව යන්නේද බලන්න. මෙය ද එක් වැරදි කීමකි. යොග යුතො යනු ගිනි උපදවන දඬු දෙක එකට ඉළීමෙන් යුක්තව එය ආධාර කරගෙන උපදනා වූ අවේතන වූ එය දෙවියෙක් යැයි ඔබ කියයි. මෙය ද අසත්‍ය ප්‍රකාශනයකි. අග්නි මනුපපව්ටෙයා යනු ගින්න ඇතුළට වැදුනේ නාමස්මානො යනු ගිනිදණ්ඩක් අතින් වෙනත් ගිනිදණ්ඩක් හා ගැටීමෙන් උපදී. නාකම්මනා යනු ගිනි ඇති පුරුෂයාගේ ක්‍රියාවක් විනා තමන්ගේ ස්වභාවයෙන් නූපදී. සුසෙසයනුං යනු ඇතුළත ගින්නෙන් වියලන්නාහුතෙන් නොවෙත්. භොජං යනු අනුභව කරවන්නේ. ධුමසිබ්බං පතාපවං යනු දුම්සිඵ්වෙන් යුත්, ප්‍රතාපවත්. අංගාරිකා යනු අගුරු කර්මාන්තය කරන අය. ලොජාකරා ලුණු දිය පිස ලුණු සාදන අය. සුදා අරක්කැමියෝ. සරීරදාහා මළසිරුර දවන්නෝ. පුඤ්ඤං යනු මේ සියල්ලෝ පින්ම කරන්නාහ. අජේක්ඛනමග්ගිං යනු ගිනි දැල්වීමෙන් මත්තු උගන්වන බ්‍රාහ්මණයෝ ද වෙත්වා. කිසියම් මිනිසෙක් දුම්සිඵ් ඇති ප්‍රතාපවත් ගින්නක් සන්තර්පනය කොට පිනක් කරන්නේ නැත. ලෝකාපවිතො සමානො යනු ඔබගේ වාදය ලෝකයාට පුදන ලද්දේ හා සමානය. යදෙව යනු යම් සර්ප කුණක් ආදියත් පිළිකුල් සහගතව ප්‍රභූස්සාජනකව මනුෂ්‍යයෝ දුරින්ම දුරුකරත්. තදපපසස්ථං යනු ඒ අප්‍රශස්ත වූ දෙය කථං

කවර කරුණක් නිසා අනුභව කරන්නේද, දෙවෙසු යනු සමහර මනුෂ්‍යයෝ ගින්න දෙවියන් අතර එක් දෙවියෙක්යැයි කියත්. මිලකබාපනා යනු නොදැනීමෙන් වනාහි මිලේවිජ මිනිස්සු ජලය දෙවියෙක් යැයි කියත්. අසඤ්ඤකායං යනු ඉන්ද්‍රියබද්ධ නොවූ සිත් නැති මෙය අවේනයි. මිනිසුන්ට ආහාර පිසීම ආදියට යොදන ගින්න පුදමින් පවිකරන මිනිස්සු කෙසේ නම් සුගතියට යන්නාහුද. මේ ඔබගේ අතිශයින් වැරදි කථාවකි. සබ්බාභිභූතානුධර්මිකථා යනු මේ බ්‍රාහ්මණයෝ තමන්ගේ ජීවිකාව සඳහා මහා බ්‍රහ්මයා සියල්ල මැඩගෙන සිටියයි කීවාහ. මුළු ලෝකයම ඔහු විසින් මවන ලද්දේයැයි කියත්. නැවත බ්‍රහ්මයා ගින්නෙහි සේවකයෙකැයි ද කියත්. ඔහු ද වනාහි පෙර ගින්නට පූජා කෙළේය. සබ්බානුභාවිවට්ඨි යනු ඔහු වනාහි ඉදින් සියල්ල මැඩගෙන සිටියේ නම් කුමක් නිසා තමන් නොමවා තමා විසින් මවන ලද දෙයට වදින්නෙක් වන්නේද? මෙයද ඔබගේ වැරදිකථාවකි. භස්සනති අර්ථය. බමුණන්ගේ වචනය නම් සිනහවිය යුතු පණ්ඩිතයන්ගේ අවබෝධය නො ඉවසයි. පකිරිංසු යනු මේ බ්‍රාහ්මණයෝ මෙබඳු වූ මුසාව තමන්ගේ ලාභ සත්කාර හේතුවෙන් පෙරටුව පතුරුවා හැරියහ. සන්ධිතා ජනතුභි සනතිධමමං යනු ඔව්හු මෙපමණකින් ලාභසත්කාරයන් පහළ නොවූ කල්හි මිනිසුන් සමග යොදා ප්‍රාණවධය හා එක්වූ තමන්ගේ ලබ්ධිය අඩංගු ශාන්තිධර්මය වළක්වා යාගසූත්‍ර ගෙනුහ යන අර්ථයි. එතඤ්ච සචං යනු යම් මේ ඔබ විසින් අජේෂ්ඨනමරියා යනාදිය කියන ලදී. මෙය ද සත්‍ය වන්නේය. නාබන්තියො යනු මෙසේ ඇති කල්හි ක්ෂත්‍රිය නොවන කෙනෙක් රාජ්‍ය නො ලබන්නේ ය. බ්‍රාහ්මණ නො වූවෝ ද මන්ත්‍රපද නොහදාරත්. මුසාවීමෙ යනු මේවා මුසාවන්ය. ඔදරියා යනු උදරය ආශ්‍රිතව ජීවත් වන්නා වූ උදරය පිරවීම හේතුවෙන්. තදප්ප පඤ්ඤා යනු ඒ ඔවුන්ගේ වචනය අල්ප වූ ප්‍රඥා ඇත්තේ. අනනනා යනු පණ්ඩිතයෝ වනාහි ඔවුන්ගේ වචනය දොස් සහිත යැයි තමා විසින් ම දකිත්. තං තාදිසං යනු ඒ එබඳු ස්වරූපය කළඹා බ්‍රහ්මයා විසින් තබන ලද සීමාවන් බිඳ සිටියා වූ කැළඹී ගියා වූ බිඳී ගියා වූ ලෝකය ඔබගේ ඒ බ්‍රහ්මයා කුමක් නිසා සෘජු නො කරන්නේ ද. අලකබ්බං යනු කුමන කරුණක් නිසා මුළු ලෝකයෙහි දුක යෙදුවේය. සුබ්බං යනු කුමක් නිසා මුළු ලෝකය සම්පූර්ණයෙන් සුව තැනක් නොකළේද ඔබගේ බ්‍රහ්මයා ලෝකය විනාශකරන වෞරයෙක්යැයි හඟිමි. මායා යනු මායාවෙන්. අධමෙමන කීමඝ්ඤාසි මේ මායාව ආදී වූ අධර්මයෙන් කුමන කරුණක් නිසා ලෝකය අවැඩ සඳහා යොදවන්නේය යන අර්ථයි. අර්ථය යනු අර්ථයය.

ඔබගේ ලෝකාධිපතියා අධාර්මිකයෙකි. යමෙක් දසවිධ කුසල ධර්මයන් ඇතිකල්හි ධර්මයම නොයොදා අධර්මය යෙදුවේය. කීවා යනු උපයෝගාර්ථයෙහි වෙන වෙනම යෙදේ. මේ කුඩා සතුන් ආදී ප්‍රාණීන් නසා මනුෂ්‍යයා පිරිසිදු වන්නේ යැයි මොව්හු ද කාමිබෝජ රටවැසියන්ගෙන් බොහෝ දෙනෙකුගේ ධර්මයෝ වනාහි අසත්‍ය අධර්මය ධර්මයැයි කියන ලදී. ඔවුහු ද ඔබගේ බ්‍රහ්මයා විසින් මවන ලද්දන් විය යුතුයි. දැන් ඔවුන්ගේ අසත්‍යභාවය දක්වන්නේ මෙසේ කීය.

ඉදින් යමෙක් (යාගයේදී) ඝාතනය කරයිද ඔහු පිරිසිදු වෙයි. නැසුනේ නමුත් ඔහු ස්වර්ගයට පැමිණේ. එහි බමුණෝම බමුණන් මරන්නාහ. යමෙක් බමුණන්ගේ වචනය විශ්වාස කරන්නේද, ඔව්හු තමන්ගේ උපස්ථායක වූ බ්‍රහ්මණයන්ව මරන්නාහ.

මෘගයෝ හෝ වෙනත් සිව්පාවෝ හෝ ගවයෝ තමන්ව ඝාතනය කරන්න යැයි කිසිවෙක් නො ඉල්වත්. ජීවත්වීම ප්‍රයෝජනය කොට ඇති බමුණෝ යාගය සඳහා ප්‍රාණීන් සලිත කරවමින් මරති.

ඒ නුවණ නැති සිව්පාවුන් යාග කණුවෙහි බදිනු ලබන කල්හි මේ යාග කණුව තොපට පරලොවදී කැමැති වස්තුව දෙන්නේ වෙයි. පරලොව ශාස්වත වන්නේය ආදී විවිඳ වූ වර්ණනාවන්ගෙන් මුහුණ සතුටු කරත්.

ඉදින් යාගස්ථම්භයෙහි මැණික්, සක්, මුතු, ධාන්‍ය, ධනය, රිදී, රත්‍රං යන මේවා වෙයි නම් ඉදින් වියළී නොවියැළී ලීදඬුවල ද දෙව්ලොව කැමැති සියළු වස්තුවදීම වේ නම් ත්‍රිවේදය දන්නා බමුණෝම බෙහෙවින් යාග කරන්නාහුය. බමුණෝ අන් කිසිවකු ලවා යාග නොකරවන්නාහු වෙත්.

යාග කණුවෙහි මැණික්, සක්, මුතු, ධාන්‍යය, ධනය, රිදී, රත්‍රන් යන මේවා කොයින්ද? වියළී හෝ නොවියළී ලී කණුවල දෙව්ලොව කැමැති සියලු වස්තුව දීම කොයින් ලැබෙන්නේද?

පොළඹවා ගත් අඤාන මිනිසුන් ඇති, කපටි රෝගු බමුණෝ තෙපි ගිනි ගෙන පුදා මට වස්තුව දෙව. තෙපි කැමැති සියළු සම්පත් ලැබ සුඛිත වේවයි විවිඳ වර්ණනාවෙන් ඔවුන්ගේ මුහුණ සතුටු කරත්.

ඒ ගිනි පුදකරන ශාලාවට ඇතුළු වී නිසකෙස් රැවුල් බාවා නියද කප්පවා විසිතුරු වර්ණනාවලින් මුහුණු සතුටු කරත්. වේද කථාවලින් ඔහුගේ සම්පත් විනාශයට පමුණුවති.

හුදෙකලා වූ බකමුණෙකු හමු වූ කපුටන් මෙන් ඒ කුහක බමුණෝ අනුභවකොට නිස මුඩුකොට යාග භූමියෙහි පසෙකට දමති.

මෙසේ හුදෙකලා වූ හෙතෙම බොහෝ බමුණන් විසින් රැස්වූ රචටන ලද්දේ වේ. ඒ බමුණෝ නොයෙක් යුක්ති කරණකොට පැහැර ගන්නාහු නොපෙනෙන දෙව් සැපතින් පෙනෙන ධනය රැගෙන යති.

රජුන් විසින් අනුශාසනා කරනලද අයබඳු ගන්නා රාජපුරුෂයන් මෙන් ඔහුගේ එම ධනය රැගෙන යති. අරිෂ්ටය! ලොව සොරුන් හා සමාන අසත්පුරුෂ වධයට සුදුසු එබඳු වූ ඒ බමුණෝ කුමක් හෙයින් නොමරවනු ලබන්ද?

ඔව්හු යාගස්ථානයන්හිදී සක්දෙව්දුගේ දකුණත යයි කෑල ලියක් සිදිති. ඉදින් එය සැබෑ නම් ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා කපන ලද අත් ඇත්තෙකි. ඒ ශක්‍රයා කවරනම් බලයකින් අසුරයන් දිනාද?

බමුණන්ගේ ඒ වචනය හිස්මැයූ. සක්දෙව්දු අත් ඇත්තෙකි. ඒ උතුම් දෙවියා සතුරන් නසන්නෙකි. කිසිවකු විසිනුදු නොනැසිය හැක්කේය. බමුණන්ගේ මේ වේද මන්ත්‍රයෝ හිස් බව ඇත්තාහ. මෙය ලෝකයෙහි පෙනෙන වංචාවකි.

මාලාගිරිය හිමවනය. ගිප්කය, සුදස්සාය, නිසභයෑ, කාකනේරුය යන මේ පර්වතයෝ ද සෙසු විශාල පර්වතයෝ ද යාග කරන බමුණන් විසින් ආසන සඳහා ගඩොලින් කරන ලදහයි කියති.

යම්බඳු ගඩොලකින් යාගකරන බමුණන් විසින් ආසන කරන ලදහයි කියද්ද මේ පර්වතයෝ එබඳු අසුරු ඇත්තෝ නොවෙති. නොසෙල්වෙන පිහිටි ගල් ඇති අන් අසුරු ඇත්තෝය.

ගඩොල් බොහෝ කලෙකිනුදු ගල් නොවෙයි. එහි යකඩ ද ලෝහ ද උපදනේ නොවේ. යාගයෙහිදී මේස වර්ණනා කරන්නෝ යාග කරන බමුණන් විසින් කළ ආසනයැයි කියත්.

වේද හදාරණ මන්ත්‍ර කොටස්වලින් යුත් තපස්වී වූ බමුණා ඉල්ලීමට සුදුස්සෙකැයි ද කීහ. මුහුදු ඉවුරෙහි දිය නාන්නා වූ එබඳු බමුණකු සයුර ගිල ගත්තේ ය. එහෙයින් මුහුදු පානය නොකළ හැකි ජලය ඇත්තක් කරන ලදී.

නිමකොට උගත් වේද ඇති මන්ත්‍රයෙන් යුත් දහසකට වැඩි බමුණන් නදිහු ගිල්වති. එහෙයින් නදී ජලයෙහි වෙනස් රසක් නොවේ. අසම වූ සමුද්‍රය කවර කරුණකින් බ්‍රහ්මයා නොපිය යුත්තක් කෙළේද?

දෙදිව ඇත්ත. මේ ලෝකයේ ළිං භාරන්නන් හැරූ කරදිය ඇති යම් පොකුණු වේද එහි ජලය බමුණන් ගිලීම නිසා පානය කළ නොහැකි වී යයි නොකියත්.

පෙර ආත්ම භාවයේදී කවරනම් ඇත්තියක් කවරකු හට අඹුව වීද පෙර මනස විසින්ම මිනිසා ඉපිදවීය. ඒ කරුණෙන් කිසිවෙක් හීන නොවේ. මෙසේ ඇතිකල තම තමන්ගේ ක්‍රියාවන් පිළිබඳ වෙනස විශේෂයෙන් කියති.

ඥානවන්ත දක්ෂ වණ්ඩාල පුත්‍රයෙක් ද වේදය ඉගෙන මන්ත්‍ර කියන්නේ නම් ඔහුගේ මුදුන සත්කඩක් කොට නොපැළෙන්නේය. ඒ නිසාවෙන් මේ මන්ත්‍ර තමාට ම වධ පිණිස කරන ලද ඒවාය.

බොරු බසින් කරන ලද ලාභයෙහි ගිජුබවෙන් බමුණන් විසින් ගනු ලබන කාව්‍යකාරයින්ගේ වචනවලට අනුව ගිය මේ වේද මන්ත්‍ර මුදාලිය නොහැක. අඥානයන්ගේ සිත මේ විෂම වේදයෙහි බැසගෙන සිටියේය. අඥානයෝ එය අදහති.

බලයෙන් සිංහයෙකුගේද ව්‍යාසුයකුගේ ද දිවියකුගේ ද පෞරුෂයට සමාන වූවක් බමුණන්ට නැත. ඔවුන් සතු මනුෂ්‍යත්වයද ගවයන්ගේ

ස්වභාවයට සමානය. අඥානභාවය හේතු කොටගෙන ගවයන් හා සමානවන ඒ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ ජාතිය ගවයන් හා සමාන නොවේ.

ඉදින් රජු ද පොළොව දිනා කීකරු පිරිස් ඇත්තේ සහජීවනය කරන්නන්ගෙන් යුක්තවූයේ වේද ඒ රජ තමාම සතුරු සමූහය ජයගන්නේ නම් ඔහුගේ ප්‍රජාව නිරන්තරයෙන් සුවයට පැමිණෙන්නේ ය.

කෂත්‍රිය මන්ත්‍ර ද ත්‍රිවේදය ද යන මේවා වචනාර්ථ වශයෙන් සම වේ. ලාභය, අලාභය, යස අයස යන මේවා සියළු වතුර වර්ණයන් පිළිබඳ ස්වභාවයයි.

යම්සේ ගෘහපතියෝ ධනධාන්‍ය හේතුවෙන් පොළවෙහි බොහෝ කර්මාන්ත කරවද්ද, බ්‍රාහ්මණයෝද එලෙසින්ම දැන් පොළවෙහි බොහෝ කර්මාන්ත කරවති.

නිතර උත්සාහ ඇති පස්කම් සැපතෙහි යෙදුනු පොළවෙහි බොහෝ කර්මාන්ත කරවන මොව්හු ගෘහපතියන් හා සමාන වෙති. දෙදිවක් ඇති අරිටියය, මද නුවණ ඇති ඒ බමුණෝ බ්‍රාහ්මණ ධර්මයෙන් දුරු වූවෝය.

එහි භොවාදී යනු බ්‍රාහ්මණයෝ. භොවාදීන මාරයෙහුං යනු බමුණන්වම මරන්නේය. යෙව්‍යාපි යනු යමෙක් වනාහි බමුණන්ගේ ඒ වචනය විශ්වාස කරන්නාහුය. ඔව්හු තමන්ගේ උපස්ථායක බ්‍රාහ්මණයන්වම මරන්නාහ. බ්‍රාහ්මණයෝ වනාහි බ්‍රාහ්මණයන් ද උපස්ථායකයන් ද නොමරා නොයෙක් ආකාර සිව්පාවුන්ව මරත්. මෙසේ ඔවුන්ගේ වචනය මිථ්‍යාවකි. කෙච්චි යනු යම්භෙයකින් අපව මරවී. අපි සර්ගයට යන්නෙමුයි කිසිවෙක් අයැද සිටින්නේ නැත. පාණේ පසුමා හරනති යනු මුව ආදී ප්‍රාණීන් ද සිව්පාවුන් ද විපඵඤ්ඤානං ජීවිකාව සඳහා මරත්. මුඛං නයනති යනු මොවුන් යාග කණුවෙහි බැඳිකල්හි ඒ යාගකණුවෙහි සියළු මැණික්, සක්, මුතු, ධන ධාන්‍ය, රිදී, රත්‍රන් ආදී සියලු දේ තබා මේ ඔබගේ පරලොව සැප සම්පත් දෙන්නේ වන්නේය. ශාස්වතභාවය ලඟා කරන්නේය. ආදී වූ විසිතුරු කාරණවලින් මුහුණ පහදවත්. ඒ ඒ දෙය කියා වැරදි අදහස් ගන්වන්නේ යැයි යන අර්ථයි. සචෙව යනු ඉදින් යාගකණුවෙහි හෝ වෙනත් ලීකණුවල මේ මාණික්‍යය පහළ වන්නේය. දෙච්චෙව හෝ සියළු කාමවස්තූන් දෙන්නේ වන්නේය. ත්‍රිවේද දත්

සමූහයාද යාග කරන්නාහුය. බොහෝ ධන කැමැත්තෙන් හෝ ස්වර්ගය ලබාගැනීම පිණිස හෝ අතින් බමුණකු ලවා යාග කරවන්නේ නැත. යම්හෙයකින් වනාහි තමාට ම ධනය පහන්නාහු වෙත කෙනෙකුට යදිත්. ඒ නිසා අසත්‍යවාදී යැයි දතයුතුයි. කුතොච යනු මේ යාග කණුවෙහිම හෝ වෙනත් කණුවල හෝ නැති මේ මැණිකක් විද්‍යමාන නොවී කෙසේනම් දෙවිලොව සැප ලබාදෙන්නේද, සැට අයුරකින්ම ඔවුන්ගේ වචනය අසත්‍යය. සඨාවලුඤාඋපලදධබාලා යනු අරිටිය, මේ බ්‍රාහ්මණයෝ වනාහි කපටියෝය. කරුණාව නැත්තෝය. ඒ බාලයෝ ලෝකය පොළඹවාගෙන වාටු බස්වලින් විසිතුරු කාරණවලින් මුහුණ පහදත්. සබ්බකාමෙ ගින්න ගෙන නුඹද යාග කරන්න. අපටද ධනය දෙව. එයින් සියළු සැපසම්පත් ලබා සැපවත් වන්නෙයහිය කියා තමගි හුතතං සරණං පවිසස යනු ඒ රජු හෝ රාජ මහාමාත්‍යයකු හෝ ගෙන ගිනි පුදන තැනට ගෙට පිවිස ඔරොපයිඤා විසිතුරු කරුණු කියන්නාහු හිසකෙස් රැවුල් ද නිය ද ගලවා දමා අභිගාළයනති කියන ලද වේදනුය නිසා මෙය දිය යුතුය. මෙය කළ යුතුයැයි කියන්නාහු වේදවලින් ඔහු සතු ධනය විනාගවී යයි. නැතිවී යයි. අනනානි භුඤා කුහකා කුහිඤා යනු කුහක වූ ඔව්හු නොයෙක් ආකාර කුහක ක්‍රියා කොට යාගය වර්ණනා කොට රචවා ඔහු සතු නොයෙක් උසස් රජබොජුන් වළඳ ඉක්බිති ඔහුව මුඩුකොට යාග මාර්ගයෙහි හෙළත්. එය ගෙන බාහිර යාග ආවාටයට යන්නේය යන අර්ථයි. යොගයොගෙන යනු බ්‍රාහ්මණයෝ එක තැනකට බොහෝ රැස්ව ඒ ඒ යෝගයෙන් ඒ ඒ යොදන ලද දෙය සොරකම් කරමින් දිවයං ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වූ ඔහුගේ ධනය. අදිට්ඨන දෙවිලොවින් නොදකින ලද, දෙවිලොව වර්ණනාකොට අමරණීය තැනක් කොට දක්වත්. අකාසියාරාජුහි වානුසිට්ඨා යනු මේ මේ බලිය ගන්න යැයි රජවරුන් විසින් අනුශාසනා කරන ලද්දාහු නොකර නොසිටිය හැකි රාජ පුරුෂයන් මෙන්. තදසස යනු ඒ ඔහුගේ ධනය රැගෙන යත්. වොරසමා අභුත වූ බලි ගන්නා වූ සන්ධි සිදින්නා වූ සොරුන් මෙන්. වජ්ඣා යනු වධයට සුදුසු, මෙබඳු වූ පාපධර්මයෝ දැන් ලෝකයෙහි නො නසත්. බාහාරසි යනු අතින් ගත් කඩුව ඇති. මෙසේ කියන ලදී. අරිටිය! බ්‍රාහ්මණයන්ගේ මේ බොරුවද බලන්න. ඔව්හු වනාහි යාගවලදී විශාල වූ පළාවන් මුගුරක් ඉන්ද්‍රයාගේ දකුණු අතයැයි කියා සිදිත්. ඉදිත් වනාහි ඔවුන්ගේ වචනය සත්‍ය නම් සිදින ලද අතක් ඇති ඉන්ද්‍රයා බාහු බාලයෙන් කෙසේනම් අසුරයන් දිනන්නේද? සමංගී යනු අත්වලින් යුක්තවූයේ. නොසිදින ලද අත් නිරෝගිය. පරමො යනු උතුම්ය. පුණ්‍යයෙන් හා සෘද්ධියෙන් යුක්ත

වූයේ වන්නේය. අනුන් නො නසන්නේය. බ්‍රාහ්මණා යනු බමුණන්ට. කුරුමරූපා යනු හිස් ස්වභාව ඇති, නිෂ්ඵල, වංචනා යනු යම් ඒ බමුණන්ගේ මන්ත්‍රයෝ වෙත්ද ඒවා මේ ලෝකයේ ඇසට පෙනෙන මංමාවත්ය. යථපසකාරානි යම්බඳු ඉටුදේවල් ගෙන යාගකරුවන් විසින් විසිතුරු කථා කියත්. කිට්ටියෙලා පර්වතයෙන් නොසෙල්වී සිටින, ඒකසන වූ ගල්කැට වනාහි සෙලවෙන, ඒකසන නොවූ ශෛලමය නොවූ ඒවාය. පර්වණණයනනා මෙසේ යාගය වර්ණනා කරන්නා වූ බ්‍රාහ්මණයෝ සමනතවෙදෙති යනු පරිපූර්ණ වශයෙන් වේදයන් දන්නා බ්‍රාහ්මණයන්. වනනති යනු සැඩපහරෙහි හෝ ආවාටයෙහි වැටුන අය උසුලත්. ගිල්වා මරණයට පත්කරත්. න තෙන ව්‍යාපනනරසුදකානං යන තැන එක් න කාරයක් ප්‍රශ්නාර්ථය සඳහාය. එයින් විනාශ වූ මිහිරිදිය ඇති ගංගාවෝ, ඔහුගෙන් විවාරන්නේ මෙසේ කීය. කසමා කවර කාරණයකින් මහා සාගරයේ ජලය පානය නොකළ හැකි කළේද? කුමක් නිසා මහා බ්‍රහ්මයා ගංගාවල ජලය බීමට නොහැකි ලෙස නොකළේද? සමුද්‍රයට එසේ කළේය. පුරෙ පුරණා යනු මෙයින් පෙර, සියල්ලට පළමු, සියල්ලට පළමු කල්පයෙහි. කා කසස හරියා යනු කවරකුගේ භාර්යාව නම් වන්නීද? එකල්හි වනාහි ස්ත්‍රීලිංගයක් නොවීය. පසුව මෙමුඛ ධර්ම වශයෙන් මව්පියෝ නම් වූහ. මනො මනුසසං එකල්හි සිතම මිනිසාව බිහි කළේය. මනොමය සත්ත්වයෝ පහළ වූහ යන අර්ථයි. තෙනාපි ධමෙමන යනු ඒකාරණයෙන් ඒ ස්වභාවයෙන් කිසිම ජාතියක් පහත් නොවන්නේය. එකල්හි ඤාණිය ආදී හේදයක් නැත. ඒ නිසා යමෙක් බ්‍රාහ්මණයෝ කියත්ද බ්‍රාහ්මණයෝම ජාතියෙන් උසස්ය. අනිත් අය පහත්ය යන මතය මිථ්‍යාවකි. එවමපි මෙසේ පවත්නාකල්හි ලෝකයෙහි පැරණි ක්‍රමය අත්හැර පසුව තමන් විසින් සම්මත කරගෙන කරන ලද ලෙස ඤාණිය ආදී කොට්ඨාශ සතර ඇතිවීය. එවමපි වොසසගහ විභාගමානු තමා විසින්ම කරන ලද කර්මයෙන් මෙහෙයවන ලද ඇතැම්හු ඤාණියයෝ වූහ. ඇතැමෙක් බ්‍රාහ්මණ ආදීහු වූහ. මේ ප්‍රභේදය කියත්. ඒ නිසා බ්‍රාහ්මණයෝම ශ්‍රේෂ්ඨයෝය යන වචනය මිථ්‍යාවකි. සතතධා යනු ඉදින් මහා බ්‍රහ්මයා විසින් බ්‍රාහ්මණයන්ට පමණක් ත්‍රිවේදය දෙන ලදී. අන්‍යයන්ට නොදෙන ලදී. මන්ත්‍ර කියන්නා වූ වණ්ඩාලයෝ හිස සත්කඩකට පළන්නේය. නොමපැලෙයි. ඒ නිසා මේ බ්‍රාහ්මණයන් විසින් ආත්මවධය පිණිස මන්ත්‍ර කරන ලදී. මෙසේ මුසාවාද ආදිය ප්‍රකාශ කරන්නෝ තමන්ගේම ගුණ ඝාතනය කර ගනිත්. වාචාකතා යනු මේ මන්ත්‍රයෝ වනාහි මුසාවාදයෙන් සිතාමතා කරන ලද ඒවාය. ගිද්ධිකතා ගහිතා යනු ලාභයන්ට ඇති ගිජ්ජකම නිසාවෙන්

බ්‍රාහ්මණයන් විසින් ගන්නා ලද, දුමේමාවයා යනු මත්ස්‍යයකු විසින් ගිලින ලද බිලිකටුව මෙන් ගැලවීය නොහැක. කවාපටානු පනනා යනු කාවාරවනා කරන බ්‍රාහ්මණයන්ගේ වචන මාර්ගයට අනුකූල අනුගත වේ. ඔවුන් විසින් යම්සේ කැමැති වෙත් ද එසේ බොරු කියා බඳින ලදී. බාලානං යනු ඒ බාලයන්ගේ. විතනං විසමෙ නිවිට්ඨං එය අල්පප්‍රාඥ වූ අන්‍යයෝ විශ්වාස කරත්. පොර්සියං බලෙන යනු පෞරුෂ සංඛ්‍යාත බලයෙන් මෙසේ කියා ඇත. මොවුන්ට වනාහි යම් ඒ සිංහාදීන්ගේ පෞරුෂත්වය පිළිබඳ බලය වැනි බලයක් - එබඳු වූ පෞරුෂ බලයකින් යුක්ත වූ බ්‍රාහ්මණයෝ නම් නැත. මේ සියළුම තිරිසනුන් අතරින්ද හිතය. මනුසස භාවොව ගවංවපෙකඛා යනු තව ද මොවුන්ගේ ඒ මනුෂ්‍යභාවය වෘෂභ භාවයක් සේ සැලකිය යුතුයි. කුමක් නිසාද? ජාතිහි තෙසං අසමා සමානා ඒ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ බුද්ධිභින්නාවය නිසා ගවයන් සමග සමානජාති ඇති නමුත් අසමය. අන්‍ය වූ ද ගොනකුගේ සටහනට වඩා මොවුන් වෙනස්ය. මෙයින් බ්‍රාහ්මණයන් තිරිසනුන් අතර සිංහාදීන් හා සමාන නොකොට ගවයන්ට සමාන කරයි. සවෙවරාජා යනු අරිට්ඨය! ඉදින් මහා බ්‍රහ්මයා විසින් දුන්නිසා ඤාත්‍රියයාම මහපොළව ජයගෙන සජ්චවා ජ්වය ඇති ඇමතියන් හා එක්වූයේ. අසසවො පාරිසජෙජා තමන්ගේ අවවාද කරන්නා වූ පිරිසක් ඇත්තේ වන්නේය. ඉක්බිති ඔහුට පිරිස සමග යුදකොට රාජ්‍යයක් දීමනම් නොවන්නේය. සයමෙව සො හුදෙකලාවම. සතකුසංසං විජෙය්‍ය. මෙසේ ඇතිකල්හි යුද්ධය නිසා ඇතිවන දුකක් නොමැතිබැවින් ඔහුගේ ප්‍රජාව නිරන්තරයෙන් සැපවත් වන්නේය. එසේ ද වන්නේ නැත. ඒ නිසාද ඔවුන්ගේ වචනය අසන්‍යයි. බතභියමනතා යනු රාජ තන්ත්‍රයක් වේදත්‍රයක් තමන්ගේ ආඥාවෙන් තම කැමැත්තට අනුව මෙයම කළයුතු යයි පවතින්නාහු අර්ථ වශයෙන් වේවා. සමාන වෙත්. අවිනිච්ඡිනිචා යනු ඒ ඤාත්‍රිය මන්ත්‍රවල අර්ථය ඤාත්‍රියයෝත් වේදයන්ගේ අර්ථය බ්‍රාහ්මණයෝත් නියම අයුරින් නොදැන නියෝග වශයෙන් ගන්නාහු ඒ අර්ථයන් මනා සැඩ පහරකින් වැසීගියා වූ මාර්ගයක් මෙන් නියම අයුරින් තේරුම් නොගනී. අජොන එකෙ යනු වචනාර්ථයෙන් මොව්හු සමාන වෙත්. කුමක් නිසා බ්‍රාහ්මණයන් ශ්‍රේෂ්ඨයයිද අන්‍ය වර්ණවලට අයත් වූවන් හිතයයි ද කියත්ද? සබ්බතෙ ඒ ලාභාදී සියලු ලෝකධර්මයන් ඒ සියළු සත්ත්වයන්ට ම සමාන වෙත්. එක සත්ත්වයෙක්වත් මේ ධර්මයන්ගෙන් මිදුනේ නොවෙයි. බ්‍රාහ්මණයෝ ලෝකධර්මයන්ගෙන් නොමිදුනාහු සමාන වූවාහු ශ්‍රේෂ්ඨයයි බොරුවක්

කියත්. ඉඛ්භා යනු ගෘහපතියෝ. තෙවිජ්ජසංඝා යනු, බ්‍රාහ්මණයෝ ද වෙන් වෙන් වශයෙන් ගොවිතැන, ගව පාලනය ආදී වැඩ කරත්. නිවුසසුකා යනු නිරන්තරයෙන් උනන්දු වූවාහු කැමැති වූවාහු. තදපස පඤ්ඤා දිරසඤ්ඤාරාතෙ යනු, ඒ නිසා භාතිකයා! බුද්ධිය නැති බ්‍රාහ්මණයෝ වනාහි ධර්මයෙන් ඇත්වූවාහු ඔවුන්ගේ පැරණි බ්‍රාහ්මණ ධර්මයන් දැන් සුනඛයන් අතරද දක්නට ලැබේ. මෙසේ මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ ඔවුන්ගේ වාද බිඳ තමන්ගේ වාදය ස්ථිරකර තැබීය. ඔහුගේ ධර්මකථාව අසා නාගපිරිස සතුටුසිත් ඇත්තෝ වූහ.

යාගයන් පිළිබඳ වාද අඩංගු කොටස නිමිසේය.

මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ තේසාද බ්‍රාහ්මණයාව නාග භවනයෙන් පිටත්කර හැරියේය. ඔහුට අපභාස මාත්‍රයක්වත් කළේ නැත. සාගර බ්‍රහ්මදත්ත තෙමේද තබන ලද දිනය නොඉක්මවා සිව්වරඟ සෙනඟ පිරිවරා පියා වසන කැනට ගියේය. මහා සත්ත්වයන් වහන්සේද මාමාද සොභොයුරාද දකින්නෙමිසි බෙර හසුරුවා මහත් වූ ශ්‍රී සම්පත්තියෙන් යමුනා ගඟෙන් නැගිට ඒ අසපුව දෙසට ම පිටත්ව ගියේය. එකෙණෙහි සාගර බ්‍රහ්මදත්ත තෙමේ විශාල පිරිසක් සමග එන්නා වූ මහාසත්ත්වයන් හඳුනා නොගෙන පියාගෙන් අසන්නේ මෙසේ කීය.

මහ බෙර, මිහිඟු බෙර, පනාබෙර, ගැටබෙර, සක් සින්නම් ආදී තුර්යයෝ නාද කරමින්, රජු සතුටු කරමින් කවරෙකු ගේ පෙරටුගාමිත්වයෙන් මෙසේ එන්නේ ද,

මහත් වූ විදුලියට බඳු පැහැ ඇති රන්මුවා නළල් පටින් කවරෙකුගේ මුහුණ බැබළේ ද, තරුණ වූ දුනු හියවුරෙන් සැරසුණු කවරෙක් සෝභාවෙන් බැබළෙමින් එන්නේද?

රන්කරුවාගේ කෝවෙහි දමන ලද රත්‍රන් මෙන් දිලිසෙන කිහිරඟුරු බඳු මුහුණ මනාව බබලයි. ශ්‍රියාවෙන් දිලිසෙමින් එන්නේ කවිද?

සිත්කළු සලාක සහිත හිරුළුසිය වලක්වන දඹ රන්වන් මීට සහිත ඡත්‍රයක් ඇතිව ශ්‍රියාවෙන් දිලිසෙමින් කවරෙක් එන්නේද?

සෙමෙර දරන්නන් විසින් ඇකයෙන් රඳවන ලද උතුම් වල්විදුනාව කවර නම් නුවණැත්තකුගේ හිස මත්තෙහි හැසිරේද?

සත්රුවනින් විසිතුරු වූ මාදු රන් හා මැණික්මය වූ මොනර පිල් කලබ්බු කවරෙකු දෙපසින් හැසිරේද?

රන්කරුවාගේ කෝවෙහි දවන ලද කිහිරි අඟුරු හා සමාන ප්‍රභාව ඇති කුණ්ඩලාභරණ කවරකුගේ මුහුණ දෙපස බබලයිද?

වාතයෙන් සෙලවෙන සිනිඳු වූ මාදු වූ, අක්බඹරු කේශයෝ අහසෙහි මතු වූ විදුලිය මෙන් කවරකුගේ නලල් දෙකෙළවර බබලවන්නේද?

මේ දිග් වූ පළල් වූ ඇස් කාගේද? විශාල වූ ඇස් ඇතිව කවරෙක් නම් බබලයිද? රන්කැඩපතක් බඳු මේ මුහුණ කාගේද?

මුඛයෙහි හටගත් පිරිසිදු වූ ශුද්ධ වූ උතුම් සකක් මෙන් වූ කථා කරනවිට බබලන මදාරා මල් කැකුළු වැනි දත් කාගේද?

ලාකඩ දියට බඳු වූ පැහැ ඇති මනාව පිහිටියා වූ මේ අත්පා කාගේද? බිඹුපල වැනි තොල් ඇති කවරෙක් නම් දහවල් සූර්යයා මෙන් බබළයිද?

හිමවතෙහි පිපුණා වූ මල් ඇති විශාල සල්ගසක් මෙන් සුදුපාට උතුරුසලුව දරමින් ජයග්‍රහණය කළ ශක්‍රයා මෙන් ඒ කවරෙක් නම් බබලන්නේද?

ස්වර්ණමය බොත්තම්වලින් ගැවසී ගත්තා වූ මැණික්වලින් සැරසූ මිටක් ඇති කඩුව පිරිස මැදට බැසගත් අධිපති කවරෙක් නම් මුදාද?

රන් වැද්දු විසිතුරු ලෙස නිමවන ලද විචිත්‍ර ලෙස මසන ලද මෙබඳු වූ මිරිවැඩි සඟල කවරෙක් නම් මහර්ෂීන් වහන්සේට නමස්කාර කර පාදයෙන් ගලවයිද?

එහි පවිපනනා යනු මේ තුර්ය භාණ්ඩයන් කවරකු පෙරටුකොට යොදන ලද්ද? භාසයනතා මේ රජුව සිනහ ගත්වමින් කඤ්චනපට්ටන

යනු කවරකුගේ නලල් අග බඳින ලද නලල්පටයෙන්, විදුලියෙන් මේසය මෙන් මුහුණ බබලන්නේදැයි අසයි. යුවාකලාප සන්නදෙධා යනු තරුණ වූයේ දුනු කලාපයෙන් සැදුම් ලත්. ඔකකාමුඛෙපහටං. යනු රත්කරුවාගේ කෝවෙහි දමන ලද රත්රන් මෙන්, බදිරංගාරසන්නිභං දිලිසෙන කිහිරි අඟුරු වැනි ආලෝකයෙන් යුත්. ඡමෙබානදං යනු රත්තවර්ණ ස්වර්ණමය අංකං පරිගහයහ සෙමෙර ගන්නා ලද ඇකයෙන් වටකරගෙන වාළවිජනී මුහුණමං උතුම් වූ වල්විදුනාව. පෙබුණ හඝානි මොනර පිල් අත්. විවිත්‍රානි. සන්රුවනින් විසිතුරු වූ තපඤ්ඤමණිදණධානී යනු රත්කළ ස්වර්ණයෙන්ද මැණික් ඔබ්බන ලද මීටෙන්ද. උභතොමුඛං මුහුණෙහි දෙපස හැසිරෙත්. වාතෙන ජුපිතානි වාතයෙන් පහරදෙන ලද. නිදධනතා සිනිඳු බැවින්. නලාමනන යනු මේ කවරකුගේ මෙබඳු වූ කෙස් නලල දෙපස බබලන්ද? නභා යනු අහසින් මතු වූ විදුලිය මෙන් උණණජං යනු රත් කැඩපතක් මෙන් පිරිපුන්. ලපනජා මුඛයෙහි හටගත්. කුපපිලසාදිසා මදාරා මල් කැකුළු හා සමාන වූ. සුබෙධිතා සුවපහසු ලෙස පිහිටියා වූ.

ජයං ඉන්දොව ජයගත් ගක්‍රයා මෙන්. සුවණණපිලකාකිණණං ස්වර්ණමය ගැටවලින් ගැවසිගත්තා වූ මණිදණධිවිවනිතං මැණික් ඔබ්බවා විසිතුරු කරන ලද. සුවණණවිකතා රත් ඔබ්බන ලද විත්‍රා යනු සජ්ත රත්නයෙන් විසිතුරු වූ. සුකතා මනාව නිමවන ලද. විත්‍රසිඛනා විසිතුරු මැහුම් ඇති. කො සො ඔමුඤ්ඤතෙ පාදා යනු මේ කවරෙක් නම් පාදයෙන් මෙබඳු වූ ලක්‍ෂණ ඇති මිරිවැඩි සගල ගලවයිද?

මෙසේ සාගර බුන්මදත්ත පුත්‍රයා විසින් විචාරණ ලද සෘද්ධිමත් වූ අභිඤ්ඤාලාභී වූ තාපසයන් වහන්සේ, දරුව! මේ ධාතරාෂ්ට්‍ර රජුගේ පුත්‍රයෝ ද ඔබගේ සොහොයුරියගේ පුත්‍ර නාගයන්ය යැයි කියන්නේ මේ ගාථාව කිය.

සෘද්ධි ඇත්තා වූ යසස් ඇත්තා වූ ඒ නාගයෝ ධාතරාෂ්ට්‍රයෝය. සමුද්දජාගෙන් උපන්නා වූ මේ නාගයෝ මහා සෘද්ධි ඇත්තෝ වෙත්.

මෙසේ ඔවුන්ට කියත්ම නාගපිරිස පැමිණ තාපසයන්ගේ පා වැඳ එකත්පස්ව සිටියහ. සමුද්දජා ද පියාට වැඳ හඬා නාගපිරිස සමග නාග භවනයටම ගියාය. සාගර බුන්මදත්ත තෙමේ එහිම දවස් කීපයක් ගතකර බරණැසටම ගියේය. සමුද්දජා තොමෝ නාගභවනයේදීම කඵරිය කළාය.

බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ දිවි ඇති තෙක් සිල් රැක උපෝසථ කර්මය කොට ආයුෂ අවසානයෙහි නාග පිරිස සමග ස්වර්ග පදය පිරිය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මෙසේ පැරණි පණ්ඩිත උපාසකවරු බුදුන් නූපන් කල්හිදු මෙබඳු වූ නාග සම්පත්තියක් අතහැර උපෝසථ කර්මය කළහයි දේශනාකර ජාතකය එක්තැන් කළ සේක. එදා මව්පියවරු මහරජ කුලයෝ වූහ. නේසාද බ්‍රාහ්මණයා නම් දේවදත්තය. සෝමදත්ත වූයේ ආනන්ද තෙරුන්ය. අවිච්චුබ්බි වූයේ උප්පලවණ්ණාය. සුදස්සන වූයේ සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේය. සුභග වූයේ මුගලන් තෙරුන් වහන්සේය. කාණාරිට්ඨ නම් සුනක්ඛන්තය. භූරිදත්ත වූයේ බුදු වූ මම ය.

භූරිදත්ත ජාතකය නිමිසේ ය.

22-7

මහා නාරද කස්සප ජාතකය

අනු රාජා විදේහානං මේ ගාථා කොටසින් ඇරඹෙන ජාතක කථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ ලට්ඨිවන උද්‍යානයෙහි වැඩවසද්දී උරුවේල කස්සප දමනය අරබයා දේශනා කළ සේක.

යම්කලෙක වනාහි ශාස්තෘන් වහන්සේ පවත්වන ලද උතුම් දම්සක් පැවතුම් ඇත්තේ උරුවේල කස්සප ආදී ජට්ටියන් දමනයකොට මගධ රජුට දුන් පොරොන්දුවෙන් නිදහස්වීමට පැරණි ජට්ටියන් දහසක් පරිවරාගෙන ලට්ඨිවන උද්‍යානයට වැඩි සේක. එකල්හි දොළොස් දහස් නහුතයක් පිරිස සමග අවුත් බුදුන් වැඳ සිටියා වූ මගධ රජුගේ පිරිස අතර සිටි බ්‍රාහ්මණ ගෘහපතියන්ට විතර්කයක් ඇතිවිය. කිම උරුවේල කස්සප තෙමේ මහා ශ්‍රමණයන් වෙත බඹසර හැසිරෙයිද, නැතහොත්

මහා ශ්‍රමණයන් වහන්සේ උරුවෙල කස්සප ලඟ බිඹසර හැසිරෙයිද යනුවෙනි. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උරුවෙල කස්සප තමන් සමීපයෙහි පැවිදි වූ බව දන්වන්නෙමි යි මේ ගාථාව වදාළ සේක.

උරුවෙලවාසී ඔබ කුමක් දැක ගින්න අත්හළේද, කාශ්‍යපය, ඔබගෙන් මේ කාරණය අසමි. කෙසේ නම් ඔබගේ යාගභෝම ගිනි පූජා ප්‍රතිණ වූයේද,

තෙරණුවෝ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අදහස දැන,

රූප ශබ්ද රස කාම ස්ත්‍රීහුද යන මේවා යාගයෙහි කියත්. මෙය උපධි විෂයෙහි කිලිටියැයි දැනගෙන යාග භෝමයන්හි නොඇලුනෙමි.

මේ ගාථාව කියා තමන්ගේ ශ්‍රාවක භාවය ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා තථාගතයන් වහන්සේගේ පා ලඟ හිස තබා භාග්‍යවතුන් වහන්සා! මම ඔබවහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෙක් වෙමි' යි කියා එක් තල්ගසක්, තල්ගස් දෙකක් ආදී ලෙස තල්ගස් හතක් පමණ සත්වරක් අහසට පැනනැගී, බිමට බැස තථාගතයන් වහන්සේට වැද එකත්පසෙක හුන්නේය. ඒ ප්‍රාතිහාර්ය දැක මහාජනයා, පුදුමයි. බුදුවරයන් වහන්සේලා මහානුභාව සම්පන්නය. මෙසේ ස්ථීර දෘෂ්ටියකින් යුක්තව සිටි තමා රහත්යැයි හඟිමින් සිටි උරුවෙල කස්සප තෙමේ තම දෘෂ්ටිදැල බිඳ දමා තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දමනය කරනු ලැබුයේ යැයි ශාස්තෘන් වහන්සේ ගුණ කථා කළහ. ශාස්තෘන් වහන්සේ දැන් සර්වඥතාවයට පත්වූ මා විසින් මොහු දමනය කිරීම පුදුමයක් නොවේ. ඒ මම පෙර සරාගී කාලයේදී නාරද නම් වූ බ්‍රහ්මයා වී මොහුගේ දෘෂ්ටිදැල බිඳ දමා මොහු එය සේවනය නොකරන්නකු කළෙමි යි කියා ඒ පිරිස විසින් ඉල්ලා සිටියේ අතීතය ගෙනහැර දැක්වීය.

අතීතයෙහි වෙදේහ රටේ මිටීලා නගරයේ 'අංගාති' නම් රජතෙමේ රාජ්‍යය කළේය. ධාර්මික රජකෙනෙක් විය. ඔහුට රූජා නම් දියණියක් සිටියාය. ඇය රූමත්ය. ප්‍රසන්නය. ඇය කල්ප ශතසහශ්‍රයක් පැතු පැතුම අනුව මහා පින් ඇති අගමෙහෙසියගේ කුසෙහි උපන්නීය. ඔහුගේ ඉතිරි දාසයදහසක් ස්ත්‍රීහු වද වූහ. ඔහුට දියණිය අතිශයින් ප්‍රිය විය. මනාප වූවාය. ඔහු ඇයට නොයෙක් මල්පිරවූ මල්පෙට්ටි විසිපහක් ද සියුම් වස්ත්‍රද යවා මේවායෙන් තමා අලංකාර වන්නැයි දිනපතා යවන ලදී.

ඇගේ කෑමබීමවල ප්‍රමාණයක් නැත. අධිමසක් පාසා දන් දෙන්නයැයි දහසක් යැවීය. ඔහුට වනාහි විජය, සුනාම හා අලාතයැයි අමාත්‍යයෝ තුන්දෙනෙක් වූහ. හෙතෙම ඉල් පසළොස්වක සිව්වස් සැණකෙළිය පවත්නා කල්හි නගර දේවනගරයන් මෙන් ද අන්තඃපුරද අලංකාරකොට තමා ස්නානයකොට මනාව සුවද ආලේපකොට සියළු අලංකාරයන්ගෙන් සැරසී රාත්‍රීභෝජනය වළඳා සීමැදුරු කවුළු විවෘතකොට මහා ශාලාවේ ඇමතිගණයා පිරිවරා පිරිසිදු ගගනතලයේ නොඇලෙන සඳුමඬල දැක මේ සඳුරැස් ඇති රාත්‍රිය රමණීයයි. අද කවර තැනැත්තියක් සමග අභිරමණයේ යෙදෙමිදැයි ඇමැතියන්ගෙන් විචාළේය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

අංගාති නම් ක්‍ෂත්‍රියයෙක් විදේහ වැසියන්ගේ රජෙක්ව සිටියේය. ඔහුට බොහෝ යානවාහන ඇත. ධනවත්ය. අනන්තබල ඇති පුරුෂයෙකි.

ඔහු ප්‍රථම යාමයට පළමු ඉල්මස පසළොස්වක් රාත්‍රියේ ඇමතියන් රැස්කළේය.

ශ්‍රැත සම්පන්න වූ සිතාබලා කථාකරන විවක්‍ෂණ වූ පණ්ඩිත වූ සේනාපති වූ විජය, සුනාම හා මලාතක යන ඇමැතිවරුන්ගෙන් වේදේහ රජතෙමේ ඇසීය. ඔබලාගේ රූවිය වෙන වෙනම කියවී.

අද ඉල්මස පසළොස්වක සඳළුසිය ඇති පහ වූ අඳුර ඇති රාත්‍රියේ මේ ඍතුව කවර තැනැත්තියක් සමග ගතකරන්නෙමිද?

එහි පහුතයොගො යනු බොහෝ වූ ඇත්වාහන ආදියෙන් යුක්ත වූ. අනන්තබල පොරීසො බොහෝ බලසම්පන්න වූයේ. අනාගතෙ යනු අවසාන නොවූ. ඉක්ම නොගිය යන අර්ථයි. වාතුමසස යනු අවසාන නොවූ, ඉක්ම නොගිය යන අර්ථයි. වාතුමසස යනු වැසි සතර මාසයේ අවසාන දවස වූ. කොමුදියා යනු මනාව පිපුණු කුමුදු ඇති. මිහිත පුබෙබ යනු පළමු සිතාබලා පසුව කියනසුලු. තමනුප්‍රචණ්චි. එය ඒ අමාත්‍යයන්ගෙන් වෙන වෙනම විචාළේය. පවෙචකං බ්‍රෑප් සංරූචිං නුඹලා සියළුදෙනා තමන්ගේ කැමැත්ත වෙන වෙනම මට කියවී. කොමුදජ්ජා කුමුදු ඇති අද ජුණං පිහිටවන සඳුමඬල නැගී ආවේය. ව්‍යපගතං තමං යනු එයින් සියළු අඳුර නසන ලදී. උතුං යනු අද රාත්‍රිය මේ මෙබදු වූ

සෘතුව කා සමග ගතකරන්නෙමිදැයි ඇමැතියන්ගෙන් විමසීය. ඔහු විසින් විචාරණ ලද ඔව්හු තම තමන්ගේ කැමැත්ත අනුව මෙසේ ප්‍රකාශ කළහ.

මේ කාරණය ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඉක්බිති අලාක සෙන්පතියා රජුට මෙසේ කීය. සතුටු වූ යෝග්‍ය වූ බලවන්ත වූ සියළු සේනාවන් සුදානම් කරමු.

අනන්ත වූ බලසම්පන්න පුරුෂයන් ඇතිව දේවයන් වහන්ස, යුද්ධයට යමු. යමෙක් අපේ වසඟයට නොඑත්ද ඔවුන් වසඟයට ගෙනෙමු. නොදිනූ අයව දිනමු. මේ මාගේ දෘෂ්ටියයි.

අලාක සෙනෙවියාගේ වචනය අසා සුනාම තෙමේ මෙසේ කීය. මහරජතුමනි, ඔබවහන්සේගේ සියළු සතුරෝ වසඟයට පත්වූවාහ.

බහා තබන ආයුධ ඇති, සතුරෝ යටහත් පහත්ව හැසිරෙත්. අද උතුම් උත්සවයකි. යුද්ධය මම රූචි නොකරමි.

ඔබවහන්සේට ආහාරපාන කැවිලි වහා සුදානම් කරන්වා. දේවයන් වහන්ස! මනා වාදනයන් සහිතව නැටුම් ගැයුම් සහිත කාමයන්ගෙන් සතුටුවන්න.

සුනාමගේ වචනය අසා විජය තෙමේ මෙසේ කීය. දේවයන් වහන්ස, සියළු කාමයෝ ඔබවහන්සේට නිරන්තරයෙන් සුදානම්ය.

දේවයන් වහන්ස, කාමයන්ගෙන් සතුටුවීම ඔබවහන්සේට දුර්ලභ දෙයක් නොවේ. සැමදා කාමයෝ ලබාගත හැක. ස්වාමීනි! මාගේ අදහස එය නොවේ.

අද යමෙක් හට විනයෙහි සැකයක් නැද්ද, අර්ථධර්ම දන්නා වූ, සෘෂිගුණවලින් යුක්ත බහුශ්‍රැත වූ කවර හෝ ශ්‍රමණයකු හෝ බ්‍රාහ්මණයකු වෙත යමු.

ච්ඡයගේ වචනය අසා අංගාති රජ මෙසේ කීය. යම්සේ ච්ඡය කථා කරයිද, මට ද එය රුචි වෙයි.

මෙහි සිටින්නා වූ ඔබ සියළු දෙන සිතන්න. අද විනයෙහි සැකයක් නැති අර්ථ ධර්ම දෙක දන්නා වූ සෘෂි ගුණවලින් යුක්ත කවරනම් පණ්ඩිතයකු වෙත යන්නෙමුද?

වේදේහයන්ගේ වචනය අසා අලාක සෙනෙවියා මෙසේ කීය. පණ්ඩිතයැයි සම්මත ආච්චකයෙක් මිගදායෙහි සිටී.

ඔහු ගුණවන්තය. කාශාප ගෝත්රයේය. බහුශ්‍රැතය. විචිත්‍ර කථා ඇත්තේය. පිරිස් සහිතය. දේවයන් වහන්ස, ඔහුව ඇසුරු කරමු. ඔහු අපගේ සැකය නැතිකරන්නේය.

අලාකගේ වචනය අසා රජතෙමේ රථාචාර්යයාව මෙහෙයවීය. අපි මිගදායට යන්නෙමු. සුදුසු වූ යානාවක් ගෙනෙන්න.

එහි හට්ඨං යනු සතුටු වූ ඔර්නාමසෙ යනු ඔහුව පරාජය කරමු. මේ මාගේ බලාපොරොත්තුවයි. රජ තෙමේ ඔහුගේ කථාව ප්‍රතිකෂේප කළේ නැත. සතුටු වූයේ ද නැත. සුනාමො එතදබ්බී යනු රජු අලාමාගේ වචනයට සතුටු නොවී ප්‍රතිකෂේප නොකරද සිටිනවා දැක මෙය පිරිසිදු අදහසක් නොවේ. මම මොහුගේ සිත් ගෙන කාමගුණයන්හි ඇලීම පිළිබඳව වර්ණනා කරන්නෙමිසි සිතා මේ සබ්බෙ නුඤාං යනාදී වචන කීය. ච්ඡයො එතදබ්බී යනු රජතෙමේ සුනාමගේ වචනයට කැමැති නොවීය. ප්‍රතිකෂේප කළේද නැත. ඉක්බිති ච්ඡය තෙමේ, මේ දෙදෙනාගේම වචන අසා නිහඬව සිටියේ පණ්ඩිතයෝ නම් දහම් ඇසීමේ ආශා ඇත්තෝ වෙති. මොහුට ධර්මශ්‍රවණයේ ගුණ වර්ණනා කරන්නෙමිසි සිතා මේ සබ්බෙකාමා ආදී වචන ප්‍රකාශ කළේය. එහි නවමුපට්ඨිතා යනු එබට එළඹ සිටියා වූ. මොදිතුං ඔබගේ කාම වස්තූන්ගෙන් සතුටුවීමට, ඒවායින් අහිරමණය කිරීමට කැමැත්ත ඇතිකල්හි මේ කාමයෝ දුර්ලභ නොවෙත්. නෙතං විතතමතං මම යනු මේ ඔබගේ කාමයන්ගෙන් අහිරමණය කිරීමේ අදහස මගේ අදහසක් නොවේ. එහි මගේ සිත පැන නොදුවයි. යොතජජ යනු යමෙක් ඔබලාට අත්ථධම්මවිදු යනු පෙළෙහි අර්ථයද පෙලෙහි ධර්මයද දන්නා තැනැත්තා. ඉසෙ යනු සෘෂීන් විසින් සෙවිනා ගුණ.

අංගාතිමබ්‍රවී යනු අංග යයි කිය. මඤ්ඤපතෙවරුවවති මට ද මෙයම රුවී වෙයි. සන්නා මෙහි සිටින නුඹලා සියලුදෙනා. මතිං කරොථ සිතවී. අලානො එතද බ්‍රවී යනු රජුගේ කථාව අසා මේ මාගේ හොඳ මිත්‍රයකු වූ ගුණ නම් ආජීවකයෙක් රජ උයනෙහි වාසය කරයි. ඔහුට පසසා රජුගේ මිත්‍රයකු බවට පත්කරන්නෙමියි සිතා මේ අභයං යනාදී වචන කීවේය. එහි ධීරසමමකො යනු පණ්ඩිතයැයි සම්මතය. කසසප ගොතනය යනු මේ කාශ්‍යප ගෝත්‍රයට අයත්. සුතො යනු බහුශ්‍රැත. ගණී යනු පිරිස් ඇති. වොදෙසී යනු අණ කළේය.

ඇත්දත් කැටයම් ඇති රිදීමය සැරසිලි ඇති වන්ද්‍රයා වැනි පිරිසිදු එරූස නොවූ පිරිවර රිය සහිත යානාවක් යෙදවූහ.

කුමුදු වර්ණ වූ වාතයට සමාන වේග ඇති මනාව හික්මුනු අශ්වයන් සතර දෙනෙක් යොදන ලදී.

සුදුපාට ඡත්‍රය, සුදුපාට රථය, සුදුපාට අශ්වයන්, සුදුපාට වල්විද්‍රනා සහිතව රථයෙන් ගෙනයන්නා වූ අමාත්‍යයන් පිරිවැරූ විදේහ රජු වන්ද්‍රයා මෙන් බබලයි.

කඩු දරන බලවත් බොහෝ ධීරවීර ජනයෝ උතුම් රජු අනුව ගියහ.

ඉක්බිති ඒ වේදේහ ක්‍ෂත්‍රිය තෙමේ මොහොතක් ගොස් යානයෙන් බැස අමාත්‍යයන් සමග 'ගුණ' නම් වූ ආජීවකයා ලඟට පයින්ම ගමන් කළේය.

පළමුව එහි ගිය බ්‍රාහ්මණයෝ ද, ධනවත්තයෝ ද වූහ. නමුත් රජුට අවකාස ලබාදීම සඳහා ඒ පිරිස එතනින් බැහැර නොකළහ.

එහි තසසයානං යනු ඒ රජුට රථයක් යෙදවූහ. දන්තං යනු දත්තමය. රූපිය පකබරං රිදියෙන් කළ කැටයම්. සුකකමධ්‍යපරිවාරං යනු පිරිසිදු එරූස නොවූ රිය පිරිවර, දොසිනා මුඛං දොස් රහිත වූ, රාත්‍රිය මුඛය මෙන්, වන්ද්‍රයා හා සමාන යන අර්ථයි. තත්‍රාසුං යනු එහි වූහ. කුමුදානී කුමුදු වර්ණයෙන් යුත්. සිංඛවා අශ්ව වර්ග. අනිලුපමසමුප්පාතා වාතයට

සමාන වේග ඇති, සෙනං ඡතනං ඒ රථයෙහි ඔසවන ලද ඡත්‍රය ද සුදු වර්ණයෙන් යුක්ත විය. සෙන රථො ඒ රථයද සුදුය. සෙනසසා යනු අශ්වයෝ ද සුදුය. සෙනවිජනී යනු විජිනිපත් ද සුදුපාටය. නියං යනු ඒ රථයෙන් ගෙනයන්නා වූ ඇමැතියන් පිරිවැරූ වේදේහ රජු වන්ද්‍රයා මෙන් බැබළුණේය. නරවරාධිපං මනුෂ්‍යයන්ට අධිපති රාජාධිරාජ වූ සො මුහුතනං ව යාධීත්වා ඒ රජු මොහොතකින් ම උයනට ගොස් පතතිගුණමුපාගමී පයින්ම ගුණ නම් වූ ආජීවකයා වෙතට ගියේය. යෙපි තත්තදා ආසුං යනු යමෙක් ඒ උයනෙහි එකල්හි පළමුව ඒ ආජීවකයා ව ඇසුරුකරමින් සිටියාහු වෙත්ද, න තෙ අපනයි යනු අපගේම දෝෂයකි. අපි පසුව පැමිණියෙමු. තෙපි නොසෙල්වවී කියා ඒ බ්‍රාහ්මණයන් ද ධනවතුන් ද රජු වෙනුවෙන් ඉඩ ලබාගැනීම සඳහා භූමිමාගනෙ ඉවත් නොකළහ. ඒ ඔහු විවිධ තරාතිරමේ ජනයා පිරිවරාගෙන සිටියේම එකත්පසෙක හිඳ පිළිසඳර කථා කෙළේය.

ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඉක්බිති ඒ රජතෙමේ මෘදු ස්පර්ශ ඇති මුදු ඇතිරිලි ඇති, මුදු පස තුරුණුයෙන් යුත් මොළොක් බිස්සෙක එකත්පසව හිඳගත්තේය.

ඉක්බිති රජතුමා එහි හිඳ සුවදුක් විචාරණ කථා කළේය. ස්වාමීනි, කෙසේද, යැපීම. කිම ඔබවහන්සේගේ ශරීරයේ වායෝධාතුව වෙනසක් නැතිව පවතීද?

කිම! දිවිපැවැත්ම දුක් රහිතද? කිම ආහාරපාන ලැබෙයිද? අල්ප වූ ආබාධ ඇතිව වසන්නෙහිද? කිම ඔබතුමන්ගේ වක්‍ෂස්‍ය දුබල නොවේද?

ගුණ නම් නිසණ්ඨ තෙමේ, විනයෙහි ඇලුනා වූ වේදේහ රජ සුවදුක් විචාරීම් කථාවට පිළිතුරු දුන්නේය. මහරජ, ඒ සියල්ල සුවපහසු ලෙස පවතී. අසන ලද ඉතිරි කරුණු දෙක ද යහපත්ය.

කිම වේදේහ මහරජ, කිම ප්‍රත්‍යන්තයන් නොකිපේද? නිරෝගීද? වාහනය කෙසේද? ශරීරය පීඩාවට පත්කරන රෝගාබාධ නැද්ද?

පිළිසඳර කථාවෙන් සතුටට පත් රජතෙමේ අනතුරුව ප්‍රශ්නයක් විචාළේය. ධර්මය කැමති රජතුමා අර්ථ ධර්ම න්‍යායන් පිළිබඳව විචාළේය.

කාශ්‍යපය, කෙසේ නම් මිනිසා මාපියන් කෙරෙහි ධර්මානුකූලව හැසිරේද? ගුරුවරුන් කෙරෙහි කෙසේ හැසිරේද? දූ දරුවන් කෙරෙහි කෙසේ හැසිරේද?

වැඩිමහල්ලන් කෙරෙහි කෙසේ හැසිරේද? ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහි කෙසේ හැසිරෙන්නේද? බලකායයන්හි කෙසේ හැසිරේද? කෙසේනම් ජනපදිකයන් කෙරේ හැසිරේද?

කෙසේ නම් ධර්මයෙහි හැසිර පසුව සුගතියට යයිද? කෙසේනම් ඇතැමෙක් අධර්මයෙහි පිහිටියාහු පහත නිරයට වැටෙන්නේද?

එහි මුද්‍රකාහිසියා යනු මෘදු වූ සුවපහසු ස්පර්ශ ඇති බිස්සෙහි, මුද්‍රවිනතකලඤකෙ. සුව ස්පර්ශ ඇති ඇතිරියෙනි. මුද්‍රපව්‍යංගෙන මෘදු වූ ඇතිරියෙන්. සමමොදි ආජීවක සමග සතුටු සාමිච්චි කථා පැවැත්වීය. තතො යනු එහි හිඳීමෙන් අනතුරුව සුවදුක් ඇසීමේ කථා කළේය යන අර්ථයි. එහි කවචියාපනීයං කිම ස්වාමීනි, ඔබගේ ශරීරය ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් යැපෙන්නට හැකිද? වාතානමච්චිසගගතා යනු කිම ඔබගේ ශරීරයේ වායෝධාතු මනාව පවතීද? වාතයන්ගේ හේදයක් නැද්ද? ඒ ඒ තැන්වල කොටස් කොටස් වී වායුහු බාධා නොකරන්නේද? අකසිරා යනු නිදුක්ද? චූතනි යනු ජීවිකා වෘත්තිය. අප්පාබාධො යනු ඉරියව් බිඳින්නා වූ බාධකයන්ගෙන් තොර වූ කවචිවො යනු වක්‍ර ආදී ඉන්ද්‍රියයන් නොපිරිහේදැයි විචාරයි. පටිසමමොදි යනු සුවදුක් ඇසීමේ කථා පෙරළා කළේය. එහි සබ්බමෙතං යනු යමක් ඔබ විසින් කියන ලදද වාතයන්ගේ විරුද්ධ බවක් නැති, ඒ සියල්ල ඒ අයුරින්ම පවතී. තද්‍රුභයං යනු යමක් ඔබ විසින් අප්පාබාධොවසී කවචි වක්‍රං නපරිභායනී අල්ප වූ ආබාධ ඇත්තෙහි. කිම ඇස නොපිරිහේද යනුවෙන් කියන ලද ඒ කාරණා දෙකද එසේම පවතී. න බලීයරෙ අභිභවනය නොකරන්. නොකිපෙත්. අනන්තරා යනු පිළිසඳරෙන් අනතුරුව ප්‍රශ්න විචාළේය. එහි අත්ථං ධම්මංව ඤායඤච යනු පාළි අර්ථයද පෙළඳ යුක්තිය සාධාරණයද ගැන විචාළේය. එහි කථංඤචකෙ අධම්මයා යනු ඇතැමෙක් අධර්මයෙහි සිටියාහු කෙසේනම් නිරයටද පහත සෙසු අපායන්හිද වැටෙත් යනාදී සර්වඥ

බුද්ධ, පසේබුදු, බුද්ධශ්‍රාවක මහාබෝධි සත්ත්වයන් කෙරෙහි කලින් කලින් ඇතිදේ නොලද කල්හි පසුව පසුව විචාරීය යුතු මහේශාකාස ප්‍රශ්නයක් රජතෙමේ කිසිවක් නොදන්නා වූ බැබළීමක් නැති නග්නයන් විසින් අනුභව කළහැකි අදබාල ආජීවකයාගෙන් විචාළේය.

ඔහු මෙසේ විචාරණ ලද්දේ ඇසූ දෙයට ගැලපෙන විචරණයක් නොදී යන්නා වූ ගොනාට හොටෙන් අනිත්තාක් මෙන් බත් පාත්‍රයෙහි කසල දමන්නාක් මෙන් මහරජතුමනි, අසන්න යැයි අවකාස ලබාගෙන තමන්ගේ මිථ්‍යාවාදය පිහිටුවීය.

මේ කාරණය ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

වේදේහගේ වචනය අසා කාශ්‍යප තෙමේ මෙසේ කීය. මහරජතුමනි, මාගේ සත්‍ය වූ මේ පදය අසන්න.

හොඳ හෝ නරක රැස්කරන කර්මයන්ගේ ඵලයක් නැත. රජතුමනි, මෙහි ආ තැනැත්තාට මෙයින් එහා පරලොවක් නැත.

දේවයිනි, පියවරු නැත. මවක් කොයින්ද? පියෙක් කොයින්ද? ගුරුවරයෙක් කොයින්ද? දමනය නොවූවාහු කවරෙක් දමනය කරන්නේද?

සත්ත්වයෝ වනාහි සමාන වෙත්. වැඩිමල් අයට ගරුකරන්නේ නැත. බලයක් හෝ විරියයක් හෝ නැත. උච්ඡාන විරියයෙන් යුත් පුරුෂයෙක් කොයින්ද? සත්ත්වයෝ වනාහි නියතයහ. ගෝට විසය මෙනි. නැව හැර නොයන ගල්වන මෙන් සත්ත්වයෝ නියමය අනුව යති.

මනුෂ්‍යයා ලැබිය යුතු දෙය ලබයි. එහි දාන ඵලයක් කොයින්ද? රජතුමනි, දාන ඵලයක් නැත. ඔහු විරියය නැත්තෙකි.

නුඤ්චනයන්, බාලයන් විසින් දානය පනවන ලදී. පණ්ඩිතයන් විසින් භාරගන්නා ලදී. පණ්ඩිතමානී වූ බාලයෝ ධීරයන්ට දෙත්.

එහි ඉධාගතො යනු එයින්, පරලොවින් මෙහි ආ කෙනෙක් නම් නැත. පිතරොවා දේවයන් වහන්ස, පියාගේ පියා හෝ නැත. ඔවුන්

නැතිකල්හි මවක් කොයින්ද, පියෙක් කොයින්ද? යථා ගොටවිසො ගොටවිස නම් පස්සෙන් ගැටගසන ලද, යම්සේ නැව පසුපස බඳින ලද දෙය නැව අනුවම පසුපස යයි. එපරිද්දෙන් මේ සත්ත්වයෝ නියත වශයෙන් පසුපස යත්යැයි කියයි. අවසො දෙවපිරියො මෙසේ දානඵලයක් නැතිකල්හි යම්කිසි බාලයෙක් දෙයි ද ඔහු වීර්ය නැතිව තමන් යටත් නැතිව වීර්ය නැතිව බලයෙන් නොදෙයි. දානඵලය වනාහි ඇත්තේයැයි ඇත යන හැඟීමෙන් අතිකුත් අදබාලයන් විශ්වාසකොට දෙන්නේ යැයි දක්වයි. බාලෙහි දානං පච්චතං යනු දානය දිය යුතුයැයි අදබාලයන් විසින් පණවන ලදී. අනුදැන ඇත. බාලයෝ දෙති. පණ්ඩිතයෝ ගනිත්.

මෙසේ දානයාගේ නිෂ්ඵලතාවය වර්ණනාකර දැන් පාපයාගේ විපාකයක් නැති බව වර්ණනා කරමින් කිය.

තේජෝ, පය්වි, ආපෝ, වායු, සුඛ, දුක්ඛ යන මේවාත් ජීවය යන සත්වැන්නත් යන මේ සමූහයෝ නොසිදිය හැක්කාහ. කෝප නොකළ යුතුය. මේවායේ සිදීමක් විද්‍යමාන නොවේ.

තසන්නෙක් නැත. සිදින්තෙක් හෝ නැත. යමෙක් නසන්නේද ඔහු ද නැත. මේ සප්තකායයන් අතර ම හැසිරෙත්.

යමෙක් තියුණු කඩුවකින් යමකුගේ හිස සිදින්තේද ඔහු ද ඒ කායයන් නොසිදෙන්නේය. එහි පාපයෙහි ඵලයක් කොයින්ද?

සියල්ලෝම සු අසුමහා කල්පයක් සසර හැසිරෙමින් පිරිසිදු වෙත්. අනාගතයෙහි සංයමයට පත්වුවකු පවා පිරිසිදු නොවේ.

පිළිවෙලින් අපගේ පාරිශුද්ධිය වූල අසීති කල්පයකින් සිදුවන්නේය. වෙරළ ඉක්මවා නොයන සාගරය මෙන් නියතිය නොඉක්මවමු. බොහෝ යහපත කිරීමෙන් ද ඒ කාලය පැමිණෙන තෙක් පිරිසිදු නොවේ.

එහි කායා යනු සමූහයෝ. අවිකොපිනො කෝප කරන්නට නොහැකිය. ජීවෙ ච යනු ජීවියකු. ජීවො ච කියා ද පාඨයක් ඇත. මේ අර්ථයමය. සතනිමෙ කායා යනු මේ සප්ත කායයෝ, හඤ්ඤරෙවා කොචිතං යනු යමෙක් නසන්නේ ද ඔහු ද නොවන්නේය. විනිවතතරෙ

යනු මේ කාණ්ඩ සන අතරෙහිම හැසිරෙත්. සිදින්නට නොහැකි වෙත්. සිරමාදාය අනුන්ගේ හිස ගෙන. නිසිතාසිනා තියුණු අවියකින් සිදින්නේ යැයි කියයි. ඔහු ද ඒ කායයන් නො සිදියි. පයවි කොටස පයවි කොටසටම එකතුවෙයි. පා නැත්තෝ සුවදුක් ජීවිකා ඇත්තාහු අහසට පනිත් යැයි දක්වයි. සංසරං යනු මහරජ, මේ සත්ත්වයෝ මේ පොළව එක් මස්ගුලියක් කොටද මෙපමණ කල්ප ගණනක් හැසිරෙන්නාහු ශුද්ධ වෙත්. සසරින් වෙනත් කැනක සත්ත්වයන් ශුද්ධ කරන්නට සමර්ථයෙක් නම් නැත. සියල්ලෝම සසරින්ම ශුද්ධ වෙත්. අනාගතෙ තමහි කාලෙ කියන ලද පරිදි එක්කලෙක අනාගතයෙහි පරිශුද්ධ ස්වභාව ඇත්තා ද ශුද්ධ නොවේ. තං ඛණං ඒ කියන ලද ආකාර ඇති කාලය අනුපුබ්බන නො යනු අපගේ වාදයෙහි පිළිවෙලින් ශුද්ධිය වෙයි. අප සියළු දෙනාටම පිළිවෙලින් පාරිශුද්ධිය වන්නේය යන අර්ථයි.

ඉක්බිති හෙතෙම උච්ඡේදවාදය තමන්ගේ ධෛර්යයෙන් සියවාදය දක්වමින් මෙසේ කිය.

කස්සපයන්ගේ වචනය අසා අලාක තෙමේ මෙසේ කිය. ඔබවහන්සේලා යම්සේ කියයිද මට ද එයම රූචිවෙයි.

මම ද තමාගේ පැරණි ජීවිතය ගැන සිහිපත් කරන්නෙමි. මම ද පෙර පිංගලක නමින් ගවයන් ඝාතනය කරන වැද්දෙක් වීමි.

සම්පත් ඇති බරණැස් නුවර සිට මා විසින් බොහෝ පව් කරන ලදී. මා විසින් බොහෝ මීගවයන්, උෟරන්, එළවන් ආදී බොහෝ ප්‍රාණීන් නසන ලදී.

එයින් වුන වූයේ මෙහි සෘද්ධිමත් වූ සේනාපති කුලයක උපන්නේ වෙමි. ඒකාන්තයෙන් පාපයේ එලයක් නැත. ඒ මම නිරයට නොගියෙමි.

එහි අලාතො එතදබ්බි යනු ඔහු වනාහි කසුප් බුදුන්ගේ වෛතායන් කටුකරඬු මල්දමකින් පුදා කොට මරණ කාලයෙහි වෙනත් කර්මයකින් අනුභාවය පරිදි සසර හැසිරෙන්නේ එක් පාපකර්මයක් ගලායාමෙන් ගවඝාතක කුලයක ඉපිද බොහෝ පව් කළේය. ඉක්බිති ඔහු මියයන කල්හි අද්‍රයම සැඟවී තිබුනු ගිනිපුපුරක් මෙන් මෙතෙක් කල් සැඟවී

තිබුනු ඒ පුණ්‍යකර්මයට ඉඩ ලැබුනේය. ඔහු ඒ ආනුභාවයෙන් මෙලොව ඉපිද ඒ සැපතට පත්වූයේ තම ජාතිය ගැන සිහිපත් කරන්නේ පසුගිය ආත්මයට කලින් තත්වය ගැන සිතන්නට නොහැකි වූයේ ගෝඝාතක කර්මය නිසා මෙහි උපන්නෙමියි දැනගෙන ඔහුගේ වාදය තහවුරු කරමින් මෙය යථාභදනෙනා ආදී වචන කීවේය. එහි සරෙ සංසරිතතනනො තමන්ගේ සංචාරය සිහිකරමි. සෙනාපතිකුලෙ යනු සේනාපති කුලයෙහි.

ඉක්බිති මෙහි බීජක නම් දාසයෙක් දිළින්දෙක් විය. ඔහු උපෝසථයෙහි හැසිරෙන්නේ ගුණ සමූහයකට ලඟාවිය.

කස්සපගේ වචනයන් අලාතකගේ කියුමන් අසා හුස්ම නිකුත්කරන්නේ උණු කඳුළු වැගිරවූයේය.

එහි අපේඪය යනු ඉක්බිති මේ මිටිලාවේ. පළවවර් යනු දිළිඳු, කෘපණයෙක්. ගුණසනතිකමුපාගමී ගුණයාගේ සමීපයට, කිසියම් යහපතක් අසන්නෙමියි, එළඹියේ යැයි දතයුතුයි.

හිතවත, කුමක් නිසා ඔබ හඬන්නෙහිදැයි වේදේහ තෙමේ ඔහුගෙන් ඇසීය. කුමක් ඇසීද? දැක්කේද? කුමන නම් වේදනාවකින් දුක්විදින්නෙහිද?

එහි කිං මං වෙදෙසී වෙදනං යනු කීම, නුඹ කායික හෝ වෛතසික වේදනාවකට පත්වූයේ මෙසේ හඬන්නේ මට දැන්වූයේ ද, එය නොසඟවා මට කියව.

වේදේහගේ වචනය අසා බීජක තෙමේ මෙසේ කීය. මහරජතුමනි, මට වේදනාවක් හෝ දුකක් නැත. මා කියන දේ අසන්න.

මම ද තමාගේ සැප ගැන පූර්වජාතීන් සිහිකරමි. මම පෙර ගුණයෙහි ඇළුනු භාවසෙට්ඨී නමින් සාකේතයෙහි විසුයෙමි.

ඒ මම සම්භාවනාවට පත්වූයෙමි යහපත් කර්ම කරන්නෙමි තමා විසින් කරන ලද පාපකර්මයක් සිහිපත් නොකරමි.

වේදේහය, එතනින් වුත වූ මම මේ නගරයේ දිළිඳු කුම්භදාසී නමි

අයහපත් නැතැත්තියගේ කුසෙහි උපන්නෙමි. ඒ මම උපන් දවසේ පටන් අතිශයින් දුක්ඛිත වූයේ වෙමි.

මෙසේ දුප්පත්කමින් යුක්ත වූයේ නමුත් ධාර්මික ලෙස ජීවත් වූයෙමි යමෙක් කැමැති වෙයිද මගේ ආහාරවේලෙන් කොටසක් දෙමි.

සැමකල්හි තුදුස්වක හා පසළොස්වක දිනයන්හි උපෝසථයෙහි යෙදුනෙමි. සත්ත්වයන්ට හිංසාද නොකරමි. සොරකමද අත්හළෙමි.

මේ සියළුම පිරිසිදුබව ඒකාන්තයෙන් නිෂ්ඵල වෙයි. මේ සීලය නිර්ඊර්ථක බව වැටහින. මේ අලාභ සෙනෙවියා කියන්නාක් මෙනි.

යම්සේ නුගත් සුදුකාරයා පරාජයම ලබන්නාක් මෙන් මම ද දැන් දුක් විදිමි. යම්සේ කපටි වූ උගත් අලාභ සේනාපතියා හැර බොහෝ පවිකොට උසස් තනතුරක් ලබයි.

මහරජතුමනි, සුගතියට යන මාර්ගයක් නොදුටුමි. ඒ නිසා කස්සපගේ වචනය අසා හඬමි. වැලපෙමි.

එහි භාවසෙට්ඨි මේ නම් ඇති අසු කෝටියක් සම්පත් ඇති සිටුවරයා. ගුණ රතො ගුණයෙහි ඇලුනේ. සමමනො සම්භාවනාවට පත්වූයේ. සුවි. යහපත් කර්ම කරන්නේ ඉධජාතො දුරිඤ්චියා යනු මේ මිථිලා නගරයෙහි. දුරිඤ්චියා දිළිඳු, කාපණ වූ, කුම්භදාසියගේ කුසෙහි උපන්නේ වෙමි. ඔහු වනාහි කාශ්‍යප බුදුන් කල්හි වනයෙහි නැති වූ ගවයකු සොයන්නේ, එක් මංමුලා වූ හික්කුචක විසින් මාර්ගය ඇසුවිට නිහඬව සිට නැවතත් ඔහු විසින් අසන ලද්දේ කිපී ශ්‍රමණ දාසයෝ වනාහි වාචාලයෝ වෙත්. නුඹ දාසයෙක් විය යුතුයි. අතිශයින් වාචාල වන්නෙහිය කියා කීය. ඒ කර්මය එදා විපාක නොදී අළුයට සැඟවී තිබුනු ගිනි මෙන් සිටියේ වෙනත් කර්මයක් පිහිටට සිටියේය. ඔහු කර්මානුරූපව සසර ඇවිදින්නේ එක් කුසල කර්මයක ඵලයක් ලෙස සාකෙත නගරයේ කියන ලද ස්වභාව ඇති සිටුවරයෙක් වී දානාදී පින්කම් කළේය. ඔහුගේ ඒ කර්මය වනාහි පොළොවෙහි තබන ලද නිධානයක් මෙන් සිටියේ ඉඩක් ලැබුනු විට විපාක දෙන්නේය. යම් ඒ ඔහු විසින් ඒ හික්කුචට බැනවැදීම නිසා කරන ලද පාපකර්මය මේ ආත්මභාවයේදී ඔහුට විපාක දුන්නේය.

ඔහු මේ ගැන නොදන්නේ වෙනත් හොඳ වැඩක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස කුම්භදාසියගේ කුසෙහි පිළිසිඳ ගත්තෙමි වෙමියි යන හැඟීමෙන් මෙසේ කීය. යතො ජාතො සුදුගතො යනු ඒ මම උපන් කාලයේ පටන් අතිශයින් දුකට පත්වූයේ වෙමියි දක්වයි. සමචරියං අධිධීනො යනු ධාර්මික දිවිපෙවෙතෙහි පිහිටියේ. නුනෙතං ඒකාන්ත වශයෙන්, මඤ්ඤි දං සීලං යනු දේවයන් වහන්ස, මේ සීලය වනාහි නිර්ඊඊක වූවකැයි සිතමි. අලාතො යනු යම්සේ මේ අලාත සේනාපතියා, තමා කලින් භවයක බොහෝ සතුන් මරා සේනාපති තනතුර ලබන ලදැයි කියයි. ඒ කරුණෙන් මම සීලය අර්ථ රහිත දෙයක්යැයි සිතමි. කලීමෙව යම්සේ ශිල්ප නොදත්, නූගත් සුදු ධූර්තයා පරාජයට පත්වෙයිද, එපරිද්දෙන් ඒකාන්තයෙන්ම කලින් භවයෙහි තමන්ගේ සම්පත විනාශකර දැන් දුක් විඳිමි. කසසප භාසිතං යනු කාශ්‍යප ගෝත්‍රයේ නිගණ්ඨයාගේ කියුම අසා යැයි කියයි.

රජතෙම බීජකගේ වචනය අසා අංගාතිට මෙසේ කීය. නියතියම හෙවත් චුල්ලාසීති මහාකල්පය බලන්න. සුගතියට යන දොරටුවක් නැත.

ඉදින් සැපක් හෝ දුකක් නියතියෙන්ම ලැබෙයි. සියල්ලන්ටම සංසාර ශුද්ධිය කාලයාගේ ඇවෑමෙන් ලැබෙයි. ඔබ ඉක්මන්කාරයෙකි.

මම ද පෙර යහපත් වූයේ බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහි මෙහෙ කරන්නෙක් වීමි. විනිශ්චය තනතුරේ සිටිමින් රාජකාරිය කරන්නෙමි. මෙපමණ කලක් කාමගුණයන්ගෙන් පිරිහුනේ වෙයි.

එහි අංගාතිමබ්‍රවී යනු පළමුවෙන්ම අනිකුත් දෙදෙනාගේත් පසුව බීජකගේත් යන තුන්දෙනාගේ වචන අසා දැඩි මීසද්ධි ගෙන මේ නඹී දවාරං යනාදී වචන කීය. නියතිය කංඛා යනු යහළු බීජකය, නියත වශයෙන්ම බලන්න. සුළු අසුවක් මහා කල්පප්‍රමාණ වූ කාලයක්ම සත්ත්වයන්ට පිරිසිදු කරයි. නුඹ අතිශයින් හදිසි වූවෙක්ය යන අදහසින් මෙසේ කීය.

අනාගතෙ යනු ඒ කාලය නොපැමිණි කල්හි අනතුරුව දෙවිලොව යන්නෙමියි හදිසි නොවව. ව්‍යාවටො යනු බ්‍රාහ්මණ ගෘහපතියන් අතර ඔවුන්ගේ ශාරීරික වතාවත් දානමාන ආදී කටයුතුවල නිරත වූයේ වෙමි.

වොහාරං යනු විනිශ්චය තනතුරෙහි සිට රාජකාරිය ක්‍රියාත්මක කරන්නේ රහිතීනො තදනතරා යනු මෙපමණ කලක් කාමගුණයන්හි ඇලීමෙන් පිරිහුනේ වෙයි.

මෙසේ ද කියා ස්වාමීනි, කස්සප අපි මෙතෙක් කල් ප්‍රමාද වූවේ වෙමු. දැන් වනාහි අප විසින් ගුරුවරයකු ලබන ලදී. මෙතැන් පටන් කාම රතියම භුක්ති විදින්නෙමු. නුඹ ලඟ මීට වඩා උසස් බණක් ඇසීම අපට ප්‍රමාදයකි. නුඹ නතරවන්න. අපි යන්නෙමු යැයි විචාරන්නේ,

ස්වාමීනි, එක් තැනක අපගේ එක්වීම වන්නේද නැවතද අපි දකිමු.

එහි සංගතීවෙ යනු ඉදින් එක් තැනක අපගේ රැස්වීම වන්නේද යම්භෙයකින් එසේ නොවන්නේද ඔබ විසින් දකින ලද පින්එලයෙන් කවර ප්‍රයෝජනද?

මෙය කියා වේදේහ තෙමේ තම වාසස්ථානයට ගියේය. එහි සනිවෙසනං යනු මහණෙනි, වේදේහ රජු මේ වචනය කියා රථයට නැගී තමන්ගේ වාසස්ථානය වූ වන්දක ප්‍රාසාදතලයටම නික්ම ගියේය.

රජතෙමේ පළමුව ගුණකගේ සමීපයට ගොස් වැද ප්‍රශ්නයක් විචාළේය. යන්නේ වනාහි නොවැදම ගියේය. ගුණ තෙමේ තමාගේ අගුණ බැවින් වැඳීමක් පවා නොලද්දේය. පිණ්ඩපාන ආදී සැලකිලි කෙසේ ලබයිද? රජ තෙමේද ඒ රාත්‍රිය ගතකර පසුදා ඇමැතිවරුන් කැඳවා මට කාමගුණයන් ගෙන එවියැයි කීය. මම මෙතැන් පටන් කම්සැප ම අනුභව කරන්නෙමි. මට වෙනත් වැඩ නොකිය යුතුයි. විනිශ්චය කිරීමේ කාර්යය අසවල් තැනැත්තාම කරනු ලැබේවා යි කියා කාමවස්තුවන්හි ඇලුනු කෙනෙක් විය.

ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘෂත් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඉක්බිති රාත්‍රිය ගතකොට සේවාස්ථානයේ ඇමැතිවරුන් කැඳවා මේ වචන ප්‍රකාශ කෙළේය.

මාගේ වන්දක ප්‍රාසාදයෙහි සැමකල්හි කාම වස්තූන්ගෙන් උපස්ථාන කෙරෙත්වා. ප්‍රකට හෝ අප්‍රකට කිසිම කටයුත්තක් සඳහා කිසිවකු මා වෙත නොආ යුතුයි.

විජය, සුනාම, අලාත යන මේ කටයුතු කිරීමෙහි දක්ෂ විනිශ්චය කාර්යයේ දක්ෂ සේනාපතිවරු තුන්දෙනා මා විසින් කළයුතු කටයුතුවල යෙදෙත්.

මෙය කියා වේදේහ තෙම කාමයන්ම බොහෝසෙයින් බලාපොරොත්තු විය. කිසිදු බ්‍රාහ්මණ කාර්යයක නිරත වූයේ නැත.

එහි උපධානමහි යනු තමාගේ සේවාස්ථානයේ. වෘකෙ මා සතු වන්දක ප්‍රාසාදයෙහි. විධෙනතු මෙ නිරන්තරයෙන් මට කාමයන්ම සංවිධානය කරනු ලැබේවා. උවටැන් කරනු ලැබෙත්වා. ගුයහපපාකාසියෙසු වා යනු සැඟවුනු හෝ විවෘත හෝ කටයුත්තක් එළඹිසිටි කල්හි මා වෙත නොඑත්වා. අඤ්ඤා යනු අභිවෘද්ධියත් ඇතිකරන විනිශ්චයෙහි නිසිදනතු යනු මා විසින් කළයුතු කටයුතු ඉටුකිරීම සඳහා ඉතිරි අමාත්‍යයන් සමග හිඳිත්වා.

ඉක්බිති කාමයන්හි ගැලුනු දවසේ සිට දින දාහතරක් ගත වූ තැන වේදේහයන්ගේ දූවණියක් වූ ප්‍රියමනාප රාජ කන්‍යාවක් රුජා නම් කිරීමට මෙසේ කීවාය.

මාත් මගේ යෙහෙළියන්වත් වහා අලංකාර කෙරෙත්වා. හෙට පසළොස්වක දිනයයි. පියා සමීපයට යන්නෙමු.

ඇයට මල්මාලා වටිනා සඳුන් මැණික්, සක්, මුතු, නානාවර්ණ වස්ත්‍ර ආදිය පිළිගැන්වූහ.

ස්වර්ණමය පීඨයෙහි හිඳගත් බොහෝ ස්ත්‍රීන් විසින් පිරිවරාගත් මනා වර්ණයෙන් හෙබි රුජාදේවිය බැබලුනේය.

එහි තතො යනු රජු කම්සැප නමැති මඩවගුරෙහි ගිලුනු දවසේ පටන්. දොසතතරතකසසා යනු දාහතරවන දිනයේ. ධානිමාතරමබ්‍රවී

පියා සමීපයට යනු කැමැති වී කිරීමට කීවාය. ඇය වනාහි සති දෙකක් පාසා පන්සියයක් කුමාරිකාවන් පිරිවරා කිරිමවුන් සමූහය ගෙන මහත් වූ ශ්‍රී විලාසයෙන් තමන්ගේ ආසාව දනවන සත්මහල් ප්‍රාසාදයෙන් බැස පියා දැකීම පිණිස වන්දක ප්‍රාසාදයට යයි.

ඉක්බිති පියා ඇයව දැක සතුටු සිතැත්තේ මහත් සන්කාර කොට උනන්දු කරවන්නේ මැණියනි, දන් දෙන්න යැයි දහසක් දී පිටත්කර හරියි. ඕ තොමෝ තමන්ගේ වාසස්ථානයට අවුත් දෙවන දිනයේ පෙහෙවස් සමාදන්ව දුගී මගී දුප්පත් යාවකාදීන්ට මහදන් දෙයි. රජු විසින් ඇයට එක් ජනපදයක් දෙන ලදී. එයින් ලැබෙන ආදායමින් සියළු කටයුතු කරයි. එකල්හි වනාහි රජු විසින් ගුණ නම් ආජීවකයා නිසා වැරදි දෘෂ්ටියක් ගන්නා ලදැයි මුළුනුවරම ඒකකෝළාහල විය. ඒ බව කිරි මව්වරු අසා රජ දියණියට දැනුම් දුන්හ. ආර්යාවෙනි, රජතුමා වනාහි ආජීවකයන්ගේ කථාව අසා වැරදි දර්ශනයක් ගන්නා ලදී. ඔහු එහි සිටු දොරටුවල දන්සැල් කඩාබිඳ දමා අනුන් විසින් අල්ලාගන්නා ලද ස්ත්‍රීන්ද කුමාරිකාවන්ද බලහත්කාරයෙන් අණ කරන්. රාජ්‍යය නොවිවාරන්. කාමයෙන් මත් වූවෙක් විය. ඇය ඒ කථාව අසා අසතුටට පත්ව මාගේ පියා එබඳු වූ පහවූ යහපත් ක්‍රියා ඇති නිර්ලජ්ජී වූ නගන වූවකු වෙත පැමිණ පැන විවාරන්නේය.

කර්මවාදී ධාර්මික වූ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයකු ලඟට ගොස් විවාරීම වෙනුවට මා හැර මාගේ පියාව වැරදි දර්ශනයෙන් ඉවත්කර හොඳ දර්ශනයක පිහිටුවන්නට සමර්ථ වෙන කෙනෙක් නැත. මම වනාහි අතීතයෙන් ආත්මභාව සතක් හා අනාගතයෙන් ආත්මභාව සතක් සිහිකරන්නට හැක්කෙමි. ඒ නිසා පෙර මා විසින් කරන ලද පාපකර්ම නිසා පාපකර්මවල ඵලවිපාක දක්වමින් මාගේ පියාට අවබෝධ කරවන්නෙමි. ඉදින් වනාහි අදම යන්නෙමි. ඉක්බිති මැණියනි! වෙනදා සති දෙකකට වරක් එන්නාවූ ඔබ අද කුමක් නිසා ඉක්මනට පැමිණියේදැයි මගෙන් අසන්නෙහිය. ඉදින් එහිදී මට ඔබ විසින් වැරදි දර්ශනයක් අදහන්නේයැයි අසා ආවේමිසි කියමිද මාගේ වචනය ගරුකොට නොපිලිගනී. ඒ නිසා අද අවුත් මෙයින් දින දාහතරක් ගියතැන තුදුස්වක කාල පක්‍ෂයේ කීසිවක් නොදන්නාක් මෙන් පෙර එන්නා වූ ක්‍රමයටම ගොස් එනකල්හි දන්වැට සඳහා දහසක් ඉල්ලන්නෙමි. එකල්හි මාගේ පියා දෘෂ්ටිය වැළඳගත් බව කියන්නේය. ඉක්බිති මම ඔහුට තමාගේ

බලයෙන් මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය බැහැර කරවන්නෙමිසි සිතුවේය. ඒනිසා තුදුස්වක දිනයේ පියා සමීපයට යනු කැමැති වී මෙසේ කීය. එහි සබ්බයො යනු මිතුරියෝ, මාගේ පන්සියයක් කුමාරිකාවෝ එකිනෙකාගෙන් අසමාන කොට නොයෙක් අලංකාරයෙන් නොයෙක් වර්ණයන්ගෙන් මල් හා වස්ත්‍ර හා ආලේපන ආදියෙන් අලංකාර කෙරෙත්වා. දිබ්බො යනු දිව්‍යමය, දෙවියන් එක්රැස්වීමෙන් යුක්ත වූ, යනු දිබ්බ නම් වේ. ගඡ්ඡනති යනු මාගේ දන්වැට ගෙන ඒමට වේදේහ පියා සමීපයට යන්නෙමි. අභිභවිංසු යනු සුවදපැන් සොළොස් කලයකින් නා සැරසීම සඳහා ඉදිරියට ගෙන ආහ. පරිකිරියා යනු පිරිවරාගෙන අසොභිංසු යනු සුජාව පිරිවරාගෙන සිටියා වූ දේවකන්‍යාවන් මෙන් ඒ දවස අභිශයින් බැබලුනේය.

සියළු ආභරණවලින් සැරසුනු ඇය වලාකුලක වන්ද්‍රයා මෙන් රුජා තොමෝ වන්දක ප්‍රාසාදයට පිවිසියේය.

විනයේ ඇලුණු රුජා වේදේහ වෙත පැමිණ වැද සප්ත රත්නයෙන් අලංකාර කළ පුටුවෙහි එකත්පස්ව හිඳගත්තාය.

එහි පාවිසි යනු පියා වසන තැන වූ වන්දක ප්‍රාසාදයට පිවිසියේය. සුවණණ විකතෙ සප්ත රත්නයෙන් විසිතුරුවූ රන් ඔබ්බන ලද.

වේදේහ රජතෙමේ දෙවගනන් සමුභයකට බඳු ඒ පිරිස දැක යෙහෙළියන් මැදට ගිය රුජා රාජ දියණියට මේ වචනය ප්‍රකාශ කළේය.

කිම ප්‍රාසාදයෙහි සිත් අලවා වසන්නෙහිද, ගෘහ උද්‍යානයෙහි පිහිටි පොකුණෙහි සිත් අලවා වෙසෙහිද නන් වැදෑරුම් කැම වර්ග ඔබ හට ගෙන දේද?

කිම කුමරියනි, තෙපි ක්‍රීඩා රතියෙහි ඇලුනාහු නානාවිධ මල්දම් ගොතා එක්වන් මල්ගුළා කරවූද?

කුමන දෙයකින් තිට අඩුවක් වෙයිද? එය වහාම සපයා දෙත්වා. අබ, මැටි, තල කල්කයෙන් පැහැපත් කළ මුහුණු ඇත්තිය සඳ වැනි දෙයක් පවා කැමැත්තී නම් මට කියව. එය ලබාදෙමිසි රජ කීවේය.

එහි සංගමං යනු අප්සරාවන්ගේ එක්රැස්වීමක් බඳු ඒ රැස්වීම බලා පාසාදේ මැණියනි, මා විසින් ඔබට වෛජයන්ත ප්‍රාසාදයට සමාන රතිය වඩන ප්‍රාසාදයක් කරවන ලදී. කිම එහි සතුටු වන්නේද? අනෙතාපොකබරණියං පති යනු මා විසින් ඒවා නන්දා පොකුණට සමාන ලෙස පොකුණක් කරවන ලදී. කිම ඒ පොකුණෙහි ජල ක්‍රීඩා කරන්නේ එයින් ප්‍රීතිමත් වන්නෙහිද? මාලං යනු මැණියනි, මම ඔබට දිනපතා මල්කුඩා විසිපහක් යවමි. කිම නුඹලා සියළු දෙනම ඒ මල් නෙලා ගොතා නිතර කෙළිලොල් බවෙහි ඇලුනාහු කිම වෙන වෙනම මල් ගෙවල් සදන්නහුද? මම සුන්දර වෙමි. මම ඊට වඩා සුන්දර වෙමි යන ලෙස වෙන වෙනම එකට එක කරන්නාක් මෙන් මල්ගෙවල්, මල්කාමර, මල් ආසන, මල් යහනාවන් කිම කරන්නහුද යැයි විචාරයි. විකලං යනු අඩු බව. මනොකරසසු සිත උපදවන්න. කුඩ්ඨමුඛී යනු අබකුඩුවලින් මුහුණේ පැහැය සඳහා ඔහුට මෙසේ කීය. ස්ත්‍රීහු වනාහි මුහුණෙහි පැහැය ඇතිකිරීමට, නරක් වූ ලේ, මුහුණ විරූපී කරන කුරුළෑ නැතිකිරීම සඳහා පළමුව අබසුණු මුහුණෙහි තවරත්. අනතුරුව ලේ සමනය කිරීම සඳහා මැටිද අනතුරුව හමේ පැහැපත් බව සඳහා තල ඇඹරූ චූර්ණයද තවරත්. වෘක්කමඞ්ඞි යනු වන්ද්‍රයාට වඩා දුර්ලභතර දෙයක් නැත. එබඳු දේ කෙරෙහි රූපියක් උපදවාගෙන මාහට දන්වන්න. එය මම ලබාදෙන්නෙමි කියාය.

වේදේහගේ වචනය අසා රුජා පියාට මෙසේ කීවාය. මහරජකුමනි, ජනනායක වූ ඔබ වෙතින් මේ සියල්ල ලැබෙයි.

පියාණෙනි, හෙට දිව්‍යමය වූ පසළොස්වක් පොහෝ දවසයි. කහවණු දහසක් මට දෙනු මැනවි. පෙර දුන් පරිදි සියළු යාවකයන් කෙරෙහි දෙන්නෙමිසි පැවසූය.

එහි සබ්බවර්ණසුභං යනු සියලු දෙවියන් කෙරෙහි මම.

රුජා කුමරියගේ බස් අසා අංගාති රජ තෙමේ මෙසේ කීය. තා විසින් අවාඩි වන ලෙස නිෂ්ඵල ආකාරයෙන් බොහෝ වස්තුව විනාශ කරන ලදී.

නිති පෙහෙවස් සමාදන් වෙමින් ආහාරපාන අනුභව නොකෙරෙහිය. නියති වශයෙන් මෙය නොවැළඳවිය යුතුයි. නොවළඳන්නාට පින් නැතැයි කිය.

එහි අංගාතිමමුච්චී යනු මහණෙනි, ඒ අංගාති රජතෙමේ පෙර නොඉල්වන ලද්දේ නමුත් මීට්‍රා මතයන් ගත් බැවින් නොදීමේ වශයෙන් බහු විනාසිතං බොහෝ ධනය විනාශ කළේය යනාදිය කිය. නියතෙනං අභුත්තබ්බං යනු මෙය නියත වශයෙන් නුඹ විසින් අනුභව නොකළයුතු වන්නේය. අනුභව කරන්නන්ටද අනුභව නොකරන්නන්ටද පිනක් නැත. සියල්ලෝම වනාහි අසුවන මූල මහා කල්පය ඉක්මගිය කල්හි පිරිසිදු විය යුතුය.

බිජක තෙමේද කස්සපගේ වචනය අසා බලන්නේ ඇස්වල උණු කඳුළු පිරවීය.

රුජාදියණියනි, යම්තාක් කල් ජීවත් වෙහිද ඒතාක් කල් අහර දුරු නොකරව. යහපත් දියණියනි, පරලොචක් නැත. නිකරුණේ කැමට වෙහෙසෙයිදැයි ඇසීය.

එහි බිජකො යනු බිජක තෙමේද පෙර යහපත් දේ කොට ඒවා ගෙවියාමෙන් දාසියකගේ කුසෙහි උපන්නේ යැයි නිදර්ශන ලෙස මේ කථාවද ඇයට ගෙනහැර දැක්වීය. නඤ්චි භඤ්ඤෙ යනු හදුවෙනි, ගුණවාර්යයා මෙසේ කිය. මේ ලෝකයක් නැත. පරලොචක් නැත. මවක් නැත. පියෙක් නැත. ඕපපාතික සත්ත්වයෙක් නැත. ලෝකයේ යහපත් මගට පිවිසි මනා පිළිවෙත් පුරුණ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝ නැත. පරලොචදී මේ ලෝකය වන්නේය. ඔහුද නැත. මව්පියන් සිටින කල්හි දු පුත්තු වන්නාහ. ඔව්හුද නැත. ධර්මය ඇතිකල්හි ධාර්මික ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝ වෙත්. ඔව්හුද නැත. කුමක් නිසා දත් දෙන්නී සිල් රකින්නී නිරර්ථකව වෙහෙසන්නීය.

යහපත් ශරීර වර්ණ සම්පන්න වූ රුජා රාජකන්‍යාව වේදේහ නම් පියාගේ බස් අසා පූර්වාපර ආත්මභාවයන් දන්නී පියාට මෙසේ කීවාය.

යමෙක් අඥානයන් සෙවුනේ වෙයිද ඔහුද අඥානභාවයට ම

පැමිණේ යනු මා විසින් පෙර අසා ඇත. මෙය වනාහි දැන් ඇස් හමුවෙහි දක්නා ලදී.

යම්සේ මංමුළා වූවෙක් මංමුළා වූවකු කරා පැමිණ අතිශයින් මුළාවේද, එපරිද්දෙන් දෘෂ්ටියෙන් මුළා වූවහුද? අතිශයින් මුළාවට පැමිණෙයි. අලාභ සෙනෙවියාද බීජක දාසයාද (ගුණ නිවටයා වෙත පැමිණ) මුළාවන්තට සුදුසු වෙත්.

එහි පුබ්බාපර ධම්මං යනු මහණෙනි! පියාගේ වචනය අසා රුජා රජදියණිය අතීතයෙහි ජාති සතක් හා අනාගතයේ ජාති සතක් වශයෙන්ද දන්ති පියාව මිසදිටු බවෙන් මුදාගනු කැමැත්තී මේ සුතමෙවමෙ ආදිය කිය. එහි සමපජ්ජප්පං යනු යම් පුද්ගලයෙක් බාලයන් සේවනය කරයිද ඔහුද ඒ ස්වභාවයට පත්වේයැයි යන කාරණය පෙර මා විසින් අසන ලදමය. අද වනාහි එය ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් දක්නා ලදී. මූළෙනා යනු මංමුළාවට පැමිණි මංමුළා වූවකු මෙන් දෘෂ්ටිමය මුළාවට පත්ව දෘෂ්ටියෙන් මුළාවූයේ මතුවටත් මුළාවට පත්වී මුළුතර නම් වේ. අලාභෙන යනු දේවයන් වහන්ස, නුඹලා විසින් ජාති, ගෝත්‍ර, කුල ප්‍රදේශ, ඵෙශ්වර්ස, ප්‍රඥාව යන මේවායින් හීන වූ අලාභ සේනාපතියා විසින් අතිශයින්ම හීන වූ ප්‍රඥාවෙන් තොර බීජක දාසයා විසින් ගම්දරුවකු වැනි වූ ලජ්ජා රහිත බාල වූ ගුණධර්මයන්ගෙන් යුත් ආජීවකයකු ලඟට පැමිණ මුළාවීම සුදුසු නැත. කිම ඔව්හු මුළා නොවෙත්ද යනාදී ලෙස ඒ දෙපක්ෂයටම නින්දාකොට දෘෂ්ටියෙන් මුදවාගනු කැමැත්තෙන් පියාව වර්ණනා කරන්නී මෙසේ කීවාය.

දේවයන් වහන්ස, ප්‍රාඥ වූ ධීර වූ අර්ථයෙහි දක්ෂ වූ ඔබ කෙසේනම් ඒ බාලයන් හා සමාන වී ලාමක දෘෂ්ටියට පැමිණියහුද?

ඉදින් සංසාර මාර්ගයෙන් ශුද්ධිය වේනම් ගණ නම් වූ නිවටාගේ පැවිද්ද නිරූපකය. දිළිසෙන ගින්නට පනින පළඟැටියෙකු සේ අතිශයින් මුළාවූයේ නග්න භාවයට පැමිණියේය.

සංසාරයෙන් ශුද්ධිය වේයැයි පළමුව මිසදිටු ගත් බොහෝ ජනයෝ නොදන්නාහු කර්මයද කර්මඵලයද නසති. ඔවුන් විසින් පළමුවැ ගන්නා

ලද පරාජය වරදවා ගන්නා ලදමැයි. ඔහුව බිලිකටුව ගිලින ලද මත්ස්‍යයකු මෙන් එයින් මුදවාලිය නොහැක.

එහි සප්‍යකොකො යනු යසස, වයස, පින් තීර්ථයක වාසය කිරීම, නුවණින් මෙනෙහි කිරීම, සාකච්ඡාව ආදී වශයෙන් ලබන ලද ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූ ඒ කාරණයෙන්ම ප්‍රඥාවන්ත වූයේ පණ්ඩිත බැවින් කාරණාකරණ දැනගැනීමේ දක්ෂ වූ බාලෙහි සදිසං යම්සේ ඒ බාලයෝ ඒ තත්ත්වයට පත්වුවහුද එසේ කවර හෙයකින් නුඹ පහත් දෘෂ්ටියකට පත්වූයේද අපාපතං යනු වැටුනේය යන අර්ථයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. පියාණෙනි! සංසාරයෙන් පිරිසිදු බව ඇතිකල්හි යම්සේ පළඟැටියා රාත්‍රී කාලයේ දිලිසෙන ගින්න දැක ඒ නිසා ඇතිවන දුක නොදැන මුළාවෙන් එහි පනින්නේ මහත් වූ දුකකට පත්වෙයි. එපරිද්දෙන් ගුණ ආර්ථකයා පස්කම් සැප අතහැර මුළාවට පත්වූයේ රස වින්දනයක් නැති නග්න භාවයට පත්වේ. පුරෙ නිව්ඨා යනු පියාණෙනි! සසර හැසිරීමෙන් ශුද්ධිය වන්නේ යන කිසිවකුගේ වචනය නොඅසා පළමුව පිවිසියාහුය. කළ හොඳ නොහොඳවල විපාකයක් නැත යැයි ගන්නා ලදබැවින් බොහෝ ජනයා නොදන්නාහු කම්මං විදුසෙනන ඔහුව දූෂණය කරන්නාහු කර්මඵලයද දූෂණය කරත්මය. මෙසේ පෙර ගන්නා ලද ඔහුන්ගේ වරද වනාහි පරාජය, වැරදි ලෙස අල්ලාගැනීම වන්නේය. දුමමාවයා බලිසා අඹුණෝ වා යනු ඔව්හු වනාහි මෙසේ නොදන්නා මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය ග්‍රහණය කර සිටින්නා වූ බාලයෝ යම්සේ වනාහි බිලිකටුවක් ගිල සිටියා වූ මත්ස්‍යයෙකු බිලි කොක්කෙන් මුදවාගත නොහැක. එපරිද්දෙන් ඒ අනර්ථයෙන් මුදවාගත නොහැකි වෙත්.

මත්තෙහිද උදාහරණ දක්වන්නී මෙසේ කීවාය. මහරජකුමනි! ඔබට වැඩ පිණිස උපමාවක් කියමි. මෙලොව ඇතැම් පණ්ඩිත පුරුෂයෝ උපමායෙනුදු අර්ථය දැනගනිත්.

යම්සේ වෙළඳ නැවක් අපමණ වූ බර ගෙනයන්නේ අධික වූ වස්තු සම්භාරයද සමග සයුරේ ගැලේද?

එපරිද්දෙන් මිනිසෙක් අකුශලය මදින්නද රැස් කරනුයේ අධික වූ අකුශලභාරය ගෙන නිරයෙහි ගැලෙයි.

රජතුමනි! අලාත සෙනෙවියාගේ අකුසලභාරය තවම පිරී නැත. ඔහු යම් පාපයකින් දුගතියට යයිද ඒ පාපකර්මය රැස්කරන්නේද වෙයි.

රජතුමනි, අලාත සෙනෙවියා විසින් පූර්වයෙහිම කරන ලද යම් පිනක් ඇද්ද, දේවයිනි! මෙතෙමේ මෙකල යම් සුවයක් විදිනම් මේ ඒ කුශලයාගේ විපාකයකි.

ඔහුගේ ඒ පින ගෙවී ගියේමැයි. එය එසේමය. අකුසලයෙහි ඇලුණු හෝ සෘජු වූ කුසල මාර්ගය හැරපියා අකුසල මාර්ගයෙහිම යයි.

යම්සේ අල්ලා ගන්නා ලද තරාදිය භාණ්ඩ ගැනීම පිණිස තරාදි තැටිය එල්ලා තැබූ කල්හි එහි බඩු දමන ලද්දේ පහතට බසීද, (ඒ බඩු) ඉවත්කළ කල්හි තරාදි හිස උඩට නගීද?

එපරිද්දෙන් ම මිනිසා කුශලය මදින් මද රැස්කරනුයේ ස්වර්ගයට පමුණුවන කුසලයෙහි ඇලුණු බිජක දාසයා මෙන් මධුර විපාක ඇති කුසලයෙහිම ඇලුනේ වෙයි.

එහි නිරයෙ යනු අටවැදෑරුම් මහා නරකයන්හි දහසය වැදෑරුම් උස්සද නිරයේද ලෝකාන්තර නිරයේද භාරො පියාණෙනි, මොහුගේ අකුසලභාරය පිරෙයි. තසෙසසා යනු ඔහුගේ ඒ පෙරකරන ලද පිනෙහි ගලායාමයි. ඒ අලාත සෙන්පතියා අද සැප ලබයි. පියාණෙනි! මේ ගවසාතක පාපයේ විපාකඵලය වනාහි යහපත් මනහර එකක් වන්නේය යන්න සිදුවිය නො හැක්කකි. අගුණේ රතො එසේම මේ තැනැත්තා දැන් අකුසල කර්මයෙහි ඇලුනේ වේ. උජුමගං යනු දසකුසල් කර්මපථය. කුමමගං නිරයගාමී වූ අකුසලමාර්ගයයි. ඔහිනෙකුල මණ්ඩලේ බඩු බාරගැනීම සඳහා තරාදියෙහි දමන ලද උනනමෙකි. උඩට එසවෙයි. ආචිතං යනු ස්වල්පය බැගින් පින් රැස්කරන්නේ පාප නමැති බර බිම තබන මිනිසා යහපත් කටයුත්තක් සඳහා හිස ඔසවා දෙව්ලොවට යයි. සගාතිමානො ස්වර්ගයෙහි අභිමානයෙන් යුක්ත වූයේ ස්වර්ගය ලඟාකර දෙන්නා වූ මනා ප්‍රතිඵල ගෙනදෙන යහපත් කටයුතුවල යෙදුනේ සගාධිමානො යැයිද පාඨයක් ඇත. ස්වර්ගය හේතු කොටගෙන සිටියා වූ සිත් ඇති යන අර්ථයි. සාතචෙරතො මේ බිජක දාසයා යහපත් දෙයෙහි මිහිරි වූ විපාකයෙහි, කුසල කර්මයන්හිම ඇලුනේ ඔහු මේ

පාපකර්මය ගෙවීගිය කල්හි යහපත් කර්මයාගේ ඵලයෙන් දෙව්ලොව උපදින්නේය. යමෙක් වනාහි දැන් දාසබවට පත්වූයේ හොඳ ක්‍රියාවක ප්‍රතිඵලයක් නිසා නොවේ. මොහුගේ ආත්මය හා බැඳීපවත්නා වූ පෙරකරන ලද පාපකර්මයක් වන්නේය. එය නිමාවට පත්විය යුතුය යන මේ අර්ථය ප්‍රකාශ කරන්නී මෙසේ කීවාය.

අද බීජක දාස තෙම යම් දුක්ඛිත තත්ත්වයක් තමා කෙරෙහි දකීද ඒ ඔහු පෙර කරන ලද පාපයකි. එය ඔහුව ඇසුරු කරයි.

ඔහුගේ ඒ පාපය ගෙවී යන්නේය. එසේ වුවත් ආචාර විනයෙහි ඇලුණා වූ නුඹවහන්සේ කස්සප ගෝත්‍ර ඇති ආජීවකයා කරා එළඹ අකුසල මාර්ගයට නොයන්න.

එහි මාගෙවූප්පථමාගම යනු පියාණෙනි, නුඹවහන්සේ කුමක් නිසා මේ නග්න වූ කාශ්‍යප ආජීවකයා ලඟට පැමිණ නිරයගාමී වූ වැරදි මගට බැස පවී නොකරන්නැයි පියාට අවවාද කළාය.

දැන් ඔහුට පාපමිත්‍ර සේවනයේ දෝෂයන් කලාශාණ මිත්‍රයන් ඇසුරුකිරීමේ හොඳත් දක්වන්නී මෙසේ කීවාය.

රජතුමනි! සත්පුරුෂ වූ හෝ අසත්පුරුෂ වූ සිල්වත් වූ හෝ දුස්සීල වූ යම් කෙනෙකුට ඇසුරු කළේ නම් හෝ ඔහුගේම වසගයට යයි. සහවාසය එසේය.

විස පෙවූ ඊතලයක් හියවුරෙහි බහාලන ලද්දේ හියවුර විසයෙන් තැවරුනේ වෙයි. එපරිද්දෙන් පාපමිත්‍රයා පාපයෙන් ස්පර්ශ වූයේ තමා සේවනය කරන අන්‍යයාද පාපයෙන් තවරයි. ඥානවත්තයා පාපයෙන් තැවරෙන බියෙන් පාපමිත්‍රයන් ඇත්තෙක් නොවන්නේය. යම් මිනිසෙක් කුණු වූ මාළු කුසනණයෙන් ඔතයිද එයින් කුසනණ ද කුණුගඳ ගසයි. බාලයන් ඇසුරුකිරීම ද එසේය.

යම්කෙනෙක් තුවරලා කොළපතකින් බැඳගනී ද ඒ කොළපතද සුවද විහිදුවයි. පණ්ඩිතජ ජන සේවනයද එබඳුය.

ඒ නිසා පත්‍ර පුටයෙන් සුවඳ විහිදීම මෙන් තමාගේ ඥාන පරිපාකය දැන පණ්ඩිත පුරුෂයා අසත්පුරුෂයන් නොසෙවුනේය. සත්පුරුෂයන් සේවනය කරන්නේය. අසත්පුරුෂයෝ තමන්ව සේවනය කරන්නවුන් නිරයට පමුණුවති. සත්පුරුෂයෝ සුගතියට පමුණුවත්.

එහි සතං වා යනු සත්පුරුෂයකු හෝ යදිවා අසං ඉදින් අසත්පුරුෂයකු හෝ සරො දිදො කලාපං වා මහරජ, යම්සේ වනාහි හලාහල විෂ ආලේප කළ ඊතලය ඊතල මීටියෙහි බහාලන ලද්දේ තවරා නොමැති වුවත් ඊතල සියල්ලටම විෂ ඇද ගනී. එපරිද්දෙන් පාපමිත්‍රය පාපය ඇසුරු කරන්නේ තමා ඇසුරුකරන අනිත් තැනැත්තාවද ස්පර්ශ කරන ලද්දේ නොතවරණ ලද නමුත් ඒ පුද්ගලයා තමා හා සමාන අදහස් ඇත්තකු කරන්නේ ඔහුව ස්පර්ශ වෙයි. වායං යනු ඔහුගේ ඒ කුසතණද දුගඳ හමයි. තගරංව යනු තුවරලා හෝ වෙනත් සුවඳ ද්‍රව්‍යයක් ඔතන ලද පත්‍ර ද සුවඳවත් වේ. ඒ නිසා කොළයක් මෙන් මම පණ්ඩිත සේවනයෙන් පණ්ඩිතයකු වන්නෙමි යි මෙසේ ඤාණ සම්පාකමතනනො යනු තමාගේ මුහුකුරා ගිය බව, පණ්ඩිත බව, පරිණත බව දැනගෙන නොහික්මුණු අයව හැර පණ්ඩිතයන් ශාන්ත වුවත් ඇසුරු කරන්නේය. නිරයං නෙතති යනු මෙහිදී දේවදත්ත ආදීන් විසින් නිරයට ගෙනගිය හා සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ ආදීන් විසින් සුගතියට ගෙනයන ලද අය ආදී ලෙස උදාහරණ දැක්විය යුතුය.

මෙසේ රජදියණිය ගාථා සයකින් පියාට ධර්මදේශනා කර දැන් අතීතයෙහි තමා විසින් විදි දුක දක්වන්නී මෙසේ කීවාය.

දේවයන් වහන්ස, මම ද තමා විසින් සැරිසරණ ලද ජාති සතක් සිහිකරමි. මෙයින් වුතව යා යුතු වූ අනාගත ජාති සතක් ද සිහිකරමි.

රජතුමනි, පෙර මාගේ යම් සත්වෙහි ජාතියක් විද එකල මගධ රට රජගහ තුවර කම්මල්කරුවකුගේ පුත් වීමි.

මා විසින් පවිටු මිතුරකු නිසා බොහෝ පව් කරන ලද පරදාරාවන් වෙහෙසට පත්කරමින් නොමැරෙන්නන් මෙන් හැසුරුනෙමු.

රැස්කරන ලද ඒ කර්මය අඵයට සැඟවුන ගිනි පුපුරක් මෙන් යටපත්ව තිබුනේය. ඉක්බිති අන්‍ය කර්මයකින් වංස රට උපන්නෙමි.

මහරජතුමනි, කොසඹෑ නුවර සමෘද්ධිමත් වූ සම්පන්නියෙන් ආසා
වූ මහා ධනවත් සිටු කුලයක නිරන්තර පුද සත්කාර ලබන එකමු පුත්‍රයා
විමි.

එහිදී පණ්ඩිතයකු වූ ඇසුපිරු තැන් ඇති යහපත් ක්‍රියාවන්හි
ඇලුණු මිත්‍රයකු සහාය වශයෙන් ඇසුරු කළේ. හෙතෙම මා කුසල්
දහමිනි පිහිටුවිය.

බොහෝ තුදුස්වක් පසළොස්වක් දිනයන්හි පෙහෙවස් විසිමි. ඒ
කර්මය ජලාන්තයක පිහිටි නිධානයක් මෙන් සැඟවී සිටියේය.

ඉක්බිති මා සතු පවිකම් අතුරෙන් මගධයේ දී කළ යම් මේ අත්
අඹුවන් සේවනය කිරීමේ කර්මයක් වේද එහි විපාකය අනුභව කළ
නපුරු විෂක් මෙන් මා වෙත ලඟාවිය.

වේදේහ රජතුමනි, මම එයින් වුතව සිය පවිකම් හේතුවෙන්
රෝගව නරකයෙහි බොහෝ කලක් පැසුනෙමි. එය සිහිපත් කරන්නෙමි
සිතට සැපතක් නොලැබේ.

මහරජතුමනි, එහි බොහෝ වර්ෂ ගණනක් මුළුල්ලෙහි බොහෝ
දුක් ගෙවා හෙණ්ණාකට දේශයෙහි බිජෝද්ධරණය කළ එලුවෙක් වීමි.

එහි සත්‍යා යනු මහරජතුමනි, මෙලොව පරලොව වනාහි හොඳ
නොහොඳ කර්මයන්හි එලයක් ඇත. සංසාරය සත්ත්වයන් පිරිසිදු
කරන්නට අසමත් වෙයි. ස්වකීය කර්මයෙන්ම සත්ත්වයෝ පිරිසිදු වෙත්.
අලාභ සේනාපතියාද බිජකද එකම ජාතියක් සිහිපත් කරත්. හුදෙක්
මොවුහු පමණක් පුරාණ ජාති සිහිකරන්නෝ නොවෙති. මම ද අතීතයේ
ජාති හතක හැසිරීම සිහිකරමි. අනාගතයෙහිද මෙයින් යායුතු ජාති
හතක් දකිමි. යාමෙසා යනු යම් ඒ මාගේ සත්වන ජාතිය වීද කම්මාර
පුතෙතා යනු ඒ ජාතියෙහි මම මගධයේ රජගහනුවර රන්වැඩ කරන
ගෙදරක පුත්‍රයෙක් වීමි. පරදාරසස හෙයේනෙතා යනු පර අඹුවන්
වෙහෙසට පත්කරන්නේ රකින ලද අනුන්ගේ භාණ්ඩවලට අපරාධ කරන
ලද අධ්‍යා යනු එදා මවිසින් කරන ලද පාපකර්මය එල දෙන්නට අවස්ථාවක්
නොලැබ ඉඩක් ලැබුණුවිට එල දෙන්නට වී අලුයට සැඟවුනු ගින්නක්

මෙන් තැන්පත් වූයේ විය. වංසභූමියං යනු වංස රටෙහි එකපුනෙනා යනු අසු කෝටියක් සම්පත් ඇති සිටු කුලයක මම එකම පුත්‍රයා වීමි. සාතවෙ රතං යහපත් ක්‍රියාවන්හි ඇලුනා වූ සොමං යනු ඒ මිත්‍රයා මා අතේ කුසල් දහමිහි පිහිටුවූයේය. තං කමමං මාගේ ඒ පුණ්‍යකර්මය එදා ඉඩක් නොලැබ ඉඩක් ලැබුණුවිට විපාක දෙන්නක් වී ජලයෙහි බහාතබන ලද නිධානයක් මෙන් තබන ලද්දේ විය. යමෙතං යනු ඉක්බිති මා සතු පාපකර්මයන් අතුරින් යම් ඒ මගධයෙහි පරදාර සේවනය සංඛ්‍යාත පාපකර්මයක් වීද එහි එලය පසුව මා වෙත පරියාග ලඟාවිය යන අර්ථයි. යම්සේ කුමක් වීද යත් භූතවා ද්‍රව්‍යවිසං යථා. විෂ සහිත ආහාරයක් අනුභවකොට සිටියහුගේ ඒ නපුරු වූ අපවිත්‍ර වූ හළාහල විෂය කිපෙයි. එපරිද්දෙන් මා වෙතට ලඟාවිය යන අර්ථයි. නතො යනු ඒ කොසඹෑ නුවර සිටුකුලයෙන් තං සරං එය ඒ නිරයෙහි විදිය යුතු දුක සිහිකරන්නී සිතෙහි සතුවක් නම් නොලබමි. බියක්ම උපදී. හෙණණාකටෙ හෙණණාකට දේශයෙහි උදධිතපඵලො උදුරා දමන ලද බීජ ඇත්තේ, ඒ එලුවා වනාහි බලවත් වූයේ විය. පිටෙහි නැග ගියහ. යානාවන්හිද යෙදුහ. ඒ කාරණය දක්වමින් මෙසේ කීවාය.

මා විසින් පිටින් ද රියෙන් ද ඇමැති පුත්තු උසුලන ලදහ. මේ සියල්ල මාගේ ඒ පරදාර සේවන කර්මයාගේ විපාකයයි.

මෙහි සාතපුනෙනා යනු ඇමැති පුත්තු. තසසකමමසස රොරව මහා නරකයෙහි පැසීමද එලුවකු වූ ආත්මයේ බීජෝද්ධරණයද පිටෙහි, හා යානවාහනවල යෙදීමද යන මේ සියල්ල පරදාරගමන කර්මයාගේ එල දීමයි.

එයින් වුතව වනයෙහි වදුරු යෝනියක පිළිසිද ගත්තේය. ඉක්බිති මා උපන් දිනයෙහි රැළේ නායකයාට පෙන්වූහ. හෙතෙම මාගේ පුත්‍රයාව මෙහි ගෙන එවයි දැඩිව අල්ලාගෙන ඔහු හඬද්දී දන්වලින් බීජයන් උදුරා දැමීමේය.

ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන්නී මෙසේ කීවාය.

වේදේහ රජතුමනි, එයින් වුත වූ මම මහා වනයෙහි වදුරෙක් වීමි.

එහිදී හිතුවක්කාර නායක වඳුරා විසින් ගලවා දමන ලද බිජ ඇත්තේ වීම්. ඒ ද මාගේ පරදාරගමන කර්මයාගේ විපාකයෙකි.

එහි නිලිවණින එලොයෙව එහිද මම දරදඬු වූ රංචු නායකයා විසින් ගලවා දමන ලද බිජ ඇත්තේ වීම් යන අර්ථය ඉක්බිති අනිකුත් ජාතීන්ද දක්වන්නී මෙසේ කීවාය.

වේදේහයෙනි, එයින් චූත වූ මට දසණ්ණ ජනපදයේ ගොනෙක් වීම්. ඉවත්කළ බිජ ඇත්තෙමි ජවයෙහි යහපත් වීම්. මා විසින් එහි බොහෝකලක් බර උසුලන ලදී. එයද මාගේ ඒ පරදාර සේවන කර්මයාගේ විපාකයෙකි.

වේදේහයෙනි, එයින් චූත වූ මට වජ්ජී ජනපදයෙහි කුලයක උපත ලැබුවෙමි. අතිශයින් දුර්ලභ වූ මනුෂ්‍යාත්මයෙහිද, ස්ත්‍රියක් නොවීම්. පුරුෂයෙක්ද නොවීම්. (නපුංසකයෙක් වීම්.) ඒ ද මාගේ පරදාර සේවන කර්මයාගේ විපාකයෙකි.

වේදේහයෙනි! එයින් චූත වූ මම තච්චිසාවේ නන්දන වනයෙහි කැමැති වේශයක් ගැනීමට සමර්ථ වූ අප්පරාවක් වී උපන්නෙමි.

විසිතුරු වස්ත්‍ර හා ආභරණ ඇත්ති පැළැදි මිණිකොඩොල් ඇත්ති නාත්‍ය ගීතයන්හි දක්ෂ වූවා ශක්‍රයාගේ භාර්යාවක් වීම්.

වේදේහයෙනි! එහි සිටි මම මේ ජාතීන් සිහිපත් කෙළෙමි. මෙයින් චූතව යම්තැනකට යන්නෙමිද ඒ අනාගත ජාති සතක් ද සිහි කළෙමි.

කොසඹෑ නුවරදී මා විසින් යම් කුශලයක් කරන ලද ද එය තමාගේ වාරයෙන් විපාකදීමට එළඹ සිටියේය. මෙයින් චූත වූ මම දෙවිලොවද මිනිස්ලොවද සැරිසරන්නෙමි.

මහරජ! මෙසේ සත් ජාතියක නිතර පූජා සත්කාර කරන ලද්දී වෙමි. යට කී ජාති සයෙහි ස්ත්‍රීභාවයෙන් නොමිදුනිමි.

දේවයන් වහන්ස, සත්වන ගතියෙහි දෙවියන් අතර උතුම් වූ මහත් සෘද්ධි ඇති පුරුෂ දේව වූ දිව්‍ය පුත්‍රයෙක් වන්නෙමි.

අද ද නන්දන උයනෙහි රැස් කළ මල් (මා සඳහා) ගොතන්නාහ. ජව නම් වූ දිව්‍යපුත්‍රයෙක් මා සඳහා ගසින් වැටෙන මල් පිළිගනීද (හේ මාගේ සැමියාය.)

යම් මේ පසු වූ සොළොස් වසක් වේද එය දෙව්ලොව ඇසිල්ලක් මෙනි. මිනිස් ගණනින් සියක් වසක් දෙව්ලොව එක් රැ දාවලෙකි. (එක දවසකි.)

මෙසේ නොගිණිය හැකි ජාතියෙකැ පවා කර්මයෝ (සත්ත්වයා) අනුව යති. කුශල වූ අකුශල වූ හෝ කර්මය (විපාක නොදී) නො නස්නේය.

එහි දසණ්ණසු යනු දසණ්ණ රටෙහි. පසු යනු වෘෂභයෙක් වීමි. නිලිච්ඡතො යනු වසුපාටි කාලයේම මා මෙසේ වූ මනාප වන්නේ යැයි බීජ උද්ධරණය කළහ. ඒ මම උදුරා දැමූ බීජ ඇත්තෙමි ජවයෙහි අති දක්ෂ වීමි. වජ්ජිසු කුලමාගතා වෘෂභ යෝනියෙන් චූතව වජ්ජ රටෙහි එක් පොහොසත් කුලගෙයක උපන්නෙමිදි දක්වයි. නෙව්ඤ්ඤි නපුමා නපුංසක බව සඳහා කියන ලදී. භවනෙ තාවතීංසාන තාවතීංස භවනයෙහි මම. තඤ්ඤි ධීතාහං වෙදෙන සරාමි ජාතියො ඉමා යනු ඕතොමෝ වනාහි ඒ දිව්‍යලෝකයෙහි සිටියා මම මෙබඳු වූ දෙව්ලොවකට එන්නෙමි කොහේසිට ආවේදැයි බලන්නී වජ්ජ රටෙහි පොහොසත් කුල ගෙදරක නපුංසක ආත්මභාවයක සිට චූතව එහි උපන් බව දුටුවේය. ඉක්බිති කුමන නම් කර්මයකින් මෙබඳු රමණීය වූ තැනක උපන්නේදැයි බලන්නී කොසබෑ නුවර සිටුකුලයක ඉපිද කරන ලද දානාදී කුසලයන් දැක මෙහි ඵලයෙන් උපන්නේ යැයි දැනගෙන අනතුරු ආත්මභාවයේ නපුංසක ආත්ම භාවයේ උපන්නී කොහේසිට ආයෙම්දැයි බලන්නී දසණ්ණ රටෙහි වෘෂභයෙක්ව ඉපිද මහා දුක්ක වින්ද බව දැනගත්තේය. ඉන් අනතුරුව ජාතිය සිහිපත් කරන්නී වාතර යෝනියෙහි ඉපිද උගුලා දමන ලද බීජ ඇති බව දුටුවාය. ඉන් අනතුරුව හෙණ්ණාකටයේ එළු යෝනියෙහි ඉපිද උදුරා දමන ලද බීජ ඇති බව සිහිපත් කළාය. ඉන් අනතුරුව ආත්මභාවය සිහිකරන්නී රෝරුව නරකයෙහි උපන්බව සිහිපත් කළේය. අනතුරුව ඇගේ නිරයෙහින්, තිරිසන් ආත්මභාවයේත් විදි දුක් සිහිපත් කරන්නියට බියක් ඇතිවිය.

අනතුරුව කවරනම් කර්මයකින් මෙබඳු වූ දුකක් මා විසින් විදින ලදදැයි සයවන ජාතිය සිහිකරන්නී ඒ ජාතියේදී කොසඹූ තුවරදී කරන ලද යහපත් කර්මයන් දැක සත්වන ආත්මභාවය ගැන බලන්නී මගධ රටෙහි පාපමිත්‍රයකු නිසා කරන ලද පරදාර කර්මය දැක මේ කර්මයාගේ ඵලයෙන් මෙබඳු වූ මහා දුකක් විදින ලදැයි දැනගත්තාය. ඉක්බිති එයින් වුතව අනාගතයෙහි කොහේ උපදින්නෙමිදැයි බලන්නී දිවි ඇතිතෙක් සිට නැවත ශක්‍රයාගේ පරිවාරිකාවක් වී උපදින්නෙමියි දැනගත්තාය. මෙසේ නැවත නැවත බලන්නී තුන්වන ආත්මභාවයේදී ශක්‍රයාගේ පරිවාරිකාවක්ව උපදින්නෙමි. එසේම සතරවන හා පස්වන ආත්මභාවවලදී ඒ දෙව්ලොවට ජවන දිව්‍යපුත්‍රයාගේ අගමෙහෙසිය වී උපදින්නේයැයි දැනගෙන අනතුරුව බලන්නී සයවන ආත්මභාවයේදී මේ තාවතිංස භවනයෙන් වුතව අංගාති රජුගේ අග මෙහෙසියගේ කුසෙහි උපදින්නේය. රූජා යැයි මට නමක් වන්නේයැයි දැනගෙන ඊට අනතුරුව කොහේ උපදින්නෙමිදැයි බලන්නී සත්වන ජාතියෙහි එයින් වුතව තච්චිසා දෙව්ලොව මහත් සෘද්ධි ඇති දේවපුත්‍රයෙක්ව උපදින්නෙමි යිද ස්ත්‍රීභාවයෙන් මිඳෙන්නෙමියැයි ද දැනගත්තාය. ඒ නිසා වේදේහයෙනි! එහි සිටි මම මේ ජාතීන් සිහි කෙළෙමි. මෙයින් වුතව යම්තැනකට යන්නෙමිද, ඒ අනාගත ජාති සතක් ද සිහි කළෙමි.

පරියාගතං යනු සිළිවෙළින් තමාගේ වාරයෙන් ආවා වූ සතභවෙවා වජ්ජී රටේ නපුංසකව උපන් ජාතිය සමග දෙව්ලොව පස්වෙනි හා මේ සයවෙනි වශයෙන් ජාති සතක් උපන්නෙමි. මේ ජාති සත නිරන්තරයෙන් සත්කාර සම්මානයෙන් යුක්තවම වූයෙමියි දක්වන්නීය. ජට්ඨානිගතියො දෙව්ලොව වනාහි පසක්ද මේ එකද යන ජාති හයෙන් ස්ත්‍රී භාවයෙන් නොමිඳෙන්යැයි කියයි. සතභව ව යනු මෙයින් වුතව අනතුරුව. සතභානමයං එක නැට්ටක් සිටින සේ කරන ලද සමූහය. ගඤ්ඤකි යම්සේ සමූහ වශයෙන් වේද එපරිද්දෙන් අද ද මාගේපරිවාරිකාවෝ නන්දන වනයෙහි මල්මාලා ගොතත්. යො මෙ මාලං පටිවජ්චි මහරජතුමනි, අනතුරු ජාතියක මාගේ ස්වාමී වූ ජව නම් දේවපුත්‍රයා, යමෙක් ගසෙන් වැටෙන වැටෙන මල ලබාගනු කැමැත්තේ වීද, සොළසා යනු මහරජ, මාගේ ජාතියෙන් දැන් සොළොස් වර්ෂයකි. මෙපමණ කලක් දෙවියන්ට එක මොහොතකි. ඒ නිසා ඔව්හු මා වුත වූ බවද නොදන්නේ මා සඳහා මල්මාලා ගොතති. මානුසිං යනු මිනිසුන්ගේ ගණනට අනුව සියක් වසකි. මෙසේ දීර්ඝායුෂ ඇති දෙව්වරු මේ

කාරණයෙන් ද පරලොවට ද යහපත් හා නරක ඇති බව දනුව. අනෙකුත් යම්සේ මා ලුහුබැඳ ආවාහුද එසේ ලුහුබඳිත්. නහිකමම පනසසති යනු දිට්ඨධම්ම වේදනීය වශයෙන් ඒ ආත්ම භාවයේදීත් උපපජ්ජවේදනීය කර්මය අනතුරු භවයෙහි විපාක දෙයි. අපරාපරිය වේදනීය කර්මය වනාහි විපාක නොදී නොනැසේ. ඒ සඳහා නහි කමම පනසසති යැයි කියා දේවයන් වහන්ස, මම පරදාර සේවන කර්මය එලදීමෙන් නරකාදියෙහිද තිරිසන් යෝනියෙහිද මහත් දුකක් අනුභව කළෙමි. ඉදින් ඔබලාද දැන් ගුණ නිවටයාගේ වචන අදහා මෙසේ කරන්නහුය. මා විසින් විදින ලද හා සමානවම දුක් අනුභව කරන්නාහුය. ඒ නිසා මෙසේ නොකරවයි ඔහුට කිය.

ඉක්බිති ඔහුට මත්තේද ධර්මදේශනා කරන්නී මෙසේ කිය.

යමෙක් මතු මතු ජාතීන්හි පුන පුනා පුරුෂයකු වීමට කැමැත්තේ නම් ධෝවනය කළ පා ඇත්තකු මඩ දුරුකරන්නාක් මෙන් පරදාර කර්මය දුරුකරන්නේය.

යම් ස්ත්‍රියක් මතු මතු ජාතීන්හි පුන පුනා පුරුෂයකු වන්නට කැමැති වේනම් පරිවාරිකාවන් ශක්‍ය දේවේන්ද්‍රයාට මෙහෙවර කරන්නාක් මෙන් සිය සැමියාට අත්පා මෙහෙවර කරන්නේය.

යමෙක් දිව්‍යමය භවභෝග වස්තූන්ද දිව්‍ය ආයුෂ යසස හා සුවඳ කැමැත්තේ නම් පව් දුරු කොට ත්‍රිවිධ සුවරිත ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නේය.

නුවණැති ස්ත්‍රියක් හෝ පුරුෂයෙක් කයින්, වචනයෙන් හා මනසින් නොපමා වී නම් එය තමාට වැඩ පිණිස හේතු වේ.

මේ සත්ත්වලෝකයෙහි යසස් ඇති පරිපූර්ණ සියළු භෝග ඇති යම් ඒ මනුෂ්‍යයෝ වෙත්ද ඔවුන් විසින් නිසැකවම පෙරපිත් කරන ලද්දේය. නානාප්‍රකාර වූ සියලු සත්ත්වයෝ කර්මය ස්වකීය කොට ඇත්තාහ.

දේවයන් වහන්ස! තමා මැ සිතනු මැනවි. මහරජතුමනි, අප්සරාවන්

හා සමාන වූ අලංකාර වූ රන්දැලින් වසන ලද්දා වූ ඔබගේ යම් මේ ස්ත්‍රීහු කුමකින් හටගත්තාහුද?

එහි හොකු යනු වේවා. සබ්බසමන්තභෝගා පරිපූර්ණ වූ සියළු භෝගයෝ. සුවිණණං මනාව රැස්කරන ලද්දේ. යහපත් කර්මයන් කරන ලදී. කම්මසසකා සෙ කර්ම කරන්නාහු තමා විසින් කරන ලද කර්මයාගේම විපාකය විදින්නෝ වෙත්. මවිපියන් විසින් කරන ලද කර්මය දු දුරුවන්ට හෝ දු දරුවන් විසින් කළ කර්මය දෙමවිපියන්ට විපාක දෙන්නේ නැත. අන් අය විසින් කරන ලද කර්මය අනිත් අයට කෙසේනම් වන්නේද?. ඉංසා යනු වෝදනාර්ථයෙහි නිපාතයකි. අනුවිනෙතසි අනුව සිතන්න. යානෙ ඉමා යම් මේ සොළොස් දහසක් ස්ත්‍රීහු ඔහුට උපස්ථානකරති. මොව්හු කවර හේතුවක් නිසා නිදි ලද්දහු විසින් ලබන ලද ද නැතහොත් විවේක ස්ථාන දූෂණය, සන්ධි බිඳීම ආදී පවිකොට නැතහොත් හොඳ කර්මයක් නිසා ලබන ලද ද යන මේ කාරණය පළමුව තමා විසින් සිතන්නෙහිය.

මෙසේ ඇය පියාට අනුශාසනා කළාය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන්නේ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

සුන්දර වූ චුත ඇති රූජා නම් කන්‍යා තොමෝ මෙපරිද්දෙන් ප්‍රිය වූ අංගාති රජු සතුටු කරවීය. මුළා වූ රජුට නිවැරදි මග කියාදෙන ලදී. ධර්මය පැවසුවාය.

එහි ඉවෙචං යනු මහණෙනි, මෙසේ ඒ ඒ මධුර ස්වරූප ඇති වචනවලින් ඒ රූජා රාජකන්‍යා තොමෝ පියාව සතුටුකරවුවාය. මුළා වූවහුට මාර්ගය කියන්නාක් මෙන් ඔහුට සුගති මාර්ගය කීවාය. නන් අයුරින් සුවරිත ධර්මය පැවසුවාය. ධර්මය කියන්නී ඕ තොමෝ සුබ්බතා සුන්දරවත් වූවා තමාගේ අතීත ජාතීන් ද ප්‍රකාශ කළාය.

මෙසේ උදේ පටන් මුළු රැයම පියාට ධර්මය දේශනාකර දේවයන් වහන්සා නග්න වූ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකයාගේ වචන නොපිළිගන්න. මෙලොවක් ඇත. පරලොවක් ඇත. හොඳ නොහොඳ කර්මයන්ගේ ඵලයක් ඇතැයි කියන්නා වූ මා වැනි කල‍්‍යාණ මිත්‍රයකුගේ වචනය පිළිගන්න. නුසුදුසු තොටකින් නොපනින්නයැයි කීවාය. මෙසේ කරුණු කීවද පියාව මිථ්‍යා

දර්ශනයෙන් මුදවා ගැනීමට අසමත් වූවාය. ඔහු වනාහි හුදෙක් ඇගේ වචනය අසා සතුටු වූවා පමණි. මව්පියවරු ප්‍රිය දරුවන්ගේ වචන ප්‍රිය කරත්. ඔවුන්ගේ දර්ශනය අත් නොහරිත්.

රුජා රජ දියණිය පියාට ධර්මදේශනා කර මිථ්‍යා දර්ශනය ඉවත් කරවූයේ යැයි නගරයෙහි ඒකකෝළාහල විය. පණ්ඩිත වූ රජ දියණිය පියාව වැරදි දර්ශනයෙන් මුදා නගරවැසියන්ට යහපතක් කරන්නීයැයි මහාජනයා සතුටු වූහ. ඇය පියාට කරුණු අවබෝධ කරවන්නට අපොහොසත් වූවා වීර්ය අත්නොහැර යම් කවර හෝ උපායකින් පියා යහපත් තත්ත්වයට පත්කරන්නෙමියි, හිසෙහි ඇදිලි බැඳගෙන දැදිසාවට නමස්කාර කොට, මේ ලෝකයෙහි, මෙලොව දරාගෙන සිටින ධාර්මික ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝ, ලෝකපාලක දේවතාවන් නම් වූ මහා බ්‍රහ්මයෝ සිටිත්. ඔව්හු අවුත් තමන්ගේ බලයෙන් මගේ පියාව මිථ්‍යා දර්ශනයෙන් මුදාගනිත්වා. මොහුගේ ගුණයක් නැතිකල්හි මගේ ගුණයෙන් මගේ බලයෙන් මගේ සත්‍යයෙන් අවුත් මේ මිථ්‍යා දර්ශනය අත්හැර දමා සියළු ලෝවැස්සන්ට යහපතක් කරත්වයි නමස්කාර කළාය.

එකල්හි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ නාරද නම් වූ මහා බ්‍රහ්මයෙක් විය. බෝධිසත්ත්වවරු වනාහි තමන්ගේ මෙමන්ත්‍රී භාවනාවෙන් කරුණාවේ මහත් බැවින් යහපත් ප්‍රතිපත්ති මාර්ගයට පිළිපත් හා නොපිළිපත් සත්ත්වයන් දැකීම සඳහා කලින් කලට ලෝකය බලත්. ඔහු ඒ දවසේ ලෝකය දෙස බලන්නේ ඒ රජ දියණිය පියාව මිථ්‍යා දෘෂ්ටියෙන් මුදවා ගැනීම සඳහා ලෝකපාලක දෙව්වරුන්ට නමස්කාරකරනු දැක මා හැර මේ රජුව මිථ්‍යා දෘෂ්ටියෙන් මුදවා ගැනීමට සමත් වෙන කෙනෙක් නැත. අද මා විසින් රජ දියණියට සංග්‍රහ කරන්නටත් රජු ඇතුළු පිරිසට යහපතක් කරන්නටත් වටනේයැයි සිතා කවරනම් වෙසක් මවාගෙන යන්නෙමිදැයි සිතා, මිනිසුන්ට වනාහි පැවිද්දෝ ගෞරවණීය වෙත්. ඔවුන්ගේ වචන පිළිගන්නේය. ඒ නිසා පැවිදි වෙසකින් යන්නෙමියි සනිටුහන් කොට පැහැපත් රන්වන් වූ මනුෂ්‍යාත්ම භාවයක් මවාගෙන මනා වූ ජටා මණ්ඩලයක් බැඳගෙන ජටාව තුළ රන්හුලක් දවා ඇතුල් සුරත් පටිය මත්තේ රතුපාට වැහැරි වස්ත්‍රය හඳ පෙරවා රන්තරුවලින් විසිතුරු වූ රජතමය අඳුන් දිවිසම ඒකාංශකොට මුතු ඇල්ලි පසුම්බියෙහි දමන ලද ස්වර්ණමය ආහාර ගන්නා පාත්‍රය ගෙන තුන් තැනකින් නැමුනා වූ

ස්වර්ණමය කද කපේ තබාගෙන මුතු ඇල්ලු පසුම්බිය පබළු මල්ලද රැගෙන මේ සෑහි වේශයෙන් අහසෙහි වන්ද්‍රයා මෙන් බබලන්නේ අහසින් අවුත් අලංකාර කරන ලද වන්ද පසාද මහා තලයට පිවිස රජු ඉදිරියේ අහසේ පෙනී සිටියේය.

ඒ අදහස ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘෂත් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඉක්බිති නාරද නම් බ්‍රහ්මයා දඹදිව බලන්නේ අංගාති රජුව දුටුවේය. බ්‍රහ්ම ලෝකයෙන් මනුෂ්‍ය ප්‍රජාව වෙත එළඹියේය.

ඉක්බිති වේදේහ රජු ඉදිරියෙහි ප්‍රාසාදය සමීපයෙහි අහසෙහි සිටියේය. පැමිණ ඔහු දැක රූපා තොමෝ ඒ සෑහිවරයා වැන්දාය.

එහි අද්දා යනු බඹලොව සිටම දඹදිව දෙස බලන්නේ ගුණ නම් වූ ආජීවකයා සමීපයෙහි ගන්නා ලද මීථ්‍යාදර්ශන ඇති අංගාති රජුව දුටුවේය. ඒ නිසා පැමිණියේය යන අර්ථයි. තතො පතිට්ඨා එයින් ඒ බ්‍රහ්මයා ඇමැති ගණයා පිරිවරාගත් ඒ රජුගේ ඉදිරියේ ඒ ප්‍රාසාදයේ පා තොතබා පා දක්වන්නේ අහසෙහි සිටියේය. අනුප්පතනං පැමිණි, ආවා වූ, ඉසිං සෑහිවේශයෙන් ආ බැවින් ශාස්තෘෂත් වහන්සේ 'ඉසි' යැයි වදාළහ. අවඤ්ජා යනු මට අනුග්‍රහ පිණිස මාගේ පියාට කරුණාව දක්වා එක් දිව්‍යරාජයෙක් ආවේ වන්නේයැයි තුටුපහටු වූවා වාතයෙන් කම්පා වූ ස්වර්ණමය කෙසෙල් ගසක් මෙන් නැමී නාරද මහා බ්‍රහ්මයාට නමස්කාර කළාය.

රජුද ඔහුව දැක ම බ්‍රහ්ම තේජසින් තැවුනේ තමන්ගේ අසුනෙහි සිටින්නට නොහැක්කේ ඉන් බැස බිම සිට පැමිණි තැන හා ගෝත්‍රයද විචාළේය. ඒ කාරණය දක්වන ශාස්තෘෂත් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

යළි රජ බිය වූ සිත් ඇත්තේ අසුනෙන් බැස නාරද බ්‍රහ්මයා විචාරන්නේ මේ වචන ප්‍රකාශ කළේය.

දෙවියකු බඳු වූ ශරීර වර්ණ ඇති රාත්‍රිය හොබවන වන්ද්‍රයා වැනි වූ තෙපි කොහිසිට ආවාහුද? මා විසින් විචාරණ ලද්දේ නම්ගොත් කියව. මිනිස්ලොව ගැන තෙපි කෙසේ දනිත්ද?

එහි ව්‍යමහිතමානසො යනු බියට පත් සිත් ඇති. කුතොනු කිම විද්‍යාධරයන් වන්නෙහිදැයි සිතන්නේ නොවැද මෙසේ විචාළේය.

ඉක්බිති ඔහුට මේ රජු පරලොචක් නැතැයි සිතයි. පළමුව ඔහුට පරලොච ගැන කියන්නෙමිසි සිතා මේ ගාථාව කීය.

මම වනාහි දැන් දෙවිලොචින් එමි. රාත්‍රිය හොඳවන වන්ද්‍රයා මෙන් තොප විසින් විචාරණ ලද්දෙම් නම්ගොත් කියමි. නමින් 'නාරද' වෙමි. ගෝත්‍රයෙන් කාශ්‍යපයැයිද මා දනිත්.

එහි දෙවනො යනු දෙවිලොචින් නාරදොකස්සපො වා කි මා නාමයෙන් නාරද ද ගෝත්‍රයෙන් කාශ්‍යප ද යැයි දනිත්.

ඉක්බිති රජතුමා පසුවත් මොහුගෙන් පරලොච ගැන විචාරන්නෙමිසි සෘද්ධියෙන් ලබන ලද කාරණා ඇත්තේ පළමුව ඔහුගෙන් විචාරමිසි සිතා මේ ගාථාව ප්‍රකාශ කළහ.

තොපගේ යම්බඳු වූ ශරීර වර්ණයක් වේනම් එයද තෙපි අභසෙහි යන්නහුය. සිටිනහුය යන කරුණද ඒකාන්තයෙන් පුදුමයකි. නාරද සෘෂිවරය, මේ කරුණ තොපගෙන් විචාරමි. කවර කරුණකින් තොපගේ මේ සෘද්ධිය වීද?

එහි තාදිසඤ්ච යනු ඔබගේ සළකුණ යම්සේද ඔබ අභසෙහි යන්නෙහි, නතරවී සිටින්නෙහි. මෙය පුදුමයකි. නාරද තෙමේ කීය.

සත්‍යය, ත්‍රිවිධ සුවරිත ධර්ම, ඉන්ද්‍රිය දමනය, කෙලෙසුන් දුරුකිරීම හා දෙය්‍ය ධර්මයන් පරිත්‍යාග කිරීමද යන මේ ගුණයෝ මා විසින් පෙර භවයෙහි මනාව පුරුදු කරන ලදී. මනාව සේවනය කරන ලද ඒ ගුණධර්ම හේතුවෙන් රිසි තැනකට යා හැකි සෘද්ධිබල ඇත්තේ වෙමි. එහි සචචං යනු වචී සත්‍යය, ධමෙමා තෙවැදැරුම් සුවරිත ධර්මයෝ හා කසිණ, පිරියම් හා ධ්‍යාන ධර්ම. දමො යනු ඉන්ද්‍රිය දමනය. වාගො කෙලෙසුන් අත්හැරීම හා දානවස්තූන් පරිත්‍යාග කිරීමද. පකතා පුරාණා මා විසින් පූර්ව භවයෙහි කරන ලදැයි දක්වයි.

එහිදී මෙසේ කියද්දීත් රජු මීට්‍යා දර්ශනයක් ගත් බැවින් පරලොච ගැන විශ්වාස නොකරන්නේ කිම පින්කම්හි විපාකයක් ඇත්දැයි කියා මේ ගාථාව ප්‍රකාශ කළේය.

කුසල ධර්මයන්ගේ ඵලදායකත්වය ආශ්චර්යකොට කියන්නහුය. ඉදින් මේ කරුණු තොප කියන පරිදි වේනම් නාරද තපස්වීහි මේ කරුණ තොපගෙන් අසමි. විචාරණ ලද්දේ මනාව මට ප්‍රකාශ කරන්න.

එහි පුඤ්ඤසිද්ධිං යනු පින්වල ඵලදායිකත්වය ගැන අසන්නේ පුද්ගමයක් අසන්නෙහි, නාරද කීය.

මහරජ, යම් සැකයක් ඇත්තේ ද මහරජ, තොපගේ ඒ කාරණය මගෙන් විමසන්න. කාරණයෙන් ද නුවණින් ද ප්‍රත්‍යයෙන් ද මම තොපව නිසැක බවට පත්කරන්නෙමි.

එහි තවෙස අපෝඨා යනු ඇසිය යුත්ත නම් ඔබගේ මේ අර්ථයයි. යං සංසයං යම් කිසියම් අර්ථයක සැකයක් ඇත්තේද එය මගෙන් අසන්න. නිසංසයතං මම එය නිසැක බවට පත්කරමි. නයෙහි යෝග්‍ය වචනවලින්. ඤායෙහි යනු ඥානයන්ගෙන්. හේතුහි හේතු කාරණාවලින්. ප්‍රතිඥා මාත්‍රයෙන් ම නොකියා නුවණින් පිරිසිඳ යෝග්‍ය වචනවලින් ඒ ඒ කාරණා උපදනා ක්‍රමයට ඒවා නිසැක කරන්නෙමි යි යන අර්ථයි. රජ තෙමේ කීය.

නාරද මුනිවරය, ඒ කරුණ තොපගෙන් විචාරමි. මුනිවරය, මා විසින් විචාරණ ලද්දේ අසත්‍ය නොකියව. ජනයා යමක් කියාද එබඳු වූ දෙවියෝ ඇත්ද, මව්පියෝ සිටිත්ද, පරලොචක් තිබේද?

එහි ජානෝයමානු යනු ජනයා මෙසේ කීවාහුය. දෙවියෝ සිටිත්. මව්පියෝ සිටිත්. පරලොචක් ඇත. ඒ සියල්ල තිබේදැයි විචාරයි. නාරද තෙමේ කීය.

මහරජ, ජනයා යමක් කියාද එබඳු දෙවියෝ සිටිත්. මව්පියෝ වෙත්. පරලොචක් ඇත්තේය. කාමයන්හි ගිජු වූ මෝහයෙන් යුක්ත වූ අතිශයින් මූලා වූ ජනයා පරලොච නොදකිත්.

එහි අපේවා කී මහරජ! දෙවියෝද මව්පියෝද වෙන්. යම් පරලොවක් ඇතැයි ජනයා කියන්ද එය ද ඇත. නවිදු යනු කාමයට ගිජු වූ මෝහයෙන් මුළා වූ ජනයා පරලොව නො දන්නේය. එය නො විදී. එය නො දනිත්. ඒ අසා රජු උපහාසයට ලක් කරමින් මේ ගාථාව කීය.

නාරද තවුසාණෙනි! ඉදින් මළවුන් සඳහා පරලොව නිවසක් ඇතැයි අදහන්නේ නම් මට මෙලොවදී (කහවණු) පන්සියයක් දෙව. තොපට පරලොවදී පන්සියයක් දෙන්නෙමි.

එහි නිවෙසනං යනු වාසස්ථානයක්. පඤ්චසතානි යනු කහවණු පන්සියයක්.

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ ඔහුව පිරිස් මැද ගරහන්නේ මෙසේ ප්‍රකාශ කළහ.

ඉදින් ඔබ සිල්වතෙක. මහණ බමුණන්ගේ අදහස දන්නෙකැයි දනුමෝ නම් ඔබට කහවණු පන්සියයක් දෙමි. රෝද වූ ක්‍රියා ඇත්තා වූ නිරයේ වසන්නා වූ තොප වෙත පෑමිණ පරලොවදී කවරෙක් නම් දහසක් ඉල්ලන්නේද?

මෙලොවදීම යමෙක් දැහැමි නොවූ ස්වභාව ඇත්තේ ද? පව්වු හැසිරීම් ඇත්තේද අලස වූයේද රුදුරු ක්‍රියා ඇත්තේද නුවණැත්තෝ ඔහුට ණය නොදෙත්. එබඳු තැනැත්තාගෙන් ණය ආපසු ලැබීමක් සිදු නොවේ.

ධනය ඉපයීමෙහි දක්‍ෂ වූ උත්සාහවත් වූ සිල්වත් වූ සත්‍ය වචන ඇති පුරුෂයාට දැනගෙන (ධනවත්හු) කර්මාන්තකොට පසුව ධනය ගෙනඑවයි තුමුම ධනය පවරා දෙත්.

එහි පඤ්ඤාමුවෙ යනු ඉදින් අපි ඔබ සිල්වත්ය. මොහු පරිත්‍යාගශීලිය. ධාර්මික ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට මේ කාලයෙහි මෙයින් වනාහි ප්‍රයෝජනයක් ඇතැයි දැනගෙන ඒ කටයුත්ත කරන්නහු පරිත්‍යාග ශීලියෙක්යැයි. ඉක්බිති ඔබට පන්සියයක් පොළියට දෙන්නෙමු. ඔබ වනාහි නපුරුය. සාහසිකයෑ. මීථ්‍යා දර්ශනයන් පිළිගෙන දන්සල් වනසා

පරදාරාවන් වෙත ගියහ. එයින් වුනවුයේ නිරයේ උපදින්නෙහිය. මෙසේ නපුරු වූ නිරයේ වසන ඔබ වෙත පැමිණ කවරෙක් නම් දහසක් මට දෙවයි වෝදනා කරන්නේද? කථාවිධමහා එබඳු වූ පුරුෂයෝ දෙන ලද ණය ආපසු දෙන්නෝ නොවෙති. දකඛං යනු ධනය ඉපයීමෙහි දක්ෂ. පුනමාහරෙසී යනු තමන්ගේ කාරණය ඉටුකරගෙන ධනය උපදවා නැවත අප ලඟට ගෙනෙන්න. වැඩ නැතිව නොසිටවයි තමාම ආමන්ත්‍රණය කරන්න.

ඉක්බිති රජතුමා ඔහු විසින් නිග්‍රහ කරනු ලබන්නේ ප්‍රතිභානයෙන් තොරවූයේ විය. මහජනයා තුටුපහටු වී මහා සෘද්ධි ඇති සෘෂිවරයා අද රජුගේ මිථ්‍යාදර්ශනය පහකරන්නේයැයි මුළු නගරය ඒක කෝලාහල කරන්නට විය. මහා සත්ත්වයන් වහන්සේගේ අනුභාවයෙන් එදා සත්යොදුන් මිථිලා නුවර ඔහුගේ ධර්මදේශනාව නොඅසන කෙනෙක් නම් නොවීය. ඉක්බිති මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ, මේ රජු අතිශයින් උත්සාහ කොට මිථ්‍යා දර්ශනය වැළඳ ගත්තේය.

නිරය පිළිබඳ බියෙන් ඔහුට තර්ජනය කොට මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය අත්හරවා නැවත දෙවිලොව පිළිබඳ කථාවෙන් අස්ථසන්නෙමියිසිතා මහරජ, ඉදින් ඔබ වැරදි දෘෂ්ටිය අත් නොහරින්නෙහිද, මෙසේ අනන්ත වූ දුක් ඇති නරකයට යන්නෙහිය කියා නරකය පිළිබඳ කථාව ආරම්භ කළේය.

මහරජ! මෙයින් වුන වූයේ ඒ නරකයෙහි ලෝභමය තුඩු ඇති කපුටු සමූහයා විසින් අදිනු ලබන්නේ දක්නෙහිය. කවුඩන් ගිජුලිහිණියන් හා උකුස්සන් විසින්කනු ලබන සිදින ලද සිරුරු ඇතිවැ නිරයෙහි වෙසෙන ලේ වැගිරෙන තොපගෙන් පරලොවදී කහවණු දහසක් ඉල්වනු ලබන්නේද?

එහි කාකොළ සංගෙහි යනු ලෝභමය තුඩුවලින් යුත් කවුඩන් සමූහයා විසින් කඩස්මානං අදිනු ලබන්නා වූ තමන්ව ඒ නිරයෙහි දකින්නෙහිය. තං යනු ඒ ඔබව.

ඒ වනාහි කාකොළ නිරය වර්ණනා කර ඉදින් වනාහි මෙහි

නුපදින්නෙහි නම් ලෝකෝත්තර නිරයෙහි උපදින්නෙහි යැයි කියා ඒ නිරය දක්වන්නට මේ ගාථාව කිය.

ඒ නරකයෙහි අතිශය අන්ධකාරය ඇත්තේය. සඳහිරු නැත්තාහ. ඒ නිරය හැමකල්හි ඝන අන්ධකාරයෙන් වැසුනේ වෙයි. භයානක ස්වරූප ඇත්තේය. මෙහි රාත්‍රිය නැත. දිවා කාලයද නොපෙනේ. එබඳු තැනක ධනය කැමැති කවරෙක් නම් හැසිරෙන්නේද?

එහි අක්කනමං මහරජ, යම් ඒ ලෝකෝත්තර නරකයෙහි මිථ්‍යා දෘෂ්ටිකයෝ උපදින්නේ, එහි වක්‍ර විඥානයේ හටගැනීම වලකන අධික අන්ධකාරය. සදාතුමුලො ඒනරකය නිරන්තරයෙන් ඝන අඳුරෙන් යුක්තය. ඝෝර රූපො බිහිසුනු ජාතීහු. සානෙව රතතී මේ ලෝකයේ යම් රැයක් වේද, යම් දවාලක් වේද, එය එහි නොපෙනේ. කො විවරෙ කවරෙක් නම් ණය එකතු කරමින් හැසිරෙන්නේද?

එයද ඔහුට ලෝකාත්තර නිරය විස්තර ලෙස වර්ණනාකොට මහරජ, මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය අන්තොහරින්නහු හුදෙක් මෙය පමණක් නොව අන්‍ය වූද බොහෝ දුක් අනුභව කරන්නේයැයි දක්වන්නේ මේ ගාථාව කිය.

මහත් වූ ශක්තිමත් වූ ඉතා වැඩුණු ශරීර ඇති කඹුරුවන් වූ ද ග්‍රහාම වර්ණ වූද සුන්ධයෝ දෙදෙනෙක් මෙලොවින් වුතව පරලොව යන්නහු අයෝමය දක්වලින් හපති.

එහි ඉ නො පහුණණං යනු මේ මිනිස්ලොවින් වුත වූ. අනිකුත් නරකයක්හිද මේ ආකාරමය. ඒ නිසා ඒ සියළු තැන් නිරය පාලකයන්ගේ උපක්‍රම සමග පහත කියන ලද පරිදිම විස්තර කොට ඒ ඒ ගාථාවල ගැඹුරු අමාරු පද විස්තර කළ යුතුය.

නිරයෙහි වෙසෙන දරුණු වූ දුෂ්ට වූ දුක් ගෙනදෙන්නා වූ ඒ සුන්ධයන් විසින් කනු ලබන සිදුණු සිරුරු ඇති ලේ වැගිරෙන ඔහුගෙන් පරලොවදී කවරෙක් දහසක් ඉල්වන්නේ ද?

එහි ලුඤ්ඤා දරුණු වූවත් විසින්. වාලෙහි දුෂ්ටයන් විසින්. අසමමගෙහි දුක් ගෙනදෙන්නා වූ මාගයන් විසින් දුක් ගෙන දෙන්නා වූ ඒ සුතබයන් විසින් යන අර්ථයි.

සෝර වූ කාලුපකාල නිරයෙහි පසම්බුරු වූ එනම් ඇති නිරයපල්ලෝ පෙර පවකළ මිනිසාට මනාව මුවහත් කළ හියෙන්ද අධියටියෙන්ද පහර දෙත්. විදිමද කෙරෙත්.

එහි හනනති විජ්ඣානනි යනු දිලිසෙන ලෝභමය පොළවෙහි හෙළා සියළු ශරීරය සිදුරු කරන්නාහු පහර දෙත්. විදිත්. කාලුපකාල එනම් ඇත්තා වූ නිරය පාලකයෝ. නිරයමහි එහි, ඔවුන්ගේ වශයෙන් කාලුපකාල සංඛ්‍යාත නරකයෙහි, දුක්ඛකමමකාරී මිථ්‍යා දෘෂ්ටි වශයෙන් කරන ලද වැරදි කර්ම කරන.

නිරයෙහි ඔබමොබ හැසිරෙන්නා වූ කුසයෙහිද ඇලයෙහිද පහරදෙනු ලබන්නා වූ පළන ලද උදර ඇති සිදුහු සිරුරු ඇති ලේ වැගිරෙන තොපගෙන් පරලොවදී කවරෙක් දහසක් ඉල්වන්නේද?

එහි කං ඒ නිරයේ එසේ පැසෙන්නා වූ ඔබව. වජ්‍යනං එහෙමෙහෙ දුවන. කුච්ඡ්ඤ්ඤා කුසෙහිද. පසසසමිං පාර්ශ්වයන්හි ද. හක්කුමානං විදිනු ලබන යන අර්ථයි.

ඒ නිරයෙහි අධියටි, ඊ, තෝමර, හෙල්ල යන විවිධ ආයුධ සහිත වැසි වසී. දිලිසෙන අඟුරු මෙන් ගිනිදැල් සහිත ආයුධ පවී කරන්නන් මත වැටෙයි. හෙණ මෙන් ගිනිගෙන දිලිසෙන ගල් වැසි වසී.

එහි අංගාරම්චචම්මනෙතා දිලිසෙන අඟුරු මෙන් ගිනිගෙන, දිලිසෙන ආයුධ විශේෂ වැටේ. සිලාසනී දිලිසෙන ගල් ආයුධ. වසසනි ලුඤ්ඤමම යම්සේ වනාහි වැසි වසින කල්හි හෙණ වැටෙයි. එපරිද්දෙන් අහසේ හටගන්නා වූ විටි විටි හඬනගන දිලිසෙන ගල් වර්ෂාව ඒ පවීකාරයන් මත වැටෙයි.

ඒ නිරයෙහි දරාගත නොහැකි උණුසුම් වාතය ඇත්තේය. එහි

අල්ප වූද සැපයක් නොලැබේ. සැඟවෙන තැන් නැතිවැ පීඩාවට පත්වැ ඒ ඒ තැන දිවෙන තොපගෙන් කවරෙක් දහසක් ඉල්වන්නේද?

එහි ඉත්තරසි ස්වල්පයක් නමුත්. විධාවනනං දුවන්නහු.

රථයන්හි යොදන ලදුව දුවන්නා වූ ගින්නෙන් දිලිසෙන පොළවෙහි ඇවිදිනා වූ කෙවිටි දඬුවලින් මෙහෙයවනු ලබන්නා වූ තොපගෙන් කවරෙක් දහසක් ඉල්වන්නේද?

එහි රථේසු යුතනං යනු වරින්වර ඒ ඒ ගිනිගෙන දිලිසෙන රථවල යොදන ලද. කමනනං මැඩගන්නා,පාගන, සුඛොදියනනං මනාව මෙහෙයවනු ලබන.

පරලොවදී දිලිසෙන කුරවලින් යුත් දුටුවන් බිය උපදවන ගින්නෙන් දිලිසෙන භයානක පර්වතයට නගින්නා වූ සිඳුණු සිරුරු ඇති ලේ වැගිරෙන තොපගෙන් කවරෙක් නම් (කහවනු) දහසක් ඉල්වන්නේ ද?

එහි තමාරු හනනං යනු ඒ ඔබ දිලිසෙන ආයුධ ප්‍රහාරයෙන් ඉවසාගත නොහැකිව දිලිසෙන්නා වූ කුරවලින් යුක්තවූයේ දිලිසෙන ලෝහ පර්වතයට නගින්නා වූ.

පරලොවදී ගින්නෙන් දිලිසෙන භයානක පර්වතයක් වැනි අඟුරු රැසට නගින්නා වූ මනාව දැවුණු සිරුරු ඇති බැගෑපත්ව හඬන තොපගෙන් කවරෙක් නම් දහසක් ඉල්වන්නේද?

එහි සන්ධුගනනං යනු හොඳින් දැවුණු ශරීරය.

නිරි සතුන්ගේ ලේ බොන්නා වූ අයෝමය තියුණු කටුවලින් ගැවැසිගත් වෘක්‍ෂයෝ මේසකුට මෙන් ඉතා උස් වෙති.

එහි කණ්ටකාපචිතා දිලිසෙන කටුවලින් යුක්ත. අයොමයෙහි මෙය යම් ඒ කටුවලින් යුක්තද ඒ දැක්වීම සඳහා කියන ලදී.

පරදාර ගමන පාපකර්මයෙහි යෙදුනු ස්ත්‍රීහුද පුරුෂයෝද අඩයටියක් ගත් අත් ඇති යමයාගේ නියෝග ඉටු කරන්නන් විසින් මෙහෙයවන ලද්දාහු ඒ වෘක්කයට නගිත්.

එහි සමාරූහනනි යනු ඒ මෙබඳු වූ ඉඹුල්ගසට නගිත්. යමනිදෙසකාරීහි යමයාගේ වචන ක්‍රියාවට නගන නිරය පාලකයන් විසින් යන අර්ථයි.

නිරයෙහි ඇති ඒ ඉඹුල් රූකට නැගෙන්නා වූ ලේ වැකුණු සමින් තොර වූ කඩ කඩ වූ කය ඇති පීඩිත වූ දැඩි වේදනා ඇති මොහොතක් පාසා උණුසුම් සුසුම් හෙළන පෙර කළ පවිකම් නමැති අපරාධ ඇති රූක් අගින් හා වෙලෙඡ් අගින් පහරනලද තොප වෙත එළඹ කවරෙක් ඒ ධනය ඉල්වන්නේද?

එහි විදැඩියකායං විනාශකරන ලද සිරුර. විතචං සම් හා මඡ් සිද්ධිඤ්ඤි ගිය කෝවිලාර හෝ එරබදු පුෂ්පයක් වැනි.

නිරිසතුන්ගේ ලේ බොන්නා වූ තියුණු වූ අයෝමය අර්ධ පත්‍රයන්ගෙන් ගැවසිගත් වෘක්කයෝ මේසකුට මෙන් ඉතා උස්වැ සිටින්නාහ.

එහි අසිපතභාවිතා යනු කඩුමය වූ පත්‍රවලින් සැදි පරලොවදී තියුණු අසිපත්වලින් සිදිනු ලබන කැපුනු සිරුරු ඇතිව ලේ වගුරුවමින් ඒ අසිපත් රූක් වෙත එළඹෙන තොප වෙත පැමිණ කවරෙක් කහවණු දහසක් ඉල්වන්නේද?

එහි නමානුපහනං යනු ඒ නිරයපල්ලෙන් ආයුධ පහරින් ඉවසා ගැනීමට නොහැකිව දුක් වූ ඒ අසිපත නිරයෙන් නික්මුණු පමණකින්ම වේතරණී නදියට වැටුණු තොප වෙත එළඹ කවරෙක් කහවනු දහසක් ඉල්වන්නේද?

එහි සමපතිතං යනු වැටුනු. පරුෂ වූ කරදියෙන් යුක්ත වූ රත් වූ දුගී වූ වේතරණී නදියට වැටුණු තොප වෙත එළඹ කවරෙක් ඒ ධනය ඉල්වන්නේ ද?

එහි බරා යනු එරූෂ වූ අයොපොකබරසඤ්ජනා අයෝමය වූ තියුණු අහිස් ඇති නෙලුම් පත්‍රවලින් ගැවසීගත්. පතෙහි යනු ඒ පත්‍රවලින් ඒ ගංගාව ඉතා බලවත්ව ගලා යයි.

එල්බෙන පිළිසරණක් නැති ඒ වේතරණී ගංගා ජලයෙහි ඔසවා ගෙන යනු ලබන කැපුණු සිරුරු ඇති ලේ තැවරුණු තොප වෙත එළඹ කවරෙක් ඒ ධනය ඉල්වන්නේද?

එහි වෙතරඤ්ඤ වෙතරණී ජලයෙහි මහා සත්ත්වයන්ගේ මේ නිරයකථා අසා රජු කළකිරුණු සිත් ඇත්තේ මහා සත්ත්වයන්ගේම පිහිට පහන කෙනෙක් වී මෙසේ කිය.

මුනිවරය, තොප විසින් කියනලද ගාථා අසා සිඳිනු ලබන ගසක් මෙන් සැලෙමි. වෙසෙසින් මුළා වූ සිහි ඇත්තෙව් දිසාවන් නොදනිමි. බියෙන් තැවෙමි. මාගේ බිය ඉතා මහත්ය.

සෘෂීන් වහන්ස! දැවුණු කය ඇති කල්හි දිය මැදට පැමිණීම මෙන්ම සැඩදිය පහරෙහි හෝ සයුරෙහිදී දිවයිනක් මෙන්ද අඳුරෙහි පහනක් මෙන්ද තෙපිම අපට පිහිට වන්නහුය.

සෘෂීන් වහන්ස, අර්ථයෙන් ද ධර්මයෙන් ද මට අනුශාසනා කළ මැනවි. ගිය දවස මා විසින් අපරාධ කරන ලදී. නාරද මුනිකුමනි, යම්සේ මම නිරයෙහි නොවැටෙමිද එබඳු මනා පිළිවෙතක් මට කියන්න.

එහි භයසානුකසාමී තමා විසින් කරන ලද පාපකර්මයට බියෙන් තැවෙමි. මහා ච මෙ භයං මා හට මහත් වූ නිරය පිළිබඳ බියක් හටගත්තේය. දීපං වොසෙ යනු, මහා ජල තරංගයකදී දිවයිනක් මෙන්. මෙසේ කියා ඇත. සිරුර ගිනිගෙන දැවෙන කල්හි ජලය මැද මෙන්, නැව් කැඩී ගියවුන්ට මහා ජලකඳෙහි හෝ මහා සාගරයෙහි දිවයිනක් මෙන් ද, ගත අඳුරෙහි දී ප්‍රදීපයක් මෙන්ද ඔබ අපට පිහිටය. අතීත මඤ්ඤා අපරාධිතං මයා නියත වශයෙන්ම මා විසින් අතීත කර්මය අපරාධ කරන ලදී. වරද්දා ගන්නා ලදී. කුසලය නොඉක්මවා අකුසලයම කරන ලදී.

ඉක්බිති ඔහුට මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ පිරිසිදු මාර්ගය කියන්නට මහා පිළිවෙත්හි පිහිටි පැරණි රජවරුන් උදාහරණ ලෙස දක්වමින් මෙසේ කීය.

ධනරට්ඨය, වෙස්සාමිත්තය, අට්ඨකය, යාමතග්ගිය, උසින්තරය, සිවිය ය යන රජවරු යම්සේ මහණ බමුණන්ට යුතුකම් ඉටුකරන්නෝ වූහ.

මොහුද අන් රජවරු ද ධර්මයෙහි හැසිර ශක්‍රයාගේ විෂයයට ගියාහුද රජතුමනි, එසේ හෙයින් තෙපිද අධර්මය දුරුකොට ධර්මයෙහි හැසිරෙන්න.

කවරෙක් බඩ සා ඇත්තේ ද කවරෙක් පිපාසා ඇත්තේද කවරෙක් මල්දම් රුවිකරන්නේද කවරෙක් සුවද විළවුන් කැමැති වේද, නග්නව සිටින කවරෙක් නොයෙක් පැහැයෙන් යුත් වස්ත්‍ර හඳින්නේදැයි කියමින් ආහාර ගත් අත් ඇති පුරුෂයෝ නොපගේ රාජ භවනයෙහිද පුරයෙහිද සෝෂා කෙරෙත්වා.

කවරෙක් මහමග ඡත්‍ර දරන්නේද, කවරෙක් මෘදු මොළොක් මනා පාවහන් කැමැත්තේදැයි මෙසේ නොපගේ පුරයෙහි උදේ සවස සෝෂා කෙරෙත්වා.

පෙර බලවත් වූයේ කළ අධිකාර ඇත්තේ ද, ජරාවට පත්වූ ඒ අමාත්‍යාදීන් ද ගව අශ්ව ආදීන් ද පෝෂණය කරන්නේ ඔවුන් පෙර මෙන් රාජකාරියෙහි නොයොදව. ඔවුන්ට පෙරහර දෙන්න.

එහි එකෙව යනුමේ ධෘතරාෂ්ට්‍ර, වෙස්සාමිත්ත, අට්ඨක, යාමතග්ගි, උසින්තරො, සිවි යන රජවරු සයදෙන ද අන් අයද ධර්මයෙහි හැසිර ශක්‍ර විෂයට ගියාහ. මෙසේ නුඹද අධර්මය අත්හැර ධර්මයෙහි හැසිරෙන්න. කොජාතො මහරජ, ඔබගේ විමානයෙහි ද පුරයෙහි ද රජවාසල ද නගරයෙහි ද ආහාර ගත් අත් ඇති පුරුෂයෝ කවරකුට බඩසා ඇත්තේද කවරකුට පිපාසා ඇත්තේද ඔවුන්ට දෙනු කැමැතිව සෝෂා කරත්වා. කොමාලං කවරෙක් මල්මාලා කැමැතිවෙයිද කවරෙක් විලේපන කැමැති වෙයිද, නොයෙක් වර්ණයෙන් යුත් යම් යම් වස්ත්‍ර කැමැති වෙයිද, ඒ ඒ

දෙය කොනගොපරිදහෙසසනි සෝෂා කෙරෙත්වා. කොපජෝජනනමාදහෙ කවරෙක් මාර්ගයෙහි ඡත්‍රයක් දරන්නේද, පාදුකාව කවරෙක් නම් මෘදු, යහපත් වූ පාවහන් කැමැති වේද, ජීනනපොසං යම් ඒ උපස්ථායකයන් අතර අමාත්‍යයෙක් හෝ අන්‍යයෙක් හෝ පෙර කරන ලද උපකාර ඇත්තේ ජරාජීර්ණ වූ කාලයේ පෙරකළ වැඩ කරන්නට අපොහොසත් වෙයි. යම් ඒ ගව අශ්ව ආදීහු වෙන්ද, ජරාවට පත්ව සිටින බැවින් වැඩ කරන්නට නොහැකි වෙත්. ඔවුනතුරෙන් එක් අයෙකුටත් පෙරසේ වැඩෙහි නොයොදන්න. ජරාජීර්ණ වූ කල්හි ඔවුහු ඒ වැඩකරන්නට නොහැකි වෙත්. පරිහාරඤ්ච යනු මෙහිදී පිරිවරම පරිහාර ලෙස කියන ලදී. මෙසේ කියා ඇත. යමෙක් පෙර බලවත්ව සිට සේවා කටයුතු කරන ලද්දේ ද පෙර කරන ලද උපකාර ඇති ඔහුට ජරාජීර්ණ වූ කල්හි පෙර පරිදි පිරිවර දෙන්න. අසත්පුරුෂයෝ වනාහි තමන්ගේ උදව්කරුවන්ට උදව් කළ හැකි කාලයෙහිම සම්මාන ගෞරව දක්වත්. වැඩපළ නොකළ හැකි කාලයේදී ඔවුන් ගැන නොබලත්. සත්පුරුෂයෝ වනාහි වැඩකළ නොහැකි කාලයේදී පවා ඔවුන්ට එසේම සැලකිලි දක්වති. ඒ නිසා නුඹද එසේ කරන්න.

මෙසේ මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ රජුට දානකථා ද සීලකථා ද කියා දැන් යම්හෙයකින් මේ රජු තමාගේ ආත්ම භාවයෙහිදී රථයට උපමා කර වර්ණනා කරන කල්හි සතුටු වෙයි. ඒ නිසා මොහුට සියලු සැප ලැබෙන උපමාවකින් ධර්මදේශනා කරන්නේ මෙසේ වදාළහ.

මහරජ, තොපගේ ශරීරය රථයක් බඳුය. සැහැල්ලු වූ මනසම රියැදුරුය. අවිහිංසා නමැති මනාකොට නිම වූ රෝදය සවිවන යකඩය වන්නේය. බෙදා වැළඳීම ම රථ පාරිවාර වේ.

පාද සංයමය එහි නිම්වළල්ලය. හස්ත සංයම නමැති වෙහෙලිපත් ඇත්තේය. පමණ දැන වැළඳීම නමැති තෙල් ගැල්වීම ඇත්තේය. වාක් සංයමය නමැති නිහඬ බව වෙයි.

සත්‍ය වාක්‍ය නමැති පිරිපුන් අවයව ඇත්තේය. කේලාම් නොකීම නමැති මහා සටහන් ඇත්තේය. මටසිලිටු වචන නමැති නිදොස් රථාංග ඇත්තේය. පමණ දැන කථාකිරීම නමැති බඳනා ලාටු ඇත්තේය.

ශ්‍රද්ධාව හා අලෝභය නමැති මහා අලංකාරයෙන් යුක්තය. යටහත් පැවතුම් හා ඇදිලි බැඳීම් සංඛ්‍යාත කිඹුල්තලු ඇත්තේය. නොදැඩි බව නමැති නැමුණු රිය හිස ඇත්තේය සීල සංවර නමැති රැහැණ ඇත්තේය.

ක්‍රෝධ නොකිරීම නමැති නො හැකිළීම ඇත්තේය. දශකුසල ධර්ම නමැති සේසතින් යුක්තය. බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති බව නමැති ආධාරක පුවරු ඇත්තේය. මනාව පිහිටි සිත් නමැති සිහසුන් හෝ උඩ ඇතිරි ඇත්තේය.

කල්දැන කරන ලද කුසලින් යුක්තවූ සිත් නමැති සාරයෙන් යුක්තය. විශාරද බව නමැති ත්‍රිදණ්ඩයෙන් යුක්තය. යටත් පැවතුම් නමැති යොත් ඇත්තේය. අධික මාන නොකිරීම නමැති සැහැල්ලු වියදඬු ඇත්තේය.

නොපසුබස්නා සිත් නමැති ඇතිරි ඇත්තේය. නුවණැති වෘද්ධියන් ඇසුරු කිරීම නිසා නසන ලද රජස් ඇත්තේය. පණ්ඩිත වූ නොපගේ සිහි නමැති කෙටිට ඇත්තේය. විරියයද ප්‍රතිපත්තියෙහි යෙදීම නම් වූ යෝගයද රැහැණ වෙයි.

මනාකොට හික්මුණු අසුන්ගෙන් යුක්ත වූ දැමුණු සිත යහපත් මග අනුව යයි. ඉච්ඡාවද ලෝභයද නොමග නම් වේ. සීල සංයමයම සුමග වෙයි.

රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රසයන් වෙත දිවෙන (ඔබගේ කය නමැති) වාහනයේ (අස්වයින් නතර කිරීමට) පහරදෙන්නේ ප්‍රඥාවයි. මහරජ, එහි තමාම රියැදුරු වන්නේය.

මහරජ, යම්හෙයකින් මේ යානය කැමැති සම්පත් දෙන්නේද (යමකුගේ) සම වරියාවත් නොපසුබස්නා විරියයත් දැඩි වූයේද හෙතෙම මේ යානයෙන් ඒකාන්තයෙන් කිසිකලෙකන් නිරයට නොපැමිණේ.

එහි රථසකුඤ්ඤාතො යනු මහරජ, ඔබගේ කය රථය ලෙස සලකන්න. මනෝ සාරවීයෝ මන සංඛ්‍යාත වූ කුසල සිත නමැති රියදුරාගෙන් යුක්ත වූ. ලහු යනු පහවූ චීනමිද්ධතාවය ඇති බැවින් සැහැල්ලු වූයේ.

අවිහිංසා සාරිතකෙධා අවිහිංසාව නම් වූ මනාව නිර්මාණය වූ අලවංගුව සහිත. පාදසඤ්ඤා මනෙමියො පාද සංඥාමය වූ නිම් වළල්ලෙන් යුක්ත. හත්ඵසඤ්ඤා මපකබරො හස්ත සංඥා නමැති වෙහෙලිපත් ඇති. කුච්ඡ්සඤ්ඤාමනබනනො පමණ දැන වැළඳීම නමැති තෙල් ගැල්වීම ඇති. වාචාසඤ්ඤාකුජනො වාග් සංයමයෙන් නිහඬ වූ. සවච වාක්‍ය සමනනංගො සත්‍ය වාක්‍යයෙන් පරිපූර්ණ අවයව ඇති. අබණ්ඩ වූ රථ කොටස් ඇති. අපෙසුඤ්ඤ සුසඤ්ඤනො කේලාම් නොකීම නමැති මහා සටහන් ඇත්තේ. ගිරාසබ්බලතෙලිංගො මට්සිලිටු වචන නමැති නිදොස් රථාංග ඇති. මට්සිලිටු රථ අංග ඇත්තේ. මිතභාණීසිලෙසිතො පමණ දැන කථාකිරීම නමැති බඳනා ලාටු ඇති. සදධාලොහසුසංඛාරො කර්මඵල අදහන ශ්‍රද්ධාවෙන් ද අලෝභමය වූ ද සුන්දර අලංකාරයෙන් යුත්. නිවාතඤ්ජලි කුබ්බරො සිල්වතුන්ගේ යටත් පැවතුම් හා ඇදිලි බැඳීම් සංඛ්‍යාත රථය දෙපස කිඹුල්තලු ඇති. අත්දඩනානකිසාබො මාද්‍යබව හා සතුටුවීම් සංඛ්‍යාත නැමුණු රියහිස ඇති. සීලසංවර නන්ධනො අබණ්ඩ පංචශීලයෙන් සංවර වූ වක්‍ර ආදී ඉන්ද්‍රියයන් නමැති රැහැණ ඇත්තේය. අකෙකාධන මනුශ්‍යා ක්‍රෝධ නොකිරීම නමැති නොහැකිලීම් ඇති. ධම්ම පණ්ඩර ජත්තකො දගකුසල කර්මපථ සංඛ්‍යාත වූ සුදුපාට සේසතක් ඇති. බාහුසවමමපාලමේඛා අර්ථ සංනිශ්‍රිත බහුශ්‍රූත බව නමැති ආධාරක පුවරුවෙන් යුක්ත වූ. ධීතචිතනමුපාධියො ලෝකධර්මයන්ගෙන් නොසැළෙන බැවින් මනාව පිහිටි සිත් නමැති සිහසුනින් හෝ උඩ ඇතිරියෙන් යුක්ත. කාලඤ්ඤාතාවිතනසාරො මේ දානයට කාලයයි. මේ සීලය ආරක්ෂා කළ යුතු කාලයයි. මෙසේ කාලය දැනගැනීම සංඛ්‍යාත කල් දැන කළා වූ කුසල චිත්ත නමැති සාරයෙන් යුත් මෙය කියා ඇත. යම්සේ මහරජ, රථයක වනාහි ඇණය ආදිකොට ඇති සියළුම අවයව කොටස් පිරිසිදුය හෝ සාරවත්ය කියා සිතිය යුතුය. මෙපරිද්දෙන් වනාහි එය ස්ථිරසාර වූයේ මාර්ගයට යෝග්‍ය වූයේ වෙයි. එපරිද්දෙන් ඔබගේ ශරීර නමැති රථය කාලය දැන කළා වූ පිරිසිදු සිතීන් කළ දානාදී කුසල සාරයෙන් යුක්ත වූයේ වේවා. වෙසාරජ්ජහිදණ්ඩකො පිරිස් මැද කියන්නහුගේ විශාරද බව සංඛ්‍යාත වූ ති දණ්ඩයෙන් යුක්ත වූ. නිවාතවුත්ති සොත්තකො අවචාදයෙහි පිහිටීම් සංඛ්‍යාත වූ මාද්‍ය බවෙන් යුත් යොතින් සැදුම්ගත් මාද්‍ය වූ යොතින් රථයෙහි බඳින ලද අභවයෝ සුවසේ රථය උසුලත්. මෙපරිද්දෙන් නුඹගේ ද කාය නමැති රිය පණ්ඩිතයන්ගේ අවචාද පැවැත්ම නිසා බැඳුනේ සැපසේ සේවා ආදී අර්ථයයි. අනනිමානසුගොලහු

අනතිමාන සංඛ්‍යාත වූ සැහැල්ලු වියගස ඇති අලීන විතනසඤ්ඤා රො යම්සේ රථය වනාහි දන්තමය වූ ඇතිරියෙන් බබලයි. එපරිද්දෙන් ඔබගේ කය නමැති රථයද නොපසුබස්නා නොහැකිලුණු සිත් නමැති ඇතිරිය ඇත්තක් වේවා. වදාසෙරජොහතො යම්සේ වනාහි රථය නම් විෂම වූ දූවිලි මතු වන මාර්ගයෙන් යන්නේ දූවිලි තැවරුණේ නොහොබි. සම වූ දූවිලි රහිත මාර්ගයෙන් යන්නේ හොබනේය. මෙපරිද්දෙන් ඔබගේ කය නමැති රථයද ප්‍රඥාවන්ත වෘද්ධියන් සේවනය කිරීමෙන් සමතල වූ සෘජු මාර්ගයට පිවිස නසන ලද රජස් ඇත්තේ වේවා. සතිපතොසොධිරසස ධීර වූ පණ්ඩිත වූ ඔබගේ ඒ රථයෙහි මනාව පිහිටුවන ලද සිහිය කෙටිට වේවා. ධිනියොගොව රසමියො හටගත්තා වූ චීර්යසංඛ්‍යාත වූ උත්සාහවන්ත ප්‍රතිපත්තියෙහි යෙදීම් සංඛ්‍යාත වූ ඔබගේ රථයෙහි පිහිටියා වූ ස්ථීර රැහැන් වේවා! මනොදනනපථජෙති සමදනෙනනවාහිසි යම්සේ වනාහි රථය විෂම ලෙස හික්මවන ලද අශ්වයන් වැරදි මගක යන්නේද මනාව දමනය වූ මනාව හික්මවන ලද අශ්වයන්ගෙන් යුක්ත වූයේ සෘජු මාර්ගයම අනුගමනය කරයි. එපරිද්දෙන් සිතද දැමුනේ සේවනය නොකළ යුතු වැරදි මාර්ගය අනහැර සෘජුමාර්ගය ගනී. ඒ නිසා මනාව දමනය වූ ආචාර සම්පන්න වූ සිත ඔබගේ සිරුර නමැති රියෙහි අශ්වයන්ගේ කාර්යය ඉටුකර දේවා. ඉවණා ලොහො යනු එහි නොලද ආශා කරන සතර ආකාර බලාපොරොත්තුවලට ලෝභ කීර්මත්ය යන මේ ආශාවන් ලෝභකමත් වැරදි මාර්ගය නම් වේ. කුටිල වූ වක්‍ර වූ මාර්ගය අපායටම ගෙනයයි. දසකුසල කර්මපථ වශයෙන් වනාහි අෂ්ටාංගික මාර්ග වශයෙන් හෝ පැවැති සීල සංයමය සෘජු මාර්ගය නම් වේ. එය ඔබගේ කය නමැති රථයෙහි මාර්ගය වේවා. රූපෙ යනු මේ මනාප වූ රූපාදී කාමශුණ්‍යන්හි නිමිති ගෙන දුවන්නා වූ ඔබගේ කය නම් වූ රථයට. වැරදි මාර්ගයට පිළිපත් රාජරථයෙහි අශ්වයන්ට තලා වළක්වන කෙටිටක් මෙන් ප්‍රඥා නමැති ඇතීම වේවා.

ඔ තොමෝ වනාහි ඔහුව වැරදි මගින් වලක්වා සෘජු වූ සුවරිත මාර්ගයට යොමු කරයි. තඤ්ඤා අනතාවා ඒ ඔබගේ කය නමැති රථයෙහි අනික් රියදුරෙක් නම් නැත. ඔබම එහි රියදුරු වේවා. සවෙච්ඡෙන යානෙන සමච්චියා දඤ්ඤාධිති ඔහුගේ සමච්චියාවන් නොපසුබට චීර්යයෙන් දැඩිවූයේ ද ස්ථීර ද ඔහු මේ යාගයෙන් යම්භෙයකින් මේ රථය සියලු කැමැති දේ දෙන්නේ වේද, මහරජ, යම්සේ පනන ලද ද කැමති සියල්ල

දෙයි. ඒ නිසා න ජාතු නිරයං වජේ ඒකාන්ත වශයෙන් මෙය සිතට ගන්න. මෙබඳු වූ යානාවකින් නිරයට නොයන්න.

ඉක්බිති වනාහි මහරජතුමනි, මා යමක් ප්‍රකාශ කළේද, ආවිකබ මෙ නාරද සුද්ධිමග්ගං යථා අභං නො නිරයෙ පතෙය්‍ය නාරද, යම්ලෙසකින් නිරයට නොවැටෙන්නේද, ඒ සුද්ධි මාර්ගය මට කියන්න. මා විසින් ඔබට මෙය අනේක ආකාරයකින් කියන ලදී.

මෙසේ ඔහුට ධර්මය දේශනාකර මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය හරවා ශීලයෙහි පිහිටුවා මෙනැන් පටන් පාපමිත්‍රයන් අතහැර කල්‍යාණ මිත්‍රයන් වෙත එළඹෙන්න. නිරන්තරයෙන් අප්‍රමාදී වන්න යන ලෙසට ඔහුට අවවාද කොට රාජ දියණියගේ ගුණය වර්ණනා කර රජ පිරිසටත් රජුගේ අන්තඃපුර වාසීන්ටත් අවවාද දී මහත් වූ ආනුභාවයෙන් ඔවුන් බලාසිටියදීම බ්‍රහ්ම ලෝකයට ගියේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනය ගෙනහැර දක්වා, මහණෙනි, දැන් පමණක් නොව පෙරත් මා විසින් දෘෂ්ටි ජාලය බිඳ දමා උරුවෙල කාශ්‍යපයන් දමනය කරන ලද්දේ වෙයි කියා ජාතකය ගලපා අවසානයෙහි මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

එදා අලාත මේ දේවදත්ත විය. හද්දිය තෙරුන් සුනාම විය. සැරියුත් තෙරණුවෝ විජය නම් ඇමැති වූහ. මුගලන් තෙරණුවෝ බීජක නම් වූහ.

සුනකබත්ත ලිච්චි තෙමේ ගුණ නම් අවෙලකයා විය. යම් රජදුවක් රජු පැහැදවිද ඒ රජා රාජදියණිය ආනන්ද තෙරණුවෝය.

උරුවෙල කස්සප එදා පාප දෘෂ්ටි ගත් රජය. බෝධිසත්ත්වයෝ නාරද නම් මහා බ්‍රහ්මයා විය. මෙසේ මේ ජාතකය ධාරණය කරවූ.

මහා නාරද කස්සප ජාතකය නිමිඳේ ය.

22-8

විධුර ජාතකය

පණ්ඩුකිසියාසි දුබලා යන මේ ගාථා කොටසින් ඇරඹෙන ජාතක කථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවරම් වෙහෙර වැඩවසද්දී ප්‍රඥා පාරමිතාව අරබයා දේශනා කළ සේක.

එක්දිනක් භික්ෂුහු දම්සභාවේදී කථාවක් මතුකළහ. ඇවැත්නි, ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මහාප්‍රාඥය. පැතිරීගිය ප්‍රඥා ඇත්තේය. බලන ප්‍රඥා ඇත්තේය. වේගවත් ප්‍රඥා ඇත්තේය. තියුණු ප්‍රඥා ඇත්තේය. විනිවිද යන ප්‍රඥා ඇත්තේය. අනුන්ගේ වාද මඩින්නේය. තමන්ගේ ප්‍රඥානුභාවයෙන් ක්‍ෂත්‍රිය පණ්ඩිතාදීන් විසින් සකස්කළ සියුම් ප්‍රශ්නයන් බිඳදමා සේවනය නොකළ හැකි සේ කොට සරණයන්හිද සීලයන්හිද පිහිටුවා නිර්වාණගාමී මාර්ගය පිළියෙළ කරන සේක් යනුවෙනි.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ වැඩමකර මහණෙනි, මෙහි කවර නම් කථාවකින් යුක්තව සිටියාහුදැයි විචාරා, මෙබඳු කථාවකින් යැයි කී කල්හි මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ උතුම් වූ නිර්වාණයට පැමිණ පරවාදයන් බිඳ දමා ක්‍ෂත්‍රිය ආදීන් හික්මවන්නේය යන පුදුමයක් නොවේ. කලින් භවයකදී බෝධිඥානය සොයන තථාගතයන් වහන්සේ ප්‍රඥාවන්ත වූයේ අනුන්ගේ වාද මර්දනය කිරීමේ සමර්ථ වූයේ යම්සේ වනාහි මම විධුරකුමාර කාලයෙහි යොදුන් සැටක් උසැති කාල පර්වතයක් මුදුනෙහි පුර්ණක නම් යකෂ සේනාපතියා ඥාන බලයෙන්ම දමනය කොට නොසෙවිනා කොට තමාගේ ජීවිත දානය දුන්නේ යැයි කියා අතීත කථාව ගෙනහැර දැක්වීය.

අතීතයේ කුරුරට ඉන්ද්‍රපුස්ත නගරයෙහි ධනාජය කෞරව රජු රාජ්‍යය කළේය. විධුර පණ්ඩිත නම් ඇමැතියා ඔහුට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරන්නේ විය. ඔහු මිහිරි කථා ඇත්තේය. මහා ධර්මකථා ඇත්තේය. සියළු දඹදිව රජවරු හස්තිකාන්ත විණා ස්වරයෙහි ලොල් වූ ඇතුන් මෙන් තමන්ගේ මධුර ධර්ම දේශනාවෙන් පොළඹවාගෙන ඔවුන්ට

තමන්ගේ රාජ්‍යයන්ට යාමට ඉඩ නොදී බුද්ධ ලීලාවෙන් මහජනයාට ධර්ම දේශනා කරන්නේ මහත් වූ යසසින් ඒ නගරයෙහි වාසය කළේය.

බරණැස් නුවර වනාහි ගිහි සභායක වූ බ්‍රාහ්මණ මහාසාර කුලපුත්‍රයෝ සතරදෙනෙක් කාමයන්හි ආදීනව දැක හිමවනට පිවිස සෘෂි ප්‍රවාජ්‍යාවෙන් පැවිදිව අභිඤ්ඤා, සමාපත්ති උපදවාගෙන වනමුල් ඵල ආහාර ලෙස ගන්නාහු එහිම බොහෝකලක් වාසයකොට දුණුආශ්‍රිල් සෙවීම සඳහා වාරිකාවේ ඇවිදින්නාහු අඟු රටෙහි කාලවම්පා නගරයට පැමිණ රජ උයනෙහි වැස පසුදා හික්‍ෂාව සඳහා නගරයට වැඩියහ.

එහිදී මිත්‍රයන් සතරදෙනා වූ කෙළෙඹි පුත්‍රයෝ ඔවුන්ගේ ඉරියව් පිළිබඳව පැහැදී හික්‍ෂා භාජනය ගෙන එක් එක් සෘෂිවරයාට තමන්ගේ නිවෙස්වල ප්‍රණීත ආහාර වළඳවා ප්‍රතිඥා ගෙන උයනෙහිම වාසය කළහ.

තවුසෝ සතරදෙන කෙළෙඹි පුත්‍රයන් සතරදෙනාගේ ඉදිරියෙහි දිවා විහරණය සඳහා එක්කෙනෙක් තව්නිසා දෙව්ලොවට යයි. එක්කෙනෙක් නාග භවනයට ද එක්කෙනෙක් සුපර්ණ භවනයට ද එක්කෙනෙක් කොරවා රජුගේ මිගාවීර උයනට ද යයි.

ඔවුනතුරෙන් යමෙක් දෙව්ලොව ගොස් දිවා විහරණය කරයිද ඔහු ඔහුගේ යසස බලා තමාගේ උපස්ථායකයාට එයම වර්ණනා කරයි. යමෙක් නාග භවනයට ගොස් දිවා විහරණය කරයිද ඔහු නාගරාජයාගේ සම්පත්තිය බලා තම උපස්ථායකයාට එයම වර්ණනා කරයි. යමෙක් සුපර්ණ භවනයට ගොස් දිවා විහරණය කරයිද ඔහු සුපර්ණ රජුගේ ශ්‍රී විභූතිය බලා තම උපස්ථායකයාට එයම වර්ණනා කරයි. යමෙක් කොරවා රජුගේ උයනෙහි දිවා විහරණය කරයිද ඔහු ධනංජය රජුගේ ශ්‍රී සෞභාග්‍යය බලා තම උපස්ථායකයාට එයම වර්ණනා කරයි. ඒ සතරදෙනම ඒ ඒ දේව තනතුරු ප්‍රාර්ථනාකොට දානාදී වූ පිංකොට ආයුකෙළවර එක් අයෙක් ඔහුගේ උපන්නේය. එක් අයෙක් අඹුදරුවන් සමග නාගභවනයෙහි උපන්නේය. එක්කෙනෙක් ඉඹුල්ලුක් විමානයෙහි සුපර්ණ රජුව උපන්නේය. අනිකෙක් ධනංජය රජුගේ අග බිසවගේ කුසෙහි පිළිසිඳ ගත්තේය. ඒ තාපසයෝද බ්‍රහ්මලෝකයේ උපන්න.

කොරවා කුමාරයා වැඩිවිය පැමිණ පියාගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයේ පිහිටා ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කළේය. ඔහු සුදු අන්තුවෙක් විය. ඔහු විධුර පඬුකුමාගේ අවවාදයෙහි පිහිටා දන් දෙයි. සිල් රකියි. පෙහෙවස් සමාදන් වෙයි. ඔහු එක්දිනක් සමාදන් වූ පෙහෙවස් ඇත්තේ විවේකයෙන් සිටින්නෙමිසි උයනට ගොස් යහපත් වූ තැනක හිඳ මහණදම් පිරිය. ශක්‍රයාද සමාදන් වූ උපෝසථ ඇත්තේ දෙවිලොව සම්බාධක ඇත්තේයැයි මිනිස්ලොව ඒ උයනටම ගොස් මනා තැනක හිඳ මහණදම් පිරිය. වරුණ නාගරාජයාද සමාදන් වූ උපෝසථ ඇත්තේ නාගහවනයෙහි බාධා සහිත යැයි එහිම ගොස් එක් සුන්දර තැනක හිඳ මහණදම් පිරිය. සුපර්ණ රාජයාද සමාදන් වූ උපෝසථ ඇත්තේ සුපර්ණ හවනයෙහි පලිබෝධ සහිතයැයි එහිම ගොස් එක්තැනක හිඳ මහණදම් පිරිය.

ඒ සතරදෙනට සවස්කාලයේ තමන් සිටි තැන්වලින් නික්ම මඟුල් පොකුණතෙර රැස්වූවාහු ඔවුනොවුන් දෙස බලා පූර්ව බැඳීම් වශයෙන් සමගි වූවාහු සතුටු වූවාහු ඔවුනොවුන් කෙරෙහි මෙහි පෙරටු කොටගෙන මිහිරි පිළිසඳර කථාකොට ශක්‍රයා මඟුල් ගල්තලාවේ හිඳගත්තේය. අනිත් අය තමන්ට යෝග්‍යය ඉඩක් බලා හිඳගත්හ.

ඉක්බිති ඔවුහු ශක්‍රයාට මෙසේ කීහ. අපි සතරදෙනාම රජවරුය. අප අතරින් කාගේ ශීලය ප්‍රබලද? ඉක්බිති ඔහුට වරුණ නාගරාජයා මෙසේ කීය. නුඹලා තුන්දෙනාගේ ශීලයට වඩා මගේ ශීලය බලවත්ය. කුමක් නිසාද? මේ සුපර්ණ (ගුරුළු) රාජයා වනාහි අපගේ උපන් නූපන් සෑමගේ පසම්තුරෙකි. මම මෙබඳු වූ අපගේ ජීවිතය නැතිකරන සතුරකු දැකත් ක්‍රෝධයක් නොකරමි. මේ කාරණයෙන් මගේ ශීලය විශාලයැයි කියා සත්පුරුෂ වූ යමෙක් කිපිය යුත්තහු කෙරෙහි නොකිපේද කිසිකලෙකන් කෝප නොකරන්නේද යමෙක් කිපියේ නමුත් කෝපය පහළ නොකරන්නේද ඒකාන්තයෙන් ඒ මනුෂ්‍යයා ශ්‍රමණයෙකැයි ලොව පඬිවරු කියති යන මේ දසක නිපාතයෙහි වතුපෝසථ ජාතකයෙහි පළමු ගාථාව කීය.

එහි යො යනු ඤාණිය ආදීන්ගෙන් යම්කිසිවෙක් කොපනෙයො කිපිය යුතු පුද්ගලයා කෙරෙහි, ඤාන්තිවාදී තාපසයා මෙන් කෝප නොකරයි. කදාව යමෙක් වනාහි කිසියම් කාලයක් නොකිපේ. කුදෙධාපි

යනු ඉදින් වනාහි සත්පුරුෂයා කිපෙයිද, ඉක්බිති කිපුනේ නමුත් ඒ කෝපය නාවිකරොති ප්‍රකට නොකරයි. චූලබෝධි තාපසයා මෙනි. තං වෙ නරං යනු මහරජතුමා ඒ පුරුෂයාව සමනය කළ පව් ඇති බැවින් ලෝකයේ පණ්ඩිතයෝ සමණනති ශ්‍රමණයා කියා කියත්.

මේ ගුණයෙන් මා තුළ තිබෙත්. ඒ නිසා මාගේ ශීලය මහත්ය. ඒ අසා සුපර්ණ නාගරාජයා, මේ නාගයා මාගේ අග්‍ර හෝජනය වෙයි. යම්හෙයකින් වනාහි මම මෙබඳු වූ අග්‍ර ආහාරයක් දැකත් බඩගින්න ඉවසාගෙන ආහාර හේතුවෙන් පාපයක් නොකරමි. ඒ නිසා මගේ ශීලය මහත්යැයි කියා.

මද අහර ඇති යමෙක් සාගිති ඉවසාද ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් හා තවුස් ගුණයෙන් යුක්තවූයේ පමණ දැන ආහාරපාන වළඳ ද සාගින්න හේතුකොට පාපක්‍රියා නොකෙරේද, ඒ මිනිසා ඒකාන්තයෙන් ශ්‍රමණයෙකැයි ලොව පඬිවරු කියති. මේ ගාථාව කිය.

එහි දනෙනා යනු ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් යුක්ත වූ. තපසසී තපසින් යුක්ත වූවනු. ආහාර හේතු අතිශ සාගින්නෙන් යුක්ත වූයේ නමුත් යමෙක් ලාමක වූ දෙයක් නොකරයි. ධර්ම සේනාපති සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ මෙන් මම වනාහි අද ආහාර හේතුවෙන් පාපකර්මයක් නොකරමි. ඒ නිසා මාගේ ශීලය ප්‍රබලය. ඉක්බිති ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා මම නොයෙක් ආකාර සැපයට මුල්වන දෙවිලොව සැපත අතහැර සිල් රැකීම පිණිස මිනිස්ලොවට ආවෙමි. ඒ නිසා මාගේ ශීලය ප්‍රබලය කියා.

යමෙක් සියළු කායික වාචසික ක්‍රීඩාද දිව්‍යකාම සුඛයෙහි ඇල්මද හැරපියා ස්වල්ප වූ හෝ බොරුවක් නොකියා කාය මණ්ඩනයෙන්ද මෙඵ්‍ර්තයෙන්ද වැළකුනේ ද ඒකාන්තයෙන් ඒ මනුෂ්‍යයා ශ්‍රමණයෙකැයි ලොව පඬිවරු කියති.

මේ ගාථාව කිය.

එහි බිඬබං යනු කායික වාචසික ක්‍රීඩා. රතිං දිව්‍ය කාම සැපය. කිඤ්චිපි අල්පමාත්‍රයකුදු, විභුසනධානා මාංශ සැරසීම, සම සැරසීම යයි සැරසීම දෙයාකාරය. එහි අභ්‍යන්තරයට ගන්නා ආහාරය මංසවිභුසනය

(මස් සැරසීම) නම් වේ. මල්මාලා සුවඳ ද්‍රව්‍යයන්ගෙන් සැරසීම (ජව්) සම සැරසීමයි. යම් අකුසල සිතකින් එය කරන්නේනුයි එය එයට ස්ථානයයි. එයින් වැළකුනේ මෙවුන සේවනයෙන් ද වෙන්වූයේ. තංවෙනරං සමණං ආහුලොකෙ මම අද දේවරාජ්‍යය අත්හැර මෙහි අවුත් මහණදම් පුරමි. ඒ නිසා මගේ ශීලය මහත්ය. බලවත්ය. මෙසේ ශක්‍යාද තමාගේ ශීලයම වර්ණනා කළේය.

එය අසා ධනංජය රජු මම නොයෙක් ආකාර වස්තූකාමයන් සහිත සොළොස් දහසක් නාටක ස්ත්‍රීන්ගෙන් පිරිගිය අත්තෘපුරය හැරදමා උයනෙහි මහණදම් පුරමි. ඒ නිසා මගේ ශීලය මහත්යැයි කියා තමන් සන්තක ලෝභ කළයුතු සියළු වස්තූන් හැරදමා ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් යුක්තව සිත එකඟ කොටගත් මමත්වය නැතිකර ගත් ඒ පුද්ගලයා ඒකාන්තයෙන් ශ්‍රමණයෙකැයි ලෝකයේ පඬිවරු කීහ.

මේ ගාථාව කීහ.

එහි පරිගහනං යනු නොයෙක් ආකාර වූ වස්තූකාමයන්. ලෝභධම්මං එහි උපදනා තණ්හාව. පරිඤ්ඤාය ඤාත පරිඤ්ඤා, (අවබෝධ කරගැනීමේ දැනුම) තීරණ පරිඤ්ඤා (තීරණ ගැනීමේ දැනුම, පහාන පරිඤ්ඤා (ප්‍රහාණය පිළිබඳ දැනුම) යන තුන්ආකාර අවබෝධයෙන් වටහාගෙන එහි ස්කන්ධ ආදීන්ගේ ස්වභාවය දැනගැනීම ඤාත පරිඤ්ඤාවයි. ඒවායේ ඇති නරක ගැන සලකා තීරණය කිරීම තීරණ පරිඤ්ඤා නම් වේ. ඒවායේ දොස් දැක ඡන්ද රාගයාගේ පහකිරීම පහාන පරිඤ්ඤා නම් වේ. යමෙක් මේ තුන්ආකාර ප්‍රහාණයන්ගෙන් දැනගෙන වස්තූකාම ක්ලේශකාමයන් පරිවිච්ඡන්ති ඉවත දමා යත්. දනනං දැමුනා වූ, සේවනයෙන් තොර වූ ධීනං මිත්‍රා විතර්ක නැති බැවින් ස්ථිරව පිහිටි ස්වභාවය. අමං මගේය යන තණ්හාවෙන් තොර. නිරාසං අඹුදරුවන් කෙරෙහි ආශාව නැති. තංවෙ ඒ මෙබඳු ස්වරූප ඇති පුද්ගලයා ශ්‍රමණයා යැයි කියත්.

මෙසේ ඒ සියල්ලෝම තමන්ගේ ශීලයම මහත්යැයි වර්ණනා කොට ධනංජයගෙන් විවාළහ. මහරජ, අපගේ සැකය දුරුකරන්නට සමර්ථ යම් කෙනෙක් ඔබ සමීපයෙහි සිටිදැයි ඇසීය. මහරජවරුනි, එසේය. මාගේ අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරන අසහාය වූ

විධුර නම් පඬිවරයෙක් සිටී. ඔහු අපගේ සැකය පහකරන්නේය. ඔහු සමීපයට යමු. ඔව්හු යහපතැයි ගිවිසගත්ත. ඉක්බිති සියල්ලෝම උයනින් නික්ම දහම්සභාවට ගොස් සරසා බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේව උතුම් අසුනක වඩාහිඳුවා පිළිසඳර කථාකොට එකත්පසෙක සිටියාහු පඬිතුමනි, අපටඇතිවී තිබෙන සැකය දුරුකරන්න යැයි කියා, අලාමක වූ නුවණක් ඇති කළමනා දෙය කරන ඔබගෙන් අසමු. අප කී ගාථාවන් නිසා උපන් විවාදයක් ඇත. ඒ අපගේ සැකය දැන් විසඳන්න. ඔබ නිසා අපි සියල්ලෝම අද සැක රහිත වන්නෝ වෙමු යි.

මේ ගාථාව කීහ.

එහි කතාරං යනු කළයුතු කටයුතු කරන. අත්ථිජානො එක් ශීලය පිළිබඳ විවරණයක්. ශීලය පිළිබඳ විවාදයක් හටගෙන ඇත. ජිඤ්ඡ් යනු අපගේ සැකයත් ඒ විවිකිච්ඡාවනුත් ව්‍යුඡ්ඡිත් සිතේරු පර්වතයට පහර දෙන්නාක් මෙන් අද සිදු දමන්න. විතරෙමු දුරුකරන්නෙමි. එතෙර වන්නෙමු.

පඬිතුමා ඔවුන්ගේ කථාව අසා මහරජවරුනි, ඔබලාගේ ශීලය පිළිබඳව හටගන්නා වූ විවාද ගාථාවන්ගේ කියුම්වල හොඳ නොහොඳ කියුම් දැනගන්නෙමියි කියා කී දෙයෙහි අර්ථය දැකගන්නට සමත් යම් පණ්ඩිත කෙනෙක් වෙත්ද ඔහු ඒ විවාදය නුවණින් විමසා යථාකාලයෙහි පවසති. රජතුමනි, නොකී ගාථාවන්ගේ අර්ථය දක්‍ෂ්‍යා ඇති කෙනෙක් වුවත් කෙසේ ඉදිරිපත් කරන්ද යන මේ ගාථාව කිය.

එහි අත්ථදසසා යනු අර්ථය දැකීමේ දක්ෂ. තත්ථකාලෙ යනු ඒ ආරාධුල දැන්වූ කල්හි සුදුසු කාලයෙහි, පණ්ඩිතයෝ එහි අර්ථය කියන්නාහු නුවණින් කථාකරත්. අත්ථං නයෙය්‍යං කුසලා වුවත් දක්‍ෂ වූ විශාරදයෝ නොකියන ලද ගාථාවන්ගේ අදහස් කෙසේනම් නුවණින් ඉදිරිපත් කරන්නට සමත්වෙත්ද? ජනිඤා යැයි රජවරුන්ට කියයි. ඒ නිසා පළමුව මට මෙය කියන්න.

නාගරාජයා කෙසේ කියාද වෙනතෙය්‍ය නම් ගුරුලා කෙසේ කියාද, ශක්‍රයා කුමක් කියයිද, කුරුරට වැසියන්ගේ ධනංජය රජු කෙසේ කියාදැයි විවාළේය.

මෙහි ගැබ්බරාජා යැයි ශක්‍රයාට කියන ලදී. ඉක්බිති ඔව්හු මේ ගාථාව කීහ.

ඒකාන්තයෙන් ඉවසීම උතුම්යැයි නාගරාජයා කියයි. වෙණතෙය්‍ය නම් ගුරුළා ස්වල්ප ආහාරය උතුම්යැයි කියයි. පස්කම් සැපෙහි ආශාව දුරුකිරීම උනම්යැයි ශක්‍රයා කියයි. කුරුරට වැස්සන්ගේ රජ පළිබෝධ රහිත බව උතුම්යැයි කියයි.

එහි අර්ථය පණ්ඩිතයෙනි, නාගරාජයා කෝපවිය යුතු පුද්ගලයන් කෙරෙහි නොකිපීම් සංඛ්‍යාත ඉවසීම වර්ණනා කරයි. ගුරුළා අල්පාහාර ඇති බව නම් වූ ආහාරය නිසා පවී නොකිරීම, ශක්‍රයා පංචකාම ගුණයන්හි ඇලීම පහකිරීම, කුරුරජ පළිබෝධ රහිත බව වර්ණනා කරයි.

ඔවුන්ගේ කථාව අසා මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ මේ ගාථාව කීය.

මේ සියල්ල සුභාෂිතය. මෙහි කිසිදු දුර්භාෂිතයක් නැත. කරුණ නාහියෙහි අර පරිද්දෙන් මේ ගුණධර්ම යමෙකු කෙරෙහි පිහිටා තිබේද ඉවසීම ආදී ගුණධර්ම සතරින් හෙබි පුද්ගලයා ඒකාන්තයෙන් ශ්‍රමණයැයි පඬිවරු කියතියි කිය.

එහි එතානි යනු මේ සතර ආකාර ගුණයෝ යම් පුද්ගලයකු කෙරෙහි ගැල් රෝදයේ නැබෙහි මනාව යොදන ලද අර මෙන් පිහිටියා වූ මේ ධර්ම සතරෙන් යුක්ත පුද්ගලයා ශ්‍රමණයා යැයි පණ්ඩිතයෝ කීහ.

මෙසේ මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ සතරදෙනාගේ ම ශීලය එක හා සමාන කළේය. එය අසා සතරදෙනම ඔහුට තුටු වූවාහු ස්තුති කරමින් මේ ගාථාව කීහ.

ඔබ ශ්‍රේෂ්ඨය. ඔබට වඩා උත්තමයෙක් නැතිහෙයින් අනුත්තර නම් වෙති. ඔබ ධර්මය රක්තාහ. ධර්මය දන්තාහ. මහාප්‍රාඥයහ. තම ඤාණයෙන් අපගේ පැනය මනාව වටහාගෙන අපගේ සැක පසිඳලූහ. ඇත්දළ කැටයම්කරු කියතෙන් ඇත්දළය යම්සේ කපාද එපරිද්දෙන් අපගේ විමතිය, සැකය සිඳලූහ.

එහි ක්‍රමානුකූලයෙන් යනු ඔබ ශ්‍රේෂ්ඨය. ඔබට වඩා උසස් කෙනෙක් නැත. ධම්මඟු ධර්මය ආරක්ෂා කරන, ධර්මය දන්නා. ධම්මවිදු ප්‍රකට ලෙස ධර්මය අවබෝධ කරගත්. සුමෙධො සුන්දර වූ ප්‍රඥාවෙන් යුත්. පඤ්ඤාය යනු නමාගේ ප්‍රඥාවෙන් අපගේ පැනය මනාව අවබෝධ කරගෙන මෙහි කාරණය මෙය යැයි ඇති සැටියෙන් දැනගෙන. අවේෂ්ඨ් යනු නුඹ බුද්ධිමත්ය. අපගේ සැකයන් සිදු දැමීය. මෙසේ සිදු දමන්නේ අවේෂ්ඨ් කංඛං විචිකිච්ඡිනානි අපගේ මේ ආයාචනය ඉටුකරන්නේ සැකය සිදු දැමීමේය. චූඤ්ඤා යථානාග දනනංඛරෙන යම්සේ දත්වඩුවා කියතෙන් ඇත්දන සිදින්නේද එසේ සිදු දැමීමේය යන අර්ථය.

මෙසේ ඒ සතරදෙනම ඔහුගේ පැන විසඳීමෙන් සතුටු වූ සිත් ඇත්තෝ වූහ. ඉක්බිති ශක්‍රයා ඔහුට දිව්‍යමය දුහුල් වස්ත්‍රයක් පූජා කළේය. ගුරුළා රත්මාලයකින්, වරුණ නාගරාජයා මාණිකායකින්, ධනංජය රජු ගවයන් දහසකින් ආදී ලෙස පූජා කළහ. ඔව්හු මෙසේ කීහ.

ප්‍රාඥය! නිලුපුල් පැහැයට සමාන වූ පවිත්‍ර වූ මහඟු වූ ධුම වර්ණ වූ මේ වස්ත්‍රය ඔබගේ පැන විසඳුමෙන් තුටුපත් මම ඔබට පූජා කරමි.

ප්‍රාඥය! විකසිත පද්මයක් වැනි කෙසරු සහිත රත්න සහශ්‍රයකින් යුක්ත රත්මාලය, පැන විසඳුමෙන් සතුටට පත් මම ඔබට පුදමි.

ප්‍රාඥය! මාගේ ගෙළ පැළැදි පැහැ විහිදෙන මනහර මේ මාණිකාය පැන විසඳුමෙන් සතුටට පත් මම දහම් පඬුරු ලෙස ඔබට පුදමි.

පැන විසඳුමෙන් සතුටට පත් මම දෙනුන් දහසක් ද වෘෂභයකුද ඇතකුද ආජාතීය අශ්වයන් යෙදූ මේ රථ දසයද ගම්වර සොළොසක්ද ඔබට දෙමි.

ශක්‍රාදීහු මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ වැද තමන්ගේ ස්ථානයන්ටම ගියහ.

සිව් පෙහෙවස් කාණ්ඩය නිමියේ ය.

ඔවුනතුරෙන් නාගරාජයාගේ බිරිඳ විමලාදේවී නම් වූවාය. ඇය ඔහුගේ ගෙළෙහි පළඳින මැණික නොදැක විවාළාය. ස්වාමීනි, ඔබගේ මාණික්‍යය කොහේද? සොඳුර, වැනූ බ්‍රාහ්මණපුත්‍ර විධුර පඬිතුමාගේ ධර්මකථාව අසා පහන් සිතැත්තෙම් මම ඒ මැණික එතුමාට පූජා කළෙමි. හුදෙක් මා පමණක් නොවේ. ශක්‍රයාද ඔහු දිව්‍යමය දුහුල් වස්ත්‍රයකින් පිඳීය. සුපණ්ණ රජු රත්මාලයකින්ද, ධනංජය රජු ගවයන් දහසකින් පිඳීය. දේවයන් වහන්ස! ඔහු ධර්ම දේශකයෙකි. සොඳුර! කුමක් කියන්නෙහිද? දඹදිවි තලයෙහි බුදුන් පහළ වූවාක් මෙන් වෙයි. සියළු දඹදිව එක්සියයක් රජවරු ඔහුගේ මිහිරි කථාවෙන් බැඳී හස්තිකාන්ත විණා ස්වරයෙහි ලොල් වූ මත්වූ හස්තීන් මෙන් තමන්ගේ රාජ්‍යවලට නොයත්. මෙබඳු ස්වභාව ඇති ඔහු මධුර ධර්මකථිකයෙකි. ඇය විධුර පඬිතුමා පිළිබඳ ගුණකථාව අසා ඔහුගේ බණ කථා අසනු කැමැත්තී ඔහුව මෙහි ගෙන එන්නයැයි කීවාය. ඉදින් මා ලඟට කැඳවාගෙන නොඑන්නේ නම් මගේ හදෙහි ඔහු පිළිබඳ දොලක් උපන්නේයැයි ගිලන්හලක් කරවන්න. ඇය එසේ කොට සේවක ස්ත්‍රීන්ට දැනුම්දී භෝග්තේය. නාරජ තෙමේ උපස්ථාන වේලාවේදී නොදකින්නේ විමලා දේවීය කොහේදැයි සේවක කාන්තාවන්ගෙන් අසා දේවයන් වහන්ස, ඇය රෝගාතුර වී සිටියැයි කී කල්හි ඇ සමීපයට ගොස් ශරීරය මිරිකා පළමු ගාථාව කීය.

විමලාවෙනි, තිගේ සිරුර පඬුවන්ය. කෘශය. දුබලය. පෙර තිබුනු රූපශ්‍රීය දැන් නැත. තිට කවර ශරීර වේදනාවක් පවතීදැයි මට කියව.

එහි පණඬු යනු පඬුවන් කොළපාටය. කීසියා කෘශය. දුබලා අල්ප වූ ශක්ති ඇත්තී. වණණරූපං නතවෙදිසං පුරෙ ඔබගේ වර්ණ සංඛ්‍යාත වූ රූපය පෙර මෙබඳු නොවෙයි. නිදොස්ය. නිවැරදිය. එය දැන් වෙනස්වී නුසුදුසු බවට, අමනොඥ බවට පත්ව ඇත. විමලෙ යැයි ඇයට අමතයි.

ඉක්බිති ඔහුට කියන්නී දෙවන ගාථාව කීය.

මිනිසුන් අතර ස්ත්‍රීන්ට දොළඳුක් ඇතිවීම ස්වභාවයෙකි. නාරජතුමනි, දැනැමින් මෙහි ගෙන එන විදුර පඬිතුමාගේ හදවත පතමි.

එහි ධම්මො යනු ස්වභාවයයි. මානිනං ස්ත්‍රීන්ට. ජනිතද නාගජනයාගේ ප්‍රධාන. ධම්මා හට නාගකුඤ්ජර විධුරසස හදයාහිපසුයෙ නාග ශ්‍රේෂ්ඨය, මම දැහැමිඤ් සෙමීන් සැහැසි නොවන ලෙස මෙහි ගෙනෙන ලද විධුරගේ හදවත පනමි. මට එය ලැබෙනම් ජීවිතය පවතී. නොලැබෙනම් මරණය මෙහිම වේයැයි ඔහුගේ ප්‍රඥාව ගැනම මෙසේ කිය.

එය අසා නාගරාජයා තුන්වන ගාථාව කිය.

දොළ නිසා වන්දුයා ප්‍රාර්ථනා කරති. සුර්යයා ප්‍රාර්ථනා කරති. නැතහොත් පවන ප්‍රාර්ථනා කරති. විධුරගේ දර්ශනය පවා දුර්ලභ වන කල්හි කවරෙක් විධුර මෙහි ගෙනඑන්ට සමත්වේද?

එහි දුලලහෙහි විධුරසස දසසනෙ අසම ධුරයක් දරණ විධුරගේ දැකීමම දුර්ලභය. සියළු දඹදිව රජවරු දැහැමි රැකවරණ ආරක්ෂා තබා ඔහුව දැකීම සඳහා යති. නමුත් කිසිවෙකුට ඔහුව දකින්නටවත් නොලැබෙයි. ඔහුව කවරෙක් මෙහි ගෙන එන්නේදැයි කියයි.

ඇය ඔහුගේ වචනය අසා නොලබන්නා වූ මාගේ මරණය මෙහිම වේවායි පෙරළී පිට පෙන්වා සළු කෙළවරින් මුහුණ වසාගෙන වැදහොත්තේය. නාරජ තෙමේ තමන්ගේ සිරියහනට ගොස් සයනය මත සිටියේ විමලා දේවිය විධුරගේ හෘදය මාංශය ගෙනෙව්. විධුර පඬිතුමාගේ හෘදය මාංශය නොලබන්නී විමලාවන්ට ජීවිතයක් නැත. කෙසේනම් විධුරගේ හෘදය මාංශය ලබන්නෙමිදැයි සිතීය. ඉක්බිති ඔහුගේ දියණිය වූ ඉරාජුතී නම් නාග කන්‍යාව සියළු අලංකාරයෙන් සැරසී මහත්වූ ශ්‍රී විලාශයෙන් උපස්ථානයට ආ පියාට වැඳ එකත්පස්ව සිටියා වූ ඕ තොමෝ ඔහුගේ ඉඤ්ජය විනාරය දැක පියාණනි, අතිශයින් දුකට පත්වූයෙහි. කුමන කරුණක් නිසාදැයි අසන්නී මේ ගාථාව කිය.

පියාණෙනි, තෙපි කුමට සිතිවිලි සිතන්නහුද? ඔබවහන්සේගේ මුහුණ අතින් මැඩලූ පියුමක් වැන්න. ඊශ්වරයාණෙනි, කුමක් නිසා දොම්නස් සහගත වූයෙහිද? සතුරන්ගේ තැවීමෙන් තෙපි ශෝක නොකරන්න.

එහි පක්කායසී යනු සිතන්නෙහි. හත්ථගතං ඔබගේ මුහුණ අතින් පිරිමදින ලද්දක් මෙන් විය. හත්ථගතං යනු අතින් පිරිමදින ලද නෙළුමක් මෙන් විය. ඔබගේ මුහුණ. ඉසසරා පන්සිය යොදුනක් වූ මඤ්ජරික නාග භවනයෙහි අධිපති දියණියගේ වචන අසා නාරජ තෙමේ ඒ බව සදහන් කරමින් මෙසේ කීය.

ඉරන්දතිය, තිගේ මව විධුරගේ හදවත පතයි. විධුරගේ දර්ශනය පවා දුර්ලභය. කවරෙක් විධුර මෙහි ගෙන එන්නේද?

එහි ධනීයති යනු ප්‍රාර්ථනා කරයි. ඉක්බිති ඇය ඔහුට මෙසේ කීවාය. මෑණියනි, විධුරව ගෙනෙන්නට සමත් කෙනෙක් මා සමීපයේ නැත. නුඹ මවට ජීවිතය දෙන්න. විධුරව ගෙනෙන්නට සමර්ථ වූ සහායකයෙකු සොයන්නයැයි උනන්දු කරවමින් ගාථා අඩක් කීවාය.

යමෙක් විධුර මෙහි ගෙන එන්නේ නම් එබඳු ස්වාමියෙකු සොයව.

එහි වර යනු හැසිරෙන්න. ඉක්බිති ඔහු කෙලෙස් රතියෙන් දුවණියට නොගැලපෙන ගාථාවක් කීවේය.

පියාගේ වචනය අසා ඕනොමෝ රාත්‍රියෙහි රජගෙයින් නික්ම ක්ලේශයෙන් තෙත්ව ස්වාමියෙකු සොයා ඇවිද්දාය.

එහි අවසසුති යනු මහණෙහි, ඒ නාග මාණවිකාව පියාගේ වචනය අසා පියා අස්වසා මව සමීපයට ගොස් ඇයවද සනසා තමන්ගේ සිරියහන් ගබඩාවට ගොස් සියළු අලංකාරයන්ගෙන් තමාව සරසා එක් තද රත්පැහැ වස්ත්‍රයක් හැඳ එකක් ඒකාංගකොට ඒ රාත්‍රියේම ජලය දෙබෑ කරගෙන නාග භවනයෙන් නික්ම හිමවන පෙදෙසෙහි මුහුදු තීරයෙහි පිහිටි හැටියොදුනක් උස ඒකසන වූ කාලපබ්බක (කළු පර්වතය) නම් වූ අඳුන් ගිරකට ගොස් අවසසුතිඤ්ජරී කෙලෙස් වැගිරෙන ස්වාමියකු සෙවීම කළේය යන අර්ථයි.

ඇවිදින්නී හිමවතෙහි වර්ණ ගන්ධ හා රසයෙන් යුක්ත පුෂ්පයන් ගෙනවුත් මුළු පර්වතයම මිණි ඇගෑවක් මෙන් සරසා උඩකොටසෙහි

මල් අතුරා සිත්ගන්නා ආකාරයෙන් තමා මිහිරි ගී ගයන්නී සත්වන ගාථාව කීවාය.

කවරනම් ගඳබෙක් රකුසෙක් නාගයෙක් කිඳුරෙක්, මිනිසෙක්, සියළු කාම සම්පත් දෙන කවර නම් පණ්ඩිතයෙක් මාගේ මවගේ මනදොළ සපුරා දීර්ඝ කාලයක් මාගේ ස්වාමී වන්නේද?

එහි කෙ ගන්ධබෙබ රකබසෙ කවරනම් ගන්ධබිබයෙක් හෝ රාක්ෂයෙක් හෝ කෙ පණ්ඩිතෙ සබ්බකාමෙදෙ කවරෙක් නම් මේ ගන්ධබිබ ආදීන් අතරෙහි පණ්ඩිත වූයේ කැමති සියල්ල දීමට සමර්ථ යමෙක් විදුරගේ හදයමාංශය පිළිබඳ දොළඳුකින් පෙළෙන මාගේ මවගේ මනදොළ මස්තකප්‍රාප්ත කොට මට බොහෝ කලක් ස්වාමියා වන්නේද යනුයි.

එකෙණෙහිම වෛශ්‍රවණ මහරජුගේ බැනා වූ පුණ්ණක නම් යක්ෂ සේනාපතියා ගච්ඡනක් පමණ වූ මනෝමය අශ්වයෙකු පිට නැගී කාල පර්වතය මතින් මනෝශිලා තලයෙහි යක්ෂ සමාගමකට යන්නේ ඒ ඇගේ ගීත ශබ්දය ඇසීය.

අනතුරු ආත්මභවයක නොවූ විරූ ස්ත්‍රියකගේ ගීත ශබ්දය සම ආදිය සිඳගෙන ඇටවලට වැදී නතරවීය. ඔහු පිළිබඳ සිත් ඇත්තේ වී නතරවී අසුපිට සිටම සොඳුර, මට මගේ ප්‍රඥාවෙන්, දැනුමින් සෙමින් විදුරගේ හෘදය ගෙනෙන්නට සමර්ථ වෙමියි නොසිතන්න යි ඇය අස්වසමින් අටවන ගාථාව කීය.

ප්‍රශස්ත නුවන් ඇත්තිය. සැතපෙව. තිගේ ස්වාමී වෙමි. හර්තා වෙමි. මට එබඳු ප්‍රඥාවක් ඇත. සැතහෙව. මට භාර්යා වව.

එහි අනිඤ්ඤාවනෙ නින්දා නොකළ යුතු ඇස් ඇති කථාවීඨ විදුරගේ හෘදය මාංශය ගෙන ඒමට සමර්ථ.

ඉක්බිති ඉරන්දතී තොමෝ පූර්ව භවය අනුව ගිය සිතින් යුතුවැ ඔහුට මෙසේ කීවාය. එව, මාගේ පියා වෙත් යම්හ. ඒ පිය තෙමෙම නොපට මේ කරුණ කියන්නේය.

එහි එහිගව්ශාම මහණෙනි, ඒ යක්ෂ සේනාපති තෙමේ මෙසේ කියා මැයව අසුපිටට නංවා ගෙන යන්නෙමිසි පර්වත මස්තකයෙන් බැස ඇයව අල්ලාගැනීම සඳහා අත දිගුකළේය. ඇය තමාගේ අත ගැනීමට නොදී ඔහු විසින් දිගුකරන ලද අත තමා අල්ලාගෙන පෙරමග අනුව ගිය අතතුරු ආත්ම භාවයක වූ ස්වාමියා කෙරෙහි ඒ පෙරමග අනුව ගිය සිතින්ම ස්වාමීනි, මම අනාථ වූ තැනැත්තියක් නොවෙමි. මාගේ පියා වරුණ නාගරාජයාය. මව විමලා දේවියයි. එන්න මගේ පියා සමීපයට යමු. මොහුම ඔබට අපගේ මංගල කටයුතු සිදුවිය යුතු ආකාරය කියන්නේ යැයි කීවාය.

අලංකාත වූවා හැඳගත් මනා වස්තු ඇති පැළැඳි මාලා ඇති ගැල්වූ සඳුන් කල්ක ඇති ඉරන්දතිය යක්ෂයාව අතින් ගෙන පියා වෙත පැමිණියාය.

එහි පිතුසනතිකමුපාගමී යනු පියා සමීපයට පැමිණියේය. පුණ්ණක යක්ෂයාද ආපසු හැරී නාගරාජයාගේ සමීපයට ගොස් ඉරන්දතිය වලක්වමින් මෙසේ කීය.

නාරජතුමනි, මාගේ වචනය අසනු මැනවි. දූ කුමරියට අනුරූප වූ දායාදය පිළිගනු මැනවි. මම ඉරන්දතිය පතමි. ඔබ ඇය හා මාගේ සමීඛන්ධතාවය ඇතිකරන්න.

ඇත්තු සියයෙක අශ්වයෝ සියයෙක වෙළඹුන් යෙදූ රිය සියයෙක. නන්රුවනින් පිරිපුන් බඩුනැල් සියයෙකි. නාරජුනි, ඒ සියල්ල පිළිගනු මැනවි. ඉරන්දනී දියණියට දෙන්න.

එහි සුංකියං යනු තමන්ගේ කුල ප්‍රදේශයට අනුරූප වූ දියණියට අයබදු ධනය. පවිපජ්ජ ගන්න. සමංගී කරොහි මා සමග එක් කරන්න. වළඟියො භාණ්ඩ පිරවූ ගැල්. නානාරතනසස කෙවලා නොයෙක් ආකාර රත්නයන්ගෙන් පිරුණු.

ඉක්බිති ඔහුට නාරජු කීය.

යම්තාක් නෑයන් ද මිතුරන් ද සුභද ජනයාද අමතමීද ඒ තාක් බලව. අමතන්නේ නැතිව කළ කර්මයක් වේනම් ඒ පසුනැවීම් වන්නේය.

එහි යාව ආමනනයෙ එම්බා යක්ඛ සේනාපතිය, මම නුඹට ද්‍රවණිය දෙමි. නැතහොත් නොදෙමි. ස්වල්පයක් බලාපොරොත්තු තබාගන්න. යාව අමනනයෙඤාති පළමුව නැයන්ටද දන්වමි. තං පවජා මනුකප්පති ස්ත්‍රීහු වනාහි ගිය තැන්වල සතුටින් කල් යවත් නමුත් කලකිරුණු ස්ත්‍රීහු කල්හි නැදෑයෝ අප සමග කථානොකොට කරන ලද වැඩ මෙබඳු වන්නේ යයි උනන්දු නොවෙත්. මෙසේ ඒ කටයුත්ත පසුතැවිල්ල ඇතිකරවයි.

ඉක්බිති ඒ වරුණ නාරජ නිවෙස්නට පැමිණ භාර්යාව අමතා මෙවදන් කිය.

මේ ඒ ප්‍රසිද්ධ පූර්ණක යක්ඛ තෙමේ මාගෙන් ඉරන්දතිය ඉල්වයි. බොහෝ වූ ධන ලාභයෙන් ඕනට මාගේ ප්‍රිය වූ දියණිය දෙමහ.

එහි පවිසිතා යනු පුණ්ණකව එහි තබා තමා නැගිට යම්තැනක ඔහුගේ භාර්යාව වූවාද ඒ නිවෙස්නට පැමිණ පියං මමං මාගේ ප්‍රිය දියණිය ඔහුට බොහෝ වූ ධනලාභයෙන් දෙමුදැයි විචාරයි.

විමලා තොමෝ කීවාය.

ධන සම්පත්තියෙන් අපගේ ඉරන්දතිය ලැබිය නොහැක. ඉදින් පණ්ඩිතයාගේ හෘදය මාංශය දැහැමින් ලැබ මෙහි ගෙන එන්නේ නම් තෙල ධනයෙන් කුමරිය ලබාගත හැක. මන්නේ අන් ධනයක් නොපතමහ.

එහි අඹං ඉරන්දතිය අපගේ ද්‍රවණිය ඉරන්දතිය එතෙත විතෙතන මේ පරිත්‍යාගයෙන්.

ඉක්බිති ඒ වරුණ නාරජ නිවෙසින් නික්මු අවුත් පූර්ණක අමතා මෙසේ කිය.

ධන සම්පතීන් අපගේ ඉරන්දතිය නොලැබිය හැක. ඉදින් පණ්ඩිතයන්ගේ හදමස දැහැමින් ලැබ මෙහි ගෙන එන්නෙහි නම් තෙල ධනයෙන් කුමරිය ලැබිය හැක. මන්නෙහි අන් ධනයක් නොපතමහ.

එහි පුණණකාමනායිචාන පුණණක අමතා කිය.

ලෝකයෙහි යමෙක් පණ්ඩිතයැයි කෙනෙක් කියන්ද, යළි ඔහු මැ බාලයෙකැයි අන් කෙනෙක් කියති. මෙහිලා විවාද කෙරෙති. මට කියව නාරජුති! තෙපි කවරනම් පණ්ඩිතයකු ගැන කියව්ද?

එහි යං පණ්ඩිතො යනු ඔහු වනාහි පණ්ඩිතයාගේ හදවත යැයි අසා මෙසේ සිතිය. කෙනෙක් යමකු පණ්ඩිතයැයි කියන් ද ඔහු මට වෙනත් කෙනෙක් බාලයෙක් යැයි කියන්. කෙසේ වෙතත් මාගේ ඉරන්දනිය විසින් විධුර යැයි කියන ලද්ද ස්ථිරව දැන ගැනීමට විචාරන්නෙමියි. ඒ නිසා මෙසේ කිය. නාරජු කිය.

ඉදින් තොප විසින් ධනංජය කොරව්‍ය රජුගේ විධුර නම් පණ්ඩිතයෙක් ගැන අසන ලද්දේ වේද ඒ පණ්ඩිතයා දැහැමින් ගෙන එන්න. තොපට ඉරන්දනිය පාදපරිවාරිකා වේවා.

එහි ධම්මලද්ධා යනු දැහැමින් ලබාගෙන පදධවරා යනු පාද පරිවාරිකාව වරුණ නාරජුගේ මේ වදන් අසා ප්‍රමුදිත වූ පූර්ණක යක්‍ෂයා හුනස්නෙන් නැගී එහිම සිට සැරසූ ආජාතීය අසකු ගෙනෙවයි සේවකයකුට අණ කළේය.

එහි අසංසි යනු නමාගේ උපස්ථායකට අණ කළේය. ආජඤ්ඤං යනු කාරණාකාරණ දන්නා අශ්වයකු යුතතං සුදුසුය.

මනෝමය අශ්වයාට ස්වර්ණමය කන් ඇත. රක්ත මාණිකාමය කුර ඇත. දඹ රත්‍රනින් නිම වූ පපු වැස්ම ඇත.

එහි ජාතරූපමය එම අශ්වයාවම වර්ණනා කරමින් කිය. ඔහුගේ මනෝමය අශ්වයාගේ ස්වර්ණමය කන් රක්ත මාණිකාමය කුර ඇත යන අර්ථයි. ජමෙබානදසස පාකසස සුවණණසස උරවජදො දඹරත්‍රන්මය පපු වැස්ම.

ඒ පුරුෂයා පළමුව ඒ අශ්වයාව ගෙනාවේය. පුණණක තෙමේ ඒ අශ්වයා පිට නැගී ආකාශයෙන් වෛශ්‍රවණගේ සමීපයට ගොස් නාගභවනය

වර්ණනාකොට ඒ පුවත සැල කළේය. එහි අර්ථය පැවසීම සඳහා මෙය කියන ලදී.

අලංකෘත වූයේ මනහර ලෙස සැරසූ කෙස්වුව එ ඇති පූර්ණක යක්ෂයා දේවවාහවන නම් වූ අශ්වයා පිට නැගී අහසින් ගියේය.

කාම වේගයෙන් ගිජු වූ ඒ පූර්ණකයා ඉරන්දකී නාග මානවිකාව පතමින් භූතයන්ගේ අධිපති වූ පරිවාර සම්පත් සහිත වෛශ්‍රවණ වෙත ගොස් මෙසේ කීය.

රනින් නිමකළ නගරයෙහි මන්දිර භෝගවතී, වාසා, හිරඤ්ඤවතී යන නම් ඇත්තේ යැයි කියනු ලැබේ. දරණයෙන් යුතු නාරජුගේ නගරයෙහි මෙසේ නිමහම් කරන ලදී.

ඔටු ගෙල සේ දිගැති රක්ත මාණික්‍යයෙන් හා මසාරගල්ල නමැති මාණික්‍යයෙන් කළ අටලු ඇත්තේය. මෙම නාග භවනයෙහි මිණිමුඛා ප්‍රාසාදයෝ රන්මුඛා උඵවලින් වසන ලද්දේය.

අඹ, මදට, දඹ, රුක්අත්තන, මිදෙල්ල, වැටකේ, පියල්, එරහැන්ද, මීඅඹ, එරබදු, සපු, නා, යොහොඹු, කොබෝලිල යන මේ වෘක්ෂයෝ මල්එල ගත්තාහු අතුපතරින් ගැවසුනා නාග මන්දිරය අලංකාර කෙරෙහි.

ඕපපාතිකව උපන් මහත් සෘද්ධි ඇති වරුණ නාරද යම්තැනක වෙසේද, එතැන මෙම නාගභවනයෙහි නිතර පිපුණ රන්මුඛා මල් ඇති ඉඳුනිල් මිණිමුඛා ඉදිගස් බොහෝය.

රුවන් රැසක් වැනි බබළන ශරීර ඇති මද පවනින් ලෙලෙන කළුවැල් දල්ලක් මෙන් නැගී සිටී. කොසඹපල බඳු තනපුඩු ඇති දර්ශනීය වූ මුහගේ තරුණ බිරිඳ විමලාය.

ඕ ලතුදිය මෙන් රත්පැහැ අතුල් පතුල් ඇත්තීය. වායුව නැති තැනක පිපීගිය මල් ඇති කිණිහිරි රුකක් වැන්න. දිව්‍ය භවනයෙහි හැසිරෙන දෙවගතක් වැන්න. ඝන වලා පටලයකින් නික්මුණු විදුලියක් වැන්න.

සුන්දර සීතභ ඇති මී දොළඳුක් ඇත්තිය. විධුර පණ්ඩිතයන්ගේ හදවත පතන්නීය. ඉසුරාණෙනි! මම එය ඔවුනට දෙමි. එම හේතුවෙන් ඔව්හු ඉරන්දතිය මට පාවා දෙන්නාහ.

එහි උසුලාගෙන යායුතු යැයි වාහ නම් වේ. දේව සංඛ්‍යාත බර උසුලන්නේනුයි දෙවවාහවහං මොහු විසින් යනු ලැබේ. යානං කප්පිත කෙසමසසුං සැරසීම් වශයෙන් මනාව සකස් කරන ලද කෙස් හා රවුළු ඇති දෙවියන්ට වනාහි රැවුල් කැපීමක් නැත. ඡ්ශිංසනනි ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ වෙසසවණං විසාණ රාජධානියේ රජුන්ගේ කුවේරං එම නම ඇති. හෝගවතී නාම ලබන ලද සම්පත් බැවින් මෙසේ ලබන ලද නම් ඇති. මන්දිරෙ මැදුර, මාලිගය යන අර්ථයි. වාසාහිරඤ්ඤවතී නාරජුගේ වාසය කරන තැන නිසා වාසා කියාද, ස්වර්ණ ප්‍රාකාරයෙන් වටකරන ලද බැවින් හිරඤ්ඤවතී යැයිද කියයි. නගරෙ නිමමිතෙ නගරය නිර්මාණය කරන ලදී. කඤ්චනමයෙ රත්මය. මණ්ඩලසස දරණවැලෙන් යුක්ත වූ නිට්ඨිතං වැඩ අවසන් කළ ඔට්ඨගීවියො ඔවුවාගේ ශ්‍රීවය හැඩයෙන් කරන ලද රතුමැණික් හා මසාරගල්ලයෙන් සැරසූ අට්ටාල ඇති. පසාදෙඤ්ඤ මෙහි නාගභවනයෙහි ප්‍රාසාදයෝ සිලාමයා මැණික්මය. සොවණණ රතනෙන ස්වර්ණ සංඛ්‍යාත රත්නයෙන්, රත්මය ඇටවලින් වැසීගිය යන අර්ථයි. සහා උදච්චාරයෝ උපරිහඳුකා උද්දාලක ජාතිය ආදී වූ වෘක්ෂයෝ. චමෙපයාසකා නාගමාලිකා සපු. නා. හගිණිමාලා අප් මෙඤ්ඤ කොලියා යොහොමු හා කොබෝලීල. ඉක්බිති මේ නාගභවනයෙහි කෝලිය නම් ගස් ද, එතෙදුමා පරිණාමිතා මේ මල් හා ගෙඩි හටගත් ගස් ඔවුනොවුන් එකට ඇලුනාහු අතුපතරින් නැමී අවුල් වියවුල් වී බජ්ජරෙඤ්ඤ මෙහි කජුගස්. සිලාමයා ඉඳුනිල් මිණියෙන් සැදූ සොවණණදුටුපුප්ඵිකා ඒ ගස් වනාහි ස්වර්ණමය මල්වලින් නිතර පිපී ඇති. යඤ්චසනොපපාතිකො යම් භවනයක ඔපපාතික නාගරාජයා වාසය කරයි. කඤ්චනවෙලලි විගහහා විලාසයකින් යුතු බැවින් මද සුලභින් සෙළවෙන කළුවැල් දල්ලක් මෙන් නැගී සිටී. පුම්මඤ්ඤඤ කොසඹපල සමාන පියවුරු ඇති රතනසුප්ඵි අත්පාවල ඇති සම ගැන කියන ලදී. තං තෙසං දදාම් ඒ ඔහුගේ හදවත මම ඔවුන්ට දෙමි. මෙසේ දැනගන්නවා. ඉසසරා යන්නෙන් මාමාට කථාකරයි.

ඉක්බිති ඒ වෛශ්‍රවණයා විසින් අනුමත නොකර යන්නට නොහැකිව ඔහුගේ කැමැත්ත ලබාගැනීමට මේ ගාථාවන් ප්‍රකාශ කළේය.

වෛශ්‍රවණයා වනාහි ඔහුගේ කථාව නොඅසයි. දේවපුත්‍රයන් දෙදෙනකුගේ විමාන යුක්තියක් විසඳයි. පුණ්ණක තෙමේ තමාගේ වචනය නොඇසූ බව දැනගෙනම ජිනක ජයගන්නා වූ දේවපුත්‍රයාගේ සමීපයෙහි සිටියේය. වෛශ්‍රවණයා ම නඩුව විනිශ්චය කොට පරාජිතයාව නොනැගිටවා අනිකාට යව. නුඹ නුඹගේ විමානයේ වාසය කරවයි කීය. පුණ්ණක තෙමේ ඔබ යව යැයි කියූ විගසම මාගේ මාමා විසින් මා එවූ බව දැනගනිවී යැයි දේවපුත්‍රයන් කීපදෙනෙක් සාක්‍ෂ්‍යකොට පහත කියන ලද අයුරින් අශ්වයාව ගෙන්වාගෙන නැග පිටත්ව ගියේය.

ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඒ පූර්ණක යක්‍ෂ සේනාධිපති තෙම යකුන්ගේ අධිපති පරිවාර සම්පත් ඇති කුවේර නම් වූ වෙසමුණි රජු අමතා අවසර ගෙන එහිමැ සරසන ලද ආජාතීය අසකු මෙතැනටම ගෙනෙවයි සේවකයකුට අණ කළේය. අසුගේ සවන් රනින් ද කුර රතුකැටයෙන් ද පපුවැස්ම දඹ රතුන්වලින් ද කරන ලද්දේය.

අලංකෘත වූයේ මනහර ලෙසින් සැරසූ කෙහෙ රවුළු ඇති පූර්ණක යක්‍ෂයා දේවවාහන නම් වූ අශ්වයා පිට නැගී අහසින් ගියේ ය.

එහි ආමන්තය යනු අමතා ඔහු අහසින් යන්නේම සිතීය. විධුර පණ්ඩිතයා වනාහි මහා පිරිස් ඇත්තේය. ඔහුව ගැනීමට නොහැකිය. ධනංජය කොරව්‍ය වනාහි සුදුව පිළිබඳව කල්පනා කරන්නෙකි. ඔහුව සුදුවෙන් පරාජයකොට විධුරව ගන්නෙමි. මොහුගේ ගෘහයේ වනාහි බොහෝ රත්නයෝ වෙත්. බොහෝ අඩු අලගු තැබීමෙන් සුදුකීඩා නොකරයි. වටනා මාණික්‍යයක් ගෙනයන්ට වටනේය. වෙනත් රත්නයක් රජු ගන්නේ නැත. රජගහ නුවර භාත්පස වෙපුල්ල පර්වතය තුළ සක්විති රජු පරිභෝග කළ මාණික්‍ය රත්නය ඇත. එය බොහෝ ආනුභාව ඇත්තේය. එය ගෙන එයින් රජු පොළඹවාගෙන රජුව පරාජය කරමි. හෙතෙම එසේ කළේය.

මේ කාරණය දක්වන්නට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

හෙතෙම ආහාරපාන බහුල ශක්‍රයාගේ මසක්කසාර පුරය හා සමාන

වූ සතුරන්ට ළංවිය නොහැකි අතිශය රමය වූ අඟු රජුගේ රජගහපුරයට පැමිණියේය.

මොනර කොස්ලිහිණි, සමූහයා විසින් කරනු ලබන සෝභා ඇති අන්‍ය පක්‍ෂීන් විසින් හඬනගන ලද, පක්‍ෂී සමූහයා විසින් සෙවුනා ලද නොයෙක් පක්‍ෂීන් විසින් කරන ලද නාද ඇති සුන්දර අංගන ඇති මල් විසිරී ගිය හිමවත් පව්ව බඳු කිඳුරන් නිරතුරු හැසිරෙන වේපුල්ල පර්වතයට ඒ පූර්ණක නැංගේය. උදාර වූ මිනිරුවණ සොයන්නේ පර්වතකුට මධ්‍යයෙහි එය දුටුවේය.

එහි අංගසස රකොකුඳා යනු එදා අඟු රජුටම මගධ රාජ්‍යය විය. ඒ නිසා මෙසේ කියන ලදී. දුරායුතං සතුරන් විසින් ළංවිය නොහැකි. මසක්කසාරං විය වාසවසස මසක්කසාර නම් වූ සිනේරු පර්වත මත්තෙහි මවන ලද බැවින් මසක්කසාරයැයි ලබන ලද නම් ඇති ශක්‍රයාගේ භවනය මෙන්. දිජාහිසුධං අන්‍ය පක්‍ෂීන් විසින් කරන ලද සෝභා ඇති. නානාසකුනනාහිරුදං මධුර ස්වරයෙන් ගායනා කරන්නවුන් මෙන් නොයෙක් ආකාර පක්‍ෂීන්විසින් නාදකරන ලද, ගීතවත් කරන ලද යන අර්ථයි.

සුභංගණං සොදුරු මිදුල, මනෝඥ වූ බිම ඇති. හිමවංච පබ්බතං හිමාලය පර්වතය මෙන්. වෙපුලලමාහිරුවණ් මහණෙනි, ඒ පූර්ණකයා මෙබඳු වූ වෙපුල්ල පර්වතයට නැංගේය. පබ්බතකුට මජ්ඣෙක පර්වතකුටය අභ්‍යන්තරයෙහි මාණිකයය දුටුවේය.

පැහැ විහිදෙන්නා වූ මහඟු වූ රිසි සම්පත් දෙන්නා වූ මාණිකයයන් නිසා අධික දීප්තියෙන් යුක්ත වූ යසස් ඇති අහසේ බබලන විදුලියක් බඳු මිණිරුවන දැක.

මහත් අනුභාව ඇති මනෝහරනම් වූ බොහෝ චටිනා ඒ වජ්‍ර මාණිකයය ඔහු ගත්තේය. අලාමක පැහැති පූර්ණක යක්‍ෂ තෙමේ එය ගෙන ආජාතීය අශ්වයා පිට නැගී අහසින් ගියේය.

එහි ධනාහරං යනු සිහින් පතන ලද ධනය ගෙනඒමට සමර්ථ. දඳුලලමානං යනු දිලිසෙන්නා වූ. යසසා පිරිවර මැණික් සමූහයෙන්

ඔහාසති ඒ මාණිකාය රත්තය කුම්භිර නම් යක්ෂයා කුම්භාණ්ඩයන් දහසක් පිරිවරාගෙන ආරක්ෂා කරයි. ඔහු වනාහි ඔහු විසින් කෝපවී බැලූ පමණින්ම බියෙන් තැතිගත්තේ පලාගොස් වක්‍රවාට පර්වත මුදුනට නැගී කම්පාවෙමින් බලා සිටියේය. මෙසේ ඔහුව පලවාහැර පූර්ණක තෙමේ මාණිකාය රත්තය ගත්තේය. මනොහරං නාම සිතින් සිතු මැණික ගෙන එන්නට හැකිවේයැයි මෙසේ ලබන ලද මාණිකාය.

ඒ යක්ෂ තෙමේ ඉදිපත් නගරයට පැමිණියේය. අසුපිටින් බැස කුරු රජුගේ සභාවට පැමිණියේය. ඒ සභාවේ රැස්ව සිටි එක්සියයක් රජුන් දූකෙළියට නොබියව කැඳවී.

මෙහි සිටින රජුන්ගෙන් කවරෙක් උතුම් මාණිකාය රත්තය දිනන්නේද? අපි කවරකිහු උතුම් ධනයෙන් දිනමෝද? කවරනම් උතුම් රුවකක් දිනමෝද? කවරෙක් හෝ උතුම් ධනයෙන් අප දිනාද?

එහි ඔරුයාන වාගඤ්ඤ් සහං කුරුනං මහණෙනි, ඒ පූර්ණක යක්ෂයා අසුපිටින් බැස අශ්වයාව නොපෙනෙන ලෙස සලස්වා මානවකයකු ලෙස කුරු රජවරුන්ගේ සභාවට පැමිණියේය. එකසතං එක්සියයක් රජවරු බියවී කොනිධා සුදුවට කැඳවයි. කොනිධා කවරෙක් නම් මේ රාජ සමාගමයෙහි. අඤ්ඤං රජවරුන් අතරෙහි. වරමාහිජෙනි අප සතු ශ්‍රේෂ්ඨ මාණිකායරත්තය දිනාගනීද? මම දිනමියි කියන්නට උත්සාහ කරයි. කමාහිජෙයාම අපි කවරකුව පරාජය කරමුද? වරංධනෙන උතුම් ධනයෙන්. කමනුතරං දිනන්නාහු කවරනම් රජකු උතුම් වූ මාණිකාය දිනන්නේද? කොවාපිනො නැතහොත් කවර රජෙක් අපව උතුම් ධනයෙන් දිනාද?

මෙසේ ඔහු පද සතරකින් කොරව්‍යවම ගැටීම කරයි. ඉක්බිති රජතුමා මා විසින් මින් පෙර මෙසේ දක්ෂයකුව සිට කියන්නකුව දැක නැත. මොහු කවරෙක්දැයි විචාරන්නේ මේ ගාථාව කිය.

තොපගේ ජාතභූමිය කවර රටකද? තොපගේ මේ කථාව කුරුරට වැසියකුගේ මෙන් නොවේ. තොපගේ ශරීර පැහැය අප සැම යටපත් කරන්නේය. තොපගේ නමද නැයන්ද මට කියව.

එහි න කොරවාසෙසව කුරුරට වැසියකුගේ වචනයක් නොවේ ඔබගේ වචනය.

එය අසා අනික් නැතැත්තා මේ රජු මගේ නම විචාරයි. පුණ්ණකා නම් වූ දාසයෝ වෙත්. ඒ මම පුණ්ණක වෙමිසි කියමි. මේ එක් දාසයෙකි. ඒ නිසා මට බිය නැතිව මෙසේ කියතියැයි අවමන් කරන්නේය. අතිත අනතුරු ආත්මභවයක මොහුගේ නම කියන්නෙමිසි සිතා මේ ගාථාව කිය.

මහරජ, මම කවිවායන නම් මාණවක වෙමි. අනුන නමින් මා අමතති. අඟු රටෙහි මාගේ නෑයෝ ද බන්ධුහුද වාසය කරත්. දේවයනි, දූකෙළිය සඳහා මෙහි පැමිණියේ වෙමි.

එහි අනුනනාමෝ යනු අපගේ උභන නාමය මොහු විසින් තමන්ගේ පුණ්ණ යන නම සඟවා කථා කරයි. ඉතිමඛයනනි මෙසේ මා කැඳවත්. අංගෙසු අංග රටෙහි කාළවම්පා නගරයෙහි වාසය කරත්. අකෙබන දෙවසමි දේවයනි, දූකෙළිය සඳහා මෙහි පැමිණියේ වෙමි.

ඉක්බිති ඔහුට රජතෙමේ මාණවකය! නුඹ සුදුවෙහි දිනන ලද්දේ කුමක් පෙන්වන්නෙහිද? ඔබට කුමක් තිබේදැයි විචාරන්නේ මේ ගාථාව කිය.

කිං මාණවසස රතනානි අප්ථී
යෙනං ජ්නනෙනා හරෙ අකබ්බුතෙනා
බහුනි රකෙඤ්ඤාරතනානි අප්ථී
තෙ ක්ඛං දළිඤ්ඤා කප්මඛයෙසී

එහි අර්ථය : කුමක්, මොනවා පින්වත් මාණවකයාගේ රත්නයන් තිබේද? යෙනං ජ්නනෙනා යම් ඒ දිනන්නා වූ සුදු අන්තුවා මෙහෙ ගෙනෙවයි කියා ගන්න. රජුගේ වනාහි බොහෝ රත්නයන් ඇත. ඒ රජවරු මෙසේ බොහෝ ධනය ඇති නුඹ දිළින්නදෙක් සමානය. කෙසේ නම් සුදුව සඳහා කැඳවන්නෙහිද?

ඉක්බිති පුණ්ණක තෙමේ,

මේ මාගේ මනෝහර නම් වූ මාණිකාය ධන සම්පත් ගෙනෙන උතුම් මාණිකාරත්නයකි. මේ ආජාතීයයා ද සතුරන් තවන අශ්ව රත්නයකි. අක්ෂ දුර්භයෙක් මා දිනා තෙල රුවන් ගෙන යන්නේ ය.

මේ ගාථාව කිය. පාලි පොත්වල වනාහි මණි මම විජජනි ලොහිතංකො යනුවෙන් ලියා ඇත. ඒ මැණික් වෙරළමණි ඒ නිසා මේ හා සමවේ. එහි ආජඤ්ඤ යනු මේ ආජාතීය අශ්වයාද මැණිකද යන මේ දෙකම සුදු අන්තුවා ගෙනයන්නේ යැයි අශ්වයාව පෙන්වා මෙසේ කිය.

එය අසා රජතෙමේ මේ ගාථාව කිය.

තරුණය, මේ එක මැණික කුමක් කරන්නේද? මේ එක ආජාතීය අශ්වයා කුමක් කරන්නේද? රජහට බොහෝ මිණි රුවන් ඇත. වාතවේග ඇති ආජාතීය අශ්වයෝ අනල්පය.

දොහල කාණ්ඩයයි.

හෙතෙම රජුගේ කථාව අසා මහරජ, මෙය කුමන නමක්දැයි කියවී. එක් අශ්වයෙක් අශ්වයන් දහසකට වුවත් අලගු තබයි. එක් මැණිකක් මැණික් දහසකට අලගු වෙයි. සියළු අශ්වයෝ එකසමාන නොවෙත්. මොහුගේ වේගය බලවී යැයි කියා අශ්වයා පිට නැගී ප්‍රාකාරයට උඩින් පැන්නේය. සත්යොදුන් නගරය ගෙලින්ගෙල ස්පර්ශ වන ලෙස අශ්වයන්ගෙන් වටකරන ලද්දේ විය. ඉක්බිති ක්‍රමයෙන් අශ්වයා නොපෙනී ගියේය. යක්ෂයාද නොපෙනී ගියේය. උදරයෙහි බදිනලද රත්පටිය ද වටකරන ලද්දාක් මෙන් විය. ඔහු අශ්වයා පිටින් බැස ගියේය. මහරජ, අශ්වයාගේ වේගය දුටුවේදැයි අසා එසේය. දකින ලදී යැයි කී කල්හි මහරජ, දැන් බලන්නයැයි කියා අශ්වයාව ඇතුල්තර උද්‍යානයෙහි ජලය මතුපිට පිටත් කළේය. කුර අග නොතෙමී පැන්නේය. ඉක්බිති ඔහු නෙලුම්කොළ මත ඇවිද අතින් ගසා අත දිගහැරියේය. අශ්වයා අවුත් අත්ලෙහි පිහිටියේය.

එයින් මහරජ, මෙබඳු අශ්ව රත්නයක් වටනේද නැද්දැයි කියා මාණවය, වටිනේයැයි කියා එහි අනුභාවය ප්‍රකාශ කරන්නේ මෙසේ කිය.

නරදේවයෙනි, තෙපි මාගේ මේ මිණිරුවන බලව. මෙහි ස්ත්‍රීන්ගේ රූප ද පුරුෂයන්ගේ රූප ද ඇත.

මුවන්ගේ රූපද පක්‍ෂීන්ගේ රූපද පැනෙයි. නාගයන්ද ගුරුලන්ද මැණිකෙහි නිමැවුණු අසිරිය බලන්න.

එහි ඉන්ද්‍රියයන් ඒ මාණික්‍ය රත්නයෙහි අලංකාර ලෙස පිළියෙල කරන ලද නොයෙක් ස්ත්‍රීන් පිළිබඳ විග්‍රහයන්ද පුරුෂ විග්‍රහයන්ද නොයෙක් ආකාර මුව, පක්‍ෂි සමූහ සේනාංග ආදී වූ දේද පෙනෙත්. ඒවා දක්වමින් මෙසේ කිය. නිමමිතං මෙබඳු වූ පුදුමසහගත දෙයක් මාණික්‍යයෙහි නිර්මාණය කරන ලදී. බලන්න. තවෙකක්ද ඇත.

මිණිරුවනෙහි නිමැවුණු හස්තියේනා රථසේනා අශ්වසේනා ධජවලින් යුත් පාබල සේනා යන වතුරංගනී සේනා බලව.

ඇත්ගොව්වන්, අස්ගොව්වන්, රියැදුරන්, පාබල සේනාවන් යන සේනා සමූහය මැණිකෙහි නිමැවුණු අයුරු බලව.

එහි බලගානි බලයන්. විසූලනානි එක්රස්ව පිහිටියා වූ.

උස්වූ පදනම් ඇති බොහෝ පවුරු හා තොරණ ඇති පුරයද සිවුමංසල හා ළගන්නා භූමිභාගද මිණිරුවනෙහි නිමැවුණු අසිරි බලව.

එහි පුරං යනු නගරය. උද්දාපසම්පන්නං ප්‍රාකාරයෙන් යුක්ත වූ. බහුපකාර තොරණං උස් පවුරු ඇති නගරදොරටුව. සිංසාවකෙසු සිව්මංසලවල. භූමියො නාගරූප දොරටුවෙහි විසිතුරු රමණීය භූමිප්‍රදේශ ඇති. එසිකා නගර දොරටුවල ඔසවන ලද ඉන්ද්‍රිය. පලිබං හරස් බාල්ක. අයමෙව කියාද පාඨයක් ඇත. අගලානි නගර දොරටුවල ජනෙල්. ආරෙ දොරටු ගෙවල්.

තොරන් මුදුන්වල හංසයන්, කොස්වාලිහිණියන් මොනරුන් සක්වාලිහිණීන් ඇටිකුකුලන් කළුකොවුලන් විසිතුරු පියාපත් ඇති කොවුලන් හා ජීවංජීවක පක්‍ෂීන්ද යන බොහෝ පක්‍ෂීන්ගේ රූසටහන්

ඇත. නොයෙක් වර්ගයනට අයත් පක්ෂීන් ගැවසීගත් අයුරු මිණිරුවනෙහි නිමවුනු අසිරිය බලව.

එහි තොරණමගෙහසු මේ නගරයෙහි තොරණේ අග කුණාලකා කළුපාට කොවුලන්. විත්තා යනු විසිතුරු පියාපත් ඇති කොවුලන් මැනවින් ගොඩනැගූ පවුරු ඇති අසිරිමත් වූ ලොමුදහගත්තා වූ නගන ලද ධජ ඇති මනස්කාන්ත වූ රත්වැලි අතුල නගරය බලන්න.

ඒ නගරයෙහි කොටස් ලෙස බෙදන ලද ආපනශාලාද නිවාසද ගෙබිම්ද ගෘහසාධිද ලොකු කුඩා වීදි ද බලව.

එහි සුපාකාර යනු ස්වර්ණමය ප්‍රාකාරයෙන් වට වූ පණණසාලායො නොයෙක් ආකාර වෙළඳ භාණ්ඩවලින් පිරුණු වෙළඳසැල් නිවෙසනෙ නිවෙසෙ ව ගෘහයන් හා ගෘහ වස්තූන්. සාධිබද්ධගෙ ගෘහ සාධිත්තද බෙදී නොගිය වීදිත්තද පනදිධියො බෙදීගිය වීථි.

සුරාසැල් ද සුරාසොඬුන් ද අංගානි ද මුළුතැන් ගෙවල් ද වෙසගනන් ද ගණිකාවන් ද යන මොවුන් මිණිරුවනෙහි නිර්මාණය කර ඇති අසිරිය බලන්න.

මල්කරුවන් රජකයන් විලවුන් වෙළෙන්දන් රෙදි වෙළෙන්දන් රත්කරුවන් මැණික්කරුවන් යන මොවුන් මිණිරුවනෙහි නිමවුණු අසිරිය බලන්න.

බත් පිසන්නියන්ද බත්මාළු පිසන්නන්ද නළුවන් හා ගායකයන්ද අත්තල ගසන්නන්ද කළබෙර වයන්නන්ද මිණිරුවනෙහි නිමවුණු අසිරිය බලව.

එහි සොණෙඩි යනු තමාට ගැලපෙන සේ කරන ලද කර්ණාභරණවලින් යුක්තවූ සුරාබොන භූමිය පිළියෙල කර සිටියා වූ සුරාසොඬුන් ද ආලාරියො බත් පිසන්නියන් පාණිසසරෙ අත්පහරින් ගායනා කරන්නන්. කුමහථුනිකෙ කළබෙර වාදකයන්.

මහබෙර, මිහිඟුබෙර, සක්, ගැටබෙර, පනාබෙර ද සියළු කුර්ය විශේෂ ද මාණිකාස රත්නයේ නිමැවුණු අයුරු බලන්න.

කුළු කාලම්බ වීණාද නැටුම් ගැයුම් හා කුර්ය වාදනද කුර්යවාදන ප්‍රතිරාව ද මිණිරුවනෙහි නිමැවුණු අයුරු බලව.

කරනම් ගසන්නෝය. මුට්ඨිමල්ලවයෝය. ඉන්ද්‍රජාලිකයෝය. නගරය හොබවන ස්ත්‍රී පුරුෂයෝද සොහොන් ගොව්වන් කරණවෑමියන් මැණිකෙහි නිර්මිත අයුරු බලව.

එහි සමමනාලං බදිරාදි කයිතාලම්බ කුර්යනාලිත සංසුට්ඨං නොයෙක් කුර්ය භාණ්ඩයන්ගේ පළමු ගැටීම හා වාදනය. මුට්ඨිකා මල්ලවපොර කරුවෝ. සොහියා නගරශෝභන සුරූපී පුරුෂයෝ. වෙනාලිකෙ වේතාලිකයන්. (මළවුන් මත්තු බලයෙන් නැගිටුවන්නන්. ජලෙඳ ධූලි කපන්නන්. කරණවෑමියන්. ස්ත්‍රීපුරුෂයන්ගෙන් ගැවසිගත් ඇඳන් පිට ඇඳන් තබන ලද කෙළිබිම් ද වෙයි. ඒ සියල්ල මාණිකාසරත්නයේ නිර්මාණය වූ අසිරිය බලව.

එහි මඤ්චානි මඤ්චෙ ආඳන් මත ආඳන් තබන ලද. භූටියො රමණිය වූ කෙළිබිම්.

මල්ලව පුරුෂයන්ගේ රඟමඬලෙහි අධිකව අත්පොලසන් දෙන්නන්ද ජයග්‍රාහකයන්ද පරාජිතයන්ද මාණිකාසයෙහි නිර්මිත අයුරු බැලුව මැනවි.

එහි සමජ්ජසම්මං මල්ලවපොර රඟමඬලෙහි. නිහතෙ පරාජය කොට සිටියා වූ. නිහතමානෙ පරාජිතයන්.

බලව, පර්වත පාමුල සිංහයෝ ද ව්‍යාසුයෝ ද උභරෝ ද වලස්සු ද වාකයෝද කළු හිසැති වලස්සුද බොහෝ වෙසෙති.

කඟවේණෝ, ගවරු, මීමෝ, රෝහිත මුවෝ, රූරු මුවෝ, ඒණිමුවෝ, උභරෝ, ගෝත්තු යන මෘගයෝද, කෙසෙල් මුවෝ ද ඉතා විසිතුරු මෘගයෝද, වල් බලල්ලු ද සාවෝ ද මිමින්නෝ ද මෙහි වෙති. නොයෙක් මෘග සමූහයාගෙන් ගැවසුණු සේ මාණිකාස රත්නයේ නිමැවුණු අසිරි බලව.

එහි පලසනා යනු කඟවේණෝ. බලසනා කියාද පාඨයක් හමුවේ. ගවජාව ගවරු. වරාහා යනු මෘගජාතියක්. ගණිනෝ යනු ගෝන්තු. බහුවිත්තා නොයෙක් ආකාර විත්ත මුවෝ. බිලාරා කැලෑ බලල්ලු. සසකණණකා හාවෝ ද මිමින්තෝ මැනවින් සකස් වූ තොටුපළ ඇති රත්වන් වැලි අතුල මත්සය සමුහයාගෙන් ගැවසීගත් පවිත්‍ර ජලය ඇති ගංගාවෝ ගලා බසිත්.

(මෙහි) කිඹුල්ලුය. මෝරුය. ශිශුමාරය. කැස්බෑවෝය. පෙටියෝය. ලුල්ලුය. වලයෝය. මොද මත්සයයෝය. රේමත්සයයෝය යන මේ සත්ත්වයෝ වෙත්.

එහි නජ්ජායෝ යනු ගංගාවෝ සොණණවාච්ඤසඤ්ඤා ස්වර්ණමය වැලිතලා ඇති. කුමහිලා කිඹුල්ලු. මේ මෙබඳු වූ ජලවරයෝ නදී අභ්‍යන්තරයෙහි හැසිරෙත්. ඔවුන්ද මාණික්‍යයෙහි බලව.

නානා වෘක්‍ෂ සමුහයෙන් යුක්ත නානාවිධ පක්‍ෂි සමුහයා ඇති. වෛඩුර්ය මාණික්‍යයන්හි හැපී හඬ නගන ගංගාවෝ මෙහි වෙත්. ඒ හැම මාණික්‍ය රත්නයේ නිමැවුණු අසිරි බලව.

එහි වෙරළ්රියළු ලකරොදායා වෙරළමිණි පාෂාණවල හැපී හඬ නගන.

මෙහි මනා ලෙස බෙදුණු සිව්දිගුන් ඇති නොයෙක් පක්‍ෂි සමුහයා ගැවසීගත් නොයෙක් මත්සය වර්ගයා ද වෙසෙන තඩාගයෝ ද වෙත්. බලන්න.

හත්පස්හි ජලයෙන් වට වූ සාගරය කුණ්ඩලාහරණ කොට ඇති වනරොදින් යුතු මිහිතලය මාණික්‍යරත්නයේ නිර්මාණය වූ අසිරිය බලව.

එහි පුපුලොමනිසෙවිතා යනු මත්සයයන්ගෙන් ගැවසීගත්. වනරාජෙහි වනරොදින්. අයමෙව කියාද පාඨයකි.

පෙරදිග පූර්ව විදේහයද පශ්චිම දිශාවේ අපරගෝයානයද උතුරුකුරු දිවයිනද දඹදිවද මාණික්‍ය රත්නයේ නිමා වූ ආකාරය බලව.

සතරදිශා ආලෝකකරන මහමෙර සිසාරා යන සද ද හිරු ද මිණිරුවන්හි නිර්මාණය වූ ආකාරයේ අසිරිය බලව.

මහමෙර ද හිමාලයද සාගරයද මහත් ආනුභාව ඇති සතරවරම් දෙවරජවරුන් ද මාණික්‍ය රත්නයේ නිමවුණු අසිරිය බලව.

ආරාම ද වනලාහැබ් ද ගල්තලා ද කිඳුරන් ගැවසුන සිත්ගන්නා පර්වත ද මිණිරුවනේ නිමවුණු අසිරිය බලව.

ඵාරුසක විත්‍රලතා මිස්සක නන්දන යන වනයන්ද විජයෝත්පනයද මාණික්‍යයෙහි නිර්මිතවැ ඇති අයුරු බලව.

සුධර්මා දේව සභාවද තච්චිසා දෙවිලොවද, මල් පිපුණු පරසතු රුකද ඵෙරාවණ හස්තියාද මාණික්‍යයෙහි නිමවී ඇති අසිරිය බලව.

අහසින් මතු වූ විදුලිය වැනි දෙවගනන් බලව. නන්දන වනයේ හැසිරෙන දෙවගනන් මාණික්‍යයේ නිර්මිතව ඇති අයුරු බලව.

දිව්‍යපුත්‍රයන් පොළඹවන දිව්‍යාංගනාවන් බලව. හැසිරෙන්නා වූ දිව්‍යපුත්‍රයන් මැණිකෙහි නිර්මාණය වී ඇති අසිරිය බලව.

එහි විදේහෙ යනු පූර්ව විදේහයේ. ගොයානියෙ අපරගෝයාන දිවයින. කුරුයො උතුරුකුරු දිවයිනද, දකුණින් දඹදිව ද, අනුපරියනෙන මේ සඳහිරු දෙක සිතේරු පර්වතය සිසාරා යන. පාවියෙ පැතිරී සිටියාක් වැනි ගල්තලා.

වෙළුම්ණියෙන් නිමවූ පුවරු අතුළු දීප්තිමත් පැහැයෙන් යුක්ත වූ දහසකට අධික දිව්‍යප්‍රාසාද මාණික්‍යයෙහි නිර්මිත අයුරු බලව.

තච්චිසාවය, යාමය, තුසිතය, පරනිර්මිතය, වසවර්තිය යන දිව්‍යලෝකවල දෙවියන් මාණික්‍යයෙහි මැවී ඇති අයුරු බලන්න.

අතිශයින්පවිත්‍ර ප්‍රසන්න ජලය ඇති හෙල්මැලි හා පියුම් හා උපුල්වලින් ගැවසීගත් පොකුණු බැලුව මැනවි.

එහි පරොසහසසං යනු නවීනියා පුරයේ අමතර දහසක් ප්‍රාසාද.

මාණිකායෙහි සුදුහිරි දසයක් ද සිත්ගන්නා නිල්හිරි දසයක් ද පිඟුවන්හිරි සයක් හා පසළොසක් ද කසාවන්හිරි තුදුසක්ද වෙයි.

රත්පැහැ හිරි විස්සක්ද රිදීපැහැ හිරි විස්සක්ද රත්ඉඳුගොච්චපැහැ බඳු හිරි තිසක්ද මාණිකායෙහි පෙනෙන්නට ඇත.

මාණිකායෙහි කළුහිරි දසයක් හා සයක්ද මදටිය පැහැ විසිපහක්ද වේ. කළුපැහැ හා මදටිය පැහැ හිරි බඳු වදමලින් හා නිලුපුලින් මුසුවීමෙන් විසිතුරුය.

දෙපා ඇතියන්ට උතුම් රජතුමනි, මේ හැම අංගයන්ගෙන්ම හෙබි රැස් ඇති පැහැ විහිදෙන පරදුව බලව.

එහි දසෙත්ථරාජයෝ යනු මේ මැණික්කඩෙහි සුදුහිරි දසයකි. ජපිංගලා පණණරසා සයක්ද පසළොසක් ද යන ලෙස පිඟුවන් හිරි එක්විස්සක්. හලිදදා කසාවන් තුදුසක් ද නිංසති ඉඳුගොච්ච වර්ණ හිරි තිහක්. ජව දහයක්ද සයක්ද යන ලෙස දහසයක් කලුහිරි. පණණවිසති. මදටිය පාටවන් හිරි විසිපහක් බලව. මිසසා බන්ධුකපුපෙඵහි ඒ කඳු මදටිය පාට හිරි, මේ පුෂ්පයන් හා මිශ්‍ර වූ විසිතුරු බව බලන්න. මෙපමණ කලුහිරිවලින්, බන්ධුජීවක පුෂ්පයන්ගෙන් මිශ්‍ර මදටියවන් හිරි නිලුපුල්වලින් විසිතුරු වී. ඔධිසුංකං බදු කොටස - යමෙක් මා සුදුවෙහිදී දිනාද ඔහුගේ මේ බදු කොටස බලව යැයි කියයි. අටුවාවෙහි වනාහි හොති සුංකං මහාරාජ යැයිද පාඨයෙකි. එහි අර්ථය:-

නරපතියාණෙනි, බලන්න. නුඹ මේ මෙබඳු වූ මාණිකාය, මහරජ, මේ මාගේ බද්ද වන්නේය. යමෙක් මා සුදුවෙහිදී දිනාද ඔහුට මෙය ලැබෙන්නේය.

මාණිකාය කාණ්ඩය නිමි.

මෙසේ කියා පුණ්ණක තෙමේ මහරජ, මම ඉදින් සුදුවෙහි දිනුයේ නම් මේ මාණිකාස රත්නය දෙන්නෙමි. නුඹ වනාහි කුමක් දෙන්නෙහිදැයි ඇසිය. දරුව, මගේ ශරීරයන් සේසතන් හැර ඉතිරි මා සන්තක සියල්ල බදු වේවා. එසේනම් දේවයනි, කල්ගත නොකරන්න. මම දුරසිට පැමිණියේ වෙමි. සුදු මණ්ඩපය, සුදානම් කරවන්න. රජු ඇමතියන්ට අණ කළේය. ඔව්හු වහා දුකෙළි මණ්ඩපය සුදානම් කර රජුට උතුම් පොත් අතුරණයක් සෙසු රජවරුන්ට ආසනද පනවා පූර්ණකටද සුදුසු ආසනයක් දී රජුට කාලය දැනුම් දුන්හ.

ඉක්බිති පුණ්ණක රජුට ගාථාවකින් මෙසේ කිය.

ක්‍රීඩා ශාලාව සාදා අවසන්ය. සුදු පිටියට එනු මැනවි. මෙවැනි මාණිකාසක් ඔබට නැත. ක්‍රීඩාවෙහි යෙදෙන අපි සැහැසි ලෙස නොව දැහැමි ලෙස දිනන්නෙමු. දිනූ තැනැත්තාට කල් නොයවා ධනය දෙන්න.

මහරජ, සුදු ශාලාවේ වැඩ උපාගතං අවසන් මෙබඳු මාණිකාස රත්නයක් තට නැත. ප්‍රමාද නොකරව. උපෙහිලකඛං සුදු ක්‍රීඩාකරන තැනට එන්න. ක්‍රීඩා කරන්නා වූ අපි ධර්මයන් දිනන්නෝ වෙමු. සැහැසි බවෙන් ජයග්‍රහණය නොවේවා. ඉදින් වනාහි නුඹ දිනුයේ වන්නෙහිද ඉක්බිති වහා අපට දෙන්න. ප්‍රමාද නොකොට දිනුවහුට ධනය දෙන්නයැයි කියන ලදී.

ඉක්බිති ඔහුට මහරජු මෙසේ කියයි. මාණවය, මා රජයැයි ඔබ බිය නොවන්න. ධර්මයෙන් මිස සැහැසිබවෙන් නොව ජයපරාජය වන්නේ. ඒ අසා පූර්ණක තෙමේ අපගේ ධර්මයන්ට ජයපරාජය වන බව දැනගනිව් යැයි රජුට ප්‍රත්‍යක්‍ෂව ඒ බව මෙසේ කිය.

සුප්‍රකට පංචාල රජ ද සුරසේන රජ ද මච්ඡ රජ ද කේකක ජනපදයේ රජු සමග මදුරට රජු ද යන අය අපේ මේ තරගය කපටිබවින් තොරව බලන්නවා. සභායෙහි කිසි සභායයක් නොකරන්නේ නොවේ.

එහි පවුලානා මතු වූ නිසාවෙන් පෙනෙන නිසාවෙන් ප්‍රකට බැවින් පංචාල රජුටම ආමන්ත්‍රණය කරයි.

මවණ ව ඔබද යහළුව මව්පිය රටේ රජ. මඳදා යනු මදුරටේ රජු. සහකෙකකෙහි කෙක නම් ජනපදය සමග පවත්නා කේතරාජ, නුඹද නොඑසේ නම් ශබ්දය සමග කෙකක යන පදයට පසුවට තබා ඉදිරියට ගියේය යන ශබ්දයද සුරසේන යන්නට විශේෂණ කොට පංචාල පවවුගත. සුරසේන මව්පිය රට මඳකෙකයන් සමග අනිකුත් රජවරු යනුවෙන් මෙහි අර්ථ ගැනේයැයි දතයුතුයි. පසසනතුනොතෙ මේ රජවරු අප දෙදෙනාගේ සුදු තරඟය කපටිබවෙන් තොරව බලත්වා. නහො සභායං න කරොති කිඤ්ච යන මෙහි නො යනු නිපාත මාත්‍රයකි. සභාවෙහි කිසිවෙක් සාක්‍ෂ්‍ය නොවේ. ක්‍ෂත්‍රියයෝ ද බ්‍රාහ්මණයෝ ද කරත්මය. ඒ නිසා ඉදින් කිසියම් අකටයුත්තක් හටගනීද අපට ඇසුරෙන් නැත. අප දුටුවේ නැත කියා කියන්නට නොලබවී. අප්‍රමාදී වවී. යක්‍ෂ සේනාපතියා රජුට විශ්වාසවත්ත කළේය.

ඉක්බිති රජතුමා එක්සියයක් රජුන් පිරිවරා පුණ්ණකව ගෙන සුදු ශාලාවට පිවිසියේය. සියල්ලෝ සුදුසු ආසනවල හිඳගත්හ. ඊදී තහඩු රන් දාදුකැට තැබවුහ. පුණ්ණක තෙමේ කලබලව මහරජතුමනී, දාදුකැට අතර මාලික, සාවට, බහුල, හදු ආදී විසිහතරක් ඇත. ඒවා අතර ඔබ තමාට කැමැති දාදුවක් ගන්නයැයි කීය. රජු යහපතැයි බහුල නම් වූව ගත්තේය. පූර්ණක තෙමේ සාවට නම් වූව ගත්තේය. ඉක්බිති ඔහුට රජු මෙසේ කීය. එසේනම් මාණවකය, දාදු දමන්න. මහරජ, මට පළමුවාරය නොලැබේ. ඔබ දමන්න. රජු යහපතැයි පිළිගත්තේය. ඔහුගේ වනාහි තුන්වන ආත්මභාවයේදී මව වූ ආරක්ෂක දේවතිව්‍යායක් ඇගේ ආනුභාවයෙන් රජු සුදුවෙහි දිනයි. ඇය තුදුරෙහි සිටියාය. රජු දෙවියන් සිහිකොට සුදුවේ ගීතය ගයා දාදුකැට අතට ගෙන අහසට දැමීමේය. පූර්ණකගේ ආනුභාවයෙන් දාදු කැට රජුට පරාජය වන පරිදි පහතට වැටේ. රජතෙමේ සුදු ක්‍රීඩාවේ අතිදක්ෂ බැවින් දාදු තමාගේ පරාජය පිණිස පහත වැටෙන බව දැනගෙන උඩදීම එකතුකර නැවත උඩට වීසි කළේය. දෙවෙනිවරද තමාගේ පරාජය සඳහා පහතට වැටෙන බව දැනගෙන එසේම අල්ලා ගත්තේය. ඉක්බිතිපූර්ණක මෙසේ සිතීය. මේ රජු මා වැනි යක්‍ෂයකු සමග සුදු ක්‍රීඩා කරන්නේ පහතට වැටෙන දාදුකැට උඩදීම අල්ලා ගනී. කුමක් නිසාද? හෙතෙම ඔහුගේ ආරක්‍ෂක දේවතාවාගේ ආනුභාවය දැනගෙන ඇස් හකුළුවාගෙන කිපුණාක් මෙන් ඔහු දෙස බැලීය.

ඇය බිය වූවා පැනගොස් සක්වල මස්තකයට පැමිණ වෙවුලමින් සිටියාය. රජතුමා තුන්වන වරද දාදුකැට දමා තමාගේ පරාජය පිණිස වැටෙන බව දැනගෙනද පූර්ණකගේ බලයෙන් අත දිගුකර අල්ලා ගැනීමට අසමත් විය. ඒවා රජුගේ පරාජය පිණිස වැටුනේය. ඉක්බිති ඔහුගේ පරාජන බව දැනගෙන අත්පොළසන් දී මහා හඬින් මා දිනුවා - මා දිනුවා යැයි තුන්වරක් හඬනැගීය. ඒ ශබ්දය මුළු දඹදිව පුරා පැතිර ගියේය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

කුරුරට වැසියන්ගේ රජතුමාද පූර්ණක යක්‍ෂයාද දාදු ක්‍රීඩාවෙන් මත්ව ක්‍රීඩාශාලාවට පැමිණියහ. රජතෙම සුවිසි අයස්ථාන සොයමින් පරාජය වන පිළ තෝරාගත්තේය. යක්‍ෂයා ජයග්‍රහණය කරන පිළ තෝරා ගත්තේය.

ඔව්හු දෙදෙන ක්‍රීඩා ශාලාවෙහි දුකෙළි කෙළියහ. රජුත් සමීපයෙහින් මිතුරන් මැද්දෙහින් නරවීර වූ ශ්‍රේෂ්ඨ වූ රජු පරදවා යක්‍ෂයා දිනුවේය. එහිදී මම දිනීමිසි විශාල සෝභාවක් විය.

එහි පාවිසුං යනු සුදුහළට පිවිසුනාහ. විවිනනති රජතෙමේ විසිහතරක් අයකැටවලින් පරාජය ගෙනෙන දාදුව ගත්තේය. කටමගහි යනු පූර්ණක නම් යක්‍ෂයා දිනන දාදුව ගත්තේය. තෙ තප්පු ජුතෙ උහයො සමාගනෙ ඔව්හු එහි සුදුශාලාවේ සුදු ක්‍රීඩකයන් එක්රැස් වූ කල්හි දෙදෙනාම සුදු ක්‍රීඩා කළහ යන අර්ථයි. රඤ්ඤං යනු ඉක්බිති එක්සියයක් රජවරුන්ගේ ඉදිරියෙහි ද ඉතිරි මිත්‍රයන්ගේ මැද ඒ යක්‍ෂයා මිනිසුන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨ වූ රජුව පරාජය කළේය. තප්පුනාදො කුමුලො බඟුව යනු ඒ සුදු මණ්ඩලයෙහිදී රජු පරාජය වූ බව දැනගනිවි. ජය මටය. යන මහත් ශබ්දයක් විය.

රජු පරාජයට පත්වූයේ අසතුටු සිත් ඇත්තේ විය. ඉක්බිති ඔහුව අස්වසමින් පූර්ණක තෙමේ මේ ගාථාව කීය.

රජතුමනි, ජය හෝ පරාජය උත්සාහ ගන්නා අය අතුරෙන් එක් අයෙකුට හිමි වෙයි. රජතුමනි! උත්තම ධනයෙන් පිරිහී ගියෙහිය. මා විසින් ඔබව පරාජය කළෙමි. වහා මට දිනුම දෙන්න.

එහි ආයුහනං යනු උත්සාහ කරන දෙන්නා අතුරින් එක් අයකුට ජය වන්නේය. ඒ නිසා පරාජය වූයෙමිසි නොසිතන්න. ජනොසි පැරදුනේ වන්නෙහිය. වරං ධනෙන උතුම් ධනයෙන් බිප්පමවාකරොහි වහා මට ජයග්‍රහණය දෙන්න.

ඉක්බිති ඔහුට රජු මෙය ගනුවයි කියමින් මේ ගාථාව කිය.

ඇත්තු ද ගවයෝ ද අශ්වයෝ ද මිණිකොඩොල් ද පොළොවෙහි මා සතු යම් රත්ත සමූහයක් වේද, කාන්‍යායනය ඒ ධනය අතුරින් උතුම් ධනයක් ගන්න. රැගෙන කැමැති දිශාවකින් යන්න.

පූර්ණක මෙසේ කිය.

ඇත්තු ද ගවයෝ ද අශ්වයෝ ද මිණිකොඩොල් ද මේ පොළවෙහි තොප සතු යම් රුවන් සමූහයක් වේද ඒ වස්තු අතුරින් විදුර නම් වූ ඇමැතියා ඉතා උතුම්ය. හේ මා විසින් දිනන ලද. ඔහු මට පරදුකොට දෙව.

එහි සො මෙ ජනො මා විසින් වනාහි ඔබගේ රාජ්‍යයෙහි උතුම් මාණික්‍යය දිනන ලදී. ඔහුද සියළු රත්තයන් අතරින් උතුම්ය. ඒ නිසා මා විසින් ඔහුව දිනන ලද්දේ නම් වන්නේය. ඔහුව මට දෙන්න.

රජ තෙමේ කිය.

හේ මාගේ පණ ද පිහිට ද ගතිය ද පිහිටදෙන ස්ථානය ද ආරක්ෂා ස්ථානයද ඉතා උතුම් පිහිටවන ස්ථානයද වෙයි. හේ මාගේ ධනයට සමකළ නොහැක. තෙල විදුර ඇමැති මාගේ පණ හා සමවෙයි.

එහි අත්තා ව මෙසො ඔහු වනාහි මගේ ආත්මයයි. මා විසින් ද තමා හැර ඉතිරිය දෙමිසි කියන ලදී. ඒ නිසා ඔහුව නොගනුව. හුදෙක් ආත්මයම නොවේ. ඉක්බිති වනාහි මට පිහිටද, මට පහණද ආරක්ෂාවද පිහිටද වෙයි. අසනතුලෙයො මම සො ධනෙන සත්වැදෑරුම් මාණික්‍ය ධනයෙන් හා සමානකළ යුතු නැත.

පූර්ණක මෙසේ කිය.

මාගේ ද තොපගේ ද විවාදය බොහෝකල් පවත්නේය. එහෙයින් ඔබ වෙත ගොස් විචාරමු. තෙල තැනැත්තේම මේ කරුණු අපට ප්‍රකාශ කෙරේවා. හේ යමක් කියාද එය අප දෙදෙනාට ප්‍රමාණ වේවා. එහි විවරතු එකමිත්තං යනු හෙතෙම ඔබගේ ආත්මයද නොවේද යන කාරණය මොහුට ප්‍රකාශ කෙරේවා. හොකු තථා උභින්නං ඔහු යමක් කියාද එය අප දෙදෙනාගේ කථාව වේවා. ඒ ප්‍රමාණය වේවා යන අර්ථයි. රජ කීය.

මාණවකය! ඒකාන්තයෙන් තොප කියන්නේ සත්‍යයකි. සාහසික නොවෙයි. ඔහු වෙතට ගොස් අසමු. ඔහුගේ ප්‍රකාශයෙන් අපි දෙදෙනාම සතුටු වෙමු.

එහි න ව මාණව සාහසං බලහත්කාරයෙන් සාහසික වූ වූ වචනයක් නොකියන්න.

මෙසේ කියා රජතෙමේ එක්සියයක් රජවරු ද පූර්ණකව ද ගෙන සතුටු සිතැතිව වේගයෙන් ධර්මසභාවට ගියේය. පණ්ඩිතයා ආසනයෙන් බැස රජුට වැද එකත්පස්ව සිටියේය. ඉක්බිති පූර්ණක තෙමේ මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ අමතා පණ්ඩිතය! ඔබ ධර්මයෙහි පිහිටියේ වන්නෙහි. ජීවිත හේතුවෙන්වත් බොරුවක් නොකියන්නේ ය යන කීර්තිය මුළු ලෝකයේම ප්‍රකටය. මම අද ඔබ ධර්මයෙහි පිහිටි බව දැනගන්නෙමිසි කියා මේ ගාථාව කීය.

කුරු රටෙහි ධර්මයෙහි පිහිටි විධුර නමැති ඇමැතියෙක් ඇතැයි දෙවියෝ කියති. එය සත්‍යයක්ද? ඔබ රජුගේ දාසයෙක්ද? නැතහොත් ඤාතියෙක්ද? ලෝකයේ විධුර යන ප්‍රඥප්තිය කවරෙක් ද?

එහි සචංනු දෙවා විදහු කුරුනං ධමම ධීතං විධුරං නාමමචචං. කුරු රටෙහි විධුර නම් ඇමැතියා ධර්මයෙහි පිහිටියේ ජීවිත හේතුවෙන්වත් බොරුවක් නොකියයි යැයි දෙවියෝ විදහු කියත්. එසේ නැත්නම් එය අසත්‍ය කථාවක්ද?

විධුරොති සංඛා කතමාසි ලොකෙ යම් මේ ලෝකයෙහි විධුර යන ප්‍රඥප්තිය එය කෙබඳුද? ඔබ එය ප්‍රකාශ කරන්න. කිම රජුගේ දාසයෙක්ද? පහත් ජාති ඇත්තෙක්ද? එසේනැත්නම් සමාන කෙනෙක්ද ඊට වඩා

උත්තරීතර නෑ කෙනෙක්ද? පළමුව මට මෙය කියන්න. රජුගේ දාසයෙක්ද නැත්නම් ඥාතිවරයෙක්ද?

ඉක්බිති මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ මෙනෙම මගෙන් මෙසේ විචාරයි. මම වනාහි රජුගේ නෑයෙක් කියා හෝ රජුට වඩා උත්තරීතර කෙනෙක් කියා හෝ රජුගේ කිසිවෙක් නොවේ කියා හෝ යැයි කියන්නට හැක්කෙමි. මේ ලෝකයෙහි සත්‍ය තරම් සහායකයෙක් නැත. සත්‍යයම තිව්‍යුතුයයි සිතා මාණවකය! මම රජුගේ නෑයෙක් නොවේ. උත්තරීතර කෙනෙක් නොවේ. සතර ආකාර දාසයන්ගෙන් එක් කෙනෙකියැයි දක්වන්නට මේ ගාථාව කිය.

සමහරු ගෙයිදු මෙහෙකාරියගේ කුස උපන් දාසයෝ වෙති. සමහරු මිළදී ගත් අයගේ දාසයෝ වෙති. සමහරු තුමුම දාස බවට පත්වූවාහු වෙති. සමහරු බිය නිසා දාස බවට පත්වූවෝ වෙති. මිනිසුන් අතර දාසයෝ සතර කොටසක්ම වෙත්.

ඒකාන්තයෙන් මමද දාසයෝනියෙන් උපන්මි. වැඩද රජුටය. අවැඩද රජුටය. දුරුරටට ගොස් මම දෙවියන්ට දාස වෙමි. මාණවකය! රජතුමා දැහැමින් මා තොපට දෙන්නේයැ.

එහි ආමායදාසා දාසයාගේ බිරිඳගේ කුසෙහි උපන් ජාතදාස. සයමපි දාසා යම්කිසි උපස්ථායක ජාතික වූ දේ සියල්ලෝම දාසබවට පත්වූවාහු දාසයෝ නම් වෙත්. භයා පණුනනා යනු රාජභයෙන්, සොරබියෙන් හෝ තමන් වසන තැනින් නික්මගොස් අත්තැනකට ගියාහුද දාසයෝ වෙත්. අද්ධා හි යොනිතො අහමපිදාසො මාණවය, ඒකාන්තයෙන් මමද සිව්ආකාර දාසයෝනි අතරින් එකකින් තමා දාසයෝනියෙන් උපන් දාසයෙක්. භවොව රඤ්ඤා රජුට වැඩක් හෝ වේවා. අවැඩක් හෝ වේවා. මා විසින් බොරුවක් කියන්නට නොහැක. පරමපි දුරට ගොස් ද මම දේවයන්ගේ දාසයෙක් වෙමි. දජජා රජතෙමේ මා ජය ධනයෙන් කඩකර ඔබට දෙන්නේ දැහැමින් සෙමෙන් යන ස්වභාවයෙන්ම දෙනු ලබන්නේය.

ඒ අසා පූර්ණක තෙමේ සතුටු සිතැත්තේ නැවත අපොළා මේ ගාථාව කිය.

සුර්ණක! අද මේ මාගේ දෙවන ජයග්‍රහණයයි. විවාරණ ලද ඇමැතියා මෙම පැනය විසඳිය. රජකුමා ඒකාන්තයෙන් අධර්ම ස්වභාව ඇත්තේය. විදුර පඬිකුමන්ගේ සුභාමිතය මට අනුදන්තේ නොවේ.

එහි රාජසෙටෙයා යනු මේ රාජ ශ්‍රේෂ්ඨයා අධර්ම ස්වභාව ඇත්තේ වෙයි. සුභාසිතං විදුර පණ්ඩිතයන් විසින් මනාව කියන ලදී. ස්ථිරවම නානුජානාසිමයාං දැන් මේ විදුර පඬිකුමාව කුමක් නිසා මට අනුදන්තේ නැද්ද කුමක් නිසා නොදෙන්නෙහි ද කියයි.

ඒ අසා රජකුමා මෙසේ සිතීය. පණ්ඩිතයා මා වැනි සැප දායකයකු නොබලා දැන් දකින ලද මාණවයාව බලන්නෙහි යයි මහා සත්ත්වයන්ට කිපී ඉදින් දාසයාට ගෙන යන්නයැයි කියා මේ ගාථාව කීය.

මම දාසයෙක් වෙමි. නෑයෙක් නොවෙමි. මෙසේ අපගේ පැනය විසඳුවේ නම් මාණවකය, ධන අතුරෙන් උතුම්ම ධනය වූ මොහු ගෙන කැමැති දිසාවකින් යවයි කීය.

දූෂිත (සුදු) කාණ්ඩය නිමි.

මෙසේද කියා වනාහි රජු මෙසේ සිතීය. මේ මාණවකයා පණ්ඩිතයාව ගෙන රිසිසේ යන්නේද ඔහු ගිය කාලයේ පටන් මට මිහිරි වූ ධර්මකථා දුලබ වන්නේය. ඉදින් මට මොහුව එම ස්ථානයේ තබා ගිහිගෙයි වාසය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයක් අසන්න. ඉක්බිති ඔහුට මෙසේ කීය. පණ්ඩිතයා! ඔබ මෙයින් ගියකල්හි මා හටමිහිරි ධර්මකථා දුලබ වන්නේය. අලංකාර කරන ලද ධර්මාසනයේ හිඳ තමන්ගේ තැන සිට මාහට සරාවාස ප්‍රශ්නය කියන්න. හෙතෙම යහපතැයි පිළිතුරු දී සරසන ලද ධර්මාසනයේ වාඩිවී රජු විසින් විවාරණ ලද ප්‍රශ්නය විසඳිය. ඒ ප්‍රශ්නය මෙසේය.

විදුර පණ්ඩිතයෙනි, සිය නිවසෙහි වසන ගිහියාට තම ආරක්‍ෂාව කෙසේ වන්නේ ද? වතුර්විධ සංග්‍රහය කෙසේ වන්නේද?

කෙසේ නිදුක් වේද? කෙසේ සත්‍යවාදී වේද? කෙසේ මෙලොවින් පරලොව ගොස් ශෝක නොකරන්නේද?

එහි බෙමා වුහති කථං අසස යනු කෙසේනම් ගිහිගෙයි වසන්තනුට නිර්භය, ආරක්ෂාව වන්නේද? කථංනු අසස සංගහො යනු සතරවැදැරුම් සංග්‍රහ වස්තූන් ඔහුට කෙසේ වන්නේද? අව්‍යාපජ්ඣං නිදුක් බව. සචචවාදී ව (මාණවකය, කෙසේනම් සත්‍යවාදී බව වන්නේ ද? පෙචච යනු පරලොච ගොස්.

එහි ඤාණ ගති ඇති ධෛර්යය ඇති විපුල ප්‍රඥා ඇති සුක්‍ෂම අර්ථ දන්නා නුවණ ඇති හැම දහම් පිරිසිදු දන්නා නුවණ ඇති විධුර පණ්ඩිත තෙමේ රජුට මෙසේ කීය.

අනුන් අයත් බිරියන් හා වැරදි හැසිරීම් නොකටයුතු රසවත් ආහාර තනිව රස නොවිඳිය යුතුය. ඥාන වර්ධනයට හේතු නොවන ලෝකායත ශාස්ත්‍රය සේවනය නොකළ යුතුය.

සිල්වත් වීමය. වත්සපන් වීමයි. කුසල් දහම්හි අප්‍රමාද වීමය. තියුණු නුවණැති වීමය. යටත් පැවැත්මය. මසුරු නොවීමය. කීකරු බවය. මිහිරි කථාවය. මොලොක් බවය යන ගති ඇත්තෙක් වන්නේය.

මිතුරන්ට සංග්‍රහ කරන්නේ දුගී මගී ආදීන්ට බෙදා දී වළඳිනුයේ කටයුතු සංවිධාන කරනුයේ හැමකල්හි මහණ බමුණන් ආහාරපානයෙන් සතුටු කරන්නේය.

දහමට කැමැත්තය. දැනුම දියුණු කිරීමට මහණ බමුණන්ගෙන් ප්‍රශ්න කිරීමය. සිල්වතුන් හා උගතුන් ගෞරව පූර්වකව ඇසුරු කිරීමය.

සිය නිවසෙහි වෙසෙන ගිහියාගේ ආරක්ෂා සහිත පැවැත්ම මෙසේයැ. ඔහුගේ වතුර්විධ සංග්‍රහයද මෙසේ වන්නේය.

සත්‍යවාදී මාණවක තෙමේ මෙසේ පිළිපැදීම නිසා ව්‍යාබාධා රහිත වන්නේය. මෙලොවින් පරලොචට ගොස් පරලොවදී ශෝක නොකරන්නේය.

එහි තං තඤ්ඤා යනු මහණෙනි, ඔහු ඒ රජුව එහි ධර්ම සභාවෙහි ඤාණ ගතියෙන් ගතිමත් වූ ඔසවන ලද වීර්යයෙන් ධීනිමා නම් වූ මහත්

වූ ප්‍රඥාවෙන් මිනීමා වූ මෘදුසියුම් අර්ථ දන්නා නුවණින් අත්දැසසීමා නම් වූ පිරිසිදු දැනගන්නා වූ නුවණ නම් වූ ප්‍රඥාවෙන් සියළු ධර්මයන් සංස්කරණය කළා වූ විදුර පණ්ඩිතයා මෙය න සාධාරණදාරසස ආදී වචන කීය. එහිදී යමෙක් අනුන්ගේ භාර්යාවන් කෙරෙහි වැරදි ලෙස හැසිරේද ඔහු සාධාරණ ධාරො නම් වේ. එබඳු කෙනෙක් නොවන්නේය. සාදුමෙකතො මහා රසයෙන් යුත් ප්‍රණිත ආහාර අනුන්ට නොදී තනියම අනුභව නොකරන්නේය. ලොකායතිකං අනර්ථයෙන් යුත් ස්වර්ග මාර්ගය ලබා නොදෙන්නා වූ නෛර්යාණික නොවූ පරලොචක් නැත යන විතණ්ඩකථා සල්ලාප ලෝකායතිකවාද සේවනය නොකරන්නේය. නෙකං පඤ්ඤාය වදානනි මේ ලෝකායන අදහස්වලින් ප්‍රඥාව වර්ධනය වන්නේ නැත. සීලවා අධණ්ඩ වූ පංචශීලය ඇති. වතනසමපණෙණා ගිහිගෙයි වතාවත්වලින් රජු පිළිබඳ වතාවත්වලින් හෝ යුක්ත වූයේ. අපපමනෙතා කුසල් දහමිහි අප්‍රමාදී වූ නිවාතවුතනිං අතිමානය නොකොට යටහත් පැවතුම් ඇති අවවාද අනුශාසනා පිළිගන්නේ අත්දෙබා තද වූ මසුරු බවෙන් තොර. සුරතො කිකරු බවෙන් යුත් සබ්බලො ප්‍රේමනීය වචනවලින් යුක්ත. මුදු කය, වචනය, සිත යන මේවායේ ඵරුෂ බව නැති. සංගහෙනාව මිතනානං මිත්‍ර සංග්‍රහ කරන දානාදියෙහි යමෙක් යමකින් සංග්‍රහයක් බලාපොරොත්තු වේද ඔහුට ඒ දෙයින්ම සංග්‍රහ කරන. සංවිභාගී ධාර්මික වූ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට යදියන්ට පරිත්‍යාග කරන. විධානවා මේ කාලයෙහි සිසැම කළයුතුයි. මේ කාලයේ චූපිරිය යුතුය. මෙසේ සියළු කටයුතුවල සංවිධානයේ දක්ෂ වූ නපෙය්‍ය ගන්නා ගන්නා භාජන පුරවා දෙන්නේ තෘප්තියට පත්කරන්නේය. ධට්ඨාකාමො ප්‍රචේණි ධර්මයත්, සුවරිත ධර්මයත් කැමැති වන්නේ, පතන්නේ. සුතාධාරො ශ්‍රැතියට ආධාර වූ. පරිපුච්ඡකො ධාර්මික ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් පැමිණ ස්වාමීනි! කෙසේද යනාදී ලෙස අසන ස්වභාව ඇති. සකකචං ගෞරවයෙන්. එවංනු අසස සංගහො මෙසේ මොහුට සංග්‍රහ කළා වන්නේය. සච්චවාදී මෙසේ පිළිපන්නේ සත්‍යවාදී නම් විය.

මෙසේ මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ රජුට ගිහිගෙයි වාසය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය කියා පලඟින් බැස රජුට වැන්දේය. රජුද ඔහුට බොහෝ සත්කාර කොට එක්සියයක් රජුන් පිරිවරා තමන්ගේ වාසස්ථානයටම ගියේය.

ගිහිගෙයි වාසය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය නිමිසේ ය.

මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ වනාහි නතරවිය. ඉක්බිති ඔහුට පුණ්ණක තෙමේ මෙසේ කීය.

ස්වාමියා විසින් තෙපි මට දෙන ලද්දහුය. එව දැන් යමු. මාගේම අභිවෘද්ධිය පතා පිළිපදින්න. මෙය සනාතක ධර්මයෙකි.

එහි දිනෙන් නො යන මෙහි නො යනු නිපාත මාත්‍රයකි. ස්වාමියා විසින් මට දෙන ලදී යන අර්ථයි. සනතතනො මාගේ දියුණුව සඳහා පිළිපදින්නා වූ තා විසින් තම ස්වාමියාගේ දියුණුව සිදුවිය යන අර්ථයි. යම් මේ ස්වාමියාගේ අභිවෘද්ධිය සඳහා කටයුතු කිරීම නම් වූ මේ ධර්මය සදාකාලික වූවකි. මෙය පෞරාණික පණ්ඩිතයන්ගේ ස්වභාවයයි. විදුර පණ්ඩිත තෙමේ මෙසේ කීය.

මාණවකය! තා විසින් මා ලබන ලදැයි දනිමි. ස්වාමීන් විසින් මම තොපට දෙන ලද්දෙමි. දරුවන්ට අනුශාසනා පිණිස යම් පමණ කල්යේද එපමණ තුන් දිනක් අපගේ නිවසේ වසමු.

එහි තයාහමසමී යනු ඔබ විසින් මම ලබන ලද්දේ වෙමියි දනිමි. ලබන්නහු විසින් වෙන ක්‍රමයකින් නොව මට දෙන ලද්දේ වෙමි. ඔබගේ ස්වාමියා වූත් මාගේ ස්වාමියා වූත් රජු විසින් මම ඔබට දෙන ලද්දේ වෙමි. නිහඤ්ච මාණවකය! මම නුඹට බොහෝ උපකාරී වෙමි. රජුව නොබලා සත්‍යයම කීවෙමි. ඒ නිසා ඔබ විසින් මම ලබන ලද්දේ වෙමි.

ඔබ මාගේ මහත් බව දන්නෙහිය. අපි දවස් තුනක් තමන්ගේ ගෙයි වසමු. ඒ නිසා යෙනද්ධනා යම් පමණ කලකින් අපි අඹුදරුවන් අනුශාසනා කරන්නෙමුද ඒ තාක් කල් ඉවසන්න.

එය අසා පූර්ණක තෙමේ කීය. පණ්ඩිතයා සත්‍යය කීවේය. මොහු මට බොහෝ උපකාරී වෙයි. මට දවස් හතක් හෝ මාස භාගයක් හෝ කියූ කල්හි ඉවසිය යුතුයැයි සිතා,

තොප කියන ලෙස සියල්ල මට සිදුවේවා. තුන් දවසක් ගෙදර වසමු. පුණ්ණවත්ත තෙමේ අද ගෘහයේ අනුශාසනා කෙරේවා. තොප

ගිය පසු දරුවන්ට සෙන් ලැබෙන්නේ යම්ලෙසකින්ද එසේ අනුශාසනා කෙරේවා.

එහි තංමෙ ඔබ යමක් කියන්නෙහිද? ඒ සියල්ල මට එසේම වේවා. භවජ්ජා යනු ඔබ අද පටන් දවස තුනක් අනුශාසනා කෙරේවා. තයි පව්ජා යම්සේ ඔබ ගිය කල්හි පසුව ඔබගේ අඹුදරුවෝ සුවපත් වන්නාහුද මෙසේ අනුශාසනා කරන්න.

මෙසේ කියා පූර්ණක තෙමේ මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ සමග ඔහුගේ නිවෙසට පිවිසියේය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්තෘහන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

මහා භෝග ඇති යක්ෂයා යහපතැයි කියා විධුර පඬිතුමා සමග පිටත්වී ගියේය. උසස් පැවතුම් ඇති යක්ෂයා ඇතුන්ද අසුන්ද හැසිරෙන ඇතුල් නුවරට පිවිසියේය.

එහි පහුතකාමො යනු මහා සම්පත්. කුඤ්ජරාජඤ්ඤහයානුවිණ්ණං ඇතුන්ගෙන්ද අශ්වයන්ගෙන්ද ගැවසීගත් අරියසෙට්ඨො උසස් පැවතුම් ඇති ශ්‍රේෂ්ඨ වූ පූර්ණක යක්ෂයා ද ඔහුගේ ඇතුල් නුවරට පිවිසියේය.

එහි පහුතකාමො යනු මහා සම්පත්. කුඤ්ජරාජඤ්ඤහයානුවිණ්ණං ඇතුන්ගෙන් ද අශ්වයන්ගෙන් ද ගැවසීගත් අරියසෙට්ඨො උසස් පැවතුම් ඇති ශ්‍රේෂ්ඨ වූ පූර්ණක යක්ෂයා ද ඔහුගේ ඇතුල්නුවරට පිවිසියේය. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේට වනාහි තුන් සෘතුන් සඳහා ප්‍රාසාද තුනක් ඇත. ඒවායින් එකක් කොඤ්ච නම් වේ. එකක් මයුර නම් වේ. එකක් පියකෙත නම් වේ. ඒවා ගැන මේ ගාථාව කියන ලදී.

කොඤ්ච, මයුරය, පියකේත යන නම් ඇති තුන් ප්‍රාසාදයෝ වෙත්. ඒ ප්‍රාසාද අතුරෙන් අතිශය මනෝහර වූ බොහෝ ආභාරපාන ඇත්තා වූ ශක්‍රයාගේ මසක්කසාර භවන වැනි වූ තමාගේ වාසස්ථානයට පැමිණියේය.

එහි තසු යනු ඒ ප්‍රාසාද තුන අතරින් යම්තැනක ඒ කාලයේ තමා වාසය කරන ඒ සුරමෘ වූ ප්‍රාසාදයට පූර්ණකව රැගෙන පැමිණියේය.

පැමිණ අලංකාර කළ ප්‍රාසාදයේ සත්වන මහලෙහි නිදන කාමරයද මහා තලයද සුදානම් කර ශ්‍රී යහනාව සුදානම්කර සියළු ආහාරපාන විධිත් පිළියෙල කර දේව කන්‍යාවන් වැනි පන්සියයක් ස්ත්‍රීහු පාදපරිවාරිකාවෝ වෙත්. කලකිරීමත් ඇති නොවී වාසය කරන්න යැයි ඔහුට පවරා දී තමන් වසන ගියේය. ඔහු ගියකල්හි ඒ ස්ත්‍රීහු නොයෙක් තුරය භාණ්ඩයන් ගෙන පූර්ණකට සේවාවක් ලෙස නෘත්‍ය ආදිය පැවැත්වූහ. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

එහි දෙවිලොවිහි දෙවගනන් මෙන් සරහන ලද ස්ත්‍රීහු උතුම් වූ නෘත්‍ය ගීත වාද්‍යයෙන් ඔවුනොවුන්ට තරඟ කරන්නේ.

එහි අව්‍යයනහි වරාවරං යනු උතුම්. නෘත්‍ය ගීතයන් පවත්වමින් කියත්.

දහම් රක්තා බෝසත් තෙම එදවසැ යක්‍ෂයා මාගමුත් හා ආහාරපානයෙන් ද යුක්ත කොට ස්වකීය අර්ථයමැ මෙනෙහි කරමින් භාර්යාව වෙත එළඹියේය.

එහි පමදාහි කාන්තාවන් විසින් ද ආහාරපාන ආදියෙන් ද යුක්ත කොට ධම්මපාලෝ යනු ධර්මය පාලනය කරන, ආරක්ෂාකරන. අත්පමෙව අර්ථයක් ඇති අර්ථයම. හරියාය සියල්ලන්ට ප්‍රධාන භාර්යාවගේ.

සඳුන් සුවද ඇති කලල් තවරාගෙන දඹ රත්රන් වැනි ශරීර ඇති බිරිඳ අමතා පින්වතියා! එව. මාගේ කීම අහන්න. තඹ පැහැති තෙත් ඇත්තිය. මාගේ දරුවන් කැඳවව.

එහි හරියංවවා භාර්යාවට කීවේය. ආමන්තය කැඳවව.

අනුජ්ජා තොමෝ හිමියාගේ බස් අසා නිලුපුල් වත් තෙත් ඇති වේතාවෙනි. ආහරණවලින් සැරසුනු මාගේ දරුවන් කැඳවන්න. තඹ පැහැතිනිය හා මනා ඇස් ඇති යෙහෙළියට කීවාය.

එහි අනුජ්ජා යනු එනම් ඇත්තී. සුනිසංවච තමබන්ධි සුනෙනකං යනු ඇය ඔහුගේ වචනය අසා කඳුළු පිරි මුවින් අඬන මා විසින් තමාම ගොස් පුත්‍රයන් කැඳවන්නට නුසුදුසු ලේලිය යවන්නෙමිසි ඇගේ වාසස්ථානයට ගොස් ඕ තොමෝ තඹවන් නිය ඇත්තී මනා ඇස් ඇති ලේලියට කීවාය. ආමන්තය කැඳවන්න. වමමධරා යුද හැට්ටය දරණ, ශූර, සමර්ථ යන අර්ථයි. ආභරණ බඩුම මෙහි 'වමම' යන්නෙන් අදහස් කෙරේ. ඒ නිසා අබරණ කරයි යන අර්ථයි. වෙන වෙන යන නමින් අමතයි. පුත්‍රතානි. මගේ පුත්‍රයෝ ද දුවරු ද ඉඤ්චර පුපඨසාමෙ ඇයට අමතයි.

ඇය යහපතැයි ප්‍රාසාදය දක්වා ගමන්කොට පියා ඔබලාට අවවාද දෙනු කැමැත්තේ කැඳවයි. මෙය වනාහි අපව ඔහු දකින අවසාන දර්ශනයයි. ඔහුගේ සහාද ජනයාවද දුදරුවන්ද කැඳවීය. ධර්මපාල කුමාරයා වනාහි ඒ වචනය අසාම හඬන්නේ බාල සොහොයුරා සමග පියා සමීපයට ගියේය. පණ්ඩිතයා ඔවුන් දැකම ස්වකීය ස්වරූපයෙන් සිටින්නට නොහැකිව කඳුළු පිරි ඇස්වලින් යුතුව වැළඳගෙන හිස සිඹ වැඩිමල් පුතුම මොහොතක් පපුවෙහි හොවාගෙන එයින් බස්සවා සිරියහන් ගබඩාවෙන් නික්ම ප්‍රධාන කමිටුවේ පර්යංකයක් මැද හිඳ පුත්‍රයන් දහසට අවවාද දුන්නේය.

ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාළ සේක. දරුවන්ගේ හිස සිඹ දරුවෙහි! රජතුමා විසින් මේ මානවකයාට මම දෙන ලද්දෙමිසි කීය.

ඔහුට අයිති මම අද මා සතු සැප ඇත්තෙක් වූයෙමි. එහෙත් පසුව ඔහුට යටත් වෙමි. හේ මා රැගෙන කැමැති මගෙකින් යන්නට පළමු (තොපට) අනුශාසනා කරන්නට ආවෙමි. (තොපගේ) ආරක්ෂාව නො සලසා මම කෙසේ යන්නෙමිද?

ජනයා පාලනය කරන බොහෝ සමීපන් ඇති කුරුරට රජ පෙර සිදු වූ කෙබඳු පැරණි දේ තෙපිදන්නහුද? පියා තොපට කෙබඳු අනුශාසනාවක් කෙළේදැයි තොප විචාරන්නේ නම් මෙසේ මා දුන් අවවාද කියවු.

තෙපි සියල්ලෝ මා හා සම අසුන් ගනිත්වායි රජ තොපට කීවේ නම් රජකුලයෙහි කවරෙක් නම් රජු හා සමාන ආසන ඇත්තේ වේදැයි රජුට ඇදිලි බැඳ කියවු. දේවයන් වහන්ස! මෙලෙස නොකිව මනාය. මෙය අපගේ පාරම්පරික චාරිත්‍රය නොවෙයි. දේවයන් වහන්ස, සිංහරාජයකු නිව ජාතික වූ සිවලකු හා සමාන අසුන්ගැනීම කෙසේ වන්නේද?

පෙකබණ කාණ්ඩය නිමියේ ය.

ඉක්බිති හෙතෙම ඒ නැයන් වෙත පැමිණ තුණ්හිභූතව සිටින්නවුන් දැක දරුවෙකි! නොසිතවී. සියළු සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ. යසස නම් විපත්තිය අවසන්කොට ඇත්තකි. තවද නුඹලාගේ රාජ්‍ය සේවය නම් යසස ප්‍රතිලාභවලට හේතු වෙයි. කියන්නෙමි. එය එකඟ සිතින් අසවී යැයි බුද්ධ ලීලාවෙන් රාජ්‍යසේවය නම් පිහිටුවීය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

නොසැඟවුණු සිතුවිලි ඇති විදුර පඬිතුමා මිතුරන්ට ඇමැතියන්ට නැයන්ට සහ හිතවතුන්ට මෙසේ කිය.

ආර්යයෙනි, එපරිද්දෙන් රජ කුලයට පත් පුරුෂයා යම්සේ සම්පතට පැමිණෙන්නද මා කියන රජමැදුරේ සේවය මා සමීපයේ සිට අසවු.

එහි සුභදං ජනෙ සහෘද ජනයා එට්ඨයො එන්න. භ්‍රිය වූ ව්‍යවහාරයෙන් දරුවන් අමතයි. රාජවසනිං මා විසින් කියනු ලබන රාජසේවය අසවී. යථා යනු යම් කාරණයකින් රාජකුලං පනෙනා පැමිණෙන්නේ රජුගේ සමීපයෙහි හැසිරෙන්නේ. පොසො යසං නිගඬ්ඨි ඒ කාරණය අසන්නයැයි අර්ථයි.

අප්‍රකට තැනැත්තාද අදක්‍ෂ තැනැත්තාද අඥාන තැනැත්තාද මූළා වූ සිහි ඇති තැනැත්තාද රජමැදුරට පැමිණ කිසිකලෙක යසස නොලබයි.

යම්කලෙක රජතුමා සේවකයාගේ ආචාර සම්පත්තිය ඥාන සම්පත්තිය හා පවිත්‍රතාව වටහා ගනීද එකල ඔහු විශ්වාස කරයි. සඟවාලිය යුතු රහස පවා නොසඟවා කියයි.

එහි අඤ්ඤානො අප්‍රකට ගුණ ඇති, නොදත් වර්ත ඇති. නාසුරො නිවටයෙක් නොවේ. බියජනක ස්වභාව ඇති. යදාසස සීලං යම්කලෙක මේ සේවකයාගේ රජු ශීලයත්, ප්‍රඥාවත්, සුවච බවත් ආචාරශීලී බවත් ඤාණ බලයත් සුවපත් බවත් දැනගනීද. අප්විසස සනෙත්‍යමහි රජු ඔහු කෙරෙහි. විසසසති විශ්වාස කරයි. තමාගේද රහසක් වේද එය නොරකී. නොසඟවයි. කියයි.

යම්සේ මැනවින් දරණ ලද ඔසවාලූ තරාදිය එහි දඬුව සමානවැ සිටීද එසේමැ රාජ නියෝග ලද සේවකයා නොසැලේද හෙතෙම රජ කුලෙහි වසන්නේය.

යම්සේ මැනවින් ඔසවන ලද තරාදිය එහි දඬුව සමච සිටීද ඒ ලෙස සියළු රාජ කාර්යයන් කරන හෙතෙම රජ කුලයෙහි වසන්නේය.

එහි තුලා යථා යනු යම්සේ මේ කියන ලද ප්‍රකාර ඇති තරාදිය පහතට නොවැටෙයි. උඩට නොයයි. එපරිද්දෙන් රාජ්‍ය සේවකයා කිසියම් කටයුත්තක් රජු විසින් මෙය කළ යුතුයයි නියෝග කළ කල්හි ඡන්ද ආදී අගතියකින් කම්පා නොවන්නේය. සියලු කටයුතුවලදී ඔසවන ලද තරාදිය මෙන් සමාන වන්නේය. ස රාජ්වසති යනු ඒ මෙබඳු ස්වරූප ඇති සේවකයා රජගෙදර වාසය කරන්නේය. රජවරුන්ට ආවතේව කරන්නේය. මෙසේ සේවය කරන්නේ වනාහි යසස ලබයි යන අර්ථයි. සබ්බානි අහිසමෙහානෙත්‍යා සියළු රාජකෘත්‍යයන් කරන්නේ.

නුවණැත්තේ රාජකාර්යයෙහි දවල්හි හෝ රාත්‍රියෙහි මෙහෙයන ලද්දේ නොසැලේ නම් හේ රජගෙයි වසන්නේය.

නුවණැත්තේ රාජ කාර්යයෙහි යෙදුනේ දහවල් හෝ රාත්‍රියෙහි හෝ සියල්ල සම්පාදනය කරන්නේ ද හේ රජගෙහි වසන්නේය.

රජතුමා සඳහා යම් මාර්ගයක් මනාව පිළියෙල කරන ලදද ඒ මාර්ගයෙන් යවයි කියන ලදද ඒ මාර්ගයෙන් නොයන්නේය. ඔහු රජගෙහි වසන්නේය.

එහි න විකමෙපයස කම්පා නොවී ඒ කටයුතු කරන්නේය. යොවසස

යනු යමෙක් රජුට ගමන්මග මනාව කරන ලද්දේ ද ඒ මගින් යවයි රජු විසින් කියන ලද්දේ නමුත් එයින් නොයන්නේ ය.

රජතුමාට සමාන ලෙස කිසිවිටෙක පස්කම් සැප නොවිඳින්නේ ය. හැමතැනදීම එයට වඩා අඩු ප්‍රමාණයෙන් කම්සැප විඳින්නේ ය. හේ රජගෙයි වසන්නේ ය.

එහි නරඤ්ඤා රජුට සමානව කම්සැප නොවිඳින්නේය. එබඳු තැනැත්තාට රජු කිපෙයි. සබ්බසං යනු සියළු රූප ආදී කාමගුණයන්හි රජුට පසුපසින්ම යන්නේය. අඩු ප්‍රමාණයකින්ම සේවනය කරන්නේය යන අර්ථයි. අඤ්ඤං කරෙය්‍ය රජුගේ ආකල්පයෙන් වෙනස් වූ වෙනත් ආකල්පයක් කරන්නේය. ස රාජවසතිංවසෙ ඒ පුද්ගලයා රජු සමීපයට ගොස් වාසය කරන්නේය.

රජතුමා ඇමැතියන් භාර්යාවන් පිරිවරා ක්‍රීඩා කරන්නේ ද එවිට ඤාණ සම්පන්න ඇමැතිවරයා රජුගේ බිරියන් විශ්වාස නො කරන්නේය.

අභංකාරයෙන් තොරව චපල පැවතුම් නැත්තෙක්ව මුහුකුරා ගිය ප්‍රඥා ඇත්තෙක්ව වසාගත් ඉන්ද්‍රිය සය ඇත්තෙක්ව රජගෙහි වසන්නේ ය.

එහි භාවං යනු විශ්වාස වශයෙන් අවපලො නොසරසන ශීලය. නිපකො මුහුකුරා ගිය ඤාණය. සංවුතින්ද්‍රියො වසන ලද සඉඳුරන් ඇත්තේ රජුගේ හෝ අංග ප්‍රත්‍යංගයන් හෝ අන්තෘපුර කතූන් දෙස හෝ නො බලන්නේ ය. මනොපණ්ඩිසම්පනෙනා නො සෙල්වෙන මනාව පිහිටුවන ලද සිතෙන් යුක්ත වූයේ.

රජුගේ බිරියන් හා ක්‍රීඩා නො කරන්නේ ය. රහසිගතව ඔවුන් සමග කථා නො කරන්නේ ය. රජුගේ භාණ්ඩාගාරයෙන් ධනය සොරකම් නො කරන්නේ ය. ඒ පුද්ගල තෙම රජගෙයි වසන්නේ ය.

අධික නිදාවැටෙන කෙනෙක් නොවන්නේය. මත්වීම පිණිස සුරාව නො බොන්නේ ය. රජුගේ අභය භූමිවල සිටින මුවන් නො මරන්නේ ය. හේ රජගෙහි වසන්නේ ය.

මම කාර්මිකයෙක් වෙමිසි රජතුමාගේ පුටුවට, ඇදට, සිංහාසනයට, ඇතුළුවට හෝ රථයට නො නගින්නේය. හේ රජගෙයි වසන්නේය.

ඥානවන්ත රාජ්‍ය සේවකයා රජතුමාට දුර තැනක හෝ ඉතා සමීප තැනක හෝ නොසිට රජු කරන දෙස බලමින් සිය ස්වාමියාට පෙනෙන තැනක සිටින්නේය.

ඒකාන්තයෙන් රජු මිත්‍රයෙක් නොවේ. රජතුමා තමාට සමානද නොවේ. ඇසට වැටුණු වී නන්ඬුව ඇසේ ප්‍රකෘතිගතිය වහා හරනා සේ රජවරු වහා කීපෙනි.

රජතුමා විසින් මම පුදන ලද්දේ වෙමිසි සිතා නැණවත් පණ්ඩිත මනුෂ්‍යයා (සේවකයා) පිරිස්මැදට ගිය රජතුමාට පරුෂ බසින් කථා නොකරන්නීය.

එහි න මනෙතය්‍ය යනු ඒ රජුගේ භාර්යාවන් සමග ක්‍රීඩා නො කරන්නේ ය. රහසිගතව කථාබස් නො කරන්නේ ය. කොසා ධනං රජුගේ භාණ්ඩාගාරයෙන් ධනය සොරෙන් නො ගන්නේ ය. න මදාය දරුවෙනි! රාජ්‍ය සේවකයා වනාහි මත්වීම සඳහා සුරාව පානය නො කරන්නේ ය. දායෙ දෙන ලද අභය ඇති. මීගදායෙහි. කොච්ඡං මනා පුටුව. සමමනොමහි මම වැඩකරුවෙක්ව මෙසේ කරමිසි නො නගින්නේය. සමෙකබ්බවසස තිට්ඨෙය්‍ය. මේ රජුගේ ඉදිරියෙන් කුදුමහත් කථා ඇසෙන තැන සිටින්නේය. සන්දිසසනොනා සහනතුනො ඒ සේවකයා ඒ ස්වාමියාට පෙනෙන තැනක සිටින්නේය. සුතෙනන යනු ඇසෙහි වැටුනා වූ වී නන්ඬුව ආදියෙන් ගැටුනා වූ ඇස ප්‍රකෘති ස්වභාවය අත්හරී. යමිසේ කිපේද, එසේ කීපෙන්. ඔවුන් කෙරෙහි විශ්වාසයක් නොතැබිය යුතුයි. පුජ්නො මඤ්ඤමානො මම රාජපුජිත වූයේ වෙමිසි කල්පනා කරන්නේ. එරුසං යමකින් ඔහු කිපේද එබඳු දෙයක් කථා නොකියන්නේය.

ලද දොර ඇත්තේ නමුදු අවසර ලබාගෙනම පිවිසෙන්නේය. රජුන් විශ්වාස නො කරන්නේ ය. ගින්න සමීපයේ සිහියෙන් සිටින්නේය.

රජතුමා සිය පුතුට හෝ සිය සහෝදරයාට ගම්, නියමිගම් හෝ

ජනපද දෙන්නේ යැයි සේවකයන් සමග කියාද එකල සේවකයා නිශ්ශබ්දව සිටිය යුතුයි. හොඳ නොහොඳ නො කියන්නේ ය.

එහි ලද්දාවාරො ලහෙදවාරං මට අවසර අවශ්‍ය නැත. අවසර ලද්දේ වෙමිසි, නැවත අවසර නොගෙන නොපිවිසිය යුතුයි. නැවතද අවසර ගන්නේය. අවසර ගෙනම පිවිසෙන්න යන අර්ථයි. යනො අප්‍රමාදීව භාතරංසංවා යනු තමන්ගේ සහෝදරයා හෝ සමපගණණාති අසවල් ගම හෝ නියමිගම මොහුට දෙමිසි යම්විටෙක සේවකයන් සමග කියයිද තහණේ ඡෙක පාපකං එවිට හොඳ හෝ නරක නොකිවයුතුයි.

ඇත්,අස්, රිය, පාබල යන සිවුරඟ සේනාවෙහි කාර්යයන් හා ඔවුන්ගේ හැසිරීම අනුව රජතුමා වේතන වැඩිකරයි නම් සේවකයා ඔවුන්ගේ ලාභයට අන්තරාය නො කරන්නේ ය. ඔහු රජගෙදර වාසය කරයි.

යම් සේවකයෙක් නැණවන්ද දුන්නක් මෙන් සිහින් වූ උදර ඇත්තේද නොමේරූ උණගසක් මෙන් චලනය වේද රජතුමාට විරුද්ධ පැවතුම් නැත්තේද හේ රජගෙහි වසන්නේය.

යමෙක් දුන්නක් මෙන් සිහින් වූ උදර ඇත්තේද දිව නැත්තකු සෙයින් මාලුවෙකු මෙන් වූයේ අල්ප වූ කථා ඇත්තේ ද ස්වල්ප වශයෙන් අනුභව කරන සුලු වේද දක්‍ෂ ද ශූරද හේ රජගෙහි වසන්නේය.

එහි න තෙසං අනතරා ගවේෂ යනු ඔවුන්ගේ ලාභයට අන්තරාවක් නොකරන්නේය. වංසො යම්සේ උණපඳුරෙන් උඩට නැගුණු උණගස සුලඟ වැදුනුවිට සෙළවෙයිද එසේ රජු විසින් කියන ලද කල්හි සෙළවෙන්නේය. වාපොවූනුදරො යම්සේ දුන්න තර නොවේද, එපරිද්දෙන් මහා උදර ඇත්තේ නොවන්නේය. අජ්ඛවා යම්සේ මත්සත්‍යයා දිව නැති බැවින් කථා නොකරයි ද එපරිද්දෙන් මද වශයෙන් කථා කිරීමෙන් දිවක් නැත්තකු වන්න. අප්‍යාසි බොජුතෙහි පමණ දැනගන්න.

යමෙක් තමාගේ බලය පිරිහී යාම දකිමින් ස්ත්‍රීන් කරා යළිත් නොයන්නේය. එසේ යන නුවණ පිරිහුණු පුද්ගලයා කාය ශ්වාසයනටද කාය පීඩාවටද කය දුබලවීමටද පත්වේ.

රජුන් සමීපයේ සිට පමණට වඩා කථා නොකරන්නේය. හැමකල නිහඬ නොවන්නේය. සුදුසු වේලාවෙහි නොවිසුරණ ප්‍රමාණවත් කථා කරන්නේය.

නොකිපෙනසුලු අන්‍යයන් හා නොගැටෙන සත්‍ය වූ සියුම් වූ ප්‍රිය බව ශුන්‍ය නොවූ කථා ඇත්තෙක් වන්නේය. හිස් වචන නොකියන්නේය. හේ රාජභවනයෙහි වසන්නේය.

එහි න බාහුං යනු නැවත නැවතත් නොයන්නේය. තෙජසංබයං මෙසේ යන්නා වූ පුරුෂයා තේජස ගෙවියාමට පත්වන්නේය. එය දකින්නේ අධික සේ නොයන්නේය. දරං ශාරීරික දානය. බලයං දුබල බව. ඛිණමෙධො නැවත නැවතත් කෙලෙස් ඇලීම් වශයෙන් හීනවී ගිය ප්‍රඥා ඇති පුරුෂයා මේ කාස ආදියට පත්වේ. නාකිවෙලං දරුවෙකි! රජුන් සමීපයෙහි පමණ ඉක්මවා කථා නොකරන්නේය. පතෙනකාලෙ තමාට කථාකිරීමට කාලය පැමිණිවිට අසංසඨො අනුන් හා නොගැටෙන්නෝ. සමථං නිරූපිතය.

යමෙක් මවිපියන් පෝෂණය කරන්නේද කුලදෙටුවන් පුදන්නේද හිරිඔතළ් ඇත්තේද හෙතෙම රජගෙහි වසන්නේය.

යමෙක් විනීතද ශිල්ප දන්නේද හික්මුනු ඉදුරන් ඇත්තේද සිය ජීවිතය ගුණවත් කරගත්තේද නොසැලෙන ස්වභාව ඇත්තේද මාන රහිතද අප්‍රමාදීව ක්‍රියා කරනුයේ ද පිරිසිදු වූයේද උපස්ථාන කිරීමට දක්‍ෂ වූයේද හේ රජගෙහි වසන්නේය.

යමෙක් වැඩිහිටියන් කෙරෙහි යටහත් පැවතුම් ඇත්තේද ආදර ගෞරව සහිත වූයේද සුවච පැවතුම් ඇත්තේද මොළොක් වචන ඇත්තේද හේ රජගෙහි වසන්නේය.

රහස් සෙවීමට අන් රජුන් විසින් එවන ලද ජනයා දුරින් දුරු කරන්නේය. තමාගේ රජුම ස්වාමියා ලෙස සලකන්නේය. අන් රජකු සමීපයෙහි නොවසන්නේය.

එහි විනීත යනු ආචාර සම්පන්න. සිප්පවා තමාගේ කුලයෙහි ඉගෙන ගතයුතු ශිල්පයෙන් යුත්. දනෙනා දොරවල් සයෙහි නොසෙවිනා

කතකෙකා සිය ජීවිතය ගුණවත් කරගත්. නියතො යනු යසස ආදිය සඳහා නොසෙල්වෙන ස්වභාව ඇති මුද්‍ර යනු මානයෙන් තොර. අපපමනෙතා කළුසුකු කාර්යයන්හි ප්‍රමාද රහිත. දකෙබා උපස්ථානයෙහි දක්‍ෂ. නිවාතවුනහි යටහත් පැවතුම් ඇති. සප්පකිසෙසා සාදර ගෞරව සහිතව වසන ස්වභාව ඇති. සහිතුං පහිතං වෙනත් රජවරුන් විසින් රජුගේ සමීපයට රහස් ආරක්ෂා කිරීමටත්, සැඟවුණු දෙය ප්‍රකට කිරීම් වශයෙන් එවන ලද එබඳු වූවත් සමග යමක් කියන්නහුද රජු ඉදිරියේදීම කියන්නේය. භනතාරඤ්ඤවුදිකෙබයා තමන්ගේ ස්වාමියාවට බලන්නේය. අනඤ්ඤසස ව රාජිනො වෙන රජකුගේ සමීපයෙහි නොවන්නේය.

යමෙක් සිල්වත් වූ බහුශ්‍රැත වූ මහණ බමුණන් මැනවින් ඇසුරු කරනුයේද හේ රජගෙහි වසන්නේය.

යමෙක් සිල්වත් බහුශ්‍රැත වූ මහණ බමුණන් (පෙහෙවස් සමාදන්ව) ඒ අනුව වසන්නේද හේ රජගෙහි වසන්නේය.

යමෙක් සිල්වත් වූ බහුශ්‍රැත වූ මහණ බමුණන් ආහාරපාන දීමෙන් සන්තර්පණය කෙරේද හේ රජගෙහි වසන්නේය.

සිල්වත් වූ බහුශ්‍රැත වූ පණ්ඩිත වූ මහණ බමුණන් වෙත පැමිණ සිය අභිවෘද්ධිය අපේක්‍ෂාවෙන් ඇසුරු කරන්නේය.

එහි සකකවමං පසිරුපාසෙය්‍ය ගෞරවයෙන් නැවත නැවත එළඹෙන්නේය. අනුවාසෙය්‍ය පෙහෙවස් වසන්නේ අනුව පවතින්නේය. තපෙපය්‍ය ඇති පමණ දානයෙන් සන්තර්පණය කරන්නේය. ආසජ්ජ යනු ලඟට පැමිණ. පඤ්ඤ පණ්ඩිතයන් පැමිණ ප්‍රාඥයන් හෝ එනු ලබන්නා වූ.

පෙරසිට මහණ බමුණන්ට දුන් දන නොපිරිහෙළා දෙන්නේ ය. දෙනකල එතනට පැමිණි යාවකයන් දැක ඔවුන්ට දෙන කිසිවක් නො වලක්වන්නේ ය.

යමෙක් විමංශක ප්‍රඥාවෙන් යුක්තද බුද්ධි සම්පන්නද කාර්යයන් සංවිධානය කිරීමේ බුහුටි වේද දන්දීම සිල් රැකීම ආදියට යෝග්‍ය කාලය

දන්තේද සීසෑම වැපිරීම ආදිය සඳහා යෝග්‍ය කාලය දන්තේද හේ රජගෙයි වසන්තේය.

නොපමා වූ බුද්ධිමත් වූ යමෙක් තම කටයුතු කිරීමේ උත්සාහ ඇත්තේද කාර්ය සංවිධානයේ මනා දක්‍ෂ්‍යාව ඇත්තේ ද හෙතෙම රජගෙයි වසන්තේය.

යමෙක් ගොයම් මඩින තැනට, ශාලාවට ගවගාලට හා කුඹුරට නිතර යන්නේය. මනින ලද ධාන්‍ය අටුවල තැන්පත් කරන්නේය. ගෘහයේ ප්‍රයෝජනය සඳහා මැන පමණට පිසගන්නේය.

ශීලයන්හි නොපිහිටි පුතකු හෝසොහොයුරකු හෝ අධිපති තනතුරක නොතබන්නේය. අඥාන වූ ඔවුහු අංග සමාන නොවෙති. ගුණ සිරුර නොමැති බැවින් ඔවුහු මළවුන් වැන්නාහ. කැඳවීමක් නැතිව පැමිණ සිටින්නන්ට රෙදිකඩක් හා ආහාර පමණක් දෙවන්නේය.

දක්‍ෂ වූද උත්සාහවත් වූද මනාව ශීලයන්හි පිහිටියා වූද දාසයන්, කම්කරුවන් හා පණිවිඩකරුවන් අධිපති බවෙහි පිහිටුවන්නේය.

එහි පසුබෙහෙම ගව සමූහයද ශස්‍ය ඇති තැනද ගනනා යන ස්වභාව ඇති මිනං මැන මෙපමණයැයි දැනගෙන ගබඩාවල තබන්නේය. සරෙ ගෘහයෙහි ද සිටින පිරිස ගණන් කර ප්‍රමාණවත් ආහාර පිසවන්නේය. සීලෙසු අසමාහිතං මෙබඳු වූ ස්වභාව ඇති දුස්ශීලයකු හෝ අනාවාරයෙහි හැසිරෙන්නකු කිසිම ප්‍රධාන තනතුරක නොතබන්නේය යන අර්ථයි. අනංගවාහි තෙ බාලා ලෝකයෙහි මෙය මනුෂ්‍යයන්ගේ ලක්‍ෂණයක් යැයි සහෝදරයා කියන්නේ යැයි කිසියම් දෙටු කනිටු සහෝදරවරු ශාරීරික සමානතාවයෙන් යුක්ත බැවින් අංගං යැයි කියන ලදී. මොවුහු වනාහි දුස්ශීලයෝය. ඒ නිසා ඔවුන් අංගසම නොවේ. යම්සේ වනාහි සොහොනෙහි අතහැර දමන ලද මළා වූ ප්‍රේතයෝ එසේම ඔවුහු එබඳුය. අධිපති තනතුරෙහි නොතබන්නේය. ඔවුහු සිය පවුලද විනාශ කරත්. නැමුනා වූ දුප්පත් වූ තැනැත්තහුටද රාජ සේවනය නම් නුසුදුසු වන්නේය. ආසිතානං පැමිණ සිටියවුන්ට කැම ඇදීම පමණක් දෙන්නේය. උට්ඨාන සමපනෙන උට්ඨාන විරියයෙන් යුක්ත වූ.

යමෙක් සිල්වත්ද, ලෝභ රහිතද රහසිගතවත් ප්‍රසිද්ධියෙන් රජතුමාට හිතවත් වේද හේ රජගෙහි වසන්නේය.

යමෙක් රජතුමාගේ කැමැත්ත දන්නේද රජතුමාගේ සිත සතුටු කෙරේද රජතුමාට විරුද්ධ නොවූ පැවතුම් ඇත්තේද හේ රජගෙහි වසන්නේය.

යමෙක් රජුගේ ඇඟ උලා නහවනුයේද යටිකුරු කළ හිස ඇතිව පා සෝදන්නේද පහර දුන්නත් නොකිපේද හේ රජගෙහි වසන්නේය.

එහි අලොලො යනු ඔපු නැති. විතතටෙයා සිතෙහි රැඳුනු, රජුගේ සිත වසිකරගත් යන අර්ථයි. අසංකුසකවතභිසස ආපසු නොහැරෙන ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේය. අධොසිරං පා සෝදන්නේ නමුත් හිස පහත්කර බිම බලාගෙනම සේදිය යුතුයි. රජුගේ මුහුණ නොබලා යන අර්ථයි.

අභිවාද්ධිය තකා වතුර කළය දැක ඇදිලි බැඳීමද කවුඩකු දැන ප්‍රදක්ෂිණාවද කෙරේ නම් කැමැති හැමදෙය දෙන්නා වූ ඥානවන්ත රජතුමා දුටුවිට කියනු කිම?

යමෙක් සයනාසන වස්ත්‍ර යානාවන්, වාසස්ථාන දෙන්නේද සත්ත්වයන්ට මේසය මෙන් සම්පත් නමැති මහවැසි වස්වන රජතුමාට අභිවාදනය කළ යුතුයි.

ආර්යයෙනි, මා විසින් රාජ්‍ය සේවකයන්ගේ පැවැත්ම මෙසේ කියන ලදී. මෙපරිද්දෙන් යම් මිනිසෙක් රජුව සතුටු කෙරේද හෙතෙම ස්වාමීන්ගෙන් සැලකිලි ලබන්නේය.

රාජවසති කාණ්ඩය නිමියේ ය.

මෙසේ දුදරුවන් හා මිත්‍රාදීන්ට අනුශාසනා කරන්නා වූ ඔහුට දවස් තුනක් ගතවිය. ඔහු දවස සම්පූර්ණ බව දැන උදයේම නොයෙක් රස ඇති බොජුන් වළඳ රජුගෙන් අවසර ගෙන මානවකයා සමග යන්නෙමිසි නෑ සමූහයා පිරිවරාගෙන රජගෙදරට ගොස් රජුට වැඳ එකත්පසෙක සිටියේ ප්‍රකාශ කළයුතු වචනය කීවේය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

(විධුර) පඬිතුමා මෙසේ ඤාති සමූහයාට අනුශාසනා කොට මිතුරන් පිරිවරා රජතුමා වෙත පැමිණියේය.

පඬිතුමා රජතුමාගේ පා මත ගිස තබා වැද ඔහු ප්‍රදක්ෂිණා කොට ඇදිලි බැඳගෙන රජුට මෙසේ කීය.

රජතුමනි! මේ මානවකයා තමන්ට හැඟුනක් කරනු කැමතිව මා ගෙන යයි. (මාගේ) නෑයන්ට යහපත සඳහා මෙය කියන්නෙමි. එය අසනු මැනවි.

මාගේ දරුවන් බැලුව මැනව. මාගේ නිවසෙහි අන්‍ය වූ යම් ධනයක් වේනම් එයද බැලුව මැනවි. මා ගිය පසු මාගේ නෑසියෝ යම්සේ නොපිරිහෙත්ද එසේ කරන්නේ නම් මැනවි.

යම්සේ පොළව පැකිලී ගියේ පොළවෙහිම පිහිටන්නේ ද මාගේ මේ පැකිලීමත් එසේය. මාගේ මෙම වරද දකිමි.

එහි සුභදෙහි මහා හදක් ඇති ඤාති මිත්‍රාදීන් විසින්. යඤචමඤඤං යම් ඒ නුඹ විසින් හෝ අන් රජවරුන් විසින් හෝ දෙන ලද ගෘහයෙහි ඇති අප්‍රමාණ වූ ධනයක් වේද ඒ සියල්ල ඔබම බලන්නෙහි. පෙව්වා පසුව. බලනී යනු පැකිලෙයි. එවෙන. මෙසේ මෙය මම බිම පැකිල එහිම පිහිටියා වූ පුරුෂයකු මෙන් නුඹලා කෙරෙහි පැකිල නුඹලා කෙරෙහිම පිහිටුවමි. එතං පසසාමී යමෙක් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කවුරුන් වනසේක්දැයි මානවකයා විවාළ කල්හි නුඹ නොබලා සැබෑ බව රක්තා නිසා මම දාසයෙක් වෙමියි කියන්නනුගේ වරදයි. මේ වරද දකිමි. වෙන දෝෂයක් නම් නැත. මාගේ ඒ වරදට සමාවන්න. එය හදවතෙහි තබාගෙන පසුව මාගේ දරුවන් භාර්යාවන් කෙරෙහි අපරාධයක් නොකරන්න.

එය අසා රජතෙමේ පණ්ඩිතය! ඔබගේ ගමනට මම කැමැති නොවෙමි. ඔබ නොයන්න. මානවකයාව පිළිවෙලින් කැඳවා ඝාතනය කොට සඟවමු. මට එය රුවිවෙයි යැයි දක්වමින් ගාථාවක් කීය.

උතුම් වූ මහා ප්‍රාඥය! ඔබට යා නොහැකිය. මට මෙසේ සිත්වේ. කාත්‍යායන නම් වූ මානවකයා මෙහිදී තළා මරා මෙහි නවතිනු යනු මට රුවිවෙයි. තෙපි නොයව.

එහි කඩනවා යනු මෙහි රජගෙදරම ඔහුට තළාපෙළා මරා ඒ අසා මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ නුඹට මෙබඳු අදහසක් නොගැලපේයැයි කියා මෙසේ පැවසීය.

රජතුමනි, අධර්මයෙහි සිත නොයොදන්න. අභිවෘද්ධිය ඇතිවන දෙයෙහිත් පුණ්‍ය කටයුතුවලත් යෙදෙන්න. යම් කර්මයක් කොට පසුව අපායට යේද, එවැනි ලාමක වූ පාප ක්‍රියාවන්ට නින්දා වේවා.

මේ යුක්තිය නොවේ. යළි කටයුතු දේ නොවේ. රජතුමනි! ස්වාමියා දාසයාගේ අධිපතියාය. ස්වාමියා විසින් ඔහුව නසන්නටත්, දවන්නටත්, පෝෂණය කරන්නටත් සුදුසුය. මානවකයා කෙරෙහි මට කෝපයක් නැත. මම ඔහු සමග යමි.

එහි මාහෙවධමෙමසු යනු අධර්මයන්හි අනර්ථයන්හි පින් නොවන දෙයෙහි නුඹගේ සිත නොයොදන්න යන අර්ථයි. පව්‍යා යනු යම් කර්මයක් කොට හෝ අජරාමර නොවෙයි. ඉක්බිති පසුව නිරයෙහිම උපදින්නේය. ඒ කර්මයට නින්දා වේවා. නෙවෙස මෙය නොවේ. අයිරො ස්වාමීනි, සාතෙතං මේ ඝාතන ආදිය කරන්නට ආර්යයන් වහන්සේ දාසයාගේ ප්‍රධානියාය. මේ සියල්ල කරන්නට ලැබෙයි. මට මානවකයා කෙරෙහි අල්ප වූද ක්‍රෝධයක් නැත. දෙන ලද කාලයේ පටන් සිත වලක්වාගන්නට වටනේය. රජතුමනි, මම යමි යැයි කීය.

මෙසේ කියා මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ රජුට වැඳ රාජ අත්තෑපුරයටද රජ පිරිසටද අවවාදකොට ඔවුන් කෙරෙහි ස්වකීයත්වය සනිටුහන්නොකොට මහා හඬින් විලාප ගසද්දී රජගෙදරින් නික්ම ගියේය. සියළු නුවර වැසියෝ මෙසේ සිතූහ. පණ්ඩිතයන් වහන්සේ වනාහි මානවකයා සමග යයි. එවි. එතුමාව බලමු යැයි රාංගනයේදීම එතුමන් දුටුවාහ. ඔව්හුද නොසිතවි. සියළු සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ. දානාදී පුණ්‍යකර්මවල අප්‍රමාදී වව් යැයි අවවාද දී තතරවී තමන්ගේ ගෙය දිසාවට පිටත්ව ගියේය. එකෙණෙහි ධර්මපාල කුමාරයා පිරිවරාගෙන පියාට පසුගමන් කරන්නෙමියි නික්මෙන්නේ මාලිගයේ දොරටුව ලගදීම පියා මුනගැසුනේය. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ ඔහු දැක ශෝකය දරාගන්නට නොහැකිව වැළඳගෙන ළයෙහි හොවාගෙන වාසභවනයට පිවිසියේය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඒ පඬිතුමා තම දෙටු පුතණුවන් වැළඳගෙන විත්ත පීඩාව දුරුකොට කඳුළු පිරි දෙනෙතින් යුතුව මහාපායට ගියේය.

මොහුගේ ගෘහයෙහි වනාහි පුත්‍රයෝ දහසක්ද දහසක් දුටුරුන්ද දහසක් භාර්යාවන් ද සප්තවර්ණ දාසීන් සියයක් ද යන මේ අයද ඉතිරි දාස, කම්කරු ඤාති මිත්‍රාදීන්ගෙන් යුත් සියළු නිවාසය යුගාන්ත වාතය වැදීමෙන් වැටුනා වූ සල්වනයක් මෙන් නිරතුරු විය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

විදුර පඬිතුමාගේ නිවෙසෙහි දරුවෝද බිරියෝද සුළඟින් මඩනා ලද කම්පිත වූ සල්වනයක සල්ගස් මෙන් තන්හි තන්හි වැටී සිටිත්.

විදුර පඬිතුමාගේ නිවෙසෙහි දහසක් භාර්යා වූ ස්ත්‍රීහුද සත්සියයක් දාසීහුද හිස අත් බැඳගෙන හැඬූහ.

විදුර පඬිතුමාගේ නිවාසයෙහි අන්තඃපුර ස්ත්‍රීහුද කුමාරයෝද වෛශ්‍යයෝ ද බමුණෝ ද හිස අත්බැඳගෙන හැඬූහ.

විදුර පඬිතුමාගේ නිවාසයෙහි ඇතරුවෝ ද, අසරුවෝ ද රටීකයෝද පාබල සේනාවෝද හිස අත්බැඳ හැඬූහ.

විදුර පඬිතුමාගේ නිවෙසෙහි රැස්වූ දනව් වැස්සෝ ද නියම්ගම් වැස්සෝද හිස අත් බැඳ හැඬූහ.

එහි සෙනහි යනු මහපොළවෙහි සිඳි වැටී යන්නාහු නිදත්. හරියානං භාර්යාවන්ට, ස්ත්‍රීන් දහසක්. කසමානො කුමන කරුණකින් අපව අත්හැර දමන්නේදැයි හඬා වැළපුනහ.

මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ ඒ සියළු ජනතාව අස්වසා ඉතිරි කටයුතු කර අන්තඃපුර ජනයාට අවවාද දී කිවයුතුව ඇති සියල්ල කියා පුණ්ණකගේ සම්පයට ගොස් තමාගේ කටයුතු අවසන් බව දැන්වීය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

පණ්ඩිත තෙමේ ගෘහයන්හි කළමනා කටයුතු කොට මිත්‍ර

අමාත්‍යයන්, දාසයන්, අඹුදරුවන්, නෑයන් සහ ස්වකීය ජනතාවට අනුශාසනා කොට, වැඩ පිළියෙල කොට ගෙහි ඇති ධනයද නිධානද ණයට දුන් ධනයද පවසා පූර්ණකයාට මෙය කීය.

මාගේ නිවසෙහි ඔබ තෙදිනක් වාසය කෙළෙහිය. මා විසින් මාගේ ගෘහයන්හි කළයුතු කාර්යයන් මා විසින් කරන ලදී. අඹුදරුවන්ට අනුශාසනා කරන ලදී. කවිවායනය! දැන් තොපගේ අදහස් පරිදි ක්‍රියා කරමු.

එහි කමමනනං සංවිධෙඤ්චාන යනු මේ මේ අයුරින් කළයුතුයයි ගෘහයෙහි කළයුතු වැඩ සංවිධානය කොට නිධං ඒ ඒ තැන්වල තබන ලද ධනය. ඉණදානං ණය වශයෙන් යොදන ලද ධනය. යථාමනිං තෙ දැන් තුඹගේ අදහස්වලට අනුව වැඩකරමු.

පුණ්ණක තෙමේ මෙසේ කීය.

ප්‍රිය තැනැත්ත! ඉදින් තොප විසින් දරුවන්ට, බිරියන්ට සහ සේවකයන්ට අනුශාසනා කරන ලද නම් දැන් වහා එන්න. ඉදිරියෙහි ගමන් මග ද ඉතා දිගය.

මේ ආජාතීය අසුගේ වලිගය බියෙන් තොරව අල්ලාගන්න මෙය තොපගේ මිනිස්ලොව අවසාන දර්ශනය වෙයි.

එහි කතෙන යනු සතුවට පත් යක්ෂයා මහා සත්ත්වයන්ට ආමන්ත්‍රණය කරයි. අදධාපි යා යුතු මාර්ගයද දිගය. අසමභිකොවා මෙය හෙතෙම පහත ප්‍රාසාදයට නොබැස එයින්ම යනු කැමැත්තේ මෙසේ කීය. ඉක්බිති ඔහුට මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ කීය.

යමක් නිසා දුගතියට යේනම් කය වචනය හිත යන තුන්දොරින් මා කළ එබඳු වරදක් නැත. එහෙයින් ඒ මම කුමට බිය වෙමිද?

එහි සොහං කිසසනු භායිසසං යන මෙය මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ නොබියව ගනුවයි කියන ලද බැවින් මෙසේ කීය.

මෙසේ මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ සිංහනාද කොට නිර්භය කේශර සිංහයෙක් මෙන් භය නැතිව මේ සාටකය මගේ අකමැත්තෙන් නොමිඳේවායි අධිෂ්ඨාන පාරමිතාව පෙරටු කොටගෙන දැඩිලෙස හිඳගෙන අශ්වයාගේ වල්ගය විසුරුවා අත්දෙකින් වලිගය දැඩිලෙස අල්ලාගෙන පා දෙකින් අශ්වයාව කලවා දෙකින් හිරකරගෙන, මානවකය! මා විසින් වලිගය අල්ලා ගන්නා ලදී. කැමැති පරිද්දෙන් යන්නැයි කිය. එකෙණෙහි පුණ්ණක තෙමේ මනෝමය අශ්වයාට සංඥා කළේය. උභ පණ්ඩිතයන්ව ගෙන අභසට පැන නැංගේය.

මේ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඒ අශ්වරාජ තෙමේ විධුර පඬිතුමන් උසුලමින් අභසින් ගමන් කළේය. අතුටල හා ගල්වල නොගැටෙමින් කාලගිරි පර්වතයට ඉක්මණින් පැමිණියේය.

එහි සාධාසු සෙලෙසු අසජ්ජමානෝ යනු පුණ්ණක තෙමේ වනාහි මෙසේ සිතීය. දුරට නොගොස්ම මොහුව හිමවත් පෙදෙසෙහි ගස්වල පර්වතවල වද්දමින් මරා හෘදයමාංශය ගෙන මෘත ශරීරය පර්වත අතර අත්හැර දමා නාග භවනයට යන්නෙමිසි සිතීය.

හෙතෙම ගස් ද පර්වතයන් ද විශාල ගස් ද මගහරින්නේ නැතිව එහි මැදින් අශ්වයා මෙහෙයවීය. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේගේ අනුභාවයෙන් ගස්ද පර්වතද ඔහුගේ ශරීරයේ දෙපැත්තෙහි රියනක් පමණ ඇත්වෙයි. ඔහු මළේද නැද්ද කියා පෙරළා මහා සත්ත්වයන් වහන්සේගේ මුහුණ බලන්නේ ස්වර්ණමය කැඩපතක් මෙන් බබලනවා දැක, මොහු මෙසේ නොමැරෙයි. දැන් වායු ධාරාවෙන් සුනු විසුනු කරන්නෙමිසි ක්‍රෝධයෙන් මැඩගත්තේ සිතා සත්වැනි වායුධාරාව මුදාහැරීය. ඉක්බිති වේරම්භ වාතයෙන්වත් ඔහුට අනතුරක් නොවන බව දකින්නේ ඔහුව ගෙන කාළ පර්වතයට ගියේය. ඒ නිසා කියන ලදී.

සාධාසු සෙලෙසු අසජ්ජමානෝ කාළාගිරිං බිප්පමුපාගමා'සි

(අතුටලත් පර්වතවලත් නොගැටෙමින් කාළාගිරියට වහා ගියේය.)

එහි අසස්මානෝ නොඇලෙන්නේ නොහැපී, විදුර පණ්ඩිතයන්ව උසුලාගෙන කාල පර්වතය මත්තට පැමිණියේය.

මෙසේ පුණ්ණක විසින් මහාසත්ත්වයන්ව ගෙනගිය කල්හි පණ්ඩිතයන්ගේ පුත්‍රාදීහු පුණ්ණකගේ වාසස්ථානයට ගොස් මහා සත්ත්වයන්ව නොදැක සිඳුනු ප්‍රපාතයකට වැටී නැවත නැවතත් මහා හඬින් විලාප නැගූහ. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘෂත් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

යකෙක් බමුණු වෙසින් අවුත් විදුර පඬිතුමා රැගෙන යයි කියමින් බිරියන් වන දහසක් ස්ත්‍රීහුද සත්සියයක් දාසීහුද හිසඅත්බැඳ හැඬූහ.

යකෙක් බමුණු වෙසින් අවුත් විදුර පඬිතුමා රැගෙන යයි කියමින් ගම් නියම්ගම් ජනපද වැස්සෝ ද සත්සියයක් දාසීහුද හිසඅත්බැඳ හැඬූහ.

ඒ විදුර පඬිතුමා කොහි ගියේදැයි කියමින් බිරියන් වන දහසක් ස්ත්‍රීහු ද සත්සියයක් දාසියෝද හිස අත්බැඳ හැඬූහ.

ඒ විදුර පඬිතුමා කොහි ගියේදැයි කියමින් නියම්ගම් දනවු වැස්සෝද සත්සියයක් දාසියෝද හිස අත්බැඳ හැඬූහ.

මහා සත්ත්වයන්ව ගෙන අහසින් යනු දැකද අසා ද මෙසේ හඬා ඒ සියල්ලෝම නැවත සියළු නගරවැසියන් සමග හඬන්නාහු රජගෙදර දොරටුව ලඟට ගියාහ. රජතෙමේ හඬන මහා ශබ්දය අසා සීමැදුරු කවුළුව විවෘතකර කුමක් නිසා හඬන්නහුදැයි විචාළේය. ඉක්බිති ඔවුහු රජුට මෙසේ කීය. දේවයන් වහන්ස! ඒ මානවකයා බ්‍රාහ්මණයෙක් නොවේ. යක්‍ෂයෙක් බ්‍රාහ්මණ වේශයෙන් අවුත් පඬිතුමාව රැගෙන ගියේය. එතුමන් හැර අපට ජීවිතයක් නැත. ඉදින් මෙයින් සත්වන දවසෙහි නො එන්නේද ගැල් සියයකින්, ගැල් දහසකින් දර ගෙනවුත් අපි සියල්ලෝම ගින්නට පනින්නෙමු. මේ කාරණය පවසමින් මේ ගාථාව කීවාහුය.

ඉදින් ඒ පඬිතුමා සත් රැයෙකින් නොඑන්නේ නම් අපි සියළු දෙන ගින්නට පනින්නෙමු. අපේ ජීවත්වීමෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත.

සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ පිරිනිවන්පෑ කල්හිද අපි ගින්නට පැන මැරෙන්නෙමුයි කියූ අය නොසිටියහ. අහෝ, අනේ, මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ නගරයෙහි මනාව වාසය කළහ.

රජතෙමේ ඔවුන්ගේ කථාව අසා මිහිරිකථා ඇති පඬිතුමා මානවකයාව ධර්මකථාවෙන් පොළඹවාගෙන තමාගේ පා ලඟ හෙළා නොබෝ කලකින්ම කඳුළුපිරි මුහුණ සිනහ ගත්වමින් එන්නේය. ශෝක නොකරවී යැයි මේ ගාථාව කිය.

විදුර පඬිතුමා පඬිවරයෙකි. විමසන නුවණින් යුක්තය. වෘක්තය. කටයුතු නොකටයුතු කීමට දනී. ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාවෙන් යුක්තය. එහෙයින් බිය නොවන්න. පඬිතුමා වහා ග්‍රහණයෙන් මිදෙන්නේය. යළි මෙහි එන්නේය.

එහි වියනෙහා යනු ප්‍රඥාවෙන් විචාර බුද්ධියෙන් යුක්ත වූයේ. විභාවී අර්ථය. අනර්ථය. කාරණය අකාරණය සලකා එය දක්වා කියන්නට සමර්ථ. විවකඛණො යනු එකෙණෙහිම හටගන්නා වූ කරුණ අවබෝධ කරගැනීමේ ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූයේ. මාහාථ බිය නොවී. වහා තමා මිදී එන්නේයැයි අස්වැසීය. නගරවැසියෝද පඬිතුමා රජුට කියා ගියේ වන්නේයැයි අස්වැසුම් ලැබූහ.

අතුරු සංකෙෂ්පය නිමිඳේ ය.

පුණ්ණක තෙමේ ද මහාසත්ත්වයන්ව කාළගිරි පර්වතය මුදුනෙහි තබා මොහු ජීවත්වන කල්හි මට වාසියක් නැත. මොහුව මරා හෘදයමාංශය ගෙන නාග භවනයට ගොස් විමලාවන්ට දී ඉරන්දකිය ලබාගෙන දෙවිලොවට යන්නෙමියි සිතීය. මේ කාරණය ප්‍රකාශ කරන්නට ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

හෙතෙම එහි ගොස් සිතනුයේ ඕ හට උස්පහන් සිතුවිලි උපත. මොහුගේ ජීවිතයෙන් කිසිත් පලක් නොවේ. මොහු මරා හදවත ගන්නෙමි.

එහි සො යනු ඒ පුණ්ණක තෙමේ තප්පගන්ධාන යනු එහි ගොස්

කළාගිරි පර්වත මුදුනෙහි සිටියේ. වෙනනකා මොහොතින් මොහොත හටගන්නා වූ සිතුවිලි උස්පහත්ව උපදිත්.

මොහුට ජීවිතදානය පිළිබඳ යම් ඒ වේතනාවක් මට පහළ වන්නේය යන්න සිදුවිය හැක්කකි. මොහුගේ ජීවයෙන් ඒ නාගභවනයෙහි මට අල්ප වූද කිසි ප්‍රයෝජනයක් නැත. මෙහිම මොහුව මරා මොහුගේ හෘදය ගලවාගෙන යන්නෙමි යි තීරණය කරගත්තේය යන අර්ථයි.

ඉක්බිති නැවත මෙසේ සිතීය. ඉදින් මම මොහුව තම අතින් නොමරා බිය උපදවන රූප දැක්වීමෙන් ජීවිතක්‍ෂයට පත්කරන්නෙමි යි බියජනක රාක්‍ෂස රූපයක් මවා යන්නේ, පැමිණ මොහුව හෙළා අතරෙහිදී කනු කැමැත්තේ මෙන් විය. මහා සත්ත්වයන්ගේ ලොමුඩැහැ ගැන්මක් පමණකුදු නොවීය. ඉක්බිති සිංහ රූපයකින්ද මන්ඇතකු ලෙසින් ද අවුත් දත්වලින්ද දළවලින්ද විනිවිද අනිත්තට මෙන් සිටියද එයින් පවා බිය නොවූවහට ඔරුවක් පමණ විශාල සර්ප විලාසයක් මවා පිඹිමින් අවුත් මුළු සිරුරම වෙලාගෙන හිස මත්තෙහි පෙණය කළේය. ඔහුට බියවීම් මාත්‍රයකුදු ඇතිනොවීය. ඉක්බිති ඔහුට පර්වතය මුදුනෙහි දමා සුණුවිසුණු කරන්නෙමි යි මහා සුළඟක් මැවීය. එයින් ඔහුගේ කෙස්ගහක්වත් සෙලවීමට සමත් නොවීය. ඉක්බිති ඔහුව පර්වතය මත තබා ඇතෙක් ඉදිගසක් ගලවන්නාක් මෙන් පර්වතය එහාට මෙහාට සෙළවීය. එපරිද්දෙන් ද ඔහුව සිටිය නැතිත් කෙස්ගසක් පමණකුදු සොලවන්නට නොහැකි විය. ඉක්බිති ත්‍රාසජනක හඬකින් මොහුගේ හදවත පලා මරන්නෙමි යි පරචිතය ඇතුළට පිවිස මහපොළවද අහසට එකනින්නාද කොට හඬ නැගීය. මෙසේද ඔහුට බියවීම් මාත්‍රයක් ඇතිනොවීය. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ වනාහි, යක්‍ෂ, සිංහ, ඇත්, නාගරාජ යන වෙස්ගෙන ආවා වූත් වායුවේග මැවීම, පර්වතය සෙළවීම කළාවූත් පර්වතය ඇතුළට වී මහා ශබ්ද පවත්වන්නේත් අන් කිසිවකු නොව මානවකයාම බව දැනගත්තේය. ඉක්බිති යක්‍ෂයා මෙසේ සිතීය.

මම මොහුව බාහිර උපක්‍රමවලින් මරන්නට සමත් නොවෙමි. තමන්ගේ අතින්ම මරන්නෙමි යි කියා ඔහු මහාසත්ත්වයන් වහන්සේට පර්වතය මුදුනේ තබා පර්වතය පාමුළට අවුත් මැණිකක් තුළ තුලක් දමන්නාක් මෙන් නාදකරමින් පර්වතය ඇතුළතින් පිටතට අවුත්

මහාසත්ත්වයන් වහන්සේව දැඩිව අල්ලාගෙන පෙරළා හිස පහළට සිටින සේ අහසට විසි කළේය. ඒ නිසා කියන ලදී.

කානියාන දුෂ්ට සිත් ඇත්තේ එහි ගොස් පර්වත අතරෙහි සිට ඇතුළට පිවිස විවෘත ප්‍රදේශයෙහිදී හිස යටිකුරු කොට අල්ලා ගත්තේය.

එහි ගතකාන යනු පර්වත මස්තකයෙන් පර්වතය පාමුලට ගොස් එහි පර්වත අන්තරයෙහි සිට එහි ඇතුළට නොපිවිස පර්වතය මස්තකයෙහි සිටියහුට යට පෙනෙන්නේ නොවැසුනු භූමි ප්‍රදේශයක් දැරීය. කලින්ම දැරුවේ නැත. එහි වනාහි ඔහු ව දමා අත දිගුකර හිස පහතට වැටෙන්නහුගේ පාවලින් අල්ලාගෙන හිස පහළට සිටිනසේම ඔසවාගෙන මුහුණ බලා මැරේයැයි දැනගෙන දෙවනුවත් දමා යොදුන් තිහක් පමණ පහතට වැටෙන කල්හි එසේම ඔසවා මුහුණ බලා ජීවත්ව සිටින බව දැනගෙන මෙසේ සිතීය. ඉදින් දැන හැටයොදුනක් නමුත් පහතට නොවැටී නොමැරෙන්නේය. ඔහු පාදයන්ගෙන් අල්ලාගෙන පර්වතය මුදුනෙහි ගසා මරන්නෙමියි ඉක්බිති ඔහු ව තුන්වනුවද හෙළා යොදුන් හැටක් පහතට වැටුණු කල්හි අත දිගුකර පාවලින් ගෙන එසවීය. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ මෙසේ සිතූහ. මොහු මා පළමුව පහළොස් යොදුනක් හෙළීය. දෙවනුව තිස්සොදුනක්, තුන්වනුව හැටයොදුනක් හෙළීය. දැන් නැවත නොදමයි. ඔසවන්නේ වනාහි පර්වතය මුදුනෙහි ගසා මරන්නේය. යම්තාක් මා ඔසවාගෙන පර්වත මස්තකයේ නොගසාද ඒ තාක් හිසපහතට සිටින සේ එල්ලෙමින් තමා මැරීමට කාරණය විමසන්නෙමියි කියා ඔහු නිර්භයව සන්ත්‍රාසයට පත්නොවී එසේ කළේය. ඒ නිසා කියන ලදී. ධාරයී කානියානො කියා තුන්වරක් පහතට හෙළා දැරීය යන අර්ථයි.

කුරුරට වාසීන්ගේ ශ්‍රේෂ්ඨ ඇමතිතුමා මහාබිය දනවන ලොමුඩැහැ ගැනුම් ඇතිකරන යා නොහැකි නිරය වැනි මහා ප්‍රපාතයක එල්ලෙමින් නොබියව පූර්ණක යක්‍ෂයාට මෙසේ කීය.

රූපයෙන් තෙපි දෙවියකුට සමාන වව. එසේ වුවත් අනාර්ය පැවතුම් ඇත්තෙහිය. තොපට සංයමයක් නැත. එහෙත් සංයම ඇත්තකු වැනිය. තෙපි රුදුරු සැහැසිකම් කරහි. අල්ප වූද, කුසලයක් තොප සිතූ නැත.

යම් කරුණකින් මා ප්‍රපාතයෙහි හෙළනු කැමැත්තහුද මගේ මරණයෙන් තොපට කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? අද තොපගේ පෙනුම අමනුෂ්‍යයකුට සමානය. තෙපි කවරනම් යක්‍ෂයෙක් වන්නෙහිදැයි මට කියව.

එහි සො ලමබමානො ඔහු කුරු රට වැසියන්ගේ ශ්‍රේෂ්ඨයා. තුන්වන වරටත් එල්ලෙන්. අරියාවකාසො රූපයෙන් ආර්යයකු වැනිය. දේව ස්වභාවයෙන් හැසිරෙන්නෙහිය. අසඤ්ඤතො කායාදියෙන් නොහික්වුනේ, දුස්සීලයෙකි. අව්වාහිතං යහපත ඉක්මවා ගිය. අතිශයින් අහිත, භාවෙ වතෙ නුඹගේ සිතෙහි අල්පමාත්‍ර වූද කුසලයක් නැත. වණණා අද ඔබගේ මේ ස්වභාවය අමනුෂ්‍යයකුගේය. දෙවතා යනු යක්‍ෂයන් අතර කවරනම් යක්‍ෂයෙක්ද ඔබ? පූර්ණක මෙසේ කිය.

ඉදින් තොප විසින් පූර්ණක නම් යක්‍ෂයා ගැන අසන ලද්දේ ද? හේ කුචේර රජුගේ ඇමැතියා වෙයි. පෘථුවිය දරා සිටින වරුණ නාගරාජයා ආරෝහ පරිණාහ සම්පන්නියෙන් මහත්වූයේ වෙයි. පවිත්‍රය, ශරීර වර්ණයෙන් හා කායබලයෙන් යුක්තයැ.

ප්‍රාඥය! මම ඒ නාගරාජයාගේ අනුජාත දුව කැමැත්තෙමි. ඕ ඉරන්දතී නාග කන්‍යාවයි. සුන්දර මැද පෙදෙස සහිත ඒ ප්‍රියාව හේතුකොට ගෙන තොපට හිංසා කරන්නට සිතුවෙමි.

එහි සජ්චො යනු ඇමැතියෙකි. බ්‍රහා යනු ආරෝහ පරිණාහ සම්පන්නීන් යුත්. ඔසවන ලද රන්රුවක් හා සමානය. වණණ බලුපපනො ශරීර වර්ණයෙන්ද කාය බලයෙන්ද යුක්ත වූ තසසානුජං ඔහුගේ අනුජාත පතාරයි. අදහස් කළෙමි. සනිටුහන් කළේය යන අර්ථයි.

ඒ අසා මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ, මේ ලෝකය වරදවා ගැනීමෙන් විනාශ වෙයි. නාගමානවිකාවක් පතන්නහුට මගේ මරණයෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? ඇති තතු දැනගන්නෙමි සිතා මේ ගාථාව කිය.

යක්‍ෂය, ඔබ මුළු නොවන්න. බොහෝ දෙනා වරදවා ගැනීම නිසා නැසුනාහ. සුන්දර වූ මැද පෙදෙසක් ඇති තොපගේ ප්‍රියාවට මගේ මරණයෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? ඒ සියල්ල අසමු.

ඉක්බිති කියන්නා වූ පූර්ණක තෙමේ මෙසේ කීය.

මහානුභාවසම්පන්න මහා උරගයාගේ දුටු ලබනු කැමැති මම ඤාතින්ට මම බැලයෙක් වෙමි. මා පහසුවෙන්ම කාමාශක්ත කට හැක්කේයැයි දැනගත් මාමණ්ඩිය ඇය ඉල්ලන මට මෙසේ කීය.

ඉදින් තෙපි පඬිතුමාගේ හදවත දැහැමිව ලබා මෙහි ගෙන එන්නනු නම් සුන්දර සිරුරැති මනා තෙත් සගළක් ඇති සඳුන් ආලේප කළ සිරුරක් ඇති අතිශය විශ්මය ගෙනදෙන ඉරන්දකිය නොපට දෙන්නෙමු. මෙම තුටුපඬුරෙන් ඉරන්දකිය ලද හැකිය. මෙයින් වැඩි අන් ධනයක් නොපතමු.

පඬිතුමනි, මම මෙලෙස මුළා වූයෙමි නොවෙමි. පඬිතුමනි, අසනු මැනවි. අයුතු ලෙස මා ගත් කිසිත් නැත. දැහැමින් ලබන ඔබගේ හදවත නිසා නාගයෝ ඉරන්දකිය මට දෙති.

එහෙයින් මම නොපට වධ කරන්නට යෙදුනෙමි. නොපගේ මරණයෙන් මෙසේ මට ප්‍රයෝජන ඇත. නොප මේ ප්‍රපාතයේ හෙළා මරා හදවත උපුටා ගන්නෙමි. --

එහි ධිතුකාමෝ දුටුණිය සදහා හැසිරෙමි. ඤාතිකනොහමසම් යනු මම වනාහි නැයන්ගේ බැලයෙක් වෙමි. තං යනු ඒ නාග කන්‍යාව ඉල්වන, යථා යනු යම්හෙයකින් මා මනාව කැමැත්තෙන් ගෙනෙන ලද්දේනුයි සුකාමනීතං නම් වේ. දැනගත්හ. මාමණ්ඩිය, ඔබට ඇය දෙන්නෙමු. ආදිය කීහ. එහි දෂේපමු යනු දෙන්නෙමු. සුතනුං මනා සිරුර. ඉධිමාහරෙසි මෙහි ගෙන එව.

ඔහුගේ ඒ කථාව අසා මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ මෙසේ සිතීය. විමලාවන්ට මගේ හදවතින් වැඩක් නැත. වරුණ විසින් බණකථාව අසා මැණිකෙන් පුදා එහි ගියාහු විසින් මගේ ධර්මකථික බව වර්ණනා කළේ වන්නේය. වරුණ විසින් වැරදි ලෙස වටහා ගැනීමෙන් පුණ්ණක තෙමේ අණකරන ලද්දේ වන්නේය. ඒ මොහු තමාගේ වරදවා වටහාගැනීමෙන් මා මරන්නට මෙබඳු දුකක් දුන්නේය. මාගේ පණ්ඩිත බව ස්ථාන, උප්පත්ති, කාරණ, වින්දන, සමර්ථතාව යන මේවා මා මරන්නා වූ මොහු කෙරෙහි

කුමක් කරන්නේ ද? එසේනම් මාණවකය, මම යහපත් වූ මනුෂ්‍ය ධර්මය දනිමි. යම්තාක් මා මරන්නේ ද ඒතාක් පර්වත මුදුනෙහි හිඳවා යහපත් මනුෂ්‍ය ධර්මයන් අසන්න. පසුව යමක් කැමැත්තේද එය කරන්නයැයි කියා මහා මනුෂ්‍ය ධර්මයන් වර්ණනා කරන්නේ තමාගේ ජීවිතය ගෙනෙන්නේය. හෙතෙම හිස පහතට සිටින සේ එල්ලෙන්නේ,

කාතියානය! ඉදින් මාගේ හදවතින් තොපට කියෙක් ඇත්නම් මා වහා නඟා ගනුව. යම් මේ සාධුතර ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අද තොපට ප්‍රකාශ කරමි.

එය අසා පුණ්ණක තෙමේ මෙසේ සිතීය. මේ පණ්ඩිතයන් විසින් දෙව් මිනිසුන්ට නොකියන ලද ධර්මයක් වන්නේය. වහාම ඔහුව ඔසවාගෙන යහපත් වූ මනුෂ්‍ය ධර්මයන් අසන්නෙමියි සිතා මහා සත්ත්වයන්ව ඔසවා පර්වත මුදුනෙහි හිඳවාපීය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඒ පූර්ණක තෙමේ කුරුට වැසියන්ගේ ශ්‍රේෂ්ඨ වූ කර්තව්‍ය කාරකයා වහා පර්වත මස්තකයෙහි පිහිටුවා අස්වැසි වැ හුන්නහු දැක අලාමක නුවණැති කළයුත්ත කරන පඬිතුමාගෙන් මෙසේ විචාරයි.

මා විසින් තෙපි ප්‍රපාතයෙන් නගන ලදී. අද තොපගේ හදවතින් මට කටයුතු ඇත. යම් මේ සාධුතර (හොඳ මිනිස් ගති) ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අද මට පවසන්න.

එහි අසසභං යනුලබ්‍ධ ලද අස්වැසුම් ඇතිව සිටී. සමෙකඛියානං දැක, සාධුතරසස ධම්මා මිනිසාගේ යහපත් ස්වභාවයන්, සුන්දර වූ ධර්මතාවයන් මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ වදාළහ.

තොප විසින් මම ප්‍රපාතයෙන් නගන ලද්දේ වෙමි. ඉදින් මාගේ හදවතින් තොපට කටයුත්තක් වේද, මේ යම්කිසි සාධුතර ධර්මකෙනෙක් ඇද්ද, ඒ හැම අද තොපට පවසමි.

එහි ත්‍යසම් නුඹ විසින්, වෙමි.

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ ඔහුට, මම කිලිටි ගරීර ඇත්තේ වෙමි. පළමුව ස්නානය කරමියි කීය. යක්ෂයා යහපතැයි කියා ස්නානයට ජලය ගෙනවුත් ස්නානය කළ කල්හි මහාසත්ත්වයන් වහන්සේට දිව්‍යමය වස්ත්‍ර, දිව්‍යමය සුවඳ, මල්මාලා ආදිය දී සැරසී පිළියෙල වූ කල්හි දිව්‍ය භෝජන දුන්නේය. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ අහර වළඳ කාළාගිරි මස්තකය සරසවා ආසනයක් පනවවා සරසන ලද අසුනෙහි හිඳ බුද්ධ විලාශයෙන් සාධු මිනිස්දම් දේශනා කරන්නේ මේ ගාථාව ප්‍රකාශ කළහ.

මානවකය, යන්නන් අනුව යන්නේ වව. තෙත් වූ අල්ල දැවීමද හැරපියව. කිසිකලෙකත් මිතුරන් කෙරෙහි ද්‍රෝහී නොවව. ස්ත්‍රීන්ගේ වශයටද නොයව.

එහි අඟුඤ්ච පාණිං පරිවජ්ජයසසු යනු තෙත්, තෙමුනු අත නොදවව.

යක්ෂ තෙම කෙටියෙන් ප්‍රකාශ කළ සාධු මනුෂ්‍ය ධර්ම සතර අවබෝධ කරගන්නට නො හැක්කේ විස්තර වශයෙන් විචාළේය.

කෙසේනම් යන්නන් අනුව යන්නේ වේද? හෙතෙම කෙසේනම් තෙත් වූ අල්ල දවන්නේ වේද? අසති යනු කවරෙක්ද? මිත්‍රද්‍රෝහී නම් කවරෙක්ද? මේ කරුණු විචාරණ ලද්දාහු මට කියව.

මහා සත්ත්වයන් වහන්සේද ඔහුට මෙසේ කීය.

යමෙක් එක්වැ වාසය නොකළ විරූ නුදුටුවීරුවකුට ආසනයක් පමණකුදු දෙන්නේද මේ පුරුෂ තෙම ඔහුට යහපතක් කරන්නේමයැ. පණ්ඩිතයෝ ඒ පුද්ගලයා යාතානුයායි. (යන්නන් අනුව යන) යැයි කීහ.

යමෙක් යමකුගේ නිවෙසේ එක් රැයකුදු වසන්නේද යම්තැනක ආහාරපාන ලබන්නේද ඔහුට අවැඩක් හිතකින්වත් නොසිතන්නේය.

යමෙක් යම් රුකක සෙවනෙහි හිඳගත්තේ හෝ සයනය කරන්නේ හෝ වේද හෝ එම ගසෙහි අත්තකුදු නොබිඳින්නේය. මිත්‍රද්‍රෝහීකම ලාමකය.

ඉදින් පුරුෂයෙක් යම් කතක් ගැන විශ්වාසයෙන් ධනයෙන් පිරුණු මහපොළවද එම ස්ත්‍රියට දෙන්නේද ඕ අවකාශ ලැබ ඔහුද ඉක්මවා අන් පුරුෂයන් ගැන සිතන්නීය. ඒ අසද්ධර්මගති ඇති ස්ත්‍රීන් වසඟයට නොයන්නේය.

මෙසේ 'යාතානුයායී' (යන්නන් අනුව යන) වෙයි. යළි මෙසේ අඤ්ජාණිදහන (තෙත්වූ අත දවන) නම් වේ. හේ මිත්‍රද්‍රෝහී නම් වේ. යක්ෂයා! ඒ තෙපි ධාර්මික වච. අධර්මය හැරපියව.

එහි අසඤ්ජානං යනු එක දවසක් හෝ දෙකක් එකට වාසයකර නැති. ආසනෙන අපි ඔහු මෙබඳු කෙනෙකුට අසුනක් පමණවත් දෙන්නේනම්, ආහාරපාන ආදියෙන් කියනුම කිම? තසෙසව මෙසේ පෙර උදව් කළවූ හට උපකාරයක් කරන්න. යාතානුයායී පෙර කරන ලද යන්නා වූ පුද්ගලයා අනුව යන්නේ, පළමුව කරන්නේ යාති නම් වේ. පසුව කරන්නා ආනුයාති නම් වේයැයි මෙසේ පණ්ඩිතයෝ කියත්. දේවරාජය, මේ පළමු සාධු මනුෂ්‍ය ධර්මයයි. අද්ධනපාණී මිත්‍රද්‍රෝහී නොවූ තමන්ගේ ආහාර අනුභව කරන අතම දවන්නේ වනාහි මිත්‍රද්‍රෝහී (මිත්‍රද්‍රෝහී) නම් වේ. මෙසේ තෙත් වූ අත නොදැවීම නම් වූ මෙය දෙවෙනි උතුම් මනුෂ්‍ය ධර්මයයි.

නතසස යනු ඒ ගසේ අත්තක් හෝ පත්‍රයක් හෝ නොකඩන්නේය. කුමක් නිසාද? මිත්‍ර දුබ්භාහි පාපකො මෙසේ ප්‍රයෝජනගත් අවේනනික ගසක සෙවණැල්ලට හතුරෙක් වන තැනැත්තා මිත්‍රද්‍රෝහී නම් වේ. මිනිසකු ගැන කවර කපාද? මෙසේ මිත්‍රයන් කෙරෙහි ද්‍රෝහී නොවීම නම් වූ මෙය තුන්වන උතුම් මනුෂ්‍ය ධර්මයයි. දජ්ජ්ඣියා ස්ත්‍රියකට දෙන්නේය. සම්මතය යනු මම පමණක් මැයට ප්‍රියයි. වෙන අය නොවේ. මෙසේ සිතන, යහපත් කල්පනා ඇති ලද්ධාධණං අතිවාරය සඳහා අවකාශයක් ලැබ. අසතීනං විෂමාවාර ඇත්තන්ට, මෙසේ ස්ත්‍රියක් නිසා පාපයක් නොකිරීම නම් වූ මෙය සතරවන උතුම් මනුෂ්‍ය ධර්මයයි. සො ධම්මියො හොහි දේවරාජය! ඒ නුඹ මේ උතුම් මනුෂ්‍ය ධර්මයන්ගෙන් යුක්ත වූයේ ධාර්මික කෙනෙක් වන්න.

සාධුතර ධම්ම කාණ්ඩය නිමියේ ය.

මෙසේ මහා සත්ත්වයන් උතුම් මනුෂ්‍ය ධර්ම සතර බුද්ධ ලීලාවෙන් ප්‍රකාශ කළහ. ඒවා අසන ගමන්ම පුණ්ණක තෙමේ මෙසේ සිතිය. ස්ථාන සතරකදී පණ්ඩිතයා තමාගේ ජීවිතයම ඉල්ලයි. මොහු වනාහි මට පෙර එකට නොවැසුවහුට සත්කාර කළේය. මම මොහුගේ නිවසෙහි දවස් තුනක් මහත් වූ සැපතක් විඳිමින් වාසය කෙළෙමි. මම ද මේ පාපය කරන්නේ ස්ත්‍රියක් නිසාවෙනි. හැම පැත්තකින්ම මම ම මිත්‍රද්‍රෝහී වෙමි. ඉදින් පණ්ඩිතයන්ට අපරාධයක් කරන්නේ නම් උතුම් මනුෂ්‍ය ධර්මයන්හි යෙදෙන්නෙක් නොවෙමි ද?

නාග මානවිකාවගේ ඉඳුපත් වැසියන්ගේ කදුළු සහිත මුහුණු සිනහ ගන්වමින් මොහුව වේගයෙන් ගෙන ගොස් දම් සභාවට බස්වන්නෙමිසි සිතා කිය.

පඩිතූමනි, තොපගේ නිවසේ මම තුන්දවසක් විසිමි. ආහාරපානවලින් උපස්ථාන කරන ලද්දේ වෙමි. තොප මාගේ මිත්‍රයෙකි. මම තොප මුදාහරිමි. ඒකාන්තයෙන් ගෙට යව.

නාග කුලයේ කටයුත්ත පිරිහේවා. නාග කන්‍යාවගෙන් මට ප්‍රයෝජනයක් නොවේවා. ඤාණවන්තය. තෙපි තමන්ගේ සුභාෂිත වචනයෙන් මා අද ප්‍රාණ වධයෙන් මුදන ලද්දේය.

එහි උපට්ඨතොසමි ඔබ විසින් උපස්ථාන කරන ලද්දේ වෙමි. විසජාමහං තං මම ඔබව මුදාහරින්නෙමි. කාමං ඒකාන්තයෙන්, වධාය වධයෙන්, පඤ්ඤා ඤාණවන්තය.

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ, මානවකයා! ඔබ මා තමන්ගේ ගෙදරට නොයවන්න. නාග භවනයටම මා ගෙන යන්නයැයි කියන්නේ මේ ගාරාව කිය.

එසේනම් යක්‍ෂය, තෙපි මාද එහි ගෙන යව. තොපගේ මයිලණුවන්ගේ කාර්යය මා කෙරෙහි පවරව. අපිදු නොදුටුවීරු නාග විමානයත් නා රජුත් දකිමු.

එහි හඤ්ඤා යනු චචනයාගේ අග්‍ර අර්ථයෙහි නිපාතයකි. සසුරං නු තෙ, අඤ්ඤා මයි වරසසු යනු ඔබගේ මාමණ්ඩිය සතු කාර්යය මා වෙත පවරන්න. ඔහුට නොමරන්න. නාගාධිපති විමානං නොදුටුවීරු නාරජුවද විමානයද බලන්නෙමි. පුණ්ණක තෙමේ කිය.

මිනිසාට යමක් අහිත වන්නේද එය ප්‍රාඥයා දක්නට නිසි නොවේ. එසේ ඇතිකල්හි කවර හේතුවක් නිසා සතුරුගමට යාමට තෙසි කැමැත්තහුද?

එහි අමිත්තගාමං යනු සතුරා වසන තැන සතුරා හා එක්වීම යන අර්ථයි. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ කිය.

ඒකාන්තයෙන් මම ද මෙය දනිමි. එය බැලීමට ප්‍රාඥතෙම නිසි නොවේ. කිසිතැනක මා කළ පාපයක්ද නැත. එහෙයින් මරණයට පත්වීමට මම සැක නැත්තෙමි.

එහි මරණාගමාය යනු මරණයට පැමිණීම.

තවද දේවරාජය! මා විසින් එබඳු වූ නපුරකුට දහම් කතාවෙන් පොලොඹවාගෙන, මෘදු බවෙන් දැන්ම, නාග මානවිකාවගෙන් මට වැඩක් නැත. තමන්ගේ ගෙට යන්න යැයි කීවේය. නාගරාජයාගේ සැරපරුෂ බව නැතිකිරීමෙහිලා මගේ වගකීම කුමක්ද? මා එහි ගෙන යන්න. ඒ අසා පුණ්ණක තෙමේ ඔහුගේ කීම යහපත්යැයි කියා පිළිගෙන මෙසේ කිය.

එසේනම් මා හා සමග එන්න. නලිනී රාජධානියේ වෛශ්‍රවණ රජු මෙන් යම්තැනක නාරජු නෘත්‍ය ගීතයෙන් යුතුවැ හිඳී ද ඒ මහත් අනුභාව ඇති නාවීමන බලව.

ඒ නා මෙනෙවිය සමුහයා විසින් දිවා රාත්‍රී නිරන්තරයෙන් කළ ක්‍රීඩා ඇති බොහෝ මල්දම් ඇති නොයෙක් පුෂ්පයන්ගෙන් වැසුනු ඒ විමන අහසෙහි විදුලිය මෙන් බබලයි.

ආහාරපානයෙන් ද නෘත්‍ය ගීත හා වාදනයෙන් ද යුත් ඒ විමානය

ඇඳුම් පැළඳුම්වලින් සැරසී ගත් කන්‍යාවන්ගෙන් පරිපූර්ණ වූයේ ඉතා ශෝභන වෙයි.

මෙහි හඤ්ච යනු නිපාත මාත්‍රයකි. ධානං නාරජ්ඣ වසන තැනට පසුපසින්. නළිඤ්ඤං නළිනී නම් වූ රාජධානිය. ගණෙන එය නාග කන්‍යා සමූහයේ හැසිරීම් ඇති. නිකීළිතං නිතර දවල්ද රාත්‍රිද නාග කන්‍යාවන් සමග ක්‍රීඩාකරන ලද.

ඒ පූර්ණක යක්‍ෂයා කුරුරට වාසින්ගේ ශ්‍රේෂ්ඨ කර්තෘ ශ්‍රේෂ්ඨයාවාට පිටුපස අසුනෙහි හිඳුවාපිය. හේ අලාමක නුවණැති කර්තව්‍යකාරක විධුර පඬිතුමා ගෙන නාරජ්ඣගේ භවනයට පැමිණවී.

අසම වූ අනුභාව ඇති එතැනට පත් විධුර පණ්ඩිත පූර්ණකයාගේ පිටුපසැ සිටියේය. සමගිය දෙස බලන නාරජ පළමුව බැනා හා කතා කළේය.

එහි සො පුණණකො මහණෙනි! මෙසේ පූර්ණක තෙමේ නාගභවනය වර්ණනාකොට පඬිවරයාව තමාගේ ආරඤ්ඤ අශ්වයා පිට නංවාගෙන නාගභවනයට ගෙන ගියේය. ධානං යනු නාරජ්ඣගේ වාසස්ථානයට. පච්ඡතො පුණණකසස පූර්ණකට වනාහි මෙබඳු සිතක් ඇතිවිය. ඉදින් නාරජ්ඣ පණ්ඩිතයා දැක මෘදු වූ සිත් ඇත්තේ වන්නේය. එය දක්‍ෂතාවය නොවන්නේද? ඔහුට පණ්ඩිතයාව නොපෙනෙන ලෙස අශ්වයා පිටට නංවාගෙන, ගෙන යන්නෙමිසි ඉක්බිති ඔහුට පසුපසින් තැබීය. ඒ නිසා කියන ලදී. පච්ඡතො පුණණකසස කියා. සාමගිපෙකඛී යනු සමගිය බලන්නේ සාමං අවෙකඛී (සාමය බැලිය) කියාද පාඨයක් ඇත. තමන්ගේ බැනා දැක පළමුව තෙමේම කීවේය යන අර්ථයි. නාරජ කීය.

යම්භෙයකින් තෙපි විධුර පණ්ඩිතයන්ගේ හඳවන සොයමින් මිනිස් ලොවට ගියහුද කිම මනදොළ සපුරාගෙන අලාමක ප්‍රඥා ඇති පඬිතුමා ගෙන මෙහි පැමිණියේද?

එහි කවචි සමීදෙධන යනු ඒ මනදොළ සමෘද්ධි වීමෙන්, සඵල වීමෙන් මෙහි ආචේ වන්නෙහිද කියා ඇසීය. පූර්ණක තෙමේ කීය.

තෙපි යමක්හු කැමැත්තහුද හෙතෙම මෙහි පැමිණි පුරුෂයාමය. ධර්මපාල නම් වූ හෙතෙම මා විසින් දැහැමින් ලබන ලදී. ඉදිරියේ කතාකරන ඔහු බලනු මැනවි. සත්පුරුෂ සංගමය ඒකාන්තයෙන් සැපයකි.

එහි යං කම්මස්සි නුඹ යමකු කැමැති වන්නෙහිද? යනතුම්මස්සි කියාද පාඨයක් ඇත. භාසමානං දැන් මිහිරි ස්වරයෙන් බණ කියන්නා වූ ඒ ලෝකපාලක ධර්මපාලව ඉදිරිපිටදීම බලවි. එක්තැනකට සත්පුරුෂයන්ගේ එක්රැස්වීම නම් සැපයක් වන්නේය.

කාළාගිරි කාණ්ඩය නිමියේ ය.

නාගරාජයා මහාසත්ත්වයන් දැක ගාථාවක් කිය.

මනුෂ්‍ය තෙම නුදුටුවීරු දැය දැක විස්මිතවැ මෙන් මරණ බියෙන් පීඩිතව නමස්කාර නොකරයි. මේ කරුණ ප්‍රාඥයන්ට යෝග්‍ය නොවේ.

එහි ව්‍යමහිකො බිය වූයේ මෙසේ කියා ඇත. ඔබ කලින් නුදුටුවීරු නාගභවනය දැක මරණ බියෙන් සිටියේ බියවී, මා හට නමස්කාර නොකළේද, මේ කරුණ ප්‍රඥාවන්තයන්ට නොයෙදේ.

මෙසේ බලාපොරොත්තු වන්නා වූ නාරජුට මහාසත්ත්වයෝ මාවිසින් ඔබට නොවැදිය යුතුයැයි නොකියා ම තමන්ගේ නුවණින් උපාය කෞශල්‍යයෙන් මම වරදකාරයකු බවට පත්ව ඇති බැවින් ඔහුට නොවදින්නේයැයි කියන්නේ මේ ගාථා දෙක කිය.

නාරජුනි, මම පුදුම නොවෙමි. මරණ බියෙන් පෙළුනෙමිද නොවෙමි. වධයට පැමිණියේ නොවදින්නේය. වධයට පැමිණියාහු ලවා නොවන්දවන්නේය.

මිනිසා යමකු නසන්නට කැමැත්තේ නම් හෙතෙම කෙසේ නම් වදින්නේද? කෙසේනම් ඔහු ලවා වදවන්නේ හෝ වේද? ඒ ක්‍රියාව සුදුසු නොවෙයි.

එහි අර්ථය :- නාගරාජය, මම නුදුටුවීරු නාගභවනය දැක බියවූයේ හෝ මරණ බයෙන් බියපත් වූයේ නොවෙයි. මා වැන්නකුට මරණ භයක් නම් නැත. වරදකරු වනාහි වරදකරුට වදින්නට හෝ වරදක් නැත්තාද වදින්නට නොලැබෙයි. මිනිසා වනාහි යමකු නසන්නට කැමැති වන්නේද කෙසේනම් ඔහුට වදින්නේද? කෙසේනම් ඔහු ලවා තමාට වන්දවා ගන්නේද ඔහුටද ඒ ක්‍රියාව කළ නොහැක. ඔබද වනාහි මා මරන්නට මෙහි ගෙනාවෙහිය. මම කෙසේනම් ඔබට වදින්නෙමිද?

ඒ අසා නාරජු මහා සත්ත්වයන් වහන්සේට ස්තුති කරමින් ගාථා දෙකක් පැවසීය.

පඬිතුමනි, තෙපි යම්සේ කියවුද? මෙය එසේය. තෙපි සත්‍යයක් කියව. වධයට පැමිණියේ නොවදින්නේය. වධයට පැමිණියාහු ලවා හෝ නොවදවන්නේය.

මනුෂ්‍යයෙක් යමෙකු නසන්නට කැමැත්තේ නම් වදින්නේ කෙසේද? ඔහු ලවා වන්දවාගන්නේ කෙසේද? ඒකාන්තයෙන් ඒ ක්‍රියාව සුදුසු නොවේ.

දැන් මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ නාරජු සමග පිළිසඳර කථා කරන්නේ මෙසේ කිය.

නාරජුනි! තාවකාලික ඔබගේ මේ විමානය නාග ඍද්ධිය නාග තේජස, කායික හා වෛතසික බල, නාලොව උත්පත්තිය යන මේවා බොහෝකල් පවත්නේ යැයි සිතා පවිකම් නොකරව. මේ විමන තෙපි කෙසේ ලැබුවහුදැයි විචාරමි.

එහි තවයිදං යනු ඔබ යසස ගෙනෙන මේ විමානය හෝ ස්ථිර නැත. ස්ථිර යැයි සිතා යසස හේතුවෙන් පවි නොකරන්න යන වචනයෙන් තමාගේ ජීවිතය ඉල්ලා සිටියේය. ඉඳි යනු නාග ඍද්ධිය, නාග තේජස, කාය බලය, වෛතසික වීර්යය, නාග භවනයෙහි උපත, මේ විමානය, නාගරාජය, මේ කරුණු ගැන අසමි. ඔබ කෙසේනම් මේ සියල්ල ලබන ලද්දේද? අධිවචලඳං කිම ඔබ විසින් මෙබඳු වූ නාගභවනයක් කිසි හේතුවක් නැතුව ලබන ලද්දේද? නැතහොත් ඍතු පරිණාමයෙන් හටගත්තේද මෙය, එසේත් නැත්නම් තමන් තමන්ගේ අතින්ම කරන

ලද්දේද, එසේත් නැත්නම් ඔබට දෙවියන් විසින් දෙන ලද්ද? යම් ක්‍රමයකින් ඔබ මෙය ලබන ලද්ද එය මට වැදගත්ය. කියන්න. නාරජු මෙසේ කීය.

පඬිතුමනි, මේ විමන මා විසින් අහේතුකව ලබන ලද්දේ නොවේ. සෘතු විපර්යාසයෙන් උපන්නේද නොවේ. තමාම කරන ලද්දේ හෝ දෙවියන් විසින් දෙන ලද්දේ ද නොවේ. මා කළ ලාමක නොවන පුණ්‍යකර්ම බලයෙන් ලබන ලද්දේ වෙයි.

එහි අපාපකෙහි යනු අලාමක දෙයින්, මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ මෙසේ කීය.

නාරදුනි! පෙර භවයෙහි කවර වුතයක් පුරුදු කළේද කිනම් බ්‍රහ්ම වර්යයක් පුරුදු කළේද? මෙය කවර කර්මයක විපාකයක්ද? නාග සෘද්ධිය, නාග තේජස, කායික හා වෛතසික බලය හා නාලොච උපතද මේ මහා විමානයද කෙසේ ලද්දේ ද?

එහි කීං තෙ වන යනු නාගරාජය! පෙර භවයෙහි කවරනම් දානයක් දුන්නේද? කවරනම් වුතයක් කවරනම් බ්‍රහ්මවර්යාවක් පැවැත්තේද? මේ සෘද්ධි ආදී වූ විපාක කවරනම් සුවර්තයක විපාකයක්ද?

නාරජු මෙසේ කීය.

පඬිතුමනි! පෙර මිනිස්ලොවදී මම ද මාගේ බිරිඳ ද යන අපි දෙදෙනා ශ්‍රද්ධාවන්ත දානපතීහු වීමු. මාගේ නිවස එකල පැත්තලක් වූන්න. අප විසින් මහණ බමුණෝද සත්තර්පණය කරන ලදහ.

මල්, සුවද විලවුන් හා පහන් දැල්වීමට අවශ්‍ය දේ ඇඳ පුටු නිවාස, වස්ත්‍ර හා ආහාරපාන ආදිය එහිදී මනාව පිදුවෙමු.

පඬිතුමනි, එය මාගේ වුත සමාදානයයි. එය මාගේ බඹසරයි. මනාසේ පුහුණු කළ කුසල කර්මයන් නිසා නාග සෘද්ධිය නාගතේජස, නාගබලය, කායික හා වෛතසික වීර්යය, නාලොච උපත සහ මාගේ මහා විමානයද යන මේවා ලද්දෙමි.

එහි මනුසස ලොකෙ යනු අඟු රටෙහි කාළවම්පා නගරයෙහි තං මෙ වක යනු එය මනාව දෙන ලද දානයමය. එයම මාගේ වුක සමාදානයද බුන්මවරියාවද විය. ඒ සුවරිතයේ විපාක ලෙස මේ සෘද්ධි ආදිය ලබන ලදී. මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ කීහ.

ඉදින් මේ විමන තොප විසින් මෙසේ ලබන ලද වී නම් පුණ්‍ය කර්මයන්ගේ ඵලවිපාක දනුව. එහෙයින් යළිදු විමානයන්හි වාසය කරන සේ අප්‍රමාදව කුසල ක්‍රියාවන්හි යෙදෙව.

එහි ජානාසී යනු ඉදින් ඔබ විසින් දානයේ අනුභාවයෙන් මෙය ලබන ලද්දේ ද එසේ ඇතිකල්හි පුණ්‍ය කර්මයන්ගේ ඵලයද පුණ්‍ය ඵලයෙන් ඇතිවූ උත්පත්තියද දැනගන්නෙහි. තසමා යනු යම්භෙයකින් පින්වලින් ඔබ විසින් මෙය ලබන ලද්ද, ඒ නිසා පුනමාවසෙසී යම්සේ නැවතද මේ නාග භවනයෙහි නිරන්තරයෙන් වාසය කරන්නෙහි මෙසේ ධර්මයෙහි හැසිරෙව.

නාරජ මෙසේ කීය.

පඬිතුමනි! යම් කෙනෙකුන්ට ආහාරපාන දෙමු නම් එබඳු මහණ බමුණෝ නාලොව නැත්තාහ. අපි යළිදු යම්සේ මේ විමනේ වසමෝ නම් මේ කරුණ විවාළ තෙපි මට කියව.

මහාසත්ත්වයෝ කීහ.

නාරජුනි! තොපට මෙහි උපන් පුත්‍රයෝ ද, බිරියෝ ද, සේවකයෝ ද ඇත්තාහ. තෙපි ඔවුන් කෙරෙහි වචනයෙන් ද ක්‍රියාවෙන් ද නිරතුරු ද්වේෂ නොකරව.

නාගය! තෙපි වචනයෙන් හා කර්මයෙන් මෙන් සිත රකිමින් දිවිහිමියෙන් මෙහි සිට මින් වුනව දෙවිලොවට යව.

එහි භොගී යනු භෝග සම්පත්ති ඇති නාගයෝ යන අර්ථයි. තෙසු යනු ඒ දරුවන් ආදී භෝග වස්තූන් කෙරෙහි වචනයෙන් ද ක්‍රියාවෙන්ද නිරන්තරයෙන් ද්වේෂ නොකරන්නෙක් වව. අනුපාලය, මෙසේ

පුත්‍රාදීන් කෙරෙහි සෙසු සත්ත්වයන් කෙරෙහිද මෙමනි වේතනා සංඛ්‍යාත අද්වේෂය රකින්න. උදාං ඉතො මේ නාග භවනයෙන් මතු දේවලෝකයට යන්නෙහිය. මෙමනි සිත වනාහි දානයෙන් අන්‍ය වූ අතිරේක පුණ්‍ය කර්මයකි.

නාරජු මහා සත්ත්වයන්ගේ ධර්මකථාව අසා පණ්ඩිතයන් ප්‍රමාද කිරීම කළ නොහැක. විමලාවන්ට පෙන්වා සුභාෂිත වචන අස්වා මනදොළ සංසිඳුවා රජු සතුටුකර පඬිතුමන් යවන්නට වටියයි සිතා මේ ගාථාව කිය.

පඬිතුමනි, තෙපි යමෙකුට ඇමැති වූයේද ඒ ශ්‍රේෂ්ඨ රජතෙම තොපගෙන් වෙන්ව ඒකාන්තයෙන් ශෝක කෙරෙයි. දුකට පත් දැඩි ගිලන් පුරුෂයාද තොප හා එක්වූ සුව ලබන්නේය.

එහි සජීවො ඇමැතියෙක්. සමෙව්ව ඔබ සමග එක්වී. ආතුරොපී දැඩි ලෙස ගිලන් වුවකු හා සමාන.

ඒ අසා මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ නාගයාට ස්තූති කරමින් තවත් ගාථාවක් කිය.

නාරජුනි! ඒකාන්තයෙන් පුරුදු කළ උතුම් සත්පුරුෂයන්ගේ ස්වභාවයක් කියව. මෙවැනි විපත් පැමිණි කල්හි මා වැනි ප්‍රඥාවන්තයන්ගේ වෙනස පෙනේ.

එහි සතං යනු ඒකාන්තයෙන් කාන්ත වූ පණ්ඩිතයන්ට ධර්මය ප්‍රකාශ කළේය. අඤ්ඤාං යහපත. එතාදිසියාසු මෙබඳු වූ ආපදාවන්හිදී මෙබඳු බිය ඇතිවූ කල්හි මා වැනි ප්‍රඥාවන්තයන් විශේෂයෙන් පෙනී යයි. එය අසා නාරජු අමතරවත් සතුටුවූයේ ගාථාවක් කිය.

පඬිතුමනි! පූර්ණකයා මුදල් වියදමක් නැතිව තොප ලබා ගත්තේද? දුකෙළියේදී දිනා ගත්තේද? මෙතෙමේ පඬිතුමාව දැහැමින් ලද බව කියයි. තෙපි මොහු අතට කෙසේ පත්වූවහුද?

එහි අකෙඛනො අපට කියන්න. තායං ඒ මෙය. මුධා නු ලදෙධා

කිම නොමිලේ (වියදමක් නැතිව) ලබන ලද්දේ ද? එසේ නැතිනම් සුදුවේදී දිනාගත්තෙහිද? ඉතිතායමාහාති මේ පුර්ණක තෙමේ තමා මේ පණ්ඩිතයාව ධර්මයෙන් ලබන ලදැයි කියයි. ඉමසස මාගතො යනු ඔබ කෙසේනම් මොහුගේ අතට පත්වූයෙහිද? මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ පැවසීය.

මට අධිපති යම් රජෙක් වීද, හෙතෙම දුකෙළියෙහිදී ඔහු පැරදවීය. පැරදි රජතෙම මොහුට මා දුන්නේය. ඒ හේතුවෙන් සාහසික නොවී ධර්මයෙක් ලබන ලදීම්.

එහි යොමිසසරො යමෙක් අධිපති වීද, ඉමසසදාසි මොහුට දෙන ලදී.

මහාරාජයා! පඬිතුමාගේ බස් අසා තුටුපහටු වූ අලාමක ප්‍රඥා ඇති ඔහුගේ අත අල්ලාගෙන බිරිඳ සමීපයට ගියේය.

විමලාවෙනි! යම්හෙයකින් තොප පඬුපැහැ වීද, ආහාර අරුවී වීද, මෙවැනි ගුණ වර්ණනා ඇතියකු කිසිතැනෙක නැත. මේ අදුරු දුරලන විධුර පඬිතුමා වේ.

යමෙකුගේ හදවතින් තොපට ප්‍රයෝජන ඇත්තේ ද, ඒ ආලෝකමත් පඬිතුමා මෙහි පැමිණියේය. ඔහුගේ කථා අසව. යළි මොහු දැක්ම දුලබ වෙයි.

එහි පාවෙකබ්බි යනු පිවිසියේය. යෙන යනු සොදුරු විමලාවෙනි, යම්හෙයකින් නුඹ පඬුවන් පැහැ ඇත්තීද ඔබට අහර රුවී නොවන්නේද? නවමෙ තාදිසො වණෙණා යනු පෘථුවී තලයේ හෝ දෙවිලොව හෝ මෙබඳු වර්ණනාවක් නැත. මොහු පිළිබඳ යම් ගුණ වර්ණනාවක් ප්‍රකට වූයේද එබඳු වූ වර්ණනාවක් කිසිකෙනෙකුට නැත. අයමෙසො තමොනුදො යමකු අරභයා ඔබට දොළඳුකක් උපන්නේද මේ ඔහු මුළු ලොවටම ආලෝකයකි. පුනං යනු නැවත මොහු දැකීම නම් දුර්ලභ දෙයක් වන්නේ යැයි කියයි.

විමලා නම් නාග කන්‍යාව මහා පැණැති ඔහු දැක උපන් සොම්නස්

ඇතිව ඇදිලි බැඳගෙන (වැඳගෙන) කුරුරට වාසීන්ගේ උතුම් පඬිතුමාට මෙසේ කිය.

එහි භට්ඨෙන භාවෙන යනු සතුටු සිතින් පහිතරූපා සතුටු සිත් ඇත්තාහු. එයින් පසුව.

මනුෂ්‍ය වූ තෙපි නුදුටුවීරු නාගභවනය දැක විස්මයට පත්ව මරණ බියෙන් පීඩිතව නොවදිසි. මේ කරුණ ප්‍රාඥයනට සුදුසු නොවේ.

නා මෙනෙවියනි, මම විස්මිත වූයේ නොවෙමි. මරණ බියෙන් පීඩිතයෙමි නොවෙමි. වධයට පැමිණියේ නොවදින්නේය. වධයට පැමිණියහු ලවා නොවන්දවන්නේය.

මනුෂ්‍යයෙක් යමකු නසනු කැමැත්තේ නම් ඔහුට වදින්නේ කෙසේද? ඔහු ලවා වන්දවා ගන්නේ කෙසේද? ඒකාන්තයෙන් මේ ක්‍රියාව සුදුසු නොවේ.

පඬිතුමනි, තෙපි යම්සේ කියවුද? මෙය මෙසේය. තෙපි සත්‍යයක් කියනු. වධයට පැමිණියේ නොවදින්නේය. වධයට පැමිණියහු ලවා හෝ නොවදවන්නේය.

මනුෂ්‍යයෙක් කෙනෙකු නසන්නට කැමැත්තේ නම් වදින්නේ කෙසේද? ඔහු ලවා වන්දවා ගන්නේ කෙසේද? ඒකාන්තයෙන් ඒ ක්‍රියාව යුතු නොවේ.

නා මෙනෙවියනි, ඔබගේ මේ තාවකාලික විමානය, නාග ඍද්ධිය, නාග තේජස, කායික හා වාචසික බල, නාලොච උපත යන මේවා බොහෝ කලක් පවත්නා සේ සිතා පවිකම් නොකරන්න. මේ විමානය කෙසේ ලබන ලදදැයි විචාරමි.

නා මෙනෙවියනි! මේ විමානය හේතු රහිතව ලද්දක්ද? නැතහොත් ඍතු විපර්යාසයක් නිසා හට ගැනුණක්ද, එසේත් නොවේනම් තාමම සාදන ලද්දක් ද? නැතහොත් දෙවියන් දෙන ලද්දක්ද? ඔබ ලද විමන ලැබීමට හේතුව මට කියන්න.

පඬිතුමනි! මේ විමන මා විසින් අනේකුකව ලැබුවක් නොවෙයි. සෘතු විපර්යාසයකින් ලද්දේ ද නොවේ. තමාම සාදා ගන්නා ලද්දේ ද නොවෙයි. දෙවියන් විසින් දෙන ලද්දේ ද නොවෙයි. මා කළ ලාමක නොවන පුණ්‍යකර්ම බලයෙන් ලබන ලද්දේය.

නා මෙනෙවියනි, පෙර භවයෙහි කවර වුතයක් පුරුදු කරන ලදද? කිනම් බුන්ම වර්යයක් පුරුදු කරන ලදද ? මෙය මනාව පුරුදුකරන ලද කවර කර්මයක විපාකයක්ද? නාග සෘද්ධිය, නාග තේජස, කායික හා වෛතසික බලයද නාලොව උපතද මේ මහා විමානයද කෙසේ ලද්දේද?

පඬිතුමනි, පෙර මිනිස් ලොවදී මම ද මාගේ ස්වාමී පුරුෂයාද යන අපි දෙදෙන ඉද්ධා ඇති දානපතීහු වීමු. මාගේ නිවස එකල පැත්තලක් වැන්න. අපි මහණ බමුණන් සන්තර්පණය කළෙමු.

මල්දම්, සුවඳ විලවුන්, පහන් දැල්වීමට අවශ්‍ය දෑ, ඇඳ පුටු නිවාස වස්තු හා ආහාරපාන එහිදී සකස්කොට පිදීමු.

පඬිතුමනි! එය මාගේ වුත සමාදානයයි. එය මාගේ බලිසරයි. මනාසේ පුහුණු කළ කුශල කර්මයන් නිසා නාග සෘද්ධිය නාග තේජස, නාගබලය කායික වෛතසික විර්යය නාලොව උපත හා මාගේ මහා විමානය යන මේවා ලබන ලදී.

මෙසේ මේ විමන ලද තොප පුණ්‍ය කර්මයන්ගේ ඵලවිපාක දැන්නුය. ඔබ නැවත මෙම විමනෙහි වසන්නාහු නම් අප්‍රමාදව කුසල ක්‍රියාවන්හි හැසිරෙන්නහු යැයි බෝසනාණෝ පැවසූහ.

පඬිතුමනි, යම් කෙනෙකුන්ට ආහාරපාන දෙමු නම් එයට යෝග්‍ය බමුණ බමුණෝ නා ලොව නැත්තාහ. අපි යළි මේ විමානයෙහි වසමුද එබන්දක් මේ කරුණ අසන මට කියනු මැනවි.

නා මෙනෙවියනි! ඔබට මෙහි උපන් පුත්‍රයෝ ද ස්වාමී පුරුෂයාද සේවකයෝ ද ඇත්තාහ. ඔවුන් කෙරෙහි වචනයෙන් ද ක්‍රියාවෙන් ද ද්වේෂ නොකරන්න.

නා මෙනෙවිය! තෙපි වචනයෙන් හා ක්‍රියාවෙන් මෙන්සිත් රකිමින් දිවි ගිමියෙන් මෙහි සිට මෙයින් චුතව දෙව්ලොවට යන්නාහුය.

පඬිතුමනි! ඔබ යම්කෙනෙකුට ඇමැති වේද ඒ ශ්‍රේෂ්ඨ රජ ඔබෙන් වෙන්ව ඒකාන්තයෙන් ශෝක කරයි. දුකට පැමිණියේ නමුදු දැඩි ගිලන් වූයේ නමුත් ඔබ හා එක්වූ සැප ලබන්නේය.

නා මෙනෙවියනි! ඒකාන්තයෙන් පුරුදුකළ උතුම් සන්පුරුෂයන්ගේ ස්වභාවයක් කියව. මෙවැනි විපත් පැමිණි සඳ මා වැනි පැනවතුන්ගේ වෙනස පෙනේ.

පඬිතුමනි! පූර්ණකයා ඔබ මුදල් වියදමකින් තොරව ලබාගන්නේද දුකෙළියෙන් දිනාගන්නේ වේදැයි කියව. මෙනෙමේ ඔබ ධාර්මිකව ලබන ලද්දේයැයි කියයි. ඔබ මොහු අතට පත්වූයේ කෙසේද?

මට අධිපති යම් රජෙක් එහි වීද මෙනෙම දුකෙළියේදී ඔහු පැරදවීය. පැරදුණ රජතෙමේ මොහුට මා දුන්නේය. සැහැසි බවෙන් තොරව ධාර්මිකව ඔහුව ලදිමි.

වරුණ නාගරාජයා යම් ප්‍රශ්නයක් විධුර පඬිතුමාගෙන් ඇසීද නාග කන්‍යාවද එම ප්‍රශ්නය විධුර පඬිතුමාගෙන් ඇසීය.

විචාරණ ලද පඬිතුමා වරුණ නාරජුව යම්සේ සතුටු කළේද එසේම නාග කන්‍යාවද සතුටු කළේය.

මෙසේ සතුටු වූ කල්හි පණ්ඩිත තෙම නාරජු හා නා මෙනෙවිය යන දෙදෙනම සතුටු සිතැති බව දැන බිය රහිත වූයේ ලොමුදැහැ ගැනීමක් නැතිව වරුණ නාරජුට මෙසේ කීය.

නාරජතුමනි! මිත්‍රද්‍රෝහී ක්‍රියාවක් කරමිසි නොපැකිළෙව. ඒ මම වෙමි. හදවතින් හෝ මසින් හෝ යමකින් තොපට ප්‍රයෝජන ඇත්ද, මේ සිරුර ඒ කාර්යය කරයි. තොපගේ සිතැති පරිදි මම ක්‍රියා කරන්නෙමි.

එහි අවස්මිති යනු කම්පා නොවී අලොම හට්ඨො බිය නිසා එසවුනු ලොම් නැත්තේ, ඉවස්මුචී යනු විමසීම් වශයෙන් මෙසේ කිය. මාරොධයි මිත්‍රදෝහී ක්‍රියාවක් කරන්නෙමියි බිය නොවන්න. දැන් කෙසේනම් මොහුව මරන්නෙමිදැයි නොසිතව. නාග යැයි වරුණ නාරජුව අමතයි. අයා හමසම් මේ මම වෙමි. අයමෙව කියාද පාඨයක් ඇත. සයං කර්සසාමී යනු ඉදින් නුඹ මේ මාගේ සමීපයෙහි ධර්මයට අසන ලදැයි මා මරන්නට සැහැසි නොවන්නේද ඔබගේ සිතැඟි පරිදි මම ක්‍රියා කරන්නෙමි. නාරජු කිය.

පණ්ඩිතයන්ගේ ප්‍රඥාව මැ හදවතයි. ඒ අපි තොපගේ ප්‍රඥාවෙන් කුටු පහටු වීමු. දැන් පූර්ණකද බිරිය ලබාගනී. හෙනෙම අදම තොප කුරුරට වාසීන් වෙතට පමුණුවාවා.

එහි තෙතමන යනු ඒ අපි ඔබගේ ප්‍රඥාවෙන් සතුටු වූවෝ වෙමු. අනුන නාමො සම්පූර්ණ නාමය පූර්ණක යක්‍ෂ සේනාපතියා. ලහතස්දාරං අද බිරිය ලබන්නේය. මොහුට ඉරන්දනී දියණිය මොහුට දෙමි. පාපයාතු අදම ඔබව පූර්ණකයා කුරුරටට පමුණුවනවා ඇත.

මෙසේ කියා වරුණ නාරජ ඉරන්දනිය පූර්ණකට දුන්නේය. ඔහු ඇය ලැබ සතුටු සිතැත්තේ මහා සන්ත්වයන් සමග කථාබහ කළේය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාළ සේක.

පූර්ණක යක්‍ෂ තෙමේ ඉරන්දනිය ලදින් ඔද වැඩුණු සිතැත්තේ කුරුරට වාසීන්ගේ ශ්‍රේෂ්ඨ ඇමැතිහට මෙසේ කිය.

පඬිතුමනි! තොප මා හා බිරිඳ සමගි කළාහුය. මමත් තොපට කළමනා දෙයක් කරමි. පඬිතුමනි, තොපට මේ මාණිකෘ රත්නය දෙමි. අදම තොප ඉදිපත් නුවරට පමුණුවමි.

එහි මණිරතනං යනු පණ්ඩිතය, මම ඔබගේ ගුණයන් කෙරෙහි පැහැදුනෙමි. ඔබට සුදුසු දෙයක් කරන්නට සුදුසු වෙමි. ඒ නිසා ඔබට මේ සක්විති රජකු විසින් පරිභෝග කළයුතු මාණිකෘ රත්නය දෙමි. අද ම ඔබව ඉදිපත් නුවරට පමුණුවන්නෙමි.

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ ඔහුට ස්තුති කරන්නේ ඉතිරි ගාථාව කිය.

කාතෘයනය! තොපගේ ප්‍රිය භාර්යාව සමග තෙල මෙමක්‍රිය අනිකකු විසින් නොදිනිය හැකි වේවා. තොප සතුට ම ධනය කොටැ ඇත්තෙක්වැ සොම්නස් සිතැත්තේ ප්‍රීතිමත්වැ වෙසේවා. මාණිකෘ රත්නය දී මා ඉදිපත් නුවරට පමුණුවව.

එහි අපේයෘමෙසා යනු මේ තොපගේ භාර්යාව සමග ප්‍රිය සංවාස මෙමක්‍රිය අනිකකු විසින් නොදිනිය හැකිවේවා. ආනන්දවිනේනා යනාදියෙන් ඔහුගේ සතුටින් යුක්ත බව කියයි. නයිජූපනනං ඉදුපත් නුවරට ගෙනයන්න.

පූර්ණක යක්‍ෂයා කුරුරට වාසින්ගේ ඇමැති විදුර පඬි ඉදිරි අසුනෙහි හිඳුවා ගත්තේය. අලාමක ප්‍රඥා ඇති විදුර පඬිතුමා රැගෙන ඉදිපත් නගරයට පැමිණවී.

මිනිසාගේ සිත යම්සේ වහා ගමන් කරන්නේද එයට වඩා වේගයෙන් මනෝමය සෛන්ධවයාගේ ගමන සිදුවිය. පූර්ණක තෙමේ කුරුරට වැස්සන්ගේ ඇමැති ඉදිපත් නුවරට පැමිණවීය.

ඉන් පූර්ණක තෙමේ ඔහුට මෙසේ කිය. පඬිතුමනි! තෙල ඉදිපත් නගරය පෙනේ. සිත්කලු අඹ උයන්හි කොටස්ද පෙනේ. මම ද බිරිහ හා එක්වීමි. තොප ද සිය නිවෙසට පැමිණියහුය.

එහි යථාපි ගවේෂ සිත වනාහි නොයයි. දුර අරමුණු ගන්නේ වනාහි (ගතො) ගියේයැයි කියනු ලැබේ. ඒ නිසා මනස අරමුණු ගන්නවාට වැඩි ඉක්මනින් ඔහුගේ මනෝමය සෛන්ධවයාගේ ගමන සිදුවිය. මෙසේ මෙහි අර්ථය දතයුතුයි. එනිජූපනනං අශ්වයා පිට හුන්නහුට පෙන්වමින් මෙසේ කිය. සකං නිකේනං නුඹ ද තමන්ගේ වාසස්ථානයට පැමිණියේ යැයි කිය.

එදවස උදෑසන රජු සිහිනයක් දුටුවේය. එය මෙබඳු සිහිනයක් විය. රජ මාලිගයේ දොරටුව ලඟ ප්‍රඥා නමැති කඳක් ඇති ශීල නමැති

අතු, කුඩා අතු ඇති පස්ගෝරස නමැති ගෙඩි ඇති සරසන ලද ඇතුන්ගෙන් හා අශ්වයන්ගෙන් ගැවසී ගත්තා වූ මහා වෘක්‍ෂයක් විය. මහජනයා එයට බොහෝ සත්කාර කොට ඇදීලී බැඳ වදිති. ඉක්බිති එක් කලු පුද්ගලයෙක් රතුචන් සඵචන් හැඳ රතුමල් කනෙහි පැළඳ ආයුධයක් අත් ඇතිව අවුත් මහජනයා හඬද්දී ඒ ගස මුලින් සිඳගෙන ගොස් නැවත ආපසු ගෙනවුත් පිහිටි තැනම තබා යන්ට ගියේය.

රජතෙමේ ඒ සිහිනය විමසන්නේ මහා වෘක්‍ෂයක් වැනි වෙන කෙනෙක් නැත. විධුර පණ්ඩිතයාටය. මහජනයා හඬද්දී මුලින් සිඳ ගෙනගිය පුරුෂයා මෙන් අන් කිසිවෙක් නොවේ. පණ්ඩිතයාව ගෙන ගිය මානවකයාය. නැවත ඒ ගස ගෙනවුත් ප්‍රකෘති ස්ථානයේම තබා ගියාක් මෙන් ඒ මානවකයාට පණ්ඩිතයන්ව ගෙනවුත් දම්සභා දොරටුවේතබා යන්නේය. ඒකාන්තයෙන් අද අපි පණ්ඩිතයන් දකින්නෙමු යි සනිටුහන් කොට සොම්නසට පැමිණියේ මුළු නගරයම සරසවා දම්සභාව සුදානම් කර අලංකාර කළ රත්නමය මණ්ඩපයෙහි ධර්මාසනයක් පිරිවරාගත්තේ අද නුඹලා පණ්ඩිතයන් දකින්නහුය. ගෝක නොකරවී යැයි මහාජනයාව අස්වසන්නේ පඬිතුමාගේ පැමිණීම බලා සිටින්නේ දම්සභාවෙහි හුන්නේය. පුණ්ණක තෙමේද පණ්ඩිතයන් බස්සවා දම්සභා දොරටුවේ පිරිස මැද තබා විවාරා ඉරන්දතිය ගෙන තමන්ගේ දේවනගරයටම ගියේය. මේ කාරණය ප්‍රකාශකරන ශාස්තෘ වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

පුර්ණක යක්‍ෂයා කුරුටු ඇමැතිවරයා දම්සභාවේ බස්වා අලාමක පෙනුමැති හේ ආජානේය අසුපිට නැගී අහසින් ගියේය.

රජතෙම පඬිතුමා දැක ඉතා ප්‍රමුද්ධවැ අස්නෙන් නැගී සිට බුහුමන් පෙරදැරිව පිළිගෙන කම්පා නොවූයේ දම්සභාව මැද සරසන ලද ධර්මාසනයෙහි තමාට අභිමුඛව හිඳුවීය.

එහි අනොම වණෙණා ක්‍ෂය නොවූ වර්ණ ඇත්තේ, උතුම් වූ වර්ණයෙන් යුත්. අවිකම්පයං මහණෙනි! ඒ රජු පඬිතුමාව පිළිගෙන මහජනයා මැද කම්පා නොවී පසුබට නොවී අත ගෙන තමාට අභිමුඛ වෘකසේ අලංකාර කරන ලද ධර්මාසනයේ හිඳවාපීය.

ඉක්බිති රජු ඔහු සමග සතුටු වී මිහිරි පිළිසඳුර කථාකරමින් මේ ගාථාව කීය.

රියැදුරු සැරහූ රථය (නියම තැනට) පමුණුවන්නා සේ තෙපි අප යහපත් කටයුත්තෙහි පමුණුවන්නාහු කුරුරටවාසීහු තොපගේ දැකුමෙන් ප්‍රීති වෙති. අසන්නා වූ මේ කරුණ මට කියන්න. ඒ මානවකයාගෙන් තොපගේ මිදීම සිදුවූයේ කෙසේද?

එහි නදධං යනු යම්සේ සරසන ලද රථය රියැදුරා මෙහෙයවයිද මෙසේ ඔබ අපව කරුණු කාරණවලින් යහපත් වූ ක්‍රියාවන්හි මෙහෙයවන්නේය. නැඟුනි නං ඒදැක මේ කුරුරට වැසියෝ ඔබගේ දැකීමෙන් සතුටු වෙත්. මාණවසස යනු මානවකයාගේ සම්පයෙන් කෙසේ ඔබ මිදුනේ වන්නෙහිද, යමක් වනාහි ඔහුව මානවකයාගෙන් මිදීමට ප්‍රධාන කාරණය වූයේද යන අර්ථයි. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ මෙසේ කීහ.

රජතුමනි, යමකුට මානවකයා යැයි කීවේද හෝ මිනිසෙක් නොවේ. නරවිරුවාණෙනි! ඔබ පූර්ණක නමැති යකා ගැන අසා තිබේද හේ කුවේර රජුගේ ඇමැතියාය.

භූමින්ධර නාගභවනයෙහි වසන වරුණ නාගරාජයා විශාලය. පවිත්‍රය. පැහැපත්ය. බලවත්ය. ඔහුගේ අනුජාත ද්‍රවණිය වූ ඉරන්දතී නම් වූ නාගකන්‍යාව (ලබන්නට) පූර්ණක කැමැති විය.

මනා මැද පෙදෙස ඇති ඒ ප්‍රියාව බලාපොරොත්තුවෙන් හේ මා මරන්නට වැයම් කළේය. හේ බිරිඳ හා එක්විය. නාරජුගේ අනුමතිය ලැබ මම ද ආයෙමි. මාමේ මැණික ලද්දේය.

එහි යං මාණවොනභාවදී යනු රජතුමනි! යමකුට ඔබ මානවකයා යැයි කියන්නේද භූමිකුරෝ භූමිකුරු භවනයෙහි වාසයකරන. සා නාග කඤ්ඤා හෙතෙම යම්තැනැත්තියක් කැමැත්තෙන් මා මැරීම සඳහා උත්සාහ කළේද ඒ නාග කන්‍යාව ඉරන්දතී නම් වන්නිය. පියාය හෙතු මහරජ! ඒ මහානාගරාජයා සිව් උපෝසථ ප්‍රශ්නය විසඳීමෙහිලා පැහැදුනේ මා මැණිකෙන් පුදා නාගලෝකයට ගොස්, විමලා නම් දේවිය විසින්

ඔබගේ මාණිකාය කොහිදැයි විචාරණ ලද්දේ මාගේ ධර්මකථිකභාවය වර්ණනා කළේය. ඇය මගේ ධර්මකථාව අසනු කැමැති වී මාගේ හදවත පිළිබඳ දොළඳුකක් උපදවා ගත්තීය. නාරජු දුකින් සිටින ඉරන්දනී දුවණියට මෙසේ කීය. ඔබගේ මව විධුර පඬිතුමාගේ හෘදය මාංශය පිළිබඳ දොළඳුකන් යුක්ත වූවා ඔහුගේ හෘදයමාංශය ගෙන එන්නට සමත් කෙනෙක් යවන්නයැයි කීය. ඇය සොයන්නී වෙසමුණි මහරජුගේ බැනා වූ පූර්ණක නම් යක්ෂයාව දැක ඔහු තමා කෙරෙහි බැඳුනු සිත් ඇති බව දැනගෙන පියා සමීපයට ගෙන ගියේය. ඉක්බිති ඔහු විධුර පණ්ඩිතයන්ගේ හෘදයමාංශය ගෙනෙන්නට සමර්ථ වන්නේ ඉරන්දනීය ලබන්නේ යැයි කීය. හෙතෙම වේපුල්ල පර්වතයෙන් සක්විත්තන් විසින් පරිභෝග කළයුතු මෑණික ගෙනවුත් ඔබ සමග සුදු ක්‍රීඩාකොට මා ලබාගෙන දින තුනක් මගේ නිවසේ වැස මා ලවා අශ්වයාගේ වාලධිය අල්වාගෙන හිමවතෙහි ගස්වන ලද පර්වතවලද ගටා මරන්නට නොහැකිවූයේ සත්වන මේරමීඛ වාතයෙහි පැනවැදී යොදුන් හැටක් උස කාළාගිරි පර්වතය මස්තකයේ තබා සිංහාදී වූ වෙස්ගෙන මේ මේ දේ කොට මරන්නට අපොහොසත් වූයේ, මා විසින් තමා මැරීමට කාරණා විචාරන ලද්දේ මෙසේ කීය. ඉක්බිති මම ඔහුට යහපත් වූ මනුෂ්‍ය ධර්මයන් ප්‍රකාශ කළෙමි. එය අසා පසන් සිත් ඇත්තේ මා මෙහි ගෙන එනු කැමැත්තේ විය. ඉක්බිති මම ඔහුව ගෙන නාගභවනයට ගොස් නා රජුටද විමලා හටද ධර්මය ප්‍රකාශ කළෙමි. සියළුම නාගපිරිස පැහැදුනහ. නාරජු එහි මා දවස් හයක් ගතකළ කල්හි ඉරන්දනීය පූර්ණකට දුන්නේය. හෙතෙම ඔහු ලැබ සතුටට පත් සිත් ඇත්තේ මා මනෝමය අශ්වයකු පිට නංවා තෙමේ මැද ආසනයෙහි හිඳ ඉරන්දනීය පසුපස ආසනයෙහි හිඳුවා මෙහි ගෙනවුත් මා පිරිස් මැද බස්සවා ඉරන්දනීය රැගෙන තමාගේ නගරයටම ගියේය.

මෙසේ මහරජු! ඒ පුණ්ණක තෙමේ. තසසා සුමජ්ඣාය පියාය හෙතු පකාරසිත්ථ මරණය මයහං (මනා මැද පෙදෙස ඇති ඒ ප්‍රියාව බලාපොරොත්තුවෙන් හේ මා මරන්නට වැයම් කළේය.) ඉක්බිති මා වෙනුවෙන් සො වෙව හරියාය සමංගිභූතො (ඔහු ද භාර්යාව හා එක්වූයේ) එහිදී මාගේ ධර්මදේශනාව අසා පැහැදුනා වූ නාරජු විසින් මම ද අවසර ලද්දෙමි. ඒ පුණ්ණක සමීපයෙන් මේ සක්විත්තන් විසින් පරිභෝග කළ යුතු කැමැතිවන සියල්ල ලබාදෙන මාණිකායද ලබන ලදී. දේවයන් වහන්ස! මාණිකාය ගන්න යැයි මෑණික රජුට දුන්නේය.

ඉක්බිති රජතුමා උදෑසනම තමා විසින් දකින ලද සිහිනය නගරවැසියන්ට කියනු කැමැත්තේ, පින්වත් නගරවැසියෙනි, අද මා විසින් දකින ලද සිහිය අසවියැයි කියා මෙසේ පැවසීය.

රජමැදුර අබියස වෘක්ෂයක් මා විසින් සිහිනෙන් දකින ලදී. එම ගසෙහි නුවණ නමැති කඳ ඇත. ශීලය නමැති අතු ඇත. උභය ලෝකාර්ථ සිද්ධිය ගෙන දෙන ඒ ප්‍රඥා නමැති වෘක්ෂය පස්ගෝරස නමැති ගෙඩි දරන්නේය. ඇත්, අස්, ගව ආදීන්ගෙන් සමන්විතය.

මහජනයා නැවුම්, ගැයුම්, වැයුම් පවත්වද්දී එක්තරා පුරුෂයෙක් මේ ගස කපාගෙන ගියේය. ඒ ඥාන නමැති වෘක්ෂය නැවතත් අප වෙත පැමිණියේය. තෙපි මේ වෘක්ෂයට පුදසත්කාර කරවී.

යම්කිසි කෙනෙක් මාගේ උපකාර ලැබ සතුටු වෙත් ද අද ඒ සියල්ලෝම සිය සතුටු පහළ කෙරෙත්වා. මේ රුකට මහත් පූජා සත්කාර කොට බුහුමන් කරවී.

මාගේ රාජ්‍යයෙහි බන්ධනගත යම් සත්ත්ව කෙනෙක් වෙත්ද ඒ සියල්ලෝ බන්ධනයෙන් මුදත්වා. යම්සේ මේ පඬිතුමා මිදුනේද එසේ හැම සත්හු ද බැඳුම්වලින් මුදනු ලබත්වා.

මේ මාසය මුළුල්ලේම නඟුල් තැන්පත් කොට තබත්වා. බමුණෝ මස් රසැති බත අනුභව කෙරෙත්වා. මත්පැන් බොන්නෝ පානාගාරයෙහි සිට පිරි උතුරායන ඔඩම්වලින් රිසියේ මත්පැන් බොත්වා.

මහමඟු අසල සිටින වෙසගනෝ නිතර සළෙලුන් කැඳවත්වා. යම්සේ මහජනයා ඔවුනොවුන් නොපෙළන්ද එසේ දැඩි ආරක්ෂා සංවිධාන කෙරෙත්වා. මේ අයුරින් මේ රුකට ගරු බුහුමන් කරවී.

එහි සීලමයසස මේ ගසෙහි ශීලමය අතු අතෙව් ධමෙමව වැඩෙන ස්වභාවයෙහි පිහිටි. නිපාකො ඒ ප්‍රඥාව නමැති රුක පිහිටියේය. ගවපථලො පස්ගෝරස නමැති එල ඇති හත්ඵලසසජනෙතා අලංකාර කරන ලද ඇතුන්ගෙන් හා අශ්වයන්ගෙන් ගැවසී ගත්. නවවගීන කුරියා හිතාදිනෙ ඉක්බිති මේ වෘක්ෂයට පූජා කරන්නා වූ මහාජනයා විසින් ඒ ගසෙහි මේ

නෘත්‍ය ආදියෙන් නාදවත් කරනු ලබන කල්හි එක් කාලවර්ණ පුරුෂයෙක් අවුත් ඒ ගස මුලිනුපුටා පිරිවරාගෙන සිටිය සේනාව පලවාහැර අහසි රැගෙන ගියේය. නැවත ඒ ගස අවුත් අපගේනිවාසය ඉදිරිපිටම පිහිටියේය. ඒ ඔහු අපට මහා වෘක්‍ෂයක් බඳු පඬිතුමා අප වෙතට ආවේය. දැන් නුඹලා සියල්ලෝම රුකකසසිමසසාපවිතිං කරොථ මහා සත්කාර පවත්වවී. මම පවචයෙන අපගේ අමාත්‍යයෝ යම්කෙනෙක් වෙන්ද ඒ අය මා නිසා ලබන ලද යසසින් සතුටු සිත් ඇත්තාහුද ඒ සියල්ලෝම තමන්ගේ සතුට පහළ කරත්. තිබ්බානි බොහෝ වූ, විශාල වූ උපායනාහී තැගි. යෙකෙව් යටත් පිරිසෙයින් ක්‍රීඩාකිරීම සඳහා බඳින ලද සතුන් හා පක්‍ෂීන් මුළුවරෙ මුදාහරිනු ලබත්වා. උතතංගලාමාසමීමං කරොනතු මේ මාසය සීසාන නඟුල් ඉවත්කර එකත්පසෙක තබා නගරයේ බෙර හසුරුවා සියලු ජනයා මහා සැණකෙළි පවත්වත්වා. හකඛයනතු අනුභව කරත්වා. අමජ්ජපා මෙහි අ කාරය නිපාත මාත්‍රයකි. මත්පැන් බොන මිනිස්සු මත්පැන් තමන් පානය කරන තැන්වල සිට පානය කරත්වා. පුණණාහිථාලාහි පිරුණා වූ ඔඩම්වලින් පලිසසුතාහි අතිශයින් පිරුණු බැවින් වැගිරෙන්නා වූ මහාපථං නිච්චසමච්චායනතු අලංකාර කරන ලද මහා රථයක්, මහමඟු සිටියා වූ චෛශ්‍යාවෝ නිරන්තර කෙලෙස් වශයෙන් එක්වීමට කැමැති ජනයාව කැඳවත්වා යන අර්ථයි. තිබ්බං යනු දැඩි. යථා යම්සේ ආරක්ෂාව පිණිස තබන ලද නඟුල් ඇතිව මේ වෘක්‍ෂයට සත්කාර කරන්නාහු ඔවුනොවුන් පීඩාවට පත් නොකරන්නාහුය. මෙසේ ආරක්ෂාව සංවිධානය කරත්වා යන අර්ථයි.

මෙසේද කියා ඇත.

අන්තඃපුර ස්ත්‍රීහු ද කුමාරවරු ද චෛශ්‍යයෝ ද බමුණෝ ද බොහෝ ආහාරපාන පඬිතුමාට යැවූහ.

ඇතරුවෝ ද අසරුවෝ ද රථීකයෝ ද පාබල සේනාද යන මොවුහු පඬිතුමාට ආහාරපාන යැවූහ.

රැස්වූ දනව් වැස්සෝ ද නියම්ගම් වැස්සෝ ද පඬිතුමාට ආහාරපාන යැවූහ. පැමිණි පඬිතුමා දැක බොහෝදෙන සතුටු වූහ. පඬිතුමා යළි පැමිණි කල්හි පිළිහිසැ සියරා සතුටු වූහ.

එහි අභිභාරයුං මෙසේ රජු විසින් අණ දෙන ලද කල්හි මහා සැණකෙළියක් සුදානම් කර සියළු බැමි මුදාහැර මේ අන්තඃපුර ආදියද නොයෙක් ආකාරයේ ද තැගිබෝග සුදානම් කර ඒ සමග ආහාරපානද පණ්ඩිතයන්ට යැවූහ. පණ්ඩිතමාගතෙ පණ්ඩිතයන් පැමිණි කල්හි, ඒ පණ්ඩිතයන් දැක බොහෝ ජනයා පැහැදුනේ වූහ. සැණකෙළිය මසකින් අවසන් විය.

මහාසන්ත්වයන් වහන්සේ බුද්ධිකෘත්‍යයන් සකසන්නේ මෙන් මහාජනයාට ධර්මය දේශනා කරන්නේ රජුට අනුශාසනා කරන්නේ දිවි ඇති තෙක් සිට ස්වර්ග පරාජයන විය. ඔහුගේ අවවාදයෙහි පිහිටා රජු ආදිකොට ඇති සියළු කුරුරට වැසියෝ දානාදී වූ පින්කම් කොට ආයු කෙළවර ස්වර්ගයටම ගියහ.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, දැන් පමණක් නොවෙයි. පෙරද තථාගතයන් වහන්සේ ප්‍රඥා සම්පන්නව උපායෙහි දක්‍ෂයෙක් වී යැයි ජාතක කථාව එකිනෙක ගැලපූ සේක. එකල්හි පණ්ඩිතයන්ගේ මව්පියවරු මහරජකුලයෝ වූහ. ප්‍රධාන භාර්යාව රාහුල මාතෘය. දෙටුපුතා රාහුල කුමාරයෝය. වරුණ නාගරාජයා සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේය. සුපණ්ණ නාගරාජයා මුගලන් තෙරුන් වහන්සේය. ගක්‍රයා අනුරුද්ධ තෙරුන් වහන්සේය. ධනංජය රජු ආනන්ද තෙරණුවෝය. පුණ්ණක ඡන්න විය. පිරිස බුදුපිරිසය. විධුර පණ්ඩිත වූයේ මම ම ය.

විධුර ජාතකය නිමියේ ය.

22-9

මහා උම්මග්ග ජාතකය

පඤ්චාලො සබ්බසෙනාය යන මේ ගාථා කොටසින් ඇරඹෙන ජාතක කථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවීරම් වෙහෙර වැඩවසද්දී ප්‍රඥා පාරමිතාව අරබයා දේශනා කළ සේක.

තථාගතයන් වහන්සේගේ ප්‍රඥා පාරමිතාව වර්ණනා කරන්නාහු ඇවැත්නි! තථාගතයන් වහන්සේ මහා ප්‍රාඥය, පුථු ප්‍රාඥය, භාසු ප්‍රාඥය, ජවන ප්‍රාඥය, තිකඛ ප්‍රාඥය, නිබ්බධික ප්‍රාඥය. අන්‍ය වාදයන් මර්දනය කරන්නේ තමන්ගේ ප්‍රඥාවේ බලයෙන් කුටදන්න වැනි බ්‍රාහ්මණයන් සහිය ආදී පරිබ්‍රාජකයන් අංගුලිමාල ආදී සොරුන් ආලවක ආදී යක්‍ෂයන් ශක්‍ර ආදී දෙවියන්, බක ආදී බ්‍රාහ්මණයන් දමනය කොට ඔවුන් යන මගට යොමු වුවන් කළ සේක. උන්වහන්සේ විසින් බොහෝදෙනාට පැවිද්ද ලබාදී මාර්ගඵලයන්හි පිහිටුවුවාහු ශාස්තෘන් වහන්සේගේ ගුණකථා ප්‍රකාශ කරමින් හුන්හ. ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඩමකර මහණෙනි! දැන් කවර නම් කථාවකින් යුක්තව හුන්නාහුදැයි විචාරණ ලද්දාහු මෙබඳු කථාවකින් යැයි ප්‍රකාශ කළ කල්හි මහණෙනි! තථාගතයන් වහන්සේ දැන් පමණක් ප්‍රඥාවන්ත වූයේ නොවෙයි. අතීතයෙහිද පරිපාකයට නොගිය ප්‍රඥා ඇතිව බුද්ධත්වය සඳහා පාරමී පුරන්තේ ද ප්‍රඥාවන්ත වූයේ යැයි අතීත කථාව ගෙනහැර දැක්වූ සේක.

අතීතයෙහි මිටීලා නුවර වේදේහ නම් රජු රාජ්‍යය කරන කල්හි ඔහුට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරන්නා වූ පණ්ඩිතයෝ සතර දෙනෙක් වූහ. සේනක, පුක්කුස, කාවින්ද, දේවින්ද යන සතරදෙනාය. එකල්හි රජතෙමේ බෝධිසත්ත්වයන් පිළිසිඳ ගන්නා දිනයේ උදෑසන මෙබඳු සිහිනයක් දුටුවේය. රජගෙදර මිදුලෙහි සිව්කොණෙහි ගිනිකඳු සතරක් මහා ප්‍රාකාරයක ප්‍රමාණයෙන් පැන නැගී දිළිසෙයි. එහි මැද කනාමැදිරියකු ප්‍රමාණ වූ ගින්නක් හටගෙන ඒ මොහොතේදීම ගිනිකඳු සතරම මැඩගෙන බඹලොව තෙක් පමණ නැගීසිට මුළු සක්වල බබුලුවා සිටියේ බිම වැටුනු අබ ඇටයක් පවා පෙනෙයි. දෙවියන් සහිත ලෝකයා මල්මාලා සුවද වර්ගාදියෙන් පුදත්. මහජනයා ගිනිදැල් අතරෙන් ඇවිදිති. රෝමකුප මාත්‍රයකුදු උණුසුමක් නොදැනේ.

රජු මේ සිහිනය දැක බියවී තැනිගත්තේ නැගිට කුමක් නම් වන්නේදැයි සිතමින් සිටින අතර අරුණාලෝකය උදාවිය. පණ්ඩිතයෝ සතරදෙන උදයෙන්ම අවුත් කිම දේවයන් වහන්ස! සුවසේ සැතපුනේද කියා සැපවත් නින්ද පිළිබඳව විමසූහ. රජතෙමේ ආචාර්යවරුනි, මට සැපයක් නම් කොයින්ද? මෙබඳු සිහිනයක් දුටුවේමියි ප්‍රකාශ කළේය.

ඉක්බිති ඔහුට සේනක පඬිතුමා පැවසූයේ මහරජතුමනි! බිය නොවන්න. මෙය මංගල සිහිනයකි. මෙය අභිවාද්ධියක්ම වන්නේයැ කියා කුමන කරුණක් නිසාදැයි ඇසුවීට මෙසේ කිය. මහරජතුමනි, පණ්ඩිතයන් වූ අප සතරදෙනා අභිභවනය කොට, ප්‍රභායෙන් තොර කොට අන්‍ය වූ පස්වැනි පණ්ඩිතයෙක් පහළ වන්නේය. අපි සතරදෙනා ගිනිකඳු සතර මෙන්ද යාගය මැද හටගත් ගින්නක් මෙන් පස්වැනි පණ්ඩිතයෙක් ලොව පහළ වන්නේය. දෙවියන් සහිත ලෝකයෙහි අසමාන වූ, අසම වූ ධුර ඇත්තේය. දැන් ඔහු කොහි සිටින්නේ ද? මහරජතුමනි! අද ඔහු පිළිසිඳ ගැනීම හෝ මච්ඡාසිත් නික්මීම හෝ වන්නේයැයි තමන්ගේ ශිල්ප බලයෙන් දිවැසින් දුටුවාක් මෙන් විස්තර කළේය.

රජතෙමේ එතැන් පටන් ඒ වචනය සිහිපත් කළේය. මිටීලා නුවර වනාහි සිව්දොරටුවල පැසුළු යවමැදුන්ගම, දකුණු යවමැදුන්ගම, උතුරු යව මැදුම්ගම ආදී නියම්ගම් සතරකි. ඒවා අතුරෙන් පැසුළු යවමැදුම්ගම සිරිවඩු නම් සිටුවරයෙක් සිටියේය. ඔහුගේ බිරිඳ සුමනා දේවියයි. මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ එදවස රජු විසින් සිහිනය දකින ලද වේලාවෙහිම තච්චිසා දෙව්ලොවින් චූතව ඇගේ කුසෙහි පිළිසිඳ ගත්තේය. අනික් දේවපුත්‍රයන් දහසක් ද තච්චිසා දෙව්ලොවින් චූතව ඒ ගමෙහි ම සිටුව, උපසිටුව ආදීන්ගේ කුලවල පිළිසිඳ ගත්හ.

සුමනා දේවිය දසමසක් ඇවෑමෙන් රන්වන් පුතකු වැදුවාය. ඒ මොහොතෙහි ශක්‍රයා මිනිස්ලොව දෙස බලන්නේ මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ මච්ඡාසිත් බිහිවන බව දැනගෙන මේ බුද්ධාංකුරයා දෙවියන් සහිත ලෝකයෙහි ප්‍රකට කිරීමට වටනේයැයි මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ මච්ඡාසිත් නික්මෙන කල්හි නොපෙනෙන විලාශයෙන් අවුත් ඔහුගේ අතෙහි එක් ඖෂධ ගැටයක් තබා සිය පුරයටම ගියේය. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ එය අතෙහි මීට මොළවා ගත්තේය. ඔහු මච්ඡාසිත් බිහිවන

කල්හි මවට අල්පමාත්‍ර වූද දුකක් ඇති නොවීය. ඩබරාවකින් වැහෙන දියත්තක් මෙන් පහසුවෙන් හා සුවයෙන් නික්මුණු සේක.

මව ඔහුගේ අතෙහි බෙහෙත් ගැටයක් දැක, දරුව, මේ කුමක් ලබන ලද්දේදැයි ඇසීය. මෑණියනි! ඖෂධයක් යැයි දිව්‍ය ඖෂධය මෑණියන්ගේ අතෙහි තැබීය.

මෑණියනි! මෙය ගෙන යම්කිසි රෝගයකින් පෙළෙන අය සිටින්නම් ඒ අයට දෙන්තයැයි කීය. ඇය කුටුපහටු වූවා සිරිවඩු සිටුකුමාට දැන්වූවාය. ඔහුට වනාහි වර්ෂ හතක් පැරණි හිසරුජාවක් ඇත. ඔහු බොහෝ සතුටට පත්ව මෙතෙමේ මව්කුසින් බිහිවන්නේ ඖෂධයක් ගෙන ආවේයැයි උපන් විගසම මව සමග කීවේය. මෙබඳු වූ පුණ්‍යවන්තයකු විසින් දෙන ලද ඖෂධය මහා ආනුභාව ඇත්තේ වන්නේය. ඒ ඖෂධය ගෙන ගලක අතුල්ලා ඉන් ස්වල්පයක් නළල අග තැවරීය. වර්ෂ හතක් පැරණි හිසරුජාව නෙලුම් පතකින් ජලබිඳුවක් මෙන් පහව ගියේය.

ඔහු, එය මහානුභාව සම්පන්න ඖෂධයක් යැයි මහත් සතුටට පත්වීය. මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ ඖෂධයන් ගෙන මෙලොවට පැමිණි බව සැම තන්හි ප්‍රකට විය. යම් ඒ ආබාධිත කෙනෙක් වෙත්ද ඒ සියල්ලෝම සිටුකුමාගේ නිවසට ගොස් බෙහෙත් ඉල්ලති. ගලෙක අතුල්ලා ටිකක් ගෙන ජලය හා මුසුකොට සියලුදෙනාටම දෙත්. දිව්‍ය ඖෂධය ශරීරයේ ස්පර්ශ කළ පමණින්ම සියළු ආබාධයෝ සංසිදෙත්. ඒ සුවපත් වූ මිනිස්සු සිරිවඩු සිටුකුමාගේ නිවසේ ඇති ඖෂධය මහත් වූ අනුභාව සම්පන්නයැයි වර්ණනා කරමින් නික්ම යත්.

මහාසත්ත්වයන් වහන්සේට නම් තබන දිනයෙහි මාගේ පුත්‍රයාට මුතුන් මිත්තන්ගේ නාමයෙන් ඵලයක් නැත. ඖෂධ නාමයම වේවායි කියා ඔහුට මහෝසධ කුමාරයා යැයි නම් කළේය. මෙබඳු අදහසක් ද ඔහුට ඇතිවීය. මහාප්‍රාඥ වූ මාගේපුත්‍රයා තනියම උපන්නේ නොවේ. මොහු සමග උපන් දරුවන් සිටිය යුතුයි. ඔහු බලන්නේ දරුවන් දහසක් උපන් බව අසා සියල්ලන්ට ම කුමාර ඇඳුම් පැළඳුම් ආදිය දී කිරිමව්වරුන් යැවීය. මාගේ පුත්‍රයාගේ සහායකයන් වන්නාහයි බෝධිසත්ත්වයන් සමගම මඟුල් උත්සව කළහ. දරුවන් සරසා දිනපතා මහාසත්ත්වයන්ට උපස්ථාන පිණිස ගෙනෙත්. බෝධිසත්ත්වයෝ ඔවුන් සමග ක්‍රීඩා කරන්නේ වැඩි

සත්වස් වියෙහිදී රන් ප්‍රතිමාවක් මෙන් රුමන් විය. ඉක්බිති ගම මැද ඔවුන් සමග ක්‍රීඩා කරන්නා වූ ඔවුන්ගේ ක්‍රීඩා මණ්ඩලය ඇත් ආදීන් එනකල්හි බිඳෙයි. තදින් සුලඟ හා අවිව ඇතිකල්හි දරුවෝ වෙහෙසට පත්වෙත්. එක්දිනක් ක්‍රීඩා කරනවිට අකාල වර්ෂාවක් වැස්සේය. එය දැක හස්තිබල ඇති මහාසත්ත්වයෝ දුටු විත් එක් ශාලාවකට පිවිසියේය. අනිත් දරුවෝ පසුපසින් දුවන්නාහු ඔවුනොවුන් පා පැකිළී දනහිස් බිඳීම් ආදියට පත්වූහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ මෙතැන ක්‍රීඩා ශාලාවක් කළ යුතුයයි ද මෙසේ පීඩාවට පත්වීම නොවිය යුතුයැයි ද සිතා අනිත් දරුවන්ට කථා කළේය. මෙතැන සුළං ඇතිකල්හි හෝ අවිව ඇතිකල්හි, වර්ෂාව ඇතිකල්හි හෝ නතරවී සිටීමට, හිඳගැනීමට, නිදාගැනීමට හැකිවන පරිදි ශාලාවක් කරවන්නෙමු. එක එක කහවණුව බැගින් ගෙනෙන්න. ඒ දහසක් දරුවෝ එසේ කළහ. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ මහා වඩුවකු කැඳවා මෙතැන ශාලාවක් සඳවවයි කියා දහසක් දුන්නේය. හෙතෙම එසේයැයි දහස ගෙන බිම සමතලා කරවා උල්ගසා නූල් ඇද්දේය. එය මහාසත්ත්වයන්ගේ සිත් ගත්තේ නොවේ. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ ඔහුට ලණු අදින ආකාරය කියන්නේ මෙසේ ඉවත්කොට මනාව අදින්නැයි කීය. ස්වාමීනි! මම තමන්ගේ ශිල්පය පරිදි දිගු කළෙමි. මීට වඩා වෙනස් ක්‍රමයක් නොදනිමි. ඔබ මෙපමණ දෙයක්වත් නොදැන අපේ සිත ගෙන කෙසේනම් ශාලාවක් කරන්නෙහිද? ගෙනෙව. ඔබට නූල් ඇද පෙන්වන්නෙමි යි නූලක් ගෙන්වාගෙන තමා විසින්ම ඇද්දේය. එය විශ්වකර්මයා විසින් දිගුකරන ලද්දක් මෙන් විය. ඉක්බිති වඩුවාට කීය. ඔබට මෙසේ නූල් ඇදිය හැකිදැයි විචාළේය. ස්වාමීනි! නොහැක්කෙමි යි කීය. ඉදින් මා කියන ආකාරයට නූල් අදින්නට හැකිදැයි ඇසීය. ස්වාමීනි! හැක්කෙමි යි කීය. මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ (මෙසේ නියෝග කළේය.)

ඒ ශාලාවේ එක් පැත්තක් අනාථයන්ට වාසය කරන්නටය. අනාථ කාන්තාවන්ට දරුවන් ප්‍රසූත කිරීම සඳහා එක් කොටසකි. ආගන්තුක ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට නතරවීම සඳහා එක් කොටසකි. තවත් කොටසක් ආගන්තුක මිනිසුන්ටත්, තවත් කොටසක් ආගන්තුක වෙළඳුන්ගේ භාණ්ඩ තබාගැනීම සඳහාත්ය. එසේම ඒ සියළුම ස්ථාන පිටතට දොරටු සිටින සේ ශාලාවේ නිර්මාණය සකස් කළේය. එහිම ක්‍රීඩාගාරයක්ද විනිශ්චය ශාලාවක්ද දහම් සභාවක්ද කරවීය. දින කීපයකින්ම ශාලාවේ වැඩ නිමවූ

කල්හි විත්‍ර ශිල්පීන් කැඳවා තමාට අවශ්‍ය පරිදි සිත්කලු විත්‍ර කර්මාන්ත කරවීය. ශාලාව සුධර්මා දිව්‍යසභාව හා සමාන විය. ඉක්බිති මෙපමණකින් පමණක් ශාලාව අලංකාර නොවෙයි. පොකුණක්ද කරවිය යුතුයැයි පොකුණක් සාරවා ගඩොල් කර්මාන්තකරුවකු කැඳවා තමාගේ උපදෙස් අනුව මුදල් දක්වා දහසක් තැනකින් වක් වූ තොටුපලවල් සියයක් සහිත පොකුණක් කරවවීය. ඒ පොකුණ පස්පියුමෙන් සැදුම්ලත් නන්දන වනයේ පොකුණ මෙන් ශෝභමානය. එහි ඉවුරේ මල්, ගෙඩි සහිත නොයෙක් වෘක්‍ෂයන් රෝපණය කරවවා නන්දන වනයට සමාන උයනක් කරවවීය. එම ශාලාව ඇසුරුකොට ධාර්මික ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ටත් ආගන්තුක ගමන් යන්නවුන්ටත් ආහාරපාන දීමට සැලැස්වීය.

ඔහුගේ එම ක්‍රියාව සැමතැන්හි ප්‍රකට විය. බොහෝ ජනයා එහි රැස්වෙති. මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ ශාලාවේ හිඳ පැමිණි පැමිණි අයට කාරණාකාරණ හා යුතු අයුතුකර ප්‍රකාශ කළේය. විනිශ්චයක් පැවැත්වීය. එය බුද්ධෝත්පාද කාලයක් මෙන් විය. ඒ කාලයේ වේදේහ රජු, සත්වසක් ඉක්මගිය කල්හි, පණ්ඩිතයන් සතරදෙන අපව මැඩපවත්වාගෙන පස්වෙනි පණ්ඩිතයෙක් පහළ වන්නේයැයි මට කියා ඇත. දැන් ඔහු කොහේදැයි සිහිපත් කරමින් ඔහු වසන තැනක් දැනගනිවි යැයි කියා දොරටු සතරින් ඇමැතියන් සතරදෙනෙක් පිටත්කර හැරියේය. සෙසු දොරටුවලින් නික්මෙන්නාහු බෝධිසත්ත්වයන් නොදැක්කාහ. ප්‍රාචීන දිශාවෙන් නික්මෙන්නා ශාලා ආදිය දැක පණ්ඩිතයන් විසින් මෙය කරවන්නට හෝ කරන්ට ඇතැයි සිතා මිනිසුන්ගෙන් විචාළේය. මෙම ශාලාව කවරනම් වඩුවකු විසින් කරන ලද ද? මෙය වඩුවකු විසින් තමාගේ දැනුමෙන් කරන ලද්දක් නොවේ. මෙය සිරිවඩු සිටුකුමාගේ පුත්‍රයා වන මහොෂධ පණ්ඩිතයන්ගේ අදහස අනුව කරන ලද්දකි. ඒ පණ්ඩිතයා කොපමණ වයස ඇත්තෙක්ද? පිරිපුන් සත්වස් ඇත්තේයැයි කීහ. ඇමැතිවරයා රජු විසින් සිහිනය දකින ලද දවසේ පටන් ගණන් කර රජුගේ සිහිනය හා සම වෙයි. ඒ පණ්ඩිතයා මොහුමය කියා රජතුමාට පණිවිඩයක් යැවීය. දේවයන් වහන්ස, පැදුම් යවමැදි ගමේ සිරිවඩ්ඪන සිටුවරයාගේ පුත් මහොෂධ පණ්ඩිත නම් වූ පිරිපුන් සත්වස් ඇත්තහු විසින් මේ ශාලාව කරවීය. පොකුණක් ද උයනක් ද කරවීය. මේ පණ්ඩිතයා රැගෙන එන්නද, එපාද කියා අසා රජුට හස්තක් යැවීය.

රජු එය අසා ම සතුටු සිතැත්තේ සේනක ඇමැතියා කැඳවා ඒ බව පවසා කිම! සේනක, අපි ඒ පණ්ඩිතයාව ගෙන එවුදැයි ඇසීය. ඔහු පණ්ඩිතයන්ගේ ගුණය ගැන මසුරුකමක් ඇතිවී මහරජතුමනි! ශාලා ආදිය කරවූ පමණින් පණ්ඩිතයෙක් නම් නොවන්නේය. යම්කිසි කෙනෙක් මේවා කරවන්නේ නම් එය එතරම් දෙයක් නොවේයැයි කීය. රජු ඔහුගේ කථාව අසා මෙහි යම්කිසි රහසක් තිබිය හැකියයි නිහඬව සිට එහිම නතරවී පණ්ඩිතයන් විමසීම පමණක් කරවයැයි දුතයෙක් යැවීය. ඒ අසා ඇමැතිවරයා එහිම වසමින් පණ්ඩිතයන් ගැන තොරතුරු විමසීය. මේ එහි විමසීම් ප්‍රීති වාක්‍යයයි.

මංසං ගොණො ගණධී සුත්තං පුත්තො ගොළ රථෙන ච
 දණෙධා සීසං අහිවෙච කුකකුටො මණී විජායනං
 ඔදනං වාලුකඤ්චාපි තලාකුය්‍යානං ගදුහො මණිති

එහි මංසං යනු එක්දිනක් බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ක්‍රීඩා මණ්ඩපයට යන්නේ එක් උකුස්සෙක් මස් ලැල්ලකින් මස් වැදැල්ලක් ගෙන අහසට නැංගේය. ඒ දැක දරුවෝ මස්වැදැල්ල බිම හෙළවන්නෙමුයි උකුස්සා ලුහුබැන්දාහ. උකුස්සා ඒ අත මේ අත දුට්‍රියි. ඔවුහු අහස දෙස බලාගෙන උකුස්සා පසුපස යන්නාහු ගල් ආදියෙහි හැපී වෙහෙසට පත්වෙති. ඉක්බිති පඬිතුමා ඔවුන්ට මෙසේ කීය. මම එය හරවන්නෙමියි ස්වාමීනි! අත්හරවන්න. එසේනම් බලවී යැයි කීය. ඔහු උඩ නොබලාම වාත වේගයෙන් දුවගොස් උකුස්සාගේ සෙවණැල්ල පාගා මහා හඬක් නැගීය. ඔහුගේ තේජසින් ඒ හඬ උකුස්සාගේ උදරය විනිවිද ගියාක් මෙන් විය. ෧9 බියපත්ව මස්වැදැල්ල අත්හැරියේය. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ මස්කැල්ල අත්හළ බව දැනගෙන සෙවනැල්ල දෙස බලමින් බිම වැටීමට ඉඩනොදී උඩදීම අල්ලා ගත්තේය. ඒ පුදුමය දැක මහජනයා හඬදෙමින්, අත්පොළසන් දෙමින් මහා හඬක් නැගූහ. ඇමැතියා ඒ පුවත දැනගෙන රජුට හස්තක් යැවීය. පණ්ඩිතයා මෙනම් වූ උපායකින් මස්වැදැල්ල හරවාපීය. මෙය ඔබවහන්සේ දැනගනීවා. මේ පුවත අසා රජතෙමේ සේනකගෙන් විචාළේය. කෙසේද සේනක? අපි පණ්ඩිතයාව රැගෙන එමුද? ඔහු මෙසේ සිතීය. ඔහු මෙහි පැමිණි කාලයේ පටන් අපි ආලෝකයෙන් තොර වූවෝ වෙමු. අප සිටින බවවත් රජු නො දකින්නේ ය. ඒ නිසා ඔහුව මෙහි ගෙන එන්නට ඉඩ නොදිය යුතුයයි හෙතෙම ගුණමකු බව නිසා මහරජතුමනි! එපමණකින් පණ්ඩිත නොවෙයි. මෙය

වනාහි සුළු දෙයකි යැයි කිය. රජු මධ්‍යස්තව සිට එහිදීම ඔහුව විමසා බලන්නයැයි නැවතත් හසුනක් යැවීය.

ගොණො යනු එක් මැදුම් යව ගම්වැසි පුරුෂයෙක් වැසිවට කල්හි කුඹුර සාන්තෙමීයි වෙනත් ගමකින් ගොනුන් මීලට ගෙන අවුත් ගෙදර වැස ඊලඟ දවසේ තණකැවීම සඳහා තණ පිට්ටනියට ගෙනගොස් ගොනුපිට සිටියේ, වෙහෙසට පත්ව ඉන් බැස ගසමුල සිටියේ නින්දට වැටුනේය. ඒ වේලාවේ එක් සොරෙක් ගවයන් රැගෙන පලා ගියේය. ඔහු පිබිඳ ගවයන් නොදැක එහෙ මෙහෙ බලාගවයන් රැගෙන පලායන සොරු දැක වේගයෙන් හඹාගොස් මාගේ ගවයන් කොහි ගෙනයන්නේදැයි ඇසීය. මගේ ගවයන් මා කැමැති තැනකට ගෙනයමීයි ඔහු කිය. ඔවුන්ගේ විවාදය අසා මහජනයා රැස්වූහ. පණ්ඩිතයෝ ශාලා දොරටුවෙන් යන්නා වූ ඔවුන්ගේ හඬ අසා ඔවුන් දෙදෙනාවම කැඳවා ඔවුන්ගේ හැසිරීම දැකම මොහු සොරුය. මොහු ස්වාමියා යැයි දනී. එසේ දැනගෙනත් විවාද කරන්නේ ඇයිදැයි ඔවුන්ගෙන් ඇසීය. ගවයන් හිමි තැනැත්තා මෙසේ කිය. මම මේ ගවයන් අසවල් ගමෙන් අසවලාගෙන් මීළට ගෙන අවුත් ගෙදර තබාගෙන තණ-පිට්ටනියට ගෙන ගියෙමි. එහිදී මාගේ ප්‍රමාදයක් දැක මේ තැනැත්තා ගවයන් රැගෙන පලා ගියේය. ඒ මම ඒ මේ අත බලන්නේ මොහුව දැක ලුහුබැඳ ගොස් අල්ලා ගත්තෙමි. අසවල් ගම්වැසියා මා විසින් මේ ගවයන් මීලදී ගත්බව දනියැයිද කීවේය. සොරා මෙසේ කියයි. මේ මාගේ ගෙදර උපන් ගවයන්ය. මොහු බොරු කියයි යැයි කීවේය. ඉක්බිති පඬිතුමා ඔවුන්ට මෙසේ කිය. මම ඔබලාගේ නඩුව ධර්මයෙන් විසඳමි. විනිශ්චයෙහි සිටින්නහුදැයි විචාරා එසේයැයි කී කල්හි මහාජනයාගේ අදහස් දැනගැනීමද වටිනේ යැයි පළමුව සොරාගෙන් ප්‍රශ්න කළේය. නුඹ විසින් මේ ගවයන්ට මොනවා කවන ලද ද? මොනවා පොවන ලද ද? කැඳ පොවන ලද බවත්, තල, පිටි, මෑ ඇට ආදිය කවන ලද බවත් පැවසීය. ඉක්බිති ගව හිමියාගෙන් විචාළේය. ඔහු මෙසේ කිය. ස්වාමීනි! දුප්පත් මට කැඳ ආදිය නැත. තණකොල කවන ලදී. පඬිතුමා ඔවුන්ගේ කථාව මහජනයාට දන්වා පියඟු කොල ගෙන්වාගෙන වංගෙඩියේ ලා කොටා ගවයන්ට පෙවීය. ගවයෝ තණකොලම වැමැරූහ. පඬිතුමා මෙය බලන්න යැයි මහජනයාට පෙන්වා සොරාගෙන් විචාළේය. ඔබ සොරෙක්ද, නැද්ද? සොරෙක්මීයි පිළිතුරු දුන්නේය. එසේනම් මෙතැන් පටන් මෙබඳු දේ නොකරව. බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පරිවාර ජනයා ඔහුව බැහැරට ගෙන ගොස් අතින්

පයින් තලා දුර්වල කළහ. ඉක්බිති පඬිතුමා ඔහු අමතා අවවාද කොට තොප ඇස් ඉදිරිපිට මේ දුක් විඳින්නෙහි. පරලොවදී වනාහි නිරයාදියෙහි මහත් වූ දුකක් අනුභව කරන්නෙහිය. මෙතැන් පටන් මේ වැරදි ක්‍රියාව අහහරුවයි පන්සිල් දුන්නේය. ඇමැතියා ඒ පුවත ඇති පරිදි රජුට සැල කළේය. රජු සේනකගෙන් අසා රජතුමනි! ගොන් ප්‍රශ්නය යමකු විසින් විනිශ්චය කරන ලද ද?

කී කල්හි රජු මධ්‍යස්ථව නැවත එබඳු වූම පණිවිඩයක් යැවීය. මෙසේ සියලු වාදයන්හිදී දතයුතුයි. මෙයින් පසුව වනාහි උදාන වාක්‍ය පමණක් වෙන්කර දක්වන්නෙමු.

ගණධී යනු එක් දුප්පත් කතක් නොයෙක් වර්ණයෙන් යුත් නූලින් ගැට බැඳ කරන ලද නූල් කැට්ටලින් සාදන ලද පළඳනාවක් ගෙලෙන් ගලවා සඵව මතුපිට තබා පණ්ඩිතයන් විසින් කරන ලද පොකුණට නාන්තට බැස්සේය. වෙනත් තරුණ කතක් එය දැක ලෝභ උපදවා එය ඔසවා මැණියනි! මෙය අතිශයින් දැකුම්කඵය. මෙය මොනවායින් කරන ලදද? මම ද මට මෙයින් එකක් කරන්නෙමි යි ගෙලෙහි පැළඳ එහි ප්‍රමාණය බලන්නෙමි යි කී කල්හි ඇගේ අවංකකම නිසා එසේ පැළඳ බලන්නයැයි කී කල්හි ගෙලෙහි පැළඳගෙන පලා ගියාය. අනිත් තැනැත්තිය එය දැක වහා ගොඩට අවුත් සඵව හැඳ පසුපස දුවගොස් මාගේ පළඳනාව ගෙන කොහි යන්නේදැයි කියා සඵවෙන් අල්ලා ගත්තේය. අනිත් තැනැත්තිය (සෙර) මම නුඹ සතුවක් නොගත්තෙමි. මගේ ගෙලේ ඇත්තේ මගේ පළඳනාවයි කියා කීවාය. ඒඅසා මහජනයා එතැනට රැස්වූහ. පණ්ඩිතයෝ දරුවන් සමග ක්‍රීඩා කරන්නේ කෝළාහල කරමින් ගාලා දොරටුවෙන් යන්නා වූ ඔවුන්ගේ සෝභාව අසා මේ කවර හඩක්දැයි අසා දෙදෙනාගේ කලහයට හේතු වූ කරුණ අසා ඔවුන් කැඳවා ස්වරූපයෙන්ම මේ සෙරය. මේ සෙර නොවේය. කියා දැනගෙන ඒ කාරණය අසා මාගේ විනිශ්චයෙහි පිහිටන්නාහු දැයි විචාරා එසේයැයි කීකල්හි පළමුව සෙරගෙන් ඇසීය. නුඹ මේ පළඳනාව පළඳන්නී කවරනම් සුවද වර්ගයක් ඇඟ ගල්වන්නීදැයි ඇසීය. මම නිරන්තරයෙන් 'සබ්බ සංභාරක' (සියල්ල වනසන) නම් වූ සුගන්ධාලේපය ආලේප කරමි යි කීවාය. සබ්බ සංභාරක යනු සියළු සුවද වර්ග යොදා සාදන ලද සුවද වර්ගයකි. අනතුරුව අනික් තැනැත්තියගෙන් විචාළේය. ඇය මෙසේ කීවාය. දුප්පත් වූ මට සබ්බසංභාරක කොයින්ද? මම නිරන්තරයෙන්

පියඟු මල්සුවද ආලේප කරමිසි කීවාය. පණ්ඩිතයාණෝ ජලපාත්‍රයක් ගෙන්වාගෙන ඒ ආභරණය දමා සුවද වර්ග පිළිබඳ දන්නකු කැඳවා මේ වතුර භාජනය කවර සුවදදැයි බලා කියන්නැයි කීය. ඔහු සුවද විමසා බලන්නේ පියඟු මල්සුවද බව දැනගෙන මේ ඒකක නිපාතයේ ආ ගාථාව ප්‍රකාශ කළේය.

සබ්බ සංභාරකො නඤ්ඤි සුද්ධං කංගු පවායති
අලිකං භාසිතයං ධුතනී සචම්මාහු මහලලිකා

එහි ධුතනී යනු සෙර. ආහු යනු කීය. කියයි. අයමෙව කියාද පාඨයක් ඇත. මහාසත්ත්වයෝ ඒ කාරණය මහජනයාට දන්වා ඔබ සෙරක්ද සෙරක් නොවන්නී ද කියා අසා සෙර බව ඒත්තු ගැන්වීය. එතැන් පටන් මහාසත්ත්වයන්ගේ පණ්ඩිත බව මහජනයාට ප්‍රකට විය.

සුභතං යනු ඒ එක් කපුකෙතක් රකින ස්ත්‍රියක් කෙත රකින්නී එහිම පිරිසිදු පුලුන් ගෙන ඉතා සියුම් තුලක් අඹරා පන්දුවක් කොට උකුලෙහි ගසාගෙන ගමට එන්නී පණ්ඩිතයන්ගේ පොකුණෙහි නාන්තෙමිසි සලුව මත්තෙහි තුල්පන්දුව තබා නාන්තට බැස්සේය. ස්ත්‍රිය එය දැක හටගත් ලෝභ සිතැත්තී එය ගෙන, අහෝ! මැණියනි! ඔබ විසින් සිත්ගන්නා තුලක් කටින ලදැයි කියා අසුර ගසා බලන්නාක් මෙන් ඉණෙහි තබාගෙන යන්ට ගියාය. එය පෙර පරිද්දෙන්ම විස්තර දැනගත යුතුයි.

පණ්ඩිතයෝ සෙරගෙන් විවාළහ. නුඹ තුල් පන්දුව සාදනවිට කුමක් ඇතුලතට තබා එය කළේදැයි ඇසීය. ස්වාමීනි, කපුගෙඩියක ඇටය කීවාය. අනික් තැනැත්තියගෙන් ද විවාළහ. ඇය තිඹිරි ඇටයයි කීවාය. ඔහු දෙදෙනාගේම කථාව පිරිසට දන්වා තුල්පන්දුව පලා තිඹිරිඇට දැක ඒ සෙර බව පිළිගැන්වීය. මහජනයා කුටුපහටු වූයේ නඩුව මනාව විසඳන ලද්දේ යැයි දහස්වර සාදුකාර දුන්න.

පුතෙතා යනු එක් ස්ත්‍රියක් දරුවකු ගෙන මුව සේදීම පිණිස පණ්ඩිතයන්ගේ පොකුණට ගොස් පුතා නහවා තමන්ගේ සඵලෙහි හිඳුවා මුහුණ සෝදා නාන්තට බැස්සාය. ඒ වේලාවේ එක් යකින්නක් ඒ දරුවා දැක කනු කැමැත්තී වී ස්ත්‍රී වේශයක් මවාගෙන මිතුරිය! මේ දරුවා

දර්ශනීයයි. මේ ඔබගේ පුත්‍රයාදැයි ඇසීය. එසේය මෑණියනි යැයි කීකල්හි මම ඔහුව බලාගන්නමියැයි කීවිට රැකබලා ගන්න යැයි කියද්දී දරුවා ගෙන වික වේලාවක් ක්‍රීඩාකොට රැගෙන පලායන්ට විය. අනික් තැනැත්තිය එය දැක දුටුගොස් මාගේ පුත්‍රයාව කොහි ගෙනයන්නේදැයි අල්ලා ගත්තාය. ඔබට පුතෙක් කොයින්ද? මේ මාගේ පුත්‍රයායැයි යක්‍ෂණිය කීවාය. කලහ කරන්නියෝ ශාලා දොරෙන් යත්. පණ්ඩිතයෝ කෝලාහල ශබ්දය අසා ඔවුන් කැඳවා මේ කුමක්දැයි විචාරා නඩුව අසා, ඇසිපිය නොහෙළීම නිසාද ඇස්වල රතුපාට නිසාද යක්‍ෂණියක් යැයි දැනගෙන ද මාගේ විනිශ්චයෙහි පිහිටන්නහුදැයි අසා එසේය කියා කී කල්හි ඉරක් ඇඳ ඉර මැද දරුවා තබා යක්‍ෂණිය ලවා පාවලින්ද මව ලවා අත්වලින්ද අල්ලාගෙන දෙදෙනාම ඇදගන්න. තමන්ගේ පැත්තට ඇද ගන්නට හැකි වන්නියට දරුවා අයත් වෙයි. ඒ දෙදෙනාම ඇද්දාහ. දරුවා අදිනු ලබන්නේ දුකට පත්ව හැඬුවේය. මව හදවත පැලුනාක් මෙන් දරුවා අහහැර හඬමින් සිටියාය. පණ්ඩිතයෝ මහජනයාගෙන් විචාළාහ. දරුවන් කෙරෙහි මෘදුබවට පත්වන්නේ මාතෘ හදවතද? එසේ නැතහොත් මව් නොවන තැනැත්තියගේ හදවතද කියා ඇසුවිට පණ්ඩිතයෙනි! මවගේ හදවතයැයි කීහ. දැන් මෙහි දරුවා අල්ලාගෙන සිටින්නේ මවද අත්හැර සිටින්නේ මවද කියා ඇසුවිට පණ්ඩිතයෙනි, අත්හැර සිටිය තැනැත්තිය මව යයි කීහ. මැය වනාහි දරුවන් සොරකම් කරන්නියකි. නුඹලා දන්නහුද? පණ්ඩිතයෙනි! නොදනිමු. මේ යක්‍ෂණිය දරුවා කෑමට ගත්තේය. පණ්ඩිතයෙනි! කෙසේ දන්නෙහිද? ඇසිපිය නොහෙළීමද ඇස් රතුවීමද සෙවනැල්ලක් නැතිවීමද සැකයක් නැති බැවින්ද කරුණා විරහිත බැවින්ද යන හේතූන්ගෙනි. ඉක්බිති නුඹ කවර තැනැත්තියකදැයි ඇගෙන් විමසීය. ස්වාමීනි! යක්‍ෂණියක් වෙමි. අන්ධබාල තැනැත්තිය, පෙරද පව්කොට යක්‍ෂණියක් වූවාය. දැන් නැවතද පව් කරන්නෙහි. අහෝ අදබාල තැනැත්තියැයි අවවාද දී පන්සිල්හි පිහිටුවා පිටත්කර හැරියේය. දරුවාගේ මව ස්වාමීනි, බොහෝකල් ජීවත්වෙන්න යැයි පණ්ඩිතයන්ට ප්‍රශංසාකොට දරුවා රැගෙන නික්ම ගියාය. ගොළුරටෙන්නවා කෙනෙක් වනාහි මිටි බැවින් ගෝළ නම්ව ද කාළවර්ණ බැවින් කාලෝ නම්ව ද ගොළුකාලා නම් වූ පුරුෂයෙක් වර්ෂ හතක් ගෙදරක මෙහෙකාරකම් කොට හාර්යාවක් ලබාගත්තේය. ඕ නමින් දික්තලා වූවාය. ඔහු එක්දිනක් ඇය අමතා සොඳුර, කැවුම් ආදී කැවිලි පිසින්න. මව්පියන් දකින්නට යමුයි කියා මව්පියන්ගෙන් ඔබට කවර වැඩක්දැයි ඇය විසින් ප්‍රතිකෂේප කළ කල්හි තුන්වන වරක් කියා කැවුම් පිසවාගෙන මගට අවශ්‍ය දේද තැහි බෝගද

ඊගෙන ඇය සමග මගට පිළිපත්තේ අතරමග නොගැඹුරු ගංගාවක් දුටුවේය. ඒ දෙදෙනාම වනාහි ජලයට බිය වූ අය වූහ. ඒ නිසා ඒ නදිය තරණය කරන්නට උනන්දු නොවී ගංඉවුරේ සිටියාහ. එකල්හි දිග්පිටියා නම් වූ එක් දුප්පත් මිනිසෙක් ඒ නදිය අසල ගැවසෙන්නේ එතැනට පැමිණියේය. ඔවුහු ඔහුව දැක විචාලාහ. යහඵව! මේ නදිය ගැඹුරු නැද්ද කියා ඇසීය. මත්සරයෝ සිටිත්යැයි කීය. මිතුර, ඔබ කෙසේ යන්නෙහිද? මෙහි කිඹුල් හා මකරුන් අපව හඳුනන බැවින් අපට හිංසා නොකරත්. එසේනම් අපව ගෙනයන්න යැයි කීවාහුය. එසේයැයි ඔහු පැවසීය. ඉක්බිති ඔහුට ආහාරපාන දුන්හ. ඔහු කරන ලද බන්ධන ඇත්තේ යහඵව, කවුරුන් පළමුව ගෙන යන්නදැයි විචාළේය. තොපගේ බැඳැනියන්දැ පළමුව ගෙන යව, මා පසුව ගෙන යව යි කී කල්හි යහපතැයි ඇයව කපේ තබාගෙන මාර්ගෝපකරණ හා තැගිබෝග ආදි සියල්ලද ගෙන ගඟට බැස ටිකදුරක් ගොස් ඇත තබා හිඳගෙන යන්ට විය. ගෝළකාළද ගංඉවුරේ සිට මේ නදිය උස තැනැත්තාට (දිග්තලා) මෙතරම් ගැඹුරුනම් එය මට කෙසේ වේදැයි සිතීය.

අනික් තැනැත්තේද ගඟ මැදට ගෙන ගොස් සොඳුර, මම ඔබ පෝෂණය කරමි. වස්ත්‍රාලංකාර ආදියෙන් යුක්තව දැසි දස් ජනයා පිරිවරා සිටින්නෙහිය. මේ මිටි වාමනක්යා ඔබට කුමක් කරන්නේද? මගේ වචනය කරන්න යැයි කීය. ඇය ඔහුගේ වචනය අසා තමාගේ සැමියා කෙරෙහි ඇති සෙනෙහස බිඳ දමා ඒ මොහොතේම ඔහු කෙරෙහි බැඳුණු සිතැත්තේ වී ස්වාමීනී, ඉදින් මා අත්නොහරින්නෙහිද? ඔබගේ වචනය කරන්නෙමි යි කීය. ඔවුහු එගොඩටට ගොස් දෙදෙනාම සතුටු වී ගෝළකාළව අහභැර ඔබ සිටින්න යැයි කියා ඔහු බලාසිටියදීම ආහාර අනුභව කරමින් පිටත්ව ගියහ.

ඔහු ඒ දැක මොවුහු එකතු වී මා හැරදමා පළායත්යැයි සිතා එහෙ මෙහෙ දුවන්නේ තරමක් ජලයට බැස බියෙන් නතරවී නැවත ඔවුන් කෙරෙහි කෝපයෙන් ජීවත්වෙමි. නැත්නම් මැරෙමි යි පැන්නේ ගඟට බැස නොගැඹුරු බව දැනගෙන ගඟෙන් එගොඩවී වේගයෙන් ඔහු වෙතට පැමිණ එම්බා දුෂ්ට වූ වෞරය, මාගේ බිරිය කොයි ගෙන යන්නෙහිදැයි ඇසීය. අනිත් තැනැත්තාද එම්බා දුෂ්ට වාමනය, ඔබට භාර්යාවක් කොයින්ද? මේ මාගේ භාර්යාව යැයි කියා ගෙලෙන් අල්ලාගෙන බිම දැමීමේය. හෙතෙම දික්තලාව අතින් අල්ලාගෙන සිටුව, කොහි යන්නෙහිද? අවුරුදු සතක් ගෙයි වැඩ කොට ලබන ලද බිරිය

යැයි කියා ඔහු සමග කලහ කරන්නේ ශාලාව සමීපයට පැමිණියේය. මහජනයා රැස්වූහ. මහාසත්තවයන් වහන්සේ මේ සෝෂාව කුමක්දැයි විමසා ඔවුන් දෙදෙනාම කැඳවා වචන හා පිළිතුරු වචන අසා මාගේ විනිශ්චයෙහි පිහිටන්නහුදැයි අසා එසේයැයි කී කල්හි පළමුව දික්පිටියා කැඳවා ඔබගේ නම කුමක්දැයි ඇසීය. ස්වාමීනි! මම දික්පිටියා වෙමියි. කීය. ඔබගේ භාර්යාවගේ නම කුමක්ද? හෙතෙම ඇගේ නම නොදන්නේ වෙතත් නමක් කීවේය. ඔබගේ මව්පියන්ගේ නම් මොනවාද? අසවල් නම් යැයි කීය. භාර්යාවගේ මව්පියන්ගේ නම් මොනවාද? ඔහු එය නොදැන වෙනත් නම් කීය. ඉක්බිති ඔහුගේ කථාව පැමිණි පිරිසට දන්වා එතනින් ඉවත්කර අනිකා කැඳවා පෙර පරිදිම සියල්ලන්ගේම නම් ඇසීය. ඔහු නියමලෙස දන්නේ නොපැකිල කීවේය. ඔහුවද ඉවත්කර දික්තලාව කැඳවා ඔබ කිනම් ඇත්තේදැයි ඇසීය. ස්වාමීනි, මම දික්තලා වෙමි. ඔබගේ සැමියාගේ නම කුමක්ද? ඇය නොදන්නී වෙනකක් කීවාය. ඔබගේ මව්පියන් කවරනම් ඇත්තහුද? ඇය නියම ලෙසින්ම කීවාය. ඔබගේ සැමියාගේ දෙමව්පියෝ කවර නම් ඇත්තහුද? ඇය දොඩවන්නී අනිකක් කීවාය. පණ්ඩිතයෝ ඉතිරි දෙදෙනාද කැඳවා මහජනයාගෙන් ඇසූහ. මැයගේ කථාව දික්පිටියාගේ වචන හා සමාන වන්නේද, නැතහොත් ගෝළකාළගේ වචන සමගදැයි ඇසූවිට, ස්වාමීනි, ගෝළකාළගේ වචන සමග යැයි කීහ. මොහු මැයගේ ස්වාමියාය. අනික් තැනැත්තා සොරායැයි කියා ඉක්බිති ඔහුගෙන් අසා ඔහුගේ වෞරභාවය ඔප්පු කළේය.

රථො යනු එක් පුරුෂයෙක් රථය නවතා මුහුණ සේදීමට ගියේය. ඒ වේලාවේ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයා ආචර්ජනා කර බලනකල්හි පණ්ඩිතයන් දැක බුද්ධාංකුර වූ මහෝෂධ පණ්ඩිතයන්ගේ ප්‍රඥා මහිමය ප්‍රකට කරන්නෙමියි සිතා මිනිස් වෙසකින් අවුත් රථයෙහි පසුපස කොටසින් අල්ලාගෙන ගියේය. රථයෙහි සිටියා වූ පුරුෂයා දරුව, කුමක් නිසා ආවේදැයි විචාරා ඔබට සහාය වන්නට යැයි කී කල්හි යහපතැයි උත්තර දී රථයෙන් බැස ශරීරකෘත්‍යය සඳහා පිටතට ගියේය. එකෙණෙහි ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා රථයට නැගී වේගයෙන් පදවාගෙන ගියේය. රියහිමියා ශරීර කෘත්‍යය කොට පැමිණියේ ශක්‍රයා රථය ගෙන පලායනු දැක වේගයෙන් ගොස් නවතිනු. නවතිනු. මාගේ රිය කොහි ගෙනයන්නෙහිද කියා, ඔබගේ රිය වෙනකක් විය හැකිය. මේ වනාහි මගේය කියා ඔහු හා කෝළාහල කරමින් ශාලාව දොරටුව ලගට පැමිණියේය. පණ්ඩිතයෝ

මේ කුමක්දැයි විමසා ඔහුව කැඳවා එන්නහුව දැකම නිර්භය ස්වරූපය නිසාත් ඇසිපිය නොහෙළන නිසාත් ශක්‍රයා මොහුය. රිය හිමියා මොහුය කියා දැනගත්තේය. මෙසේ වූ කල්හිද විවාද කිරීමට කරුණු විමසා මාගේ විනිශ්චය පිළිගන්නහුදැයි විචාරා, එසේයැයි කී කල්හි මම රථය පදවන්නෙමි. නුඹලා දෙදෙනා ද රථය පසුපසින් අල්ලාගෙන යවී. රිය හිමියා අත් නොහරියි. අනිකා අත්හැර දමයි යැයි කියා රථය පදවන්නයැයි පුරුෂයාට අණ කළේය. ඔහු එසේ කළේය. අනික් අය පසුපස රථය අල්ලාගෙන යති. රියහිමියා ටික දුරක් ගොස් දුවන්නට නොහැක්කේ අනහැර සිටියේය. ශක්‍රයා රථය සමගම දුවයි. පණ්ඩිතයෝ රිය නතරකර මිනිසුන්ට මෙසේ කීහ. මේ පුරුෂයා ටික දුරක් ගොස් රථය අනහැර සිටියේය. මොහු වනාහි ඒ සමගම දුවගොස් රථය සමගම නතරවිය. මොහුගේ ශරීරයෙහි දහඩිය බිඳකුළු නැත. ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයක්ද නැත. බියක් නැත. ඇසිපිය නොහෙළන්නේය. මේ සක්දෙව් රජය. ඉක්බිති ඔහුගෙන් දෙවර්ෂ වන්නෙහිදැයි විචාරා එසේයැයි කී කල්හි කුමක් නිසා පැමිණියෙහිදැයි අසන ලදුව, පණ්ඩිතය, ඔබගේ ප්‍රඥාව ප්‍රකට කිරීම සඳහා යැයි කීය. එසේනම් නුඹ විසින් මෙබඳු දෙයක් මිත්පසුව නොකළ යුතුයයි අවවාද කළේය. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා තම ශක්‍රානුභාවය පෙන්වමින් අහසේ සිට නඩුව මනාව විසඳන ලදැයි පණ්ඩිතයන්ට ස්තුතිකොට ස්වකීය භවනයටම ගියේය. එකල්හි ඒ අමාත්‍යයා තෙමෙම රජු සම්පයට ගොස් මහරජතුමනි! පණ්ඩිතයන් විසින් මෙසේ රථය පිළිබඳ නඩුව විසඳන ලද්දේයැයි ද ශක්‍රයා එයින් පරාජයට පත්වූයේ යයිද කියා දේවයන් වහන්ස, කුමක් නිසා විශේෂ පුරුෂයන් ගැන නොදන්නේදැයි කීය. රජතුමා සේනකගෙන් විචාළේය. සේනකයා! කිම අපි පණ්ඩිතයන් ගෙන්වමුද? මහරජතුමනි! මෙතෙකින් නම් පණ්ඩිත නොවන්නේය. තවත් විමසා බලා දැනගන්නෙමුයි.

සප්තදාරක ප්‍රශ්න නිමිසේ ය.

දණ්ඩා යනු ඉක්බිති එක්දිනක් පණ්ඩිතයන්ව පරීක්ෂා කරමුයැයි කිහිරි දණ්ඩක් ගෙන්වාගෙන එයින් වියතක් පමණ ගෙන ලියනවඩුවකු ලවා මනාව ලියවා පැදුන් යවමැදි ගමට යැවූහ. යව මැදුම්ගම වැසියෝ වනාහි පණ්ඩිතයෝය. මේ කිහිරි දණ්ඩෙකි. අග මෙයයි. මුල මෙයයි කියා දැනගනින්නවා. ඉදින් නොදනිත්ද දහසක් දඩයයි කියා යැවීය. ගම්වැසියෝ එක්රැස් වී එය දැනගන්නට නොහැකි වූවාහු සිවුවරයාට

කීන. යම්විටක මහොෂධි පඬිතුමා දන්නේද කැඳවා එය අසා දැනගන්න යැයි කීන. සිටුවරයා පණ්ඩිතයන්ට ක්‍රීඩා මණ්ඩපයෙන් කැඳවා ඒ කාරණය දන්වා, දරුව අපි නොදන්නෙමු. දරුව, නුඹ හැකිවන්නේදැයි විචාළේය. එය අසා පඬිතුමා රජුට මෙහි අගින් හෝ මුලෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත. මා විමසා බැලීම සඳහා එවන ලදීයැයි සිතා මෙහි ගෙනෙව් දරුවෙහි, මම දනිමි අතින් ගෙන මෙය මුලයි. මෙය අගයයි දැනගෙන නමුත් මහජනයාගේ සිත දිනාගැනීම සඳහා ජල භාජනයක් ගෙන්වා කිහිරි දණ්ඩ මැදින් නූලක් බැඳ නූල අගින් අල්ලා ගෙන කිහිරි දණ්ඩ ජලය මතුපිට තැබිය. මුල බර වැඩි බැවින් පළමුව වතුරෙහි ගිලුනේය. ඉක්බිති මහජනයාගෙන් විමසීය. ගසෙහි වනාහි මුල බර වැඩිද, නැතහොත් අග බර වැඩිද? පණ්ඩිතයෝ මුලයැයි කීහ. එසේනම් මෙහි මුලින් ගිලුනු පැත්ත බලව්. මේ මුලයැයි කීය. මේ සළකුනෙන් අග හා මුල දැක්වීය. ගම්වැසියෝ ද මේ මුලය. මේ අගය කියා රජුට යැවූහ. රජු සතුටු වී කවරෙක් මෙය දැනගත්තේදැයි විචාරා සිරිවඩු සිටුපුත් මහොෂධි පණ්ඩිතයන් යැයි අසා, කිම සේනකය, අපි ඔහුව ගෙන්වා ගනිමුදැයි විචාළේය. දේවයන් වහන්ස! ඉවසන සේක්වා. වෙනත් උපායකින්ද ඔහුව විමසා බලමු.

සීසං යනු එක්දිනක් ස්ත්‍රියකගේද පුරුෂයෙකුගේ ද කියා හිස් දෙකක් ගෙන්වාගෙන මේ ස්ත්‍රියගේ හිසය. මේ පුරුෂයාගේ හිසය කියා දනින්වායැයිද නොදන්නවුන්ට දහසක් දඩයැයිද කියා යැවූහ. ගම්වැසියෝ නොදන්නාහු මහාසත්ත්වයන් වහන්සේගෙන් ඇසූහ. ඔහු දුටු පමණින්ම දැනගත්තේය. පුරුෂ හිසෙහි වනාහි හිස්කබලේ මුට්ටුව සෘජු වෙයි. ස්ත්‍රී ශීර්ෂයෙහි ඇදට ඇඹරී යයි. ඔහු මේ සළකුනෙන් මේ හිස ස්ත්‍රියකගේය. මේ හිස පුරුෂයකුගේය කියා කීවේය. ගම්වැසියෝ රජුට දැනුම් දුන්හ. ඉතිරිය පෙර පරිද්දෙනි.

අහි යනු ඉක්බිති එක්දිනක් සර්පයකු ද සැපින්නක ද ගෙන්වා ගෙන මේ සර්පයාය. මේ සැපින්නය කියා දැන ගනිවියැයි යැවූහ. ගම්වැසියෝ පණ්ඩිතයන් විචාළහ. හෙතෙම දකින්න දැනගත්තේය. සර්පයාගේ නගුට මහතය. සැපින්නගේ සිහින්ය. සර්පයාගේ හිස මහතය. සැපින්නගේ දිගය. සර්පයාගේ ඇස් විශාලය. සැපින්නගේ කුඩාය. සර්පයාගේ නයි පෙණයේ ප හැඩය ගත් රූපය එකට බැඳී ඇත. සැපින්නගේ එය වෙන්ව පිහිටියේය. හෙතෙම මේ සළකුනෙන් මේ සර්පයාය. මේ සැපින්න යැයි කීවේය. ඉතිරිය පෙර කියූ පරිදිය.

කුකකුටො යනු ඉක්බිති එක්දිනක් පැදුම් යවමැදිගම වැසියෝ අපට සම්පූර්ණ සුදු පාදයෙහි අං ඇති, හිසෙහි මොල්ලියක් ඇති තුන්කල්හි නොඉක්මවා නාදකරන ගවයකු එවන්න. ඉදින් නොවන්නේ නම් දහසක් දඩය කියා යැවූහ. නොදන්නාහු පණ්ඩිතයන්ගෙන් විමසූහ. හෙතෙම කීය. රජු නොපට සම්පූර්ණ සුදුපාට කුකුළෙකු එවන ලෙස දන්වයි. ඒ සතාගේ වනාහි පාදයේ නියපොතු ඇති බැවින් පාද විසාණ නම් වෙයි. හිසෙහි සිළුව ඇති බැවින් සීස කකුධ (මොල්ලිය) නම් වේ. තුන්වරක් හඬලන බැවින් තුන්කල්හි නොවරදවා නාදකරයි නම් වේ. ඒ නිසා මෙබඳු ස්වරූප ඇති කුකුලකු යවව් යැයි කීය. ඔව්හු යැවූහ.

මණි යනු ශක්‍රයා විසින් කුසරජුට දෙන ලද මැණික අට තැනකින් වක්වූයේ විය. එහි නූල දිරාගියේ විය. කිසිවෙක් පැරණි නූල බැහැරකොට අලුත් නූලක් යොදන්නට අසමත් විය. එක්දිනක් මේ මැණිකෙන් පැරණි නූල ඉවත්කර අළුත් නූලක් දමන්ට යැයි යැවූහ. ගම්වැසියෝ පැරණි නූල ඉවත්කරන්ට හෝ අළුත් නූලක් දමන්නට හෝ අසමත් වූහ. නොහැක්කාහු පණ්ඩිතයන්ගෙන් ඇසූහ. හෙතෙම නොසිතව් යැයි කියා මීපැණි බිඳක් ගෙනවිසැයි ගෙන්වාගෙන මාණිකායෙහි දෙපැත්තේ ඇති ඡද්‍රාවන්හි මිබිඳුව තවරා කම්බිලි වස්ත්‍රයක නූලක් අඹරා එහි අග මීපැණි තවරා ස්වල්පයක් සිදුරෙහි ප්‍රවේශ කොට කුහුඹුවන් නිකුත්වන තැන තැබුවේය. කුහුඹුවෝ මීපැණි සුවඳට බිලයෙන් නික්ම මැණිකෙහි ඇති පැරණි නූල කමිත් ගොස් කම්බිලි නූල අගින් ඩැහැගෙන අදිමින් එක් පැත්තකින් බැහැරට ගියහ. පණ්ඩිතයෝ එසේ පිවිසි බව දැනගෙන රජුට දෙවයි ගම්වැසියන්ට දුන්නේය. ඔවුහු රජුට යැවූහ. ඔහු නූල දැමූ උපාය ගැන අසා සතුටට පත් විය.

විජායන යනු එක්දවසක් වනාහි රජුගේ මංගල වෘෂභයාව මාස ගණනක් කවා මහා උදරයක් ඇතිකොට අං සෝදා තෙල් ගා කහ වතුරෙන් නහවා පැදුම්යව මැදිගම් වැසියන්ට යැවූහ. නුඹලා වනාහි පණ්ඩිතයෝය. මේ රජුගේ මංගල වෘෂභයාය. ගැබ් පිහිටා ඇත. මැය වදවා වසුපැටියකු සමග එවන්න. නොඑවන්නන්ට දහසක් දඩ. ගම්වැසියෝ වනාහි මෙය කරන්නට නොහැක. කුමක් කරමුද කියා පණ්ඩිතයන්ගෙන් ඇසූහ. මෙය ප්‍රශ්නයක් හා සමාන වූවක් විය යුතුයයි සිතා රජු සමග කථා කිරීමට සමර්ථ විශාරද පුරුෂයකු සොයා ගැනීමට හැකිදැයි විචාළේය. පඬිතුමනි! එය අපහසු දෙයක් නොවේ. එසේනම්

ඔහු ව කැඳවව. ඔව්හු කැඳවූහ. ඉක්බිති මහාසත්ත්වයන් ඔහුට මෙසේ කීය. එම්බා පුරුෂයා! ඔබ තමන්ගේ කෙස් පිටදිගේ විසුරුවාගෙන නොයෙක් ආකාර බලවත් විලාප නඟමින් රජගෙයි දොරටුව ලඟටයව. වෙන අයවිසින් විචාරකල්හි කිසිවක් නොකියා වැලපෙව. රජු විසින් වනාහි හැඬීමට කරුණු විචාළ කල්හි දේවයන් වහන්ස! මගේ පියා දරුවකු ප්‍රසූත කරන්නට අසමත් වෙයි. අදට සත් දවසකි. මට පිහිටවන්න. දරුවකු බිහිකිරීමට උපායක් කියන්න යැයි කියා කී කල්හි රජු විසින් කිම, නන් දොඩවන්නෙහිද? මෙය සිදුවිය නො හැක්කකි. පුරුෂයෝ වනාහි දරුවන් බිහි නොකරත් යැයි කී කල්හි, එසේනම් දේවයන් වහන්ස, මෙය සත්‍යයක් නම් පැදුම් යව මැදි ගම්වැසියෝ කෙසේනම් මංගල වෘෂභයා ලවා පැටවකු බිහිකරන්නේ කෙසේද කියා කියන්නැයි ඇසීය. ඔහු එසේයැයි පිළිතුරු දී එසේ කළේය. රජතුමා, මේ ප්‍රශ්නයට සමාන ප්‍රශ්න විසඳුම කවරකු විසින් සිතන ලදදැයි අසා මහෝෂධි පඬිතුමා විසින්යැයි අසා සතුටට පත්විය.

ඔදනං යනු වෙනත් දිනයක පණ්ඩිතයන්ව පරීක්ෂා කරන්නෙමිසි යව මැදුම්ගම වැසියෝ අංග අටකින් යුත් ඇඹුල් බතක් පිය එවත්වා. එහි මේ අංග අට තිබිය යුතුයි. සහල් නොමැති ජලය නොමැතිවිය යුතුයි. හැලියක නොපිසිය යුතුයි. ලිපක නොපිසිය යුතුයි. ගින්නෙන් නොව, දරවලින් නොව, ස්ත්‍රියක විසින් නොව, පුරුෂයකු විසින් නොව මාර්ගයකින් නොව, නොඑවන්නවුන්ට දහසක් දඩය. ගම්වැසියෝ ඒ කාරණය නොදැන පණ්ඩිතයන්ගෙන් ඇසූහ. හෙනෙම, නොසිතන්න. සහල් නොවේනම් සුණුසහල් ගෙන්වාගෙන මැටි භාජනයක් ගෙන්වා උදුනක නොවේනම් උල් ගස්සවා ගින්න නොමැතිව නම් ප්‍රකෘති ගින්න හැර වනයේ ගින්නක් ඇතිකර දර නොමැතිව නම් කොළ ගෙන්වාගෙන ඇඹුල් බත පියවා අලුත් බඳුනක දමා සිල් තබා ස්ත්‍රියක විසින් හෝ පුරුෂයකු විසින් නොව නපුංසකයකු ලවා ඔවා මාර්ගයකින් තොරව යැයි කියූ නිසා මහාමාර්ගය හැර කුඩා අතුරු පාරකින් රජුට යවවී යැයි කීය. ඔවුහු එසේ කළහ. රජුකවරකු විසින් ප්‍රශ්නය වටහාගත්තේදැයි අසා මහෝෂධි පණ්ඩිතයන් විසින් යැයි අසා සතුටුවිය.

වාලුකා යනු වෙනත් දිනක පණ්ඩිතයන්ව විමසීම සඳහා ගම්වැසියන්ට පණිවිඩයක් යැවීය. රජතෙම ඔන්විල්ලාවෙන් ක්‍රීඩාකරන්නට (ඔංවිලි පදින්නට) ආසා ඇත්තේ රජගෙදර ඇති වැලියොත පැරණිය

දිරාගොස්ස, එක් වැලියොතක් අඹරා එවන්න. නොඑවන්නේ නම් දහසක් දඩයැයි දන්වා යැවීය. ඔව්හු නොදැන පණ්ඩිතයන්ගෙන් විමසූහ. පණ්ඩිතයෝ මෙයද ප්‍රශ්නයෙන් විසඳිය යුතු ප්‍රශ්නයක්යැයි සිතා ගම්වැසියන් අස්වසා කථාවෙහි දක්ෂ පුරුෂයන් දෙතුන් දෙනෙක් කැඳවා යවී. ගොස් රජුට මෙසේ කියවී. යවමැදුම් ගම්වැස්සෝ පැරණි වැලියොත හීන් එකක් ද මහන එකක් දැයි නො දනිත්. එහෙයින් පැරණි වැලියොතින් වියතක් පමණ හෝ අගල් සතරක් පමණ වූ හෝ කැල්ලක් යවව. එය බලා ඒ ප්‍රමාණයෙන් අඹරත්. ඉදින් තොපට රජු අපගේ නිවසෙහි වැලියොතක් නම් කිසිදාක නොවූ විරූ යයි කියයි. ඉක්බිති මහරජතුමනි, එවැන්නක් සාදන්නට නොහැකිනම් යවවැදුම් ගම්වැසියෝ කෙසේනම් වැලියොතක් සාදන්දැයි කියවියැයි පිටත්කර යැවූහ. ඔවුහු එසේ කළහ. රජු එය අසා කවරකු විසින් මෙබඳු පැන විසඳුමක් සිතන ලදදැයි අසා මෙය පණ්ඩිතයන් විසින් සිතන ලදැයි අසා සතුටු විය.

තළාකං යනු තවත් දිනක රජතුමා ජලක්‍රීඩා කරනු කැමැත්තේ පස්පියුමෙන් සැදි අලුත් පොකුණක් එවන්න. නොඑසේනම් දහසක් දඩයැයි ගම්වැසියන්ට දන්වා යැවූහ. ඔවුහු පණ්ඩිතයන්ට දැන්වූහ. හෙතෙම මෙයද ප්‍රශ්නයෙන් විසඳිය යුතු ප්‍රශ්නයෙකැයි සිතා කථාවෙහි දක්ෂ පුරුෂයන් කීපදෙනෙකු කැඳවවයි කියා කැඳවා මෙහි එවී. තෙපි ජලයෙහි ක්‍රීඩාකොට ඇස් රතුකර, තෙත් හිසකෙස් ඇතිව තෙත වස්ත්‍ර ඇතිව මඩ තැවරුණු සිරුරු ඇතිව ලණු, මුගුරු, ගල්කැට ගත් අත් ඇත්තාහු රජගෙදර දොරටුව ලඟට ගොස් එහි සිටින බව රජතුමාට දන්වා යවා ලබන ලද අවසර ඇතිව එහි පිවිස මහරජතුමනි, ඔබවහන්සේ යවමැදුම් ගම්වැසියන්ට පොකුණක් ගෙනෙන්ටයැයි දන්වා තිබුනු බැවින් අපි ඔබවහන්සේට යෝග්‍ය වූ විශාල පොකුණක් ගෙන ආවේ වෙමු. ඇය වනාහි අරණ්‍යවාසී බැවින් නගරය දැක ප්‍රාකාර, දිය අගල්, අට්ටාල ආදිය දැක බිය වූවා තැනිගත්තී ලණු කඩාගෙන පැනගොස් කැලයටම පිවිසියාය. අපි ගල්දඩු ආදියෙන් තලා නතරකර ගැනීමට සමත් නොවීමු. ඔබවහන්සේට වනාහි වනයෙන් ගෙනෙන ලද පැරණි පොකුණ දෙන්න. එය අතික හා යොදා ගෙන එන්නෙමුයි කියා, මම කිසිදාක වනයෙන් පොකුණක් ගෙනෙන ලද්දේ නොවෙයි කියා රජු පැවසීය. එසේම මා විසින් කිසිවකු යොදවා ගෙනඒම සඳහා පොකුණක් යවන ලද්දේ නොවෙයි කියා කී කල්හි කෙසේනම් යවමැදුම්ගම් වැසියන්ට කෙසේනම් පොකුණක්

එවන්ත යැයි කියා දන්වා යැවීද? ඔවුහු එසේ කළහ. රජතුමා පණ්ඩිතයන් විසින් දැනගත් බව අසා සතුටු විය.

උයානානං යනු නැවත එක් දිනක් අපි උයන්කෙළි කෙළිනට ආශා ඇත්තාහු වීමු. අපගේ උද්‍යානයද පැරණිය. ඒ නිසා මනාව මල් පිපුණු ගස්වලින් ගැවසීගත් අලුත් උද්‍යානයක් එවන්ත යැයි යවමැදුම්ගම වැසියන්ට දන්වා යැවීය. පණ්ඩිතයෝ මෙයද ප්‍රශ්නයෙන්ම විසඳිය යුතු සමාන ප්‍රශ්නයක් විය යුතුයයි ඔවුන් සනසා මිනිසුන් යවා පෙර පරිද්දෙන්ම කියවූහ.

එකල්හි සතුටු වූ රජු සේනකගෙන් විචාරා කීම පණ්ඩිතයන්ව ගෙන එමුදැයි ඇසීය. ලාභයෙහි ගිජු වූ ඔහු මෙතෙකින් පණ්ඩිත නොවෙයි. ඔහුගේ වචනය අසා රජු මෙසේ සිතීය. මහෝෂධ පඬිතුමා දාරක ප්‍රශ්නයෙන් මාගේ සිත් ගත්තේය. මෙබඳු වූද සැගවුනු ප්‍රශ්න විසඳීමේදී ද ප්‍රශ්නවලට එවැනිම ප්‍රශ්නවලින් ගැටලු විසඳීමෙන් ද පැහැදිලි බුදුවරයෙක් මෙන් පැහැදිලිය. සේනක තෙමේ මෙබඳු පඬිවරයකු ගෙනෙන්නට ඉඩ නොදෙයි. සේනකගෙන් මටකවර වැඩෙක්ද, මම ඔහුව ගෙනෙන්තෙමි. ඔහු මහත් පිරිවරින් ගමට පිටත්කර හැරියේය. ඔහු නැගී යන මඟුල් අශ්වයාගේ පාදයක් බිඳුනු මාර්ගයේ වලකට වැටී කැඩී ගියේය. රජු එනතින් නතර වී ආපසු නගරයට ගියේය. ඉක්බිති සේනක රජු වෙත පැමිණ මෙසේ ඇසීය. මහරජතුමනි, පණ්ඩිතයන් ගෙනඒම පිණිස යවැමදුම්ගමට ගියහුද? එසේය පණ්ඩිතයෙනි, කිය. ඔබවහන්සේ මා ගණන් නොගෙන, බලමු. පැමිණියාවේ කියා කියද්දින් බොහෝ කලබල වී නික්මුණාහුය. පළමු ගමනේදීම මංගල අශ්වයාගේ පාදයක් බිඳුනේය. ඔහු ඔහුගේ වචනය අසා නිහඬ වී වෙනත් දිනක ඔහු සමග කථා කළේය. සේනක, කෙසේද? අපි පණ්ඩිතයන් ගෙන එමුදැයි ඇසීය. එසේනම් දේවයන් වහන්ස, ඔබවහන්සේ නොගොස් දූතයකු යවන්න. පණ්ඩිතය! ඔබ සම්පයට එන්නා වූ අපගේ අශ්වයාගේ පාදයක් බිඳුනේය. අශ්වතරයෙකු හෝ ශ්‍රේෂ්ඨතරයකු හෝ එවන්තැයි මෙහෙවර කරන්නෙකු යැවීම මැනව. ඉදින් හොඳ අශ්වතරයෙකු එවන්නේ නම් තමා එන්නේය. ඉතා ශ්‍රේෂ්ඨතරයකු එවන්නේ නම් පියාව එවන්නේය. මෙය අපට එක් ප්‍රශ්නයක් වන්නේය. රජු යහපතැයි පිළිගෙන එසේ කියා දූතයකු යැවීය.

පඬිතුමා දූතයාගේ වචනය අසා රජතුමා මාත් මගේ පියාවත් දකිනු කැමැත්තේ යැයි සිතා පියා සමීපයට ගොස් වැද පියාණෙනි, රජතුමා ඔබවත් මාත් දකිනු කැමැත්තේ වෙයි. ඔබතුමා පළමුව දහසක් සිටුවරයන් පිරිවරා යන්න. යන්නාහු හිස් අතින් නොගොස් අලුත් හිතෙල් පිරුණු සඳුන් කරඬුවක් රැගෙන යන්න. රජතුමා ඔබ සමග පිළිසඳර කථාකොට ආසනයක් දැනගෙන හිඳගන්න යැයි කියයි. ඔබ එබඳු වූ අසුනක් දැන හිඳගන්න. ඔබ හිඳගෙන සිටින කල්හි මම එන්නෙමි. රජු මා සමගද පිළිසඳර කථාකොට පණ්ඩිතය, ඔබට සුදුසු අසුනක් දැන හිඳගන්නයැයි කියයි. ඉක්බිති මම ඔබ දෙස බලන්නෙමි. ඔබ ඒ සලකුනෙන් අසුනින් නැගිට දරුව, මහොෂධ පණ්ඩිතය! මේ ආසනයේ හිඳගන්න යැයි කියන්න. අද එක් ප්‍රශ්නයක් මස්තකප්‍රාප්ත වන්නේය.

හෙතෙම යහපතැයි පිළිතුරු දී කී අයුරින්ම ගොස් තමා දොරටු ලග සිටි බව රජුට දන්වා එන්න යැයි කී කල්හි පිවිස රජුට වැද එකත්පසෙක හිඳගත්තේය. රජු ඔහු සමග පිළිසඳර කථාකොට ගෘහපතිය, ඔබ පුත් මහොෂධ පඬිතුමා කොහේදැයි විචාළේය. දේවයිනී! පසුව එන්නේයැයි කීය. රජු (පඬිතුමා)එන්නේ යැයි සතුටු සිතූත්තේ තමාට සුදුසු අසුනක හිඳගන්න යැයි කීය. හෙතෙම තමාට යෝග්‍ය ආසනයක් දැකගෙන එකත්පස්ව සිටියේය.

මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ අලංකාර ලෙස සැරසුණු දහසක් තරුණයන් පිරිවරා අලංකාර රථයෙහි හිඳ නගරයට පිවිසෙන්නේ තාප්පය මත එක් කොටලුවකු දැක ශක්තිමත් තරුණයන් කීපදෙනෙකුට අණ කළේය. මේ කොටඵවාච ලුහුබැඳ ගොස් අල්ලාගෙන කැගසන්නට නොහැකි සේ මුඛය බැඳඑක් කඳක එල්ලා පැත්තකින් ගෙන එවියැයි කීය. ඔව්හු එසේ කළහ. මහාසත්ත්වයෝ ද මහත් පිරිවරින් නගරයට පිවිසියේය. මහජනයා වනාහි 'මේ වනාහි සිරිවඩු සිටුතුමාගේ පුත් මහොෂධ පඬිතුමා නම් වෙයි මොහු වනාහි උපදිනවිට ඔහු ශධ ගැටයක් අතින් ගෙන උපන්නේය. මොහු විසින් වනාහි මෙතෙක් අසන ලද ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු විසඳීම් දැනගන්නා ලදී. මහා සත්ත්වයන්ට ප්‍රශංසා කරමින් බලන්නේ තෘප්තියකට පත්නොවෙයි. හෙතෙම රජගෙදර දොරටු ලගට ගොස් තමන් පැමිණි බවට පණිවිඩයක් යැවීය. රජු අසාම තුටුපහටු වූයේ මා පුත් මහොෂධ පඬිතුමා වහා එන්නයැයි කීය. ඔහු තරුණයන් දහසක් පිරිවරා ප්‍රාසාදයට නැගී රජු වැඳ එකත්පසෙක හුන්නේය.

රජු ඔහුව දැකම සොම්නසට පත්වූයේ වී මිහිරි පිළිසඳර කථාකොට පණ්ඩිතය, සුදුසු අසුනක් දැන හිඳගන්න යැයි කීය. ඔහු පියා දෙස බැලීය. ඉක්බිති ඔහුගේ පියා බැලූ සලකුනෙන් අසුනින් නැගිට පණ්ඩිතය, මේ අසුනෙහි හිඳගන්න යැයි කීය. ඔහු එහි හිඳගත්තේය. ඔහු එහි හිඳිනවා දැකම සේනක පුක්කුස කාවින්ද දේවින්ද ඇතුළු අනිකුන් අදබාලයෝ අත්ලෙන් අත්ලගසා මහා හඬින් සිනාසී, මේ අන්ධ බාලයාට පණ්ඩිතයා යැයි කියත්. ඔහු තම පියාව අසුනෙන් නැගිටුවා තමා එහි හිඳියි. මොහුට පණ්ඩිතයැයි කීම සුදුසු නැතැයි නින්දා කළහ. රජුද දුර්මුඛ විය.

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ රජුගෙන් ඇසීය. කිම මහරජතුමනි! දුර්මුඛව සිටින්නේද? එසේය පණ්ඩිතයෙනි, දුර්මුඛව සිටිමි. ඔබ පිළිබඳ ඇසීම මනාප වුවත් තොපට දැකීම අයහපතක් ජනිත කළේය. කුමක් නිසාද? පියාව අසුනෙන් නැගිටුවා එහි හිඳගත් නිසායැයි කීය. කිම මහරජ, ඔබ සියලු තත්හි පුත්‍රයන්ට වඩා පියවරුන් උතුම්යැයි සිතන්නේද? එසේය පඬිතුමනි, ඉක්බිති මහරජුට මහාසත්ත්වයෝ මෙසේ කීය. මහරජතුමනි! ඔබතුමන් විසින් උතුම් අශ්වයකු හෝ ශ්‍රේෂ්ඨ අශ්වයකු එවන්නායැයි අපට පණිවිඩ යවන ලද්දේදැයි කියා අසුනෙන් නැගිට ඒ තරුණයන් බලා තොප විසින් අල්ලාගත් කොටලුවාව ගෙනෙවියැයි නියමකොට රජුගේ පාමුළු හොවා මහරජතුමනි, මේ කොටළුවා කොපමණ වටිනේදැයි ඇසීය. ඉදින් උපකාරක නම් කහවණු අටක් වටනේය. මොහු නිසා ආජානීය වෙළඹකගේ කුසෙහි උපන් උතුම් අශ්වයකු කොපමණ වටීද? පණ්ඩිතය, නොවටනේයැයි කීය. දේවයන් වහන්ස කුමක් නිසා මෙසේ කියන්නේද? ඔබවහන්සේ විසින්, මේ දැන් සැමතන්හි පුත්‍රයන්ට වඩා පියවරුන් උතුම්යැයි කියන ලද්දේ නොවේද? ඉදින් එය සත්‍යයක් නම් ඔබවහන්සේගේ වාදයෙහි අශ්වයාට වඩා කොටළුවා උතුම් වන්නේය. කිම මහරජතුමනි! ඔබවහන්සේගේ පණ්ඩිතයෝ මෙපමණකුත් දැනගන්නට අසමත් වූවාහු අත්පොළා සිනහ සෙත්. පුදුමයි. ඔබතුමන්ගේ පණ්ඩිතයන්ගේ ප්‍රඥා සම්පන්නිය. මොවුන්ට ඔබවහන්සේ කොහෙන් ලබාගත්තේදැයි පණ්ඩිතයන් සතරදෙනාටම නින්දාකොට රජුට මේ ඒකක නිපාතයේ ගාථාව ප්‍රකාශ කළේය.

හංසී තුවං එවං මඤ්ඤාසී සෙයෙනා - පුතෙනන පිතාති රාජසෙධා
 හන්දසසතරසස තෙ අයං - අසසතරසස හි ගඟුහො පිතාති

රජතුමනි, ඔබ පියා පුතුව වඩා උතුම් යයි හඟින්නාහු නම් ඔබගේ අශ්වතරයාට වඩා මේ කොටලුවාම උතුම් වන්නේ ය. අශ්වතරයාගේ පියා කොටලුවා වන බැවිනි.

එහි හඤ්ජසතරසස නෙ අයං යනු ඔබගේ උතුම් අශ්වයාට වඩා මොහු ශ්‍රේෂ්ඨ වන්නේය යන අර්ථයි. කුමක් නිසාද උතුම් අශ්වයාගේ පියා කොටලුවෙකි.

මෙසේ ද කියා එසේය මහරජතුමනි, ඉදින් පුත්‍රයාට වඩා පියා උතුම් නම් මගේ පියාව තෝරාගන්න. ඉදින් පියාට වඩා පුත්‍රයා උතුම් නම් මාව තෝරාගන්න. ඔබවහන්සේගේ යහපත සඳහා,

රජු සතුටට පත්වූයේ විය. සියළු රජ පිරිස, පණ්ඩිතයන් විසින් ප්‍රශ්නය මනාව විසඳන ලදැයි මහ හඬින් සාධුකාර දුන්හ. ඇඟලි පෙළීමද උණගස් දහසක් එසවීමද කළහ. පණ්ඩිතයෝ සතරදෙන දුර්මඛ වූහ. බෝධිසත්ත්වයන්ට සමානව මවිපියන්ගේ ගුණ දන්නා වූ කෙනෙක් නැත. හෙතෙම කුමක් නිසා මෙසේ කළේද? පියාට අවමන් කිරීම පිණිස නොවේ. රජු විසින් උතුම් අශ්වයකු හෝ ශ්‍රේෂ්ඨතරයකු එවන්නැයි පණිවිඩ යවන ලදී. ඒ නිසා ඒ ප්‍රශ්නයට පිළිතුර හෙළිකිරීම සඳහාත් තමන්ගේ පණ්ඩිතභාවය ප්‍රකාශ කරන්නටත් පිළිතුර හෙළිකිරීම සඳහාත් තමන්ගේ පණ්ඩිතභාවය ප්‍රකාශ කරන්නටත් පණ්ඩිතයන් සතරදෙනාව ප්‍රතිකේෂප කිරීම සඳහාත් මෙසේ කළේය.

කොටළු පැනය නිමියේ ය.

රජු සතුටුව සුවඳ දිය පිරුණු රන් කෙණ්ඩියක් ගෙන පැදුන්යව මැදුම්ගම් රාජ්‍යය සම්පතක් ලෙස ප්‍රයෝජන ගන්නයැයි සිටුවරයාගේ අතපැන් වත්කොට, ඉතිරි සිටුවරු මොහුගේම උපස්ථායකයෝ වෙන්නාවායි කියා, බෝසතුන්ගේ මවට සියළු අලංකාර ආභරණ ආදිය යවා ගුණ ප්‍රශ්නය විසඳීම ගැන ප්‍රසාදයට පත්වූයේ බෝධිසත්ත්වයන්ව දරුකමට ගැනීමට සිටුතුමාගෙන්ඇසීය. ගෘහපතියා! මහෝෂධ පණ්ඩිතයන් මට දරුකමට දෙන්න. දේවයන් වහන්ස! මොහු තවම ළදරුය. අද පවා ඔහුගේ මුඛින් කිරිසුවද හමයි. මහලු කල්හි ඔබවහන්සේ ලඟ සිටින්නේය. ගෘහපතියා! ඔබ මෙතැන් පටන් මොහු පිළිබඳ ආශා නැත්තෙක් වන්න. මෙතෙමේ අද පටන් මගේ දරුවෙකි. මම මාගේ පුත්‍රයාව පෝෂණය

කරන්නට හැක්කෙමි. ඔබ යන්න යැයි ඔහුව පිටත්කර හැරියේය. ඔහු රජුට වැඳ පණ්ඩිතයන් වැළඳගෙන ළයෙහි හොවාගෙන හිස සිඹ ඔහුට අවවාද දුන්නේය. ඔහුද පියාට වැඳ පියාණෙනි! නොසිතන්න යැයි ඔහුව පිටත් කළේය.

රජු පණ්ඩිතයන්ගෙන් ඇසීය. දරුව, ඔබ රජගෙදර අනුභව කරන්නේ ද? නැතහොත් පිටතින් අනුභව කරන්නේදැයි ඇසීය. හෙතෙම මෙසේ සිතීය. මගේ පිරිස විශාලය. මා පිටතින් අනුභව කරන්නකු විය යුතුය. ඉක්බිති රජතුමා ඔහුට යෝග්‍ය ගෘහයක් දී තරුණයන් දහස මුල්කොට වියදම් දී සියළු සම්පත් දෙවීය. ඔහු එතැන් පටන් රජුට උපස්ථාන කළේය. රජුද ඔහු ගැන විමසිලිමත්වම සිටියේය.

ඉක්බිති දිනක නගරයේ දකුණු දොරටුවට නුදුරෙහි පොකුණු ඉවුරේ එක් තල්ගසක කවුඩු කැඳැල්ලක මාණිකාර රත්නයක් විය. එහි සෙවණැල්ල පොකුණෙහි පෙනුනේය. පොකුණෙහි මැණිකක් යැයි රජුට දැන්වූහ. රජු සේනක අමතා පොකුණෙහි වනාහි උතුම් මැණිකක් පෙනෙයි. එය කෙසේ ලබාගන්නෙමුදැයි ඇසීය. එසේ අසා ජලය ඉවත්කර ගන්නට සුදුසුයැයි කීකල්හි එසේනම් එසේ කරවයැයි ඔහුටම භාර කළේය. ඔහු බොහෝ මිනිසුන් රැස්කොට ජලයද මඩද ඉවත්කර ළිංපතුළ සැරෑ නමුත් මැණික දුටුවේ නැත. නැවත පොකුණ ජලයෙන් පිරුණු කල්හි මාණිකාරය ඡායාව පෙනුනේය. ඔහු නැවතද එසේ කළ නමුත් දුටුවේ නැත.

ඉක්බිති රජතුමා පණ්ඩිතයන් අමතා පොකුණෙහි එක් මැණිකක් පෙනෙයි. සේනක තෙමේ ජලය හා මඩ ඉවත්කර භූමිය භාරා බැලූ නමුත් මැණික දුටුවේ නැත. පොකුණ පිරුණුවිට නැවත පෙනෙයි. ඒ මැණික ගන්නට හැක්කෙහිදැයි ඇසීය. මහරජතුමනි, මෙය අපහසු දෙයක් නොවේ. එන්න පෙන්වන්නෙමි යි ඔහු කීය. රජු සතුටුව දකින්නෙමු යි අද පණ්ඩිතයන්ගේ ඥාණ බලය යි කියා මහජනයා පිරිවරා පොකුණු ඉවුරට ගියේය. මහා සත්ත්වයෝ ඉවුරෙහි සිට මැණික බලන්නේම, මේ මැණික පොකුණෙහි නොවේ. මෙය තල්ගසෙහි විය යුතුයැයි දැනගෙන දේවයන් වහන්ස! පොකුණෙහි මැණිකක් නැතැයි කී කල්හි, ජලයෙහි පෙනෙනවා නොවේදැයි කී කල්හි ජල පාත්‍රයක් ගෙන්වා, දේවයන් වහන්ස බලනු මැනවි. මේ මැණික පොකුණෙහි පමණක් පෙනෙන්නේ නොවෙයි. ජල පාත්‍රයේ ද පෙනෙයි කියා පණ්ඩිතයෙනි, මැණික කොහේ තිබිය හැකිදැයි

විවාල කල්හි දේවයන් වහන්ස, පොකුණෙහි ඡායාව පමණක් පෙනෙයි. එහි මැණිකක් නැත. මැණික වනාහි මේ තල්ගසේ කවුඩු කුඩුවෙහි තිබේ. පුරුෂයකු යවා එය බිමට ගන්න යැයි කීය. රජු එසේ කොට මැණික ගෙන්වීය. පඬිතුමා එය රැගෙන රජුගේ අතෙහි තැබීය. මහාජනයා පණ්ඩිතයන්ට සාධුකාර දී සේනකයන්ට නින්දා කරන්නේ, මාණිකාස රත්නය තල්ගසෙහි තබා සේනක තෙමේ ශක්තිමත් පුරුෂයන් ලවා පොකුණ බින්දුවීය. පණ්ඩිතයන් නම් මහොෂධයන්මයැයි මහා සත්ත්වයන්ට ස්තුති කළේය. රජු ද ඔහුට තමන්ගේ ගෙල බැඳී මුතුහර දී තරුණයන් දහසටද මුතුවැල් දෙවීය. බෝධිසත්ත්වයන්ටත් පිරිසටත් උපස්ථානය අනුමත කළේය.

එකුන්විසි පැන නිමියේ ය.

නැවත එක්දිනක් රජතුමා පණ්ඩිතයන් සමග උයනට ගියේය. එකල්හි එක් බොහොඬෙක් (කටුස්සෙක්) තොරණ අග වාසය කරයි. උග් රජතුමා එතු දකිනවිට එයින් බැස භූමියෙහි හොත්තේය. රජතුමා ඔහුගේ ක්‍රියාව දැක පණ්ඩිතය! මේ කටුස්සා කුමක් කරන්නේදැයි විචාළේය. මහරජතුමනි! ඔබවහන්සේට සේවය කරයි. ඉදින් මෙසේ අපගේ සේවය නිශ්චල නොවේවා. මොහු සම්පත් දෙමි. දේවයන් වහන්ස, උග්ට හෝග සම්පත්වලින් ප්‍රයෝජනයක් නැත. මොහුට කැමට යමක් දීම ප්‍රමාණවත්ය. මොහු කුමක් අනුභව කරන්නේද? දේවයන් වහන්ස, මස් කොපමණ දෙන්නට වටීද? දේවයන් වහන්ස, තුට්ටුවක් පමණ වටිනා මස්. රජු එක් පුරුෂයකුට අණ කළේය. රජු විසින් දෙන දෙය නම් තුට්ටුවක් පමණය. එය නොවටී. මොහුට නිරන්තරයෙන් අඩමස්සක් වටිනා මස් ගෙන දෙන්නයැයි කීය. ඔහු යහපතැයි එතැන් පටන් එසේ කළේය. හෙතෙම එක් දවසක් සත්ත්ව ඝාතනය නොකරන පෝය දිනයක් බැවින් මස් නොලැබ ඒ අඩමස්ස විඳි නූලකින් ගැටගසා බොහොඬාගේ ගෙලෙහි බැන්දේය. ඉක්බිති ඔහුට ඒ හේතුවෙන් මානයක් ඇතිවීය. ඒ දවසේම රජු නැවත උයනට ගියේය. ඔහු එන්නා වූ රජු දැක ධනය නිසා උපන් මානයෙන් යුතුව වේදේහය! ඔබ වනාහි මහා ධනවතෙකි. මමත් එසේය. මෙසේ තමාව රජු සමග සමකරන්නේ බිමට නොබැස තොරණ අගම සිට හිස සොළවමින් සිටියේය. රජු ඔහුගේ ක්‍රියාව බලා පණ්ඩිතය, මොහු පෙර මෙන් අද බිමට නොබසීයි. කුමන කරුණක් නිසාදැයි විමසමින් ප්‍රථම ගාථාව කීය.

මේ බොහොඬා පෙර තොරණ අගට වී ගර්වයෙන් සිටියේ නැත. මේ කටුස්සා කුමක් නිසා මෙසේ තද බවට පත්වී ඇත්දැයි මහොෂධ පඬිතුමනි, දැනගන්න.

එහි උනනමනි යනු යම්සේ අද බිමට නොබැස තොරණ අග සිට හිස සොළවමින් සිටියි. මෙසේ පෙර සිටියේ නැත. කෙන ඵදෙඬා කවර කරුණක් නිසා සිතෙහි දැඩි බවට පත්වූයේද?

පොහොය දිනයේ සත්ත්ව ඝාතනය නොමැති බැවින් මස් නොලබන්නා වූ රාජපුරුෂයා විසින් ගෙළෙහි බදින ලද අඩමස්ස නිසා හටගත් මානය නිසා විය යුතුයයි පණ්ඩිතයන් දැනගෙන මේ ගාථාව ප්‍රකාශ කළහ.

බොහොඬා කලින් නොලද අඩමස්සක් ලැබ මිටීලා නුවර වේදේහ රජුට නින්දා කරයි.

රජතුමා ඒ පුරුෂයා කැඳවා මෙසේ විචාළේය. ඔහු ඇති තතු වාර්තා කළේය. රජු කිසිවක් නොවිචාරා ම සර්වඥයන් වහන්සේ නමක් මෙන් පණ්ඩිතයන් විසින් කටුස්සාගේ සිතැඟි දැනගත්තේයැයි අභිශයින් සතුටට පත්ව පණ්ඩිතයන්ට සිව්දිසාවෙන් බදු ගෙව්වේය. රජු වනාහි කටුස්සා කෙරෙහි කිපී දෙනු ලබන මස් ආහාරය නතර කරන්නට පටන් ගත්තේය. පණ්ඩිතයෝ වනාහි එසේ කිරීම අසාධාරණයයි එය නතර කරවීය.

කටුසු ප්‍රශ්නය නිමිසේ ය.

ඉක්බිති මිටීලා නුවර වැසි පිංගුන්තර නම් එක් මානවකයෙක් තක්සිලාවට ගොස් දිසාපාමොක් ඇදුරුතුමන් ලඟ ශිල්ප හදාරන්නේ ඉතා ඉක්මණින් ඉගෙන ගත්තේය. හෙතෙම දැනුම් දී ගුරුතුමාණෙනි! මම යන්නෙමිසි පැවසීය. ඒ කුලයෙහි වනාහි වයසට පත් දුවණියක් සිටිනම් ඇය ප්‍රධාන ශිෂ්‍යයාට දිය යුතුය යනු චාරිත්‍රයයි. ඔහුගේ ගුරුතුමාගේ එක් දුවණියක් සිටී. ඇය රූමත්ය. දෙවගනක් මෙනි. ඉක්බිති ඔහුට කථාකොට දරුව, මේ දියණියව ඔබට දෙමි. ඇයවද රැගෙන යන්න යැයි කීය. ඒ තරුණයා වනාහි අවාසනාවන්තයෙකි. කාළකණ්ණියෙකි. කුමාරිකාව මහා පුණ්‍යවන්තය. ඔහුට ඇය දැක සිත

නොඇලෙයි. ඔහු ඒ බව දන්වන්නේ නමුදු ගුරුතුමාගේ වචනය කඩ නොකරමිනි යෝජනාව පිළිගත්තේය. බ්‍රාහ්මණයා තම දියණියව ඔහුට දුන්නේය. හෙතෙම රාත්‍රී භාගයෙහි අලංකාර සිරි යහනෙහි හොත්තේ ඇය අවුත් සයනයට නගිනවිටම ක්ලාන්ත වූවාක් මෙන් ඇඳෙන් බැස බිම වැතිරුණේය. ඇයද ඇඳෙන් බැස ඔහුගේ සමීපයට ගියාය. ඔහු නැගිට නැවතත් සයනයට නැග්ගේය. ඇයද නැවත සයනයට නැග්ගේය. ඔහු නැවතත් සයනයෙන් බැස්සේය. කාලකණ්ණියකු ශ්‍රීදේවිය හා සම නොවෙයි. කුමාරිකාව සයනෙහිම වැතිර සිටියාය. ඔහු බිම නිදාගත්තේය. මෙසේ දින සතක් ගතකොට ඇයව ගෙන ගුරුතුමාට වැද පිටත්ව ගියේය. අතරමගදී කථාබස් පමණකුදු නොවීය. අකමැත්තෙන්ම දෙදෙනා මියුළු නුවරට පැමිණියාහ. පිංගුන්තර තෙමේ නගරයට නුදුරෙහි එක් ගෙඩි සහිත දිඹුල් ගසක් දැක බඩසයින් පෙලුනේ ගසට නැග දිඹුල් කෑවේය. ඕනොමෝද හටගත් ආශා ඇත්තී මටත් ගෙඩි බිමට හෙළන්නයැයි කීවාය. කිම නුඹට අත්පා නැද්ද? තමාම ගසට නැග ගෙඩි කන්න යැයි කීවේය. ඇය ගසට නැග ගෙඩි කෑවාය. ඔහු ඇය ගසට නැගුණු බව දැන වහා ගසින් බැස ගසයට කටු අතුරා කාළකණ්ණි තැනැත්තියගෙන් මිදුනේ වෙමිනි කියා පළාගියේය. ඕ නොමෝ ගසින් බැස යන්නට අසමත් වන්නී එහිම සිටියාය.

ඉක්බිති රජතුමා උයන්කෙළි කෙළ ඇතාගේ පිට සිටියේ සවස් වේලාවේ නගරයට පිවිසෙන්නේ එහි සිටිය ඇයව දැක හටගත් පිළිබඳ සිත් ඇත්තේ ස්වාමියෙක් සිටීද, නැද්ද කියා ඇස්සවීය. ඕ නොමෝ ස්වාමීනි, හිමියකු සිටී. කුලයෙන් දෙන ලද ස්වාමියාය. ඔහු වනාහි මා මෙහි හැරදමා පළාගියේ යයි කීවාය. ඇමැතියා රජුට ඒ කරුණ සැළ කළේය. අයිතිකරුවකු නැති භාණ්ඩයක් රජුට අයත්යැයි රජු ඇයව බස්සවාගෙන ඇතුපිට නංවාගෙන රජ ගෙදරට ගෙන ගොස් අභිෂේක කොට අගමෙහෙසුන් තනතුරේ තැබීය. ඇය ඔහුට ප්‍රිය වූවාය. මනාප වූවාය. දිඹුල් ගසේ දකින ලද නිසා උදුම්බරා දේවිය යැයි නම් කළහ. ඉක්බිති එක්දිනක් රජුට උයනට යාම සඳහා දොරටුව අසලමව්වැසියන් විසින් මාර්ගය සකස් කළහ. පිංගුන්තර තෙමේද එහි කුලීවැඩ කරන්නේ කැසපට ගසාගෙන උදැල්ලෙන් මාර්ගය කොටයි. මාර්ගය සාදා නොනිමි කල්හිම රජු උදුම්බරා දේවිය සමග රථයෙහි නැගී පිටත් වූය. උදුම්බරා දේවියද මාර්ගය කොටන්නා වූ ඒ කාලකණ්ණියාව බලන්නී සිනාසුනාය. රජු ඇය සිනාසෙන සැටි දැක කිපී කුමක් නිසා සිනාසෙන්නීදැයි ඇසීය.

දේවයන් වහන්ස, මේ මාර්ගය කොටන්නා වූ පුරුෂයා මාගේ පැරණි සැමියාය. මොහු මා දිඹුල්ගසට නංවා ගසයට කටු දමා ගියේය. මම මොහුව දැක මෙබඳු වූ වාසනාවක් දරාගන්නට මේ කාලකණ්ණියා අපොහොසත් වියැයි සිතමින් සිනාසුනෙමි. රජු තා බොරු කියන්නීය. අන් කිසිවකු දැක ඔබ සිනහ විය. මම ඔහුව මරවමිසි කවුට ගත්තේය. බියට පත්වූ ඕ තොමෝ දේවයන් වහන්ස! පළමුව පණ්ඩිතයන්ගෙන් විමසන්නැයි කීවාය. රජු සේනකගෙන් ඇසීය. ඔබ මැයගේ වචනය විශ්වාස කරන්නේද? නැත ස්වාමීනි, කවරෙක් නම් මෙබඳු වූ ස්ත්‍රියක් අතහැර දමා යන්නේද? කියා කීය. ඇය ඔහුගේ කථාව අසා වැඩිමනත් බිය වූවාය. ඉක්බිති රජතුමා සේනකයෝ මොනවා දනිත්ද? පණ්ඩිතයන් විචාරන්නෙමිසි සිතා ඔහුගෙන් අසමින් මේ ගාථාව ප්‍රකාශ කළහ.

ඉපථි සියා රූපවති සාව සිලවති සියා
පුරිසො තං න ඉවෙජ්ජය සද්දහාසි මහොසධ

ස්ත්‍රිය රූප සම්පන්නය. සිල්වත්ය. පුරුෂයෙක් ඇය කැමැති නොවන්නේය. මහෝෂධයෙනි, ඔබ මෙය විශ්වාස කරන්නෙහිද?

එහි සිලවති යනු ආචාර සම්පන්න වූ එය අසා පණ්ඩිතයෝ මේ ගාථාව කීහ.

සද්දහාමි මහාරාජ පුරිසො දුබ්බගො සියා
සිරිව කාලකණ්ණි ව න සමෙනති කුදාවනං

මහරජතුමනි, මෙය මම විශ්වාස කරමි. පුරුෂයා අවාසනාවන්තයෙක් වන්නේ නම් ශ්‍රී කාන්තාව හා කාලකණ්ණියා කිසිදාක එක සමාන නොවෙත්.

එහි න සමෙනති යනු සමුද්‍රයට එතෙර මෙතෙර මෙන් අහසට පොළව මෙන් එකට එක් නොවෙත්.

රජු ඔහුගේ වචනයේ ඒ කරුණට කීපුණේ නැත. ඔහුගේ හදවත නිවුනේය. රජු, ඔහුට සතුටුවී පණ්ඩිතයා! ඉදින් නුඹ මෙහි නොසිටින්න අද මම අඥාන වූ සේනකගේ වචනයේ පිහිටා මෙබඳු වූ ස්ත්‍රී රත්නයක්

නොලබන්නේය. දැන් ඔබ නිසා මව්සිත් මැය ලබන ලදී යැයි පණ්ඩිතයන්ට දසදහසින් පූජා කළේය. ඉක්බිති දේවියද රජුට වැද දේවයිනි! පණ්ඩිතයන් නිසා මම ජීවිතය ලැබුවෙමි. මම මොහුව කණිටු සොහොයුරු තන්හි තබන්නට වරයක් ඉල්ලමිසි කීවාය.

දේවිය යහපති. ඔබට ඒ වරය දෙමි. ගන්න. දේවයන් වහන්ස, මම අදපටන් මාගේ කණිටු සොහොයුරා නැතිව කිසිම මිහිරි ආහාරයක් නොබුදින්නෙමි. මෙතැන් පටන් වේලාවේ හෝ අවේලාවේ දොර විවෘතකොට මොහුට මිහිරි රස යවන්නට හැකි වරයක් ගනිමි. සොඳුර, මැනවි. මේ වරයද ගන්න.

සිරි කාලකණ්ණි ප්‍රශ්නය නිමියේ ය.

වෙන දිනයක රජතෙමේ උදෑසන ආහාරය ගෙන දිග්ගාලාවේ සක්මන් කරන්නේ දොරෙහි සුළං කවුළුවෙන් එක් එච්චකු ද සුනඛයකු ද මිතුරුව සිටිනු දැක්කේය. ඒ එච්චා වනාහි ඇත්හලෙහි ඇතාගේ ඉදිරිපිට දමන ලද නොතැලුණු තණ කෑවේය. ඉක්බිති උඟව ඇත්ගොව්වෝ පහරදී පළවා හැරීයහ. එක් අයෙක් වේගයෙන් දුුවගොස් හඬනගා පැනයන්නහුගේ පිටට මුගුරකින් පහරදුන්නේය. උඟ පිට නමාගෙන වේදනාවෙන් යුතුව ගොස් රජගෙදර මහා බිත්තිය ලඟ පිළිකන්නේ හොත්තේය. ඒ දවසට රජුගේ මහා හෝජනාගාරයේ ඇට, සම් ආදිය කාදමා වැඩුණා වූ සුනඛයෙක් බත් උයන්නන් බත් සුදානම් කර පිටත සිට ගර්ථයේ දහඩිය නිවාගන්නා කල්හි මස්මාළු සුවද ඉවසා ගන්නට නොහැකිව ප්‍රධාන කුස්සියට පිවිස පියන පෙරළා මස් කෑවේය. බත් උයන්නා භාජන සද්දය ඇසී කුස්සියට පිවිස ඒ සුනඛයාව දැක දොර වසා උඟට ගල් මුගුරු ආදියෙන් තැලුවේය. උඟ කන ලද මස් මුඛයෙන්ම ඉවත දමා මහා හඬ දී පැන ගියේය. බත් උයන්නාද උඟ පිටත ගිය බව දැන ලුහුබැඳ ගොස් පිට හරහා මුගුරකින් පහර දුන්නේය. උඟ පිටකොන්ද නමාගෙන එක් පාදයක් ඔසවාගෙන එච්චා වැටීසිටිය තැනටම ආවේය. ඉක්බිති එච්චා ඔහුගෙන් මෙසේ ඇසීය. මිත්‍රය! කුමක් නිසා පිටකොන්ද නමාගෙන එන්නෙහිද? කිම ඔබට වාතාබාධයක් තිබේද? සුනඛයාද මෙසේ ඇසීය. ඔබ ද පිට නමාගෙන එන්නෙහිය. කිම ඔබගේ ගර්ථයේ වාත වේදනාවක් පවතීද, ඔහු නමාට සිදු වූ දේ විස්තර කළේය. ඉක්බිති එච්චා ඔහුගෙන් ඇසීය. කිම ඔබ නැවතත් කුස්සියට යන්නට

හැකිවන්නෙහිද? නොහැක්කෙමි. ගියොත් මගේ ජීවිතය නැතිවෙයි. නුඹට ඇත්හළුට යන්නට හැකිද? මට ද එහි යා නොහැක. එහි ගියොත් මාගේ ජීවිතය නැතිවෙයි. අප දැන් කෙසේ හෝ ජීවත්විය යුතුයැයි උපායයක් සිතූහ. ඉක්බිති එළුවා මෙසේ කීය. ඉදින් අපි එකට ජීවත්වීමට හැක්කෙමු නම් එක් උපායක් ඇත. එසේනම් කියව. මිතුර, ඔබ මෙතැන්පටන් ඇත්හළුට යව. මොහු තණකොළ නොකන්නේ යැයි ඔබ කෙරෙහි ඇත්ගොව්වෝ සැක පහළකර නොගනිත්. නුඹ මට තණකොළ ගෙනෙව. මම ද කුස්සියට පිවිසෙමි. මොහු මස් නොකන්නේයැයි බත් උයන්නා මා කෙරෙහි සැක නොකරයි. මම ද නුඹට මස් ගෙන එන්නෙමි. ඔව්හු මේ උපාය අපට ඇතැයි දෙදෙනාම පිළිගෙන සුනඛයා ඇත්හළුට ගොස් තණමිටියක් කටින් ගෙන මහා බිත්ති පිළිකන්නෙහි තැබුවේය. අනිකාද කුස්සියට ගොස් මස්කැල්ලක් මුව පිරෙන්නට වැහැගෙන අවුත් එහිම තබයි. සුනඛයා මස් කයි. එළුවා තණකොළ කයි. ඔව්හු මේ උපක්‍රමයෙන් සමගි වූවාහු සතුටු වූවාහු මහා බිත්ති පිළිකන්නෙහි වාසය කරත්. රජු ඔවුන්ගේ මිතුරු දැක මෙසේ සිතීය. මා විසින් නුදුටුවීරු දෙයක් දකින ලදී. මොව්හු සතුරන් වුවත් සමගිව වාසය කරත්. මේ කාරණය ගෙන ප්‍රශ්නකොට පණ්ඩිතයන්ගෙන් විචාරමි. මේ ප්‍රශ්නය නොදන්නහුව රටින් පිටුවහල් කරන්නෙමි. එය දන්නහුට මෙබඳු පණ්ඩිතයෙක් නම් නැතැයි ඔහුට සත්කාර දක්වමි. අද වේලා නැත. හෙට උපස්ථාන වේලාවේ පැමිණිවිට අසන්නෙමි. ඔහු පසුදා පණ්ඩිතයන් සේවය සඳහා පැමිණි කල්හි ප්‍රශ්නය විචාරන්නේ මේ ගාථාව කීය.

මේ ලොව කිසිකලෙකත් සත් පියවරෙකුදු එක්ව ගමන් නොකළ සතුරෝ දෙදෙනෙක් පෙර නොවූ වීරු ලෙසින් එක්වැ හැසිරෙත් නම් ඊට හේතු කවරේද?

එහි පටිසන්ධාය යනු විශ්වාසකොට එකට එකතුවී මේයද කියා නැවත මෙසේ කීය.

ඉදින් අද පෙරබත් වේලාවෙහි මේ පැනයට පිළිතුරු සපයන්නට අසමත් වන්නහු නම් තොප සියළු දෙනම රටින් නෙරපන්නෙමි. නුවණ නැත්තන්ගෙන් මට ප්‍රයෝජනයක් නැත.

සේනක තෙමේ ප්‍රධාන අසුනෙහි හුන්නේ, පණ්ඩිතයන් ආසන

කෙළවර හුන්තේය. ඔහු ඒ ප්‍රශ්නය ගැන කල්පනා කරන්නේ අර්ථය නොදැක මෙසේ සිතීය. මේ රජු අඥාන වූයේ මේ ප්‍රශ්නය ගැන සිතා විසඳ ගන්නට අසමත් වූයේ ඔහු විසින් කිසිවක් දකින ලදී. එක් දිනක් අවස්ථාව ලැබ මේ ප්‍රශ්නය විසඳන්නෙමිසි සේනක තෙමේ කිසියම් උපායකින් අද එක් දවසක් ඉවසනු ලැබේවායි කීය. ඉතිරි සතර දෙනද අඳුරු කුටියකට පිවිසියාක්නු මෙන් කිසිවක් නුදුටුහ. සේනක තෙමේ මහොෂධයන් පිළිබඳ තොරතුරු කෙසේදැයි බෝසතුන් දෙස බැලීය. ඔහු ද ඔහු දෙස බැලීය. සේනක බැලූ ආකාරයෙන්ම ඔහුගේ අදහස දැනගෙන පණ්ඩිතයන්ටද නොවැටහේ. ඒ නිසා එක් දවසක් කල් බලාපොරොත්තු වෙයි.

මොහුගේ මනදොල පුරවන්නෙමිසි රජු සමග විශ්වාසයක් මහා හඬින් සිනාසී, මහරජතුමනි! ප්‍රශ්නය විසඳන්නට නොහැකි අප සියල්ලන්වම රටින් පිටුවහල් කරන්නේද.

මෙයද එක් ප්‍රශ්නයක් යැයි සැලකීය. අපි මේ ප්‍රශ්නය කියන්නට අපොහොසත් වෙමු. තවද තරමක් ගැටලු සහිත ප්‍රශ්නය මොහු මහජනයා මැදදී කියන්නට නොහැකිය. එක් පැත්තක් ගැන සිතා පසුව නුඹලාටම කියන්නෙමු. අපට ඉඩක් ලබාදෙන්න. මහා සත්ත්වයන් තර්කකොට මේ ගාථා දෙක කීය.

මහජනයා රැස්වූ කල්හි මහත් වූ ජන කෝලාහල ඇති කලැ විසිරුණු සිත් ඇත්තමෝ නොයෙක් සිතුවිලි ඇත්තමෝ මේ පැනයට පිළිතුරු සපයන්නට අසමත් වෙමු.

මහරජ, පණ්ඩිතයෝ ඒකාග්‍ර වූ චිත්තයෙන් යුතුවැ එකිනෙකා රහසිගතවැ විවේකයෙහි සිටියාහු අරුත් සලකා නිශ්චයකොට කියන්නට සමත් වන්නාහ.

එහි සමමසිචාන යනු කය සිත දෙකේ විවේකයෙන් සිටියා වූ මේ ධීරයෝ මේ ප්‍රශ්නය සළකා බලා ඉක්බිති ඔව්හු මේ කාරණය කියත්.

රජු ඔහුගේ කථාව අසා සතුටු නොවූ සිත් ඇත්තේ නමුත් යහපත්ව සිතා කියන්න. නොකියන්නවුන් පිටුවහල් කරන්නෙමිසි තර්ජනය කළේය. පණ්ඩිතයෝ සතරදෙනම ප්‍රාසාදයෙන් බැස්සාහ. සේනක අන් අයට

මෙසේ කීය. දරුවෙහි, රජු සුක්ෂම ප්‍රශ්නයක් ඇසීය. නොකියන්නේ නම් මහත් බියක් ඇති වන්නේය. නුඹලා සුදුසු බොජුන් වළඳ හොඳින් විමසා බලන්න. ඔව්හු තම තමන්ගේ නිවෙස්වලට ගියහ. පණ්ඩිතයෝ ද නැගිට උදුම්බරා දේවියගේ සමීපයට ගොස් දේවියනි, අද හෝ ඊයේ රජතුමා බොහෝ වේලාවක් කොහි ගත කළේදැයි ඇසීය. මලණ්ඩ, දිග්ඝාලාවේ වා කවුළුවෙන් බලන්නේ සක්මන් කරයි. ඉක්බිති බෝධිසත්ත්වයෝ මෙසේ සිතුහ. රජු විසින් මේ පැත්තෙන් කිසිවක් දුටුවා විය යුතුය. එහි ගොස් පිටත බලන්නේ එලුවාගේ හා සුනඛයාගේ ක්‍රියාව දැක රජු විසින්ප්‍රශ්නය සකස්කරන ලදී යැයි සනිටුහන් කොට ගෙදර ගියේය. ඉතිරි තුන්දෙනාම සිතා කිසිවක් නොදැක සේනක සමීපයට ගියහ. ඔහු ඔවුන් විචාළේය. නුඹලා විසින් ප්‍රශ්නයට විසඳුම් දකින ලද ද? ආචාර්යයෙනී! නැත. ඉදින් මෙසේනම් තොපව පිටුවහල් කරන්නේය. කුමක් කරන්නහුද? අපි කුමක් දකින්නෙමුද? ඔබ දුටුවෙහිද? මම ද නො දකිමි. නුඹලා නොදන්නා කල්හි අපි කෙසේ දකින්නෙමු ද? රජු සමීපයේ සිතා කියන්නෙමුයි සිංහනාද කොට ආවෝ වෙමු. නොකියන කල්හි රජු කිපෙන්නේය. කුමක් කරවුද? අප විසින් විසඳුමක් මේ ප්‍රශ්නයට දකින්නට නොහැක. පණ්ඩිතයන් විසින් සියවරක් සිතුවේ වන්නේය. එවි. ඔහු සමීපයට යමුයි ඒ සතරදෙනද බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ගේ දොරකඩට ගොස් එකත්පස්ව සිටියාහු මහා සත්ත්වයන්ගෙන් විමසූහ. කිම, පණ්ඩිතයෙනි. ඔබ විසින් ප්‍රශ්නය ගැන සිතන ලද්දේ ද? මා නොසිතන්නේ නම් වෙන කවරෙක් සිතන්නේද? එසේය. සිතුවෙමි. එසේනම් අපටත් කියන්න. පණ්ඩිතයෝ මෙසේ සිතුහ. ඉදින් මම මොවුන්ට නොකියන්නෙමිද, රජු මොවුන් පිටුවහල් කරන්නේය. මා සත්රුවනින් පුදන්නේය. මේ බාලයෝ නොනසිත්වා. මොවුන්ට කියන්නෙමියි ඒ සතරදෙනාව වාඩිකරවා ඇදිලි බැඳගෙන (වැඳගෙන) රජු විසින් දුටුදෙය නොදත්වා, රජු විසින් අසන ලද කල්හි මෙසේ කියවියැයි සතරදෙනාට ගාථා සතරක් ගොතා පෙළම උගන්වා පිටත්කර හැරියේය. ඔවුහු දෙවෙනි දවසෙහි රාජසේවයට ගොස් පනවන ලද ආසනයෙහි හුන්හ. රජු සේනකගෙන් ඇසීය. සේනකයා! ඔබ විසින් ප්‍රශ්නය තේරුම් ගන්නේද? මහරජතුමනි! මා නොදන්නා කල්හි අන් කවරෙක් දන්නේ ද? එසේනම් කියව. දේවයන් වහන්ස! අසන්න. උගත් ආකාරයටම ගාථාව කිය.

රජ ඇමති පුතුනට එළුමස ප්‍රිය මනාප වෙයි. ඔවුහු සුනඛ මස් නොබුදිත්. එසේ නමුත් එළුවාගේත් සුනඛයාගේත් මිත්‍රභාවය වන්නේය.

එහි උගහපුතනරාජ පුතනියානං උසස් වූ ඇමැති පුතුන්ට ද රාජපුත්‍රයන්ට ද ගාථාව කියා ද සේනකයා අර්ථය නොදනී. රජුවනාහි අර්ථය ප්‍රකට බැවින් තමා දනී. ඒ නිසා පළමුව සේනකයන් විසින් දැනගන්නා ලද අතර පුක්කුසගෙන් අසමිධි ඇසීය. ඔහු ද මම පමණක් පණ්ඩිත නොවෙන්නේ කෙසේදැයි කියා ඉගෙනගත් ක්‍රමයටම ගාථාව කිය.

අසුපිට ඇතිරීමෙහි සුවය සලකා එළවාගේ සම නසත්. බලු සම එසේ අතුරන්නේනැත. එකලා සුනඛයාගේත් එළවාගේත් මිත්‍රභාවය වන්නේය.

එහි අර්ථයද අප්‍රකටමය. රජු වනාහි තමාට පැහැදිලි බැවින් මොහු විසින්ද දන්නා ලදැයි කාවින්දගෙන් ඇසීය. ඔහුද ගාථාව කිය.

එළවා ඇඹිරිගිය අං ඇත්තෙකි. සුනඛයාට අං නැත. එළවා තණ කන්නේය. බල්ලා මස් බුදින්නේය. එසේ වුවත් එළවාගේත් සුනඛයාගේත් මිත්‍රභාවය වන්නේය.

රජු මොහු විසින් ද දන්නා ලද්දේ යැයි දේවින්දගෙන් ඇසීය. ඔහු ද උගත් අයුරින්ම ගාථාව කිය.

එළවා තණ හා කොළ කන්නේය. බල්ලා තණ හා කොළ නොකන්නේය. බල්ලා සාවුන් බලලුන් කයි. එසේ වුවත් එළවාගේත් බල්ලාගේත් මිත්‍රත්වය වන්නේය.

එහි තිණමාසි පලාසමාසි තණකොල කන්නේද කොළවර්ග කන්නේද නො පලාසං යනු තණ හෝ කොළ අනුභව නොකරයි.

ඉක්බිති රජතුමා පණ්ඩිතයන්ගෙන් ඇසීය. දරුව! නුඹ මේ ප්‍රශ්නය දන්නෙහිද? මහරජතුමනි! අවිච්චි මහා නරකයේ පටන් භවාග්‍රය තෙක් මා හැර වෙන කවරනම් කෙනෙක් මෙය දන්නේද? එසේනම් කියන්න. මහරජතුමනි! අසන්න යැයි ඒ කාරණය තමන් දන්නා බව හෙළිකරන්නේ මේ ගාථා දෙක ප්‍රකාශ කළේය.

අඬ අටපා හෙවත් සිවුපා ඇති අටකුරින් යුත් එළුවා මස් ගෙනෙන වේලෙහි නොපෙනී සිට බල්ලාට මස් ගෙනෙයි. බල්ලා එළුවාට තණ ගෙනෙයි.

ප්‍රාසාදයේ මතුමහලේ සිටි වේදේහ රජු ඔවුනොවුන් ආහාර හුවමාරු කරනවා දුටුවේ වන. රජතෙමේ බල්ලාගේත් එළුවාගේත් මිත්‍රභාවය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වශයෙන්ම දුටුවේය.

එහි අඩ්ඨධ්මපාදො සළකුණු හඳුනා ගැනීම පිණිස එළුවාගේ සිව්පාද සඳහා කියන ලදී. මෙණෙඛා එළුවා. අධ්ඨනධො යනු එළුවාගේ එක් එක් පාදයෙහි කුර දෙක බැගින් මෙය කියන ලදී. අදිසසමානො මස් ගෙනෙන වේලෙහි නොපෙනී සිට. ඡාදියං ගෙවල් සෙවිලි කරන තණකොළ යන අර්ථයි. අයං ඉමසස යනු සුනඛයා එළුවාට, වීතිහාරං මාරුවෙන් මාරුවට ගෙනෙත්. අඤ්ඤමඤ්ඤභොජනානං ඔවුනොවුන්ගේ භෝජනය - එළුවා වනාහි සුනඛයාට ආහාර ගෙන එයි. ඔහු ඔහුට ගෙනෙයි. සුනඛයාද ඔහුට ගෙනෙයි. අනිකා මාරුවෙන් මාරුවට ගෙන යයි. අද්දකඛි ඒ ඔවුන්ගේ ආහාරය ඔවුනොවුන් ගෙනදීම. සකඛි ප්‍රත්‍යක්‍ෂ ලෙස දුටුවේය. භොභුක්කසස චුරන බල්ලාට, පුණණමුඛසස එළුවාගේ මේ ඔවුන්ගේ මෙමිත්‍රී ධර්මය රජු තමාම දුටුවේය.

රජු අන් අය ද බෝධිසත්ත්වයන් නිසා ප්‍රශ්නය දැනගත් බව නොදන්නේ මේ පස්දෙනා ම තමන්ගේ ප්‍රඥා බලයෙන් දැනගත්තාහ යැයි සිතන්නේ සතුටට පත්ව මේ ගාථාව කිය.

නුවණැත්තෝ ගැඹුරු බවට ගිය සියුම් අර්ථ දැනගෙන සුභාමිතයෙන් පවසත් ද මෙබඳු පඬිවරයෝ යම්බඳු වූ මාගේ කුලයෙහි වෙසෙත්ද මට ඒකාන්තයෙන් වූයේ මහත් ලාභයකි.

එහි පටිච්ඡේදනනි යනු සුභාමිතයෙන් දැනගෙන කියත්.

ඉක්බිති ඔවුන්ට සතුටින් සතුටු වූ ආකාරයක් කළ යුතුයැයි එය කරමින් මේ ගාථාව කිය.

සුභාෂිතයෙන් ඉතා ප්‍රීතියට පත්වූයෙහි. පණ්ඩිතයන් වූ තොපට වෙළඹුන් යෙදූ රියක් ද සමූහ වූ ගමක් ද බැගින් දෙමි යි කියා අවශ්‍ය සියල්ල දෙවිය.

දොළොස්වන නිපාතයේ මෙණ්ඩක ප්‍රශ්නය නිමියේ ය.

උදුම්බරා දේවිය වනාහි අනිත් අය පණ්ඩිතයන් නිසා ප්‍රශ්නය අවබෝධ කරගත් බව දැන රජු විසින් වෙනසක් නොකරන්නා මෙන් පස්දෙනාටම සමව සත්කාර කළේය. මාගේ කණිටු බැයාට විශේෂ සැලකිල්ලක් කරන්නට වටනේ යැයි රජු සම්පයට ගොස් විචාළේය. දේවයිනි! ඔබට කවුරු විසින් ප්‍රශ්නය කියන ලද්දේ ද? සොඳුර, පණ්ඩිතයන් පස්දෙනා විසින් දේවයිනි! සතරදෙනාම ඒ ප්‍රශ්නය ඔහු නිසා (පණ්ඩිතයන් නිසා) දැනගත්හ. සොඳුර, මම නොදනිමි. මහරජ! ඔබතුමන් කුමක් දන්නේ ද? පණ්ඩිතයෝ වනාහි මේ මෝඩයන් නොනසත්වා'යි ඔවුන්ට ප්‍රශ්නය ඉගැන්වූහ. ඔබතුමා සියල්ලන්ටම සමාන සැලකිලි දක්වයි. මෙය අයුතුය. පණ්ඩිතයන්ට විශේෂයක් කළ යුතුය. රජු තමා නිසා ඔවුන් ප්‍රශ්නය දැනගත් බව පණ්ඩිතයන් නොකියූ බවත් කියා පණ්ඩිතයන් කෙරෙහි සතුටුව අතිරේක ලාභසත්කාර කරනු කැමැත්තේ මෙසේ සිතීය. චේවා! මගේ පුත්‍රයාගෙන් එක ප්‍රශ්නයක් අසා එය කියන ලදකල්හි මහා සත්කාර කරන්නෙමි. හෙතෙම ප්‍රශ්නය සිතන්නේ සිරිමන්ද ප්‍රශ්නය ගැන සිතීය. සිතා එක් දිනක් පණ්ඩිතයන් පස්දෙනා සේවයට පැමිණ සුවසේ සිටිය කල්හි සේනකගෙන් ප්‍රශ්නය විචාරමිසි කීවිට දේවයන් වහන්ස! අසන්න යැයි කීය. රජතුමා සිරිමන්ද ප්‍රශ්නයේ පළමු ගාථාව කීය.

සේනකය! ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූ සම්පත්තියෙන් තොර වූත් සම්පත්තියෙන් යුත් ප්‍රඥාවෙන් තොරවූත් යන මේ දෙදෙනා අතුරින් නුවණැත්තෝ කවරකු උතුම්කොට සලකන්නාහුදැයි මෙහි අර්ථය විචාරමි.

එහි කමෙඤ්ඤ සෙයොගා මේ දෙදෙනා අතර කවර පණ්ඩිතයෙක් උතුම්දැයි කියන්නද? මේ ප්‍රශ්නය වනාහි සේනකයන්ගේ පරපුරෙන් ආ එකකි. ඔහු විසින් වහාම මෙසේ කීය.

මහරජ! නුවණ ඇත්තෝද නුවණ නැත්තෝද ශිල්ප හදාළ අයද ශිල්ප නොහදාළ අයද උසස් ජාති ඇත්තෝද හීන ජාති ඇත්තෝද සම්පත් ඇත්තාගේ මෙහෙකරුවෝ වෙත්. මේ කරුණ දැක මම නුවණැත්තේ හීනයයිද සම්පත්තියෙන් යුක්ත වූයේ උතුම්යයි ද කියමි.

එහි පඤ්ඤා නිහිනො යනු ප්‍රඥාවන්තයා පහත්ය. ඉසුරු ඇත්තා උතුම්ය.

රජු ඔහුගේ වචනය අසා ඉතිරි තුන්දෙනා නොවිමසාම පිරිසේ නවකයා ලෙස සිටියා වූ මහොෂධ පණ්ඩිතයන්ට කිය.

මහා ප්‍රාඥ වූ සියළු ධර්ම දක්නා වූ මහොෂධය! තොපගෙන් අසමි. අඥාන වූ එහෙත් සම්පත් ඇත්තා වූ ද ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූ එහෙත් අල්ප සම්පත් ඇත්තා වූ ද දෙදෙනා අතුරෙන් කවරෙක් උතුම්දැයි නුවණැත්තෝ කියත් ද?

එහි කෙටල ධම්මදසසී සියළු ධර්මය දකින්නා වූ, ඉක්බිති මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ එසේනම් මහරජතුමනි, අසන්න යැයි කීවේය.

මෙලොව සම්පත් උතුම්ය කියා සලකන බාලයා පවිතම් කරයි. මෙලොව දක්නා වූ පරලොව නොදක්නා වූ අඥානයා දෙලොවින්මැ පරාද වෙයි. මේ කාරණය දැක නුවණැත්තේ ශ්‍රේෂ්ඨ යැයිද යසසින් යුක්ත වූ ඤාණයෙන් හීන වූයේ ශ්‍රේෂ්ඨ නොවේයැයි මම කියමි.

එහි ඉධමෙව යනු මේ ලෝකයෙහි මේ සැපසම්පත් මට ශ්‍රේෂ්ඨ යැයි හඟින්නා වූ. කලිමග්ගහෙසී බාලයා ඉසුරු මදයෙන් පවිකොට නිරයාදියෙහි උපදින්නේ නැවත එයින් අවුත් පහත් කුලවල දුකට පත්වී උපදින්නේ මෙලොවත් පරලොවත් යන උභය ලෝකයේම පරාජයට පත්වෙයි. මම මේ කරුණ ද දැක දැන ප්‍රඥා සම්පන්න වූ තැනැත්තා උතුම්ය. පොහොසත් වුවත් මෝඩ නම් උතුම් නොවේයැයි කියමි.

මෙසේ කී කල්හි රජු සේනක දෙස බලා මහොෂධයන් ප්‍රඥාවන්තයා වට උතුම්යයි කියන්නේ නොවේදැයි කිය. මහරජතුමනි! මහොෂධ තෙමේ බාලයා අද ද ඔහුගේ මුවින් කිරි සුවද හමයි. මොහු කුමක් දන්නේදැයි කියා මේ ගාථාව කිය.

මේ ශිල්ප ශාස්ත්‍රයන්ගෙන් හෝග නොලැබේ. ඤාතිහුද නොවෙත්. ශරීර අවකාශයෙක්ද නොවේ. කෙළතොලු වැ සුව විදින ගෝරිමන්ද සිටාණන් බැලුව මැනවි. ශ්‍රීකාන්තාව ඔහුව ඇසුරු කරයි. මේ දැක නුවණැත්තා ශ්‍රේෂ්ඨ නොවෙයි. සම්පත් ඇති අඥානයා උතුම්යයි කියමි.

එහි එළ මූගං වැගිරෙන කෙළ ඇති මුව. ගෝරිමඤ්ඤ ඔහු වනාහි ඒ නගරයේම අසුකෝටියක් සම්පත් ඇති සිටුවරයාය. විරූපිය. ඔහුට පුත්‍රයෙක් නැත. දුවක් නැත. කිසි ශිල්පයක් නොදනී. කථා කරනවිට ඔහුගේ කට දෙකෙළවරින් කෙළ වැගිරෙයි. දෙවගනන් බඳු කාන්තාවෝ දෙදෙනෙක් සියළු අබරණින් සැරසී පිපුණු නිලුපුල් ගෙන දෙපසට වී ඒ කෙළ නිලුපුල්වලින් පිසදමා ඒ මල් ඉවත දමත්.

සුරාසොඩහු අවන්හළට පැමිණ නිලුපුල්වලින් වැඩක් ඇතිකල්හි ඔහුගේ ගේදොරකඩට ගොස් ස්වාමීනි! ගෝරිමන්ද සිටිතුමාණනි යි කියත්. ඔහු ඔවුන්ගේ හඬ අසා සුළං කවුළුව ලඟ සිට කිම දරුවෙනි! කියා අසයි. ඉක්බිති ඔහුගේ මුවින් කෙළ වැගිරෙයි. ඒ ස්ත්‍රීහු එය නිලුපුල්වලින් පිසදමා නිලුපුල් ඇතුල් වීදියට විසිකරත්. සුරා ධූර්නයෝ ඒවා රැගෙන ජලයේ දමා සෝදා පැළඳගෙන අවන්හළට පිවිසෙත්. මෙබඳු සිරි සම්පත් ඇත්තේ විය. සේනක තෙමේ ඒ උදාහරණය ගෙනහැර දක්වමින් මේ ගාථාව කිය.

එය අසා රජතෙමේ, දරුවෙනි! මහෝෂධ පඬිතුමා කෙබඳු කෙනෙක්දැයි කිය. පණ්ඩිතයෝ, දේවයන් වහන්ස, සේනක කුමක් දනීද? බන්ඇට විසුරුවන ලද තැනක සිටින කාකයකු මෙන් ද දීකිරි බිමට පටන්ගත් සුනඛයකු මෙන් යසසම පනයි. හිසට වදින මහා මුගුර නොදකී. දේවයන් වහන්ස, මෙය අසන්නැයි මේ ගාථාව කිය.

අල්ප ප්‍රාඥයා ඉසුරු සුවය ලැබ එහි ඇලේ. දුක්ඛ ස්පර්ශයෙන් අතිශය මූලාවට පැමිණේ. ආගන්තුක සුව දුකින් පහස්නා ලද්දේ අච්චෙනි ලූ මසකු සෙයින් සැලේ. මම මේ කරුණ දැක නුවණැත්තේම උතුම් වේ. ඉසුරුමත් බාලයා උතුම් නොවේයයි සිතමි.

එහි සුඛං යනු යසඉසුරු සැප ලබා බාලයා මජ්ඣති ප්‍රමාද වෙයි. ප්‍රමාදී පුද්ගලයා පවී කරයි. දුකෙබන යනු කායික හා වෛතසික දුකින්

ආගන්තුනා අධ්‍යාත්මිකව නොව සත්ත්වයන්ගේ සැපය ද දුක ද ආගන්තුකය. නිත්‍ය වශයෙන් පවත්නා එකක් නොවේ. සමෙමහි ජලයෙන් උඩට ගෙන අව්වෙහි තබන ලද මත්සායකු මෙන් වෙහෙසේ යන අර්ථයි.

එය අසා රජු ආචාර්යයෙනි, කෙසේදැයි ඇසීය. සේනක තෙමේ දේවයන් වහන්ස! මොහු කුමක් දැනීද? මනුෂ්‍යයන් පිළිබඳව කවර කථාද? වනයේ හටගත් වෘක්‍ෂය පවා එල ඇත්තේම පක්‍ෂීහු සේවනය කරත්යැයි මේ ගාථාව කීය.

වනයෙහි මිහිරි එළයන්ගෙන් යුක්ත වූ වෘක්‍ෂය හාත්පසැ යම්සේ පක්‍ෂීහු හැසිරෙත්ද එසේම ආඨාස වූ ධනයෙන් හා භෝගයෙන් යුක්ත පුද්ගලයාද ධනය නිසා බොහෝදෙන සේවනය කරති. මේ කරුණ දැක මම ප්‍රඥා ඇත්තා හීනය. යසස් ඇත්තේම උතුම්මැයි කියමි.

එහි බහුජ්ජනො යනු බොහෝ ජනයා.

ඒ අසා රජු දරුවෙනි, කෙසේදැයි ඇසීය. පණ්ඩිතයා මේ මහා උදර ඇත්තා කුමක් දැනීද? දේවයනි! අසන්න යැයි මේ ගාථාව කීය.

බලවත් වූ බාලයා යහපත් නොවේ. හේ සැහැසිකමින් ධනය ලබයි. වැළපෙන්නා වූ ඒ මෝඩයාව මහා නිරයට පමුණුවත්. මම මේ කරුණ දැක නුවණැත්තේම උතුම් වෙයි. ඉසුරුමත් බාලයා උතුම් නොවෙයි කියමි.

එහි සාහසං යනු සැහැසිකමෙන් සාහසික ක්‍රියාවක් කොට ජනයා පීඩාකොට ධනය ලබයි. ඉක්බිති ඔහුව නරපල්ලෝ හඬන්නා වූ මෝඩයාව බලවත් වූ වේදනා ගෙනදෙන නිරයට පමුණුවත්.

නැවත සේනක තෙමේ, රජු විසින් සේනකය කෙසේදැයි කී කල්හි මේ ගාථාව කීය.

යම්සේ කුඩා නදීහු මහා ගංගාව කරා ගලාබසිත්ද ඒ සියල්ලෝ පෙර නම්ගොත් හැරදමත්. ගඟ මුහුදට වදනා කල්හිද කලින් පැවැති නම්

නොපැනෙයි. ඒකාන්ත ව ලෝවැස්සෝ සම්පත්තිය පිහිටකොට ඇත්තාහ. මම මේ කරුණා නුවණැත්තෝ නිහිනය. සම්පත් ඇත්තේම උතුම්යැයි කියමි.

එහි නජේජා පහතට නැඹුරුව ගලන, අඩුම තරමින් දියකඳුරක් සඳහා. ජහනනි ගංගා යන සංඥාව ලබන්. තම තමන්ගේ නාමගෝත්‍ර අත්හරිත්. නබායනෙ යනු ඒ ගංගාව සමුද්‍රයට වැටෙන්නේ නොපෙනී යයි. සමුද්‍ර යන නම ම ලබයි. එපරිද්දෙන් මහා ප්‍රාඥයාද යසඉසුරු ලබා නොවැටහේ. පෙනී නොසිටියි. සමුද්‍රයට වැටුණු ගංගාව මෙන් වන්නේය යන අර්ථයි. නැවත රජු පණ්ඩිතයෙනි, කෙසේදැයි ඇසීය. හෙනෙම මහරජ, අසන්න යයි කියා මේ ගාථා දෙක ප්‍රකාශ කළේය.

තෙපි යම් මේ මහා සාගරයක් ගැන කීහුද? එයට අප්‍රමාණ කාලයක් මුළුල්ලේ නදීහු ගලා බසිත්. ඒ සාගරය නිරතුරු මහත් වූ රළවේග ඇත්තේය. එහෙත් මහසයුර වෙරළ නොඉක්මවයි. එබැවින් බාලයාගේ කථා ප්‍රාඥයා නොඉක්මවයි. කිසිකලෙකත් සම්පත්තිය ප්‍රඥාව ඉක්මවා නොයයි. මම මේ කරුණ දැකූ ප්‍රාඥයාම උතුම් වෙයි. ඉසුරුමත් බාලයා උතුම් නොවේයයි කියමි.

එහි යමෙතමකබා නුඹ මේ යමක් කියන්නේද? අසංඛ ගණන් කළ නොහැකි කාලයක්. වෙලංග අවෙච්චි විශාල වේගයක් ඇතිව නමුත් රැළපත්ති දහසක් උඩට ඔසවා නමුත් වෙරළ ඉක්මවා යාමට අපොහොසත් වෙයි. එහි වෙරළට පැමිණ සියළු රළගෙඩි බිඳී යයි. එවමපි යනු බාලයා කියූ දේ එපරිද්දෙන් ප්‍රඥාවන්තයාව ඉක්මවා යාමට නොහැකි වෙයි. ඒ වෙත පැමිණ බිඳී යයි. පඤ්ඤං න අවෙච්චි සෞභාග්‍ය වනාහි ප්‍රඥාවන්තයාව නොඉක්මවයි. කිසිම අර්ථානර්ථයක උපන්නා වූ සැක ඇත්තේ ප්‍රඥාවන්තයාගේ පාමුලදී විනිශ්චයක් ලබන්නේය යන අර්ථයි. ඒ අසා රජු සේනක කෙසේදැයි ඇසීය. හෙනෙම රජතුමනි, අසන්න යැයි මේ ගාථාව කිය.

කාය ආදියෙහි සංයමයක් නැත්තේද ඉසුරුමත් තැනැත්තේ අධිකරණයේ සිටියේ අනුන්ගේ අර්ථය ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ඤාති මධ්‍යයේදී ඔහුගේ මෑ වචනය පිළිගැනෙයි. එය සම්පත්තියම කරවයි. ප්‍රඥාව නොවේ.

මම මේ කරුණ දැක නුවණැත්තේ හීනය. යසස් ඇත්තේම උතුම් වන්නේ යැයි සිතමි.

එහි අසඤ්ඤානොවෙපි යනු හවහෝග සම්පත් ඇත්තේ නමුදු කායාදියෙන් අසංයත වූයේ - දුස්සීල වූයේ. සත්තානගතො විනිශ්චයෙහි පිහිටා අනුන්ට යහපත කියා දෙයි. ඒ විනිශ්චය මණ්ඩලයෙහි මහා පිරිස් පිරිවරා ගත්තනුට බොරු කියා ස්වාමියා අස්වාමියා කරන ඔහුගේ ඒ වචනය නැගී සිටියි. එසේම සම්පත් රහිතද කෙරේ. ප්‍රඥාව නොවේ. ඒ නිසා ප්‍රඥාව නිහිනය. සම්පත්ම ශ්‍රේෂ්ඨයයි කියයි.

නැවත රජු විසින් කිම දරුවෙහි කියා කී කල්හි පණ්ඩිතයෝ, දේවයන් වහන්ස! අසන්න. බාල වූ සේනකයා කුමක් දනීදැයි කියා මේ ගාථාව කිය.

මන්දප්‍රාඥ වූ බාලයා තමා හෝ අනුන් හෝ උදෙසා බොරු කියයි. සබා මැද නින්දා ලබන හෝ පරලොච්ඡ ද්‍රගතිගාමී වෙයි. මම මේ කරුණ දැක නුවණැත්තේම උතුම් වන්නේය. ඉසුරුමත් බාලයා උතුම් නොවන්නේයැයි කියමි.

ඉක්බිති සේනක මේ ගාථාව කිය.

සහල් නැළියක් පමණකුදු නැති නිර්ධන දිළිත්දා මහ නුවණැත්තේ ඉදින් යම් අර්ථයක් කියන්නවුන් ඔහුගේ ඒ වචනය නැයන් මැද නො නැගෙන්නේය. සෞභාග්‍යය ද නුවණැත්තාට නැත. මම මේ කරුණ දැක නුවණැත්තේ නිහිනය. ඉසුරුමත් තැනැත්තේම උතුම් වන්නේයයි කියමි.

එහි අසම්පි ඉදින් කාරණයක් කියයි. ඤාතිමජෙඤ්ඤා පිරිස මැද පඤ්ඤාණවතො මහරජතුමනි! ඤාණවන්තයාටද සිරිහෝග සම්පත් ලවා ප්‍රකෘතියෙන් විද්‍යමාන වූ ශ්‍රී සම්පත්තියක් නැත. එයද ඔහු ලග හිරු උදාවනවිට කණාමැදිරියකු මෙන් ක්‍ෂය වී යන්නේයයි දක්වයි.

නැවත රජු විසින් කෙසේද දරුවෙහි කියා ඇසූ කල්හි පණ්ඩිතයෝ,

සේනකයන් කුමක් දන්නේද, මෙලොව පමණක් බලයි. පරලොව ගැන නොබලයි කියා මේ ගාථාව කිය.

තමාගේ හෝ අනුන්ගේ හෝ ප්‍රයෝජනය උදෙසා නුවණැත්තේ බොරු නොකියයි. හේ සභා මධ්‍යයෙහි පූජිත වෙයි. පරලොවද සුගතිගාමී වෙයි. මම මේ කරුණ දැක නුවණැත්තේම උතුම් වන්නේය. ඉසුරුමත් බාලයා උතුම් නොවන්නේයයි මම කියමි.

එහි පෙව්වං යනු පරලොව යන්නහුට පාපයක් නැත යන අර්ථයි. ඉක්බිති සේනක තෙමේ මේ ගාථාව කිය.

ඇත් ගව අස් යන සත්ත්වයෝ ද මාණිකාස කුණ්ඩලාභරණයෝ ද සමෘද්ධිමත් කුලයන්හි කාන්තාවෝද ඉසුරුමත් නොවූ සියල්ලෝ ද ඉසුරුමත් තැනැත්තාටම උපහෝග පිණිස පවත්නාහ. මම මේ කරුණ දැක ප්‍රාඥයා නිහිනයැ. ඉසුරුමත් තැනැත්තේම උතුම් වන්නේ යයි කියමි.

එහි ඉදධසස යනු භවභෝග සම්පත් ඇත්තාට අනිද්ධිමනෙතා හුදෙක් ඒ ස්ත්‍රීහුද ඉක්බිති සියළු ඉසුරුමත් නොවූ සත්ත්වයෝ ද ඔහුට සේවය පිණිස වෙත්. ඉක්බිති පණ්ඩිතයා මොහු කුමක් දන්නේ ද කියා එක් කරුණක් ගෙනහැර දක්වමින් මේ ගාථාව කිය.

අසංවිහිත කර්මාන්ත ඇති දුෂ්ට මන්ත්‍රණයෙන් යුත් මන්ත්‍රීන් ඇති දුෂ්ප්‍රාඥ බාලයා උරගයකු පැරණි හැව හරණා සේ ශ්‍රී කාන්තාව අත්හරියි. මම මේ කරුණ දැක නුවණැත්තේම උතුම් වන්නේය. ඉසුරුමත් බාලයා උතුම් නොවන්නේ යයි කියමි.

එහි සිරි ජහනති යන පදයට වේනිය ජාතකයෙන් අර්ථ වර්ණනා කළ යුතුයි. ඉක්බිති සේනක තෙමේ රජු විසින් කෙසේදැයි කී කල්හි, රජතුමනි, මේ ලාබාල තරුණයා කුමක් දනීද, අසන්නයැයි පණ්ඩිතයන් නූගතකු කරන්නෙමියි සිතා මේ ගාථාව කිය.

ස්වාමීනි! පණ්ඩිත වූ අපි පස්දෙන, සියල්ලෝම වැදගෙන ඔබ වෙත එළඹියෙමු. භූතයන්ට අධිපති වූ ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා සේ ඔබ අප

මැඩගෙන ඉසුරුමත්ව සිටින්නෙහිය. මේ කරුණ දැක මම ප්‍රාඥයා හීනය. ඉසුරුමත් තැනැත්තේම උතුම් වන්නේයැයි කියමි.

මෙය අසා රජු, සේනකයන් විසින් මනා ලෙසකරුණු ඉදිරිපත් කරන ලදී. කිම මාගේ පුත්‍රයා මොහුගේ වාද බිඳ දමා වෙන කරුණක් ඉදිරිපත් කරන්නට හැකිවන්නේද කියා සිතා පණ්ඨිතයෙනි! කෙසේද කියා ඇසීය. මේ කාරණයෙහිලා සේනකයන් විසින් ගෙනෙන ලද වාද කරුණු බිඳ දමන්නට බෝධිසත්ත්වයන් හැරවෙන කෙනෙක් සමත් නොවන්නේය. ඒ නිසා මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ තමන්ගේ ඤාණ බලයෙන් ඔහුගේ වාද බිඳ හෙළන්නේ මහරජතුමනි! මේ බාලයා කුමක් දනීද? කීර්තියම බලයි. ප්‍රඥාවගේ විශේෂත්වයක් නැත. මහරජතුමනි, අසන්න යැයි කියා මේ ගාථාව කිය.

නුවණැත්තන් විසින් කළයුතු යමක් උපන් කල්හි ඉසුරුමත් බාල තෙමේ නුවණැත්තාගේ ගැත්තකු බවට පත්වෙයි. නුවණැත්තා දක්ෂ ලෙසින් යමක් සංවිධානය කෙරේද එහිලා අඥානයා මහත් සේ මූළාවට පත්වෙයි. මම මේ කරුණ දැක නුවණ ඇත්තේ ම උතුම් වන්නේය. ඉසුරුමත් බාලයා උතුම් නොවන්නේ යයි කියමි.

එහි අනෙක්සු යනු කටයුතුවල. සංවිධෙති පිළියෙල කරයි. මෙසේ සිනේරු පර්වතපාදයෙන් ස්වර්ණමය වැලි මතුකරන්නාක් මෙන් ගගන තලයෙහි පූර්ණ වන්ද්‍රයාව මතුකරන්නාක් මෙන් කරුණු දැක්වීය.

මෙසේ මහාසත්ත්වයන් ප්‍රඥාවේ බලය පෙන්වා කී කල්හි රජු සේනකගෙන් ඇසීය. කෙසේද සේනකයනි! හැකිනම් පිළිතුරක් දෙන්න. ඔහු ගබ්ඩාවෙහි තබන ලද ධනයක් මෙන් උගත් දෙය අවසන් කර ප්‍රතිභානයෙන් තොර වූයේ නිහඬ වූයේ සිතිවිලි සිතමින් හුන්නේය. එසේ නමුත් ඔහු වෙනත් කරුණක් ගෙනහැර දක්වන්නේ ද ගාථා දහසකින්වත් මේ ජාතක කථාව නිමාවන්නේ නැත. යමෙක් ඔහු නොවැටහී සිටිය කාලයෙහි ගැඹුරු ජලකඳක් හෙලන්නාක් මෙන් මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ තවදුරටත් ප්‍රඥාවම වර්ණාන කරමින් මේ ගාථාව කිය.

ඒකාන්තයෙන් සත්පුරුෂයන් විසින් නුවණම පසස්තා ලද්දේය. සම්පත්ති අනධිබාල මනුෂ්‍යයෝ ඇලුණාහු වෙති. එහෙයින් ශ්‍රීකාන්ත

තොමෝ ඔවුන් කැමැති වෙයි. බුද්ධිමතුන්ගේ ඥානය අසමාන වන්නේය. ශ්‍රී තොමෝ කවර කලෙකත් ප්‍රඥා ඇත්තහු ඉක්ම නොයයි.

එහි සතං යනු බුද්ධාදී සත්පුරුෂයන්ට භොගරතා යනු මහරජ! යම්භෙයකින් අදබාල මිනිස්සු හවහෝග සම්පන්නි ඇලුනාහු ද ඒ නිසා ඔවුන්ගේ ශ්‍රී කාන්තාව නම් වූ යසස පණ්ඩිතයන් විසින් ගරහන ලදී. හිස ජාතකයෙන් වර්ණනා කළයුතුයි. බුද්ධානං යනු ඥාණ වෘද්ධයන්ට කදාවි කිසියම් කාලයකදී ඥාණවන්තයාව ශ්‍රීදේවිය ඉක්මවා නොයන්නේය දේවයන් වහන්ස!

එය අසා රජු ප්‍රශ්න විසඳීම පිළිබඳව මහාසත්ත්වයන්ට සතුටුව සන වර්ෂාවක් වසින්නාක් මෙන් මහාසත්ත්වයන් වහන්සේව ධනයෙන් පූජා කරන්නේ ගාථාව කිය.

නිවැරදි සේ ධර්මය දක්නා වූ මහෝෂධ පණ්ඩිතය! අපි යමක් විචාළමෝ නම් අපට එය කීවහුය. ප්‍රශ්න විසඳීම පිළිබඳව සතුටු වූ මම ගවයන් දහසක් ද හස්තිරාජයකු ද ආජාතේය අශ්වයන් යෙදූ මේ රථ දසයද ගම්වර සොළසක්ද තොපට දෙමි.

එහි උසහඤ්චනාගං ඒ ගවයන් දහසම වෘෂභයකු කොට අලංකාර ලෙස සරසන ලද පිටට නැගිය යුතු හස්තිරාජයකු ද දෙමියි සියල්ල දෙවාපිය.

විසිවෙනි නිපාතයේ සිරිමන්ද ප්‍රශ්නය නිමියේ ය.

එතැන් පටන් බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේගේයසස විශාල විය. ඒ සියල්ල උදුම්බරා දේවියම විචාරයි. ඇය ඇගේ සොළොස්වන වියේදී මෙසේ සිතුවාය. මගේ බාල සොහොයුරා තරුණ විය. මොහුගේ යසසද විශාලය. මොහුට ආවාහයක් කළ යුතුය. ඇය රජුට ඒ බව දැන්වූවාය. රජු ඒ අසා සොම්නසට පත්වූයේ යහපති. ඔහුට දන්වන්නයැයි කීය. ඕ තොමෝ ඔහුට දන්වා ඔහු විසින් පිළිගත් කල්හි එසේනම් දරුව, කුමාරිකාවක ගෙනෙමුයි කීය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ කිසිවිටෙකත් මොවුන් විසින් ගෙනෙන ලද තැනැත්තිය මට රුවි නොවන්නේය. තමන් විසින්ම ඒ ගැන සිතාබලමියි කියා සිතා මෙසේ කීය. දේවියනි, දින කීපයක් රජුට කිසිවක් නොකියන්න. මම එක් දැරියක් තමන්ම

සොයා මගේ කැමැත්ත නොපට කියන්නෙමි. මලණ්ඩ, එසේ කරන්න. ඔහු දේවියට වැද තමන්ගේ ගෘහයට ගොස් සභායකයන්ට දැනුම්දී වෙනත් වෙසකින් මැනුම් වැඩට උවමනා කරන උපකරණද ගෙන හුදෙකලාව උතුරු දොරටුවෙන් නික්ම උතුරු යවවැදුම්ගමට පිවිසියේය.

එකල්හි එහි පැරණි සිටුකුලයක් පරිහානියට ගියේ විය. ඒ කුලයේ අමරාදේවී නම් දියණිය රුමත්ය. සියළු අංග ලක්ෂණයන්ගෙන් යුක්තය. පුණ්‍යවන්තය. ඇය එදිනම උදයේ කැඳ පිසගෙන පියා කුඹුරු වැඩ කරන තැනට යන්නෙමියි නික්ම එම මාර්ගයටම පිවිසියේය. එන්නා වූ ඇය දැක මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ දැකුම්කලු ස්ත්‍රියකි. ඉදින් ඇයට හිමියකු නොමැතිනම් ඇය මාගේ බිරිඳ කරගැනීමට සුදුසුය කියා සිතීය. ඇයද ඔහුව දුටු පමණින් ඉදින් මෙබඳු පුරුෂයකුගේ ගෙයි සිටින්නට ලැබෙනම් මා විසින් පවුල පවත්වාගෙන යන්නට හැකිවේයැයි සිතීය. ඉක්බිති මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ මැයට හිමියකු සිටින හෝ නොසිටින බව නොදනිමි. හස්ත මුද්‍රාවෙන් ඇය විචාරමි. ඉදින් බුද්ධිමත් නම් එය තේරුම් ගන්නීයයි සිත දුරසිටීම අත මීටමෙළවිය. ඕනොමෝ මොහු මා සස්වාමිකද අස්වාමිකද යන බව විචාරයි සිතා අත දිගු කළේය. ඔහු දැනගෙන ලඟට ගොස් සොඳුරිය! ඔබගේ නම කුමක්දැයි ඇසීය. ස්වාමීනි! මම අතීතයේ හා අනාගතයේ හෝ වර්තමානයේ නැතිද එම නම ඇත්තීය. සොඳුර, ලෝකයෙහි නොමැරෙන්නාහු නම් නැත්තේය. ඔබ 'අමරා' නම් වන්නීය. එසේය ස්වාමීනි. සොඳුර, කාටනම් කැඳ ගෙනයන්නීද? ස්වාමීනි, පූර්ව දේවතාවන්ට. පූර්ව දේවතාවෝ නම් මවිපියවරුය. ඔබගේ පියාට ගෙනයන්නී යයි සිතමි. එසේය ස්වාමීනි. ඔබගේ පියා කුමක් කරන්නේ ද? එක දෙකක් කරයි. එකක් දෙකක් කිරීම නම් සීඝ්‍රමයි. සොඳුර, සීඝ්‍රයි. එසේය ස්වාමීනි. කවර තැනක ඔබගේ පියා සීඝ්‍රයන්නේද? යම්කිසි තැනකට වරක් ගිය අය නැවත නොඑන්නද එතැනයි. වරක් ගිය, නැවත නොඑන තැන නම් සොහොනයි. සොඳුර, සුසානය ලඟ සීඝ්‍රයන්නේද? එසේය ස්වාමීනි. සොඳුර, අදම සොයන්න. ඉදින් සොයන්නේ නම් නොසොයමි. ඉදින් නොසොයන්නේ නම් සොයන්නෙමි. සොඳුර, ඔබගේ පියා ගංඉවුරේ සීඝ්‍රයි. ජලය එන කල්හි නොසොයයි. නොඑන කල්හි සොයන්නේය. එසේය හිමියනි.

මෙපමණක් කථාබහකොට අමරාදේවී ස්වාමීනි කැඳ බොන්නේදැයි ආරාධනා කළාය. බෝධිසත්ත්වයෝ මෙය ප්‍රතිකේෂප

කිරීම අමංගලයක් යැයි සිතා එසේය බොන්නෙමිසි කිය. ඕ කැඳ කලය බිම තැබුවාය. මහාසත්ත්වයෝ ඉදින් අත් නොසෝදා අත් සෝදන්නටනොදී දෙන්නේය. මෙහිම ඇයව අනභූර යන්නෙමිසි සිතිය. ඇය වනාහි පාත්‍රයෙන් ජලය ගෙනැවිත් අත් සෝදන්නට දී හිස් පාත්‍රය අතේ නොතබා බිම තබා කලය සොළවා කැඳවලින් පිරවීය.

එහි වනාහි බන්දුට ස්වල්පයකි. ඉක්බිති ඇයට මහාසත්ත්වයෝ මෙසේ කීහ. සොඳුර, කැඳ මෙතරම් සන ඇයි? ස්වාමීනි, ජලය ලැබුනේ නැත. ගොවියන් විසින් ජලය නොලබන ලදැයි සිතමි. එසේය ස්වාමීනි. ඇය පියාට කැඳ තබා මහාසත්ත්වයන්ට දුන්නාය. ඔහු කැඳ බී කට සෝදා සොඳුර, අපි ඔබගේ ගෙට යන්නෙමු. අපට මාර්ගය කියන්නැයි පැවසීය. ඇය එසේය කියා මාර්ගය කියන්නී මේ ඒකක නිපාතයේ ගාථාව කීවාය.

යෙන සනතු බිලංගාව - ද්විගුණපලාසොව පුප්ඵනො
 යෙනාදාමි තෙනවදාමි - යෙන නාදාමි න තෙන වදාමි
 එස මගො යවමඤ්ඤකසස- එතං ජනනපථං විජානති

(යම්තැනක අත්සුණු සල්පිලක් ඇත්ද ඉන් ඔබ්බෙහි කැඳ සල්පිලක් ඇද්ද ඉනුත් ඔබැ සුපිපි කොබෝලීල ගසෙක් ඇත්තේය. එතැන් සිට යම් අතෙකින් අනුභව කරමිද ඒ අතැ මඟැ යන්නට කියමි. මේ යව මැදුම්ගමැ අපගේ ගෘහයට යන මාර්ගයයි. මේ සැඟවුනු මාර්ගය දැනගන්නෙහිය.)

ස්වාමීනි, ඇතුල්ගමට පිවිස එක් අත්සුණු කඩයක් දකින්නෙහිය. ඉන් එහා කැඳ කඩයක්ද ඊටත් පසුව දෙපෙනි ඇති මල් පිපුණු කොබෝලීල ගසෙක් ඇත. එයින් නුඹ යෙන සනතුබිලංගාව ද්විගුණ පලාසොව පුප්ඵනො එනනින් ගොස් කොබෝලීල ගසමුල සිට දකුණු පැත්තට යන්න. වම්පස අනභරින්න. එසමගො යවමඤ්ඤකසස යවමැදුම්ගමේ පිහිටි අපගේ ගෙදරට. එතං මෙසේ මා විසින් කියන ලද සැඟවුනු, ජනනපථං සැඟවුනු මාර්ගය හෝ සැඟවුණු කාරණය විජානති දැනගන්න. එසාහි යෙනාදාමි යම් අතකින් පිළිගනීද, දකුණු අත සඳහා කියන ලදී. අනික වම් අත. මෙසේ ඕ තොමෝ ඔහුට මාර්ගය කියා පියාට කැඳ රැගෙන ගියාය.

සැඟවුනු මාර්ග ප්‍රශ්නය නිමිසේ ය.

ඔහු ඇය විසින් කියන ලද මාර්ගයෙන් ඒ ගෙදර ගියේය. ඉක්බිති ඔහුව අමරාදේවියගේ මව දුටුවිට අසුනක් දී ස්වාමී කැඳ පිළිගන්වමයි කීවාය. මෑණියනි! බාල සොහොයුරිය අමරාදේවිය විසින් කැඳ ටිකක් දෙන ලදී. ඒ දියණිය මා වෙනුවෙන් ආවේයැයි සිතමි. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ ඔවුන්ගේ දුප්පත් බව දැනගෙනද මෑණියෙනි! මම ඇඳුම් මසන්නෙක්මි. මැසිය යුතු කිසිවක් තිබේද? ස්වාමීනි ඇත. නමුත් කුලිය දෙන්නට මුදල් නැත. මෑණියෙනි! මුදල්වලින් වැඩක් නැත. ගෙනෙන්න. මසා දෙන්නෙමි. ඇය දිරාගිය කඩමාලු ගෙනැවිත් දුන්නාය. බෝධිසත්ත්වයන් ගෙනා ගෙනා එක මසා නිම කළේය. පුණ්‍යවත්තයන්ගේ ක්‍රියාව නම් ඉටුවන්නේය. ඉක්බිති මෑණියෙනි! විදියේ අන් අයටද කියන්නයැයි ඔහු කීය. ඇය මුළු ගමටම දැනුම් දුන්නාය. මහාසත්ත්වයෝ මහණකම (ඇඳුම් මැසීම) කොට එක දවසින් දහසක් උපයා ගත්තේය. මැහැළියද ඔහුට උදෑසන බත ද පිස දී සවස දරුව, කොපමණ ආහාර පිසමිදැයි ඇසුවාය. මෑණියෙනි! යම්පමණ පිරිසක් මේ ගෘහයෙහි අනුභව කරන්ද, ඒ අයට ප්‍රමාණවත් වනසේ යැයි කීය. ඕ තොමෝ තොයෙක් ව්‍යඤ්ජනයන් හා බොහෝ බත් පිසුවාය. අමරා දේවියද සවස හිසෙන් දරමිටියක්ද උකුලෙන් කොළ ද රැගෙන වනයෙන් අවුත් නගර දොරටුවේ දර දමා පසුපස දොරටුවෙන් ගෙට පිවිසියාය. ඇගේ පියාද බොහෝ සවස් වී ආවේය. මහාසත්ත්වයෝ බොහෝ රසයන්ගෙන් යුත් ආහාර අනුභව කළහ. අනික් තැනැත්තිය මව්පියන් වළඳවා තමන් පසුව අනුභව කොට මව්පියන්ගේ පා සෝදා මහා සත්ත්වයන්ගේ පා සේදීය. හෙතෙම එය පරීක්ෂාකොට දවස් කීපයක් එහිම වාසය කළේය. ඉක්බිති ඇයව විමසන්නේ එක් දවසක් මෙසේ කීය. සොඳුර අමරාදේවිය! අඩනැළියක් පමණ සහල් ගෙන එයින් මට කැඳ ද කැවිලි ද බත් ද පිසන්න. ඇය යහපතැයි පිළිගෙන ඒ සහල් කොටා ප්‍රධාන සහල්වලින් කැඳ ද, මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ සහල්වලින් බත් ද සුනුසාල්වලින් කැවිලි ද පිස එයට ගැලපෙන ව්‍යඤ්ජනද සපයා මහාසත්ත්වයන්ට ව්‍යඤ්ජන සහිත කැඳ දුන්නේය. කැඳ මුඛයෙහි තබනවාත් සමගම රසනහර පිනාගියේය. හෙතෙම ඇයව විමසීම සඳහාම සොඳුර, පිසන්නට නොදන්නී කුමක් සඳහා මාගේ සහල් විනාශ කළාදැයි කැඳ කෙළ සමග කෙළ ගසා බිම හෙළීය. ඇය නොකිපී, ඉදින් කැඳ යහපත් නොවේනම් කැවිලි කන්න ස්වාමීනි යැයි කියා කැවිලි දුන්නාය. එය ද එසේම කළේය. බත්වලටද එසේම කොට ඔබ පිසන්නට නොදන්නී මා සතු දේ කුමක් නිසා නැගී ද කියා කිපුනාක් මෙන් කෑම වර්ග තුනම එකට අඹරා හිසේ පටන් මුළු සිරුරෙහි තවරා

දොරටුවෙහි සිටින්න යැයි කීවේය. ඔ තොමෝ නොකිපී ස්වාමීනී, එසේයැයි එය කළේය. හෙතෙම ඇගේ නිහතමානී බව දැනගෙන සොඳුර එන්නයැයි කීය. ඔ තොමෝ එක වචනයෙන්ම ආවාය. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ නුවරින් එද්දීම කහවණු දහසක් සමග එක් සඵවක් ද බුලත් පසුම්බියෙහි දමා ගෙන ආවේය. හෙතෙම ඒ සඵව බැහැරට ගෙන ඇගේ අතේ තබා සොඳුර, ඔබගේ සහායකාව සමග නා මේ සඵව පොරවාගෙන එන්න යැයි කීය. ඔ තොමෝ එසේ කළාය.

පණ්ඩිතයෝ උපයාගත් ධනයද ගෙනෙන ලද ධනයද යන සියල්ල ඇගේ මව්පියන්ට දී ඔවුන් සනසා ඇයව ගෙන නගරයට ගොස් විමසීම සඳහා ඇයව දොරටුපාලයන්ගේ නිවසෙහි හිඳුවා දොරටුපාලයාගේ බිරිඳට කියා තමන්ගේ වාසභවනයට ගොස් පුරුෂයන් කැඳවා අසවල් ගෘහයෙහි කාන්තාවක් තබා ආවෝ වෙමු. මේ දහස ගෙන ඇය ගැන විමසා බලන්නයැයි දහසක් දී යැව්වේය. ඔවුහු එසේ කළහ. ඔ තොමෝ මෙය මගේ ස්වාමියාගේ පා දූවිලි තරම්වත් නොවටීයැයි කැමැති නොවීය. ඔවුහු ගොස් පණ්ඩිතයන්ට සැළකළහ. නැවතද තුන්වරක් යවා සතරවන වාරයෙහි එසේනම් එය අතින් අල්ලාගෙන ඇදගෙන එවයි කීය. ඔවුහු එසේ කළහ. ඇය මහාසත්ත්වයන් මහා සම්පත් ඇත්තකු බව නොදන්නාය. බලා සිනාසුනේය. හැඬුවේය. හෙතෙම දෙදෙනාගෙන්ම කරුණු විමසීය. ඉක්බිති ඔතොමෝ ඔහුට මෙසේ කීවාය. ස්වාමීනී, මම සිනහවෙමින් ඔබගේ සම්පත්තිය බලා මේ සම්පත්තිය අහේතුකව ලබන ලද්දේ නොවෙයි. පෙර හවයෙහි පින්කොට ලබන ලද්දේ වන්නේය. අහෝ! පින්වල පුදුමය කියා සිනහසුනෙමි. හඬන්නේ වනාහි මේ අනුන් විසින් රකින ලද වස්තුවෙහි අපරාධකොට නිරයට යන්නේය කියා ඔබ කෙරෙහි කරුණාවෙන් හඬයි. හෙතෙම එය විමසා පිරිසිදු බව දැනගෙන යවී. ඔහුව එහිම ගෙනයන්න කියා යවා නැවත සන්නාසී වේසයක් ගෙන ඇය සමග ඒ රාත්‍රිය ගතකොට පසුදා උදයේම රජගෙදරට පිවිස උදුම්බරා දේවියට සැළ කළේය.

ඔ තොමෝ රජුට දන්වා අමරා දේවියව සියළු අලංකාරයන්ගෙන් සරසා මහා රථයක හිඳුවා මහත් සත්කාරයෙන් මහාසත්ත්වයන්ව ගෙදරට ගෙනගොස් මඟුල් කරවීය. රජතෙමේ බෝධිසත්ත්වයන්ට දහසින් බැඳි පියල්ලක් තැහි ලෙස යැවීය. දොරටුපාලයා ඇතුළු සියළු නුවරවාසීන්ටම ත්‍යාග යැවීය. අමරාදේවිය රජු විසින් යවන ලද ත්‍යාගය දෙකට බෙදා

එක් කොටසක් රජුට යැවීය. මේ ආකාරයෙන් සියළු නුවර වැසියන්ටද තැගි යවා නගරයට සංග්‍රහ කළේය. එතැන් පටන් මහා සත්ත්වයෝ ඇය සමග එකට වසන්නේ රජුට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කළේය.

අමරාදේවිය සෙවීම නිම විය.

ඉක්බිති එක්දිනක් සේනක තෙමේ ඉතිරි තුන්දෙනා තමන්ගේ සමීපයට පැමිණිකල්හි ඔවුන් අමතා අපි දැන් මහෝෂධ ගහපති පුත්‍රයාට නොසෑහෙන්නෝ වෙමු. දැන් වනාහි ඔහු විසින් ඉතාදක්ෂ භාර්යාවක් ගෙනෙන ලදී. කුමක් හෝ කියා ඔහුන් රජුන් අතර හේදයක් ඇති කරවුයැයි කිය. ආචාරිණි, අපි කිසිවක් නොදන්නෙමු. ඔබම දන්නෙහිය. වේවා. නොසිතන්න. උපායක් ඇත. මම රජුගේ වූඩාමාණිකාය සොරකම්කොට ගෙනෙන්නෙමි. පුක්කුස, නුඹ ස්වර්ණමය මාලාව ගෙනෙන්න. කාවින්ද, නුඹ ඇතිරිල්ල ගෙනෙව. දේවින්ද, නුඹ රන්මිරිවැඩිසඟල ගෙනෙන්න. මේ සතරදෙනාම උපායකින් ඒවා ගෙන ආහ.

ඉක්බිති නො දැනෙන ලෙස ගහපති පුත්‍රයාගේ ගෙට යවන්නෙමුයි සේනක තෙමේ පළමුව මැණික මෝරු කළයට දමා දාසියකගේ අතේ යැව්වේය. මේ මෝරු කළය වෙත අයට ගන්නට නොදී ඉදින් මහෝෂධයන්ගේ ගෙයි අය ගන්නේ නම් කළයත් සමගම දෙවයි කිය. ඕ තොමෝ පණ්ඩිතයන්ගේ ගේ දොරකඩට ගොස් මෝරු ගන්නේද, මෝරු ගන්නේද කියමින් එහෙ මෙහෙ ඇවිදීය. අමරාදේවිය දොරටුවේ සිටියා ඇගේ ක්‍රියාව දැක මේ තැනැත්තිය වෙත තැනකට නොයයි. මෙහි කුමක් හෝ රහසක් තිබිය යුතුයැයි සිතා ඉඟි සළකුණකින් අන් දාසීන් පසෙකට කර තමාම ඒ දාසියට කථාකොට, මැණියනි! එන්න මෝරු ගන්නෙමියි කැඳවා ඇ පැමිණි කල්හි දාසීන්ට කථා කළ නමුත් නොඑන කල්හි යන්න. දාසීන්ට කථා කරන්නයැයි ඇය වට පිටත්කර කළයට අත දමා මැණික දැක ඒ පැමිණි තැනැත්තියගෙන් විචාළේය. මැණියනි! ඔබ කාගේද? මම සේනක පණ්ඩිතයන්ගේ දාසියක් වෙමි. ඉක්බිති ඇගේ මවගේද නම අසා එසේනම් මෝරු දෙන්න යැයි කියා ආර්යාවෙහි, ඔබලා මිලදී ගන්නා කල්හි මට මුදල් අවශ්‍ය නැත. කළයත් සමග ගන්න කියා කී කල්හි එසේනම් යන්න කියා ඇයව පිටත්කර හැර

අසවල් මාසයේ අසවල් දවසේ සේනක ඇදුරා අසවල් දාසි දියණිය අතේ රජුගේ වූඩා මාණික්‍යය එවන ලදැයි ලිපියක ලියා ගත්තාය.

පුක්කුස තෙමේ රන්මාලය සමන්මල් සුමුඟක තබා යැවීය. කාවින්ද තෙමේ කම්බිලිය කොළ පැසක දමා යැවීය. දේවින්ද තෙමේ රන්මිරිවැඩි සඟල ගොයම්මිටි අතරේ බැඳ යැවීය. ඕ තොමෝ ඒ සියල්ලම ගෙන ලියුමෙහි නම් සහ රූප හැඳ මහාසත්ත්වයන්ට දන්වා තැබීය. ඒසතරදෙන රජගෙදරට ගොස් දේවයන් වහන්ස, කුමක් නිසා ඔබවහන්සේගේ වූඩා මාණික්‍යය නොපළඳින්නේදැයි ඇසූහ. පළඳිමි. ගෙනෙන්න යයි කීය. මාණික්‍යය නුදුටහ. ඉතිරි දේවල්ද නුදුටහ. ඉක්බිති ඒසතරදෙන දේවයින්, ඔබවහන්සේගේ ආභරණ මහෝෂධියන්ගේ ගෙයි ඇත. ඒවා ඔහු පාවිච්චි කරයි. දේවයන් වහන්ස, ගෘහපති පුත්‍රයා ඔබවහන්සේගේ සතුරෙකි යි හේද කළහ.

ඉක්බිති ඔහුගේ හිතවත්තු ගොස් පණ්ඩිතයන්ට සැළ කළහ. හෙතෙම රජු දැක දැනගන්නෙමි යි රාජසේවයට ගියේය. රජු ද කිපී නොදනිමි. මෙහි අවුත් කුමක් කරන්නද යැයි කියා තමා දකින්නට අවකාස නුදුන්නේය. පණ්ඩිතයෝ රජු කුපිත වූ බව දැන ගෙදරට ම ගියේය. රජු ඔහුව අල්ලා ගෙනෙන්නට යයි අණ කළේය. පණ්ඩිතයෝ හිතවතුන්ගෙන් අසා එතනින් නික්ම යායුතුයයි තීරණය කර අමරා දේවියට සළකුණක් කොට වෙස් වලාගෙනනගරයෙන් නික්ම දකුණු යටමැදුම්ගමට ගොස් කුඹල් ගෙදරක කුඹල් සේවය කළේය. පණ්ඩිතයන් පලාගොස් ඇතැයි නගරයෙහි මහත් කලබලයක් ඇතිවීය. සේනකාදී සතරදෙනාද පණ්ඩිතයන් පළාගිය බව දැන, නොසිතන්න. අපි පණ්ඩිතයෝ නොවෙමුද? ඔවුනොවුන්ට නොදන්වා අමරා දේවියට පණිවිඩ යැවූහ. ඇය සිව්දෙනා විසින්ම එවන ලද පණිවිඩ රැගෙන අසවල් අසවල් වේලාවේ පැමිණෙන්න යැයි කියා ඔවුන් පැමිණි කල්හි හිස මුඩුකර වැසිකිළි වලක දමා මහා දුකට පත්කර රජුට දැනුම් දී ඔවුන් සමග රත්න සතර ද ගෙන්වාගෙන රජමැදුරට ගොස් රජුට වැඳ සිටියා වූ ඇය දේවයන් වහන්ස, මහෝෂධි පණ්ඩිතයන් සොරෙක් නොවේ. මොවුහු වෞරයෝය. මොවුන් අතර සේනක මැණික් සොරාය. පුක්කුස රන්මාලා සොරාය. කාවින්දයා කම්බිලි සොරාය. දේවින්දයා රන්මිරිවැඩිසඟල සොරාගත් සොරුය. අසවල් මාසයේ අසවල් දවසේ අසවල් දාසි දියණියගේ

අසවල් තැනැත්තිය අත මොවුන් මේවා පණයම් පිණිස එවූහ. මේ ලියුම බලන්න. තමන් සතු දේ ගන්න. සොරකම් කළ බව පිළිගන්න.

සතරදෙනාම මහා විප්‍රකාරයට පත්කොට රජු වැද ගෘහයටම ගියාය. රජ තෙමේ බෝසතුන් පැන ගිය බැවින් ඔහු කෙරෙහි සැකයෙන් අනික් පණ්ඩිත මන්ත්‍රීන් නොසිටිය බැවින් ද ඔවුන්ට කිසිවක් නොකියා නා තමන්ගේ ගෙවල්වලට යවී යැයි පිටත්කර හැරියේය.

රතන සතර සොරකම් කිරීම පිළිබඳ පරිච්ඡේදය නිමිසේ ය.

ඉක්බිති රජුගේ සේසතෙහි අධිගෘහිත දෙවියා බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ධර්මදේශනා හඬක් නොඇසුණු බැවින් කුමක් නිසාදැයි ආචර්ජනය කර බලන්නේ ඒ කාරණය දැනගෙන පණ්ඩිතයන් පැමිණීමට කටයුතු සලසමිසි රාත්‍රී භාගයෙහි සේසත් පිඬු විවරයෙහි සිට රජුගෙන් චතුක්ක නිපාතයේ දේවතා ප්‍රශ්නයේ ආවා වූ හනති හඤ්චි පාදෙහි යනාදී ප්‍රශ්න සතර විචාලේය. රජු නොදන්නේ, මම නොදනිමි. අන්‍ය පණ්ඩිතවරුන්ගෙන් අසමි කියා එක් දිනක් කල් ඉල්ලා පසුවදා පැමිණෙන්න යැයි කියා පණ්ඩිතයන්ට හසුනක් යවා ඔවුන් විසින් අපි හිස් මුඩුකරන ලද්දෝ වෙමු. විදියට බසින්තට ලජ්ජාවෙන් සිටිමු යැයි කීවිට තොප්පි සතරක් යැවීය. මේවා හිසේ දමාගෙන එන්න. එකල්හි තොප්පි ලැබුනාහු ඔවුහු අවුත් පැනවූ ආසනයේ හිඳ ගත්හ. ඉක්බිති රජු සේනකය, අද රාත්‍රියේ සේසතෙහි වැඩසිටින දෙවියා මගෙන් ප්‍රශ්න සතරක් විචාලේය. මම ඒවා නොදන්නා බැවින් පණ්ඩිතයන්ගෙන් අසමි. ඒ ප්‍රශ්න කියන්න යයි පැවසීය.

**හනති හඤ්චි පාදෙහි මුඛඤ්ච පරිසුමහති
සවෙ රාජ පියො හොති කං තෙනමහි පසසසී**

(යමක් අත්පා වලින් ද ගසයි. මුහුණටද අනියි. එහෙත් මෙසේ කරන්නා වූ හේ ප්‍රියයෙක් වන්නේය. මහරජ, මෙයින් කවරකු දක්නෙහිද?)

සේනක තෙමේ කිං හනති - කං හනති යනාදී ලෙස විප්‍රලාප දොඩවා අර්ථය හෝ එහි කෙළවරක් නුදුටිය. අන් අයද නොවැටහුනාහු වූහ. රජු ද විපිළිසර විය. නැවත රාත්‍රී භාගයේදී දේවතා විසින් නුඹලා ප්‍රශ්නය තේරුම් ගත්තේදැයි අසන ලදුව පණ්ඩිතයන් සතරදෙනාගෙන්

ඇසුවද ඔවුහු නොදන්නාහුයයි කීය. දේවතාවා ඔවුන් කුමක් දන්නේද මහෝෂධ පණ්ඩිතයන් හැර මෙය කියන්නට වෙන සමර්ථයෙක් නැත. ඉදින් ඔහුව කැඳවා මේ ප්‍රශ්න විසඳ නොකියන්නේ නම් මේ දිලිසෙන යකඩහුලෙන් හිස බිඳින්නෙමියි රජුට තර්ජනය කර, මහරජ! ගින්නේද ඇතිකල්හි කණාමැදිරියන්ට පිසින්නට, කිරි අවශ්‍ය වූ විට අඟ දොවින්තටත් යෝග්‍ය නැතැයි කියා මේ පංචක නිපාතයේ මේ කණාමැදිරි ප්‍රශ්නය ගෙනහැර දැක්වීය.

කවරෙක් නම් ඇවිලගත් ගිනි ඇතිකල්හි ගිනි සොයමින් ඇවිදින්නේ රැයෙහි කණාමැදිරියෙකු දැක ගිනියැයි සිතාද, හෙතෙම වැරදි හැඟීමෙන් ඒ කණාමැදිරියා මත ගොමවැරටි හා තණකොළ රැස්කොට පිඹින්නේ නමුදු ගිනි දල්වන්නට අසමත් වන්නේ ද? එසෙයින් අඥානයා අනුපායයෙන් අර්ථය නොලබන්නේය. ගව අගින් කිරි දොවන්නේ කිරි නොලබන්නාක් මෙනි.

මනුෂ්‍යයෝ අමිත්‍රයනට නිග්‍රහයෙන් ද මිත්‍රයනට සංග්‍රහයෙන්ද විවිධොපක්‍රමයන්ගෙන් අර්ථ සිද්ධියට පැමිණෙත්.

සේනා ප්‍රධානීන්ගේ සිත් ගැනීමෙන් ද හිතවතුන්ගේ උපක්‍රමයෙන්ද පෘථිවි පාලකයෝ මුළු පොළව තමන් සතුකර ගනිති.

එහි පජේජාතෙ යනු ගිනි ඇතිකල්හි වරනති ඇවිදින්නේ. අද්දකඛි දුටුවේය. දැක ද වර්ණ සමතාවය නිසා ඒ ගින්න මෙය විය යුතුයයි ඉක්බිති මෙසේ දැනගත්හ. සවාසස හෙතෙම මේ කණාමැදිරියාගේ මත්තෙහි සියුම් ගොමවැරටි ද තණකොළ ද අභිමඤ්ච අතින් උළා, අතුරන්නේ දණහිසින් බිම වැතිර මුඛයෙන් පිඹින්නේ එය දල්වන්නෙමියි. විපරිතය සඤ්ඤාය පිඹින්නේ නමුදු දල්වන්නට අසමත් විය. මේ කවර නම් ඇත්තේ ද මෘගයකු වැනි අදබාලය, මෙසේ අක්‍රමවත් ලෙස උත්සාහ කරන්නේ ප්‍රතිඵලයක් නොලබයි. යථා යනු යම් අගක කිරි නැත. එයින් දෙනකගෙන් කිරි දොවන්නාක් මෙන් යැයි අර්ථය නොවැටහේ. සෙණි මොකෙකාපලාහෙන සේනා ප්‍රමුඛ වූ ඇමැතියන් ලැබීමෙන්, වලලහානං ප්‍රියමනාප විශ්වාසී ඇමැතියන්ට නයෙන මේ මහපොළොව සංඛ්‍යාත වූ රත්නයන් දැමීම නිසා 'වසුන්ධර' නම ලබන ලද ජගතිං ජගතිපාලා රජවරු වාසය කරත්. එය හා සමාන වී ගින්න ඇතිකල්හි කණාමැදිරියන්ට

පිඹින්නේද ඔබ ද ගිනි ඇතිකල්හි කණාමැදිරියන්ට පිඹින්නකු වැනිය. තරාදිය පසෙක දමා අතින් කිරන්නාක් මෙනි. කිරි අවශ්‍ය වූ විට අඟින් කිරි දොවන්නාක් මෙන් සේනකාදීන්ගෙන් ගැඹුරු ප්‍රශ්නයක් අසන්නෙහි. මොවුහු කුමක් දනිත්ද? මොව්හු කදෝපැණියන් හා සම වෙති. මහොෂධයෝ මහා ගිනිකන්දක් මෙනි. ප්‍රඥාවෙන් දිළිසෙයි. ඔහුව කැඳවා අසන්න. මේ ප්‍රශ්නය නොදන්නා වූ ඔබගේ ජීවිතය නොමැති වෙයි කියා රජුට තර්ජනය කර අතුරුදන් විය.

කණාමැදිරි ප්‍රශ්නය නිමියේ ය.

ඉක්බිති රජතුමා මරණබියෙන් තැනිගත්තේ පසුදා ඇමැතියන් සතරදෙනා කැඳවා දැරුවෙනි! ඔබ සතරදෙන රට සතරක නැගී සිටිනගර දොරටුවලින් නික්ම ඒ මහොෂධ පණ්ඩිත මාගේ පුත්‍රයාව යම්තැනක දකිද එහිදීම ඔහුට සත්කාර කොට වහා මෙහි කැඳවාගෙන එවී යැයි පිටත්කර හැරියේය. ඔවුන් අතුරෙන් තුන්දෙනෙක් පණ්ඩිතයන් නුදුටහ. දකුණු දොරටුවෙන් නික්ම යන්නහු වනාහි දකුණු යවමැදුම්ගමදී මහාසත්ත්වයන් මැටි ගෙනවුත් ප්‍රධාන වැඩකරුවාගේ රෝදය කරකවමින්, මැටි තැවරුණු සිරුර ඇතිව පිදුරු ආසනයක වාඩිවී මීට මීට ගෙන වාසඤ්ජන අඩු යවබන් අනුභව කරමින් සිටිනු දුටුවේය. කුමක් නිසා ඔහු මේ කාර්යය කළේද? රජු වනාහි මහොෂධ පඬිතුමා නිසැකයෙන්ම රජකම ගන්නේයැයි සැක කරන්නේ ඔහු කුඹල්කම් කිරීමෙන් ජීවත් වන්නේ යැයි අසා සැක දුරුකරගන්නේ යැයි සිතා මෙසේ කළේය. ඔහු ඇමැතියා දැක තමා සමීපයට ආ බව දැන මාගේ යසස ප්‍රකට වූයේ වන්නේය. අමරා දේවිය විසින් සුදානම් කළ නොයෙක් රසයන්ගෙන් යුත් අහර අනුභව කරන්නෙමියි ගන්නා ලද බත්පිඩ ඉවත දමා මුඛ සෝදා ගත්තේය. ඒ මොහොතෙහි ඔහු පැමිණියේය. ඔහු වනාහි සේනක පාක්ෂිකයෙකි. ඒ නිසා ඔහුව උත්සාහ කරමින් පණ්ඩිතයෙනි! ඇදුරු සේනකයන්ගේ වචනය තේරුණිකය. ඔබට වනාහි යසස පිරිහුණු කල්හි එබඳු වූ ප්‍රඥාවක් පිහිටන්නට නොහැකි විය. දැන් මැටි තැවරුණේ පිදුරු අසුනක වාඩිවී මෙබඳු වූ බතක් වළදන්නෙහිදැයි කියා මේ දසක නිපාතයේ භූරි ප්‍රශ්නයේ ප්‍රථම ගාථාව කිය.

සේනකයන් කීවේ සත්‍යයක්මයැ. මහත් වූ නුවණැති නුඹ මද ව්‍යාඤ්ඤනයෙන් යුක්ත යවබත අනුභව කරන්නෙහිය. ශ්‍රී තොමෝ එසේමයැ. තොපගේ ධෛර්යයත් ස්මෘතියත් පරිහානියට පත් තොප නොරක්නේය.

එහි සච කිර යනු ඇදුරු සේනකයන් යමක් කීවේද එය වනාහි සත්‍යමය. සිරි යනු සම්පත, ශ්‍රීදේවිය. ධිනි නොපසුබට වීර්යය, නතායතෙභාව වසුපතීතං නොමැති දෙයෙහි වර්ධනය නොවීමෙන් වයසට පත් එය නොරකී. පිහිටවන්නට අසමත් වෙයි. යාවකං යවසහල් බත.

ඉක්බිති ඔහුට මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ අදාධබාලය. මම තමන්ගේ ප්‍රඥා බලයෙන් නැවත ඒ යසස ප්‍රකට කරනු කැමැත්තේ මෙසේ කරමිසි කියා මේ ගාථා දෙක කිය.

සැපත දුකින් මුහුකුරුවන්නා වූ කල් නොකල් විමසා අභිප්‍රාය සඟවන්නා වූ තැනැත්තා අර්ථයේ ද්වාරයන් විවෘත කරන්නේය. ඒ නිසා මම යවබතින් තෘප්තිමත් වෙමි.

වීර්යය කිරීමට සුදුසු කල් දැන නුවණින් අර්ථය මුහුකුරවා සිංහ ප්‍රාණවත් බවින් ප්‍රාණවත් කරමි. ඒ සමෘද්ධියෙන් යුක්ත වූ මා නැවත දක්නෙහිය.

එහි දුකෙබන යනු මේ කායික, වෛතසික දුකෙන් තමන්ගේ පැරණි සුවය නැවත ප්‍රකට කිරීමෙන් පරිපාකයට පත්වන්නේ, වැඩෙන්නේ, කාලාකාලං යනු මේ සැඟවී සිට ඇවිදින කාලයයි. මේ වැසුනහුට නොවේ. මෙසේ කාලයද අකාලයද සොයන්නේ රජු කිපුණු කල්හි රහසිගතව හැසිරිය යුතුයැයි දැනගෙන කැමැත්තෙන්, රුචියෙන්, සැඟවී සිටියේ කුඹල් කර්මාන්තයෙන් ජීවත්වන්නේ තමන්ගේ දියුණුව ඇතිකරන දොරටු විවෘත කරමින් වාසය කරමි. මම ඒ කරුණෙන් යවබතින් සතුටු වෙමි යන අර්ථයි. අභිජ්භනාය වීර්යය කිරීම පිණිස. මනෙතභි අත්ථං පරිපාවයිකා තමන්ගේ නුවණින් මාගේ යසස වර්ධනය කොට මනෝසිලා තලයේ සිංහයෙක් මෙන් විජෘම්භමාන වෙමි. මාගේ ඒ සෘද්ධියෙන් නුඹ නැවතත් මා දකින්නෙහිය.

ඉක්බිති ඔහුට ඇමැතියා මෙසේ කීය. පඬිතුමනි, රජතුමාගේ ඡත්‍රයෙහි වාසයකරන දේවතාවා විසින් රජුගෙන් ප්‍රශ්නයක් විචාරණ ලදී. රජු පණ්ඩිතයන් සතරදෙනාගෙන් විමසීය. එක් අයෙක්වත් ප්‍රශ්නය කියන්නට අසමත් විය. ඒ නිසා රජු ඔබතුමන් වෙත මා එවීය. මෙසේ ඇතිකල්හි ප්‍රඥාවේ ආනුභාවය නොදකින්නෙහි. මෙබඳු කාලයක ශ්‍රියාවගෙන් පිහිටක් නැත. ප්‍රඥා සම්පන්නභාවයම පිහිට වන්නේයැයි මහාසත්ත්වයෝ ප්‍රඥාවගේ ආනුභාවයම වර්ණනා කළහ. ඉක්බිති ඇමැතිවරයා රජු විසින් කියන ලද පරිදි පණ්ඩිතයන් දුටුනැතදීම නභවා සඵ හදවා ගෙනෙව් යැයි කියා දෙන ලද දහසද, දුහුල් සඵ යුගලද මහාසත්ත්වයන්ගේ අතෙහි තැබීය. මා විසින් මහෝෂධ පණ්ඩිතයන් ලවා කුලීවැඩ කරවන ලදැයි කුඹලා තුළ බියක් ඇතිවීය. මහා සත්ත්වයෝ ඔහුට ආවරිය, බිය නොවන්න. ඔබ මට බොහෝසෙයින් උපකාරී වීයැයි ඔහු අස්වසා ඔහුට දහස දී මැටි තැවරුණු සිරුරින්ම රථයෙහි හිඳගෙන නගරයට ගියේය.

ඇමැතිවරයා රජුට දන්වා, දරුව ඔබ කොහේදී පණ්ඩිතයන් දකින ලදදැයි ඇසුකල්හි දේවයන් වහන්ස! දකුණු යවමැදුම්ගම කුඹල්වැඩ කර ජීවත් වෙයි. ඔබවහන්සේ කැඳවනවා යැයි කී කල්හි ස්නානය නොකොට මැටි තැවරුණු සිරුරෙන්ම පැමිණියේයැයි කීය. ඉදින් මගේ සතුරෙක් වන්නේද, දෛවයට අනුව හැසිරෙන්නේය. මොහු මාගේ සතුරෙක් නොවේයැයි සිතා මගේ පුත්‍රයාට තමන්ගේ නිවසට ගොස් ස්නානය කර සැරසී මා දුන් නියෝගය පරිදි එන්නට කියවීයැයි පැවසීය. ඒ අසා පණ්ඩිතයෝ එසේකොට අවුත් ඇතුල්වන්න යැයි කී කල්හි පිවිස රජු වැඳ එකත්පසෙක සිටියේය. රජු ඔහු සමග පිළිසඳර කථාකොට පණ්ඩිතයන් විමසන්නේ මේ ගාථාව කීය.

සැපයට පත්වූ අසමත් ඇතැම්හු පාපයන් නොකරත්. නුවණ මඳ ඇතැම්හු පරෝපවාද බියෙන් පවී නොකරත්. අතිශයින් දක්ෂ වූ විපුල වූ අර්ථයන් සිතන්නා වූ තෙපි කවර හෙයින් මට දුක් ඇති නොකරන්නහුද?

එහි සුඛී පණ්ඩිතය! ඇතැමෙක් අපි සැපවත් වූවෝ වෙමු. සම්පත් යසඉසුරුවලින් අපට පලක් නැත. තවත් සම්පත් හේතුවෙන් පවී නොකරත්. ඇතැමෙක් මෙබඳු වූ අපට සැපසම්පත් දෙන්නා වූ ස්වාමීයාට අපවාදයක් වන්නේ යැයි පරෝපවාද බියෙන් පවී නොකරත්. තව කෙනෙක් අසමර්ථ

වෙයි. තව කෙනෙක් මද නුවණ ඇත්තාහ. ඔබ වනාහි සමර්ථය. විපුල වූ අර්ථයන් සිතන්නේ සියළු දඹදිව රජකමද කරන්නෙහිය. කුමක් නිසා මගේ රජකම ගෙන දුකට පත් නොකරන්නෙහිද? බෝධිසත්ත්වයෝ කීහ.

ආත්මසුව හේතුවෙන් නැණවත්හු පව් නොකරත්. සාධුජනයෝ දුකින් පෙළුණෝ ද සැපතින් පිරිහුණෝද ඡන්දයෙන් හෝ ද්වේෂයෙන් හෝ ධර්මය අත්නොහරිත්.

එහි බලිතතා යනු සම්පත්වලින් ගිලිහී විපතෙහි පිහිටි බව. ධම්ම. ප්‍රවේණී ධර්මයන් සුවරිත ධර්මයන් හජනය නොකරත්.

නැවත රජු ඔහුව විමසීම සඳහා ක්‍ෂත්‍රිය මායම් ගැන කථා කරමින් මේ ගාථාව කීය.

මෘදු වූ හෝ දරුණු වූ හෝ යම් උපක්‍රමයකින් දීන වූ තමා නගා සිටුවන්නේය. පසුව ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නේය.

එහි දීනං යනු දිළිඳුබවට පත් තමන් නගාසිටුවා සම්පතෙහි පිහිටුවන්නේය.

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ වෘක්‍ෂයකට සමාන උපමාවක් දක්වමින් මේ ගාථාව කීය.

යම් ගසක සෙවනේ සිටින්නේ හෝ නිදන්නේ හෝ වේද එම ගසේ අත්තක් හෝ නොබිඳෙන්නේය. එසේ කරන්නේ නම් හේ මිත්‍රද්‍රෝහී පව්ටෙක් වන්නේය.

මෙසේද කියා මහරජ, ඉදින් පරිභෝග කළ ගසේ අත්තක් බිඳින්නේද මිත්‍රද්‍රෝහී වෙයි. යම්හෙයකින් ඔබතුමන් විසින් මාගේ පියාව මහත් වූ හෝග සම්පත්තියෙහි පිහිටුවාලීය. මම ද මහත් වූ අනුග්‍රහයෙන් උපකාර කරන ලද්දේ වෙමි. එබඳු වූ ඔබවහන්සේ කෙරෙහි අපරාධයක් කරන්නෙමි නම් කෙසේ මිත්‍රද්‍රෝහී නොවන්නෙමිද? සියළු ආකාරයෙන්ම තමන්ගේ මිත්‍රද්‍රෝහී නොවන බව කියා රජුගේ අපචාරයට වෝදනා කරන්නේ.

යම් කෙනෙකුන් වෙතින් පුරුෂ තෙමේ ධර්මය දැනගන්නේද යම් සත්පුරුෂ කෙනෙක් ඔහුගේ සැක දුරු කෙරෙත්ද ඒකාන්තයෙන් හෝ ඔහුට පිහිටද සරණ ද වන්නේය. නුවණැත්තේ ඔහු සමග පවත්නා මිත්‍රභාවය නො නසන්නේය.

එහි අර්ථය මහරජ, යම් පුරුෂයකු වෙතින් පුරුෂයෙක් අල්ප වූද ධර්ම කාරණාවක් දැනගන්නේද ඔහුට ඇතිවූ සැකය දුරුකරත්. එය ඔහුට පිහිටවීමේ අර්ථයෙන් පහතක් මෙනි. පිහිටක් වෙයි. එබඳු වූවකු සමග මිත්‍රකම නම් පණ්ඩිතයා දිරාපත් නොකරන්නේය. නොනසන්නේය යන අර්ථයි.

දැන් ඔහුට අවවාද කරමින් මේ ගාථාව කිය.

කම්සැප විදින්නා වූ අලස ගිහියා යහපත් නොවේ. සංයමයෙන් තොර පැවිද්දා ද යහපත් නොවේ. නො විමසා ක්‍රියා කරන රජ යහපත් නොවේ. යම් පණ්ඩිතයෙක් ක්‍රෝධ කරන සුළු නම් හේද යහපත් නොවේ.

මහරජ! ක්‍ෂත්‍රිය තෙමේ විමසා ක්‍රියා කරන්නේය. නොවිමසා ක්‍රියා කිරීම යහපත් නොවේ. විමසා ක්‍රියා කරන්නාගේ යශස ද කීර්තියද වැඩේ.

එහි න සාධු යහපත් නොවේ. අනිසම්මකාරී යම් කිසිවක් අසා සලකා බලා තමාම වටහා නොගෙන කරන තැනැත්තා. යසො කිතතිව සැප සම්පත් හා පිරිවරද ගුණයන් පිළිබඳ කීර්තියද නියත වශයෙන් වැඩෙන්නේය.

භූරිපඤ්ඤා කොටස නිමිසේ ය.

මෙසේ කී කල්හි රජතුමා මහාසත්ත්වයන්ව ඔසවන ලද සේසත් ඇති සිංහාසනයේ වඩා හිඳුවා තමා පහත් අසුනක වාඩි වී මෙසේ කිය. පණ්ඩිතය, සේසතෙහි නතර වී සිටින දේවතාවා මගෙන් ප්‍රශ්න සතරක් ඇසීය. මම ඒ නිසා පණ්ඩිතයන්ගෙන් අසා බැලීමි. පණ්ඩිතයෝ සතරදෙන නොදත්හ. දරුව! මට ඒ ප්‍රශ්න කියන්න. මහරජ, සේසතේ සිටින දේවතාවා හෝ වේවා, වාතුම්මහාරාජිකාදිහු හෝ වෙත්වා. කවර ලෙසකින් හෝ

අසන ලද ප්‍රශ්නය කියන්නෙමි. මහරජතුමනි, දෙවියන් විසින් අසන ලද ප්‍රශ්න කියන්න. රජු දේවතාවා විසින් අසන ලද ආකාරයෙන්ම කියන්නේ පළමු ගාථාව කිය.

යමෙක් අත්පාවලින් ගසයිද මුහුණටත් අනියිද මහරජ, හේ ඒකාන්තයෙන් ප්‍රියයෙක්ද වෙයි. ඒ කවරකු ලෙස දක්නෙහිද?

මහාසත්ත්වයන්ට ගාථාව ඇසුණුවිටම ගුවන්තලයේ වන්දයා මෙන් අර්ථය පැහැදිලි විය. ඉක්බිති මහා සත්ත්වයෝ මහරජතුමනි! අසන්න යැයි කියා. හනති පහරදෙයි. පරිසුමහති පහරදෙයි. සවෙ යනු හෙතෙම මෙසේ කරන්නේ ප්‍රිය වෙයි. කංතෙන මගිපසසසී ඒ කාරණයෙන් ප්‍රියවන්නා වූ කවර පුද්ගලයෙක් රජතුමනි! ඔබ දකින්නෙහිද? මෙසේ දේවතාවා ඒ ප්‍රශ්නය විචාළේය. මේ එහි අර්ථයයි. යම්කලෙක ඇකයේ සිටින ළදරුවා තුටුපහටු වූයේ ක්‍රීඩා කරන්නේ මවට අත්පාවලින් පහර දෙයි. කෙස් කඩා දමයි. අතේවිටින් මුහුණට ගසයි. එවිට ඕ තොමෝ ඔහුට සොර පුතේ, ඇයි අපට ගසන්නේද ආදී ලෙස ආදරයෙන් කියා ආදරය දරාගන්නට නොහැක්කේ වැළඳගෙන පපුවෙහි හොවාගෙන සිඟි ගනී. මෙසේ ඔහු ඇගේ මෙබඳු වූ කාලයකදී අතීශයින් ප්‍රිය වූයේ වෙයි. පියාටද එසේය.

මෙසේ ගුවන මැද සූර්යයා උදාවෙන්නාක් මෙන් ප්‍රකටකොට ප්‍රශ්නය කීවේය. එය අසා දේවතාවා ඡත්‍රයේ විවරයෙන් නික්මී සිරුරෙන් අඩක් පෙත්වමින් ප්‍රශ්නය මනාව කියන ලදැයි මිහිරි හඬින් සාධුකාර දී මැණික් සුමුඟක් පුරවා දිව්‍යමය මල්සුවඳ ආදියෙන් මහාසත්ත්වයන්ට පූජාකොට අතුරුදන් විය. රජතුමා මහාසත්ත්වයන්ට මල් ආදියෙන් පුදා ඉතිරි ප්‍රශ්න කියන ලෙස ඉල්ලා මහරජතුමනි! කියන්න යැයි අයැද සිටි කල්හි දෙවන ගාථාව කිය.

යමකුට රිසියේ ආක්‍රොශ කරයිද ඒ කාරණයාගේ පැමිණීම නොකමැති වෙයිද මහරජ, හේ ඒකාන්තයෙන් ප්‍රිය වන්නේය. ඒ කවරකු ලෙස දක්නෙහිද?

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ, මහරජ, මවක් කථා කරන්නට හැකි හත්අට අවුරුද්දක් වයසැති පුතකුට කුඹුරට යන්න. කඩයට යන්න

ආදිය කියා ඉදින් මට මේ මේ කන බොන දේ දෙන්නේ නම් යන්නෙමියි කියා එසේනම් දරුව කියා දුන්නල්හි එය අනුභවකොට මැණියෙනි, ඔබ සිතල වූ ගෙයි සෙවනැල්ලෙහි සිටින්න. මම නුඹට පිටත පණිවිඩ යැවීමක් කරන්නෙමියි ආදිය කියා අත් හා මුව විකාරකොට නොයන ඔහුට කිපුනා වූ මව මගුරක් ගෙන නුඹ මා සතු දේ අනුභව කොට කුඹුරෙහි කිසිදු වැඩක් කරන්නට අකැමැති වන්නේහිය කියමින් තර්ජනකොට වේගයෙන් පලායන ඔහු පසුපස ගොස් අල්ලා ගන්නට අපොහොසත් වූවා නිර්ධන වව. සොරු ඔහුව කැලිකැලිවලට කඩත්වා, ආදිය කියා කැමැති පරිදි, සිතැහි ලෙස ආක්රෝශ කරයි. යමක් මුවින් කියයිද එයින් වන්නට අල්පමාත්‍ර වූත් කැමැත්තක් නැත. ඔහු දවල් කාලයේ ක්‍රීඩාකොට සවස ගෙදර යන්නට නොහැකිව නැයන් ලගට යයි. මව ද ඔහු එනමග බලාසිටින්නී නොඑන්නහු දැක ගෙට පිවිසෙන්නට නොහැකි වේයැයි සිතා ශෝකයෙන් හද පුරවා කඳුළු පිරුණු නෙන්වලින් ඤාති ගෙදර සොයන්නී පුත්‍රයා දැක වැළඳගෙන සිඹ අත් දෙකෙන් දැඩිව අල්ලාගෙන පුත්‍රයාණෙනි! මාව අමතක නොකරන්න යැයි කියමින් අධික ලෙස ආදරය කළාය. එපරිද්දෙන් මහරජ, මව කෙරෙහි පුතා කිපුණු කල්හි පියතර නම් වන්නේ යැයි දෙවෙනි ප්‍රශ්නයද කීවේය. දේවතාවා එසේම පූජා කළේය. රජු ද පුදා තුන්වන ප්‍රශ්නය ඉල්ලා මහරජතුමනි, කියන්න යැයි ප්‍රකාශ කළ කල්හි අනික් ගාථාව කිය.

යමෙක් මුසාවෙන් ගලපා බෙණෙයිද බොරුවෙන් වෝදනා කෙරෙයිද, මහරජ, හේ ඒකාන්තයෙන් ප්‍රිය වන්නේය. ඒ කවරකු ලෙස දක්නෙහිද?

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ ඔහුට මෙසේ කීහ. මහරජ, යම්කලෙක අඹුසැමි යුවලක් රහසිගතව ලෝකාස්වාද රතියෙහි යෙදෙන්නාහු ඔබ කෙරෙහි හෝ මා කෙරෙහි ප්‍රේමයක් නැත. ඔවුන්ගේ හදවත විවෘත විය. මෙසේ ඔවුනොවුන්ට අසත්‍ය දෝෂාරෝපණ කරත්. බොරුවෙන් සිහිකරවත්. වෝදනා කරත්. එකල්හි ඔවුහු අමතරවත් ඔවුනොවුන් ප්‍රිය කරත්. මෙසේ මේ ප්‍රශ්නයේ අර්ථය දැනගන්න යැයි මේ ගාථාව කිය.

ඇතැමෙක් ආහාරපාන හා වස්ත්‍ර ශයනාසනයන්ද රැගෙන යත්. එහෙත් එසේ ගෙනයන්නා වූ ඔවුහු ඒකාන්තයෙන් ප්‍රිය වෙත්. මහරජ, ඒ කවුරුත් ලෙස දක්නෙහිද?

ඉක්බිති ඔහුට මහරජ, මේ ප්‍රශ්නය වනාහි ධාර්මික වූ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් උදෙසා කියන ලදී. ශ්‍රද්ධාවන්ත කුල මෙලොව පරලොව විශ්වාසකොට දෙත්. දෙනු කැමැතිද වෙත්. එබඳු වූ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් ඉල්ලද්දීත් ලද දෙය අත්හැර වළඳනවා දැක අපගෙන්ම ඉල්වත්. අපම සන්තක වූ ආහාර ආදිය අනුභව කරත්. ඔවුන් කෙරෙහි අමතර ප්‍රේමයක් ඇතිකර ගනිත්. මෙසේ ඔවුහු අනුන් දුන් දෙය ගෙනියන්නෝ වෙත්. ඒකාන්තයෙන්ම යාවකයෝ ලද දෙය ගෙන යන්නෝය. ඔවුහු සමාන ප්‍රිය වූවෝ වෙත්.

මේ ප්‍රශ්නය කියන ලද කල්හි දේවතාවා එසේම පුදා සාධුකාර දී පණ්ඩිතයෙනි! සත්රුවනින් පිරුණු මාණිකාමය කරඬුවක් ගන්නයැයි මහාසත්ත්වයන්ගේ පාලග තැබිය. රජුද පැහැදී සේනාපති තනතුර දුන්නේය. එතැන් පටන් මහාසත්ත්වයන්ගේ යසස වැඩිවිය.

දේවතා ප්‍රශ්නය නිමිසේ ය.

නැවත ඒ සතරදෙනා, ගෘහපති පුත්‍රයා දැන් අපට වඩා ලොකු කෙනෙක් විය. කුමක් කරමුදැයි මන්ත්‍රණය කළහ. ඉක්බිති ඔවුන්ට සේනක මෙසේකිය. වේවා! මා විසින් උපායක් දකින ලදී. ගෘහපති පුත්‍රයා වෙත එළඹ රහසක් නම් කාහට කීම වටනේදැයි අසන්නෙමු. හෙතෙම කිසිවකුටත් එපායැයි කියයි. ඉක්බිති ඔහුට ගෘහපති පුත්‍රයා දේවයිනි, ඔබට සතුරෙක් උපන්නේය කියා රජුව හේද කරවන්නෙමියි කියා ඒ සතරදෙනා පණ්ඩිතයන්ගේ ගෙට ගොස් පිළිසඳර කථාකොට පණ්ඩිතයෙනි, අපි ප්‍රශ්නයක් අසනු කැමැත්තමිහයි කියා එසේනම් අසන්න යැයි කීකල්හි සේනක තෙමේ විවාළේය. පණ්ඩිතය, පුරුෂයකු විසින් වනාහි කොහි පිහිටිය යුතුද? සත්‍යයෙහි යැයි පිළිතුරු දුන්නේය. සත්‍යයෙහි පිහිටියහු විසින් කුමක් කළයුතුදැයි ඇසුවිට ධනය ඉපදවිය යුතුය. ධනය උපයා කුමක් කළ යුතුද? මන්ත්‍ර ලබාගත යුතුයි. එය ගෙන කුමක් කළයුතුද? තමන්ගේ රහසක් අනුන්ට නොකිය යුතුයැයි කීය. ඔවුහු යහපති පණ්ඩිතයෙනියි සතුටු සිතැත්තාහු වී දැන් ගෘහපති පුත්‍රයාගේ පිටුපස බලන්නෙමුයි රජු සමීපයට ගොස් මහරජතුමනි! ගෘහපති, පුත්‍රයා ඔබවහන්සේගේ සතුරෙක් වී යැයි කීහ. මම ඔබව විශ්වාස නොකරමි. ඔහු මාගේ සතුරෙක්නොවන්නේ යයි ප්‍රතිකේෂ්ප කළේය. ඉදින් මහරජතුමනි, විශ්වාස නොකරන්නේ නම් පණ්ඩිතයන්ගෙන් අසන්න.

පණ්ඩිතය, තමාගේ රහසක් කාහට කිවයුතුදැයි ඇසීය. ඉදින් වනාහි සතුරෙක් නොවන්නේ නම් අසවලාට කිවයුතුයයි කියයි. ඉදින් වන්නේ නම් කිසිවකුටත් නොකිව යුතුයි. මනෝරථය පිරිපුන් කල්හි කිවයුතු වන්නේයැයි කියයි. එකල්හි අපව විශ්වාසකොට සැක දුරුකරගත් කෙනෙක් වන්න. හෙතෙම යහපතැයි පිළිතුරු දී එක් දිනක් සියළුදෙනාම රැස්ව සිටි කල්හි විසිවන නිපාතයෙහි පණ්ඩිතයන් පස්දෙනාගේ ප්‍රශ්නවල පළමු ගාථාව කිය.

මෙහි පැමිණි පංච පණ්ඩිතවරුනි, මට වැටහෙන එක් ප්‍රශ්නයක් ඇත. එය අසවු. නින්දා කටයුතු හෝ ප්‍රශංසා කටයුතු හෝ රහස කවරකුට හෙළිකළ යුත්තේදැයි වේදේහ රජු විමසීය.

මෙසේ කී කල්හි සේනක තෙමේ රජතුමාත් අපත් අතර මෙය තබන්නෙමිසි සිතා මේ ගාථාව කිය.

මහරජ! ඔබම අපට එය ප්‍රකාශ කරනු මැනවි. ඔබ අපගේ ස්වාමියාද බර උසුලන්නාද වෙයි. පඬිවරු පස්දෙන ඔබගේ අදහස හා කැමැත්ත විමසා පිළිතුරු කියන්නාහයි සේනක කිය.

එහි හත්තා යනු ඔබ අපගේ ස්වාමියාද හටගත් බර උසුලන්නා ද වෙයි. පළමුව ඔබම මෙය කියව. තව්ෂ්ඤාව රුවිඤාව පසුව ඔබගේ කැමැත්තද රුවිච්චම කරුණු ද සමමසිත්වා මේ පණ්ඩිතයෝ පස්දෙන කියත්. ඉක්බිති රජු තමාගේ කෙලෙස් වසඟතාවය ඇති බැවින් මේ ගාථාව කිය.

යම් ස්ත්‍රියක් ආචාර ශීලයෙන් යුක්තද අනුන් වසඟයෙහි නොපවතීද ස්වාමියාගේ කැමැත්ත අනුව වසන්නේද ප්‍රියමනාප වන්නීද එබඳු බිරිඳට නින්දා කටයුතු හෝ ප්‍රශංසා කටයුතු හෝ රහස හෙළි කරන්නේය.

එහි අනඤ්ඤාධෙය්‍යා යනු කෙලෙස් වශයෙන් අනිකකු විසින් නොගත යුතුය යන අර්ථයි.

ඉක්බිති සේනක තෙමේ රජු තමන් අතරට වැටුනේ යැයි සතුටුව තමන් විසින් කරන ලද කාරණයම දක්වමින් මේ ගාථාව කිය.

යමෙක් දුකට පත් ආතුරයාට සරණවැ පිහිටවැ උපකාරීවැ පවතිද එබඳු මිත්‍රයාට නින්දා කටයුතු හෝ ප්‍රශංසා කටයුතු හෝ රහස හෙළි කරන්නේය.

ඉක්බිති රජතුමා පුක්කුසගෙන් විචාළේය. පුක්කුසය ඔබ මෙය කෙසේ දකින්නෙහිද? කාහට රහස කිවයුතුද? ඔහු මේ ගාථාව කීය.

ඉදින් යමකු හට ජ්‍යෙෂ්ඨ හෝ මධ්‍යම හෝ කනිෂ්ඨ හෝ සොහොයුරෙක් වේද හේද මනාව ශීලයෙහි පිහිටියේ ස්ථිර සිතැත්තේ නම් එවැනි සොහොයුරාට නින්දා කටයුතු හෝ ප්‍රශංසා කටයුතු හෝ රහස හෙළි කරන්නේය.

එහි ධීනතො යනු ස්ථිර සිතැති ඉක්බිති රජතෙමේ කාවින්දගෙන් විචාළේය. හේ මේ ගාථාව කීය.

ඉදින් යමෙක් පියාගේ සිතට අනුව ක්‍රියා කරන්නේද මහත් ප්‍රඥාවෙන් යුක්තවූයේ පියාට අනුජාත වේද, එබඳු පුතුට නින්දා කටයුතු හෝ ප්‍රශංසා කටයුතු හෝ රහස හෙළි කරන්නේය.

එහි විදාගු යමෙක් මෙහෙකරන්නේ පියාට මෙහෙ කරයිද පියාගේ වසඟයෙහි පවතිද අවවාද ඉවසන්නේද වේ යන අර්ථයි. අනුජාතො යනු පුත්‍රයෝ තුන්දෙනෙකි. නූපත් යසස උපදවන්නේ අනිජාත පුත්‍රයාය. කුලයට කිලුටක්, කුලයට පස්සෙහි වූ ධනය විනාශ කරන්නේ අවජාතක පුත්‍රයාය. කුල පරපුර, ප්‍රවේණිය රකින්නා අනුජාත නම් වේ. ඒ ගැන මෙසේ කීය. ඉක්බිති රජතුමා දේවින්දගෙන් ඇසීය. හෙතෙම මේ ගාථාව කීය.

දෙපා ඇත්තන්ට නායක මහරජ, යම් මවක් ස්නේහයෙන් ප්‍රිය උපදවමින් සිය පුතු පෝෂණය කරන්නීද එබඳු මවට නින්දා කටයුතු හෝ ප්‍රශංසා කටයුතු හෝ රහස හෙළි කරන්නේය.

එහි දීපදා ජනිඤ සෙට්ඨො දෙපා ඇත්තන්ට ශ්‍රේෂ්ඨ වූ රජු ඡන්දසා පියෙන කැමැත්තෙන් හා ප්‍රේමයෙන්

ඔවුහු අසා රජු පණ්ඩිතයන්ගෙන් ඇසීය. පණ්ඩිතයෙනි, කෙසේ දැකින්නේද? ඔහු මේ ගාථාව ප්‍රකාශ කළේය.

සැඟවිය යුතු දේ සැඟවීම මැ යහපත් වන්නේය. රහස හෙළිකිරීම පැසසිය යුතු නොවේ. නුවණැත්තේ කාර්යය සිද්ධිය නොවේනම් එතෙක් රහස දරන්නේය. සිද්ධ වූ අර්ථ ඇත්තේ රිසි සේ කියන්නේය.

එහි අනිපථාදාය යනු මහරජ, යම්තාක් තමන්ගේ බලාපොරොත්තුව ඉටුවේද ඒතාක් පණ්ඩිතයා ඉවසන්නේය. කිසිවකුටත් නොකියන්නේය යන අර්ථයි.

පණ්ඩිතයන් විසින් මෙසේ කීකල්හි රජතෙමේ සතුටට පත් නොවීය. ඉක්බිති සේනක රජුගේත් රජු සේනකගේත් මුහුණ බැලීය. බෝධිසත්ත්වයෝ ඔවුන්ගේ ක්‍රියාව දැකම දැන ගත්තේය. මේ සතරදෙනා පළමුවෙන්ම මා රජු සමග හේදකළහ. විමසීම් වශයෙන් ප්‍රශ්නය විචාරණ ලද්දේ වන්නේය. කියන්නා වූ ඔවුන්ගේ සුර්යයා බැස ගියේය. පහන් දල්වන ලදහ. පණ්ඩිතයෝ වනාහි රාජකාරිය බරපතල දෙයක් ලෙස නොසිතයි. කුමක් වන්නේද, වහා යා යුතුයයි අසුනින් නැගිට රජුට වැද නික්ම යන්නේ මෙසේ සිතීය. මොවුනතුරෙන් එක් අයෙක් (රහස) යාලුවාට කිව යුතුයැයි කියයි. එක් අයෙක් සහෝදරයාට, එක් අයෙක් පුත්‍රයාට, එක් අයෙක් මවට කියන්නට සුදුසුයයි කීහ. මොවුන් විසින් කියන ලද්දම වෙයි. දුටු දෙයම කියත්යැයි සිතමි. වේවා අදම මෙය දැනගන්නෙමියි අධිෂ්ඨාන කරගත්තේය.

ඒ සතරදෙනා වනාහි වෙන දිනවල රජගෙදරින් නික්ම රජගෙදර දොරටුව ලඟ එක් බත්ඔරුවක්පිට නිදගෙන කළයුතු කටයුතු සාකච්ඡාකොට තම නිවෙස්වලට යත්. ඒ නිසා පණ්ඩිතයෝ මම ද මොවුන්ගේ රහස මේ ඔරුව යට සැඟවී සිට දැනගත හැකියයි සිතා ඒ ඔරුව ඔසවා එහි ඇතිරිල්ලක් අතුරා ඔරුව යටට පිවිස පුරුෂයන්ට සංඥාවක් කළහ. තෙපි පණ්ඩිතයන් සතරදෙනා සාකච්ඡා කොට ගියකල්හි අවුත් මා රැගෙන යවී. ඔවුහු එසේයැයි නික්ම ගියහ.

සේනක තෙමේද රජුට මෙසේ කීය. මහරජතුමනි, ඔබවහන්සේ අපව විශ්වාස නොකරන්නාහ. දැන් කෙසේද, හෙතෙම හේදකාරීන්ගේ

වචන පිළිගෙන ඇහුම්කන් නොදීම බිය වූයේ තැනි ගත්තේ, සේනක පණ්ඩිතයානි, දැන් කුමක් කරමුදැයි ඇසීය. මහරජ, ප්‍රමාදනොවී කිසිවක් නොදන්නා ගෘහපති පුත්‍රයාට මැරවිය යුතුය. සේනකයා ඔබ හැර මට හිතවත් වෙත කෙනෙක් නැත. ඔබව තමන්ගේ මිත්‍රයන් ගෙන දොරටුව අතර සිට උදයෙන්ම රාජසේවයට එන්නා වූ ගෘහපති පුත්‍රයාගේ හිස කඩුවෙන් සිඳ දමව යැයි කියා තමන්ගේ මංගල කඩුව දුන්නේය.

ඔවුහු දේවයන් වහන්ස, බිය නොවන්න. අපි ඔහුව මරන්නෙමුයි කියා නික්මගොස් අපේ සතුරා පිටුදැක්කෙමුයැයි ගොස් බන්ධුරුව මත්තේ හිඳගත්හ. ඉක්බිති සේනක තෙමේ මෙසේ කීය. අපගෙන් කවරෙක් ගෘහපති පුත්‍රයාට පහර දෙන්නේද? අනිත් අය ඇදුරුකුමනි, එය ඔබම කළයුතුයයි ඔහුටම පැවරූහ. ඉක්බිති සේනක තෙමේ ඇසීය. තෙපි රහස නම් අසවලාට අසවලාට කිව යුතුයයි කීවාහුය. කිම නොප මෙය කරන ලදද? එසේ නැතහොත් දකින ලදද, නැත්නම් අසන ලදද, ඇදුරුකුමනි, තිබේවා. තෙපි යම් රහසක් වේද එය මිත්‍රයාට කිව යුතුයයි කීහ. මෙය කෙසේද අපට මෙයින් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? ඇදුරුකුමනි කියන්න. මේ රහස රජු දැනගතහොත් මාගේ ජීවිතය නැතිවෙයි. ඇදුරුකුමනි, බිය නොවන්න. මෙහි ඔබගේ රහස් හෙළිකරන්නෙක් නැත. කියන්න ආචාරීනි, හෙතෙම තියෙන ඔරුවට තට්ටුකර මෙහි යට ගෘහපති පුත්‍රයා නෑ නොවේද? ආචාරීනි! ගෘහපති පුත්‍රයා තමන්ගේ ඉසුරෙන් මෙබඳු තැන්වලට නොපිවිසෙයි. දැන් ඔහු ප්‍රමාද වූවා වන්නේය. ඔබතුමා කියන්න.

සේනක තෙමේ තමාගේ රහස කියන්නේ මෙසේ කීය. මේ නගරයේම අසවල් වෛශ්‍යාව දන්නහුද? එසේය ආචාරීනි. දැන් ඇය පෙනෙන්නට සිටීද? ආචාරීනි නැත. මම සල්ලයනේ ඇය සමග පුරුෂකෘත්‍ය කොට ඇගේ පළඳනා කෙරෙහි ලොබින් ඇයව මරා ඇගේ සඵවෙන්ම පොට්ටනියක් කොට බැඳ ගෙනවුත් අපගේ ගෙදර අසවල් තැන අසවල් කාමරයේ නාගදත්තයේ (යමක් එල්ලීමට බිත්තියේ සවිකළ කොක්ක) එල්ලුවෙමි. පාවිච්චි කරන්නට නොහැකිය. එහි පැරණි බව බලමි. මෙබඳු වූද රාජාපරාධයක් කොට මා විසින් එක් මිත්‍රයකුට කියන ලදී. ඔහු විසින් කිසිවකුටත් නො කියන ලදී. මේ කාරණය නිසා මිත්‍රයාගේ රහසිගත බව කිව යුතුයයි මා විසින් කියන ලදී. පණ්ඩිතයෝ ඔහුගේ රහස මනාව නියම අයුරින් සැළකිල්ලට ගත්තේය.

පුක්කුස තෙමේද තමාගේ රහස කියන්නේ මගේ කලවයේ කුෂ්ටයක් ඇත. මාගේ බාල සොහොයුරා උදෑසනම කිසිවකුටත් නොදන්වා එය සෝදා බෙහෙත් ගල්වා ඒ මත්තෙහි රෙදිකඩකින් බදියි. රජු මා කෙරෙහි ඇල්මෙන් පුක්කුස! එන්නයැයි මා කැඳවා බොහෝ සෙයින් මාගේ කලවා මත හිසතබා නිදයි. ඉදින් එය දන්නේ නම් මා මරන්නේය. මේ කාරණය මාගේ බාල සොහොයුරා හැරෙන්නට වෙන දන්නා කෙනෙක් නම් නැත. ඒ හේතුවෙන් රහසක් නම් සොයුරාට කිවයුතුයැයි මා විසින් ප්‍රකාශ කළේය.

කාවින්දයාද තමාගේ රහස කියන්නේ මාසේ පෝය දවසට (කලුවර පෝය) නරදේව නම් වූ යක්ෂයෙක් මා අල්ලා ගනී. මම උම්තු වූ සුනඛයෙක් මෙන් නාද කරමි. ඒ මම පුත්‍රයාට ඒ බව කීවෙමි. හෙතෙම මා යක්ෂයකු විසින් අල්ලාගත් බව දැනගෙන මා ඇතුල්ගෙයි බැඳහොවා දොර වසා නික්ම මාගේ හඬ නොඇසෙන සේ දොර ලග උත්සව පවත්වයි. මේ හේතුවෙන් රහසක් නම් තම පුත්‍රයාට කිව යුතුයැයි මා විසින් පවසන ලදී. ඉක්බිති තුන්දෙනා දේවින්දගෙන් ඇසුහ. ඔහුද තමාගේ රහස කියන්නේ මා විසින් මැණික් සොරකමක් කරන්නේ රජුට අයිති ශක්‍රයා විසින් කුස රජුට දෙන ලද වාසනාව ගෙනදෙන මංගල මාණිකා රත්නය සොරකම් කොට මාගේ මවට දෙන ලදී. ඇය කිසිවකුටත් නොහඟවා මා රජගෙදරට පිවිසෙන කල්හි මට දෙන්නීය. මම ඒ මාණිකායෙන් වාසනාව ලබා රජගෙදරට යමි. රජු නුඹලා සමග කථානොකර පළමුවෙන් ම මා සමග කථාකරයි. දිනපතාම කහවනු අටක්, සොළොසක්, තිස්දෙකක්, හැටහතරක් යනාදී ලෙස මවගේ වියදමට දෙයි. ඉදින් රජු ඒ මාණිකා රත්නය සැඟවුනු බව දන්නේ නම් මට මරණය වන්නේය. මේ හේතුවෙන් රහසක් නම් මවට කිවයුතුයැයි මා විසින් කියන ලදැයි කීය.

මහා සත්ත්වයන් වහන්සේ සියල්ලන්ගේම රහස් අවබෝධ කර ගත්තේය. ඔවුහු වනාහි තමන්ගේ උදරය පලා අතුකුබහන් පිටතට අදින්නාක් මෙන් රහස් ඔවුනොවුන්ට කියා පමානොවී උදෑසනම එන්න. ගෘහපති පුත්‍රයාව මරන්නෙමුයි කියා අසුනින් නැගිට ගියහ.

ඔවුන් ගියකල්හි පුරුෂයෝ අවුත් ඔරුව ඔසවා මහාසත්ත්වයන් ගෙන ගියහ. ඔහු ස්නානයකොට සැරසී මනා ආහාර වළඳ අද මාගේ සොයුරිය උදුම්බරා දේවිය රජගෙදරින් මට පණිවිඩයක් එවන්නීයැයි

දැන දොරටුව ලඟ විශ්වාස පුරුෂයකු තැබීය. රජගෙදරින් ආ තැනැත්තාව වහා ඇතුළට ගෙන මට පෙන්වන්නයැයි කීය. මෙසේද කියා සයනයේ හොත්තේය.

ඒ මොහොතේ රජුද සයනය මත හුන්නේ පණ්ඩිතයන්ගේ ගුණ සිහිපත්කොට මහෝෂධි පණ්ඩිතයෝ සත්වයස් කාලයේ පටන් මට සේවය කරන්නේ මට කිසිදු අවැඩක් කළේ නැත. දේවතාවන් ප්‍රශ්න කළ අවස්ථාවේදී පණ්ඩිතයන් නොසිටින්න මාගේ ජීවිතයද නැතිවන්නට තිබුණි. චෛරී වූ සතුරන්ගේ වචන භාරගෙන අසම වූ පණ්ඩිතයන්ව මරවී යැයි කඩුව දෙන්නා වූ මා විසින් අයුත්තක් කරන ලදී. හෙට ඔහුව දකින්නට නොලැබෙයි කියා ශෝකයට පත්විය. ශරීරයෙන් දහඩිය නිකුත් විය. ශෝකයෙන් මැඩගන්නා ලද සිතෙහි පැහැදීමක් නොලැබීය. ඔහු සමග සයනයට ගිය උදුම්බරා දේවිය ඒ ස්වභාවය දැක මේ මොන අපරාධයක්ද? කිසි අපරාධයක් තිබේද? එසේ නැන්නම් රජුට ශෝකය ඇතිකරන වෙනත් කරුණක් ඇතිවිදැයි විචාරන්නී මේ ගාථාව කීය.

මහරජ, ඔබගේ සිත් පෙරළියට හේතු කවරේද? කවර හෙයින් ඔබෙන් වචනයක් නොඅසමිද? කුමක් සිතමින් දොම්නස් වූයෙහි ද දේවයිනි. මාගෙන් වූ යම් අපරාධයෙක් හෝ ඇත්දැයි උදුම්බරා දේවී විචාළාය.

ඉක්බිති රජු මේ ගාථාව කීය.

මහා ප්‍රාඥ වූ මහෝෂධි පණ්ඩිතයන් මැරිය යුතුයයි මා විසින් වධයට අණකරන ලද්දේය. ඒ ගැන සිතමින් දොම්නස් වූයෙම් වෙමි. දේවිය! ඔබ කළ අපරාධයක් නැතැයි රජතෙමේ කීය.

එහි ආණතො යනු සොදුර, පණ්ඩිතයෝ සතරදෙන මහෝෂධි පණ්ඩිතයන් මාගේ සතුරෙක් යැයි කීහ. මා විසින් ඇති තතු නොසොයා ඔහුව මරන්නයැයි මහා ප්‍රාඥයාව මරන්නට අණ කළෙමි. ඒ කාරණය සිතන මට සිතෙන්නේ මරණය සුදුසු පණ්ඩිතයන්ට නොව මට ය. ඒ නිසා අසතුවින් පසුවෙමි කීය.

ඒ ප්‍රකාශය අසාම මහාසත්ත්වයන් කෙරෙහි පර්වතයක් බඳු මහා

ශෝකයක් ඇය තුළ ඇතිවිය. ඕ තොමෝ මෙසේ සිතුවාය. එක් උපායකින් රජු අස්වසා රජු නින්දට වැටෙන කල්හි මාගේ බාල සොහොයුරාට පණිවිඩයක් යවමි. ඉක්බිති ඔහුට මහරජ, ඔබ විසින් මෙය කරන ලදී. ගෘහපති පුත්‍රයාව මහත් වූ සම්පන්නියෙහි පිහිටුවන්නා වූ ඔබ විසින් සේනාපති තනතුරේ තබන ලදී. දැන් කිම ඔබගේ සතුරෙක් විය. සතුරා කුඩා වුවත් ඉවත්කළ යුතුයි. හෙතෙම ඔබ නොසිතන්නැයි රජු සනසාලිය. ඔහු තුනී වූ ශෝක ඇත්තේ නින්දට වැටුනේය.

දේවිය නැගිට කාමරයට පිවිස මහොෂධිය, පණ්ඩිතයෝ සතරදෙන ඔහුට හේද කළහ. රජු කිපියේ හෙට දොරටුව ලඟදී ඔබව නසන්නට නියෝග කළේය. හෙට රජගෙදරට නොඑන්න. එන්නේ නම් නගරය අත්පත් කරගෙන දකෂයෙක්ව පැමිණෙන්නැයි පණිවිඩයක් ලියා රසකැවිල්ලක් ඒ තුළට දමා රසකැවිල්ල නූලකින් ඔතා අලුත් බඳුනක දමා වසා සලකුණු තබා මෙහෙවර කාන්තාවකට දුන්නේය. මේ රසකැවිල්ල ගෙන මාගේ බාල සොහොයුරාට දෙන්න. ඕ තොමෝ එසේ කළාය. රාත්‍රියේ කෙසේ නික්මෙන්නෙමිදැයි නොසිතන්න. රජු පළමුව දේවියට වරයක් දුන්නේය. ඒ නිසා ඇයව කිසිවකු වැළැක්වූයේ නැත. බෝධිසත්ත්වයන්ට පණිවිඩය ගෙන පිටත්කර හැරියාය. ඇය ගොස් දුන් බව පැවසීය. එකෙණෙහි දේවිය ගොස් රජු සමග නිදාගන්නාය. බෝධිසත්ත්වයෝද රසකැවිල්ල කඩා පණිවිඩය කියවා ඒ කාරණය දැනගෙන කටයුතු දේ විමසා සයනයෙහි හොත්තේය. පණ්ඩිතවරු සතරදෙන උදෑසනම කඩුව ගත් අත් ඇතිව දොරටුව ලඟ සිට පණ්ඩිතයන් නොදක්නාහු නොසතුටුව රජු සම්පයට ගොස් කිම පණ්ඩිතයෙනි! තොප ගෘහපති පුත්‍රයාව ඝාතනය කළහුදැයි කියා ඇසූකල්හි දේවයන් වහන්ස, ඔහුට නොදකිමුයැයි කීහ.

මහාසත්ත්වයෝ ද අරුණ නැගී එනවිටම නගරය තමන් සතු කරගෙන ඒ ඒ තැන ආරක්ෂාව තබා මහාජනයා පිරිවරාගෙන රථයකට නැගී මහ පිරිවරින් රජුගේ දොරටුව ලඟට ගියේය. රජු සීමැදුරු කවුළුව විවෘතකොට බලමින් සිටියේය. ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ රථයෙන් බැස රජුට වැන්දේය. රජු සිතීය. ඉදින් මොහු මාගේ සතුරෙක් වන්නේ නම් මට වදින්නේ නැත. ඉක්බිති ඔහුට කැඳවා රජු සයනයෙහි හිඳගත්තේය. මහාසත්ත්වයෝද ගොස් එකත්පසෙක හුන්නේය. පණ්ඩිතයෝ සතරදෙන එහිම සිටියාහ. ඉක්බිති රජු කිසිවක් නොදන්නාක් මෙන් ඔහුට දරුව! ඔබ

ඊයේ ගියෙහිය. දැන් එන්නෙහි. කුමක් නිසා මා අත්හළේදැයි කියා මේ ගාථාව කිය.

මහා ප්‍රාඥය! ඊයේ ගියා වූ තෙපි දැන් එන්නහුය. කුමක් අසා තොපගේ සිත කුමකට සැක කෙරේද? කවරෙක් තොපට කුමක් කීවේද? ඒකාන්තයෙන් ඒ වචනය මට කියව. එය අසන්නෙමිසි වේදේහ රජු මහොෂධ පඬිතුමාගෙන් ඇසිය.

එහි අභිඳො සගතො යනු ඊයේ පළමු යාමයේ ගියේය. කිමාසංකතෙ කුමක් සැක කරන්නේද? කිමවො ව යනු කුමක් නිසා රජු සම්පයට නොගියේද? එය කිසිවෙක් කීවේද? ඉක්බිති ඔහුට මහාසත්ත්වයෝ මහරජ, නුඹ විසින් පණ්ඩිතයන් සතරදෙනාගේ වචනය පිළිගෙන මා නසන්නට අණ කළේය. ඒ නිසා මම නොආවෙමි. වෝදනා කරමින් මේ ගාථාව කිය.

මහරජ, මහොෂධ පණ්ඩිත මැරිය යුතුයැයි ඉදින් ඔබ විසින් සේනකාදීන් සමග මන්ත්‍රණය කරන ලදද රැයෙහි හුදෙකලා වූයේ බිරිඳට එය කිහ. ඔබ විසින් හෙළකළ ඒ රහස මා විසින් අසන ලද්දේය.

එහි යදිතෙ යම්හෙයකින් ඔබ විසින්. මනහයිතං කියන ලදී. දොසං සවස-රාත්‍රී භාගයේ යන අර්ථයි. කවරකුට කියන ලදද. හරියාය ඔබ වනාහි ඇයට මේ කාරණය. රහොගතො අසංසි ගුයාං පාතුකතං යම්සේ මෙබඳු තමන්ගේ රහස ප්‍රකට කරන ලදී. සුතං මමෙතං මා විසින් වනාහි මෙය ඒ මොහොතේම අසන ලදී.

රජතෙම එය අසා මැය විසින් එකෙණෙහිම පණිවිඩයක් එවන ලද්දේ වන්නේය. කිපුනේ දේවිය දෙස බැලිය. එය දැන මහාසත්ත්වයෝ, කිම දේවයන් වහන්ස! දේවියට කිපෙන්නෙහිද? මම අතීත, වර්තමාන, අනාගත සියල්ල දනිමි. දේවයන් වහන්ස, ඔබවහන්සේගේ රහස මට දේවිය කියන්නට ඇතැයි සිතේවා! ආවරය සේනක පුක්කුස ආදීන්ගේ රහස් මට කවරකු විසින් කියන ලදද? මම මොවුන්ගේද රහස් දනිමිසි පළමුව සේනකගේ රහස කියමින් මේ ගාථාව කිය.

සේනක තෙමේ සල් උයනේ සිට යම් ලාමක වූ පාපකර්මයක් කළේද, එය මිත්‍රයකුට කීවේය. ඒ හෙළිකළ රහස මා විසින් අසන ලදී.

එහි අසබහිරූපං යනු යහපත් නොවූ ලාමක වූ අකුසල කර්මයක් කරන ලදී. මේ නගරයේම අසවල් නම් ඇති වෛශ්‍යාව සල් උයනේදී මරා ආහරණ රැගෙන ඇගේම සලුවෙන් පොට්ටනියක් කොට බැඳ තමන්ගේ ගෘහයෙහි අසවල් තැන තැබූයේය. සබිනො වා ඉක්බිති ඔහුට මහරජ, එක් මිත්‍රයකුට රහසිගතව සිට කීවේය. එය ද මා විසින් අසන ලදී. මම දේවයන් වහන්සේගේ සතුරෙක් නොවේ. සේනකයා සතුරාය. ඉදින් ඔබවහන්සේට සතුරාගෙන් වැඩක් ඇත්නම් සේනකයාව අල්ලා ගන්න.

රජු සේනක දෙස බලා ඇත්තදැයි අසා දේවයිනි, ඇත්තයි කියා කී කල්හි ඔහුව බන්ධනාගාරයට යවන ලෙස අණ කළේය. පණ්ඩිතයෝ පුක්කුසගේ රහස කියන්නේ මේ ගාථාව කිය.

මහරජ, ඔබගේ පුක්කුස නම් වූ රාජ පුරුෂයාට රජුන් විසින් ළං නොවිය යුතු රෝගයක් උපත. හේ රහසිගතව සොහොයුරාට කිය. එසේ රහස හෙළි කිරීම මා විසින් අසන ලදී.

එහි අරාජසුතො යනු මහරජ, මොහුට කුෂ්ට රෝගයක් සෑදින. හේ ඔහු ලඟට රජු නොයා යුතුය. ස්පර්ශ නොකළ යුතුය. ඔබවහන්සේද පුක්කුසගේ දේවධොර මොලොක්යැයි බොහෝසෙයින් ඔහුගේම වධොර මත හොවින්තේය. ඔහු වනාහි ඇස් බඳින රෙදිකඩකින් ස්පර්ශ ලද්දේය.

රජු ඔහුවද බලා සත්‍යදැයි අසන ලදුව එසේය දේවයන් වහන්ස යැයි කී කල්හි ඔහුවද බන්ධනාගාරයට පිටත්කර හැරියේය.

පණ්ඩිතයෝ කාවින්දයන්ගේ රහස හෙළි කරන්නේ, කාවින්දයා නරදේව නම් යක්ෂයකු විසින් ස්පර්ශ කරන ලද්දේය. මේ ආබාධය යෝග්‍ය නොවන ස්වභාව ඇත්තේය. හේ එය රහසිගතව පුත්‍රයාට කීවේය. එසේ රහස හෙළි කිරීම මා විසින් අසන ලදී.

එහි අසබහිරූපො හෙතෙම යම් ආබාධයකින් ස්පර්ශ කරන ලද්දේ

උමතු වූ සුනඛයකු මෙන් කෑගසයි. ඒ නරදේව යක්ෂාබාධය අසහාස්වරූපීය. ලාමකය. මහරජතුමනි, එයින් ස්පර්ශ වූ තැනැත්තා රජගෙදරට පිවිසීමට සුදුසු නැත.

රජු කාවින්දය, එය සත්‍යදැයි අසා සත්‍යයයි කිකල්හි ඔහුවද බන්ධනාගාරයට යවන ලදී. පණ්ඩිතයෝ දේවින්දගේ රහස කියන්නේ මේ ගාථාව කිය.

සක්දෙව් රජ ඔබගේ මිමුත්තණුවන්ට මහඟු අෂ්ටවංක මාණිකාය දුන්නේය. ඒ මිණිරුවන දැන් දේවින්දයා අතට පත්ව ඇත. හේ ඒ බව මවට රහසේ කිය. රහස හෙළිකිරීම මා විසින් අසන ලදී.

එහි පිතාමහසස ඔබගේ මිමුත්තා වූ කුසරජුගේ. තදජ්ජහස්සං ඒ මංගල සම්මත වූ මාණිකාය රත්නය අද දේවින්දගේ අතට පත්ව ඇත. මහරජතුමනි, රජු එයද සත්‍යදැයි අසා සත්‍යයැයි කී කල්හි ඔහුවද බන්ධනාගාරයට යැවීය.

මෙසේ බෝධිසත්ත්වයන් මරන්නෙමුයයි කියූ උන් සියල්ලෝම බන්ධනාගාරයට පිවිසියාහ. බෝධිසත්ත්වයෝ ද මේ හේතුවෙන් මම තමන්ගේ රහස අනුන්ට නොකිව යුතුයයි කියමි. රහස කිවයුතුයැයි ප්‍රකාශ කළ අය මහා විපතකට පත්වී ඇතැයි කියා මත්තෙහි ධර්මදේශනා කරන්නේ මේ ගාථාවන් ප්‍රකාශ කළහ.

සැඟවිය යුත්ත සැඟවීම ම මැනවි. රහස හෙළිකිරීම ප්‍රශස්ත නොවේ. නුවණැත්තේ කාර්ය නිෂ්පත්තිය නොවූ රහස දරන්නේය. කාර්ය සංසිද්ධියෙන් පසුවැ රිසි සේ කියන්නේය.

සැඟවිය යුත්ත හෙළි නොකටයුත්තේය. එදා නිධානයක් සේ ආරක්ෂා කළ යුතුයි. නුවණැත්තහු විසින් රහස් හෙළිකිරීම උචිත නොවේ.

නුවණැත්තා ස්ත්‍රියටද හතරාටද යමෙක් ආමිෂ් හේතුවෙන් පෙළඹෙනම් ඔහුටද කෙරෙහි සිතැත්තාටද (රහස් හෙළි නොකරන්නේය.)

යම් මිනිසෙක් අනුන් විසින් නොදකයුතු රහසක් (යමකුට) කීයේ නම් රහස් හෙළිවේය යන බියෙන් හෝ ඔහුගේ දාසයකු සෙයින් සියල්ල ඉවසයි.

මන්ත්‍රණය කළවුන් අතර යම්තාක් දෙනා ඔහුගේ රහස් දැනින් ද ඔහුට එපමණ තැනි ගැනුම් ඇතිවේ. ඒ නිසා රහස නොහළ යුත්තේය. හෙළි නොකළ යුත්තේය.

රහස දවල් කාලයෙහි විවේකවැ කිය යුත්තේය. රැයෙහි සීමාව ඉක්මවූ වචන නොකියන්නේය. අසල සිටින්නෝ ඒකාන්තයෙන් මන්ත්‍රණය ශ්‍රවණය කරන්නාහ. එයින් මන්ත්‍රණය හේදයට පැමිණෙයි.

එහි අමිත්තසසවා ස්ත්‍රියට හෝ විරසක ස්ත්‍රියටද නොකියන්නේය. සංභිරො යම්කෙනෙක් කිසියම් ආමිෂයකින් සංග්‍රහ කරයි. පොළඹවා ගැනීම කරයි. ඔහුවද ඇසුරු නොකරන්නේය. හදයඝෝන යමෙක් මිත්‍ර නොවේද, මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකද මුවෙන් එකක් කියයි. හදවතින් වෙනකක් සිතයි. ඔහුවද ඇසුරු නොකරන්නේය. අසමුද්ධං අනුන් විසින් දැන නොගත්, අසමොබාධං කියා ද පායයකි. අනුන්ට අවබෝධ කරන්නට යෝග්‍ය නොවේ යන අර්ථයි. තිතිකඛති ඔහුගේ ආක්‍රෝශයද පරිහාසයද පහරදීමද දාසයෙක් මෙන් වී ඉවසයි. විද දරාගනියි. මනනිනං මන්ත්‍රණය කළවුන් අතරේ ඉල්වන්නේ, ඔහුව මන්ත්‍රණය කරන්නන් දන්නේ යන අර්ථයි. තාවනො ඔව්හු රහස දන්නවුන් නිසා එපමණ තැනිගැනුම් සංත්‍රාසය ඇතිවේ. නවිසසජේ හෙළිනොකළ යුත්තේය. අනුන්ට නොදන්නේය. විවිච්ච යනු ඉදින් දවල් රහස සාකච්ඡා කරනු කැමැත්තේ වෙයි. චෙන්ව අවස්ථාව සලසාගෙන ආවරණය නොවූ තැනක මන්ත්‍රණය කළයුතුයි. නාතිචෙලං රාත්‍රියෙහි රහස කියන්නහු වනාහි බොහෝ වේලාවක් සීමාව ඉක්මවාගිය මහා හඬින් වචන පිටනොකළ යුතුයි. උපසසුතිකා මන්ත්‍රණය කරන තැනට ගොස් ගෙයිමුළු ආදියේ සිට අසන්නෝ වෙත්. තසමා මහරජ, ඒ කාරණය නිසා ඒ මන්ත්‍රණය වහා බිඳී යන්නේය.

රජතුමා මහා සත්ත්වයන්ගේ කථාව අසා මොව්හු තමන්ම රජුගේ චෛරකාරයන් බවට පත්ව මාගේ පණ්ඩිතයන්ට චෛර කරයි කියා කිපී යවී, ඔවුන් නගරයෙන් පිටත්කර උල්වල හිදවවී. නැතහොත් හිස් ගසා

දම්බු යැයි අණ කළේය. ඔවුන් පසුපසට අත්බැඳ සතර සතර බැගින් පහර සියයක් දී ගෙනයන කල්හි පණ්ඩිතයෝ, දේවයන් වහන්ස! මොව්හු ඔබවහන්සේගේ පැරණි ඇමැතිවරුය. ඔවුන්ගේ වරදට සමාව දෙන්න යැයි රජුට කීය. රජු යහපතැයි කැඳවා ඔහුගේම දාසයන් කොට දුන්නේය. හෙතෙම ඔවුන් එහිම සේවකයන් කළේය. රජු එසේනම් මාගේ රාජ්‍යයෙහි වාසය නොකරත්වායි රටින් පිටුවහල් කිරීමට නියෝග කළේය. පණ්ඩිතයෝ, දේවයන් වහන්ස, මේ අන්ධ බාලයන්ට සමාව දෙන්නයැයි සමා කරවා ඔවුන් තනතුරු පෙර පැවැති පරිදීම ලබා දුන්නේය.

රජු මෙසේ සිතීය. තම සතුරන් කෙරෙහි මොහුගේ මෙහිත්‍රී භාවනාව මෙබඳු නම් අන් අය කෙරෙහි කෙබඳු වන්නේ ද කියා පණ්ඩිතයන් කෙරෙහි අතිශයින් ප්‍රසාදයට පත්විය. එතැන් පටන් පණ්ඩිතයෝ සතරදෙන දළ ගැලවූ සර්පයන් මෙන් බලරහිතව කිසිවක් කියන්නට අපොහොසත් වූහ.

පණ්ඩිතයන් පස්දෙනාගේ ප්‍රශ්නය නිමිඨේ ය.

එතැන් පටන් පණ්ඩිතයෝ රජුට අර්ථයෙන් ද ධර්මයෙන් ද අනුයාසනා කරයි. ඔහු මෙසේ සිතීය. මම රජුගේ සේසත් සමඟ වූ රාජ්‍යය විචාරම්. මා අප්‍රමාදී විය යුතුය. හෙතෙම නගරය වටා මහා ප්‍රාකාරයක් තැනවීය. එපරිද්දෙන් අප්‍රධාන ප්‍රාකාර දොරටුවල අට්ටාලද අභ්‍යන්තර අටලුද දියඅගල මඩඅගල වියලි අගලක්ද යන අගල් තුනක් කරවීය. නගරාභ්‍යන්තරයේ පැරණි නිවාස ප්‍රතිසංස්කරණය කරවීය. මහා පොකුණු සාදවා ඒවායේ ජල උල්පත් කරවීය. නගරයේ සියලු ගබඩා ධාන්‍යයෙන් පිරවීය. හිමවත් ප්‍රදේශයෙන් මඩ සහ නෙලුම් ඇට ගෙන්වා ගත්තේය. ජලාපවාහන මාර්ගද පිරිසිදු කරවවා නගරයෙන් පිටතද දිරාහිය ගොඩනැගිලි ප්‍රතිසංස්කරණය කරවීය. ඒ ඒ තැනින් ආවා වූ වෙළෙඳුන් අතින් කොහේ සිට ආවේදැයි විචාරා අසවල් තැනින් යැයි කීවට තොපගේ රජතුමා කවර දෙයක් වඩාත් ප්‍රිය කරන්නේදැයි, අසා අසවල් දේ යැයි කීවට ඒ ඒ අයට සැළකිලි දක්වා තමන්ගේ එකසිය එකක් යෝධයන් කැඳවා මා දුන් පණිවිඩ ගෙන එක්සියයක් රාජධානිවලට ගොස් මේ ලිපි තමන් කැමති අයුරින් ඒ රජවරුන්ට දී ඔවුන්ට උපස්ථාන කොට ඔවුන්ගේ කටයුතු හෝ සාකච්ඡාවන් දැනගෙන මා හට එවමින් එහිම වාසය කරවී. මම තොපගේ දුදරුවන් පෝෂණය කරන්නෙමියි කියා සමහර අයට

කුණ්ඩලාභරණද ඇතැමුන්ට රන්මිරිවැඩි ද සමහරුන්ට කඩු ද සමහරුන්ට ස්වර්ණමාලාවන් ද යනුවෙන් අකුරු ලියවා යම්විටක මට අවශ්‍ය වුවහොත් පෙනෙත්වායි අධිෂ්ඨාන කොට ඔවුන් අත යැවීය. ඔවුහු ඒ ඒ තැන්වල ගොස් ඔවුන්ගේ රජවරුන්ට පණිවිඩ ලිපි භාරදී නුඹලා රජුට සහාය සඳහා පැමිණි බව කියා කොහෙන්දැයි විචාලවිට ආවා වූ තැන්වලට වෙනස් තැන් කියා ඔවුන් විසින් යහපතැයි පිළිගත් කල්හි සේවය කරන්නාහු ඔවුන්ගේ හිතවත්තු වූහ.

එකල්හි ඒකබල රටෙහි සංඛපාල නම් වූ රජු ආයුධ පිළියෙල කරයි. සේනාව එකතු කරයි. ඔහු සමීපයෙහි යොදන ලද පුරුෂයා පණ්ඩිතයන්ට හසුනක් යැවීය. මෙහි තොරතුරු මේවාය. මෙ මේ දේ කරයි. නොදනිමු. සුදුසු කෙනෙකුන් යවා ඇති තතු දැනගනිත්වා. ඉක්බිති මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ ගිරාපෝතකයාට කථාකොට, හිතවත, ගොස් ඒකබල රටෙහි සංඛපාල රජු මෙය කරන්නේයැයි දැනගෙන සියළු දඹදිව ඇවිද මට තොරතුරුදන්වන්නැයි කියා මීපැණි සහිත විළඳ කවා මීපැණි පොවා සියවර දහස්වර පිසින ලද තෙලෙන් පියාපත් පිරිමැද පෙරදිග සීමැදුරු කවුළුවේ සිට පිටත් කළේය. ඒ ගිරවා එහි ගොස් ඒ පුරුෂයා වෙතින් රජු පිළිබඳ තොරතුරු ඇති පරිදි දැනගෙන දඹදිව පුරා සංචාරය කරන්නේ කම්පිල්ල නම් රටෙහි උත්තර පංචාල නගරයට ලඟා වීය.

එකල්හි එහි වූලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කළේය. ඔහුගේ කේවට්ට නම් බ්‍රාහ්මණයෙක් අර්ථයෙන්, ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරයි. ඔහු දක්‍ෂය. පණ්ඩිතය. ඔහු අළුසම් වේලෙහි පිබිඳ ප්‍රදීපාලෝකයෙන් අලංකාර වූ සිරියහන්ගැබ බලා මහත් වූ යසස දැක මාගේ මේ යසස කවුරුන් සතුදැයි සිතන්නේ අතිකකුගේ නොවේ. වූලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජු සතුය. මෙබඳු වූ යසසක් දෙන්නා වූ රජුව මුළු දඹදිව රජු කරවන්නට වටහේය. මම ද අග්‍ර පුරෝහිත වන්නෙමියි සිතුවේය.

ඔහු උදෑසනම රජු සමීපයට ගොස් සුවසේ සැතපුනේද යනාදිය විමසා දේවයිනි, සාකච්ඡා කළයුතු දෙයක් ඇත. ආචාරීනි, කියව යැයි රජු පැවසීය. රජතුමනි, නගරාභ්‍යන්තරයේ රහසක් කථා කරන්නට නොහැකිය. උයනට යමු. යහපති ආචාරීනි යැයි කීය. රජු ඔහු සමග උයනට ගොස් බලසේනාව පිටත තබා ආරක්ෂා යොදා බ්‍රාහ්මණයා සමග උයනට පිවිස මඟුල් ගල්තලාවේ හිඳ ගත්තේය. ගිරා පෝතකයා

ඒ ක්‍රියාව දැක මෙහි යම්කිසිවක් සිදුවිය හැකිය. අද පණ්ඩිතයන්ට දැනුම් දියයුතු යම්කිසිවක් අසන්නෙමිසි උයනට පිවිස මගුල්සල් ගසක පතු අතර සැඟවී සිටියේය. රජු ආචාරීනි දැන් කියන්න යැයි පැවසීය. මහරජතුමනි, ඔබවහන්සේගේ කන් මා වෙත ළං කරන්න. කන් සතරකින් ඇසූ දෙය පමණක් රහසක් වන්නේය. ඉදින් මහරජතුමනි, මගේ වචනය කරන්නේ නම් සියළු දඹදිව ඔබ වහන්සේව අගරජ කරමි.

හෙතෙම මහත් වූ තණ්හාවකින් ඔහුගේ වචනය අසා සතුටට පත්වූයේ වී කියන්න ඇදුරුතුමනි, මම කරන්නෙමිසි කීය. දේවයිනි! අපි සේනාව රැස්කරවා පළමුව කුඩා නගරයක් වටකර අල්ලාගනිමු. මම වනාහි කුඩා දොරටුවෙන් නගරයට පිවිස රජුට කියමි. රජතුමනි! ඔබට යුද්ධයෙන් වැඩක් නැත. හුදෙක් අප සතුටවන්නේය. ඔබවහන්සේගේ රාජ්‍යය ඔබටම වන්නේය. යුධ කරන්නේ වනාහි අපගේ බලසේනා විශාල බැවින් ඒකාන්තයෙන් පරාජය වන්නේය. ඉදින් මාගේ වචනය කරන්නෙහිද ඔහුට සංග්‍රහ කරමි. ඉදින් මා කියන ලෙස නො කළෝ නම් යුදකොට ජීවිතක්‍ෂයට පත්කර සේනාව ගෙන වෙනත් නගරයකට, එනනින් වෙන නගරයකට, යන උපක්‍රමයෙන් සියළු දඹදිව රාජ්‍යය ගෙන ජයපැන් බොමුයි කියා එක්සියයක් රජවරු අපගේ නගරයට ගෙනවිත් උයනෙහි මධුපාන මණ්ඩපයක් සුදානම් කර එහි සිටියවුන් විෂ මිශ්‍ර සුරාපානය කොට ඔවුන් සියල්ලන්ව ජීවිතක්‍ෂයට පත්කර ගෞට දමා එක්සියයක් රාජධානිවල රාජ්‍යය අපගේ අතට පත්කර ගන්නෙමුයි මෙසේ සියළු දඹදිව අගරජ වන්නෙහිය.

හෙතෙම, ආචාරිය, එසේය. කරන්නෙමිසි කීය. මහරජතුමනි! මේ රහස වනාහි සිව්කන් රහසකි. මෙය වනාහි වෙන කෙනෙකු විසින් දැනගත නොහැකිය. ඒ නිසා ප්‍රමාද නොවී වහා නික්ම යන්න. රජු සතුටුව යහපතැයි පිළිතුරු දුන්නේය.

ගිරා පෝතකයා එය අසා ඔවුන්ගේ රහස් මන්ත්‍රණයේ අවසානයේ එල්ලා තිබෙන දෙයක් පහතට හෙළන්නාක් මෙන් කේවට්ටියාගේ හිසෙහි වර්වස් පිඩක් හෙළා, මේ කුමක්දැයි මුව විවරකොට උඩ බලන්නහුගේ මුවෙහි තවත් පිඩක් හෙළා අත්තෙන් උඩට පැන, කේවට්ටය! නුඹ ඔබගේ රහස සිව්කන් මන්ත්‍රණයක්යැයි සිතන්නෙහිද? දැන්ම කන් සයකට ගියේය. නැවත කන් අටකට ගොස් නොයෙක් සියදහස් කන්වලට යන්නේයැයි

කිය. රාජපුරුෂයනි, ගිරවා අල්වච්චි, අල්වච්චි කියා කියද්දීම වාතවේගයෙන් මිටීලා නුවරට ගොස් පණ්ඩිතයන්ගේ නිවෙස්නට පිවිසියේය.

ඔහුගේ වනාහි මේ වාරිත්‍රයයි. එනම් ඉදින් යම්තැනකින් ගෙනෙන ලද ආරංචියක් පණ්ඩිතයන්ටම කීවයුතු වන්නේ නම් ඉක්බිති පණ්ඩිතයන්ගේ දසරුවට බසියි. ඉදින් අමරාදේවිය ද ඇසීමට යෝග්‍ය නම් උකුලෙහි ලගී. ඉදින් මහජනයා විසින් ඇසිය යුත්තක් නම් බිමට බසී. ඔහු පණ්ඩිතයන්ගේ දසරුවෙහි ලැගුම් ගත්තේය. ඒ සලකුනෙන් රහසක් විය යුත්‍රයයි සිතා මහජනයා නික්ම ගියේය. පණ්ඩිතයෝ ඔහුව (ගිරවා) රැගෙන උඩුමහල් තලයට නැග දරුව, ඔබ විසින් යමක් දකින ලද්දේ ද? අසන ලද්දේදැයි විචාළේය.

ඉක්බිති ඔහුට මම දේවයන් වහන්ස! මුළු දඹදිව වෙනත් රජකුගෙන් කිසි බියක් නොදකිමි. උත්තර පංචාල රටෙහි චූලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජුගේ පුරෝහිත වූ කේවට්ට නමැත්තා රජුව උයනට ගෙනගොස් සිව්කන් මන්ත්‍රණයක් කරන ලදී. මම අතු අතර සිට ඔහුගේ මුවෙහි වර්චස් පිඩක් හෙළා ආවේමීයි කියා අසන ලද සියල්ල, දකින ලද සියල්ල පණ්ඩිතයන්ට කීවේය. රජු විසින් පිළිගන්නා ලදදැයි කී කල්හි දේවයනි, පිළිගන්නා ලදැයි කීවේය.

පණ්ඩිතයෝ ඔහුට කළයුතු සියළු සත්කාර කොට ඔහුව (ගිරවා) මෘදු වූ ඇතිරිල්ලක ස්වර්ණමය මැදිරියේ හොවා කේවට්ටියා මා මහොෂධ බව නොදනිමි සිතමි. දැන් ඔහුගේ කරන ලද කුමන්ත්‍රණය මස්තකප්‍රාප්ත වන්නට ඉඩ නොදෙමිසි සිතා නගරයෙන් දුප්පත් පවුල් බැහැරකොට පිටත වාසය කරවීය. රටේ ජනපද දොරටුගම්වල සමෘද්ධිමත් පොහොසත් පවුල් කැඳවා නගරයෙහි වාසය කරවීය. බොහෝ ධනධාන්‍ය රැස්කරවීය.

චූලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජු කේවට්ටියාගේ වචනය පිළිගෙන සේනා පිරිවරාගෙන ගොස් එක් නගරයක් වටකළේය. කේවට්ටියා කියන ලද ආකාරයට එහි පිවිස ඒ බව රජුට දැනුම් දී තමන් සතුකොට සේනා දෙකක් එකට එකතුකර වෙනත් රජකෙනෙක් යනාදී ලෙස චූලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජු කේවට්ටියාගේ අවවාදයෙහි පිහිටියේ, චේදේහ රජු හැර දඹදිව සියළු රජවරු තමන් යටතට ගත්තේය. බෝධිසත්ත්වයන්ගේ යොදන ලද පුරුෂයෝ බ්‍රහ්මදත්ත රජු විසින් මෙපමණ නගර අල්ලා ගන්නා ලදී.

මෙපමණ අල්ලා ගන්නා ලදී යන ලෙස අප්‍රමාදී වන්නයැයි නිතරම පණිවුඩ එවත්. ඔහුද මම මෙහි අප්‍රමාදීව කටයුතු කරමි. නුඹලා නොකලකිරී අප්‍රමාදීව වාසය කරන්න යැයි කියා යැවීය. බ්‍රහ්මදත්ත රජු සන්දර්භ සන්මස් අධික කොට ඇති අවුරුදු සතකින් වේදේහ රාජ්‍යය හැර දැමූව සෙසු රාජ්‍යයන් අල්ලාගෙන කේවට්ටියාට මෙසේ කීය. ඇරුරුකුමනි, වේදේහ රජුගේ මිටීලා නුවර රාජ්‍යය අල්ලා ගනිමු යැයි කීය. රජතුමනි! මහොෂධ පණ්ඩිතයන් වාසයකරන නගරයේ රාජ්‍යය අල්ලාගැනීමට නොහැක. ඔහු වනාහි මෙබඳු දක්‍ෂතාවයකින් උපාය කුසලතාවයකින් යුක්ත කෙනෙකි. මෙසේ ඔහු විස්තරකොට සඳමඩලෙහි පහර දෙන්නාක් මෙන් මහොෂධයන්ගේ ගුණ ප්‍රකාශ කළේය. මොහු වනාහි, තෙමේ ද උපායෙහි දක්‍ෂයෙකි. ඒ නිසා මිටීලා රාජ්‍යය වනාහි සුළු එකකි. සියළු දැමූව රාජ්‍යය අපට සැහේ. මෙයින් අපට කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? යැයි රජුට වටහා දුන්නේය. ඉතිරි රජවරු ද අපි මිටීලා රාජ්‍යය අල්ලාගෙන ම ජයපැන් බොන්නෙමු යැයි කියත්. කේවට්ටියා ඔවුන්වද වලකා විදේහ රාජ්‍යය අල්ලාගෙන කුමක් කරන්නෙමුද, ඒ රජු අප සතුය. නවතිව්. ඔව්හු උපායයෙන් වටහා දුන්නේය. ඔව්හු ඔහුගේ වචනය අසා නතර වූහ. පුරුෂයෝ බෝධිසත්ත්වයන්ට පණිවිඩ එවූහ. බ්‍රහ්මදත්ත රජු එක්සියයක් රජුන් පිරිවරා මිටීලාවට එන්නේ නතරවී තමන්ගේ නගරයටම ගියේය. හෙතෙමේද ඔවුන්ට එතැන් පටන් ඔහුගේ ක්‍රියාව දැනගනින්නාවායි හරවා යැවීය.

බ්‍රහ්මදත්ත රජුද කේවට්ටියන් සමග දැන් කුමන කාර්යයක් කරන්නෙමුදැයි සාකච්ඡාකොට අපි ජයපැන් බොන්නෙමුයි උයන සරසා හැලි දහසක සුරාව තබවී. නන්වැදැරුම් මත්සාමාංශ ආදියද තබවියැයි සේවකයන්ට අණ කළේය. ඒ ප්‍රචතද පණ්ඩිතයන් යොදන ලද පුරුෂයෝ යැවූහ. ඔව්හු වනාහි විෂ යොදා රජුවරුන් මරනු කැමැත්තේයැයි නොදනී. මහාසත්ත්වයෝ වනාහි ගිරාපෝතකයාගේ සමීපයෙන් අසන ලද බැවින් දනීයි. ඔහු සුරාපානාදිය නියම අයුරින් දැනගෙන මට දන්වා එවවියැයි හසුනක් යැවීය. ඔව්හු එසේ කළහ. ඒ අසා පණ්ඩිතයෝ, 'මා වැනි පණ්ඩිතයකු ජීවමාන කල්හි මෙපමණ රජුන්ගේ මරණය සිදුවීම යුක්තියක් නොවේයැයි සිතා සහජාත යෝධයන් දහස කැඳවා, හිතවතුනි, වූලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජු උයන සරසවා එකසියයක් රජුන් පිරිවරා සුරාපානය කරනු කැමැත්තේය. තෙපි එහි ගොස් රජවරුන්ට ආසන පැනවූ කල්හි කිසිවකුත් අසුන් නොගත් කල්හි බ්‍රහ්මදත්ත රජුට අනතුරුව ඉතා වටිනා

ආසනයක් අපගේ රජතුමාට යැයි ගෙන, ඔවුන්ගේ පුරුෂයන් විසින් නුඹලා කාගේ පුරුෂයෝදැයි විචාළ කල්හි වේදේහ රජුගේ යයි කියවී.

ඔව්හු සන්දවස් සත්මස් අධික කොට ඇති වර්ෂ හතක් රාජ්‍යයන් අල්ලා ගන්නාහු එක් දිනක්වත් වේදේහ කීයා රජකු නුදුටුවෙමු. මේ කවරනම් රජෙක්ද? යවී. අවසානයේ ආසනයක් ගනිවියයි තොප සමග කෝලාහල කරන්. තෙපි බුත්මදත්ත රජු හැර අපේ රජුට වඩා කෝලාහල කරන්. තෙපි බුත්මදත්ත රජු හැර අපේ රජුට වඩා උසස් කෙනෙක් නැතැයි කෝලාහලය වැඩිකොට අපගේ රජතුමාට ආසනයක්වත් නොලැබ තොප සුරාපානය කරන්නට හෝ මස්මාළු අනුභව කරන්නට හෝ නොදෙන්නෙමු යැයි කැගයමින් කණ්ඩායම් ලෙස කැගයමින් ඒ හඬින්ම ඔවුන්ට සන්ත්‍රාසය ඇතිකොට විශාල මුගුරුවලින් සියළු හැළි බිඳවා මත්ස්‍යමාංශ විසුරුවා දමා අනුභව කළ නොහැකි සේ කොට වේගයෙන් සේනාව තුළට පිවිස දෙවිලොවට පිවිසි අසුරයන් මෙන් කලබලයක් ඇතිකොට අපි මිටීලා නගරයේ මහොෂධ පණ්ඩනයන්ගේ පුරුෂයෝ වෙමු. හැකිනම් අපට අල්ලා ගනිවී යැයි තොප ගිය බව හඟවා ආපසු එවියැයි කීයා යැවීය.

ඔව්හු යහපතැයි එතුමන්ගේ වචනය පිළිගෙන පංචායුධයෙන් සන්නද්ධව නික්ම එහි ගොස් නඳුන්උයන මෙන් සරසන ලද උයනට පිවිස ඔසවන ලද සේසත් ඇති එක්සියයක් රාජාසන මුල්කොට පිළියෙල කරන ලද ශ්‍රී විභූතිය දැක මහාසත්ත්වයන් විසින් කියන ලද ආකාරයෙන්ම සියල්ල කොට මහජනයා කළඹවා මිටීලා නුවර දෙසට නික්ම ගියහ.

රාජ පුරුෂයෝ ද ඒ රජවරුන්ට ඒ පුවත සැළ කළහ. බුත්මදත්ත තෙමේ මෙබඳු වූ මේ විෂ යෙදීමකට බාධා කළේ යයි කිපියේය. රජවරුද අපට ජයපැන් බොන්නට ඉඩ නුදුන්නයි කීපුනාහ. බලසේනාවෝ ද අපට නොමිලේ ලැබෙන්නට තිබුණු සුරාව බොන්නට නොලැබීනැයි කිපියහ. බුත්මදත්ත රජතෙමේද අනිත් රජවරුන් අමතා, එන්න. ඔබලා මියුළු නුවරට ගොස් වේදේහ රජුගේ හිස කඩුවෙන් සිඳ පාදයෙන් මැඩගෙන ජයපැන් බොන්නෙමුයි සේනාවට ගමන් සුදානම් කරන්නැයි කීයා නැවත රහසිගතව කේවට්ටියාද ඒ කාරණය කීයා අපගේ මෙබඳු වූ සැලසුමකට හානිකරන සතුරා අල්ලා ගන්නෙමු යි එක්සියයක් රජදරුවන්ට දහඅට

අකෂොභිණියක් සේනාව පිරිවරාගෙන ඒ නගරයට යන්නෙමු. ඇදුරැතුමනි, එන්න යැයි කිය.

බ්‍රාහ්මණයා තමන්ගේ පණ්ඩිතභාවයෙන් මෙසේ සිතීය. මහොෂධ පණ්ඩිතයන් දිනීම නම් කළ නොහැකිය. අපටද ලජ්ජාවීමට සිදුවෙයි. රජතුමාව නතර කරවන්නෙමි.

ඉක්බිති රජුට මෙසේ කිය. මහරජතුමනි, මෙය වේදේහ රජුගේ බලයක් නොවේ. මෙය මහොෂධ පණ්ඩිතයන්ගේ සංවිධානයයි. මොහු වනාහි මහානුභාව සම්පන්නය. ඔහු විසින් රක්ෂිත මියුළුනුවර සිංහයකු විසින් රකින ගුවාවක් මෙන් කිසිවකු විසින්වත් අල්ලා ගන්නට නොහැකි වෙයි. රජු වනාහි ඝෛරිය මානසෙනුන් ඵෙශ්වර්ය මදයෙනුත් මත්වී ඔහු කුමක් කරන්නේදැයි කියා එක්සියයක් රජුන් පිරිවරා අටලොස් අකෂොභිණියක් සේනාව සමග පිටත්විය.

කේවට්ටියාද තමන්ගේ කථාව පිළිගන්වන්නට නොහැකිව රජුගේ පිළිවෙලට වෙනස්ව යාම සුදුසු නැත. ඒ නිසා ඔහු සමගම නික්ම ගියේය. ඒ යෝධයෝද එක් රැයකින්ම මියුළු නුවරට පැමිණ තමා විසින් කළ වැඩ පණ්ඩිතයන්ට කියූහ. පළමු යවන ලද ඒ ඒ තැන්වල යොදන ලද පුරුෂයෝ ද පණිවිඩ යැවූහ. මූලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජු වේදේහ රජුට යටත්කර ගන්නෙමියිඑක්සියයක් රජුන් පිරිවරා එයි. පඬිතුමා අප්‍රමාදී විය යුතුයයි ද අද අසවල් තැනට පැමිණියේය. අද අසවල් තැනට, අද නගරයට පැමිණෙන්නෙමු යනාදී ලෙස නිරන්තරයෙන් පණිවිඩ යවන්නාහ. ඒ අසා මහාසත්ත්වයෝ අතිශයින් අප්‍රමාදී විය. වේදේහ රජු වනාහි, බ්‍රහ්මදත්ත මේ නගරය අල්ලා ගන්නට එන්නේයයි පරපුරේ සෝෂාවෙන් ඇසීය.

ඉක්බිති බ්‍රහ්මදත්ත රජු ඉතා අළුයම සියදහස් ගණනක් පන්දම් රැගෙන අවුත් මුළු නගරයම පිරිවරා ගත්තේය. ඉක්බිති ඇත් පවුර, රිය පවුර, අශ්ව පවුර යන මේවායින් වටකොට ඒ ඒ තැන්වල බලසේනා ආරක්ෂාව තැබීය. මිනිස්සු හඬනගමින්, අත්පොළසන් දෙමින්, නටමින් සෝෂා කරමින් සිටියාහ. පහන් ආලෝකයෙන් අලංකාර ආලෝකයෙන්ද මුළු සන්යොදුන් මියුළු නුවර ඒකාලෝක විය. ඇත්, අස්, රිය, පා, තුර්ය යන ශබ්දයන්ගෙන් මහපොළොව පැලෙන කලක් මෙන් විය. පණ්ඩිතයෝ

සතරදෙන මහාසෝෂාව අසා නොදන්නාහු රජු සමීපයට ගොස් මහරජකුමනි! මහා සෝෂාවකි. මම නොදනිමි. විමසා බැලීමට වටී. එය අසා බුන්මදන්ත රජතෙමේ ආවේ විය යුතුයි. සීමැදුරු කවුළුව විවෘතකර බලන්නේ ඔහු පැමිණි බව දැන බියෙන් නැතිගත්තේ අපගේ ජීවිතය නැතිවෙයි. අපි සියලුදෙනාම හෙට ජීවිතක්‍ෂයට පත්වන්නේ යැයි ඔවුන් සමග කථා කරමින් හුන්නේය.

මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ ඔහුගේ පැමිණීම දැනගෙන සිංහයෙකු මෙන් බිය නැතිව මුළු නුවරම ආරක්‍ෂාව යොදා රජුව සනසන්නෙමිසි රජමැදුරට නැග වැද එකත්පස්වැ සිටියේය. රජු ඔහු දැක ලබන ලද අස්වැසුම් ඇත්තේ මා පුත් මහෝෂධ පණ්ඩිතයන් හැර වෙන කවරෙක් මා මේ දුකින් මුදවාගන්නට සමර්ථ වන්නේ නම් නැතැයි සිතා ඔහු සමග සාකච්ඡා කරන්නේ මෙසේ කීය.

මහෝෂධ පණ්ඩිතය! පංචාල දේශවාසී බුන්මදන්ත රජ සියලු බලසෙනග සමග ආයේය. ඒ මේ පංචාල රජු සතු සේනාව අපමණය.

ඒ සේනා තොමෝ පිටින් ගෙනා දැව ඇති වඩු සේනාවෙන් යුක්තය. පාබල සෙනගින් යුක්තය. සියළු සංග්‍රාම උපායන්හි දක්‍ෂය. සතුරන් හිස් සිඳිලීමෙහි දක්‍ෂය. දශවිධ ශබ්දයෙන් හා බෙර සක් හඬින්ද ප්‍රබෝධමත්ය.

ලෝභ විද්‍යාවෙන් නිර්මිත වූ කවච ආදියෙන් හා ආහරණයන්ගෙන් බබළුන්නීය. ධජ පතාකයන්ගෙන්ද වටින් නැගිය යුතු ඇතුන් හා අසුන්ගෙන්ද විවිධ ශිල්පීන්ගෙන්ද යුක්ත වූවය. අති දක්‍ෂ යෝධයන්ගෙන් මනාව පිහිටියේය.

මෙමැ සේනාවෙහි මහාප්‍රාඥ වූ රහස් මන්ත්‍රණ ඇති දශ පණ්ඩිත කෙනෙක් වෙති. රජුගේ මවද එකොළොස්වැන්නී වූවා පංචාල සේනාවට අනුශාසනා කරයි.

තව ද රටවල් පැහැර ගැනීමෙන් පෙලුණු පංචාල දේශයට යටත් වූ යසස් ඇති එක්සියයක් රජදරුවෝද මෙහි බුන්මදන්ත රජුට අනුගතවැ සිටිත්.

යමක් කියන්නාහු නම් එය කරන්නා වූ රජුට නොකැමැත්තෙන් නමුදු ප්‍රියවචන කියන්නා වූ නොකැමැත්තෙන් යටත් වූවෝද පංචාල රජු අනුව යති.

ඒ සිව්වර හේතුවෙන් මියුළු නුවර ත්‍රිසන්ධියකින් වටකරන ලද්දේය. විදේහයන්ගේ රාජධානිය භාත්පසින් කණිනු ලැබේ.

මස්තකයෙහි තාරකා පහළ වූවාක් මෙන් දඬුවැට පහන්ගෙන භාත්පසින් වටකරන ලදී. මහෝෂධයෙනි! කෙසේ මිදීම වන්නේදැයි දනුව. මෙසේ වේදේහ රජු පිළිවිසිය.

එහි සබ්බසේනාය යනු සියළු එක්සියයක් රාජ්‍ය නායකයන්ගේ අටළොස් අක්‍ෂෙෂ්ණියක් පමණ වූ සේනාව සමග ආවේය. දරුව, පංචාලියා පංචාල දේශයේ රජුට අයත්. පිටඹීමිති බලයෙන් යුක්ත වූ සබ්බසංගාම කොවිදා සියළුම සංග්‍රාමයන්හි දක්‍ෂ. ඔහාට්ණී සේනාව අතරට පිවිස නොපෙනී සිට අනුන්ගේ හිස සිදු ගෙනෙන්නට සමර්ථ. සඤ්චනී දඹවිධ ශබ්දයන්ගෙන් තොර නොවූ. හෙරිසංඛප්පබොධනා මෙහි ලෝභ විද්‍යාව නම් ලෝභ ශිල්පයන්ය. සප්තවිධ රත්නයන්ගෙන් යුත් යුද ආඝ්‍රමී දැල් ඇතින්නන්ගේ ආඝ්‍රමී යන මේවා අලංකාර නම් වේ. රාජරාජමහා මාතෘදීන්ගේ සැරසිලි, ඒ නිසා ලෝභවිජ්ජා යන්නෙන් අලංකාරයන්ගෙන් බබලන. ලෝභවිජ්ජා - අලංකාරයන්ගෙන් ප්‍රභාව යනු මෙහි අර්ථයි. ධජනී ස්වර්ණාදියෙන් යුක්ත වූ නොයෙක් වස්ත්‍රයන්ගෙන් බබලන රථ ආදියෙහි ඔසවන ලද ධජයන්ගෙන් යුක්ත. වාමරොහිණී ඇතුන් හා අශ්වයන් පිට නගින්නාහු වම් පැත්තෙන් නගිත්. ඒ නිසා ඔවුන් වාමරොහිණී නම් වේ. ඔවුන්ගෙන් යුක්ත වූ අප්‍රමාණ වූ ඇත් අස් ආදීන්ගෙන් යුක්ත වූ යන අර්ථයි. සිප්පියෙහි හස්ති ශිල්ප, අශ්ව ශිල්ප ආදී වූ අටළොස් ශිල්පයන්හි පරතෙරට පත්වූවන් විසින් මනාව යුක්ත වූ ගැවසිගන්නා වූ. සුරෙහි දරුව! මේ සේනාව වනාහි සිංහයන් හා සමාන වූ දක්‍ෂ යෝධයන්ගෙන් මනාව පිහිටියා වූ. ආහු පණ්ඩිතය, මෙහි වනාහි දස සේනාවන්ය කියත්. රහොගමා රහසිගතව යන සුළු. රහසිගතව සිට මන්ත්‍රණය කරන සුළු, ඔව්හු වනාහි එක් දවසක්, දෙදවසක් සිතන්නට ලැබෙනම් පොළව පෙරළන්නට අහසට ගැටගසන්ට සමර්ථය. එකාදසී ඒ පණ්ඩිතයන් විසින් අතිරේක වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූ රජුගේ මව ඔවුන්ට එකොළොස්වැන්නී වී. පංචාලියං සේනාවට පසාසනී අනුශාසනා කරයි.

එක් දිනක් එක් පුරුෂයෙක් එක් සහල් නැලියක්ද බත්මුලක්ද කහවනු දහසක්ද ගෙන ගඟ තරණය කරන්නෙමි යි ගඟට බැස ගඟ මැදට පැමිණ එතෙර වන්නට අපොහොසත් වූයේ ගංඉවුරේ සිටි මිනිසුන්ට මෙසේ කීය. පින්වතුනි! මා ලඟ එක් සහල් නැලියක්ද බත්මුලක්ද, කහවණු දහසක්ද ඈත. යමෙක් මා ගඟෙන් එතෙර කරන්නේ ද මෙයින් ඔහු කැමති දෙයක් දෙමි යි කීවෙමි. දැන් මට යමක් රුවිවේද එය දෙමි. කැමැති කෙනෙක් ගන්න. ඔහු ලඟ සිටි කෙනෙකුට මෙසේ කීය. හෙතෙමේද මොහු ඔබට කැමැති දෙයක් දෙයි. මෙය ගන්නයැයි කීය. හෙතෙම, මම නොගනින්නෙමි යි ඔහුව රැගෙන උසාවියට ගොස් විනිශ්චය කරන ඇමැතිවරුන්ට දන්වා සිටියේය. ඔව්හු සියල්ලෝම අසා එසේ කීවාහුය. ඔහු ඔවුන්ගේ විනිශ්චයෙන් නොසතුටු වූයේ රජුට දන්වා සිටියේය. රජු විනිශ්චය භාර ඇමැතිවරුන් කැඳවා ඔවුන් සමීපයෙහි දෙදෙනාගේම කථාවන්ට සවන්දී එසේම කියා විනිශ්චය කරන්ට නොදන්නේ තමාගේ ජීවිතය අත්හැර ගඟට බැස්සහුව පරාජය කළේය.

එකෙණෙහි රජුගේ මව කලතා දේවිය නුදුරෙහි සිටියා රජුගේ අසාධාරණ විනිශ්චය දැන දරුව, මේ නඩුව දැනගෙන විනිශ්චය කළේදැයි ඇසීය. මෑණියනි! මම මෙපමණක් දනිමි. ඉදින් ඔබ ඊට වඩා දන්නේ නම් ඒ නඩුව විනිශ්චය කරන්න යැයි කීය. ඇය එසේ කරන්නෙමි යි කියා ඒ පුරුෂයා කැඳවා දරුව එන්න. ඔබගේ අතේ ඇති භාණ්ඩ තුන බිම තබන්න යැයි පිළිවෙලින් තබවා නුඹ ජලයෙහි ගසාගෙන යනවිට මොහුට කුමක් කීවෙහිදැයි විචාරා මේ යැයිකී කල්හි එසේනම් දැන් ඔබට කැමැති දෙයක් ගන්න යැයි කීය. හෙතෙම දහසින් බැඳී පසුම්බිය ගත්තේය. ඉක්බිති ඕතොමෝ ඔහුට ටික වේලාවක් ගියපසු කැඳවා දරුව, ඔබට දහස ප්‍රියදැයි විචාරාඑසේය රුවිය කියා කීකල්හි දරුව, නුඹ විසින් මෙයින් යමක් රුවිවේද, එය දෙන්නෙමි යි මොහුට කියන ලදීද? නැද්ද? දේවිනි, කියන ලදී. එසේනම් මේ දහස මොහුට දෙවයි කීවාය. ඔහු හඬමින්, වැළපෙමින් දුන්නේය. ඒ වේලාවේ රජුද ඇමැතිවරු ද සතුටු වී සාධුකාර දුන්හ. එතැන් පටන් ඇගේ පණ්ඩිත බව සැමතනහි ප්‍රකට විය. ඒ සඳහා වේදේහ රජු මාතෘ එකාදසී (මව එකොළොස්වැන්නී) යැයි කීය.

බතභා කෂත්‍රිය. අවර්ණනරඨයා බ්‍රහ්මදත්ත විසින් නොසිඳ ගන්නා ලද රටවල්. බෘථිතා මරණ බියෙන් බය වූ අනික් ගතයුතු දෙයක් නොදැක. පඤ්චාලීනාවසංගතා මේ පංචාල රජුගේ වසඟයට පත්වූ යන අර්ථයි.

සාමී වචනාර්ථයේ මෙය උපයෝග වචනයයි. යං වදා තකකරා යමක් මුචින් කියන්ද, එය රජුට කරන්නට හැකි වසීතො ගතා පෙර ස්වයංවසී වූ දැන් වනාහි මොහුගේ වසඟයට ගිය යන අර්ථයි. තිසක්ඛී යනු පළමුව යෝධ ඇත් ප්‍රාකාරයෙන් වචකරන ලද අනතුරුව රියපච්චෙන්, පසුව අශ්ව ප්‍රාකාරයෙන් ඉන් පසුව යෝධ පාබලසේනා නමැති ප්‍රාකාරයෙන් යන මේ සතර ආකාරයෙන් සන්ධිස්ථාන තුනක් පිරිවරා ඇත් රථවලට අතර එක් සන්ධියක් රථ හා අශ්වයන් අතර එකක්. අශ්වයන් හා පාබල සේනා අතර එකක් පරිබඤ්ඤති සාරයි. මෙය දැන් උදුරා දමා අල්ලාගනු කැමැත්තන් මෙන් හාත්පසින් සාරන්. උදධංතාරකජාතාවා දරුව, යම් සේනාවක හාත්පසින් පිරිවරන ලද නොයෙක් සියදහස් ගණන් දඬුපහන්වලින් උඩ තුරු පෑවුවාක් මෙන් බබලයි. විජානාහි දරුව, මහොෂධය, අවිච්චියේ පටන් හවාග්‍රය දක්වා ඔබ සමාන උපායේ දක්ෂ පණ්ඩිතයෙක් නම් නැත. පණ්ඩිත බවද මෙබඳු අවස්ථාවලදී පැහැදිලි වෙයි. ඒ නිසා ඔබම දැනගන්න. මේ දුකින් කෙසේනම් ගැලවෙමිද කියා.

රජුගේ මේ කථාව අසා මහා සත්ත්වයෝ සිතූහ. මේ රජු අතිශයින් මරණ බියෙන් බිය වූයේ වෙයි. රෝගියාට වනාහි වෛද්‍යවරයා පිහිටයි. බඩසයින් පෙලෙන්නාට ආහාරය, පිපාසිතයාට පැන්, මොහුටද මා හැර වෙනත් පිහිටක් නැත. ඔහුට සනසම්. ඉක්බිති ඔහුට මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ මනෝශිලා තලයේ නාද කරන සිංහයෙක් මෙන්, මහරජතුමනි, බිය නොවන්න. රජසැප අනුභව කරන්න. මම ගල්කැටයක් ගෙන කවුඩන් පන්තන්නාක් මෙන් දුන්න ගෙන වදුරන් එළවන්නාක් මෙන් මේ අටළොස් අකෂොභිණියක් සේනාව ඉන බැදී වස්තුද අහිමි කරමින් පලවා හරින්නෙමිසි කියා මේ ගාථාව කීය.

දේවයන් වහන්ස, පා දිගුකළ මැනව. කාමයන් අනුභව කළ මැනව. සිත් අලවා වාසය කරන්න. පංචාලිය සේනාව හැරදමා බුත්මදත්ත රජ පලායන්නේ යැයි මහොෂධ පණ්ඩිතයෝ පැවසූහ.

දේවයන් වහන්ස, සුවපහසු පරිදි තමන්ගේ රජසැප සංඛ්‍යාත වූ පාදයන් දිගහරින්න. දිගු කරන්නේද සංග්‍රාම අදහස නැතිව භුඤ්ජකාමෙ රමසසු. මේ බුත්මදත්ත තෙමේ මේ සේනාව අත්හැර දමා පලායන්නේය.

පඬිතුමා රජුව අස්වසා නික්ම නගරයේ සැණකෙළිය පිළිබඳව අණබෙර හසුරුවා නාගරිකයන්ට මෙසේ දැනුම් දුන්නේය. නුඹලා නොසිතන්න. සන්දිනක් මාලා, සුවඳ විලවුන්, පාන, හෝජන ආදිය පිළියෙල කරගෙන සැණකෙළිය පටන්ගෙන එහි මිනිස්සු ඇති පරිදි මහා සුරාපානය කරත්වා. බෙර වාදනය කරත්වා. නටත්වා. ප්‍රීතියෝෂා කරත්වා. අත්පොළසන් දෙත්වා. ඔබලාගේ වියදම් මම භාරගන්නෙමි. මම මහෝෂධ පණ්ඩිත වෙමි. මාගේ ආනුභාවය බලවී යැයි නාගරිකයන්ව අස්වාසිය. ඔවුහු එසේ කළහ. ගීතවාදිත ආදියේ ශබ්දය නගරයෙන් පිටත සිටියාහු අසත්. කුඩා දොරටුවෙන් මිනිස්සු පිවිසෙත්. සතුරා හැර දුටු දුටුවන් අල්ලා නොගනිත්. ඒ නිසා සංචාරය නොසිදෙයි. නගරයට පිවිසියාහු සැණකෙළියෙහි යෙදී සිටින ජනයාව බලත්.

චූලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජු ද නගරයේ කලබලය අසා ඇමැතියන්ට මෙසේ කීය. අපගේ අටළොස් අකෂොභිණියක් සේනාව නගරය වටකර සිටින තල්හි නගරවැසියන්ට බියක් හෝ බැඳීමක් නැත. සතුටුවුවාහු ප්‍රීතියොමිතස් බවට පත්වුවාහු අත්පොළසන් දෙත්. නාදකරත්. ප්‍රීතියෝෂා කරත්. ගායනා කරත්. මේ කුමක්ද? ඉක්බිති එහි යොදන ලද පුරුෂයෝ බොරුවක් කොට මෙසේ කීවාහ. දේවයන් වහන්ස, අපි එක් වැඩකින් සුළු දොරටුවෙන් නගරයට පිවිස සැණකෙළි කෙලින ජනයා දැක ඇසුවෙමු. හවත්නි! මුළු දඹදිව රජවරු පැමිණ ඔබලාගේ නගරය වටකොට සිටියාහුය. නුඹලා වනාහි අතිශයින් ප්‍රමාද වූවෝය. මේ කුමක්ද? ඔවුහු මෙසේ කීවාහ. අපගේ රජතුමාගේ කුඩා කාලයේ එක් මනදොලක් විය. එනම් මුළු දඹදිව රජුන් විසින් නගරය වටකරගත් තල්හි සැණකෙළියක් කරන්නෙමු කියා අද ඔහුගේ මනදොල සඵල විය. ඒ නිසා සැණකෙළි පවත්වන බවට අණබෙරකරුවන් යවා තෙමේ උඩුමහල් තලයේ මහාසුරා පානය කරයි.

රජු ඔවුන්ගේ කරාව අසා කිපී සේනාවන්ට අණ කළේය. වහා එහෙ මෙහෙ නගරය මැඩගෙන දියඅගල කඩාබිඳ ප්‍රාකාරයට පහරදෙන්නාහු දොරටු අටල්ල බිඳ නගරයට පිවිස ගැල්වලින් කලගෙඩි මෙන් මහාජනයාගේ හිස් ගනිවි. වේදේහ රජුගේ හිස ගෙනෙව්. එය අසා දක්‍ෂ යෝධයෝ නොයෙක් ආයුධ ගත් අත් ඇතිව දොරටුව සමීපයට ගියාහුය. පණ්ඩිතයන්ගේ යෝධයන් විසින් උණුකළ මඩ ඉසීම, ගල් පෙරළීම, වැලි දැමීම ආදී උපක්‍රමයන්ගෙන් මහත් විනාශයට පත්

වූහ. පවුර බිඳින්නෙමුයි අගලට බැස්ස නමුත් අතුරු අටලුවල සිට ඊතල, හෙල්ල, තෝමර ආදියෙන් මහා විපත් ඇතිකරත්. පණ්ඩිතයන්ගේ යෝධයෝ බ්‍රහ්මදත්ත රජුගේ යෝධයන්ට උසුළුවිසුළු පාමින් නොයෙක් අයුරින් බැන වදිත්. තර්ජනය කරත්. කිසිවක් නැත්තා වූ තොප ස්වල්පයක් පානය කරව්. අනුභව කරව් කියා සුරාබඳුන් මත්සාමාංශ ආදිය ඔවුන් වෙතට දිගුකරමින් තමන්ම අනුභව කරත්. අතුරු ප්‍රාකාරයෙහි ඇවිදිත්. අන් අය කිසිවක් කරගත නොහැකිව වූලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජු සමීපයට ගොස්, දේවයන් වහන්ස, සෘද්ධිමතුන්ට හැර වෙන කිසිවකුට එගොඩවන්නට නොහැකි යැයි කීහ.

රජු දින සතරක්, පහක් වාසය කරත්. අල්ලාගතයුතු කිසිවක් නොදැක කේවට්ටියන්ගෙන් විවාළේය. ආචාරීනි, නගරය අල්ලා ගැනීමට නොහැක්කෙමු. එක් අයෙක්වත් එහි යන්නට සමර්ථ නොවේ. කුමක් කළයුතුද? මහරජතුමනි! වේවා. නගරය නම් පිටතින් ජලය ඇත්තේය. ජලය හිස්කර අල්ලා ගනිමු. ජනයෝ ජලය නැතිව පීඩාවට පත්ව දොර විවෘත කරත්. හෙතෙම මේ උපාය යහපතැයි පිළිගත්තේය. එතැන් පටන්ජලය නගරයට යාමට ඉඩ නොදෙයි. පණ්ඩිතයන්ගේ ඔත්තුකරුවෝ ලිපියක් ලියා ඊතලයක ගැටගසා ඒ ආරංචිය දන්වා යැවූහ. එයින් පළමුව එවන ලද ඊයක ලිපියක් දකිද එය වහා ගෙන එවයි නියෝග කරන ලදී. ඉක්බිති එක් පුරුෂයෙක් එය දැක පණ්ඩිතයන්ට පෙන්වීය.

ඔහු ඒ පුවත දැන ඔව්හු මා මහෝෂධ පණ්ඩිත බව නොදනිති. හැට්ටියනක් දිග උණගස් දෙකට පලා මනාව සෝදා නැවත එකතුකොට සමීවලින් බැඳ මතුපිට මඩ තවරා හිමවතින් සෘද්ධිමත් තවුසන් විසින් ගෙනෙන ලද මඩ හා මානෙල් මල්ඇට පොකුණ අසල මඩෙහි සිටුවා ඒ මත්තෙහි උණගස් තබා ජලයෙන් පිරවීය. එක රැයින්ම හැඳිවැඩි එහි මල් උණගසේ මතුපිටින් අවුත් රියනක් පමණසිටියේය. ඉක්බිති එය උදුරාගෙන මෙය බ්‍රහ්මදත්තයන්ට දෙවයි තමන්ගේ පුරුෂයන්ට දුන්නේය. ඔවුහු එහි දඬු රවුම්කර එම්බා ජනයනි, බ්‍රහ්මදත්තයන්ගේ ගැත්තන් වී නොමැරෙව්. මේ උපුල්මල් ගෙන පැළඳ කුස පිරෙන්නට දඬු අනුභව කරව් යැයි කියා විසිකළහ. එය පණ්ඩිතයන් විසින් යොදා සිටිය පුරුෂයන්ගෙන් එක් උපස්ථායකයෙක් ගත්තේය. ඔහු එය රජු සමීපයට ගෙනගොස් දේවයිනි! බලන්න. දේවයිනි! මේ මල්දණ්ඩ බලන්න. මීට පෙර මෙබඳු දිග දණ්ඩක් නොදුටුවීරු යැයි කියා එය මනින්ට යැයි කී

කල්හි පණ්ඩිතයන්ගේ පුරුෂයෝ හැටරියනක් දිගදණ්ඩ අසුරියනක් කොට මැන්නාහ. ඉක්බිති රජු විසින් මෙය කොහේ හටගත්තේදැයි ඇසුවිට එක් අයෙක් මෙබඳු මුසාවක් පැවසීය. දේවයන් වහන්ස, මම එක්දිනක් පිපාසාවෙන් යුක්ත වූයේ වී සුරාපානය කරන්නෙමිසි සුළු දොරින් නගරයට පිවිසියෙමි නුවරවැසියන්ට ජලක්ඛා කිරීම පිණිස කරන ලද පොකුණු දුටුවෙමි. මහජනයා නැවෙහි හිඳ මල් කඩාගනිත්. මෙය එහි ඉවුරේ හටගත් එකකි. ගැඹුරු තැන හටගත් දඬුව රියන් සියයක් වන්නේය.

එය අසා රජු කේවට්ටයාට මෙසේ කීය. ආචාර්යයෙනි, මෙය ජලය නැතිකිරීමෙන් අල්ලා ගන්නට නොහැක. එසේනම් දේවයන් වහන්ස, ධාන්‍ය හිඟ කිරීමෙන් අල්ලා ගනිමු. ධාන්‍ය ඇත්තේනගරයෙන් පිටය. ආචාරීනි, එසේනම් එය කරන්න. පණ්ඩිතයෝ පෙර පරිද්දෙන්ම එය දැන කේවට්ට ඛාණ්ඩයා මාගේ පණ්ඩිත බව නොදනීසි කියා දෙවන දින ප්‍රාකාරය මත්තේ මඩ දමා එහි වී වැපිරවීය. බෝසත්වරුන්ගේ බලාපොරොත්තු ඉටුවෙයි. එක් රැයකින්ම නැගී සිටි ගොයම් ප්‍රාකාරය මත්තෙන් පෙනෙන ලෙසට සිටියේය. එය ද දැක බ්‍රහ්මදත්ත තෙමේ එම්බා වැසියනි, ප්‍රාකාරයට උඩින් නිල්වත්ව පෙනෙන්නේ කුමක්දැයි ඇසීය. පණ්ඩිතයන් යොදවා සිටි පුරුෂයෝ රජුගේ වචනය මුඛින් නිකුත් වනවාත් සමගම දේවයන් වහන්ස! මහොෂධ ගෘහපති පුත්‍රයා අනාගත බිය දැක පිටරටින් ධාන්‍ය ගෙන්වා ගබඩාවන්හි පුරවා ඉතිරි ධාන්‍ය තාප්පය පසුපස දැමීමටය. ඒ ධාන්‍ය වනාහි අවිටට වේලෙමින් වැස්සට තෙමෙමින් එහිම පැලවී වැඩින. මටද එක්දිනක් කිසියම් කටයුත්තක් සඳහා සුළු දොරටුවෙන් පිවිස තාප්පය පසුපස වී ගොඩෙන් වී ටිකක් අතින් ගෙන විදියෙහි දැමීමෙමි. ඉක්බිති මට බැනවදින්නාහු, නුඹ බඩසයින් පෙලෙන්නේද? වී පිටේ බැඳ ඔබගේනිවසට ගෙනගොස් බත් උයාගෙන කවයි කිහ.

රජු ඒ අසා කේවට්ටයන්ට මෙසේ කීය. ආචරිය, ධාන්‍ය හිඟ කිරීමෙන් මෙය අල්ලාගන්නට නොහැකිය. එසේනම් දේවයන් වහන්ස, දර හිඟවීමෙන් නගරය අල්ලා ගනිමු. දර ඇත්තේ නගරයෙන් පිටතය. ආචාරීනි, එසේ කරන්න. පණ්ඩිතයෝ පෙර පරිද්දෙන්ම ඒ පුවත දැනගෙන ප්‍රාකාරය මත්තෙන් වී ඉවත්කර පෙනෙන ප්‍රමාණයට දර රැස්කරවීය. මිනිස්සු බ්‍රහ්මදත්තයන්ගේ පුරුෂයන්ට අවමන් කරන්නාහු ඉදින් බඩසයින්

යුක්ත වූවහු නම් කැඳ බත් පිස අනුභව කරවී යැයි විශාල ප්‍රමාණයේ දර දමාගසත්.

රජු ද පවුර මත්තෙන් දර පෙනේ. මේ කුමක්දැයි අසා ගෘහපුත්‍රයා වනාහි අනාගත බිය දැක දර ගෙන්වාගෙන ගෙවල්වල පිටුපස තබාගෙන ඉතිරි ඒවා තාප්පය ලඟ තැබීමටදී මහෝෂධ පණ්ඩිතයන් යොදවා සිටි පුරුෂයන්ගෙන්ම මේ බව අසා කේවට්ටයාට මෙසේ කීය. ආචාරීනි! දරු හිඟවීමෙන් නගරය අල්ලාගත නොහැක. ඒ උපාය අත්හරින්න. මහරජතුමනි, නොසිතන්න. වෙනත් උපායක් ඇත. කුමක්ද ආචාරීනි, ඒ උපාය. මට ඔබගේ උපායයන්හි අවසානයක් නොදකිමි. අපට වේදේහ රජුව යටත් කරගන්නට නොහැක. අපි ආපසු නගරයට යමු. ස්වාමීනි! මූලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජු එක්සියයක් ක්‍ෂත්‍රියයන් සමඟ වේදේහ රජුව අල්ලාගන්නට අසමත් වීයැයි අපට මහත් ලජ්ජාවක් වන්නේය. පණ්ඩිත වන්නේ මහෝෂධ පමණක් නොවෙයි. මම ද පණ්ඩිතයෙමි. එක සුළුදෙයක් කරන්නෙමු. ආචාරීනි, සුළු දෙයක් යනු කුමක්ද? ධර්ම යුද්ධයක් කරමි. ඒ ධර්ම යුද්ධය යනු කුමක්ද? මහරජතුමනි, සේනාවෝ යුධ නොකරන්. රජවරුන් දෙදෙනාගේ පණ්ඩිතයෝ දෙදෙනා එක්තැනකට පැමිණෙත්. ඔවුනතුරෙන් යමෙක් වදින්නේද ඔහුට පරාජය වන්නේය. මහෝෂධයෝ වනාහි මේ මන්ත්‍රය නොදනති. මම වනාහි මහළු වෙමි. ඔහු තරුණය. ඔහු මා දැක වදිනේය. එවිට වේදේහ රජු පරාජය වූයේ වන්නේය. ඉක්බිති අපි වේදේහ පරාජයකොට තමන්ගේ නගරයට යන්නෙමු. මෙසේ අපට ලජ්ජාවක් නොවන්නේය. ධර්ම යුද්ධය යනු මෙයයි. පණ්ඩිතයෝ ද ඒ රහස පෙර පරිදිම දැනගෙන ඉදින් මම කේවට්ටයාට පරාජය වන්නේ නම් මම පණ්ඩිතයෙක් නොවෙමියි සිතිය.

බ්‍රහ්මදත්ත රජුද ආචාරීනි! ඔබගේ උපාය නම් මනහරය කියා හෙට ධර්ම යුද්ධය වන්නේයැයි පණ්ඩිතයන් දෙදෙනාටම දැනුම් දෙමින් ජයපරාජය වන්නේය. යමෙක් ධර්ම යුද්ධය නොකරන්නේද හෙතෙමේ ද පරාජය වූයේ වන්නේ යැයි ලිපියක් ලියවා සුළු දොරටුවෙන් වේදේහ රජු වෙතට යැවීය. එය අසා වේදේහ රජු පණ්ඩිතයන් කැඳවා ඒ බව දැන්වීය. පණ්ඩිතයෝ දේවයන් වහන්ස! මැනවි. හෙට උදෑසනම පැදුම් දොරටුවේ ධර්ම යුද්ධ මණ්ඩලය පිළියෙලකරන්. ධර්මයුද්ධ මණ්ඩලයට එන්නයැයි කියා යවන්න. මෙය අසා පැමිණ සිට දුකයාටම ඒලිපිය භාරදුන්නේය. පණ්ඩිතයෝ පසුවදා කේවට්ටයාට පරාජය වේවායි පැදුම්දොරටුවේ ධර්ම

යුද්ධ මණ්ඩලය පිළියෙල කරවීය. එක්සියයක් පුරුෂයෝ, කවරෙක් දැනිද? කුමක් වන්නේද? කියා පණ්ඩිතයන්ගේ ආරක්ෂාවට කේවට්ටයන් පිරිවරා ගත්හ. එක්සියයක් රජවරුද ධර්මයුද්ධ මණ්ඩලයට ගොස් පෙරදිග බලමින් සිටියහ. කේවට්ට බ්‍රාහ්මණයාද එසේමය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ වනාහි උදෑසන ම සුවදපැනින් ස්නානයකොට සියක් දහසක් වටිනා කසීසඵලක් පොරවා සියළු අලංකාරයන්ගෙන් සැරසී නොයෙක් රසැති බොජුන් වළඳ මහත් පිරිවරින් රජගෙදර දොරටුව ලඟට ගොස්, මගේ පුත්‍රය, එන්න යැයි කී කල්හි පිවිස රජුට වැඳ එකත්පසෙක සිට දරුව! මහෝෂධයෙනි, කෙසේදැයිඇසූ කල්හි ධර්මයුද්ධ මණ්ඩලයට යන්නෙමි යි කීය. මා විසින් කුමක් කළයුතුද? කියා ඇසීය. දේවයන් වහන්ස! කේවට්ට බ්‍රාහ්මණයාට මැණිකකින් රවටනු කැමැත්තෙමි. අෂ්ටවංක මාණිකාස රත්නය ලදොත් යෙහෙකි යි කීවිට දරුව! එය ගන්න යැයි රජු පැවසීය.

හෙතෙම එය රැගෙන රජුට වැඳ මඟට පිලිපන්නේ සහජාත යෝධයන් දහස පිරිවරාගෙන අනුදහසක් කහවණු වටිනා සුදු අශ්වයන් යොදන ලද උකුම් රියකට නැගී උදෑසනින් දොරටුව සමීපයට ලඟාවීය. කේවට්ට තෙමේද දැන් එයි. දැන් එයි කියා ඔහු එන ගමන්මග බලා සිටින්නේය. බලා සිටීමෙන් දිග ගෙලක් ඇති බවට පත්වූවාක් මෙන් හිරු රැසින් දහඩිය මුදමින් සිටියේය. මහාසත්ත්වයෝද මහා පිරිවර ඇති බැවින් මහමුහුද මෙන් පැතිරගෙන කේසර සිංහයෙක් මෙන් නිර්භයව ලොමුදැහැ ගැන්මක් නැතිව දොරටුව විවෘත කරවවා නගරයෙන් නික්ම රථයට නැගී සිංහයෙක් මෙන් බබලමින් පිටත්ව ගියේය. එක්සියයක් රජවරු ඔහුගේ රූපශ්‍රීය දැක මේ වනාහි සිරිවර්ධන සිටුතුමාගේ පුත් මහෝෂධ පණ්ඩිතයෝය. ප්‍රඥාවෙන් මුළු දඹදිව නොදෙවෙනි කෙනෙක් යැයි ඔල්වරසන් දහසක් පැවැත්වූහ. ඔහු ද දේව සමූහයා පිරිවරාගත් ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා මෙන් අප්‍රමාණ වූ ශ්‍රී විභූතියෙන් ඒ මාණිකාස රත්නය අතින් ගෙන කේවට්ට සිටින දිශාවට අභිමුඛව සිටියේය.

කේවට්ටයා ඔහුව දැක ම ස්වකීය ස්වභාවයෙන් සිටින්නට අපොහොසත්ව පෙරගමන්කොට මෙසේ කීය. මහෝෂධ පණ්ඩිතයෙනි! අපි දෙදෙනාම පණ්ඩිතයෝ වෙමු. ඔබ වෙනුවෙන් මෙතෙක් කල් වාසය කරන අපට ත්‍යාගයක් පමණවත් නොඑවන ලද්දේ මන්දැයි ඇසීය. ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ ඔහුට මෙසේ කීහ. පණ්ඩිතයා! ඔබට දීමට සුදුසු ත්‍යාගයක් බලන්නේ අද මේ මාණිකාස රත්නය ලදිමි. එසේනම් එය

ගන්න. මේ හා සමාන වූ වෙනත් මාණිකා රත්නයක් නම් නැත. හෙතෙම ඔහුගේ අතෙහි දිලිසෙන මාණිකා රත්නය දැක මට දෙනු කැමැත්තේ වන්නේ යැයි සිතා එසේනම් දෙන්න යැයි අත දිගු කළේය. මහාසත්ත්වයෝ එසේනම් ගන්න යැයි අත දිගුකරන ලද අතේ ඇඟිලි අගට හෙළිය. බ්‍රාහ්මණයාට බර මැණික ඇඟිලිවලින් දරාගන්නට නොහැකි විය. එය මහාසත්ත්වයන්ගේ පාමුල වැටුනේය. බ්‍රාහ්මණයා ලෝභකමින් යුක්තව එය ගන්නෙමිසි බෝසතුන්ගේ පා ලග පහත් විය.

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ ඔහුට නැගී සිටින්නට නොදී එක් අතකින් පිටකොන්දෙනුත්, අනික් අතින් ගෙලෙනුත් අල්ලාගෙන නැගිටින්න. ආචාරිනි, නැගිටින්න. මම බාල වෙමි. ඔබගේ මුහුඬුරෙක් බඳු මාහට නොවදින්න යැයි කියමින් එහාට මෙහාට සොලවා මුව සමග නළල බිම උලා ලේ ගන්වා මෝඩය! නුඹ මා සමීපයෙන් වැදුම් ලබන්නට සිතුවෙහිදැයි ගෙලෙන් අල්ලා බැහැර කළේය. හෙතෙම බඩයක් පමණ තැන් බිම වැටී නැගිට පැන ගියේය. මාණිකා රත්නය මහාසත්ත්වයන්ගේ පුරුෂයෝ ගත්හ. නැගිටින්න. නැගිටින්න. නොවදින්න යන බෝධිසත්ත්වයන්ගේ වචනය මුළු පිරිස වසාගෙන පැතිර ගියේය. කේවට්ට බමුණා විසින් මහෝෂධ පණ්ඩිතයන්ගේ පා වදින ලදැයි ඔහුගේ පිරිසද එක්වර සෝෂා කළහ.

බ්‍රහ්මදත්ත මුල්කොට ඒ සියලු රජවරු බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පාමුල කේවට්ටයන් පහත්වන සැටි දුටුවාහ. ඔව්හු අපගේ පණ්ඩිතයා විසින් මහෝෂධයන් වදිනු ලැබීය. දැන් අපි පරාජිත වූවෝ වෙමු. අපට ජීවිතය නොලැබෙයි යැයි තම තමන්ගේ අශ්වයන් පිට නැගී උත්තරපංචාල දේශය බලා පලායන්ට පටන් ගත්හ. පලායන්නා වූ ඔවුන් දැක බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පුරුෂයෝ මුලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජු එක්සියයක් ඤත්‍රියයන් රැගෙන පලායන්නේ යැයි නැවත සෝෂා කළහ. ඒ අසා ඒ රජවරු මරණ බියෙන් බිය වූවෝ බොහෝසෙයින් පලායන්නේ සේනාව බිඳී ගියාහ. බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පිරිසද හඬනගත්. මනාව කලබල කළහ.

මහාසත්ත්වයෝ සේනාව පිරිවරාගෙන නගරයටම ගියේය. බ්‍රහ්මදත්ත රජුගේ සේනාවෝ යොදුන් තුනක් පැන දිව්වාහ. කේවට්ටයා අසුපිට නැගී නළලෙහි ලේ පිස දමමින් සේනාව මැදට පැමිණ අශ්වයා පිට සිටියේ තෙපි පලා නොයව්. මම ගෘහපති පුත්‍රයාට නොවදිමි. සිටිව්. සිටිව් යයි කීය. සේනාව නොසිටම යන්නේ කේවට්ටයාට ආක්‍රෝශ

පරිභව කරන්නාහු පච්චාරය, දුෂ්ට බමුණ, ධර්ම යුද්ධයක් නම් කරන්නෙමි යි ගොස් මුනුබුරකු තරම් වූත් නුසුදුස්සකුට වැන්දේය. ඔබට කළ හැකි දෙයක් නම් නැතැයි ඔහුගේ කථාවට සවන් නොදී යත්. ඔහු වේගයෙන් ගොස් සේනාව මුනගැසී, මා කියන දේ විශ්වාස කරවී. මම ඔහුට නොවදිමි. මාණිකාභ රත්නයෙන් මා රැවටිය යන ලෙස කියා ඒ සියළු රජවරුන්ට නොයෙක් අයුරින් වටහා දී තමාගේ කථාව පිළිගන්නවා එසේ බිඳිගිය සේනාව නතරකර ගත්තේය. ඒ වනාහි විශාල සේනාවකි. ඉදින් එක එක පස්මිටක් හෝ එක එක ගල්කැටයක් ගෙන දමාගසන්නේ නම් දියඅගල පිරී තාප්පය පමණ වූ රාශියක් වන්නේය. බෝධිසත්ත්වයන්ගේ අභිප්‍රාය ඉටුවන්නේය. එක් අයෙක්වත් එක් පස්පිඩක්වත්, එක් ගල් කැටයක්වත් නගරය දෙසට දමාගසන්නෙක් නොවීය. සියල්ලෝම නතරවී තමන්ගේ කඳවුරු තිබුණු තැන්වලටම ආපසු පැමිණියහ. රජු කේවට්ටයන් ඇමතීය. ආචාරීනි, කුමක් දැන් කරන්නෙමුද? රජතුමනි, කිසිවකුටත් කුඩා දොරටුවෙන් පිටත යාමට ඉඩනොදී ගමනාගමනය නතර කරමු. මිනිස්සු පිටත යන්නට නොහැක්කාහු කලකිරී දොරටුව විවෘත කරත්. අනතුරුව අපි සතුරන් අල්ලා ගන්නෙමු.

පණ්ඩිතයෝ පෙර පරිදිම ඒ පුවත අසා මෙසේ සිතීය. මොවුන් මෙහි බොහෝකල් නතරවී සිටීම පහසු නොවේ. උපායකින් පලවා හැරිය යුතුය. හෙතෙම ඔවුන් කුමන්ත්‍රණයකින් පලවා හරින්නෙමි යි සිතා එක් මන්ත්‍රණයෙහි දකෂ ඇමැතියෙකු ගැන සිතා බලන්නේ අනුකෙවට්ට නමැත්තාව කැඳවා ආචාරීනි, අපට එක් කටයුත්තක් ඉටුකර දිය යුතුව ඇත. පණ්ඩිතයෙනි, කුමක් කරමිද කියන්න. ඔබ අනුප්‍රාකාරයේ සිට අපගේ මිනිසුන්ගේ ප්‍රමාදයක් දැක ඉඳහිට බ්‍රහ්මදත්තගේ මිනිසුන්ට කැවිලි මත්සාමාංශ ආදිය දමා හිතවතුනි, මේ මේ දේ අනුභව කරන්න. නොකලකිරෙව්. තව දින කීපයකින් සිටින්නට උත්සාහ කරන්න. නගරවැසියෝ කුඩුවෙහි දමන ලද කුකුළන් මෙන් කලකිරුනාහු නොබෝ දිනකින්ම ඔබලාට දොර විවර කරන්නාහ. ඉක්බිති නුඹලා වේදේහ රජුවද දුෂ්ට ගෘහපති පුත්‍රයාවද අල්ලා ගනිව් යැයි කියන්න. අපගේ මනුෂ්‍යයෝ ඒ කථාව අසා නොපට ආකෝශ කර තර්ජනය කොට බ්‍රහ්මදත්තයන්ගේ මිනිසුන් බලාසිටියදීම නුඹලා අත්පාවලින් අල්ලා උණපතුරු ආදියෙන් පහරදෙන්නාක් මෙන් වී බස්සවා සිළු පහක් ගෙන්වාගෙන ගඩොල්කුඩු විසුරුවා කණේරු මල්මාලාවක් ගෙලෙහි දමා පහර කීපයක් දී පිටෙහි ඉරි පෙන්වා ප්‍රාකාරයට නංවා පැසක බහා

ලඤ්චකින් බස්සවා යව. මන්ත්‍රභේදක සොරුයැයි බ්‍රහ්මදත්ත මනුෂ්‍යයන්ට පෙන්වත්. ඔවුහු ඔහුව රජුගේ සමීපයට ගෙනයත්. රජු තොපගේ අපරාධය කුමක්දැයි අසයි. ඉක්බිති ඔහුට මෙසේ කියන්නේය. මහරජතුමනි, මාගේ පෙර යසස විශාලය. මන්ත්‍රභේදක වූ ගෘහපති පුත්‍රයා මට කිපී රජුට කියා සියල්ල කපා හැරියේය. මම මාගේ යසස නැතිකර දැමූ ගෘහපති පුත්‍රයාගේ හිස ගන්වන්නෙමිසි නුඹගේ මිනිසුන් කලකිරීමට බියෙන් මොවුන්ට කැමබීම දෙමි. මෙපමණකින් පැරණි චෛරය හදවතේ තබා මේ විපතට පත්කළේය. මහරජතුමනි, ඔබගේ ජනයා සියල්ල දනිත්. නොයෙක් අයුරින් ඔහුව විශ්වාසකොට විශ්වාස කළ කල්හි මහරජතුමනි, ඔබවහන්සේ මා ලද කාලයේ පටන් නොසිතන්න. දැන් වේදේහයන්ගේද ගෘහපති පුත්‍රයාගේද ජීවිතය නැත. මම මේ නගරයෙහි ප්‍රාකාරයෙහි ස්ථිර තැන්ද දුර්වල තැන්ද දියඅගලේ කිඹුලන් සිටින තැන් හා නොසිටින තැන්ද දනිමි. නොබෝකලකින්ම නගරය අල්ලාගෙන තොපට පෙන්වමිසි කියවි. ඉක්බිති ඒ රජතෙමේ විශ්වාසකොට සැළකිලි දක්වන්නේය. සේනාවාහන සඟවන්නේය. ඉක්බිති ඔහුගේ සේනාව නපුරු කිඹුලන් සිටින තැන්වලද බස්වන්නාහ. ඔහුගේ සේනා කිඹුලන්ට ඇති බිය නිසා නොබසිසි. එවිට ඔබගේ සේනාව දේවයන් වහන්ස, ගෘහපති පුත්‍රයා විසින් හේදකරන ලදී. සියළු රජවරු කේවට්ට ආචාරීන් මුල්කරගෙන කිසිදු අල්ලසක් ගත්තේ නැත. හුදෙක් මොවුහු ඔබ පිරිවරා යත්. සියල්ලෝම ගෘහපති පුත්‍රයා සතුය. මේ එකම මම ඔබගේ පුරුෂයා වෙමි. ඉදින් මා විශ්වාස නොකරන්නෙහිද සියළු රජවරු සැරසී මා දැකීමට එන්වායි යවවි. ඉක්බිති ඔවුන්ට ගෘහපති පුත්‍රයා විසින් තමන්ගේ නාමරූපයන් ලියා දුන්කල්හි ඇඳුම්, සැරසිලි, කඩුව ආදියෙහි අකුරු දැක තීරණයක් කරන්න. හෙතෙම එසේකොට ඒවා දැක නිගමනයකට බැස බිය වූයේ තැතිගත්තේ ඒ රජවරුන් උනන්දු කරවා දැන් කුමක් කරමුද? පණ්ඩිතයෙනි! ඔබගෙන් අසන්නේය. ඔබ ඔහුට මෙසේ කියන්න. මහරජතුමනි! ගෘහපති පුත්‍රයා මායම්කාරයෙකි. ඉදින් තව දින කීපයක් වාසය කරන්නහුද සියළු ඔබගේ සේනාව තමන්ගේ අතට ගෙන ඔබව ගන්නෙහිය. ප්‍රමාද නොකොට අදට මැදියම්ධය අතරේදී අසුපිට හිඳ පැනයන්නෙමු. අපගේ මරණය අනුන් අතට පත්නොවේවා. ඔහු ඔබගේ වචන අසා එසේ කරන්නේය. ඔබ ඔහු පැනයන වේලාවෙහි නතරවී අපගේ මිනිසුන් හඳුනා ගන්න.

ඒ අසා අනුකේවට්ට බ්‍රාහ්මණයා පණ්ඩිතයෙනි! යහපති. ඔබගේ වචනය කරන්නෙමිසි කිය. එසේනම් පහර කීපයක් ඉවසන්නට වවි.

පණ්ඩිතයෙනි! මාගේ ජීවිතයද අත්පාද හැර ඉතිරියම තමන්ට රුචි දෙයක් කරන්න. හෙතෙම තමන්ගේ නිවසෙහි ජනයාට සත්කාරකොට අනුකේටට්ටියාව කී ආකාරයෙන්ම මහත් පෙරළියට පත්කොට ලඤ්ඤාවකින් බස්සවා බුන්මදන්ත රජුගේ මිනිසුන්ට දුන්නේය.

රජු ඔහුව විමසා, විශ්වාසකොට ඔහුට සත්කාරකොට සේනාව මෙහෙයවීය. ඔහුද සේනාව භයානක කිඹුලන් සිටින තැන්වලට බැස්සවීය. මිනිස්සු කිඹුලන් විසින් කාදමන්නාහු අටලුවල සිටින්නන් විසින් ඊ, හෙළි, තෝමර, වර්ෂාවන් වස්වමින් විනාශයට පමුණුවනු ලබන්. එතැන් පටන් බියෙන් ලඟාවන්නට නොහැකි වෙන්. අනුකේටට්ටියා රජු වෙත පැමිණ මහරජතුමනි, ඔබවහන්සේ වෙනුවෙන් සටන්කරන කෙනෙක් නැත. සියල්ලන් විසින්ම අල්ලස් ගෙන ඇත. ඉදින් මා විශ්වාස නොකරන්නේ නම් රජවරුන් කැඳවා හැදි වස්තු ආදියෙහි අක්ෂර බලන්නැයි කීය. රජු එසේ කොට සියල්ලන්ගේ වස්තු ආදියෙහි අකුරු දැක ඒකාන්තයෙන් මොවුන් විසින් අල්ලස් ගන්නා ලදැයි තීරණයකොට ආචාර්යයෙනි, දැන් කුමක් කළ යුතුදැයි විචාරා දේවයන් වහන්ස, වෙනත් කළයුතු දෙයක් නැත. ඉදින් ප්‍රමාද වන්නේ නම් ගෘහපති පුත්‍රයා නුඹලාව අල්ලා ගන්නේය. මහරජ! කේවට්ට ආචාරීහු ද මුළු නළලෙහිම තුවාලයක් සාදාගෙන ඇවිදීයි. මොහු විසින්ද අල්ලස ගත්තේ විය යුතුයි. මේ මාණිකෘ රත්නය ගෙන ඔබ යොදුන් තුනක් පලාගිය කල්හි නැවත විශ්වාසකොට නතර විය. මෙසේ හේද වී එක්රැයක්වත් නතරවී සිටීම මට රුචි නැත. අදම මැදියම් රැය තුළ පැන යායුතුයි. මා හැර ඔබට වෙත මිතුරෙක් නැතැයි කී කල්හි එසේනම් ආචාරීනි,ඔබම මාගේ අශ්වයාව සුදානම් කර යානය පිළියෙල කරන්නයැයි කීය.

බ්‍රාහ්මණයා, නිශ්චය වශයෙන්ම ඔහු පලා යන බව දැන මහරජතුමනි, බිය නොවන්නැයි අස්වසා පිටතට ගොස් යොදවන ලද පුරුෂයින්ට, අද රජු පලායන්නේය. නිදා නොගනිවී යැයි අවවාද දී රජුගේ අශ්වයා යම්සේ ඇද්දවිට මනාව පැනයයි ද එසේ නුහුරු ආකාරයට ගලපා මැදියම් රාත්‍රියේ පිළියෙල කර, දේවයන් වහන්ස, අශ්වයා සුදානම් යැයි කීය. රජු අශ්වයා පිට නැගී පලාගියේය. අනුකේටට්ටියාද අශ්වයා පිට නැගී ඔහු සමග යන්නාක් මෙන් හඟවා ටිකක් දුර ගොස් නතරවීය. නුහුරු ආකාරයට සුදානම් කළ අශ්වයා අදිනු ලබන්නේ නමුත් රජුවත් රැගෙන පලා ගියේය.

අනුකේවට්ටයා සේනාව අතරට පිවිස වූලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජු පලා ගියේයැයි මහාසෝභා කළේය. යොදවන ලද මිනිස්සුද තමන්ගේ මිනිසුන් සමග කැගැසූහ. සෙසු රජවරු ඒ හඬ අසා මහෝභය පණ්ඩිතයන් දොර විවෘතකොට නික්ම එන්නේ වන. අපගේ ජීවිතය නැතිවෙයි කියා බයෙන්, සන්ත්‍රාසයෙන් යුක්ත වූයේ උපහෝග පරිහෝග වස්තුන් පවා නොබලා එයින් පලාගියහ. මිනිස්සු රජවරුන් පැනයනියි මනාව හඬනැගූහ. සෙස්සෝ ඒ හඬ අසා දොර, අටලු ආදියෙහිද හඬ නැගූහ. අත්පුඩි ගැසූහ. මෙසේ ඒ මොහොතෙහිදී බිඳෙන්නා වූ පට්ටිය මෙන්ද කැළමුණු මහසයුර මෙන්ද සියළු නගරයේ ඇතුළතද පිටතද එකනින්නාද විය. අටළොස් අක්ෂරාභිණියක් වූ මිනිස්සු මහෝභය පණ්ඩිතයන් විසින් බ්‍රහ්මදත්ත රජුද එක්සියයක් රජවරුන් ද අල්ලා ගන්නා ලදැයි මරණ බයෙන් බිය වූවාහු පිහිටක් නැත්තාහු අසරණ වූවාහු බඩබැදි සළුවද අතහැර පලාගියහ. කඳවුරු භූමිය හිස්විය. වූලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජු එක්සියයක් ක්‍රියායන් ගෙන තමන්ගේ නගරයටම ගියේය. පසුදා උදෑසනම නගරයේ දොරටු විවෘතකොට බලසේනා නගරයෙන් නික්ම මහා විනාශය දැක පණ්ඩිතයෙනි, කුමක් කරන්නෙමුදැයි මහා සත්ත්වයන්ට කීය. හෙතෙම මෙසේ කීය. මොවුන් විසින් අතහැර දමා ගිය ධනය අපට අයත්ය. සියළු රජවරුන්ට අයත් දේ අපගේ රජතුමාට දෙවී. සිටුවරයන්ටද කේවට්ට බ්‍රාහ්මණයාගේද සන්තක දෙය අපට ගෙන එවී. ඉතිරිය නගරවැසියෝ ගනිත්වා. ඔවුන්ගේ වටිනා මාණිකෘ භාණ්ඩ ම ගෙනඒමට මාස භාගයක් ගතවිය. ඉතිරිය සිව්මසකින් ගෙන ආහ. මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ අනුකේවට්ටයාට බොහෝ සත්කාර කළේය. එතැන් පටන් වනාහි මියුළුනුවර වැසියන් රත්හිමියන් වූ අතර බ්‍රහ්මදත්තයන්ටද ඒ රජුන් සමග උත්තරපංචාල නගරයෙහි වසන්නහුට එක් වර්ෂයක් ගෙවී ගියේය.

ඉක්බිති එක්දිනක් කේවට්ටයා කැඩපතින් මුහුණ බලන්නේ නළලෙහි වණය දැක මේ ගෘහපති පුත්‍රයාගේ වැඩකි. එසේ නම් මෙතෙක් රජවරුන් අතර ලජ්ජාවට පත්වූයේයැයි සිතා හටගත් ක්‍රෝධ ඇත්තේ වී කවදානම් ඔහු පිටු දකින්නට සමර්ථ වන්නෙමුදැයි සිතන්නේ, එක් උපායක් ඇත. අපගේ රජතුමාගේ පංචාලවණ්ඩි නම් වූ උතුම් රූසිරියෙන් යුත් දෙවඟනන් පරයන දියණිය වේදේහ රජුට දෙන්නෙමුයි කියා වේදේහයන්ව කාමයෙන් පොළඹවාගෙන ඇම ගිලින ලද මත්සයකු මෙන් මහෝභයයන් සමග ගෙනවිත් ඒ දෙදෙනාවම මරා ජයපැන් බොන්නෙමුයි සනිටුහන් කොට

රජු වෙතට පැමිණ මෙසේ කීය. දේවයන් වහන්ස, එක් උපායක් ඇත. ආචාරීනි, ඔබගේ මන්ත්‍රණය නිසා උතුරුසඵල පවා නැතිවිය. දැන් කුමක් කරන්නෙහිද? නිහඬ වන්න. මහරජතුමනි, මේ උපායට සමාන කිසි උපායක් නැත. එසේනම් කියවයි රජු පැවසීය. රජතුමනි! අප දෙදෙනා පමණක් සිටිය යුතුය. එසේ වේවායි ඉක්බිති බ්‍රාහ්මණයා ඔහුව ප්‍රාසාදයේ උඩුමහලට නංවා මෙසේ කීය. මහරජතුමනි! වේදේහ රජුව කෙලෙස්වලින් පොළඹවා මෙහි ගෙනවුත් ගෘහපති පුත්‍රයා සමග මරවන්නෙමි. ආචාරීනි, උපාය නම් කදිමය. කෙසේනම් ඔහුව පොළඹවාගෙන ගෙන එමුද? රජතුමනි, ඔබතුමාගේ පංචාලවණ්ඩි දියණිය උතුම් රූසපුවකින් යුක්ත වූවා ඇගේ රූපසම්පත්තියද දක්‍ෂ විලාසයන්ද ගැන කවීන් ලවා ගීත බන්ධනය කොට ඒ කාව්‍යයන් මියුළු නුවර ගායනා කරවා මේ ආකාර ස්ත්‍රීරත්නයක් නොලබන්නා වූ වේදේහ රජුට රාජ්‍යයෙන් කවර වැඩෙක්ද? ඔහුගේ කණ හා බැඳුණු බව දැනගෙන දිනයක් යොදා ගන්නෙමි. හෙතෙම මා හට දිනයක් නියමකර ආ කල්හි ඇම ගිලින ලද මත්ස්‍යයකු මෙන් ගෘහපති පුත්‍රයාද රැගෙන එන්නේය. ඉක්බිති ඔවුන්ව මරවන්නෙමු. රජු ඔහුගේ වචනය අසා සතුටුවී ආචාරීනි, කදිම උපායකි. එසේ කරන්නෙමුයි පිළිගත්තේය. ඒ මන්ත්‍රණය වනාහි වූලනී බ්‍රහ්මදත්ත රජුගේ සයනපාලිකාව වූ සැලලිහිණියා අසා තේරුම් ගත්තාය. රජු දක්‍ෂ කවීන් කැඳවා බොහෝ ධනය දී දුවණියන්ව ඔවුන්ට පෙන්වා දරුවෙහි, මැයගේ රූප සම්පත්තිය පිළිබඳව කාව්‍ය රචනා කරන්නැයි කීය. ඔව්හු අතිශයින් සුන්දර ගී පද රචනාකොට රජුට ඇස්සවූහ. රජු බොහෝ ධනය දුන්නේය. කවීන්ගේ ඉදිරියේ නැට්ටුවෝ ඉගෙනගෙන උත්සවශාලාවේ ගායනා කළහ. මෙසේ ඒවා පැතිරී ගියේය. ඒවා මිනිසුන් අතර පැතිර ගියකල්හි රජු ගායකයන් කැඳවා මෙසේ කීය. දරුවෙහි, තෙපි ලොකු පක්‍ෂීන් ගෙන රාත්‍රියෙහි ගසට නැග එහි හිඳ ගායනාකොට අළුසම් වේලාවේ ඔවුන්ගේ ගෙලෙහි පිත්තල තැලි බඳවා ඔවුන් ඔසවාගෙන ගසින් බසිවී. ඔහු වනාහි පංචාල රජුගේ දියණියගේ ශරීර වර්ණය දේවතාවෝ පවා ගායනා කරත්යැයි ප්‍රකට කිරීම පිණිස එසේ කරවීය. නැවතද රජු ඒ කවීන් කැඳවා දරුවෙහි! තෙපි දැන් මෙබඳු වූ කුමාරිකාවක් දඹදිව අන් රජෙකුට සුදුසු නැති බවත් මියුළුනුවර වේදේහ රජුට පමණක් සුදුසු බවත්, රජුගේ යසඉසුරුන් මැයගේ රූපයද වර්ණනා කොට ගී පද බදිවී යැයි නියම කළේය. එසේ කොට රජුට දැන්වූහ. රජු ඔවුන්ට ධනය දී දරුවෙහි! මිටිලාවටද ගොස් එහිදීද මේ ක්‍රමයෙන්ම ගායනා කරවියැයි පිටත්කර හැරීය. ඔව්හු ඒවා ගායනා කරන්නාහු පිළිවෙලින් මියුළු නුවරට ගොස් උත්සව සභාවන්හිදී ගායනා

කළහ. ඒවා අසා මහජනයා දහස් ගණනින් ප්‍රීතියෝෂා පවත්වා ඔවුන්ට බොහෝ ධනය දුන්හ. ඔව්හු රාත්‍රී කාලයේ ගස්වලට වී ගායනාකොට අළුසම පක්‍ෂීන්ගේ ගෙලෙහි පිත්තල තැලි බඳවා බසිත්. අහසෙහි පිත්තල තැලිවල හඬ අසා පංචාල රාජ දියණියගේ රූසපුව දේවතාවෝ ද ගායනා කරන්නියැයි නගරයේ සෝෂා පැවැත්වූහ.

රජු ඒ බව අසා කවිකාරයන් කැඳවා තමන්ගේ නිවසෙහි උත්සව පවත්වා මෙබඳු වූ උතුම් රූසිරියෙන් යුත් දූවණියව වූලනී රජු මට දෙනු කැමැති වෙයි කියා සතුව වී ඔවුන්ට බොහෝ ධනය දෙවීය. ඔවුහු අවුත් බුන්මදන්ත රජුට සැල කළහ. ඉක්බිති රජුට කේවට්ට තෙමේ මෙසේ කිය. මහරජතුමනි! දැන් මම එක්දිනක් වෙන්ව යන්නෙමි. ආචාරීනි, මැනවි. කුමක් අවශ්‍ය වන්නේද? සුළු පඬුරක් එසේනම් ගන්න යැයි දෙවීය. හෙතෙම එයත් රැගෙන මහත් පිරිවරින් විදේහ රටට සම්ප්‍රාප්ත විය. ඔහුගේ පැමිණීම වූලනී රජු වේදේහ රජු සමග මිත්‍ර සම්බන්ධයක් ඇතිකර ගැනීමට යයි කියා නගරයෙහි මහත් සෝෂාවක් ඇතිවිය. වූලනී රජු තම දියණිය රජුට දෙයි. කේවට්ටියා වනාහි දවසක් ගතකරන්නට එයි. වේදේහ රජුද ඇසීය. මහාසත්ත්වයන්ටද දැනගන්නට ලැබිණ. අසා ඔහුට මෙසේ අදහසක් ඇතිවිය. ඔහුගේ පැමිණීම මට රූපි නොවේ. ඇති පරිදි ඔහුව දැනගන්නෙමි. මේ මන්ත්‍රණය නියම අයුරින් දැනගෙන දන්වා එවන්නියැයි හෙතෙම වූලනී රජු සම්පයේ යොදවා සිටි පුරුෂයන්ට හසුනක් යැවීය. රජුන් කේවට්ටියාත් නිදන කාමරයේ සිට සාකච්ඡා කළහ. අපිද ඇති තතු නොදන්නෙමු. රජුගේ වනාහි සයන පාලිකාව වූ සැලලිහිණිය දෙනක් සිටී. ඇය මේ මන්ත්‍රණය දන්නියැයි නැවත පිළිතුරු යැවූහ.

එය අසා මහාසත්ත්වයෝ මෙසේ සිතූහ. මම සතුරන්ට ඉඩක් නොලැබෙන පරිදි කොටස් වශයෙන් සකස්කළ නගරය කේවට්ටියාට දකින්නට ඉඩ නොදෙමි. හෙතෙම නගර දොරටුවේ සිට රජගෙදර දක්වාද රජගෙදර සිට තමන්ගේ නිවස දක්වාද දෙපස කලාලවලින් වටකොට උඩින්ද කලාලවලින් වසා විසිතුරු සිතුවම්කොට බිම මල් විසුරුවා පුන්කලස් තබබවා කෙසෙල්කැන් බඳවා ධීවජ එසවීය. කේවට්ටියා ඒ නගරයට පිවිස මනාව බෙදා සකස්කළ නගරය නොදැක රජු විසින් මට මාර්ගය අලංකාර කරවන ලදැයි සිතීය. නගරය නොපෙනීම සඳහා මෙසේ කළ බව ඔහු නොදනී. ඔහු ගොස් රජු දැක ත්‍යාග පිළිගන්නවා

එකත්පසෙක සිට රජු විසින් කරන ලද සත්කාර සම්මානත් තමන්ගේ පැමිණි කාරණයත් දන්වන්නේ මේ ගාථාව ප්‍රකාශ කළේය.

සමගිය කැමැති (බ්‍රහ්මදත්ත) රජතෙමේ ඔබවහන්සේට (පඬුරු ලෙස) රත්නයන් එවන්නේය. පංචාල නගරයේ සිට මිහිරි වූ ප්‍රියවචන ඇති දූතයෝ ද එත්වා.

යම් බසක් සතුට ඇති කරන්නේද, එබඳු මෘදු වචනම තෙපලත්වා. පංචාලයෝ ද විදේහයෝද යන දෙපාර්ශ්වය එකමුතු වෙත්වා.

එහි සන්ධකාමෝ යනු මහරජ, අපගේ රජතුමා ඔබ සමග මිත්‍රත්වයක් ඇතිකර ගැනීමට කැමතිය. රතනානි යනු ස්ත්‍රීරත්නය තමන්ගේ දියණිය මුල්කොට ඔබට සියළු රත්නයන් දෙයි. ආගච්ඡනතු මෙතැන් පටන් වනාහි උත්තරපංචාල නගරයෙන් ත්‍යාග රැගෙන මිහිරි වචන කථාකරන දූතයෝ මෙහි එත්වා. මෙයින්ද එහි යත්වා. එකභවනතු යනු ගංගානම් ගඟ හා සසඳමින් එකසමාන වෙත්වා.

මෙය ද කියා මහරජ, අපගේ රජතුමා අනික් මහඇමතියකු එවනු කැමැත්තේ වී නමුත් වෙන කෙනෙක් මනාප ලෙස පණිවිඩය දන්වන්නට හැකි නොවන්නේයැයි මා ම එවීය. ආචාරිනි, ඔබ රජුට හොඳින් අවබෝධ කරදී රජුව රැගෙන එන්න. මහරජතුමනි, යන්න. ශ්‍රේෂ්ඨ වූ රුමත් වූ කුමාරිකාවක් ලබන්නේය. අපගේ රජු සමග මිත්‍රත්වයද ඇතිකර ගන්නේය. හෙතෙම ඔහුගේ වචනය අසා ම සතුටු සිතැත්තේ උතුම් රූසපුවකින් යුත් කුමාරිකාවක් ලබන්නෙමිසි ඇසීමෙන් ඇතිවන එක්වීමකින් බැඳී ආචාරිනි! ඔබගේද මහෝෂධ පණ්ඩිතයන්ගේද ධර්ම යුද්ධයේදී විවාදයක් ඇතිවීය. යන්න. මාගේ පුත්‍රයා දකින්න. පණ්ඩිතයන් දෙදෙනා ඔවුනොවුන් සමාවී සාකච්ඡා කර එන්නයැයි කීය.

එය අසා කේවට්ට තෙමේ පණ්ඩිතයන් දකිමිසි ඔහු දැකීමට ගියේය. මහාසත්ත්වයෝද එදවස ඒ පවිටා සමග මාගේ කතාබහක් නොවේවායි උදෑසනම ගිතෙල් ස්වල්පයක් පානය කළේය. ඔහුගේ නිවසද තෙත් ගොම ඝනව ආලේප කළේය. කනුවල තෙල් තැවරීය. ඔහුට හිඳගැනීමට එක් රෙදිඇඳක් තබා ඉතිරි ඇඳපුටු ආදිය බැහැර කළහ. මෙසේ කීයවි. බ්‍රාහ්මණය, පණ්ඩිතයන් සමග කථා නොකරන්න. අද ඔහු

විසින් ගිතෙල් පානය කරන ලදී. මාද ඔහු සමග කථාකරන ආකාරයක් දක්වන කල්හි, දේවයිනි, ඔබ ගිතෙල් පානය කළා නොවේද? කථා නොකරන්න. මෙසේ විමසා මහාසත්ත්වයෝ රතු පටසලුවක් හැද සත්වන දොරටුවේ රෙදිඇදක වාඩිවිය. කේවට්ටියාද පළමු දොරකොටුවේ සිට පඬිතුමා කොහේදැයි ඇසීය. ඉක්බිති ඔහුට මිනිස්සු, බ්‍රාහ්මණය, මහනඬ නොනගන්න.

ඉදින් එන්නේ නම් නිහඬව එන්න. අද පණ්ඩිතයන් විසින් ගිතෙල් පානය කරන ලදී. මහා සෝභාවක් කරන්නට නොලැබෙයි යැයි කීහ. සෙසු දොරටුවලදී ද එයම කීවාහ. හෙතෙම සත්වන දොරකොටුව ඉක්මවා පණ්ඩිතයන් සමීපයට ගියේය. පණ්ඩිතයෝ කථා කරන්නට සුදානම්වන විලාශයක් දැක්වීය. ඉක්බිති ඔහුට ස්වාමීනි! කථා නොකරන්න. ඉතා මොළොක් ගිතෙල් පානය කළා නොවේද? මේ දුෂ්ට බ්‍රාහ්මණයා සමග කථා කිරීමෙන් ඔබතුමාට කවර ප්‍රයෝජනයක්දැයි පවසා වැළැක්වූහ. මෙසේ ඔහු පණ්ඩිතයන් සමීපයට ගොස් වාඩිවීමට අසුනක් හෝ හේත්තු වී සිටීමට තැනක් හෝ ලැබුනේ නැත. තෙත ගොම මැඩගෙන සිටියේය.

ඉක්බිති ඔහුව බලා කෙනෙක් ඇස් කුඩා කළහ. තවෙකෙක් බැම එසවීය. එකෙක් වැලමිට කැසීය. හෙතෙම ඔවුන්ගේ ක්‍රියාවන් දැක නිහඬ වූයේ පණ්ඩිතයෙහි, මම යමීයි කියා, අනිකකු විසින් දුෂ්ට බ්‍රාහ්මණය, ශබ්ද නොකරවයි කියද්දීත් ශබ්ද කරන්නෙහිය. නොපගේ ඇට බිඳින්නෙමියි කී කල්හි බියවූයේ තැනිගත්තේ වී නැවත නැවතී බැලුවේය. ඉක්බිති ඔහුට වෙනකෙක් උණපතුරෙන් පිටට ගැසුවේය. තවකෙනෙක් ගෙලෙන් අල්ලා තල්ලු කළේය. තව කෙනෙක් පිටට අතින් ගැසීය. හෙතෙම දිවියෙකුගේ මුඛයෙන් මිදුණු මුවකු මෙන් බියවූයේ තැනි ගත්තේ නික්ම රජගෙදරට ගියේය. අද මාගේ පුත්‍රයා මේ පුවත අසා සතුටු වූයේ වන්නේය. පණ්ඩිතයන් දෙදෙනාගේ මහත් වූ ධර්ම සාකච්ඡාවක් වන්නේය. අද දෙදෙනාම ඔවුනොවුන් සමාකර ගනිත්. මට එය ලාභයකි. හෙතෙම කේවට්ටියන් දැක පණ්ඩිතයන් සමග සැසඳීමේ ස්වභාවයෙන් විමසන්නේ මේ ගාථාව කීය.

කෙසේද කේවට්ටියා! මහොෂධියන් හා සමගිය වීද? තෙපි කිම ක්‍ෂමා කරවුවහුද? කිම මහොෂධියන් සතුටු වුවහුද?

එහි පටිනිජ්ඣධනෙතා යනු ධර්ම සුද්ධ මණ්ඩලයෙහි පැවැති අමනාපය සංසිද්ධිම පිණිස කිම ඔහු සමගද ඔහු ඔබ සමගද අන්‍යාන්‍ය වැටහීමෙන් කථා කරන ලද්දේ ද? කවී තුට්ඨො යනු කිම නුඹට රජු විසින් එවන ලද ප්‍රවෘත්තිය අසා සතුටු වන්නෙහිද?

මෙසේ කී කල්හි කේවට්ට තෙමේ මහරජතුමනි, ඔබ ඔහුව පණ්ඩිතයා යැයි ගෙන හැසිරෙන්නේය. ඊට වඩා අසත්පුරුෂතර කෙනෙක් නැත යන අදහසින් මේ ගාථාව කිය.

මහරජ, හේ අනාර්ය ස්වරූප ඇති පුරුෂයෙකි. සතුටු කථා නැත්තෙකි. උඩඟු වූවෙකි. අපණ්ඩිත ස්වභාව ඇත්තේය. ගොළුවකු සේද බිහිරකු සේද කිසිත් තෙපළේ නැතැයි කේවට්ට කිය.

එහි අසබහිරූපො පණ්ඩිත නොවන ස්වභාව ඇති. න කිඤ්චත්ථං මා සමග කිසි කරුණක් කීවේ නැත. එයින්ම ඔහු පණ්ඩිතයෙක් නොවේයැයි හඟිමී යනුවෙන් බෝසතුන්ගේ අගුණ පැවසීය.

රජු ඔහුගේ වචනයෙන් සතුටුනොවී නොවිචාරා ඔහුටද ඔහු සමග පැමිණි අයටද වියදමත්, වාසයට ගෙයක්ද ලබාදී යන්න ආචාරීනී, විචේක ගන්න යැයි ඔහුව පිටත්කර යවා මාගේ පුත්‍රයා පණ්ඩිතය. සාකච්ඡාවේ දක්‍ෂය. මොහු සමග වනාහි පිළිසඳර කථාවක් නොකෙළේය. සතුටක් හැඟවූයේ නැත. කිම ඔහු විසින් කිසියම් අනාගත බියක් දුටුවා විය හැකියැයි තමාම ගාථාවක් සාදා කිය.

රජු මෙසේ සිතයි. ඒකාන්තයෙන් මේ මන්ත්‍ර පදය දක්නට ඉතා අපහසුය. නරචිරියා (මහොෂධ)යන් විසින් මෙහි යථාර්ථය දක්නා ලද්දේය. ඒ එසේමැයි. මා ගත වෙවුලයි. සියරට හැර කවරෙක් නම් තෙමීම අනුන්ගේ අතට පත්වන්නේද?

එහි ඉදං යනු යමක් මාගේ පුත්‍රයා විසින් දකින ලද මේ මන්ත්‍ර පදය අන්‍ය වූ ස්වල්ප පුද්ගලයකු විසින් දකින්නට අපහසුය. නරචිරියෙත උත්සාහවත්ත මනුෂ්‍යයකු විසින් ශුද්ධ වූ අර්ථය දුටුවා වන්නේය. සයං ස්වකීය රට අතහැර කවරෙක් අන්‍යයන්ගේ අතට පත්වන්නේද?

මාගේ පුත්‍රයා විසින් බ්‍රාහ්මණයාගේ පැමිණීමේ දොසක් දුටුවා වන්නේය. මොහු වනාහි එන්නේ මිත්‍ර සන්ධිවයක් සඳහා නොවෙයි. මාව කාමයෙන් පොළඹවා නගරයට ගෙනගොස් අල්ලාගැනීම සඳහා ආවා විය යුතුයි. පණ්ඩිතයන් විසින් අනාගත බියක් දුටුවා විය යුතුයි. ඔහුගේ ඒ අදහස සිහිකර බියෙන් සිටිකල්හි පණ්ඩිතයෝ සතරදෙන පැමිණියහ. රජු සේනකගෙන් ඇසීය. සේනකය, ඔබ උත්තරපංචාල නගරයට ගොස් වූළඟි බ්‍රහ්මදත්ත රජුගේ දියණියව ගෙනඒමට කැමති වන්නේද? මහරජතුමනි, කුමක් කියන සේක්ද? එන්නා වූ ශ්‍රීකාන්තාවට පහරදී පන්නා දමන්නට වටීද? ඉදින් ඔබතුමා එහි ගොස් ඇයව භාරගන්නේද? වූළඟි බ්‍රහ්මදත්ත හැර අන් කවරෙක් මේ දඹදිවිතලයේ සමාන නො වන්නේද? කුමක්නිසාද යත්, දෙටු රජකෙනෙකුගේ දුව ගැනීම නිසා හෙතෙම වනාහි සෙසු රජවරු මාගේ මිනිස්සු මා හා සමානවන්නේ එකම වේදේහ පමණයැයි සියළු දඹදිව උතුම් රූසපුවකින් යුත් දියණිය ඔබතුමන්ට දෙනු කැමැත්තේ විය. ඔහුගේ වචනය ඉටුකරන්න. අපිද ඔබතුමන් නිසා වස්ත්‍රාලංකාර ආදිය ලබන්නෙමු. රජු සෙසු අයගෙන් විචාරීය. ඔව්හුද එසේම පැවසූහ. ඔවුන් සමග කථා කරමින් සිටිනවිට කේවට්ට බ්‍රාහ්මණයා නිවසින් නික්ම රජු අමතා යන්නෙමිසි කියා අවුත් මහරජතුමනි, අප විසින් ප්‍රමාද කරන්නට නොහැක. රජතුමනි, අපි යන්නෙමු. රජු ඔහුට සැලකිලි දක්වා ඔහුව පිටත්කර හැරියේය.

මහාසත්ත්වයෝ ඔහු ගිය බව දැන ස්නානය කොට සැරසී රාජසේවයට අවුත් රජුට වැද එකත්පසෙක හුන්නේය. රජු මෙසේ සිතීය. මා පුත් මහෙෂ්ඨ පණ්ඩිතයෝ මහා මන්ත්‍රීවරයාය. මන්ත්‍රණයෙහි පරතෙරට ගියේ වෙයි. අතීත අනාගත වර්තමාන යන තුන්කල්හි කරුණු දනී. අප එහි යායුතු බව හෝ නොයා යුතු බව පණ්ඩිතයෝ දනිතිසි හෙතෙම පළමු තමාගේ සිතිවිල්ලෙහි නොපිහිටා රාගයෙන් රත්වූයේ මෝහයෙන් මුළා වූයේ වී ඔහුගෙන් විචාරන්නේ මේ ගාථාව කිය.

නුවණින් ඉතා උතුම්තැනට පත් යම් පණ්ඩිත කෙනෙක් වෙත්ද ඒ අප සදෙනාගේම අදහස සම වෙයි. මහෙෂ්ඨය, පංචාලයට යාම හෝ නොයාම හෝ මෙහි සිටීම හෝ පිළිබඳවැ තෙපිදු අදහසක් ප්‍රකාශ කරව.

එහි ඡන්තං යනු පණ්ඩිත කේවට්ට බ්‍රාහ්මණයාගේ ද මාගේ ද මේ සතරදෙනාගේ ද යන අප සයදෙනාගේ එකම අදහසය. එකම

බලාපොරොත්තුවියි. ගංගානම් ගඟේ ජලයත් යමුනා ගඟේ ජලයත් එක හා සැසඳේ. අපි පණ්ඩිතයෝ සයදෙනා සමවෙති. උතතමභූරිපතතා ඒ අපි සයදෙනාම වූළනී රජුගේ දියණියව මෙහි ගෙනඒමට කැමැත්ත දක්වමුයයි කියයි. ධානං මෙහිම වාසය. මනං කරොහි අපගේ කැමැත්ත පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවේ. ඔබ ද සීතා බලන්න. කිම අප කුමරිය කැඳවාගෙන ඒම සඳහා එහි යාම හෝ නොයාම එසේත් නැත්නම් මෙහිම වාසය රූච්චන්තේද?

එය අසා පණ්ඩිතයෝ, මේ රජු අතිශයින් කාමයෙහි ගිජු වූවෙකි. නුගත්කම නිසා මේ සතරදෙනාගේ වචනය පිළිගනී. ගමනෙහි දොස් කියා මොහුව නතර කරන්නෙමියි සීතා ගාථා සතරක් පැවසීය.

මහරජ, වූළනී බ්‍රහ්මදත්ත රජු මහත් බල ඇත්තෙක. මහත් ආනුභාව ඇත්තෙකැයි දන්නෙහි. වැද්දකු දඩමුවකු කරණකොටගෙන අල්ලාගත් මුවකු මෙන් බ්‍රහ්මදත්ත රජුද ඔබ මරනු රිසිවෙයි.

යම්සේ මත්ස්‍යයෙක් මසින් වැසුනු වක් වූ බිළිකටුව ගිලීද, ඇමට ගිජු ඒ මත්ස්‍යයා තමාගේ මරණය නොදකීද?

එසේම මහරජ, කාමයෙහි ගිජු වූ ඔබද මත්ස්‍යයා තමාගේ මරණය නොදන්නා සේ වූළනී රජුගේ දියණිය පිළිබඳ කාරණය නොදන්නාහුය.

ඉදින් ඔබ පංචාල නුවරට යන්නහු නම් වහා සියදිවි හරනහුය. ගම්දොර මගටවත් මුවකු සේ මහත් බියට පැමිණෙන්නහුය.

එහි වෙදෙහං යන්නෙන් වේදේහ රජුට අමතයි. මහානුභාවෝ යනු මහා යසස් ඇත්තේ. මහබ්බලෝ අටළොස් අක්ෂොභිණියක් පමණ බලයෙන් සමන්විත. කාරණප්ථං මරණ කාර්යය පිණිස. ඔකවරෙන අල්ලාගැනීම පිණිස. වැද්දා වනාහි මුවදෙනක් පුහුණුකර රැහැනින් බැඳ වනයට ගෙනගොස් මුවන්ගේ ගොදුරු ඇති තැන තබන්නේය. ඇය තරුණ මුවකු තමන්ගේ සමීපයට ගෙනෙනු කැමැත්තී ස්වකීය හැඟවීමෙන් රාශී බවක් උපදවමින් හඬ නගයි. ඇගේ හඬ අසා තරුණ මුවා මුවරැළ පිරිවරාගෙන වනරොදෙහි හුන්නේ අනිත් මුවදෙනුත් කෙරෙහි සළකුණු නොකොට ඇගේ හඬ කෙරෙහි බැඳුනේ නැගිට නික්ම ගෙළ ඔසවා

රාගිකව ඒ මුවදෙන ලඟට පැමිණ වැද්දාට පිටුපා සිටී. හෙතෙම ඒ මුවාට තියුණු ආයුධයකින් විද ප්‍රවීණයට පත්කරයි. එහිදී වැද්දා මෙන් වූලනී රජු. ඇමට යොදන මුවදෙන මෙන් ඔහුගේ දියණිය, වැද්දාගේ අනෙහි ආයුධය මෙන් කේවට්ට ඛාණ්ඩයා මෙසේ යම්සේ මායමට යොදන මුවදෙන කැමතිවෙයි. මෙසේ ඒ රජු ද එය කැමැතිවෙයි යන අර්ථයි. ආමගිඳො බඹ සියයක් ගැඹුරු ජලයෙහි වසන්නා වූ මත්ස්‍යයා ඒ බිලිකටුවේ ඇදවී ඇති තැන වසාගෙන තිබෙන ඇම නම් වූ කැම කෙරෙහි ගිජුවී බිලිකටුව ගිලීයි. තමන්ගේ මරණය නොදනී. ධීවරා වූලනී නම් වූ බිලිබාන්නාට කේවට්ට බමුණාගේ වචන නමැති බිලිය වසාගෙන ඇති කැමක් හා සමාන වූ රජුගේ දියණියව කාමයට ගිජුවී මත්ස්‍යයා තමන්ගේ මරණ සංඛ්‍යාත ආමිෂය මෙන් නොදන්නේය. පංචාල උත්තර පංචාල නගරය. අතනං තමන්ගේ. පථානුපතනං යම්සේ ගම්දොර මගට පත් මුවා මහත් බියකට පත්වෙයි. ඒ මුවාව මස් පිණිස ආයුධ ගෙන මිනිසුන් නික්මෙන කල්හි යම් යම් කෙනෙක් දකින්නද ඒ ඒ අය මරන්. මෙසේ උත්තරපංචාල නගරයට යන්නා වූ ඔහුද මරණ භයට පැමිණෙයි. ලඟාවෙයි යනුවෙන් ගාථා සතරකින් රජුට නිග්‍රහකර ප්‍රකාශ කළේය.

ඔහු අධික ලෙස නිග්‍රහ කිරීමෙන් කෝපයට පත්ව මෙතෙමේ මා තමන්ගේ දාසයකු මෙන් සිතයි. රජුය කියා හැඟීමක්වත් නැත. අගරජු විසින් දියණියව දෙන්නෙමිසි මා සම්පයට පණිවිඩ එවූ බව දැනගෙන මංගලමය වූ එක් දෙයක්වත් නොකියා මා ලොල් වූ මුවකු මෙන් බිලිය ගිලින ලද මත්ස්‍යයකු මෙන් මගට පත් වූවකු මෙන් මරණයට පත්වන්නේ යැයි කියයි යැයි කිපී අනතුරුව මේ ගාථාව කිය.

යම්කෙනෙක් මංගලාර්ථයන් පිළිබඳවැ තා සමග කථා කළෝද, ඒ අපිමැ මෝඩ කෙලතොල්ලෝ වෙමු. නඟුල් කෙළවර ගෙනැ වැඩුනා වූ තෝ කෙසේ නම් අන්‍ය පණ්ඩිතයන් සේ උත්තමාර්ථයන් දන්නෙහිද?

එහි බාලමහසෙ බාල වූ අපි. එළමුගා මුවෙන් කෙළ වැගිරෙන අප ම. උතතමස්ථානී උතුම් මාණික‍්‍ය රත්නයක් ලබාදෙන. තයි ලපිමහ ඔබ ලඟ කීවෙමු. කීමෙව ගරහමින් කිය. නංගල කොට්ටදො ගෘහපති පුත්‍රයෝ කුඩාකල පටන් නගුල් කෙළවර අල්ලාගෙනම වැඩෙත්. ඒ සඳහා නුඹ ගෘහපති කර්මයම පමණක් දන්නෙහිය. ක්‍රියයන්ගේ මංගල කරුණු දන්නේ නැත. මේ අදහසින් කියන ලදී. අඤ්ඤා යම්සේ කේවට්ටයා

හෝ සේනකාදීහු හෝ අන්‍ය පණ්ඩිතයෝ මේ ක්‍ෂත්‍රියයන්ගේ මංගලාර්ථ දැනිත්. ඒවා කෙසේ ඔබ දන්නෙහිද? ගෘහපති කර්මයන් දැනගැනීම පමණක් නුඹට සුදුසුය.

මෙසේ ඔහුට බැනවැදී නින්දාකොට ගෘහපති පුත්‍රයා මාගේ මංගලයට අනතුරක් කරයි. මොහුව බැහැර කරවියැයි බැහැර කරන්නට මේ ගාථාව කිය.

යමෙක් මගේ රත්තලාහයට අන්තරාය පිණිස කථා කරයි ද ඒ මොහු ගෙලෙන් ගෙනෑ මගේ රටින් නෙරපවි.

හෙතෙම රජු කිපුණු බව දැනගෙන ඉදින් වනාහි යම්කෙනෙක් රජුගේ වචනය පිළිගෙන මාගේ අතින් හෝ ගෙලෙන් හෝ අල්ලන්නේද එය මට සුදුසු නොවේ. එය දිවි ඇතිතෙක් ලජ්ජාවීමට හේතු වෙයි. ඒ නිසා තමන්ම නික්ම යායුතුයැයි සිතා රජුට වැද තම ගෘහයට ගියේය. රජුද හුදෙක් කෝපයෙන්ම කථාකරයි. බෝධිසත්ත්වයන් කෙරෙහි කිසිදු ගරුසරුවක් නොමැතිව එසේ කරන්නට අණ කළේය. ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ මෙසේ සිතූහ. මේ රජු නූගත්ය. තමන්ම හොඳ නරක නොදනී. කාමයට ගිජු වී ඔහුගේ දියණිය ලබන්නෙමියි කියා අනාගත බිය නොදැක යන්නේ මහා විපතකට පැමිණෙන්නේය. මා විසින් ඔහුගේ කථාව සිතේ තබාගන්නට නොවී. මොහු මට බොහෝ උපාකාරී කෙනෙකි. යසස දෙන්නෙකි. මොහුට මා පිහිටවිය යුතුය. පළමුව ගිරා පෝතකයාව යවා ඇති පරිදි දැනගෙන පසුව තෙමීම යන්නෙමියි සිතා ගිරා පෝතකයාව යැවීය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඉක්බිති හෙතෙම වේදේහ රජු වෙතින් ඉවත්වූ ගොස් පණිවිඩකරු වූ 'මායර' නම් වූ ගිරා පෝතකයන් ඇමතීය.

යහළු රන්වන් පියාපත් ඇත්ත. මෙහි එව. මට එක් මෙහෙවරක් කරන්නෙහිය. පංචාල රජුට යහන් බලන එක් සැලලිහිණියක් ඇත.

ඕ තොමෝ සියල්ලෙහි දක්ෂ වන්නිය. ඇය රහසින් විචාරව. රජුත් කේවචටයාත් අතර සියළු මන්ත්‍රණ ඕ දන්නිය.

ස්වර්ණ වර්ණ පක්‍ෂපත්‍ර ඇති මාධර නම් ගිරා පණ්ඩිතයා ද එසේයයි පිළිගෙන ශාරිකාව වෙත ගියේය.

ගිරා පණ්ඩිතයාද එතැනින් පිටත්වූ ගොස් ඉක්බිති රන් මැදිරියේ වෙසෙන මිහිරි සේ බෙණෙන ශාරිකාව ඇමතීය.

රන් මැදිරියේ වෙසෙන්නිය! තිගේ සුව කෙසේද? වෛශ්‍ය කුලයෙහි උපන් තැනැත්ත, කිම නිරෝගිව වෙසෙන්නිද? රන්මැදිරියේ වෙසෙන තී මිපැණි මිශ්‍ර විළඳ ලබන්නී ද?

යහළුව! තෙපි කොහි සිට පැමිණ සිටින්නහු ද? කවුරුන් විසින් එවන ලද්දහු ද? මින් පෙර තෙපි දක්නා ලද හෝ අසන ලද හෝ නොවෙමි.

එහි හරිපකඩා යනු කොළපාට පත්‍ර හා සමාන පියාපත්. වෙයභාවවට. එහි සමමා කී කල්හි අවුත් ඇකයෙහි සිටිනා වූ අන් මනුෂ්‍යයකු විසින් කළ නොහැකි මාගේ එක් ශාරීරික වභාවත් කරන්නයැයි කිය. ස්වාමීනි! කුමක් කරමිදැයි කී කල්හි හිතවත! කේවට්ට බමුණාගේ දූතමෙහෙවර සදහා පැමිණි කාරණය පසෙක තබා රජුද කේවට්ටයාද අන් අය නොදන්නි. රජවරු දෙදෙන යහන්ගැබ සිට මන්ත්‍රණය කළහ. ඔහුගේ වනාහි අභිපක්‍ෂවාලරාජසස සාළිකා සයනපාලිකා ඇය වනාහි ඒ රහස දැනියි. නුඹ මෙහි ගොස් ඇය සමග කාමුක එක්වීම හා බැඳී හිතවත්කමක් ඇතිකරගෙන ඔවුන්ගේ රහස තං පත්ථරෙන පුච්ඡසසු යමිසේ කිසිවකුට නොදැනෙන පරිදි රහස්තැනක සිට මෙසේ විචාරව. ඉදින් ඔව්හු කිසියම් හඬක් අසන්නම් ඔබගේ ජීවිතය නැතිවෙයි. ඒ නිසා රහසිගත තැනකදී වහා විමසන්න. සා තෙසං සබ්බං ඕ තොමෝ රජුගේද කෝසිය ගෝත්‍රයේ කේවට්ටයාගේ ද යන දෙදෙනාගේ ම සියලු රහස් දනි. ආමොති මහණෙනි! ඒ ගිරාපෝතකයාව පණ්ඩිතයන් විසින් පෙර පරිදිම සත්කාරකොට විශ්වාස බවට පත්ව එසේයැයි ඔහුගේ වචනය පිළිගෙන මහාසත්ත්වයන්ට වැඳ පැදකුණු කොට විවෘත සීමැදුරු කවුළුවෙන් නික්ම වාත වේගයෙන් සිව් රටේ අරිච්ඡපුරය තෙක් ගොස් එහි තොරතුරු සලකා බලා උත්තරා පංචාලයේ සැළලිහිණි ධේනුව සමීපයට ගියේය. කෙසේද යත්, ඔහු රජගෙදර රන්කොත් කැරැල්ලේ හිඳ රාග නිශ්‍රිත මධුර නාදයක් හැඬීය. කුමක්නිසාද? මේ ශබ්දය අසා සැළලිහිණි ධේනුව

ප්‍රතිරාවය කරන්නේය. ඒ සලකුණෙන් ඇගේ සමීපයට යන්නෙමි. ඇයද ඔහුගේ හඬ අසා රාජ සයනය අසල රන්කුඩුවේ සිටියා සරාගී සිත් ඇත්ති තුන්වරක් නාදකළා ය. ඔහු ටිකක් ලඟට ගොස් නැවත නැවත හඬ නගා ඇය විසින් කරුණ ලද ශබ්දය අනුසාරයෙන් ක්‍රමයෙන් සීමැදුරු කවුළුවේ උළුවස්සේ සිට අනතුරු රහිත බව දැනගෙන ඇය සමීපයට ගියේය. ඉක්බිති ඔහුට ඕනොමෝ එන්න මිතුර, රන්කුඩුවේ සිටින්නයැයි කීවාය. ඔහු එහි ගොස් හුන්නේය. ආමනතයි මෙසේ ඔහු ගොස් මෙමුද්‍රන කර්මයට තරම් විශ්වාසී බවක් ඇතිකරගනු කැමතිව සිට ඇයට ඇමතුවේය. සුසරං රන්කුඩුවේ වසන බැවින් සුන්දර නිවසක් ඇති. වෙසෙස වෛශ්‍ය ජාතිකය. සැලලිහිණි ධේනුව පක්‍ෂීන් අතර වෛශ්‍යජාතික වේ. ඒ නිසා එනමින් අමතයි. තව මනා වූ නිවසේ ඔබට කියමි. කිම ඔබට මීපැණි සමග විළඳ ලැබෙයිදැයි විචාරයි. ආගමම යනු මිතුර, කොතේසිට පැමිණ ඔබ මෙහි ඇතුල්වීදී කියා අසයි. කසස වා කවරකු විසින් එවන ලද්දේ ඔබ මෙහි පැමිණියේද?

ඔහු ඇගේ වචන අසා ඉදින් මම මියුළුනුවර සිට ආවෙමියැයි කියමිද? මැය මළන් මා සමග විශ්වාසයක් ඇතිකර ගන්නේ නැත. සිව්වරට අරිට්ඨපුරයේ සිට ආ බවත් කියමි. ඒ නිසා බොරුකොට සිව්වරු විසින් එවන ලද බව කියා එහි සිට ආවෙයැයි කියන්නෙමියි සිතා මෙසේ කිය.

මම සිව්වරුගේ ප්‍රාසාදයේ සයන පාලකයා වීමි. ඒ දැහැමි රජ බන්ධනගතව සිටි අයව මුදාහැරියේය.

එහි බඳෙඬ යනු තමන්ගේ ධාර්මික බව නිසා සියලු බන්ධනගත අය එයින් මුදාපිය. එසේ මුදන්නේ මා විශ්වාසකොට මොහුව මුදාහරින්න යැයි කිය. ඒ මම රන්කුඩුවෙන් නික්ම ප්‍රාසාදයෙන් පිටත කැමැති තැනක සිට ගොදුරුගෙන රන්මැදිරියේම වාසය කරමි. ඔබ මෙන් නිරන්තරයෙන්ම කුඩුවේ නොවසමි. ඉක්බිති ඇය තමා සඳහා රන්තැටියේ තබන ලද මීපැණි මිශ්‍ර විළඳ හා මීපැණි ඔහුට දී යනඑව, නුඹ දුරසිට පැමිණියේ, කුමක් සඳහා මෙහි ආවේදැයි විචාළාය. ඔහු ඇගේ වචනය අසා රහසිගතව අසනු කැමැත්තේ බොරුවක් කොට මෙසේ කිය.

පියබස් බෙණෙන එක් සැලලිහිණි ධේනුවක් මට බිරිඳ වූවාය. මා රන්මැදිරියේ බලාසිටියදීම ඕ උකුස්සකු විසින්මරණ ලද්දීය.

එහි තසසමෙකා යනු ඒ මාගේ එක් දුකියාසි පුරාණ දුකිකාව වූවාය. ඉක්බිති ඇය ඔහුගෙන් මෙසේ විමසුවාය. කෙසේ වනාහි ඔබගේ බිරිඳව උකුස්සා විසින් මරණ ලදීද? ඇය විසින් අසනුලැබූ ඔහු සොඳුර, අසන්න. එක් දිනක් අපගේ රජතුමා ජලක්ඛිඩාවට යන්නේ මට ද කථා කළේය. මම භාර්යාවද ගෙන ඔහු සමග ක්‍රීඩාකොට සවස්කාලයේ ඔහු සමගම පසුගමන් කොට රජු සමගම ප්‍රාසාදයට නැගී සිරුර වේලීම සඳහා භාර්යාවත් රැගෙන සීමැදුරු කවුළුවෙන් නික්ම කුළුගෙය මුදුනේ සිටියෙමි. ඒ වේලාවේ එක් උකුස්සෙක් කුළුගෙයින් නික්මෙන්නේ අපව අල්ලාගැනීම පිණිස පැන්නේය. මම මරණබියෙන් බිය වූයෙමි වේගයෙන් පලා ගියෙමි. ඇය වනාහි එකල්හි ගැබ්බරව සිටියාය. ඒ නිසා ඇය වේගයෙන් පැනයන්නට අසමත් වූවාය. ඉක්බිති ඔහු මා බලාසිටියදීම ඇයව මරා රැගෙන ගියේය. ඉක්බිති ඇය පිළිබඳ ශෝකයෙන් මා හඬමින් සිටිනු දැක අපගේ රජතුමා ඒ කාරණය අසා හිතවත, හැඬීමෙන් ඵලයක් නැත. නොහඬන්න. වෙනත් බිරිඳක් සොයාගන්න යැයි කියා කීවිට දේවයන් වහන්ස, අනාවාරී දුස්සීල තැනැත්තියක් ගෙන එනවාට වඩා හුදෙකලාව සිටීම වඩාත් හොඳයැයි කීවිට මිත්‍රය, මම සීලාවාර වූ එක් බිරිඳක් දකිමි. ඔබගේ බිරිඳට සමාන වූම වූළනී රජුගේ සයනපාලිකාව වූ සැලලිහිණි ධේනුව මෙබඳු ස්වරූප ඇත්තීය. නුඹ එහි ගොස් ඇගේ අදහස් විමසා අවස්ථාවක් ලබාගෙන ඉදින් ඇය රුවිවන්තී නම් අවුත් අපට පවසන්න. ඉක්බිති මම හෝ දේවිය හෝ ගොස් මහත් පෙරහරින් ඇයව කැඳවාගෙන එන්නෙමුයි කියා මා මෙහි එවීය. ඒ කාරණය නිසාවෙන් ආවේ වෙමියි කියා මෙසේ කීය.

ඇ පිළිබඳ කාමයෙන් මත්වූයෙමි. තී සමීපයට ආයෙමි. ඉදින් අවසර ලබන්නෙමි නම් අපි දෙදෙන එක්වැ වසමු.

ඇය ඔහුගේ වචනය අසා සොම්නසට පත්වූවාය. තමන්ගේ අදහස නොදන්නා අකමැත්තියක් මෙන් මෙසේ කීවාය.

ගිරවා ගිරවියකද, සැලලිහිණියා සැලලිහිණියකද කැමැති වන්නේය. ගිරවකු හා සැලලිහිණියක අතර කෙබඳු සංවාසයෙක්ද?

එහි සුවොවාති යහළු ගිරා පණ්ඩිතය, ගිරවා ගිරවියක කැමති වන්නේය. කීදිසො අසමාන ජාතීන් අතර සංවාසය නම් කෙබඳු වන්නේද? ගිරවා වනාහි සමානජාති වූ ගිරවියක දැක බොහෝකල් ඇසුරුකළේ නමුත් අත්හරින්නේද, ඒ ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීමේ මහත් දුකක් වන්නේය. අසමාන ජාතීන්ගේ සංවාසය නම් සමාන නොවේ.

අනිකා එය අසා මොහු මා ප්‍රතිකේෂප නොකරයි. ආරක්ෂාවට යොදයි. ඒකාන්තයෙන් මා කැමැති වන්නේය. නොයෙක් ආකාර උපමාවලින් එය විශ්වාස කරවන්නෙමි යි මෙසේ කිය.

කාමියෙක් යමක් කැමැත්තේ නම් ඇය සැඩොලක වුවද කැමැති වන්නේය. තවද කාමසේවනයේදී සියල්ලෝම සමාන වන්නෝය. අසමානයෝ නැත්තාහයි ගිරා පණ්ඩිතයෝ කීහ.

එහි වණ්ඩාලිකාමපි සැඩොලියක වුවද සදිසො සිතේ ස්වභාවයෙන් සියල්ලන්ගේ සංවාසය සමාන ම වන්නේය. කාමෙ කාමය පිළිබඳ සිත පමණක්ම ප්‍රමාණවත්ය. ජාතිය, නොවේ.

මෙසේ වනාහි කියා මිනිසුන් අතර නොයෙක් ජාති ප්‍රමාණ හා අදහස් පිළිබඳ කරුණු ගෙනහැර දක්වන්නේ අනතුරු ගාථාව කිය.

සිව් රජුගේ මව් තොමෝ ජම්බාවතී නම් සැඩොලියක් වූවාය. ඕ කෘෂ්ණ ගෝත්‍රයේ උපන් වාසුදේව රජුගේ ප්‍රිය බිරිඳ ද අගමෙහෙසිය ද වූවාය.

එහි ජම්බාවතී යනු සිව් රජුගේ මව ජම්බාවතී නම් සැඩොලිය වූවාය. ඇය කෘෂ්ණ ගෝත්‍රයේ සහෝදරයන් දසදෙනාගෙන් වැඩිමල් වාසුදේවගේ ප්‍රිය මෙහෙසිය වූවාය. ඔහු එක්දිනෙක දොරටුවෙන් නික්ම උයනට යන්නේ සැඩොල්ගමෙන් කිසියම් කටයුත්තක් සඳහා නගරයට පිවිසෙන එකත්පසෙක සිටි එක් සුරූපී කුමාරිකාවක් දුටුවිටම පිළිබඳ සිත් ඇතිව කුමන ජාතිදැයි අස්වා සැඩොල් ජාතියේ යැයි අසාත් පිළිබඳ සිත් ඇති බැවින් විපිළිසරව විවාහක බව විමසා අවිවාහක යැයි දැනගෙන ඇයව ගෙන එතනින් නික්ම වාසභවනයට ගෙන ගොස් රත්න සමුහයක් උඩට තබා අගමෙහෙසිය කළේය. ඇය 'සිව්' නම් පුතකු වැදුවාය. ඔහු

පියාගේ ඇවෑමෙන් බරණැස රාජ්‍යය කළේය. ඒ පිළිබඳව මෙය කියන ලදී.

ඉක්බිති හෙතෙම මේ උදාහරණය ගෙනහැර දක්වා මෙබඳු වූ ක්‍ෂත්‍රියයෙක් පවා සැඛොලියක සමග එකට වාසය කළේය. තිරිසන් සතුන් වූ අප කෙරෙහි කවර කථාද? ඔවුනොවුන් අතර සංවාසයට කැමැත්ත පමණක් ප්‍රමාණවත්යැයි කියා වෙනත් උදාහරණයක් ද ගෙනහැර දක්වමින් මෙසේ කිය.

පෙර රථාවතී නම් කිඳුරියක් වූවාය. ඕ තොමෝ වච්ඡ නම් තවුසකු කැමති කරවාගත්තාය. මනුෂ්‍යයෙක් තිරිසනක හා එකට වාසය කළේය. කාමයෙහි අසමාන කමක් නැත.

එහි වච්ඡං යනු මෙබඳු නමක් ඇති තවුසකු. කෙසේනම් ඇය ඔහුව කැමති කරවා ගත්තීද? අතීතයෙහි එක් බ්‍රාහ්මණයෙක් කාමයන්හි ආදීනව දැක මහත්වූ යසස අහහැර සෘෂි පැවිද්දෙන් පැවිදිව හිමිවන පන්සලක් මවාගෙන වාසය කළේය. ඒ පන්සලට නුදුරෙහි එක් ගුහාවක බොහෝ කිඳුරෝ වාසය කරත්. එහි එක් මකුළුවෙක් වාසය කරයි. ඔහු දැලක් වියා ඔවුන්ගේ හිසබිඳ ලේ බොයි. කිඳුරෝ නම් දුබලයෝය. බියවනසුළුය. ඒ මකුළුවා විශාලය. ඒ නිසා ඔහුට විරුද්ධව කිසිවක් කරන්නට නොහැක්කාහු ඒ තාපසයා ලඟට පැමිණ කරන ලද පිළිසඳර කථා ඇත්තී පැමිණි කාරණය විමසන ලද්දී ස්වාමීනි, එක් මකුළුවෙක් අපගේ ජීවිත පැහැරගනී. අන් පිහිටක් නැත. ඔහුව මරා අපට යහපතක් කරන්න. තවුසා, නික්ම යව්. මා වැන්නෝ ප්‍රාණසාතය නොකරත්යැයි ප්‍රතිකේෂ්ප කළේය. ඔවුන් අතර රථාවතී නම් කිඳුරිය සැමියකු නැත්තිය. ඔවුහු ඇයව සරසවා තවුසා සමීපයට ගෙනගොස් ස්වාමීනි! මැය ඔබගේ බිරිඳ වේවා. අපගේ සතුරාව විනාශ කරන්නයැයි කීහ. තවුසා ඇයව දුටුවටම පිළිබඳ සිත් ඇත්තේ වී ඇය සමග සංවාසයේ යෙදී ගුහා දොරටුව ලඟ සිට ගොදුරු පිණිස නික්ම යන මකුළුවාව මුගුරකින් පහරදී මරණයට පත්කළේය. ඔහු ඇය සමග එකට වාසය කරන්නේ දුපුතුන් ඇතිදැඩිකොට කළුරිය කළේය. මෙපරිද්දෙන් ඕ තොමෝ ඔහුව කැමැතිවිය. ගිරා පෝතකයා මේ උදාහරණය ගෙනහැර දක්වා වච්ඡ තාපසයා මනුෂ්‍යයෙක්ව තිරිසන්ගත කිඳුරිය සමග සංවාසයේ යෙදුනේය. අප ගැන කවර කථාද? අපි දෙදෙනාම පක්‍ෂීන් වන අතර තිරිසන්ගත අය

වෙමු යන්න දක්වමින් මනුසෙසා මිගියා සඳධිං යනු මිනිසෙක් මුවදෙනක් සමග යන්න කිය. මෙසේ මිනිස්සු තිරිසන්ගත අය සමග සංවාසයේ යෙදෙන්නාහු දුපුතුන් හදාවඩාගෙන සිටිත්. නන්ධිකාමෙ අසාදිසො මෙහි සිත පමණක් ප්‍රමාණවත්ය.

ඇය ඔහුගේ වචනය අසා ස්වාමීනි! සිත නම් සැමකල්හිම එකසමාන නොවේ. පිය විප්‍රයෝගයට බිය වෙමියි කිය. ඒ පණ්ඩිතයා ස්ත්‍රී මායාවන්හි දකෂයෙකි. ඒ නිසා ඇයව විමසමින් නැවත මේ ගාථාව කිය.

මිහිරි වචන ඇති ශාරිකාව. එසේ නම් මම යන්නෙමි. මේ සියල්ල තී හැර දැමීමට කරුණුය. තෝ මා ඉක්මවා සිතන්නෙහි.

එහි පවචකධානුපදං හෙතං ඔබ යමක් කියන්නෙහිද ඒ සියල්ල ප්‍රත්‍යක්ෂය. ප්‍රත්‍යක්ෂයට කාරණය ප්‍රත්‍යක්ෂයේ කොටසකි. අතිමඤ්ඤසි නුන මං ඒකාන්තයෙන් මා කැමැතිවෙයිද එය, ඔබ මා ඉක්මවා සිතන්නෙහිය. මාගේ හරය නොදන්නෙහිය. මම රාජපුජිත වෙමි. මට භාර්යාවන් දුර්ලභ නැත. අන් බිරියක් සොයන්නෙමි.

යන්නෙමියි කියූ ඔහුගේ වචනය ඇය අසාම බිඳුනු හදවතක් ඇත්තාක් මෙන් ඔහු දැකීම පමණින්ම උපන්නා වූ කාමාශාව හේතුවෙන් දැවෙන්නාක් මෙන් වී කොටස් එකහමාරක ගාථාවක් කිය.

ගිරා පණ්ඩිතය, ඉක්මන් තැනැත්තාට ශ්‍රී තොමෝ දුරස්ථ වන්නෙහිය. ඒ නිසා රජු දක්නා තෙක් මෙහි රැඳෙව. මිහිඟු බෙරහඬ අසන්නෙහිය. රජුගේ අනුභාව දක්නෙහිය.

එහි න සිරි යනු හිතවත, ගිරා පණ්ඩිතය! ඉක්මන් නොවන්නාට සෞභාග්‍ය ලැබේ. කලබලකාරයා විසින් කරන ලද ක්‍රියා හොබනේ නොවේ. ගිහිගෙය වාසය නම් වූ මෙය වගකීම් සහිත එකක් ලෙස සිතා කටයුතු කළ යුත්තේය. මහත් යසඉසුරියන් යුත් අපගේ රජතුමා දකින තෙක් මෙහිම නතරවන්න. සොසසසි සවස් කාලයේ කිදුරියන්ට සමාන විලාසයෙන් යුත් උතුම් රූ ඇති කාන්තාවන් විසින් වාදනය කරනු ලබන මිහිඟු බෙරවලද අනික් නෘත්‍ය ගීතවාදයන්හි හඬ අසන්නෙහි. රජුගේද ආනුභාවයත් මහත් වූ ශ්‍රී සෞභාග්‍යයත් දකින්නෙහි. යහළුව! කීම ඔබ

ඉක්මන් වන්නෙහිද? ස්වල්පයක්වත් ඔබ නොදන්නෙහිය, නතරවන්න, පසුව දැනගන්නෙමු.

ඉක්බිති ඔව්හු සැදෑ වේලාවේ මෙමුදුන සංවාසයෙහි යෙදුනාහ. සමගිව, සතුටුව, ප්‍රීතිමත් ලෙස එකට එක්වූහ. ඉක්බිති ඇයට ගිරා පෝතකයා මෙසේ සිතීය. මැය දැන් මට රහසක් නො සඟවන්නීය. දැන් ඇයගෙන් අසා යන්ට වටනේයැයි සිතා, සොඳුර, සාළිය! කියා ඇමතීය. ස්වාමීනි ඇයිදැයි ඇසුවාය. ඔබට කිසිවක් කියනු කැමැත්තෙමි. එය කියමි. ස්වාමීනි, කියන්න. වේවා! අද අපගේ මංගල දවසය. වෙනත් දිනක දැනගන්නෙමි. ඉදින් මංගලාමය කථාවක් පමණක් කියන්න. එසේ නොවෙනම් ස්වාමීනි නොකියන්න. මෙය වනාහි මංගල කථාවකි. එසේනම් කියන්න. ඉදින් අසනු කැමැත්තේ නම් ඔබට කියන්නෙමි ප්‍රී රහස අසන්නේ ගාථා එකහමාරක් කිය.

පංචාල රජුගේ ඔසධී තාරකාව සේ රූපශ්‍රීයෙන් බබළන දුකුමරිය වේදේහ රජුට දෙන්නේය යන මහත් සෝභාවක් පසල් දනව්වලදී අසන ලද්දේය. ඒ විවාහය සිදුවන්නේද?

එහි විස්තරාර්ථය කෙසේද? පංචාල රජුගේ ඔසධී තාරකාව මෙන් බබළන ඒහා සමාන වර්ණ ඇති දියණියව වේදේහ රජුට දෙන්නේය. ඒ විවාහය වන්නේය යන මේ මහා සෝභාව, රාවය පසල් දනව්වල වෙනත් රටවල වෙනත් ජනපදවල පැතිරී ගියේය. ප්‍රකට විය. මෙසේ පැතිරිය ගබ්දය මම ඇසුවෙමි. අසා මෙසේ සිතුවෙමි. මේ කුමාරිකාව උතුම් රූ සපුවක් ඇත්තීය. වේදේහ රජු වූළනී රජුට සතුරෙකි. අනිත් බොහෝ රජවරු බ්‍රහ්මදත්ත රජුගේ යටතේ සිටින්නෝය. ඔවුන්ට නොදී කුමන කරුණක් නිසා වේදේහ රජුට දියණියව දෙයිද?

ඔ නොමෝ ඔහුගේ වචනය අසා මෙසේ කිය. ස්වාමීනි! කුමක් නිසා මංගල දිනයෙහි අවමංගල කථාවක් කරන්නෙහිද? මම මංගලයයි කියමි. ඔබ එය අවමංගලයැයි කියයි. මේ කුමක්ද? හිමියනි! සතුරු වූ ඔවුන්ට මෙබඳු මංගලයක් නොවේවා! සොඳුර කියන්න. ඒ කවරක්ද? හිමියනි කිව නොහැක. සොඳුර, ඔබ විසින් දැනගත් රහස මට නොකියන තාක් අපගේ එකතු වීමක් නම් නොවන්නේය. ඔ නොමෝ එයින් පීඩාවට පත්වන්නී එසේනම් හිමියනි! අසාගන්න යැයි කියා මේ ගාථාව පැවසුවාය.

මායරය, යම්සේ වේදේහ රජු හා පංචාල රජුගේ මෙන් තොපගේ සතුරන්අතර හෝ එබඳු විවාහයක් නොවේවා.

මේ ගාථාව කියා නැවත ඔහු විසින් සොඳුර, කුමක් නිසා මෙබඳු කථාවක් කීවෙහිදැයි ඇසූකල්හි එසේනම් මෙහි දොස් කියන්නෙමියි කියා ඉතිරි ගාථාවද කීවාය.

පංචාල රජු වේදේහ රජුව මෙහි ගෙන්වා නසන්නේය. වේදේහ රජු සමග මිතුරුබවක් නම් නොවන්නේය.

එහි නනො නං සාතයිසසති. යම්කලෙක හෙතෙම මේ නගරයට ආවේ වන්නේද එකල්හි ඔහු සමග මිතුරුබවක් යහඑබවක, නොකරන්නේය. ඔහුගේ දුවණියව දකින්නටවත් නොදෙයි. මොහුට වනාහි අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරන මහෝෂධ නම් පණ්ඩිතයෙක් සිටී. ඔහුවද ඒ සමග නසන්නේය. ඒ දෙදෙනාවම ඝාතනය කර ජයපැන් බොන්නෙමුයි කේවට්ටයා රජු සමග මන්ත්‍රණය කොට ඔහුව රැගෙන එන්නට එහි ගියේය.

මෙසේ ඇය සැඟවුනු රහස සම්පූර්ණයෙන් ම ගිරා පණ්ඩිතයන්ට පැවසුවාය. ඔහු එය අසා කේවට්ට ඇදුරා උපායෙහි දක්‍ෂයෙකි. ඔහුගේ රජුව මෙබඳු උපායකින් ඝාතනය කිරීම පුදුමයට හේතුවක් නොවේයැයි කේවට්ටයන්ව වර්ණනා කර මෙබඳු අවමංගලයකින් අපට කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? නිහඬව නිදාගන්න යැයි පැමිණි කාරණය සඵල වූ බව දැන ඒ රාත්‍රියේ ඇය සමග වාසයකොට සොඳුර, මම සිව්රජුට ගොස් මනාප වූ බිරිඳක් ලද බව සිව්රජුට දන්වන්නෙමියි තමන්ගේ ගමන ඇය ලවා අනුමත කරවා ගන්නට මෙසේ කීය.

ශාරිකාව සමීපයෙහි විසීමට මා අවස්ථාව ලදැයි සිව්රජුට හා මෙහෙසියට දන්වා එනතෙක් සන්රැයකට මට අවසර දෙන්න.

එහි මහෙසිනො යනු මහේසිකාවට. ආවසරො වාසයකරන තැනක්. උපනතිකං මෙහි එන්න. ඇගේ සමීපයට යමියි කියා අටවන දවසෙහි මෙහි ගෙනවුත් මහත් පෙරහරින් ඇයව ගෙන යන්නෙමියි මා එනතෙක් නොකළකිරෙව්.

එය අසා සැලලිහිණි දෙන ඔහුගෙන් වෙන්වීමක් අකමැති වුවත් ඔහුගේ වචනය ප්‍රතිකේෂප කරන්නට නොහැක්කි තවත් ගාථාවක් පැවසුවාය.

එසේනම් මවිසින් අනුමත කළ තොප සත් රැයකින් ආපසු මා වෙත නොපැමිණියහොත් මාගේ මළගමට පැමිණෙන්නට ලැබෙන්නේ යැයි සිතන්න යැයි ශාරිකාව කීවාය.

එහි මඤ්ඤ ඔකකනසතනං මං යනු මෙසේ ඇතිකල්හි මම පහවූ ජීවිත ඇති, මළ කෙනෙක් ලෙස සලකමි. ඒ නුඹ අටවැනි දවසේ නොඑන්නේ මාගේ මළගමට එන්නෙහිය. ඒ නිසා ප්‍රමාද නොවන්න.

අතිකාද, සොදුරා! කුමක් කියන්නෙහිද? අටවැනි දවසේ ඔබට දකින්නට නොලැබෙන මට ද ජීවිතයක් කොයින්ද කියා වචනයෙන් පවසා නුඹ මළත්, ජීවත්වූනත් මට කවර ප්‍රයෝජනයක්දැයි හදවතින් සිතා නැගිටිවිට දෙසට ගොස් නතරවී මියුළු වරට ගොස් පණ්ඩිතයන්ගේ උරහිසට බැස මහාසත්ත්වයන් විසින් ඉහළ මාලයට ගෙනගොස් විචාරන ලද්දේ ඒ සියළු පුවත සැල කළේය. පණ්ඩිතයෝ ඔහුට පෙර පරිදිම සියලු සත්කාර කළේය. ඒ කාරණය පැහැදිලි කරමින් ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඉක්බිති මායිර නම් ගිරා පණ්ඩිත තෙමේ එතැනින් පිටත්වූ ගොස් ශාරිකාවගේ වචනය මහෝෂධ පණ්ඩිතයන්ට කියේය.

එහි සාළියා වචනං යනු මේ ශාලිකාවගේ වචනයයි. සියල්ල විස්තර ඇතිව ප්‍රකාශ කළේය.

එය අසා මහාසත්ත්වයෝ මෙසේ සිතූහ. මා අකමැති වුවත් රජු යන්නේය. ගොස් ද වහා විනාශයකට පත්වන්නේය. ඉක්බිති මට මෙබඳු වූ යසඉසුරු සම්පත් දෙන රජුගේ වචනය සිතේ තබාගෙන ඔහුට උපකාරයක් නොකළේ යැයි නින්දාවක් වන්නේය. මා වැනි පණ්ඩිතයන් සිටින කල්හි කුමක් නිසා මොහු නැසෙන්නේද? රජුට පළමු ගොස් වූළඟී රජුව දැක මනාව කොටස්කර වේදේහ රජුට නතරව සිටින නගරයක් මවා ගව්වක් පමණ සුළු උමඟක්ද අධ්යොදනක් පමණමහා උමඟක්ද

කරවා වුළුනි රජුගේ දියණිය අභිෂේක කොට අපගේ රජතුමාට බිරිඳ කොට අටළොස් අකෂෂාභිණියක් බලසේනා හා එක්සියයක් රජුන් පිරිවරාගෙන සිටිනා වූ අපගේ රජතුමාව රාහු මුඛයෙන් වන්ද්‍රියාව මෙන් මුදවා ගෙන ඒම නම් මට භාරය. මෙසේ සිතන්නා වූ ඔහුගේ ශරීරයෙහි ප්‍රීතිය උපන්නේය. ඔහු ප්‍රීති වේගයෙන් උදන් අනන්තේ

යසෙසව සරෙ භුඤ්ඤයා හොගං
තසෙසව අත්ථං පුරිසො වරෙයා

යමෙකුගේ ගෘහයෙහි සම්පත්තීන් අනුභව කරන්නේ නම් සත්පුරුෂ තෙමේ ඔහුගේම අර්ථය උදෙසා ක්‍රියා කරන්නේය. එහි විස්තරාර්ථ මෙසේය.

යම් රජකුගේ සම්පයේ පුරුෂයෙක් යසඉසුරු ලැබ හෝග අනුභව කරන්නේ ද ආක්‍රෝශ පරිභව කළත් ගෙලෙන් අල්ලා ඇඳ දැම්මන් ඔහුගේම යහපත දියුණුව සඳහා කටයුතු කරන්නේය. පණ්ඩිතයෝ කායද්වාර ආදී තුන්දොරින් හැසිරෙන්නේ නමුත් පණ්ඩිතයන් විසින් මිත්‍රදෝහි ක්‍රියාවක් නොකරන්නේය.

ඔහු ස්නානය කොට සැරසී මහත් යසසින් රජගෙදරට ගොස් රජුට වැඳ එකත්පසෙක සිටියේ මෙසේ කීය. කිම දේවයන් වහන්ස! උත්තරපංචාල නගරයට යන්නේද? එසේය දරුව. පංචාලවණ්ඩිව නොලබන්නා වූ මට රාජ්‍යයෙන් කවර වැඩෙක්ද? මා අත් නොහරින්න. මා සමගම එන්න. එහිදී අපට කරුණු දෙකක් ඉටුවේ. ස්ත්‍රී රත්නයක් ලබමි. රජු සමගද මිත්‍රත්වයක් ඇතිවන්නේය. ඉක්බිති පණ්ඩිතයෝ රජුට මෙසේ කීය. එසේනම් දේවයන් වහන්ස! මම පළමුව ගොස් ඔබවහන්සේට වාසස්ථාන සුදානම් කරමි. මා විසින් පණිවිඩයක් එවූ කල්හි ඔබවහන්සේ පැමිණෙන්නයැයි කියමින් ගාථා දෙකක් ප්‍රකාශ කළේය.

මහරජ, එසේනම් මම පළමුකොට යසස් ඇති වේදේහ රජුට නිවෙස් තැනීමට පංචාල රජුගේ රම්ණිය පුරවරයට යන්නෙමි.

මහරජ! ඉසුරුමත් වේදේහයනට නිවෙස් සාදා යම්දිනක ඔබට පණිවුඩයක් එවන්නෙමිද එකල එහි පැමිණෙනු මැනවි.

එහි වේදෙහසස යනු වේදේහ රජුට ඵයාසී පැමිණෙන්න. එය අසා රජු පණ්ඩිතයන් මා අත්හරින්නේ නැතැයි කුටුපහවූ වූයේ මෙසේ කීය. දරුව, පළමුව යන්නා වූ ඔබට අවශ්‍ය මොනවාද? දේවයනි! බලවාහන අවශ්‍යයි. දරුව, ඔබට අවශ්‍ය තරම් ගන්න. සිරගෙවල් සතරක් විවෘතකරවා සොරුන්ගේ හැකිලි බැඳීම් ආදිය බිඳ දමා ඔවුන් මා සමඟ එවන්න දේවයනි යැයි කීය. දරුව, කැමැති ලෙස කරන්න. මහාසත්ත්වයෝ බන්ධනාගාර විවෘත කරවා දක්ෂ වූ මහා යෝධයන් ගියතැනවැඩ කරන්නට සමර්ථ අයව බැහැරට ගෙන ඔබලා මට සේවය කරන්නැයි ඔවුන්ට සත්කාර කොට වඩුවන්, කම්මල්කරුවන්, සම්චැඩකරුවන් විත්‍රකාරයන් ආදී වූ නානා ශිල්පයන්හි දක්ෂ අටළොස් සේනාවක් ගෙන වෑය, පොරව, උදැල්ල, අලවංග ආදී වූ බොහෝ උපකරණ ගෙන්වාගෙන මහා බලසේනා පෙරටු කොටගෙන නගරයෙන් නික්ම ගියේය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශකරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේවදාළ සේක.

ඉසුරුමත් වේදේහ රජුට නිවෙස් තැනීමට මහොෂධි පඬිතුමා පළමුව පංචාල රජුගේ රමණීය පුරවරයට ගියේය.

මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ යන්නේ යොදුනක් යොදුනක් අතුර එක එක ගම බැගින් පිහිටුවා එකිනෙක ඇමැතිවරුන්ට තෙපි රජු පංචාලවණ්ඨී කුමරියව ගෙන නතරවන කල්හි ඇත් අස් සේනාවන් සුදානම් කර රජුවන් රැගෙන සතුරන් මැඩපවත්වා වහා මියුළු නුවරට පැමිණෙන්නහු යැයි කියා තැබීය.

ගංතෙරට පැමිණ ආනන්ද කුමාර නමැත්තකු කැඳවා ආනන්දය! ඔබ තුන්සියයක් වඩුවන් ගෙන ගඟේ උඩ පෙදෙසට ගොස් ශක්තිමත් දැව ගෙන තුන්සියයක් පමණ නැව් සාදා නගරය සඳහා එහිම ලී සමූහය ඇස සැහැල්ලු ලීවලින් නැව පුරවා වහා එවියැයි පිටත්කර හැරියේය. තෙමේ වනාහි නැවෙන් එගොඩට ගොස් බැස්ස තැන සිට පාසළකුණෙන් ගණන් කර මේ අඬියොදුන් තැනයි සළකා මෙතන මහා උමඟ වන්නේය. මෙතැන අපගේ රජුට නතරව සිටින නගරය වන්නේය. මෙතැන් පටන් රජගෙදර දක්වා ගව්වක් පමණ සුළු උමඟ වන්නේයැයි වෙන්කර නගරයට පිවිසියේය. වූළනී රජු බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පැමිණීම අසා දැන් මාගේ මනදොළ සපිරෙන්නේය. සතුරන් පිටුදකින්නෙමි. මොහු පැමිණිකල්හි වේදේහද ඉක්මණින්ම එන්නේය. ඉක්බිති ඔවුන් දෙදෙනාවම මරා, දඹදිව

ඒකරාජ්‍යය කරමිසි අතිශයින් සතුටට පත්විය. මුළු නගරයම කැළඹිණි. මේ මහෝෂ්‍ම පණ්ඩිතයන්ය. මොහු විසින් එක්සියයක් රජවරු ගල්කැටවලින් කවුඩන් මෙන් පලවාහරින ලදහ. මහාසත්ත්වයෝ නාගරිකයන් අතර තමන්ගේ රූපසම්පත්තිය බලාසිටියදීම රජගෙදර දොරටුව ලඟට ගොස් රථයට නැගී රජුට දැනුම්දී එන්නයැයි දැන්වූ කල්හි පිවිස රජුට වැද එකත්පසෙක සිටියෝය.

ඉක්බිති රජු ඔහු සමග පිළිසඳර කථාකොට මෙසේ විචාළේය. දරුව, රජතුමා කවදා එන්නේද? ස්වාමීනි! මා විසින් දන්වා යැවූ කල්හි යැයි කිය. ඔබ කමක් සඳහා පැමිණියෙහිදැයි ඇසීය. ස්වාමීනි! අපගේ රජතුමාට නතරවීමට තැනක් සැදීම සඳහාය. යහපති දරුව. ඉක්බිති ඔහුගේ සේනාවට වියදම් දී මහාසත්ත්වයන්ට බොහෝ සත්කාර කොට නතරවීමට නිවසක්ද ලබාදී දරුව, ඔබගේ රජතුමා පැමිණෙන තෙක් නොකලකිරී අපගේද කළයුතු වැඩක් ඇත්නම් එයද ඉටුකර දෙමින් මෙහි වාසය කරන්නයැයි පැවසීය. ඔහු ද වනාහි රජගෙදරට නගිමින්ම පඩිපෙළ මුල සිට මෙහි සුළු උමගේ දොරටුව වන්නේයැයි සැලකීය. ඉක්බිති ඔහුට මෙසේ සිතීණ. රජු අපටද කළයුතු දෙයක් ඇතොත් කරදෙන්න යැයි කියයි. උමග සාරනවිට යම්සේ මේ පඩිපෙළ පසු නොබසීද එසේ කළයුතුයයිසිතා රජුට මෙසේ කිය. දේවයන් වහන්ස! රජගෙට පිවිසෙනවිටම පඩිපෙළ මුල සිට අළුතින් කරන වැඩකටයුතු බලනවිට ලොකු පඩිපෙළේ දොසක් දුටුවෙමි. ඉදින් ඔබවහන්සේ කැමැති වන්නේ නම් මට ලී ලබාදුනහොත් විසිතුරු ලෙස අතුරන්නෙමි. යහපති! දරුව, එසේ කරන්න. හෙතෙම මෙහි උමංදොරටුව වන්නේයැයි මනාව සලකාගෙන ඒ පඩිපෙළ ඉවත්කර යම්තැනක උමගේ දොරටුව වේද එහි පස් නොවැටීම පිණිස ලැලි අතුරවා යම්සේ බැස නොගනීද, එසේ නිශ්චලකොට පඩිපෙළ ඇතිරිය. රජතෙම එහි වෙනස නොදැන මට හිතවත්කම නිසා කරන්නේයැයි සිතීය. මෙසේ ඒ දවස අලුත් වැඩකටයුතුවලින් ගතකොට පසුදා රජුට කිය. රජතුමනි! අපගේ රජතුමාගේ වාසස්ථානය දන්නේ නම් එය මනාව කරවා පිළියෙල කරන්නෙමුයි පැවසීය. පණ්ඩිතය! මැනවි. මාගේ වාසස්ථානය හැර සියලු නගරයෙහිම යම් නිවසක් කැමැත්තේද එය ගන්න යැයි කිය. මහරජතුමනි, අපි අමුත්තෝ වෙමු. ඔබවහන්සේගේ බොහෝ සේවක යෝධයෝ සිටිත්. ඔවුහු තමන්ගේ නිවෙස් ගන්නා කල්හි අප සමග කලහ කරන්නාහ. ඔවුන් සමග අපි කුමක් කරන්නෙමුද? පණ්ඩිතය! ඔවුන්ගේ වචන

නොසලකා හරින්න. ඔබට රුචි තැන්ම ගන්න. දේවයන් වහන්ස, ඔව්හු නැවත නැවත අවුත් ඔබවහන්සේට කියන්නාහ. එයින් ඔබවහන්සේට අපහසුතාවයක් ඇති වන්නේය. ඉදින් කැමැතිනම් අප ගෙවල් ලබාගන්නාතුරු අපගේ පුරුෂයෝම දොරටුපාලයෝ වෙත්වා. එයින් දොරෙන් ඇතුල්වීමට නොහැකිව යන්නාහ. එය ඔබවහන්සේගේද අපගේද හිතසුව පිණිස වන්නේය. රජු යහපතැයි පිළිතුරු දුන්නේය. මහාසත්ත්වයෝ පඩිපෙළ පාමුල, පඩිපෙළ මත්තේ, මහා දොරටුවෙහි යන සියළු තන්හි තමන්ගේ පුරුෂයන්වම තබා කිසිවකුට ඇතුළු වන්නට ඉඩ නොදෙන ලෙස පැවසීය.

ඉක්බිති රජු මවගේ වාසභවනයට ගොස් එය කඩාදමන බවක් අඟවන්නයැයි පුරුෂයන්ට අණ කළේය. ඔව්හු දොරටුව හා ආලින්දයේ පටන් ගඩොල් ද පස් ද ඉවත් කරන්නට වූහ. රජුගේ මව ඒ පුවත අසා අවුත් කිම දරුවෙකි! මගේ නිවස කඩන්නහුදැයි විමසුවාය. මෙය කඩා අපේ රජතුමාට වාසස්ථානයක් කරන බව මහෝෂධ පඬිතුමා පැවසීය. ඉදින් ඔබ මෙහි මේ ලෙසට වාසය කරන්නෙහි නම් අපගේ රජතුමාගේ මහත් වූ බලවාහනවලට මෙය ප්‍රමාණවත් නොවේ. වෙනත් විශාල එකක් කරවන්නෙමු. නුඹලා මා කවුදැයි නොහඳුනන්නාහ. මම රජතුමාගේ මව වෙමි. දැන් පුතා සමීපයට ගොස් දැනගන්නෙමි. අපි රජුගේ වචනයෙන් කඩන්නෙමු. හැකිනම් වලක්වන්න. ඇය කිසි දැන් නොපට කළයුතු දේ දැනීමි රජගෙදර දොරටුව වෙත ගියාය. ඉක්බිති ඇයව වැලැක්වූහ. දරුවෙකි, මම රජුගේ මව වෙමි කීවාය. අපි නොදනිමු. කිසිවකුට ඇතුල්වීමට ඉඩ නොදෙන ලෙස රජු විසින් අණකරන ලද බැවින්ය. ඔබ ආපසු යන්න. ඇය ගතයුතු දෙයක් නොදැක නතරවී තම නිවෙස දෙස බලමින් සිටියාය.

ඉක්බිති එක් පුරුෂයෙක්, කිම මෙහි කුමක් කරන්නීද? මෙතනින් යන්නේ ද? නොයන්නේ ද කියා අසා නැගිට ගෙලෙන් අල්ලා බිම හෙළීය. ඒකාන්තයෙන් රජු විසින් අණකළා විය යුතුයි. එසේ නොමැතිනම් මෙසේ කරන්නේ නැතැයි පණ්ඩිතයන් සමීපයට ම යන්නෙමි කියා එහි ගොස් දරුවා මහෝෂධ, කුමක් නිසා මාගේ නිවස බිඳවන්නේදැයි ඇසීය. ඔහු ඇය සමග කථා නොකළේය. සමීපයෙහි සිටි පුරුෂයෙක් දේවිය කුමක් කීවේදැයි ඇසීය. කුමක් නිසා පණ්ඩිතයන් ගෙය කඩා දමන්නේදැයි කියාය. වේදේහ රජුට වාසස්ථානයක් සඳහන්ට යැයි කිය.

කිම දරුව, මේසා විශාල නගරයේ වෙන ස්ථානයක් නැත්තේ ද? මේ ලක්‍ෂයක් අල්ලස ගෙන වෙන තැනක කරවියැයි පැවසුවාය. දේවිය යහපති. ඔබගේ නිවෙස අත්හැර දමන්නෙමු. අල්ලස ගත්බව කිසිවකු සමගවත් නොකියන්න. අන් අයද අල්ලස් දී ගෙවල් නිදහස් කරගන්නට නොඅසන්නවා. දරුව, රජුගේ මව අල්ලස් දුන්නේය යන්න මට ලජ්ජාවකි. කාහටවත් නොකියන්නෙමි. හෙතෙම යහපතැයි ඇගෙන් ලක්‍ෂයක් ගෙන ගෙය අතහැර දමා කේවට්ටියාගේ නිවසට ගියේය. හෙතෙම රජදොරටුව ලඟට ගොස් උණපට්ටලින් ගසා පිටෙහි සම ගලවා ගතයුතු දෙයක් නොදැක ලක්‍ෂයක්ම දුන්නේය. මේ ආකාරයෙන් මුළු නගරයෙහිම ගෙය සැදීමට තැනක් ගැනීමේ ක්‍රමයෙන් අල්ලස් ගෙන ලැබුණු ප්‍රමාණය කහවනු නවකෝටියක් විය. මහාසත්ත්වයෝ මුළු තුවරම ඇවිද රජගෙදරට ගියහ.

ඉක්බිති රජු, කිම පණ්ඩිතය, ඔබට වාසස්ථානයක් ලැබුනේදැයි පණ්ඩිතයන්ගෙන් ඇසීය. මහරජතුමනි, නොදෙන කෙනෙක්නම් නැත. එසේ නමුත් ගෙවල් ලබාගැනීමේදී වෙහෙසට පත්වෙත්. ඔවුන්ට ප්‍රිය විප්‍රයෝග ඇතිකිරීමද අපට සුදුසු නැත. පිටත නගරයෙහි ගව්වක් පමණ තැන ගංගාවටත් නගරයටත් අතර අසවල් තැන නම් අපගේ රජුට වාසයට නගරයක් කරන්නෙමු. රජු ඒ අසා ඇතුල්තුවර යුද්ධ කිරීමද දුකකි. තමන්ගේ සේනාවත් සතුරු සේනාවත් හඳුනාගන්නට බැරිය. පිටත නගරයේ වනාහි පහසුවෙන් යුද්ධ කළ හැක. ඒ නිසා පිටත නගරයේදී ඔවුන්කොටා මරන්නෙමිසි සතුටුව දරුව යහපති. ඔබ විසින් සළකුණු කළ තැනට කරන්න යැයි කීය. මහරජ, මම කරවන්නෙමි. ඔබතුමන්ගේ මිනිසුන් විසින් දර, කොළ ආදිය සඳහා අපගේ අලුත් වැඩබිමට නොයා යුතුයි. යන්තවුන්ට කෝලාහල කරත්. එයින්ම ඔබටත් අපටත් සිතේ සතුටක් ඇතිවන්නේ නැත. පණ්ඩිතයා! එසේය. ඒ පැත්තෙන් සංචාරය නොකරන්න. දේවයන් වහන්ස! අපගේ ඇත්තු දියෙහි ආශා ඇත්තාහු ජලයේම ක්‍රීඩා කරත්. ජලය කැළඹුණු කල්හි මහොෂධයන් ආ දවස්වල පටන් පැහැදි ජලය පානය කරන්නට නොලබමු, ඉදින් තුවරවැස්සෝ කිපෙන්නම් එයද ඉවසාගත යුතුයි. රජු ද ඔබගේ ඇත්තු සැක නැතිව ක්‍රීඩා කරන්නවා කියා. යමෙක් මෙතනින් නික්ම මහොෂධ පණ්ඩිතයන් නගර නිර්මාණය කරන තැනට යයිද ඔහුට දහසක් දඩයයි නගරයේ අණබෙර හැසිරවීය.

මහාසත්ත්වයෝ රජුට වැද තමන්ගේ පිරිස ගෙන නුවරින් නික්ම වෙන්කරගත් තැන නගරය මවන්නට පටන් ගත්තේය. ගඟෙන් එගොඩ ගඟුල් ගමුව ගම කරවා ඇත් අස් වාහනද ගවයන් ගොනුන් ආදීන්ද එහි තබා නගර නිර්මාණය විවාරන්නේ මෙපමණ, මෙතෙක් යනාදී ලෙස කළයුතු වැඩ ප්‍රමාණයන් නියමකොට උමග සෑදීමේ කටයුතු ආරම්භ කළේය. මහා උමගෙහි දොරටුව ගංඉවුරේ විය. යෝධයන් හයසියයක් පමණ මහඋමග සාරත්. විශාල සම්මලු ආදියෙන් පස් බැහැරකොට ගඟට හෙළත්. හෙළන හෙළන ලද පස් ඇත්තු පාගත්. ගඟ කැළඹී ගලාබසී. නගරවැසියෝ, මහෝෂධ පණ්ඩිතයන් පැමිණි කාලයේ පටන් ප්‍රසන්න ජලය පානය කරන්නට නොලබමු. ගංගාව කැළඹී ගලාබසී. මේ කුමක් නිසාදැයි කියත්. ඉක්බිති පණ්ඩිතයන් විසින් යොදන ලද මිනිස්සු ඔවුන්ට මෙසේ කියත්. මහෝෂධයන්ගේ ඇත්තු ජලක්‍රීඩා කරන්නාහු ගඟේ ජලය මඩ කරත්. ඒ නිසා ගඟ කැළඹී ගලාබසී. බෝසත්වරුන්ගේ අදහස් සඵල වේ. ඒ නිසා උමගෙහි මුල් හෝ ගල් හෝ කැටගල්, පොළව තුලට කිඳු බැස්සේය. සුළු උමගේ දොරටුව ඒ නගරයෙහි විය. පුරුෂයෝ සත්සියයක් පමණ ඒ උමග සාරත්. සම් පසුම්බි ආදියෙන් පස් ගෙනවුත් ඒ නගරයෙහි හෙළත්. හෙළන හෙළන ලද පස් ජලයෙන් නානා ප්‍රාකාරය බදින් වෙනත් දෙයක් හෝ කරත්. මහ උමගෙහි පිවිසෙන දොරටුව නගරයෙහි විය. දහඅට රියනක් උස යන්ත්‍ර ද්වාරයකින් යුක්තය. එය වනාහි එක් ඇණයක් තද කළවිට වැසීයයි. එක් ඇණයක් තද කළවිට විවෘත වෙයි. මහ උමග දෙපැත්තේ ගඩොල් බැඳ සුණු පිළියම් කරවීය. මත්තේ ලෑලිගසා සිවිලිමෙහි මැටි ආලේප කර සුදුපාට කරවීය. මෙහි මහ දොරටු අසුවක්ද හැටසතරක් කුඩා දොරටුද විය. සියල්ලම යන්ත්‍රානුසාරයෙන් ක්‍රියා කරයි. එක් ඇණයක් තද කිරීමෙන් සියල්ල වැසී යයි. සියල්ල විවෘත වෙයි. දෙපැත්තේ සියගණන් ආලෝකභල් විය. ඒ සියල්ලද යන්ත්‍රානුසාරයෙන් යුක්තය. එකක් විවෘත කරනවිට සියල්ල විවෘත වෙයි. එකක් වසනවිට සියල්ල වැසී යයි. එකිනෙකෙහි නොයෙක් වර්ණයන්ගෙන් යුත් ඇතිරිලි අතුරන ලද එකිනෙක මහා සයනයන්, ඔසවන ලද සේසත් ඇති එකිනෙක සිංහාසන ප්‍රධානසයනය ලඟින්, අතින් ස්පර්ශ නොකොට මිනිස් රුවක්යැයි දැනගත නොහැකිවන අදින ලද කාන්තාරූප ඇති, තව ද උමග දෙපස දක්‍ෂ විත්‍ර ශිල්පීන් විසින් නොයෙක් ආකාර විත්‍රකර්මයන් කරන ලදී. ශක්‍ර විලාශය, මහමෙර, සාගර, මහාසාගර, සිව්වන දිවයින් හිමාලය, අනොතත්ත විල, මනෝසිලා කාලය, ඉරසඳු, වාතුර්මහා රාජ්කය ආදිකොට ඇති කාමලෝක සය ආදී

වූ කොටස් සියල්ල උම්මගෙහි දැක්වූහ. බිම් රිදී තහඩු පාට වැලි අතුරා මත්තෙහි සුපුෂ්පිත නෙළුම් මල් දැක්වූහ. දෙපස නොයෙක් ආකාර වෙළඳසැල් ද පෙන්වූහ. ඒ ඒ තැන්වල සුවද දාමයන් මාලාදාමයන් එල්වා සුධර්මා දිව්‍යසභාව මෙන් උම්ම අලංකාර කළහ. වඩුවෝ තුන්සියයක් නැව් තුන්සියක් බැඳ අවසන්කළ පරිකර්ම ඇත්තේ ලීදඬු පුරවාගෙන ගඟෙන් ගෙනවුත් පණ්ඩිතයන්ට දැනුම් දුන්හ. හෙතෙම ඒවා නගරය සම්පයට ගෙන්වා මා විසින් නියම කරන දිනයක ගෙන එන්නයැයි නැව සැඟවුනු තැනක තැබීය. නගරයේ දියඅගල රියන් අටළොසකි. ප්‍රාකාරය, දොරටුගෙවල්, රාජ වාසස්ථාන, වාසස්ථාන ඇත්තල් ආදියත් පොකුණුද යන සියල්ල නිමකළේය. මෙසේ සුළු උම්ම, මහ උම්ම, නගරය යන මේ සියල්ල සිව්මසකින් නිමාවට පත්විය. ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ සිව්මසක් ගතවූ පසු රජුට පැමිණීම සඳහා දූතයකු යැවීය. මේ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ,

චේදේහ රජුට නිවෙස් සාදා ඉක්බිතිව මහරජ, ඔබට නිවෙස් මැවීම්. පැමිණෙනු මැනවයි පණිවිඩකරුවකු යැවීය.

එහි පහිණි යනු යැවීය. රජු දූතයාගේ වචනය අසා සතුටු සිතැත්තේ මහත් පිරිවරින් පිටත්වීය. මේ කාරණය වදාරණ ශාස්තෘන් වහන්සේ අනික් ගාථාවක් වදාළහ.

ඉක්බිති චේදේහ රජතෙමේ සිවුරග සෙනඟ සමග අප්‍රමාණ වූ අශ්වාදී සේනාවන් ඇති සමෘද්ධිමත් කම්පිල්ලය නගරය දක්නා පිණිස පිටත්වීය.

එහි අනන්තවාහනං යනු අප්‍රමාණ වූ අශ්ව ආදී වාහන කම්පිල්ලියං පුරං කම්පිල්ල රටෙහි මවන ලද නගරය.

හෙතෙම අනුපිළිවෙළින් ගංතෙරට පැමිණියේය. ඉක්බිති මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ පෙරගමන්කොට රජතුමාව තමන් විසින් කරන ලද නගරයට ඇතුල් කළේය. රජතුමා එහි උතුම් ප්‍රාසාදයට ගියේ නොයෙක් රසැති අග්‍ර භෝජනයක් වළඳ ටික වේලාවක් විවේක ගෙන සවස් කාලයේ තමන් පැමිණි බව දන්වන්නට වූළඳී රජු වෙතට දූතයකු යැවීය. ඒ කාරණය පැහැදිලිකරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

ඉක්බිති වේදේහ රජු එහි ගොස් මහරජ, ඔබගේ පා වැදුමට ආයෙමියි බඹදත් රජුට හසුන් යැවීය.

සකල ස්ත්‍රී ලක්ෂණයන්ගෙන් ශෝභමාන වූ කන්‍යාව (ඔබ දියණිය) රනින් සරසා දැසිදස් සමූහයා විසින් පෙරටු කරන ලදුවකු මගේ බිරිඳ ලෙස දැන් එවුව මැනවි.

එහි වැදීමට යනු වේදේහ රජු මහජය. චූළනී රජු ඔහුගේ පුත්‍රයා තරම්වත් නොවෙයි. කෙලෙස්වලින් මුළා වී බැණා වනාහි මාමණ්ඩියට වැදිය යුතුයැයි සිතා ඔහුගේ සිතේ කැමැත්ත දන්වා වදින පණිවිඩය යැව්වේය. දදාහිදානි මම ඔබ විසින් දියණිය දෙන්නේ යැයි කැඳවන ලද්දේ වෙමි. දැන් මට ආයව දෙන්න යැයි පණිවිඩ යැවීය. සුවඤ්ඤාන පටිච්ඡන්තං රත් අබරණවලින් සරසා.

චූළනී රජු දුකයාගේ කථාව අසා සොම්නස් වූයේ දැන් මාගේ සතුරා කොහි යන්නේද? ඔවුන් දෙදෙනාගේම හිස් සිඳු ජයපැත් බොන්නෙමුයි ක්‍රෝධය හා මුසු වූ සතුටක් පෙන්නවිමින් දුකයාට සංග්‍රහ කර අනතුරුව මේ ගාථාව කීය.

වේදේහය! ඔබේ පැමිණීම සුභ සම්ප්‍රාප්තියෙකි. තව ද නපුරුකොට ඊමෙක්ද නොවේ. නැකැත් පමණක් විමසව. රනින් සැරසූ දියණිය දැසිදස් ගණයා පෙරටු කොටැ ඔබට දෙන්නෙමි.

එහි වේදේහ යනු වේදේහයන්ගේ පණිවිඩය අසා ඉදිරිපිට සිටියාක් මෙන් කථා කරයි. එසේ නැතහොත් බ්‍රහ්මදත්ත විසින් කියන ලදීයැයි දන්වන්න යැයි දුකයාට නියම කරන්නේ මෙසේ කීය. එය අසා දුකයා වේදේහ සම්පයට ගොස්, දේවයිනි! මංගල කටයුතු සඳහා සුදුසු නැකැත්ක් දන්නෙහිද? රජු ඔබට දියණිය දෙයි යැයි කීය. හෙතෙම අදම නැකැත් සුභයැයි නැවත දුකයකු යැවීය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඉක්බිති වේදේහ රජ නකත් විචාළේය. නැකැත් විචාරා බ්‍රහ්මදත්ත රජුට හසුන් යැවීය.

සකල ස්ත්‍රී ලක්‍ෂණයන්ගෙන් ශෝභමාන වූ කන්‍යාව රනින් සරසා දැසිදස්සන් පෙරටුකොට මගේ බිරිඳ ලෙසින් දැන් එවනු මැනවැයි දූතයන් යැවීය.

වූළනී රජු ද සකල ස්ත්‍රී ලක්‍ෂණයන්ගෙන් ශෝභමාන වූ කන්‍යාව රනින් සරසා දැසිදස්සන් පෙරටුකොට ඔබට බිරිඳ ලෙසින් දෙන්නෙමිසි වූළනී රජ දැන්වී.

මේ ගාථාව කියා දැන් යවමි. දැන් යවමි යැයි බොරුකර එක්සියයක් රජවරුන්ට සංඥාවක් දුන්නේය. අටළොස් අක්‍ෂොභිණියක් සමග සියල්ලෝම යුද්ධයට සැරසී නික්මෙත්වා. සතුරන් දෙදෙනාගේ ම හිස් සිඳ හෙට ජයපැන් බොන්නෙමු. ඒ සියල්ලෝම නික්මුණාහ. තෙමේ නික්මෙන්නේ මව තලතා දේවියත්, අගමෙහෙසිය වන නන්දා දේවියත් පංචාල වණ්ඩ පුතාත්, පංචාලවන්ධී දියණියත් යන සතර දෙනාට අන්තඃපුරය සමග ගෙදර නතරකර නික්මිණ.

බෝධිසත්ත්වයෝ වේදේහ රජුටත් ඔහු සමග පැමිණි සේනාවටත් මහත් සත්කාර කළේය. සමහර කෙනෙක් සුරාපානය කරත්. තවත් සමහරෙක් මත්සාමාංශ අනුභව කරත්. තව කෙනෙක් දුරමගක ආ බැවින් වෙහෙසට පත්ව නිදත්. වේදේහ රජු වනාහි සේනාකාඳී පණ්ඩිතයන් රැගෙන ඇමැති සමූහයා පිරිවරා අලංකාර කළ උඩුමහලෙහි සිටියේය. වූළනී රජු ද අටළොස් අක්‍ෂොභිණියක් පමණ සේනාවෙන් නගරය තුන්හතර වටයක් වටකර නොයෙක් සියදහස් ගණන් පන්දම් දරමින් අරුණ නැග එනවිටම සියළුදෙනාට ඒකරාශී වී සිටියහ.

ඒ බව දැනගත් මහාසත්ත්වයෝ තමන්ගේ යෝධයන් තුන්සියයක් යැවීය. තෙපි සුළු උම්ගින් ගොස් රජුගේ මවද, අගමෙහෙසියද පුතාද, දුවද එම උමං මාර්ගයෙන් ගෙනවුත් එයින් මහා උම්ගින් ගෙන උමං දොරටුවෙන් පිටනොකර අප පැමිණෙන කල්හි උම්ගින් බැහැරට ගෙන උමං දොරටුවේ මහා විශාල මාලකයේ තබන්න. ඔව්හු ඔහුගේ වචනය පිළිගෙන සුළු උමගෙන් ගොස් පඩිපෙල පාමුල අතුරන ලද ඇතිරිල්ල ගලවා පඩිපෙල පාමුල, පඩිපෙල මුදුනේ, මහා තට්ටුවේ, අතුරා නිඛුණු ඇතිරිලි උගුල්ලා පඩිපෙල පාමුල පඩිපෙල මුදුනේ, මහා කලයේ යන මෙතෙක් තැන්වල ආරක්‍ෂක භටයන් ද කුදාලා ආදී පරිවාර ජනයාද

අත්පා බැඳ කට වසා ඒ ඒ සැඟවුණු තැන්වල ඔවුන් තබා රජුට පිළියෙල කළ කැමවලින් කොටසක් අනුභවකොට ඇතැම් ඒවා සුණු විසුණු කොට ප්‍රාසාදයේ උඩුහලට නැංගහ.

එවිට තලතා දේවියද, නන්දා දේවියද, රාජපුත්‍රයාද රජ දියණියද කුමක් වන්නේදැයි කවුරු දැනිත්ද කියා තමන් සමග එක් සයනයෙහිම නිදාගත්හ. ඒ යෝධයෝ කාමරයේ දොරටුව ලඟ තබා මෙසේ කැඳවීය. ඇය නික්ම දරුවෙනි, කුමක්දැයි ඇසීය. දේවියනි! අපගේ රජු වේදේහයන්ද මහොෂධයන්ද ජීවිතක්‍ෂයට පත්කර මුළු දඹදිව ඒකරාජ්‍යයක් කොට එක්සියයක් රජුන් පිරිවරා මහත් යසසින් මහා ජයපානය බොන්නේ ඔබලාසතරදෙනාවද ගෙන එන්නට අපව එවන ලදීයැයි කීහ. ඔවුහු ප්‍රාසාදයෙන් බැස පඩිපෙළ මුලට ගියහ. ඉක්බිති ඔවුන්ව ගෙන සුළු උමගට පිවිසියහ. ඔවුහු ඇසුහ. මෙතෙක් කල් මෙහි වසන අපි මේ විදියට නොබැස්සෝ වෙමු. මේ විදියට හැමදිනම නොබසිත්. මෙය මංගල විදියයි. අද මංගල දිනය බැවින් රජු මේ මාර්ගයෙන් කැඳවාගෙන එන්නට නියම කළේය. ඔවුහුඔවුන්ගේ වචනය විශ්වාස කළහ. ඉක්බිති ඇතැමෙක් ඒ සතරදෙනාව රැගෙන ගියහ. ඇතැමෙක් නතරවී රජගෙදර රුවන් ගබඩාව විවෘතකොට ඇතිතරම් ධන සමූහයක් රැගෙන ගියහ. අනික් අය සතරදෙනාව පෙරටු කොටගෙන මහා උමගට ගොස් අලංකාර කළ දිව්‍යසභාව බඳු උමග දැක රජු සඳහා පිළියෙල කරන ලදැයි හැඟවූහ. ඉක්බිති ඔවුන්ව මහා ගංගාවට නුදුරු තැනකට ගෙනගොස් උමග තුළදීම සැරසූ කාමරයක හිඳවා කීපදෙනෙක් ආරක්‍ෂාවට සිටියහ. තව කෙනෙක් ඔවුන්ව රැගෙන ආ බව ගොස් බෝධිසත්ත්වයන්ට දැන්වූහ.

ඔහු ඔවුන්ගේ කථාව අසා දැන් මාගේ මනදොළ සම්පූර්ණ වන්නේයැයි සොම්නස් වූයේ රජුගේ සමීපයට ගොස් එකත්පසෙක සිටියේය. රජු ද කෙලෙසුන්ගෙන් රෝගාතුර වූ බැවින් දැන් මට දියණිය එවන්නේය. දැන් එවන්නේය කියා ආසනයෙන් නැගිට සුළං කවුළුවෙන් බලන්නේ නොයෙක් සියදහස් ගණන් පන්දම් එළියෙන් ඒකාලෝක වූ නගරය විශාල සේනාවකින් වටකර සිටිනු දැක හටගත් සැකසංකා ඇත්තේ මේ කුමක්දැයි පණ්ඩිතයන් සමග කථාකරමින් මේ ගාථාව කීය.

සන්තාහ සන්තද්ධ ඇත්, අස්, රිය, පාබල සේනාවෝ රැස්ව සිටිත්.

දැල්වූ විලක්කු ද බැබළේ. පණ්ඩිතවරු මොවුන් අපට කුමක් කරන්දැයි දනිත්ද?

එහි කී නනුකාහනති පණ්ඩිතා යනු පණ්ඩිතයෙනි! කුමක් සිතන්නෙහිද? මේ සේනාව අපට කුමක් කරන්ද?

එය අසා මහා සත්ත්වයෝ මේ මෝඩයාව ටිකක් බියකොට පසුව මාගේ බලය පෙන්වා අස්වසන්නෙමියි සිතා මෙසේ කීය.

මහරජ! මහත් බල ඇති වූළුනී රජතෙමේ ඔබ යා නොදී රකී. ප්‍රකෝප වූ බ්‍රහ්මදත්ත රජ උදෑසන ඔබ නසන්නේය.

එය අසා සියල්ලෝම මරණ හයින් බියට පත්වූවාහුය. රජුගේ උගුර විසළී ගියේය. මුවෙහි කෙළ සිඳි ගියේය. ශරීරයේ ඩාදිය නැගිණ. හෙතෙම මරණ හයින් බියවූයේ හඬන්නේ ගාථා දෙකක් කීය.

මා හද සැලෙයි. මුඛයද විසළෙන්නේය. ගිනි වැදුනකු අවිච්චි තබන්නාක් මෙන් නිවීමට නොපැමිණෙන්නෙමි.

කඹුරන්ගේ උදුන යම්සේ ඇතුළු දවයිද පිටත නොදවයිද එසේ මාගේ ඇතුළු හද දැවෙයි. පිටත නොදැවෙයි.

එහි උබේධධනෙ යනු දරුව, මහෝෂධය, මාගේ හදවත මහා වාතයකට සෙලවෙන දල්ලක් මෙන් කම්පා වෙයි. අනෙතාකඩායති හෙතෙම කඹුරාගේ ගිනිඋදුන මෙන් මාගේ හෘදයමාංශය ඇතුළතින් දැවෙයි. පිටතින් නොපෙනෙයි කීයා හඬයි.

මහාසත්ත්වයන් ඔහුගේ වැළපීම අසා මේ අදබාලයා වෙත දිනවල මාගේ වචනය නොකරන්නේය. බියවූයේ ඔහුට නින්දා කරන්නෙමි කීයා මෙසේ පැවසීය.

මහරජ, ප්‍රමාදයට පැමිණ මාගේ වචන ඉක්මවූයේ හින්න මන්ත්‍ර ඇත්තෙහිය. ඔබ හා මන්ත්‍රණය කළ පණ්ඩිතයෝම ඔබ රකිත්වා.

අභිවෘද්ධිය කැමති හිතවත් ඇමැතියාගේ වචන නොපිළිගෙන තමා පිනවීමෙහිම ඇලුණු ඔබ මළපුඩුවැ අසුඩු මුවකු වැනිය.

යම්සේ මත්සායෙක් මසින් වැසුණු වක්ඛු බිලිය නොදැක ඇමෙහි ගිපුට තමනට පැමිණෙන මරණය නොදක්නේද?

මහරජ, එසේම ඔබද වූළනී රජුගේ දුව පිළිබඳ ආශාවෙන් මුළා වූවාහු ඇම ගිලි මත්සායා මෙන් තම මරණය නොදකිති.

ඉදින් පංචාල නුවරට යන්නෙහි නම් වහා සියදිවි හරණේය. මගට පිළිපත් මුවකු සේ මහත් බියට පැමිණෙන්නෙහිය.

මහරජ, අනාර්ය ස්වරූප ඇති පුරුෂයා ඇකයෙහි වූ සර්පයකු දෂ්ට කරන්නා සේ විපත් පමුණුවන්නේය. නුවණැත්තේ ඔහු හා මිත්‍රත්වයක් නොකරන්නේය. අසත්පුරුෂයා හා එක්වීම ඒකාන්තයෙන් දුකකි.

මහරජ, යම්හෙයකින් මේතෙමේ සිල්වතෙක. උගතෙකැයි දන්නේද, එබඳු පුද්ගලයා සමග නුවණැත්තේ මිත්‍ර වන්නේය. සත්පුරුෂයා හා එක්වීම ඒකාන්තයෙන් සුව ගෙන දෙන්නේය.

එහි පමනො යනු මහරජ, ඔබ කාමයෙන් ප්‍රමාද වූවෙකි. මනනාතාහීනො මා විසින් අනාගත බියක් දැක ප්‍රඥාවෙන් පිරිසිඳ දැන කරන ලද මන්ත්‍රණය ඉක්මවා ගියේය. හිනනමනො මන්ත්‍රණය ඉක්මවා ගිය බැවින් හින්තමන්ත නම් වේ. සේනකාදීන් සමග ගන්නා ලද මොහු බිඳුනේ නමුත් හින්ත වූ මන්ත්‍ර ඇත්තේ වන්නෙහි. පණ්ඩිතා මේ සේනක ආදී වූ සහරදෙනා දැන් ඔහුව රකින්නවා. ඔවුන්ගේ බලය බලමුයැයි දක්වයි. අකඤ්චාමච්චසස උතුම් ඇමැතියකු වූ මාගේ වචනය නොකොට අත්තපිතිරනො තමන්ගේ කෙලෙස් සතුටින් ප්‍රීතිමත් වූයේ වී. කුටෙව ඔහිනො යම්සේ වනාහි ගොඳුරට ඇති ලෝභකමෙන් ආවා වූ මුවා උගුලෙහි බැඳෙයි. මෙසේ මාගේ වචනය පිළිනොගෙන පංචාල වණ්ඨී කුමරිය ලබන්නෙමිසි තණ්හාවෙන් අවුත් දැන් උගුලෙහි අසුඩු මුවකු මෙන් වූයෙහිය. යථාපිමච්චෝ එකල්හි මා විසින් මේ උපමාව ගෙනහැර දැක්වූ බව පෙන්වන්නට කියන ලදී. සවෙ ගඬ්ඨි හුදෙක් මෙයම නොව මේ උපමාවද ගෙනාවේයැයි දක්වන්නට කියන ලදී. අනරිය රූපො

කේවට්ට බමුණා හා සමාන අසත්පුරුෂයෙක්, ලජ්ජා නැති පුරුෂයෙක්. න තෙන මෙතනි එබන්දකු සමග මිතුරුකමක් නොපවත්වන්න. ඔබ වනාහි කේවට්ටියා සමග මිත්‍රත්වයක් ඇතිකරගෙන ඔහුගේ වචනය පිළිගත්තේය. දුකෙබා යනු මෙබඳු ස්වරූප ඇත්තකු සමග එක්වීම වනාහි එක්වරක් කළේ නම් මෙලොවද පරලොවද මහා දුකක් ගෙනඑන බැවින් 'දුකබ' නම් වේ. යනෙකු වා යමක් වනාහි 'අයමෙව' (මෙයම) කියාද පාඨයක් ඇත. සුඛො යනු මෙලොවද පරලොවද සැපමය.

ඉක්බිති ඔහුට නැවත මෙබඳු දෙයක් නොකරන්නෙහි කියා මනාව නින්දා කරමින් පෙර රජු විසින් කියන ලද කථාව බැහැරකොට දක්වන්නේ.

මහරජ, යම් උතුම් මංගල කාරණයක් මා සමග කී ඔබම කෙළතොලු වන්නෙහිය. නඟුල් කෙළවර ගත් මම කෙසේ සෙසු අය මෙන් මංගල කාරණ දන්නෙමිද?

යමෙක් මාගේ රත්න ලාභයට අත්තරාය පිණිස කථා කරයිද ඒ මොහු ගෙලෙන් අල්ලාගෙන මාගේ විජිතයෙන් නෙරපවු.

මේ ගාථා දෙක කියා මහරජ, මම ගෘහපති පුත්‍රයෙක් වෙමි. ඔබගේ අනිකුත් සේනකාදී පණ්ඩිතයෝ අර්ථයන් දනිත්. එසේ මම කුමක් දැනගන්නෙමිද? මෙය මට ගෝචර නොවේ. මම ගෘහපති ශිල්පය පමණක් දනිමි. මේ කාරණය සේනක ආදීන්ට ප්‍රකටය. පණ්ඩිතයන් වූ ඔවුහු අද අටළොස් අකෂොභිණියක් පිරිවරා සිටින ඔබට අවශ්‍ය වන්නාහ. මා වනාහි ගෙලෙන් අල්ලා තල්ලුකර දමන්නට නියෝග කරන්න. දැන් කුමක් නිසා මගෙන් විචාරන්නේද? මෙසේ මනා ලෙස නින්දා කළේය. එය අසා රජු මෙසේ සිතීය. පණ්ඩිතයෝ මා විසින් කරන ලද වරදම කියති. කලින්ම මේ අනාගත බිය දැනගත්තේය. ඒ නිසා මා අතිශයින් නිග්‍රහවට ලක් කරයි. මෙතෙක්කල් වැඩක් නැතිව සිටියේ නොවිය යුතුයි. මොහු විසින් මට යහපතක් කළා වන්නේයැයි ඉක්බිති ඔහුව පරික්‍ෂා කරන්නේ ගාථා දෙකක් කිය.

මහොෂධ පණ්ඩිතය, නුවණැත්තෝ අතීතය නමැති හුලින් නොවිදිත්. කුමක් නිසාද? දැඩිලෙස බඳින ලද අසකුට කෙට්ටෙන් අණින්නාක් මෙන් මා පෙළන්නෙහිද?

ඉදින් මට මිදීමක් දක්නෙහි නම් හෝ බියෙන් තොර වීමට යමක් දක්නෙහි නම් හෝ ඉන් මට අනුශාසනා කරව. අතීතයෙන් පහරදීමෙන් ඇති ප්‍රයෝජනය කුමක්ද?

එහි නානුවිජ්ඣානනි යනු පැරණි වරදක් ගෙන වචන නමැති ඊවලින් නොවිදිත්. සමබදධං යනු විරුද්ධ සේනාවෙන් වටකරන ලද බැවින් මනාව බැඳුනබන ලද අශ්වයකු මෙන් කුමක් නිසා මට විදින්නෙහිද? තෙතෙවමං මෙසේ ඔබගේ මිදීමක් වන්නේද මෙසේ යහපතක් වන්නේද ඒ යහපත් බැවින් මා අනුශාසනා කරන්න. ඔහුව අස්වසන්න. මා හැර ඔහුට වෙන පිහිටක් නැත.

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ මේ රජු අතිශයින් මෝඩය. පෞරුෂය යනු කුමක්දැයි නොදනී. තරමක් පීඩාකර පසුව ඔහුට පිහිට වන්නෙමිසි සිතා මෙසේ කිය.

මෙයින් මිදීමට මිනිසකු විසින් කළහැකි දේ ඉක්ම ගියේය. මෙය අභිභවනය කරන්නට නොහැක. ඔබව මිදවීමට නො හැක්කෙමි. මහරජ, මෙයින් මිදීමට ඔබම මාර්ගයක් දැනගන්න.

සෘද්ධිමත් වූ යශස් ඇත්තා වූ ආකාශවාරී හස්තිහු සිටිත්. යමකුට එබඳු හස්තිහු වෙන්නම් ඔහු හෝ ගෙන යන්නාහ.

සෘද්ධිමත් වූ යශස් ඇත්තා වූ ආකාශවාරී අශ්වයෝ ඇත්තාහ. යමකුට එබඳු අශ්වයෝ වෙන්නම් ඔහු හෝ රැගෙන යන්න.

සෘද්ධිමත් වූ යශස් ඇත්තා වූ ආකාශවාරී පක්ෂීහු ඇත්තාහ. යමකුට එබඳු වූ පක්ෂීහු වෙන්නම් ඔහු හෝ රැගෙන යන්නාහ.

සෘද්ධිමත් වූ යශස් ඇති ආකාශවාරී යක්ෂයෝ ඇත්තාහ. යමකුට එබඳු යක්ෂයෝ වෙන්නම් ඔහු හෝ රැගෙන යන්නාහ.

මහරජ, මිනිසුන් විසින් කළහැකි කාර්යයෝ ඉක්ම ගියහ. මෙම කාර්යය දුෂ්කරද අභිභවනය කිරීමට දුෂ්කරද වෙයි. අහසින් ගෙන ගොස් මිදවීමටද මම අපොහොසත් වෙමි.

එහි කම්මං යනු මහරජ, මෙය එයින් මිදීමක් නම් වේ. අතීතං මිනිසුන් විසින් කළහැකි දේ පසුවී ගොස්ය. දුකකරං දුර්ගිසම්භවං කරන්නට හෝ ඉවසන්නට නොහැකිය. න තං සකෙකාමී. මම ඔහුව මෙයින් මුදවා ගන්නට නොහැක්කෙමි. ක්වංපි ජාතසසු ඛන්තියා මරහජ, ඔබම මෙහිදී කළයුතු දෙය දැනගත යුතුයි. වෙහාසයා අහසින් යාමට සමත් ඇත්තු. යසස යම් රජකුගේ එබඳු වූ ඡද්දන්ත කුලයෙහි හෝ උපෝසථ කුලයෙහි හෝ උපන් ඇත්තු වෙත්. ඒ රජුව ඔවුහු ගෙනයන්නාහ. අසසා යනු වළාහක රාජකුලයෙහි උපන් අශ්වයෝ. පකඛි ගුරුළා සඳහා කියන ලදී. යකඛා සාතාගිර ආදී යකෂයෝ, අනතලිකෙඛන මම අහසින් ගෙන ගොස් මුදවාගන්නට නොහැක්කෙමි. ඔහුව ගෙන අහසින් මියුළු නුවරට ගෙනයන්ට නොහැක්කෙමි යන අර්ථයි.

රජුඑය අසා නොවැටහී සිටියේය. ඉක්බිති සේනක මෙසේසිතිය. දැන් රජුටත් අපටත් පණ්ඩිතයන් හැර වෙන පිළිසරණක් නැත. රජු වනාහි මොහුගේ කථාව අසා බියෙන් තැතිගත්තේ කිසිවක් කියන්නට නොහැකිව සිටී. මම පණ්ඩිතයන්ගෙන් ඉල්ලා සිටිමිසි ඉල්ලමින් ගාථා දෙකක් පැවසිය.

මහ සයුරට වැටී තෙරක් නොදකින මිනිසෙක් යම්තැනක දිවයිනක් ලබන්නේද එතැන අපමණ සුවයක් විඳින්නේය.

මහොෂධ පණ්ඩිතය, එනිසා රජුටද අපටද පිහිට ඔබටය. මන්ත්‍රීන් අතර ඔබම ශ්‍රේෂ්ඨ වන්නහුය. අප දුකින් මුදනු මැන.

එහි අතීරදසසී යනු සමුද්‍රයේ බිඳිගිය නැව තෙරක් නොදක්නේ. යසු යනු රළ පහරින් මඩිනා ලදින් හැසිරෙමින් යම්තැනක පිහිටක් ලබයි. පාමොවය පෙර මියුළුනුවර වටකරගෙන සිටිය කාලයේද ඔබ විසින් අපි මුදන ලද්දෝ වෙමු. දැන්ද ඔබම අපව දුකින් මුදවා ගන්නයැයි ආයාචනා කළේය.

ඉක්බිති ඔහුට නින්දා කරමින් මහාසත්ත්වයෝ ගාථාවකින් කිය. මිනිසුන් විසින් කළහැකි කාර්යයෝ ඉක්ම ගියහ. මේ හය දුෂ්කර වූවක් ද අභිභවනය කිරීමට දුෂ්කර වූවක්ද වන්නේය. මෙයින් මුදන්නට මම නොපොහොසත්මි. සේනකය, තෙපිම මඟක් දනුව.

එහි කමසි ජාතසසු සෙනක යනු සේනකය, මම අසමත් වෙමි. නුඹ මේ රජුව අහසින් මියුළු නුවරට ගෙනයව.

රජතෙමේ ගතයුතු දෙයක් නොදක්නේ මරණ බයෙන් බියපත් වූයේ මහාසත්ත්වයන් සමග කථා කරන්නට නොහැක්කේ, සේනකද කුමක් හෝ උපායක් දන්නේ විය යුතුයයි සිතා ඔහුගෙන් විචාරන්නෙමියි ගාථාවක් කිය.

මගේ මේ වචනය අසව. මේ මහත් බිය බලව. දැන් සේනකයන් විචාරමි. මෙහිලා තොප කවරක් සිතන්නහුද?

එහි කි. කිවම. මෙහිදී කුමක් කළයුතුදැයි සිතන්නෙහිද? මහොෂධයන් විසින් අත්හරින ලද්දේ වෙමි. ඉදින් නුඹ දන්නේ නම් කියව.

එය අසා සේනක මෙසේ සිතයි. රජු උපායක් අසයි. එය හොඳ වේවා හෝ නොවේවා. මොහුට එක් උපායක් කියන්නෙමියි සිතා ගාථාවක් පැවසීය.

බුන්මදත්ත රජ අපට බොහෝකලක් දුක්දී නොමරාවයි දොර පටන් ගෙට ගිනි දල්වමු. ආයුධ ගනිමු. ඔවුනොවුන් වධකොටගෙන වහා දිවි අත්හරිමු.

එහි දවාරතො යනු දොර වසා එහි ගිනි තබමු. විකතනනං ඔවුනොවුන් භාරාකපන ආයුධ ගනිමු. හෙසසාම වහා ජීවිතය අත්හරින්නෙමු. අලංකාරකළ ප්‍රාසාදයම අපට දරසෑය වන්නේය.

එය අසා රජු අසතුටට පත්වූයේ තමන්ගේ දරුවන්ට, භාර්යාවන්ට මෙබඳු විතකයක් කරන්න යැයි කියා පුක්කුසාදීන්ගෙන් ඇසීය. ඔවුහුද තමන්ට යෝග්‍ය බොළඳ කථාවන්ම කීවාහ. එබැවින් කියන ලදී.

මාගේ මේ වචනය අසව. මේ මහත් බිය බලව. දැන් පුක්කුසයන් විචාරමි. මෙහිලා තොප කුමක් සිතන්නෙහිද?

බුන්මදත්ත රජ අපට බොහෝකලක් දුක් දී නොමරාවායි විස කා මියෙමු. වහා දිවි අත්හරිමු.

මගේ මේ වචනය අසව. මේ මහත් බිය බලව. දැන් කාවින්දයන් විචාරමි. මෙහිලා තොප කුමක් සිතන්නහුද?

බුන්මදත්ත රජ අපට බොහෝකලක් දුක් දී නොමරාවායි රැහැනෙන් බැඳී මියෙමු. ප්‍රජාතයට හෝ පනිමු.

මගේ මේ වචනය අසව. මේ මහත් බිය බලව. දැන් දේවින්දයන් විචාරමි. මෙහිලා තොප කුමක් සිතන්නෙහිද?

දොර පටන් ගෙට ගිනි හෝ දල්වමු. ආයුධ ගෙන ඔවුනොවුන් වධකොට වහා දිවි අත්හරිමු. මහෝෂධය! අපට සුවසේ මිදීමට නම් නොහැක්කේය.

තවද ඔවුනතුරෙන් දේවින්ද තෙමේ මෙසේ සිතීය. මේ රජ කුමක් කරයිද? ගිනි ඇතිකල්හි කණාමැදිරියන්ට පිහීයි. මෙහිදී මහෝෂධයන් හැර වෙන කිසිවෙක් යහපතක් කරන්නට සමත් නොවෙයි. මොහු ඔහුගෙන් නොඅසා අපගෙන් විමසයි. අපි කුමක් දනිමුදැයි සිතා වෙනත් අපායක් නොදක්නේ සේනකයා විසින් කියූ දෙයම කියා මහාසත්ත්වයන් වර්ණනා කරමින් දෙපදයක් කීය.

එහිදී අප සැමගේ තීරණය මෙයයි. රජතුමනි! අපි සියල්ලෝම පණ්ඩිතයන්ගෙන් ඉල්ලා සිටිමු. ඉදින් වනාහි ඉල්වද්දීන් නානො සකෙකාහි මොවෙකු සුබෙනෙව මහොසධො (ඉදින් මහෝෂධයෝ සුවසේ අපව මුදවාගන්නට නොහැකි වුවහොත්) ඉක්බිති සේනකයන්ගේ වචනය කරන්නෙමු.

එය අසා රජු කලින් බෝධිසත්ත්වයන්ට කරන ලද දෝෂාරෝපණය සිහිකොට ඔහු සමග කථාකරන්නට නොහැක්කේ හඬමින් අසන්නා වූ ඔහුට කීය.

යම්සේ කෙසෙල් ගස්හි හරය සොයන්නේ ඒ නො ලබයිද එසේ

ගැලවීමට උපායක් සොයන අපි ප්‍රශ්නයට පිළිතුරක් ඔවුන්ගෙන් නොලද්දෙමු.

යම්සේ ඉඹුල්ගස්හි හර සොයන්නේ ඒ නොලබයිද එසේ ගැලවීමට උපාය සොයන අපි ප්‍රශ්නයට පිළිතුරක් මොවුන්ගෙන් නොලද්දෙමු.

දිය නැති මහවනය ඇතුනට මෙන් අඥාන, දුෂ්ට මනුෂ්‍යයන් සම්පයෙහි අපගේ වාසය ඒකාන්තයෙන් නුසුදුසු පෙදෙසක වාසය කිරීමකි.

මගේ හදවත වෙවුලයි. මුඛයද වියැළෙයි. ගිනි වැදුනකු අවිච්චි හෙළු කලෙක මෙන් සැනසීමක් නොලබමි.

කඹුරන්ගේ උදුන යම්සේ කෙසෙල්කද නිසරු බැවින් සාරයක් කැමැති පුරුෂයා සොයන්නේ නමුදු එයින් සාරයක් නොලබයි. මෙසේ අපි මේ දුකෙන් මිදෙන ආකාරය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය පණ්ඩිතයන් පස්දෙනාගෙන් අසා සොයන්නේ නමුදු ප්‍රශ්නය වටහා නොගත්තෙමු. අප විසින් අසන ලද උපාය නොඅසන්නා වූ අපි ප්‍රශ්නය වටහා නොගත්තෙමු. දෙවෙනි ගාථාවෙහිද මේ ක්‍රමයමැයි. කුඤ්ජරානං වනොදකෙ යම්සේ ඇතුනට ජලය නැති තැනක වාසය කිරීමට අයෝග්‍ය දේශයක වාසය නම් වෙයි. ඔවුහු වනාහි එබඳු වූ නිරුදක වනගැබෙහි වසන්නාහු වහාම සතුරන්ගේ වසඟයට පත්වෙති. මෙසේ අප විසින්ද මේ මෝඩ නොමිනිසුන් ලඟ වාසය කරන අප විසින්ද නුසුදුසු දේශයක වාසය කලා වන්නේය. මෙපමණ පණ්ඩිතයන් සිටියදී එක්කෙනෙකුගෙන්වත් මට දැන් පිහිටක් නැතැයි නොයෙක් අයුරින් වැළපෙති.

එය අසා පණ්ඩිතයෝ මේ රජ අතිශයින් පීඩාවට පත්වන්නේය. ඉඳින් මා ඔහුව අස්වසන්නේ නැත්නම් හදවත පැලී මිය යන්නේයැයි සිතා ඔහුව අස්වැසීය.

ඉක්බිති මහාප්‍රාඥ වූ අර්ථදර්ශී වූ මහෝෂධ පණ්ඩිත තෙමේ දුකට පත් වේදේහ රජු දැක මේ වචනය කීය.

මහරජ, බිය නොවනු මැන. රාජ ශ්‍රේෂ්ඨය, බිය නොවන්න. රාහු ගිලගත් වන්දුයා සේ මම ඔබ මුදවන්නෙමි.

මහරජ, බිය නොවනු මැන. රාජ ශ්‍රේෂ්ඨය, බිය නොවන්න. රාහු ගිලගත් සූර්යයා සේ මම ඔබ මුදවන්නෙමි.

මහරජ, බිය නොවනු මැන. රාජ ශ්‍රේෂ්ඨය, බිය නොවන්න. මඩෙහි ගිලුනු ඇතෙකු මෙන් මම ඔබ මුදවන්නෙමි.

මහරජ, බිය නොවනු මැන. රාජ ශ්‍රේෂ්ඨය, බිය නොවන්න. පඤ්ජරයේ බැඳී පක්ෂියකු සේ මම ඔබ මුදවන්නෙමි.

මහරජ, බිය නොවනු මැන. රාජ ශ්‍රේෂ්ඨය, බිය නොවන්න. පේළාවෙක බැඳුණු නාගයකු සේ මම ඔබ මුදවන්නෙමි.

මහරජ, බිය නොවනු මැන. රාජ ශ්‍රේෂ්ඨය, බිය නොවන්න. දැලට හසු වූ මසුන් සේ මම ඔබ මුදවන්නෙමි.

මහරජ, බිය නොවනු මැන. රාජ ශ්‍රේෂ්ඨය, බිය නොවන්න. ගල්කැටයකින් කවුඩු රළක් පළවා හරින්නාක් මෙන් පංචාල සේනාව පළවා හරින්නෙමි. මම ඔබ මුදවන්නෙමි.

මහරජ, බිය නොවනු මැන. රාජ ශ්‍රේෂ්ඨය, බිය නොවන්න. බලවාහන සහිතව ම මම ඔබ මුදවන්නෙමි.

යම් ඇමැතියෙක් දුකට පත් රජු ඒ දුකින් නොමුදන්නේ නම් එබඳු අමාත්‍යයා කුමකටද? ඔහුගේ නුවණ කුමකටද?

එහි ඉදං යනු ලැව්ගින්නෙන් දැවුනා වූ අරණ්‍යයෙහි තද වරණාවක් වස්සන්නාක් මෙන් ඔහුව අස්වසමින් මේ මා සං භායි මහාරාජ (මහරජ, බිය නොවන්න.) ආදී වූ වචන පැවසීය.

එහි සනතං ඇලුනු. පෙළා බද්ධං පෙට්ටිය ඇතුළට ගිය. පඤ්චාලං යනු මෙය මෙසේ විශාල නමුත් පංචාල රජුගේ සේනාව වාහයීසසාමි පළවා හරින්නෙමි. ආදු යනු නාමර්ථයේ නිපාතයකි. ප්‍රඥාවෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? අමව්‍යොවාපි තාදිසො එබඳු වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූ ඇමැතියාගෙන් කවර අර්ථයක්ද? යමෙක් ඔහුව මෙසේ මරණය හේතුවෙන්

ඇතිවූ බියෙන් මුදා නොගනීද, එබඳු වූ ප්‍රඥාවෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? මහරජතුමනි, පළමුවෙන්ම මා මෙහි පැමිණියේ කුමක් සඳහා දැයි වැටහෙන්නේද? බිය නොවන්න. මම ඔබව මේ දුකින් මුදන්නෙමියි අස්වැසිය.

හෙතෙමේද ඔහුගේ වචනය අසා දැන් මම ජීවිතය ලද්දෙමියි අස්වැසීමක් ලැබිය. බෝධිසත්ත්වයන් විසින් සීහනාද පැවැත්වූ කල්හි සියල්ලෝම සතුටු වූහ. ඉක්බිති සේනක ඇසීය. පණ්ඩිතයෙනි! ඔබ අප සැම රැගෙන යන්නේ කවරනම් උපායකින් යන්නෙහිද? ඔබලාව සරසන ලද උමගකින් ගෙන යන්නෙමි. සුදානම් වච්ඡා යැයි කියා උමං දොරටුව විවෘත කිරීමට යෝධයන්ට අණ කරමින් මේ ගාථාව කිය.

මාණවකයෙනි, එච්. නැගිටිච්. උමංදොර විවර කරච්. ඇමැතියන් සමග වේදේහ රජු උමගින් ගමන් කරන්නේය.

එහි මාණවා යනු 'තරුණ' යන්නට තවත් වචනයකි. මුඛං සොධෙඨ උමං දොර විවෘත කරච්. සන්ධිනො යනු ගෘහසන්ධිනිති ද්වාරං සොධෙඨ දොරටු විවෘත කරච්. සියගණනක් ආලෝක ශාලාවල දොරටු විවෘත කරන්න.

ඔව්හු නැගිට උමගෙහි දොර විවෘත කළහ. මුළු උමගම ඒකාලෝක වී අලංකාර කළ දේවසභාව මෙන් බැබළුණි.

මේ කාරණය දැනගතා කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මහෝමච්ඡා පණ්ඩිතයන්ගේ බස් ඇසූ අනුවර ජනයෝ උමංදොරද යතුරු යෙදූ දොරකවුළු ද විවර කළහ.

එහි අනුසාරිනො යනු සේවකයෝ යනනුයුතෙහව අග්ගලෙ දොර අගුල් යොදන ලද දොරකවුළු.

ඔව්හු දොරකවුළු විවෘතකොට මහා සත්ත්වයන්ට දැනුම් දුන්හ. ඔහු රජුට දැනුම් දුන්නේය. දේවයන් වහන්ස! දැන් සුදුසු වේලාවය. ප්‍රාසාදයෙන් බසින්න. රජු බැස්සේය. සේනකයා හිස්වැසුම ඉවත්කරයි. සළුව ගලවයි. ඉක්බිති බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ඔහුට දැක කුමක්

කරන්නෙහිදැයි ඇසීය. පණ්ඩිතය, උම්මග්ග් යන්නවුන් විසින් තලප්පාව ගලවා පටිය තදින් බැඳගෙන යායුතුය. සේනකය, උම්මග්ග පිවිසෙන්නා නැමී දණ්ඨසාගෙන පිවිසිය යුතුයයි නියම කළේ නැත. ඉදින් ඇතුපිටින් යනු කැමැත්තේද ඇතා පිට නැග යන්න. උම්ම උසය. දහඅට රියනක් පළලය. විශාල දොරටුවක් ඇත. ඔබ කැමැති පරිදි සැරසී සුදානම් වී රජුගේ ඉදිරියෙන් යන්නයැයි පැවසීය.

බෝධිසත්ත්වයෝ වනාහි සේනකයන් ඉදිරියෙන් ම යවා රජු මැදිකර නමා පසුපසින් සිටියේය. කුමක් නිසාද? උම්ම බලන තැනැත්තාට ඉක්මණින් පැමිණිය නොහැක. උම්මග්ගි මහජනයාට කැඳ, බත්, කැවිලි ආදිය අප්‍රමාණ ලෙස තිබිණ. ඒ මිනිස්සු කමිත්, බොමිත් උම්ම බලමිත් යත්. මහාසත්ත්වයෝ ද යන්න මහරජතුමනි, යන්න යැයි කියමින් පසුපසින් යති. රජු අලංකාර කළ දේවසභාව බඳු උම්ම බලමිත් යයි. ඒ කාරණය දේශනා කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

සේනකයා ඉදිරියෙහිද මහොෂධි පණ්ඩිත තෙමේ පසුපස ද ඇමැතිජනයා පිරිවරන ලද වේදේහ රජ මැදින් ද ගමන් කරත්.

රජු පැමිණි බව දැනගත් ඒ තරුණයෝ වූළනී රජුගේ මවද පුතාවද දියණියවද උම්මග්ග් බැහැරකොට විශාල ශාලාවේ තැබූහ. රජුද බෝධිසත්ත්වයන් සමග උම්මග්ග් නික්මිණ. ඔවුහු රජුවද පණ්ඩිතයන්වද දැක නිසැකයෙන්ම අපි අනුන් යටතට පත්වූවෝ වෙමු. අපව ගෙන ආවාහු පණ්ඩිතයන් ගේ පුරුෂයන් විය යුතුයි. මරණ බියෙන් බියපත් වූවාහු මහා හඬින් හැඬූහ.

වූළනී රජු ද වේදේහ රජු පළා යයි යන බියෙන් ගඟට ගව්වක් පමණ තැන සිටියේය. ඔහු හුන්නා වූ රාත්‍රියෙහි ඔවුන්ගේ සෝෂාව අසා එය නන්දා දේවියගේ හඬ වැනි යයි කියනු කැමැත්තේ විය. නන්දා දේවිය කොහේ සිටින්නීදැයි නින්දාවට බියෙන් කිසිවක් නොකීවේය.

මහාසත්ත්වයෝ එම ස්ථානයේ පංචාලවණ්ඩි කුමාරිකාව මාණිකාස රාශියක තබා අභිෂේක කොට මහරජ, නුඹ මේ හේතුවෙන් ආවේ වන. මේ ඔබගේ අගමෙහෙසිය වේවායි කීය. නැව් තුන්සියයක් ගෙනැවිත්

නැබුහ. රජු විශාල මහල්තලයෙන් බැස සැරසූ නැවට නැංගේය. ඒ ක්ෂත්‍රියයෝ සතරදෙනාද නැවට නැංගහ.

ඒ කාරණය දේශනා කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

උමගින් නික්මුණු වේදේහ රජු නැවට නැංගේය. මහොෂධි පණ්ඩිත තෙමේ නැවට නැගී රජුට අනුශාසනා කළේය.

දේවයන් වහන්ස, මේ ඔබගේ මයිලණුවන්ගේ පුත්ය. මහරජ, මේ ඔබගේ නැන්දනියයි. යම්සේ මව කෙරෙහි පවත්නේද එසේ නැන්දනිය කෙරෙහි පවතුව.

මහරජ, යම්සේ එක මව්කුස උපන් සොහොයුරා කෙරෙහි පවත්නේද එසේ මේ පංචාලවණ්ඩි කුමරුට ආදරය කළ යුතුය.

මහරජ, මේ ඔබ විසින් අනිශ්චිත රුවිකරනු ලබන පංචාලවණ්ඩි රජකුමරියයි. ඕ තොමෝ ඔබගේ-බිරිඳයි. ඇය සමග කැමැති සේ පවතින්න.

එහි අනුසාසී යනු ඔහුට මෙසේ අදහසක් විය. යම්දිනක මොහු කිපී චූළනී රජුගේ මව මරවන්නේය. රූමත් වූ නන්දා දේවිය සමග සංවාසයේ යෙදෙන්නේය. රාජකුමාරයාවද මරවන්නේය. මොහුගෙන් පොරොන්දුවක් ගන්නෙමි. ඒ නිසා අයං තෙ ආදිය කියමින් අනුශාසනා කළේය. එහි අයං තෙ සසුරො මේ ඔබගේ මාමණ්ඩිය වූ චූළනී රජුගේ පුත්‍රයාය. පංචාලවණ්ඩියගේ බාල සොහොයුරාය. මෙතෙමේ දැන් ඔබගේ මස්සිනාය. අයං යසසු යනු මේ මැයගේ මව නන්දා දේවියයි. ඔබගේ නැන්දනියයි. යම්සේ දරුවන් මවට මෙන් වන්පිළිවෙන් කරන්. මෙසේ ඇය කෙරෙහි බලවන් ලෙස මව යන හැඟීම ඇතිකරගත යුතු අතර කිසිදිනක ඇ කෙරෙහි ආශාවෙන් නොබලන්න. නියකො අභ්‍යන්තර ලෙස එක පියකුගෙන් උපන්. එකමාතුකො එක් මවකගෙන් උපන්. දසිතබො ප්‍රිය කළයුතුයි. හරියා මේ ඔබගේ භාර්යාවයි. ඇයට අවමන් නොකරන්නැයි රජුගෙන් පොරොන්දුවක් ගත්තේය. රජු යහපතැයි පිළිගත්තේය. රජුගේ මව පිළිබඳ කිසිවක් ප්‍රකාශ කළේ නැත. කුමක් නිසාද ඇය මහලු බැවිනි. මේ සියල්ලම බෝධිසත්ත්වයෝ ගංඉවුරේ සිට ප්‍රකාශ කළහ.

ඉක්බිති මහා දුකකින් මිදුණු රජු නැවට යනු කැමැත්තේ වී ඔහුට මෙසේ කීය. දරුව, ඔබ ගංඉවුරේ සිටම කපා කරන්නෙහියැයි කියා මේ ගාථාව කීය.

මහෙෂ්ඨ පණ්ඩිතය, වහා නැවට නගින්න. කුමක් නිසා ඉවුරේ සිටින්නෙහිද? අපි ඉතා අපහසුවෙන් මිදුනෝ වෙමු. දැන් වහා පලා යමු.

මහාසත්ත්වයෝ දේවයන් වහන්ස, ඔබ සමග යාමනම් මට සුදුසු නැතැයි කියා මෙසේ පැවසීය.

මහරජ, මම සේනාවට නායක වෙමි. සේනාව හැරපියා මම පමණක් මුදවන්නෙමි නම් ඒ සත්පුරුෂ දහම නොවෙයි.

මහරජ, ඔබගේ සේනාව ඒ නගරයෙහි හැරදමන ලද්දේය. මහරජ, බඹදත් රජු විසින් දෙනු ලබන ඒ සේනාව රැගෙන එන්නෙමි.

එහි ධම්මො යනු ස්වභාවයයි. නිවෙසනමහිනෙ ඒ නගරය ගැන කීය. පරිමොචයෙ මුදවන්නෙමි. පරිභාපිතං අත්හර දමන ලදී.

ඒ මිනිසුන් බොහෝදුරක් ආ බැවින් ඇතැමෙක් වෙහෙසට පත්ව නින්දට වැටෙන්නාහු තව කෙනෙක් කන්නාහු, බොන්නාහු අප පිටත්වූ බවද නොදන්නාහ. ඇතැමෙක් රෝගාකුරව සිටීන්. මා සමග සිව්මසක් වැඩකොට මට බොහෝ උපකාර කළ මිනිස්සු වෙත්. මා විසින් එක මිනිසකුවත් අහහැර දමා යන්නට නොහැක. මම නතරවී බුන්මදත්ත විසින් දෙන ලද අවබෝධ නොකළ ඔබගේ ඒ සියලු සේනාව ගෙනෙන්නෙමි. මහරජ, ඔබ කිසිතැනක ප්‍රමාද නොවී වහා යන්න. මා විසින් ඔබගේ අතරමග ඇත්වාහන ආදිය තබන ලදී. වෙහෙසට පත්වූවන් හැර හැකි හැකි අය සමග වහා මිදුළු නුවරට පිවිසෙන්න.

ඉක්බිති රජතුමා මෙසේ කීය.

පණ්ඩිතයෙනි, මද සෙනග ඇති ඔබ මහ සෙනග ඇත්තාට කෙසේ විරුද්ධව සිටිනවුද? බලවතා විසින් දුර්වලයා පෙළනු ලබන්නේ මැයි.

එහි විගහයා යනු කලහකොට. විහසැදැසසකි නසන්නෙහිද? ඉක්බිති බෝධිසත්ත්වයෝ ගාථාවක් කීහ.

මද සෙනග ඇති නුවණැත්තා මහාසේනා ඇති අඥානසා ජය ගනී. උදාහරු අඳුර දුරුකරන්නාක් මෙන් නුවණැති රජ අනුවණ රජු ජයග්‍රහණය කරයි.

එහි මනනී යනු මන්ත්‍රණයෙන් යුත් ඥානවන්ත උපායෙහි දක්ෂ. අමනනිනං උපායෙහි දක්ෂ නැත්නහුව දිනයි. ප්‍රඥාවන්තයා මෝඩයාව පරාජය කරයි. රාජා රාජානො එකෙක් ද මේබදු වූ රජු බොහෝ වූ අඥාන රජවරුන් දිනයි. යම්සේ කවරක් මෙන්ද ආදිවෙවාචුදයං තමං යම්සේ හිරු උදාවන්නේ අඳුර දුරුකොට ආලෝකය දක්වයි. එපරිද්දෙන් දිනන්නේමය. සූර්යයා මෙන් බබලන්නේ ද වෙයි.

මෙය කියා මහා සත්ත්වයෝ රජුට වැද ඔබතුමන් යන්න යැයි කියා පිටත්කර හැරියේය. හෙතෙම සතුරා අතින් මිදුනේ වෙමි. මැයව ලැබීමෙන් මාගේ මනදොළ සම්පූර්ණ විය. බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ගුණ සිහි කරමින් හටගත් ප්‍රීති සොම්නස් ඇත්තේ පණ්ඩිතයන්ගේ ගුණ සේනකයන්ට කියමින් මේ ගාථාව ප්‍රකාශ කළහ.

සේනකය, නුවණැත්තන් හා වාසය ඒකාන්තයෙන් සුව ගෙන දෙන්නෝය. කුඩුවෙහි බැඳි පක්ෂීන් මෙන්ද දැලෙහි බැඳුණු මසුන් මෙන්ද සතුරන් අතට පත් අප මහෝෂධි පණ්ඩිතයෝ මුදවාලූහ.

එහි සුසුබංචන මෙය වනාහි අතිශයින් සැපයකි. යමෙක් සංවාසො පණ්ඩිතෙහි කාරණාර්ථයේ ඉති නිපාතයයි. මෙය කියන ලද්දේ වන. යම්හෙයකින් අමිත්තහපථපථගතෙ මොවයිනො මහොසධො (මහෝෂධියෝ සතුරන් අතට පත් අය මුදවාගන්නෝ) ඒ නිසා සේනකය, යම් මේ පණ්ඩිතයන් සමග එක්වීම වනාහි අතිශයින් සැපයකැයි කියමි. එය අසා සේනක තෙමේද පණ්ඩිතයන්ගේ ගුණ කියමින් මෙසේ කිය.

මහරජ, එය එසේමය. නුවණැත්තෝ ඒකාන්තයෙන් සුව ගෙන දෙන්නෝය. මැදිරියෙහි බැඳුණු පක්ෂීන් සේද දැල්හි බැඳුණු මසුන් සේද සතුරන්ගේ අතට පත් අප මහෝෂධි පණ්ඩිතයෝ මුදවා ගත්හ.

ඉක්බිති වේදේහ රජු ගඟින් එතෙර වී යොදුනක් පමණ දුරින් පිහිටි මහාසත්ත්වයන් විසින් කරන ලද ගමට සැපත් විය. එහිදී බෝධිසත්ත්වයන් විසින් යොදා සිටිය මිනිස්සු ඔහුට ඇත්වාහන ආදියද ආහාරපානාදියද දුන්හ. ඔහු විඩාපත් පත් ඇත්, අස්, රථ නතරකර අනික්වා ගෙන ඔවුන් සමග වෙනත් ගමකට පැමිණියේය. මේ ක්‍රමයෙන් සියක්යොදුන් මග ගෙවා පසුදා උදයම මියුළුනුවරට පැමිණියේය.

බෝධිසත්ත්වයෝ ද උමංදොර වෙත ගොස් තමා විසින් පැලද සිටි කඩුව ගලවා තබා උමංදොර ලඟ වැලි විසුරුවා තැබීය. එසේ තබා උමගට පිවිස උමගින් ගොස් ඒ නගරයට පිවිස සුවද පැනින් නා නොයෙක් අග්‍ර රසයන්ගෙන් යුත් බොජුන් වළද යහනට ගියේ මාගේ මනදොල සම්පූර්ණ වූයේ යැයි කල්පනා කරමින් හොත්තේය. ඉක්බිති ඒ රාත්‍රිය ගතවූ කල්හි වූළනී රජු සේනාව හසුරුවමින් ඒ නගරයට ලඟාවිය. ඒ කාරණය දේශනාකරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

මහත් බල ඇති වූළනී බුන්මදන්ත රජු මුළු රජ රැකවල් කොට අරුණල නැගෙනකල්හි උපකාරී නුවරට ලඟාවිය.

මහා බල ඇති පංචාල දේශවාසී බුන්මදන්ත රජ සැට අවුරුද්දෙන් මද නැගී සිටින්නා වූ බලවත් හස්තියකු පිටට පැන නැගී සිය සෙනගට මෙසේ කීය.

මැණික් ඔබා කරන ලද සන්නාහයෙන් සන්නද්ධ වූ රජ බොහෝ යුද්ධ ශිල්පයන්හි දක්ෂ වූ අතින් දුනු හි ගෙන රැස්වූ පණිවිඩකාර යෝධයන්ට පළමුකොට පැවසීය.

එහි කසිණං යනු සම්පූර්ණ උදෙනතං උදාවන. උපකාරීං පංචාල නගරය සමානකොට මහාසත්ත්වයන් විසින් කරවන ලද බැවින් ලබන ලද නම් ඇති ඒ නගරයට පැමිණියේය. අවොච තමන්ගේ සේනාවට කීවේය. පෙසසියෙ තමාට එවන්නවුන්. අජ්ඣාභාසිඤ්ඤා පළමුවෙන් කීවේය. කල්ඇතිවම කීවේය. පුරුගුමෙඛ බොහෝ ශිල්පයන්හි පිහිටි, ශිල්ප දන්නා.

දැන් ඔබට සමාන වශයෙන් දක්වන්නට.

ඇතුන් නැගෙන්නා වූද අසුන් නැගෙන්නා වූද රියට නැගෙන්නා වූද පයින් ගමන් කරන්නා වූද මහ සෙනගද රැස්වූ අති දක්ෂ වාළවේඨී ධනුර්ධරයන්ද යැයි කියන ලදී. එහි උපාසනමහි දුනු ශිල්පයේ කතනතෝ නොවරදින ලෙස විදීමෙහි කෘතනස්ත.

දැන් රජු වේදේහ රජුව ජීවග්‍රාහයෙන් අල්ලා ගැනීමට නියෝග කරමින් මෙසේ කීය.

බලවත් වූ සැට අවුරුද්දෙන් මද නැගී හිඳුනා වූ දළ ඇති හස්තීන් මෙහෙයවවු. වේදේහ රජු විසින් නිර්මාණය කරවන ලද නගරය ඇත්තු මඩින්වා.

දුනු වේගයෙන් මුදාහළ නියන් බඳු මුව ඇති සුදු පැහැති තියුණු අග් ඇති ඇට විදුනා ශර මතු මත්තේ වැටෙන්නවා.

සන්නාහයෙන් සැරසුණු විසිතුරු දඬුවලින් යුත් ආයුධ අතින් ගත් ඇතුන් ඉදිරියට වුව පනින්නා වූ නොසැලෙන මහත් බලැති තරුණ යෝධයෝ ඇතුන් වෙත එකතු වෙන්නවා.

කෙලින් මුවහත් කළ ගිනිසිළු සේ ප්‍රහාමත් වූ අධියටි සියක්රැසින් යුත් ඕසධී තාරකා සෙයින් බබළමින් සිටිවා.

ආයුධ බලයෙන් යුත් යුද්ධ සැට්ට හා අගු පළඳනා දරන්නා වූ සංග්‍රාමයන්හි නොපසුබස්නා මෙබඳු යෝධයන් වෙතින් කෙසේනම් වේදේහයා මීදෙන්තේද, ඉදින් පක්ෂියෙකු සේ අහසින් ගමන් කළද නොමීදෙන්තේමයැ.

එක් එක් කෙනෙකු වෙත වෙනම තෝරාගන්නා ලද සියල්ල තිස්තව දහසක් වූ මාගේ යෝධයන්ට සම වූවත් මේ මුළු පොළවෙහි ඇවිද බැලුවද නොදකිමි.

සැට අවුරුද්දෙන් මද නැගී සිටින්නා වූ මනාව සරසන ලද බලවත් දළ ඇතුන් මතැ රන්වන් කුමාරවරු බබලත්.

නන්දන උයනේ දේවපුත්‍රයන් සේ රන්වන් හඳුනා පොරෝනාවෙන් හා රන්වන් අලංකාරයෙන් බබලන යෝධයෝ ඇතුන්පිට බබලන්.

ප්‍රෙටියන්ගේ උදරයට සමාන වර්න ඇති තෙලෙහි මුවහත් තබන ලද ප්‍රභාස්වර වූ නුවණැති මිනිසුන් විසින් නිමවන ලද මනාවැ මුවහත් කරන ලද සම වූ මුවහත ඇති.

මලකඩින් තොර හිරු රැස් සේ බබළන්නා වූ ඉතා පිරිසිදු යකඩින් නිමැවුණු දැඩි වූ වහා පහරදෙන යෝධයන් විසින් ගන්නා ලද.

රන්කම් කල මිටින් යුත් ලෙහෙවත් කොපු දරන අසිපත්හු ඔබමොබ පෙරළෙන්නාහු වැසි වළාකුළු අතරැ විදුලිය සේ බබළන්.

දරණ ලද සන්නාහ ඇති ශූර වූ කඩු පලිස් දැරීමෙහි අතිශයින් දක්ෂ වූ හස්තියකුගේ කඳ පවා දෙකඩ කිරීමෙහි සමත් කඩු ශිල්පයෙහි හික්මුණු පතාක නම් අහසෙහි පිනුම් ගසන යෝධයෝ ඇත්තාහ.

මෙබඳු යෝධයන් විසින් පිරිවරන ලද තට මෙයින් මිදීමක් නම් නැත්තේය. යම් ක්‍රමයකින් නුඹ මියුළු නුවරට යන්නෙහි නම් එවැනි රාජානුභාවයක් නොදක්නෙමි.

එහි දනහි දන්තයන් ඇති. වඬ්දනනමුඛා නියනට සමාන මුහුණත ඇති. පහුනනා විදින ලද, මුදාහරින ලද, සම්පනනතු මේ ආකාර ඊතල වෙනවෙනම වැටෙත්වා. එක්තැන් වෙත්වා. සන වර්ෂාවක් මෙන් වසිවායි ආණාපෙති නියෝග කරයි. මාණවා - තරුණ යෝධයෝ. වමමිනො සම් යෙදූ අත් ඇති. විතුදණධයුතාවුධා විසිතුරු මිටකින් යුත් ආයුධවලින් සමන්විත. පකබ්ඤ්නො සංග්‍රාමය තුළට පැනයන. මහානාගා මහා හස්තීන් කුංචනාද කොට එතකල්හි. නිශ්චලව සිට. ඔවුන්ගේ දළවලින් අල්ලා ඒවා කපාදැමීමට දක්ෂ යෝධයෝ. සතරංසාවීය තාරකා සියක් රැසින් යුත් ඕසධී තාරකාව මෙන්. ආවුධබලවනනානං ආයුධ බලයෙන් යුක්ත වූවන්ගේ ගුණිකායුරධාරිනං ගුණී යනු යුද හැට්ටය ඒවාම ආහරණ ලෙස දරන්නවුන්ගේ. යුදහැට්ට සංඛ්‍යාත බාහු වළලු දරන්නවුන්ගේ. සවෙ පකබ්ච කාහනි ඉදින් පකෂියකු මෙන් අහසේ පැනයයි. එසේ වුවත් කෙසේ මිඳෙන්නේදැයි කියයි. තිංසමෙ පුරිසනාවුතොහා පුරුෂයන් තිස්දාහයි.

නවදාහයි. තිස්නවදාහයි. සබ්බවකෙක නිවර්ණා මාගේ මෙපමණක්, අනුන්ගේ අතින් ආයුධ ගෙන සතුරන්ගේ හිස්ගස් දැමීමට සමර්ථ එකිනෙකා වෙනම තෝරාගන්නා වූ නොනවතින්නා වූ යෝධයෝ. කෙවලං මහමංවරං මේ මුළු පොළවේම ඇවිද්දන් සමානයන් නැති එබඳු වූ යෝධයෙන් මෙපමණකැයි දක්වයි. වාරුදසසනා වාරු යනු රත්නය. රත්වන් පාට යනු අර්ථයි. ජිනාලංකාරා කහපාට උතුරුසළුව ඇති. පායීනවණණා පෙටියා නම් වූ මත්සායාට සමාන. නෙතනිංසා කඩු. නරවීරෙහි පණ්ඩිත පුරුෂයන් විසින්. සුනීසසිතා අතිගයින් තියුණු. වෙලලාළිනො මධ්‍යාහ්නයේ සිටි සූර්යයා මෙන් බබළන. සිකකාය සමයා සත්වරක් කොස්වාළිහිණියන් ලවා කවවා ගන්නා ලද පිරිසිදු ලෝභයෙන් කරන ලද සුප්‍යහාරප්‍යහාරිහි දැඩි ලෙස ප්‍රහාර දෙන යෝධයන් විසින් ලොහිතකච්ඡුපධාරිතා රක්තවර්ණ කඩු කොපුවෙන් යුක්ත. පනාකා අහසෙහි පිනුම්ගැසීමට සසමර්ථ. අසිවමමසසකොවිදා කඩුව හා පලිහ යන මේවා දැරීමේ අතිදක්ෂ ඵරුගහහසිකබිතාරො කඩුමීට ඇල්ලීමෙහි අතිගයින් පුහුණුව ලත්. නාගකබ්‍යධානිපානිනො ඇත්කදක් කඩුවෙන් කපා හෙලීමට සමර්ථ. නාඨිමොකෙධා එම්බා වේදේහය, පළමු ගෘහපති පුත්‍රයාගේ අනුභාවයෙන් මිදුනේ වෙහි. දැන් වනාහි තට ගැලවීමක් නම් නැතැයි කියයි. පහාවංතෙ දැන් නුඹගේ රාජානුභාවයක් නොදකිමි. මියුළු නුවරට යන්නා වූ නුඹ අද ළිඳකට වැටුණු මත්සායක බඳුය. මෙසේ වේදේහයන්ට තර්ජනය කරමින් දැන් ඔහුට අල්ලාගන්නෙමියි තියුණු අංකුශයෙන් ඇතාව මෙහෙයවන්නේ ගනිවි. බිදිවි. විදිවි කියා සේනාවට අණදෙමින් වූළනී රජු උපකාරී නගරයට මර්ධනය කරන්නාක් මෙන් එළඹියේය.

ඉක්බිති ඔහුට මහාසත්ත්වයන් විසින් යොදවා සිටි පුරුෂයෝ කවරෙක් දනිද? කුමක් වන්නේදැයි තමන්ගේ සේවකයන් ගෙන පිරිවරා ගත්හ. ඒ මොහොතේ බෝධිසත්ත්වයෝ සිරියනනාවෙන් නැගිට කරන ලද සිරුරු පිළිදැගුම් ඇත්තේ උදේ ආහාරය ගෙන සැරසී ලක්ෂයක් වටිනා කසී සළුවක් හැඳ රතුකම්බිලියක් ඒකාංශකොට සප්ත රත්නයෙන් විසිතුරු කළ සැරයටිය ගෙන රන්මිරිවැඩි සගල පැළඳ දෙවගනන් බඳු අලංකාර වූ ස්ත්‍රියක විසින් වල්විදුනාවකින් පවත්සලනු ලබන්නේ අලංකාර ප්‍රාසාදයේ සීමැරුරු කවුළුව විවෘතකර වූළනී රජුට කමාව පෙනෙන සේ ශක්‍රදේවේන්ද්‍ර විලාශයෙන් ඔබමොබ සක්මන් කළේය. වූළනී රජු ඔහුගේ රූපශ්‍රීය බලා සිත පහදවා ගන්නට අපොහොසත් විය. දැන් ඔහුට අල්ලා

ගන්නෙමිසි වහවහා ඇතු මෙහෙයවීය. පණ්ඩිතයෝ මෙසේ සිතූහ. මේ වේදේහයා මට ලැබුණේය යන හැඟීමෙන් වහවහා එයි. අපගේ රජතුමා තමන්ගේ භාර්යාවරුන් ගෙනගිය බව නොදනී. රන් කැඩපතක් බඳු මාගේ මුහුණ පෙන්වා ඒ බව ඔහු සමග කියන්නෙමි. ඔහු කවුළුව ලෙස සිටිම මිහිරි ස්වරයෙන් ඔහුට කියන්නේ මෙසේ කීය.

කිම! වහ වහා උතුම් ඇතු මෙහෙයවන්නෙහිද? ජ්‍රීතිමත් ස්වභාවයෙන් ඉදිරියට එන්නෙහි. ආත්මාර්ථය ඉෂ්ට වියැයි සිතන්නෙහිද?

දුන්න දමාපුව මැනව. හී හකුලාගන්න. විදුරුමිණියෙන් අලංකාර කරන ලද සන්නාහය ඉවත් කරන්න.

එහි කුඤ්ජරං ශ්‍රේෂ්ඨ වූ. ආපතසි එන්නෙහි. ලඬුතොසමී සඵල වූ මනදොළ ඇත්තේ වෙමි. මාගේ බලාපොරොත්තු සඵලවිය කියා සිතන්නෙහි. ඔහරෙ මේ වාප සංඛ්‍යාත වූ දුන්න ඉවත් කරන්න. බැහැර කරන්න. මෙයින් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? පටිසංහර බැහැරකොට වෙන කෙනෙකුට හෝ දෙන්න. සුරක්ෂිත නැතක හෝ තබන්න. ඊතලටලින් කුමක් කරන්නෙහිද? වමමං මේ යුදඇඳුමද ඉවත් කරන්න. මෙය ඔබ විසින් බොහෝසෙයින් ඇදගන්නේ වන්නේය. එය ඉවත දමන්න. ඔබගේ ශරීරය සුදුමැලි කර නොගන්න. වෙහෙසට පත්තොවී උදෑසනම ඔබගේ නගරයට යන්න කියා රජු සමග විහිළු කළේය.

හෙතෙම ඔහුගේ වචන අසා, ගෘහපති පුත්‍රයා මා සමග සෙල්ලම් කරයි. අද නුඹට කළයුතු දේ දනිමි යැයි තර්ජනය කර මේ ගාථාව කීය.

ප්‍රසන්න මුඛ වර්ණ ඇත්තෙහිය. මද සිතා පෙරදැරිකොට බෙණෙන්නෙහිය. මරණාසන්නයෙහි එබඳු වර්ණ සම්පත්තියක් වේ.

එහි මිහිත පුබ්බඤ්ච පළමුව සිතාසී පසුව කථා කරන්නේ, මදසිතා සහිතව කථා කරන්නෙහි. කෙසේවත් මා ගණන් ගන්නේ නැත. හොනිබො මරණ කාලයෙහි වනාහි මෙබඳු වර්ණ සම්පත්තියක් වේ. ඒ නිසා නුඹ බබළන්නෙහිය. අද තාගේ හිස සිද ජයපැන් බොන්නෙමු.

මෙසේ ඔහු සමග කථාකරන වේලාවේ මහා බලසෙනග

මහාසත්ත්වයන්ගේ රූපශ්‍රීය දැක අපගේ රජු මහොෂධ පණ්ඩිතයන් සමග කථාකරයි. කුමක් කථා කරන්නේද? මොවුන්ගේ කථා අසන්නෙමුයි රජු ලඟටම ගියේය. පණ්ඩිතයෝද ඔහුගේ කථාව අසා මා මහොෂධ පණ්ඩිතයන් බව නොදන්නෙහිද? මම තමාව මරන්නට නොදෙමි. ඔබගේ මන්ත්‍රණය බිඳුනේ වෙයි. කේවට්ටයා විසිනුත් නුඹ විසිනුත් හදවතින් සිතු දෙය සිදු නොවීය. එය කට වචනයක් පමණක් බවට පත්වියැයි ප්‍රකාශ කරන්නේ මෙසේ කීය.

මහරජ! තොපගේ ගර්ජනාව ගිස්ස. ඤත්‍රියය, තෙපි බිඳීගිය මන්ත්‍රණ ඇත්තේ වන්නහුය. කොටඵවකුට ජාති සෛන්ධවයකු අල්වාගත නොහැක්කා සේ තොප විසිනුදු වේදේහ රජ අල්වාපියනු නොහැක්කේමය.

වේදේහ රජ ඊයේ ඇමැතිවරුන් හා පිරිවර ජනයන් සමග ගඟ තරණය කළේය. ඔහු ලුහුබඳින්නේ භංසරාජයකු ලුහුබැඳ යන කවුඩකු මෙන් බිම හොත්තේය.

එහි භින්නමනෙතාසි යමෙක් නුඹ විසින් කේවට්ටයා සමග නිදන කාමයේදී මන්ත්‍රණයක් කළේද එය මා නොදනීයයි නොහඟවන්න. මුලදීම ඔහු මා විසින් දන්නා ලදී. භින්න මන්ත්‍ර ඇත්තේ වහු. දුගඟණොති තයා මරහජ, අපගේ රජතුමා කොටඵවකු විසින් සෛන්ධවයකු මෙන් අල්ලා ගන්නට නොහැකිය. කුඵ අශ්වයකු පිට නැග්ගහු විසින් ජව සම්පන්න වූ ආජාතීය අශ්වයකු පිට යන්නහුව මෙන් අල්ලා ගන්නට නොහැකි වෙයි යන අර්ථයි. කේවට්ටයා වනාහි කොටලුවකු බඳුය. ඔබ ඒ පිට නැගි පුරුෂයෙක් බඳුය. අපගේ රජතුමා කියා දක්වයි. තිණණා යනු බොහෝසෙයින් එතෙර විය. ඔහු ද වනාහි හුදෙකලාව නොව සපිරිවරින් පැන ගියේය. අනුජ්ජවං ඉදින් වනාහි නුඹ පසුපස්සේ එළවන්නෙහිද? එය ස්වර්ණභංස රාජයකු පසුපස එළවන කවුඩකු මෙන් විපතට පත්වෙයි. මෙසේ පපතිසසසි අනතුරට විනාශයටද පැමිණෙන්නෙහි යැයි කියයි. දැන් බිය නොවූ සිංහයකු මෙන් උදාහරණ දක්වමින් කීවේය.

මෘගයන් අතර අධම වූ සිවල්ලු රාත්‍රී කාලයෙහි සුපුෂ්පිත කැල වෘක්කයක් දැක මස්වැදලි යයි සිතන්නෝ පිරිවරා සිටියහ.

හිරු නැග රැස පහන් වූ කල්හි සුපිපි කැල ගස දැක සිවල්ලු සුන් වූ ආශා ඇත්තෝ වූහ.

මහරජ! එසෙයින් තෙපිඳු වේදේහ රජු පිරිවරා සිට කැලගස වටා සිටි සිව්ලුන් මෙන් සුන් වූ ආශා ඇත්තෝව යන්නාහුය.

එහි දීඝවා යනු සදළියෙන් බලා පරිබබුළුහා උදෑසනම මස්වැදැල්ලක් කාදමා යන්නෙමු යයි පිරිවරා සිටියහ. විනිවනාසු ඔවුහු යම් යම් රාත්‍රීන්හිදී මෙසේ සිටියාහු ද ඒ ඒ අතීත කාලයන්හි දීඝවා හිරු එළියෙන් කැලමලක් දැක මෙය මස්වැදැල්ලක් නොවේයයි දැනගෙන බලාපොරොත්තු සුන්වී පැන ගියහ. සීගලා යම්සේ සිවල්ලු කැලමල පිරිවරා සුන්වූ ආසා ඇත්තෝ වූහ ද එසේම ඔබ ද මෙහි වේදේහ රජු නැති බව දැනගෙන යන්නෙහිය. සේනාව ගෙන පලා යන්නැයි දැක්වීය.

රජු ඔහුගේ ඒ නිර්භීත වචන අසා මෙසේ සිතීය. මේ ගෘහපති පුත්‍රයා අතිශයින් දක්ෂයෙක්ව කථා කරයි. නිසැකවම වේදේහයන් පැනගියා වන්නේය කියා අතිශයින් කිපී පෙර අපි ගෘහපති පුත්‍රයා නිසා උතුරුසළුවද අහිමි කරගත්තෝ වෙමු. දැන් ඔහු අපගේ අත ලගටම ආවේය. සතුරා පැන ගියේය. අපගේ බොහෝ අනර්ථයන් කළේ මොහුය. දෙදෙනාටම කළයුතු දේ මොහුටම කරන්නෙමියි ඔහුට යමක් කරන්නට අණදෙන්නේ මෙසේ කීය.

යමෙක් මා අතට පත් සතුරු වේදේහයන් මුදාහැරියේද ඒ මොහුගේ අත් පා කන් නාසා සිදිවි.

යමෙක් මා අතට පත් සතුරු වේදේහයා මිදුනේද ඒ මොහුගේ ඇඟ මස් පිසිය යුතුය. මෘගයන්ගේ මස් මෙන් කපා හුලකැ ඇත පිසන්නවා.

යම්සේ වෘෂභයකු ගේ හෝ සිංහයකුගේ හෝ ව්‍යාඝ්‍රයකුගේ හෝ සම ගලවා උල් ගසා බිම අතුරුණු ලබන්නේද?

එසේම යමෙක් මා අතපත් පසමිතුරු වේදේහයා මුදාහළේ ද ඒ මොහු බිම අතුරුවා සැතින් විදවන්නෙමි.

එහි පාතබ්බං පිසිය යුතු මාගාදීන්ගේ මස් මෙන් මේ ගෘහපති පුත්‍රයාව හුල්වල අමුණා පිසන්වා. සීහසස අපො ව්‍යග්ගසස සිංහයකු ගේ හෝ ව්‍යාසුයකු ගේ යන මොවුන්ගේ සම උල්ගසනු ලබයි. එසේම වෙඩියසසාම් විදවන්නෙමි.

එය අසා මහාසත්ත්වයෝ සිනාසී, මේ රජ තමන්ගේ දේවියද නැයන් ද මා විසින් මියුළු නුවරට යවන ලද බව නොදනී. ඒ නිසා මොහු මේ කර්ම කාරණා කියයි. ක්‍රෝධ වශයෙන් වනාහි මට ඊයෙන් විදින්නේය. තමන්ට රැවි වෙන දෙයක් හෝ කරයි. ඔහුව ශෝකාකූරව වේදනාවට පත්කර ඇතුළුවදීම ඔහුව සිහි නැතිකර හෙළන්නට ඒ කාරණය දන්වන්නෙමියි සිතා මෙසේ කීය.

ඉදින් මාගේ අත් පා හෝ කන් නාසා හෝ සිදින්නෙහි නම් වේදේහ රජ පංචලවණ්ඩ කුමාරයාගේ ද එසේ සිදුවන්නේ ය.

ඉදින් මාගේ අත් පා හෝ කන් නාසා හෝ සිදින්නෙහි නම් වේදේහ රජ පංචලවණ්ඩී කුමරියගේ ද එසේ සිදුවන්නේ ය.

ඉදින් මාගේ අත් පා හෝ කන් නාසා හෝ සිදින්නෙහි නම් වේදේහ රජ නන්දා දේවියගේ ද එසේ සිදුවන්නේ ය.

ඉදින් මාගේ අත් පා හෝ කන් නාසා හෝ සිදින්නෙහි නම් වේදේහ රජ ඔබගේ පුත්‍ර දාරාවන්ගේ ද එසේ සිදුවන්නේ ය.

ඉදින් මාගේ මස් කපා හුලෑ ඇත පිසන්නෙහි නම් වේදේහ රජ පංචලවණ්ඩ කුමාරාගේ ද (මස්) එසේ පිසවන්නේය.

ඉදින් මාගේ මස් කපා හුලෑ ඇත පිසන්නෙහි නම් වේදේහ රජ පංචලවණ්ඩී කුමරියගේ ද (මස්) එසේ පිසවන්නේය.

ඉදින් මාගේ මස් කපා හුලෑ ඇත පිසන්නෙහි නම් වේදේහ රජ නන්දා දේවියගේ ද (මස්) එසේ පිසවන්නේය.

ඉදින් මෘගාදීන්ගේ පිසිය යුතු මසක් සෙයින් මාගේ මස් කපා හුලෑ ඇත පිසන්නෙහි නම් වේදේහ රජ ඔබගේ පුත්‍රදාරාවන්ගේ ද මස් එසේ පිසවන්නේය.

ඉදින් මා බිම අතුරුවා, හුල් ගසා විදින්නෙහි නම් වේදේහ රජ පංචාලවණ්ඩ කුමාරයාටද එසේ විදවන්නේය.

ඉදින් මා බිම අතුරුවා, හුල් ගසා විදින්නෙහි නම් වේදේහ රජ පංචාලවණ්ඩී කුමරියට ද එසේ විදවන්නේය.

ඉදින් මා බිම අතුරුවා, හුල් ගසා විදින්නෙහි නම් වේදේහ රජ නන්දා දේවියටද එසේ විදවන්නේය.

ඉදින් මා බිම අතුරුවා, හුල් ගසා විදින්නෙහි නම් වේදේහ රජ ඔබගේ පුත්‍රදාරාවනටද එසේ විදවන්නේය. වේදේහ රජු මා හා මෙසේ රහසින් මන්ත්‍රණය කරන ලද්දේය.

යම්සේ සම්කරුවන්ගේ සිතින් මනාවැ නිමවන ලද සියයක් පටින් කළ හෙයින් 'පලසක' නම් වූ සන්නාහය ශරයන් වළකා ශරීරක්ෂාවට පැමිණේද,

එසේම වේදේහ රජුගේ දුක් දුරුකොට සැප එලවන්නෙමි. 'පලසක' සන්නාහය හි වළකන්නා සේ මාගේ නුවණින් තොපගේ නුවණ වළකන්නෙමි.

එහි ජෙදයිසසති වූළනී රජු විසින් පණ්ඩිතයන්ගේ අත්පා සිඳවන ලදැයි අසා ම සිඳවන්නේය. පුත්‍රතදාරසස යනු එකම මාගේ අවයව සිඳීම හේතුවෙන් අපගේ රජතුමා ඔබගේ පුත්‍රයන් දෙදෙනාගේ ද අගමෙහෙසියගේද යන තුන්දෙනාගේම සිඳවන්නේය. එවං නො මන්තිකං රහො මහරජ, මා විසින් ද වේදේහ රජු විසින් ද මෙසේ රහසිගතව මන්ත්‍රණය කරන ලදී. යම් යම් දෙයක් මෙහි වූළනී රජු කරයිද ඒ ඒ දෙය එහිදී ඔහුගේ පුත්‍ර දාරකාදීන්ට ද කළයුතුය. පලසතං පොටවල් සියයක් පමණ බොහෝ ඝන කොටස් ඉවත්කර මෘදු බවට පත්කළ සම.

කොනතිමනතිසුනිධිසිතං කොනතිමනති යනු සම්චැඩකරුවන්ගේ ආයුධයකි. ඒ ආයුධයෙන් ඉරා මනාව පිළියෙල කළ, තනුනාණාය යම්සේ ඒ සම යුද්ධයේදී ඊතල පටිහනනවෙ වලින් ශරීරය ආරක්ෂා කරදෙයි. ඊතල ඇති ශරීරය ආරක්ෂා කරයි. සුඛාවහො මහරජ, මම ද අපගේ රජුගේ සතුරන් වළක්වන අර්ථයෙන් ඒ හීතල වලක්වන සම මෙන්. සුඛාවහො දුක්ඛනුදො කායික වෛතසික සැප ගෙන දෙමි. දුක්ක් නොදෙමි. මනිං තෙ ඒ නිසා ඔබගේ නුවණ, ප්‍රඥාව, සම්චඩුවා විසින් පොටවල් සියයක් ඇති සමින් මෙන් තමන්ගේ නුවණින් හප්පන්තේය.

ඒ අසා රජු මෙසේ සිතීය. ගෘහපති පුත්‍රයා කුමක් කියයිද? යම්සේ වනාහි මම මොහුට යමක් කරමිද? වේදේහ රජු මගේ පුත්‍රදාරකාදීන්ටද එසේ කරයි. මාගේ දරුවන්ගේ හා භාර්යාදීන්ගේ ආරක්ෂාවිධාන යොදා ඇති බව මොහු නොදනී දැන් මරන්නේය යන මරණ බියෙන් විලාප නගයි කියා ඔහුගේ වචනය විශ්වාස කළේ නැත. මහාසන්ත්වයෝ, මෙතෙමේ බය නිසා මට මෙසේ කියයි යැයි හගිමිසි ඔහුට දන්වන්නෙමිසි මෙසේ කිය.

මහරජ, එසේ නම් ඔබගේ හිස් වූ අන්තඃපුරය බලව. ක්ෂත්‍රියය, ඔබගේ දේවියද කුමරාද මවුබිසවද උමගින් හැරගෙන ගොස් වේදේහ රජුට පවරන ලදී.

එහි උමමගා යනු මා විසින් තමන්ගේ තරුණයන් යවා ප්‍රාසාදයෙන් බස්සවා උමගින්ම ගෙන්වා මහා උමගින් පිටතට ගෙන ඔබගේ නැයෝ වේදේහ රජුට භාරදෙන ලදහ. එය අසා රජු සිතීය. පණ්ඩිතයා අතිශය දැඩිකොට කියයි. මා විසින්ද රාත්‍රියෙහිදී ගඟ පෙදෙසේ නන්දා දේවියගේ හඬද අසන ලදී. පණ්ඩිතයෝ මාහප්‍රාඥයෙකි. යම්භෙයකින් මෙය සත්‍යයක් විය හැකිය කියා හටගත් මහත් ශෝක ඇත්තේ ටෙට්ටියය උපදවාගෙන ශෝක නොකරන්නාක් මෙන් එක් ඇමතියකු කැඳවා, එය දැනගැනීම සඳහා පිටත්කර යවන්නේ තවත් ගාථාවක් කිය.

එසේනම් මාගේ අන්තඃපුරයට ගොස් මොහුගේ බස් සැබෑ හෝ බොරු හෝ වේදැයි සොයා බලව.

ඔහු පිරිවර සහිතව රජගෙදරට ගොස් දොර විවරකර ඇතුළට

පිවිස අත්පා බැඳ මුඛය වසා නාගදන්තගේ එල්වා සිටිය අන්තඃපුර පාලකයන්ද කුඳු, මිටි පුද්ගලයෝ ද භාජන බිඳ දමා ඒ ඒ තැන්වල විසුරුවා තිබුණු සැටින්, ඒ ඒ තැන්වල ආභාරපානවිසුරුවා ඇති සැටින්, රුවන්ගබඩාවේ දොරවල් විවෘතකර කරන ලද මාණිකාය සොරකමද, විවෘත කරන ලද සිරියහන් ගබඩාවද, විවෘතව පැවති ජනෙල්වලින් ඇතුල්වී හැසිරෙන කවුඩු සමූහයාද අනහැර දමන ලද ගමක් වැනි සොහොන් බිමක් බඳු සිරියාවක් නොමැති රාජභවනය දැක රජුට දන්වමින් මෙසේ කිය.

මහරජ, මහෙෂධයන් කී දේ සැබෑමය. හිස් වූ මුළු අන්තඃපුරය කපුටන් එක්වූ මුහුදුතෙර ගමක් මෙනි.

එහි කාකපටනකං යථා යනු මාළු ගදට ආවා වූ කවුඩන් රැස් වූ මුහුදුතෙර ඇති අන්හැර දමන ලද ගමක් මෙන් විය.

රජු ජනයන් සතරදෙනාගේ වියෝව නිසා හටගත් ශෝකයෙන් කම්පාවෙමින්, මේ දුක ගෘහපති පුත්‍රයා නිසා මට ඇතිවියැයි දණ්ඩෙන් පහරකෑ සර්පයකු සේ බෝසතුන්ට අභියාචනා කීපුණේය. මහාසත්ත්වයෝ ඒ ස්වභාවය දැක මේ රජු මහා යසස් ඇත්තෙකි. යම්විටක ක්‍රෝධයෙන් ඔවුන්ගෙන් මට කවර ප්‍රයෝජනදැයි සිතා ඤාණිය මානසෙන් මට විදින්නේය. නන්දා දේවිය මොහු විසින් නොදක්නා ලද්දක් මෙන් කරන්නේ ඇගේ ශරීර වර්ණය වර්ණනා කරන්නේ නම් මැනවි. ඉක්බිති ඔහු එය සිහිකර, ඉදින් මම මහෙෂධයන් මරන්නෙමි නම් මේ ආකාර ස්ත්‍රී රත්නයක් නොලබන්නෙමියි සිතා තමන්ගේ භාර්යාවට ඇති සෙනෙහස නිසා මට කිසිවක් නොකරන්නේ යැයි සිතා ආත්මාරක්ෂාව සඳහා ප්‍රාසාදයේ සිටිමින්ම රතුකම්බිලිය තුළින් රන්වන් බාහුව පිටතට ගෙන ඇය ගිය මග කියන අන්දමට වර්ණනා කරන්නේ මෙසේ කිය.

මහරජ, ස්වර්ණ ඵලකයක් වැනි උකුළු පෙදෙසින් යුත් හංසධේනුවක සේ මිහිරි තෙපුල් තෙපලන සියළු අඟපසඟින් ශෝභන වූ නන්දා දේවි තෙල උමගින් ගියාය.

මහරජ, කසීසළු හඳුනා රනින් මොනවට කළ මෙවූල්දම් පළඳනා

ස්වර්ණවර්ණ වූ සියල් අඟපසඟින් ශෝභමාන වූ නන්දා දේවිය මේ උමගින් ගෙනයන ලද්දීය.

ඇය රත්පෑ පා ඇත්තීය. පංචකලාණයෙන් යුක්ත වන්තීය. රන්මිණිමෙවුල් ඇත්තීය. පරෙවියනට බඳු ඇස් ඇත්තීය. බිඹුපල වැනි තොල් ඇත්තීය. මනා සිරුරින් හා කෘෂ වූ මැද පෙදෙසින් යුක්ත වන්තීය.

මනාව හටගත් නාගලතාවකට බඳු ලෙලෙන ගාත්‍රා ඇත්තීය. සිහින් වූ රන් පෝරුවකට බඳු මධ්‍යප්‍රදේශ ඇත්තීය. දික් වූ නිල් වූ අක්බඹරු කෙස්කළඹ ඇත්තීය.

ඕ නොමෝ සුජාත මුප පෙල්ලක බඳුය. හේමන්තයේ ගිනිසිඵවකට සමානය. ගිරිදුර්ගයකින් ගලාබස්නා කුඩා උණකොළ සමූහයෙන් ගැවසීගත් නදියක් බඳු රෝමරාජී ඇත්තීය.

ඇත්සොඩක් බඳු උඟුරු යුග්මයෙන් ශෝභමාන වූවාය. පංචකලාණ ඇත්තීය. ප්‍රථම වයසැ සිටියාය. නිඹිරිඵල වැනි පියයුරු ඇති ස්ත්‍රීන් අතුරෙන් පළමුවැන්නීය. ඉතා උස් නොවූ ඉතා මිටි නොවූවාය. ලොම් නැත්තීද බොහෝ ලොම් ඇත්තීද නොවූවාය.

එහි ඉතො යන්නෙන් උමග පෙන්වයි. කොසුමහඵලක සුසෙසාණී විශාල රන්ඵලකයක් බඳු සුන්දර උකුලු පෙදෙස. හංස ගගගරහාණීනී ගොදුරු පිණිස හැසිරෙන හංසපෝතකයන්ගේ මෙන් ගුගුරන මිහිරි හඬින් යුත්. කොසෙයාවසනා රනින් වැඩ දැමූ කොසෙයවස්ත්‍ර හදනා. සාමා රන් හා සමාන. පාරෙවතකබ් පස්පැහැයෙන් යුත් රතුපාට, පරෙවියන්ගේ ඇස් බඳු ඇස් ඇති සුනනු සුන්දර සිරුර. බිමෙබාට්ඨා බිඹුඵල වැනි පිරුණු තොල් අග ඇති. තනුමස්සම්මා සිහින් මැදපෙදෙස් ඇති. සුජාතාභූජගලට්ඨවා ඇඟකිලිපොළන කල්හි වාතයෙන් සෙලවෙන රතුපාට දල්ලක් මෙන් බබළන, මනාව හටගත් නාගලතාවක් මෙන් බබළයි. වෙලලිවා රත්තභවූවක් බඳු මැදපෙදෙස. ඊසකගහපවෙලලිතා ස්වල්පයක් අගින් නැමුණු, අගින් නැමුණු. මිහජාපීචා කඳු පාමුලක මනාව හටගත් මුචපෝතිකාවක වැනි පැවැත්ම ඇති. හෙමනහගිසිබාර්ව බැබළෙන බැවින් හේමන්ත කාලයේ ගිනිසිඵවක් මෙන් බබළයි. බුද්දවෙ ද්විහි යම්සේ කුඩා ජලාශ්‍රිත උණගස්වලින් ගැවසී ගත් ඒ ගංගාව ශෝභමාන

වෙයි. එපරිද්දෙන් තුනිව පිහිටි ලෝම සමූහයෙන් ශෝභමානය. කලාණ්ණී සම, මස්, කෙස්, නහර, ඇට යනාදී ලෙස පස්වැදෑරුම් කලාණයෙන් සමන්විත. පයමානිමබරුසුනී තිඹිරිගෙඩිවත් පියවුරු ඇත්තියන්ගෙන් ප්‍රථමයා, උත්තම වූ, රන්ඵලකයක තබන ලද ස්වර්ණමය තිඹිරිඵල දෙකක් බඳු ඇගේ මනාව පිහිටි වඩා උස් නොවූ පියයුරු යුගලය.

මෙසේ මහාසත්ත්වයන් ඇගේ රූසිරිය වර්ණනා කරන කල්හි ඔහුට ඇය පෙර නුදුටුවාක් මෙන් විය. බලවත් ආදරයක් ඉපිදවීය. ඉක්බිති ඔහුට ආදරයක් ඇතිවූ බව දැනගෙන මහාසත්ත්වයෝ අනතුරු ගාථාව කීහ.

මහරජ, මෙවැනි නන්දා දේවියගේ මරණින් ඔබ තුටුවන්නේ නම් මම ද නන්දා දේවියද යමරජු වෙත යන්නෙමු.

එහි සිරිවාහනා මෙබඳු ශ්‍රී සම්පත්තිය ඇත්තා වූ මහරජ, ඔබ මෙසේ උතුම් රූපය දරන්නා වූ නන්දාවගේ මරණයෙන් සතුටු වන්නේයයි කියන්නෙහිද? ගඬ්ජාම ඉදින් නුඹ මා මරන්නෙහි නම් ඒකාන්තයෙන් අපගේ රජු නන්දා දේවියව මරන්නේය. මෙසේ නන්දා ද මම ද යමයාගේ සම්පයට යන්නෙමු. යමයා අප දෙදෙනාව දැක නන්දාව මටම දෙයි. ඒ මට මළත් එබඳු වූ ස්ත්‍රී රත්නයක් ලැබෙනම් කුමක් හිස්වේද? රජතුමනි! මම මගේ මරණයෙන් හානියක් නොදකිමියි මෙසේ ඔහුට කීය.

මෙසේ මහාසත්ත්වයෝ මෙපමණ තැනකින් නන්දාවම වර්ණනා කළෝය. අනික් අයව වර්ණනා කළේ නැත. කුමක් නිසාද? සත්ත්වයෝ වනාහි ප්‍රිය භාර්යාවන් කෙරෙහි මිස අන් අය කෙරෙහි ආදරය නොකරත්. මව ගැන හෝ සිහිපත් කරන්නේ දුපුතුන්වද සිහිකරයි කියා ඇයවම වර්ණනා කළේය. රජුගේ මව මහළු බැවින් වර්ණනා කළේ නැත. ඤාණ සම්පන්න වූ මහාසත්ත්වයන් මිහිරි හඬින් වර්ණනා කරත් කරත් ම නන්දා දේවිය අවුත් රජු ඉදිරියේ සිටියාක් මෙන් වූවාය.

ඉක්බිති රජ සිතීය. මහෙෂධයන් හැර වෙන අන් කෙනෙක් මට භාර්යාව ගෙනැත් දෙන්නට සමත් නොවෙයි. ඉක්බිති එය ගැන සිතන ඔහුට ශෝකයක් හටගත්තේය. ඉක්බිති ඔහුට මහාසත්ත්වයෝ මෙසේ කීහ. මහරජ, නොසිතන්න. ඔබගේ දේවියත්, පුතාත් මවත් යන

තුන්දෙනාම පැමිණෙන්නාහ. මෙහිලා මගේ ගමනම ප්‍රමාණවත් වෙයි. ඔබ අස්වැසීමක් ලබන්න රජතුමනි කියා රජුව අස්වැසීය. ඉක්බිති රජ මෙසේ සිතීය.

මම මගේ නගරය මනාව ආරක්ෂාව යොදවා, සුරක්ෂිත කරවා මේ උපකාරී නගරය මෙපමණ වූ බලවාහනවලින් වටකරවා සිටියේය. මේ නගරය මෙතරම් සුරක්ෂිතව තිබියදීත් නගරයෙන් දේවියත්, පුත්‍රයාත්, මවත් ගෙනවුත් වේදේහයන්ට දෙවීය. අපද මෙසේ පිරිවරාගෙන සිටියදීත් කිසිවකුටත් නොදැනෙන සේ වේදේහයන්ව සේනා සහිතව පළවා හැරියේය. කිම? කිසියම් දිව්‍යමය මායාවක් දන්නේද? නැතහොත් මෙය ඇස්බැන්දුමක්දැයි ඔහුගෙන් විචාරමින් මෙසේ කීය.

යමෙක් මා අතට පත් සතුරු වේදේහයන් මිදුයේ වේද, ඒ ඔබ දිව්‍ය මායමක් දන්නෙහිද? ඇසට ඉන්ද්‍රජාලයක් කළහුද?

ඒ අසා මහාසත්ත්වයෝ මහරජ, මම දිව්‍ය මායම් දනිමි. පණ්ඩිතයෝ වනාහි දිව්‍ය මායම් ඉගෙනගෙන බියක් ඇතිවූ කල්හි තමන්වද අන් අයවද දුකින් මුදවන්න ම යැයි කියා මෙසේ කීය.

මහරජ, මේ ලෝකයේ නුවණැත්තෝ දිව්‍යමායම් හදාරන්. ඒ පණ්ඩිත මන්ත්‍රී ජනයෝ තමා විපතීන් මුදවා ගනිත්.

උමං බිඳීමෙහි දක්ෂ තරුණ යෝධයෝ මට ඇත්තාහ. ඔවුන් විසින් කරන ලද උමගින් වේදේහ රජ මියුළු නුවරට ගියේය.

එහි මායිධා යනු මෙහි මායමක්. මාණවපුත්තා උපස්ථායක තරුණ යෝධයෝ. යෙසං කතෙන යමකු විසින් කරන ලද මඟෙන අලංකාර කළ උමගින්.

මෙය වනාහි අසා 'අලංකාර කළ උමගින් ගියේල' මේ උමග කෙබඳු එකක්ද? රජු උමගදකිනු කැමැති විය. මොහුට උමග පෙන්වන්නෙමියි දක්වමින් කීය.

ආලෝකමත් වූ උමග මනාවැ නිමකොට ඇත්තේය. ඇත්, අස්,

රිය, පාබල සෙනග පිළිරු සිතියම් ලෙස තනවා ඇත. මහරජ, එසේනම් මනාවැ නිමවූ උමග බලනු මැනවි.

එහි හඤ්ඤා සන රෙදිවල ඇඳීම, විත්තකර්ම යන ක්‍රමවලින් කරන ලද මේ ඇත්පෙළ ආදියෙන් සුන්දර වූ අලංකාර කරනලද දේවසභාවට සමාන වූ ඒකාලෝක වී තිබෙන උමග බලන්න දේවයන් වහන්ස.

මෙසේද කියා මහරජ, මාගේ ප්‍රඥා නමැති වන්දයාත් ඤාණ නමැති සූර්යයාත් නැගී ආ තැන අලංකාර කළ උමගෙහි මහාදොරටු අසුවක්ද හැටහතරක්ද කුඩා දොරටුද එක්සියයක් නිදන කාමරද නොයෙක් සියගණන් ආලෝක ගබඩාවන්ද නරඹන්න. මා සමග සමගිව සතුටු වී තමන්ගේ බලසේනාව සමග උපකාර නගරයට පිවිසෙන්න දේවයින් කියා නගරයේ දොර විවර කළේය. රජු එක්සියයක් රජුන් පිරිවරා නගරයට පිවිසියේය. මහාසත්ත්වයෝ ප්‍රාසාදයෙන් බැස රජුට වැද පිරිවර ගෙන උමගට පිවිසියේය. රජු අලංකාර කළ දේව නගරය මෙන් වූ උමග දැක බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ගුණය වර්ණනා කරන්නේ මෙසේ කිය.

මහොෂ්ඨය, ඔබ වැනි පණ්ඩිත ජනයෝ යම්ගෙයක හෝ රටක හෝ වෙසෙන්නම් ඒ විදේහ වැස්සන්ටද වූයේ මහත් ලාභයකි.

එහි විදේහානං මෙබඳු පණ්ඩිතයන්ට ආකරයක් වූ උසස් තැනකට පත් විදේහයන්ගේ ජනපදයට වූයේ ලාභයක්මය. යසස මෙ එදිසා යමෙකුට මේ මෙබඳු පණ්ඩිතයෝ උපායෙහි දක්‍ෂයෝය. එක් නිවසක හෝ එක් ජනපදයක හෝ එක රටෙක හෝ වසන්නම් ඔහුටද ලාභයකි. යථා ඤාණියම්සේ ඔබ එබඳු වූ පණ්ඩිතයකු සමග යමෙක් එක රටක, එක ජනපදයක, එක නගරයක, එක ගෙයක වාසය කරන්නට ලැබේද ඒ විදේහ රටවැසියන්ටද මිසුළුනුවර වාසීන්ටද නුඹ සමග එකට වාසය කරන්නට වූයේ ලාභයකි යැයි කියයි.

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ ඔහුට එක්සියයක් යහන්ගැබ පෙන්වීය. එක්දොරක් විවෘත කළවිට සියල්ල විවෘත වෙයි. එකක් වැසුකල්හි සියල්ල වැසී යයි. රජු උමග බලන්නේ ඉදිරියෙන් යයි. පණ්ඩිතයෝ පසුපසින් යති. සියළු සේනා උමගට පිවිසියේය. රජ උමගින් නික්ම ගියේය. පණ්ඩිතයෝ ඔහු නික්ම ගිය බව දැන තමාද නික්ම අන් අයට නික්මෙන්නට

නොදී උමංදොර වසන්නේ ඇණයක් තද කළේය. අසුවක් මහා දොරටු හැටහතරක් කුඩා දොරටු එක්සියයක් නිදන කාමර දොරවල් නොයෙක් සිය ගණන් ආලෝක ගබඩා දොරවල් එකපහරින් වැසුනාහ. මුළු උමගම ලෝකත්තරික නරකය මෙන් අඳුරු විය. මහජනයා බියෙන් තැති ගත්තේය. මහාසත්ත්වයෝ ඊයේ උමගට පිවිසෙන්නේ යම් කඩුවක් තැබීද එය ගෙන පොළවෙන් දහඅටරියනක් අහසට පැනනැගී ඉන් බැස රජුගේ අතින් අල්ලා කඩුව උදුරාගෙන බියගන්වා මහරජ, සියළු දඹදිව රාජ්‍යය කාහටදැයි විචාළේය. ඔහු බිය වූයේ පණ්ඩිතයෙනි! ඔබට යැයි කියා මට අභයදානය දෙවයි ඉල්ලීය. මහරජ, බිය නොවන්න. මම ඔබට මරනු කැමැතිව කඩුව ස්පර්ශ කළේ නැත. මාගේ ප්‍රඥා අනුභාවය පෙන්වන්නට ස්පර්ශ කළෙමිසි රජුට කඩුව දුන්නේය. ඉක්බිති කඩුව ගෙන සිටි ඔහුට මෙසේ කීය. මහරජ, ඉදින් ඔබ මා මරනු කැමැති වේනම් දැන්ම මේ කඩුවෙන් මා මරන්න. ඉක්බිති අභය දෙනු කැමැතිනම් අභයම දෙන්න. පණ්ඩිතය, මා විසින් නුඹට අභය දෙන ලදමය. ඔබ නොසිතන්න. කඩුව ගෙන දෙදෙනාම ඔවුනොවුන් මිත්‍රද්‍රෝහී නොවන බවට ගිවිස ගත්හ. ඉක්බිති රජතුමා බෝධිසත්ත්වයන්ට මෙසේ කීය. පණ්ඩිතය, මෙබඳු වූ ප්‍රඥාබල සම්පන්නව සිට කුමක් නිසා රාජ්‍යය අල්ලා නොගන්නෙහිද? මහරජ, මම සිතන්නේ නම් අද සියළු දඹදිව රජවරුන් මරා රජකම ගත්තේය. අනුන් මරා යසස ලැබීම පණ්ඩිතයන් විසින් පසසන්නේ නැත. පණ්ඩිතය, මහජනයා දොරටුවක් නැතිව හඬා වැළපෙත්. උමංදොර විවරකොට මහජනයාට ජීවිත දානය දෙන්න. හෙතෙම දොර විවෘත කළේය. මුළු උමගම ඒකාලෝක විය. මහජනයා සැනසුමක් ලැබුවේය. සියළු රජවරු තමන්ගේ සේනා සමග නික්ම පණ්ඩිතයන් සම්පයට ගියහ. ඔහු රජු සමග විශාල ශාලාවේ සිටියේය. ඉක්බිති ඔහුට රජවරු මෙසේ කීහ. පණ්ඩිතය, නුඹ නිසා අපි ජීවිතය ලැබුවෙමු. ඉදින් මොහොතක් උමංදොර විවෘත නොකළේද අප සියළු දෙනාටම එහිදී මරණය සිදුවන්නේය. මහරජ, දැන් පමණක් නොවෙයි. පෙරද නුඹලා මා නිසා ජීවිතය ලැබූහ. පණ්ඩිතයෙනි, කවදාද?

අපගේ නගරය හැර සියළු දඹදිව රාජ්‍යය ගෙන උත්තරපංචාල නගරයට ගොස් උයනෙහි ජයපැන් බොන්නට සුරාව සුදානම් කළ කාලය සිහිපත් කරවී. එසේය පණ්ඩිතයෙනි, එදා මේ රජු කේවට්ටයා සමග කරන ලද නරක මත්‍රණයෙන් විෂ යෙදූ සුරාවෙන් ද මස්මාලුවලින්ද නුඹලාව මරන්නට ඒ කටයුතු කළේය. ඉක්බිති මම මොවුන් මා

බලාසිටියදීම අසරණ ලෙස මරණය නොවේවායි මගේ පුරුෂයන් යවා සියළු භාජන බිඳවා ඔවුන්ගේ කුමන්ත්‍රණය බිඳදමා නුඹලාට ජීවිතදානය දුන්නෙමි. ඒ සියල්ලෝම බියට පත් වූවනී රජුගෙන් ඇසූහ. මහරජතුමනි, සත්‍යයක්ද? එසේය. මා විසින් කේවට්ටයාගේ වචනය පිළිගෙන කරන ලදී. පණ්ඩිතයෝ සත්‍යයක්ම කියති. ඒ සියල්ලෝම මහාසත්ත්වයන් වැළඳගෙන පණ්ඩිතය, ඔබ අප සියලු දෙනාටම පිහිටවිය. ඔබ නිසා අපි ජීවිතය ලැබුවෝ වෙමු. සියල්ලෝම ප්‍රසාදයෙන් බෝධිසත්ත්වයන්ට පූජා කළහ. පණ්ඩිතයෝ රජතුමාට කීය. මහරජතුමනි, ඔබ කිසිවක් නොසිතන්න. මේ පාපමිත්‍ර සංසර්ගයේ දෝෂයයි. මේ රජවරුන් ඤාණා කරන්න. රජු මා විසින් දුර්වචනයකු නිසා නුඹලාට මෙබඳු දෙයක් කරන ලදී. මේ මාගේ දෝෂයකි. මට සමාවන්න. නැවත මෙබන්දක් නොකරන්නෙමියි ඤාණා කළේය.

ඔවුහු ඔවුනොවුන් වරද දෙසාගෙන සමගි වූහ. ඉක්බිති රජතුමා බොහෝ කැමබීම ආහාරපාන, සුවඳ මල්දම් ආදිය ගෙන්වාගෙන ඒ සියලුදෙනා සමග සන්දිනක් උමග තුළම ජීනිවී නගරයට පිවිස මහාසත්ත්වයන්ට බොහෝ සත්කාර කරවවා එක්සියයක් රජුන් පිරිවරා ලොකු ශාලාවේ සිට පණ්ඩිතයන් තමන් ලග නතරකරගන්නා පිණිස මෙසේ කීය.

වෘත්තියද, ගම්බිම් ආදියද බත් වැටුපද දෙගුණකොට දෙන්නෙමි. අනිත් බොහෝ සම්පත්ද දෙන්නෙමි. කාමයන් අනුභව කරව. රමණය කරව. විදේහපුරයට පෙරළා නොයන්න. විදේහ කුමක් කරන්නේද?

එහි වූනිං යනු යශස් සහිත දිවිපැවැත්ම. පරිහාරං ගම් නියමිගම් පරිත්‍යාගය. භතනං ආහාර. වෙතනං වියදම. භොගෙ අනිකුත් බොහෝ සම්පත් දෙමි.

පණ්ඩිතයෝ වනාහි එය ප්‍රතික්ෂේප කරමින් මෙසේ කීය.

මහරජ, යමෙක් ධන හේතුවෙන් තම ස්වාමියා හරහේ නම් හේ තමා හා මෙරමා යන දෙදෙනා විසින්ම ගැරහිය යුත්තේය. වේදේහ රජුගේ දිවි ඇතිතෙක් අනිකකුගේ සේවකයෙක් නොවන්නෙමි.

මහරජ, යමෙක් ධන හේතුවෙන් ස්වකීය ස්වාමියා හරහා නම් හේ තමා හා මෙරමා යන දෙදෙනා විසින්ම ගර්භා ලැබිය යුත්තේ වෙයි. වේදේහ රජු වසනා තෙක් අන් විජිතයක නොවසන්නෙමි.

එහි අතතනො ව පරසස ව මෙබඳු වූ ධනය හේතුවෙන් වනාහි තමාගේ සහෝදරයාව අත්හරින්නහු විසින් පාපයක් කරන ලදැයි තමා ගර්භා කරයි. මේ ධන හේතුවෙන් තමන්ගේ ස්වාමියාව අත්හරින්නේ, මෙය පවිටු වැඩක් යැයි අන්‍යයෝද ගර්භනි. ඒ නිසා ඔහු සිටිනතාක් මා විසින් වෙනත් රාජ්‍යයක වාසය කිරීම කළ නොහැක.

ඉක්බිති රජු මෙසේ කීය. එසේනම් පණ්ඩිතය, ඔබගේ රජතුමා මියගිය කල්හි මෙහි එන බවට පොරොන්දු වන්න. මහරජ, ජීවත්ව සිටියොත් එන්නෙමි. ඉක්බිති රජු ඔහුට සන්දිනක් ගරු සන්කාරකොට දින සතක් ගතවූ පසු නැවත විචාරණ කල්හි පණ්ඩිතය, මම ඔබට මේ මේ දේ දෙමියි කියන්නේ මේ ගාථාව කීය.

මහෝෂධය, ඔබට රන් නිෂ්ක දහසක්, කසි රටේ ගම් අසූවක්ද, අසුන් සාරසියයක්ද බිරියන් සියයක්ද දෙමි. සියලු සෙනග ගෙන සුවසේ යව.

එහි නිකබසහසසං යනු රත්න නිෂ්ක පහේ ඒවා දහසක්. ගාමා යම් ගමක් වර්ෂයකට ලක්ෂයක් උපයාද එය ඔබට දෙමි. කාසිසු කාසි රටෙහි එය විදේහ රටට සම්පය. ඒ නිසා ඔහුට එහි ගම් අසූවක් දෙවිය.

ඔහුද රජුට මෙසේ කීය. මහරජතුමනි, ඔබවහන්සේ නෑදැයන් පිළිබඳව කිසිවක් නොසිතන්න. මම මාගේ රජුට, යන කාලයේදීම මරහජ, නන්දා දේවිය මව් තනතුරේ තබන්න. පංචාලවණ්ඩව කණිටු තනතුරේදි නියා ඔබගේ දුවණියට අභිෂේක දී රජුව පිටත්කර හැරියේය. මවද දේවියද ඔබගේ පුත්‍රයාවද ඉක්මණින් එවන්නෙමි. රජු යහපති පණ්ඩිතය, කියා තමාගේ දුවට දිය යුතු දාස දාසියන් වස්ත්‍රාභරණ රත්‍රන්, සැරසු ඇත්, අස් රථ ආදී මේ සියල්ල ඇයට දෙන්නයැයි මහාසත්ත්වයන්ට පවරා සේනා වාහනවලට කළයුතු කටයුතු විචාරන්නේ මෙසේ කීය.

ඇතුනට හා අසුනට යම් පමණ දේ අවශ්‍ය වේද, එය දෙගුණකොට ප්‍රමාණවත් පමණ දෙන්න. රථ සේනාවන් හා පාබලසේනාවන් ආහාරපානයෙන් සතුටු කරන්නවා.

එහි යාවං හුදෙක් දෙගුණයක්ම නොවේ. යම් පමණ අවශ්‍ය වේද ඒ තාක් ඇතුන්ටද අශ්වයන්ටද යව, තිරිඟු ආදී දේ දෙවියයි කියයි. තපෙපනතු යම්පමණකින් අතරමග වෙහෙසට පත්නොවී යෙත්ද එපමණක් දෙමින් සතුටු කරන්නවා. මෙසේද කියා පණ්ඩිතයන් පිටත් කරමින් මෙසේ කිය.

මහොෂධ පණ්ඩිතය! ඇත්, අස්, රිය, පාබල සේනාවන් ගෙනෑ යව. මියුළු නුවරට ගිය නොප ඒ වේදේහ රජු දකිවා.

එහි මිථිලං ගනං සුවසේ ඒ මියුළු නුවරට පැමිණියහු දකිවා.

මෙසේ ඔහු පණ්ඩිතයන්ට මහත් සත්කාර කොට පිටත්කළේය. ඒ එක්සියයක් රජවරු මහා සත්කාරකොට බොහෝ ත්‍යාග දුන්හ. ඔවුන් සම්පයෙහි යොදවන ලද පුරුෂයෝ පණ්ඩිතයන්වම පිරිවරා ගත්හ. හෙතෙම මහත් පිරිවරින් මගට බැස අතරමගදීම වූළනී රජු විසින් දෙන ලද ගම්වල බදු ගෙන ඒමට පුරුෂයන් යවා විදේහ රටට ලඟාවිය සේනක තෙමේ ද අතරමග පුරුෂයකු තැබීය. වූළනී රජු ආපසු එන නොඑන බව දැනගන්න. යම්කිසිවකුගේ පැමිණෙන වේලාවද මට දන්වන්න. යම්කිසිවකුගේ පැමිණෙන වේලාවද මට දන්වන්න. හෙතෙම තුන්යොදුනක් පමණ ගියතැන මහාසත්ත්වයන් දැක අවුත් පණ්ඩිතයෝ මහත් පිරිවරින් එන්නේ යයි සැලකළේය. ඔහු එය අසා රජගෙදරට ගියේය. දැක මහොෂධයන්ගේ සේනාව ස්වල්පයකි. මේ අතිශයින් විශාලය. කිම වූළනී රජු ආවේදෝහෝයි බියෙන් තැතිගත්තේ ඒ කාරණය විමසමින් මෙසේ කිය.

ඇත්, අස්, රිය, පාබල යන අතිවිශාල වූ භයානක චතුරංගනී සේනාවක් පෙනේ. පණ්ඩිතවරු ඒ කුමක්දැයි සිතන්නහුද?

ඉක්බිති සේනක තෙමේ ඒ කාරණය ඔහුට දන්වන්නේ මෙසේ කිය.

මහරජ, ඔබගේ සිත තුටුකරන උතුමා පෙරළා එනු පෙනේ. සියළු සෙනග ගෙන මහොෂධි පඬිතුමා සුවසේ මෙහි පැමිණියේය.

එය අසා රජු මෙසේ කීය. සේනකයා! පණ්ඩිතයන්ගේ සේනාව කුඩාය. මෙය වනාහි ඉතා විශාලය. මහරජ, රජු ඔහුට පැහැදුනේ විය යුතුය. පැහැදුනා වූ ඔහුට දෙන ලද්දේ විය යුතුය. රජු නගරයෙහි බෙර හැසිරවීය. නගරය සරසා පණ්ඩිතයන්ට පෙරගමන් කරන්වා. නාගරිකයෝ එසේ කළහ. පණ්ඩිතයෝ නගරයට පිවිස රජගෙදරට ගොස් රජුට වැන්දේය. ඉක්බිති රජු නැගිට ඔහු වැළඳගෙන උතුම් ආසනයකට වී පිළිසඳර කථා කරන්නේ මෙසේ කීහ.

යම්සේ සතරදෙනෙක් මළ මිනිසකු ඔසවාගෙන ගොස් අමුසොහොනෙහි හැරදමා එන්ද එසෙයින් අපිදු තොපව කම්පිල්ල රටෙහි හැරදමා මෙහි ආවෙමු.

එසේ ඇතිකල කවර කුමයෙකින් කවර හේතුවකින් කවර අර්ථයකින් සතුරන්ගෙන් තම ජීවිතය මුදවා ගත්තහුද?

එහි වතුරෝ ජනා පණ්ඩිතය, යම්සේ වනාහි මළ ඇත්තහුව මිනිසුන් සතරදෙනෙක් ඇදක තබා සොහොනට ගෙන ගොස් අතහැර දමා බලාපොරොත්තු රහිතව යත්. එපරිද්දෙන් කම්පිල්ල රටේ ඔබව අතහැර දමා අපි මෙහි ආවේ වෙමු යන අර්ථයි. වණේණන කරුණෙන් හෙතුනා හේතුවෙන්. අහඹුජාතෙන හටගත් අර්ථයෙන්. මොවයි සතුරන්ගේ අතට පත්වූයේ කවර හේතුවකින් කවර අර්ථයකින් ඔබ තමාව මුදවා ගත්තේද?

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ මෙසේ කීහ.

මහරජ, ඔවුන්ගේ අර්ථය මාගේ අර්ථයෙන්ද ඔවුන්ගේ මන්ත්‍රණය මාගේ මන්ත්‍රණයෙන් ද පිරිවැරුවෙමි. ඒ මතුනොව දඹදිව පිරිවැරූ සයුර සේ එක්සියක් රජුන් පිරිවරන ලද ඒ රජුද පිරිවරන්නෙමි.

එහි විස්තරාර්ථය නම් මහරජතුමනි, මම ඔවුන් විසින් සිතන ලද කාරණය තමන්ගේ සිතිවිල්ලෙන්, ඔවුන් විසින් කරන ලද මන්ත්‍රණය තමන්ගේ මන්ත්‍රණයෙන් ද පිරිවැරුවෙමි. හුදෙක් මෙපමණක්ම නොවේ.

පිරිවරා සිටිත්. මෙසේ තමන් විසින් කළ කටයුතු සියල්ල විස්තර වශයෙන් පැවසීය. ඒ අසා රජු සතුටු විය. ඉක්බිති පණ්ඩිතයෝ තමන්ට වූළනී රජු විසින් දෙනලද ත්‍යාගයන් කියන්නේ මෙසේ කීහ.

රන් නිෂ්ක දහසක්ද කසිරටෙහි ගම් අසූවක්ද දැස්සන් සාරසියයක්ද බිරියන් සියයක්ද මට දෙන ලදහ. සියලු සේනා කොටස් ගෙන සුවසේ මෙහි ආවෙමි.

ඉක්බිති රජතුමා අතිශයින් තුටුපහටු වූයේ මහාසත්ත්වයන්ගේ ගුණ වර්ණනා කරමින් ඒ උදානයම පැවසීය.

සේනකයා! ත්‍රුවණැත්තන් හා වාසය ඒකාන්තයෙන් සුව ගෙන දෙන්නේය. මැදිරියක බැඳුණු කුරුල්ලන්ගේද දැලෙහි හසු වූ මත්ස්‍යයන් සේද සතුරන්ගේ අතට පත් අප මහෝෂධි පණ්ඩිත තෙමේ මුදවාලීය. සේනකයා ද ඔහුගේ වචනය අනුමත කරමින් එම ගාථාවම කීය.

මහරජ! එය එසේමය. පණ්ඩිතයන් හා වාසය ඒකාන්තයෙන් සුව ගෙන දෙන්නේය. මැදිරියෙකිහි බැඳුණු පක්ෂීන් සේද දැලෙක බැඳුණු මත්ස්‍යයන් සේද සතුරන්ගේ අතට පත් අප මහෝෂධි පණ්ඩිත තෙමේ මුදවාලීය.

ඉක්බිති රජතුමා නගරයෙහි උත්සව පවත්වන ලෙස අණබෙර හැසිරවීය. සත් දිනක් සැණකෙළි පවත්වවී. මට ආදරයක් ඇති සියල්ලෝම පණ්ඩිතයන්ට සත්කාර සම්මාන කරත්වා.

මේ කාරණය දේශනා කරන ශාස්ත්‍රාන්ත වහන්සේ මෙසේ වදාළහ. සියළු විණාද බෙර ද පණා බෙරද වාදනය කරවු. මාගධ සංඛ නාදකරත්වා. මහබෙර මිහිරි ලෙස නාද දේවා.

එහි ආහසාදනතු වාදනය කරත්වා. මාගධා සංඛා මගධ රටෙහි හටගත්. සංඛ. දුන්දුහි මහබෙර.

නාගරිකයෝ ද ජාතපදිකයෝ ද ස්වභාවයෙන්ම පණ්ඩිතයන්ට

සත්කාර කරනු කැමැත්තාහු අණබෙරය අසා අමතර සත්කාර ආදියද කළහ. මේ කාරණය දක්වන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

අන්තඃපුර කාන්තාවෝ ද කුමාරවරු ද වෛශ්‍යයෝ ද බමුණෝ ද බොහෝ වූ ආහාරපාන පණ්ඩිතයන් වෙත පිරිනැමූහ.

ඇත්, අස්, රිය, පාබල සේනාවෝ ද පණ්ඩිතයනට බොහෝ වූ ආහාරපාන පිරිනැමූහ.

රැස්වූ දහම් වැස්සෝ රැස් වූ නියම්ගම් වැස්සෝ පණ්ඩිතයනට බොහෝ වූ ආහාරපාන එළැවූහ.

පණ්ඩිතයන් ආ කලැ දැක බොහෝ ජනයෝ සතුටට පත්වූහ. පණ්ඩිතයන් මියුළු නුවරට පැමිණි කල පිළි හිසැ සිසැරීමද පැවැත්විණි.

එහි ඔරොධා යනු උදුම්බරා දේවිය ආදිකොට ඇති අන්තඃපුර කාන්තාවෝ. අභිභාරයුං පිරිනැමූහ. එවූහ. බහුජ්ජනෝ යනු මහණෙනි! නගරවැසියෝ ද සිව්දොරටුගම් වැසියෝ ද ජනපද වැසියෝ ද යන බොහෝජනයා පැහැදුනේ වූහ. දිසවාපණ්ඩිතමාගතෙ. පණ්ඩිතයන් මියුළුනුවරට පැමිණි බව දැක. අවනතථා පණ්ඩිතයන් මියුළු නුවරට පැමිණි කල්හි මෙතෙමේ පළමුව සතුරන් අතට පත්ව සිටි අපගේ රජතුමාව මුදවා මෙහි එවා පසුව එක්සියයක් රජදරුවන් ඔවුනොවුන් සමාකරවා, සමගි කර වූළනී රජුව පහදවා ඔහු විසින් දෙන ලද මහත් වූ කීර්තිය රැ ගෙන ආවේයයි කියා සතුටු සිතින් ජනයා විසින් පවත්වන පිළිහිස සිසැරීම් පවත්වන ලදී.

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ සැණකෙළිය අවසානයේ රජගෙදරට ගොස් මහරජතුමනි, වූළනී රජුගේ මව ද දේවිය ද පුතා ද වහා පිටත්කර යැවිය යුතුය. යහපති දරුව, යවන්න. හෙතෙම ඒ තුන්දෙනාට මහත් සත්කාරකොට තමා සමග ආ සේනාවටද සත්කාර සම්මාන කරවවා ඒ තුන්දෙනාව මහත් පිරිවරින් තමන්ගේ පුරුෂයන් සමග පිටත්කර හැරියේය. රජු විසින් තමන්ට පැවරූ භාර්යාවන් සන්දෙනාද භාරසියයක් දාසින්ද නන්දා දේවිය සමග යැවීය. තමා සමග පැමිණි සේනාවද ඔවුන් සමග යැවීය. ඔවුහු මහත් පෙරහරින් උත්තරපංචාල නගරයට සැපත් වූහ.

ඉක්බිති රජතුමා මවගෙන් මෙසේ ඇසීය. කිම මැණියනි! වේදේහ රජු විසින් ඔබට සළකන ලද්දේ ද? දරුව, කුමක් කියන්නෙහිද? මා දෙවියකු ලෙස සළකා සත්කාර කළේය. නන්දා දේවියද මවක් ලෙස සැලකූ බවද කීවාය. පංචාලවණ්ඩව කණ්ටු සොහොයුරු ලෙස සැලකීය. එය අසා රජු අතිශයින් සතුටුවී බොහෝ තුටුපඬුරු යැවීය. එතැන් පටන් දෙපක්‍ෂයම සමගිව සන්නෝෂයෙන් කල්ගත කළහ.

මහා උම්මග්ග කාණ්ඩය නිමියේ ය.

පංචාලවණ්ඩි දේවිය රජුට ප්‍රියමනාප වූවාය. ඕ දෙවන වර්ෂයේදී පුතකු බිහිකළාය. ඔහුගේ දසවන වසරේදී වේදේහ රජු මිය ගියේය. බෝධිසත්ත්වයෝ ඔහුට සේසත ඔසවා දේවයන් වහන්ස, මම ඔබගේ මුතුන් රජ්ජරුවන් වන වූළනී රජු ලඟට යන්නදැයි විචාළේය. පණ්ඩිතය, වයසින් බාල වූ මා අතහැර නොයන්න. මම ඔබව සතුටුකර සත්කාර කරන්නෙමි කීය. පංචාලවණ්ඩියද පණ්ඩිතයෙනි! ඔබ ගියකල්හි අපට වෙත පිළිසරණක් නැත. නොයන්න. පණ්ඩිතයෝද මා විසින් රජුට පොරොන්දු වූ බැවින් නොගොස් සිටිය නොහැකැයි මහජනයා හඬා වැළපෙද්දීම තමන්ගේ උපස්ථායකයන් ගෙන නික්ම උත්තරපංචාල නගරයට ගියේය. රජු ඔහුගේ පැමිණීම ගැන අසා පෙරගමන්කොට මහත් ගරුසත්කාරයෙන් නගරයට කැඳවාගෙන අවුත් විශාල ගෘහයක් ඔහුට දී පළමුවෙන් දෙනලද අසුවක් ගම්හැර අත්කිසිවක් වස්තුන් නොදුන්නේය. ඔහු ඒ රජුට සේවය කළේය.

එකල්හි හේරී නම් වූ පරිබ්‍රාජිකාව රජගෙදර වළඳයි. ඇය පණ්ඩිතය, ව්‍යක්තය, ඇය මහාසත්ත්වයන්ව දැක නැත. මහෝෂධි පණ්ඩිතයෝ රජුට සේවය කරති යන හඬ පමණක් අසයි. එසේ ම පණ්ඩිතයන් විසින්ද ඇයව දැක නැත. හේරී නම් පරිබ්‍රාජිකාව රජගෙදර වළඳයි යන හඬ පමණක් අසයි.

නන්දා දේවිය වනාහි ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්කර අපව පීඩාවට පත්කළේය කියා බෝධිසත්ත්වයන් කෙරෙහි නො සතුටු වූවාය. ඇය සේවිකාවන් පස්දෙනෙකුට මෙසේ අණකළාය. මහෝෂධියන්ගේ එක් වරදක් සොයා ඔහුන් රජුන් අතර හේදයක් ඇතිකරන්නට උත්සාහ කරව්. මේ කාන්තාවෝ පණ්ඩිතයන්ගේ වරදක් සොයමින් හැසිරෙත්.

ඉක්බිති එක්දිනක් ඒ පරිබ්‍රාජිකාව ආහාර අනුභව කොට රජගෙදර නික්ම යන්නී රාජසේවයට එන බෝධිසත්ත්වයින් රජගෙදර මිදුලේදී දුටුවාය. ඔහු ඇයට වැඳ සිටියේය. මොහු වනාහි පණ්ඩිතයෙකි. ඔහුගේ පණ්ඩිත බව හෝ අපණ්ඩිත බව දැනගන්නෙමිසි ඇය සිතුවාය. එසේ සිතා හස්ත මුද්‍රාවෙන් ප්‍රශ්නයක් විචාරන්නී බෝධිසත්ත්වයින් බලා අත දිගු කළේය. ඇය වනාහි කෙබඳු පණ්ඩිතයන් සියගණනක් රජු වෙත රටවල් ගෙන්වා දැන් පෝෂණය කරයි ද නැද්ද යන්න සිතීන් ප්‍රශ්න කළේය. බෝධිසත්ත්වයෝ හස්ත සංඥාවෙන් ප්‍රශ්නයක් විචාරන්නී යැයි දැනගෙන පැනය විසඳන්නේ මිටමෙළවීය. ඔහු වනාහි ආර්යාවෙනි, මගෙන් පොරොන්දු ගෙන කැඳවා දැන් රජු මීට තදකරගෙන මට අමුතු කිසිවක් නොදෙයි කියා මනසින් ප්‍රශ්නය විසඳීය. ඇය ඔහුගේ කථාව දැන අත ඔසවා තමන්ගේ හිස පිරිමැදීය. එයින් මෙය දක්වයි. පණ්ඩිතය, ඉදින් වෙහෙස වන්නෙහිද? අප මෙන් පැවිදි නොවන්නේ ඇයි? එය දැන මහාසත්ත්වයෝ තමන්ගේ කුස පිරිමැද්දේය. එයින් මේ බව කියවෙයි. ආර්යාවෙනි, මට පෝෂණය කළයුතු බොහෝදෙනෙක් සිටිත්. ඒ නිසා පැවිදිවිය නොහැක. මෙසේ ඇය හස්තමුද්‍රාවෙන් ප්‍රශ්න විසඳ තමන්ගේ ආවාසයටම ගියාය.

මහාසත්ත්වයෝද ඇයට වැඳ රාජසේවයට ගියේය. නන්දා දේවිය විසින් මෙහෙයවන ලද සේවක කාන්තාවෝ ජනේලය ලඟ සිටියාහු මේ ක්‍රියාව දැක මුළුතී රජු සමීපයට ගොස් රජතුමනි, මහොෂධියෝ හේරි පරිබ්‍රාජිකාව සමග එක්වී ඔබගේ රාජ්‍යය ගන්නට අදහස් කරති. ඔබවහන්සේගේ සතුරෙකිසි හේද කළහ. රජු මෙසේ ඇසීය. නුඹලා කුමක් ඇසුවේද? දුටුවේද? මහරජතුමනි, පරිබ්‍රාජිකාව වළඳ මහලෙන් බසින්නී මහොෂධියන් දැක රජු අත්ල මෙන්, බලමණ්ඩලය මෙන් සමකොට රාජ්‍යය තමන්ගේ අතට ගන්නට නොහැක්කෙහිදැයි අත දිග හැරියේය. මහොෂධියෝද කඩුව ගන්නා ආකාරය පෙන්වමින් දින කීපයක් ගියතැන හිස සිඳ රාජ්‍යය තමන්ගේ අතට ගන්නෙමිසි මිටමොළවා ගත්තේය. ඇය හිසම සිඳිය යුතුයයි තමන්ගේ අත ඔසවා හිස පිරිමැද්දාය. මහොෂධියෝ ඔහුව ගරීරයේ මැදින් කපන්නෙමිසි උදරය පිරිමැද්දේය. මහරජතුමනි, ප්‍රවේශම් වන්න. මහොෂධියන් මරාදැමිය යුතුයි.

රජු ඒ කාන්තාවන්ගේ කථාව අසා මෙසේ සිතීය. පණ්ඩිතයන් විසින් මා කෙරෙහි ද්වේෂවීමක් සිදුවිය නොහැක. පරිබ්‍රාජිකාවගෙන්

අසා බලන්නෙමි. ඔහු පසුදා පරිබ්‍රාජිකාව වැළඳු කල්හි එළඹ විවාළේය. ආර්යාවෙනි! කිම, ඔබ විසින් මහොෂධ පණ්ඩිතයන්ව දකින ලද්දේද, එසේය මහරජතුමනි, ඊයේ මෙහි වළඳ යන්නා වූ මා විසින් දකින ලදී. කිසියම් කථාබහක් ඇතිවිද? නැත. ඔහු වනාහි පණ්ඩිතයෙකැයි අසා ඉදින් පණ්ඩිතයෙක් නම් මෙය දැනගන්නේය යන සිතින් හස්තමුද්‍රාවෙන් ඔහුගෙන් ප්‍රශ්නයක් අසන්නෙමි පණ්ඩිතය, රජතුමා කෙසේද? දිගුකළ අත් ඇත්තේ ද? හකුළන ලද අත් ඇත්තේද? කිම සංග්‍රහ කරයිද නැද්ද? කියා අත දිගු කළෙමි. පණ්ඩිතයෝ රජු මගෙන් පොරොන්දුවක් ගෙන කැඳවා දැන් කිසිවක් නොදෙයි කියා මීටමොළවා ගත්තේය. ඉක්බිති මම, ඉදින් වෙහෙසට, කරදරයට පත්වන්නේ නම් අප මෙන් පැවිදි වන්නයැයි හිස පිරිමැද්දෙමි. හෙතෙම මට පෝෂණය කළයුතු බොහෝ දෙනෙක් සිටිති. බොහෝ උදරයන් පෝෂණය කළයුතුයි. ඒ නිසා පැවිදි නොවෙමි. ඒ නිසා තමන්ගේ කුස පිරිමැද්දේය. ආර්යාවෙනි, මහොෂධයෝ පණ්ඩිතයෙකි. එසේය මහරජ. මහපොළවෙහි ඔහුට සමාන ප්‍රඥාවන්තයෙක් නැත. රජු ඇගේ කථාව අසා ඇයට වැඳ පිටත්කර හැරියේය. ඇය ගිය කල්හි පණ්ඩිතයෝ පැමිණියහ. ඉක්බිති ඔහුගෙන් ඇසීය. කෙසේද පණ්ඩිතය, හේරි පරිබ්‍රාජිකාව දුටුවෙහිද? එසේය මහරජතුමනි, ඊයේ මෙතනින් නික්ම යන්නීව දුටුවෙමි. හස්ත මුද්‍රාවෙන් ඇය මගෙන් ප්‍රශ්නයක් ඇසීය. මම ද ඇයට එසේම පිළිතුරු දුන්නෙමි. ඇය විසින් කියන ලද අයුරින්ම කීවේය.

රජු එදවස පැහැදී පණ්ඩිතයන්ට සේනාපති තනතුර දුන්නේය. සියළු කටයුතු ඔහුම පිළියෙල කළේය. ඔහුගේ කීර්තිය විශාල විය. රජුගේ යසස අතිකකි. ඔහු මෙසේ සිතීය. රජු විසින් එක්වරටම මට ඉතා උසස් තනතුරක් දෙන ලදී. රජවරු වනාහි මරවනු කැමැත්තාහුද මෙසේ කරත්. රජු මට හිතවන්ද නැද්ද කියා විමසයි යුතුයි. අන් කෙනෙක් දැනගන්නට අසමත් වෙයි. හේරි පරිබ්‍රාජිකාව ඤාණවන්තය. ඕ එක් උපායකින් දැනගන්නේයයි සිතා බොහෝ ගඳමල් ආදිය ගෙන පරිබ්‍රාජිකාවගේ ආවාසයට ගොස් ඇයට පුදා වැඳ උත්තමාවනි, ඔබ විසින් රජුට මගේ ගුණ කියූ දවසේ පටන් රජු මහත් උනන්දුවෙන් මට මහත් යසඉසුරු දෙයි. එය හොඳ හිතීන් දීමක්ද. අහිතකින් දෙන දීමක්දැයි මම නොදනිමි. යම්කිසි උපායකින් මා පිළිබඳ රජුගේ අදහස දැනගන්නට හැකිනම් මැනවි.

ඇය යහපතැයි පිළිතුරු දී පසුදා රජගෙදරට යනගමන්ම උදක රාක්ෂස නම් වූ ප්‍රශ්නය ගැන සිතීය. ඇයට මෙසේ සිතූනි. වරපුරුෂයෙක් මෙන් වී උපායකින් රජුගෙන් ප්‍රශ්නයක් අසා පණ්ඩිතයන්ට හිතවත්ද නැද්ද යන්න දැනගන්නෙමි. ඇය ගොස් බන්කිස අවසන් කර හුන්නාය. රජුද ඇයට වැද එකත්පෙසක සිටියේය. ඇයට මෙසේ සිතීන. ඉදින් රජු පණ්ඩිතයන් කෙරෙහි අහිතක් ඇත්තේ වන්නේ ද ප්‍රශ්නය ඇසූවිට ඒ අහිතවත් බව මහජනයා මැදදීම කියන්නේය. එය සුදුසු නැත. එක් පැත්තකට වී රජුගෙන් අසන්නෙමි යි ඕ තොමෝ මහරජතුමනි, හුදෙකලාව සිටින්නට කැමැත්තෙමි යි කීය. රජු මිනිසුන්ව ඉවත් කළේය. ඉක්බිති ඇය ඔහුට මෙසේ කීවාය. මහරජතුමනි, ඔබගෙන් ප්‍රශ්නයක් අසමි. උත්තමාවෙනි, අසන්න. දන්නේ නම් කියන්නෙමි. ඉක්බිති ඇය දකරාක්ෂස ප්‍රශ්නයේ මුල් ගාථාව රජුට කීවාය.

ඉදින් තොප සන්දෙන මහත් වූ ගැඹුරු දියෙකැ ගමන් ගන්නා කලැ මිනිස් බිලි අපේක්ෂාවෙන් එක් දිය රකුසෙක් නැව අල්ලා ගන්නේ නම් අනුපිළිවෙලින් දියරකුසාට කෙසේ කවුරුන් දී තමා මුදන්නෙහිද?

එහි සත්‍යතනං යනු නුඹගේ මවත්, නන්දා දේවියත් තිබිණ මන්ත්‍රී කුමාරයාද ධනුශේඛර කුමාරයා ද, අග්‍ර පුරෝහිත කේවට්ටියා ද, මහෝෂධ හා ඔබත් යන මේ සන්දෙනා. උදකණණවෙ ගැඹුරු පළල ජලයෙහි. මනුසසබලිමෙසානො මිනිස් බිල්ලක් සොයන්නේ. ගණෙනයා ශක්තිමත් වූ දියරකුසා ජලය දෙබැකොට නික්ම ඒ නැව අල්වා ගන්නේය. ගෙනද මහරජ, මේ ජනයන් සයදෙනාව මට අනුපිළිවෙලින් දෙව. එය විසදන්නෙමි යි කියන්නේය. ඉක්බිති ඔබ අනුප්‍රබ්ධං කථං දක්වා මුඤ්ඤවසී දකරකවිනො කවරකු මුලින්ම දී -පෙ- කවරකු සයවෙනිව දී දියරකුසාගෙන් මිදෙන්නෙහිද?

එය අසා රජු තමාගේ නියම අදහස කියන්නේ මේ ගාථාව කීය.

පළමුව වැදූ මව දෙන්නෙමි. දෙවනුව නන්දා දේවිය ද තුන්වෙනුව මලණුවන් ද ඉක්බිති යහඵවාද දී පස්වෙනිව කේවට්ට බමුණා දෙන්නෙමි. සවැනිව තමාව දෙන්නෙමි. මහෝෂධ පණ්ඩිතයන් නොදෙන්නෙමි.

එහි ජට්ඨාභං උත්තමාවිය, පස්වැන්නාව කැ කල්හි අනතුරුව මම එම්බා ජලරකුස, මුව විවර කරන්නැයි කියා ඔහු මුව විවෘත කළ කල්හි

බැඳ මේ රජසිරිය ගණන් නොගෙන දැන් මාව කන්නයැයි ඔහුගේ මුවට පනින්නෙමි. ජීවත් වන්නෙමි මහොඡධ පණ්ඩිතයන් නොදෙන්නෙමි.

මෙතෙකින් මේ ප්‍රශ්නය නිමවිය. මහාසත්ත්වයන් පිළිබඳව රජුගේ ඇති සුභදතාවය පරිබ්‍රාජිකාව විසින් දැනගන්නා ලදී. මෙපමණකින් පමණක් පණ්ඩිතයන්ගේ ගුණය ප්‍රකට නොවෙයි. ඒ නිසා ඇයට මෙසේ සිතී. මම මහජනයා මැද මොහුගේ ගුණ කියන්නෙමි. රජු ඔවුන්ගේ නුගුණ කියා පණ්ඩිතයන්ගේ ගුණ කියන්නේය. මෙසේ පණ්ඩිතයන්ගේ ගුණය අහසෙහි සඳ මෙන් ප්‍රකට වන්නේය. ඕ තොමෝ සියළු අන්තඃපුර වාසීන් රැස්කරවා මුලපටන් නැවත රජුගෙන් එම ප්‍රශ්නයම විචාරා ඔහු විසින් එසේම කී කල්හි මහරජ, නුඹ පළමුව මව ව දෙන්නෙමියි කියන්නෙහිය. මව වනාහි මහා ගුණැත්තියකි. ඔබගේ මව අන් මව්වරුන් හා සමාන නොවේ. ඇය ඔබට අතිශයින් උපකාරී වෙයි. මෙසේ ඇගේ ගුණ කියන්නී ගාථා දෙකක් කීවාය.

(තලතා දේවිය) තොපගේ මව තොපව පෝෂණය කළාය. බොහෝකල් අනුකම්පා ඇත්තිය. ජම්භි නම් බ්‍රාහ්මණයා තොප කෙරෙහි කිපුණු කල නුවණැති අර්ථදර්ශී මවුතොමෝ අන්‍යයකු ඉදිරිපත් කොට තොප වධයෙන් මිදුවාය.

එසේ ප්‍රාණය දුන් ලෙහි හොවා හැදූ දසමසක් කුස දැරූ මෑණියන් කිනම් දොසකින් දිය රකුසාට දෙන්නහුද?

එහි පොසෙනා කුඩා කාලයේ දෙකුන්වරක් නහවා, කවාපොවා පෝෂණය කළාය. දීඝරත්තානුකම්පිකා බොහෝ කලක් මොළොක් සිතෙන් අනුකම්පා කරන. ජම්භිතසිපදුධස්මිං යම්කලෙක ඔබ කෙරෙහි ජම්භි නම් බ්‍රාහ්මණයා ප්‍රකෝප වූ කල්හි එවිට ඔහු කෙරෙහි ඔබ කිපුණු කල්හි පණ්ඩිත වූ ඇය අතර්දසසිනී වෙත අයකුව ඔබ මෙන් සරසා ඔබව වධයෙන් මිදුවාය. වූළනී රජුගේ පියා මහා වූළ නම් වූයේය. ඔහුගේ පුරෝහිතයා ජබ්බ නම් විය. වූළනී කුඩා කළ තලතා දේවිය පුරෝහිතයා සමග සංවාසයේ යෙදී ඒ රජුව වස දී මරවා බ්‍රාහ්මණයාට සේසත ඔසවා ඔහුට අගමෙහෙසිය වී එක්දිනක් වූළනී කුමාරයා මෑණියනි! බඩගිනි යැයි කී කල්හි පුත්‍රයාට පෑණි සහිත කැවිලි වර්ගයක් දෙවිය. ඉක්බිති එයට මැස්සෝ එක්රැස් වූහ. හෙතෙම මෙය මැස්සන් නැතිව අනුභව

කරන්නෙමිසි ස්වල්පයක් ඉවත්කර බිම පැණිබිඳු හෙළා තමන් සමීපයේ සිටි මැස්සන් ගසා දමා පන්නා දැමීය. ඒ මැස්සෝ ගොස් අනික් පැණිගොඩට රැස්වූහ. හෙතෙම මැස්සන් නැතිව කැවිල්ල අනුභව කොට අත් සෝදාගෙන මුඛ සෝදාගෙන යන්ට ගියේය. බ්‍රාහ්මණයා ඔහුගේ ක්‍රියාව දැක මෙසේ සිතීය. මේ තෙමේ දැන්ම මේ උපක්‍රමයෙන් මැස්සන් නැති රසකැවිල්ල අනුභව කරයි. වැඩිවියට පත්ව මට රජකම නොදෙයි. දැන්ම ඔහුව මරවන්නෙමි. හෙතෙම ඒ බව තලතා දේවියට පැවසීය. ස්වාමීනි, යහපති. මම ඔබ කෙරෙහි සෙනෙහසින් තමන්ගේ ස්වාමියාව ද මැරවූයෙමි. මොහුගෙන් මට කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? මහජනයාට නොදැනෙන සේ රහසිගතව ඔහුව මරවන්නෙමිසි බ්‍රාහ්මණයාව රවටා, අවශ්‍ය අවස්ථාවේ උපායක් යෙදිය යුතුයැයි සිතූ ඇය පණ්ඩිතය, උපායෙහි දක්‍ෂය, අරක්කැමියා කැඳවා හිතවත, මගේ පුතා වූළනී කුමාරයා ය. ඔබේ පුත්‍රයා ධනුශේඛර කුමාරයාය. එක්දිනයේම උපන්නෝය. එකට ම කුමර පෙරහරින් වැඩුනාහ. ප්‍රිය මිත්‍රයෝය. ජබ්බි බ්‍රාහ්මණයා මාගේ පුත්‍රයාව මරනු කැමැත්තේය. ඔබ ඔහුට ජීවිතදානය දෙන්න යැයි කියා දේවියනි, එසේය. කුමක් කරන්නෙමිදැයි ඇසූකල්හි මාගේ පුත්‍රයා නිතරම ඔබගේ නිවසෙහි සිටිවා. ඔබද ඔහුද දින කීපයක් සැක නැති වීම සඳහා ප්‍රධාන කුසසියේ ම නිදාගන්න. එයින් සැක නැතිකොට ඔබ නිදන තැන එළු ඇට තබා මිනිසුන් නිදාගන්නා වේලාවෙහි ප්‍රධාන කුසසියෙහි ගිනි දල්වා කිසිවකුටත් නොදන්නවා ඔබගේත් මගේත් පුත්‍රයන් ගෙන ප්‍රධාන දොරටුවෙන් නික්ම රට ඇතුළට ගොස් මාගේ පුත්‍රයාගේ රාජපුත්‍රභාවය හෙළිදරව් නොකොට ජීවිතය රැකදෙන්න යැයි කීවාය. හෙතෙම යහපතැයි පිළිගත්තේය. ඉක්බිති ඇය ඔහුට වටිනා මැණිකක් දුන්නාය. හෙතෙම එසේ කොට කුමාරයා ගෙන මදුරටෙහි සාගල නගරයට ගොස් රජුට උපස්ථාන කළේය. හෙතෙම පැරණි අරක්කැමියා ඉවත්කර ඔහුට ඒ තනතුර දුන්නේය. කුමාරවරු දෙදෙනා ද ඔහු සමගම රජගෙදරට යත්. මේ කාගේ දරුවන්දැයි රජු ඇසීය. අරක්කැමියා මාගේ දරුවන් යැයි කීය. ඔවුනොවුන් වෙනස් නොවේද? රජකුමනි, භාර්යාවන් දෙදෙනෙකුගේ දරුවන්ය. ඔව්හු කල්ගතවන කල්හි විශ්වාසවන්ත වී මදුරට රජුගේ දියණිය සමග රජගෙදරම ක්‍රීඩා කරත්. ඉක්බිති වූළනී කුමාරයා ද රජදියණිය ද නිතර දැකීමෙන් ඔවුනොවුන් බැඳුණු සිතැත්තෝ වූහ. ක්‍රීඩාකරන ස්ථානයෙහිදී රජකුමරු රජදියණිය ලවා පන්දුව ගෙදුවා ගත්තේය. නොගෙනෙන විට හිසට පහරදෙයි. ඇය හඩයි. ඉක්බිති ඇයගේ හඩ අසා රජු කවරකු විසින් මගේ දියණියට පහරදෙන ලදදැයි අසයි.

කිරිමච්චරු අවුත් අසා බලත්. කුමාරිකාව, ඉදින් මොහු මට පහරදුන්නේ යයි කිවහොත් පියා මොහුට දඬුවම් කරයි කියා සිතා ඔහු කෙරෙහි ඇති සෙනෙහස නිසා නොකියන්නීය. කවුරුවත් මට පහරදුන්නේ නැතැයි කියයි. ඉක්බිති එක්දිනක් මෙසේ පහරදෙන සැටි රජු දුටුවේය. දැන ඔහුට මෙබඳු අදහසක් ඇතිවිය. මේ කුමාරයා අරක්කැමියාට සමාන නොවේ. රුමත්ය. ප්‍රසාදජනකය. අතිශයින් නිර්භයය. මේ මොහුගේ දරුවෙක් නොවිය යුතුයි. ඔහු එතැන් පටන් සුපරීක්ෂාකාරී වෙයි. කිරි මච්චරු ක්‍රීඩාකරන තැනට කැවිලි වර්ග ගෙනවුත් රජ දියණියට දෙත්. ඇය අනිත් දරුවන්ටද දෙයි. ඔවුහු දණගසා නැමී ගනිත්. චූළනී කුමාරයා හිටගෙනම අනිත් නොසිද ගනී. රජු ඒ ක්‍රියාවද දුටුවේය. ඉක්බිති එක්දිනක චූළනී කුමාරයාගේ පන්දුව රජුගේ කුඩා සයනය යටට ගියේය. කුමාරයා එය ගත්තේ තමන්ගේ මහන්තත්වය නිසා හටගත් මානයෙන්, මේ ප්‍රත්‍යන්ත රජකුගේ සයනය යටට නොයන්නෙමියි සිතා දණ්ඩකින් එය ගත්තේය. රජු ඒ ක්‍රියාවද දැන ස්ථිර වශයෙන්ම මොහු අරක්කැමියාගේ පුත්‍රයෙක් නොවෙයි සිතා ඔහු කැඳවා මේ කාගේ දරුවෝදැයි විචාළේය. මගේය දේවයන් වහන්සැයි කීය. මම ඔබගේ පුත්‍රයාවත්, පුත්‍රයා නොවන අයවත් දනිමි. මට සත්‍යය ප්‍රකාශ කරව. ඉදින් නොකියන්නේ නම් තාගේ ජීවිතය නැති කරමියි කඩුව එසවිය. ඔහු මරණ බියෙන් බියපත්වූයේ කියමි දේවයන් වහන්ස. රහස හෙළිකරන්නෙමියි කී කල්හි රජු අවසර දුන් කල්හි අභය ඉල්වා ඇති තතු පැවසීය. රජු ඇති තතු දැනගෙන තමන්ගේ දියණිය සරසා ඔහුට බිරිඳකොට පාවා දුන්නේය. ඔවුන් පැනගිය කල්හි අරක්කැමියාද, චූළනී කුමාරයාද අරක්කැමියාගේ පුත්‍රයාද ප්‍රධාන කුස්සිය ගිනි ගනිද්දී දැවී ගියාහයි මුළු නගරයෙහිම පැතිරී ගියේය. තලතාදේවිය ඒ පුවත අසා බ්‍රාහ්මණයාට දැන්වූවාය. ස්වාමීනි, අපගේ බලාපොරොත්තුව සඵල විය. ඒ තුන්දෙනාම කුස්සියේදී දැවුනාහ. ඔහු අතිශයින් තුටුපහටු විය. තලතාදේවිය චූළනී කුමාරයාගේ ඇටකටු යැයි එළඳැට ගෙන්වා බ්‍රාහ්මණයාට පෙන්වා ඇත්ත බව හැඟවීය. මේ කාරණය වෙනුවෙන් පරිබ්‍රාජිකා අඤ්ඤා උපනිසං කතවා වධා තං පරිමොචයි යැයි කීය. ඕ තොමෝ වනාහි එළඳැට මිනිස් ඇට යයි පෙන්වා ඔහුව මරණයෙන් බේරාගන්නාය. ඔරසං යම් ඇත්තියක විසින් නුඹව කුසෙහි දරා වැඩුයේද ඔහු ඔරස නම් වේ. ප්‍රියමනාප වේ. ගබ්භධාරිණී යම් තැනැත්තියක විසින් ඔබ කුසින් දැරුවේද, එබඳු වූ මවක් කවර වරදකින් ජලරකුසාට දෙන්නෙහිද?

ඒ අසා රජු ආර්යාවෙහි, මම මවගේ බොහෝ ගුණ ද මට කළ උපකාරද දනිමි. එයින් මගේම ගුණ බොහෝයැයි මවගේ අගුණ කියමින් ගාථා දෙකක් පැවසීය.

තරුණ කතක සේ නොපැළඳිය යුතු ආභරණ පළදින්නිය. දොරටුපල්ලන් හා සෙබළුන් සමග බොහෝකොට මහභඬින් සිනාසෙන්නිය.

තවද අසල්වැසි රජුනට තොමෝ මැ දූතයන් යවන්නිය. මම ඒ දෝෂය හේතුකොටගෙන දිය රකුසාට මව බිලිකොටැ දෙන්නෙමි.

එහි දහරාවිය යනු මහඵව සිට තරුණියක් මෙන්. ධාරෙහි පළදියි. අපිළිකානං පැළඳීමට නුසුදුසු ඇඟ වනාහි දියමන්ති පිරවූ රත්රන් මාලයක් පැළඳ රජුගේ ඇමැතියන් සමග විශාල උඩුමහලේ සිටිනාකල්හි එහෙමෙහෙ ඇවිදියි. මෙඛලාවේ හඬින් රජගෙදර එකතින්නාද වෙයි. පර්ගසනි මේ දොරටුවේ සේවකයෝ ද ඇත්ඇදුරෝ ද රජුගේ අංගාරක්ෂයෝද මැගේ ඉදුල්වත් කන්නට නුසුදුසු ඔවුන් අමතා ඔවුන් සමග බොහෝවේලා මහ හඬින් සිනාසෙයි. පට්ටාජානං විරුද්ධ රජවරුන්ට. සයං දූතානි සාසනි මගේ වචනයෙන් තමා ලියුමක් ලියා දූතයන් යැවීය. මාගේ මව කම්සැප විදින වයසේ සිටියා අසවල් රජු පැමිණ සිටී. ඔහුට කැඳවාගෙන එන්න. ඔව්හු, අපි රජුගේ සේවකයෝය. කුමක් නිසා අපට මෙසේ කියන්ද කියා පිළිතුරු ලිපි යවත්. ඔවුන් පිරිස් මැද කියනකල්හි මගේ හිස සිඳින්නාක් මෙන් වෙයි. ඒ නිසා ඇයව ජල රකුසාට දෙමි.

මහරජ, ඔබ මේ දෝෂයෙන්ම මවට දෙන්නෙහිය. ඔබගේ භාර්යාව වනාහි ගුණවත්යැයි ඇගේ ගුණ කියත්.

ස්ත්‍රී සමූහයාට නායක වූ අතිශයින් ප්‍රියවාදී වූ ළදරුකල පටන් අනුව ගියා වූ සිල්වත් වූ සෙවනැල්ල සේ අත්නොහැර පවත්නා වූ ක්‍රෝධ නොකරන සුලු නුවණැති පණ්ඩිත වූ අර්ථදර්ශී වූ උබ්බරිය (නන්දා) දේවිය කවර දෝෂයක් නිසා දියරකුසාට දෙන්නේද කියා කිය.

එහි ඉන්ද්‍රභූමි යනු ස්ත්‍රී සමූහයාගේ අනුගතා කුඩාකල පටන් අනුව ගියා වූ අකෙකාධනා ආදී වූ මැගේ ගුණ කියන්නී මදුරට සාගල

නගරයේ වාසයකරන කල්හි පහර දෙද්දීන් ඔබට දඬුවම් කරයි යන බියෙන් ඔබ කෙරෙහි සෙනෙහසින් මව්පියන්ට නොකීවේය. මෙසේ ඇය අකෙකාධනා පඤ්ඤාවතී පණ්ඩිතා අනුදසසිතී මෙය කුඩා කාලයේ කෝප නොවීම ආදී ස්වභාවයන් ගැන කිය. උබ්බරිං අනතෘපුර, මෙසේ ගුණසම්පන්න වූ නන්දා දේවිය කවර දොසකින් දිය රකුසාට දෙන්නෙහිදැයි ඇසීය.

හෙතෙම ඇගේ දොස් කියන්නේ

කාම සම්භෝගයෙහි ඇලුනු කෙලෙස් වසඟයට පත් මගෙන් ඕ නොමෝ මගේ දරුවනට අයත් නොඉල්විය යුතු ධනය ඉල්ලන්නීය.

ඒ මම අතිශයින් ඇලුනෙමි බොහෝ කුදුමහත් ධනය දෙන්නෙමි. නොදිය යුතු දේ දී පසුව දොම්නසින් ශෝක කරමි. ඒ දෝෂය නිසා උබ්බරියව දියරකුසාට දෙන්නෙමි යැයි කිය.

එහි අනන්තවසමාගතා ඒ කාම සම්භෝගයෙන් කාමක්‍රීඩාවෙන් අනර්ථය ඇතිකරන කෙලෙසුන්ගේ වසඟයට ගියා වූ මා දැනගෙන, සාමං ඒ නන්දාදේවිය, මා, සකානං පුත්තානං යමක් මා විසින් තමන්ගේ පුතුන්ටද දුවරුන්ටද භාර්යාවන්ටද දෙන ලද ද පැළඳවූයේද ඒ නොඉල්විය යුතු දේ මට දෙන්නැයි ඉල්වන්නීය. පච්ඡාසොවාමි ඇය දෙවන දවසෙහි මේ පැළඳුම් රජු විසින් මට දෙන ලදී. මේවා ගෙනෙන්න යැයි ඒ අඩන්නවුන්ගේ ඇඳුම් පැළඳුම් ගලවා ගනී. ඉක්බිති මම ඔවුන් හඬන කල්හි මා සම්පයට ආ අය බලා පසුව ශෝක කරමි යි මෙසේ දොස් ඇතිකරන්නා වූ මැයව මේ දෝෂයෙන් දියරකුසාට දෙන්නෙමි.

ඉක්බිති ඔහුට පරිබ්‍රාජිකාව මෙසේ කිය. ඉදින් ඔබ මේ දෝෂයෙන් ඇයව දෙන්නෙහි නම් ඔබගේ කණිටු සොයුරු තිබිණ මන්ත්‍රී කුමාරයා ඔබට බොහෝ උපකාරීය. කුමන දෝෂයකින් ඔහුව දෙන්නෙහිද?

යමකු විසින් තොපගේ ජනපදවැසියෝ වඩනා ලද්දෝ ද බැහැර සිටී තෙපි රජයට පමුණුවන ලද්දාහු ද බැහැරී රාජ්‍යයන්ගෙන් බොහෝ ධනය පැහැරගෙනෙන ලද්දේ ද?

ධනුර්ධරයන්ට අග්‍ර වූ ශුර වූ තීක්‍ෂණ මන්ත්‍රී නම් වූ ඒ සහෝදරයා කවර දොසක් කිසා දියරකුසාට දෙන්නෙහිද? යැයි කීය.

එහි ඔව්නා වර්ධනය කරන ලද, පටිගහන. යමකු විසින් වෙන රටක වාසයකරන ඔබව නැවත ගෙදරට ගෙනාවානුද? අභිට්ඨාය අභිභවනය කොට තිබිණමනනිනං තියුණු ප්‍රඥා ඇත්තාව.

ඔහු වනාහි මව බමුණා සමග වාසය කරන කල්හි උපන්නේය. ඉක්බිති වැඩිවියසට පත් ඔහුට බමුණා කඩුව අතට දී මෙය ගෙන මා හට සේවය කරවයැයි කීය. හෙතෙම බ්‍රාහ්මණයා තමාගේ පියාය යන හැඟීමෙන් ඔහුට සේවය කරයි. ඉක්බිති ඔහුට එක් ඇමැතියෙක් කුමාරය, ඔබ මොහුගේ පුත්‍රයෙක් නොවේ. ඔබ කුසෙහි සිටින කාලයේ තලතා දේවිය රජු මරවා මොහුට ඡත්‍රය එසවූවය. ඔබ මහා වූළුනී රජුගේ පුත්‍රයෙකැයි කීය. හෙතෙම කිපී ඔහුව එක් උපායකින් මරවන්නෙමියි රජගෙදරට පිවිසෙමින් ඒ කඩුව එක් සේවකයකුට දී තව කෙනෙකුට මෙසේ කීය. නුඹ රජදොරටුව ලඟදී මේ මගේ කඩුවයැයි මොහු සමග විවාදයක් ඇතිකරන්නැයි කියා ගියේය. ඔවුහු කෝලාහල කළහ. හෙතෙම, මේ කුමක කෝලාහලයක්දැයි දැනගන්නට එක් පුරුෂයකු යැවීය. ඔහු අවුත් කඩුවක් සඳහා යැයි කීය. බ්‍රාහ්මණයා එය අසා මේ කුමක්දැයි විචාලේය. හෙතෙම වනාහි, ඔබ විසින් මට දුන් කඩුව වෙත කෙනෙකුට අයත්යැයි කියයි. දරුවෙනි, කුමක් කියන්නනුද? එසේනම් ගෙන්වා ගනිමි. එය ගෙනෙන්න යැයි ඔහුට දන්වන්න යැයි කීය. හෙතෙම එය ගෙන්වාගෙන කොපුවෙන් පිටතට ගෙන බලවියැයි දන්වන්නාක් මෙන් ලඟට ගොස් එකපහරින්ම ඔහුගේ හිස සිඳි තමාගේ පාමුල හෙලුවේය. ඉක්බිති රජගෙදර පිරිසිදුකොට නගරය සරසා ඔහුගේ අභිෂේකය සූදානම් කළ කල්හි මව වූළුනී කුමාරයා මදුරටේ සිටින බව කීවය. එය අසා රාජකුමාරයා සේනාව පිරිවරාගෙන එහි ගොස් සොහොයුරාව ගෙනවුත් රාජ්‍යය පිළිගැන්වීය. එතැන් පටන් ඔහුව තීක්‍ෂණ බුද්ධි ඇති යැයි හැඳින්වූහ. පරිබ්‍රාජිකාව, මෙබඳු වූ සහෝදරයකු කවර දෝෂයකින් ජල රකුසාට දෙන්නෙහි දැයි ඔහුගෙන් ඇසීය. රජු ඔහුගේ දොස් කියමින් මා විසින් ජනපදවැසියෝ වඩන ලද්දේය. මොහුව රජගෙට ගෙනෙන ලදී. බොහෝ වූ ධනය පිටරටවලින් ගෙනෙන ලද්දේය.

මම ධනුර්ධරයන්ට උතුම්ය. ශුරයෙමි. තියුණු නුවණ ඇත්තෙමි.

මා විසින් මේ රජ සුඛිත කරන ලද්දේයැයි ඒ තරුණ තෙම මා ඉක්මවා හැරියි.

ආර්යාවනි, හෙතෙම පෙරසේ මට උපස්ථානයටද නොඑයි. ඒ දෝෂය හේතුකොටගෙන සහෝදරයා දිය රකුසාට දෙන්නෙමිසි කිය.

එහි පර රජේෂ්ඨි යනු මොහුට මා විසින් වෙනත් රටකින් බොහෝ ධනය ගෙනෙන ලදී. තමා ද වෙනත් රටක සිටිමින් නැවත මේ ගෙට ගෙන අවුත් හෙතෙම මා විසින් මහත් වූ සම්පතෙහි පිහිටුවන ලදී යයි මට කියයි. යථාපුරෙ කලින් උදෑසනම එයි. දැන් වනාහි එසේ නොඑයි. මේ දෝෂයෙන් ඔහුව දියරකුසාට දෙන්නෙමි.

පරිබ්‍රාජිකාව සොයුරාගේ ද්වේෂය තිබුනාවේ. ධනුශේඛර කුමාරයා වනාහි ඔබ කෙරෙහි සෙනෙහෙ ගුණයෙන් යුක්ත වූයේ බොහෝ උපකාර ඇත්තෙකැයි ඔහුගේ ගුණ කියන්නී.

තෙපිද මේ ධනුශේඛර කුමාරයාද යන දෙදෙනාම එකමැ රැයෙක මේ නගරයෙහිම උපන් පංචාලයෝය. සම වයස්හි යහලුවෝ වූහ.

හේ ජනපද වාරිකාවේ ගෙනහැර පසුගමන් කළේය. තොප හා සමාන සුවදුක් ඇත්තේය. දිවා රාත්‍රී උත්සාහවත්වැ සියලු කටයුත්තෙහි නිරතය. කවර දෝෂයකින් යහළුවා දියරකුසාට දෙන්නෙහිද?

එහි ධනුසෙබවා දුනු ශිල්පය පුහුණුකරන බැවින් ධනුශේඛර කුමාරයා යැයි යන අර්ථයි. එසේ මේ නගරයේම. පඤ්චාලා උත්තරපංචාල නගරයේ උපන් බැවින් මෙබඳු ව්‍යවහාර ඇති. සුසමාවයා මනා වූ සම්වයස් ඇති. වරියා තං අනුබන්ධිතෝ කුඩා කාලයේ ජනපද වාරිකාව පිණිස පිටත්ව යන්නහු පසුපස ගියේය. සෙවනැල්ල මෙන් අත්නොහළේය. උසසුකෙකා ඔබගේ කටයුතුවලදී රැ දාවල් උනන්දු වූයේ කැමැති වූයේ කටයුතුවල නිරත වූයේ වෙයි. කවර දෝෂයකින් ඔහුව දියරකුසාට දෙන්නෙහිද?

ඉක්බිති රජු ඔහුගේ දොස් කියමින්,

ආර්යාවෙනි, මේ තෙම කුඩාකල මා සමග හැසිරෙන කල්හි

මහහඬින් සිනාසුනේය. අද ද පෙරසේ මා සමග සීමා ඉක්මවා මහහඬින් සිනාසෙයි.

ආර්යාවෙනි, නන්දා දේවිය සමග රහොගතවූ මන්ත්‍රණයෙහි යෙදෙනවිටද කලින් නො දන්වා නො විමසා ඇතුළු ගබටද පිවිසෙයි.

වාරය ලදුවෙමි. කළ අවකාශ ඇත්තෙමි යි ලජ්ජා නැති ආදර නැති යහළුවා ඒ දෝෂයෙන් මම දියරකුසාට දෙන්නෙමි.

එහි අජ්ජාපි තෙණවණෙණන යමිසේ හැසිරීමෙන් පෙර මා පසුපස එන්නේ අසරණ වූ මා සමග එකට අනුභව කරන්නේ අත් පහරවා මහත්සේ සිනා විය. අද ද එසේම සිනාසෙයි. අයහපත් කාලයේදී මෙන් මා දෙස බලයි. අනාමනා රහසිගතව නන්දා දේවිය සමග කථාකරමින් සිටිනවිට මට නො දන්වා වහා පිවිසෙයි. මේ වරදින් ලජ්ජා නැති ආදරයක් නැති ඔහුව දිය රකුසාට දෙන්නෙමි.

පරිබ්‍රාජිකාව හුදෙක් මොහුට දෝෂය වේවා. පුරෝහිතයා වනාහි ඔබට බොහෝ උපකාරී කෙනෙකි. ඔහුගේ ගුණ කියමින් සියලු නිමිත්තෙහි දක්‍ෂ වූ සතුන්ගේ හඬ දන්නා වූ උගත් ආගම ඇති වන්ද සූර්ය ග්‍රහණ උල්කාපාත, දික්දාහ ආදී වූ උත්පාතයන් හා සිහිනයන්හි ඉටු අනිටු එල දැනීමෙහි යෙදුනු ගෙයින් පිටවීමෙහි හා ගෙට ඇතුල්වීමෙහි ශුභ අශුභ කීමෙහි දක්‍ෂ වූ.

භූමියෙහි හා අන්තරීක්‍ෂයෙහි ද ගුණදොස් කීමට සමර්ථ වූ නක්‍ෂත්‍ර පාදයෙහි එලාඑල දැන්මෙහි දක්‍ෂ වූ පුරෝහිත බමුණා කවර දෝෂයක් නිසා දියරකුසාට දෙන්නෙහි ද? යැයි කිය.

එහි සබ්බ නිමිත්තානං මෙයින් මෙය වන්නේය. මෙයින් මෙය වන්නේය යන ලෙස සියළු නිමිතිවල දක්‍ෂ වූ රුද්‍රඤ්ඤ සියළු හඬ හඳුනයි. උප්පාදෙ වන්දග්‍රහණ, සූර්යග්‍රහණ, උල්කාපාත, දිශාඛාත ආදී විපත්. සුපිනෙයුතෙතා සිහිනයෙහිද, එහි උපත හඳුනාගැනීම් වශයෙන්. නියතාණෙව පවෙසනෙ මේ නැකැතින් පිටවිය යුතුයි. මේ නැකතින් ඇතුල්විය යුතුයි කියා දනියි. පදෙධා යනු දක්‍ෂ, සමර්ථ, පොළවෙහිද අහසෙහිද හොඳ නොහොඳ දැනගැනීමට සමත්. නකබතතපද කොවිදො

විසිදුටක් වූ නැකැත් කොටස්වල දක්ෂ වූ ඔහුව කවර දෝෂයකින් ජලරකුසාට දෙන්නෙහිද?

රජු දොස් කියන්නේ,

ආර්යාවෙනි, මේ තැනැත්තා පිරිස් මැද ද මා දෙස ඇස දල්වා බලයි. එනිසා රෝද වූ බැම නැගීම් ඇති බ්‍රාහ්මණයා මම රකුසාට දෙමි යැයි කීය. ආර්යාවෙනි, මොහු මා පිරිස් මැද දී බලන්නේ නමුදු ඇස් හකුළුවා කිපියාක් මෙන් බලයි. ඒ නිසා මෙසේ ඉක්මවා සිටිය බැම කෝපයෙන් හකුලන ලද බැම මෙන් නපුරුය. භයානකය. මම ඔහුව දියරකුසාට දෙමි.

ඉක්බිති පරිබ්‍රාජිකාව මහරජ, ඔබ මව ආදිකොට මේ පස්දෙනාව දියරකුසාට දෙමි යි කියයි. මේ ආකාර වූ ශ්‍රී සම්පත්තියක් ගණන් නොගෙන තමන්ගේ ජීවිතය මහෝෂධ පණ්ඩිතයන්ට දෙමි යි කියන්නෙහි. ඔහුගේ කවර ගුණයක් දකින්නෙහිදැයි විචාරන්නී මේ ගාථාවන් පැවසීය.

ඇමැතියන් විසින් පිරිවරන ලද තෙපි සමුදුර සිසාරා ඇති පොළවට මහා සාගරය නමැති කුණ්ඩලාභරණ වූ සකලවිධ සම්පත්තීන් දරණ පෘථිවියෙහි වාසය කරන්නාහුය.

සතර මහා සාගරය හිමිකොට ඇති විශාල රටක් ඇත්තහුය. දිනු සංග්‍රාම ඇත්තහුය. මහාබල ඇත්තහුය. මුළු ලොවට අසහාය රජ වව. ඔබගේ කීර්තිය මහත්බවට පත්විය.

පැළදි මිණිකොඩොල් ඇති දිව්‍ය කන්‍යාවන් හා සමාන විවිධ ජනපදවලට අයත් යහපත් ස්ත්‍රීහු සොළොස් දහසක් වෙති.

මහරජ, මෙසේ සුඛිතයන්ගේ සර්වාංග සම්පූර්ණ වූ සකලවිධ කාමයන්ගෙන් සමෘද්ධියට පත් ජීවිතය දීර්ඝ වූයේද ප්‍රියයැයි පණ්ඩිතයෝ කියත්.

එසේ ඇතිකලැ ඔබ කිනම් කරුණක් නිසා කුමක් හේතුකරගෙන පණ්ඩිතයන් රකිමින් හළ නොහැකි ජීවිතය හැරැපියන්නහුද?

එහි සසමුද්දපරියායං සමුද්දය වටකර ඇති. සාගර කුණඩලං වටකර සිටියා වූ සාගරයට කුණ්ඩලාභරණයක් වූ. විජතාවී දිනන ලද සංග්‍රාම ඇත්තේ. එකරාජා අනික් තමන් හා සමාන වූ රජකෙනෙක් නොමැති බැවින් එකම රජ වූ. සබ්බකාමසමීදධිනං සියළුම වස්තූකාම ක්ලේශකාමයන් වර්ධනය වෙමින්. සුබ්බිතානං රූපයන්ගේ සුබ්බිත බව, සත්ත්වයන්ගේ මෙසේ සියළු අංගයන්ගෙන් සම්පූර්ණ ජීවිතය දිගය. ප්‍රියය. ඔබට අල්ප වූ ජීවිතයක් නොපතන්නේ යයි පණ්ඩිතයෝ කියත්. පාණං මෙබඳු වූ තමාගේ ජීවිතය කුමක් නිසා පණ්ඩිතයන් ආරක්ෂාකිරීම සඳහා අත්හරින්නේද?

හෙතෙම ඇගේ කථාව අසා පණ්ඩිතයන්ගේ ගුණ කියන්නේ මේ ගාථාවන් කිය.

ආර්යාවෙනි, මහෝෂධ පණ්ඩිතයෝ යම් දවසක මා වෙත පැමිණියේද, එතැන් පටන් ඒ නුවණැත්තාගේ කුඩා වූ වරදකුඳු නොදනිමි.

ඉදින් කිසිකලෙක මාගේ මරණය ප්‍රථමයෙන් සිද්ධවේද මහෝෂධ පණ්ඩිත තෙමේ මාගේ දරුමුණුබුරන් සුවපත් කරන්නේය.

වර්තමාන, අනාගත සකල අර්ථයන් හොදින් දකී. නිරපරාධි ක්‍රියා ඇති තැනැත්තා දිය රකුසාට නොදෙමි.

එහි කිසව්වී කිසියම්. සුඛාපෙය්‍යා සැපතෙහිම පිහිටුවන්නේය. සබ්බමඤ්චං මොහු අනාගතයද, වර්තමානයද මෙන්ම අතීතය ද පිළිබඳ සියළු කරුණු, සියල්ල දන්නේ, බුදුකෙනෙක් මෙන් දනියි. අනාපරාධ කම්මනතං කායකර්ම ආදියෙහි අපරාධයක් නැති. නදජ්ජං ආර්යාවෙනි! මෙසේ අසහාය වූ පණ්ඩිතයන්ව මම දියරකුසාට නොදෙමියි මහාසත්ත්වයන්ගේ ගුණ සදමඬලෙහි වද්දන්නාක් මෙන් උස්කොට කථා කළේය.

මෙසේ මේ ජාතකය පූර්වාපර ගැලපීය. ඉක්බිති පරිබ්‍රාජිකාව මෙසේ සිතුවාය. මෙපමණකින්ම පණ්ඩිතයන්ගේ ගුණ ප්‍රකට නොවේ. සියළු නුවරවැසියන් මැද සාගරජලය මතුපිට සුවඳතෙල් විසුරුවන්නාක් මෙන් ප්‍රකට කරන්නෙමියි රජුව ගෙන ප්‍රාසාදයෙන් බැස, රජමාලිගා මිදුලේ ආසනයක් පනවා එහි හිඳ නුවරවැසියන් රැස්කරවා නැවත රජුගෙන්

මූලපටන් දියරකුසාගේ ප්‍රශ්නය විචාරා ඔහු විසින් යට කියන ලද ආකාරයෙන්ම කියන ලද කාලයේ නුවරවැසියන් අමතා,

පංචාල රටවැසියනි, වූළනී රජුගේ මේ වචන අසත්වා. මහොෂධි පණ්ඩිතයන් රකිමින් හළ නොහැකි තර ජීවිතය අත්හරියි.

පංචාල රජු මවගේ ද බිරිඳගේ ද සොහොයුරාගේ ද යහළුවාගේ ද පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගේ ද තමාගේ ද යන සයදෙනාගේ ජීවිතයන් පණ්ඩිතයන් සඳහා හැරයයි.

සුක්‍ෂම වූ ප්‍රඥා තොමෝ මෙසේ මහත් අර්ථ ඇත්තිය. යහපත් වින්නා ඇත්තිය. මෙලොව හිත පිණිසද පරලොව සුව පිණිසද පවත්නිය.

එහි මහත්තීකා යනු මහත් වූ අර්ථයක් ගෙන සිටියා වූ. දිට්‍ඨමමෙහි හිතභ්‍යාය මේ ආත්මභාවයේ යහපත සඳහා ද පරලොව සැප සඳහාද හේතුවෙයි.

මෙසේ රුවන්ගෙයන් මාණිකෘ සමූහයකින් කුළුගන්වන්නාක් මෙන් මහාසත්ත්වයන්ගේ ගුණයන්ගෙන් දේශනාව කොත්පැළඳවිය.

දිය රකුසාගේ ප්‍රශ්නය නිමියේ ය.

ජාතක සමෝධානය මෙසේය.

උප්පලවණ්ණා තොමෝ එකලැ හේරී පරිබ්‍රාජිකාව වූවාය. සුද්ධෝදන රජ පියා විය. මායා බිසව මවද බිම්බාදේවී අමරා දේවීද වූවාය.

ආනන්ද තෙරණුවෝ ගිරා පෝතකයාණෝ වූහ. ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර වූළනී බ්‍රහ්මදත්ත රජවිය. මහොෂධි පණ්ඩිත තෙම මෙකල ලෝකස්වාමී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ යයි මෙසේ මේ ජාතකය දරවි.

කෙවට්ටො දෙවදනෙතාසී තලනා චුලලනඤ්ඤා
පඤ්චාලවණ්ඨී සුන්දරීදෙවී වාසී යසසසීකා

අමඛධො ආසී කාවීන්දො පොට්ඨපාදොව පුකකුසො
පිළොතිකොව දෙවීන්දො සෙනකොවාපි සචකො
දෙවිඋමරා දිට්ඨමංගලිකා සාලිකාවාපි කුණ්ඩලී වෙදෙහො ලාඨදායී

කේවට්ට වූයේ දෙව්දත්ය. තලනාදේවී චුල්ලනඤ්ඤාය. පංචාලවණ්ඨී කුමරිය සුන්දරී දේවියයි. කාවීන්ද වූයේ අම්බට්ඨයාය. පුක්කුස වූයේ පොට්ඨපාදය. දේවීන්ද පිළොතිකය. සචක සේනක විය. උදුම්බරා දේවිය දිට්ඨමංගලිකාවයි. සාලිකාව වූයේ කුණ්ඩලිය. වේදේහ රජුනම් ලාඨදායීය.

බොහෝ සිංහල පොත්වල මේ ගාථා දෙක ද දක්නට ඇත

මහා උම්මග්ග ජාතකය නිමියේ ය.

22-10

මහා වෙස්සන්තර ජාතක

චූසතිවර වණණාහෙ යන මේ ගාථා කොටසින් ඇරඹෙන ජාතක කථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ කපිලවත්ථුපුරය ආශ්‍රයකොට නිග්‍රෝධාරාමයේ වැඩවසද්දී දේශනා කළ සේක.

යම්කලෙක ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ පවත්වන ලද උතුම් දම්සක් ඇත්තේ පිළිවෙලින් රජගහනුවරට ගොස් එහි ශීතකාලය ගතකොට මාර්ගදේශක වූ උදායී තෙරුන් විසින් විසිදහසක් රහතන් වහන්සේලා පිරිවරා කපිලවස්තු පුරයට වැඩියේය. එකල්හි ශාකෘ රජවරු අපගේ

ඤාති ශ්‍රේෂ්ඨයාව දකිමුයයි රැස්වී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වැඩසිටීමට යෝග්‍ය තැනක් සොයන්නාහු නිග්‍රෝධ ශක්‍රයාගේ ආරාමය සුන්දරයයි සලකා එහි සියළු සංස්කරණ වැඩ යොදා සුවද මල් ආදිය ගත් අත් ඇතිව පෙරගමන් කරන්නාහු සියළු අලංකාරයන්ගෙන් සැරසුණු ලාබාල නගර දරුවන් ද දැරියන් ද පළමුකොට යැවූහ. අනතුරුව රාජකුමාරයන්ද, කුමාරිකාවන් ද ඔවුන්ට පසුව තමන් ගෙමල් සුවදසුණු ආදියෙන් ශාස්තෘන් වහන්සේට පූජා පවත්වන්නාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේව වඩමවාගෙන නිග්‍රොධාරාමයටම ගියහ. එහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසිදහසක් රහතන් පිරිවරාගෙන පනවන ලද උතුම් ආසනයෙහි වැඩසිටී සේක. ශාක්‍යයෝ මාතයෙන් තද වූවාහු සිද්ධාර්ථ කුමාරයන් අපට වඩා බාලය. අපගේ බෑනාය. පුතාය. මුණුබුරාය ආදී ලෙස සිතා, තරුණ රාජකුමාරවරුන්ට මෙසේ කීවාය. නුඹලා වදිවී. අපි පසුපසින් සිටින්නෙමු. ඔවුන් නොවැද මෙසේ හුන්කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඔවුන්ගේ අදහස් දැනගෙන නෑයෝ මට නොවදිත්. දැන් වන්දවන්නෙමි යි අභිඥාපාදක ධ්‍යානයකට සමවැදී ඉන් නැගිට අහසට නැගී ඔවුන්ගේ හිසට පාදුවීලි ඉසින්නාක් මෙන් ගණ්ඩබ්බ වෘක්‍ෂමූලයේ පැවැත්වූ යමක ප්‍රාතිහාර්යයට සමාන ප්‍රාතිහාර්යය පෑ සේක. රජු ඒ ආශ්චර්ය දැක මෙසේ කිය. ස්වාමීනි, ඔබවහන්සේ උපන් දිනයේ කාලදේවල තාපසයාට වැන්දවීම පිණිස යොමුකළ ඔබගේ පා පෙරළී ගොස් බ්‍රාහ්මණයාගේ හිසෙහි පිහිටි සැටි බලා මම ඔබවහන්සේට වැන්දෙමි. මේ මාගේ පළමු වැදීමයි. වස්මගුල් දිනයේ දඹරුකමුල ශ්‍රී යහනාවේ සිටියා වූ ඔබවහන්සේ දඹසෙවනෙහි නොසිටි බව දැකීමෙන් ද ඔබවහන්සේගේ පා වැන්දෙමි. මේ මාගේ දෙවෙනි වැදීමය. දැන් මේ නුදුටුවීරු ප්‍රාතිහාර්ය දැක ද ඔබවහන්සේගේ පා වදිමි. මේ මාගේ තුන්වන වැදීමයි. රජු වැන්ද කල්හි නොවැද සිටිය හැකි එක් ශාක්‍යයෙක්වත් නොවීය. සියල්ලෝම වැන්දූහ. මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නෑදෑයන් ලවා වන්දවා අහසින් බැස පැනවූ ආසනයෙහි වැඩ සිටියේය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩසිටි කල්හි නෑයෝ එක්රැස් වූහ. සියළුදෙනම එක්සිත් ඇත්තෝ වූහ. ඉක්බිති මහාමේඝයක් නැගී පොකුරු වැස්සක් වැස්සේය. තඹවත් ජලය පහතට තද දෙමින් ගලා බසී. යමෙක් තෙමෙනු කැමැත්තේද, ඔවුහු තෙමෙත්. නොතෙමෙනු කැමැත්තහුගේ ශරීරයේ ජලබිඳුවක්වත් නොවැටේ. එය දැක සියල්ලෝම ආශ්චර්ය අද්භූත සිත් ඇත්තාහු වූහ. අහෝ පුදුමය. බුදුවරුන්ගේ ආනුභාවයෙන් නෑ සමාගමයෙහි මෙබඳු පොකුරු වැස්සක් වැස්සේ ද යන කථාවක් පැතිර ගියේය. එය අසා ශාස්තෘන් වහන්සේ මහණෙනි,

දැන් පමණක් නොවෙයි. පෙරද මාගේ ඤාති සමාගමයේදී මනාමේසයක් ඇතිවී පොකුරු වැස්සක් වැස්සේයැයි වදාරා ඔවුන් විසින් ආයාචනා කරන ලද්දේ අතීත කථාව ගෙනහැර දැක්වූ සේක.

අතීතයෙහි සිවිරටෙහි ජේතුන්තර නගරයේ සිව්මහරජ නම් වූ රජෙක් රාජ්‍යය කරවන්නේ සංජය නම් වූ පුතකු ලැබුවේය. හෙතෙම වැඩිවිය පත් තම පුතුව මදුරජ දියණිය වූ ඵ්‍රසති නම් රාජකන්‍යාව කැඳවා ගෙනවිත් රාජ්‍යය පවරා දී ඵ්‍රසති දේවිය අගමෙහෙසුන් කළේය. ඔහුගේ මේ පළමු යෙදීමයි. මෙයින් අනුඵක්වන කල්පයෙහි විපස්සී නම් ශාස්තෘන් වහන්සේ ලොව පහළවූ සේක. උන්වහන්සේ බන්ධුමතී නගරය ඇසුරුකර කේශම වූ මිගදායෙහි වැඩසිටින කල්හි එක් රජකෙනෙක් රජුගේ නැයකුට ඉතා වටිනා සඳුන්තෙල් සමග ලක්‍ෂයක් වටිනා රන්මාලයක් යැවීය. රජුට වනාහි දුවරු දෙදෙනෙක් වූහ. හෙතෙම ඒ ත්‍යාගය ඇයට දෙනු කැමැත්තේ වී සඳුන්තෙල් වැඩිමල් තැනැත්තියට දුන්නේය. රන්මාලය නැගතියට දුන්නේය. ඒ දෙදෙනාට, අපි මෙය තමන්ගේ ශරීරයේ නොයොදන්නෙමු. එයින් ශාස්තෘන් වහන්සේ පුදමුයයි සිතා රජුට කීහ. පියාණෙනි, සඳුන්තෙලින්ද රන්මාලයෙන් ද දසබලයන් වහන්සේට පුදමු. එය අසා රජු යහපතැයි අනුමත කළේය. වැඩිමල් තැනැත්තිය ඉතා සියුම් සඳුන්කුඩු පිළියෙල කර රන් සුමුගක් පුරවා ගත්තේය. බාල සොයුරිය වනාහි රන්මාලයෙන් උරස්මාලයක් සාදවා රන්සුමුගක තැන්පත් කළේය. ඒ දෙදෙනාම මිගදායෙහි විහාරයට ගොස් වැඩිමල් තැනැත්තිය සඳුන් සුන්තෙන් දශබලයන් වහන්සේගේ රන්වන් ශරීරය පුදා ඉතිරි සුනු ගඳකුටියේ විසුරුවා ස්වාමීනී, අනාගතයෙහි ඔබවහන්සේ වැනි බුදුකෙනෙකුගේ මව වෙමිවායි ප්‍රාර්ථනා කළාය. බාල නැගතිය තථාගනයන් වහන්සේගේ රන්වන් සිරුර රන්මාලාවකින් සැදූ පපුවැස්මකින් පුදා ස්වාමීනී, රහත්බවට පත්වනතුරු මේ පළඳනාව මගේ ශරීරයෙන් ඉවත් නොවේවායි ප්‍රාර්ථනා කළාය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔවුන්ට අනුමෙවෙනි බණ දේශනා කළ සේක. ඒ දෙදෙනාම දිවි ඇතිතෙක් සිට දෙව්ලොව උපන්න. ඔවුනතුරෙන් දෙවු සොයුරිය දෙව්ලොවින් මිනිස්ලොවත් මිනිස්ලොවින් දෙව්ලොවත් සැරිසරන්නී අනුඵක්වන කල්පය අවසානයේ බුදුමව වන මහාමායා දේවිය වූවාය. බාලසොයුරිය එසේම ඇවිදින්නී කාශ්‍යප බුදුන් කල කිකි රජුගේ දුවණිය වී උපන්නාය. සිතුවමකින් කළාක් මෙන් උරස්මාලයකින් සැරසීගත් පපුපෙදෙසකින් යුක්ත වූ බැවින් 'උරවජ්ඣා' නම් වූ කුමාරිකාව වී සොළොස්වියේදී ශාස්තෘන් වහන්සේගේ

භුක්තානුමෝදනා ධර්මදේශනාවක් අසා සෝවාන් පෙළෙහි පිහිටා පසුකලෙක භුක්තානුමෝදනාව අසද්දීම පියා සෝවාන්ඵලයට පත් දවසේම රහත්බවට පත්ව පැවිදිවී පිරිනිවන්පෑවාය. කිකිරජු ද තවත් දුවරුන් සන්දෙනෙක් ලැබීය. ඔවුන්ගේ නම් මේවාය.

සමණී සමණගුණා ච හිකඛුණී හිකඛදායිකා
ධම්මාවෙච සුධම්මා ච සංසදාසී ච සතතිමා

(සමණී - සමණගුණා - හිකඛුණී - හිකඛදායිකා - ධම්මා - සුධම්මා - සංසදාසී යන සන්දෙනාය.)

ඔච්ඡු මේ බුද්ධෝත්පාද කාලයේදී

බෙමා උප්පලවණණාව පටාවාරා ච ගෝතමී
ධම්මදින්නා මහාමායා විසාධාවානි සතතිමා

(බෙමා - උප්පලවණණා - පටාවාරා - ගෝතමී- ධම්මදින්නා- මහාමායා - විසාධා)

ඔවුනතුරෙන් ජුසති දේවිය සුධර්මා නමින් දානාදී පිංකම්කොට විපස්සී නම් සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට කරන ලද සදුන්සුණු පූජාවේ ප්‍රතිඵලය වශයෙන් රත්සඳුන් රස සංකලනයෙන් කළාක් බඳු සිරුරින් දෙවියන් අතරද මිනිසුන් අතරද හැසිරෙන්නී පසුකලෙක ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයාගේ අගමෙහෙසියව උපන්නාය. ඉක්බිති ඇය දිවි ඇතිතෙක් සිට පස්පෙරනිමිති පහළ වූ කල්හි ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයා ඇගේ ආයුෂ පිරිහීගොස් ඇති බව දැනගෙන මහත් යසසින් ඇයව ගෙන නන්දන වන උයනට ගොස් එහි ඇයව අලංකෘත සයනයක් මත හිඳුවා තමන් සයනය අසලින් සිට මෙසේ කීය. සොඳුර, ජුසතිය, ඔබට වර දහසක් දෙමි. ගන්න යැයි කියමින් ගාථා දහසක් ඇති මහා වෙස්සන්තර ජාතකයෙහි පළමු ගාථාව කීය.

ජුසති බීසොවුනි! උතුම් පැහැසපුයෙන් යුත් තැනැත්තිය දසවිධ වරයක් ලබාගන්න. උතුම් ලකුණින් හොබනා තැනැත්තිය, පොළවෙහි යමක් තොප සිතට ප්‍රිය නම් එය ගන්න.

මෙසේ මේ මහා වෙස්සන්තර ධර්මදේශනාව දෙව්ලොව පිහිටියා නම් වන්නේය.

එහි ඵ්‍රසති යනුවෙන් ඇයට නමින් අමතයි. වරවණණාහෙ උතුම් වූ වර්ණයෙන් බබලන. දසධා දසවැදෑරුම් කොටස් පඵව්‍යා පොළවෙහි ගතයුතු දේ කොට. වරසසු ගන්නයැයි කියයි. වාරු පුබ්බංගි උතුම් ලකුණුවලින් සමන්විත යං කුශාං මනසො පියං යම් යම් දෙයක් ඔබගේ සිතට ප්‍රියද ඒ ඒ දේවල් කොටස් දහයකින් ගන්න යැයි කියයි.

ඕ තොමෝ තමාගේ වචනයන්හි ස්වභාවය නොදන්නී ප්‍රමාද වී දෙවන ගාථාව කීවාය.

දෙවරජ, ඔබහට නමස්කාර වේවා. මා කවරනම් පාපයක් කරන ලදද සැඩපවන ගසක් හෙළන්නා සේ කුමක් හෙයින් යහපත් නැතිත් මා පහකරන්නේද?

එහි තමොත්‍යඤ්ඤා ඔබට නමස්කාර වේවා. කිංපාපං මා විසින් ඔබ ලඟ කවරනම් පාපයක් කරන ලදදැයි අසයි. ධරණිරූහං ගසක් මෙන්.

ඉක්බිති ඇය ප්‍රමාද බව දැන ශක්‍රයා ගාථා දෙකක් පැවසීය.

තොප කළ පාපයෙක් නැත. තෙපි මට අප්‍රියද නොවන්නාහ. යම් හෙයකින් තොපට මෙසේ පවසමිද ඒ තොපගේ පින් පිරිහුණු බැවිනි.

තොපගේ මරණය ආසන්නය අප කෙරෙන් වෙන්වීම සිදුවන්නේය. මා දෙන මේ දසවිධ වරයන් පිළිගන්න.

එහි යෙනතෙවං යම් හෙයකින් ඔබට මෙසේ කියමි. කුශාං විනාහාවො ඔබ අපගෙන් වෙන්වීම සිදුවන්නේය. පච්චෙදනො දෙන්නාට.

ඇය ශක්‍රයාගේ වචනය අසා ස්ථිරවම තමන්ගේ මරණය දැන වරයක් ගන්නී මෙසේ කීය.

සියළු සතුනට අධිපති සක්දෙව් රජුනි, ඉදින් මට වරයක් දෙන්නේ

නම් ඔබහට අභිවෘද්ධියක් වේවා. පින්වත, සිවිරජුගේ හවනයෙහි අගමෙහෙසිය වෙමිවා.

සක්දෙව් රජුනි! නිල්වන් ඇස් ඇති මුවැත්තියක සේ නිල්වන් නෙත් නිල්වන් බැම ඇත්තක් වෙමිවා. එහිදු 'ඵසති' නමින් යුක්ත වෙමිවා.

කැමැති සම්පත් දෙන ඉල්වන්නට...සුදුසු නොමසුරු කීර්ති ඇති පිරිවරඇති යටත් රජුන් විසින් පුදනු ලබන පුතකු ලබමිවා.

ගැබ් දරණ මාගේ කුස උස් නොවේවා. සමසේ ලියවුණු දුනු මීටක් සෙයින් උස්නොවූ මැද පෙදෙස වේවා.

සක්දෙව් රජුනි, මගේ පියොවුරු නොඑල්බේවා. පැසුනු හිසකෙස් නොපෙනේවා. සිරුරෙහි රජස් නොවැකේවා. වධයට පත්වූවන් මුදන්නටද සමත් වෙමිවා.

පින්වත් සක්දෙව් රජුනි, මොනරුන් හා කොස්වාලිහිණියන් විසින් කැරෙන නාද ඇති. උත්තම කාන්තාවන් ගැවසෙන කුරුන්, කුදුන් හා ළදරුවන් බලවතුන්ගෙන් ගැවසීගත් වන්දිහවියන් හා කවීන්ගෙන් කෙරුණු වැණුම් ඇති.

පසඟතුරු නාදයට බඳු කන්කලු රාවයෙන් යුත් මනහර විසිතුරු සත්රුවනින් හෙබි දොරකවුළු ඇති සුරාමසින් ප්‍රබෝධමත් වන මිනිසුන් ඇති ඒ මැදුරෙහි සිවිරජහට අගමෙහෙසුන් තන්හි වෙමිවා.

එහි සිව් රාජසස දඹදිව් තලය බලන්නී තමන්ට යෝග්‍ය සිව් රජුගේ නිවෙස්න දැක එහි අගමෙහෙසුන් බව පතන්නී මෙසේ කීවාය. යථාමිථි එක්වස් මුවපෝතිකාවට නිර්මල නිල්වන් ඇස් ඇත්තිය. ඒ නිසා මෙසේ කීය. තඤ්ඤසනති එහිදීද මේ නමින්ම වෙමිවා. ලහෙට පුතකු ලබන්නෙමි. වරදං අලංකාර කළ හිස, නෙන්යුගල, හෘදයමාංගය, සේසත, දරුවන්, භාර්යාවන්, ආදීන් අතුරෙන් ඉල්වන ඉල්වන තැනැත්තාට ඒ ඒ භාණ්ඩය දෙන්නා වූ. කුච්ඡ් ඇගෙහි මැද පෙදෙස ගැන කියන ලදී. හැඩරුව අනුව දක්වයි. ලිඛිතං යම්සේ දක්‍ෂ දුනු ශිල්පියකු විසින් මනාව ලියවන ලද දුන්න ඉතා තුස් වූ මැදපෙදෙස්. බෝලයකට සමාන වෙයි.

එහි සිව් රාජසස දඹදිව් තලය බලන්නී තමන්ට යෝග්‍ය සිව් රජුගේ නිවෙස්න දැක එහි අගමෙහෙසුන් බව පතන්නී මෙසේ කීවාය. යථාමිථි එක්වස් මුවපෝතිකාවට නිර්මල නිල්වන් ඇස් ඇත්තිය. ඒ නිසා මෙසේ කීය. තඤ්ඤසනති එහිදීද මේ නමින්ම වෙමිවා. ලහෙට පුතකු ලබන්නෙමි. වරදං අලංකාර කළ හිස, නෙන්යුගල, හෘදයමාංගය, සේසත, දරුවන්, භාර්යාවන්, ආදීන් අතුරෙන් ඉල්වන ඉල්වන තැනැත්තාට ඒ ඒ භාණ්ඩය දෙන්නා වූ. කුච්ඡ් ඇගෙහි මැද පෙදෙස ගැන කියන ලදී. හැඩරුව අනුව දක්වයි. ලිඛිතං යම්සේ දක්‍ෂ දුනු ශිල්පියකු විසින් මනාව ලියවන ලද දුන්න ඉතා තුස් වූ මැදපෙදෙස්. බෝලයකට සමාන වෙයි.

මාගේ කුස මෙබඳු එකක් වේවා. නප්පහනෙය්‍යුං පහනට වැටී එල්බෙන ඒවා නොවේවා. පලිතා නසසනතු වාසව ශක්‍ය දේවේන්ද්‍රයාණෙනි, මාගේ පැසුණු හිසකෙස් නැසේවා. නොපෙනේවා. පලිතානි සිරොරුහා යනුවෙන්ද පාඨයක් හමුවේ. වජ්‍යධර්මවාසී කිසියම් කාරණයක් නිසා රාජාපරාධකරුවකු වී වධයට පත් සොරකු තමන්ගේ බලයෙන් මුදවාගන්නට හැකිවෙමිවා. මෙයින් තමාගේ ඉසුරුමත් බව පෙන්වයි. සුනමාගධවණණිනෙ ආහාර ගන්නා අවස්ථාවන්හිදී ස්තුති වශයෙන් කාලය දන්වන්නා වූ වන්දිභට්ටයන් හා මගධ වැසියන් විසින් වර්ණනා කරන ලද වික්‍රමලෙසුසිනෙ පංචාංගික තුර්ය නාදයට සමාන මනහර නාදය, ඇතිකරන්නා වූ සන්රුවන්වලින් අලංකාර වූ විසිතුරු කරන ලද දොරකවුළුවලින් උස්හඬින් හඬනගන ලද කල්හි සුරාමංසපඵලොධනෙන කච්. බොච්. කියා සුරාවෙන් හා මස්මාංශවලින් ප්‍රබෝධමත්වන ජනයා සිටින මෙබඳු වූ සිවිරජුගේ මාලිගාවේ ඔහුගේ අගමෙහෙසුන් තනතුරේ පිහිටන්නේය. යන වර දසය ගත්තේ එහි සිටි රජුගේ අගමෙහෙසිය වීම පළමුවැනි වරයයි. නිල් ඇස් ඇති බව දෙවන වරයයි. නිල් බැම ඇති බව තුන්වැන්නයි. ඵ්‍රසති නම සතරවැන්නයි. පුත්‍රයකු ලැබීම පස්වැන්නය. උස්නොවූ කුසක් ඇති බව සයවැන්නයි. පහනට කඩා නොවැටෙන පියවුරු ඇතිබව සත්වැන්නය. සුදුකෙස් නැති බව අටවැන්නය. සියුම් වූ සමක් ඇති බව නවවැන්නයි. වරදට පත්වූවකු එයින් මුදවා ගැනීම දසවැන්නයි. ශක්‍රයා මෙසේ පැවසීය.

සියළු අගපසඟින් භොබනා තැනැත්තිය මා විසින් යම් දසවර කෙනෙක් තොපට දෙන ලදද ඒ සියළුවර සිවිරජුගේ රාජ්‍යයෙහිදී ලබන්නහුය.

මෙපවත් කියා සුජම්පතී වූ මසවානම් නම් සක්දෙවි රජු ඵ්‍රසතියට දසවරය දී සතුටු සිත් ඇත්තේ විය.

එහි අනුමොදිඤ්ඤ යනු ඒ සියලු වරයක් ලබන්නෙහි. මෙසේ වරයන් දී වරයන් දී සතුටු වූයේ ප්‍රමුදිත වූයේ විය.

දසවර ගාථා නිමිසේ ය.

මෙසේ ඇය වර ලබාගෙන එතනින් චුත වූවා මදුරජුගේ අගමෙහෙසියගේ කුසෙහි පිළිසිඳ ගත්තේය. උපදින්නේ වනාහි සඳුන්සුනු

තැවරුණාක් බඳු සිරුරක් ඇතිව උපන් බැවින් ඇයට නම්තබන දිනයේ ඵ්‍රසති කියා නම්කළහ. ඇය මහත්සැප සම්පතින් වැඩි සොළොස්වයස් කල්හි අතිශයින් රූමත් වූවාය. ඉක්බිති සිව්මහරජ සංජයකුමාර නම් පුත්‍රයා සඳහා කැඳවාගෙන අවුත් ඔහුට සේසත් නංවා ඇයව සොළොස් දහසක් කාන්තාවන්ට ප්‍රධානකොට අගමෙහෙසුන් තනතුරේ පිහිටුවාලීය ඒ නිසා මෙසේ කියා ඇත.

ඒ දෙව්ලොවින් වුත වූ ඒ ඵ්‍රසති තොමෝ ක්‍ෂත්‍රිය කුලයෙහි උපන්නා ජයතුරා නුවර සංජය කුමරු හා එක්වූවාය.

ඇය සංජය කුමරුට ප්‍රියමනාප වූවාය. ඉක්බිති ශක්‍රයා ආවර්ජනා කර බලන්නේ මා විසින් ඵ්‍රසති දේවියට දෙන ලද වරයන්ගෙන් වර නමයක් ඉෂ්ට වියැයි දැක එක් උතුම් පුත්‍රයෙක් තවම ලැබුනේ නැත. එයද මැයට සමෘද්ධකර දෙන්නෙමියි සිතුවේය.

එකල්හි මහාසත්ත්වයෝ තව්තිසා දෙව්ලොව වසති. ඔහුගේ ආයුෂද ගෙව්ගියේ වන. ඒ බව දැනගත් ශක්‍රයා ඔහුගේ සමීපයට ගොස් දේවතාවනි. ඔබ මිනිස්ලොවට යායුතුයි. එහිද සිව්රජුගේ අගමෙහෙසිය වූ ඵ්‍රසති දේවියගේ කුසෙහි පිළිසිද ගන්නට සුදුසුයැයි ඔහුට මෙන්ම සෙසු හැටදහසක් වුතවීමට සිටින දේවපුත්‍රයන්ගෙන්ද පොරොන්දු ලබාගෙන තමන්ගේ ස්ථානයටම ගියේය. මහාසත්ත්වයෝ ද එතනින් නික්ම එහි උපන්නේ සෙසු දිව්‍යපුත්‍රයෝ ද හැටදහසක් ඇමැතිවරුන්ගේ නිවෙස්වල උපන්නාහ. මහාසත්ත්වයන් කුසට ආ කල්හි ඵ්‍රසති දේවියට දොළඳුක් ඇතිවී සිව්මහා නගර දොටුවලත් නගර මධ්‍යයෙහිත් රජමැදුරේ දොරටුව ලඟ යන තැන්වල දානශාලා හයක් සාදවා දිනපතා හයලක්‍ෂයක් වියදම් කර දන් දෙනු කැමැති වූවාය. රජු ඇයගේ ආශාව ගැන අසා නිමිති දන්නවුන්ගෙන් විචාරා මහරජ, දේවියගේ කුසෙහි දන්දීමෙහි ආශාකරන සත්ත්වයෙක් උපන්නේය. දන්දීමෙන් සෑහීමකට පත් නොවන්නේයැයි අසා සතුටු සිතැත්තේ කියූ අයුරින් දානය පිළියෙල කළේය. බෝධිසත්ත්වයන් පිළිසිද ගන්නා කාලයේ පටන් රජුගේ ආදායම් ප්‍රමාණය අසීමිත විය. ඔහුගේ පිං බලයෙන් සියළු දඹදිව සියළු දඹදිව රජවරු ත්‍යාග එවත්. දේවිය මහත් සැපසම්පතින් යුතුව ගැබ්දරන්නී දසමස් පිරුණු කල්හි නගරය දකිනු කැමැති වූවා රජුට දැන්වූවාය. රජු නගරය දෙව්පුරයක් මෙන් සරසවා දේවිය උතුම් රථයකට නංවා නගරය ප්‍රදක්‍ෂිණා

කරවීය. වාණිජ විදියට පැමිණි කල්හි ඇගේ කර්මජ වාතයෝ සැලුනාහ. රජුට දැන්වූහ. ඔහු එම විදියේම ඇයට තිඹිරිගෙයක් සුදානම්කර දුන්නේය. ඇය එහි පුතකු වැදුවාය. එබැවින් කියන ලදී.

ඵසති තොමෝ දසමසක් මුළුල්ලෙහි කුසින් දරා නුවර පැදකුණු කරන්නී වාණිජ විදිය මැද කරවූ සුතිසරයෙහි මා පුසුත කළාය.

මහාසත්ත්වයෝ මව්කුසින් නික්මෙන්නේ පිරිසිදුව ඇස් විවෘත කරගෙන නික්මුනේය. නික්මෙමින් මවට අත දිගුකර මැණියනී දානයක් දෙමි. කිසිවක් තිබේදැය ඇසීය. ඉක්බිති ඕ තොමෝ ඔහුට දරුව, සිත් පරිදි දන් දෙන්නයැයි දිගුකළ අතෙහි දහසින් බැදී පසුම්බයක් තැබුවාය. මහාසත්ත්වයෝ උම්මග ජාතකයෙහි, මේ ජාතකයෙහි, අවසාන ආත්මභාවයේදී යන තුන් තැනක උපන් විගසම කථා කළේය. ඉක්බිති ඔහුට නම්තබන දිනයේ වෙළඳ විදියේ උපන් බැවින් වෙස්සන්තර යැයි නම කළහ. එබැවින් කියන ලදී.

මාගේ නම මව්පසට අයත් නොවෙයි. පියපසටද අයත් නොවෙයි. යම්හෙයකින් වෙළඳ විදියක උපන්නෙමිද, වෙසතුරු නම් වීම්.

මොහුගේ උපන්දිනයේම වනාහි අහසෙහි හැසිරෙන එක් ඇතින්නක් අතිශයින් මංගල සම්මත වූ සම්පූර්ණයෙන් ස්වේතවර්ණ වූ හස්ති පෝතකයකු ගෙනවුත් මගුල් ඇතුගේ තැන තබා ගියේය. ඒ මහාසත්ත්වයන් සඳහා උපන් බැවින් පව්වය යැයි නම්කළහ. රජු මහාසත්ත්වයන්ට බොහෝ උස ආදී දෝෂයන් හැර මිහිරි කිරි ඇති හැටහතරක් කිරිමවුන් යෙදවීය. ඔහු සමග උපන් හැටදහසක් දරුවන්ටද කිරිමවුන් ලබාදුන්නේය. හෙතෙම හැටදහසක් දරුවන් සමග මහත් සැපසම්පතීන් වැඩෙයි.

ඉක්බිති රජු ඔහුට ලක්ෂයක් වටිනා කුමාර පැළඳුම් කරවා දුන්නේය. හෙතෙම සතරපස් වයස් කාලයේ ඒ පළඳනා ගලවා කිරිමව්වරුන්ට දී නැවත ඒ තැනැත්තියන් විසින් ආපසු දෙනවිට ගත්තේ නැත. කිරිමව්වරු ඒ පුවත රජුට දැන්වූවාහ. රජතෙමේ මාගේ පුත්‍රයා විසින් දෙන ලද, මනා දීමනාව බුන්මයා විසින් දෙන ලද්දක් මෙන් වේවායි වෙනත් පළඳනාවක් කරවාපීය. කුමාරයා එය ද දුන්නේය. හෙතෙම කුඩා කාලයේම කිරිමව්වරුන්ට නව වාරයක් පළඳනාව දුන්නේය. අටවැනි වියේදී සයනය

මත සිටියේ මෙසේ සිතීය. මම ශරීරයේ අභ්‍යන්තරික දෙයක් දෙනු කැමැත්තෙමි. ඉදින් කිසිවෙක් මගේ හදවත ඉල්ලන්නේද පපුව පලා හදවත බැහැරට ගෙන දෙන්නෙමි. ඉදින් ඇස් ඉල්වන්නේ නම් ඇස් උගුලා දෙන්නෙමි. ඉදින් සිරුර ඉල්ලන්නේද මුළු සිරුරෙන්ම මස් ගලවා දෙන්නෙමි. මෙසේ ඔහුට මෙබඳු සිතිවිල්ලක් ඇතිවනවිට සිව් නහුතයක් අධිකකොට ඇති යොදුන් දෙලක්ෂයක් ඝන වූ මේ පොළව මත් හස්තිරාජයෙක් මෙන් ගුගුරුමින් කම්පා විය. මහාමේරු පර්වතරාජයා හුමාලයෙන් මනාව තැම්බූ වේවැල් අංකුරයක් මෙන් නැමී නටන්නාක් මෙන් ද වෙළඳ නගරයට අභිමුඛව සිටියේය. පෘථිවි ශබ්දයෙන් මේඝ ගර්ජනා කරමින් හදිසි වර්ෂාවක් වැස්සේය. විදුලිය නික්මින. සාගරය උඩට නැගුනේය. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා අත්පොළසන් දුන්නේය. මහා බ්‍රහ්මයා සාධුකාර දුන්නේය. බඹලොව තෙක් ඒකාකෝලාහල විය. මෙය මෙසේ කියා ඇත.

මම යම්කලෙක උපතින් අටහැවිරිදි දරුවීමිද එක පහයෙහි හිඳ දන් දෙන්නට සිතීමි.

ඉදින් කිසිවෙක් මගෙන් ඉල්වන්නේ නම් ඕහට හදවත ද ඇස්ද මස් ද ලෙහෙ ද දෙනුයෙමි. ඉදින් යමෙක් මගෙන් ඉල්ලන්නේ නම් කය ද දාස බව අස්වා මුළු සිරුර ම දෙන්නෙමි.

මසුරු බැව්හි නොපිහිටි අවල වූ දන්දෙනු කැමති ස්වභාවය සිතන වෙසතුරු කුමරහුගේ සිත අනුව මෙරගල මුදුන්මල්කොට ඇති පෘථිවි තොමෝ කම්පිත විය.

බෝධිසත්ත්වයෝ සොළොස්වියෙහිදී සියළු ශිල්පයන්හි නිමාවට පත්විය. ඉක්බිති පියා රාජ්‍යය දෙනු කැමැත්තේ මව සමග මන්ත්‍රණයකොට මදුරජ කුලයෙන් මාතුල දියණිය වූ මද්දි නම් වූ කුමරිය ගෙනවුත් සොළොස් දහසක් ස්ත්‍රීන්ට දෙටු අගමෙහෙසිය කොට මහාසත්ත්වයන්ව රාජ්‍යයෙහි අභිෂේක කළේය. මහාසත්ත්වයෝ රාජ්‍යයෙහි පිහිටි කාලයේ පටන් දිනපතා හයලක්ෂයක් වියදම්කොට මහදන් පැවැත්වීය. පසුකලෙක මදි දේවිය පුතකු වැදුවාය. ඔහුව රන්දැලකින් වැසුවාහ. ඒ නිසා ඔහුට ජාලිය කුමාරයා යැයි නම් කළහ.

ඔහු ඇවිදින කාලයේ දුවක් වැදුවාය. ඇයව කළු අඳුන්දිවිසමකින් වැසුවාහ. ඒ නිසා ඇයට කෘෂ්ණජනා යැයි නම්කළහ.

මහාසත්ත්වයෝ එක්මසකට සයවාරයක් අලංකාර කළ ඇතා පිට නැගී දන්ශාලා හය බලයි. එකල්හි කලිඟුරටෙහි නියගයක් විය. ශය්‍ය නොනැගින. මහත් දුර්භික්‍ෂයක් විය. මිනිස්සු ජීවත්වීමට නොහැක්කාහු සොරකම් කරත්. දුර්භික්‍ෂයෙන් පීඩාවට පත්වූ ජානපදිකයෝ රාජංගනයේ රැස්වී දෝෂාරෝපණය කරන්ට වූහ. ඒ අසා රජතුමා කීම, දරුවෙහි කියා ඇසූකල්හි ඒ බව දැන්වූහ. රජු දරුවෙහි, යහපති. මම වැසි වස්සන්තෙමිසි ඔවුන් පිටත්කර යවා සමාදන් වූ සිල් ඇත්තේ උපෝසථය සමාදන් වී වැසි වස්වස්වන්තට නොහැකි විය. ඔහු නුවරවැසියන් කැඳවා මම සමාදන් වූ සිල් ඇත්තෙමි දවස් හතක්ම ගතකළ නමුත් වැසි වස්සන්තට නොහැකි වූයෙමි. කුමක් කළයුතුදැයි විචාරා ඉදින් දේවයන් වහන්ස, වැසි වස්සන්තට නොහැක්කෙහිද, මේ වෙළඳ නගරයේ සංජය රාජපුත්‍රයා වූ වෙස්සන්තර දන්දෙනු කැමැත්තේ ඔහුට සම්පූර්ණයෙන් ශ්වේතවර්ණ මංගල හස්තිරාජයෙක් සිටී. ඒ ඇතා ගිය ගිය තැන වර්ෂාව වසී. බ්‍රාහ්මණයන් යවා ඒ ඇතාව ඉල්වාගෙන එවයි කීය. හෙතෙම යහපතැයි පිළිගෙන බ්‍රාහ්මණයන් රැස්කරවා ඔවුනතුරෙන් අටදෙනෙක් තෝරාගෙන ඔවුන්ට වියදම් දී යවී. ඒ වෙස්සන්තරයන්ගෙන් හස්තියා ඉල්වාගෙන එවියැයි යැවීය.

බ්‍රාහ්මණයෝ අනුපිළිවෙලින් වෙළඳ නගරයට ගොස් දන්ශාලාවේ ආහාර වළඳ තමන්ගේ ශරීරය දූවිලි නැවරුණු කිලිටි වැකුණු එකක්කොට පසළොස්වක් දිනයේ රජුගෙන් ඇතා ඉල්වනු කැමැති වී රජු දන්ශාලාවට එනකල්හි පෙරදිග දොරටුවට ගියහ. රජුද දන්හල දකිනු කැමැත්තෙමිසි උදෑසනම සුවදපැන් සොළොස් කළයක් නා අනුභවකොට සැරසී අලංකාර කළ ඇතාපිට නැගී පෙරදිග දොරටුව වෙත ගියේය. බ්‍රාහ්මණයෝ එයට අවස්ථාවක් නොලැබ නැගී, දකුණු දොරටුව වෙත ගොස් උස්තැනක සිට රජුගේ පැළුම් දොරටුවේ දානය බලා දකුණු දොරටුව වෙත එනකල්හි අත් දිගහැර වෙස්සන්තර පින්වතාණෙනි! ජයවේවායි කීහ. මහාසත්ත්වයෝ බ්‍රාහ්මණයන් බලා ඇතාව ඔවුන් සිටි තැනට යවා ඇතාපිට සිටම පළමු ගාථාව කීය.

දිග් වූ කිහිලි ලොම්, නිය, සිරුරේ ලොම් ඇති, කිළිටි දත් ඇති
ධූලි වැකුණු කෙහෙඇති බමුණෝ දකුණත නගා මා අතින් කුමක් ඉල්වන්ද?

එය අසා බ්‍රාහ්මණයෝ මෙසේ පැවසූහ.

සිවිරට වඩන රජතුමනි, රුවනක් ඉල්වමිහ. කවර රුවනක්ද? රියහිස්
බඳු දළ ඇති බර උසුලනු සමත් උතුම් ඇත්රුවන දුන මැනවි.

එහි උරුණාවං යනු දැරීමට සමර්ථ

එය අසා මහාසත්ත්වයෝ මෙසේ සිතීය. මම හිස ආදිකොට ඇති
අභ්‍යන්තර දානයක් දෙනු කැමැත්තේ නමුත් මොව්හු බාහිර දෙයක්ම
ඉල්වන්. මොවුන්ගේ මනදොළ පුරවන්නෙමිසි සිතා ඇතාගේ පිටට නැගී
මෙසේ කිය.

බමුණෝ මා අතින් යමක් ඉල්වන්ද ගිලියෙන මද ඇති මනා දළ
ඇති රාජවාහනය වූ උතුම් ඇත්රජහු දෙමි. කම්පිත නොවෙමි.

එසේයයි පිළිගෙන.

සිවිරට වඩන වෙසතුරු මහරජ, ත්‍යාගයෙහි පිහිටි සිත් ඇතිවැ
ඇත් කඳින් බැස බමුණන්ට ඇත්රජු දන් දුන්හ.

එහි ඔපවුය්‍යං නැගීයාමට සුදුසු රාජවාහනය. වාගාධිමානසො
ත්‍යාග වේතනාවෙහි පිහිටි සිත් ඇති. අදා යනු ඇතාගේ සරසා නැති
තැනක් තුන්වරක් ප්‍රදක්‍ෂිණාකර එසේ නොසැරසූ තැනක් නොදැක මල්
හා මුසු වූ සුවඳ දියෙන් පිරි රන්කෙණ්ඩියක් ගෙන මෙහි එවියැයි
අලංකාර කරන ලද රිදීමල්දමක් සමාන ඇතාගේ සොඩි ඔවුන්ගේ අතෙහි
තබා පැන් වත්කොට සැරසූ ඇතාව දන් දුන්නේය.

ඇතාගේ පා සතරෙහි ඇති සැරසිලි භාරලක්‍ෂයක් වටී. දෙපැත්තේ
ඇති ඒවා ලක්‍ෂ දෙකක් වටී. උදරය යට කම්බිලිය ලක්‍ෂයකි. පිටෙහි
මුතුදැල රතුන් දැල මැණික් දැල යන දැල් තුන් ලක්‍ෂයකි. දෙකන්හි ඇති
සණ්ඨා දෙක ලක්‍ෂයකි. පිටෙහි අතුරා ඇති කම්බිලිය ලක්‍ෂයකි. කුම්භස්ථල

අලංකාරය ලක්‍ෂයකි. හිස්පළඳනා තුන ලක්‍ෂ තුනක් වටී. කණෙහි සුළු පළඳනාව ලක්‍ෂ දෙකකි. දළ දෙකේ සැරසිලි ලක්‍ෂ දෙකකි. සොඬෙහි ස්වස්තික අලංකාරය ලක්‍ෂයක් වටී. අනර්ඝ වූ භාණ්ඩ හැර පිටට නැගීමට ඇති ආධාරකය ලක්‍ෂ විසිදෙකකි. නගින හිණිමග ලක්‍ෂයකි. ඇතාට ආහාර දෙන කටාරය ලක්‍ෂයකි. මෙපමණක් දේ ලක්‍ෂ විසිහතරක් වටනේය. සේසතෙහි මත්තෙහි මාණික්‍යය, සිඵමිණ, මුතුහරේ මාණික්‍යය, අංකුසයෙහි මැණික, ඇතාගේ ගෙලෙහි වෙළුන මුතුහරෙහි මාණික්‍ය ඇත්කුඹෙහි මාණික්‍යය යන මේ ඉතා අනර්ඝ මැණික් හා අනර්ඝ ඇතා යන මේවායැයි ඇතා සමග වටිනා අනර්ඝ වස්තු සතක් යන මේ සියල්ල බ්‍රාහ්මණයන්ට දුන්නේය. එසේම ඇතාගේ ආවතේව සඳහා පන්සියයක් කුල ඇත්වෙදුන් හා ඇත්ගොව්වන් ද සමග පහත දක්වන ආකාරයට දානය දෙන කල්හි පොළව කම්පාවීම ආදිය සිදුවිය.

ඒ කාරණය දේශනාකරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

උතුම් ඇත්රජු දුන්කල්හි පොළව කම්පා විය. එකල්හි යම් බිහිසුණු බවක් විද එසඳ ලොමුදැහැගැන්ම විය.

ඇත්රජු දුන් කල්හි නුවර කැළඹින. එදා යම් හිංසනයක් විද එසඳ ලොමුදැහැ ගැන්ම විය.

සිවිරටවඩන ඇත්රජහු දුන්කල්හි නුවර අවුල් විය. මහත් සෝභාවක්ද විය.

එහි නදාසී යනු එකල විය. හත්ථිනාගෙ යනු හස්ති සංඛ්‍යාත වූ නාගයන්. බ්‍රමහික්ඛා ජයතුරු නගරය කැළැඹී ගියේය. බ්‍රාහ්මණයෝ වනාහි දකුණු දොරටුවෙහිදී ඇතා ලැබ ඇතාපිට හිඳ මහජනයා පිරිවරා නගරය මැදින් ගියහ. මහජනයා දැක එම්බා බ්‍රාහ්මණය, අපගේ ඇතාපිට නැගී අපගේ ඇතාව කොහි ගෙනයන්නෙහිදැයි ඇසූහ. බ්‍රාහ්මණයෝ වෙසතුරු මහරජ විසින් අපට ඇතා දෙන ලදැයිද තෙපි කවරහුදැයි මහජනයාට හස්තවිකාර ආදියෙන් හඳුන්වන නගරය මැදින් ගොස් උතුරු දොරටුවෙන් නික්ම ගියහ. නුවරවැසියෝ දෙවියන් ආවේසවීමෙන් බෝසතුන්ට කිපී

රජගෙදර දොරටුව ලඟ රැස්ව මහත් උද්ඝෝෂණයක් කළහ. එබැවින් කියන ලදී.

ඇත් රජු දුන්නල්හි පොළව කම්පා විය. එසඳ එහි මහත් වූ බිහිසුණු හඬෙක් පවති.

බුමිතිසුන්ගරංග දා එකල්හි මෙසේ නගරය කැළඹිණ. සොසොති මහා අපහාස හඬක් පැතිරගිය බැවින්. මහත් හඬක් මතු වූ බැවින්. රට්ඨවඩ්ඨනෙ සිවිරටෙහි අභිවෘද්ධිය ඇතිකරන.

ඉක්බිති ඔහුගේ දානයෙන් කැළඹුණු සිත් ඇත්තාහු වී නගරවාසීහු රජුට සැලකළහ. එබැවින් කියන ලදී.

ප්‍රසිද්ධ වූ මිනිස්සු ද රජදරුවෝ ද වෙළෙන්දෝ ද බමුණෝ ද ඇතරුවෝ ද අසරුවෝ ද රියැදුරෝ ද පාබල සෙනඟ ද මුළු නියමිතම් වැසි කෙළෙඹියෝ ද සිවිරට වැසියෝ ද එක්රැස්ව ඇතු රැගෙන යනු දැක පියරජුට සැලකළහ.

දේවයන් වහන්ස, තොපගේ රට නසමින් තොපගේ පුත් වෙසතුරු රජ රටවැසියා පිදු අපගේ ශ්‍රේෂ්ඨ හස්තියා කෙසේනම් දෙන්තේද?

රිය හිස් බඳු දළ ඇති බර උසුලනු සමත් සියලු යුදයෙහි ජයභූමි දත් හැම අවයව සුදු වූ අපගේ උතුම් ඇතු කෙසේ නම් දෙන්තේද?

රත්පළසින් වැසුණු මද වැහෙන සතුරන් මඩනා මහා දළ ඇති කෙලොසකුට පර්වතය බඳු සුදුපැහැති වාමර සහිත.

සේසත් සහිත වූ බුමුතුරුණු උඩුවියන් ජවනිකා සහිත වූ ඇත්වෙදුන් සහිත වූ ඇත්ගොව්වන් සහිත වූ රජු උසුලන අග්‍ර යානය වූ ධනය කලිගුරුට බමුණන්ට කුමක් හෙයින් දුන්නේද?

එහි උග්‍රා යනු මතු වූ පෙනුනා වූ. නිගමො නියමිතම්වැසි කෙළෙඹි ජනයා. විධිමං දෙව නෙ රට්ඨං දේවයිනි, ඔබගේ රට වනසන ලදී. කරං නො හඤ්ඤං දජ්ජා කවර කරුණකින් උසස් මංගල සම්මත වූ අපගේ

ඇතාව බ්‍රාහ්මණයන්ට දෙන්නේද? බෙහෙවින්ද සබ්බ සුඤ්ඤානං සියළුම සටන්වල ජයගුණි දැනගැනීමේ සමර්ථ. දන්තං මනරම් වූ දන්ත ඇති. සවාලවිජනිං වල්විද්‍යාව සමග. සවුපථෙය්‍යං අතුර භාණ්ඩ. බුමුතුරුණු. සාඨබ්බණං ඇත්වෙදුන් සමග. සහස්ථිපං පිරිවර කුල පන්සියයක්, ඇත්වෙදුන්, ඇත්ගොව්වන්, වගයෙන් ඇත්රජු සමග.

මෙසේද කියා නැවත මෙසේ කීහ.

හෙතෙම ආහාරපානද වස්ත්‍ර ද සෙනසුන්ද දෙන්නේයැ. තෙල දනට නිසිය. තෙල බ්‍රාහ්මණයන්ට යෝග්‍යය.

සංජය රජතුමනි, මේ වෙස්සන්තර පරපුරෙන් අපට ආ රජෙක. තොපගේ වෙසතුරුපුත් කෙසේනම් සිවිරට වර්ධනය කරන ඇතු දෙන්නේද?

ඉදින් තෙපි සිවිරට වැසියන්ගේ මේ බස නොකරන්නහු නම් සිවිරට වැසියෝ පුතු හා සමග තොප අත්පත් කරති සිතමිහ.

එහි වංසරාජානො පරපුරෙන් ආ මහරජ. හජෙහි දෙයි. සිව් හතෝ කර්සසරෙ සිවිරට වැසියෝ පුත්‍රයා සමග එය තමන්ගේ අත්පත් කරන්නේය.

එය අසා රජු, මොව්හු වෙස්සන්තරව මරන්නට කැමැති වෙන්නැයි හැඟීමෙන් මෙන් කීය.

ඒකාන්තයෙන් ජනපදය නැතිවේවා. රටද වැනසේවා. මම සිවිරට වැසියන්ගේ වචන හේතුවෙන් නිර්දෝෂී රාජපුත්‍රයාව සියරටින් තෙරපන්නේ නැත. මාගේ ඖරස පුත්‍රයා බැවිනි.

මම ඔහුට දෝහි නොවෙමි. යම්හෙයකින් හේ උතුම් සිල් ඇත්තේද, එහෙයිනි. මට අපකීර්තියද වෙයි. බොහෝ පව්ද රැස්වේ. කවර හෙයින් වෙස්සන්තර පුත්‍රයා අවියකින් මරවමිදැයි

එහි මාසී නොවේවා. අරියසීලවකො ආර්ය වූ සිල්වන්තයකු විසින් ආර්ය වූ ආචාර සම්පන්නියෙන් යුක්ත වූ ඝාතයාමසෙ නසන්නෙමි.

සිවයෝ මෙසේ කීහ.

ඔහු දඬින් ද සැතින් ද නො නැසුව මැනවි. හේ දඟගෙට ද නොනිසිය. ඔහු රටින් නෙරපුව මැනවි. වංකගිරියෙහි වෙසේවා.

එහි මා තං දණෙඩන සතෙහින රජතුමනි! ඔබ ඔහුට දණ්ඩෙන් හා ආයුධයෙන් සානනය නොකරන්න. නහිසො බන්ධනාරහො හෙතෙම හිරගෙදර නො තබන්න. ඔහුව රටින් පිටුවහල් කරන්න. රජතුමා කීය.

ඉදින් මේ සිවිරට වැසියන්ගේ කැමැත්ත නම් ඒ කැමැත්ත නොදුරලමහ. හේ මේ රාත්‍රිය වෙසේවා. කාම සම්පත් ද අනුභව කෙරේවා.

ඉක්බිති රාත්‍රිය අවසන්හි හිරු උදාවන කලැ සිවිරට වැසියෝ සමගිවැ ඔහු රටින් පිටකෙරෙත්වායි කීයැ.

එහි වස්තු පුත්‍රදාරකාදීන්ට අවවාද දෙමින් වාසය කෙරේවා. ඔහුට එක රාත්‍රියක් ඉඩ දෙන්නැයි කියයි.

ඔවුන් එක රාත්‍රියක් පමණක් වාසය කෙරේවා යි රජුගේ වචනය පිළිගෙන වෙස්සන්තර මාලිගයට ගොස් ඒ පුවත සැළකළේය. මේ කාරණය පවසන්නට මේ ගාථාවන් කීය.

කාර්යයන් සිදුකරන ඇමැතියා වහා නැගීසිටුව. වෙස්සන්තර වෙත ගොස් මෙසේ කියව. දේවයිනි, සිව්හුද නියමිගම් වැසි කෙළෙඹියෝ ද එක්රැස්වැ තොපට කිපුණාහ.

ප්‍රසිද්ධ වූ මිනිස්සු ද රජදරුවෝ ද වෛශ්‍යයෝ ද බමුණෝ ද ඇතරුවෝ ද අසරුවෝ ද රියැදුරෝ ද පාබල සෙනගද නියමිගම්වැසි සියල්ලෝ ද සිව්හුද එක්රැස්වූහ.

මෙම රූප ඉක්මැ හිරු උදාවන වේලෙහි සිව්හු සමගවැ තොප රටින් නෙරපනි.

සිවිරජු විසින් මෙහෙයන ලද ඒ කටයුතු කරවන ඇමැතිවරයා වෙලෙව්වැ පැළැඳි හස්තාභරණ ඇතියේ මොනවට හඳින ලද පිළි ඇත්තේ සඳුනෙන් සැරසුණේ.

හිසින් ස්නාන කළේ තෙත් කෙහෙ ඇතිවැ පළන් මිණිකොඩොල් ඇතිව වෙසතුරු නිවෙස් වූ රමා වූ පුරයට එළඹියේයැ.

ඒ ඇමැති සිය නුවැ තව්තිසා දෙවියන් මැද ප්‍රීතිවෙන සක්දෙව් රජ මෙන් ඇමැතියෙන් පිරිවරා දුන් දනෙහි සිත් අලවන වෙසතුරු කුමරු දිවි.

ඒ කාරිය කරවන ඇමැතියා එහි ගොස් ප්‍රිය වන වෙසතුරු කුමරුන්ට මෙසේ කීය. රජතුමනි, නුඹවහන්සේට දුක්බදායක හසුනක් දන්වන්නෙමි. මට නොකිපෙව.

ඒ ඇමැති රජතුමන් වැද හඬමින් මෙසේ කීය. මහරජ, තෙපි වනාහි කැමැති සියළු රස ගෙනදෙන මාගේ ස්වාමි වන්න. නුඹවහන්සේට දුක් පණිවිඩයක් දන්වන්නෙමි. එහිලා මා සනසන්වා.

දේවයන් වහන්ස, සිවිරට වැසියෝ නුඹවහන්සේට කිපියහ. නියමගම් වැස්සෝ ද ප්‍රසිද්ධ පුද්ගලයෝ ද රාජපුත්‍රයෝ ද වෙළෙන්දෝද බමුණෝ ද රැස් වූහ.

ඇතරුවෝ ද අසරුවෝ ද රථාවාචීහු ද පාබල සෙනග ද හුදෙක් නියමගම් වැස්සෝ ද සිවිහු ද වූහ.

මෙම රාත්‍රිය අවසන්හි හිරුඋදාවන සමයෙහි සිවින් සමගැ නුඹවහන්සේ රටින් නෙරපතියි කියති.

එහි කුමාර. මව්පියන් ඇති බැවින් කුමාරයාම සැකයට පත් රජු. රමමාන. තමන් විසින් දෙන ලද දානයේ වර්ණනාව කියන සොම්නසට පත්ව සිටියා වූ. අමවෙව්හි එකට උපන් හැටදහසක් ඇමැතියන් පිරිවරා ගත්. ඔසවන ලද සේසත් ඇති රාජාසනයෙහි හුන්නා වූ වෙදසිසසාමි කියන්නෙමි. තඤ්ඤ අසසාසයනතු මං ඒ දුක් පුවන සැලකර සිටියදී විඩාවට

පත්වන්තා වූ දේවයන් විසින් සනසා අස්වසන්නේ විශ්වාසකර කියන්න. මා සමග කියන්න යන බලාපොරොත්තුවෙන් කිය.

මහා සත්ත්වයෝ කීහ.

සිවිරට වැස්සෝ කුමක් නිසා මට කිපියාහුද? නපුරුකොට කරන ලද්දක් මම නොදක්මි. කාර්යභාර ඇමතිය, මට එය විස්තරකර කියව. කවර හෙයින් මා නෙරපන්ද?

එහි කීසමීං යනු කවර කාරණයකිහි විශාවකඛ විස්තර ඇතිව කියන්න.

කාර්යභාර ඇමැතියා මෙසේ කිය.

ප්‍රකට පුද්ගලයෝ ද රාජපුත්‍රයෝ ද වෙළෙන්දෝ ද බමුණෝ ද ඇත්ගොව්වෝ ද අසරුවෝ ද රියකරුවෝ ද පාබල සෙනග ද ඇතු දන්දීම හේතුවෙන් දොස් කියති. එහෙයින් ඔබවහන්සේ නෙරපති.

එහි බියනති කිපෙත්.

එය අසා මහා සත්ත්වයෝ සොම්නසට පත්ව මෙසේ කිය.

මම හදවත ද ඇස් ද දෙන්නෙමි. මාගේ බාහිර ධනය දීම ගැන කියනු කිම. රන් හෝ අමුරන් හෝ මුතුමැණික් හෝ වෙරළුමිණි හෝ දෙන්නෙමි. නොවරදවන්නෙමි. මා සිත දීමෙහි ඇලේ.

ඒකාන්තයෙන් සියළු සිව්හු මා රටින් නෙරපන්වා. නැතහොත් නසන්වා. ඒකාන්තයෙන් සත්කඩක් කොට කපන්වා. එහෙත් දීමෙන් නොවළකින්නෙමියි වෙසතුරු කිය.

එහි යාවකමාගතෙ යාවකයන් පැමිණිකල්හි ඒ යාවකයාව දැක නෙව දානා විරමිසසති දානයෙන් නොවැළකෙන්නෙමි.

එය අසා කර්තෘකාරක ඇමැතිවරයා, රජු විසින් දෙන ලද්දේ

නොවෙයි. නගරවැසියන් විසින් දෙන ලද්දේ නොවෙයි. තමන්ගේ අදහස අනුවම දෙන ලදී. වෙනත් හසුනක් කියමින් මෙසේ කිය.

සිව්හුද රැස්වූ නියම්ගම් වැසියෝද ඔබට මෙසේ කීහ. කොනතිමාර නම් ගංතෙරින් අරඤ්ජර නමැති පර්වතය බලා වරද කළ රජදරුවෝ යම් මගකින් යෙත්ද, ඒ මගින් මහා පැවතුම් ඇති වෙසතුරු රජ යේවායි ඇමති අනෙක් හස්තක් යැවීය.

එහි කොනතිමාරය කොන්තිමාර නම් ගංතෙර ගිරිං ආරඤ්ජරංපති ආරඤ්ජර නම් පර්වතය අභිමුඛකොට. යෙන යම් මගකින් රචින් පිටුවහල් කළ රජවරු යන්ද ඒ මගින්. සුබ්බතො වෙස්සන්තර ද යා යුතුයැයි මෙසේ සිව්වට වැස්සෝ කියත්යැයි පැවසීය.

මෙය වනාහි තෙතෙම දේවතාරූඪ වී කියන ලදී. බෝධිසත්ත්වයෝ යහපති. වැරදිකාරයන් යන මගින් යන්නෙමි. මා වනාහි නුවරවැස්සන් අන් වරදකින් පිටුවහල් කරන්නේ නොවේ. ඇතා දන්දීම නිසාවෙන්ම පිටුවහල් කරන්. මෙසේ ඇතිකල්හි මම සත්සියයක් මහදන් දෙන්නෙමි. නුවරවැස්සෝ එක්දිනක් දන් දෙන්නට මට අවකාස දෙන්නා. හෙට දන් දී තුන්වන දිනයේ යන්නෙමියි කිය.

වරද කළ ඇත්තෝ යම් මගකින් යන්නාහුද, ඒ මගින් ඒ මම ද යන්නෙමි. මම දානයක් දෙමි. එක් දවසකට මට සමාව දෙවයි වෙසතුරු කිය.

කාර්ය ඇමැතිවරයා රජතුමනි, යහපති. මම නුවරවැසියන්ට කියන්නෙමියි පිටව ගියේය. මනාසත්ත්වයෝ ඔහු පිටත්කර යවා සේනාරක්ෂකයා කැඳවා මම හෙට සත්තසතික නම් වූ දානයක් දෙන්නෙමි. ඇතුන් සත්සියයක්, අශ්වයන් සත්සියයක්, රිය සත්සියයක්, ස්ත්රීන් සත්සියයක්, දෙනුන් සත්සියයක්, දාසීන් සත්සියයක්, දාසයන් සත්සියයක්, සුදානම් කරන්න. නොයෙක් ආකාර ආහාරපානාදියන් යටත්පිරිසෙන් සුරාවද යන දීමට සුදුසු සියළුම දන්දිය යුතු දේ සුදානම් කරවයැයි සත්තසතික මහාදානය සංවිධානයකොට ඇමැතියන් පිටත්කර යවා හුදෙකලාව මද්දි දේවිය සිටින තැනට ගොස් ශ්‍රී යහනාව මත වාඩිවී ඇය සමග කථා කළේය.

එම කාරණය දේශනා කරන ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

වෙසතුරු රජ, සියළු අඟපසඟින් හෙබි මලි දේවිය ඇමතීය. මා තොපට දුන් ධනධාන්‍යයන් තිබේද?

අමුරන් හෝ රන්රන් හෝ බොහෝ වූ මුතු හෝ වෙරළුමිණි හෝ ඇද්ද? පියාගෙන් ගෙනෙන ලද යම් ධනයක් වේද? ඒ සියල්ල නිදන්කොට තබවයි කී.

එහි නිදහෙයහාසි නිධන්කොට තබන්න. පෙනතිකං පියාගෙන් ගෙනෙන ලද.

සියළු අඟපසඟින් හොබනා මලි දේවිය දේවයිනි, කවරතැනක නිදන්කොට තබන්නෙමිද? විචාරණ ලද මට ඒ ස්ථානය කියවයි පැවසීය.

එහි තමබුට්ඨියනු මගේ ස්වාමියා වූ වෙස්සන්තර විසින් මෙතෙක් කල් ධනය නිධන් කරන්නයැයි නොකියූ විරූය. දැන් මෙසේ කියයි. කොහේ නිධන්කර තබන්නෙමිදැයි විචාරන්නෙමිසි සිතා ඔහුට මෙසේ කීය.

වෙස්සන්තර කීය.

මලිදේවිය, සිල්වන්තයන් කෙරෙහි සුදුසු පරිදි දෙව. සියළු සත්ත්වයන්ට දානයට වැඩි උතුම් පිහිටක් නැත.

එහි දජ්ජාසි යනු සොඳුර, මලිදේවිය, ගබඩා ආදියේ නොතබා අනුගාමික නිධානයක් නිධන්කොට සිල්වතුන් කෙරෙහි දෙන්නෙහිය. නහි දානාපරං දානයට වඩා උත්තරීතර වූ පිහිටක් නම් නැත.

ඇය යහපතැයි ඔහුගේ වචනය පිළිගත්තාය. ඉක්බිති ඇයට මත්තේද අවවාද කරන්නේ මෙසේ කීය.

මලිදේවිනි, දරුවන් කෙරෙහිද නැදිමයිලන් කෙරෙහිද දයා මෙමිත්‍රී

පතුරුව. යමෙක් ඔබගේ ස්වාමියා යැයි අදහස් කරන්නේ නම් ඔහුට මනාව උපස්ථාන කරව.

මාගේ වෙන්වීමෙන් පසුව ඒ මා තොපගේ සැමියකු ලෙස නො සිතව. වෙන ස්වාමීපුරුෂයකු සොයා ගනුව. මාගේ වෙන්වීම හේතුකොට ගෙන කෘශ නොවන්න.

එහි දයාසී දයාව, මෙමන්ත්‍රිය කරන්න. යොව තං භතතා මඤ්ඤයා සොඳුර, මා ගියකල්හි යමෙක් ඔබගේ ස්වාමියා යැයි හඟින්නේ ද ඔහුට හොඳින් උපස්ථාන කරන්න. මයා විප්පවසෙන තෙ මා සමග ඔබගේ වෙන්වීමෙන් ඉදින් කිසිවෙක් මම ඔබගේ ස්වාමියා වන්නෙමිසි කියයි ද ඔහු ගැන නොසිතන්න. ඉක්බිති තෙමේම අනිත් ස්වාමියකු සොයන්න. මා කිසිත් මා හැර සිටියා වූ ඔබ කෘශ නොවන්න. වෙහෙසට පත් නොවන්න.

ඉක්බිති ඔහුට, මද්දේවිය, කුමක් නිසා මේ වෙස්සන්තර මෙබඳු වචනයක් කියයිදැයි සිතා, ස්වාමීනි! කුමක් නිසා මේ තුසුදුසු කථාවක් කියන්නෙහිදැයි විචාළාය. මහාසත්ත්වයෝ, සොඳුර, මා විසින් ඇතා දෙන ලද බැවින් සිවිරට වැස්සෝ කිපියාහ. මා රටින් පිටුවහල් කරත්. හෙට මම සත්තසතික මහාදානයක් දී තුන්වන දවසේ නගරයෙන් නික්ම යන්නෙමිසි කියා මෙසේ පැවසීය.

මම බිහිසුණු ව්‍යාල මාගයන්ගෙන් ගැවසීගත් මහා වනයට යමි. මහ වනයෙහි හුදෙකලාව වෙසෙන මාගේ ජීවිතය සැක සහිතය.

එහි සංසයො යනු මහා වනයේ වාසය කරන ඒකාන්තයෙන් සුබ්‍රමාල වූ මාගේ ජීවිතය කොයින්ද? ස්ථිර වශයෙන් ම මැරෙන්නෙමි යන පරමාර්ථයෙන් ම මෙසේ කීය.

සෑම අඟපසඟකින් ම හෙබි මදි දේවි අහෝ! පෙර නොපැවසූ වදනක් අද කියහි. ඒකාන්තයෙන් නපුරක් අද කියහිදැයි වෙස්සන්තර රජහට කීවාය.

මහරජ, යම්හෙයකින් හුදෙකලාවැ තෙපි වනයට යන්නහු නම් ඒ

ධර්මය නොවෙයි. දේවයිනි! යම්තැනකට තෙපි යන්තනු නම් මම ද එතැනට යන්නෙමි.

තොප සමගමරණය හෝ තොපගෙන් වියෝවැ ජීවත්වීම හෝ යන මේ දෙකින් තොපගෙන් වෙන්වැ ජීවත්වීමට වඩා මරණය උතුමිය.

තොපගෙන් වෙන්වැ ජීවත්වීමට වඩා විතකයේ ගිනි දල්වා එකමැ ගිනි ජාලාවක් වූ කලැ එහි මාගේ මරණය උතුමි.

යම්සේ ඇතිනි සම විසම ගිරි දුර්ගයන්හි හැසිරෙන අරණාවාසී දළ ඇතකු අනුවැ යේද,

එසෙයින් දරුවන් රැගෙන තොප අනුවැ එමි. තොප විසින් සුවසේ පෝෂණය කළ හැකි තැනැත්තියක් වන්නෙමි. පෝෂණයට අපහසු කෙනෙක් නොවෙමි.

එහි අභූමෙම නුඹ මට නුසුදුසු දෙයක් කියන්නෙහි. නෙස ධමෙමා මේ ස්වභාවය කාරණයක් නොවෙයි. තදෙව යම් ඒ නුඹ සමග මරණය උතුමිය. තපථ ඒ එකම ගිනිජාලාවක් වූ දරසෑයෙහි. ජෙසසනනං හැසිරෙන්නා වූ.

මෙසේ කියා නැවත ඇය දුටුවාක් බඳු හිමාලය ප්‍රදේශය වර්ණනා කරන්නී මෙසේ කිය.

මීහිරි බස් ඇති ප්‍රියවදන් ඇති මහවනයෙහි වෙසෙන මේ කුමරුන් දක්නේ රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

මීහිරි බස් ඇති ප්‍රියවදන් ඇති මහවනයෙහි සෙල්ලම් කරන මේ කුමරුන් දක්නේ රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

මීහිරි බස් ඇති ප්‍රියවදන් ඇති රමණීය ආශ්‍රමයෙහි වෙසෙන මේ කුමරුන් දක්නේ රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

මිහිරි බස් ඇති ප්‍රියවදන් ඇති සිත්කලු අසපුවෙහි සෙල්ලම් කරන මේ කුමරුන් දක්නේ රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

රමණීය අසපුවෙහි මල්මාලා දරන අලංකෘත වූ මේ කුමරුන් දක්නේ රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

රමණීය අසපුවෙහි සෙල්ලම් කරන මල්මාලා දරන අලංකෘත වූ මේ කුමරුන් දක්නේ රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

රමණීය අසපුවෙහි මල්මාලා දරමින් නටන කුමරුන් යම්කලෙක දක්නෙහිද එකල රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

රමණීය අසපුවෙහි මල්මාලා දරමින් නටන සෙල්ලම් කරන කුමරුන් යම්කලෙක දක්නෙහිද එකල රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

හුදෙකලාව වනයෙහි හැසිරෙන සැටවස් පිරුණු මාතංග නම් ඇතු යම්කලෙක දක්නෙහිද එකල රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

උදේ සවස හැසිරෙන සැටවස් පිරුණු මාතංග නම් ඇතු යම් කලෙක දක්නෙහිද, එකල රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

යම්කලෙක ඇතිනි රැළෙහිද ඇත්රැළෙහිද පෙරවුව යන පිරුණු සැටවස් ඇති මාතංග නම් ඇතා කුඤ්චනාද කරන්නේ ද, නාදකරන ඔහුගේ ඒ නාදය අසා රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

වනමාගයන් ගැවසුණු කැමැති සම්පත් දෙන දෙපසැ වනයෙහි වන ගළ යම්කලෙක දක්නෙහිද එකල රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

සවස් වේලෙහි පැමිණි අංදළු පහක් ඇති මුවා ද නටන කිඳුරන්ද දැක රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

බැස යන දියෙහි සෝභාවද කිඳුරන්ගේ ගී හඬද යම්කලෙක අසන්නෙහිද එකල රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

පර්වත ගුහාවල හැසිරෙන හඬන බකමුණන්ගේ නාදය යම්කලෙක අසන්නෙහිද එකල රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

වනයෙහි සිංහ, ව්‍යාඝ්‍ර, කඟවේණ, ගවර යන සතුන්ගේ ද එකල රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

පර්වත මුදුන්හි සිටින පිල්කළඹින් ගැවසුණු මොනර සෙබඩුන් පිරිවරා නටන මොනරා යම්කලෙක දක්නෙහිද, එකල රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

සෙබඩුන් පිරිවැරූ නිල්ගෙල ඇති හිස සිළු ඇති නටන මොනරා යම්කලෙක දක්නෙහිද එක රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

හේමන්ත සෘතුවෙහි පිපුණු සුවදහමන ගස් යම්කලෙක දක්නෙහිද එකල රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

හේමන්ත මාසයෙහි රතිදුගොව්වන් ගැවැසුණු නිල්පැහැ යුත් පොළොව යම්කලෙක දක්නෙහිද එකල රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

හේමන්ත සෘතුවෙහි පිපුණු කෙළිදගස් හා රත්තරවු ගස්ද ලොන්ගස් හා පිපුම්ගස් ද යන මේ සුවදහමන ගස් යම්කලෙක දක්නෙහිද එකල රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

හේමන්ත සෘතුවෙහි පිපුණු වනයද වැටුණු නෙළුම් මල් ද යම්කලෙක දක්නෙහිද එකල රාජ්‍යය සිහි නොකරන්නෙහි.

එහි මඤ්ජුකෙ මිහිරි කථාවන්, කණෙරු සංඝසඝ ඇතිනි සමුහයා, යුඨසු ඇත්තලෙහි පෙරටුව යන්නේ, දුහතො දෙපැන්නෙන්, වතවිකාසෙ වනරොද, කාමදං මට කැමැති සියල්ල දෙන, සිත්ධුයා නදියෙන්, වසසමානසු ලුකසු බකමුණන් වාසයකරන, වාළානං ව්‍යාලමාගයන්, ඔවුන්ගේ වනාහි සවස්කාලයේ ඒ ශබ්දය පංචාංගික තුර්යනාදය හා සමාන වන්නේය, ඒ නිසා න රජ්ජසු සරිසසසි කියයි, බරිහිනං සමුහය ගැවසීගත්, මත්කාසිනං පාය්ය කාම මදයෙන් මත්ව හුන්නා වූ යන අර්ථය, බිම්බජාලං රතු කුරුවක ගස්, ඔපුපථානි වැටුණු මල්.

මෙසේ මදිදේවිය හිමවත වාසය කරන්නියක් මෙන් මෙපමණක් ගාථාවලින් හිමවත වර්ණනාව කළේය.

හිමාලය වර්ණනාව නිමිසේ ය.

ඵසති දේවියද මාගේ පුත්‍රයා පිළිබඳ කටුක ආරංචියක් පැතිරිණ. කුමක් කරන්නේදැයි ගොස් දැනගන්නෙමිසි ඇය වෙස්වලාගෙන ගොස් සිරියහන් ගබඩා දොරටුව ලග සිටියා ඔවුන්ගේ ඒ කථා සල්ලාපය අසා කරුණාව දනවන හැඬිල්ලක් හැඬුවාය.

ඒ බව ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

පුතාය, ලේලිය යන ඔවුන්ගේ විලාප බස් අසා පිරිවර ඇති මදුරජ දූ වූ ඵසති දේවී තොමෝ බැගෑ ලෙස හැඬිය.

නිවැරදි වූ වෙස්සන්තර පුතු කවර හෙයින් රටින් පිටකෙරෙන්නද? මා විසින් විස අනුභව කරන ලද්දේ නම් හෝ ප්‍රපාතයෙන් පනින්නේ නම් හෝ ගෙලවැල ලා මැරෙන්නෙමි නම් හෝ එයට වඩා උතුම්ය.

ත්‍රිවේදයෙහි ද නානා ශිල්පයන්හිද කෙළ පැමිණි දානපති වූ ඉල්ලන්නට සුදුසු නොමසුරු උපරජුන් විසින් පුදන ලද පතළ කීර්ති ඇති පිරිවර සේනා ඇති නිවැරදි වෙසතුරු පුතු කවරහෙයින් රටින් පිට කෙරෙන්නද?

මව්පියන් පෝෂණය කරන කුලදෙටුවන් පුදන නිවැරදි වෙසතුරු පුතු කවරහෙයින් පිට කෙරෙන්නද?

රජුට හිතැති දෙවියනට හිතැති නෑයනට හිතැති යහළුවනට හිතැති සියලු රටවැසියනට හිතැති නිවැරදි වෙසතුරු පුතු කවර හෙයින් රටින් පිට කෙරෙන්නද?

එහි රාජපුතනී ඵසති නම් වූ මදුරජ දියණිය. පපතෙයාහං මම ප්‍රපාතයෙන් පනින්නෙමිද, රජජයා බස්කම්පියාහං ගෙල වැළලා මම මැරෙන්නෙමි. කසමා මෙසේ නොමළ මා කවරනම් හේතුවකින් නිවැරදි

මාගේ පුත්‍රයාව පිටුවහල් කරන්නෙමිද? අජ්ඣාසකං ත්‍රිවේදයෙහි පරතෙරට ගිය නානා ශිල්පයන්හිද නිමාවට පත්.

මෙසේ ඇය කාරුණිකව හඩා පුතුවද ලේලියද අස්වසා රජු සමීපයට ගොස්.

නිවැරදි වෙසතුරු පුතු රටින් පිටුවහල් කෙරෙත්ද, ඔබගේ දේශය මැස්සන් හැරදමා ගිය මීවදයක් මෙන්ද ගිලිහී බිම වැටුනු අඹ මෙන්ද වන්නේය.

මහරජ, දිය සිඳුනු විලෙක පියාපත් හැලුණු හංසයකු මෙන් ඇමැතියන් විසින් හැරදැමූ තෙපි හුදෙකලාව පීඩිත වන්නාහුය.

මහරජ, ඔබට ඒ කරුණ කියමි. ප්‍රයෝජනය ඉක්ම නොයේවා. සිවිරට වැසියන්ගේ බසට නිවැරදි තැනැත්තා පිටුවහල් නොකරන්න.

එහි පලාතානි යනු මැස්සන් හැරදමා ගිය මීවදයක් මෙන්. පතිතා ජමා බිම වැටුණා වූ අඹගෙඩි මෙන් මෙසේ මගේ දරුවන් රටින් තෙරපා දැමුවිට දේවයන් වහන්ස, ඔබගේ රට සැම අයුරකින් අසාධාරණ වන්නේ යැයි දක්වයි. නිකඛිණ පනො පියාපත් හැලුණු, අමවෙවහි මාගේ පුත්‍රයා හා එක්දින උපන් හැටදහසක් ඇමැතියන් අත්හරින ලද, විහියසි පීඩාවට පත්වන්නෙහිය. සිවීනං වචනා සිවිරට වැසියන්ගේ වචනයෙන් ඒ නිවැරදි පුත්‍රයාව පිටුවහල් නොකරන්න.

එය අසා රජු මෙසේ කීය.

සොඳුර, මම සිවිරට වැස්සන්ගේ ධජයක් බඳු වෙසතුරු කුමරු හික්මවමින් පිටුවහල් කරමි. සිවීන්ගේ පරපුරේ ධර්මතාවයට ගරු කරමි. මාගේ පුත්‍රයා වනාහි ප්‍රාණයටද වඩා මට අතිශයින් ප්‍රියය.

සවිස්තරාර්ථය. සොඳුර, මම සිවිරට වාසීන්ගේ ධජය වූ වෙස්සන්තර කුමාරයාව හික්මවන්නේ පිටුවහල් කරන්නේ සිවිරටෙහි පැරණි රාජවරුන්ගේ පාරම්පරික ධර්මතාවය කඩකිරීම කෙසේ කරමිද?

ඒ නිසා ඉදින් මට මාගේ ප්‍රාණයට වඩා ප්‍රියතර වූ ඔහුව පිටුවහල් කරන්නෙමි.

එය අසා දේවිය හඬා වැළපෙමින් මෙසේ කීවාය.

පෙර යමකුගේ ධජය අග පිපුණු මල් ඇති කිණිහිරි ගස් මෙන් යන්නහු අනුව යෙන් ද, හේ අද හුදෙකලා වැ යන්නේය.

පෙර යමෙකුගේ ධ්වජාග්‍රයෝ පිපුණු කිණිහිරි වනයක් මෙන් යන්නහු අනුවැ යේද හේ අද වනාහි හුදෙකලාවැ යන්නේය. පෙර යමකුගේ ඇතුන් ආදිකොට ඇති සෙනග පිපුණු කිණිහිරි ගස් මෙන් යන්නහු අනුව යෙද්ද, හේ අද හුදෙකලාව යෙයි.

පෙර යමෙකුගේ ඇතුන් ආදිකොට ඇති සෙනග පිපුණු කිණිහිරි වනයක් මෙන් යන්නහු අනුව යෙද්ද හේ අද හුදෙකලාව යයි.

යමකුගේ පෙර ඉඳුගොච්චන්ගේ පැහැයට බඳු ගන්ධාර රටෙහි සාදන ලද රතුකම්බිලි පෙර වූ සෙනග යන්නහු අනුවැ යෙද්ද හේ අද හුදෙකලාව යයි.

යමෙක් පෙර ඇතුපිටින්ද දෝලාවෙන් ද රියෙන්ද ගියේ නම් ඒ වෙස්සන්තර රජතෙමේ අද කෙසේනම් පයින් යයිද?

සඳුන් ගැල්වූ සිරුරු ඇති ගීතයෙන්, නැටුමෙන් පුබුදුවන වෙස්සන්තර රජ අද අඳුන්දිවි සමඳ පොරොවද තවුස් පිරිකර සහිත කදද කෙසේනම් ගෙන යන්නේද?

මහා වනාන්තරයට පිවිසෙන්නහුට කසාවන් වස්ත්‍ර හෝ අඳුන් දිවිසම් කවර හෙයින් ගෙන නොයද්ද, කවර හෙයින් වැහැරී නොබදින්නද?

රජවැ සිට පැවිදි වූවෝ කෙසේනම් වැහැරියෙන් කළ සිවුරු දරන්නද? කුසතණයෙන් කළ වැහැරී මලිදේවී කෙසේ හදින්නද?

කසිසඵ ද බෝම රටෙහි, කෝදුම්බර රටෙහි, නිපන් සලු ද දරාසිටිය මලිඳේවිය කෙසේනම් කුස වැහැරී දරන්නීද?

නිදොළයෙන් සිවිකායෙන්, හාරියෙන් මෙනුවර සිසාරා ඇවිද නිදොස් සිරුරු ඇති ඕ අද කෙසේනම් පා ගමනින් මහමග යන්නීද?

යමකගේ සුවසේ වැඩුණු මොලොක් අතුල් පතුල් ඇති හස්තපාදයෝ වෙන්ද, නිදොස් සිරුරු ඇති බියසුලු ඕ අද කෙසේ නම් වනයට යාද?

යමකට සුවසේ වැඩුණු මොලොක් අතුල් පතුල් ඇති අත්පා ඇද්ද, යම් ස්ත්‍රියක් රන් මිරිවැඩි සගළින් යුතුවැ මිරිකෙමින්මැ යාද ප්‍රශස්ත අවයව ඇති ඕ අද කෙසේනම් පා ගමනින් මහමග යන්නීද?

පැළඳි මල්දම් ඇති යම් ස්ත්‍රියක් දහසක් ස්ත්‍රීන්ට පෙරටුවැ යාද ප්‍රශස්ත ශරීර ඇති ඕ අද කෙසේනම් තනියම වනයට යාද?

යම් ස්ත්‍රියක් පෙර සිවල් දෙනකගේ හඬ අසා එකෙණෙහි තැති ගනීද, ප්‍රශස්ත සිරුරු ඇති බියසුළු ඕ අද කෙසේනම් වනයට යාද?

යම් ස්ත්‍රියක් නාදකරන කෞමික ගෝත්‍ර ඇති මහමුහුණකුගේ හඬ අසා බියවැ දෙවියන් ආවේෂ වූ යක්ෂ දාසියක් මෙන් වෙවුළාද ප්‍රශස්ත ශරීර ඇති බියසුළු ඕ අද කෙසේ නම් වනයට යේද?

හිස් වූ කැදැල්ල දැක දරුවන් විනාශ වූ ලිහිණියක මෙන් මට දරුවන්ගෙන් හිස් වූ මේ නිවෙසට අවුත් බොහෝකලක් දුකින් බර සිතිවිලිවලට බරවී සිටින්නෙමි.

හිස් වූ කැදැල්ල දුටු පැටවුන් මළ කිරිල්ලියක මෙන් මම හිස් වූ මේ නිවෙසට පැමිණ ප්‍රිය පුතුන් නොදක්නී කාශ වී පඬුවන් වන්නෙමි.

හිස් වූ කැදැල්ල දුටු පැටවුන් මළ කිරිල්ලක මෙන් මම හිස් වූ මේ නිවෙසට අවුත් ප්‍රිය පුතුන් නොදක්නී ඒ ඒ තැන දිවයන්නෙමි.

හිස් වූ කැඳැල්ල දුටු පැටවුන් විනාශ වූ උකුසු දෙනක මෙන් මම හිස් වූ මේ නිවෙසට අවුත් දිගුකලක් සිතිවිලි පර වන්නෙමි.

හිස් වූ කැඳැල්ල දුටු පැටවුන් විනාශ වූ උකුසු දෙනක මෙන් ප්‍රිය පුතුන් නොදක්නී කාශවෑ පඬුවන් වන්නෙමි.

හිස් වූ කැඳැල්ල දුටු පැටවුන් මළ ලිහිණියක මෙන් ප්‍රිය පුතුන් නොදක්නී ඒ ඒ තැන දිවයන්නෙමි.

දියසිඳුණු මඩෙහි සක්වාලිහිණියක මෙන් ඒ මට දරුවන් නැති බැවින් හිස් වූ නිවෙසට අවුත් බොහෝකලක් ඒකාන්තයෙන් දුකින් සිතිවිලි පර වන්නෙමි.

දිය සුන් මඩෙහි සක්වාලිහිණියක මෙන් ඒ මට ඒකාන්තයෙන් ප්‍රිය පුතුන් නොදක්නී කාශවෑ පඬුවන් වන්නෙමි.

දියසිඳුණු මඩෙහි සක්වාලිහිණියක මෙන් මම ඒකාන්තයෙන් ප්‍රියපුතුන් නොදක්නී ඒ ඒ තැන්වල දිවයන්නෙමි.

මෙසේ වැලපෙන මම අනදර කොට නිර්දෝෂී රජ පුතු රටින් වනයට තෙරපියැ. මම ජීවිතය හෙළන්නෙමි. සිතමි.

එහි කණිකාරා ව රන් අබරණ රන් වස්ත්‍රාදියෙන් යුක්ත බැවින්. මල් පිපුණු කිණිහිරියා ගසක් මෙන්. යායනතමනුයායනති උද්‍යාන ක්‍රීඩා සඳහා යන්නහු අනුව යත්. සවාඡේකො ඒ මම අද හුදෙකලාව යන්නේය. අනීකානී ඇත් ආදී බලඇණි. ගන්ධාරා පණඩුකමබලා ගන්ධාර රටෙහි උපන් ලක්‍ෂයක් වටිනා සේනාව විසින් පොරවන ලද රතුකම්බිලි. භාහිති කරෙහි තබාගෙන යත්. පවිසනති පිවිසෙන්නහුගේ. කසමා නාහිහරියනති කුමක් නිසා බදින්නට දන්නාහු වැහැරිසිවුර නොබදිත්ද, රාජපබ්බජ්භා රජව සිට පැවිදි වූවාහු. බොමකොදුමබරාතිව බෝම රටෙහින් කොදුම්බර රටෙහින් හටගන්නා වූ. සා කපඡ්ඡා ඕ අද කෙසේද? අනුවමංගී නින්දා නොකළ නොගරහන ලද ශරීර අවයව ඇත්තී. පිළමානාව කම්පා වී සිටින්නාක් මෙන් යයි. යාසසු ඉඤ්චිසහසසසසා ආදී වූ පදවල අසසු යනු නිපාතයකි යයි යන අර්ථයි. යාසා කියාද පාඨයක් ඇත. සිවායා

සිවලියකගේ පෙර පෙර නගරයෙහි වාසය කරත්. ඉන්ද්‍රසභා ගෝතනයක කෝසිය ගෝත්‍රයේ වාරුණීවා දේවතාවියක් ආවේශ වූ යක්‍ෂ දාසියක් මෙන්. දුකෙකුණ දරුවන්ගෙන් වෙන්වීම නිසා හටගත් ශෝකයෙන්. ආගමමීම පුරං මැය දරුවන් ගියකල්හි දරුවන්ගේ නිවසට පැමිණ. පිය පුතෙක වෙස්සන්තර හා මද්දේවිය උදෙසා කියන ලදී. හතජාපා නසන ලද පැටව් ඇති. පබ්බාපෙසි වනං ඉදින් ඒ වෙස්සන්තර කුමාරයන්ට රටින් නෙරපන්නෙහිද?

දේවියගේ විලාප හඬ අසා සියලුම සංජයගේ සිව් කාන්තාවෝ එතනට රැස්ව හැඬුවාහ. ඇලාගේ වැළපීම හඬ අසා මහාසත්ත්වයන්ගේ නිවෙසනයේ එසේම හැඬූහ. මෙසේ රජපවුල් දෙකේම කිසිවෙක් යථා ස්වභාවයෙන් සිටින්නට නොහැක්කාහු වාහ වේගයෙන් පීඩාවට පත්වූ ශාලාවක් මෙන් බිම වැටී හැඬුවාහ.

මේ කාරණය දේශනා කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඇගේ වැළපීම අසා රැස්වූ අන්තඃපුරයේ බොහෝ සිව් කන්‍යාවෝ හිස අත්බැඳගෙන හැඬූහ.

වෙස්සන්තර මාලිගයේ අඹුදරුවෝද සොවින් මඩනා ලදුවැ ඇළපී ගිය සල්වනයක් මෙන් ඇදවැටෙයි.

වෙස්සන්තර මාලිගාවේ අන්තඃපුර ස්ත්‍රීහුද කුමාරයෝ ද වෛශ්‍යයෝද බ්‍රාහ්මණයෝද හිසැ අත්බැඳගෙන වැළපුනාහ.

වෙස්සන්තර මාලිගාවේ අසරුවෝ ද ඇත්ගොව්වෝ ද රියැදුරෝද පාබල සෙනගද හිසැ අත් බැඳගෙන හැඬූහ.

ඉක්බිති රාත්‍රිය අවසන්හි හිරු උදාවන වේලෙහි වෙසතුරු රජ දන්දෙන පිණිස පැමිණියේය.

වස්ත්‍ර කැමැත්තන්ට වස්ත්‍රද රහසොඬුන්ට මත්පැන් ද බොජුන් කැමැතියන්ට බොජුන් ද මැනවින් දෙවයි කිය.

මෙහි ආ කිසි දුගියකු පීඩාවට පත් නොකරවී. ආහාරපානයෙන් පිණවවු. මා විසින් පුදන ලදුවැ පෙරලා යෙත්වා.

සිවිරට වර්ධනය කරන රජතුමා නික්මෙන කල්හි ඔවුනතර වූ යදියෝ මත්වූවන් මෙන් ක්ලාන්ත වූවන් මෙන් බීම ඇද වැටෙති.

භවත්ති! නිදොස් වෙස්සන්තර රජුව යම්සේ රටින් නෙරපියන්ද ඔවුහු ඒකාන්තයෙන් නොයෙක් පල දරන වෘක්ෂයක් සිදලූය.

භවත්ති! නිදොස් වෙසතුරු රජ යම්සේ රටින් නෙරපී යවත් ද ඔහු ඒකාන්තයෙන් හැම කැමැති දේ දෙන වෘක්ෂයක් සිදලූය.

භවත්ති නිදොස් වෙසතුරු රජ යම්සේ රටින් නෙරපී යන්ද ඔහු ඒකාන්තයෙන් සියලු කැමැති රස එළවන රුකක් සිදලූය.

සිවි රට වර්ධනය කරන මහරජ, නික්මෙන කල බාල වූද වෘද්ධ වූද මධ්‍යම වූද යම් පුරුෂ කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැමදෙනා හිසැ අත්බැද හැඬුහ.

සිවිරට වඩන මහරජ නික්මැ යන කල භූත විද්‍යාධරයෝ ද බීජෝද්ධරණය කළ අන්තෘපුර පාලකයෝ ද රජුගේ අන්තෘපුරය ද හිසැ අත්බැදගෙන හැඬුහ.

සිවිරට වඩන මහරජ නික්මැ යනකල එනුවර යම් ස්ත්‍රීහු වූවහු නම් ඔහුද එහි හැඬුහ.

බමුණුයැ. මහණයැ. තව ද ගුණ කියන යදියෝයැ යන යම්කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැමදෙන භවත්ති අධර්මයෙකැයි හිසැ අත් බැද හැඬුහ.

වෙසතුරු රජ යම්සේ සිය නුවර දන්දෙනුයේ සිවිරට වැසියන්ගේ වදනින් සිය රටින් නික්ම යාද,

සව් බරණින් සරසන ලද රන්පොරෝදු රන්කසුකම් කළ වස්තු ඇති මහ සිරුරැති අධියටි අකුසු ගත් අත් ඇති ඇතරුවන් නැගී ඇතුන්

සත්සියක් දන් දී සිව්ඊට වැසියන්ගේ වචනයෙන් මේ වෙසතුරු රජ සියරටින් නික්මූ යයි.

දුනුහි දරණ අසරුවන් නැගි සව්බරණින් සරසන ලද ඉක්මන් ගමන් ඇති සින්දු දේශයේ උපන් ආජානේය අශ්වයන් සත්සියයක් දන් දී සිව්ඊට වැසියන්ගේ වචනයෙන් මේ වෙසතුරු රජ සිය රටින් නික්මූ යයි.

දුනු හි එලක ආයුධ, ගත් අත් ඇති රථාවාරීන් නැගී දිවිසමින් හා ව්‍යාඝ්‍ර සමින් වටකළ සියළු අලංකාරයෙන් සරභන ලද නගන ලද ධීවර ඇති සන්නද්ධ රථ සත්සියයක් දන් දී මේ වෙසතුරු රජ සියරටින් නික්මූ යයි.

ස්වර්ණාභරණයෙන් සැරසුණු රන් හවඬියෙන් බඳනා ලද කසාවන් අලංකාර ඇති කසාවන් වස්ත්‍ර ඇති කසාවන් අබරණින් සරසන ලද විශාල ඇස්බැම ඇති මඳ සිනා පෙරදැරි කථා ඇති මනා උකුළු ඇති සිහිනිග ඇති සත්සියයක් ස්ත්‍රීන් දන් දී මේ වෙසතුරු රජ සියරටින් නික්මෙයි.

එක් එක් දෙනාට රිදියෙන් සෑදූ කිරි දෝනා බඳුන් සහිතව දෙනුන් සත්සියයක් දන් දී මේ වෙසතුරු රජ සිය රටින් නික්මෙයි.

සත්සියයක් දාසීන් ද සත්සියයක් දාසයන්ද දන් දී මේ වෙසතුරු රජ සියරටින් නික්ම යයි.

ඇතුන් ද අසුන් ද රිය ද සරසන ලද ස්ත්‍රීන් ද දන් දී මේ වෙසතුරු රජ සිය රටින් නික්ම යයි.

මහදන් දුන් කල්හි මහපොළව කම්පා විය. එකලැ බිහිසුණු බවෙක් විය. එකල ලොමුදැහැ ගැන්මෙක් විය.

යම්කලෙක ඇදිලි බැඳ රජ සියරටින් නික්මූ ගියේද එකලැ බිහිසුණු බවෙක් විය. එකලැ ලොමුදැහැ ගැන්මෙක් විය.

එහි සිව්කක්කුඤ්ඤා යනු මහණෙනි, ඵ්ඝනි දේවයගේ විලාප හඬ අසා සියලුම සංජය සිවිරජුගේ ස්ත්‍රීහු රැස්වී හැඬූහ. වැළපුනහ. වෙසසන්නර නිවෙසනෙ එහි කාන්තාවනගේ හැඬීම් හඬ අසා වෙස්සන්තර නිවෙස්නෙහි එසේම හඬා රජ පවුල් දෙකේම කිසිවෙක් යථා ස්වභාවයෙන් සිටින්නට නොහැක්කාහු වාතවේගයෙන් මඬින ලද ශාලාවක් මෙන් වැටී පෙරළී හැඬූහ. නතො රත්තා මහණෙනි, ඉක්බිති ඒ රාත්‍රිය ඉක්ම යාමෙන් හිරු උදාවූ කල්හි දානය සංවිධානය කරන්නා දානය සුදානම් යැයි රජුට දැන්වීය. ඉක්බිති වෙසතුරු රජ උදෑසනම නා සියලු අලංකාරයන්ගෙන් සැරසී මහා රසපිරි බොජුන් වළඳ මහජනයා පිරිවරාගෙන සත්තසතික මහාදානය දෙන්නට දන්ශාලාවට පැමිණියේය. දෙම එහි ගොස් හැටදහසක් ඇමැතියන් අණවන්නේ මෙසේ කීය. වාරුණී මත්පැන් දීම නිෂ්ඵලයැයි දැනියි. එසේ ඇතිකල්හිත් සුරාසොඩහු දාන ශාලාවට ගොස් දාන ගෙදරදී සුරාව ලැබුනේ නැතැයි කියන්නට ඉඩ නොතබා සුරාව දෙව්වාපීය. චණ්ඩබකෙ දුප්පත් ජනයා අතර කිසිම එක යාවකයකුට හෝ කරදර නොකරන්න. පටිපුජ්ඣා මා විසින් පුදනු ලැබ යම්සේ මට ස්තූති කරන්ද එසේ කරන්නයැයි කියයි. මෙසේ ඔහු ස්වර්ණ අලංකාරයන් ඇති රන්දැලින් ගැවසිගත් ඇතුන් සත්සියයක් එබඳු ලෙසම අශ්වයන් සත්සියයක්ද සිංහ සම් ආදියෙන් ආවරණය වූ නොයෙක් රන්නයන්ගෙන් විසිතුරු කළ ස්වර්ණ ධජ යෙදූ රථ හත්සියයක් ද සියළු අලංකාරයන්ගෙන් යුක්ත උතුම් රූප සම්පන්න ක්ෂත්‍රිය කන්‍යාවන් ඇතුළු කාන්තාවන් සත්සියයක්ද, දෙනුන් සත්සියයක් ද, මනාව හික්මුණු කීකරු දාසින් සත්සියයක් ද, එසේම දාසයන් සත්සියයක් ද අප්‍රමාණ වූ ආහාරපානාදිය ද සහිත සත්තසතික මහාදානයක් දුන්නේය. එසේ දෙන කල්හි ක්ෂත්‍රිය, බ්‍රාහ්මණ, වෛශ්‍ය, ශුද්‍ර යන වෙළඳ නගරවැසියෝ වෙස්සන්තර ස්වාමීනි, සිවිරට වැසියෝ ඔබතුමා දන් දෙන්නේ යැයි ඔබව පිටුවහල් කරන්නාහ. ඔබතුමා නැවත දානයම දෙන්නේය විලාප නැගූහ. ඒ නිසා කියා ඇත.

ඉක්බිති දන් දීම හේතුවෙන් තොප රටින් තෙරපති. ඒ තොප යළිත් දන් දුන්න යයි මහත් බිහිසුණු සෝභාවක් කළහ.

දානය ලබාගත් අය දන් ලබාගෙන දැන් වනාහි වෙස්සන්තර අපව අනාථකර අරණ්‍යයට පිවිසෙන්නේය. මෙතැන් පටන් කවුරුන් සමීපයට යමුදැයි පාසිදියවුන් මෙන් බිම වැටෙමින් පෙරළෙමින් මහ හඬින් විලාප නැගූහ. මේ කාරණය පවසන්නට,

සිවින්ගේ රට වඩන වෙසතුරු රජ නික්මෙන කල ඒ මහා ජනකාය අතුරෙහි ගුණ කියමින් යදින ජනයෝ මත්වුවන් මෙන් ක්ලාන්ත වුවන් මෙන් ඇද වැටෙති. ආදිය කියන ලදී.

එහි තෙසුමනනා යන තැන 'සු' කාරය නිපාත මාත්‍රයකි. ඒ දුප්පත්තු යන අර්ථයි. මනනා කිලනනා වා මත්වුවන් මෙන් ද ක්ලාන්ත වුවන් මෙන්ද වී, සම්පතනනි පෙරළී බිම වැටෙත්. අවෙජ්චජ්චන සිද දැමුහ. යථා යම් කාරණයකින් අතියකබා භූත විද්‍යාඥයෝ, අනාවැකි කියන්නෝ වසසවරා උදුරන ලද, අණ්ඩ ඇති, අන්තඃපුර පාලකයෝ. වචනපොත වචන හේතුවෙන්. සමහා රටයා නිරජ්ජති තමන්ගේ රටින් පිටව යයි. ගාමණියෙහි ඇත්ගොව්වන් විසින්. ආජානියෙ උසස් ජාති සම්පන්න. ගාමණියෙහි අශ්වාචාරීන් විසින් ඉලලියා මාපධාරීහි කඩු දුනු දරන්නන් විසින්. දීපෙ අපොපි වෙය්‍යගෙස දිවියන්ගේ, ව්‍යාසුයන්ගේ සම්වලින් වටකරන ලද. එකමෙකා රටේ ධීනා ඔහු වනාහි එක් එක් ස්ත්‍රීරත්නයක් රටේ තබා වර්ණදාසීන් අටදෙනා බැගින් පිරිවරන ලදුව දෙන ලදී. නිකබ රජුහි රත්නුලෙන් ගොතන ලද හවඩ්වලින්. අළාරපබ්‍රමා විශාල ඇඟිබැම. හසුලා මදසිනා පෙරටු කරගත් කථා. සුසඤ්ඤා මනා උකුළු පෙදෙස් ඇති. කංසුපධාරණා කංසු යනු රිදියෙන් සාදන ලද කිරිදෝනා බඳුන් සමගම දුන්නේය යන අර්ථයි. පදිනනමහි දෙනු ලබන කල්හි. සමකමපථා දානවේගයෙන් කම්පා විය. යං පඤ්ජලිකතො වෙස්සන්තර රජු යම් මහා දානයක් දී ඇදිලි බැඳගෙන තමන්ගේ දානයට ගෞරව දක්වමින් මාගේ මේ දානය සර්වඥතාඥානය ලැබීම පිණිස හේතුවේවායි වැඳගෙන සිටියේය. එවිටද බිහිසුණු විය. ඒ මොහොතේ පොළව කම්පාවිය යන අර්ථයි. නිරජ්ජති මෙසේ කොට ද නික්ම යයි. කිසිවෙක් ඔහුව නොවළක්වයි යන අර්ථයි.

තව ද වනාහි දෙවියෝ සියළු දඹදිව රජුන්ට, වෙස්සන්තර රජු ක්‍රියා කතෘ ආදීන් මහදන් දෙන්නේයයි දන්වා සිටියහ. ඒ නිසා ක්‍රියායෝ දේවානුභාවයෙන් රටයෙන් අවුත් ක්‍රියා කතෘවන් ආදී දානය ලබාගෙන පිටත්ව ගියහ. මෙසේ ක්‍රියා බ්‍රාහ්මණ, වෛශ්‍ය, ශුද්‍ර ආදීනු දානය ගෙන ගියහ. දන් දෙන්නා වූ ඔහුට සවස් විය. හෙතෙම තමන්ගේ වාසස්ථානයට ම ගොස් මව්පියන් වැඳ හෙට යන්නෙමියි සරසන ලද රටයෙන් මව්පියන් වසන තැනට ගියේය. මිදි දේවිය මම ද

මොහු සමග ගොස් මව්පියන්ට දන්වන්නෙමියි ඔහු සමග ගියේය. මහාසත්ත්වයෝ පියාට වැද තමන් යන ගමන දැන්වීය.

ඒ කාරණය පැහැදිලි කරමින් ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

දැහැමි රජුන් අතරෙහි උතුම් වූ සංජය රජ ඇමැති දේවයිනි, තෙපි මා රටින් තොරපියව. මම වංකගිරියට යමි.

මහරජතුමනි, යම්කෙනෙක් අතීතයේ වූවාහුද අනාගතයේ වන්නාහුද වර්තමානයේ වෙත්ද ඔවුහු හැමදෙන කාමයෙන් තෘප්ත නොවූවාහුම මරණයට පත්වෙති.

ඒ මම සිය නුවරු දන් දෙන්නෙමි. තමාගේ නුවරවැසියන් පෙළිමි. ඒ මම සිව් රටවැසියන්ගේ බසින් සියරටින් නික්මෙන්නෙමි.

කඟවෙහෙණුන්, දිවියන් විසින් සෙවුනා ලද වල්ලුවන් ගැවසී ගත් මහා වනයෙහි විදිය යුතු ඒ දුක් විදිනෙමි. මම පින් කරමි. තෙපි කාම නමැති මඩෙහි ගැලෙව.

එහි ධම්මිනං වරං යනු ධාර්මික රජවරුන් අතර උතුමිය. අවරුද්ධසි රටින් බැහැර කරව. භූතා අතීතයේ වූවෝ. භවිසසුරෙ අනාගතයේ වන්නාහ. වර්තමානයේ උපන්නාහු සොහං සකෙ අභිසසිං ඒ මම තමන්ගේ නගරවාසීන්ද පීඩාවට පත්කළෙමි. කුමක් කරන්නේ ද, යජමානො සකෙපුරෙ තමන්ගේ පුරයෙහි ඉල්වමින්, පෙළෙහි වනාහි සොහං කියා ලියා ඇත. නිරජ්භං පිටත්ව යන්නා වූ මම. අසංතං අරණ්‍යයෙහි වාසය කරන්නහු විසින් යමක් සේවනය කළයුතු ද ඒ සේවනය කළයුතු දුක අත්විදින්නෙමි. පංකමහි නුඹලා වනාහි කාම නමැති මඩෙහි ගිලෙව.

මෙසේ මහාසත්ත්වයෝ මේ ගාථා සතරින් පියා සමගකියා මව සමීපයට ගොස් වැද පැවිද්ද අනුමත කරවා ගන්නේ මෙසේ කීහ.

මෑණියනි, මට පැවිද්දට කැමැත්ත දෙන්න. මට පැවිද්ද රිසි වෙයි. ඒ මම සිය නුවර දන් දෙන්නෙමි සිය නුවරවැසියන් පෙළිමි. ඒ මම සිව් රට වැසියන්ගේ වචන හේතුවෙන් සියරටින් නික්මෙන්නෙමි.

කඟවෙහෙණුන් දිවියන් විසින් සෙවුනා ලද වල්මුවන් ගැවසී ගත් මහා වනයෙහි විදිය යුතු ඒ දුක් විදිනෙමි. මම පින් කරමි. තෙපි කාම පංකයෙහි ගැලෙව.

එය අසා පුසති දේවිය කීවාය.

පුත, පැවිද්ද අනුදනිමි. නොපගේ පැවිද්ද සමෘද්ධ වේවා. වැළින් මනා උකුළු ඇති සිහිනිග ඇති යහපත් වූ මේ මදි දේවී දරුවන් හා සමග මෙහිමැ සිටිවා. වෙනෙහි කුමක් කරන්නිද?

එහි සමිජ්ඣකු ධ්‍යානයෙන් සමෘද්ධ වේවා! අවෂ්‍යං සිටිවා. මෙහිම වේවා යැයි කියයි.

වෙස්සන්තර මෙසේ කීය.

නොකමැත්තෙන් දාසියක ද වනයට ගෙන යන්නට මම උත්සාහ නොකරමි. ඉදින් ඕ කැමති වූ නම් මා අනුව ඒවා. ඉදින් නොකැමැති වූ නම් සිටිවා.

එහි අකාමා යනු මැණියනි, මේ කුමක්දැයි කියන්න. මම අකමැත්තෙන් එක් දාසියකද ගෙන යන්නට උත්සාහ නොකරමි.

ඉක්බිති පුත්‍රයාගේ කථාව අසා රජු ඔහුගෙන් ඉල්ලා සිටින්නට විය. ඒ කාරණය දක්වන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඉක්බිති පිය මහරජ ලේලියගෙන් යදින්නට පටන් ගත්තේය. රත්සඳුන් ආලේප කළ සිරුරෙහි රජස්දැලි නොදරව.

කසීසඵ දරා කුස වැහැරී නොදරව. වනයේ වාසය දුකකි. සුන්දර ලක්‍ෂණ ඇත්තිය. තෙපි නොයව.

එහි පටිපඤ්ඵ මහණෙනි, පුත්‍රයාගේ කථාව අසා රජු ලේලියගෙන් ඉල්ලා සිටින්නට විය. වෘද්ධ සමාවාරෙ රත්සඳුනෙන් වැකුණු සිරුරේ

මාහිත්වං ලක්ඛණේ ගම් සුභ ලක්ෂණයන්ගෙන් යුක්ත වූ නුඹ අරණ්‍යයට නොයන්න.

සියළු අග්‍රපසඟින් හෙබි මඳි රාජ දුහිතා නොමෝ රජනට මෙසේ කිවු. වෙස්සන්තර රජුගෙන් වෙන්වැ මට යම් සුවයෙක් ලැබෙනම් මම ඒ සුව නොකමැත්තෙමි.

එහි තමබුච්චි යනු මාමණ්ඩියට කිය.

සිවින්ගේ රට වඩනා මහරජ ඇයට මෙසේ කිය. එම්බා මඳි දේවිනි, වනයෙහි නොඉවසිය හැකි යම්බඳු දුබයෝ වෙන් ද ඒ දුක් අසව.

එහි කුඩා ප්‍රාණිහුය. පළඟැටියෝය. මදුරුවෝය. මීමැස්සෝය යන මොවුහු බොහෝ වෙත්. ඔහු ද එහිදී නොපට හිංසා කරන්නාහුය. එය නොපට අතිශයින් දුක් වන්නේය.

ගංඉවුරු ඇසුරු කළා වූ දුටුවන් තවන අනෙක් සත්ත්ව කෙනෙකුන් බලව. විෂ නැති පිඹුරු නමැති සර්ප කෙනෙක් ඇත. ඔවුහු මහත් බල ඇත්තාහ.

ඔවුහු තමා සමීපයට ආ මිනිසකු හෝ මුවකු හෝ දරණවැලින් වෙළා තම වසයට ගනිති.

හිසෙහි කළු වූ අවුල්ලොම් සළා ඇති වලස් නම් අන්‍ය වූ ද දුක් එළවන සිවුපා කෙනෙක් ඇත. ඔවුන් විසින් දක්නා ලද පුරුෂයා ගසට නැග නොමිඳෙයි.

මෙහි සෝකුම්බර ගංතෙරෙහි තියුණු අග් ඇති අං ගටමින් පහරදෙන කුළුම්මෝ හැසිරෙති.

වනයෙහි හැසිරෙන මුවරැළ ගවරැළ දැක වස්සා කෙරෙහි ලොල් වූ දෙනක මෙන් මඳි කුමක් කරන්නීද?

මඳු දේවිනී, රුක්මන පනින විරූප වූ වඳුරන් දැක වනමග නොදන්නා තොපට මහත් හයක් වන්නේයැ.

යම්බඳු තෙපි පෙර සිවල්දෙනකගේ හඬ අසා පුන පුනා තැහි ගත්තේය. ඒ තෙපි වංකගිරියට පැමිණියහු කුමක් කරන්නහුද?

මධ්‍යාන්ත වේලෙහි පකෂීන් නිහඬවැ සිටිකල්හි මහවනය නාද කරන්නාක් වැන්න. එහි කුමට යනු කැමැත්තවුද?

එහි තමබුච්චි ඒ ලේලියට කීවේය. අපරෙ පසස සනතාපෙ අන්‍ය වූ පසුතැවිලි බලන්න. නදීනුපනිසෙවිතෙ ගංගා ඇසුරුකළ, සමීපයේ ගංඉවුරේ වාසය කරත් යන අර්ථයි. අවිසා යනු විෂ නැති. අපිමාසනන සමීපයේ තමාගේ ශරීර ස්පර්ශයට පත් යන අර්ථයි. නදිං සොතුමබරං පති සෝතුමීබර නමී ගඟ අසබඩ. යුඨාතං සමුහ. අයමෙව කියාද පායියක් ඇත. ධෙනුව වච්ඡගිද්ධා වා නුඹගේ දරුවන් නොදකින්නී වසුපැටියාට ආදරය කරන දෙන මෙන් කෙසේ කරන්නෙහිද? මෙහි 'ව' කාරය වනාහි නිපාත මාත්‍රයකි. සමපනිතෙ වැටුණු. සොරෙ විරූප වූ. පලවංගමෙ වඳුරන්. අබෙනතඤ්ඤාය වනයෙහි සිටීමට අසමත්. හවිතනෙත ඔබට වන්නේය. සිව්‍යය සුඤ්චන හිවල්දෙනගේ හඬ අසා. මුහුං නගරයේ වාසය කරන්නේ නමුත් නැවත නැවත තැහි ගැන්මට පත්වන්නෙහි. සනතෙවා නාදකරයි. ශබ්ද කරන්නාක් මෙන් වන්නේය.

සර්වාංග ශෝභන වූ මදිරාජ පුත්‍රිය, ඒ රජහට මෙසේ කීය. වනයෙහි යම් ප්‍රතිභය කෙනෙකුත් මට කියෙහිද ඒ හැම ඉවසන්නෙමු. උතුමාණෙනි, යන්නෙමු.

කාශතෘණය, කෘශතෘණය, පෝටකීල තෘණය සැවැන්දරයා. මෘදු තෘණය. බබුස් තෘණය යන මේවා උරයෙන් දෙපසට කර බැහැර කරන්නෙමු. මේ වෙසතුරු රජු විසින් දුකසේ ගෙනයන්නක් නොවන්නමු.

කුමාරී තොමෝ බොහෝ වුත වර්යාවන්ගෙන් ස්වාමියකු ලබා ගනී. උපවාසයෙන්ද, ගව හනුයෙන් උකුළුතලය තැළීමෙන් ද, උදරය වෙළීමෙන්ද, ගිනි පිදීමෙන්ද, දියෙහි කිඹිදීමෙන්ද යන මෙයිනි. ලොව වැන්දඹු බව අමිහිරිය. හිමියා සමග යන්නෙමු.

යම් නිව ජාතිකයෙක් ඒ වැන්දඹුව නොකැමැත්තෙන් අතගෙන අදනේ වේද හේ ඇයගේ ඉඳුල් බුදිනට පවා නොලබනුයේ වෙයි.

ඔසවා බිම හෙළා පයින් කෙස්මැඩ අවමන් කරයි. අතල්ප වූ බොහෝ දුක් දී ද ඉවත්වූ නොයයි. මහරජුනි, ලොවැ වැන්දඹු බව කටුකයැ. එහෙයින් ඒකාන්තයෙන් යන්නෙමු.

සුදු සමක් ඇති නිසා සුන්දරයැයි කළ මාන ඇති වැන්දඹුවන් සොයන්නෝ අල්පමාත්‍ර ධනයක් දී කවුඩුවෝ මහ මුහුණකු අදින්නාක් මෙන් නොකැමැත්තෙන් ඇද ගනිති. මහරජතුමනි, ලොව වැන්දඹු බව කටුකය. එහෙයින් යන්නෙමු මැයි.

රත්කැලුමෙන් බබලන, ආඨාස වූ ඤාතිකුලයේ වසන්නී නමුදු සොහොයුරන් යෙහෙළියන් කෙරෙන් නින්දාවක් නො ලබන්නී නොවෙමි. මහරජතුමනි, ලොවැ වැන්දඹු බව කටුකය. එහෙයින් යන්නෙමුයැ.

දිය නැති ගඟ නග්නියැ. රජ නැති රට නග්නියැ. යම් ස්ත්‍රියකට දසබෑ කෙනෙක් ඇත්තාහු නමුදු වැන්දඹු ස්ත්‍රියද නග්නියැ. මහරජතුමනි, ලොවැ වැන්දඹු බව කටුකයැ. එහෙයින් යන්නෙමු මැයි.

ධිවජය රථයට සලකුණය. ධුමය හින්තට සලකුණයැ. රජ රටට සලකුණයැ. ස්වාමියා ස්ත්‍රියට සලකුණයැ. මහරජුනි, වැන්දඹු බව ලොව කටුකය. එහෙයින් යන්නෙමු මැයි.

යම් කීර්තිමත් ස්ත්‍රියක් දිළිඳු හිමි හට දිළිඳුවෑ පොහොසත් හිමිහට පොහොසත්වෑ කල්ගෙවා ද දෙවියෝ ඒකාන්තයෙන් ඇය පසසති. යම්හෙයකින් ඕ දුෂ්කරයක් කෙරේද එහෙයිනි.

සැමකල්හි කසාවත් දරමින් හිමියා පසුපස යන්නෙමු. නොබෙදු පොළවෙහි ඉසුරු බවද වෙසතුරු රජහැර නොයමු. මහරජුනි, ලෝකයෙහි වැන්දඹු බව කටුකය. එහෙයින් යන්නෙමු.

බොහෝ සම්පත් දරණ නොයෙක් රුවනින් පිරිපුන් මහසයුර හිමිකොට ඇති මහපොළව පවා වෙසතුරු රජ හැර නොකැමැත්තෙමු.

යම් ස්ත්‍රියක් හිමියා දුක්පත් කල්හි තමාට සුව කැමති වෙන්නම් ඔවුන්ගේ හදවත කෙබඳුයැ. එවන් ස්ත්‍රීහු අතිශයින් කෲර වෙත්.

සිවින්ගේ රට වඩන මහරජ, නික්ම යන කල්හි මම ඔහු පසුපස්සෙන් යමි. හේ මට සියලු කැමති සැපත් දෙනුයේමයි.

එහි තමබවී යනු මහණෙනි, මඳිදේවිය රජුගේ වචනය අසා ඒ රජුට කිය. අභිසමෙහාසසං ඉවසමි. අධිවාසනය කරමි. පොටකිලං පෝටකිල නෘණය. පදනු හෙසසාමි. දෙපලු කොට පෙරටුව යමි. උදරසසුපරොධෙන උපවාසයෙන්. ගොහනුබෙබ්බෙනෙ වීශාල වූ උකුළු පෙදෙස් ඇති පහතට නැමුණු ස්ත්‍රීහු ස්වාමියකු ලබන් යැයි කොට ගව හක්කෙන් උකුළු පෙදෙස කොටවා, වෙලීමෙන් ද කුමාරිකාවෝ හිමියකු ලබන්. කටුක, දුක් සහිත. ගවජ්ඤාඤවා යන්නෙම්මය. අප්පනෙතා ඒ වැන්දඹුවගේ ඉඳුල් හෝ අනුභව කරන්නට සුදුසු නොවෙයි. යොතං යමි ඒ පහත් ජන්ම ඇත්තා ඒ වැන්දඹුව අකමැත්තෙන් ම අතින් අල්ලා අදියි. කෙසගහණ මුකෙබා පා භූමයා ව පරිසුමහනා අස්වාමික ස්ත්‍රියක් පාදයෙන් හෝ කෙස්රොදින් අල්ලා හෝ බිම හෙලන්නේද මේ අවමානය නොඉක්මවන්. දඬා ව අස්වාමික ස්ත්‍රියට මෙබඳු වූ බොහෝ දුක් වෙන්න පුරුෂයෙක් දී ඉක්ම නොයයි ද ආශා නැතිව බලාසිටින්නේම වෙයි ද සුකකච්ඡවී ස්නානය කිරීමෙන් ආලේප කරන සුණුවලින් වඩන ලද සමෙහි වර්ණ ඇති. වෙධවෙරා වැන්දඹු කාන්තාව. දඬා කිසියම් සුළු මුදලක් දී. සුභගමානිනො අපි වාසනාවන්තයෝ යැයි සිතන්නාහු. අකාමං ඒ වැන්දඹුව බකමුහුණකුව කටුබකු විසින් මෙන් අදින්. කංසපජ්ජානනෙ රන්පැහැයෙන් බබලන්නේ. වසනහි මෙබඳු වූ ද නැදෑ කුලයෙහි වසමින් නෙවාහි වාකෲං නලහෙ යනු මේ වැන්දඹුව දිවි ඇතිතෙක් අපට බරක්ය ආදී වචන කියන්නා වූ සහෝදරයන්ගෙන් ද යෙහෙළියන්ගෙන් ද නින්දා සහගත වචන කවදාවන් නොලබන්නේ නොවේ. ලබන්නේමය. පඤ්ඤාණං ප්‍රකට්ඨිමට හේතුව. යා දමිද්දී දේවියනි, යමි කීර්තිමත් ස්ත්‍රියක් තමන්ගේ දුප්පත් සැමියා දුකට පත් කල්හි තමාද දිළිඳුව සමාන දුක්වේදනා ඇත්තී වෙයි. ඔහුට ලැබෙන කල්හි ඔහු සමග ඒකාන්තයෙන් සැපවත් බවට පත්වන්නිය. දෙවියෝ ඔහුට පසසත්. අහෙජ්ජනතයා නොබෙදන්නිය විසින්. එසේම වනාහි මුළු පෘථුවිය නොබෙදේ ද, සියලු මහපොළවෙහි ඇය ඉසුරුමත් කැනැත්තිය වන්නේද එසේ වුවත් වැන්දඹු බව කටුකමය යන අර්ථයි. සුබරාවත ඉක්කියො ස්ත්‍රීහු වනාහි අතිශයින් කෲරය.

සඳමහරජ, සර්වාංගශෝභන වූ ඒ මද්‍රිදේවියට මෙසේ කීය. තොපගේ මේ ජාලිය කෘෂ්ණජීනා යන දෙදෙන ලදරුය. ඔවුන් මෙහි තබා යන්න. අපි ඔවුන් රැකබලා ගනිමු.

එහි ජාලිකණ්භාජනාදුභො ජාලිය, කෘෂ්ණජීනා යන දෙදෙනා මෙහි තබා යන්න.

සර්වාංගශෝභන වූ මද්‍රි දේවිය ඒ රජහට මෙසේ කීය. දේවයිනි, මේ ජාලිය, කෘෂ්ණජීනා යන දෙදරු සිඟිත්තෝ මට ප්‍රියයෝය. ඔහු ඒ අරණ්‍යයෙහිදී පහනොවන ශෝක ඇති අප සිත් අලවන්නාහ.

එහි ත්‍යම්භං ඒ දරුවෝ, අපේ, ඒ අරණෙහි. ජීවසොකිනං පහ නොවූ ශෝක ඇති අපගේ හෘදය සතුටු කරන්නාහ.

සිවිරට වඩන සඳමහරජු ඇයට මෙසේ කීය. රසමසවුලෙන් යුතු පිරිසිදු ඇල්සහලේ බත් වළඳ පුරුදු දරුවෝ වනයේ පලවැළ වැළඳීම කෙසේ කරන්නහුද?

සියක් පලමින්කළ සියක් හිරි ඇඳි රත්තලියෙහි වළඳ පුරුදු දරුවෝ වෘක්ෂ පත්‍රයන්හි වැළඳීම කෙසේ කරන්නහුද?

කසීසඵ කොමුපිළි කෝදුම්බර පිළි දරා පුරුදු දරුවෝ කුස වැහැරී දරනු කෙසේ කරන්නාහුද?

හිදොළයෙන්ද සිවිකායෙන්ද රියෙන්ද සිසාරා ඇවිද පුරුදු දරුවෝ රුක්මුල්හි නිදනු කෙසේ කරන්නහුද?

යහන්හි දික්ලොම් ඇති කඵකොඳු පලස්හි විසිතුරු ඇතිරියෙහි නිදා පුරුදු දරුවෝ තණ ඇතිරියෙහි නිදනු කෙසේ කරන්නහුද?

අහිල්, සඳුන් සුවඳ සුණුයෙන් විලෙවුන් කොට පුරුදු දරුවෝ රජස්දැලි දරනු කෙසේ කරන්නහුද?

සුවසේ වැටුණු සෙමෙරවලින් මොනරපිළින් පවත් සලන ලද

අඟපසඟ ඇති දරුවෝ මැසිමදුරුවන් විසින් දෂ්ට කරන ලද්දාහු කුමක් කරන්නහුද?

එහි කංසෙ සියක් පලමින් කරන ලද රන් පාත්‍රයෙන්. ගොණකෙ මිත්ත සන්තෙ කඵකොද පලස්වලින් විසිතුරු වූ ඇතිරිවල ද, වමරි මොරහසෙහි සෙමෙරවලින් ද මොණර පිළින් ද පවත්සලන ලද අඟපසඟ ඇති.

මෙසේ ද ඔවුන් කථාබහ කරද්දී රාත්‍රිය ගතවිය. රාත්‍රිය පහවීමෙන් හිරු උදාවිය. මහාසත්ත්වයන්ගේ සෛන්ධවයන් සතරදෙනා යොදන ලද අලංකාර කරන ලද රථය ගෙනවුත් රජගෙදර දොරටුව ලග තැබුවාහ. මිඳු දේවිය නැන්දාට හා මාමාට වැඳ සෙසු කාන්තාවන් විචාරා සමුගෙන දරුවන් දෙදෙනා රැගෙන වෙස්සන්තරට පළමු ගොස් රථයෙහි හිඳගත්තාය. ඒ බව දේශනා කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

සර්වාංග ශෝභන වූ මිඳු රජදුව ඒ සදමහ රජහට මෙසේ කීවාය. මහරජ, නොහඬන්න. තොප දොම්නස් නොවන්න. අපි යම්සේ වන්නෙමුද? දරුවෝ ද එසේ වෙති.

සකලාංගයන්ගෙන් හොබනා මිඳු දේවිය මෙනෙපුල් කියා පිටත්වූ ගියාය. සුන්දර ලක්ෂණ ඇති මිඳු දේවිය දෙදරුවන් ගෙන සිව්රජු යායුතු මගින්ම ගියාය.

එහි සිව් මගෙන යනු සිව් රජු විසින් යායුතු මාර්ගයෙන් ම අනෙසී එමගින් ගියාය. ප්‍රාසාදයෙන් බැස රථයට නැග සිටියාය යන අර්ථයි.

ඉක්බිති ක්ෂත්‍රිය කුල උපන් වෙස්සන්තර රජ (පෙරදින) දන් දී මව්පියන් වැඳ ප්‍රදක්ෂිණා කොට

අසුන් සතර දෙනෙකුන් යොදන ලද රථයට වහා නැගී අඹුදරුවන් ගෙන වංකගිරිය බලා පිටත්වූ ගියේය.

එහි තතො යනු මහණෙනි, ඒ මිඳුදේවිය රථයට නැග සිටිකල්හි.

දක්වා ඊයේ දන් දී. කක්වා ව නං පදකබ්ණං ප්‍රදක්ඛණා කොට. නං යනු නිපාත මාත්‍රයකි.

ඉක්බිති වෙසතුරු මහරජ යම්තැනෙක බොහෝ ජනයා රැස්වීද ඔවුන්ට දන්වා යම්භ. අපගේ නෑයෝ නිරෝග වෙත්වායි කී.

විස්තරාර්ථය :- මහණෙනි, ඉක්බිති වෙස්සන්තර රජු යම්තැනක රජුන් දකිමිහයි බොහෝ ජනයා රැස්ව සිටියාහුද එහි රථය යවා මහජනයාට කථාකරමින් ආමන්ත බො නං ගවණාම අරොගාහොනානු ඤාතයො (ඔවුන්ට කථාකර යන්නෙමු. නෑයෝ නිරෝග වෙත්වා.) යැයි කීය. එහි නං යනු නිපාත මාත්‍රයකි. මහණෙනි, ඉක්බිති වෙස්සන්තර රජ නෑයන්ට කීය. ඔබලාට කථාකොට අපි යන්නෙමු. නුඹලා නිරෝගී වෙත්වා. සුචපත් වෙත්වා.

මෙසේ මහාසත්ත්වයෝ මහාජනයාට කථාකර අප්‍රමාදීව දානාදී පින්කම් කරවීයැයි අවවාද දී යනකල්හි වනාහි බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මව, දානය ධනය කොට ඇති මාගේ පුත්‍රයා දන් දෙනු ලැබේවායි ආභරණ සමග සප්ත රත්නයෙන් පිරුණු ගැල් දෙපැත්තටම යැවීය. ඔහු ද තමාගේ ඇඟහි පැළඳගෙන සිටිය ආභරණ ගලවා පැමිණී යදියන්ට අටළොස් වාරයක් දන්දී ඉතිරි සියල්ලද දන් දුන්නේය. හෙතෙම නගරයෙන් නික්ම පෙරළා බලනු කැමැත්තේ විය. ඉක්බිති ඔහුගේ සිතැඟි පරිදි රථයක් පමණ තැන මහපොළව බිදී පෙරළී රථය නගරය දෙසට යොමුවී සිටියේය. හෙතෙම මව්පියන් සිටින තැන බැලුවේය. ඒ කාරුණිකත්වයෙන් පොළව කම්පා වීම ආදිය සිදුවිය. එබැවින් කියන ලදී.

නගරයෙන් නික්ම නතරවී බලනකල්හි මහමෙර නමැති මුදුන්මල්කඩ සහිත මහපොළව කම්පා විය.

තමා වනාහි බලා මදි ලවා ද බලවන්නට මේ ගාථාව කීය.

මදි දේවිය බලව. සිවිරජුගේ නිවාසය. රමණීයවැ පෙනෙයි. ඒ මාගේ පිය පරම්පරාවෙන් ආ මාලිගයයි.

එහි නිසාමෙහි යනු බලන්න යන අර්ථයි.

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ සහජාත හැටදහසක් අමාත්‍යයන්වද සෙසු ජනයාද බලා නතරකරවා රථය පදවන්නේ මදි දේවියට කීය. සොඳුර, ඉදින් පසුපස්සේ යාවකයෝ එක්දැයි විමසිලිමත් වන්න. ඇයද බලමින් සිටියාය. ඉක්බිති ඔහුගේ සත්‍යසතික දානයට පැමිණීමට නොහැකි වූ බ්‍රාහ්මණයෝ සතරදෙනෙක් නගරයට අවුත් රජතුමා කොහේදැයි විචාරා දන් දී ගියේයැයි කී කල්හි යමක් රැගෙන ගියේදැයි අසා රථයෙන් ගිය බව අසා ඔහුගෙන් අශ්වයන් ඉල්වන්නෙමුයි ලුහුබැඳ ගියහ. ඉක්බිති මදිදේවිය එන්නා වූ ඔවුන් දැක ස්වාමීනි, යාවකයෝ යැයි දැන්වූවාය. මහාසත්ත්වයෝ රථය නතර කළේය. ඔවුහු අවුත් අශ්වයන් ඉල්ලූහ. මහාසත්ත්වයෝ අශ්වයන් සතරදෙනා ඔවුන්ට දුන්නේය.

එම කාරණය දේශනාකරන ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාළහ.

බමුණෝ සතර දෙනෙක් ඔහු ලුහුබැඳ ගියෝ ඔහුගෙන් අසුන් ඉල්ලූහ. අයදනා ලද වෙසතුරු රජ ඒ සතරදෙනාට අසුන් සතරදෙනා ලබා දුන්නේය.

අශ්වයන් දුන්කල්හි රථයේ වියගහ අහසෙහි පිහිටියේය. ඉක්බිති ඒ බමුණන් තික්ම යන්නාත් සමග දේවපුත්‍රයෝ සතරදෙනෙක් තිත්මුව වෙසින් අවුත් රථයේ වියගහ භාරගෙන ගියහ. මහාසත්ත්වයෝ ඔවුන්ගේ දේවපුත්‍ර භාවය දැනගෙන මේ ගාථාව කීය.

එමිබා මදිය බලව. විසිතුරු රූපයක් මෙන් පෙනෙයි. තිත්මුව වෙසින් අවුත් පුහුණු අසුන් මෙන් මා උසුලති.

එහි දකිණසසාවගනතිමං යනු මනාව පුහුණු අශ්වයන් මෙන් මා උසුලාගෙන යත්. ඉක්බිති මෙසේ යන්නා වූ ඔහුගෙන් වෙනත් බ්‍රාහ්මණයෙක් අවුත් රථය ඉල්වීය. මහාසත්ත්වයෝ දරුවන් හා බීසව රථයෙන් බස්සවා රථය ඔහුට දුන්නේය. රථය දුන්කල්හි දේවපුත්‍රයෝ අතුරුදන් වූහ.

රථය දුන් බව දේශනා කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාළ සේක.

නැවත මේ මගැ පස්වෙති බමුණෙක් ආයේය. හේ ඔහුගෙන්

රථය ඉල්වීය. අයදනා ලද්දේ ඕනට එය දුන්නේය. ඔබගේ සිත නොපසුබට වී.

ඉක්බිති වෙසතුරු මහරජ අඹුදරුවන් බස්සවා ධනය සොයන බමුණාට රථය දී අස්වැසීය.

එහි අපේක්ෂා යනු ඉක්බිති එම ස්ථානයෙහි. නවසසුපහනො මනො ඔහුගේ සිත පසුබට නොවීය. අසසාසයී සතුටුකරමින් භාරදුන්නේය.

එතැන්පටන් වනාහි සබ්බ ඔව්හු පාගමනින් යන්නෝ වූහ. ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ මද්දේවියට කීවේය.

මද්දේවීනි! ඔබ ක්‍රිෂ්ණජීනාව ගන්න. මේ ළදැරිය නොබරය. මම ජාලියකුමරු ගනිමි. ඒ වැඩිමලා බරය.

මෙසේද කියා දෙදෙනාම දරුවන් දෙදෙනාව ඇකයෙන් ගෙන පිටත්ව ගියහ. ඒ කාරණය දේශනාකරන ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාළ සේක.

රජතෙම කුමරු ද රජ දු දියණියවද ගෙන ඔවුනොවුන් ප්‍රියතෙපුල් බණනුවෝ සතුටුවෙමින් ගියහ.

දාන කාණ්ඩය නිමියේ ය.

ඔව්හු ඉදිරි මාර්ගයෙහි යන්නාහු මිනිසුන් දැක වංකගිරිය කොහේදැයි අසන්නාහු තව දුරයැයි මිනිස්සු කියත්. එනිසා කියන ලදී.

අනුමඟද පෙරමඟද ඉදින් කිසි මිනිස් කෙනෙක් එන්නාහු නම් වංකගිරිය කොහිදැයි ඔවුන් අතින් මාර්ගය විමසන්නෙමු.

ඒ මිනිස්සු ඒ මඟ අප දැක ශෝකරාවයෙන් හැඬූහ. වංකගිරිය දුරයැයි ඔව්හු දුකින් දන්වත්.

එහි මග දෙපස නොයෙක් පලබරිත් යුත් ගස් දැක දරුවෝ කෑ

ගසත්. මහාසත්ත්වයන්ගේ අනුභාවයෙන් පලබර වූ ගස් නැමී අත් ලඟට එත්. එයින් මනාව පැසුනු ගෙඩි කඩාගෙන ඔවුන්ට දෙයි. එය දැක මද්දේවිය පුදුමය ප්‍රකාශ කළාය.

ඒ නිසා කියන ලදී.

ඉදින් දරුවෝ මහවනයෙහි පලගත් ගස් දකිත්ද දරුවෝ දෙදෙන ඒ පල පිණිස හඬත්.

වැළපෙන දරුවන් දැක කම්පා වූ මියුරු එලයෙන් යුත් මහා වෘක්ෂයෝ තුමු මැ නැමී දරුවනට සමීප වෙති.

සියළු අගපසඟින් හොඬනා මද්දේවිය නොවූවීරු ලොමුදහගන්වන මේ පුදුමය දැක වෙසතුරු රජුගේ තෙදින් වෘක්ෂයෝ තමන්ම නැමුනාහ. මේ වූ කලී ලෝකයේ අපූර්ව වූ ලොමුදහ ගන්වන අසිරියෙක්මැයි කියා සාධුකාර පැවැත්වූහ.

ජයතුරා නගරයෙන් රුවන්ගිරිතල පර්වතයට යොදුන් පසකි. එයින් කොන්නිමාර නම් වූ නදියට යොදුන් පසකි. එයින් ආරඤ්ජරගිරි පර්වතයට යොදුන් පසකි. එයින් දුනතිවිට්ඨ බ්‍රාහ්මණ ගමට පස්යොදුනකි. එතැනින් මා තුල නගරයට දස යොදුනකි. මෙසේ ඒ මාර්ගය ජයතුරා නගරයේ සිට තිස්යොදුනකි. දෙවියෝ මාර්ගය හැකිලූහ. එක් දවසකින්ම ඔව්හු මා තුල නගරයට පැමිණියාහ. එබැවින් කියන ලදී.

දෙවියෝ දරුවන් කෙරෙහි කරුණාවෙන් මඟ හැකිලූහ. නික්මුණු දවසේම චේතිය රටට පැමිණියාහ.

යන්නාහු වනාහි ජයතුරා නගරයෙන් උදේ ආහාර වේලාවේ නික්ම සවස්භාගයේ චේතිය රටේ මා තුළ නගරයට පැමිණියාහ. මේ කාරණය දේශනා කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාළහ.

ඔව්හු දිග්මඟ ගොස් සමෘද්ධ වූ විපුල වූ බොහෝ වූ මස් රස සහිත ආහාර ඇති ජනපදවලින් යුත් චේතිය රටට පැමිණියහ.

චේතිය රටේ කාන්තාවෝ ස්ත්‍රී ලක්‍ෂණයෙන් පරිපූර්ණ මද්‍රිදේවිය ආවා දැක පිරිවරා ගත්හ. මේ බිසෝ ඉතා සියුමැලිය. එසේ නමුත් පා ගමනින් යෙයි.

මේ බිසෝ පෙර දවස් තිදොළුවෙන්ද රන්සිව් ගෙයින්ද ඇවිදූ ඒ මද්‍රිදේවි අද වනයේ පා ගමනින්ම යයි.

එහි ලකඛණමාගතං සියළු අංග ලක්‍ෂණයන්ගෙන් යුක්ත වූ ආවා වූ මද්‍රිදේවිය. පරිධාවති මෙසේ සියුමැලි වී පයින්ම යයි. පරියායිකවා ජේගුත්තර නගරයේ හැසිර. සිව්කාය රන්සිව් ගෙයින්.

මහජනයා ඒ මද්‍රි දේවියද වෙස්සන්තර රජ ද දරුවන්ද අනාථයන් ලෙස පැමිණ ඇති බව දැක ගොස් රජුට සැළකළහ. හැටදහසක් රජවරු හඬා වැළපෙමින් ඔහු සමීපයට පැමිණියාහ.

ඒ කාරණය දේශනා කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාළහ.

චේතිය රටේ රජවරු ඒ වෙස්සන්තර රජු දැක වැළපෙමින් ආවාහ. දේවයිනි! කිම නිරෝගීද? දුකක් නැද්ද? කිම තොපගේ පියමහරජ නිරෝගීද? සිව්රට වැසියන්ට දුක් නැද්ද?

මහරජතුමනි! ඔබගේ සේනාව කොහිද? ඔබගේ රථසමූහය කොහිද? කිම සතුරන් විසින් යටත්කරන ලද ද? අසුන් නැතිව රිය නැතිවැ මෙරටට පැමිණියහුද?

එහි දිසවා දුරදීම දැක. වෙනපාමොකකා චේතිය රටේ රජවරු. උපාගමුං ලගාවූහ. කුසලං නිරෝගීද? අනාමයං දුකක් නැතියේද? කො තෙ බලං ඔබගේ බලසේනාව කොහිද? රථමණඛලං ආවා වූ අලංකාර කරන ලද රථය කොහිදැයි අසත්. අනසසකො අශ්වයන් නැත්තේය. අරථකො රථයක් නැත්තේය. දීසමදධාන මාගතො දිගමගක් ආවේය. පකතො යටත් කරන ලද්දේ ද?

ඉක්බිති ඒ රජවරුන්ට මහාසත්ත්වයෝ තමන්ගේ පැමිණි කාරණය පවසන්නේ මෙසේ කිය.

සබදිනි, මට රෝග නැත. මට දුක් නැත. මාගේ පියමහරජ නිරෝගිවෙයි. සිවිරට වැසියනටද දුකෙක් නැත.

යම්හෙයකින් මම රියහිස් බඳු දළ ඇති බර උසුලන. සියලු යුද්ධවලදී නියම භූමිය හඳුනන සම්පූර්ණ ශ්වේතවර්ණ වූ හැම ඇතුනටම උතුම් වූ ඇතු දන් දුන්නෙමි.

රත්පලසකින් වසන ලද මද වැහෙන සතුරන් මඩිනා යහපත් දළ ඇති වල්විදුනා සහිත වූ කෙකලාසය මෙන් සුදු වූ සේසත් සහිත වූ බුමුතුරුණු, උඩුවියන්, ජවනිකා සහිත ඇත්වෙදුන් හා ඇත්ගොව්වන් සහිත වූ රජුව උසුලන අග්‍රයානය වූ අපගේ හස්තියානය බමුණන්ට මම දුනිමිද?

ඒ කාරණයේලා සිවිරට වැසියෝ මට කිපියහ. මා පියරජුද කෝප වූ සිත් ඇත්තේ මා රටින් නෙරපියැ. එබැවින් වංකගිරියට යමි. මිත්‍රවරුනි, අපි වනයේ යම්තැනක වසමෝ නම් එහි අපට සුදුසු පෙදෙසක් දැන කියව.

එහි නසමිං මෙ ඒ කරුණ නිසා මට සිවිරට වැස්සෝ කිපුණාහ. උපහතො මනො පලුදු වූ සිතැත්තේ, කිපුණේ මා රටින් නෙරපා දැමීය. යත් යනු යම් වනයක. අපි වසන්නෙමුද, එහි අපට යෝග්‍ය තැනක් දන්වන්නැයි කිය.

රජවරු කීහ.

මහරජුනි, තොප ආයේ මැනවැ. තවද තොපගේ ඊම නිදොස්ය. මෙයට පැමිණියහු අපට ඉසුරු වව, තොප රිසියෙන් යමක් මෙහි ඇත්නම් කියව.

මහරජුනි, පැමිණි තෙපි අපට ආගන්තුක බව පලාද නෙළුල ද මී ද මස් ද පිරිසිදු හැල්බත් ද වළඳව.

එහි පවෙදය කියන්න. සියල්ල පිළියෙල කර දෙන්නෙමු. හිසං නෙළුම් අල හෝ යම්කිසි අල වර්ගයක්.

වෙස්සන්තර රජ කීය.

හැමදෙනා විසින් දෙන ලද යමක් ඇද්ද තෙලහැම තොප විසින් දෙන ලද මැ මා විසිනුදු පිළිගන්න ලද මැ වේවා. පියමහරජ, මා නෙරැපියයි, එහෙයින් වංකගිරියට යමි. සබඳිනි! අපි වනයේ යම්තැනක වසමෝද එහි අපට නිසි පෙදෙසක් දනිවු.

එහි පටිගහනිතං මේ සියල්ල ඔබලා විසින් දෙන ලදී. මා විසින්ද පිළිගන්නා ලද්දේ වේවා. සබ්බසස අගභියං කතං සියල්ලට නුඹලා විසින් ආගන්තුක සත්කාරය කරන ලදී. රජ වනාහි මා අවරුද්ධනි. රටින් පිටුවහල් කරයි. ඒ නිසා වංකගිරියටම යමි. ඒ වනයේ මට වාසයට තැනක් දන්වන්න.

ඔහු රජුට කීහ.

වේනිය මහ රජහු සිවිරට වඩනා සදුමහ රජහට තොප නිදොස් බව දන්වන්න. ඔබ අයදහම සදුමහරජ සම්පයට යෙත්ද මහරජුනි, උන් එන තෙක් මේ වේනිය රටේ වාසය කරන්න.

වේනිය රජහු ලද පිහිට ඇතියාහු ඒ කරුණින් සතුටුවැ තොප පෙරටුකොට පිරිවරා යෙති. ක්ෂත්‍රියෙනි, මෙසේ දනුව.

එහි රක්ෂා රජු සම්පයට ඉල්ලීම පිණිස යන්නාහ. නිජකාපෙතං තොපගේ නිදොස් බව දන්වන්නට ලද්ධපවචයා ලබන ලද පිහිට ඇත්තාහු. ගඡ්ඡනති යන්නාහ.

මහාසත්ත්වයෝ කීහ.

මහරජහට මා නිදොස් බව දන්වන්නට ඔබ අයදනට රජ අබියසට යාමට තොප රැස් නොවන්න. ඒ කරුණෙහිලා රජ ද ඉසුරු නොවෙයි.

සිව්හු ද බලකායද නියම්ගම්වැසි කෙළෙඹියෝ ද යන ඔව්හු ඉතා කිපියාහුමයැ. මා හේතුවෙන් රජ තෙරපීමටද රිසි වෙති.

එහි තසු යනු එහිදී මාගේ නිදොස්බව දන්වා සිටීමෙහිදී රජු ද

අප්‍රධාන වෙයි. අවමුගතා අතිශයින් කිපුණාහු. බලසු බලකායයන්. පඩංසෙකුං රාජ්‍යයෙන් බැහැර කරන්ට. රාජානං රජු ද ඒ රජවරු කීහ.

රට වඩන මහරජුනි, ඉදින් එරට එපවත් වීනම් චේතිය රටවැසියන් විසින් පිරිවරන ලදුවැ මෙහිමැ රජය කරව.

දේවයිනි, මෙරට ද හැම සැපතින් පිරුණෙයැ. සමෘද්ධියැ. විශාලයැ. මේ රජයට අනුශාසනා කරන්නට තෙපි අදහස් කරව.

එහි සවෙ එසා පවතොත් යනු ඉදින් මේ රටෙහි මේ පැවැත්මයි. රජස්සමනුසාසිකුං රාජ්‍යයට අනුශාසනා කරන්නට. අයමෙව (මෙයම) කියාද පාඨයක් ඇත.

වෙස්සන්තර මෙසේ කිය.

රටින් නෙරපන ලද මට රාජ්‍යානුශාසනාවට කැමැත්තෙක් හෝ බුද්ධියක් නැත. මාගේ බස් අසවි.

රටින් නෙරපන ලද වෙසතුරු හට චේතිය රටේ වැසියෝ රාජ්‍යයෙහි අභිෂේක දුන්නයි සිව්හුද බලකාය ද නියමිගම් වැසියෝද යන යම්කෙනෙක් වෙත්ද ඔව්හු සැමදෙන නොසතුටු වන්නාහ.

මා නිසා තොපගේ අසමගියද නිරතුරුව වන්නේය. එවිට සිව් වැසියන්ගේ කලහයද විග්‍රහයද මට රුවී නොවෙයි.

තවද කර්කඝ කලහයද පහරදීමද නොමදව වන්නේය. එසේ ඇතිකල්හි එකලා මා නිසා බොහෝදෙනා නැසෙන්නේය.

හැමදෙනා විසින් සම්මාදන් වී කරන ලද යමක් ඇද්ද තෙලහැම තොප විසින් දෙන ලදමැ මා විසිනුදු පිළිගන්නා ලදමැ වේවා. පියමහරජ මා නෙරපීයයි. එහෙයින් වංකගිරියට යමි. සබදිනි, වෙනෙහි යම්තැනක වසමෝද එහි අපට නිසි පෙදෙසක් දනිටු.

එහි වෙනා රජේජහි සෙවයුං චේතිය රටවැස්සෝ වනාහි

වෙස්සන්තර රජුට රාජ්‍යයෙහි අභිෂේක කළානුයැයි තොපට කිපී අසතුටු වන්නාහ. අසමමාදියං අසමගිය. අසස එකම මා නිසා ඔබලාගේ හේදවීමක් ඇතිවන්නේය.

මෙසේ මහාසත්ත්වයෝ නොයෙක් අයුරින් ඉල්ලා සිටිය නමුත් රාජ්‍යය කැමැති නොවීය. ඉක්බිති ඔහුට ඒ රජවරු බොහෝ සත්කාර කළහ. හෙතෙම නගරයට පිවිසෙන්නට අකමැති වෙයි. ඉක්බිති ඒ ශාලාවට අලංකාරකොට තිරයකින් වටකොට මහා ආසනයක් සුදානම් කර ආරක්ෂා යොදා සියල්ලෝම පිරිවරා ගත්හ. හෙතෙම එක්දිනක් එක් රාත්‍රියක් ඔවුන් විසින් ආරක්ෂා කරන ශාලාවේ වාසයකොට පසුදා උදෑසනම නොයෙක් අග්‍ර වසයෙන් පිරිපුන් හෝජන අනුභවකොට ඒ රජවරුන් විසින් පිරිවරන ලද්දේ ශාලාවෙන් නික්ම ගියේය. හැටදහසක් පමණ ක්‍ෂත්‍රියයෝ ඔහු සමග පසළොස් යොදුන්මග ගෙවා ගොස් වනදොරටුවේ සිට ඉදිරියේ පසළොස් යොදුන් මාර්ගය අසන්නාහු පැවසූහ.

පුදන ලද ගිනි ඇති එකඟ සිත් ඇති රාජර්ෂීහු යම්තැනෙක සංභිදෙන් ද එයට යන භාර්ය දක්ෂ වනවරකයෝ යම්සේ කියද්ද එසෙයින් ඒකාන්තයෙන් තොපට අපි කියමිහ.

මහරජුනි, තෙපි දරුවන් හා භාර්යාව සමග යම්තැනක වාසය කරන්නහු නම් එයට නිසි තෙල පර්වතය ගැබ්මාදන නම් වේ.

කඳුළු පිරුණු තෙත් ඇති වලජනා මුහුණු ඇති චේතිය රටේ රජු වෙස්සන්තර රජුට අනුශාසනා කළහ. මහරජුනි, මේ මගින් සෘජුව උතුරුදිග බලා යව.

තොපට යහපතක්ම වේවා. ඉක්බිති නොයෙක් වෘක්ෂ සමූහයෙන් ගැවසීගත් මනහර සිහිල් සෙවණ ඇති විපුල නම් පර්වතය දක්නහු.

ඒ ගල ඉක්ම යළිදු පොකුලොම් මසුන් ගැවසීගත් මනාකොට ඇති බොහෝ දිය ඇති ගැඹුරු වූ ගල්කුසින් බට කේතුමති නම් මහ භොයක් දක්නාහු එහි නහා පැන් බී තමා දරුවන් අස්වසා.

පින්වතාණෙනි, ඉක්බිති රමණීය වූ කඳු මුදුන්හි හටගත් මනරම් වූ සිහිල් සෙවණ ඇති මධුරඵල ඇති නුගරුකක් දක්නහු.

පින්වතාණෙනි! ඉක්බිති නොයෙක් ළිහිණි ගණයා විසින් ගැවසිගත් කිඳුරන් ගහන වූ නාලික නම් ශෛල පර්වතය දක්නහු.

ඒ නාලික පර්වතයට ඊසානදිගේ හෙළපියුමින්ද හෙල්මැලි කල්හාරයෙන්ද ගැවැසිගත් විලක් ඇත. ඒ මුවලින්ද නම් වේ.

ඒ තෙපි නිල් වලාකුළක් බඳු නිරතුරු පලාවන් තණබිම් ඇති මල්රුකින්ද පලරුකින්ද යන දෙකින් ගැවසිගත් වනලැහැබට ගොදුරු කැමැති සිංහයකු මෙන් පිවිසෙව.

එහි ඒකරාශීවෑ පවන්තා හඬ ඇති මියුර රාවයන් ඇති නන්පැහැ නන් කුළු ඇති බොහෝ සියොත්හු සෘතු සමයෙහි පිපිරුකිහි හිඳ කුජනය කරන්නවුන් අනුව කුජනය කරති.

ඒ තෙපි එහි ගොස් ගිරිකඳුරුද ගංගාවන්ට ප්‍රභව ස්ථාන වූ ගිරිකඳුරුද කරද හා කුඹුකින් යුත් පොකුලොම් මසුන් ගැවසිගත් මනාකොට ඇති පිළිකල් ගඳ නැති මිහිරි වූ බොහෝ දිය පිරුණු සමාන සතරැස් වූ පොකුණක් දක්නහු.

ඒ පොකුණට ඊසානදිගින් පන්සලක් මවන්නාහු පන්සලක් මවාගෙන වනමුල්, වනඵලයෙන් යැපෙමින් නොපමාව වාසය කරව.

එහි රාජ්සී රජව සිට පැවිදි වූ සමාහිතා එකඟ වූ සිත් ඇති. එසා යනු දකුණු අත ඔසවා මේ පර්වත පාදයෙන් යවැයි කියන්නාහු. අවජ්සී. වාසය කරන්නෙහි. ආපකං ගංගාව ජලවාහක ගංගාව, ගිරිගබ්බරං ගිරිකුසින් පවන්තා මධුවිපඵලං මිහිරිඵලයක්. රමමකෙ රමණීය. කිමපුරිසායුතං කිඳුරන්ගෙන් ගැවසිගන්නා වූ. සෙනසොගන්ධියෙහි නොයෙක් ආකාර සුදුමල්වලින්ද හෙල්මැලි ආදියෙන් ද යුත්. සීහොවාමිසපෙකඛී ගොදුරක් බලාපොරොත්තුවන සිංහයකු මෙන්. බිඤ්ඤසරා එක්වූ හඬ. වග්ග මිහිරි ස්වරය. කුජජනන මු පකුජජනනි පලමුව කුජනය කරන පක්ෂියා අනුව නැවත කුජනය කරති. උතුංසුපච්චෙ දුමෙ. සෘතුවෙහි මල් පිපුණු ගස්වල

සිට කුජනය කරන පක්ෂීන් අනුව කුජනය කරත්. සොදකඩසි ඔහු ඔබව දකින්නේය. කරඤ්ජකකුඩායුතං කරද ගස්වලින්ද කුඹුක් ගස්වලින්ද ගැවසීගන්නා වූ. අප්පටිගන්ධියං පිළිකුල් ගඳ රහිත මිහිරි ජලයෙන් යුත් නොයෙක් ආකාර නෙළුම්, උපුල් පුෂ්පයන්ගෙන් ගැවසීගත්. පණණසාලං අමාපය පන්සලක් මවන්නෙහි. අමාපෙක්ඛා මවා. උඤ්ජාවරියාය ඊතථා ඉක්බිති දේවයිනි, ඔබ වනමුල්, වනඵලයන්ගෙන් යැපෙමින් අපුමාදී වන්න. අරඹන ලද වීර්යය ඇතිව වාසය කරන්න යන අර්ථයි.

මෙසේ ඒ රජවරු ඔහුට පසළොස් යොදුන් මාර්ගය කියා දී ඔහුව පිටත්කර යවා වෙසතුරු රජුට අනතුරු බිය නැතිකිරීම පිණිස කිසිම සතුරකු එහි යාමට අවස්ථාව නො ලබාවායි සිතා එක් දක්ෂ මනාව හික්මවන ලද කුලීකරුවකු ඔබ යන එන කල්හි පරීක්ෂා කරවවයි. වනයට ඇතුල්වන තැන ආරක්ෂාව සඳහා තබා තමන්ගේ නුවරටම ගියහ. වෙස්සන්තර රජුද දරුවන් සහ බිරිඳ සහිතව ගන්ධමාදන පර්වතයට ගොස් එම දවස එහි ගතකොට එයින් උතුරුදිසාවට අභිමුඛව විපුල පර්වත පාදයෙන් ගොස් කේතුමතී නම් ගංඉවුරේ සිට වනයෙහි හැසිරෙන්නන් විසින් දෙනලද මිපැණි හා මස් කා ඔහුට රන්කුරක් දී නා පැන් පානයකොට සංසිදුනු වෙහෙස ඇත්තේ නදියෙන් එතෙරව පර්වත ශිඛරයෙහි පිහිටි නිග්‍රෝධ රුකමුල ටිකවේලාවක් සිට නුගඵල අනුභවකොට අසුනින් නැගිටියන්තේ නාලික නම් වූ පර්වතයට පැමිණ එහි ඇවිදින්නේ මුවලින්ද විල්තෙරින් උතුරු කොනට පැමිණ අඩිපාරකින් වනරොදට පිවිස එය පසුකොට ගිරි දුර්ග, නදී දුර්ග, පර්වත දුර්ගයන්ගේ ඉදිරියේ පිහිටි ඒ සතඬස් පොකුණ ලඟට පැමිණියේය.

ඒ මොහොතෙහි ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා ආවර්ජනා කර බලන්නේ ඒ කාරණය දැනගෙන මහාසත්ත්වයන් හිමවනට පැමිණ ඇතිබවක් වාසයට සුදුසු තැනක් ලැබිය යුතු බවත් සිතා විශ්වකර්මයා කැඳවා දරුව, යව. ඔබ වංකගිරි පර්වතය තුළ රමණීය තැනක අසපුවක් මවා එව'යි විශ්වකර්මයාව පිටත්කර හැරියේය. හෙතෙම එහි ගොස් පන්සල් දෙකක් සක්මන්මළ දෙකක් රාත්‍රීස්ථාන, දිවාස්ථාන මවා සක්මන කෙළවර ඒ ඒ තැන්වල නොයෙක් මල්ගස් ද කෙසෙල් වනයන් ද පෙන්වා සියළු පැවිදි පිරිකර සපයා දී යම් කෙනෙක් පැවිදිවනු කැමැත්තේද මෙය ගනිවායි අතුරු ලියා අමනුෂ්‍යයන් ද බියජනක ශබ්දයන් ද මාගයන් ද පක්ෂීන් ද ඉවත්කරවා සිය ස්ථානයටම ගියේය.

මහාසත්ත්වයෝ ද අධිපාර දැක පැවිද්දන් වාසයකරන තැනක් වන්නේයැයි මලිදේවිය ද දරුවන් දෙදෙනා ද අසපුව දොරටුව ලඟ තබා තමන්ගේ අසපුවට පිවිස අකුරු බලා ශක්‍රියා විසින් දකින ලද්දේ වෙමිසි දැනගෙන පන්සල් දොර විවෘත කර එහි පිවිස කඩුව ද දුන්න ද ඉවත්කර සළු ගලවා තවුස් වෙස් ගෙන හැරමිටිය රැගෙන පන්සලෙන් නික්ම සක්මනට නැග ඒමේ අත ඇවිද පසේ බුදුකෙනෙකුන්ට සමාන සංයමයකින් දරුවන් හා බිරිඳ සමීපයට ගියේය.

මලිදේවිය මහාසත්ත්වයන්ගේ පාලඟ වැටී හඩා ඔහු සමග අසපුවට පිවිස තමන්ගේ පන්සලට ගොස් තවුස් වෙස් ගත්තාය. පසුව දරුවන්වද තාපස කුමාරවරුන් කළේය. මේ ක්‍ෂත්‍රියයෝ සතරදෙන වංකගිරි පර්වතයෙහි වාසය කළහ. ඉක්බිති මලිදේවිය මහාසත්ත්වයන්ගෙන් වරයක් ඉල්ලුවාය. ස්වාමීනි, ඔබවහන්සේ පලාඵල සොයා නොගොස් අවුත් දරුවන් රැගෙන මෙහිම සිටින්න. මම පලාඵල ගෙන එන්නෙමි. එතැන් පටන් ඇය වනයෙන් පලාඵල ගෙනවුත් තුන්දෙනාව පෝෂණය කරන්නීය. බෝධිසත්ත්වයෝ ද ඇගෙන් වරයක් ඉල්වීය. මලිය අපි මෙතැන් පටන් පැවිද්දෝ වෙමු. ස්ත්‍රිය වනාහි බුත්මවරියාවට කිලුටයි. මෙතැන් පටන් නුසුදුසු වේලාවෙහි මා සමීපයට නොඑන්න. ඕ නොමෝ යහපතැයි පිළිගත්තාය. මහාසත්ත්වයන්ගේ මෙමනි ආනුභාවයෙන් හාත්පසින් යොදුන් තුනක් තුළ සියළු තිරිසන්ගත සත්ත්වයෝ ඔවුනොවුන් මෙමනිය ලැබූහ.

මලි දේවියද උදෑසනම පිබිඳ, පාවිච්චියට අවශ්‍ය පැන්ද සුදානම් කර තබා මුවදෝනා පැන් ද ගෙනවුත් දැහැටිදඬු දී අසපුව හැමද දරුවන් දෙදෙනාව පියා සමීපයේ රඳවා පැස බිම කණින යකඩයත්, කෙක්කත් ගත් අත් ඇතිව වනයට පිවිස වනමුල් ඵලාඵල ද රැගෙනවුත් පැස පුරවා සවස් වේලාවේ අවුත් පන්සලෙහි පලාඵල තබා දියනා දරුවන් දියනාවයි. ඉක්බිති ක්‍ෂත්‍රියයෝ සතරදෙන පන්සල දොරටුවේ සිට පලාඵල අනුභව කරන්. ඉක්බිති මලි දේවිය දරුවන් දෙදෙනා රැගෙන තමන්ගේ පන්සලට යන්නීය. මේ අයුරින් පර්වතය තුළසත්මසක් ජීවත් වූහ.

වනයට පිවිසීමේ කොටස නිමියේ ය.

එකල්හි කලිඟු රටේ දුන් නිව් බ්‍රාහ්මණ ගමෙහි වැසි ජූජක නම් බ්‍රාහ්මණයෙක් සිඟාකෑමෙන් ලැබූ කහවණු සියයක් එක්තරා බ්‍රාහ්මණ ගෙදරක තබා නැවත මුදල් සෙවීම සඳහා ගියේය. ඔහු ආපසු ඒමට ප්‍රමාදවන කල්හි බ්‍රාහ්මණ ගෙදර අය කහවණු වියදම්කොට පසුව මුදල්හිමියා අවුත් මුදල් නැති බව පිළිබඳව චෝදනා කරද්දී මුදල් දීමට නොහැකි නිසා අමිත්තතාපා නම් දූවණියව ඔහුට දුන්නේය.

ඔහු ඇයව රැගෙන කලිඟු රටේ දුනනිව්ට්ඨ ගමට ගොස් ජීවත්විය. අමිත්තතාපාව බ්‍රාහ්මණයාට හොඳින් සලකන්නීය. ඉක්බිති අනෙක් තරුණ බමුණෝ ඇගේ ආචාරශීලී බව දැක මේ තැනැත්තිය මහළු බමුණකුට සත්කාර කරන්නීය. නුඹලා අප කෙරෙහි කුමක් නිසා එසේ නොකරන්නහුදැයි තමන්ගේ බිරිත්දන්ට තර්ජනය කරති. ඒ කාන්තාවෝ මේ අමිත්තතාපාව ගමෙන් පැන්නිය යුතුයයි සිතා ගංතොට ආදී තැනහිදී රැස්වී ඇයට නින්දා කළහ. මේ කාරණය දේශනාකරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

කලිඟුරට වැසි ජූජක නම් බමුණෙක් විය. ඔහුට අමිත්තතාපා නම් දූ තරුණ අඹුවක් වූවාය.

එගමිහි කාන්තාවෝ දිය ගෙනෙන්නට ඔයට ගියාහු ඒ අමිත්තතාපාට මෙසේ කීවාහ. ඒ ස්ත්‍රීහු කුතුහලයෙන් මෙන් පිරිවරාගෙන ඇයට පරිභව කරන්නට වූහ.

මෙවන් තරුණ බවක් ඇතිකල්හි යම්කෙනෙක්හි මේ ජරපත් මහල්ලාට දුන්නහුද තිගේ ඒ මව සැතිරියකිසි සිතමිහ. තිගේ ඒ පියා සතුරෙකැයි හගිමිහ.

මෙවන් ළදරු බව ඇතිකල්හි යම්කෙනෙක් හි මේ දිරාගිය මහල්ලාට දුන්නුද තිගේ ඒ නෑයෝ රහසිගතව තිට අවැඩක් මන්ත්‍රණය කළාහු විය යුතුය.

මෙවන් සොදුරු ළදරු බව ඇතිකල්හි යම්කෙනෙක් හි මේ ජරාජීර්ණ මහල්ලාට දුන්නුද තිගේ ඒ නෑයෝ රහසිගතවැ තිම දුෂ්කරයක් මන්ත්‍රණය කළාහු විය යුතුය.

මෙවන් ළදරුවිය ඇතිකල්හි යම්කෙනෙක් තී මේ ජරපත් මහල්ලාට දුන්හුද තීගේ ඒ නෑයෝ රහසිගතවැ තිට පවිකම්ක මන්ත්‍රණය කළාහු වන.

මෙවන් තුරුණුව ඇතිකල්හි යම්කෙනෙක් තීමේ දිරාගිය මහල්ලාට දුන්හුද තීගේ ඒ නෑයෝ එකලා වැහිඳ හිඳ තිට අමනාපයක් මන්ත්‍රණය කළාහු විය යුතුය.

මෙවන් ළදරුව ඇතිකල්හි නොමනා විසීමක් වසන්නෙහි යම්බඳු තෝ මහල්ලාගේ ගෙහි වාසය කෙරෙහිද ඒ තීගේ ජීවිතයට වඩා මරණය උතුම්ය.

කලාන වූ සොඳුවිය, මෙවන් තරුණ බව ඇති කල්හි තී යම් කෙනෙක් මහල්ලාට දුන්හුද ඒ තීගේ මවුද පියාද තිට අනික් සැමියකු නොලත්හයි සිතමිහ.

මෙවන් දහර බව ඇතිකල්හි තී යම්කෙනෙක් මහල්ලාට දුන්හුද ඒ තී විසින් නවමී යාගය නපුරුකොට පුදන ලද වන. තී විසින් ගිනිපූජා නොකරනලද්දේවන.

මෙවන් තරුණ බවක් ඇතිකල්හි යම්බඳු තොප මහල්ලාගේ ගෙහි වාසය කෙරෙහිද, ඒ තොප ලෝකයේ බඹසරෙහි නියැලී සිල්වත්, බොහෝ ඇසුපිරු තැන් ඇති මහණ බමුණන්ට ආක්‍රෝශ කළෙහි වන.

නසකු විසින් නසන ලද්දේ දුක් නොවෙයි. සැතින් පහරන ලද්දේ දුක් නොවෙයි. යම් ස්ත්‍රියක් මහළු සැමියකු දකීද හේ මැ දුක්ද තියුණු දුක්ද වෙයි.

මහළු සැමියා සමග ක්‍රීඩාවක් නැත. කාමරතියක් නැත. අල්ලාප සල්ලාපයක් නැත. සිනාවද නො හොබී.

යම්කලෙක තරුණයාද තරුණියද දෙදෙන රහසිවැ හිඳ රහස් කියද්ද එසඳ මබලාගේ ළය ඇසුරුකළ යම්කිසි ශෝක කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම ශෝකයෙන් නසිති.

තෝ ළදැරියෙහි රුමන්ය. පිරිමින් විසින් වෙසෙසින් පතන ලදුවහු නැගී යන්න. නැයන්ගේ ගෙයි වසන්න. මහල්ලා කෙසේ නම් තී රමණය කරන්නේද?

එහි අහු යනු විය. වාසිකලිංගෙසු කලිඟු රටේ දුන්නිවිට්ට් ගම්වැසි. තා නං තසුංගතා වොචුං ඒ ගමෙහි ස්ත්රීහු ගඟෙන් දිය ගෙනයන්නාහු ඇයට මෙසේ කීවාහුය. වියොනං ඒ ස්ත්රීහු වෙන කිසිවක් නොකීවාහ. ඉක්බිති ඇයට නින්දා කළහ. කුකුහලා කුහුළින් යුක්ත වූවාහු මෙන් වී. සමාගනඤා භාත්පසින් වටකොට. දහරියං ලාබාල තරුණිය සෞභාග්‍ය බවට පත්. ජිණණසස ජරපත් මහල්ලාගේ ගෙයි. දුය්‍යට්ඨං තෙ නවමියං ඔබ විසින් නවමියාගය වැරදි ලෙස කළා විය යුතුයි. ඔබගේ යාගපිණ්ඩය පළමුවෙන් මහළු කවුඩකු විසින් ගන්නා ලද්දේ වන්නේය. දුය්‍යට්ඨා තෙ නවමියා යයිද පාඨයකි. නුඹ විසින් නවමී යාගය වරදවා කරන ලදැයි යන අර්ථයි. අකතං අග්නි හුතතකං ඔබ විසින් ගිනිදෙවියන් පිදීමද නොකළා වන්නෙහි. අභිසපී ආකුෝස කළේය. ඔබගේ ඒ පාපයාගේ මේ ඵලයයි. යන අදහසින් කීවාහුය. ජගසිතුමපි නසොහති කඩදත් ඇති මුව විවරකර සිනාසෙන මහල්ලාගේ සිනහවද නොහොබන්නේය. සබ්බසං සොකා නසසනති මොචුන්ගේ මේ සියළු ශෝකයෝ නැතිවන්නාහ. කිං ඡිණ්ණො මේ ජරපත් මහල්ලා කෙසේනම් නුඹව පංචකාම ගුණයන්ගෙන් රමණය කරන්නේද?

ඇය ඔවුන් ඉදිරියේ අපහාස විඳ දියකළය ගෙන හඬමින් ගෙට ගොස්, සොඳුරිය අඬන්නේ ඇයිදැයි බමුණා විසින් විචාරණ ලද්දී ඔහුට දන්වමින් මේ ගාථාව කීවය.

බමුණ, තොප මහලු හෙයින් ගැහැණු මට නින්දා කරති. එහෙයින් බමුණ තොපට දිය ගෙනඒමට ගඟට නොයමී.

අර්ථය : බමුණ තොපගේ මහළුබව නිසා ස්ත්රීහු මට අවමන් ඒ නිසා මෙතැන් පටන් ඔබට ජලය ගෙන ඒමට ගඟට නොයන්නෙමී.

සුජක තෙමේ කිය.

තෙපි මට මෙහෙ නොකරව. මට දියගෙන ඒම නොකරන්න. මම දිය ගෙනෙමි. ඔබ නොකිපෙව.

එහි උදකමාහිසසං යනු මම දිය ගෙනෙන්නෙමි. බ්‍රාහ්මණයා කිය.

යම්හෙයකින් තෙපි දිය ගෙනෙන්නවු නම් වනාහි එවන් කුලෙහි නූපන්මු. බමුණ, මම තොපගේ ගෙයි නොවසන්නෙමි. දනුව.

බමුණ ඉදින් මට දාසයකු හෝ දාසියක හෝ නොගෙන්නහු නම් තොප කෙරෙහි නොවසන්නෙමු.

එහි නාහං යනු යම්කුලයක ස්වාමියෝ වැඩකරන්ද, මම එබඳු කුලයක නූපන්තේ වෙමි. යං ඤං යම්හෙයකින් ඔබ ජලය ගෙනෙන්නේද මට එයින් වැඩක් නැත.

පුජකයා කිය.

බැමිණිය, මා සතු ශිල්පයක් හෝ ධනයක් ධාන්‍යයක් නැත. මම කෙසේනම් තිට දාසයෙක් හෝ දාසියක් ගෙනෙන්නෙමිද? මම තිට මෙහෙ කරමි. පින්වතිය, කෝප නොවන්න.

බැමිණිය කීවාය.

එව. යම්සේ මා විසින් තෙපුලක් අසන ලදද එහෙයින් මම තොපට එය කියමි. තෙල වෙසතුරු මහරජ, වංකගිරියෙහි වසයි.

බමුණ, තොප එහි ගොස් ඔහුගෙන් දාසයකු හෝ දැස්සක ඉල්වව. තොපට විසින් ඉල්ලා සිටින ලද ඒ රජ තොපට දාසයකුද දාසියකද දෙන්නේය.

එහි එහි තෙ අහමකබ්සසං මම ඔබට කියන්නෙමි. ඕ තොමෝ මෙය දේවතාවක් අධිගෘහිත විමෙන් කියන ලදී.

පුජකයා කිය.

මම මහල්ලෙමි. බල නැත්තෙමි. මඟද දික්වෙයි. අභියය දුර්ගමයැ පින්වතිය, නොහඬන්න. තෙපි දොම්නස් නොවව. මම ඔබට මෙහෙ කරමි. නොකිපෙන්න.

එහි ජිණේණා හමසමී සොඳුර, මම මහඵය. කෙසේ යන්නෙමිද බ්‍රාහ්මණිය කීවාය.

බමුණ, යමිසේ සටනට නොගොස් යුද්ධයක් නොකරම පරාජය වූයෙහිද එපරිද්දෙන් ම තෙපි නොගොස්ම පරාජිත වූවෙහිය.

බමුණ, ඉදින් මට දාසයකු හෝ දාසියක හෝ නොගෙනෙන්නෙහු නම් මම තොපගේ ගෙයි නොවසමි. බමුණ, මෙසේ දැනගනුව. තොපට රුවිනොවන දෙයක් කරමි. ඒ තොපට දුක් වන්නේය.

යම්කලෙක සෘතු සම්බන්ධයේදී පවත්නා සැණකෙළියේ සර්වාභරණයෙන් සැරසුණු මා අන් පිරිමින් හා රමනය කරන්නිය දක්නහුද ඒ තොපට දුක්වන්නේය.

මා නොදැක්මෙන් හඬන්නා වූ මහඵ තොපගේ කුදු බව බොහෝ වන්නේය. පැසුණු කෙහෙද බොහෝ වන්නේය.

එහි අමනාපංතෙ වෙස්සන්තර සමීපයට ගොස් දාසයකු හෝ දාසියක නො ගෙනෙන්නහු නම් තොපට රුවිනොවන දෙයක් කරන්නෙමි. නකබතෙත නැකැත් යෙදීම් වශයෙන් වශයෙන් හෝ සෘතු හය සම්බන්ධව ඒ ඒ සතුව සම්බන්ධවීම් වශයෙන් පවත්වන සැණකෙළිවලදී.

ඵය අසා බ්‍රාහ්මණයා බිය විය.

ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඉක්බිති ඒ බමුණු බියපත්වූ බැමිණියගේ වසයට ගියේ කාමරාගයෙන් පෙළන ලද්දේ බැමිණියට මේ කාරණය කීවේය.

බැමිණිය, තෙපි සංකුල නම් වූ කැවිලි ද සකුරුනම් වූ කැවිලි ද

මනාව සැදූ අත්වටද අත්සුණු ද බත්මුලක් ද මට මග උපකරණ ලෙස දෙන්න.

සමාන කුල ඇති කුමරුවන් දෙදෙනකු නොපට දාසයන් පිණිස ගෙනෙන්නෙහි ඔව්හු දිවාරාත්‍රී නොමැළිව නොපට මෙහෙ කරන්නාහ.

එහි අට්ටිනො උවදුරුවලට පාත්‍රවූයේ, පීඩාවට පත්වූයේ, සගුළානිව සකුල නම් වූ කැවිලි. සතතුහනතං බදින ලද පිරි, නොබැදි පිරි, පිරිබත්. මෙටුනකෙ ජාති, ගෝත්‍ර කුල වශයෙන් සමාන. දාසකුමාරකෙ ඔබගේ දාසයන් ලෙස තරුණයන්.

ඔ නොමෝ වහා මාර්ගෝපකරණ පිළියෙල කරදී බ්‍රාහ්මණයාට දැන්වීය. හෙතෙම ගෙයි දුබල තැන් ශක්තිමත් කර දොර අලුත්වැඩියා කර වනයෙන් දර ගෙනවුත් කලයෙන් පැන් ගෙනවුත් සියළු භාජන පුරවා එහිදීම තවුස් වෙස් ගෙන, සොදුර මෙතැන් සිට අකාලයෙහි ගෙයින් පිටත නොයන්න. මා ආපසු එනකෙක් අප්‍රමාදී වන්තයැයි අවවාද දී පාවහන් ගලවා මාර්ගෝපකරණ පසුම්බිය උරයෙහි එල්ලාගෙන අමිත්තතාපාව ප්‍රදක්ෂිණාකොට වැඳ කඳුළින් පිරුණු දෙනෙතින් යුතුව පිටත්ව ගියේය.

ඒ කාරණය දක්වන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

බමුණු මෙසේ කියා පාවහන් මුදාලීය. ඉක්බිති හේ රහසින් ඔවාදී අඹුව පැදකුණු කොට,

ඒ බමුණු සමාදන් වූ වුත ඇතියේ වලජ්‍යා මුහුණු ඇතියේ දැසිදසුන් සොයා ඇවිදින්නේ සිවිත්ගේ සම්පත්තියෙන් විපුල වූ ජයතුරා නුවරට පිටත්ව ගියේය.

එහි රුණණාමුඛො වලජ්‍යා මුහුණු ඇත්තේ. සහිතබ්බතො සමාදන් වූ වුත ඇත්තේ, ගන්නා ලද තවුස් වෙස් ඇති යන අර්ථයි. වරං යනු දාසිදාසයන් සොයමින් සිවිත්ගේ නුවරට පිටත්ව ගියේය.

හෙතෙම ඒ නගරයට ගොස් රැස්ව සිටිය ජනයාගෙන් වෙස්සන්තර

රජු කොහේදැයි ඇසීය. ඒ කාරණය දක්වන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

හේ එහි ගොස් එහි යම් කෙනෙක් රැස්ව සිටියාහුද ඔවුන්ට මෙසේ කීය. වෙස්සන්තර මහරජු කොහිද? ඒ රජ කොහේදී දැකිය හැකිද?

එහි යම්කෙනෙක් රැස්ව සිටියාහුද, ඒ ජනයා ඕනට මෙසේ කීය. බමුණ, තොප විසින් අධිකා දානයෙන් පෙළන ලද රජ සියරටින් තෙරපන ලද්දේ වංකගිරි පර්වතයේ වාසය කරයි.

බමුණ, තොප විසින් අතිදානයෙන් පෙළන ලද රජතෙම අඹුදරුවන්ද ගෙනගොස් වංකගිරියෙහි වාසය කරයි.

එහි පකතො උච්චුරට පත්වූයේ, පීඩාවට පත්වූයේ තම නුවර වාසය කරන්නට නොලැබ දැන් වංකගිරියෙහි වාසය කරයි.

මෙසේ අපගේ රජතුමාව විනාශකොට නැවතද ආවාහු මෙහි සිටුවයි ගල්මුගුරු ගස් අත් ඇත්තාහු බ්‍රාහ්මණයාව ළුහුබැන්දාහ. ඔහු දේවතාවන් අධිගෘහිත වූයේ වී. වංකගිරියට යන මාර්ගයටම පිවිසියේය. ඒ කාරණය දක්වන. ශාස්තෘන් මෙසේ වදාළ සේක.

කාමයෙහි ගිජු වූ ඒ බ්‍රාහ්මණයා බැමිණිය විසින් වෝදනා කරන ලද්දේ වනමෘගයන් ගැවසීගත් කඟවෙහෙණුන් හා දිවියන් විසින් සෙවුනා ලද වනයෙහි වින්දයුතු යම් දුකෙක් ඇද්ද, ඒ දුක අනුභව කළේය.

ඒ බමුණු බේලුව සැරයටියද ගිනිපුදන කෙණෙස්ස ද කමඬලාවද ගෙන යම් අරණෙක කැමැති සැපත් දෙන වෙසතුරු රජ වෙසෙතියි ඇසීද ඒ මහා අරණයට පිවිසියෙමි.

ඒ මහා වනයට පිවිසි බමුණාව බල්ලෝ පිරිවරා ගත්හ. හේ මහහඬින් හැඬීය. මංමුළා වූයේ මගින් දුරුවැ ගියේය.

හෝග සම්පන්නි ගිජු වූ සංයමයක් නැති ඒ බමුණු ගොස් වංකගිරියට යන මග මුළා වූයේ මේ ගාථා කීය.

එහි අසං තං යනු මහජනයා විසින් පසුපස ඒමේ දුකද වනයට පිවිසීමේ දුකද අගභීෂුතනං ගිනිපුදන හැන්ද කොකා නං පරිවාරයුං හෙතෙම අරණ්‍යයට පිවිස වංකගිරි පර්වතයට යන මග නොදන්නේ මංමුළා වී ඇවිදියි. ඉක්බිති ආරක්ෂාව පිණිස සිටි සේවක පුරුෂයාගේ සුනඛයෝ ඔහුව වටකරගත්හ යන අර්ථයි. විකකන්දියො හෙතෙම ගසකට නැග මහාහඬින් කෑ ගැසීය. විපපනට්ඨො නටුවා වූ මාර්ග ඇත්තේ. දුරෙ පණා වංකගිරි පර්වතයට යන මාර්ගයෙන් ඇතින් ගියේය. භොගඥදේධා අතිශයින් භවභෝග සම්පත්වලට ගිජු වූ අසඤ්ඤානො දුස්සීල වූයේ ඔහරණේ වංක පර්වතයට යන මාර්ගයෙහි නටුවේ හෙතෙම සුනඛයන් විසින් පිරිවරන ලද්දේ ගසේ සිටිමින් මේ ගාථා කීවේය.

රාජපුත්‍ර වූ උතුම් වූ මසුරුසින් ජයගන්නා වූ අපරාජිත වූ බියෙහි අභය දෙන්නා වූ වෙසතුරු රජ වසන තැන් කවරෙක් මට දැන කියන්නේද?

ගංගාවනට සාගරය මෙන් යමෙක් යදියනට පිළිපරණ වීද සයුරට උපමා වූ වෙසතුරු මහරජහු කවරෙක් මට දැන කියන්නේද?

හෙළපියුමින් සැදුණු කුසුම් රේණුයෙන් යුත් කළණ කොට ඇති පවිත්‍ර වූ සිහිල් සෙවණ ඇති මහරම් වීලක් බඳු වෙසතුරු මහරජහු කවරෙක් මට දැන කියන්නේද?

විධාපත් ජනයන්ගේ වෙහෙස හරනා වූ මඟ මිරිකුණවුනට පිහිට වූ සිහිල් සෙවණ ඇති මහමඟු නැගි මහරම් ඇසතු රුකක් යම්සෙස් නම්, එබඳු උපමා ඇති වෙසතුරු මහරජහු කවරෙක් මට දැන කියන්නේද?

විධාපත් ජනයන්ගේ වෙහෙස හරනා වූ මාර්ගයේ ක්ලාන්ත වූවන්ට පිහිට වූ සිහිල් සෙවණ ඇති මහමඟු නැගි මහරම් නුගරුකක් යම්සේ නම් එබඳු උපමා ඇති වෙසතුරු මහරජහු කවරෙක් මට දැන කියන්නේද?

විධාපත් ජනයන්ගේ වෙහෙස හරනා මහමඟ පෙළුණවුනට පිහිට වූ සිහිල් සෙවණ ඇති මහමඟ නැගිමහරම් අඹරුකක් යම්සේ නම් එබඳු උපමා ඇති වෙසතුරු මහරජහු මහරජ කවරෙක් මට දන්වන්නේද?

විධාපත් ජනයන්ගේ වෙහෙස හරනා වූ මහමඟ පෙළුණවුනට

පිහිට වූ සිහිල් සෙවන ඇති මහමඟ නැගි මනරම් සල්ලුකක් යම්සේ එබඳු උපමා ඇති වෙසතුරු මහරජහු කවරෙක් මට දැන කියන්නේද?

විඩාපත් ජනයන්ගේ වෙහෙස හරනා වූ මහමඟ වෙහෙසට පත් වූවනට පිහිට වූ සිහිල් සෙවණ ඇති මහමඟ නැගි මනරම් රුකක් යම්සේ නම් එබඳු උපමා ඇති වෙසතුරු මහරජහු කවරෙක් මට දැන කියන්නේද?

මහා වනයේ මංමුළා වූ මෙසේ වැලපෙන මට යමක් 'මම දැනිමි'යි කීනම් හේ මට සොම්නස් දනවන්නේය.

මහවනයේ මංමුළා වූ මෙසේ වලප්නා මට යමෙක් මම දැනිමි යි කී නම් හේ එක් වදනින් බොහෝ පින් රැස් කරන්නේය.

එහි ජයනතං මසුරු සිත දිනන ලද කො මෙ වෙසසනතරං විදු කවරෙක් මට වෙසතුරු සිටින තැන කියන්නේය කියා කියයි. පතිට්ඨාසි පිහිට විය. සන්නානං පිහිට වූ අහං ජානනති යො වජ්ජා මම වෙසතුරුව දැනිමි යි හෙතෙම කියන්නේය.

ඔහුගේ ඒ වැළපීම් හඬ අසා ආරක්‍ෂාව පිණිස තබන ලද සේවකයා දඩයක්කාරයකු ලෙස වනයෙහි ඇවිදින්නේ මෙසේ සිතීය. මේ බ්‍රාහ්මණයා වෙස්සන්තර රජු වසන තැන සඳහා වැළපෙයි. මොහු වනාහි හොඳ දෙයකට පැමිණියා නොවෙයි. මලිද්දේවිය හෝ දරුවන් ඉල්වයි. ඔහුව මෙහිම මරා දමමි යයි ඔහුගේ සමීපයට ගොස් බ්‍රාහ්මණය, තට ජීවිතය නොදෙමි කියා දුන්න ඇද තර්ජනය කළේය. මේ කාරණය දක්වන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඔහුට වැද්දෙක් ලෙස වනයෙහි ඇවිදින වේන රටවැසියෙක් මෙසේ පිළිතුරු වචන ඇස්වවීය. බමුණ, තොප විසින් අතිදානයෙන් පෙළන ලද රජතෙම සියරටින් තෙරපන ලද්දේ වංකගිරියේ වාසය කරයි.

බමුණ,තොප විසින් අධික දානයෙන් මධ්‍යා ලද වෙසතුරු රජ අඹුදරුවන්ද ගෙන ගොස් වංකගිරියේ වසයි.

නුවණ නැති නොකටයුතු කරනසුලු තොප දියෙහි මත්සායකු

සොයන කොකකු මෙන් වෙස්සන්තර රාජපුත්‍රයා සොයමින් රටින් නික්ම මහවනයට ආයෙහි.

බමුණ, තා මරා තාගේ හිස සිඳි අක්මා සහිත හදමස් කපාගෙන තාගේ මසින් මාර්ග දේවතාවන්ට 'පන්සකුණ' නම් බිලිපුජාව කරයි.

බමුණ, තාගේ හදවස් කපාගෙන තාගේ මසිනුදු මස් තෙල්වලිනුදු හිස්මොළවලින් ද හෝම කරන්නෙමි.

බමුණ, මා විසින් තාගේ මසින් කරන ලද ඒ මනාව යාගකරන ලද මනාව පුදන ලද කවර හේතුවක් නිසාද? ඒ හේතුවෙන් තොප රාජපුත්‍රයාගේ අඹුව හෝ දරුවන් හෝ නොගෙන යන්නෙහි.

එහි අකිව්වකාරී යනු නුඹ නොකටයුතු කරන්නෙකි. දුමෙමධො මෝඩයෙකි. රටයා විවනමාගනො රටින් මහා වනයට ආවේය. සරො පාසසහිති ඊය බොන්නේය. වජ්‍යධිකාන මරා, ගසින් වැටුනු තාගේ හිස තල්ගෙඩියක් මෙන් සිඳි බැඳුම් සහිත හදමස් සිඳි මාර්ග දේවතාවන් සඳහා පන්සකුණයන්ට යාග කරමි. නවඛං මෙසේ ඇතිකල්හි නුඹ රාජපුත්‍රයාගේ භාර්යාව හෝ දරුවන් හෝ රැගෙන නොයන්නේය.

හෙතෙම ඔහුගේ වචනය අසා මරණහසින් තැනිගත්තේ බොරු කියමින් මෙසේ කිය.

චේත පුත්‍රයා! මාගේ බස් අසව. බමුණාද දූතයා ද නොමැරිය යුතු වෙයි. ඒ කරුණෙන් දූතයා නොමරති. මේ සනාතන ධර්මයකි.

හැම සිව්නු සන්හිඳුවන ලදහ. පියරජ ඔහු දක්නට රිසිවෙයි. ඔහුගේ මව ද දුබලයැ. නොබෝ කලකින්ම ඇගේ ඇස් පිරිහෙයි.

මම ඔවුන් විසින් මෙහෙයන ලදුවෙමි. චේත පුත්‍රයා, මාගේ බස් අසව. වෙසතුරු රජපුතු ගෙන යමි. ඉදින් දනීනම් මට කියව.

එහි නිජ්‍යධනා වැටහීම. අවිරා වකුකුනි ජියරෙ නිරන්තර හැඩිමෙන් ඇස් දිරා යන්නේය.

එකල්හි චේත පුත්‍රයා වෙස්සන්තර වනාහි රැගෙන යන්නේයැයි සොම්නසට පත්වූයේ සුනඛයන් බැඳ තබා බ්‍රාහ්මණයාව බස්සවා අතු අතරේ හිඳුවා මේ ගාථාව කිය.

බමුණ, මාගේ ප්‍රිය වෙසතුරු හට ප්‍රිය දුකයෙකි. තට තුටුපඬුරු කොට මේ මී පුරවන ලද ලබුකබල ද මුවකලවෙද දෙමි. කැමැති සැපත් දෙන වෙසතුරු යම්තැනෙක වෙසේද එදෙසද තට කියමි.

ජූජක කාණ්ඩය නිමියේ ය.

චේත පුත්‍රයා බ්‍රාහ්මණයා අනුභව කරවවා ඔහුට මගට අවශ්‍ය දේ ලෙස මී පිරු ලබකබලද පිසන ලද මුවගාතය ද දී මගසිට දකුණු අත ඔසවා මහාසත්ත්වයන් සිටින ඉසව්ව කියමින් මෙසේ කිය.

බමුණ, යම්තැනෙකැ වෙසතුරු රජදරුවන් හා සමග වාසය කරයිද, අර පෙනෙන ගල ඒ ගැඹුරුදන පර්වතයයි.

ඒ රජ උතුම් නවුස් වෙස්ද දෙහෙට්ල්ල ද ගිනිපුදන හැන්ද ද දළමඩුලු ද දරනුයේ අඳුන්දිවිසම් දරනුයේ බිම කොළ ඇතිරියෙහි හොච්. ගිනිදෙවියා පුදයි.

තෙල නිල්වන් වූ නොයෙක් එල දරන වෘක්‍ෂයෝ නැඟිසිටි වලාකුළු මෙන් නිල්වන් අඳුන් කුළු මෙන් පෙනෙයි.

දැවයැ. අසුයැ. කිහිරියැ. සල්යැ. කොළොම්යැ. මාළුවායැ යන වෘක්‍ෂයෝ එක්වරක් මැ පාතය කළ රාසොඬුන් මෙන් පවතින්. වෙවුළුහි.

වෘක්‍ෂ ශාඛා මතුයෙහි සියොකුන්ගේ හඬ දිව්‍ය ගීතිකා මෙන් ඇසෙයි. විලිකුළු රංචු හා කෙවිලි සමූහයා ගසින් ගසට පනිති.

යම් පර්වතයකැ වෙසතුරු රජදරුවන් සමග වාසය කෙරේද, එහි පවතින් සැලෙන ශාඛා පත්‍රයෝ තමන් හැරදමා යන්නවුන් කැඳවනුවන් වැන්න. තමා කරා එන්නහු රමණය කරනුවන් වැන්නහ. නිතිවසන දනන් තුටු කෙරෙහි.

එරජ එහි උතුම් කවුස් වෙස්ද දෙහෙට්ල්ල ද ගිනිපුදන හැන්ද ද දළමඩුලු ද දරනුයේ අඳුන්දිවිසම් දරනුයේ බිම හොවී. ගිනිදෙවියා නමදී.

එහි ගන්ධමාදනෝ යනු මේ ගන්ධමාදන පර්වතය මෙහි පාමුලින් උතුරු පැත්තට යන්නේ එම ගක්කයා විසින් දෙන ලද අසපුවේ වෙස්සන්තර රජු දරුවන් සමග වාසය කරයි. ඔහුව දකින්නෙහි යන අර්ථයි. බ්‍රහ්මණං වණණං උතුම් වූ පැවිදි වෙස්. ආසදඤ්ච මසංජටං ඇද ගෙඩි කඩාගැනීම සඳහා දෙහෙට්ල්ලද ගිනිපුදන හැන්දද දළමඩුලු ද දරනුයේ වමමවාසී අඳුන් දිවිසම් දරන්නේ. ජරාසෙති පොළවෙහි කොළ ඇතිරියෙහි නිදයි. ධවසස කණණඛදිරා දැවයැ. අසුයැ. කිහිරියැ. සකිමපීතාව මාණවා එක්වරක් පමණක් පානය කළ මත්සොඬුන් මෙන්. උපරිදුමපරියායෙසු ගස් අකුවල සංගීතියොව සුයරෙ නොයෙක් පක්ෂීන්ගේ ඇසෙන දිවාමය සංගීතරාවයක් මෙන් අසන්. නජ්ජහා විළිකුළු පක්ෂීන්. සම්පනනනි නාදකරමින් හැසිරෙත්. සාබාපනනසමෙරිකා අකුවල කොළවලින් වැසී සිට නාදකරන පක්ෂීහු වාතයෙන් සෙලවෙන කොළඅතු මෙනි. ආගනතු ආගන්තුක ජනයා. යසු යම් ආශ්‍රමයක වෙස්සන්තර වාසය කරයිද එහි ගොස් මේ ආශ්‍රමපදය දකින්නෙහි.

එයින් මතු ශ්‍රී ආශ්‍රමය වර්ණනා කරමින් මෙසේ කිය.

අඹ ද ගිවුළු ද පනා ද සල් ද දඹ ද බුළු ද අරළු ද ඇඹුලු (නෙල්ලි) ඇසතු ද ඩෙබර ද

එහි රත්තිඹිරි රුක් ද නුග ද හෙළකිදි ඇසතු ද ඇත. මියුරු රස ඇති මීරුක්කු හොබවති. මිටි රුක්හි විලිකුන් දිඹුල්පල ද ඇත. කිරිපලුද එල්ගෙද ද, මී වෑහෙන මිදි ද ඇත. ඒ වෙනෙහි නිවැසි මී තුමු මැ ගෙන බුදිති.

ඒ වනයෙහි සමහර අඹ රුක් කෙතෙක් මල් පිපී තිබේ. ඇතැම් අඹරුක් අමුපල ද විලිකුන් පලද ඇතිවැ සිටිති. ඒ අමු විලිකුන් එල දෙවර්ගයම මැඩියන් වැන්න.

තව ද ඒ අසපුවෙහි අඹරුක් යට සිටි පුරුෂ තෙම වර්ණ ගන්ධ රසයෙන් උතුම් වූ අමු අඹ ද විලිකුන් අඹ ද නෙලා ගනී.

මට මෙය ඉතාම අසිරිය. මට විශ්මය වැ වැටහෙයි. දෙවියනට නිවාස වූ නඳුනුයුන මෙන් හොබී.

ඉඳිරුකින් සැදි මහවනයෙහි තල් රුක් ද නෙරඵ රුක් ද ඇත. සුපිපි වෘක්ෂයෝ ගෙනු මල්දම් සෙයින් සිටිති. ධීවජාග්‍රයන් මෙන් පෙනෙයි. නන්පැහැ මලින් තරුවැළින් සැදි අභස මෙනි.

සුඵකෙළිද ද උපුල්කොළ ද තුවරලා ද පළොල් රුක් ද පිපී සිටී. දොඹරුක් ද මහදොඹ රුක් ද කොබෝළිල රුක් ද පිපී සිටී.

එහි එරහැන්ද ද සෝමරුක් ද අගිල්රුක් ද බදුලුරුක් ද බොහෝයැ. අවරි ද සුඵකුඹුක් ද පියාරුක් ද පිපී සිටී.

එහි මහකෙළිද ද සළල රුක් ද බක්ඹී රුක් ද කොසඹ රුක් ද දෙල් රුක්ද දැවරුක් ද සල්රුක්ද පිපී සිටී. පිදුරු කලවිටි වැන්න.

ඒ අසපුවට නුදුරෙහි මනරම් බිම් පෙරදසකැ දෙවියන්ගේ නඳුනුයනෙහි මෙන් පියුමුපුලෙන් සැදි පොකුණෙක් ඇත.

තවද එහි පොකුරු මී රසින් මත වූ මියුරු හඬ ඇති කුරවි කෙවිල්ලෝ සතු සමයෙහි පිපි රුක්වල හිඳ මහවනය වෙසෙසින් හඬවති.

මලින් බස්නා මුවරදින් පොකුරු පතැ පොකුරු පතැ මී ඇත. තවද ඒ අසපුවෙහි දකුණු දෙසින් අවරදෙසින් දසනු දෙසින් පවත් හමයි. පියුම් කෙසරුයෙන් හා රොනින් ඒ අසපුව ගැවසී ගත්තේ වෙයි.

ඒ පොකුණෙහි මහවිල්කටු ද ස්වයංජාත හුරු හැල්ද එයින් පතිතවැ සැදුනු හාල් ද ඇත. රැහැබැඳ ඇවිදිනා මස්කැස්බෝ ද ඇත. එහි කකුඵවෝ ද බොහෝ වෙති. නෙලුඹු අලයෙන් මී වැහෙයි. නෙඵඹු දැලියෙන් වැහෙන රස කිරිමුසු ගිතෙල් වැන්න.

නන් ගඳින් වැහුණු ඒ වනය සුවද හමයි. පුෂ්ප ශාඛායෙන් ප්‍රවාත්ත ගන්ධයෝ ඒ වනය පැමිණි දනන් මත් කෙරේමැයි. බඹරු මල්ගඳින් හාත්පසැ නද දෙති.

තව ද ඒ වනයෙහි ලිහිණියෝ සිටිති. නත් පැහැති බොහෝ ලිහිණියෝ ඔවුනොවුන්ට කුල්නාහු ලිහිණි දෙනුත් හා තුටු වෙති.

වෙසතුරු රජුනි, තොප සතුටු වවයි කියන නාන්දක ලිහිණියෝද දරුවන් සමග සැරදෙවයි කියන ජීවපුත්ත ලිහිණියෝද තෙපි ද සැරදෙව. තොප ප්‍රිය දරුවෝද සැරදෙත්වයි කියන ලිහිණියෝ ද තෙපිද තුටුව තොප දරුවෝද තුටුවෙන්වයි කියන ලිහිණියෝ ද පොකුණමැ නිවෙස්කොට ඇතිගහ.

යම්තැනක වෙසතුරුරජ දරුවන් සමග සන්තිදේද, ඒ වනහිස් නත්පැහැ මලින් නිපුණයන් විසින් ගෙතු මල්දම් සෙයින් සොබනේයැ.

එහි වෙසතුරු රජ තවුස් වෙස් ද දෙහෙට්ල්ල ද හෝමහැන්ද ද දළමඩුලු ද දරනුයේ අඳුන්දිවිසම් දරනුයේ බිම හොඹී. ගිනිදෙවියා නමදී.

එහි වාරුතිමබරුකබා රන් තිඹිරිගස්. මධුමධුකා මධුරස වූ මීරුක්. ටෙපනති බබලන්. මධුකීකා මීව වගුරුවන්භා වූ, මිහිරිබව නිසා හෝ. සකච්චාදාය එය තෙමේම ගෙන අනුභව කරන්. දොවිලා හටගන්නා ඵල ඇති. කඳුහයං අමු ඒවාත් පැසුණු ඒවාත් මැඩියන්ගේ පිටට සමාන වර්ණ ඇති. අරේඤ්ඤයා පුරිසො ඉක්බිති මේ අසපුවෙහි ඒ අඹගස් යට සිටියා වූ පුරුෂයා අඹ ගනියි. ගසට නැගීම කළ යුතු නැත. වණණගණ්ඩුර සුතනමෙ මේ වර්ණ ආදියෙන් උතුම් වූ. අතෙව මෙ අවජරියං මට අතිගයින් පුදුමයි. හිංකාරො පැන් වත්කරන. විභේදිකා තල්ගස්. මාලාවගනනි මනාව මල් පිපුණු ගස්මත ගොතන ලද මල්මාලාවක් මෙන් මල්මෙන් සිටිත්. ධජග්ගානෙව ඒවා ධජ කෙළවර මෙන් පෙනෙත්. කුට්ඨකුට්ඨනගරා කුට්ඨනා නම් වූ එක් ගස් වර්ගයක්. සුළුකෙළිද උපුල් ද තුවරලා ද යන පැලෑටි. ගිරිපුනනාගා විශාල දොඹගස්. හලලියො බදුලු ගස්. පලාලබලසන්නිහා ඒවායේ යට වැගිරෙන මල්පිඬු පිදුරු කලවිටි වැනියයි කියයි. පොකබරණී සතරැස් පොකුණ. නාන්දන නන්දන වනයේ නැරෑ පොකුණ මෙන්. පුළුඵරසමනතා මල්පැණියෙන් මත් වූ සෙලවෙන, මකරඤ්ඤ පියුම් කෙසරුයෙන් හා රොනින්. පොකබරෙ, පොකබරෙ තෙළුම් කොළවල. ඒ ඒ තෙළුමෙන් රේණු පහතට බැස්සවිට. පොකබරමධු නම් වෙයි. අඵපච්ඡේමා මෙපමණ සියළු දිශාවන් අනුදිශාවන් වාතයෙන් දක්වන ලද්දේ වෙයි. ධුලාසිංසාටකා විශාල වූ මහවිල් කටු. සංසාදියා

ස්වයංජාත කුඩා ඇල්වී ද සුකරසාලී කියා හඳුන්වති. පසාදියා භූමියෙහි පතිත වූ ඒවාට ව්‍යාවිඳා පැහැදි ජලයෙහි පිළිවෙලින් යන්තානු දකිත්. උපයානකා කකුළුවෝ. මධුං නෙළුම් දඬුයේ අග කැවුණුවිට වැගිරෙන රසය මී හා සමානය. බීරං සප්පී නෙළුම් ඇලවලින් වැගිරෙන රසය, කිරි මිශ්‍ර නව ගොරස ගිතෙල් මෙනි. සමමදදනෙවා පැමිණි ජනයාව මත් කරන්නාක් මෙන්. සමනතාමහිනාදිතා හාත්පසින් නාද කරමින් ඇවිදිත්. නන්දිකා ආදිය ඒවායේ නමීය. ඒවා අතරින් පළමුවැන්න වෙස්සන්තර ස්වාමීන් මේ වනයේ වසන්නේ 'නන්දා' යැයි කියත්. දෙවැන්න ඔබ සුවසේ ජීවත්වන්න. පුත්‍රයෝ ද එසේය කියත්. තුන්වැන්න ඔබ ද ජීවත්වන්න. ප්‍රිය පුත්‍රයන් ද එසේය කියත්. සතරවැන්න ඔබ ද සතුටුවන්න. ප්‍රිය පුත්‍රයෝද එසේය කියා කියත්. එබැවින් ඔවුන්ට මේ නම්ම විය. පොකබරණීසරා පොකුණේ වාසය කරන.

මෙසේ වේන පුත්‍රයා විසින් වෙසතුරු සිටින තැන කී කල්හි ජූජකයා සතුටුවී පිළිසඳර කථා කරන්නේ මේ ගාථාව කිය.

මේ මා සතු අත්සුණු බත මීයෙන් හැනුයේය. මනා ලෙස පිළියෙල කළ අත්වටද අත්සුණු බත ද තොපට දෙමි.

එහි සතුවහනනං මීපැණි වැනි අත්සුණු සංඛ්‍යාත බත. මෙය කියන ලද්දේ වන. මෙය මට තිබේ. එය ඔබට දෙමි. එය ගන්න. එය අසා වේන පුත්‍රයා මෙසේ කිය.

මාර්ගෝපකරණ තොපටම වේවා. මම තොපගේ මාර්ගෝපකරණ නොකමැත්තෙමි. බමුණ, මෙතනින් දැන් යන්න. සැපසේ යන්න.

මේ අධිපාර හමුවෙයි. එය අසපුවට ඉදුරාම යයි. ඒ මාර්ගයේ මැලියම් බැඳුණු දත් ඇති දූවිලි වැනි හිස් ඇති 'අවුසුක' නම් තාපසයෙක් ද වෙසෙයි.

හේ තාපස විලාශය ද මල්ඵල නෙලන අංකුශයද ගිනිපුදන හැන්ද ද දළමඬුලු දරනුයේ අඳුන් දිවිසම් දරනුයේ බිම නිදන්නේය. ගිනි දෙවියා පුදයි. තෙපි ගොස් ඔහුගෙන් අසන්න. හේ තොපට මග කියන්නේය.

එහි සමබලං යනු මාර්ගෝපකරණ, එහි යනු යම් ඒ එක් පියවර මාර්ගයක් අපට හමුවේද ඒ පාර සෘජුවට අසපුවට යයි. අවටුතො මෙනම් වූ සෘෂිවරයා එහි වාසය කරයි.

බමුණා මෙය අසා චේත වැසියාට පැදකුණු කොට 'අවුත්ත' තවුස් යම්තැනෙකද එහි ඔදවැඩි සිතැතිව පිටත්ව ගියේය.

සුඵවන වැනුම නිමිසේ ය.

ඒ ජූජක බමුණා යන්නේ අවුත්ත තවුසා දිටී. බමුණු ඔහු දැක තවුසා සමග පිළිසඳර කථා කළේය.

කිම, හවතා නිරෝගීද, හවතාට දුකක් නැද්ද? කිම වනමුල් ඵලාඵලයන්ගෙන් යැපෙන්නෙහිද? කිම මුල් හා පලවැල බොහෝ ඇද්ද,

කිම ඔබට මැසිමදුරුවෝ ද දීර්ඝ ජාතික සර්පයෝ ද අල්පවැ සිටිත්ද? වණ්ඩ මෘගයන් ගැවසිගත් වනයේ කිම හිංසා නැද්ද?

බමුණ, මට රෝග නැත. තවද මට දුක්ද නැත. වනමුල් ඵලවැලින් ජීවත්වෙමි. මුල් හා පලවැල බොහෝය.

තවද මැසිමදුරුවෝද දීර්ඝ ජාති සර්පයෝ ද අල්පමැය. වණ්ඩ මෘගයන් සිටින වනයේ මා හට හිංසාවක් නැත.

එහි භාරද්වාජො යනු ජූජකයා. අප්පමෙව ස්වල්පමයැ. හිංසා ඔවුන්ගේ වසගවීමෙන් තොපට විහිංසාය.

තාපසයා කීය.

බමුණ, මට රෝග නැත. තවද මට දුක් නැත. වන මුල් පලවැලින් යැපෙමි. මුල් හා පලවැල බොහෝ ඇත.

තව ද මැසිමදුරුවෝ ද දීර්ඝ ජාති සර්පයෝ ද අල්පමැයි. වණ්ඩ මෘගයන් ගැවසී ගත් වනයෙහි මට හිංසාවක් නැත.

අවුරුදු බොහෝ ගණනක් අසපුච්චි වසන මට උපන් සිත්කළු නොවන රෝගයක් නුදුටිමි.

බමුණ, ඔබට යහපත් ගමන් වේවා. තවද තොපගේ නුසුදුසු පැමිණීමක් නොවේ. තොපට යහපතක් වේවා. තොපගේ පා ධෝවනය කරන්න. පන්සල ඇතුළට පිවිසෙන්න.

බමුණ, තිඹිරි පලය, පියල්පලය, මිහිරි කටු එරමිණියයැ. දඬුඑල් බෑ මියෙයැ යන මේවා මෙහි ඇත. යහපත් යහපත් දේ වළඳන්න.

මේ පැන්ද සීතලය. ගල්කුසින් ගලා ආ ඔයෙන් ගෙනෙන ලදය. බමුණ, ඉදින් තෙපි රිසියවු නම් එයින් ගෙන පානය කරව.

ජුජකයා කිය.

යමක් තොප විසින් දෙමියි කීවේනම් ඒ දෙන ලදැමැයි වේවා. මා විසිනුදු පිළිගන්නා ලදැමැයි. සියල්ල පඩුරු කරන ලදය. සඳමභ රජුගේ ප්‍රිය පුත්‍රයා සිව්න්ගෙන් වෙන්ව වසන බව නොදනුද? මම ඔහු දක්නට ආමි. ඉදින් දන්නේ නම් මට කියන්න.

එහි තමහං දසසනමාගතො මම ඔහු දැකීමට ආවෙමියි තාපසයා කිය.

භවතා සිවිරජ දකින්නට එන්නේ පින් පිණිස නොවෙයි. ඔබ රජුගේ දේවිය පතාගෙන ආවේ වන.

කෘෂ්ණජිතා දාසියකොට ජාලිය දාසයාකොට ගන්නට රුවිචනැයි හඟිමි. නොහොත් මවය. දෙදරුය යන තිදෙනා වනයෙන් ගෙන යන්නට ආයේ වනැයි හඟිමි. කොළ බමුණ, ඕ හට හෝග නැත. ධන ධාන්‍යද නැත.

එහි න තසසභොගා එම්බා බ්‍රාහ්මණය, වනයේ වසන ඒ වෙස්සන්තර හට භවභෝග සම්පත් නැත. ධනං ධනාකෘතං ධන ධාන්‍යයද නැත. දුප්පත්ව සිට ජීවත්වෙයි. ඔහුගේ සම්පයට ගොස් කුමක් කරන්නෙහිද?

ඒ අසා ජුජකයා මෙසේ කීය.

මම හවත්නු විසින් නොකිපිය යුතු කෙනෙක් වෙමි. මම කිසිවක් ඉල්ලන්නට නොආමි. ආර්යයන්ගේ දැක්ම යහපති. ඔවුන් හා විසීම හැමදා සුවදායකයැ.

සිව් මහරජු යම් දවසෙකැ සිවින් විසින් රටින් තෙරපන ලදද ඒ දවස් පටන් හේ මා විසින් නුදුටුවීරැය. එබැවින් මම ඔහු දක්නට ආමි. ඉදින් දනුනම් මට කියව.

මෙසේ කියා ඇත. එම්බා තාපසය, මම නුඹ විසින් නොකිපිය යුත්තෙක් වෙමි. මෙපමණකින් මට වැඩක් නැත. මට චනාහි වෙස්සන්තරගෙන් කිසිවක් ඉල්වනු කැමැත්තේ නොවෙමි. උතුමන්ගේ දැකීම යහපත්ය. මොවුන් සමග විසීමද සැපතකි. මම ඔහුගේ ඇදුරු බමුණා වෙමි. යම්කලෙක සිවින් විසින් තෙරපන ලද්දේ ද එතැන්පටන් මා විසින් නොදකින ලද්දේය. ඒ නිසා මම ඔහු දැකීමට ආවෙමි. ඔහු වසන තැනක් දන්නේ නම් මට කියන්න.

ඔහු ඒ බමුණාව විශ්වාසකොට වේවා! මම ඔබව සනසන්නෙමි. අද දවස මෙහිම ගතකරන්නයැයි පලාඵල ආදියෙන් සංග්‍රහකොට පසුදා මාර්ගය පෙන්වන්නේ අත දිගුකර මෙසේ කීය.

බමුණ, යම්තැනෙක වෙසතුරු රජදරුවන් සමග වාසය කෙරේද, තෙල පෙනෙන පර්වතය ගැටමාදන නම් වේ.

හේ තාපස විලාශයද දෙහෙට්ල්ල ද ගිනිපුදන හැන්දද දළමඬුළුද දරනුයේ අඳුන්දිවිසම් දරනුයේ බිම හොව්. ගිනිදෙවියා පුදයි.

තෙල නිල්වන් වූ නොයෙක් ඵල දරණ වෘක්ෂයෝ නැගී සිටි වලාකුළු මෙන් නිල්වන් අඳුන්කුළු මෙන් පැනෙති.

දැවැ. අසුයැ. කිහිරිය. සල්යැ. කොළොම්යැ. මාළුවා ය යන වෘක්ෂයෝ එක්වරක් පානය කළ රාසොඬුන් මෙන් පවතින් වෙවුළති.

රුක් අතු මත්තේ පක්ෂීන්ගේ රාවය දේවගීතිකා මෙන් ඇසෙයි. විලිකුළු ගණන හා කෙවිලි ගණන ගසින් ගසට පනිති.

යම්තැනක වෙසතුරු රජදරුවන් හා සමග වෙසේද එහි පවතින් සැලෙන ගසේ පත්‍ර තමා පියා යනු වනු කැඳවන්නවුන් වැනිය. තමා කරා එන්නහු සතුටු කරනුවන් වැන්නාහ. නිරන්තරයෙන් වාසය කරන ජනයා තුටු කරනුවහ.

රජ එහි තවුස් වෙස්ද පලවැල නෙළන කෙක්ක ද ගිනිපුදන හැන්ද ද දළමඬුලු ද දරනුයේ අඳුන්දිවිසම් හැඳගෙන බිම සයනය කරයි. ගිනි දෙවියාද පුදයි.

ඒ වනයේ සිත්කලු බිම්පෙදෙස්හි පැතිර සිටි හෙළගිරිකිල්ල මල් ඇති බිම හිතණයෙන් නිල්වන් වූයේයැ. ඒ බිමැ ධූලි නොනැගෙයි.

මොනරකර බඳු වූ හිඹුල් පුලුන් ස්පර්ශය සමාන උපමා ඇති තෘණයෝ භාන්පස්හි සතරඟුල් ඉක්ම නොවැඩේ.

අඹ, දඹ, ගිවුලු ද මිටිරුක්හි විලිකුන් දිඹුල් ද ඇත. නොයෙක් පරිභෝග වෘක්ෂයන්ගෙන් ඒ වනය ඇලුම් වඩවයි.

මස්කැලන් විසින් නිරන්තරයෙන් සෙවුනා ලද වෙරළමිණිවන් පැහැ ඇති පිරිසිදු සුවඳ සිලිල් ඇති දියදහර ඒ වනරොදෙහි ගලාබසීයි.

එයට තුදුරුව මනරම් බිම්පෙදෙසකැ දෙවියන්ගේ නඳුනුයනෙහි මෙන් පියුමින් හා උපුලින් සැදි පොකුණක් ඇත.

බමුණ, ඒ සිවුරැස් පොකුණෙහි උපුල් වර්ග තුනක් ඇත. එක් වර්ගයක් නිල්පැහැය. අනික් වර්ගය සුදුපැහැය. එක් වර්ගයක් ලේ පැහැය. ඒ පොකුණ විසිතුරුය.

අර්ථය කියන ලද්දේ මැයි. කරෙරිමාලා විනතා ගිරිතිල්ල මල් වියනකින්. සඤ්ජානනා නිල් තණයෙන් නීල වර්ණ වූ න තපුදාසනෙ රජෝ ඒ ස්ථානයෙහි අල්ප වූද දූවිල්ලක් නොනගී. තුලඵසසසමුපමා මෘදු

ස්පර්ශයෙන් පුළුන් හා ස්පර්ශවීමට සමානය. තිනානිනානිවත්තනනි ඒ භූමියෙහි ඇති මොනර ශ්‍රීවාව වැනි වර්ණ ඇති නිල් තණ හාත්පසින් අගල් සතරක් පමණක්ම පවතී. ඊට වඩා වැඩි නොයයි. අමුබාජමුඛක පිණ්ඩා ආඹ ද දඹ ද ගිවුලු ද පරිභොගෙහි නොයෙක් ආකාර පුෂ්පයන්ගෙන් හා එලයන්ගෙන් යුත් පරිභෝග වෘක්ෂවලින් ආපොතස්ථපිසන්දනි ඒ වනරොදෙහි වංකගිරියෙහි කුඩා ගංගාවලින් ගලාබස්නා ජලය පවතී යන අර්ථයි. විවික්‍රානිලානෙකානිසෙනලොහිතකානිවාච්ඤ්ච වර්ගයක් නිල්පාටය. එක් වර්ගයක් සුදුය. එක් වර්ගයක් ලේ පාටය. මේ තුන් ආකාර උපුල්වලින් ඒ විල විසිතුරුය. සරසන ලද මුදුන් මල්කඩක් මෙන් බබලයි. දක්නට ලැබේ.

මෙසේ සිවුරැස් පොකුණ වර්ණනා කර නැවත මුවලින්ද විල වර්ණනා කරමින් කිය.

ඒ වන ලැහැබෙහි විලක්ද ඇත. ඒ විලෙහි හෙලපියුම්, හෙළපිළි අතුරුණලද තැනක් බඳුය. හෙලපුළින් හා හෙල්මැල්ලෙන් ද දියකුරයෙන්ද ගැවසුනේය. ඒ විල මුවලින්ද නම් වේ.

තවද ඒ මුවලින්ද විලෙහි පිපුණු පියුම් කෙළවරක් නැත්තා සේ පෙනෙති. ගිම්හාන, හේමන්ත සෘතුවල පිපුණු පියුම් දණක් පමණ ගැඹුරු දියෙහි පැතිරී සිටිති.

විසිතුරු මල්පතර සුවද පතුරුවයි. බඹරු මල්ගඳින් හාත්පසැ අභිනාද කරති.

එහි බොමාවා කොමුපිළියෙන් සුදුපාට. සෙනසොගන්ධකෙහිව සුදුඋපුල්, හෙල්මැල්ලෙන් දිය කුරයෙන් ද යන මේවායින් ඒ විල ගැවසී ගත්තේය. අපරියන්තාව දිසසරෙ අප්‍රමාණ ලෙස පෙනේ. ගිම්හානෙමන්තිකා ගිම්හානයේ ද හේමන්තයේ ද පිපුණු නෙලුම් මල්. ජණණුතගඟා උපස්ථරා දනක් පමණ ජලයෙහි පැතිර පිපී තිබේ. ඇතිරිල්ලක් මෙන් පෙනේ. විවිත්තා පුළුස්සන්තා විසිතුරුව මල් පැතිරී හැමදාම සුවද හමා යත්.

තවද බමුණ ඒ විල්දිය කෙළවර වෘක්ෂයෝ වෙත්. සුපිපි කොළොම් රුක්ය. පළොල් රුක්ය. මල් පිපී ගිය කොබෝලිල රුක්ය.

අගුණ රුක්යැ. වැල්කිණිහිරිය. කරගස්යැ. එරබදුයැ. නාගස්ය යන මේ වෘක්ෂයෝ මුවලින්ද විල වටා පිපී සිටිත්.

මහරිය හෙළපළුය. පියුමගස්ය යන මේ ගස් මනා සුවද හමයි. මහනිකද සුළුනිකද පියාරුක්ද එහි පිපී තිබේ.

පඟුරුය. මුහුළුය. සල්ය. මුරුංගාය යන මේ රුක් පිපී සිටී. දුනුකේ ගස් ද කිණිහිරි ගස්ද කණේරු ගස්ද පිපී තිබේ.

මහ කුඹුක්ද සුළු කුඹුක්ද මහඋක්ද මල් පිපී සිටී. මනාව පිපුණු අග් ඇති කැල ගස් දිළිසෙන අඟුරු මෙන් සිටී.

ඇත්දෙමටය. රුක්අත්තනය. කඳලය. වනුක්ය. දුනුවලලා යැ. තිටිගය යන රුක්මලින්ද ඇට්ටර හා වරණ රුකින්ද ඒ වනය හොබී.

අසුගස්ද තෙලඹු රුක්ද හින්සල්රුකක්ද පිපිවනම සිටී. හෙළවසුරුක් හා තුවරලා ද මැසිගස්ද උපුල්කොළ ද කුලුවර ගස් ද ඇත.

ඒ වෙනෙහි සෘජු වූ පිපියා වූද තරුණ රුක් ද මහලු රුක් ද අසපුව දෙපසැ ගිනිහල්ගෙය සිසාරා සිටී.

එහි තිඨ්නති යනු විල වටකොට සිටිත්. කඳමබා ව කවචිකාරා ව එකී නම් ඇති වෘක්ෂයෝ. පාරිජඤ්ඤා කරගස්. වාරණසායනා නාගවෘක්ෂයෝ. මුවලින්ද මහිතො සරං මුවලින්ද විල දෙපැත්තේ. සෙනපාරිසා හෙළපළුගස්. ඒ ගස් වනාහි සුදුපාට කඳක් හා විශාල කොළ ඇති කිණිහිරිවලට සමාන මල් ඇති. නිගුණධී සිරිනිගුණධී ප්‍රකෘති මහනික ද, කළු මහනිකද පංගුරා පඟුරු ගස්. කුසුමහරා වණුක් ගස්. ධනුකකකාරී මල්වලින් බබළන්නාහු. අවජ්වා ආදී වූ ගස් වර්ග. සෙනගෙරුතගරකා හෙළවසුරුක් ද තුවරලා ද මංසිකුට්ඨා කුලාවරා මැසිගස්ද උපුල්කොළ ද කුලුවර ගස් ද අකුට්ටලා සෘජුව. අග්ගා ගාරං සමනතතො ගිනිහල් ගෙය හාත්පස සිටියාහු යන අර්ථයි.

තවද ඒ විලෙහි උදකාන්තයෙහි බහුලවැ හටගත් දඹලද ඇත. සිහින් මුඟ ද මහමැ ද කටුකොහොවිල ද බොහෝ ය.

තව ද ඒ විලමියර ඇත්තේය. වාතයෙන් අලලන ලද්දේ වෙයි. නද දෙන මීමැස්සන්ගෙන් යුක්ත මල් පිපුණ හුඟු ගස් හා රත්කරව් ගස් ඇතියේය. සුළු අංගෙන්ද මහඅංගෙන් ද හුරුකලන්ද ගස් ද මෙහි බොහෝය.

බමුණ, හෙළ කලවැලින් ගැවසීගත් වෘක්ෂ ඇත. සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි රඳ සිටින ඒ මල්වල සුවද නොසිඳේ.

ඒ මුවලින්ද විල දෙපසැ ගෝභමාන මල් ඇත. එරහැන්ද ගස්වලින් යුත් ඒ වනය හොබනේය. අධිමසක් මුළුල්ලෙහි දරනු ලබන ඒ එරහැන්ද ආදී මල්වල සුවද නොසිඳේ.

පිපියා වූ දියමෙරලිය සේනවාරි, නිල්කටරොළු ද ඇත. ඒ වනය කටෙරුකයෙන් හා තලාගසින් වැසුණේය.

ඒ වනය මල්අත්තෙන් පවත්නා සුවදින් පැමිණි අයව මත් කරවයි. මල්ගදින් භාත්පසැ නද දෙන බඹරු වෙති.

බමුණ, ඒ විලඅසල කැකිරි වර්ග තුනකි. එක් වර්ගයක් කළයක් පමණය. වර්ග දෙකක් මිහිඟු බෙර තරම් වෙයි.

එහි එණිජ්ජකො දඹල, මුගහිගියො එක් මුඟු වර්ගයක්. සිහින්මුඟු කරහිගියො මහ මැ. සේවාල සිංසකං කටුකොභොවිල ගස්ද සිංසකං රත්සදුන් කියන ලදී. උද්දාපවනනං උලලුලිතං ඒ ජලය වැව් බැම්මෙන් යුක්ත වූයේ වාතයෙන් කැළඹී සිටියේ වෙයි. මකබිකා හිංගුජාලකා හිංගුජාලක සංඛ්‍යාත වූ පිපුණුමල් ඇති ගස්වල පංචවර්ණ මීමැස්සන් මිහිරි නදින් ශබ්ද කරමින් එහි හැසිරෙත්. දාසීමකවකො වෙඤ්චානි මෙහි මේ වෘක්ෂජාති දෙක. නිවෙක ලමබිකා හුරුකලන්ද ගස්. එළමබරකසඤ්ජනනා හෙළකලවැල් නම් වැල්වලින් ගැවසීගත්. තෙසං ඒ කළවැල් වැල්වලද සියළුම ඒ සුළු අංගෙන් ද මහා අංගෙන්ද ආදියේ සුවද දින හතක් පවතී. මෙසේ සුවදවත් මල්, රිදීපටක් සමාන වැලිතලාවෙන් පිරුණු භූමිභාග ඇති. ගන්ධො තෙසං ඒ ඉඳුවර ආදී මල්වල සුවද අධිමසක් යන තෙක් පවතී. නිලපුපථී ආදී වූ පුෂ්ප සමූහය. තුලසීහි වා තලා ගසින්. කකකාරුජාතානි කැකිරිගෙයි. එහි එක් කැකිරි

වර්ගයක් මහා කළඟෙඩියක් තරමිය. මිහිඟුබෙර දෙකක ප්‍රමාණය. ඒ නිසා මූරජමනනානී තා උභෝ (මේ කැකිරි වර්ග දෙකට)

තවද ඒ අසපුව ඉදිරියේ අබ ද හරිතායුත යනාදිය යන ලුහුණු බොහෝය. ඉදිගස් තල්රුක් මෙන් සිටී. මිටින් සිඳලිය හැකි රන් එරහැදි බොහෝය.

ගැහැවි සමණවැල්ද හිරිවැල්ද කැලියද මිහිඟෙදි ද හෝපලු ද නිතුද ලබුකොමඩු ද හිඟිනි රුක් ද

කටුකරඬු, අනෝජා ද පිපි ඇත. නාලියද හිරමුසු වැල් ද ගස්නැඟ පිපිවනමැ සිටී.

රන්කටුකරඬු ද වැකොඳ විනිගස් ද ඉද්ද ද වැල්සමන් ද හොයොඹුද ගඳඇඹුලු ද යන වෘක්ෂයන්ගෙන් ඒ වනය හොබනේය.

පළොල් ද සුරිඳුගස් ද කිණිහිරි ගස් ද පිපියාහු රුසිරු ගිනිසිළු වැනිය. එළන ලද රන්දැල් මෙන් පෙනේ.

දියගොඩ උපදනා හටගන්නා යම්කිසි කුසුමයෙක් ඇද්ද ඒ සියළුම පුෂ්පයන් ඒ විලේ පෙනෙයි. මහා දියකඳ දරන මුවලින්ද විල මෙසේ රමණීය වේ.

එහි සාසපො අබ බහුකො බොහෝ තාදියො හරිතායුතො හරිතායුත, තාදිය යන මේ ලුණු වර්ග දෙකකි. මේ ලුණු වර්ග බොහෝකොට ඇත්තේය. අසිතාලාවනිධානනි මෙබඳු නම් ඇති අසුවක් වෘක්ෂ සිනිඳු භූමියෙහි පිහිටියාහු තල්රුක් මෙන් තිබෙත්. ජෙජ්ජාඉන්ද්‍රවරා බහු ජලය අග බොහෝ රන්ඉදිවර මිටින් සිඳිය හැකිසේ පිහිටියහ. අප්පොටා සමන්වැල්, වලලිහො බුඳු පුප්ඵියො හිඟිනි රුක්, පුහුල් ද නාගවලලිකාව නාලිය, කිංසුකවලලියො සුවදවත් වැල්ජාතින් කටෙරුහාව වාසනනි මේ දෙවැදෑරුම් මල් ගස්. මධුගන්ධියා මීපැණි සමාන සුවද ඇති. නීලියා සුමනා හණ්ඩි වැල් හා යොහොඹු පදුමුත්තරො එක් රුකක්. කණිකාරා කිණිහිරියා ගස්ද කිණිහිරියා වැල් ද හෙමජාලාවා දිගහරින

ලද රන්දැලක් මෙන් දිස්වේ. මහොදධි විශාල ජලකඳක් දරාසිටින මුවලින්ද වීල.

තව ද ඒ මුවලින්ද විලේ දිය ඇසුරුකොට සිටින්නා වූ රෙහෙ මස්හුද ඉස්සෝ ද සුඟුමස්හුද කිඹුලෝ ද මෝරු ද සුංසුමාරයෝද බොහෝ වෙත්.

මී ද වැල්මී ද තලිස්පතුරු ද පුවඟු ද කළුනිර ද වම්මුකු ද සියපුළු ද ලොලුපද

කුවරලාය. තුංගවණ්ටකය, පද්මකයෑ, නරදය, කුට්ඨයෑ, ක්කාමකයෑ, හරෙණුකය යන සුවද රුක් බොහෝය.

දෙකසාද සිරියෙල් ද හිරිවේරිය ද ගුගුල් ද විභේදිකා ද සොරමල ද තකුල් ද කපුරු ද කිලිගු ද බොහෝය.

එහි අඵසසා පොකකරණියා මෙහිදී පොකුණකට සමාන බැවින් විලටම පොකුණ කියා කියති. රොහිතා යනු රෝහිත ආදී වූ ජලාශ්‍රිතයන්ගේ නමය. මධුවා මැස්සන් නැති මීය. මධුලටඨී වැල්මී. තාලිසා තලිස්පතුරු ආදී වූ සියළු සුවද දේවල්.

තව ද ඒ වනයේ සිංහයෝ ද ව්‍යාසුයෝ ද වෙළෙඹ, මුව, පක්ෂිහුද ඇත්හුද ඒණිමුවන් ද පසද මුවන්ද රෙහෙ මුවන්ද සරහ මුවන්ද කැනහිලුන් කොක් නහවෝත්, ගිපු නහවෝත් පියා බළලුන් ද රුක් නහවෝද සෙමරහුද තිත්මුවෝ ද වාමුවෝද මහකළු වදුරෝද හැලිවදුරන්ද රිලා වදුරන්ද ගෝණහුද හඟමොරලියෝද වලස්සුද දඩගෝන්නු ද බොහෝ වෙති. කඟවෙහෙණුවෝ ද හුරෝ ද මුගටියෝ ද කළුවැද්දෝ ද ඒ විල්තෙර බොහෝ වෙති.

මිහිවෝ ද රුක්නහවෝද සිවල්හුද උණහපුළුවෝද භාත්පසෑ ඇවිදිනා ගොයි ද ගජකුඹුවෝ ද විත්තයෝ ද දිවියෝ ද මෙහි බොහෝ වෙති.

සාවෝ ද සීනිඬිල්ලෝ ද සිංහයෝ ද කොක්කනභවුටෝ ද සරහමුටෝ ද රණමොනරු ද ශ්වේත භංසයෝ ද මහසීනිඹිල්ලෝ ද

සුවර ලිහිණියෝ ද වනසැවුලෝ ද ඇත්තු ද ඔවුනොවුන්ට රැවි පිළි රැවි දෙන කණකොක්හු ද හෙළ කොක්කු ද බස්සෝ ද කිරල්හු ද කොස්ලිහිණියෝ ද දියකාවෝ ද

උකුස්සෝ ද රත්කොරළුවෝ ද හුණහපුළුවෝ ද ජීවංජීවක ලිහිණියෝ ද කපිඤ්ජර නම් ලිහිණියෝ ද තිත්වටුවෝ ද වඩුකුරුල්ලෝ ද බටුකුරුල්ලෝ ද

මද්දාලකයෝ ද සලපිඤ්ඤෝ ද මහසැලලිහිණියෝ ද තිත්වටුවෝ ද දනවලිහිණියෝ ද පිඟුහැලි ලිහිණියෝ ද ගෝලිහිණියෝ ද අඟුහැලි ලිහිණියෝ ද

කරවි ලිහිණියෝ ද වැසිලිහිණියෝ ද මහමුහුණෝ ද ඇටිකුකුළෝ ද ඒ වනයෙහි බොහෝ වෙසෙති. ඒ වනය නොයෙක් පක්ෂි සමුහයාගෙන් ගැවසී ගන්නේය. නොයෙක් ස්වරයෙන් කුල්නා ලද්දේය.

එහි පුරිසාලු වළවාමුඛ යක්ෂණියෝ, රොහිච්චා සරහාමිගා රෝහිත මුවෝ ද සරහ මුවෝ ද කොටුසුණා සිවල් සුනඛයෝ ද කඤ්ඤාසොණා කියාද පාඨයකි. සුරෝපීච එක් කුඩ මුව වර්ගයක් කුලියා පියා බළල්ලු ද නළසනනිහා ගස්බල්ලෝ ද වමරි, වලනී ලංසී සෙමරහු, තිත්මුවෝ ද සාටුවෝ ද යන වානටුවෝ ක්කාපිතාමකකටා වඳුරු වර්ග දෙකක්. පිඬු විල අගසිට ගොදුරු ගන්නා වූ එක් වඳුරු වර්ගයක්. කකකටා කතමායා විශාල මුව වර්ග දෙකක්. ඉකකා වලස්සු ද ගොණ සිරා දඩගෝණහු. කාළඛෙතතබහුතසො මෙහි කාල මුවෝ ගැනේ. සොණාසිගාලා ගස් බල්ලෝ ද සිවල්ලු ද පමපකා අසපුව වටකොට සිටියා වූ මහා උණ හපුළුවෝ ද ආකුච්චා තලගොයි. පචලාකා ගජකුමුවෝ විත්තකාදීපියො විත්තකයෝ ද දිවියෝ ද පෙලකා සාවෝ, විසාසාදා සීනිඹිල්ලෝ සීහා කේශර සිංහයෝ කොකනිසාතකා කොකකු අල්ලාගෙන කන ස්වභාවය ඇති දුෂ්ට මාගයෝ අධ්මපාදා සරහමුවෝ. හසසරා සුදු හංසයෝ. කකුත්තා මහාසීනිඹිල්ලෝ වංකොරා වංකොර නම් පක්ෂිහු. කුකකටා වනසැවුලෝ දිඤ්ඤා කොඤ්ඤවචාදිකා මේ තුන්දෙනම පක්ෂිහුය. ව්‍යගසීනසා උකුස්සෝ.

ලොහපීඨයා ලේ පාට පක්ෂිහු, පමපකා හුණහපුළුවෝ, කපිඤ්ජරා තිත්තිරායො කපිඤ්ජර නම් ලිහිණියෝ ද තිත්වටුවෝ ද කුලාවා පටිකුත්තකා පක්ෂින් දෙවර්ගයකි. මඟ්ඥාලකා වෙලකෙදු මද්දාලකයෝ ද සලපිඤ්ජර්ද හණ්ඩුතිත්තරනාමකා මහසැලලිහිණියෝද තිත්වටුවෝ ද වෙලාබකා පිංගුලායො මේ නමින් හඳුන්වන පක්ෂින් දෙවර්ගය. ගොධකා අංගහෙතකා ගෝලිහිණියෝ ද අගුහැලි ලිහිණියෝ ද සගහා වැහිලිහිණියෝ. උහුංකාරා මහමුහුණෝ.

තවද එහි ලිහිණියෝ ඇත. ඔහු නිබද මියුරුසර ඇත්තේය. සුදුපැහැ නෙන් කණ ඇතියහ. සොඳුරු ඇස් ඇතියහ. සිළු ඇතියහ. නිල්ගල ඇතියහ. ඔවුනොවුනට රැඹ දෙන්නාහ.

කළු කළු ලිහිණියෝ ද කුකුළෝ ද කොටය සකුණයෝද තල්රෙහෙනුද කලලොහොල්ලෝ ද කළුකොළ ලිහිණියෝද දියකෙරළියෝද ගිරවුද සැලලිහිණියෝ ද

තවද එහි කහකුරුල්ලෝ ද තඹතොලුවෝ ද සුදු ලිහිණියෝ ද නළක ලිහිණියෝ ද ඇත් ගිජුලිහිණියෝ ද හිංගුරාජයෝ ද මහදිය කෙරුළියෝ ද සමග වැ හැසිරෙන ගිරා කොවුල්හුද

කළු උකුස්සෝ ද හෙළ උකුස්සෝ ද හංසයෝ ද සැදිමුව ලිහිණියෝද පරිවදන්තික ලිහිණියෝ ද පාක හංසයෝ ද අතිබල ලිහිණියෝ ද වලිකුකුළෝ ද ජීව ජීවකයෝ ද

පරෙවියෝ ද හැල්බෝ ද ගඟේ හැසිරෙන සක්වාලිහිණියෝ ද දෙවරුයෙහිම රැඹදෙන මනා හඬ ඇති ඇත් ගිජුලිහිණියෝ ද ඒ විල්හි බොහෝ සිටිත්.

මෙහි නොයෙක් වර්ණ ඇති බොහෝ පක්ෂිහු බිරියන් සමග කුල්නාහු ප්‍රීති වෙති.

මේ මුවලින්ද විල අවට නොයෙක් පැහැ ඇති බොහෝ පක්ෂිහු මියුරුසරින් කුල්නාහ.

මෙහි කුරවි කෙවිල්ලෝ නම් පක්ෂිහු බිරියන් සමග කුල්නාහු ප්‍රීති වෙත්.

මෙහි මුවලින්ද විල අවට කුරවි කෙවිල්ලෝ නම් පක්ෂිහු මියුරු සරින් කුල්නාහු ප්‍රීතිවෙති.

ඒ වනය ඒණිමුවන් හා පසදමුවන් විසින් ගැවසී ගත්තේය. ඇතුන් විසින් සෙවිනා ලද්දේය. නොයෙක් ලතාවන්ගෙන් වැසුණේය. කෙහෙල් මුවන් විසින් සෙවුනා ලද්දේය.

තවද ඒ වනයෙහි අබ බොහෝ ඇත. හුරුහැල් ද වරා සොරද බොහෝය. නොසාන ලද තැන්හි හටගත් ස්වයංජාත හැල්ද වනමුල් වනඵල ද ඒ වනයෙහි නොමද වෙයි.

මේ අධිපාර ඉඳුරා අප සිටිතැන් බලා එයි. අසපුව වෙතට ඉඳුරාම යයි. යම් අසපුවක වෙසතුරු මහරජ අඹුදරුවන් සමග වාසය කෙරේද, ඒ අසපුවට පැමිණියහු සාපිපාසාව හා උකටලී බව නොලබයි.

හේ තාපස විලාශයද කෙක්ක ද ගිනි පුදන හැන්දද දළමඩුලු ද දරන්නේ අඳුන් දිවිසම් හදනේ බිම හොව්. ගිනිදෙවියා නමදිසි.

එහි නීලකා යනු විතුරාජ් ගතපත්‍ර ලිහිණියෝ. මඤ්ජුසසරා සිතා නිරන්තරයෙන් බැඳුනු මිහිරි ස්වර ඇති. සෙනවස්කුමා හඳුකඩා අක්ෂිකුට දෙපස සුදු පැහැයෙන් මනහර වූ ඇස් ඇති අණ්ඩජාවිත්‍රපෙකඛුණා බිජුවටින් හටගත්. විචිත්‍ර පියාපත් ඇති. කුලිරකා කුකුල්ලු. කොට්ඨා පක්ෂියෙක්. වාරණ ඇතුලිඟු පක්ෂිහු. කදම්බා මහගිරවු ගැනේ. සුවකොකිලා කොවුලන් සමග හැසිරෙන ගිරවිද, කොවුලන්ද උකකුසා කළු උකුස්සෝ. කුරු හෙළ උකුස්සෝ ද ආටා හැදිමුව ලිහිනියෝද පර්වදනතිකා එනම් ලිහිණි වර්ගයක් වාරණාගිරුදාරමමා මහා හඬින් හඬන ඇත් ගිජුලිහිණියෝ. උභොකාලුපකුජ්නො සවසද උදේද පර්වත පාදයෙහි ඒකනින්නාද කරමින් හඬත්. එණෙයාපසදාකිණණං ඒණිමුවන්ගෙන්ද පසද මුවන්ගෙන්ද ගැවසී ගත්තේය. තන් පතො න විඤ්ඤි බ්‍රාහ්මණයා. වෙස්සන්තරගේ අසපුවට පැමිණි පුරුෂයා එම අසපුවේදී කුසගින්නක් හෝ පිපාසයක් හෝ කලකිරීමක් ඇති නොවේ.

ඒ බමුණු මෙවදන් අසා තවුසා පැදකුණු කොට ප්‍රීතියෙන් ඔදවැඩී සිතැත්තේ යම්තැනක වෙසතුරු මහරජ වීද එතැනට පිටත්ව ගියේය.

එහි යසු වෙසසනනරෝ අහු යනු යම් තැනක වෙස්සන්තර රජු වීද එතැනට ගියේය යන අර්ථයි.

මහා වන චරිණනාව නිමියේ ය.

ජූජකයාද අවිචුත තාපසයා විසින් කියන ලද මාර්ගයෙන් ගොස් සතරැස් පොකුණ වෙතට පැමිණ මෙසේ සිතීය. අද බොහෝ සවස් විය. දැන් මදිදේවිය වනයෙන් එන්නීය. කාන්තාවෝ වනාහි දානයට විරුද්ධ වූවෝ වෙති. හෙට ඇය වනයට ගියකල්හි අසපුවට ගොස් වෙසතුරුගෙන් දරුවන් ඉල්වා ඇය පැමිණෙන්නට පළමු දරුවන් රැගෙන නික්ම යන්නෙමි. ඉක්බිති එයට නුදුරෙහි එක් කඳුගැටයකට නැග පහසුතැනක හොත්තේය.

එදා රාත්‍රියේ මදිදේවිය සිහිනයක් දුටුවාය. මෙබඳු සිහිනයක් විය. එක් කාලවර්ණ පුරුෂයෙක් කසාවන් රෙදි දෙකක් හැඳ දෙකන්හි රතුමාලා පැළඳ ආයුධ ගත් අත් ඇතිව තර්ජනය කරමින් අවුත් පන්සලට පිවිස මදිදේවිය ජටාවෙන් අල්ලාගෙන ඇද බිම හෙළා හඬා වැලපෙද්දී ඇගේ ඇස්දෙක ගලවා අත්දෙක කපා පපුව පළා ලේ බිඳු වගුරුවමින් හෘදයමාංශය ගෙන නික්ම ගියේය.

ඇය පිබිද බියෙන් තැතිගත්හි මා විසින් පවිටු සිහිනයක් දකින ලදී. වෙස්සන්තර සමානව සිහින විස්තර කරන වෙන කෙනෙක් නැත. ඔහුගෙන් විචාරන්නෙමිසි සිතා පන්සලට ගොස් මහා සත්තවයන්ගේ පන්සල් දොරට තට්ටු කළාය. මහාසත්ත්වයෝ මේ කවරෙක්දැයි ඇසීය. ස්වාමීනි, මම මදියයි. සොඳුර, අපගේ පොරොන්දුව කඩකර කුමක් නිසා විකාලයේ මෙහි ආවෙහිද? ස්වාමීනි කෙලෙස් සිතකින් පැමිණියා නොවෙයි. තව ද මා විසින් පවිටු සිහිනයක් දක්නා ලදී. එසේනම් මදිය කියව. ඇය තමා විසින් දුටු අයුරින්ම පැවසුවාය. මහාසත්ත්වයෝ සිහිනය පරීක්ෂාකර බලා මාගේ දානපාරමිතාව සම්පූර්ණ වන්නේය. හෙට මා වෙත යදියකු පැමිණ දරුවන් ඉල්වන්නේය. මදි දේවියව සනසා පිටත්කර හරින්නෙමිසි සිතා මදිය, නරක සයනය නිසාත් නරක ආහාර නිසාත් ඔබගේසිත අවුල් වූයේ වෙයි. බිය නොවන්නැයි මුලාකර, අස්වසා පිටත්කර

හැරියේය. ඇය රාත්‍රිය පහවූ කල්හි, සියළු වැඩ නිමවා දරුවන් දෙදෙනා වැළඳගෙන හිස සිඹ, අඳ මා විසින් නරක සිහිනයක් දකින ලදී. දරුවෙහි, ප්‍රවේශම් වන්නැයි අවවාද දී ස්වාමීනි, දරුවන් හොඳින් බලාගන්නයැයි මහාසත්ත්වයන්ට දරුවන් භාරදී පැස ආදී උපකරණ රැගෙන කඳුළු පිසමින් මුල් පලාඵල සදහා වනයට පිවිසියාය.

ජූජකයාද දැන් මද්‍රිදේවිය වනයට යන්නට ඇතැයි කඳුගැටයෙන් බැස අඩිපාර දිගේ අසපුවට ගියේය. මහාසත්ත්වයෝ ද පත්සලෙන් නික්ම ගල්තලාවක රන්පිළිමයක් මෙන් හිඳ දැන් යාවකයා එන්නේයැයි පිපාසිතයකු මෙන්, පුරාසොඬකු මෙන් ඔහු එනමග බලමින් සිටියේය. දරුවෝ ද ඔහුගේ දෙපා ලග සෙල්ලම් කරත්. ඔහු මගබලමින් සිටින්නේ බ්‍රාහ්මණයා එනු දැක සත්මසක් අත්හැර දමා තිබුණු දාන ධුරය ඔසවන්නාක් මෙන්, මෙහි එව බ්‍රාහ්මණය කියා සතුවට පත්වූයේ ජාලිය කුමාරයා අමතා මේ ගාථාව කිය.

ජාලිය, නැගී සිටින්න. පෙරගමන් කරන්න. පැරණි දසුනක් මෙන් පෙනේ. බමුණකු ලෙස පෙනේ. මගේ සිත සොම්නසින් පිරේ.

එහි පොරාණ. විය යනු පෙර ජයතුරා නුවර නොයෙක් දිසාවන්ගෙන් යාවකයන්ගේ පැමිණීම මෙන් අදද යාවකයන්ගේ පැමිණීමක් දක්නට ලැබේ. නැදියො මාහිකිරරෙ මේ බමුණා දුටු වේලාවේ පටන් මාගේ සිතෙහි සොම්නස පැතිරී යයි. ශ්‍රීෂ්මයෙන් පීඩිත වුවකුගේ හිසට සිහිල්පැන් කල දසදහසක් වත්කරන්නාක් මෙන් විය.

එය අසා කුමාරයා මෙසේ කිය.

පියාණෙනි, මම ද දකිමි. යමෙක් බමුණකු මෙන් පෙනේ ද ඔහු යදියකු ලෙසින් එයි. හේ අපට අමුත්තෙක් වන්නේය.

මෙසේ ද කියා කුමාරයා ඔහුට ගරුසත්කාර දක්වන්නේ අසුනින් නැගිට බ්‍රාහ්මණයාට පෙරගමන්කොට පිරිකර ගන්නටදැයි ඇසීය. බ්‍රාහ්මණයා ඔහුව බලා මේ වෙස්සන්තරගේ පුත්‍රයා වූ ජාලිය කුමාරයා නම් වන්නේ යැයි මුලසිටම එරුසවවනයෙන් කථාකරන්නෙමිසි සිතා ඉවත්වන්න ඉවත්වන්න කියා අසුර ගැසීය. කුමාරයා ඉවත්ව ගොස් මේ

බ්‍රාහ්මණයා අතිශයින් ඵරුෂය. කුමක් නිසාදැයි ඔහුගේ ශරීරය බලන්නේ අටළොස් පුරුෂ දෝෂයන් දුටුවේය. බ්‍රාහ්මණයාද බෝසතුන් වෙතට පැමිණ පිළිසඳර කථා කරමින් කීය.

කිම භවතට රෝගයක් නැද්ද? කිම ඔබට දුකක් නැද්ද, කිම වනමුල් වනඵලයන්ගෙන් යැපෙන්නෙහිද? කිම අලවර්ග හා පලාඵල බොහෝ තිබේද?

කිම මැසිමදුරුවෝද දීර්ඝජාති සර්පයෝ ද අල්පද? වණ්ඩ මාගයන් ගැවසීගත් වනයේ උන්ගෙන් හිංසාවක් නැත්තේද?

බෝධිසත්ත්වයෝ ද ඔහු සමග පිළිසඳර කථා කරන්නේ මෙසේ පැවසීය.

බමුණා අපට රෝග නැත්මය. තවද බ්‍රාහ්මණය, දුකක්ද නැත. වනමුල් වන ඵලයෙන් යැපෙමි. පලාඵල බොහෝ ඇත.

තවද මැසිමදුරුවෝද උරග ජාතීහුද අල්පමැ වෙති. නපුරු සතුන්ගෙන් ගැවසී ගත් වනයෙහි අපට උන්ගෙන් හිංසා නොපැනෙයි.

සත්මසක් කල් වනයේ වසන ජීවශෝකී අප වසන තැනට බෙලිපැහැ හුණ දණ්ඩද ගිනිපුදන හැන්දද කම්ඬලාවද ගෙන ආ දෙවියන් විසින් වර්ණනා කළ මේ බමුණාව පළමුකොට දකුම්භ.

බමුණ, තොපගේ පැමිණීම යහපත් එකකි. තවද මේ පැමිණීම නොමනා එකක් නොවේ. භවත, ඔබගේ දෙපා සෝදා පන්සල ඇතුළට පිවිසෙන්න.

තිඹිරිය, පියල්ය, මිහියැ, කටුඵරමිණිය යන ඵලයෝ ද දඬුවෙල් බැ මී ද ඇත. බමුණ හොඳ හොඳ දේ අනුභව කරට.

මේ කළයේ පැන් ද සිහිල්ය. ගිරිකදුරුවලින් ගලා ආ ඒවාය. බමුණ, තොප පානය කරනු කැමැතිනම් එයින් ගෙන පානය කරන්න.

මෙසේද කියා මහාසත්ත්වයෝ මෙසේ සිතූහ. මේ බ්‍රාහ්මණයා හේතුවක් නැතිව මේ මහා චනාන්තරයට පැමිණියේ නොවන්නේය. පැමිණි කාරණය ප්‍රමාද නොකොට ඔහුගෙන් විචාරන්නෙමි යි සිතා මේ ගාථාව කිය.

තවද තොප කවර කරුණකින් හෝ කවර හේතුවකින් හෝ මහා චනයට පැමිණියහුද? මා විසින් විචාරන ලදහු එය මට කියව.

එහි කෙන වණෙණන කුමන කරුණකින්. හෙතූනා හේතුවකින්. ජූජකයා මෙසේ කිය.

යම්සේ පිරුණු දියකද හැමකල්හි නොගෙවේද, එවන් තොප අයදනට ආවෙමි. අයදනා ලද තොප මට දෙදරුවන් දෙව.

එහි වාර්ථවහො යනු පස්මහා ගංගාවන්හි ජලකද. න බියති පිපාසිතයන් පැමිණ අත්වලින්ද භාජනවලින්ද හිස්කර පානය කරන්නේ නමුදු ක්ෂය නොවේ. එවං තං යාචිතාගඤ්ඤ් ඔබද ශ්‍රද්ධාවෙන් පිරිසිටින බැවින් මෙබඳු වන්නේ යයි හඟිමින් මම ඔබගෙන් ඉල්ලීමට පැමිණියෙමි. පුතෙහ මෙ දෙහි මා විසින් ඉල්ලන ලද්දේ දරුවන්ට මාගේ දාසයන් ලෙස දෙන්න.

එය අසා මහාසත්ත්වයෝ හටගත් සොම්නස් ඇතිව දිගුකරන ලද අතෙහි දහසක් වටිනා නැටියක් තබන්නාක් මෙන් පර්වතපාදයම නාද කරමින් මේ ගාථාවන් කිය.

බමුණ, දෙදරුවන් දෙමි. කම්පා නොවෙමි. ස්වාමීවැ ගෙන යව. රජ දුව උදයේම චනයට ගියාය. සවස චනයෙන් ආපසු එයි.

බමුණ, එක් රැයක් මෙහි නතරවී සිට අලුයම යව. ඒ මඳිය විසින් නහවා හිස සිඹ සනසන ලද මල්දම් පැළඳි නොයෙක් සුවඳ කුසුමින් සදන ලද නොයෙක් සුවඳ විලවුන් ආලේප කරන ලද මගට අවශ්‍ය පලාඵලද ඇතිව දරුවන් ගෙන යන්න.

එහි ඉසසරො යනු ඔබ මාගේ දරුවන්ට ප්‍රධානියා වී, ස්වාමියා වී

මොවුන් රැගෙන යන්න. තවද එක් කාරණයක් ඇත. මොවුන්ගේ මව වන රජදේවිය පලාඵල සඳහා උදෑසනම ගියාය. සවස ආරණ්‍යයෙන් ආපසු එන්නීය. ඇය විසින් ගෙනෙන ලද මිහිරි පලාඵලද අනුභවකොට මෙතනම එක් රැයක් නතරවී උදෑසනම දරුවන් ගෙන යන්න යැයි කීය. තසසා නහාතෙ ඇය විසින් නාවන ලද උපසාතෙ හිසෙහි සිටිකල්හි අපතෙ මාලධාරීතෙ ඉක්බිති විසිතුරු මාලාවන්ගෙන් අලංකාර කරන ලද මාලා දරන. (ඇතැම් පාලි පොත්වල වනාහි අපතෙ මාලධාරීතො කියා ඇත. එහි අර්ථය නම් කුමක්දැයි විශේෂ අර්ථයක් නැත.) මුළුඵලාකිණෙණ මගට අවශ්‍ය දෑ සඳහා දෙන ලද නොයෙක් පලාඵල ආදියෙන් ගැවසී ගත්. ගවඡිසස යන්නෙහි ජුජකයා කීය.

රජතුමනි, මෙහි එක්රැයක් සිටීම නොකැමැත්තෙමි. ගමනම මට රුචි වෙයි. මට ලාභාන්තරායද වන්නේය. එහෙයින් යන්නෙමීමයැ.

තෙල කාන්තාවෝ, ඉල්ලීමට සුදුසු නොවෙති. ඔව්හු පිනට බාධා කරති. ලාභයටද බාධා කරති. මායා මන්ත්‍ර දනිති. හැමදෙයක්ම අවැඩ ලෙස සළකති.

ශ්‍රද්ධාවෙන් දන් දෙන්නහු මොවුන්ට මව නොදක්වව. ඔවුන් දුටුනම් දානයට අන්තරාය කරන්නීය. රජතුමනි, ඒ නිසා යන්නෙමි.

තොප දෙදරුවන් කැඳවව. ඒ දරුවෝ මව නොදකිත්වා. මෙසේ ශ්‍රද්ධාවෙන් දන් දෙන්නහුට පින් වැඩෙයි.

තොප දෙදරුවන් කැඳවව. ඒ දරුවෝ මව නොදකිත්වා. මහරජතුමනි, මා වැන්නකුට පුත්‍රධනය දී දෙවිලෝ යන්න.

එහි න හෙතා යාවයොගීනං යනු මෙහි නං යනු නිපාත මාත්‍රයකි. මෙසේ කියන ලදී. මහරජතුමනි! මේ කාන්තාවෝ නම් ඉල්ලීමට යෝග්‍ය නොවෙති. ඉල්ලීමට නුසුදුසුය. එපමණක් නොවේ. අන්තරායසස කාරියා දායකයන්ගේ පිනට බාධාකරන අතර යාවකයන්ට ලැබෙන දෙයටද බාධා කරත්. මනකං යනු ස්ත්‍රීහු මායාවන් දනිති. වාමනො සියල්ල නුහුරු ලෙස ගනිති. සුභ ලෙස නොගනිති. සද්ධාය දානං දදනො කර්මයන් විපාකයන් සළකා දන් දෙන්නහුට. මාසං මේ මව නොදකිවා. කයිරා

කරන්නේය. ආමන්තයසසු දන්වන්න. මා සමග එවන්න යැයි කියයි. දැනො දෙන්නහුට.

වෙස්සන්තර මෙසේ කිය.

ඉදින් තෙපි මට පතිතිය වූ බිරිය දක්නට නොරිස්සහු නම් ජාලිය, ක්‍රිෂ්ණජිනා දරුවන් දෙදෙනාව මුත්තා සඳමහරජුට දක්වව.

සිත්කලු වූ පියතෙපුල් බණන මේ දෙදරුවන් දැක ඔදවැඩි සතුටු වූ මුක්තා මහරජ තොපට බොහෝ ධනය දෙන්නේය.

එහි අයඝකසස යනු මාගේ පියා වූ සඳමහරජුට, කුමාරවරුන් දෙදෙනාගේ සියාට, දසසති ඒ රජු නුඹට බොහෝ ධනය දෙන්නේය. ජූජකයා කිය.

මා අතින් දරුවන් පැහැර ගැනුමට බියවෙමි. රාජපුත්‍රය, මාගේ වචනය අසන්න. ඒ රජු මා දඬුවම් කිරීමට ඇමැතියන්ට දෙන්නේ හෝ වෙයි. රජ මා විකුණන්නේ හෝ වෙයි. සාතනය කරන්නේ හෝ වෙයි. ධනය ද දාසයන් ද යන දෙකින්ම පිරිහුණු මම බැමිණිය විසින් ගැරහීමට ලක්වෙමි.

එහි අවෙස්ද නසස නොසිදගැනීමට බිය වෙමි. රාජා දණ්ඩාය මං දජ්ජා මේ බමුණා දරුවන් සොරකම් කරන්නෙකි.

මොහුට දඬුවම් දිය යුතුය. මේ ලෙස දඬුවම් දීම සඳහා රජු මා ඇමැතියන්ට දෙන්නේය. ගාරයාසස බුහමබන්ධුයා හුදෙක් බැමිණිය විසින් ගැරහිය යුත්තෙක් වන්නෙමි.

වෙස්සන්තර මෙසේ කිය.

සිත්කලු වූ පියතෙපුල් බණන මේ දෙදරුවන් දැක සිවිරට වඩන දහමෙහි හැසිරෙන සිවි මහරජ ප්‍රීති සොම්නස් ලැබූ තොපට බොහෝ ධනය දෙන්නේය.

ජුජකයා මෙසේ කිය.

මහරජ, තෙපි මට යමක් කියවූ නම් එද නොකරමි. මම මේ දෙදරුවන් බැමිණියගේ දාසමෙහෙයට ගෙන යන්නෙමි.

එහි දාරකෙව මට වෙන ධනයකින් ප්‍රයෝජනයක් නැත. මම මේ දරුවන් තමන්ගේ බැමිණියගේ දාසයන් ලෙස ගෙන යන්නෙමි.

දරුවෝ ඔහුගේ ඒ නපුරු වචනය අසා පන්සල පිටුපසට ගොස් එතනින්ද පැනගොස් වනරොදක සැඟවී එහිදීද ජුජකයා අවුත් අල්ලා ගත්තාක් මෙන් තමන් සිතන්නාහු කම්පාවට පත්වන්නාහු කිසිතැනක සිටින්නට නොහැකිව එහෙමෙහෙ දුවගොස් සතරැස් පොකුණු තෙරට ගොස් ගොරෝසු වැහැරී වස්ත්‍රය පොරවාගෙන චතුරට බැස නෙලුම්කොළයක් හිසට තබාගෙන ජලයේ සැඟවී සිටියාහ. මේ කාරණය දේශනා කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

ඉක්බිති ජාලිය, ක්‍රිෂ්ණජිනා දෙදරුවෝ නපුරු බමුණාගේ බස් අසා වෙවුළන්නාහු ඒ ඒ තන්හි දිවූහ.

ජුජකයාද දරුවන් නොදැක බෝධිසත්ත්වයන්ට දොස් පැවරිය. වෙස්සන්තරයෙනි, දැන්ම මට දරුවන් දී මම ජයතුරා නගරයට ගෙන යන්නෙමි. දරුවන් මගේ බැමිණියගේ සේවකයන් ලෙස ගෙන යන්නෙමි යි කියා ඉඟියක් කර දරුවන් පලවාහැර නොදන්නාක් මෙන් සිටියේය. ඔබ වැනි මුසාවාදියෙක් මේ ලොව නැතැයි සිතමි කියා කී කල්හි මහාසත්ත්වයෝ කම්පා වී ඔවුන් පැන ගියහයි සිතා බ්‍රාහ්මණය, නොසිතන්න. මම දරුවන් රැගෙන එමි යි නැගිට පන්සල පිටුපසට ගොස් ඔවුන් වනරොදට පිවිසී බව දැනගෙන පියසටහන් අනුසාරයෙන් පොකුණුතෙරට ගොස් ජලයට බැස්ස පාසටහන් දැක ජලයට බැස සිටින්නාහු යයි දැන දරුව ජාලිය, කියා අමතා මේ ගාථා දෙක කිය.

දරුව ප්‍රිය පුත්‍රය, එව මාගේ ප්‍රාර්ථනාව සම්පූර්ණ කරන්න. මාගේ ළය තෙත් කරන්න. මාගේ වචනය කරන්න.

සංසාර සාගරයෙහි මට නිසල වූ ගමන් නැවක් වන්න. ජාති

සාගරයෙහි පරතෙරට තරණය කරන්නෙමි. දෙවියන් සහිත ලෝවැසියනුදු තරණය කරවන්නෙමි.

කුමාරයා පියාගේ හඬ අසා මෙසේ සිතීය. බ්‍රාහ්මණයා මට කැමැති දෙයක් කළාවේ. පියා සමග කථා දෙකක් නොකියන්නෙමියි හිස ඔසවා නෙලුම්කොළ බැහැර කර ජලයෙන් ගොඩ අවුත් මහාසත්ත්වයන්ගේ දකුණුපාදය ලඟ වැදවැටී වළලුකරය තදින් අල්ලාගෙන හැඬුවේය. ඉක්බිති බෝධිසත්ත්වයෝ ඔහුට මෙසේ කීහ. දරුව, ඔබගේ නැගණිය කොහිද? දරුව මේ සත්ත්වයෝ බියක් ඇතිවූ විට තමන්ව රැකගනිති. ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ මා විසින් දරුවන් සමග කතිකාවක් කළේ වන්නේයයි දැනගෙන එන්න නැගණිය කෘෂ්ණයැයි හඬ ගසා මේ ගාථා දෙක පැවසීය.

දරුව, ප්‍රිය දියණියනි, මාගේ දාන පාරමිතාව සම්පූර්ණ කරන්න. මාගේ ළය තෙමන්න. මාගේ වචනය කරන්න.

සසර සයුරෙහි මට නිසල ගමන් නැව වන්න. ජාති සාගරයෙහි පරතෙරට යන්නෙමි. දෙවියන් සහිත ලෝකයා සසර සයුරෙන් නගාලන්නෙමි.

ඕ තොමෝද පියා සමග කථා දෙකක් නොකරන්නෙමියි එසේම ගොඩ අවුත් මහාසත්ත්වයන්ගේ වම් පා ලඟ වැටී වළලුකරය තදින් අල්ලාගෙන හැඬුවාය. ඔවුන්ගේ කඳුළු මහාසත්ත්වයන්ගේ පිපුණු පියුමක් බඳු පාමත වැටේ. ඔහුගේ කඳුළු ඔවුන්ගේ රන්ඵලකයක් බඳු පිටට වැටේ.

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ කුමාරයන් නැගිටුවා සනසා ජාලිය, කීම දරුව, ඔබ මාගේ දාන චේතනාව ගැන නොදන්නේද? මගේ බලාපොරොත්තුව මස්තකප්‍රාප්ත කරන්නැයි කියා ගොනුන් මිළ කරන්නා මෙන් එහිම සිටියේ දරුවන් මිළ කළේය. ඔහු වනාහි පුත්‍රයා අමතා මෙසේ කීය. දරුව ජාලිය, නුඹ දාසක මෙන් නිදහස් වනු කැමැත්තේ නම් බ්‍රාහ්මණයාට තික දහසක් දී නිදහස් වෙන්න. ඔබගේ නැගණිය වනාහි අතිශයින් රුමත්ය. කිසියම් පහත් ජන්ම ඇති කෙනෙක් බමුණාට කිසියම් මුදලක් දී ඔබගේ නැගණියව නිදහස්කරගෙන ජාතීභේදය කරන්නේය. අන්තූතක රජු විසින් සියල්ලෙන් සියය බැගින් දෙන කෙනෙක්

නම් නැත. ඒ නිසා ඔබගේ නැගණිය දාසබවෙන් නිදහස් කරගනු කැමැත්තේ බ්‍රාහ්මණයාට දාසයන් සියයක්, දාසීන් සියයක්, ඇතුන් සියයක්, අශ්වයන් සියයක්, වෘෂභයන් සියයක් රන්මසු සියයක් යන ලෙස සියල්ල සියය බැගින් දී නිදහස් කරගන්න. මෙසේ දරුවන් මිළකර අස්වසා අසපුවට ගෙනගොස් කෙණ්ඩියකින් පැන් ගෙන, එම්බා බ්‍රාහ්මණය, මෙහි එවයි අමතා සර්වඥතා ඥානයට හේතුවේවායි ප්‍රාර්ථනාකොට පැන් වත්කර, එම්බා බ්‍රාහ්මණය, මට දරුවන්ට වඩා සියගුණයකින් දහස් ගුණයකින් ශතසහස්‍ර ගුණයකින් සර්වඥතා ඥානයම ප්‍රිය වන්නේය කියා මහපොළව කම්පා කරවමින් බ්‍රාහ්මණයාට සිය දරුවන් දන් දුන්නේය.

මේ කාරණය ගෙනහැර දක්වන ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

ඉක්බිති සිවිරට වඩන වෙසතුරු මහරජ ජාලිය, ක්‍රිෂ්ණජනාවන් යන දරුවන් දෙදෙනාව අත්ගෙන බමුණාට දන් දුන්නේය.

ඉක්බිති ජාලිය, ක්‍රිෂ්ණජනාවන් යන දරුවන් දෙදෙනාව ගෙන සතුටු සිත් ඇත්තේ දෙදරුවන්ට උතුම් දානයක් කොට බමුණාට දුන්නේය.

යම්විටෙක දෙදරුවන් දුන්කල්හි මහපොළොව කම්පා වීද එකල්හි යම් බිහිසුණු බවෙක් වීද එකල්හි ලොමුදැහැ ගැන්මෙක් විය.

යම්කලෙක සිවිරට වඩන වෙසතුරු මහරජ කළ බදැදිලි ඇතිවැ සුවසේ විසූ දෙදරුවන් බමුණාට දන් දුන්නේද එදවස් යම් බිහිසුණු බවෙක් වීද එදවස් ලොමුදැහැගන්මෙක් විය.

එහි විනෝතා යනු ප්‍රීති සොම්නස් ඇතිව. නදාසියං හිංසනකං එකල්හි දාන තේජසින් නද දෙන්නා වූ මහාපොළොව කම්පා විය. සිනේරු පර්වතරාජයා නැමුනේය. සියළු දෙවියෝ සාධුකාර දුන්හ. බඹලොව තෙක් ඒකකෝළාහල විය. හදිසි වර්ෂාවක් වැස්සේය. අකල්හි විදුලිය නිකුත්විය. හිමවත් වැසි සිංහාදිහු මුළු හිමවනම එකනින්නාද කළහ. මේ ආකාර බිහිසුණු බවක් විය. පෙළෙහි වනාහි මෙදිනී සමකමපරා (පොළව කම්පා විය) යන්න පමණක් දක්වා ඇත. යං යම්විටක සුබවච්ඡේන සැපසේ වැඩුණු සුවසේ වාසය කළ සැපසේ පරිපාලනය කරන ලද අදාසි

යනු එම්බා බ්‍රාහ්මණයා! මට දරුවන්ට වඩා සියගුණයකින් දහස් ගුණයකින් ලක්ෂ ගුණයකින් සර්වඥතාඥානයම ප්‍රිය වන්නේය. ඒ සඳහා දුන්නේය.

මහාසත්ත්වයෝ දන් දී අහෝ! මා විසින් මනාකොට දන් දෙන ලදී යැයි සතුටු උපදවාගෙන දරුවන් දෙස බලමින් සිටියේය. ජුජකයා ද වනරොදට පිවිස වැලක් දකින් කඩාගෙන කුමාරයාගේ දකුණු අත කුමරියගේ වම් අතේ බැඳ එම වැල් කෙළවර අල්ලාගෙන තලමින් ගෙන ගියේය. මේ කාරණය දක්වන ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඉක්බිති ඒ රුදුරු බමුණු වැලක් දකින් සිඳගෙන වෙසතුරු රජු බලාසිටියදී තලමින් දරුවන් ගෙන යයි.

එහිදී ඔවුන්ට පහර දුන් දුන් තැන්වල සම බිඳෙයි. ලේ වැගිරෙයි. පහරදෙන කල්හි ඔවුනොවුන් පිට දෙත්. ඉක්බිති එක් විෂම තැනක බමුණා පැකිළී වැටුනේය. කුමාරයන් ගේ මෘදු අත්වලින් තදවී තිබුණු වැල ගැලවී ගියේය. ඔව්හු හඬමින් පැනගොස් මහාසත්ත්වයන් සමීපයට ගියහ. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ වදාළ සේක.

ඉක්බිති දෙදරුවෝ බමුණු අතින් මිදී බෝසතුන් ලඟට පළාගියහ. කඳුළු පිරි ඇසින් ඒ ජාලිය කුමරා පියා දෙස බලයි.

බෝපත් සෙයින් වෙවුළුමින් පියාණන් වදියි. පියාණන් පාවැඳ මෙවදන් කියයි.

පියාණනි, අම්මා ද පන්සලින් බැහැර නික්ම ගියාය. පියාණෙනි, තෙපි ද අපව බමුණාට දෙන්නහුය. යම්තාක් අම්මා ද දකින්නමෝ නම් එසඳ අපව දෙන්න.

පියාණෙනි, අම්මා ද නික්ම ගියාය. ඔබද අපව බමුණා හට දෙන්නවුයැ. පියාණෙනි, ඔබ අපව දෙන්න එපා. යම්තාක් අපගේ මව්තොමෝ ඒ ද එසඳ මේ බමුණු රිසිසේ අපව විකුණවා. නැතහොත් මරාවා.

මේ බමුණු බකල පා ඇත්තේය. කුණු නිය ඇත්තේය. තවද එල්ලා

හැලෙන පිඩිමස් ඇත්තේය. දිගු උඩුතොල ඇත්තේය. මහතොලුය. නිකුත් දළ ඇත්තේය. බුන් නාසා ඇත්තේය.

සැළ බඳු උදර ඇත්තේය. බිඳුනු පිටකොඳු ඇත්තේය. තවද වමඊ සිය. තඹදැළි ඇතියේය. පිඟුවන් කෙහෙ ඇතියේයැ. සම රැළි ඇතියේය. කළුතල කැලලි ඇතියේය.

පිඟු ඇස් ඇතියේයැ. කටිය පිට කඳට වකැ. විසුළු පා ඇතියේය. මහ සිරුර ඇතියේයැ. අඳුන් දිවිසම් දරයි. යකකු වැන්න. බිය ගෙන දෙයි.

මිනිසෙක් දෝ හෝ නොහොත් මස් ලේ බුදිනා යකෙක් දෝ හෝයි සිතමි. ගමින් වලට අවුත් පුත්‍ර ධනය ඉල්වයි. පියාණෙනි, මේ පියාවයා විසින් ගෙනයනු ලබන අප කුමට උදාසීනව බලව.

තොපගේ ළය ගල කළේයයි හඟිමි. යපතින් තරකොට බඳනා ලදැයි සිතමි. යම්බඳු තෙපිධනය සොයන ඉතා රුදුරු බමුණා විසින් බඳනා ලද අප නො දනුව. ඒ බමුණු අපට ගෙරින්ට මෙන් තළයි.

කෘෂ්ණජන මෙහිමැ හිඳිවා. ඕ කිසි දුකක් නොදනි. කිරෙන් මත්වූ මුවරළින් ගිලිහුණු මුවටපල්ලක මෙන් හඬන්නිය.

එහි උදිකබනී යනු පියා සමීපයට ගොස් කම්පාවෙමින් බලයි. වෙධං කම්පාවෙමින්. කුඤ්චනො තාක දසසසි දරුව, නුඹද අපව ඇය පැමිණෙන්නට කලින් බ්‍රාහ්මණයාට දෙන්නේය. එසේ නොකරන්න. මැණියන් පැමිණෙන තෙක් ඉවසන්න. අපි ඇය දකිමු. පියාණෙනි, අම්මා දුටුවිට අපව දෙන්න. විකකිණාතු හනාතුවා පියාණෙනි, මව පැමිණි කල්හි මොහු අපව විකුණාවා. නසාවා. යමක් කැමතිද එය කරනු ලැබේවා. තවද මොහු නපුරුය. ඵරුෂය. පුරුෂ දෝෂයන්ගෙන් යුක්තයැ කියා අටළොස් පුරුෂ දෝෂයන් කීවේය. එහි බලංකපාදො පළල් වූ පා ඇති අඬන බො කිළිටි නිය ඇත්තේය යන අර්ථයි. ඔවඬ පිණ්ඩකො පහතට කඩාවැටෙන මස්. දීඝුතරොටෙයා මුඛය වසාගෙන සිටින්නා වූ උඩුතොලින් යුක්ත. වපලො කෙළ වැගිරෙන. කළාරො උරුදළ මෙන් පිටතට නෙරා ආ දත්වලින් යුක්ත. හගනාසකො බුන් නාසයකින් යුක්ත

වූ. ලොහමසසු තඹවත් රැවුළු. හරිතකෙසා රත්වත් වූ වැඩුණු කෙස්. වලිනං රැළිගැසුණු ඇගෙහි හම. තිලකාහනො තල කැළැල් වලින් පිරිහිය. පිංගලො බළල් ඇස් වැනි ඇස්වලින් යුත්. විනනො තුනටිය, පිටකොන්ද යන තුන් තැනකින් වස් වූ. විකටො විකෘති පා ඇති. නොබැදී හන්දිපත් යැයි කියන ලදී. කට, කට යන හඬක් නිකුත්වන ඇටසන්ධිවලින් යුක්ත. බුහා දිග් වූ. අමනුසෙසා මිනිසෙක් නොවේ. මිනිස්වෙසින් හැසිරෙන්නේ නමුදු මොහු යක්ෂයෙකි. භයානකො අතිශයින් හිංසාකාරීය. මනුසෙසා උදාහු යකෙබා පියාණෙනි, ඉදින් මෙසේ කෙනෙක් අසන්නේය ඉක්බිති. මංස ලොහිතභොජනො (මස් ලේ අනුභවකරන) කිවයුතුයි. ධනං තං තාව යාවති පියාණෙනි, මොහු අපගේ මස් කනු කැමැතිව ඔබගෙන් පුත්‍ර ධනය ඉල්ලයි. උදිකබසි උදාසීන වන්නෙහිද? අසමා හුත තෙ හදයං පියාණෙනි, මව්පියන්ගේ හදවත් නම් දරුවන් කෙරෙහි මෘදු වෙයි. දරුවන්ගේ දුක නොඉවසයි. ඔබගේ සිත ගලින් සැදී ඇතැයි සිතමි. එසේ නැත්නම් ආයසං දළහබ්ඤ්ඤං ලෝභයෙන් බදනා ලද්දේ වන. ඒ නිසාවෙන් අපට මෙවන් දුකක් ඇතිවූ කල්හි වේදනාවක් නොදැනේද? න ජානාසි නොදන්නාක් මෙන් සිටින්නෙහිය. අවවායිකෙන ලුද්දෙන අතිශයින් නපුරු. යො නො බමුණා විසින් මාත් නැගණියන් එකට බැඳ සිටින බව ඔබ නොදන්නේද? සුමහති තලයි. ඉධෙව අවස්තං පියාණෙනි, මේ කෘෂ්ණජීනාව කිසි දුකක් නොදනී. යම්සේ කිරි පිපාසයෙන් මුළා වූ මුවපෙල්ලක් රංවුවෙන් ඇත්වූවා මව නොදැක කිරි සඳහා හඬන්නී මෙසේ මව නොදකින්නී හඬා වැළැප මරණයට පත්වන්නීය. ඒ නිසාමා පමණක් බමුණාට දෙන්න. මම යන්නෙමි. මේ කෘෂ්ණජීනාව මෙහිම සිටීවා. මෙසේ කී කල්හි මහාසත්ත්වයෝ කිසිවක් නොපැවසූහ. ඉක්බිති කුමාරයා මව්පියන් පිළිබඳව වැළපෙමින් මෙසේ කීය.

මේ මට ලැබෙන දුක් දුක් නොවෙයි. මෙය පිරිමියකු විසින් ලැබිය යුතුමැයි. යම්භෙයකින් අම්මා නොදකිමිද ඒ දුක මට මෙයට වඩා දුක් ගෙන දෙයි.

මට ලැබෙන දුක දුකක් නොවේ. මෙය පිරිමියකු විසින් ලැබිය යුතුමැයි. යම්භෙයකින් පියා නොදකිමිද, ඒ දුක මට මෙයට වඩා දුක් දෙයි.

මනා දැකුම් ඇති කෘෂ්ණඒනා කුමරියව නොදක්නා ඒ අපේ බැගෑපත් බවට පත්වන මව්නොමෝ බොහෝකල් වැළපෙන්නීය.

සොඳුරු දැකුම් ඇති කෘෂ්ණඒනා කුමරිය නොදක්නා ඒ අපේ බැගෑපත් පියා බොහෝකල් වැළපෙතියි සිතමි.

සොඳුරු දැකුම් ඇති කෘෂ්ණඒනා කුමරිය නොදක්නා ඒ අපේ බැගෑපත් මව අසපුවෙහි හිඳ බොහෝකල් වැළපෙතියි සිතමි.

සොඳුරු දැකුම් ඇති කෘෂ්ණඒනා කුමරිය නොදක්නා ඒ අපේ බැගෑපත් පියා අසපුවෙහි හිඳ බොහෝ කල් වැළපෙතියි සිතමි.

ඒ අපේ බැගෑපත් මව අඩරයක් හෝ මුළුරයක් අප සිහිකර බොහෝකල් වැළපෙතියි සිතමි. වැළප නදියක් මෙන් වියළෙතියි සිතමි.

ඒ අපේ බැගෑපත් පියා අඩරයක් හෝ මුළුරයක් හෝ අප සිහිකර බොහෝකල් වැළපෙතියි සිතමි. වැලැපෑ නදියක් මෙහි වියලෙතියි සිතමි.

මේ අඹ වෘක්ෂයෝ, එළෙන අතු ඇති තික ගස්ය. නොයෙක් ආකාර ගස් ඇත. අද ඒ සියල්ල හැර පියා යන්නෙමු.

මේ ඇසතු රුක්ය. පනාරුක්ය. නුගරුක්ය. හෙළකිඳි ඇසතු රුක්ය. නොයෙක් ආකාර එල දරන වෘක්ෂයෝය. ඒ සියල්ල හැරපියා යන්නෙමු.

පෙරයම් තැනෙකැ හිඳ ක්‍රීඩා කළෝනම් මේ ඒ ආරාමයෝ වෙත්. සිහිල්දිය ඇති මේ හොයද තිබේ. ඒ හැම අද හැරපියා යන්නෙමු.

මේ ගල් මුදුන්වල ඇති නොයෙක් වර්ගයේ මල් පෙර පැළඳියෝ වෙමුද ඒ හැම අද හැරපියා යන්නෙමු.

මේ ගල් මුදුනෙහි නන්වැදැරුම් පලජාති වේද ඒවා පෙර වළඳමෝද ඒ හැම අද හැරපියා යමිහ.

පෙර යමකින් ක්‍රීඩා කෙළෙමුද ඒ අපගේ ඇත්රූප, අශ්වරූප, ගවරූප ආදී හැම අද හැරපියා යමිහ.

මෙහි පුමුනා යනු මේ හවයෙහි හැසිරෙන මා වැනි පුරුෂයකු විසින්. ලබන ලැබිය යුතුමය. තමම දුකකරං ඉතො මව දකින්නට නොලැබෙන මට යම්බඳු දුකක් ඇතිවේද එය පහරදීමෙන් ලබන වේදනාවට වඩා සියගුණයකින් දුක්ය. රුවන්හි හඬන්නේය. අඩසිරනෙව රනෙන වා අඩරයක් හෝ මුළුරයක් හෝ අප සිහිකර බොහෝ කල් හඬන්නේය. අවසුච්ඡි ජලය ස්වල්පයක් ඇති කුඩා නදියක් මෙන් වියළී යන්නේය. යම්සේ එය වහා වියළී යන්නේ ද, එපරිද්දෙන් අරුණ නැග එනවිටම වියළී මැරෙන්නේය යන අදහසින් කියන ලදී. වෙදිසා එල්බෙන අතු නානි යම්ගසක් මුල අපි ගෙඩිමල් ලබා ගන්නෙමුද බොහෝවේලා සෙල්ලම් කෙළෙමෝද අද අපි දෙදෙනාම ඒ සියල්ල අත්හැර දමමු. හැටිකා පියා විසින් අපට සෙල්ලම් කිරීම සඳහා සාදන ලද සෙල්ලම් අලි ඇතුන්.

මෙසේ නැගණිය සමග හඬාවැලපෙන්නහුව ජුජකයා අවුත් පහරදෙමින් රැගෙන ගියේය. මේ කාරණය දක්වන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

බමුණා විසින් ගෙනයනු ලබන ඒ කුමාරයා පියමහරජහට මේ තෙපුල් කිය. අප නිරෝගී බව අම්මාට කියන්න. පියාණෙනි, ඔබට සැපවේවා.

මේ අපගේ සෙල්ලම් අලි, අශ්වයන්, හරකුන් ආදිය අම්මාට දෙන්න. එයින් පුත්‍රශෝක දුරුකර ගන්නිය.

මේ අපගේ සෙල්ලම් අලි, සෙල්ලම් අශ්වයන්, සෙල්ලම් හරකුන් ආදිය අම්මාට දෙන්න. අම්මා ඒවා පුනපුනා බලන්නිය. එයින් ශෝකය දුරුකරන්නිය.

දරුවන් අරභයා මහාසත්ත්වයන්ට බලවත් ශෝකයක් උපන්නේය. හෘදයමාංශය රත්විය. කේශර සිංහයකු විසින් අල්ලාගත් මත්ඇතකු මෙන් රාහු ගිලගත් වන්දුයා මෙන් කම්පා වෙමින් ස්වාභාවික ලෙස සිටින්නට

අපොහොසත් වූයේ කඳුළු පිරි දෙනෙතින් පන්සලට පිවිස වේදනාවෙන් හැඬුවේය.

මේ කාරණය දක්වන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

කෂත්‍රිය වූ ඒ වෙස්සන්තර රජු දරුවන් දන් දී ඉක්බිති දරුවන් හඬන හඬ අසා පන්සලට පිවිස බැගෑපත්ව වැලපුණේය.

මෙයින් පසුව මහාසත්ත්වයන්ගේ විලාප ගාථාවෝ වෙන්.

මාගේ දරුවෝ සාපිපාසා ඇතිව අද කාටනම් හඬා කියන්ද? සවස ආහාර ගන්නා වේලෙහි කවරෙක් ඔවුන්ට බොජුන් දෙන්න?

මාගේ දරුවෝ සාපිපාසා ඇතිව අද කාහට හඬා කියන්ද? සවස ආහාර ගන්නා වේලෙහි මෑණියෙනි, බඩගිනියි. අපට ආහාර දෙන්න කියා අද කාහට කියන්නහුද?

පා ගමනින් යන පාවහන් නැති මාගේ නොදරුවෝ ගමනේදී මිරිකුනාහු ඉදිමුණු පයින් සැටයොදුන් මග කෙසේනම් යෙද්ද? ඔවුන්ගේ විඩාහැරීමට කවරෙක් ඔවුන් අතට ගනින්න?

මාගේ නිදොස් දරුවන්ට මා හමුවේදී පහර දෙන ඒ බමුණා කෙසේ නම් ලජ්ජා නොවන්නේද? ඒ බමුණාට ලජ්ජා නැත්තේමය.

යමෙක් වනාහි මාගේ දාසියකගේ දාසයෙක් වීද නැතහොත් අත් මෙහෙකරුවෙක් හෝ වීද ඕනට ද වඩා හීනතරයෙක් වීද ඕනට පවා ලජ්ජා ඇති කවරෙක් පහර දෙන්නේද ?

කෙමිනෙහි බැඳුණු මසකු මෙන් මා බලාසිටියදීම මාගේ ආදරණීය දරුවන්ට ආක්‍රෝශ කරයි. පහරදෙයි.

එහි කං කුසු අද කවරෙක් නම් සැටයොදුන් මග ගොස් හඬන්නාහ. සංවෙසනාකාලෙ මහජනයා අහරගන්නා වේලාවේ. කොනෙ දසසති කවරෙක් ඔවුන්ට ආහාර දෙන්නේ ද? කපංනුපඨං ගඩුන්ති කෙසේනම්

සැටයොදුන් මග යන්නේද පතනිකා ඇත්වාහන ආදිය නැතිව. අනුපාහනා පාවහන්වත් නැතිව සියුම් පා ඇති ගහෙසසති වෙහෙස නිවීම සඳහා කවරෙක් ගන්නේද දාසිදසසස ඔහුට දාසි දාසයන් වේ. අඤ්ඤාඤාචා පන පෙසසි යො දාසයන් යයි මෙසේ පරපුරෙන් යමෙක් මට සතරවන මෙහෙකරුවෙක් එවන්නෙක් වේද ඔහුට මෙසේ සුවිහිනසස මේ වෙස්සන්තරයේ දාසපතියාගේ දාසයෙක් දැනගෙන. කොලස් පහරිසසති ලජ්ජාවෙන් යුක්ත වූයේ කවරෙක් නම් පහරදෙන්නේද? නිර්ලජ්ජ වූ ඔහු මගේ දරුවන්ට පහරදීම සුදුසුද? වාරිජසෙසව කෙමනෙහි බැඳුනා වූ මත්සායක බඳු මා බලා සිටියදීම අපසසනාතො 'අ' කාරයනිපාත මාත්‍රයකි. බලාසිටියදීම ප්‍රිය දරුවන්ට ආක්‍රෝශ කරයි. නින්දා කරයි. අනේ කොතරම් දරුණුද?

මෙසේ මහාසත්ත්වයන්ට දරුවන් පිළිබඳව මෙසේ ආදරයෙන් සිතෙහි තර්ක විතර්ක ඇතිවිය. මේ බ්‍රාහ්මණයා මාගේ දරුවන්ව අතිශයින් වෙහෙසට පත්කරයි. බ්‍රාහ්මණයාව ලුහුබැඳ ගොස් දිවිතොරකොට ඒ කුමාරවරුන් ගෙන එන්නෙමි. ඉක්බිති සුදුසු වූවක් නොවේ. කුමාරවරුන් හිංසා කිරීම අතිශයින් දුකකි. මෙසේ දන් දී පසුතැවිලි වීම සත්පුරුෂයන්ගේ ස්වභාවය නොවේයැයි සිතුවේය. මේ කාරණය පැහැදිලි කිරීම සඳහා මේ ගාථා දෙක රජුගේ පරිචිතර්ක ගාථානම් වේ.

වැළිත් වම්ද සරුවේ කඩුව ගෙන වැඳගෙන දුන්න ද රැගෙන ඔහු පසුපස ගොස් තමන්ගේ දරුවන් ගෙන එමිදෝ දරුවන්ට දෙන වධහිංසා දුකකි.

යම්හෙයකින් දරුවෝ වෙහෙසෙත්ද ඒ වෙහෙස මට ඒකාන්තයෙන් දුක් ගෙනදෙන සුළුය. තවද පෙර බෝසතුන්ගේ ප්‍රවේණි ධර්මය දැන කවරෙක් නම් දන් දී පසුතැවේ ද?

එහි සතං පෙර බෝසත්වරුන්ගේ ප්‍රවේණි ධර්මය ඔහු වනාහි ඒ මොහොතේ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පරම්පරා ධර්මය සිහිපත් කළේය. ඉක්බිති සියළු බෝසතුන්ගේ ධන පරිත්‍යාගයත් අංගපරිත්‍යාගයත් ජීවිත පරිත්‍යාගයත් දරුවන් පරිත්‍යාගයත්, බිරිඳ පරිත්‍යාගයත් යන මේ මහා පරිත්‍යාග පස කඩකර බුදු වූ කෙනෙක් නම් නැත. මම ද ඒ කොටසට අයත් වෙමි. මා විසින්ද දුදරුවන් දන් නොදී බුදුවන්නට නොහැකැයි

සීතා, කිම! වෙස්සන්තර, නුඹ අනුන්ට දාසපිණිස දුන් දරුවන්ගේ දුක්බව නොදන්නෙහිද? යම්භෙයකින් ලුහුබැඳ ගොස් ඔහුව මරා දමන්නෙමිසි අදහසක් ඇතිකර ගත්තෙහිද? දනක් දී පසුතැවිලි වීම නම් නුඹට නුසුදුසු දෙයකි. මෙසේ තමන්ටම නින්දා කරගෙන ඉදින් ඔහු දරුවන් මරන්නේද දෙන ලද කාලයේ පටන් මට කිසිවක් නොවේවායි. මෙසේ දැඩි ලෙස අධිෂ්ඨා කරගෙන පන්සලින් නික්ම පන්සල්දොර අසල ගල්තලාවේ රන් පිළිමයක් මෙන් සිටියේය.

ජූජකයාද කුමාරයන්ට බැටදෙමින් ගෙන ගියේය. ඉක්බිති කුමාරයා වැළපෙමින් මෙසේ කීය.

මේ ලෝකයෙහි ඇතැම් මිනිස් කෙනෙක් යමක්හු අබියසැ සිය මව යම්සේ නැද්ද ඔහු ද නැතැයි සැබෑවක්ම කීහ.

කෘෂ්ණජනාවෙනි! ධනය සොයන ඉතා රෝදු බමුණාට පියරජ විසින් අපි දෙනු ලදුම්හ. එන්න මියම්හ. යමෙක් ගවයන්ට මෙන් අපට පහර දේද, ඔහු ලඟ අපට ජීවිතයෙන් වැඩක් නැත.

මේ දඹරුක්හි එලෙන අතු ඇති නිකගස්යැ. නන්වැදෑරුම් ගස්ය. ඒ හැම අද හැරපියා යම්හ.

මේ ඇසතු ගස්ය. පනා ගස්ය. නුගගස්ය. හෙළකිඳි ඇසතු ගස්ය. නන් වැදෑරුම් පල රුක්ය. ඒ හැම අද හැරපියා යම්හ.

පෙර යම්තැනක හිඳ ක්‍රීඩා කළමෝද, ඒ මේ ආරාමයෝ පවතින්. සිහිල් දිය ඇති මේ භොයද තිබේ. ඒ හැම අද හැරපියා යම්හ.

මේ ගල් මුදුනෙහි නන්වැදෑරුම් යම් මල්ජාතින් පෙර අප පැළඳුමෝද ඒ හැම අද හැරපියා යමු.

මේ ගල්මුදුනෙහි ඇති යම් එල ජාතින් පෙර වැළඳුමෝද ඒ හැම අද හැරපියා යන්නෙමු.

පෙර යමකින් ක්‍රීඩා කෙළියමෝද මොහු ඒ අපගේ ඇත්පෙනලි

රූපය අස්පෙනලි රූපය මොහු අපගේ ගොන් පෙනලි රූපයන්ය ඒ හැම අද හැරපියා යමින.

එහි යසස යමකු සමීපයෙහි නම මව නැතිද නැවත බ්‍රාහ්මණයා එක් විෂම තැනක පැකිලී වැටුනේය. ඔවුන්ගේ අත්වලින් බැමී ගැලවී ගියේය. ඔව්හු පහරදෙන ලද කුකුළන් මෙන් කම්පාවෙමින් පලාගොස් එකවේගයෙන්ම පියා සමීපයට ආවාහ. මේ කාරණය දක්වන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

බැඳගෙන යනු ලබන ඒ ජාලිය කෘෂ්ණජිනා දෙකුමාරයෝ බමුණා අතින් මිදී ඒ ඒ තන්හි දිවගියහ.

එහි තෙන තෙන යනු ඔහුගෙන් මිදුණු කෙණෙහිම යම්පැත්තක පියා සිටීද, එහි දුටගියාහ. දුටගොස් පියාගේ සමීපයටම ගියහ යන අර්ථයි.

ජුජකයා වේගයෙන් නැගිට දණ්ඩක් ගත් අත් ඇත්තේ කල්ප විනාශයේ නැගි ගින්නක් මෙන් ගුගුරුමින් අවුත් නුඹලා පැනයන්ට දක්ෂයයි කියා අත්බැඳ නැවත ගෙන ගියේය.

ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාළහ.

කෘෂ්ණජිනා ඒ පියරජහට මේ තෙපුල් කිය. පියාණෙනි, මේ බමුණ. තමාගේ ගෙයි උපන් දාසියකට මෙන් වැල්කොනින් පහරදෙයි.

පියාණෙනි, මේ බමුණෙක් නොවෙයි. බමුණෝ දැහැමි වෙති. පියාණෙනි, යමෙක් බමුණු වෙසින් අප කන්නට ගෙන යයි. පියාණෙනි, යකකු විසින් ගෙනයනු ලබන කල්හි කුමට උපේක්ෂාවෙන් බලන්නහුද?

එහි තං ඒ බලාගෙන සිටින්නා වූ පියමහ රජ වූ සිව් රජුව. දාසියං දාසියක. බාදිකුං මොහු අපව අනුභව කරන්නට ගිරිදොරට නොපැමිණි කල්හිම දැසින් රතු ලේ බිඳු වගුරුවමින් කන්නෙමුයි ගෙන යයි. කන්නට හෝ පිසින්නට හෝ ගෙනයනු ලබන කල්හි අප දෙස බලන්නේ ඇයි. ඔබ සැමදා සුවසේ සිටින්න.

ලාබාල කුමරිය වැලපෙමින් කම්පා වෙමින් යන කල්හි මහාසත්ත්වයන්ට බලවත් ශෝකයක් උපන්නේය. හදවත උණුසුම් විය. නාසයෙන් නොසැහෙන බැවින් ට්‍රිධයෙන් උණුසුම් ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස පිටකළේය. කඳුළු ලේ බිඳු වී නේත්‍රයන්ගෙන් නික්මින.

හෙනම මේ මෙබඳු වූ දුකක් සෙනෙහසේ දෝෂයෙන්ම උපදී. වෙන කරුණක් නිසා නොවේ. සෙනෙහ නොකොට මා මධ්‍යස්ථ විය යුතුයැයි. එබඳු වූ ශෝක හුලක්. තමන්ගේ ඤාණබලයෙන් බැහැර කරගෙන ස්වාභාවික ස්වභාවයෙන්ම හුන්නේය.

ගිරිදොරටුවට නොපත් කල්හිම කුමරිය වැලපෙමින් ගියාය. අපේ මේ කුඩා පතුල් රිදෙයි. මාර්ගයද දුරය. දුෂ්කරයි. හිරුද පහතින් එල්බෙයි. (බැස යයි) මේ බමුණ, අප ඉක්මන් කරවයි.

පර්වතයෙහි උපන් දෙවියන්ට ද වනයෙහි උපන් දෙවියන්ට ද යටහත්වැ හඬගා යදිමු. මේ විල්වලට අරක්ගත් දෙවියන්ද හිස් මුදුනින් වඳුම්හ. සුන්දර වූ තොටුපලවල් ඇති නදියෙහි උපන් දෙවියන්ද වඳුම්හ.

තෘණ දෙවියනි, ලිය දෙවියනි, ඔෆෂධිය දෙවියනි, ගිරි දෙවියනි, වන දෙවියනි, අම්මාට අප නිරෝග බව කියන්න. මේ බමුණු අප මරමින් ගෙන යයි.

හවන්ති, ඉදින් අප ලුහුබදිනු කැමැතිනම් වහා අප අනුව වහා එන්න. අප මැණියන් මඳි දේවිත්ට කියන්න.

මේ අභිභාර අප කරා එයි. සෘජුව අසපුවට යෙයි. ඒ මාර්ගයෙන්ම එන්න ඔවුන් වහා දකින්නට ඇත්නම් යෙහෙකැයි කියව.

අහෝ විපතකි. දළමඬුලු ඇත්තිය. වනමුල්ඵල ගෙනෙන්තිය, අප නැති හිස් අසපුව දැක ඒ ඔබට දුක් වන්නේය.

යමෙක් අපට ගවයන්ට සේ බැටදෙමින් ගෙනයාද ඒ ඉතා රුදුරු ධනය සොයන බමුණා විසින් බඳනා ලද අපගේ තොරතුරු යම් මවක්

නොදැනී ද ඒ මව විසින් වේලාව ඉක්මවා බොහෝ අල පලාඵල ලබන ලද්දේය.

අලමුල් පලවැල නෙළාගෙන සවස වනයෙන් ආ මව දක්නට ලැබෙනම් හොඳය. අම්මා දඬියෙල්බෑ මීයෙන් අනන ලද පලවැල මේ බමුණාට දෙන්නීය.

එකල්හි ඒ පලවැල අනුභව කළ එහෙයින්ම තෘප්තිමත් වූ මේ බමුණා අපව ඉක්මනින් නොගෙනියන්නේය. අපගේ පාද ඉදිමු ඇත. මේ බමුණා අපව වෙලෙච්ච ගෙනයයි කියා මවට ආදර කරන ඒ දරුවෝ ඒ මහා මාර්ගයේ වැළපුනාහ.

කුමාර කාණ්ඩය නිමිසේ ය.

මහාපොළව කම්පා කරමින් රජු විසින් බ්‍රාහ්මණයාට තම දරුවන් දීම බඹලොව දක්වා පැතිර ගියේය. එයින් බිඳුනු හදවත් හිමවත් වැසි දේවතාවෝ බ්‍රාහ්මණයා විසින් ගෙනයනු ලබන ඔවුන්ගේ විලාපය අසා මෙසේ කතිකාර ගත්හ. ඉදින් මදිදේවිය කල්ඇතිව අසපුවට එන්නීද, එහි දරුවන් නොදැක වෙස්සන්තරගෙන් අසා බ්‍රාහ්මණයාට දුන් බව දැනගෙන බලවත් සෙනෙහසින් පසුපස්සේ දුවගොස් මහත් දුකකට පත්වන්නීය. ඉක්බිති ඒ දේවතාවෝ, නුඹලා සිංහ, ව්‍යාඝ්‍ර දිව් යන වෙස්ගෙන දේවියගේ ගමන්මග බාධාකරමින් ඉල්වා සිටියත් ඉර බැසයනතුරු මාර්ගය ඉධනොදී යම්සේ සදළියෙන් අසපුවට පැමිණේ ද එපරිද්දෙන් සිංහාදී සතුන්ගෙන් පීඩාවකට පත්නොවන ලෙස ආරක්ෂා කරවියැයි අණ කළහ.

මේ කාරණය දක්වන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

ඒ දරුවන් දෙදෙනාගේ විලාප අසා වනදෙවියෝ දිව්‍යපුත්‍රයන් තිදෙනෙකු මේ වදන් කීහ තෙපි සිංහ, ව්‍යාඝ්‍ර, දිව් යන වනවැසි වණ්ඩ මෘගයන්ගේ වෙස් ගනිවි.

අපගේ රාජදේවිය සන්ධ්‍යාවේ වනයෙන් නොඒවා. අප නිරන්තරයෙන් පරිභෝග කරන වනයෙහි වණ්ඩ මෘගයෝ ඇයට පීඩාවක් නොකරත්වා.

සිංහයෙක් හෝ ව්‍යාඝ්‍රයෙක් හෝ දිවියෙක් හෝ ඒ ශ්‍රීමතිය වෙහෙසට පත්කරන්නේ නම් ජාලිය කුමරු නොම පවත්නේය. කෘෂ්ණජනා කෙසේ පවත්නීද? ඒ බිසෝ තොමෝ ස්වාමියාගෙනුත් දරුවන්ගෙනුත් යන දෙකොටසින්ම පිරිහෙන්නියැයි කීහ.

එහි ඉදං වචන මවුචුං නුඹලා තුන්දෙනා සිංහයෙක්, ව්‍යාඝ්‍රයෙක්, දිවියෙක් යන නපුරු සතුන් බවට පත් වවියැයි ඒ දේවපුත්‍රයන් තුන්දෙනාට කීහ. මාහෙවනො මද්දේවිය වනයෙන් සන්ධ්‍යාවේ නොඒවා. සඳුඑළියෙන් අඳුර වැටීගෙන එනවිට යේවායි කීහ. මාහෙවාමහාකං නිබ්භාගෙ යනු අප පරිභෝග කරන විජ්ඣයෙහි අපගේ මනරොදේ ඇයව කිසි මාගයෙක් හිංසාවට පත් නොකෙරේවා. යම්සේ හිංසා නොකරයිද එපරිද්දෙන් ඇයට ආරක්ෂාව යොදන්න යැයි කියත්. සීභොවෙනං ඉදින් යම්හෙයකින් ආරක්ෂා රහිත ඇයට සිංහාදී වූ කිසිවෙක් හිංසා කළේ විනම් ජීවිත භාතියට පත් ඇයට ජාලිය කෙනෙක් කොයින්ද? කෘෂ්ණජනා කෙනෙක් කොයින්ද?

මෙපරිද්දෙන් මී තොමෝ විශේෂ අවධානයෙන් යුක්ත වූවාය. උභයෙ නෙවජ්ජෙපං පතිං පුතෙතවා දෙපැත්තකින්ම පිරිහෙන්නේය. ඒ නිසා ඇගේ ආරක්ෂාව මනාව සංවිධානය කරවී.

ඉක්බිති ඒ දේවපුත්‍රයෝ යහපතැයි ඒ දේවතාවන්ට ප්‍රතිඥා දී සිංහ, ව්‍යාඝ්‍ර දිවියන් වී ගොස් ඇය එන ගමන්මගැ පිළිවෙලින් හොත්තාහ. මද්‍රිය මෙසේ සිතුවාය. ඇ මා විසින් නරක සිහිනයක් දකින ලදී. ඉක්මණින් මූලපලාදිය ගෙන අසපුවට යන්නෙමිසි කම්පාවන්ති මූලපලයන් සොයාබැලිය. ඉක්බිති ඇගේ අතින් අලවංගුව වැටෙයි. එසේම පසෙකින් එල්ලාගත් පැස ද වැටෙයි. දකුණු ඇසද සෙලවෙයි. එල දරණ ගස් එල නැති ඒවා ලෙසත් පල නැති ගස් පල ඇති ඒවා ලෙසත් පෙනී ගියේය. දස දිසාව නොපෙනී ගියේය. ඇය මේ කුමක්ද? අද සිදුවන්නේ කලින් සිදු නොවූවකිසි සිතා මෙසේ කිය.

මා අතින් පොළව කණින හුල ගිලිහෙයි. දකුණු ඇසද සැලෙයි. පල ඇති රුක් පල නැතියන් සේය. මට සැට දිශාවක් මූලාව පෙනෙයි.

ඒ මා සවස් වේලෙහි හිරු අවරට ගිය කල්හි අසපුව දෙසට එතකල්හි සැඩ සිටුවාවෝ පෙරමග නැගී සිටියහ.

හිරු ද පහතින් එල්බෙයි. අසපුවද ඉතා දුරයැ. ඔවුනට යමක් මෙයින් ගෙනයම්ද ඔවුහු ඒ බොජුන් වළඳනාහ.

එරද මා නො එන්නා දැක, සාගිනි ඇති හඬන දරුවන් සනහමින් අසපුවෙහි හුදෙකලාව හිඳිනේයැයි සිතමි.

බැගෑ වූ පින් නැති මාගේ සවසැ බොජුන් වේලෙහි කිරිබොන ඒ දරුවෝ කිරි නොලැබ නිදන මෙන් නිදිතියි සිතමි.

බැගෑ වූ පින් නැති මාගේ ඒ දරුවන් මව්දෙනගේ පෙරමගට පැමිණ සිටින වසුපැටවුන් මෙන් මා පෙරමගට අවුත් සිටිතියි සිතමි.

බැගෑ වූ පින් නැති මාගේ ඒ දරුවෝ විල්පිට හංස පෝතකයන් මෙන් මා පෙරමගට අවුත් සිටිතියි සිතමි.

බැගෑපත් වූ පින් නැති ඒ මාගේ දරුවෝ අසපුව අබියස මා පෙරමගට අවුත් සිටිතියි සිතමි.

එක් අඩිපාරකි. එයද එකම මගයැ. දෙපසැ විල් හා හෙල්යැ. යම් මගෙකින් අසපුවට යන්නෙම් නම් එබඳු අන් මගක් නොදකිමි.

වනයේ මහාබල ඇති මුවරජහට නමස්කාර වේවා. දැහැමින් මට සොහොයුරෝ වව්. මා විසින් අයදනා ලද තෙපි මට මඟ ඉඩදෙවු.

මම රටින් තෙරනා ලදසිරිමත් වෙසතුරු මහරජහු අඹු වෙමි. මම ඔහු රාම රජහට අනුගත වූ සීතාදේවිය මෙන් ඔහු ඉක්මවා වෙනකකු ගැන නොසිතමි.

තෙපිදු සවස ගොදුරු ගන්නා වේලෙහි තොප දරුවන් බලවු. මම ද ජාලිය කෘෂ්ණඒනා දෙදරුවන් දක්නෙමි.

මේ අල හා පලවැල බොහෝය. මෙහි කෑ යුතු දේ අනල්පය. ඉන් අඩක් තොපට දෙමි. මා විසින් අයදනා ලද තෙපි මට මග අවසර දෙන්න.

අප මවු රදුයැ. අප පිය රජුයැ. තෙපි මට දැහැමින් සොහොයුරු වව. මා විසින් අයදනා ලද තෙපි මට මග අවකාශ දෙව.

එහි තසසා යනු ඒ මගේ. අසසමාගමණමපති අසපුච දෙසට එන්නියගේ. උපට්ඨනුං නැගී සිටියාහ. ඔව්හු වනාහි පළදු පිළිවෙලින් හෙව ඇය එන වේලාවේ නැගිට කිලිපොළා මග හරස්කරමින් පිළිවෙලින් හරස්ව සිටියහ. යංවතෙසං මම ද යමි ඒ මූල ඵලාදියන් මෙතනින් මූලපල ගෙනයමිද ඒ වෙස්සන්තරද දරුවෝ ද යන මේ තුන්දෙනා ජනයෝ වැළඳහ. ඔවුන්ට වෙන බොජුනක් නැත. අනායති මා නොඑන බව දැනගෙන හුදෙකලාව දරුවන් සතුටු කරමින් සිටියේ. සංවෙසනාකාලෙ වෙන දිනවල තමන්ගේ කවනපොටන අවස්ථාවේදී බිරිපිතාවා යමිසේ කිරිබොන දරුවෝ කිරි පිණිස හඬා එය නොලැබ හඬමින්ම නින්දට ගියා වන්නාහයි කියති. වාරිපිතාවා යමිසේ පිපාසිතවැ පැන් පිණිස හඬා නොලැබ හඬමින්ම නින්දට යන්යැයි මේ අයුරින් අර්ථය දතයුතුයි. අව්ශරෙ හිදින්. පව්චුගහතාමං නිට්ඨනති මා ඉදිරියට අවුත් සිටිත්. පව්චුගහතාමං නිට්ඨනති මා ඉදිරියට අවුත් සිටිත්. පව්චුගහතාමං කියාද පාඨයකි. ඉදිරියට අවුත් යන අර්ථයි. එකායනො එකම මාර්ගය. එක්පිය මගකි. එකපථො එය එකටමය. දෙවැන්නක් නැත. ඉවත්ව යන්නට නොහැකිය. කුමක් හෙයින්ද, යම්හෙයකින් සරාසොබහාව පසසනො නමඤ්චු ඇය වෙනත් මගක් නොදැන ඔවුන්ගෙන් ඉල්ලාසිටි පිටකරන්නෙමියි පලාඵල පැස හිසෙන් බිමට බා ඇදිලි බැඳගෙන වදිමින් මෙසේකීවාය. සාහරො අපි වනාහි මනුෂ්‍ය රාජපුත්‍රයෝ වෙමු. නුඹලා මාගරාජ පුත්‍රයෝය. මෙසේ ධර්මතාවය අනුව සොහොයුරෙක් වන්නාහුය. අවරුඳුසස රටින් පිටුවහල් කරන ලද්දහුගේ රාමංසීතාවනුබබනා යමිසේ දසරථ රාජපුත්‍ර වූ රාම ඔහුගේ කණිටු නැගනිය සීතා දේවිය ඔහුගේම අගමෙහෙසිය වී ඔහු අනුබබනා ස්වාමීදේවතාවා වී අපුමාණ ලෙස උවටැත් කළාය. එපරිද්දෙන් මම ද වෙස්සන්තර හට උපස්ථාන කරමි. අවමන් නොකරමි යැයි කියයි. තුමෙහව නුඹද මාගේ මාර්ගය දී ගමන් ගොදුරු ගන්නා වේලාවේ දරුවන් බලවී. මම ද බලන්නෙමි. මට මාර්ගය ඉඩදෙන්න යැයි ඉල්ලා සිටියි.

ඉක්බිති ඒ දේවපුත්‍රයෝ වේලාව බලා දැන් මැයට මාර්ගය ඉඩදිය යුතුයැයි දැනගෙන නැගිට පිටව ගියහ.

මේ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ගාථාව වදාළහ.

චැලපෙන්නා වූ ඇගේ බැගැබවින් මුසු වූ බොහෝ මියුරුතෙපුල් අසා සැබ මුව වෙස්ගත් දෙවිපුත්හු මගින් බැහැර වූහ.

එහි නෙලපතිං කෙල චැගිරෙන්තේ නැති දක්‍ෂ - මිහිරි වචන.

ඇයද මෘගයන් ඉවත්ව ගිය කල්හි අසපුවට ගියාය. එදිනද පුන්පොහෝ දිනක් විය. ඇය සත්වන කෙළවර සිට යම්තැනක පෙර දැරුවන් දකීද ඒ තැන්වල දැරුවන් නොදැක මෙසේ කීවාය.

පස් වැකුණු සිරුරු ඇති දැරැසිගිත්තෝ මවුදෙන පෙරමගට ආ වසුපැටියන් මෙන් මා පෙරමගට ආවාහු (පෙර) මේ මේ තන්හි සිටිති.

පස් තැවරුණු සිරුරු ඇති දෙදරු බිළින්දෝ විලේ මතුපිට හංස පෝතකයන් මෙන් මා පෙරමගට ආවාහු පෙර මේ තැන්වල සිටිති.

පස් තවරාගත් සිරුරු ඇති දැරැපැටියෝ මා පෙරමගට ආවාහු (පෙර) අසපු අබියෙසැ මේ තන්හි සිටිති.

ඒ දෙදරුවෝ කන් ඔසවාගත් මුවපොච්චන් මෙන් මා දැක සතුටු වූවාහු ප්‍රමුදිත වූවාහු අවටින් දුවනුවෝ පනනුවන් මෙන් මාගේ ළය කම්පා කරති. ඒ ජාලිය කෘෂ්ණජිනා දෙදරුවන් අද දක්නට නැත.

පැටවුන් අතහැර ගොදුරට ගිය එළදෙනක මෙන් මුවපෙල්ලක මෙන් කැදැල්ල හැරගිය කිරිල්ලියක මෙන් ගොදුරට ගිණු වූ සිහ දෙනක මෙන් දැරුවන් පියා අහර සොයා නික්මුණෙමු. ඒ මට ජාලිය, ක්‍රිෂ්ණජිනා දෙදරුවන් නොදකිමි.

පර්වතයෙහි ඇතුන්ගේ පියසටහන් සෙයින් මේ ඔවුන් කෙළැ

ඇවිදි පියසටහන් පෙනෙයි. අසපුව අබියසැ වැලි සැයවල් විසිරී ඇත. ඒ ජාලිය, කෘෂ්ණජනා දෙදෙනා අද දක්නට නැත.

පස් තවරාගත් වැලිවලින් ගැවසීගත් දරුවෝ මා සිසාරා දිවයෙති. ඒ දරුවන අද නොදක්මි.

පෙර යම් දරු කෙනෙක් වනයෙන් එන මා දුරදීමැ දැක පෙරමගට එක්ද අද ඒ ජාලිය ක්‍රිෂ්ණජනා දෙදරුවන් නො දකිමි.

පෙර ඔවුන් අසපුවෙන් පෙරමගට අවුත් මව්එළදෙන මව් මුවදෙන එනතෙක් බලාසිටිනා පැටවුන් මෙන් දුරැසිට මා බලති. අද ඒ දරුවන් නොදකිමි.

මේ ද ඔවුන්ගේ කෙළිබඩු වූ ගිලිහී වැටුණා වූ ඉදුණු බෙඩි පලය. ඒ ජාලියක්‍රිෂ්ණජනා දෙදරුවන් අද නොදකිමි.

මාගේ මේ දෙනන කිරෙන් පිරී ඇත. ළය පැළෙනු වැන්න. ඒ ජාලිය ක්‍රිෂ්ණජනා දෙදරුවන් අද නොදකිමි.

එකෙක් මා හිණ සොයයි. එක් තැනැත්තියක් තනයෙහි එල්බගනී. ඒ ජාලිය ක්‍රිෂ්ණජනා දෙදරුවන් අද නොදකිමි.

යම්දරු කෙනෙක් පස් වැකුණු සිරුරු ඇතිවැ සවස් වේලෙහි මාගේ ඇකයෙහි පෙරැළෙත්ද ඒ දරුවන් නොදකිමි.

පෙර දවස යම් අසපුවක් කෙළි මඩුල්ලක් මෙන් මට වැටහුණේ වේද මේ ඒ අසපුවයි. අද ඒ දරුවන් නොදක්නා මට අසපුව හුමණය වෙන්නක් මෙන් දැනේ.

මේ කුමක්ද? අසපුව නිහඩව මෙන් මට වැටහෙයි. වන කවුඩෝද නො හඬති. මාගේ දරුවෝ මළාහු දෝ හෝ.

මේ කිම, අසපුව නිහඩව මෙන් මට වැටහෙයි. වන කවුඩෝද නො හඬති. මාගේ දරුවෝ මළාහු දෝ හෝ.

මේ කීම, අසපුව නිහඬව මෙන් මට වැටහෙයි. කුරුල්ලෝ ද නොහඬති. මාගේ දරුවෝ මළාහු දෝ.

එහි නං යනු නිපාත මාත්‍රයකි. පංසුකුණධීතා පස් වැකුණු, පවුලුගාතා මං මට පෙරගමන්කොට, පවුලුගනතුං කියාද පාඨයෙකි. පෙරට ගොස් යන අර්ථයි. උකකණණා යම්සේ මුවපොව්වෝ මව දැක කන් ඔසවා ගෙල දිගුකොට මව ලඟට ගොස් කුටපහටු වූවාහු හාත්පස දුවති. වග්ගමානාව කමපරෙ පනනුවන් මෙන් මවගේ හෘදයමාංශය කම්පා කරන්නාක් මෙන් පෙර මාගේ දරුවෝ තෘජ්ජා ඔවුන් අද නොදකිමි. ජකලීව මිගි ජාපං යම්සේ එළදෙන, මුවදෙන මැදිරි සංඛ්‍යාත වූ කුඩුවෙන් මිදුනු පකෂියෙක් මෙන් ගොදුරට ගිජු වූ සිංහ ධේනුවක් මෙන් තමන්ගේ පැටවා තබා ගොදුර සඳහා යන්තීද එපරිද්දෙන් මට දරුවන් දමා අහර සෙවීමට ගියෙමියි කියයි. ඉදං තෙසං පරකකතං පර්වතසානුයෙහි හස්තීන්ගේ පා සටහන් මෙන් මේ ඔවුන්ගේ ක්‍රීඩාකරන ස්ථානයෙහි එහෙමෙහෙ දුවනලද අඩි පාරවල් පෙනෙයි. විතකා ගොඩගසන ලද වැලිගොඩවල්. පරිකිණණායො විසිරී ගොස්. සමනතාමගිධාවනති අන් දිනවල හාත්පස දුවන්. පවුලුදෙනති පෙරට ගමන් කරන්. දුරමායති දුරින් එන්නිය. ජකාලීංව මිගිං ජාපා තමන්ගේ මව එළදෙනක්, මුවදෙනක් මෙන් පැටවුන්. ඉදං තෙසං ඇත්රූප ආදියෙන් ක්‍රීඩා කරන්නවුන්ගේ වේද රත්වන් වූ සෙල්ලම් බෙලි ගිලිහී වැටී ඇත. මය්හිමෙ මගේ මේ පියවුරු කිරෙන් පිරී ඇත. උරොව සමපදාලති හදවතද පැලියයි. උච්ඡංගමෙ විවතනනති මාගේ උකුලෙහි වැටෙත්. පෙරළෙත්. සමජේජා පටිහානි මං සැණකෙලි පවත්වන තැනක් මෙන් හැගේ. තෘජ්ජ ඔව්හු අද අපසසනතා මා නොදක්නාහු හමනෙ විය කුඹල් සක මෙන් කැරකේ. කාකොළා වන කවුඩෝ. මනානුතා ඒකාන්තයෙන් මළාහුද නැතහොත් කවරකු විගසින් හෝ ගෙනයන ලදහද? වන්නෝය. සකුණා ඉතිරි පකෂීහු. මනානුතා ඒකාන්තයෙන් මළා වන්නාහුය.

මෙසේ ඇය වැලපෙන්නී මහාසත්ත්වයන්ගේ සම්පයට ගොස් පළතුරු පැස කරෙන් බහා නිහඬව සිටිය මහාසත්ත්වයන්ට දැක දරුවන්ද ඔහු ලග නැති බව දකින්නී මෙසේ කිය.

මේ කීම නිහඬ වූයෙහි. මාගේ සිත සිහින දුටු රැය මෙහි. වනකවුඩෝද නො හඬති. මාගේ දරුවෝ මළාහුද?

මේ කීම, නිහඬ වූයෙහි, මාගේ සිත සිහින දුටු රැය මෙනි, සියොත්හුද නොහඬති. මාගේ දරුවෝ මළාහුද?

කිම ස්වාමීනි, මාගේ දරුවෝ වණ්ඩ සිටුවාවෝ කැවාහුද? ජනශූන්‍ය වූ ඕජස් නැති වනයෙහි මාගේ දරුවෝ කවරකු විසින් ගෙනයන ලද්දාහුද?

එසේ නැතහොත් තොප විසින් දූත මෙහෙකොට යවන ලද්දාහුද? නැත්නම් ප්‍රිය වූ තෙපුල් ඇති දරුවෝ නිදාගත්තහුද? නැත්නම් ඔව්හු ක්‍රීඩාවෙහි යෙදී බැහැර ගියාහුද?

ඔවුන්ගේ අඳුන්වන් කේශයෝ නොපැනෙති, රන්දැළින් විසිතුරු වූ අත්පා නොපෙන්නේ. ලිහිණියෙකුගේ බැස්මක් වීද? මාගේ දරුවෝ කවරක්හු විසින් ගෙනයන ලද්දාහුද?

එහි අපිරිනෙවමෙ ඉතා අළුයම් සිහියක් දකින්නා වූ මාගේ සිත මෙන්, මිහා සිංහාදී වූ ව්‍යාල මෘගයෝ, ඉරිතෙ ඕජස් රහිත, විවනෙ තොර වූ දූතා නැතහොත් දිවිතුරා නගරයේ සිවිරජුගේ සමීපයට ඔබ විසින් දූතයකු ලෙස යවන ලද්දේ ද? සුභතා පන්සලට පිවිස නිදාගත්තාහුද? ආදුබ්බිතො එසේ නැත්නම් ඒ දරුවෝ ක්‍රීඩාවෙහි යෙදී සිටියාහු පිටතට ගියාහුද කියා අසයි.

නෙවාසංකෙසා දීසසනති ස්වාමීනි, වෙස්සන්තර ඔවුන්ගේ අඳුන්වන් කේශයෝ දක්නට නැත්තාහ. න ජාලිනො රන්දැළින් විසිතුරු වූ අත්පා, සකුණානං ච ඔපාතො හිමවන් පෙදෙසෙහි ඇත්ගිජුලිහිණියෝ නම් පසමියෝ සිටිත්. පැන අහසෙන්ම යත්. ඒ නිසා මම අසමී කිම ඔවුන් විසින් ගෙනයන ලදහුද මෙහි වෙනත් ඒ විශාල පසමීන්ට සමාන පසමීන්ගේ පහළවීමක් වීද? කියන්න. කවරකු විසින් මාගේ දරුවෝ ගෙන ගියාහුද?

මෙසේ කී කල්හිද මහාසත්ත්වයෝ කිසිවක් නොකීහ. ඉක්බිති ඇය ඔහුට ස්වාමීනි, කුමක් නිසා මා සමග නොකියන්නේද? මගේ වරද කුමක්ද කියා මෙසේ කීවාය.

අද ඒ ජාලිය කෘෂ්ණජනා දෙපුකුන් නො දකිමීද? ඒ දුකට වඩා තොප කථා නොකරන දුක ඉතා දුක්ය. හුළින් විදිනා ලද වනයක් මෙනි.

අද මම ඒ දරුවන් නොදකිමි. ඔබද මා හා කථා නොකරති. මේ දෙවැනි හුළඳ මාගේ ළය කම්පා කරවයි.

රාජපුත්‍රයෙනි, අද මේ රාත්‍රිය මා හා කථා නොකරන්නාහු නම් පහවැ ගිය දිවි ඇති මා උදයේ මළ එකකු ලෙස දකින්න.

ඉක්බිති ඉදං තනො දුක්ඛතරං වෙස්සන්තර ස්වාමීනි, රටින් නෙරපන ලද වනයෙහි වාසය කරන දරුවන් දකින්නට නැති මා සමග මේ දුක් නොකියා සිටීම ඊටත් වඩා දුක්කි. ඔබ වනාහි ගින්නෙන් දැවුණු මා නැවත දවන්නාක් මෙනි. තල්ගසින් වැටුනහුට මුගුරකින් ගසන්නාක් මෙන් නිහඬතාවයෙන් මා වෙහෙසට පත්කරන්නෙහිය. මේ මාගේ හෘදය ආයුධයකින් විදින ලද්දක් මෙන්ද එසේම වනයක් මෙන් ද වේදනාවට පත්වෙයි. කම්පාවෙයි. සමපච්ඤා කියාද පාඨයකි. දැන් විදින ලද්දේය යන අර්ථයි. උකකනනසතනං මං පහවු දිවි ඇති. දකඬ සිනො මෙහි 'නො' කාරය නිපාත මාත්‍රයකි. මා කල්ඇතිව මළාක් මෙන් දකින්න යන අර්ථයි.

මහාසත්ත්වයෝ කර්කශ කථාවෙන් ඇගේ දරුශෝකය දුරු කරන්නෙමියි සිතා මේ ගාථාව කිය.

රූපශ්‍රියෙන් යුත් යසස් ඇති මදිරාජදේවිය, තෙපි වනමුල් පලවැල පිණිස උදයේම ගියා නොවේද? කුමන කරුණකින් ප්‍රමාදවී ආවාහුද?

එහි කිමිදං සායමාගතා මදිරාජදේවිය, නුඹ රුමත්ය. පැහැපත්ය. හිමවන වනාහි වනයේ හැසිරෙන බොහෝ නාපස විජ්ජාධරයන්ගෙන් යුක්තය. ඇය විසින් කුමක කරන ලද්දේ දැයි කවුරු දනීද? ඔබ අඵයම ගොස් කුමක් නිසා මේ සවස එන්නෙහිද? සිගිති දරුවන් දමා වනයට ගිය ස්ත්‍රීහු නම් ස්වාමීවරුන් සහිත නම් මෙසේ නොකරන්නාහ.

මාගේ දරුවන්ගේ තොරතුරු මොනවාද? මාගේ ස්වාමියාට කුමක් වීද යන මෙපමණක්වත් ඔබට සිතුවෙන් නැත. උදේම ගොස් සඳළුළියේ එන්නෙහිය. මේ මාගේ දුගී බවෙහි දෝෂයක්මයැයි තර්ජනයකොට වංචාකර කීවේය. ඇය ඔහුගේ කථාව අසා මෙසේ කිය.

යම් සිවුපා කෙනෙක් දිය බොන්නට විලට ආවහුද ඔවුනතුරෙන් තෙපි වෙසෙසින් නාදකරන සිංහයාගේද ව්‍යාඝ්‍රයාගේද එකනින්නාද හඬ නොඇසුහුද?

මහවෙනෙහි සැරිසරන මට පෙරනිමිති පහළ වී, මා අතින් අල කණන හුල ගිලිහී වැටුණේය. දසරුවෙන් පලවැල පැස ගිලිහී වැටුණේය.

එකල්හි මට කම්පා වී බියපත්ව වෙන වෙනම ඇදිලි බැඳගෙන මෙයින් ශාන්තියක් වන්නේයැයි සිතා හැම දිශාවන්ට වැන්දෙමු.

අප හිමි රාජපුත්‍රයා සිංහයකු විසින් හෝ දිවියකු විසින් නොනසාවා. දරුවෝ ද වලස්, වෘක යන සතුන්ගෙන් හිංසාවට පත්නොවෙත්වා.

සිංහය, ව්‍යාඝ්‍රය, දිවිය යන සැඬ වනමෘගයෝ තිදෙනෙකි. ඔව්හු මට මග අවරුහ. ඒ නිසා ප්‍රමාදවී සවස ආවෙමි.

එහි යෙ සරං පාකුමාගතා යමෙක් පැන් බීමට මේ විලට ආවාහු. ව්‍යාගසසසව ව්‍යාඝ්‍රයන්ගේද අනිකුත් ඇත් ආදීන්ගේද කුරුළු සමූහයාගේද කුජනය. එකනින්නාදය කිම ඔබට නැසුනේදැයි අසයි. ඒ ශබ්දය වනාහි මහාසත්ත්වයන් විසින් දරුවන්ට දෙන ලද වේලාවේ විය. අහු පුබ්බනිමිත්තං දේවයිනි, මේ දුක විදීම පිණිස පෙරනිමිති විය. උග්ඛිං. දසරුවෙහි එල්බෙන පැස. පුපුං වෙන වෙනම සියලු දිසා අනුදිසා නමස්කාර කළෙමි. මාහෙවහො රාජපුත්‍රයා සිංහාදීන් විසින් නො නසාවා. දරුවෝ වළස් ආදීන්ගේ පීඩාවකට පත් නොවෙත්වායි ප්‍රාර්ථනා කරමින් නමස්කාර කළෙමි. තෙ මං පරියාවරුංමගං ස්වාමීනි, මම වනාහි මේ බිහිසුණු මහත් වූ නරක සිහිනයක් ද දුටුවෙමි. අද කල්ඇතිව යන්නෙමියි වල සහිත ගස් පල නැතිගස් ලෙසත් ගෙඩි නැති ගස් ඇති ගස් ලෙසත් දකින්නී අපහසුවෙන් පලාපල ගෙන ගිරිදොරකඩට පැමිණියෙමි. ඉක්බිති ඒ සිංහ ආදී වූ මෘගයෝ මා දැක මග පිළිවෙල වළක්වා සිටියාහ. ඒ නිසා සවස්වී පැමිණියාට ස්වාමීනි මට සමාවන්න.

මහාසත්ත්වයෝ ඇය සමග මෙපමණක්ම කථාකොට අරුණ නැගෙන තෙක් කිසිවක් කථා කළේ නැත. එතැන් පටන් මඳිය නොයෙක් අයුරින් වැලපෙන්නී මෙසේ කීවාය.

මම දඩමඬුළු දරන්නී බඹසර රකින්නී අතවැසි මානවකයෙක් ඇඳුරහුට මෙන් හිමියන්ට ද දරුවන්ට ද දිවා රැ අප්‍රමාදීව මෙහෙ කළෙමි.

දරුවනි, මම නොප කැමැත්තෙන් අඳුන්දිවිසම් පෙරවැ වනමුල් පලවැල ගෙනයන්නී දිවාරාත්‍රී ඇවිදිමි.

දරුවනි, මේ රන්වන් කසාය, කල්ක, ගෙනෙන ලදය. ඔබලාට සෙල්ලම් කිරීමට රන්වන් බෙලිපල ගෙනෙන ලදය. ගස්වල ඉඳුණු මිහිරිපලද ගෙන ආමි. මේ නොපට කෙළිබඩුය.

මේ නෙලුඹුදැලි වළලුය. ඕලුයැ. පිඤ්ජර යුෂය යන මේවා තිබේ. රජතුමනි, දඩුයෙල්බැ මියෙන් හනන ලදුවැ දරුවන් හා එක්වැ වළඳන්න.

මේ පියුම ජාලියට දෙන්න. ඇඹුලමල කුමරියට දෙන්න. මල් පැළඳ නටන දරුවන් බලව. සිව් රජතුමනි, දරුවන් කැඳවන්න.

රජතුමනි, මියුරු හඬ ඇති සිත්කළු ස්වභා ඇති කෘෂ්ණාභිතාටද අසපුව කරා යන්නීය. බලව.

රටින් නෙරපන ලද අපි දෙදෙන සමාන සුවදුක් ඇත්තෝ වෙමු. සිව් මහරජුනි, ජාලිය, ක්‍රිෂ්ණාභිතා දෙදරුවන් දුටුවහුද?

මම ලෝකයේ බඹසර පිහිටකොට ඇති බොහෝ ඇසුපිරු තැන් ඇති සිල්වත් මහණුන්ද බමුණන්ද ශාප කළෙමි. එහෙයින් අද ඒ ජාලිය, කෘෂ්ණාභිතා දෙදරුවන් නො දක්මි. ආවෙරම්වමාණවො වන්සපන් අතවැසියෙක් ගුරුවරයාට මෙන්. අනුට්ඨිතා වතාවත් කටයුතු නොනැගිට, අප්‍රමාදීව ඉටුකරමි. තුඹං කාමා ඔබගේ කැමැත්තෙන් ඔබ පනයි. පුත්තකා කුමාරයන්ට අමතන්නී හඬයි. සුවණණහාලිදැයි. දරුවෙනි, මම ඔබලාට ස්නානය පිණිස රන්වන් වූ කසා කල්ක ගලගා ගෙන ආවේය. බෙළුට. සෙල්ලම් කිරීම පිණිස ඔබලාට මේ රන්වන් බෙලි මා විසින් රැගෙන ආවේය. රුකඬ පකකානි ක්‍රීඩා කිරීම සඳහා වෙනත් ප්‍රියමනාප ගෙඩි වර්ග ගෙනාවෙමි. ඉමෙ තෙ දරුවෙනි, මේ ඔබලාට ක්‍රීඩා කිරීම පිණිසයැයි කියයි. මූලාලවටකං නෙළුම් අල රවුමි. සාලුකං මේ උපුල් ආදී අල ගෙනෙන ලදී. පිඤ්ජරොදකං පිඟුවන් ජලය. භුඤ්ජ මේ සියල්ල කුඩා මඩු

සමග අනුභව කරන්නයැයි හඬයි. සිව්පුත්තානි වචනයා සිව්වර්ජතුමනි, දරුවන් දකින්නෙහිද? දකිනම් මට පෙන්වන්න. ඇයි මා වෙහෙසට පත්කරන්නේ. අභිසමිං ඔබගේ දු දරුවන් නොදකිවායි මෙසේ ඒකාන්තයෙන් ආක්‍රෝශ කළෙමි.

මෙසේ වැළපෙන්නියට මහාසත්ත්වයෝ කිසිවක් පැවසූයේ නැත. ඇය ඔහු කිසිවක් නොකියන කල්හි කම්පාවෙමින් සදඵලියෙන් දරුවන් සොයන්නී ඒ ඒ දඹරුක් ආදි තැන්වල පෙර ඔවුන් ක්‍රීඩා කළේද ඒ ඒ තැන්වලට ගොස් වැලපෙමින් කීවාය.

මේ දරුවන් සෙල්ලම් කළ තැන්වල දඹරුක්ය. එලෙන අතු ඇති සිඳුවරය. නන් වැදෑරුම් රුක්ය. ඒ කුමරුවෝ නො පැනෙති.

මේ ඒ ඇසතු රුක්ය. පනා රුක්ය. නුග රුක්යැ. හෙළකිඳි ඇසතු රුක්ය. නන්වැදෑරුම් පලරුක්දෑය. ඒ කුමරුවෝ නොපෙනෙති.

පෙර යම්තැනෙක හිඳ ක්‍රීඩා කෙරෙන්නම් මේ ඒ අරම පවති. මේ සිහිල් දිය ඇති හොයද තිබේ. ඒ කුමරුවෝ නොපෙනෙති.

පෙරයම් මල්වර්ග පැළඳියාහුද මේ ගල්මුදුනෙහි ඒ විවිධ පුෂ්පවර්ග ඇත. ඒ කුමරුවෝ නොපෙනෙති.

පෙර යම් එළජාතීන් වැළඳුහුද මේ ගල්මුදුනෙහි ඒ විවිධ පලජාති ඇත. ඒ කුමරුවෝ නොපෙනෙති.

පෙර යම් පෙනැලිරුවන් ක්‍රීඩා කළාහුද මේ ඒ ඇත්රූපය අස්රූපය මේ ඒ ගොනුන්ගේ පෙනලි රූපද ඇත. ඒ කුමරුවෝ නොපැනෙති.

එහි ඉමෙ තෙ හස්සීකා පර්වතය මත්තේ දරුවන් නොදැක හඬන්නී ඉන් බැස නැවත අසපුවට අවුත් එහි ඔවුන් ගැන සිතන්නී ඔවුන්ගේ ක්‍රීඩා භාණ්ඩයන් දැක මෙසේ කීවාය.

පෙර යම් කෙනෙකුන් හා සමග ක්‍රීඩා කළාහු නම් මේ ඒ කුඩා

සමචන් මුවෝය. සාවෝය. බකමුණෝය. බොහෝ වූ කෙහෙල්මුවෝය. ඒ කුමරුවෝ නොපෙනෙති.

පෙරයම් කෙනෙකු හා ක්‍රීඩා කළාහුද මේ ඒ හංසයෝය. කොස්ලිහිණියෝය. විසිතුරු පිල්කළඹ ඇති මොනරුය. ඒ කුමරුවෝ නොපෙනෙති.

එහි සාමා කුඩා මුවෝ, රන් මුවෝ. සසොලුකා හාවෝ ද මහ මුහුණෝ ද,

ඇය අසපුවෙහි ප්‍රිය දරුවන් නොදැක ඉන් නික්ම මල් පිපුණු වනරොදට පිවිස ඒ ඒ තැන බලන්නී මෙසේ කීවය.

පෙර යම්තැනක ක්‍රීඩා කළාහු නම් මේ ඒ හැමකල්හි මල් පිපී ඇති වනලැහැබිය. ඒ කුමරුවෝ නොපෙනෙති.

පෙර යම්තැනක ක්‍රීඩා කළාහු නම් මේ ඒ සක්වාලිහිණියන් ලඟ හිඳ කල්නා හෙල්මැලිවලින් ද පියුම්වලින් ද උපුල්වලින් ද ගැවසිගත් රමණිය පොකුණු ඇත. ඒ කුමරුවෝ නොපෙනෙති.

එහි වනගුමබායො යනු කැලෑ රොදවල් ඇය කිසිතැනක දරුවන් නොදැක නැවත මහාසත්ත්වයන් සමීපයට ගොස් දුර්මුඛව සිටි ඔහුට මෙසේ කීය.

තොප විසින් දර නොබිඳින ලද තොප විසින් දිය නොගෙන ලද, තොප විසින් ගිනිද නොදල්වන ලද කිම නොදන්නා බාලයකු මෙන් සිතිවිලි පරවශව සිටීද?

තෙපි මට ප්‍රියව. ප්‍රිය වූ තොප හා සමග එකවැ සමවැ විඳිනා දුක් මා විසින් නසනු ලැබේ. අද ඒ ජාලිය ක්‍රිෂ්ණජනා දෙදරුවන් අද නොදක්මි.

එහි න හාපිතො දිලිසෙන්නේ නැත. මෙසේ කියන ලදී. ස්වාමීනි, ඔබ පෙර දර කඩන්නෙහි. ජලය ගෙන තබන්නෙහි ගිනිකබලෙහි ගිනි මෙලවීය. අද එයින් එකක්වත් නොකොට කීනනු මඤ්ඤාච ක්‍රියාසි ඔබගේ

ක්‍රියාවන් මට රුවි නොවේ. පියෝ පියෙන වෙස්සන්තර මට ප්‍රියය. මීට වඩා මට ප්‍රියතරයෙක් නම් නැත. මේ ප්‍රියයා සමග එක්වී පෙර සමෝ මේ ව්‍යපහඤ්ඤති. දුක පහව යයි. අද වනාහි මොහු දකින්නා වූ මාගේ ශෝකය පහව නොයයි. කවර කරුණක් නිසාද? තෘෂ්ණ වේවා. මා විසින් කරුණ දක්නා ලදී. අද ඒ පුතුන් නොදකිමි. මොහු දකින්නා වූ නමුත් ශෝකය පහව නොයයි.

ඇ විසින් මෙසේ කී කල්හි මහාසත්ත්වයෝ නිහඬව හුන්නේය. ඇය ඔහු කථා නොකර සිටිනවිට ශෝකයෙන් මධිනා ලද්දේ පහරකෑ කිකිළියක් මෙන් නැවත කලින් සොයාබැලූ තැන්වලට නැවත ගොස් බලා ආපසු ඇවිත් කීවාය.

දේවයිනි, අපගේ දරුවන් නොදකිමි. යමකු විසින් ඔවුහු ගෙන යන ලදහද? නොහොත් මළාහුද? වනකවුඩෝද නොහඬති. මාගේ දරුවෝ කිසිවකු විසින් ගෙනයන ලද්දෝ වන.

එහි නබෝ නො යනු දේවයිනි, අපගේ දරුවන් නොදකිමි. යෙන තෙ නිපාතා මහා කිසිවකු විසින් ඔවුන් නසන ලද බවද නොදනිමි යන අදහසින් මෙසේ කියන ලදී.

මෙසේ කී කල්හිද මහාසත්ත්වයෝ කිසිවක් නොකීවේය. ඇය දරුවෙහි දරුවන් ගැන සිතන්නී තුන්වන වරටත් ඒ ඒ තැන්වලට වාතවේගයෙන් ගියේය. එක්රැයක් තුළ ඇවිද්ද තැන් ගණන් කරන්නේ නම් යොදුන් පසළොස්සක් පමණ විය. ඉක්බිති රාත්‍රිය ගතවිය. අරුණ නැගී කල්හි ඕනොමෝ නැවත ගොස් මහාසත්ත්වයන් සමීපයේ සිට හැඬුවාය.

ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘෂ්ට වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

ඒ බිසෝ පර්වතයන්ද වනයන්ද බලමින් හඬා වැළප යළුණිදු අසපුවට ගොස් ස්වාමියා ලඟ හඬන්නීය.

දේවයිනි, අපගේ දරුවන් නොදකිමි. යමකු විසින් ඔවුන් ගෙනයන

ලදද? නොහොත් මළාහුද? වනකවුඩෝද නො හඬති. මාගේ දරුවෝ කිසිවකු විසින් ගෙනයන ලද්දේ විය යුතුයි.

දේවයිනි, අපගේ දරුවන් නො දක්මි. යම්කිසිවකු විසින් ඔව්හු ගෙනයන ලදහුද? නොහොත් මළාහුද? පක්ෂීහුද නොහඬති. මාගේ දරුවන් මළා විය යුතුය.

දේවයිනි, පර්වතයෙහි රුක්මුල්හි ගල්ලෙන්වල ඇවිදින්නී අපගේ දරුවන් නොදක්මි. ඔවුන් යම්කිසිවකු විසින් ගෙනයන ලද ද? නැතහොත් මළාහුද?

මෙසේ යසස් ඇති උතුම් වළඟ ඇති මදුරජ දූ දොහොත් හිස බැඳ හඬා එහිමැ බිම ඇදහුණු.

එහි සාමිකසසනහි රොදති මද්දේවිය වංකගිරියේ ඇතුළත හා සානුවල වනයන්හි ඇවිදින්නී හඬාවැළප නැවත අවුත් ස්වාමියා ඇසුරුකොට ඔහු සමීපයෙහි සිට දරුවන් වෙනුවෙන් හඬයි යන අර්ථයි. ඉති මඳදී මහණෙනි, මෙසේ උතුම් ශරීර ඇති අභිරූපවත් වූවා මද්දේවිය ගස්මුල් ආදියෙහි හැසිරෙන්නී දරුවන් නොදැක නිසැකවම මළා විය යුතුයැයි බාහා පගහඤා කැඳිචා එහිම වෙස්සන්නර පාද මූලයේ කපා දැමූ රත්වන් කෙසෙල් ගසක් මෙන් බිම පතිත වූවාය.

බෝධිසත්ත්වයෝ, ඇය මළායැයි සිතා කම්පා වන්නේ මද්දේවිය අස්ථානයෙහි පිටරටකදී මළාය. ඉදින් ඇගේ මරණය ජයතුරා නුවරදී සිදුවූවානම් මහත් වූ පෙරහර වන්නේය. රටවල් දෙකම කම්පා වන්නේය. මම වනාහි වනයෙහි හුදෙකලා විමි. කුමක් කරන්නෙමිදැයි හටගත් බලවත් ශෝක ඇත්තේ සිහිය පිහිටුවාගෙන පළමුව දැනගන්නෙමිසි නැගිට ඇගේ හදවතට අත තබා සන්නාපයට පත්වූ බව දැනගෙන කෙණ්ඩියෙන් ජලය ගෙනවුත් සත්මසක් කාය සංසර්ගයක් නූවූ නමුත් හටගත් බලවත් ශෝකයෙන් පැවිදිබව සලකා ගන්නටද නොහැකිව කඳුළු පිරි දෙනෙතින් යුතුව ඇගේ හිස ඔසවා උකුලෙහි තබාගෙන වතුර ඉස මුහුණද හදවතද පිරිමදිමින් සිටියේය. මද්දේවියද ටිකවේලාවක් සිට සිහි එළවා නැගිට ලජ්ජාභය පිහිටුවා ගෙන මහාසත්ත්වයන්ට වැඳ ස්වාමීනි,

වෙස්සන්තර ඔබගේ දරුවෝ කොහි ගියාහුදැයි ඇසුවාය. දේවිනි, එක් බ්‍රාහ්මණයකුගේ දාස බවට දෙන ලදී.

ඒ කාරණය දක්වනශාස්ත්‍රයෙන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

බිම වැටුනා වූ රජදුවගේ මුහුණ දියෙන් තෙමී. ඉක්බිති ඇය පියවි බවට පත්වූ සැටි දැන ඇයට මේ වචන පැවසීය.

එහි අර්ථප්‍රකාශය යනු තමාගේ සමීපයට පැමිණි, පාමුල වැටී සිහිසන් නැතිවී යන අර්ථයි. නංඵතදබ්‍රවී මා විසින් එක් බ්‍රාහ්මණයකුගේ දාසබවට දෙනලදැයි යන මේ වචනය පැවසීය.

ඉක්බිති, දේවයන් වහන්ස, දරුවන් බ්‍රාහ්මණයාට දී මුළු රැයම හඬමින් ඇවිදින මට නොකීවේ ඇයිදැයි කී කල්හි මහාසත්ත්වයෝ මෙසේ කීහ.

මද්‍රිදේවිනි, මුලදීම ඔබව දුකට පත්කරන්නට නොකැමැති වීමි. දිළිඳු වූ මහලු වූ යාවක බමුණෙක් ගෙට ආවේය. ඔහුට මා විසින් දරුවෝ දෙන ලදහ. මද්‍රි බිය නොවන්න. සැනසෙන්න.

මද්‍රි දේවිනි, මා බලව. දරුවන් ගැන නොබලව. දැඩිකොට නොහඬන්න. ජීවත්වන්නමෝ නිරෝගී වන්නමෝ නම් දරුවන් ලබමිහ.

සත්පුරුෂයා යදියා ආ කල්හි දැක දරුවනුත් සිවුපාවනුත් ගෙහි ඇති යම් ධනයක් ඇද්ද ඒ සියල්ල ද දන් දෙන්නේය. මද්‍රිදේවිනි, දරුවන් කෙරෙහි පිහිටි මාගේ උතුම් දානය අනුමෝදන් වන්න.

එහි ආදියෙනෙව යනු කලින් මෙසේ කියා ඇත. ඉදින් මම නුඹට කලින්ම ඒ කාරණය කියුවේ නම් ශෝකය දරාගත නොහැකිව හදවත පැලෙන්නේය. ඒ නිසා මද්‍රියෙනි, පළමුකොට ඔබට දුකක් ඇතිකරන්නට කැමැති නොවූයෙමි. සරමාගතො මේ අපේ වාසස්ථානයට පැමිණියේ. අරොගාව භවාමසෙ යම්භෙයකින් අපි නිරෝගී වමු ද ජීවත්වන්නාහු දරුවන් දකින්නෙමු. යඤ්චමඤ්ඤං යම් අනිකක්, සරෙ ධනං සවිඤ්ඤාණක හා අවිඤ්ඤාණක ධනය දජ්ජා සප්පරිසො දානං සත්පුරුෂයා වනාහි

උතුම් කරුණක් ප්‍රාර්ථනා කරමින් පපුව පළා හෘදයමාංශයද දෙන්තේය. මලිය කීවාය.

දේවයිනි, තොප දරුවන් කෙරෙහි පිහිටි උතුම් දන අනුමෝදන් වෙමි. දන් දී සිත පහදව. පුත පුතා දන්දෙනුයේ වව.

නරදේවයිනි, සිවිරට වඩනා යම්බඳු තෙපි මසුරුමලින් මැඩුනු මිනිසුන් අතුරෙහි බමුණුහට පුත්‍රදානය දුන්නනුයැ.

එහි අනුමොදාමි තෙ දස මාසයක් කුසෙහි දරාගෙන දවසට දෙකුන්වරක් නාවා පොවා, කවා ළයෙහි හොවාගෙන පෝෂණය කළ දරුවන් බෝධිසත්ත්වයන් විසින් දුන්කල්හි තමන්ගේ පිත අනුමෝදන් වෙමින් මෙසේ කීවාය. මේ කරුණෙන් පියාම දරුවන්ගේ ස්වාමියා ලෙස දතයුතුයි. හියොහා මහරජ, මත්තෙහිද නැවත නැවත දන් දෙන්තෙක් වව.

යම් ඒ ඔබ මසුරුබවින් මඩින ලද සත්ත්වයන් ඇති ලෝකයේ ප්‍රිය දරුවන් දුන්නේද, මා විසින් දානය මනාකොට දෙනලදැයි සිත පහදවා ගත්හ.

මෙසේ කී කල්හි මහාසත්ත්වයෝ, මලිදේවියනි, ඔබ මේ කුමක් කියන්නෙහිද? ඉදින් වනාහි මා විසින් දරුවන් දන් දී සිත ප්‍රසාදයට පත් නුවූයේ නම් මාගේ මේ විශ්මය වන සිද්ධීන් සිදුනොවන්නේ යැයි සියළු මහපොළව කම්පාවීම ආදිය කීවේය. ඉක්බිති මලිදේවිය ඒ පුදුමයන් ගැන සිතා දානයේ පිත අනුමෝදන් වන්නී මෙසේ කීවාය.

තොප විසින් මහපොළව හඬවන ලද, තොපගේ කීර්තියෝභාව දෙවිලොවට ගියේය. අකල් විදුලිය අවට හැසිරිණි. පර්වතවලින් ප්‍රතිරාවය නැගුණේය.

එහි විජ්ජනා අකල් විදුලිය හිමවත් පෙදෙසේ හාත්පස හැසුරුනාහ. ගිථිනංව පරිසසුතා පර්වතයන්හි ප්‍රතිරාවය මෙන් මහත් හඬක් පැනනැංගේය.

තොපගේ ඒ පුත්‍රදානය නාරදය, පර්වතය යන දෙකොටසෙහි දෙව්වරු අනුමෝදන් වෙති. ඉන්ද්‍ර, බ්‍රහ්ම, ප්‍රජාපති, සෝමදේව, යමදේව, වෙසමුණි රජ ද ඉන්ද්‍රයා ප්‍රමුඛ තච්චිසාවේ සියළු දෙවියෝද අනුමෝදන් වෙත්.

යස පිරිවර ඇති උතුම් රූපපුවක් ඇති රාජපුත්‍රිය, මෙසේ වෙසතුරු මහරජුගේ උතුම් වූ පුත්‍රදානය අනුමෝදන් වූවාය.

එහි නාරද පබ්බතා යනු මේ දේව නිකාය දෙකම තම තමන්ගේ විමන්දොරකඩ සිටම ඔබ විසින් මනාව දානය දෙන ලදී යැයි අනුමෝදන් වෙත්. තාවතිංසාස ඉන්ද්‍රකා ශක්‍රයා ප්‍රමුඛ තච්චිසා වැසි සියලු දෙව්වරු ඔබගේ දානය අනුමෝදන් වෙත්.

මෙසේ මහාසත්ත්වයන් විසින් තමන්ගේ දානය වර්ණනා කළ කල්හි ඒ අර්ථයම පෙරළා මහරජ, වෙස්සන්තර ඔබ විසින් මනාව දානය දෙන ලදී යැයි මද්‍රිදේවියද එම දානයම වර්ණනාකොට අනුමෝදන් වෙමින් සිටියාය. ඒ නිසා ශාස්තෘන් වහන්සේ 'ඉතිමද්දී' යනාදී ගාථාව වදාළහ.

මද්‍රිදේවී කාණ්ඩය නිමියේ ය.

මෙසේ ඔවුනොවුන් සතුටුසාමීවී කථා කරද්දී ශක්‍රයා මෙන් සිතීය. වෙස්සන්තර රජු ඊයේ මහපොළව කම්පා කරමින් දරුවන් ජුජකයාට දන් දුන්නේය. දැන් කිසියම් හීන පුරුෂයෙක් පැමිණ සියලු අඟපසගින් හෙබි සිල්වත් වූ මද්‍රිදේවිය ඉල්වා රජ තනිකොට මද්‍රිය ගෙන යන්නේය. එයින් ඔහු පිහිටක් නැති අනාථයෙක් වන්නේය. බ්‍රාහ්මණ රූපයෙන් ඔහු වෙතට පැමිණ මද්‍රිය ඉල්වා පාරමී මුදුන් පමුණුවා කිසිවකුට නොදෙන ලෙස කොට නැවත ඇයව ඔහුටම දී එන්නෙමිසි සිතීය. හෙතෙම හිරු උදාවන කල්හි ඔහුගේ සමීපයට ගියේය.

මේ කාරණය පැහැදිලි කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

ඉක්බිති රාත්‍රිය අවසානයේ හිරු උදාවත්ම සක්දෙව් රජ බමුණු වෙසෙකින් යුතුව අලුයම්හි ඒ දෙදෙනාට පෙනී සිටියේය.

එහි පාතො යනු උදෙන්ම ඒ දෙදෙනාටම පෙනෙන පරිද්දෙන් ඉදිරියෙහි සිටියේය. සිට ද පිළිසඳර කථා කරමින් මෙසේ කීය.

කිම භවත්භට රෝග නැද්ද? කිම භවත්භට දුක් නැද්ද කිම වනමුල් පලයන්ගෙන් යැපෙන්නේද? කිම අල හා පලවැල බොහෝ තිබේද?

කිම මැසීමදුරුවෝද සර්ප ජාතීහුද අල්ප වෙන්ද, වණ්ඩ මෘගයන්ගෙන් ගැවසීගත් වනයේ කිම හිංසා නැද්ද?

මහාසත්ත්වයෝ මෙසේ පැවසූහ.

බමුණානෙනි, අපට රෝග නැත්තේමය. තවද බමුණානෙනි, අපට දුක් නැත්තේමය. තවද වනයේ පලවැලින් යැපෙන්නෙමු. අල හා පලවැල බොහෝ තිබේ.

මැසීමදුරුවෝද සර්පයෝද අල්ප වෙති. නපුරු වනසතුන් ගැවසීගත් වෙනෙහි අපට හිංසා නොපෙනෙයි.

සත්මසක් වනයෙහි වසන ජීවශෝකී වූ අප වෙතට බෙලිපැහැ හුණදණ්ඩද (සැරයටිය) ගෙන ආවා වූ අඳුන්දිවිසම් දරන දෙවියන් පසස්නා මේ දෙවෙනි බමුණා නන්ද දකිමු.

බ්‍රාහ්මණය, තොපගේ යහපත් වූ ගමනෙකි. තවද තොපගේ නුසුදුසු පැමිණීමක් නොවේ. තොපට යහපතක් වේවා. තොපගේ දෙපා දෝව්නස කරව. පන්සල තුලට පිවිසෙන්න.

තිභිරිපලයැ. පියල්පලය. මීපලය. කටුඑරමිණිය යන මේ පලවැල මිහිරිය. බමුණානෙනි, හොඳ හොඳ පල ගෙන වළඳන්න.

පර්වතය තුළින් ගලා ආ හොයින් ගෙනෙන ලද මේ පැන් ද

සිසිල්ය. බමුණානෙනි, ඉදින් තෙපි බොහු කැමැත්තහු නම් එයින් ගෙන පානය කරන්න.

මෙසේ ඔහු සමග පිළිසඳර කථා කොට,

තවද තෙපි කිනම් කරුණකින් කිනම් හේතුවකින් මහ අරණට පැමිණියහුද, මා විසින් විචාරණ ලද්දා වූ නොප ඒ කරුණ කියන්න.

මෙසේ පැමිණි කාරණය විචාළේය. ඉක්බිති ඔහුට ශක්‍රයා මෙසේ කීය. මහරජ, මහළු මම මෙහි එන්නේ නුඹගේ බිරිඳ වූ මලිඳේවිය ඉල්වන්නටය. ඇයව මට දෙන්න කියා මේ ගාථාව කීය.

යම්සේ පිරුණු ගංගාවෝ හැමකල්හි නොසිඳේද, එබඳු වූ නොපගෙන් ඉල්ලීමට ආවෙමි. මා විසින් අයදනා ලද තෙපි මට නොපගේ අඹුව දෙව.

මෙසේ කී කල්හි මහාසත්ත්වයෝ, බ්‍රාහ්මණය, ඊයේ දරුවන් දෙන ලදී. වනයෙහි හුදෙකලාව සිට කෙසේනම් ඔබට මලිඳේවිය දෙන්නෙමිදැයි නොකියා දිගුකළ අතෙහි දහසින් බැඳී පසුම්බියක් තබන්නාක් මෙන් නොගැටී නොබැඳී නොසැඟවුණු සිතැත්තේ පර්වතය සිසාරා නදදෙමින් මේ ගාථාව කීය.

බමුණානෙනි, තෙපි යමක් මා අතින් ඉල්වවු නම් එය දෙමි. දෙන්නට නොසැලෙමි. ඇති දැය නොසඟවමි. මා සිත දානයෙහි ඇලෙයි.

එහි සන්නං නපපටිගුහාමි ඇති දෙය නොසඟවමි. මෙසේ ද කියා වහාම කෙණ්ඩියෙන් පැන් ගෙන අතෙහි වත්කර භාර්යාව බමුණාට දුන්නේය. එකෙණෙහිම ඉහත කියූ ආකාරයේ සියළුම ආශ්චර්යයන් සිදුවිය.

මේ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

මලි බිසව අත්හි ගෙන දිය පිරි කෙණ්ඩිය ද ගෙන සිවිරට වඩනා වෙසතුරු රජ බමුණාට දන් දින.

එදවස් යම් බිහිසුණු බවෙක් වීද, එදවස් ලොමුදැහැ ගැන්මෙක් වී මද්දේවිය දන් දෙත්මැ මහපොළව කම්පා විය.

මද් දේවිය මුව නොහැකිලූය. දුර්මුඛ නොවීය. නොහැඬූය. මියෙන් නොබැන තෙල වෙසතුරු රජ මට යම් වෘද්ධියක් ඇත්ද එය දනීයි ඔහුගේ මුහුණ බලමින්ම සිටියාය.

එහි අදා දානං යනු එම්බා බ්‍රාහ්මණය, මට මද්දේවියට වඩා සිය ගුණයකින් දහස් ගුණයකින් දසදහස් ගුණයකින් සර්වඥතා ඥානය ප්‍රියතරය. මාගේ මේ දානය සර්වඥතා ඥානය අවබෝධ කරගැනීම පිණිස හේතුවේවායි කියා දන් දුන්නේය. මෙසේද කියා ඇත.

මා පුතු ජාලියද ක්‍රිෂ්ණජිනා දියණියද පතිනී මද් දේවියද බුදුබව පිණිසමැ ත්‍යාග කරනුයෙම් කිසිවක් නො සිතීම්.

දෙදරුවෝ මට අප්‍රිය නොවෙති. මද් දේවියද මට අප්‍රිය නොවෙයි. ඔවුනට වඩා සර්වඥ බව මට ප්‍රිය වෙයි. එහෙයින් මම ප්‍රිය වූ අඹුදරුවන් දුන්නෙමි.

එහි සමකමපථ ජලය අවසන්කොට කම්පා විය. නෙවසස මද්දී හකුටි මහණෙනි, ඒ වේලාවේ, රජු මහළු බමුණකුට මා දෙයි කියා ක්‍රෝධ වශයෙන් මද් දේවියගේ මුහුණෙහි බුකුටි බවක් නොවීය. න සන්ධියනී න රොදනී මකු වූයේ නැත. ඇස් පුරවාගෙන හැඬුයේ නැත. ඉක්බිති නිහඬව මා වැනි ස්ත්‍රියක දෙන තැනැත්තා හේද රහිතව නොදෙයි. මොහු යමක් උතුම්ද එය දනීයි. පිපුණු පියුමක් මෙන් පෙනේයැයි බලමින්ම සිටියාය යන අර්ථයි.

ඉක්බිති මහා සත්ත්වයෝ මද් දේවිය කෙසේදැයි අසා මුහුණ බැලීය. ඇය ස්වාමීනී, මා දෙස කුමක් නිසා බලන්නේදැයි අසා සිංහනාද පවත්වන්නී මේ ගාථාව කීවාය.

කුමරි වූ මම යමෙක් හට භාර්යාව වීමීද ස්වාමී වූ තෙපි මට ඉසුරු වව. යමෙක්හට දෙනු කැමැත්තනු නම් ඕ හට මා දෙනු මැනව. නැතහොත් මා විකුණන්න. මා මරා දමන්න.

එහි යසස යනු කුමරිය වූ මම යමකුගේ භාර්යාව වීමද ඒ ඔබට මාගේ ස්වාමියාය. යමෙක් හට දාසියක් කැමති වෙයිද ඔහුට දෙන්න. ධනයෙන් වැඩක් ඇත්තේ නම් විකුණන්න. මස්වලින් වැඩක් ඇත්තේ නම් මරාදමන්න. ඒ නිසා ඔබට යමක් කැමැති වන්නේද එය කරන්න. මම නොකිපෙමි.

ඉක්බිති ශක්‍රයා ඔවුන්ගේ උතුම් වූ අදහස දැනගෙන ස්තූති කළේය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

සක්දෙව් රජ ඔවුන්ගේ අදහස් දැන මේ වචන පැවසී යම් දිව්‍යමය වූත් මානුෂික වූත් සතුරෙක් වූ නම් ඒ හැම දෙන තොප විසින් දිනන ලදහ.

තොප විසින් පෘථිවිය හඬවන ලද කීර්ති සෝභාව දෙව්ලොවට ගියේය. අකල් විදුලිය හිමවන සිසාරා ගියේය. පර්වතයන්ගේ ප්‍රතිරාවය නැගුනේය.

තොපගේ ඒ දානය නාරදය, පර්වතය යන නිකාය දෙකේම දෙවියෝ අනුමෝදන් වෙති. ඉන්ද්‍රය, බ්‍රහ්මයැ, ප්‍රජාපතියැ, සෝමය, යමය යන දෙව්වරු ද වෙසමුණු මහරජ ද අනුමෝදන් වෙති. ඒ වෙසතුරු රජු දුෂ්කර දෙයක් කෙරෙයි කියා හැමදෙවියෝ අනුමෝදන් වෙති.

අසත්පුරුෂයෝ වනාහි නොදිය හැකි දෙය දෙනුවත් නොකටහැකි දෙයක් කරනුවත් අනුකරණය නොකරති. සත්පුරුෂයන්ගේ අදහස් සිතාගත නොහැක.

එහෙයින් සත්පුරුෂයන්ගේද අසත්පුරුෂයන්ගේ ද මෙලොවින් චුතව යන පරලෝගමන් වෙන් වෙන් වෙයි. අසත්පුරුෂයෝ නිරයට යත්. සත්පුරුෂයෝ ස්වර්ගයට යත්.

යම්හෙයකින් වනයේ වාසය කරමින් දරුවන් දිනී ද අඹුව දිනී ද ඒ බ්‍රහ්මයානය අපායී භූමියකට නොබැස ස්වර්ගයෙහි තොපට විපාක දේවා.

එහි පවඩුහා සතුරෝ දිබ්බා දේවත්වයට විරුද්ධ. මානුසා මනුෂ්‍යත්වයට විරුද්ධ. ඔවුහු වනාහි කවරහුද යත් මසුරුබව ස්වභාවකොට ඇති ඒ සියල්ලන්වම දුරුවන් දන් දෙන්නා වූ මහාසත්ත්වයන් වසින් දිනන ලදහ. ඒ නිසා කියන ලදී. සබ්බජිනා තෙ පවඩුහා දුක්කරං හි කරොති සො වෙස්සන්තර රජු හුදෙකලාව වනයෙහි වසන්නේ බිරිඳව බමුණාට දෙන්නේ දුෂ්කර වූ දෙයක් කරන්නේ යැයි, මෙසේ සියළු දෙව්වරු අනුමෝදන් වෙතියි කියයි. යමෙහං අනුමෝදනා කරන්නේ ගාථාව කිය. වනෙ වසනති වනයෙහි වාසය කරන්නේ. බ්‍රහ්මයානං ශ්‍රේෂ්ඨ වූ මාර්ගය, සුවරිත ධර්මය තුන්වැදැරුම්ය. මෙබඳු වූ මේ දාන ධර්මය ආර්ය මාර්ගය ලැබීමට හේතු වන්නේය යන අර්ථයෙන් බ්‍රහ්මයාන යයි කියනු ලැබේ. ඒ නිසා අද යම් මේ දානයක් දෙන්නහුට බ්‍රහ්මයාගයක් බිහිවිය. අපාය භූමිය අපායභූමින්හි බැස නොගෙන සර්ගයෙහි මෙය පලදේවා. විපාක කෙළවර සර්වඥතාඥානය ලබාදන්නක් වේවායි.

මෙසේ ඔහුට අනුමෝදන් කොට දැන් මා විසින් මෙහිදී ප්‍රමාද නොවී මැයව මොහුටම දී යන්නට වටනේ යයි සිතා කිය.

සර්වාංග ශෝභන වූ මඳි දේවිය භවනාට භාර්යාකොට දෙමි. මඳිදේවියට සුදුසු වන්නේ නොපමය. මඳි ද ස්වාමියා සමග වාසය කරන්නට සුදුසුය.

යම්සේ කිරිත්, සේදු සංඛයන් යන දෙකම සමාන පැහැ ඇත්තාහුද එසෙයින් තෙපි ද මඳි ද සම වූ සිතින් යුක්ත වව.

මව්පිය දෙපසින් සුජාත වූ ගෝත්‍රයෙන් සමෘද්ධ වූ ක්‍ෂත්‍රිය වූ තෙපි දෙදෙන රටින් තෙරපන ලදහු මේ වනයේ අසපුටක වාසය කරවූ. යළි යළිත් දන්දෙමින් හැකි පමණින් පින් කරවී.

එහි ජනෙනා අනුරූප වූ. සමාන වණණිනො සමාන වර්ණ ඇති, දෙදෙනාම පරිශුද්ධය. සමානමනවෙනසා ආචාර ආදී වූ ක්‍රියාවන්ගෙන් වන සංඛ්‍යාත වූ සිතින් යුක්ත. අවරුදෙධස් රටින් තෙරපන ලද්දාහු මේ වනයෙහි වාසය කරවී. යථා පුඤ්ඤාති ජයතුරා නුවරදී නුඹලා බොහෝ පින් කරන ලදී. ඊයේ දරුවන් අද බිරිඳ දීමී වශයෙන් ද කරන ලද

මෙපමණකින්ම සතුටට පත් නොවී ඉන් මත්තේද නැවත නැවතත් දන් දෙන්නී යෝග්‍ය වූ පින් කරවී කියාය.

මෙසේ කියා වරයක් දීමට තමා හෙළිදරව් කරමින් මෙසේ කිය.

මම දෙවියනට අධිපති සක්දෙව් රජවෙමි. තොප සමීපයට ආවෙමි. රාජ්‍යමිය, කැමති වරයක් අයදින්න. තොපට වර අටක් දෙමි.

මෙසේ කියනම දිව්‍ය ආත්මභාවයෙන් දිළිසෙමින් තරුණ හිරු මෙන් අහසෙහි සිටියේය.

ඉක්බිති බෝධිසත්ත්වයෝ වරයන් ගනිමින් මෙසේ කිය.

සියළු දෙවියනට අධිපති සක්දෙව් රජුනි. ඉදින් මට වරයක් දෙන්නේ නම් මාගේ පියා මේ වනයෙන් සිය ගෙදරට පැමිණීම පිළිගනිවා. සිහසුනෙන් පවරාවා. මේ වරය පළමුකොට ඉල්ලමි.

පුරුෂයකු හට වධය රුවී නොකෙරෙමිවා. දරුණු ක්‍රියාකොට වධයට පැමිණවිය යුත්තාද වධයෙන් මුදනෙමිවා. මේ වරය දෙවනුකොට ඉල්ලමි.

යම් මහළු මිනිස් කෙනෙක් ඇද්ද, යම් ළදරු කෙනෙක් ඇද්ද යම් මධ්‍යම පුරුෂ කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැමදෙනාම මා නිසාමැ ජීවත් වෙත්වා. මේ වරය තුන්වනුව ඉල්ලමි.

පරමුවන් කරා නොයෙමිවා. තම අමුවන් සන්තෝෂයෙහි නියැලේවා. මාගමුන් වශයට නොයෙමිවා. මේ වරය සතරවෙනිව ඉල්ලමි.

සක්දෙව් රජුනි, මට පුතෙක් උපදිවා. හේද දීර්ඝායු ඇතිවේවා. පෘථිවිය දැහැමෙන් දිනාවා. මේ වරය පස්වනු කොට ඉල්ලමි.

මා ජයතුරා නුවරට පැමිණි ඉක්බිති රාත්‍රී අවසානයේ හිරු උදාවත්මැ දිවබොජුන් පහළ වේවා. මේ වරය සවනුකොට ඉල්ලමි.

මා දන් දෙත්මැ ක්‍ෂය නොවේවා. මම දන් දී පසුව නොතැවෙමිවා. දෙමින් සිත පහදමිවා. මේ වරය සත්වනු කොට ඉල්ලමි.

මම මේ ජාතියෙන් මිදෙනුයෙමි වෙසස් ගමන් ඇතිවැ සුගති ගමන් ඇතිවෙමිවා. ඉක්බිති භවයෙහි පුනර්භව නැත්තෙක් වෙමිවා. මේ වරය අටවනුව ඉල්ලමි.

එහි අනුමොදෙය්‍ය පිළිගන්නේය. නොකිපෙන්නේය. ඉකොපතනං මේ වනයෙන් තම ගෘහයට පැමිණි. ආසනෙන රාජාසනයෙන් මට රාජ්‍යය දේවායි කියයි. අපිකිබ්බිසකාරිකං රජවී රජු විසින් වධයට නියම කරන ලද්දහුව වදයෙන් මුදුන්නෙමි. මෙවැනි වූ මට වධය රූපී නොවෙයි. මමෙව උපජ්චෙය්‍යං ඒ සියල්ලෝම මා නිසා ජීවත් වෙත්වා. ධමෙමන ජනෙ ධර්මයෙන් දිනාවා. මනාව රාජ්‍යය කෙරේවායි යන අර්ථයි. විසෙසගු විශේෂ ගමන් ඇතිවැ තුසිතපුරයේ උපත වේවායි කියයි. අනිබ්බති තතො අසස ඒ තුසිත භවනයෙන් වුතව මිනිසන් බවට පැමිණියේ නැවත භවයක් නොවේවා. සර්වඥතාවට පත්වේවා යි කියයි.

ඒ වෙස්සන්තර රජුගේ ඒ තෙපුල් අසා සක්දෙවි රජ මේ වචන කීය. තොපගේ පියමහරජ නොබෝකල්හි තොප දක්නට එන්නේයැ.

එහි දට්ඨමෙසසති මහරජ, ඔබගේ පියා නොබෝ කලකින්ම ඔබව දකිනු කැමැතිව මෙහි එන්නේය. අවුත් ද වනාහි සේසත දී දිවිතුරා නුවරටම ඔබව ගෙනයන්නේය. ඒ සියළු මනෝරථයන් මස්තකප්‍රාප්ත වන්නේය. නොසිතන්න. අප්‍රමාදී වන්න මහරජ.

මෙසේ මහාසත්ත්වයන්ට අවවාද දී ශක්‍රයා තමන්ගේ තැනටම ගියේය. මේ කාරණය ප්‍රකාශකරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ගාථාව කී සේක.

සුජම්පති වූ මස නම් වූ සක්දෙව්වරජ මෙවදන් කියා වෙස්න්තර රජුට වරයන් දී දෙවිලොවට ගියේය.

ගක්‍ර කාණ්ඩය නිමියේ ය.

බෝධිසත්ත්වයෝ ද මඳි දේවියද සතුටුව ශක්‍රයා විසින් දෙන ලද පත්සලෙහි වාසය කළහ. ජුජකයාද කුමාරයන් ගෙන සැටයොදුන් මගට පිළිපනනේය. දෙවියෝ කුමාරවරුන්ගේ ආරක්ෂාව සිදුකළහ. ජුජකයාද හිරු බැසගිය කල්හි කුමාරවරුන්ව ගසක බැඳ බිම හොවා තෙමේ වණ්ඩ මෘගයන්ට බියෙන් ගසකට නැග අතු අතර නිදයි. ඒ මොහොතේ එක් දිවාපුත්‍රයෙක් වෙස්සන්තර ලෙසත් එක් දෙවිදුවක් මඳිදේවිය ලෙසත් අවුත් කුමාරවරුන් ඉන් මුදා අත්පා මීරිකා නාවා සරසවා හෝජන අනුභව කරවා දිවයන්හි නිදිකරවා හිරු උදාවන කල්හි බැඳ ඇති සැටියෙන්ම තබා නිදිකරවා අතුරුදන් වෙයි.

මෙසේ ඔවුහු දේවතාවන්ගේ සැලකිල්ලෙන් නිරෝගිව ගමන් කරත්. ජුජකයාද දෙවියකු අධිගෘහිත වී කලිගුරුටට යමීයි අඩමසෙකින් දිවිතුරු නගරයට පැමිණියේය. ඒ දිනයේම අඵයම සිව්මහරජ සංජය සිහිනයක් දුටුවේය. එය මෙබඳු සිහිනයක් විය. මහාධිකරණ කාර්යයේ රජු යෙදී සිටින අවස්ථාවේ එක් පුරුෂයෙක් නෙලුම් මල් දෙකක් ගෙනවුත් රජුගේ අතේ තැබීය. රජු ඒ මල් දෙකන්හි පැළඳ ගත්තේය. ඒවායේ රේණු ගැලවී රජුගේ උදරයට වැටෙයි. හෙතෙම පිබිඳ උදෑසනම බ්‍රාහ්මණයන්ගෙන් විචාළේය. දේවයන් වහන්ස, බොහෝකලක් වෙන්ව සිටිය නැයෝ පැමිණෙන්නාහ කියා තේරුම් කළහ. හෙතෙම උදයෙන්ම නොයෙක් රජබොජුන් වළඳ විනිශ්චයාසනයේ හුන්නේය. දේවතාවෝ බ්‍රාහ්මණයා ගෙනවුත් රජගෙදර මීදුලේ තැබුවාහ. ඒ වේලාවේ රජතුමා බලන්නේ කුමාරවරුන් දැක මෙසේ කීය.

ගින්නෙන් තවන ලද රකුන් මෙන් උදුනෙහිලා පැහැ ගැන්වූ රන් කොඩොලක් සෙයින් තෙල කාගේනම් මුහුණක් බබළන්නේද?

දෙදෙනාම සමාන අඟපසඟ ඇත්තාහ. දෙදෙනාම සමාන ලක්ෂණ ඇත්තාහ. එකෙක් ජාලිය හා සමානය. එකක් කෘෂ්ණඡ්නාවන් හා සමානය.

දෙදෙනාම ඔවුනොවුන්ට සමාන රූ ඇතියාහු ගුහායෙන් නික්මුණු සිංහ පැටවුන් වැනියහ. මේ දරුවෝ රනින් මවන ලද්දවුන් මෙන් පෙනෙති.

එහි වූතනනමගිනා ගින්නෙන් තවන ලද බිලාවනිකඩනා ගුහාවෙන් නික්මෙන සිංහයන් මෙන්.

මෙසේ රජතුමා ගාථා තුනකින් කුමාරයන් වර්ණනා කර එක් ඇමතියකුට අණ කළේය. යච්චි, මේ බ්‍රාහ්මණයා ව දරුවන් සමග මෙහි කැඳවාගෙන එච්චි. ඔහු ඉක්මණින් ගොස් කැඳවාගෙන ආවේය. ඉක්බිති බ්‍රාහ්මණයාට රජු මෙසේ පැවසීය.

පින්වත් බ්‍රාහ්මණය, මේ දරුවන් කොහිසිට ගෙනන්නෙහිද?

ජුජකයා මෙසේ කීය.

සඳමහ රජතුමනි, මේ දරුවෝ මට ප්‍රසාදයට පත් වූවකු විසින් දෙන ලදහ. මේ දරුවෝ යම් දවසෙකැ මට දෙන ලද්දාහුද එතැන් පටන් අද පසළොස්වන රාත්‍රියයි.

එහි විතෙතන යනු සතුටින්, පැහැදුනු අයකු විසින්. අජ්ජපනනරසා රතනි මා විසින් මේ දරුවන් ලබන ලද දවසේ පටන් අදට පසළොස්වන රාත්‍රියයි කියා පවසයි. රජතුමා කීය.

බමුණ, තා විසින් කවරනම් ප්‍රිය වචනයකින් ලබන ලද්දහුද? සත්‍ය කරුණෙන් පහදව. කවරෙක් තොපට තමන්ගේ දරුවන් උතුම් දානයක් ලෙස සලකා දන් දුන්නේද?

එහි කෙනවා වාචපෙයෙත බ්‍රාහ්මණය, කවර නම් ප්‍රිය වචනයකින් ඔබ විසින් ඔවුහු ලබන ලද්දාහුද? සම්මාඤ්ඤායෙන සඤ්ඤා බොරුවක් නොකොට නිවැරදි කරුණින් අපව විශ්වාසවත් කරන්න. පුත්‍රතකෙ තමන්ගේ දරුවන් උතුම් දානයක් කොට කවරෙක් තොපට දෙන ලද්දේද?

ජුජකයා කීය.

යමෙක් සත්ත්වයන්ට මහපොළව මෙන් යදියනට පිහිටවීද ඒ වෙසතුරු මහරජ වනයෙහි වසන්නේ තම දරුවන් මට දුන්නේය.

යමෙක් ගංගාවන්ට සාගරය මෙන් යදියනට පිහිටවීද ඒ වෙසතුරු මහරජ වෙනෙහි වසනුයේ තම දරුවන් මට දන් දිනි.

එහි පතිට්ඨාසී පිහිට විය.

ඒ අසා ඇමැතිවරු වෙස්සන්තර රජුට නින්දා කරමින් මෙසේ කීවාහ.

හවත්නි, මෙහි යම්තාක් දෙනා රැස්වුවාහුද ඒ හැමදෙනා මේ අසවු. වෙසතුරු රජ වනයෙහි වසනුයේ කුමට දරුවන් දිනිද?

හේ දාසියකද දාසයකුද අශ්වයකු ද අශ්වතරයන් යෙදූ රථයක්ද දෙනු ලැබේවා. උතුම් ඇතකුද දෙනු ලැබේවා. හේ කුමට දරුවන් දෙන්තේ ද?

එහි සද්දේශන ශ්‍රද්ධා සම්පන්න ගිහිගෙයි වසන්නා රජු විසින් නුසුදුසු අකටයුත්තක් කරන ලදී. අවරුද්ධකො රටින් තෙරපන ලද්දේ වනයෙහි වසන්නේ. ඉමං භොගෙනා පින්වත් නගරවැසියනි, මෙහි පැමිණී යම්තාක් දෙනා සිටිත්ද, ඒ සියල්ලෝම මෙය අසත්වා. කල්පනා කර බලත්වා. කෙසේ නම් වෙස්සන්තර රජ නම දරුවන් දාසයන් ලෙස දුන්නේ ද. කවරකු විසින් නම් මෙබඳු කටයුත්තක් කරන ලදදැයි යන අදහසින් මෙසේ කීවාහ. දජ්ජා දාසිදාස ආදීන්ට යමක් දෙන්න. කථං සො දජ්ජා දාරකෙ කවර කරුණකින් මේ දරුවන් දෙන ලදද?

ඒ අසා කුමාරයා පියාට නින්දා කිරීම නොඉවසන්නේ වාතයෙන් කම්පා වූ සිනේරුවේ අතක් ඔසවන්නාක් මෙන් මේ ගාථාව කීය.

මුත්තණුවනි, යමෙක් හට තම ගෙයි දාසයෙක් හෝ අශ්වයකු හෝ උතුම් අශ්වයන් යෙදූ රියක් හෝ ගැඹුරු හඬ ඇති උතුම් ඇතෙක් හෝ නැත්නම් හේ කුමක් දෙන්තේද?

රජතුමා මෙසේ කීය.

දරුවනි, ඔහුගේ දානය පසසම්. නොපව යදියාට දීඔහුගේ ළය කෙසේ වී දෝ හෝ?

එහි දානමසස යනු දරුව, අපි ඔබගේ පියාගේ දානය පසසමු. නින්දා නොකරමු. කුමාරයා කීය.

ඔහුගේ ළය දුක්වී. ඒ මතු නොවෙයි මියෙන් උණු උඩුහුරු කළ වායුව විහිදුවන ලද රෙහෙණ නැකත මෙන් තඹපැහැ ඇස් ඇති මාගේ පියා කඳුළු හෙළිය.

එහි දුකබසස මුත්තණුවෝ ක්‍රිෂ්ණජනා විසින් කියන ලද එක් වචනයක් අසා ඔහුගේ හදවත දුක්විය. රොහිණී හෙවතඔබකබිනී තඹවන් රෝහිණිය මෙන් තඹවන් ඇස්වලින් මගේ පියා ඒ මොහොතේ කඳුළු හෙළයි. දැන් ඒ වචනය දක්වන්නේ මෙසේ කිය.

ක්‍රිෂ්ණජනා මෙසේ යම් වචනයක් කියූද පියාණෙනි! මේ බමුණා ගෙහි උපන් දැස්සකට මෙන් මට පහර දෙයි.

පියාණෙනි! මේ බමුණෙක් නොවෙයි. බමුණෝ ධාර්මිකයහ. පියාණෙනි! යකෙක් බ්‍රාහ්මණ වේශයෙන් අප කන්නට ගෙන යයි. පියාණෙනි, යකකු විසින් ගෙනයනු ලබන කල්හි කුමක් නිසා උපේක්‍ෂාවෙන් බලා සිටිවුදැයි.

ඉක්බිති ඒ කුමාරවරු බ්‍රාහ්මණයාට අත්නොහරින බව දැක රජතුමා මේ ගාථාව කිය.

තොප මව් රාජපුත්‍රියනි, තොප පියා රාජපුත්‍රයෙකි. පෙර මාගේ ඇකයෙහි නැගී හිඳුව. කිම දැන් දුරින් සිටින්නහුද?

එහි දාසමයං යනු දැන් වනාහි අපි බ්‍රාහ්මණයාගේ දාසයෝ වෙමු. රජු කිය.

සබඳ එසේ නොකියන්න. මාගේ ළය දැවෙයි. මාගේ සිරුර ගින්නට නැගූ කලක් වැන්න. හුනස්නෙහි සුව නොලබමි.

සබඳ එසේ නොකියන්න මට ශෝකය දනවවු. ධනය දී මුදවා ගන්නෙමි. තෙපි දස් නොවවු.

දරුවෙනි, තොපගේ පියා තොපව කොතෙක් මිලකොට මේ බමුණාට දෙන ලදද? ඇත්ත කියව. බමුණාට ධනය දෙනු ලැබේවා.

එහි සමමා ප්‍රිය වචනය. විතකාවිය කායො දැන් මගේ කය අඟුරු සෑයකට දමන ලද එකක් බඳුය. ජනෙට මං මට දනවන්න. අයමෙව වා (මෙයම) තියාද පාටයති. නිකතිණිසසාමි ධනය දී මුදන්නෙමි. කිමගසියං කොපමණ මිලකොට. පටිපාදෙනතු ධනය දෙනු ලැබෙවා. කුමාරයා කිය.

මුත්තණුවෙනි, මාගේ පියා මා දහසක් මිලකොට බමුණාට දීන. තණ්ටු ක්‍රිෂ්ණජනාව ඇතුන් සියයෙන්ද අක්ව ආදී සෑම සියය බැගින්ද අගය කළේය.

එහි සහසාගතං දේවයිනි, මගේ පියා මා තික දහසක් අගයකොට දුන්නේය. අවෂං මාගේ තණ්ටු සොයුරිය ක්‍රිෂ්ණජනාව, හඬනා ව සතෙත ව ඇතුන් සියයකින්, අක්වයන් සියයකින් රථ සියයකින් යන නැම සියයකින්ම යටත්පිරිසෙයින් ඇදපුටු ආදී සියල්ලද ලබාදෙන්න.

රජු කුමාරයන්ට මිල ගෙවමින් කිය.

තාර්යයන් කරවන ඇමතිය, නැගී සිටුව. වහාම මොහුට දිය යුතු තාක් දෙන්න. දැස්සන් සියයකුදු දසුන් සියයකුදු ඇතුන් සියයකුදු ගොනුන් සියයකුදු දෙනුන් සියයකුදු රනුන් තික දහසකුදු දරුවනට මිල ගෙවන්න.

එහි අවාකර දුන්නේය. නිකකයං මුත්තණියාට සියල්ලෙන් සියය බැගින්ද රත්නික දහසක් ද යන ලෙස කුමාරවරුන්ට මිල ගෙවීය. එසේම සත්මහල් ප්‍රාසාදයන්ද දුන්නේය. මුත්තණියාට විශාල පිරිවරක් විය. තෙතෙම ධනය දී ප්‍රාසාදයට නැගී මහාබොජුන් වළඳ මහා සයනයෙහි හොත්තේය. කුමාරවරුන්වද නාවා වළඳවා සරසවා එක් දරුවකු මුත්තාගේත් එක් දරුවකු මිත්තණියගේත් උකුලෙහි සිටුවා ගත්ත.

මේ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

දරුවන් නිදහස් කරගෙන නහවා වළඳවා අලංකාරයෙන් සරසා ඇතයෙහි හිඳවූහ.

මුත්තා මහරජ, ස්නානය කළ පිරිසිදු වස්ත්‍ර හැදී සවි බරණින් සැදී දරුවන් ඇතයෙහි හිඳුවාගෙන පිළිවිසිය.

රජතෙම රැව්දෙන කොඩොල් ඇති පැළඳි මල්දම් ඇති සව්බරණින් සදන ලද දරුවන් ඇකයේ හිඳුවාගෙන මෙවදන් කිය.

ජාලිය, කියන්න. තොපගේ මවුපිය දෙදෙන නිරෝගීද? කිම වනමුල් පලයෙන් යැපෙන්නද? කිම අල හා පලවැල බොහෝ ඇත්තද?

කිම මැසිමදුරුවන් සර්පයෝ අල්ප වෙන්නද? කිම නපුරු වනසතුන්ගෙන් ගහන වනාන්තරයේ ඔවුනට පීඩාවක් නැද්ද?

එහි කුණඩලෙ කුණ්ඩලාහරණ පළඳවා සුසිතෙ සෝෂා කළ කල්හි, මනහර නාදයක් නිකුත්කළ කල්හි මාලෙ මල් පළඳවා, අංකෙ කර්කාන ජාලිය කුමාරයාව ඇකයෙහි හිඳුවාගෙන කුමාරයා කිය.

එසේය දේවයිනි, මාගේ මව්පිය දෙදෙන නිරෝගී වෙති. එසේමැ වනමුල් පලවැලයෙන් යැපෙති. එසේමැ අල හා පලවැල බොහෝ ඇත.

එසේම මැසිමදුරුවෝ ද සර්පජාතිහු ද අල්පමය. වන මෘගයන්ගෙන් ගැවැසිගත් වෙනෙහි ඔවුනට පීඩා නැත.

ඒ මව්තොමෝ අලද හුරුඅලද කටුඅල ද කෙකටිය අලද කණිමින් ඩෙබර පලද බදුලු පලද බෙලිපලද ගෙනවුත් අප පෝෂණය කරයි.

වනමුල් පල ගෙනඑන ඒ මවුතොමෝ යම් දෙයක් ගෙන ඒද අභි හැමදෙනම එක්වැ ඒවා රාත්‍රියෙහි වළඳමිහ. දහවල් නොවළඳමිහ.

අපගේ අම්මාද සියුමැලි වූවා රුක් පලගෙන එන්නී අභි සුළඟින් බැහැර සුදුවැ ගියාය. අතින් මඬින ලද පියුමක් වැන්න.

නපුරු වන සතුන්ගෙන් ගැවැසි ගත් කඟවෙහෙණුන් දිවියන් විසින් නිති සෙවුනා ලද මහ වනයෙහි ඇවිදිනා අම්මාගේ හිසකෙස් ඉතා තුනීවැ ගියේය.

කෙස් දළ මඩුලු ලෙස බැඳ සිටී. දෙකිසිලි දැලි දරයි. සම් හදින්නිය. බිමැ හොචී. ගිනි පුදයි.

එහි බණනතාලුකලමබානි සාරන්තී, අල ද හුරු අලද මෙයින් මව්පියන්ගේ කාර්යබහුල ජීවිතාව වර්ණනා කරයි. මෙහි නො යනු නිපාත මාත්‍රයකි. පද්‍යමං හස්සගතාමිව අනින් මඬින ලද පියුමක් මෙන් විය. පහනුකෙසා දේවයිනි, මහා අරණ්‍යයෙහි ඇවිදින මාගේ අම්මාගේ බඹරපත් වැනි කළුකෙස් ගස් අතු ආදියෙහි පැටලී තුනිව ගොස්ය. ජලලමධාරයි දෙකිසිල්ලෙන් දැලි වැගිරෙයි. කිලිට්ටි හැසිරෙයි.

මෙසේ මවගේ දුක්බිත බව කියා මුත්තණුවන්ට වෝදනා කරමින් මේ ගාථාව කීය.

ලෝකයේ මිනිසුන්ට දරුවෝ ප්‍රියවැ උපදිති. අපගේ මුත්තණුවන්ට දරු සෙනෙහස නූපන් වනැයි සිතමිහ.

එහි උදපජ්ජසුං උපදිත්.

ඉක්බිති රජු තමන්ගේ වරද හෙළිකරමින් මෙසේ කීය.

දරුව, අප විසින් නපුරක් කරන ලද. මා විසින් අභිවෘද්ධිය නසන ක්‍රියාවක් කරන ලදී. ඒ මම සිවිරට වැසියන්ගේ බසින් නිදොස් පුතු රටින් නෙරපිමි.

පුත, මෙහි මා සතු යමක් ඇද්ද, ධනධාන්‍යයක් ඇද්ද ඒ හැම දෙමි. වෙසතුරු රජ ඒවා සිවිරට අනුශාසනා කෙරේවා.

එහි පුත්තා යනු පුත ජාලිය, මේ අප විසින් වරදකි. භූතහව්වං අභිවෘද්ධිය නසන ක්‍රියාවක්. යං මෙ කිඤ්චි දරුව, යම්කිසිවක් මෙහි තිබේද, ඒ සියල්ල ඔබට දෙමි. සිවිරටෙය් මේ නගරයෙහි ඒ රජු අනුශාසනා කෙරේවා.

කුමාරයා කීය.

දේවයිනි, සිවිරට වැසියන් කෙරෙහි උතුම් වූ වෙසතුරු රජ මාගේ බසින් නොඑයි. දේවයෝ තුමුම ගොස් පුතණුවන් සම්පතීන් අභිෂේක කරන්න.

එහි සිව්සුතනමො සිවිරට වැසියන්ගේ ප්‍රධානියා. සිඤ්ඤ මහා වර්ෂාවක් මෙන්, හෝගයන්ගෙන් අභිෂේක කරන්න.

ඉක්බිති සදමහරජ, සෙනෙවියා හට මෙසේ කීය. ඇත්, අස්, රිය, පාබළ සේනාවෝ සන්නද්ධ වෙත්වා. නියමිගම් වැසියෝද පෙරෙව් බමුණෝ ද මා අනුව එත්වා.

ඉක්බිති මනහර දසුන් ඇති සැටදහසක් යෝධයෝ සන්නද්ධවැ නන් පැහැයෙන් සැරසුණාහු වහා එත්වා.

ඇතැම් කෙනෙක් නීල වස්ත්‍රධරවැ, ඇතැම් කෙනෙක් පීතවස්ත්‍රධරවැ අන්‍යයෝ රක්තවර්ණ නළල්පට ධරවැ ඇතැම් කෙනෙක් ශ්වේතවස්ත්‍රධරවැ මෙසේ නන් වස්ත්‍රයෙන් සැරසුණාහු සන්නද්ධවැ නොලස්වැ එත්වා.

සුවද මල්පල ඇති එහෙයින්මැ ගන්ධමාදන නම් නොයෙක් රුකින් වැසුණු යක්ෂ රාක්ෂසාදී මහාභූත සමූහයාට නිවාස වූ හිමවත් පර්වතය යම්සේ.

දිව ඔසුවෙන් දිසා බබළාද සුවද හමාද එසෙයින් සන්නද්ධ වූවාහු යුහුව එත්වා. පළන් අබරණින් දිසා බබළත්වා. තවරාගත් විලවුන් සුවද හමත්වා.

ඉක්බිති රත්පොරොදු ඇති මහත් ශරීර ඇති රත්සැදින් සදන ලද අඩයටි හා අකුසු ගත් අත් ඇති ඇතරුවන් විසින් අරා හිඳුනා ලද තුදුස් දහසක් ඇතුන් යොදත්වා. දක්වන ලද විභූෂණ ඇති සන්නද්ධ හටයෝ ඇතුන්පිටින් වහා එත්වා.

ඉක්බිති දුහු හි දරන අසරුවන් විසින් හිඳුනා ලද ජාතියෙන් ආජාතේය වූ සින්ධු දේශයේ උපන් ශිඝ්‍රවාහන වූ තුදුස්දහසක් අසුන් යොදත්වා. අලංකාත සන්නද්ධ වූවාහු අශ්වයන් විසින් වහා එත්වා.

ඉක්බිති ලෝහයෙන් මොනවට කරන ලද නිම්වළලු ඇති රත්කම් කළ රථ අවයව ඇති තුදුස් දහසක් රිය යොදත්වා.

ඒ රියෙහි ධවජ නඟන්වා. එලකායුධයන් හා සන්නාහයන් ආරෝපණ කෙරෙත්වා. පහරදෙන දුනුවායෝ දුනුදිය නහන්වා. රියැදුරෝ සන්නද්ධවැ රියෙහි හිඳ වහා එත්වායි අණ කළේය.

එහි සන්නාහයනතු නං සන්නාහ සන්නද්ධ වෙත්වා. සට්ඨිසහසසාති මාගේ පුත්‍රයා හා සහජාත වූ හැටදහසක් ඇමතිවරු නීලවණණධරානෙකෙ කෙනෙක් නීලවර්ණ වූ නිල්පාට වස්ත්‍ර හැඳගෙන, මහාභූත ගණාලයො යක්ෂ සමූහයාට වාස වූ. තාහි පවාහි ව කියන ලද ස්වරූප ඇති හිමාලය මෙන් ආහරණ හා ආලේපන ආදියෙන් බබලන්වා. හමා යත්වා. හඬකඩනෙධි ඇතුන්පිට යන්නෝ ඇතුන්පිටින් වහා එත්වා. දසසිතා පෙන්වන ලද ආහරණ ඇති. අයොසුකතනෙමියො ලෝභයෙන් මනාකොට වටකරන ලද නිම්වළල්ල ඇති. සුවණණවිතපකධරෙ රනින් සරසන ලද මෙබඳු වූ තුදුස් දහසක් රථ යොදන්වායි කියයි. විපථාලෙනතු නගන්වා.

මෙසේ රජතුමා සේනා අංගයන් විමසා බලා මාගේ පුත්‍රයාට ජයතුරා නගරයේ සිට වංකගිරිය දක්වා උසහ අටක් පමණ වූ ගමන්මග සමතල කොට මග සැරසීම සඳහා මේ මේ දේ කරවයි අණ කරමින් මෙසේ කිය.

ඉස්නා ලද පස්මල් මල්දම් හා සුවද විලෙවුන් ප්‍රතිපාදන කරව. වෙස්සන්තර යම් මගකින් එයිද ඒ මගැ මල්ඇගැ රුවන් ඇගැද සිටුවා.

යම් මගෙකින් ඒද ඒ මගැ ගම්දොරක් පාසා රහමෙර පුරවන ලද සියක් කළ තබාවා.

යම් මගෙකින් ඒද ඒ මගැ මස් ද කැවුම් ද ආස්මි ද මසින් යුතු කොමුද තිබේවා.

යම් මගෙකින් ඒ ද එමගෙහි ගිනෙල් ද තලතෙල් ද දී ද කිරි ද තණපිටියෙන් හා වී පිටියෙන් කළ බොහෝ සුරාද තිබේවා.

බත් පිසන්නෝ ද මාළු පිසන්නෝ ද නටන්නෝ ද නටා ගී කියන්නෝද අත්තල ගසනුවෝද කළබෙර වයනුවෝද මුණ්ඩකයෝද ශෝක නසනුවෝද එත්වා.

හැම විණා ද උඩස් බෙර ද ගැටබෙර ද වයනු ලැබේවා. දකුණට කැරකුණු සක් පිඹිත්වා. පුෂ්කර වාද්‍ය වයන්වා.

එහි ඔලොපියා විළඳ සමග ලඳ පස්මල් විසුරුවමින් විසුරුවන මල් සුදානම් කර දෙත්වායි අණ කළේය. මාලා ගන්ධවිලෙපනා මාර්ගයෙහි කොඩි, එල්බෙන මල්මාලා සුවඳ විලවුන්, අගභියානිව මල්ඇගැ රුවන් ඇගැය යම් මගකින් මාගේ පුත්‍රයා එන්නේද ඒ ඒ තැන්වල සිටිත්වා. ගාමෙතාමෙ ගම්දොරක්, ගම්දොරක් පාසා. පතිතිට්ඨනකු පවස ඇති අයට පානය කිරීම සඳහා පිළියෙල කරන ලද සුරාකළ තබාවා. මච්ඡසංයුතා මාළු සමග. කංගුවීහි තණහාල් පිරිවලින් ද හාල්පිරිවලින්ද මණඩකා මුණ්ඩක ගායකයෝ ද, සොකංකුමාසිකා මායාකාරයෝ ද අන් ඒ කිසියම් කෙනෙක් හටගත් ශෝකය නැතිකිරීමට සමර්ථ වූ. ධුරමුඛානි දකුණට කරකැවුණු සමුද්‍රයේ හටගත් සංඛ. සංඛා යනු මුට්ඨි - නාළි යනුවෙන් දෙවර්ගයකි. ගෝධ, පරිවදෙනතිකා, දිඤ්ඛානි, කුටුමඛදිඤ්ඛානි යැයි තුර්යභාණ්ඩ සතරකි.

මෙසේ රජු මග සැරසීම් පිළියෙල කරවීය. ජුජකයාද සීමාවට වඩා ආහාර අනුභවකොට දිරවා ගන්නට අසමත් වූයේ එහිම මළේය. රජු ඔහුගේ සිරුර කිසි කරවවා නගරයෙහි බෙර හසුරුවා ඔහුගේ කිසි ඤාතියකු දුටුවේ නැත. ධනය නැවතත් රජුටම අයත් විය. ඉක්බිති සත්වන දිනයේ සියළු සේනාවෝ එක්රැස් වූහ. රජු මහත් පිරිවරින් ජාලිය කුමරුව ගමන්මග ප්‍රධානියා කොට පිටත්ව ගියේය.

ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ගමන් ගන්නා වූ සිවිරජහු උසුළන ඒ සෙනග මහත්වී මග කියන ජාලිය හා සමග වංකගිරියට නික්මිණි.

මහත් සිරුරු ඇති ගැඹුරු හඬ ඇති සැට හවුරුද්දෙන් පිරිහෙන බල ඇති ඇත්රජ රත්පොරෝදු බඳනා ලබන කල්හි කුංචනාද කරයි.

ආජාතිය අශ්වයෝ හේසාරව කළහ. නිම්වළලු හඬ මතු විය. ධූලි අභස වැසිය. වතුරංගනී සේනාව ගමන්හි යෙදුනේය.

ගමන්හි යෙදුණු නිල් තණබිම් හරනා වූ ඒ සේනාව විශාල විය. ඒ සේනාව මගපෙන්වන ජාලිය කුමරු හා සමග වංකගිරියට පිටත්වූ හිසේය.

ඔවුහු බොහෝ ශාක ඇති බොහෝ දිය ඇති මල්රුකින්ද පලරුකින්ද වැසුණු මහා වනයට පිවිසියහ.

ඒ වනයෙහි වට වූ ස්වර ඇති මියුරු හඬ ඇති නන්වන් බොහෝ සියොත්හු සෘතු සමයෙහි පිපි රුකින් හිඳ කුජනය කරන්නවුන් අනුව කුජනය කරත්.

ඔවුහු සැටයොදුන් දික් මගැ ගෙවා දවසක් හා රැයක් ඇවෑමෙන් යම් පෙදෙසක වෙසතුරු රජ වාසය කළේ නම් ඒ පෙදෙසට පැමිණියාහ.

එහි මහති යනු දොළොස් අකෂොභිණියක් පමණ වූ උයුරුනා උත්සාහවත් වූ, යන්නාහු. කුඤ්චං නදනීති කලිගුරටවැසි බ්‍රාහ්මණයෝ තමන්ගේ රටෙහි වැසි වට කල්හි ඒ හස්තියාව ගෙන අවුත් සංජය රජුට දුන්හ. ඒ හස්තියා තමන්ගේ ස්වාමියාව දැකගන්නට ලැබෙයයි සතුටින් කුංචනාද කළේය. ඒ සඳහා මෙය කියන ලදී. කච්ඡාය රන්පටියෙන් බදිනු ලබනවිට සතුටින් කුඤ්චනාද කළේය. හසිසසිංසු හඬ නැගූහ. ශබ්ද කළහ. භාරභාරිණී ඉවත් කළයුතු දේ ඉවත් කිරීමට සමර්ථ. පාවිසුං පිවිසියාහ. බහුසාඛං බොහෝ ගස්වල අතු. දීසමදධානං සැටයොදුන් මග. උපාගඤ්ජ යම්තැනක වෙස්සන්තර රජ වූයේද ඒ ප්‍රදේශයට ලඟාවිය.

මහාරාජ කාණ්ඩය නිමි.

ජාලිය කුමාරයා මුවලින්ද විල ඉවුරේ කඳවුරු බඳවා දහහතර දහසක් රථ ආවා වූ මාර්ගයට අභිමුඛව තබබවා ඒ ඒ ප්‍රදේශවල සිංහ, ව්‍යාසු, කඩු මාර්ග ආදියේ ආරක්ෂාව යෙදීය. ඇත් ආදීන්ගේ ශබ්දය මහත්විය. මහාසත්ත්වයෝ එය අසා කීම මාගේ සතුරෝ පියා ඝාතනයකොට මා සොයා ආවාහු යැයි මරණ බියෙන් බියපත් වූයේ මඳි දේවියද ගෙන පර්වතයට නැග සේනාව දෙස බැලීය. ඒ කාරණ ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

වෙසතුරු රජ ඔවුන්ගේ හඬ අසා බියපත් විය. බියපත් වූයේ කඳුගැටයකට නැග සෙනඟ බලයි.

එම්බා මද්දේවියනි, වනයෙහි යම්බඳු මහ හඬක් ඇද්ද එය පිරික්සව. ආජානේය අස්වයේ හේසාරව කෙරෙහි. රියෙහි නැගු දද අග පෙනෙයි.

ඒකාන්තයෙන් මොව්හු වනාහි වනයෙහි මුවසමූහයා වරදැලින් හාත්පස බැඳ වළට හෙළා එකෙකෙහි මරව. තලව ආදීන් විවිධාකාරයෙන් නපුරු හඬ නගමින් ඔවුනතුරෙහි හොඳ හොඳ මුවන් තියුණු ආයුධවලින් යම්සේ සැණින් මරාදමන්ද එසෙයින් අපවද නසනියි සිතමි. අපි නිදොස් වෙමු. රටින් තෙරපන ලදුව වනයෙහි සිරකරනු ලැබුවහු සතුරන් අතට පත්වූයෙමු. දුර්වලයන් මරණ සැටි බලව.

එහි ඉංස වෝදනාර්ථයේ නිපාතයකි.

නිසාමෙහි තමන්ගේ සේනාව කියා හෝ පරසේනාව කියා හෝ කල්පනා කරයි. ඉමෙ නූන අරඤ්ඤසමීං ආදී වූ ගාථා දෙකහමාරක අර්ථ සම්බන්ධය දතයුතුය.

මදිය, යම්සේ වනයෙහි වැද්දෝ මෘග සමූහයාව වරදැල් දමා හෝ වළවල්වලට හෙළා හෝ එවේලේම නසන්නහුය. දුෂ්ට මෘගයෙහියි කියමින් නිග්‍රහ කරමින් තියුණු මෘගයන් මරණ ආයුධවලින් ඒ මුවන්ගෙන් හොඳ හොඳ මුවන් නසත්. මොව්හු වනාහි ඒකාන්තයෙන් අපව අසහාය වචනවලින් නිග්‍රහ කරමින් තියුණු ආයුධවලින් නසත්. අපි ද නිවැරදිකාරයෝ වෙමු. රටින් තෙරපන ලද්දාහු වනයෙහි වසමු. මෙසේ ඇතිකල්හිද අමතනහසාසගතා සතුරන් අතට පත්වුවාහු මේ දුබලයන් මරන සැටි බලව කියා මරණ බියෙන් හැඬිය.

ඕ තොමෝ ඔහුගේ වචනය අසා සේනාව දෙස බලා එය තමන්ගේ සේනාව විය යුතුයැයි මහාසත්ත්වයන් අස්වසමින් මේ ගාථාව කිය.

තණහුලෙක ගින්න ගැඹුරු දිය ඇති මුහුද සෙයින් සතුරෝ තොප

මැඩිය හැකි නොවෙත්. තෙපි එයම සිතව. මේ බලකායෙන් සෙනක් වන්නේ මැනවැ.

එහි අගභීව උදකණණවෙ යමීසේ තණ ගිනිහුළ ආදියෙන් ගෙනෙන ගින්න මහා සාගර සංඛ්‍යාත විශාල ජලකඳක් මැඩපවත්වන්නට අසමත් වෙයි. රත් කරන්නට නොහැකි වෙයි. එපරිද්දෙන් ඔහුව අමිතතා නප්පසභෙයුං අභිභවනය නොකරත්. තදෙව ශක්‍රයා විසින් නුඹට වරයක් දී මහරජ නොබෝකලකිත්ම ඔබගේ පියා එන්නේයැයි කියන ලදී. තදෙව කුං විවිනෙනහි මේ බලකායෙන් අපට යහපතක් වන්නේය.

ඉක්බිති මහාසත්ත්වයෝ ශෝකය දුරුකොට ඇය සමග පර්වතයෙන් බැස පත්සල් දොරටුවේ සිටියේය.

ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

ඉක්බිති වෙසතුරු රජ පර්වතයෙන් බැසැ සිත දැඩි කොටගෙන පත්සල් දොර හුන්නේයැ.

එහි දළභං කඛාන මානසං අපි පැවිද්දෝ වෙමු. අපට කවරෙක් කුමක් කරන්නේදැයි සිත දැඩිකොට හුන්නේය.

ඒ මොහොතේ සංජය රජදේවියට අමතා සොදුර, පුසති. අපි සියළු දෙනාම එකට ගියකල්හි ශෝකය මහත් වන්නේය. මම පළමුව යන්නෙමි. එයින් ශෝකය නැතිකොට හුන්නේ වන්නාහයි සළකා නුඹ මහත් පිරිවරින් එන්නෙහියැයි ඉක්බිති ටික වේලාවක් ගතකොට ක්‍රිෂ්ණජීනාවන් ද එන්නයැයි කියා රථය නතරකර පැමිණි මගට අභිමුඛව ඒ ඒ තන්හි ආරක්ෂාව යොදා අලංකාර කරන ලද ඇතාපිට නැගී එයින් බැස පුතාගේ සමීපයට ගියේය.

ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

පියමහරජ රිය නවත්වා සෙනෙවියන්ට නියෝග කොට එකලාවැ වනයේ වාසය කරන පුතු වෙත එළඹියේය.

ඇත්කදින් බැස ඒකංස කළ උතුරුසඵ ඇතියේ ජනයා විසින් කරන ලද ඇදිලි ඇතියේ ඇමැතියන් විසින් පිරිවරන ලදුයේ පුතු අභිෂේක කරන්නට ආයේයැ.

ඒ සඳ මහරජ ඒ අසපුවෙහි පන්සල් දොර හුන් රම්‍ය වූ ස්වභාව ඇති එකඟ සිත් ඇති ධ්‍යාන කරන කිසිවකින් බිය නැති වෙසතුරු කුමරහු දිටි.

එහි වොඤ්ඤාවාන සෙනියො ආරක්‍ෂාව පිණිස බලසේනාවන් යොදා. එකංසො එක් අංශයකට පැළඳි උතුරුසඵ ඇත්තේ. සිඤ්චිතූමාගම් රාජ්‍යයේ අභිෂේක කරන්නට ගියේය. රම්මරූපං අඳුන් නොයෙදූ නොසැරසූ.

වෙසතුරු රජ ද මුද්දේවී ද දරුවන් කෙරෙහි ගිපු වූ ඒ පියරජු එන්නා දැක පෙරමගට ගොස් වැන්දාහ.

දේවයිනි, මම ඔබ ලෙහෙලි මලි වෙමි. පායුග වදිමියි මාමණ්ඩියගේ පා යුගවල නිස තබා වැන්දේය. එහිදී වැළඳගෙන අත්ලෙන් පිට පිරිමැද්දේය.

එහි පාදෙ වඤ්ඤාමි තෙහුසා මම ඔබගේ ලේලියයි. ඔබගේ පාවදිමියි කියා වැන්දාය. තෙසු තඤ්ඤාම ඒ දෙදෙනාම ඒ ශක්‍රයා විසින් දෙන ලද අපසුවෙහි වැළඳගෙන හදවතේ හොවා ගෙන සිඹ මොළොක් අතින් පරිමජ්ජඨ ඔවුන්ගේ පිට පිරිමැද්දේය.

ඉක්බිති හඬා වැළප ශෝකය නිවුණු කල්හි රජුඔවුන් සමග පිළිසඳර කථා කරමින් මෙසේ කිය.

පුතණුවෙනි, කිම නොප සුවසේද පුතණුවනි? කිම දුක් නැද්ද? කිම වනමුල් පලයෙන් යැපෙවුද? කිම අල හා පලවැල බොහෝ ඇද්ද?

කිම මැසිමදුරුවෝ ද සර්පයෝ ද අල්ප වෙන් ද? වණ්ඩ මාගයන්ගෙන් ආකීර්ණ වූ වනයෙහි පීඩා නැද්ද?

පියාගේ වචනය අසා මහාසත්ත්වයෝ මෙසේ කීය.

දේවයිනි, අපගේ දිවිපැවැත්මක් ඇත. එද යම්තම් වනුයේයැ. වනමුල් පලවැලින් දිවිපැවැත්ම වෙයි. දුකින්ම දිවි පවත්වමු.

මහරජතුමනි, දිළිඳු පුරුෂයා අශ්වාරෝහකයා අසතුටෙන් දමනය කරයි. ඒ අපි දිළිඳු වූවමෝ දැමුණමිහ. දිළිඳු බව අප දමනය කරයි.

මහරජතුමනි, රටින් තෙරපන ලදුවැ වනයෙහි වසන ජීවශෝකී වූ අපගේ මව්පියන් නොදැක්මෙන් ශරීරයේ මස්ද කෘශ විය.

එහි යාදිසිකීදීසා යම්බඳු වූ. එබඳු වූ. ලාමක යන අර්ථයි. කසිරා හි ජීවිකා හොම පියාණෙනි, අපගේ සිඟාකැමෙන් පවත්වන අපගේ ජීවිතය නම් කෙබඳු දුක්වූවක් වීද? අනිද්ධිතං මහරජ, සම්පත් නැති. දුප්පත් දිළිඳු පුරුෂයා වනාහි එම දිළිඳු බව විසින්ම දමනය කරයි. දක්ෂ රථාවාර්යයා අශ්වයකු දමනය කරන්නාක් මෙනි. දමෙති දමනය කරයි. ඔව්හු මෙහි වසන දුප්පත්, සම්පත් නැති අපව දමනය කරන ලදී. දුප්පත්කම විසින්ම අපව දමනය කරයි. දමෙන්නො කියාද පාය්යකි. අපව දමනය කළහ යන අර්ථයි. ජීවසොකිතං පහනොවූ ශෝක ඇති අපට කුමන නම් සැපයෙක් ද?

මෙසේ ද කියා නැවත දරුවන්ගේ තොරතුරු අසමින් මෙසේ කීය.

යම් ඒ ජාලිය, ක්‍රිෂ්ණජීනා දෙකුමරහු සිව්මහරජුගේ දායාදයෙන් නොපිරිහුන් මනදොළ ඇතිවැ ඉක්මන් වූ රුදුරු බමුණකගේ වසඟ බවට ගියහ. ඒ බමුණා ගෙරින්නට පහරදෙන්නාක් මෙන් ඔවුන්ට පහරදෙයි.

ඉදින් ඒ දරුවන් තකු දනිවූ නම් මේ රජදුට කියව. සර්පයකු විසින් දුෂ්ට කරන ලද මාණවකයන් හට විෂ හරන මන්ත්‍රයක් මෙන් වහා අපට කියව.

එහි දායාදපහනමානසා මහරජ, යම්කෙනෙක් ඒ සිව්රජුගේ දායාද නොලත්, සම්පූර්ණ නොවූ මනදොළ ඇතිව බ්‍රාහ්මණයාගේ යටතට පත්වූවාහුද ඒ කුමාරයන් දෙදෙනාව යමෙක් ගවයන්ට මෙන් තලයි. කෙ

රාජපුත්‍රනියා පුතෙකු ඉදින් දැකීමෙන් හෝ ඇසීමෙන් දැනුවිද කියවී. සප්පදධංචා විස නැතිකිරීම සඳහා සර්පයකු දෂ්ට කළ මානවකයකුට බෙහෙත් කරන්නාක් මෙන් වහා අපට පරියාපුණාඨ කියවී යැයි පවසයි.

ජාලිය, ක්‍රිෂ්ණජිතා දෙකුමරහු බමුණාට ධනය දී නිදහස්කොට ගන්නා ලදහ. පුත, බිය නොවන්න. සැතසෙන්න.

එහි නිකකිතා මුදල් ගෙවා ගන්නාහුය. ඒ අසා මහාසත්ත්වයෝ ලබන ලද අස්වැසීම් ඇත්තේ පියා සමග පිළිසඳර කථා කළහ.

කියන්න පියාණෙනි, සුවසේද? කිම පියාණෙනි දුක් නැද්ද? කිම පියාණෙනි, මාගේ මවගේ ඇස් කඳුළින් නොපිරිහේද?

එහි වකඬු යනු පුත්‍ර ශෝකයෙන් අඩන්නියගේ ඇස් නොපිරිහෙයි රජු කීය.

පුතණුවනි, මට රෝග නැත. තවද පුතණුවනි, මට දුක් නැත. තවද පුතණුවනි, තොප මවගේ ඇස් නොපිරිහේ.

මහා සත්ත්වයෝ කීහ.

කිම තොපගේ ධුර දරන්නවුන් සුවසේද? කිම වාහන උසුළාද? කිම ජනපද සමෘද්ධිමත් ද කිම වැසි නොසිඳේද? එහි වුධ්ඨී වැසිධාරා රජු කීය.

මාගේ ධුර දරන්නෝ නීරෝගය. වාහනද උසුළා දනවුද සමෘද්ධිය. වැසිද නොසිඳේ.

මෙසේ කථාසල්ලාපයේ යෙදෙන්නන්ගේද ජීවිතී දේවියද දැන් ශෝකය තුනීකොට හුන්නාහු වන්නේයැයි සළකා මහා පිරිවර සමග පුතා සමීපයට ගියේය.

ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

මෙසේ සල්ලාප කරත්මැ මවිරජ දූ පාවහන් නැතිව පා ගමනින් එන්නී පර්වත දොරැ. ඔවුනට පෙනුණි.

පුතු කෙරෙහි ගිජු වූ ඒ මව ද එන්තිය දැක වෙස්සන්තර රජු ද මදි දේවියද පෙරගමන්කොට වැන්දාහ.

ආර්යාවෙනි, මම තොපගේ ලෙහෙලි මදි වෙමි. තොපගේ පා යුවළ වදිමිසි මදි දේවියද නැන්දණියගේ පා යුවල හිසතබා වැන්දාය.

ඔවුන් ඵ්‍රසති දේවිය වැදසිටි කල්හි කුමර කුමරියන් පිරිවරා ආවාහුය. මදිය ඔවුන් එනමග බලමින්ම සිටියාය. ඇය ඔවුන් යහතින් එනු දැක ස්වාභාවික ලෙසින් සිටින්නට අපොහොසත් වන්නී වසුපැටියකු සහිත ගවදෙනක් මෙන් හඬන්නී එයින් නික්ම ගියාය. ඔව්හුද ඇය දැක වැළපෙන්නාහු ඔවුන්ට අහිමුබව ගියාහ. ඒ කාරණය පවසන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

දුර සිට සුවසේ ආ දරුවෝ මදිදේවිය දැක මවුදෙන කරා වසුපැටියන් මෙන් හඬමින් පෙරට දිවූහ.

මදිදේවියද දුරින් සුවසේ ආ දරුවන් දැක භූතාවේශ වූවක මෙන් වෙවුළුමින් දිවගොස් කිරි දහරින් තෙමු.

එහි කැනනා මහිධාවිංසු හඬමින් දිවුවාහ. වාරුණිවා යක්ෂාවේශ වූ ඇදුරු තැනැත්තියක් මෙන් සැලෙමින් ජනධාරාහිසිඤ්ඤවථ ඇය වනාහි මහත් හඬින් හඬා කම්පා වන්නී විසංඥ වී බිම පතිත වූවාය. කුමාරවරුද වේගයෙන් අවුත් සිහි නැතිව මව් මත්තේම වැටුනාහ. ඒ ආමහොතේ ඇගේ දෙනනයෙන් කිරි ධාරා දෙකක් නික්ම ඔවුන්ගේ මුඛයෙහිම වැටුණේය. ඉදින් වනාහි මෙපමණ අස්වැසිල්ලක් නොවන්නට දරුවෝ දෙදෙන හදවත් වියළී නැසෙන්නාහ. වෙස්සන්තරද ප්‍රිය පුතුවන් දැක ශෝකය දරාගන්නට නොහැකිව සිහි නැතිව එහිම වැටුණේය. මව්පියවරුද සිහි නැතිව එහිම වැටුනාහ. එසේම සහජාත වූ හැටදහසක් ඇමැතිවරුද ඒ ශෝකී දර්ශනය බලන්නවුන්ගෙන් එක් අයෙක්වත් එය දරාගන්නට නොහැකි විය. මුළු අසපු පෙදෙසම යුගාන්ත වාතයෙන් කම්පා වූ සල්වනයක් මෙන් විය.

ඒ මොහොතෙහි පර්වතයෝ හඬ නැගූහ. පොළොව කම්පා විය. මහා සමුද්‍රය කැළඹින. සිනේරු පර්වතය නැමී ගියේය. කාමාවචර දෙව්ලෝ

සය ඒකකෝලාහල විය. ඤාතියයන් සයදෙනා සිය පිරිස් සමග සිහි නැතිවී වැටුනාහ. ඔවුනතුරෙන් කිසිවෙක් නැගිට කිසිවකුගේ ශරීරයකට ජලය ස්වල්පයක් ඉසින්නට සමර්ථ නැතැයි සිතූ ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා පොකුරු වැස්සක් වස්වා පියමිඨි ඤාතිය සමාගමයෙහි පොකුරු වැස්සක් වැස්සවීය. යමෙක් එහි තෙමෙනු කැමැති වෙත්ද ඔවුහු තෙමෙත්. තෙමෙනු අකමැති අය මත එය ජලබිඳුවකුදු නොවැටෙයි. නෙලුම්පතකට වැටුණු ජලය මෙන් පෙරලී යයි. මෙසේ එය පොකුරු වනයෙහි වට වැස්සක් මෙන් විය. ඤාතියයෝ සයදෙන අස්වැසීම් ලැබුවාහ. ඤාති සමාගමයෙහි පොකරු වැසි වැස්සේය. මහපොළව කම්පා විය ආදී ලෙස මහජනයා පුදුමය පැවසූහ. මේ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

රැස් වූ නෑයන්ගේ මහහඬෙක් උපත. පර්වතයෝ පිළිඳවී දුන්හ. පොළොව කම්පිත විය.

ඒ කෙණෙහි පොකුරු ජලදහර හොවමින් පොකුරු වැසි වට. එසඳ වෙසතුරු රජ නෑයන් හා-සමග බවට පත්වූහ.

මුණුබුරෝද ලෙහෙලි ද පුත් ද පියරජ ද මවුදේවියද යම් දවසෙකැ එකට රැස් වූවහු ද එදවස් ලොමුදැහැ ගැන්මෙක් විය.

බිහිසුණු වනයෙහි එක්රැස් වූ සියලු රටවැසියෝ වෙසතුරු රජුටද මලි දේවියටද බදැදිලි ඇතිවැ හඬමින් ඔහු පාමුල වැටී මහරජතුමනි, තෙපි අපට අධිපති වන්න. ඔබ දෙදෙනා අපගේ රාජ්‍යය කරවයි ආයාචනා කරත්.

එහි සොසො යනු කාරුණික සෝභාව පඤ්ජලිකා සියලු නගරවැසියෝද නියමිගම් ජනපද වැසියෝද ඇදිලි බැඳගෙන. තසසයාවනනි ඔහුගේ දෙපා ලග වැටී හඬා වැළැප දේවයන් වහන්ස, ඔබවහන්සේ අපගේ නායකය. ඔබගේ පියා මෙහිම අභිෂේක කොට නගරයට කැඳවාගෙන යනු කැමැත්තේ කුලසන්නක වූ ශ්වේතජත්‍රය භාරගන්නයැයි ඉල්වා සිටිත්.

ඤාතියයන් සයදෙනා පිළිබඳ කාණ්ඩය නිමියේ ය.

ඒ අසා මහාසත්ත්වයෝ පියා සමග කථා කරන්නේ මේ ගාථාව කිය.

තෙපි ද දනව්වැස්සෝ ද නියම්ගම් වැස්සෝ ද එක්වැ ගෙන දැහැමින් රජකරන මා රටින් තෙරැපුහ.

ඉක්බිති රජතුමා පුතාගෙන් සමාව අයදීමින් පුත, අප විසින් අකටයුත්තක් කරන ලදී. මා විසින් අභිවාදධිය නසන ලදී. යම්බඳු වූ මම සිව්චරට වැසියන්ගේ වචනයෙන් නිදොස් තොප රටින් තෙරැපුයෙමි.

මේ ගාථාව කියා තමාගේ දුක නැතිකර ගැනීම පිණිස ඉල්ලමින් මේ ගාථාව කිය.

යම්කිසි අයුරකින් තමා ජීවිතයෙහි පිහ හට උපන් දුක්ද මවට හා සොයුරියට උපන් දුක් ද හරනේය.

එහි උදබබහෙ පහ කරන්නේය. අපි පාණෙහි පියාණෙනි, දරුවකු විසින් ජීවිතය හැරදමා හෝ මව්පියන්ගේ ශෝකය දුක හළ යුතුයි. ඒ නිසා මා කියන දේ කරන්න. මේ තවුස්වෙස් අත්හැර දරුව, රජවෙස් ගන්නයැයි යන අදහසින් ඔහුට මෙය කියන ලදී.

බෝධිසත්ත්වයෝ රාජ්‍යය කරනු කැමැත්තේ නමුත් මෙපමණක්ම නොකියූ දෙයෙහි සැළකිල්ලක් නැතැයි කිය. රජතුමා මහාසත්ත්වයන්ට ආරාධනා කළේය. මහාසත්ත්වයෝ එය පිළිගත්තේය. ඉක්බිති ඔහුගේ ඉවසීම දැනගෙන සහජාත හැටදහසක් ඇමැතිවරු මහරජතුමනි, දැන් ජලස්නානයට කාලයයි. රජස් දැලි ඉවත්කරන්න යැයි කීවාහුය. ඉක්බිති ඔවුහු මහාසත්ත්වයන් වහන්ස, ටික වේලාවක් ඉවසන්න යැයි පත්සලට පිවිස තවුස් උපකරණ බැහැරකොට ඒවා තැන්පත් කර පත්සලින්නික්ම මේ මා විසින්. මාස නවය හමාරක් (සිංහල පොත්වල මාස හතක්) මහණදම් පිරු තැන, පාරමිතා මුදුන්පත් කර දන් දී මහපොළව කම්පා කළ තැන කියා පත්සලට තුන්වරක් පැදකුණු කර වැඳ පසඟ පිහිටුවා වැඳ සිටියේය. ඉක්බිති කපුචෝ හිසකෙස් රවුල් කැපීම් ආදිය කළහ. සියළු අබරණින් අලංකාර වූ ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා මෙන් බබලන ඔහුව රාජ්‍යයේ අභිෂේක කළහ.

මේ කාරණය පවසන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ඉක්බිති වෙසතුරු රජ රජස්ඳැළි සෝදා හැරියේය. රජස්ඳැළි සෝදා හැර ප්‍රකෘති වෙස් ගත්තේය.

එහි පවාහසී අත්භළේය. හැරද රජවෙස් ගත්තේය යන අර්ථයි.

ඉක්බිති ඔහුගේ යසස මහත් විය. බැලූ බැලූ තැන කම්පා වෙයි. ස්තෝත්‍ර ගායකයෝ මංගල ගායනා කළහ. සියළු තුර්ය භාණ්ඩ ඔසවා ගත්හ. මහා සමුද්‍රය තුළ හෙණ ගිගුරුම් මෙන් නාද විය. හස්ති රත්නය සුදානම් කර සමීපයට ගෙන ආහ. ඔහු උතුම් කඩුව පැළඳගෙන හස්තියා පිටට නැංගේය. එවිටම සියලු අලංකාරයන්ගෙන් සැරසුනු සහජාත හැටදහසක් ඇමතියෝ ඔහු පිරිවරා ගත්හ. මඳ දේවියවද නාවවා අලංකාර කොට, අභිෂේක කර ඇගේ හිසට අභිෂේක ජලය වත්කරන විට වෙස්සන්තර රජු ඇයව රකිවා ආදී වූ මංගල වචන පැවසීය.

එම කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

හිසින් ස්නානය කළේ පිවිතුරු වස්ත්‍ර ඇත්තේ සව්බරණින් සැදුනේ පව්වය නම් අලි ඇතු පිට නැගී සතුරන් නසන කඩුව බැඳගත්තේය.

ඉක්බිති තමා සමග උපන් මනා දැකුම් ඇති සැටදහසක් යෝධයෝ රජු සතුටු කරවමින් පිරිවරාගත්හ.

ඉක්බිති සිව් කන්‍යාවෝ රැස්වැ මඳිදේවියද නැහැවූහ. වෙසතුරු මහරජ ද ජාලිය ක්‍රිෂ්ණජිනා දෙදෙනා ද තොප පාලනය කෙරෙන්නවා. තවද සඳුමහරජ තොප රකිවයි කීව.

එහි පව්වයං නාගං ඒ තමන් උපන්දිනයේ උපන් හස්ති රාජයා, පරනතපං සතුරන් තවන. පරිකරිංසු පිරිවරා ගත්හ. නැඳයනනා සතුටු කරන්නාහු. සිව්කඤ්ඤා සිව් රජුගේ බිසෝවරුන් රැස්වී සුවඳ පැනින් නැවූහ. ජාලිකණ්ණාජිනාවූහො මේ ඒ දරුවෝද මව රකින්නවා.

මේ පිහිට ලදින් පෙර තමන් වනයෙහි විඳි දුකදු සිහිකොට රමය වූ වංකගිරි පර්වතය තුළ සැණකෙළි කළහ.

මලිදේවී මේ පිහිට ලැබ පෙර තමා විඳි දුකදු සිහිකොට දරුවන් හා සමග සොම්නස් සිතැතිව සතුටට පැමිණියා.

මලිදේවී මේ පිහිට ලැබ පෙර තමා විඳි දුකදු සිහිකොට දරුවන් හා සමග සොම්නස් සිතැතිව ආනන්දයට පැමිණියා.

එහි ඉඳඤච පව්වයං ලද්ධා මහණෙනි, වෙස්සන්තර ද මලි දේවියද මේ හේතුව, මේ පිහිට ලැබ රාජ්‍යයෙහි පිහිටුවා යන අර්ථයි. පුබ්බ මීට පෙර තමන්ගේ වනයෙහි වාසය කිරීම නමැති කිලිටි සිහිකර ආනන්දියං ආවරිංසු රමණියෙ ගිරිබ්බජේ රමණිය වංකගිරි පර්වතය තුළ වෙස්සන්තර රජුගේ ආඥාව යැයි වැල් ඔතන ලද ආනන්ද හේරිය හසුරුවා සැණකෙළි පැවැත්වූහ. ආනන්ද විතතා සුමනා ලක්ෂණයන්ගෙන් යුක්ත මලිදේවීය. පුනෙනසංගමම දරුවන් පැමිණි සතුටු සිත් ඇතිව අතිශයින් සතුටු විය. පතීනා පැවති ප්‍රීතියෝමනස්ස ඇතිව.

මෙසේ පැවති ප්‍රීතියෙන් යුතුව දරුවන්ට කීය.

දරුවෙනි, තොප පතන්තී පෙර නිරතුරු එක්වේලේ වළඳන්නී වීමු. බිමැ හෙන්නාහු වීමු. මෙසේ මට මේ වතාවත් විය.

දරුවෙනි, මාගේ ඒ වුන සමාදානය අද තොප හා එක්වැ සමාද්ධ විය. දරුවෙනි, මව කෙරෙන්ද පියා කෙරෙන්ද උපන් ඒ සොම්නස පාලනය කෙරේවා, වැළිදු සඳමහරජ එය රකිවා.

මා විසිනුදු තොප පියා විසිනුදු කරන ලද යම්කිසි පිනෙක් ඇද්ද ඒ හැම පිනින් තෙපි අපර අමර වව.

එහි කුමහං කාමාහි පුත්තකා දරුවෙනි, නුඹලාව. කැමැත්තෙන් ඔබලාව ප්‍රාර්ථනා කරමින් පෙර නුඹලාව බ්‍රාහ්මණයා විසින් ගෙනගිය කල්හි එක්වේලක් වළඳ බිම නිදාගත්තෙමි. මෙසේ ඔබලාව බලාපොරොත්තුවෙන් පසු වූ මාගේ වුතය වියැයි කියයි. සමිද්ධජ්ජා

මාගේ ඒ වන අද සමෘද්ධ විය. මාතුෂ්මපිතං පාලෙතු පිතුෂමපි ව පුත්තකා දරුවෝ මව නිසා හටගත් සොම්නස ද පියා නිසා හටගත් සොම්නසද පාලනය කෙරේවා. මව්පියන් සතු පිත ඔහුව පාලනය කෙරේවායි යන අර්ථයි. ඒ නිසාම යං කිඤ්චත්ථී කතං පුඤ්ඤං යැයි කිය.

ඵසතී දේවියද මෙනැන් පටන් මාගේ ලේලිය මේ වස්ත්‍රම හදිවා. මේ ආභරණ ද පළඳිවායි කරඬුවක දමා යැව්වේය. ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

යම් වස්ත්‍රයකින් මදි දේවී ශෝභමාන වූද එයට නිසි කපුපිළි ද කිහිරිපිළිද කොමුපිළිද කොදුම්බර රට නිපන් පිළිද නැන්දා වූ ඵසතී දේවිය ලෙහෙලියට යැවූ.

ඉක්බිති යම් අලංකාරයෙකින් මදිදේවී ශෝභමාන වූද එබඳු රන්මුවා ග්‍රීවා භරණද අගුපලදනාද මිණිමෙවුල් ද නැන්දණිය ලෙහෙලියට යැවීය.

ඉක්බිති යම් ආභරණයකින් මදිදේවී ශෝභමාන වූද එබඳු ස්වර්ණමය ග්‍රීවාභරණද මිණිමුවා ග්‍රීවාභරණද නැන්දනිය ලෙහෙලියට යැවීය.

යම් ආභරණයකින් මදිදේවී ශෝභමාන වූද එබඳු රන් බුබුළු ද නන්පැහැ මිණියෙක් කරන ලද තිලකාභරණ ද නැන්දණිය ලෙහෙලියට යවන ලදී.

යම් පළඳනාවකින් මදිදේවී ශෝභමාන වූද එබඳු රන්කසුකම් කළ තනපටද රන් වොරසුද මෙවුල්දම්ද පාදාභරණ ද නැන්දණිය ලෙහෙලියට යැවීය.

හුයෙන් ඇමුණු අබරණ ද හුයක් නැති අබරණ ද පරීක්ෂාවක් කර බලා සැරසී සිටි උතුම් රූ දැරූ රාජපුත්‍රී නඳුන් වනයේ දෙවග්ගක මෙන් ශෝභමාන වී.

හිසින් ස්නාන කළ පව්ත්‍ර ඇඳුම් ඇඳගත් සියළු අබරණින් සැදුනු රජ දු තච්චිසා වැසි දිව්‍යාප්සරාවක මෙන් ශෝභන වූවාය.

බිඹු පලවන් ලවනින් යුතු රාජපුත්‍රිය, විතුලතා වනයේ හටගත් සුළඟින් කම්පිත වූ කෙසෙල්ගසක් මෙන් ශෝභමාන වී.

ඉදුණු නුගපල බිඹුපලවන් ලවන් ඇති එ රජ දූ උපන් විසිතුරු පියාපත් ඇති අහස්හි පියාසලා යන කිඳුරු ලිහිණියක මෙන් ශෝභන වී.

එහි බොමඤ්චකායුරං ස්වර්ණමය ගෙළ පළඳනාව. අංගදං මණිමෙබලං අඟුපලඳනාවද මිණිමෙවුලද කොමඤ්චකායුරං ස්වර්ණමය වූ වනයෙහි ඉදිගෙඩිවලට සමාන වූ ගෙළ පළඳනාව. රතනාමයං තවත් මාණික්‍යමය ගෙළ පළඳනාවක්. උනනනං එක ආභරණ විශේෂයක්. මුඛථුලලං නළලත බදින බුබුළුද කිලකාභරණද නානාරතෙත නොයෙක් වර්ණ ඇති. මාණියෙ මාණික්‍යමය. උගගඤ්ඤං ගිංගමකං ආභරණ විශේෂ දෙකක්. මෙබලං රන් හා රිදීමය මෙවුල. පටිපාදුකං පා පළඳනාවන්. සුතඤ්ච සුතභවජ්ජඤ්ච නූලෙන් ඇමුණු හා නූලෙන් අමුණ නැති ආභරණ. පෙළෙහි වනාහි සුපඤ්ච සුපභවජ්ජඤ්ච ලියන ලද. උපනිජ්ඣාය සෙයාසී මේ නූලෙහි අමුණන ලද හා නූලෙහි නො අමුණන ලද ආභරණද ඒ ඒ හිස්තැන් බලා සරසා සිටියා වූ උත්තම රූප ඇති මද්‍රිය නන්දන වනයේ දෙව්ලියක් මෙන් බැබලින. වාතච්ඡුපිතා විතුලතා වනයෙහි හටගත් වනයෙහි හටගත් රන්කෙසෙල් ගසක් මෙන් ඒ දවස ඇය බැබලෙමින් සිටියාය. දනනාවරණසමපනනා බිඹුපල හා සමාන වූ තොල්වලින් යුක්ත වූ. සකුණි මානුසිනීව ජාතා විතභපතනා පතී යම්සේ මිනිස් සිරුරෙන් හටගත් 'මානුසිනී' නම් වූ විසිතුරු පියාපත් ඇතිව අහසෙහි සැරිසරන්නේ පියාපත් දිගුකර යන්නී හොබනේය. මෙසේ ඇය රතු පැහැයෙන් නුගගෙඩි හා බිඹුපල සමාන තොලින් බබලන්නී වූවාය.

ඇයටද තරුණ වූ ගැඹුරු වූ නාද ඇති ඊ පහර ඉවසනු සමත් වියහිස් වැනි දළ බර උසුලන හස්තියකු එළාවූහ.

ඒ මද්‍රිදේවී තරුණ වූ ගැඹුරු වූ නාද ඇති ඊ පහර ඉවසීමට සමත් වියහිස් බඳු දළ ඇති බර උසුලන ඇතුපිට නැගුණි.

එහි කසසාව මහණෙනි, ඒ මද්‍රිදේවීය සියළු අලංකාරයෙන් සරසා ඊ පහරවල් ඉවසීමට සමර්ථ වූ තරුණ හස්තියකු ඉදිරිපත් කළහ. නාගමාරුණී ගන්ධ හස්තියා පිටට නැංගේය.

ඉක්බිති ඔවුන් දෙදෙනාම මහත් වූ යසසින් කඳවුරට ගියහ. සංජය දොළොස් අක්ෂෙහිණියක් සමග මාසයක් පමණ පර්වත ක්‍රීඩා වනක්‍රීඩා පැවැත්වීය. මහාසත්ත්වයන්ගේ තේජසින් විශාල වූ අරණායේ කිසිම නපුරු සතෙක් හෝ පක්ෂියෙක් හෝ කිසිවකුටත් පීඩා කළේ නැත.

ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාළහ. ඒ හැම වනයෙහිම යම් පමණ සැඬ සිවුපාවෝ වූහුද ඔහු වෙසතුරු රජුගේ ගුණ තේජසින් ඔවුනොවුන් නොපෙළුහ.

ඒ මුළු වනයෙහිම යම් පමණ ලිහිණියෝ වූවහු ද ඔවුහු වෙසතුරු රජුගේ ගුණ තේජසින් ඔවුනොවුන් නොපෙළුහ.

සිවිරට වර්ධනය කරන වෙස්සන්තර රජු නික්මු ගියකල්හි ඒ මුළු වනයෙහි යම් පමණ සිවිපාවෝ වූහුද ඔවුහු එක් තැනක රැස්වූහ.

සිවිරට වඩන වෙසතුරු රජ නික්ම ගියකල්හි ඒ හැම වනයෙහි යම් පමණ සියොත්හු වූහුද ඔවුහු සියල්ලෝම එක්රැස් වූහ.

සිවිරට වඩන වෙසතුරු රජු නික්මගිය කල්හි ඒ මුළු වනයෙහි යම් පමණ සියොත්හු වූහුද ඔවුහු සියල්ලෝම එක්රැස් වූහ.

සිවිරට වඩන වෙසතුරු රජු නික්මගිය කල්හි ඒ මුළු වනයෙහි යම් පමණ සියොත්හු වූහුද ඔවුහු සියල්ලෝම එක්රැස් වූහ.

සිවිරට වඩන වෙසතුරු රජු නික්මගිය කල්හි ඒ මුළු වනයෙහි යම් පමණ සියොත්හු වූවහුද ඒ සැම මියුරු ලෙස කුජනය නොකළහ.

එහි යාවනෙතත්‍ය මෙහි යම්පමණ වෙන්ද එකජ්‍යංඛං සනතිපක්ඛංසු එක්තැනක රැස්වූහ. රැස්වීද මෙතැන් පටන් අපට ඔවුනොවුන් අතර ලජ්ජාවක් හෝ සංවරයක් හෝ නොවේවායි දොම්නස් වූහ. නාසසු මඤ්ජුනි කුජංසු මහාසත්ත්වයන්ගේ විශෝද්‍රකින් මිහිරි නදින් නාද නොකළහ.

සංජය රජු මසක් පමණ සැණකෙළි පවත්වා සේනාපතියා කැඳවා

දරුව, අපි බොහෝ කලක් වනයෙහි විසුවෙමු. කිම මාගේ පුත්‍රයාගේ ගමන්ගම සරසන ලද්දේදැයි අසා, එසේය දේවයන් වහන්ස, ඔබවහන්සේලාට ගමන් ඇරඹීමට කාලයයි කී කල්හි වෙස්සන්තර රජුට දන්වා සේනාව ගෙන පිටත්විය. වංකගිරියේ සිට ජයතුරා නුවර දක්වා වූ මනාලෙස අලංකාර කරන ලද සැටයොදුන් මගට මහත් පිරිවර සමග මහාසත්ත්වයෝ පිළිපත්හ.

ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

වෙස්සන්තර රජු යම්තැනක විසිද එතැන් පටන් ජයතුරා නුවර තෙක් ලදපස්මල් අතුරන ලද රාජමාර්ගය පිළියෙල කරන ලද.

ඉක්බිති සිවිරට යන්නා වූ වෙස්සන්තර රජු නික්මුණු කල්හි යහපත් දර්ශන ඇති සැටදහසක් යෝධයෝ භාත්පසින් පිරිවරා ගත්හ.

සිවිරට වඩන වෙසතුරු රජ නික්මුණු කල්හි අන්තඃපුර ස්ත්‍රීහුද කුමාරයෝ ද වෛශ්‍යයෝ ද බ්‍රාහ්මණයෝ ද භාත්පසින් පිරිවරා ගත්හ.

සිවිරට වඩන වෙස්සන්තර රජු නික්මුණු කල්හි ඇතරුවෝද අසරුවෝද රථාවාරීහුද පාබල සේනාද භාත්පසින් පිරිවරා ගත්හ.

සිවිරට වඩන වෙසතුරු රජු නික්මුණු කල්හි දනවූ වැසියෝද නියම්ගම් වැසියෝද රැස්වූහ.

සිවිරට වඩන වෙසතුරු රජු නික්මුණු කල්හි හිස්වැසුම් ලුවෝ පලග දරුවෝ කඩුගත් අත් ඇත්තෝ සන්නාහ පොරවාගත් අය රජු පෙරටුකොට පිළිපත්හ.

එහි පටියතො වෙසක් සැණකෙළි කාලයේ මෙන් අලංකාර කරන ලද. විවිතො කෙසෙල්, පුන්කලස්, ධජ, පතාක ආදියෙන් විසිතුරු වූ. පුපඵසනතො ලදපස්මල් විසුරුවා. යසථ යම්තැනක වංකගිරියේ වෙස්සන්තර රජු වාසය කළේද, එතැන් පටන් ජයතුරා නුවර තෙක් අලංකාර කරන ලදී. කරොටියා සීසකරොටි යන නම් ඇති හිසෙහි

පළඳනා ඇති යෝධයෝ වමමධරා ඊතල පහරවල් වලක්වන සම් දරණ. සුවමම්නො විසිතුරු දැල්වලින්, මනාව යුද ඇඳුම්වලින් සැරසී. පුරතො පටිපජ්ජංසු මෙබඳු මන්ඇතුන්ද එතකල්හි නොනවතින සුර යෝධයෝ වෙස්සන්තර රජු පෙරටුකොට ගියහ.

රජු සැටයොදුන් මග දෙමසකින් ගෙවා ජයතුරා නගරයට සැපත් වූයේ මනාලෙස අලංකාර කර පිළියෙල කරන ලද නගරයට පිවිස ප්‍රාසාදයට නැංගේය.

මේ කාරණය ප්‍රකාශකරන ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

ආහාරපානවලින්ද ගීනැටුම්වලින්ද යන දෙකින් යුක්ත වූ බොහෝ පවුරු හා තොරන් ඇති රම්‍ය වූ ජයතුරා නුවරට ඔව්හු පිවිසියහ.

සිව්වරට වඩන රජකුමරහු නුවරට පැමිණි කල්හි රැස්වූ ජනපද වැසියෝද නියම්ගම් වැසියෝද සතුටු වූහ.

ධන දායක වූ වෙස්සන්තර රජු සිය නුවරට පැමිණි කල්හි පිළිහිස සිසැරීම් පැවැත්විණ. සතුටුබෙර හැසිරවීය. හැම සතුන් බන්ධනයෙන් මුදන්නයැයි සෝෂා කළේය.

එහි බහුපාකාර තොරණං බොහෝ ප්‍රාකාරවලින් හා තොරන්වලින් යුක්ත වූ. නවවගීතෙහි වූහයං නෘත්‍ය ගීත දෙකින් සමන්විත වූ. විත්තා සතුටු වූවාහු, සොම්නසට පැමිණියාහු. ආගතෙ ධනදායකෙ මහජනයාට ධනය දෙන මහාසත්ත්වයන් පැමිණි කල්හි නන්ද්‍රියවෙසී වෙස්සන්තර රජුගේ අණ යැයි නගරයෙහි බෙර හැසිරවීය. බන්දන මොකෙබා අසොසථ සියළු සත්ත්වයන් බැඳීම්වලින් මිදිය යුතුයයි සෝෂා කරන ලදී. යටත්පිරිසෙයින් බලලුන් පවා වෙස්සන්තර මහරජු සියළු සත්ත්වයන් නිදහස් කරවීය.

ඔහු නගරයට පිවිසි දිනයේම අළුයම් වේලෙහි සිතීය. රැ පහන් වූ කල්හි මා පැමිණි බව අසා යම් යාවක කෙනෙක් පැමිණෙත්ද ඔවුන්ට මම කුමක් දෙන්නෙමිද කියා ඒ වේලාවේ ශක්‍රයාගේ ආසනය උණුසුම් විය. ඔහු සිතා බලන්නේ ඒ කාරණය දැනගෙන රජගෙදරට බටහිර හා

පෙරදිග නිවාසවල තුනටිය තෙක් ප්‍රමාණයේ පිරෙන්තට තද වර්ෂාවක් මෙන් සත්රුවන් වර්ෂාවක් වැස්සවීය. මුළු නගරයෙහිම දනක් පමණ වැසි වැස්සවීය. පසුදා මහාසත්ත්වයෝ ඒ ඒ නිවෙස්වලට බටහිරින් හා පෙරදිගින් වැසි වසින ලද ධනය ඔවුන්ටම වේවායි ඔවුන්ට දෙවා ඉතිරිය ගෙන්වාගෙන තමන්ගේ වාසස්ථානයේ ධනයත් සමග භාණ්ඩාගාරවල විසුරුවා දන්දීම ආරම්භ කළේය.

මේ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

සිවිරට වඩන වෙසතුරු රජු නුවරට පිවිසි කල්හි එකෙණෙහිම වලාකුළු ස්වර්ණමය වැසි වැස්සේය.

ඉක්බිති ඒ ක්‍ෂත්‍රිය වූ නුවණැති වෙස්සන්තර රජු දන්දී කයේ බිඳීමෙන් මරණින් පසු ස්වර්ගයට පැමිණියේය.

එහි සඟං සො උපපජ්ජථ එයින් චුතවූයේ දෙවෙනි චිත්තයෙන් තුසිතපුරයෙහි උපන්නේය.

නගර කාණ්ඩය නිමියේ ය.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ගාථා දහසකින් සමන්විත මහා වෙස්සන්තර ධර්මදේශනාව ගේනහැර දක්වා ජාතක කථාව ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි ඡූජකයා වූයේ දෙව්දත්ය. අමතනතාපා වූයේ විංචි මානවිකාවය. වෙන පුත්‍රයා වූයේ ඡන්තය. අච්චුත තාපසයා වූයේ සැරියුත්තෙරුන් වහන්සේය. ශක්‍රයා වූයේ අනුරුද්ධ තෙරුන්ය. සංජය රජුනම් සුද්ධෝදන මහරජතුමාය. ඵ්‍රසති දේවිය නම් මහාමායා දේවිය. මලිදේවිය. රාහුල මාතාවය. ජාලිය කුමාරයා රාහුලය. ක්‍රිෂ්ණජිනා උප්පලවණ්ණාය. ඉතිරි පිරිස බුදුපිරිසය. වෙසතුරු මහරජ වූයේ මම් ම ය.

මහා වෙස්සන්තර ජාතකය
මහා නිපාත වර්ණනාව නිමියේ ය.
ජාතක අටුවාව නිමි.

නිගමන ගාථා

මෙම නිගමන ගාථා සිංහල ජාතක පොතේ හෝ ජාතකවිධි කථාවේ නැත. ඉංග්‍රීසි පොතේ අග ඇත.

ජාති දුකධාතිවතතස්ස සුජාතස්ස මහෙසීනෝ
ජාතියෝ දීපයනතස්ස ජාතකසසත්චණ්ණනා

අාරද්ධා මයා ලොකෙ ධම්මාලොකස්ස භුටීනෝ
පඤ්ඤා චක්ඛුපකාරස්ස ඉච්ඡනෙනන විරට්ඨීති.

සා එසා විසති ⁰ සතං භාණ්ඩාරාය තනතියා
විහාරෙසු විහාරීතං හිකඛුනං රතිචඩ්ඨනං.

ඉමීනා පුඤ්ඤකමෙමන ඉතොහං දුතියෙ භවෙ
උපපජ්ඣා සුරාවාසෙ සුඤ්ඤෙ තුසිතෙ පුරෙ

මෙතෙතයං ලොකනාථස්ස සුණ්ණෙනා ධම්මදෙසනං
තෙන සද්ධිං විරංකාලං විඤ්ඤෙනා මහතං සිරිං.

බුද්ධජාතෙ මහාසතෙත රමෙම කෙතුමතී පුරෙ
විප්පචංසෙ ජනිත්වාන තිහෙතුපට්ඨස්සධිකෝ

වීචරං පිණ්ඩපාතං ච අනගසං විපුලං චරං
සොනාසනං ච හෙසජ්ජං දත්වා තස්ස මහෙසීනෝ

සාසනෙ පබ්බජ්ඣාන ජොතෙතො තමනුගතරං
ඉද්ධිමා සතිමා සමමා ධාරෙතො පිටකත්තයං.

ව්‍යාකතො තෙන 'බුද්ධොයං හෙසස්ඨී' අනාගතෙ
උප්පනුප්පනනුද්ධානං දානං දත්වාන තෙහිපි

⁰ විසති ද්වාදස යයි ද සඳහනි.

සංසාරෙ සංසරනොච කප්පරුකෙඛාව පාණීනං
ඉඡ්ඡතිච්ඡන්මනනාදිං දදං චිත්ත සමාහිතො

සීලනෙකඛමම පඤ්ඤාදී පුරෝචා සබ්බපාරමී
පාරමී සීඛරං පචා බුද්ධො හුචා අනුත්තරො

දෙසෙචා මධුරං ධම්මං ජන්තුනං සිවමාවහං
සබ්බං සදෙවකං ලොකං බ්‍රහ්ම සංසාර ඛන්ධනා
මොචයිචා වරං බෙමං පාපුණෙය්‍යං සිවං පදං

පුඤ්ඤානානෙන පපෙපාමී නිබ්බුතීං යාව තාවහං
උප්පජ්ජෙය්‍යං කුලෙසුංසෙ සංසෙ අධේසී මහඤ්ඤෙන

අසෙසදෙස භාසාසු කලාසු සකලාසුව
කුසලො ලොකපණ්ඩිචෙව චණ්ඩනිමමඤ්ඤෙනසු ව

පිටකෙසු ව චෙදෙසු නෙකච්චාකරණෙසු ව
තකකාදී සු පහඤ්ඤාසු සජෙට්ඨව විසාරදො

කචි වාගමකොචාදො පරවාදප්පමඤ්ඤො
ඵකසසුතිධරො නෙක සහසානමපි ගජන්තො

ගජන්සන සහසමපි සුත මනෙතන ධාරයෙ
අජන්ව්‍යඤ්ජන්තො වාපි සහසන්තයනො පි ව

වසා සීහසස පකඛිත්තං යථා කඤ්චන පාතියා
සීලාලෙඛෙව මෙ නිච්චං සබ්බං සුතං න නාසයෙ

මහිඤ්ඤො මහාතෙජො කතඤ්ඤා කුසලො බලී
ධිතිමා ජාතීසමපනො භවෙය්‍යං ජාතීජාතියං

පරොපි මං න හිංසෙය්‍ය න හිංසෙය්‍යං පරමපි ව
අදණ්ඩන අසජෙත ද මෙය්‍යං සබ්බපාණීනො

කුදිට්ඨිං පාපමිත්තං ච න සෙවෙය්‍යං කුදාවනං
හිතවිතෙතන සත්තානං භණෙය්‍යං මධුරං ගිරං

නිපුණං දුද්දසං පඤ්ඤං යෙන කෙනවි පුච්ඡිතො
මුහුතෙතන පකාසෙය්‍යං තොසෙනෙතා සකලං පජං

අපේකිව්ජාපි යෙරොගා තෙ මයා පෙකඛිතකඛණො
නිසෙසසා ව්‍යපගච්ජනතු උදබ්ඤ්ඤව පොකඛරෙ

දසිකසුත්තමත්තමපි යං කිඤ්චි මම සත්තකං
රාජවොරජ්ජියා සත්තා අගහිතා උදකෙනවා

න විනසසනතු මෙ භොගා මා ගය්‍ය ඩය්‍යා වුය්‍යාතු
රොගව්‍යාධනතරායා තු න පපෙපානතු කදාවි මං

දෙවා මනුසසා අසුරා ගන්ධබ්බා යකඛරකඛසා
තෙපිමං අනුරකඛනතු භවෙ සංසරතො මම

අදිනනං පරදාරංච සුරාපානං විහිංසනං
අසච්චං සුපිනෙනාපි න භණෙය්‍යං කුදාවනං

පඤ්චානනතරියං කමමං පඤ්ච දුච්චරිතංපි ච
මනසාපි න විනෙතය්‍යං සබ්බකාලං ඉතොපරං

න කරෙය්‍යං න කාරෙය්‍යං න විනෙතය්‍යං කුදාවනං
පාපකං අනුමතතමපි තථා දුකඛං ච පාණීනං

නිරයෙ ච නිරච්ඡානෙ පෙනෙ අසුරයොනියං
යංහි දුකඛං තං සබ්බං න ජුසෙය්‍යං කුදාවනං

යානි සිප්පානි ලොකසමිං අණුංථුලානි විජ්ජරෙ
තානි සබ්බානි සිප්පානි සයං සිද්ධා භවනතු මෙ

පුරෙස්වා බොධි සමභාරෙ බුධො නෙසසං අනාගතෙ
දෙසෙස්වා ජනතුනං ධම්මං පුරයිසසං සිවං පදං

පටිසන්ධි මානුසී භොගා වාසනා පිටකතනයෙ
දානසීලමයා පඤ්ඤා මම භොතු භවාභවෙ

අනෙත මෙ සබ්බ භවාභවෙසු ජාතිසසරො සබ්බගුණුපපනෙතා
ධනෙත පුඤ්ඤන් කුලෙන වාථො බුද්දො භවිසසාමී අනාගතෙසු

සද්ධාසීලාදී පඤ්ඤා සිරිධිති සතිමා වාගමෙතතාදයාලු
සනෙතා දනෙතා සුවිතෙතා සකල විගමකො දසසනෙයතාහිරුපො
නෙජසසීද්ධි ව ජාතිසසරමති සුවවො සුසසරොනනනභොගො
සද්ධමො යෙව නාණො භවතු භවභවෙ පාපුණෙ යාව බොධිං

ඉමීනා පුඤ්ඤකමෙමන යාව බුද්දො භවාමහං
වෙසසනතරොව දානෙන - ජොතිසෙධිව භොගිනා
මහොසධොව ඤාණෙන භොතු මයාං භවෙ භවෙ

ඉච්ඡිතං පඤ්ඡිතං මයාං බිප්පමෙව සමික්ඛන්තු
පුරෙනතු විතතසංකප්පා වන්දො පණණරසො යථා

සුජාත වූ ජාති ආදී දුක්ඛයන් නැතිකළා වූ මහර්මී වූ තථාගතයන් වහන්සේගේ අතින් ජාතීන් දක්වන්නා වූ පුඤ්ඤා වක්ඛස දියුණුකර ගැනීමට උපකාර වන තථාගත ධර්මාලෝකය බොහෝකල් පැවැත්ම කැමැතිවන්නා වූ මා විසින් යම් ඒ බණවර දෙදහසකින් සමන්විත ජාතක කථා අර්ථ වර්ණනාව විහාරස්ථානයන්හි වැඩසිටින හික්කුන්ගේ දහමිහි ඇල්ම වඩවන පිණිස ආරම්භ කරනලදී.

මේ පුණ්‍යකර්මයෙන් මම මෙයින් දෙවන භවයෙහි සුන්දර වූ තුසිත භවනයෙහි ඉපිද අනතුරුව මෙතේ බුදුන්ගේ ධර්මය අසමින් ඒ සමග බොහෝකලක් මහත්වූ ශ්‍රී සම්පත්තියක් විදින්නේ.

මහාසත්ත්වයන් වහන්සේ රමය වූ කේතුමනී පුරයෙහි බුදු වූ කල්හි බමුණු කුලයක ත්‍රිහේතුක ප්‍රතිසන්ධියක් ලබා

අනර්ඝ වූ උතුම් වූ විවර, පිණ්ඩපාත, සේනාසන හා හේසජ්ජ යන සිව්පසයන් ඒ මහර්ෂීන් වහන්සේට පූජාකර

උන්වහන්සේගේ ශාසනයේ පැවිදිවී ධර්මය බබුලුවමින් සෘද්ධිමත්ව, සතිමත්ව මනාව පිටකත්‍රය දරමින් සිට

අනාගතයෙහි මේ තැනැත්තා බුදුවන්නේ යැයි විවරණ ලැබපහළ වූ පහළ වූ බුදුවරයන් වහන්සේලාට දන් දී

සසරෙහි ඇවිදින්නේ ලෝකවාසීන්ට කල්ප වෘක්‍ෂයක් මෙන් කැමැති කැමැති ආහාරපාන දෙන්නේ සිතෙහි සමාධිගත වූයේ

සීල, නෙක්ඛම්ම, ප්‍රඥා ආදී සියළු පාරමිතාවන් සම්පූර්ණ කර පාරමිතාවන් මුදුන් පමණුවාගෙන අනුත්තර වූ බුදුබවට පත්වී.

මම සත්ත්වයන්ට මධුර වූ ශාන්ත වූ ධර්මය දේශනා කර සියලු දෙවියන් සහිත ලෝකය සංසාර බැම්මෙන් මුදවා උතුම් වූ ක්‍ෂේම වූ නිවන්මගට පත්කරන්නෙමි.

මම මේ පිනෙන් යම්තාක් නිවන් පදවියට පත්වන්නෙමිද ඒතාක් ශුද්ධ වූ ශුද්ධාවන්ත වූ ආභ්‍ය වූ ධනවත් කුලයන්හි උපදිනු ලබමිවා.

සියලු කලාවන්හිද අප්‍රමාණ වූ දේශ භාෂාවන්හිද දක්‍ෂ වූ සැඩපරුෂයන් දමනය කරන්නට දක්‍ෂ වූ පාණ්ඩිතයෙන් යුක්තව.

පිටකයන්හිත් වේදයන්හිත් නොයෙක් ව්‍යාකරණයන්හිත් තර්කාදියෙන් අනිකුත් ශාස්ත්‍රයන්හිත් විශාරද වී.

අනුන්ගේ වාද මර්දනයේ දක්‍ෂ පණ්ඩිත වූයේ නොයෙක් දහස් ගණන් ග්‍රන්ථයන් ඒකශ්‍රැතිව දරන්නා වූ

ග්‍රන්ථ සියදහස් ගණනකුත් ඇසු පමණින් මතක තබා ගත්තේය. අර්ථ ව්‍යාඤ්ඡන වශයෙන් ද දහසක් ක්‍රමයන්ගෙන්ද

රත්බඳුනක දමන ලද සිංහතෙල් මෙන්ද ගලෙහි කෙටු අකුරු මෙන්ද නිරන්තරයෙන් ඇසුපිරු සියල්ල නොනැසී සිටේ තබා ගත්තේය.

උපනුපත් ජාතීන්හි මහා සාද්ධි ඇතිව මහා තේජස් ඇතිව කළගුණ දන්නේ දක්ෂ වූයේ බලවත් වූයේ බුද්ධිමත් වූයේ උතුම් ජාති සම්පන්නයෙක් වන්නෙමි.

වෙන කෙනෙක් මට හිංසා නොකරන්නේය. මම කිසිවකුටත් හිංසා නොකරන්නෙමි. සියළු සත්ත්වයන්ට දණ්ඩනයෙන් තොරව ආයුධයෙන් තොරව දමනය කරන්නෙමි.

කවදාවත් මිථ්‍යාදෘෂ්ටියක් හෝ පාපමිත්‍රයකු සේවනය නොකරන්නෙමි. හිතසිතින්ම සත්ත්වයන්ට මිහිරි වුවවනයක් කියන්නෙමි.

කිසිවකු විසින් අසනලද දක්ෂ වූ වටහාගැනීමට දුෂ්කර වූ ප්‍රශ්නයක් සියළු ජනයා සතුටු කරවමින් මොහොතකින් විසඳ ප්‍රකාශ කරන්නෙමි.

සුවකළ නොහැකි රෝගයක් වේද, එය මා විසින් දුටු සැණින් නෙලුම්පතෙහි ජලය මෙන් නිරවශේෂයෙන් පහව යේවා.

යම්කිසි මා සන්තක නූල්පටක පමණ දෙයක් රාජ, වෝර, අප්‍රියජන, ගින්න, ජලය යන මේවායින් විනාශ නොවේවා. මාගේ හෝගයෝ විනාශ නොවෙත්වා. තදින් අල්ලා ගැනීම දැවීම, ගසාගෙන යාමක් හෝ රෝග ව්‍යාධි අන්තරාවක් හෝ කිසිදාක නොපැමිණේවා.

භවයෙහි සැරිසරන මා දෙවියෝ, මනුෂ්‍යයෝ අසුරයෝ ගාන්ධර්වයෝ යක්ෂයෝ රාක්ෂසයෝ යන මොවුහු රකිත්වා.

සොරකම් කිරීමත් පරදාර සේවනයත් සුරාපානයත් අනුන්ට හිංසාවක් නොකරමි. කිසිදිනක සිහිනෙන්වත් අසත්‍යයක් නොකියන්නෙමි.

නිරයෙහිත් නිරිසත් යෝනියෙහිත් ප්‍රේත ලෝකයෙහිත් අසුර යෝනියෙහිත් යම්කිසි දුකක් ඇත්තේද කිසිදාක ඒ දුක විදින්නට නොලැබේවා.

ලෝකයේ යම්තාක් ලොකු කුඩා යම් ශිල්ප සමූහයක් වේද ඒ සියලු ශිල්පියන් ස්වයං සිද්ධ වේවා.

බෝධි සම්භාරයන් පුරා අනාගතයේ බුදුවන්නෙමි. සත්ත්වයන්ට ධර්මය දේශනා කර නිර්වාණපදය සම්පූර්ණ කරන්නෙමි.

භවයක් පාසා මනුෂ්‍යාත්මයක්ම ලැබේවා. භෝග සම්පත්තියන් පිටකත්‍රය අවබෝධ කිරීමේ වාසනා මහිමයන් දාන, ශීල, ප්‍රඥා ගුණයනුත් වේවා.

මේ පිනෙන් සියලු භවයන්හි සියළු ගුණයන්ගෙන් පිරිපුන් ධනයෙන්, පිනෙන් හා කුලයෙන් ජාතියේ ශ්‍රේෂ්ඨත්වයට පත්වී අනාගතයෙහි බුදුවන්නෙමි.

භවයක් පාසා බුද්ධත්වයට පත්වනතුරු ශ්‍රද්ධා, ශීල, ප්‍රඥා, ශ්‍රියාව, උත්සාහය, මනා සිහිය, පරිත්‍යාගය, මෛත්‍රිය, දයාව, ශාන්ත බව, දැමුණු බව, යහපත් සිත් ඇති බව, දැකුම්කලු අහිරුප ගුණය තේජස, සමෘද්ධිය, පෙර ජාති සිහිකිරීමේ නුවණ, කීකරු බව, මිහිරි හඬක් ඇති බව අනන්ත වූ භවභෝග සම්පත් ඇති බව යන ගුණාංග ලැබේවා. ශ්‍රී සද්ධර්මය මාගේ එකම පිහිටා රක්ෂාව වේවා.

මම බුදුවනතෙක් මේ පුණ්‍යකර්මයෙන් භවයක් පාසා දන්දීමෙන් වෙස්සන්තර මෙන්ද භවභෝග සම්පත්වලින් ජෝති සිටුවරයා මෙන්ද ප්‍රඥාවෙන් මහෝෂධ පණ්ඩිතයන් මෙන්ද වෙමිවා.

සිතන ලද පතන ලද දේ මට වහා සමෘද්ධ වේවා. පසළොස්වකදා වන්ද්‍රයා මෙන් සියළු බලාපොරොත්තු සම්පූර්ණ වේවා.

සූචිය

		කොටස	පිටුව			කොටස	පිටුව
අකතඤ්ඤ	ජාතකය	I	432	අසම්පදාන	ජාතකය	I	538
අකාලරාජී	ජාතකය	I	503	අසානමන්ත	ජාතකය	I	322
අකිත්ති	ජාතකය	IV	312	අසානරූප	ජාතකය	I	469
අග්ගික	ජාතකය	I	533	අසිතාභූ	ජාතකය	II	259
අට්ඨාන	ජාතකය	III	597	අසිලක්ඛණ	ජාතකය	I	525
අට්ඨිසේන	ජාතකය	III	437	අස්සක	ජාතකය	II	173
අත්ථස්සද්වාර	ජාතකය	I	417	අභිතුණ්ඩික	ජාතකය	III	241
අනුසාසික	ජාතකය	I	494	ආචාරිය	ජාතකය	III	281
අනනුසෝචිය	ජාතකය	III	111	ආජඤ්ඤ	ජාතකය	I	205
අනහිරති	ජාතකය	I	340	ආදිලි උපට්ඨාන	ජාතකය	II	81
අනහිරති	ජාතකය	I	111	ආදිත්ත	ජාතකය	III	591
අන්ත	ජාතකය	II	493	ආයාචිත භත්ත	ජාතකය	I	192
අන්ධභූත	ජාතකය	I	327	ආරාම දුෂක	ජාතකය	I	283
අපණ්ණක	ජාතකය	I	112	ආරාම දුෂක	ජාතකය	II	385
අභිණ්හ	ජාතකය	I	214	ආසංඛවතී	ජාතකය	III	306
අභ්‍යන්තර	ජාතකය	II	437				
අමරාදේවී පඤ්ඤ	ජාතකය	I	490	ඉන්ද්‍ර සමාන ගුත්ත	ජාතකය	I	44
අමිඛ	ජාතකය	I	519	ඉන්ද්‍රිය	ජාතකය	III	583
අමිඛ	ජාතකය	III	167	ඉල්ලීස	ජාතකය	I	393
අමිඛ	ජාතකය	IV	272				
අයකුට	ජාතකය	III	178	උච්ඡංග	ජාතකය	I	346
අයෝසර	ජාතකය	V	233	උච්චිට්ඨි භත්ත	ජාතකය	II	187
අරක	ජාතකය	II	67	උදංවතී	ජාතකය	I	480
අරඤ්ඤ	ජාතකය	III	180	උද්‍යානදුෂක	ජාතකය	II	397
අලම්බුසා	ජාතකය	VI	55	උදය (හද්ද)	ජාතකය	IV	173
අලීනචිත්ත	ජාතකය	II	20	උදුම්බර	ජාතකය	II	499
අචාරිය	ජාතකය	III	281	උද්දාලක	ජාතකය	V	24
අජිට ශබ්ද	ජාතකය	III	536	උපසාලේභ	ජාතකය	II	59
අසංකිය	ජාතකය	I	377	උපාහන	ජාතකය	II	250

		කොටස	පිටුව			කොටස	පිටුව
උභතොභව්ව	ජාතකය	I	557	කලාශාණධම්ම	ජාතකය	II	71
උම්මාදන්ති	ජාතකය	VI	117	කස්සප මඤ්ඤ	ජාතකය	II	502
උරග	ජාතකය	II	13				
උරග	ජාතකය	III	198	කාක	ජාතකය	I	559
උළුක	ජාතකය	II	394	කාක	ජාතකය	I	572
				කාක	ජාතකය	III	390
ඒකපණ්ණ	ජාතකය	I	581	කාකානි	ජාතකය	III	108
ඒකපාද	ජාතකය	II	268	කාඤ්චනබන්ධු	ජාතකය	I	311
ඒකරාජ	ජාතකය	III	14				
				කාම	ජාතකය	VI	237
කක්කර	ජාතකය	II	179	කාම නීත	ජාතකය	II	240
කකණ්ටක	ජාතකය	II	70	කාම විලාප	ජාතකය	II	497
කච්චානි	ජාතකය	III	528				
කච්ඡප	ජාතකය	II	88	කාය විච්ඡද	ජාතකය	II	488
කච්ඡප	ජාතකය	II	197	කාරණේඨිය	ජාතකය	III	208
කච්ඡප	ජාතකය	II	403	කාලකණ්ණි	ජාතකය	I	415
කඤ්චනකබන්ධු	ජාතකය	I	311	කාලබාහු	ජාතකය	III	116
කටාහක	ජාතකය	I	52	කාලිංගබෝධි	ජාතකය	IV	303
කට්ඨභාරී	ජාතකය	I	154				
කණ්ඨින	ජාතකය	I	176	කාසාව	ජාතකය	II	221
කණ්භ	ජාතකය	I	219	කින්තරී	ජාතකය	III	161
කණ්භ	ජාතකය	IV	79	කිංඡද	ජාතකය	V	256
කණ්භ දීපායන	ජාතකය	IV	92	කිංසුකෝපම	ජාතකය	II	300
කන්ද ගලක	ජාතකය	II	181	කිම්පක්ක	ජාතකය	I	420
කනවේර	ජාතකය	III	70	කුක්කුට	ජාතකය	IV	120
කපි	ජාතකය	II	305	කුක්කු	ජාතකය	III	393
කපි	ජාතකය	III	442	කුක්කුට	ජාතකය	III	326
කපෝත	ජාතකය	I	273	කුක්කුර	ජාතකය	I	197
කපෝත	ජාතකය	III	277	කුට්ඨුෂක	ජාතකය	III	85
කක්කටක	ජාතකය	II	381	කුණ්ඩක පුච්ච	ජාතකය	I	486
කලණ්ඩුක	ජාතකය	I	529	කුණ්ඩ බුච්ඡිත්ථව	ජාතකය	II	323
කලාය මුට්ඨි	ජාතකය	II	83	කුණාල	ජාතකය	VI	362

		කොටස	පිටුව			කොටස	පිටුව
කුද්දාල	ජාතකය	I	353	බන්තිවාදී	ජාතකය	III	48
කුන්තිනී	ජාතකය	III	164	බන්ධවත්ත	ජාතකය	II	161
				බරාදිය	ජාතකය	I	182
කුම්භකාර	ජාතකය	III	468	බරස්සර	ජාතකය	I	403
කුම්භ	ජාතකය	V	256				
කුම්භිල	ජාතකය	II	232	ගංගෙයා	ජාතකය	II	168
කුම්මාසපිණ්ඩ	ජාතකය	III	507	ගංගාමාල	ජාතකය	III	557
කුරප්ප	ජාතකය	II	374	ගඟ්ග	ජාතකය	II	17
කුරුංගමීග	ජාතකය	I	197	ගජකුම්භ	ජාතකය	III	170
කුරුංගමීග	ජාතකය	II	171	ගණ්ඩ තින්දු	ජාතකය	V	350
කුරුධර්ම	ජාතකය	II	411	ගුභ පඤ්ඤ	ජාතකය	I	490
කුලාවක	ජාතකය	I	225	ගන්ධාර	ජාතකය	III	453
කුස	ජාතකය	VI	201	ගරභිත	ජාතකය	II	171
කුසනාලි	ජාතකය	I	510	ගාමිණී චණ්ඩ	ජාතකය	II	334
කුහක	ජාතකය	I	432	ගාමිණී	ජාතකය	I	156
				ගිජ්ඣ	ජාතකය	II	54
කුට වාණිජ	ජාතකය	I	465	ගිජ්ඣ	ජාතකය	III	410
කුට වාණිජ	ජාතකය	II	203	ගිජ්ඣ	ජාතකය	IV	1
				ගිරිදත්ත	ජාතකය	II	54
කේලි සීල	ජාතකය	II	158	ගුණ	ජාතකය	II	26
කේසව	ජාතකය	III	173	ගුන්තිල	ජාතකය	II	281
කෝකාලික	ජාතකය	III	122	ගුම්බිය	ජාතකය	III	244
කෝටිසිම්බලී	ජාතකය	III	495	ගුප්පාණක	ජාතකය	II	237
කෝමායපුත්ත	ජාතකය	II	502	ගුරුංගමීග	ජාතකය	II	171
කෝසම්බි	ජාතකය	IV	4	ගෝධ	ජාතකය	I	555
කෝසිය	ජාතකය	I	534	ගෝධ	ජාතකය	I	562
කෝසිය	ජාතකය	II	235	ගෝධ	ජාතකය	III	100
				ඝන	ජාතකය	III	205
බජ්ජේප්පතක	ජාතකය	III	240	ඝන	ජාතකය	IV	147
බණ්ඩනාල	ජාතකය	VII	221	ඝනාසන	ජාතකය	I	544
බන්ති චණ්ණ	ජාතකය	II	233				
බදිරංගාර	ජාතකය	I	256				

	කොටස	පිටුව		කොටස	පිටුව
වක්කවාක ජාතකය	IV	39	ජරදපාන ජාතකය	II	332
වතුද්වාර ජාතකය	IV	64	ජව ජාතකය	III	33
වතුපෝසවීක ජාතකය	IV	79	ජව සකුණ ජාතකය	III	31
වතුමට්ට ජාතකය	II	119	ජවනනංස ජාතකය	IV	284
වන්ද කින්තර ජාතකය	V	8	ජාගර ජාතකය	III	503
වන්දාභ ජාතකය	I	547	ජුණ්භ ජාතකය	IV	164
වම්පෙය්‍ය ජාතකය	V	193			
වම්ම සාටක ජාතකය	III	97	කඩාන සෝධන ජාතකය	I	547
වින්ත සම්භූත ජාතකය	V	122			
වුල්ල කුණාල ජාතකය	IV	216	තක්ක ජාතකය	I	334
වුල්ල කාලිංග ජාතකය	III	1	තක්කළ ජාතකය	IV	108
වුල්ල ජනක ජාතකය	I	302	තක්කාරිය ජාතකය	IV	320
වුල්ල ධනුග්ග ජාතකය	III	270	තච්ඡ සුකර ජාතකය	V	71
වුල්ල ධම්මපාල ජාතකය	III	211	තණ්ඩුල ජාතකය	I	142
වුල්ල නන්ද ජාතකය	II	224			
වුල්ල නාරද ජාතකය	IV	292	තයෝධම්ම ජාතකය	I	316
වුල්ල පදුම ජාතකය	II	129	තවසාර ජාතකය	III	249
වුල්ල පලෝභන ජාතකය	II	366	තිත්තිර ජාතකය	I	245
වුල්ල බෝධි ජාතකය	IV	86	තිත්තිර ජාතකය	I	498
වුල්ල සුතසෝම ජාතකය	VI	84	තිත්තිර ජාතකය	III	77
වුල්ල සුක ජාතකය	IV	14	තිඤ්ඤ ජාතකය	I	206
වුල්ල සෙට්ඨි ජාතකය	I	132	තිඤ්ඤ ජාතකය	II	83
වුල නංස ජාතකය	VI	267	තිපල්ලසුම්භ ජාතකය	I	183
වුල නංස ජාතකය	V	158	තිලමුට්ඨි ජාතකය	II	313
			තිරිට්චච්ඡ ජාතකය	II	351
වේනිය ජාතකය	III	570	තුණ්ඩිල ජාතකය	III	355
			තේලපත්ත ජාතකය	I	452
ජද්දන්ත ජාතකය	V	281	තේලෝවාද ජාතකය	II	296
ජනසන්ධ ජාතකය	IV	246	තේ සකුණ ජාතකය	VI	1
ජම්බුක ජාතකය	III	136	ටුස ජාතකය	III	147
ජම්බුධාද ජාතකය	II	490			
ජයද්දිස ජාතකය	V	266			

	කොටස	පිටුව		කොටස	පිටුව
දකරක්කඩය	ජාතකය	V	324	නකුල	ජාතකය II 57
දද්දභ	ජාතකය	III	89	නක්කන්ත	ජාතකය I 291
දද්දර	ජාතකය	II	74	නව්ව	ජාතකය I 233
දද්දර	ජාතකය	III	18	නන්ද	ජාතකය I 253
දඩ්වාහන	ජාතකය	II	114	නන්දිවිසාල	ජාතකය I 217
දබ්භ පුජ්ඵ	ජාතකය	III	412	නලපාන	ජාතකය I 193
දර්මුඛ	ජාතකය	III	292	නලිනිකා	ජාතකය VI 99
දළ්භ ධම්ම	ජාතකය	III	478	නානව්ජ්ජද	ජාතකය II 476
දසණ්ණක	ජාතකය	III	418	නාමසිද්ධි	ජාතකය I 462
දසබ්බාත්මණ	ජාතකය	V	91	නිග්‍රොධමිග	ජාතකය I 167
දසරථ	ජාතකය	IV	195	නිග්‍රොධ	ජාතකය IV 101
දීභති කෝසාල	ජාතකය	III	258	නිමි	ජාතකය VII 161
දීපි	ජාතකය	III	603	නංගුලිස	ජාතකය I 516
දුතියපලාස	ජාතකය	II	247	නංගුවිය	ජාතකය I 569
දුද්දද	ජාතකය	II	95		
දුබ්බජධ	ජාතකය	I	496	පඤ්චගරුක	ජාතකය I 541
දුබ්බල කට්ඨ	ජාතකය	I	478	පඤ්චායුධ	ජාතකය I 307
දුම්මේධ	ජාතකය	I	293	පඤ්චපෝසථ	ජාතකය V 54
දුම්මේධ	ජාතකය	I	513	පඤ්ච පණ්ඩිත	ජාතකය V 215
දුබ්භිය මක්කට	ජාතකය	II	78	පටු හත්ත	ජාතකය II 228
දුරාජාන	ජාතකය	I	338	පණ්ඩිරක	ජාතකය V 325
දුත	ජාතකය	II	256	පණ්ණක	ජාතකය I 475
දුත	ජාතකය	IV	298	පත්තගෝධ	ජාතකය III 128
දේවනා පඤ්භ	ජාතකය	III	186	පදමානවක	ජාතකය IV 21
දේවධර්ම	ජාතකය	I	145	පදුම	ජාතකය II 358
				පරන්තප	ජාතකය III 519
ධජ විහේඨ	ජාතකය	III	375	පරෝභත	ජාතකය I 473
ධම්ම	ජාතකය	IV	169	පරෝභතස්ස	ජාතකය II 307
ධර්ම ද්වජ	ජාතකය	II	210	පබ්බකු පඨ	ජාතකය II 139
ධර්ම ද්වජ	ජාතකය	III	329	පලාස	ජාතකය III 255
ධුමකාරී	ජාතකය	III	503	පලාස	ජාතකය III 27
ධෝනසාධ	ජාතකය			පලාසී	ජාතකය II 244

		කොටස	පිටුව			කොටස	පිටුව
පාදඤ්ජලී	ජාතකය	II	298	හිස පුළුඵ	ජාතකය	III	381
පාණිය	ජාතකය	IV	184	හිමසේන	ජාතකය	I	405
පීඨ	ජාතකය	III	144	භූරිදත්ත	ජාතකය	VII	261
පූවිමන්ද	ජාතකය	III	41	භූරිපඤ්භ	ජාතකය	IV	139
පූවහත්ත	ජාතකය	II	228	හේරිවාද	ජාතකය	I	319
පුටුදුසක	ජාතකය	II	435	හෝජාජාතීය	ජාතකය	I	202
පුණ්ණ නදී	ජාතකය	II	193				
පුණ්ණ පාති	ජාතකය	I	302	මක්කට	ජාතකය	II	76
පුළුඵ රත්ත	ජාතකය	I	575	මකස	ජාතකය	I	279
පූති මංස	ජාතකය	IV	52	මධාදේව	ජාතකය	I	158
ඵන්දන	ජාතකය	IV	280	මංගල	ජාතකය	I	425
ඵල	ජාතකය	I	305	මච්ඡ	ජාතකය	I	237
				මච්ඡ	ජාතකය	I	373
බක	ජාතකය	I	248	මච්ඡ	ජාතකය	II	199
බක	ජාතකය	II	264	මච්ඡුද්දාන	ජාතකය	II	473
බක	ජාතකය	II	505	මණිකණ්ඨ	ජාතකය	II	319
බන්ධන මොක්ඛ	ජාතකය	I	505	මණි කුණ්ඩල	ජාතකය	III	187
බන්ධනාගාර	ජාතකය	II	155	මණි වෝර	ජාතකය	II	135
බබ්බු	ජාතකය	I	551	මණි සුකර	ජාතකය	II	462
බාවේරු	ජාතකය	III	153	මට්ට කුණ්ඩලී	ජාතකය	IV	125
බාහිය	ජාතකය	I	484	මතක හත්ත	ජාතකය	I	189
බිළාර	ජාතකය	I	531	මතරෝදන	ජාතකය	III	67
බිළාර කෝසිය	ජාතකය	IV	128	මන්ධාතු	ජාතකය	II	347
				මනෝජ	ජාතකය	III	397
බුන්මදත්ත	ජාතකය	III	94	මය්හක	ජාතකය	III	369
බුහාජත්ත	ජාතකය	III	139				
හදු සට	ජාතකය	II	481	මහා අස්සාරෝහක	ජාතකය	III	9
හද්දසාල	ජාතකය	IV	216	මහා උක්කුස	ජාතකය	V	15
හරු	ජාතකය	II	189	මහා උම්මගේග	ජාතකය	VII	466
හල්ලාවිය	ජාතකය	V	175	මහා කණ්භ	ජාතකය	IV	251
හික්ඛා පරම්පරා	ජාතකය	V	101	මහා කපි	ජාතකය	III	461
හිස	ජාතකය	V	32	මහා කපි	ජාතකය	V	315

	කොටස	පිටුව		කොටස	පිටුව
මහා ජනක ජාතකය	VII	47	මුදුපාණී ජාතකය	II	361
මහා ධර්මපාල ජාතකය	IV	114	මුදුලක්ඛණ ජාතකය	I	342
මහා නාරද කස්සප ජාතකය	VII	333	මුනික ජාතකය	I	222
මහා පදුම ජාතකය	IV	268	මූලපරියාය ජාතකය	II	293
මහා පනාද ජාතකය	II	370	මූග පක්ඛ ජාතකය	VII	1
මහා පලෝහන ජාතකය	V	209	මූසික ජාතකය	III	264
මහා පිංගල ජාතකය	II	272	මෙණ්ඩක ප්‍රශ්න ජාතකය	IV	258
මහා බෝධි ජාතකය	VI	138			
මහා මංගල ජාතකය	VI	140	සුද්ධඤ්ජය ජාතකය	IV	190
මහා මෝර ජාතකය	V	62	රථලව්ධී ජාතකය	III	125
මහා වාණිජ ජාතකය	V	79	රාජෝවාද ජාතකය	II	1
මහා සාරව ජාතකය	I	437	රාජෝවාද ජාතකය	III	132
මහා සීලව ජාතකය	I	296	රාධ ජාතකය	I	571
මහා සුතසෝම ජාතකය	VI	415	රාධ ජාතකය	II	147
මහා සුදස්සන ජාතකය	I	450	රුක්ඛධම්ම ජාතකය	I	347
මහා සුපින ජාතකය	I	379	රුචිර ජාතකය	II	406
මහා හංස ජාතකය	VI	293	රුරුමීග ජාතකය	I	332
			රුහක ජාතකය	II	127
මහිලාමුඛ ජාතකය	I	211	රෝමක ජාතකය	II	425
මහිස ජාතකය	II	428	රෝහන්තමීග ජාතකය	V	147
මාංස ජාතකය	III	58	රෝහිණී ජාතකය	I	281
මාතංග ජාතකය	V	107			
මාතුපෝසක ජාතකය	IV	159	ලක්ඛණමීග ජාතකය	I	164
මාලුන ජාතකය	I	188	ලටුකික ජාතකය	III	211
මීග පෝතක ජාතකය	III	261	ලාභගරහ ජාතකය	II	469
මීගාලෝප ජාතකය	III	313	ලිත්ත ජාතකය	I	435
මීතච්චි ජාතකය	IV	494	ලෝමසකස්සප ජාතකය	IV	30
මීත්තච්චන්ද ජාතකය	I	477	ලෝමහංස ජාතකය	I	447
මීත්ත ච්චන්දක ජාතකය	I	413	ලෝල ජාතකය	II	406
මීත්තාමීත්ත ජාතකය	IV	268	ලෝසක ජාතකය	I	265
මීත්තාමීත්ත ජාතකය	II	145	ලෝහකුමිහි ජාතකය	II	53

	කොටස	පිටුව		කොටස	පිටුව
වච්ඡනබ	ජාතකය	II 261	වේතසාබ	ජාතකය	III 193
වට්ටක	ජාතකය	I 239	ව්‍යග්ඝ	ජාතකය	II 399
වට්ටක	ජාතකය	I 500			
වට්ටක	ජාතකය	III 387	ස්රභංග	ජාතකය	VI 55
වඩිඪකී සුකර	ජාතකය	II 449	සංකප්ප	ජාතකය	II 307
වණ්ණුපථ	ජාතකය	I 123	සංකිච්ච	ජාතකය	VI 180
වරණ	ජාතකය	I 358	සංඛ	ජාතකය	IV 79
වර්ණ රෝහ	ජාතකය	III 231	සංඛපාල	ජාතකය	VI 68
වළා(හක) හස්ස	ජාතකය	II 142	සංගාමාවචර	ජාතකය	II 102
වෘතමිග	ජාතකය	I 178	සංජීවක	ජාතකය	I 585
වෘතග්ගසින්ධව	ජාතකය	II 377	සංවර	ජාතකය	IV 203
වෘතර	ජාතකය	III 162	සකුණ	ජාතකය	I 243
වෘතරිඤ	ජාතකය	I 313	සකුණග්ඝි	ජාතකය	II 65
වාරුණී	ජාතකය	I 285	සංඛධමන	ජාතකය	I 320
වෘලෝදක	ජාතකය	II 107	සච්චංකීර	ජාතකය	I 365
විකණ්ණ	ජාතකය	II 256	සතධම්ම	ජාතකය	II 92
විසාස	ජාතකය	III 384	සතපන්න	ජාතකය	II 431
විදුර	ජාතකය	VII 382	සන්තිගුම්බ	ජාතකය	V 175
විනීලක	ජාතකය	II 42	සන්තුහස්ත	ජාතකය	III 425
විරෝචන	ජාතකය	I 566	සතබුහ්ම	ජාතකය	III 446
			සන්ථව	ජාතකය	II 49
විසය්භ	ජාතකය	III 157	සන්ධිභේද	ජාතකය	III 183
විසවන්න	ජාතකය	I 351	සබ්බදාය	ජාතකය	II 275
විස්වාසභෝජන	ජාතකය	I 450	සබ්බසංහාරපඤ්ඤ	ජාතකය	I 490
විණාදුන	ජාතකය	II 254	සමිද්ධි	ජාතකය	II 62
විතිවච්ඡ	ජාතකය	II 291	සමුග්ග	ජාතකය	IV 42
වීරක	ජාතකය	II 166	සමුද්ද	ජාතකය	II 494
			සමුද්ද වාණිජ	ජාතකය	IV 229
වෙස්සන්නර	ජාතකය	VII 634	සම්බුලා	ජාතකය	V 338
වේදබ්භ	ජාතකය	I 287	සම්භව	ජාතකය	V 315
වේරී	ජාතකය	I 475	සම්මෝදමාන	ජාතකය	I 235
වේළක	ජාතකය	I 277	සය්භ	ජාතකය	III 37

		කොටස	පිටුව			කොටස	පිටුව
සරභංග	ජාතකය	IV	341	සුක	ජාතකය	III	328
සරභමීග	ජාතකය	VI	55	සුංසුමාර	ජාතකය	II	152
සස	ජාතකය	III	67	සුධවිහාරී	ජාතකය	I	161
සාකේත	ජාතකය	II	266	සුවී	ජාතකය	III	349
සාකේත	ජාතකය	I	349	සුජාත	ජාතකය	II	388
සාම	ජාතකය	VII	104	සුජාත	ජාතකය	III	190
සාධීන	ජාතකය	V	85	සුතනු	ජාතකය	III	402
සාධුසීල	ජාතකය	II	152	සුධාභෝජන	ජාතකය	VI	326
සාලිකේදාර	ජාතකය	V	1	සුනඛ	ජාතකය	II	279
සාලිත්ත	ජාතකය	I	482	සුපත්ත	ජාතකය	II	483
සාරමිභ	ජාතකය	I	429	සුජ්ජාරක	ජාතකය	IV	209
සාලිය	ජාතකය	III	247	සුවිච්ඡ	ජාතකය	III	80
සාලක	ජාතකය	II	302	සුමංගල	ජාතකය	III	550
සාලුක	ජාතකය	II	466	සුරාපාන	ජාතකය	I	410
සිඟාල	ජාතකය	I	490	සුරුවී	ජාතකය	V	43
සිඟාල	ජාතකය	I	564	සුලසා	ජාතකය	III	545
සිඟාල	ජාතකය	I	577	සුවණ්ණ කක්කටක	ජාතකය	III	363
සිඟාල	ජාතකය	II	6	සුවණ්ණමිග	ජාතකය	III	221
සිරිකාලකණ්ණි	ජාතකය	II	129	සුවණ්ණභංස	ජාතකය	I	549
සිරි	ජාතකය	II	455	සුසන්ධි	ජාතකය	III	227
සිරිමන්ද	ජාතකය	V	146	සුසීම	ජාතකය	III	487
සිවි	ජාතකය	V	134	සුසීම	ජාතකය	II	49
සීල විමංස	ජාතකය	II	479	සුභනු	ජාතකය	II	32
සීලව නාගරාජ	ජාතකය	I	362				
සීල විමංස	ජාතකය	I	422	සෙග්ගු	ජාතකය	II	201
සීල විමංස	ජාතකය	III	21	සෙය්‍යංස	ජාතකය	II	445
සීල විමංස	ජාතකය	III	119	සේරිවාණිජ	ජාතකය	I	128
සීල විමංස	ජාතකය	III	235	සේතකේතු	ජාතකය	III	286
සීලානිසංස	ජාතකය	II	122	සෝණානන්ද	ජාතකය	VI	240
සීහ කොන්ද්‍රක	ජාතකය	II	121	සෝණක	ජාතකය	VI	161
සීහ වම්ම	ජාතකය	II	122	සෝමදත්ත	ජාතකය	III	484

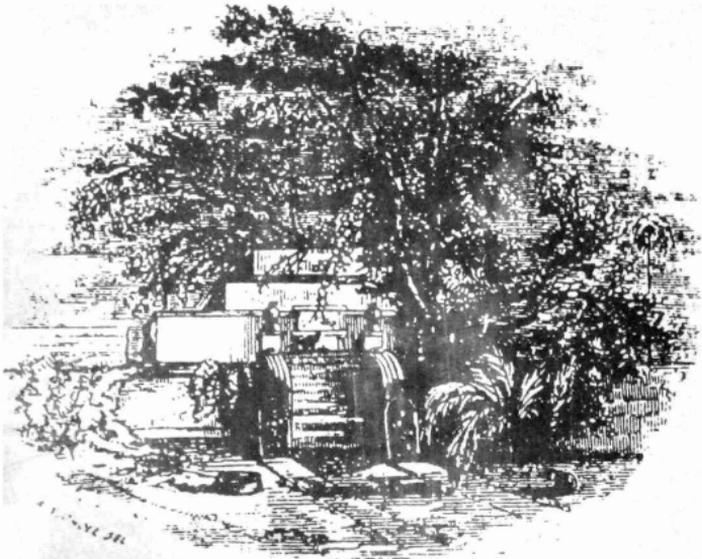
කතුව	කොටස	පිටුව	පිටුව	පිටුව	පිටුව
සෝමදත්ත ජාතකය	II	183	183	183	183
සෝමනස්ස ජාතකය	V	183	183	183	183
හත්ථිපාල ජාතකය	V	216	216	216	216
හලිද්දිරාග ජාතකය	IV	44	44	44	44
හරිතමාන ජාතකය	II	270	270	270	270
හාරිත ජාතකය	IV	26	26	26	26
හල්ලාටිය ජාතකය	V	175	175	175	175
හිරි ජාතකය	III	238	238	238	238

**ජාතකට්ඨකථා
හත්වැනි කොටස
සිංහල පරිවර්තනය**

පාලි අට්ඨකථා සිංහලට පරිවර්තනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ ජාතකට්ඨකථා හත්වන කොටසේ ජාතකකථා කීපයක්, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍ය ස්ථානයේ මෙහෙයවීම පරිදි සිංහලට පරිවර්තනය කරන ලද්දේ රඳාවානේ පදිංචි එච්.ජී.ඇස්. නිශංක මහත්මා විසිනි.

එතුමා රාජකීය පණඩිත උපාධිය ලත් පඩිවරයෙකි. වර්ෂ 1964 දී කැළණිය විශ්ව විද්‍යාලයෙන් (විද්‍යාලංකාර) ශාස්ත්‍රවේදී උපාධිය ද, 1967 දී ජයවර්ධනපුර (විද්‍යෝදය) විශ්ව විද්‍යාලයෙන් සිංහල ගෞරව ශාස්ත්‍රවේදී උපාධිය ද, 1965 දී අධ්‍යාපනවිජ්‍යලෝමා උපාධිය ද, 1979 දී කැළණිය විශ්ව විද්‍යාලයෙන් ශාස්ත්‍රපති උපාධිය ද ලබා ගත්හ. කලක් ගුරු අභ්‍යාස විද්‍යාලයක කථිකාවාර්යවරයකු වසයෙන් සේවය කළ ඒ මහතා අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජ්‍ය කොමසාරිස් ලෙස ද සේවය කොට මේ වනවිට විශ්‍රාම ලබා ප්‍රදේශයේ සමාජ සේවා කටයුතුවල යෙදෙන වියනෙකි.

THE BO-TREE AT ANARAJAPOORA.

ටෙනන්ට් 1859

හදන්ත බුද්ධසොභාවාසඨපාදයන් අනුරාධපුර
ශ්‍රී මහා බෝධිය අසල ප්‍රදේශයෙහි වැඩවසමින්
සිහලධර්මකරා පාලියට පරිවර්තනය කළ බව
බොහෝදෙනාගේ විශ්වාසයයි

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය
125, ඇන්ඩර්සන් පාර, නැදීමාල, දෙහිවල.
දුරකථන: 2734256, 2728468, 2726234 ෆැක්ස්: 2736737
විද්‍යුත් තැපෑල: bcc456@sltnet.lk, info@buddhistcc.com
www.buddhistcc.com

ISBN 978-955-663-026-8